

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ENVÂRÜ'L-ÂŞİKÎN'İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (133A-264A)

**(GİRİŞ, ŞEKİL BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TIPKIBASIM
ÖRNEKLERİ)**

BİRİNCİ CİLT

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Eren ÇABUK

Danışman

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

BURSA - 2020

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ENVÂRÜ'L-ÂŞİKÎN'İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (133A-264A)

**(GİRİŞ, ŞEKİL BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TIPKIBASIM
ÖRNEKLERİ)**

BİRİNCİ CİLT

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Eren ÇABUK

Danışman

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

BURSA - 2020

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 19/08/2020

Tez Başlığı / Konusu:
ENVÂRÜ'L-ÂŞİKİN'İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (133A-264A)
(GİRİŞ, ŞEKİL BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TIPKIBASIM)

ÖRNEKLERİ)

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam sayfalık kısmına ilişkin, 19/08/2020 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından (Turnitin)' aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 11'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Eren ÇABUK

Adı Soyadı: Eren ÇABUK
Öğrenci No: 711741008
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Programı: Yüksek Lisans
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN
19.08.2020

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa Nüshası (133a-264a) (Giriş, Şekil Bilgisi, Metin, Dizin, Tıpkıbasım Örnekleri)" başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntılarım kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

19.08.2020

Adı ve Soyadı : Eren ÇABUK
Öğrenci No : 701741008
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Programı : Yeni Türk Dili / Tezli
Statüsü : Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Eren ÇABUK
Üniversite	: Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Türk Dili ve Edebiyatı
Bilim Dalı	: Yeni Türk Dili
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: XVI + 712
Mezuniyet Tarihi	: .../.../2020
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

ENVÂRÜ'L-ÂŞİKÎN'İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (133A-264A) (GİRİŞ, ŞEKİL BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TIPKIBASIM)

Oğuz Türkçesi yazı dilinin gelişimini daha iyi anlayabilmek amacıyla incelemiş olduğumuz Envârü'l-Âşikîn, 855 (hicri) yılı Muharrem ayının birinde yani miladi olarak 3 Şubat 1451 yılında Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân tarafından nesir türünde istinsah edilmiş dini bir eserdir. Eski Anadolu Türkçesi devrinde kaleme alınmış ve o devrin dil özelliklerini taşıyan bir eser olan Envârü'l-Âşikîn'in çeşitli kütüphanelerde pek çok nüshası bulunmaktadır. Eserin bilinen en eski tarihli nüshası Pertev Paşa nüshasıdır. Çalışmamıza konu olan bu nüsha, İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi'nin Pertev Paşa bölümünde, 00229M demirbaş numarasıyla yer almaktadır. 397 varaktan oluşan nüshada, metin çerçeve içerisinde yalnızca ayetler, hadisler, dualar ve bölüm adları kırmızı olmak üzere siyah mürekkep kullanılarak harekeli nesih ile yazılmıştır. Satır sayısı genellikle 15 olmakla birlikte kimi sayfalarda 16, 17 satıra kadar çıktığı görülmektedir. Nüshanın 396b varığında, eserin Pîri bin Ali bin Posal (?) tarafından 918 (hicri) yılında Rebiü'l-evvel ayının ortasında salı günü (Haziran 1512) istinsah edildiğine dair bir kayıt bulunmaktadır.

“Giriş”, “Şekil Bilgisi”, “Metin”, “Dizin” ve “Tıpkibasım Örnekleri” olmak üzere beş bölümden oluşan çalışmanın “Giriş” bölümünde, Envârü'l-Âşikîn'in yazılmış olduğu Eski Anadolu Türkçesi dönemi, Envârü'l-Âşikîn'in muhtevası, nüshaları ve eserin müellifi olan Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân hakkında bilgiler verilmiştir.

“Şekil Bilgisi” bölümünde yapım ekleri, çekim ekleri, zamirler, sıfatlar, zarflar ve edatlar örneklendirilerek açıklanmıştır.

“Metin” bölümünde, Envârü’l-Âşıkîn’in Pertev Paşa nüshasının 133a-264a varakları arasında yer alan kısmın çeviri yazılı metni ortaya konulmuştur.

“Dizin” bölümünde, “*TürkSözDiz v.3.2*” dizin hazırlama programı kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi dönemi söz varlığına katkı sağlamak amacıyla hazırlanan dizinde yer alan sözcükler, alfabetik bir şekilde sıralanmış ve sözcüklerin metin içerisindeki kullanımlarına dikkat edilerek anlamları ve hangi dile ait oldukları yazılmıştır.

“Tıpkıbasım Örnekleri” bölümünde, Envârü’l-Âşıkîn’in Pertev Paşa nüshasından bazı kısımların tıpkıbasım pozlarına yer verilmiştir.

Çalışmanın sonunda; sonuç bölümüne ve çalışmada kullanılan kaynaklara yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler:

Eski Anadolu Türkçesi, Envârü’l-Âşıkîn, Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân, Şekil Bilgisi, Metin, Dizin

ABSTRACT

Name and Surname	: Eren ÇABUK
University	: Bursa Uludag University
Institution	: Social Science Institution
Field	: Turkish Language and Literature
Branch	: New Turkish Language
Degree Awarded	: Master
Page Number	: XVI + 712
Degree Date	: .../.../2020
Supervisor	: Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

PERTEV PASHA COPY OF ENVÂRÜ'L-ÂŞİKÎN (133A-264A) (INTRODUCTION, FORM, TEXT, INDEX, FACSIMILE)

Envârü'l-Âşikîn, which we have studied in order to better understand the development of the Oghuz Turkish literary language, is a religious work replicated in prose type by Yazıcıoğlu Ahmed Bîcân on February 3, 1451, in one of the Muharram months of 855 (Hijri). There are many copies of Envârü'l-eserşikîn in various libraries, which was written in the period of Old Anatolian Turkish and which has the language characteristics of that period. The oldest known copy of the work is the Pertev Pasha Copy. This copy, which is the subject of our study, is located in the Pertev Pasha section of the Süleymaniye Library of Istanbul, under accession record 00229M. In the copy consisting of 397 leafs, inside the frame text all is written by using black ink with naskh action, with only the verses, hadiths, prayers and chapter names written in red. Although the number of lines is generally 15, in some pages it goes up to 16, 17 lines. In leaf 396b of the copy, it states that the artwork has been replicated by Pîri bin Ali bin Posal (?) in the year 918 (hijri) on a Tuesday (June 1512) in the middle of the month of Rabi al Awwal.

The artwork consists of five sections which are the "Introduction", "Morphology", "Text", "Index" and "Facsimile Examples"; and in the "Introduction" section information is provided about the contents of Envârü'l-Aşikîn, its copies, and the Old Anatolian Turkish period in which the Envârü'l-Aşikîn was written; information has also been provided about Yazıcıoğlu Ahmed Bîcân, who is the author of the work.

In the "Form" section; suffixes, inflectional suffixes, pronouns, adjectives, adverbs and prepositions are exemplified and explained.

In the "Text" section, the translation of Envârü'l-Aşıkîn Pertev Pasha copy's parts between the leaves 133a-264a are presented.

In the "Index" section, "*TürkSözDiz v.3.2*" index preparation program was used. The words in the index, which was prepared in order to make a contribution to the vocabulary of the Old Anatolian Turkish period, are listed in alphabetical order, and their meanings and the language they belong to are written by taking into consideration the usage of the words in the text.

In the "Facsimile Examples" section, Facsimile poses of some parts of the Pertev Pasha copy of Envârü'l-Aşıkîn are included.

At the end of the study, the conclusion section and the sources used in the study are included.

Keywords:

Old Anatolian Turkish, Envârü'l-Âşıkîn, Yazıcıoğlu Ahmed Bîcân, Morphology, Text, Index

ÖN SÖZ

Oğuz Türkçesinin gelişimini daha iyi anlayabilmek ve söz varlığını ortaya koyabilmek için geçmiş dönemlerde yazılmış eserler üzerine bugüne kadar pek çok çalışma yapılmıştır. Çalışmamıza konu olan Envârü'l-Âşıkîn de Türk dilinin geçmişine ışık tutabilecek, dilin değişim ve gelişimini ortaya koyabilecek önemli eserlerdendir.

Hazırlamış olduğumuz bu çalışmada; Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Envârü'l-Âşıkîn adlı eserinin belirlemiş olduğumuz 133a-264a varaklarının çeviri yazılı metni yapılarak şekil bilgisi özelliklerinin ve söz varlığının ortaya konulması amaçlanmıştır.

Çalışma, “Giriş”, “Şekil Bilgisi”, “Metin”, “Dizin” ve “Tıpkıbasım Örnekleri” olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. “Giriş” bölümünde; Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın hayatı ve eserleri anlatılmış, Envârü'l-Âşıkîn adlı eseri detaylıca incelenmiştir. “Şekil Bilgisi” bölümünde, eserin morfolojik unsurları Eski Anadolu Türkçesi dil özellikleri dikkate alınarak ortaya konulmuştur. “Metin” bölümünde, eserin bilinen en eski istinsah tarihli nüshası olan Pertev Paşa nüshasının 133a-264a varaklarında yer alan kısmın transkripsiyonlu metni verilmiştir. “Dizin” bölümünde; metinde yer alan sözcükler, alfabetik bir şekilde sıralanmış ve sözcüklerin metin içerisindeki kullanımlarına dikkat edilerek anlamları ve hangi dile ait oldukları yazılmıştır. “Tıpkıbasım Örnekleri” bölümünde ise Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa nüshasından bazı kısımların tıpkıbasım pozlarına yer verilmiştir.

Ortaya koymuş olduğumuz bu çalışmanın Eski Anadolu Türkçesi devri üzerine yapılan araştırmalara bir nebze de olsa katkıda bulunmasını temenni ediyor ve çalışmanın hazırlanış süresi boyunca vermiş olduğu desteklerden dolayı tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Hatice ŞAHİN'e teşekkürlerimi sunuyorum.

İstanbul - 2020

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ CİLT

İNTİHAL YAZILIM RAPORU.....	i
YEMİN METNİ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR.....	xiv
İŞARETLER.....	xv
TABLolar.....	xvi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Çalışmanın Konusu ve Amacı.....	1
1.2. Eski Anadolu Türkçesi Dönemi.....	2
1.3. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Hayatı.....	4
1.4. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Eserleri.....	5
1.4.1. Envârü'l-Âşıkîn.....	5
1.4.1.1. Envârü'l-Âşıkîn'in Yazılış Nedeni.....	5
1.4.1.2. Envârü'l-Âşıkîn'in Telif Tarihi.....	7
1.4.1.3. Envârü'l-Âşıkîn'in Konusu.....	7
1.4.1.4. Envârü'l-Âşıkîn'in Nüshaları.....	9
1.4.1.5. Envârü'l-Âşıkîn Hakkında Yapılan Çalışmalar.....	9

1.4.2. Acâibü'l-Mahlûkât.....	10
1.4.3. Dürr-i Mekkûn.....	11
1.4.4. Kitâbü'l-Müntehâ ale'l-Fusûs.....	11
1.4.5. Şemsiyye.....	12
1.4.6. Cevâhirname.....	13
1.5. Çalışmada Kullanılan Yöntem.....	13
2. ŞEKİL BİLGİSİ.....	15
2.1. ÇEKİM EKLERİ.....	19
2.1.1. AD ÇEKİM EKLERİ.....	19
2.1.1.1. Çokluk Eki.....	19
2.1.1.2. İyelik Ekleri.....	20
2.1.1.3. Durum (Hâl) Ekleri.....	24
2.1.1.3.1. Yalın Durum (Nominative).....	24
2.1.1.3.2. İlgi Durumu (Genetive) +(n)Uñ.....	25
2.1.1.3.3. Yönelme Durumu (Dative) +(y)A.....	26
2.1.1.3.4. Belirtme Durumu (Accusative) +(y)I/+n.....	27
2.1.1.3.5. Bulunma Durumu (Locative) +dA.....	29
2.1.1.3.6. Ayrılma Durumu (Ablative) +dAn.....	30
2.1.1.3.7. Yön Gösterme Durumu (Directive) +ArU/+rU/+rA.....	31
2.1.1.3.8. Eşitlik Durumu (Equative) +cA.....	31
2.1.1.3.9. Araç (Vasita) Durumu (Instrumental) +(I)n/+(y)IIA.....	32
2.1.2. EYLEM ÇEKİMİ.....	33

2.1.2.1. Bildirme (Haber) Kipleri.....	33
2.1.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman Kipi.....	33
2.1.2.1.2. Öğrenilen (Duyulan) Geçmiş Zaman Kipi.....	36
2.1.2.1.3. Şimdiki Zaman Kipi.....	37
2.1.2.1.4. Gelecek Zaman Kipi.....	38
2.1.2.1.5. Geniş Zaman Kipi.....	38
2.1.2.2. Tasarlama Kipleri.....	41
2.1.2.2.1. İstek kipi.....	41
2.1.2.2.2. Emir Kipi.....	43
2.1.2.2.3. Dilek-Şart Kipi.....	44
2.1.2.2.4. Gereklilik Kipi.....	45
2.1.2.3. Eylemlerde Birleşik Çekim.....	45
2.1.2.3.1. Hikaye.....	46
2.1.2.3.2. Rivayet.....	46
2.1.2.3.3. Şart.....	46
2.1.2.4. Ek Eylem.....	47
2.1.2.4.1. Görülen Geçmiş Zaman Çekimi.....	47
2.1.2.4.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman Çekimi.....	48
2.1.2.4.3. Geniş Zaman Çekimi.....	48
2.1.2.4.4. Şart Çekimi ise.....	49
2.1.2.4.5. Gerindium Çekimi.....	49
2.1.2.4.6. Partisip Çekimi.....	49

2.1.2.4.7. Ek Eylemin Olumsuzu.....	50
2.1.2.4.8. Birleşik Eylemler.....	50
2.1.2.4.8.1. Ad+Eylem Dizilişinde Olanlar.....	50
2.1.2.4.8.2. Eylem+Eylem Dizilişinde Olanlar.....	53
2.1.2.4.8.2.1. Süreklilik Bildirenler.....	54
2.1.2.4.8.2.2. Tezlik Bildirenler.....	54
2.1.2.4.8.2.3. Yeterlilik Bildirenler.....	54
2.1.2.4.8.3. Anlamca Kaynaşmış-Deyimleşmiş Birleşik Eylemler.....	55
2.2. YAPIM EKLERİ.....	55
2.2.1. Addan Ad Yapım Ekleri.....	56
2.2.2. Addan Eylem Yapım Ekleri.....	68
2.2.3. Eylemden Ad Yapım Ekleri	71
2.2.3.1. Eylemsiler.....	71
2.2.3.1.1. İsim-Fiil Ekleri (Mastarlar).....	71
2.2.3.1.2. Sıfat-Fiil Ekleri (Partisipler).....	74
2.2.3.1.3. Zarf-Fiiller (Gerundiumlar).....	78
2.2.3.2. Eylemden Ad Yapan Diğer Ekler.....	82
2.2.4. Eylemden Eylem Yapım Ekleri.....	85
2.2.4.1. Çatı Ekleri.....	85
2.2.4.1.1. Geçişli-Ettirgenlik Çatı Ekleri.....	86
2.2.4.1.2. İşteşlik Ekleri.....	89
2.2.4.1.3. Edilgenlik Ekleri.....	90

2.2.4.1.4. Dönüşlülük Ekleri.....	91
2.2.4.2. Eylemden Eylem Yapan Diğer Ekler.....	92
2.3. SIFATLAR.....	92
2.3.1. Niteleme Sıfatları.....	92
2.3.2. Belirtme Sıfatları.....	93
2.3.2.1. İşaret Sıfatları.....	93
2.3.2.2. Sayı Sıfatları.....	93
2.3.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları.....	93
2.3.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları.....	94
2.3.2.2.3. Üleştirme Sayı Sıfatları.....	94
2.3.2.3. Belirsizlik Sıfatları.....	94
2.3.2.4. Soru Sıfatları.....	95
2.4. ZAMİRLER.....	95
2.4.1. Kişi Zamirleri.....	95
2.4.2. İşaret Zamirleri.....	99
2.4.3. Dönüşlülük Zamirleri.....	100
2.4.4. Belirsizlik Zamirleri.....	101
2.4.5. Soru Zamirleri.....	101
2.5. ZARF.....	102
2.5.1. Durum Zarfları.....	103
2.5.2. Yer-Yön Zarfları.....	103
2.5.3. Zaman Zarfları.....	103

2.5.4. Miktar (Azlık-Çokluk) Zarfları.....	104
2.5.5. Soru Zarfları.....	104
2.6. EDATLAR.....	105
2.6.1. Bağlama Edatları.....	105
2.6.2. Son Çekim Edatları.....	107
2.6.3. Berkitme Edatları.....	108
2.6.4. Ünleme Edatları.....	109
2.6.5. Soru Edatları.....	109
3. METİN.....	110
İKİNCİ CİLT	
4. DİZİN.....	262
SONUÇ.....	693
KAYNAKÇA.....	697
5. TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ.....	703

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
ET	: Eski Türkçe
Far.	: Farsça
H]	: Hacı Selim Ağa Nüshası
Haz.	: Hazırlayan
Hız.	: Hazret-i
No.	: Numara
ö.	: Ölüm Tarihi
P]	: Pertev Paşa Nüshası
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
s.s.	: Sayfadan sayfaya
Tr.	: Türkçe
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
vr.	: Varak
Yay.	: Yayınları
Yun.	: Yunanca

İŞARETLER

A	a, e
C	c, ç
G	g, ğ
I	ı, i
K	ķ, k
U	u, ü
V	Vokal
-	Eyleme bağlanmayı gösterir.
+	Ada bağlanmayı gösterir.
?	Okunuşundan veya anlamından şüphe edilen sözcükleri gösterir.
1b/1	/ işaretinden önceki bölüm varak numarasını, sonraki kısım ise satır numarasını gösterir.

TABLÖLAR

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

آ	a, ā	ص	ş
ا	a, ā, e, ı, i, u, ü	ض	đ, ž
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	s	غ	ǧ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	ḳ
ح	ḥ	ك	k, g, ñ
خ	ḫ	ل	l
د	d	م	m
ذ	ẓ	ن	n
ر	r	و	v, o, ō, ö, u, ū, ü
ز	z	ه	h, a, e
س	s	ی	y, ı, i, ī, ā
ش	ş	ء	’

1.GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Konusu ve Amacı

Türk dilinin söz varlığını ortaya koyabilmek ve zaman içerisindeki gelişimini daha iyi anlayabilmek için geçmişte yazılmış olan eserlerin gün yüzüne çıkarılması önem arz etmektedir. Türk dilinin önemli yâdigârları sayılabilecek olan Türkçe el yazması eserler, başta Türkiye olmak üzere pek çok ülke kütüphanelerinde kataloglanmış bir şekilde muhafaza edilmektedir. Bu el yazması eserler, sosyal hayat içerisinde her türlü konuyu ele alması yönüyle Türk kültürünün anlaşılmasını sağlayacak bir kültür mirası olma görevini taşımaktadırlar. Çalışmamıza konu olan Envârü'l-Âşıkîn de Türk dilinin geçmişine ışık tutabilecek, dilin değişim ve gelişimini ortaya koyabilecek bu tarz eserlerdendir.

Eser hakkında yapılmış olan tez çalışmalarında bugüne kadar dizin çalışmasına yer verilmemiş, eserin morfolojik özellikleri yeteri kadar incelenmemiş ve eserle ilgili yapılmış olan kitap çalışmalarında ise yer alan metinler yalnızca Türkiye Türkçesine sadeleştirilmiş bir şekilde verilmiştir. Yayımlanmış olan çalışmalarda bu tür eksikliklerin olması nedeniyle böyle bir çalışma yapılmıştır.

Çalışmada Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Envârü'l-Âşıkîn adlı eseri, Türk dilinin tarihi gelişimini belirli bir ölçüde izleyebilmek ve XV-XVI. yüzyıl söz varlığının ortaya konulmasına bir nebze katkıda bulunabilmek amacıyla incelenmiştir. Eserin bilinen en eski istinsah tarihli nüshası olan Pertev Paşa nüshasının 133a-264a varaklarında yer alan kısmın transkripsiyonlu metni, bu metnin morfolojik özellikleri ve dizin incelemesi ortaya konulmuştur.

Eserin çok hacimli olması sebebiyle bölünerek incelenmesine karar verilmiştir. Pertev Paşa nüshasının 1b-132b varakları arası metni ile imla özelliklerinin ve 264b-396b varakları arası metni ile fonetik özelliklerinin çalışmasına Bursa Uludağ Üniversitesinde Türk Dili ve Edebiyatı alanında yüksek lisans öğrenimi gören iki

araştırıcı tarafından başlanmıştır. Pertev Paşa nüshasının 1b-132b varakları arası metni ile imla özelliklerinin ortaya konulması amacıyla hazırlanan çalışma bitmiştir.¹

Yapılacak olan bu üç araştırma sayesinde Ahmed-i Bîcân'ın Envârü'l-Âşıkîn adlı eserinin bilinen en eski nüshası vasıtasıyla dil özelliklerinin ve söz varlığının ortaya konulması amaçlanmıştır.

1.2. Eski Anadolu Türkçesi Dönemi

Türk dilinin metinler ile takip edilebilen ilk dönemini VI-XI. yüzyılları kapsayan, Göktürk ve Uygur devrelerini barındıran Eski Türkçe dönemi oluşturmaktadır. X. yüzyılda Türklerin İslamiyet'i kabulü ile Türk topluluklarının kültür hayatında önemli değişmeler meydana gelmiş ve İslami kültür ile yeni bir medeniyet dairesi altında başlayan değişimler sonucunda XI. yüzyılda Türk dili açısından yeni bir dönem başlamıştır. Eski Türkçe yazı dili ile gelişmiş olan bu devir Orta Türkçe dönemi olarak adlandırılmıştır. Orta Türkçenin ilk halkasını, 940 yılında İslamiyet'i kabul ederek ilk Müslüman Türk devleti olan Karahanlılar ile gelişen Karahanlı (Hakaniye) Türkçesi dönemi oluşturmaktadır. Bu dönemde İslami Türk edebiyatının temelleri atılmaya başlanmıştır.

XII. yüzyıldan itibaren, Orta Asya'da yaşayan Türklerin büyük kitleler halinde göç etmesi sonucunda o zamana kadar müşterek olarak ilerleyen yazı dilinde birtakım bölünmeler meydana gelmiştir. Bu bölünmelerin ardından pek çok Türk boyu, siyasi erke bağlı olarak kendi şivelerini yazı dili olarak ortaya koyabilme fırsatına erişmiştir. Kendi yazı dilini oluşturabilen boylardan biri de Oğuzlardır.

Oğuzlar, VI-XIII. yüzyıllar arasında Orta Asya'da kurulmuş bütün Türk devleti içinde etnik varlığını ve ağırlığını duyurmuş bir Türk kavmidir. Ancak, bağımsız bir devletleri olmadığı için Oğuzcaya dayalı bir yazı dili de yoktu. Oğuzca ilk kez bağımsız bir yazı dili durumuna ancak XIII-XV. yüzyıllar arasında Eski Anadolu Türkçesinin kuruluşu ile geçebilmiştir. Eski Anadolu Türkçesi veya Eski Türkiye Türkçesi diye

¹ DİLBEN Talha, *Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa Nüshası (1b-132b) (Giriş, İmla Özellikleri, Metin, Dizin, Tıpkıbasım Örnekleri)*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

adlandırdığımız yazı dili, Anadolu ve Rumeli bölgesinde ve Oğuz-Türkmen lehçesi temelinde kurulup gelişmiş olan Türk yazı dilinin XIII-XV. yüzyıllar arasını kaplayan ilk dönemidir (Korkmaz, 2007: 151).

Bugün yaygın bir terim olarak kullandığımız Eski Anadolu Türkçesinin karşılığı olarak “Altosmanishe” ve “Eski Türkiye Türkçesi” terimleri de ileri sürülmüştür. Altosmanishe terimi, Osmanlılardan önceki dönemi de içine aldığı için bırakılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi terimine karşılık bu yazı dilinin Anadolu sahası dışında da kullanıldığını göz önünde tutanlar için Eski Türkiye Türkçesi terimi daha tercih edilen bir terim olmuştur. Bugün en fazla kullanılan terim, Eski Anadolu Türkçesi terimidir (Şahin, 2015: 15).

Eski Anadolu Türkçesinin bağımsız ve zengin bir yazı dili hâline gelişi, Oğuz-Türkmen kolunun daha sonraki dallanmalarına da çığır açmış; bu yazı dilinin, zamana ve yeni kültür şartlarına bağlı değişme ve gelişme dönemlerinden geçerek oluşturduğu Osmanlı Türkçesi, Kırım Osmanlıcası, Türkiye Türkçesi, Azerbaycan Türkçesi ve Gagavuzca gibi kolları içine alan Güney-Batı Türk lehçeleri grubuna sağlam bir temel vazifesi görmüştür (Korkmaz, 2007: 156).

Eski Anadolu Türkçesi kendi içinde üç alt döneme ayrılmaktadır. Bunlar A) Selçuklu dönemi Türkçesi, B) Anadolu Beylikleri Türkçesi, C) Osmanlı Türkçesine geçiş dönemi Türkçeleridir (Korkmaz, 2013: 81).

Selçuklu döneminde yazılmış olan bazı eserlerde Batı ve Doğu Türkçelerinin özelliklerinin bir arada bulunması karışık dilli eserler tartışmasını ortaya çıkarmıştır.

Zeynep Korkmaz’a göre, Selçuklular devrini içine alan dönem, Oğuzcanın Karahanlı yazı dilinden ayrılmaya başladığı ve artık yazı dilinde Oğuzca özellikleri öne çıkarmaya çalıştığı karışık dilli dönemdir (Şahin, 2015: 17).

Ali’nin *Kıssa-i Yusuf*’u, *Behçetü’l-hadâik fî Mev’izeti’l-hâlaik*, *Kitab-ı Güzide*, bir yazması Paris Milli Kütüphanesi’nde bulunan *Kitâb al-Farâiz*, ve XII-XIII. yüzyıllar arasına sokulabilen bir *Kudûri Tercümesi* bu grupta toplanabilecek önemli eserlerdir (Korkmaz, 1974: 46).

Eski Anadolu Türkçesi XIII. yüzyıldan XVI. yüzyıla kadar devam etmiş, sonra yerini Osmanlı Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesine bırakmıştır. İlk kaleme alınan eserler Anadolu Selçuklu ve beylikler dönemine aittir. XIV. yüzyıldan sonraki eserler ise Osmanlı devrinde yazılmıştır (Şen, 2018: 253).

Oğuz Türkçesinin bağımsız bir yazı diline geçmiş olduğu Eski Anadolu Türkçesi devrinde pek çok eser kaleme alınmıştır. Bunlardan biri de XV. yüzyılın ikinci yarısında Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân tarafında yazılmış olan Envârü'l-Âşıkîn'dir.

1.3. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Hayatı

XV. yüzyılda yaşayan Türk âlim, mutasavvıf, mütercim ve nâsirlerindendir. Yazıcıoğlu, Yazıcızâde veya nâdiren İbnü'l-Kâtib (Ahmed) dahi denilmekle beraber daha çok Bîcan lakabıyla meşhur olmuştur. Muhammediye adlı manzum eseriyle tanınan Yazıcıoğlu Mehmed'in (ö. 855/1451) küçük kardeşidir. Babaları, Yazıcı (Kâtib) Sâlih'tir (Sâlihüddin ?). Bu ismin eski veya yeni bir kısım eserlerde Selâhaddin şeklinde zikredilmesi yanlıştır. Bu bakımdan iki kardeş ve daha ziyade de Mehmed (Muhammed), Yazıcıoğlu lakabıyla şöhret kazanmıştır. Dedeleri, hakkında hiçbir bilgimiz olmayan Süleyman adında bir zattır. Yazıcı Sâlih, bazı rivayetlere göre Ankara veya Bolu civarındandır. Devlet hizmetinde kâtip olarak çalışmıştır. 811'de (1408) tamamladığı, Anadolu'da astroloji sahasında muhtemelen Türkçe ilk manzum eser olan beş bin beyte yakın "melhame" nevinden Şemsiyye'sini, Ankara'da yaşayan Devlet Han ailesinden İskender b. Hacı Paşa'ya ithaf etmiştir. Mezarı, kesin olarak belli değilse de şifahî rivayetlere göre Gelibolu'da, elli altmış sene öncesine kadar türbe olan ve bugün Yazıcıoğlu Mescidi denilen binada bulunmaktadır. Ahmed Bîcan'ın ölüm tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Babasının Şemsiyye'sini yine aynı adla 870 (1466) tarihinde nesre çevirdiğini doğru kabul edersek en erken zikredilen tarihte veya müteakip yıllarda ölmüş olmalıdır. Bu yüzden 1455 yılını veya gösterilen başka tarihleri doğru kabul etmemek gerekir. Mezarı, eskiden Yazıcıoğlu Mezarlığı adını taşıdığı hâlde günümüzde aynı isimle park hâline getirilmiş olan yerde, ağabeyi Yazıcıoğlu Mehmed'in kabrinin takriben 150 adım ilerisindedir. Evliya Çelebi'nin ihtiyatla naklettiği, Ahmed Bîcan'ın mezarının Sofya'da olduğu iddiası veya yine E. Hakkı Ayverdi'nin Gelibolu'da, içinde

iki lahit bulunan kapalı türbeyi ona ait göstermesi yanlıştır. Ayrıca kabrin biraz aşağısında İstanbul yolu kenarında, biri 807 (1404) ve diğeri daha sonraki yıllara ait iki kitâbesi olan Yazıcıoğlu Çeşmesi bulunmaktadır. Bu çeşmenin ilk kitâbesi ve muhtemelen kurna taşı eski olup diğerkısımları yakın devirlerde inşa edilmiştir (Çelebioğlu, 1989: 49-50).

1.4. Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Eserleri

Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın Envârü'l-Âşıkîn, Acâibü'l-Mahlûkât, Dürr-i Meknûn, Kitâbü'l-Müntehâ ale'l-Fusûs ve Şemsiyye mensur; Cevâhirname manzum olmak üzere altı eseri mevcuttur.

1.4.1. Envârü'l-Âşıkîn

Ahmed-i Bîcân'ın Envârü'l-Âşıkîn adlı mensur eseri, yazılmış olduğu XV. yüzyıldan günümüze kadar muhtevası ve dilinin sadeleği dolayısıyla Osmanlı toplumu içerisinde alanında en çok rağbet gören eserlerden biri olmuştur. Ağabeyi Yazıcıoğlu Mehmed'in Arapça olarak yazmış olduğu “*Megâribü'z-zamân*”dan tercüme vasıtasıyla telif ettiği Envârü'l-Âşıkîn adlı eseri, din ve ahlaki konular etrafında teşekkül etmesi yönüyle halkın din eğitiminde de önemli bir rol oynamıştır.

1.4.1.1. Envârü'l-Âşıkîn'in Yazılış Nedeni

Ahmed-i Bîcân, eserin “*sebeb-i te'lif*” kısmında eseri üç sebep ile yazmış olduğunu dile getirmiştir. İlk telif sebebi “...*işbu kitâbı cem' eyledi şunuñ üzerine ki cemî'-i 'arîflerüñ gâyetidür ve vâşıllaruñ nihâyetidür el-ğamdü li'llâhi ki işbu kitâb gelibolida tamâm oldı muğammed-i muştafânuñ a'lâ devletinde ilâhî anı 'âlem[le]re rahmet kılduñ anuñ kemâli haqqı-y-içün beni anuñ şefâ'atinden mahrûm kıılma ve beni anuñ na'lini tozına bağışlaya ve dağı cemî'-i ehl-i îmân-ile benüm aşlumu ve fer'ümi*”

*anuñ katında muḳarreb eyle...*² şeklinde belirtilmiştir. Buradan Ahmed-i Bîcân'ın eseri Gelibolu'da tamamlamış ve telif sebeplerinden birinin peygamberin şefâatine mazhar olmak olduğu anlaşılmaktadır.

İkinci telif sebebini “...*ikinci sebeb oldur ki benüm bir ḳardaşum var-idi ‘âlim ve ‘ârif fâzil ve kâmil tañrınıñ hâşı ve erenler serveri idi ve daḫı cihānuñ ḳuṭbı şeyḫi ḫacı bayrāmuñ sırrı idi ve dāyim ben miskīn ve dervīş aḫmed bî-cān aña aydurdı kim dūnyānuñ beḳası yok rūzigāruñ vefāı yok bir yādigār düzüñ ki ‘âlemlerde oḳunsun benüm sözüim-ile ol-daḫı meḡāribü’z-zamān adlu bir kitāb düzdi ‘âlemlerde ne-deñlü zāhir ve bāṭın tefsīr var-ise el-hāşıl on iki ‘ilmüñ hāşılın bir yire cem’ eyledi ve andan soñra baña ayıtdı iy aḫmed bî-cān işde ben senüñ sözüñle cem’-i ‘âlemüñ şerāyi’in ve ḫaḳāyıkın bir yire cem’ eyledüm imdi sen-daḫı gel bu kitābı ki meḡāribü’z-zamāndur bunu türk diline döndürgil tā kim bizüm ilüñ ḳavmi daḫı ma‘ārifden ve envār-ı ‘ilimden fāyide görsünler ben miskīn daḫı anuñ mübārek sözi-ile işbu kitābı kim envārü’l-‘āşıḳındır gelibolada tamām eyledüm...*”³ şeklinde belirtmiştir. Buradan ikinci telif sebebinde, Ahmed-i Bîcân'ın ağabeyi ile arasında geçen bir konuşmanın etkili olduğu anlaşılmaktadır. Ahmed-i Bîcân ağabeyine dünyanın gelip geçici olduğunu ifade ederek bu alemde adının kalması için bir eser yazmasını söyler. Bunun üzerine Yazıcıoğlu Mehmed “Megâribü’z-zaman” adlı eseri kaleme almıştır. Daha sonra Yazıcıoğlu Mehmed de Ahmed-i Bîcân'a, daha fazla insana faydalı olması için Megâribü’z-zaman'ın Türkçeye tercümesini yapmasını söyler. Ahmed-i Bîcân bu vasıtayla telif sebeplerinden birini ağabeyine bağlamıştır.

Üçüncü telif sebebini “...*üçüncü sebeb-i te’lîf-i kitāb oldur ki ehlu’llāhdan bir cemā’at baña ayıtdılar işbu zamanda cehl ve taḳlīd iñen çok oldı ba’zısı hevāya meşḡül olmaḳ-ile ben müteşşeri’veñ dir ve ba’zısı ḡayra meşḡül muḫaḳḳıḳven dir pes vardılar şer’at ve ḫaḳıḳat ḫüccetini terk eyleyüp dīni ve mezhebi temiz eylemediler...pes kendüler azdılar ve ḫalkı daḫı tarīḳ-i ḫaḳdan azıtdılar ve taḫayyulāt-ile ḫaḳāyıkdan mahrūm oldılar pes eyle gerekdür ki bir kitāb düzile anda aḫvāl-i enbiyā’ ve aḫkām-ı şer’ üzerine zāhiri beyān ola ve ḫaḳāyıḳuñ ve ḳazāyānuñ bāṭını muḫaḳḳaḳ ola... ve ben za’if aḫmed-i bî-cān gördüm ki zāhir ve bāṭın ‘ilmlerde ‘ulemā zāhir ve bāṭın çok*”

² Pertev Paşa Nüshası 2b varağından alınmıştır.

³ Pertev Paşa Nüshası 2b-3a varaklarından alınmıştır.

kitāblar düzmişlerdür ammā ol kitāblar kimisi ‘arabca ve kimisi pārsī dilince idi her kişi anları müṭāla‘a idip ma‘nisini laṭīf çıkarmazlar idi ve ol ‘ibāretleri gine ehli bilürlerdi diledi-ki bu miskīn daḥī zāhir ve bātın ‘ilimde türkçe bir kitāb düze tā kim bu bizüm il kavmi daḥī ol ‘ilmlerden fāyide dutup ‘ālimlerden ve ‘āriflerden olalar tā kim gönüllerine ve i‘tikādlarına şerī‘at ve ḥaḳīḳat emrin dutmak ve müslimānlık kaydın yimek ve ma‘rifet ḥāşıl eylemek düşe...”⁴ şeklinde belirtmiştir. Bir gün Ahmed-i Bîcân’a cemaatten birtakım insanlar gelip zamanın insanların ve din adamlarının Hak yolundan çıktıklarını, toplum içerisinde cahilliğin arttığını söylerler. Şikayetlerini dile getiren cemaat çözüm olarak dini hükümlerin, peygamberlerin hayatlarının, hakikatlerin anlatıldığı bir eser yazılması gerektiğini öne sürerler. Bunun üzerine Ahmed-i Bîcân, zahir ve batın ilimleri anlatacağı Türkçe bir kitap yazmak istediğini söyler.

Eserin Türkçe yazılması üzerinde bu kadar durulmuş olması, Türk dilini konuşan Osmanlı toplumuna hitap etmede dil bilincinin varlığını göstermesi açısından da önem arz etmektedir.

1.4.1.2. Envârü’l-Âşıkîn’in Telif Tarihi

Ahmed-i Bîcân eserin telif tarihini “tāriḥ” adlı bölümde, “...iṣbu kitāb şol zamānda sulṭān ibni sulṭān sulṭān gāzī murād ḥān engüş beginüñ başını kesüp mısır sulṭānına göndermişdi sekiz yüz elli yılında andan sonra sulṭān muḥammed ḥān pādişāh olıcaḳ kitāb gelibolıda tamām oldı sekiz yüz elli biş yılında muḥarremüñ evvelinde...”⁵ şeklinde dile getirmiştir. Buradan eserin, 850 (1446/1447) yılında yazılmaya başlandığı ve 855 (1451) yılı muharrem ayının birinde yani miladi olarak 3 Şubat 1451 yılında tamamlandığı anlaşılmaktadır.

1.4.1.3. Envârü’l-Âşıkîn’in Konusu

Envârü’l-Âşıkîn “*el-bābü’l-evvelü fī tertībi’l-mevcūdāti ve’n-nizāmi*”, “*el-bābü’ş- şānī fī ḥüṭābātillāhi te‘ālā ma‘al-enbiyā’i’l-‘izām*”, “*el-bābü’ş-şālīsü fī’l-*

⁴ Pertev Paşa Nüshası 3b-4a varaklarından alınmıştır.

⁵ Pertev Paşa Nüshası 395a-395b varaklarından alınmıştır.

melâiketi'l-kirâmi”, “*el-bâbü'r-râbi'ü fî hîḩābātillâhi te'ālā yevme'l-kıyāmeti*” ve “*el-bâbü'l-hāmisü fî kelimātillâhi te'ālā fî a'lā'e'l-makāmi*” olmak üzere beş ana bölümden oluşmaktadır.

Ahmed-i Bîcân ilk bölüm olan “*el-bâbü'l-evvelü fî tertîbi'l-mevcûdâti ve'n-nizâmi*”de varlıkların tertibi ve düzeni hakkında düşüncelerini dile getirmiştir.

İkinci bölüm olan “*el-bâbü's-sānî fî hîḩābātillâhi te'ālā ma'al-enbiyā'i'l-izām*” eserin en hacimli bölümüdür. Eserin en uzun bölümü olan burada, Hz. Âdem'den başlayarak hemen bütün peygamberlerden, mûcizelerinden, vahiy ve vahyin sırlarından, peygamberlerin karşılaştıkları zorluklardan bahsedilmiş, her peygamberin hayatında önemli yeri olan olaylar ayrıca ele alınmıştır. Meselâ Hz. İbrâhim dolayısıyla Kâbe, Hz. Süleyman dolayısıyla Beytülmuḩaddes ve Belkıs hakkında bilgi verilmiştir. Bu bölümde en geniş yer Hz. Peygamber'in siyerine ayrılmıştır. Burada Resûl-i Ekrem'in hayatından, mi'rac ve diğere mûcizelerinden, örnek ahlâkından, vefatından, kızı Hz. Fâtıma ile torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'den, ayrıca dört halifeden etraflıca söz edilmektedir. Müstakil bir kısas-ı enbiyâ hüviyeti gösteren bu bölüm oldukça ayrıntılı bir şekilde kaleme alınmıştır (Uzun, 1995: 259).

Üçüncü bölüm olan “*el-bâbü's-sālisü fî'l-melâiketi'l-kirâmi*”de dört büyük melek başta olmak üzere pek çok farklı melekten ve ermişler topluluğı olan üçler, yediler, kırklar, üçyüzler, abdallar ve kutbdan bahsedilmektedir.

Dördüncü bölüm olan “*el-bâbü'r-râbi'ü fî hîḩābātillâhi te'ālā yevme'l-kıyāmeti*” kıyamet günü hakkında verilen bilgilerle başlamaktadır. Bu babda itikadî ve amelî hükümler, namaz, oruç, zekât, hac gibi çeşitli ibadetler, ilim ve cehalet, emir bi'l-ma'rûf nehiy ani'l-münker, cihad, mübarek gün ve geceler, İslam'ın şartları, sabır, sadaka vermenin fazileti, dua, zikir, teşbih, tövbe ve istiğfar gibi konular üzerinde durulmuştur (Uzun, 1995: 259).

Beşinci bölüm olan “*el-bâbü'l-hāmisü fî kelimātillâhi te'ālā fî a'lā'e'l-makāmi*”da cennet, a'râf, Allah'ın görülmesi, cennet nimetleri ve cennet ehlinin durumu, şehitlerin cennetteki mertebeleri, cehennem ve günahkârların hâli gibi konular ele alınmıştır (Uzun, 1995: 259).

Yapılan çalışma Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa Nüshası'nın 133a-264a varakları arasını kapsamaktadır. Bu varaklar arasında ikinci ve dördüncü bölümün bir kısmına, üçüncü bölümün ise tamamına yer verilmiştir.

1.4.1.4. Envârü'l-Âşıkîn'in Nüshaları

Eserin, halk tarafından çok benimsenmiş olmasından dolayı yüzyıllar içerisinde yazma ve baskı şeklinde pek çok kopyası ortaya konulmuştur. Abdullah Uğur yapmış olduğu çalışma sonucunda Envârü'l-Âşıkîn'in kütüphaneler içerisinde 144 nüshasını tespit etmiştir.⁶ Ancak eserin kütüphaneler dışında da gün yüzüne çıkmamış onlarca nüshası olabileceği unutulmamalıdır.

Envârü'l-Âşıkîn'in bilinen en eski tarihli nüshası çalışmamıza da konu olan Pertev Paşa nüshasıdır. Nüsha; Süleymaniye Kütüphanesi'nin Pertev Paşa bölümünde, 00229M demirbaş numarasıyla yer almaktadır. 397 varak olan nüshanın satır sayısı genellikle 15 olmakla birlikte kimi sayfalarda 16, 17 satıra kadar çıktığı görülmektedir. Çerçeve içerisinde yer alan metin harekeli nesih ile yazılmıştır. Ayetler, bölüm adları, kimi hadis ve dualar kırmızıdır. Nüshanın son varağında eserin Pîri bin Ali bin Posal (?) tarafından 918 (1512) yılında Rebiü'l-evvel ayının ortasında salı günü (Haziran 1512) yazıldığına dair istinsah kaydı bulunmaktadır.

Metin kurulurken Pertev Paşa nüshasında yer alan bariz eksikliklerle karşılaşılma durumunda, Üsküdar Hacı Selim Ağa Yazma Eser Kütüphanesi'nde Hacı Selim Ağa bölümünde 00467 demirbaş numarasıyla yer alan nüshadan faydalanılmıştır. 340 varak olan Hacı Selim Ağa nüshasında satır sayısı 18'dir. Çerçeve içerisinde yer alan metin harekeli nesih ile yazılmıştır. Ayetler, bölüm adları, kimi hadis ve dualar kırmızıdır. İstinsah kaydı bulunmamaktadır.

1.4.1.5. Envârü'l-Âşıkîn Hakkında Yapılan Çalışmalar

⁶ UĞUR Abdullah, *Yazıcıoğlu Ahmed Bîcân Efendi ve Envârü'l-Âşıkîn Adlı Eseri (İnceleme-Metin)*, (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2019.

Envârü'l-Âşıkîn hakkında günümüze kadar pek çok kitap basılmıştır. Ancak basılan kitapların hiçbirinde Envârü'l-Âşıkîn'in yazıldığı dönemin dil özelliklerinin daha iyi anlaşılabilmesini sağlayacak transkripsiyonlu metnine yer verilmemiştir. Yapılan çalışmalar Türkiye Türkçesi'ne sadeleştirilmiş şekildedir. Bu çalışmalardan en bilinenleri; Arslan Tekin - Melek Tekin'in⁷, Halil Bedi Fırat'ın⁸ ve Ahmet Kahraman'ın⁹ yayımlamış oldukları çalışmalardır.

İlmî olarak da Envârü'l-Âşıkîn hakkında üç lisans bitirme tezi¹⁰ ve bir doktora tezi¹¹ yayımlanmıştır. Yayımlanmış olan bu tezlerde eserin detaylı olarak şekil bilgisine yer verilmemiş ve dizin çalışması yapılmamıştır.

1.4.2. Acâibü'l-Mahlûkât

Zekeriyyâ b. Muhammed el-Kazvîni'nin (ö. 682 (1283)) aynı addaki kozmografya, coğrafya ve biyolojiye dair Arapça eserinin hülâsa şeklinde ve serbest bir tercümesi olup 857 (1453) yılında Gelibolu'da tamamlanmıştır. Franz Taeschner ve İ. Hakkı Uzunçarşılı, 'Acâ'ibü'l-mahlûkât ve garâ'ibü'l-mevcûdât'ın Ahmed Bîcan tarafından yapılan tercümesinin Osmanlı Türkleri'nde coğrafya ile ilgili ilk eser olduğunu söylerlerse de aynı eser, daha önce Rükneddin Ahmed adında bir zat tarafından Türkçeye tercüme edilip Çelebi Sultan Mehmed'e takdim edilmiştir. Yer yer tasavvufî ve didaktik hususiyeti de olan bu eser göklere, ay, güneş ve diğer gezegenlere, günlerin faziletlerine, ayların özelliklerine, denizlere, yedi iklime, dağlara, nehirlere,

⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz.

TEKİN Arslan, Melek TEKİN, *Yazıcıoğlu Ahmed Bîcan Envarü'l-Âşıkîn (Hak Aşıklarının Nurları)*, İstanbul: Bedir Yayınevi, 2015.

⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz.

FIRAT Halil Bedi, *Envar-ül Aşıkîn (Aşıkların Nuru)*, İzmir: Ali Alkan Yayınevi, 1969.

⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz.

KAHRAMAN Ahmet, *Envârü'l-Âşıkîn: âşıkların nurları*, İstanbul: Tercüman, 1973.

¹⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz.

İLHAN Ayla, *Envarü'l-Aşıkîn*, (Lisans Bitirme Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı, 1969.

SÜRÜN Zekeriya, *Envarü'l-Aşıkîn*, (Lisans Bitirme Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı, 1970.

ŞENER Sabahattin, *Envarü'l-Aşıkîn*, (Lisans Bitirme Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı, 1971.

¹¹ Ayrıntılı bilgi için bkz.

UĞUR Abdullah, *Yazıcıoğlu Ahmed Bîcân Efendi ve Envârü'l-Âşıkîn Adlı Eseri (İnceleme-Metin)*, (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2019.

maden ve mücevherlere, bitkilere, insana, hayvanlara dair olup daha çok bunların efsanevi ve acayip yönleri üzerinde durulmuştur (Çelebioğlu, 1989: 50).

Türk edebiyatında en çok tanınan ve belki de muhtasar olması dolayısıyla en çok okunan *Acâibü'l-Mahlûkât* tercümesi budur. Eserin pek çok nüshası bulunmaktadır (Kut, 1988: 317).

1.4.3. Dürr-i Meknûn

On sekiz bin âleme işaret olarak on sekiz babdan meydana gelen bu eserde çeşitli âyet, hadis, temsil ve hikâyelerle dünyanın yaratılışı, bazı peygamberlerin ahvali ve kıyamet alametleri anlatılmıştır. Tek bir eserin tercümesi olmaktan çok bir derlemeye benzemektedir. Dinî, tasavvufî, didaktik ve efsanevi mahiyetteki bu eserin birinci babı göklerdeki acayiplikler, melekler, arş, kürsi, cennet, cehennem, ay, güneş, yıldızlar; ikinci babı yerler ve yerlerde olan acayiplikler, cehennem; üçüncü babı yeryüzü; dördüncü babı hendese ilmi ile iklimler, günler ve saatler; beşinci babı acayip dağlar; altıncı babı nehirler ve adalar; yedinci babı şehirler ve iklimleri; sekizinci babı mescidler ve manastırlar; dokuzuncu babı Süleyman peygamberin tahtı ve saltanatı; onuncu babı Belkıs'ın saltanatı ve Süleyman peygamberle görüşmesi; on birinci babı ömürlerin takdiri; on ikinci babı hışımdan helak olan yerler; on üçüncü babı otlar ve yemişler; on dördüncü babı suretler ve bazı yerler; on beşinci babı sîmurgu anka; on altıncı babı cifr remizleri; on yedinci babı eşrat-ı saat (kıyamet alâmetleri); on sekizinci babı halkın ve beylerin ahvali, işleri ve bazı uhrevî meseleler beyanındadır (Çelebioğlu, 1989: 50).

1.4.4. Kitâbü'l-Müntehâ ale'l-Fusûs

Kısaca Müntehâ olarak tanınan bu eser, Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin *Fusûsü'l-hikem*'inin *Müeyyed Cendî* şerhine, Yazıcıoğlu Mehmed'in Müntehâ adıyla yine Arapça olarak yazdığı şerhin Ahmed Bîcan tarafından yapılan Türkçe tercümesidir. Bazı nüshalara göre 857 (1453) veya 870 (1466) yılında Gelibolu'da tamamlanan eserde peygamber kıssalarından, dört halifeden, bazı evliya menâkıbından ve çeşitli tasavvufî

konulardan bahsedilmektedir. Ahmed Bîcan eserinde yüz kişinin adını zikrettiğini, otuz peygamber, otuz veli, yirmi âlim ve yirmi akıldan bahsettiğini ve elli hikâye dercettiğini, İstîlâhât-ı Sûfîyye'den, Tezkire-i Evliyâ'dan, muhtelif tefsirlerden, İncil, Tevrat ve Kur'an-ı Kerim'den istifade ettiğini belirtir. Genel mahiyette sekiz kısma ayrılacak eserin birinci kısmı tasavvufi olarak yaratılıştan, insan ve derecelerinden, âşık, ârif, vâkıf vb. istilahlarla çeşitli âlemlerden bahseden ve her birine "temhîd" adı verilen on dört bölümden meydana gelmektedir. İkinci kısım olarak alınabilecek bölüm, peygamberler fassından (fasl) teşekkül etmektedir ki asıl Fusûsü'l-hikem'den tercüme edilen kısım burasıdır. Üçüncü kısımda rü'yetullah*, vahiy sırları, Hz. Peygamber'in hicreti, Hz. Peygamber'in, Hz. Fâtıma'nın, dört halifenin, Hz. Hasan ve Hüseyin'in vefatları ve esmâ-i hüsnâ* konu edilmiştir. "İstîlâhât-ı Sûfîyye" başlığını taşıyan dördüncü kısım, Kemâleddin Abdürrezzâk el-Kâşî'nin aynı adlı Arapça eserinden kısaltılarak tercüme edilmiştir. İttihad, büdelâ, cem', cem'u'l-cem' gibi yüz yirmi dört civarında tasavvufi terimin izah ve tarifleri yapılmıştır. "Menâzilü's-sâirîn" başlığını taşıyan beşinci kısım da Hâce Abdullah-ı Ensârî el-Herevî'nin aynı isimli Arapça eserinden tercümedir. Bu kısımda bidâyet, ebvâb, muâmelât, ahlâk, usul... gibi on menzil, her menzilin de meselâ bidâyet menziline yakaza, tövbe, inâbe, muhasebe, tefekkür vb. olmak üzere on babı bulunmakta, böylece yüz on terim tasavvufi mahiyette ele alınmaktadır. Altıncı kısım Hz. Peygamber'in nübüvvetine, Kur'an, mi'rac, abdest, namaz, hicret, cuma, ezan, Kâbe, zekât, hac, ölüm... sırlarına dairdir. Yedinci kısımda Habîb-i Acemî, İbrâhim b. Edhem, Bişr el-Hâfî, Bâyezîd-i Bistâmî, Cüneyd-i Bağdâdî gibi evliyanın sözlerine yer verilmiştir. Sekizinci ve sonuncu kısım ise kıyamet alâmetlerine, cehennem ve cennete dairdir. Ebüssuûd sülâlesinden Bahâzâde Derviş el-Hâc Abdürrahîm-i Nakşibendî, Ahmed Bîcan'ın Müntehâ'sını beğenmeyerek yine aynı tercümeyi Lübb-i Müntehâ-yı Fusûs adıyla özetleyerek Türkçeye aktarmıştır (Çelebioğlu, 1989: 50-51).

1.4.5. Şemsiyye

Melhame veya Bostânü'l-hakâyık adıyla da anılan Ahmed Bîcan'ın bu eseri, babası Yazıcı Sâlih'in aynı adı taşıyan mesnevi tarzındaki manzumesinin nesre

çevrilmiş şeklidir. Astroloji, astronomi ve meteoroloji ile ilgili ve yer yer orijinalindeki bazı beyitleri de ihtiva eden eser 870 (1466) yılında tamamlanmıştır. Yılın on iki ayı itibarıyla on iki babda her ayın yirmi beş nişanı üzerinde durulur. Her ayın ilk ve diğer günlerinde, güneş veya ay tutulduğunda, güneş veya ay hâlelendiğinde, yeni ay, yıldız kayması, şimşek görüldüğünde, fazla yağmur, dolu, kurbağa yağdığına, zelzele vb. şeyler olduğunda, bazan “Rum iklimi”, “Acem diyarı” diye yer belirtilerek bilhassa kıtlık, bolluk, ucuzluk, pahalılık, barış, savaş, hastalık, sağlık gibi şeylerden hangilerinin meydana geleceğine işaret edilir (Çelebioğlu, 1989: 51).

1.4.6. Cevâhirname

Ahmed Bîcan’ın bilinen tek manzumesidir. Kırk beyit civarındaki bu mesnevîde yakut, elmas, zümrüt, firûze, akik gibi mücevherlerin daha çok tıbbî yönden tedavi ve tesirleriyle ilgili özellikleri konu edilmiştir (Çelebioğlu, 1989: 51).

1.5. Çalışmada Kullanılan Yöntem

Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân’ın Envârü’l-Âşıkîn adlı eserinin çalışılmasına başlamadan önce YÖK Tez Tarama Merkezi başta olmak üzere konu ile ilgili çeşitli kütüphaneler taranmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda eserin çeşitli kütüphanelerde pek çok nüshası olduğu görülmüş ve Süleymaniye Kütüphanesi’nde Pertev Paşa bölümünde 00229M demirbaş numarasıyla yer alan nüshanın, istinsah tarihi en eski olan nüsha olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma, “Giriş”, “Şekil Bilgisi”, “Metin”, “Dizin” ve “Tıpkıbasım Örnekleri” olmak üzere beş bölüme ayrılmıştır.

“Giriş” bölümünde, çalışmanın konusu ve amacı, Eski Anadolu Türkçesi dönemi, eserin müellifi, künyesi ve muhtevası hakkında bilgiler verilmiştir.

“Şekil Bilgisi” bölümünde, eserin morfolojik unsurları Eski Anadolu Türkçesi dil özellikleri dikkate alınarak incelenmiştir.

“Metin” bölümünde eser Latin alfabesine aktarılırken yaygın transkripsiyon sistemi kullanılmıştır. Her sayfa ön yüzü “a”, arka yüzü “b” olmak üzere numaralandırılmış ve satırlar da rakam ile gösterilmiştir. Noktalama işaretlerine ve büyük harflere yer verilmemiştir. Eser ve kişi adları, bölüm başlıkları, Latin harfleri ile yazılmış olan Arapça kısımlar kalın olarak vurgulanmıştır. Ciddi bir hata olmadıkça müstensihin dili kullanımına müdahale edilmemiş, müdahale edilen yerler ise dipnot yoluyla açıklanmıştır. Ayet, hadis, dua gibi Arapça ibarelerin anlamları da dipnot ile verilmiştir. Satır atladığında bölünen sözcüklerin kalan kısımlarının ve ayrı olması gerekirken birleşik olarak yazılan sözcüklerin, bağlaçların, edatların gösteriminde kısa çizgi (-) kullanılmıştır. Pertev Paşa nüshası esas alınarak kurulmuş olan metin, tenkitli bir metin olmayıp eksikliğin bariz olduğu yerlerde eserin, Üsküdar Hacı Selim Ağa Yazma Eser Kütüphanesi'nde Hacı Selim Ağa bölümünde 00467 demirbaş numarasıyla yer alan nüshasından faydalanılmıştır. Pertev Paşa nüshasında yer almayıp metne ilave edilmiş olan ek ve sözcükler köşeli parantez ([]) içerisine alınmıştır.

“Dizin” bölümünde eserin söz varlığını ortaya koymak amacıyla “*TürkSözDiz v.3.2*” dizin hazırlama programı kullanılmıştır. Madde başı olarak sıralanan sözcüklerin anlamları ve hangi dile ait oldukları yazılmıştır. Ayrıca sayfa ve satır numaraları ile de sözcüklerin eser içerisinde geçtikleri yerler gösterilmiştir. Adlara getirilen ekler artı (+), eylemlere getirilen ekler kısa çizgi (-) ve dizinde anlamı tespit edilemeyen sözcükler soru işareti (?) ile belirtilmiştir.

“Tıpkıbasım Örnekleri” bölümünde, Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa nüshasından bazı kısımların pozlarına yer verilmiştir.

2. ŞEKİL BİLGİSİ

Şekil bilgisi, bir dilin kök sözcüklerini, eklerini, köklerle eklerin birleŐme yollarını, eklerin anlam ve görevlerini, türetme ve çekim özelliklerini ve Őekille ilgili öteki konularını inceleyen gramer dalıdır. (Korkmaz, 2009: 5).

Şekil bilgisi, biçim birimlerini belirleyerek işe baŐlar. Bunların iŐlevlerini, iŐleyiŐ biçimlerini saptar. Ardından dil bilgisel biçim birimleri aracılığıyla sözcüksel biçim birimleri arasında kurulan bağları irdeleyerek adlandırır. Bir başka deyiŐle dil bilgisel biçim birimlerinin dil bilgisel ulamlara (kişi, sayı, durum, çatı, olumsuzluk, zaman, kip) ilişkin verileri nasıl taŐıdıklarını açıklar. Bu yöntemle cümleyi oluşturan dil birimlerinin birbirine nasıl, niçin bağlandıklarını ortaya çıkarır (stnova, 2018: 7).

Üstünova Şekil bilgisi incelemelerinde biçim birimin önemine dikkat çekerek Şekil bilgisinin temel kavramını biçim birimin oluŐturduđunu ifade etmiş ve biçim birimi; gösteren ve gösterilen biçiminde iki yüzü olan en küçük dilsel gösterge, dildeki en küçük anlamlı birimin taŐıyıcısı olarak tanımlamıŐtır (2018: 6).

Ayrıca stnova, dil birlikleri arasındaki sıkı iliŐkiden oluşan sistemin doğru algılanmasının, varlık nedenlerinin belirlenmesinin, ancak biçim birimlerin ait oldukları bütünler içinde hem anlamsal hem biçimsel iŐlevleriyle birlikte ele alınması gerektiğini ifade ederek dil incelemesinde anlam bağının gereğine de dikkat çekmiŐtir (2011: 155).

Türk dilinin Şekil bilgisi üzerine bugüne dek pek çok sayıda çalışma yapılmış ve bu çalışmalar neticesinde, ek tasnifinde çeşitli görüş ayrılıkları sebebiyle geleneksel tasnifin dışında farklı çalışmalar ortaya çıkmıştır. Kullanılagelen geleneksel biçim birim tasnifini Boz, Şöyle belirtmiştir:

- a. Yapım ekleri
 - aa. İsimden isim yapım ekleri
 - ab. İsimden fiil yapım ekleri
 - ac. Fiilden fiil yapım ekleri
 - ad. Fiilden isim yapım ekleri
- b. ekim ekleri

ba. İsim çekim ekleri

bb. Fiil çekim ekleri

Ancak dilbilimcilerin araştırmalarında, böyle bir tasnifte birçok yeni kavram ve terim kullanılmıştır. Bu konuda tam bir birlik sağlanmamıştır (2012: 3). Eklerin mevcut olan bu tasnif problemi üzerine Boz, aşağıdaki tasnif örneğini sunmuřtur¹²:

I. İşletimlikler

i. Ad işletimlikleri

a. Tümce düzeyinde dizime bağlı anlamsal işlevler (Durumlar)

b. Söz öbeği düzeyinde dizime bağlı anlamsal işlevler (İlgi)

c. Sözcük düzeyinde dizim dışı anlamsal işlevler (sayı, aitlik, iyelik, belirtme, soru, varlık, yokluk, küçültme/şefkat vd., benzerlik/gibilik vd., sevgi/alay, aile ve topluluk, bildirme, kuvvetlendirme/ihtimal)

ii. Eylem işletimlikleri

a. Söz öbeği kurucular ve sözcük türünü değiştiriciler (Eylemsiler)

b. Tümcede yüklem-özne ve tümleç bağlayıcılar (Çatılar)

c. Yüklemde zaman, kiplik, sayı ve kişi bildiriciler, olumsuzluk, soru, kuvvetlendirme/ihtimal.

*Birleşik yapılı eylem işletimi

i. Bildirme işlevliler (ad+i-/ol-)

ii. Kiplik işlevliler (eylem+yard. eylem; yeterlik, tezlik, devamlılık, yaklaşma)

¹² Ayrıntılı bilgi için bkz. BOZ Erdoğan, "Türkçe Ek Tasnifinde İki Aykırı Yöntem: İndirgeyici ve Çoğaltıcı Tasnif", *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, S. 1, 2019, ss. 69-79.

II. Türetimlikler

i. Ad türetimlikleri

- a. Addan ad türetenler
- b. Addan eylem türetenler

ii. Eylem türetimlikleri

- a. Eylemden eylem türetenler
- b. Eylemden ad türetenler

Gülsevin ekleri; türetme ekleri, tür değiştirici ekler, işletme ekleri ve kategori ekleri olmak üzere dört başlık altında değerlendirerek geleneksel tasniften farklı bir tasnif ortaya koymuştur.¹³

Delice de eklerin tasnifiyle ilgili bir çalışma yapmış ve ekleri; genişletme ekleri, durum ekleri, kurucu ekler, dönüştürücü ekler, yapım ekleri, bütünlüşik ekler ve temsil ekleri olmak üzere yedi başlık altında değerlendirmiştir.¹⁴

Başdaş ise çekim ve yapım ekleri içerişinde işlevleri birbirine yaklaşan veya kesişen ekleri “ara ekler” olarak üçüncü bir grupta değerlendirmek gerektiğini söyleyerek farklı bir tasnif önerisinde bulunmuştur.¹⁵

Turan ekleri; yapım ekleri, çekim ekleri, fiilimsiler, çatı ekleri, olumluluk-olumsuzluk ekleri, teklik-okluk ekleri ve soru eki olmak üzere yedi grupta incelemiştir.¹⁶

¹³ Ayrıntılı bilgi için bkz. GÜLSEVİN Güner, “Türkçede ‘Sıra Dışı Ekler’ ve Eklerin Tasnif-Tanımlanma Sorunu Üzerine” *V. Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı Bildirileri I*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2004, ss.1267-1284.

¹⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. DELİCE H. İbrahim, “Türk Dilinde İşlevsel Ek Tasnifi Denemesi”, *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 24, 2000, ss. 221-235.

¹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. BAşDAş Cahit, “Türkçede Üçüncü Grup (Ara) Ekler”, *I. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri*, Ankara: Bilkent Üniversitesi, 2006, ss. 1-6.

¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. TURAN Zikri, “Türkçenin Yapım ve ekim Düzeninde Yer Alan Eklerin Sınıflandırılması Nasıl Olmalıdır?”, *IV. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2007, ss. 1835-1844.

Ortaya konulan bütün tasnif yöntemleri yapısalcılık temelinden hareketle Türkçenin ekleri konusunda bir çerçeve oluşturmayı hedeflemektedir. Bu tasnifler belli bir yere kadar isabetle gitse bile dilin belirsizliğinden kaynaklanan “dilini tam olarak çerçevenemezliği” engeline takılmaktadır. Bu nedenle sürekli yeni tasniflere ihtiyaç vardır (Boz, 2019: 77).

Metnin şekil bilgisi kısmı hazırlanırken Boz’un belirtmiş olduğu geleneksel biçim birim tasnifinden faydalanılmış ve tüm ekler, çekim ekleri ile yapım ekleri olmak üzere iki ana kategoride incelenmiştir.

2.1. ÇEKİM EKLERİ

Çekim ekleri, kök ve gövdelere bazı anlam bağlantıları katarak onları birbiriyle ilişkiye geçiren, onlarla sözcük grupları ve cümlenin öteki ögeleri arasında geçici anlam örgüsü kuran eklerdir (Korkmaz, 2009: 22). Her çeşit ad ve eylem kök ve gövdelerine getirilebilen bu ekler cümleden çıkarılırsa cümlenin anlamı bozulur.

2.1.1. AD ÇEKİM EKLERİ

2.1.1.1. Çokluk Eki

+lar

En işlek çokluk ekidir.

kapular	262b/3	taşlar	167a/12
balıklar	236a/1	açlara	186a/2
aylar	253a/7	ağaçlar	167a/12
yıllar	253a/7	yılanlar	179a/9
yılduzlar	197a/14	ayaklarda	147b/5
baylar	150b/7	buludlara	244b/11
kanadlarum	174b/3	koşular	247a/8
karındaşlarum	216b/15	kıllar	262a/12
korqulardan	254b/12	kuşlar	143a/14
otlar	246a/10	şoricılar	248a/10
tağlar	173b/1	taşlar	167a/12
şular	178a/8	tonlar	212b/8
yarasalar	161b/13	yoşsullar	179a/6
yollar	167a/5	begler	149b/3
deñizler	166a/5	evler	179a/9
gemiler	242a/13	gemiciler	135b/2
giceler	168a/4	gökler	133a/5
gönüllerde	170b/5	güller	167a/6

incüklerine	220b/14	işler	159b/14
itler	240a/5	kemükleri	134b/6
nesneler	187a/1	öksüzlere	169a/7
ölüler	152b/11	süñükler	134b/7
yigitler	204a/12	yirler	139a/13
yimişler	137a/10	yiller	182b/12
bezekler	200b/15	derleri	167a/6
dipleri	138a/2	develer	210a/3
dillerde	170b/5	dişleri	138a/2

Eski Türkçede görülüp daha sonra arkaikleşmiş olan $+An$ ve $+z$ çokluk ekleri, kalıplaşmış olarak metinde görülmekte ve kendilerinden sonra $+Ar$ çokluk ekini de alabilmektedir.

$+An$

oğlan	137a/13	oğlanlar	183a/7

$+z$

omuzu	229b/4	göz	243b/15

Metinde, Arap gramerine göre çokluk bildirdiği hâlde çokluk eki alan Arapça sözcüklere de rastlanılmaktadır.

aşhâblarımı	223a/7	cemâ'atler	200a/5
enbiyâlar	251b/4		

2.1.1.2. İyelik Ekleri

Eklendiği ismin kime ya da neye ait olduğunu bildirmeye yarayan eklerdir. Küçük ünlü uyumu EAT.'de tam gelişmemiş olduğundan, bu dönemdeki iyelik eklerinin bir kısmı sadece düz ünlü, bir kısmı ise yuvarlak ünlü ile kalıplaşmıştır (Gülsevin, 1997: 12).

1. Tekil Kişi +(I)m/+(U)m

Ek hem düz hem de yuvarlak ünlülü olarak kullanılmıştır.

armağanum	188b/2	cānum	178b/13
düşmanum	139a/4	karındaşum	175a/13
kızum	199a/2	köcaluğum	137a/13
konşılığumdan	138b/9	konuğum	250b/5
oğlum	231b/3	yoldaşumdur	258a/1
başuma	142a/8	buyuruğum	209a/12
karnumda	138b/4	katuma	197a/6
saçumı	169a/12	şolumdan	173a/4
uçmağuma	193b/15	yanumdan	172b/11
kaşmüm	250b/9	mağabbetüm	147a/4
yirüm	138b/3	dileğüm	138b/7
döşegümde	204b/7	düşümde	224b/2
elümde	195a/8	erüme	139b/10
gönlüm	172b/1	gözümüñ	258a/4
işüm	204b/3	südümi	138b/5
kaşbrim	220a/15	kızımı	223a/5
sırrımı	187b/1	yirime	218a/13

2. Tekil Kişi +(U)ñ

Ek yalnızca yuvarlak ünlülü olarak kullanılmıştır.

armağanuñ	188b/9	barmağuş	248a/12
sancağuş	220a/6	düşmanuş	139a/3

günāhuñ	134b/13	etüñ	138b/10
gözünden	138b/11	çalbüñde	168a/11
yağüñ	138b/10	yirüñe	175b/7
nefsüñde	168a/11	kerāmetüñ	176b/6
hürmetüñe	176b/11	şefā' atüñe	176b/11
ümmetüñdür	180a/6	üzerüñe	184a/1
göñlüñden	188a/6	ayuñdur	195a/13
nürüñ	200b/6	habībüñ	201b/9
emrüñ	206a/7	kızuñ	202a/1
atañ	214b/15	karındaşuñ	216b/14
tükrügüñ	248a/12	dilüñ	185a/10
anañ	250b/6	hācetüñ	178a/14
rızāñ	184b/14	peygāamberüñ	218a/9
hālüñ	221b/12	saçaluñdan	245a/6

3. Tekil Kişi +(s)I(n)

Tek örnek dışında düz ünlülü olarak kullanılmıştır.

anası	138a/2	derisi	134b/8
gölgesi	166b/13	harbesi	247a/1
kapısı	189b/5	mertebesi	162a/11
ardınca	133a/11	iştıyākından	138b/11
bağlılığı	139a/6	'avratı	139b/3
atası	142b/1	dīvānına	145b/9
göñlini	147a/4	'ömri	152b/3
derdinden	162b/8	āli	163b/8
'ışkına	168a/6	yüzini	168a/9
şüretine	171b/11	tenine	177b/13
nazarı	178b/13	miftāhı	179b/13
adı	136b/7	yüzi	182a/13

günāhı	140a/1	mālı	182a/6
maḥabbetini	149a/8	‘amelini	239b/3
‘özrin	182a/7	diyeti	187b/6
liḳāsını	186a/12	sevābı	194b/8
tevbesini	199b/3	devesi	201a/3
yāridür	226b/1	cihāzın	228a/14
rabbi	233b/4	başını	234b/7
‘amelin	239b/2	maḳşūdu	259a/7

1.Çoğul Kişi +(U)mUz

Ek yalnızca yuvarlak ünlülü olarak kullanılmıştır.

atamız	198b/6	mertebemüz	212b/14
dünyāmuz	201b/2	nesnemüz	201a/2
evvelümüze	150a/6	ilāhumuz	237b/14
dīnümüz	224b/9	murādumuz	170b/3
la‘netümüz	239b/14	üzerümüze	150a/10
yoldaşumuza	150a/15	aramuzdan	204a/1
ḳarındaşlarımız	209a/8	yüreklerümüzi	216b/1
şānumuza	236b/13	ḳatumuzda	260b/12
rızḳumuzu	190a/5	babamuza	227a/1

2.Çoğul Kişi +(I)ñUz +(U)ñUz

Ek hem düz hem de yuvarlak ünlülü olarak kullanılmıştır.

altunuñuz	148b/2	rızḳuñuz	193b/13
nefsüñüz	219b/14	şıfatuñuz	229a/3
evvelüñüz	186b/13	gücüñüz	216b/10
diliñüz	254a/13	işiñüz	237a/7
gümüñüz	148b/2	cevherüñüz	148b/2

īmānuñuz	148b/9	cemī'ũñuz	186b/9
āḥirũñuz	186b/13	evlerũñuzi	189b/3
arañuzda	207b/10	cerāḥatuñuza	236a/13
üzerũñuze	244b/1	içũñuzde	257b/9

3.Çoğul Kişi +IArI(n)

Ek yalnızca düz ünlülü olarak kullanılmıştır.

aşlları	258a/11	du'āları	182b/2
namāzları	209a/9	dudaqlarını	256b/10
evleri	182b/4	mertebeleri	261b/6
ḳadirlerin	147b/10	ḳanların	212b/12
ṭa'āmları	181a/7	suçların	231b/7

2.1.1.3. Durum (Hâl) Ekleri

Hâl ismin kendi dışında kalan sözcüklerle münasebetini ifade eden gramer kategorisidir. İsimlerin, etrafındaki sözcüklerle olan münasebetleri çeşit çeşit olduğu için birçok hâlleri vardır. Hâller umumiyetle ismin kendisine tabi olmayan unsurlarla münasebetini gösterir. Türkçede tabi olan unsurlar tabi oldukları unsurlardan daima evvel gelirler. Onun için Türkçede hâller adların daima kendisinden sonra gelen sözcüklerle münasebetini gösterir. Türkçede hâller tabî, çekimlidirler. Bu çekimler hâl çekim ekleri ile yapılır ki asıl ad çekim ekleri bu hâl ekleridir. Demek ki ismin bir çekim şekli de kendisine tabi olmayan unsurlarla bir münasebet ifade eder ve bu şeklin çekim ekleri hâl ekleridir (Ergin, 2013: 129).

2.1.1.3.1. Yalın Durum (Nominative)

İsimlerin, durum eklerinden herhangi birini almadığı durumdur. İyelik veya çoğul eki almış adlar da yalın durumdadır.

büyük	135b/8	namāz	168b/15
söz	170b/15	ķarındaş	205b/4
deñiz	205a/14	tağ	138a/10
yol	174b/4	ķapu	183a/4
nesne	133b/4	ķan	140a/9
beden	246a/13	gök	246b/13
ölüm	184b/8	ķorku	261b/15
süñükler	134b/7	begler	149b/3

2.1.1.3.2. İlgi Durumu (Genetive) +(n)Uñ

Eklendiği adın başka bir ada bağlanmasını sağlayan bir durum ekidir. Ait olma anlamı katar. Ünlüsü daima yuvarlaktır.

şayānuñ	133a/1	te'ālānuñ	133a/11
tevrātuñ	134a/9	tañrınıñ	134a/13
ađacuñ	134a/14	bunlaruñ	135a/5
ħalkumuñ	168b/6	ķur'ānuñ	171a/5
yayūñ	175a/4	bismi'llāhuñ	179b/2
budađlarınıñ	180a/1	şarķuñ	180b/1
đarbun	180b/1	şeytānuñ	182b/7
şumtuñ	184a/6	şarābınuñ	184b/8
ķulumuñ	184b/12	mūsānuñ	191a/11
bunlaruñ	195a/10	ramazānuñ	196a/11
pādişāhlaruñ	198a/6	ķaravaşuñ	201b/9
allāhuñ	200b/14	mađāranuñ	205a/8
'arabuñ	205b/13	ađınuñ	206a/13
uçmađuñ	207b/6	enbiyānuñ	208b/13
münāfiķlaruñ	211b/8	fırāķuñ	220b/4
insānuñ	246a/15	cihānuñ	224b/8
şerī'atüñ	226a/6	şehīdlerüñ	226a/15

peygāberüñ	227a/14	resülüñ	227b/8
ümmetümüñ	229a/8	göñüllerinüñ	229a/1
köyüñ	232a/1	cebrā' ilüñ	232a/11
kişinüñ	232b/2	birinüñ	233b/10
göñlinüñ	232b/3	diregüñ	235a/7
devenüñ	204a/10	cennetüñ	243b/13
meryemüñ	137a/5	mescidüñ	208b/7
recebüñ	242b/14	yüzinüñ	243a/12
beşerüñ	244a/1	mü' minlerüñ	244a/4
firištenüñ	244b/13	mevtüñ	246a/8
ādemüñ	245b/9	'azrā' ilüñ	246b/6

2.1.1.3.3. Yönelme Durumu (Dative) +(y)A

Eski Türkçede +GA ve +KA şeklinde olan ek, Eski Anadolu Türkçesinde +y(A) biçimindedir. 3. kişi iyelik ekinden sonra zamir n'si alan ek, işaret zamirlerine geldiğinde ise +ñA şeklinde görülmektedir.

kaftānına	133a/1	zamānına	133b/10
hātırına	134a/10	rızka	134b/13
peygāberliğa	135a/3	balığa	135b/6
kenāra	136a/2	zekeriyâyaya	136b/11
mihrāba	137a/8	baña	139a/2
saña	139a/3	'avratına	140b/7
ululara	147b/12	ķuluña	146a/3
allāha	150b/4	atasına	154b/1
cihāna	162a/8	burāķa	175b/10
dünyāya	178a/6	şuña	181a/4
cānlarına	182b/11	islāma	198b/13
hulķuma	200a/2	uçmağa	220a/9
ķapuya	218a/7	yolına	225a/12

mūsāya	226b/8	belālara	230b/10
ṭamuya	231a/15	farīzasına	232a/3
ḥalka	234a/13	‘arşa	235b/6
‘ulemāya	255b/6	ṭama‘larına	257a/6
i‘tikādlarına	258b/1	taḥiyyāta	262b/2
adımına	263b/2	cum‘aya	264a/13
ādeme	144a/15	āḥirete	140b/5
cebrā‘ile	153a/1	cehennem	177a/15
döşege	217a/4	deñize	135a/12
fitile	256a/2	da‘vete	136b/12
‘āleme	152a/2	göge	145b/10
ḥarekete	139a/13	idrīs	164b/6
‘ibādet	137a/1	cemā‘ate	253b/5
hidāyete	254a/2	ğarībe	250b/3
cege	210b/6	dīne	137a/1
kāfire	248b/13	leşkere	210a/5
mağribe	152a/1	secdeye	262b/1
menāre	151b/13	meclise	167b/9
qaleme	244a/3	kendüye	218a/9

2.1.1.3.4. Belirtme Durumu (Accusative) +(y)I/+n

Belirtme durumu eki, nesnenin belirticisidir, nesne yapıcı değildir. Var olan nesneye belirlilik kazandırır (Karahan, 1999: 610).

Eski Türkçede +(I)g şeklinde olan ek, Batı Türkçesine geçince g sesinin düşmesi ile +(y)I hâlini almıştır. Normal olarak yuvarlak şekillerinin de bulunması gereken ekin yalnız düz şekilli olmasını üçüncü şahıs iyelik ekinin tesirine bağlamak lazımdır (Ergin, 2013: 232).

şa‘yâyı	133a/2	dünyâyı	145a/9
gemiği	144a/5	kişiyi	146a/15

müntehāyı	174b/2	ķapuyı	219b/2
elmayı	227a/7	tañrıyı	223a/11
ķorkuyı	188a/9	incüyi	191b/11
ķastayı	147b/15	mekkeyi	213a/13
ölüyi	134b/2	ölümi	149a/2
ağacı	139a/12	cenneti	164a/5
allāhı	149a/2	atı	251b/4
ķamuyı	230b/3	uçmağı	174b/2
ķayātı	246b/2	anları	133b/8
‘ālemi	251b/8	bizi	140a/12
cehennemi	138b/11	balı	226a/2
burāķı	200b/11	balıģı	135b/8
cihānı	151b/14	namāzı	218b/14
ķasanı	217b/14	ķuşı	221b/13
kāfiri	212a/15	kelāmu’llāhı	152b/18
ķurtcuğazı	242b/6	münāfıkı	248b/8
nūķı	144b/3	pādişāhı	140a/9
odunı	257a/10	orucu	218b/14

Eski Türkçede zamirlerden sonra gelen +nI belirtme durumu ekinin kullanım sahası Batı Türkçesinde gittikçe daralmış ve yalnızca işaret zamirlerinin tekliklerinde kalmıştır (Ergin, 2013: 232).

bunı	133a/6	şunı	172a/7
anı	214b/8		

Eski Anadolu Türkçesinde iyelik eki almış bazı adları +(y)I belirtme durum ekini almadan belirtme durumuna girdiği ve söz konusu eki almadan belirtili nesne olduğu görülür. Böyle örneklerde sıfır accusative söz konusudur. Bu durum yalnızca iyelik eki almış sözcüklerde görülür (Şahin, 2015: 51). İncelenmiş olan metinde de sıfır accusative örneklerine rastlanılmıştır.

āvāzın	168b/4	başın	211a/4
cānın	164a/6	etmegin	167a/15
bedenin	202b/11	çekürdegin	167a/11
ayağın	172b/4	döşegin	249b/14
‘aybın	253b/12	başın	211a/4
cihāzın	228a/14	cānın	164a/6
çekürdegin	167a/11	döşegin	249b/14
ḥasenātın	239a/1	ğubārın	194a/5
günāhın	174a/13	ḥayātın	160a/8
ḥisābın	195a/4	ķabrin	191b/3
izin	205a/6	kerāmātın	223a/12
ķanadın	202b/1	lezzetin	148a/5

Belirtme durumunun kimi zaman hemze ile kullanılmış olduğu örneklere de rastlanılmıştır.

şu’yı	141b/8	yarasa’yı	143b/1
kendü’yı	160a/4	ṭamu’yı	198a/10
kimse’yı	238b/1	keçe’yı	138a/5
nesne’yı	187a/7	ḥamza’yı	212b/2

2.1.1.3.5. Bulunma Durumu (Locative) +dA

Ötümsüz biçimi yoktur, daima ötümlü şekilde kullanılmıştır.

ağaçda	164b/11	bābda	229b/12
cihānda	209b/13	dünyāda	141a/10
dımışķda	151b/14	ervāḥda	162a/5
eşyāda	152b/5	ḥacda	214b/1
furķānda	153a/3	ḥisābda	183a/2
anlarda	146b/2	havāda	249b/2
ıssıda	253b/5	‘arşda	164b/4

tevrāda	147a/5	sovuḡda	253b/5
ramazānda	195a/15	muşḡafda	170b/4
avluda	178a/3	ḡuyuda	234a/8
küfürde	155b/1	gicede	173b/2
nesnede	193a/9	düşde	254a/6
evde	169a/5	cehennemde	138a/10
fırdevsde	247a/14	ḡurbetde	250a/11
gökde	145b/11	ḡabirde	146a/10
ḡālde	185b/11	iḡlīmde	178a/1
ḡadīşde	153a/2	ḡıyāmetde	202a/13
‘ömürde	152b/15	ma‘nīde	154a/7
medīnede	169a/1	recebde	195a/12
incīlde	147a/11	şehirde	167b/6

2.1.1.3.6. Ayrılma Durumu (Ablative) +dan

Ötümsüz biçimi yoktur, daima ötümlü şekilde kullanılmıştır.

açlıḡdan	185b/4	dāvüddan	159b/2
ḡarḡdan	155a/3	iḡtiyācdan	187a/13
ḡuyudan	256b/15	oddan	138a/12
ḡarāmdan	247b/12	baldan	226a/11
maḡlūḡatdan	164a/4	eñşārdan	209b/15
peygāمبرlikdan	227b/10	aḡaçdan	247b/5
şevābdan	189a/7	fenādan	224a/8
cāndan	246a/2	islāmdan	256a/4
ḡa‘āmdan	201b/12	ra‘ddan	244b/10
altundan	175b/15	şadaḡadan	257a/8
da‘vetden	201a/14	bābilden	140a/6
şehirden	135a/11	sebebden	150b/15
‘amelden	179a/7	incīlden	161b/9

elden	157b/10	ķabīleden	204a/12
hābilden	154b/3	yirden	135a/10
şadefden	191b/11	gümüşden	175b/12
cehennemden	138a/6	sözden	134b/11
ni'metden	252b/2	ikindüden	240b/3
şimdüden	165b/10	mağribden	152a/3
ķarāretten	169b/12	ferşden	176a/4

Ayrılma durumunun Eski Anadolu Türkçesi için karakteristik olmayan +dIn şekli, metinde yalnızca bir örnekte kullanılmıştır.

öñdin	140a/4

2.1.1.3.7. Yön Gösterme Durumu (Directive) +ArU/+rU/+rA

Eski Türkçede +GARU biçiminde kullanılan ek, Batı Türkçesine geçince g sesinin düşmesi ile +ArU hâlini almıştır. Ek kısaltmış olarak +rU biçiminde de görülmektedir.

añaru	230a/3	ilerü	210b/7
içerü	217b/3	yuķaru	136a/1
berü	184b/10	girü	187a/3

Eski Türkçeden beri kullanılan yön eklerinden biri de +rA ekidir.

gögsire	214a/5	taşra	150a/2
şoñra	175a/6		

2.1.1.3.8. Eşitlik Durumu (Equative) +cA

Eşitlik durumu eki de Eski Türkçeden itibaren değişik fonksiyonlarda kullanılan ve zamanla türetme eki özelliği de kazanmış olan bir durum ekidir. Eski Anadolu Türkçesinde de işlek bir biçimde kullanılmıştır (Şahin: 2015: 53). Ek +cA şeklindedir.

olduğumca	142b/14	dünyāca	179b/9
varmışca	194b/15	sağışınca	197a/15
şevābinca	241b/9	ardınca	228b/9
toyurmuşca	195a/1	yıkmışca	262a/4
kitāblarca	262a/15	yanınca	136a/1
eylemişce	195a/1	kemālince	255a/11
amelince	261b/14	öldürmüşce	262a/5
öñünce	159a/13	geldügince	137b/7

Türkçede kullanılan eşitlik eklerinden biri de -lAyIn' dır. Eski Türkçede -lAyU şeklinde görülen bu ek, Eski Anadolu Türkçesinde oldukça işlek bir eşitlik eki olarak kullanılmıştır (Ergin, 2013: 241).

ayrulduğınlayın	167a/4

2.1.1.3.9. Araç (Vasita) Durumu (Instrumental) +(I)n/+(y)IIA

Adın belirttiği varlık veya nesnenin eylemdeki harekette aracı olarak kullanıldığı yahut birliktelik bildirdiğini gösteren durumudur (Korkmaz, 2009: 25).

+(I)n araç durumu eki kalıplaşmış olarak görülmektedir.

olmağın	171a/6	gündüzün	243a/4
yayan	167b/12	degin	248b/2

Eski Anadolu Türkçesinde vasita hâli eki n, kalıplaşmış örnekler dışında kaybolmuş; yerini *ile*'den eklenen +(I)IA almıştır (Ercilasun, 2015: 455).

eseyle	171a/13	fağırle	167a/14
peygāmberle	195b/13	birbiri ile	196a/7
nesne ile	202a/5	benüm ile	240b/5
bıçğu ile	133a/2	tafşil ile	215a/14

riyā ile	255b/5	od ile	245a/6
cemā'at ile	261b/10	toprak ile	133a/14
sırrı ile	158b/10	ziynet ile	172b/13

Eski Anadolu Türkçesinde *bile* edatı da araç durumu işlevinde kullanılmıştır.

oğlı bile gtdiler	135a/12	biş çanak bile geldi	150a/15
gözinüñ nürü bile	181b/4	benüm ile bile	204b/5

2.1.2. EYLEM ÇEKİMİ

2.1.2.1. Bildirme (Haber) Kipleri

Bildirme kipleri yapılmış, yapılmakta veya yapılacak olan işleri haber verme, yargı hâlinde bildirme niteliği taşıyan kiplerdir. Geçişli geçişsiz, olumlu olumsuz bütün eylemleri kapsarlar (Korkmaz, 2009: 702). Bu kipler beş başlık altında ele alınır:

2.1.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman Kipi

1. Teklik Kişi -dUm

yatdum	134b/5	ayıtdum	174a/14
yaratdum	220a/10	bırakdum	135b/10
vardum	136b/1	yazdum	191a/1
bağışladum	193b/9	çaldum	210b/11
ağladum	214b/2	şordum	222a/12
istedüm	136b/1	gördüm	166b/7
öldürdüm	212a/3	işitdüm	224b/1
söyletdüm	242a/5	dirşürdüm	247b/12
geldüm	172b/3	indüm	173b/3

içdüm	173a/9	bindüm	172b/3

2.Teklik Kişi -dUñ/-dİñ

bağışladıñ	199a/9	ağladıñ	214b/4
bulduñ	138b/9	ayıtduñ	175a/13
ķoduñ	175b/7	başduñ	202a/3
ķıldıñ	230b/1	yaratduñ	233b/6
buyurduñ	242b/11	yatduñ	134b/4
kesdüñ	146b/12	gıtdüñ	176b/5
söyledüñ	213b/11	gördüñ	133b/4
getürdüñ	176b/8	beñzetdüñ	201a/7
bıldüñ	205a/2	geldüñ	214b/4
içürdüñ	221a/1	dıdıñ	139b/12

3.Teklik Kişi -dI

bağladı	134a/11	şığındı	152b/7
ķorkıtdı	216a/15	yapıdı	133a/1
buldı	160b/1	başladı	163b/4
muştıladı	231b/1	ayıtdı	194b/3
ağladı	197b/7	yaratdı	198a/11
ķuvvetlendürdi	244a/10	öğrendi	149b/3
getürdi	199a/8	eyledi	194b/2
geldi	198b/8	işitdi	197b/7
didi	231b/4	bezedi	230b/14
derledi	165a/1	içdi	134a/9

1.Çokluk Kişi -dUk

ķıgırduķ	201b/2	ağladıķ	245a/10

kalduğ	257a/14	ayıtduğ	197a/5
alduğ	232b/4	indürdüğ	171b/3
sevdüğ	259a/7	virdüğ	137b/12
geldüğ	172b/4	işitdüğ	197a/4

2.Çokluk Kişi -dUñUz

ođuduñuz	235a/4	řıduñuz	210b/15
uyuduñuz	205a/3	alduñuz	232b/3
ađladuñuz	245a/10	buyurduñuz	254a/7
gördüñuz	225a/6	öldürdüñuz	210b/13
itdüñuz	232b/3	eyledüñuz	245b/7

3.Çokluk Kişi -dİlAr

kaçdılar	190a/10	saçdılar	166b/10
çıkdılar	133b/3	ayıtdılar	166a/12
tapdılar	154b/14	şordılar	168a/8
korđdılar	200a/6	dutdılar	200b/6
kaıladılar	204b/10	yatdılar	213b/12
yidiler	167a/11	bezediler	220a/4
çekışdiler	241b/2	biçdiler	133a/2
dögdiler	133a/12	getürdiler	143b/6
öldürdiler	161a/9	düşdiler	166b/11
işlediler	180a/7	istediler	205b/5

Görülen geçmiş zaman kipini olumsuz biçimleri, -mA eki ile birlikte kullanılarak yapılır.

yaratmadum	147b/11	azmadum	141b/4
virmedüm	135b/9	görmedüm	189b/7

yaratmaduñ	145b/4	kılmaduñ	230b/1
görmedüñ	192a/5	virmedüñ	146a/4
konmadı	167b/2	batmadı	136a/3
ölmedi	137b /2	görmedi	218b/2
olmaduñuz	205b/6	gelmedüñüz	186b/4
inanmadılar	192a/10	bulmadılar	138b/1
görmediler	191b/3	yimediler	212b/14

2.1.2.1.2. Öğrenilen (Duyulan) Geçmiş Zaman Kipi

1. Teklik Kişi -mİşAm

uyumuşam	205a/3

2. Teklik Kişi -mİşIn

eylemişsin	149b/11

3. Teklik Kişi -mİş

saçmış	205a/3	tağılmış	134b/6
yapmış	205a/7	gitmiş	205a/5
ölmiş	134b/6	bezenmiş	230b/15

1. Çokluk Kişi -mİşUz

Metinde örneğine rastlanılmamıştır.

2. Çokluk Kişi -mİşIz

Metinde örneğine rastlanılmamıştır.

3.Çokluk Kişi -mİşAr

koymışlar	143b/14	varmışlar	189a/11
yapmışlar	206b/2	olmuşlar	230b/12
gitmişler	189a/11	üşmişler	179a/10

Eski Anadolu Türkçesi devrinde öğrenilen geçmiş zaman ifadesi için daha çok erken Azeri özelliği taşıyan -(y)Up eki de kullanılmıştır (Şahin, 2015: 63). Metinde de örneklerine rastlanılmıştır.

yazılıp durur	234b/10	buyurupdur	239b/3

Eski Anadolu metinlerinde öğrenilen geçmiş zaman için kullanılan -miş ve -(y)Up eklerinin ardına getirilen -dUr ve -dUrUr ekleri ihtimal ve kesinlik kavramlarını vermek üzere kullanılmıştır. Burada kesinlik ve ihtimal kavramını taşıyan ek bildirme ekidir (Şahin, 2015: 63).

yaradılmışdur	258b/15	bulmuşdur	258b/13
eylemişdür	240b/5	incitmişdür	223a/10

2.1.2.1.3. Şimdiki Zaman Kipi

Eski Anadolu sahasında çalışma yapan ilim adamlarının ortak düşüncesi; henüz tam bir şimdiki zaman ekinin oluşmadığı yolundadır (Türk, 1996: 304). Dolayısıyla Eski Anadolu Türkçesinde şimdiki zaman için kullanılan müstakil bir ek yoktur. Türkiye Türkçesinde kullanılan şimdiki zaman eki o dönemde şimdiki zaman eki olarak kullanılmamaktaydı. Eski Anadolu Türkçesindeki geniş zaman -(V)r ve istek kipi -(y)A ekleri şimdiki zaman görevinde kullanılmıştır (Şahin, 2015: 65).

gine geldüñ ferah <u>gülersin</u>	214b/4
nolduñ böyle <u>yatursın</u>	216a/5

vardılar kim ‘alī dōšekde <u>yatur</u>	205a/5
bunlara aydur <u>ķandan gelürsüz</u>	232b/10

2.1.2.1.4. Gelecek Zaman Kipi

-AcAK

-AcAk eki Eski Anadolu Türkçesinin sonlarında görülmeye başlamış, önce yalnız partisip eki olarak kullanılmış, sonra devre sonunda Osmanlıcaya aynı zamanda gelecek zaman çekim eki olarak geçmiştir (Ergin, 2013: 303).

olacaķdur	220a/5	girecek	207b/5

-IsAr

Eski Anadolu Türkçesinde en çok kullanılan gelecek zaman ekidir.

olmayısardur	216a/2	iķiserdür	227b/5
geliserdür	141a/9	irişiserdür	206a/7

2.1.2.1.5. Geniş Zaman Kipi

Geniş zaman kipi, geçmişten geleceğe uzanan geniş bir zaman kesimindeki oluş ve kılışları içine alır. Her üç zaman arasında gidip gelen bir esnekliğe sahiptir. Ekte esas itibarıyla her zamanı içine alan bir süreklilik işlevi vardır. Bu işlevi dolayısıyla sık sık yapılan, alışkanlık ya da âdet hâline gelen veya her zamanı kapsayan ve genellik taşıyan oluş ve kılışlar hep bu kipler anlatılır (Korkmaz, 2009: 637).

1. Teklik Kişi -rIn/-(A)rIn/-(U)rIn

yarlıgarın	186b/12	bağışların	202b/11
ķorın	187b/1	ağların	193b/6
dilerin	195a/7	isterin	175b/6
yüririn	148b/3	dirin	202a/13
ķorķarın	230b/15	yaķarın	194b/6

dutarın	216b/3	açarın	184a/11
giderin	222b/9	severin	242a/2
çekerin	136b/3	iderin	192b/12
toldururın	147a/4	utanurın	192b/9
bırağurın	186a/4	aydurın	220b/10
bilürin	193b/3	işitdürürin	184a/12
görürin	201b/1	döndürürin	133a/5

2. Teklik Kişi -rsIn/- (A)rsIn/- (U)rsIn

ağlarsın	151b/3	söylersin	219a/13
yürürsün	148b/1	istersin	135a/15
gülersin	214b/4	seversin	227b/3
çekersin	182a/1	öpersin	227b/3
yaradursın	143a/2	buyurursın	261a/1
şorulursın	192b/15	varursın	210a/4
yidürürsün	201b/4	bilürsün	151a/4
getürürsün	244b/4	giderürsün	244b/5

3. Teklik Kişi -r/- (A)r/- (U)r

ağlar	193b/5	esirger	248b/12
kulağuzlar	239a/11	hōrlar	193a/5
toğar	140b/6	yanar	174b/3
dutar	216b/3	konar	249b/1
düşer	247b/5	sever	187b/5
yider	251b/4	sürer	244b/12
ayrılır	245b/10	karışdurur	238a/11
şakınur	244b/3	toğurur	143a/13
bilür	247b/6	incidür	136a/14
dirilür	149b/6	bilinür	253a/3

1.Çokluk Kişi -rUz/- (A)rUz/- (U)rUz

dilerüz	147b/7	dutaruz	189b/15
korçaruz	147b/7	uyaruz	258b/2
iderüz	170a/14	inanuruz	190a/5
ağarduruz	144a/11	ayduruz	180b/8

2.Çokluk Kişi -rsIz/- (A)rsIz/- (U)rsIz

söylersiz	146b/13	işlersiz	186b/12
eylersiz	148b/12	yaparsız	238b/12
görsersiz	213a/15	içersiz	238b/12
idersiz	136a/9	varursız	216a/5
kırtılırsız	223a/8	olursız	236a/10
ölürsiz	189b/13	gelürsiz	232b/10

3.Çokluk Kişi -rIAr/- (A)rIAr/- (U)rIAr

bağışlarlar	236a/3	okurlar	256b/12
bağlarlar	196a/12	ağlarlar	238a/1
dilerler	183a/3	esirgerler	243b/1
bezerler	257a/11	isterler	176b/15
dutarlar	146a/9	katarlar	240b/14
sorarlar	246b/15	kaçarlar	185a/5
binerler	251b/4	ekerler	179a/12
gülerler	200a/5	severler	146b/5
unıdurlar	256b/12	ağardurlar	144a/9
bırağurlar	140b/13	ururlar	239b/4
bilürler	260a/13	gelürler	249b/1
irişürler	251b/6	yidirürler	243b/1

Geniş zaman kavramını karşılayan bir başka ek de +(y)A ekidir.

anların hâli nice <u>ola</u>	193b/7
işbu kavm nice <u>kurtula</u>	212a/10
yarın (14) şefâ' atcisi ben <u>olam</u>	222b/14
eger habîbüm cebrâ' il gelürse aña <u>soram</u>	227a/4
peygâmbere ile uçmakta bile <u>olavuz</u>	229a/5
naşrânîlere beñzemiş <u>olavuz</u>	208a/12

Geniş zaman kipinin olumsuz -mAz eki ile yapılır.

eylemezsin	136a/10	geçemezsin	174b/3
bilmezsin	205a/6	söylemez	214b/11
ölmez	222a/6	sevmezsin	223a/10
düşmez	236b/13	girmez	260a/9

2.1.2.2. Tasarlama Kipleri

Eylemin olumlu veya olumsuz yöndeki gerçekleşmesini; tasarlanan istek, emir, şart ve gereklilik kavramları içinde veren kiplerdir (Korkmaz, 2009: 647). Bu kipler dört başlık altında ele alınır:

2.1.2.2.1. İstek kipi

1. Teklik Kişi -(y)Am/-(y)AyIm/-(y)AyIn

buyuram	182b/11	koymayam	223b/9
açam	182b/11	alam	242a/13
öğredem	184a/8	bilem	198b/10
bildürem	185a/9	düzem	199a/15

alayım	136b/2	yatayın	204b/9
koyayın	194a/14	şorayın	168a/15
vireyin	135b/1	bildüreyin	223a/13
yideyin	206b/14	döndüreyin	232a/3

2.Teklik Kişi -(y)AsIn

bulasın	220b/6	sağlayasın	143a/2
yazasın	239a/5	kığırasın	139b/11
yiyesin	138b/5	dönderesin	206a/9
bilesin	207b/4	öldüresin	139b/11

3.Teklik Kişi -(y)A

uyımaya	204b/4	oқыya	236b/1
duta	253b/13	şakına	185b/7
söyleye	168a/13	getüre	208a/6
kuvvetlendüre	229b/7	seve	248a/5

1.Çokluk Kişi -(y)AlUm/-(y)AvUz

bağlayalum	204a/10	ağlayalum	189b/10
bırağalum	135b/5	kığıralum	201b/3
görelüm	143a/11	işleyelüm	198b/4
öldürelüm	204a/13	üşürelüm	204a/13
dutavuz	204a/8	olavuz	252b/15
eyleyevüz	147b/8	gidevüz	205a/15

2.Çokluk Kişi -(y)AsIz

sarasız	220a/15	varasız	216b/10

dutasız	216b/11	ķılasız	216b/10
getüresiz	216b/10	bilesiz	215a/14
geyesiz	186b/11	viresiz	216b/10

3.Çokluk Kişi -(y)AlAr

oķuyalar	234b/15	ķuralar	184b/7
ulaşdurular	181a/5	yapalar	255b/4
döşeyeler	248b/5	götürelere	250b/2
beñzedeler	222a/14	iledeler	263a/2

2.1.2.2.2. Emir Kipi

2.Teklik Kişi -gII/eksiz

İkinci şahıs emir eki olan -gII eki, ilk kez eski Türkçe döneminde ortaya çıkmıştır. Türk dilinin tarihsel gelişimi boyunca Karahanlı, Kıpçak, Çağatay, Özbek ve Eski Anadolu Türkçesi devirlerinde de kendini göstermiştir (Caferoğlu, 1971: 1-5).

indürgan	150a/6	sevgil	193a/1
virgil	133a/3	bilgil	152b/1
buyurğil	142a/10	duğil	203a/14
ulaşdırğil	133a/3	ayıtğil	145b/7
yarlığa	235a/11	ķatlan	239a/4
esirge	188a/4	baķ	205a/13

3.Teklik Kişi -sIn/-sUn

yarlıgasın	213b/6	oķısun	171a/9
ķursun	135b/10	uyusun	247a/15
bitsün	142a/11	dilesün	187b/15
işlesün	206a/3	dökilsün	142a/11

2.Çokluk Kişi -ñ/-(İ)ñ/-(U)ñ

yiñ	238b/13	yuñ	250a/8
eyleñ	149a/4	döşeñ	249b/14
iniñ	249b/12	ķalduruñ	235a/1
şıđınuñ	256b/13	vuruñ	239b/3
ögredüñ	147b/4	binüñ	201a/2
getürüñ	168b/1	sevüñ	223a/7

3.Çokluk Kişi -sUnlAr

ķorķsunlar	188b/14	oķısunlar	171a/10
bıraķsunlar	177a/15	ķılsunlar	220b/3
dilesünler	189a/1	gitsünler	177a/15
yisünler	201b/10	gelsünler	201b/7

2.1.2.2.3. Dilek-Şart Kipi

Bu kip eylemin ifade ettiği hareketi dilek yoluyla tasarlayan kiptir. Bu kipi gösteren ek -sA ekidir (Şahin, 2015: 67).

1.Teklik Kişi -sAm

olsam	242b/1	öldürsem	187b/6
sevsem	193a/7	virsem	233b/8

2.Teklik Kişi -sAñ

olsañ	250b/7	görseñ	138b/10
içseñ	173a/10	diseñ	201a/9

3.Teklik Kişi -sA

kalısa	247b/5	otursa	262b/10
ağlasa	233a/11	hulqlansa	223b/13
bilse	187b/4	esirgese	148a/1
dilese	182a/7	inse	232a/12

1.Çokluk Kişi

Metinde örneğine rastlanılmamıştır.

2.Çokluk Kişi -sAñUz

bulıřsañuz	213b/14	varsañuz	186b/6
girseñüz	203a/4	eyleseñüz	193b/4

3.Çokluk Kişi -sAlAr

bulsalar	232b/9	karışsalar	256a/2
tırsalar	182b/8	kosalar	248a/9
yiseler	179a/13	gelseler	153a/10
götürseler	247b/9	ölseler	257a/13

2.1.2.2.4. Gereklilik Kipi

Eski Anadolu Türkçesinde gereklilik kipi için özel bir ek yoktur. Bu görev -mAk, -mA mastar ekleri -sA şart ve -A istek kipleri üzerine gerek sözcüğünün getirilmesiyle karşılanmaktadır (Korkmaz, 2019: 694). Metinde yalnızca -mAk gerek yapısına rastlanılmıştır.

çıkarmak gerekdür	256b/7	olmak gerekdür	163a/9
dutmak gerekdür	163a/12	yimek gerekdür	150b/3
bilmek gerek	153a/8	öldürmek gerekdür	252b/12
içmek gerekdür	163a/10	ihyā itmek gerekdür	150b/4

2.1.2.3. Eylemlerde Birleşik Çekim

Bildirme ve tasarlama kiplerinin ekleriyle gerçekleştirilen eylemlerin basit çekimi, i- eyleminin yardımıyla farklı çekimlere girer. i- eyleminin katkısıyla gerçekleştirilen ve Türkçede anlatım zenginliğine büyük katkısı bulunan bu yapılar dil bilgisi içinde eylemlerin birleşik çekimi olarak adlandırılır (Şahin, 2015: 69). Eylemlerde birleşik çekim hikaye, rivayet ve şart olmak üzere üç farklı şekilde görülür.

2.1.2.3.1. Hikaye

Bildirme veya tasarlama kip eklerinden herhangi birini almış eyleme, i- ek eyleminin görülen geçmiş zaman çekiminin getirilmesiyle oluşturulan birleşik eylem çekimidir.

düşmüşdi	225b/11	gelmişdi	153a/3
bitmiş idi	136a/4	dilemiş idi	152a/5
girdi idi	151a/11	idindi idi	225a/12
öpdi idi	227b/1	söylerdi	138a/6
yirdi	141a/4	yazar idi	153b/3
işitmezdi	245a/1	sevmezdi	167b/1
görmez idi	185b/2	eylemezdi	167b/8
olmasa idi	146a/6	gelmeye-y-idi	142a/8

2.1.2.3.2. Rivayet

Bildirme veya tasarlama kip eklerinden herhangi birini almış eyleme, i- ek eyleminin öğrenilen geçmiş zaman çekiminin getirilmesiyle oluşturulan birleşik eylem çekimidir.

idermiş	161b/1

2.1.2.3.3. Şart

Bildirme veya tasarlama kip eklerinden herhangi birini almış eyleme, i- ek eyleminin şart çekiminin getirilmesiyle oluşturulan birleşik eylem çekimidir.

isterse	243b/7	dilerse	137a/10
batar ise	153b/1	eylerse	143b/9
eylemez ise	147b/4	virmezseñ	185a/1
sevmezse	223a/9	yüceltmezse	147b/5
oldı-y-ise	138b/14	itdi-y-ise	158b/15

2.1.2.4. Ek Eylem

Ek eylem, Eski Türkçedeki er- “olmak” yardımcı eyleminin er- > ir- > i- değişimi ile ekleşmiş olan biçimidir. Bugün bu eylemi her ne kadar i- (imek) diye adlandırıyor isek de eylemin tek başına bir anlamı yoktur. Asıl eylemlerde olduğu gibi yalnız başına i- biçimiyle kullanılmaz ve yapım ekleri ile genişletilemez. Dolayısıyla eylemden bir ad ya da eylem gövdesi oluşturması mümkün değildir. Varlığını *i-di*, *i-miş*, *i-se* gibi zaman ekleriyle ortaya koyar (Korkmaz, 2009: 702).

Ek eylem, adları yüklem olarak kullanmaya ve basit zamanlı eylemlerden birleşik zamanlı eylemler yapmaya yarar. Adlarla birlikte kullanıldığında geniş zaman, görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve şart kipi çekimlerinde görülür.

2.1.2.4.1. Görülen Geçmiş Zaman Çekimi

i- ek eyleminin görülen geçmiş zaman ekini alarak oluşturduğu çekimdir.

1. Teklik Kişi (idüm)

ka'bede idüm	166a/9	beg idüm	199a/1

2. Teklik Kişi (idüñ)

oğlancuğ idüñ	250b/5	ķonuğum idüñ	250b/5

3. Teklik Kişi (idi)

peygāmb̄er idi	133b/1	firište idi	134a/8
vaḡtinde idi	208b/7	ḡalīm idi	137b/6

1.Çokluk Kişi (idük)

firište idük	251a/6	seferde idük	197a/2

2.1.2.4.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman Çekimi

i- ek eyleminin öğrenilen geçmiş zaman ekini alarak oluşturduğu çekimdir.

nefesi imiş	251b/11

2.1.2.4.3. Geniş Zaman Çekimi

Geniş zaman çekimi diğer zamanlara göre farklıdır. Bu zamanın ilk iki kişisi için müstakil kişi ekleri 3. kişi için ise ya eksiz kullanım ya da tur- eyleminin geniş zamanından kalıplaşan +dUr ve +dUrUr eki kullanılır (Şahin, 2015: 67).

1.Tekil Kişi +(y)Am/+van/+In

ḡulam	208b/14	maḡbūnam	184b/15
faḡīrem	201b/10	faḡīrem	136b/11
pādişāhvan	135b/1	saḡırvan	242b/12
necdīven	204a/4	rāzīven	188a/1
ḡōrin	184b/15	ḡādirin	197a/1
yigin	188b/12	ḡüzelin	200b/2

2.Tekil Kişi +sIn

evlāsın	172b/7	resūlu'llāhsın	169b/1
rūḡe'l-emīnsin	198b/1	derviḡsin	167b/11

3. Tekil Kişi eksiz/-dUr

açdur	186b/9	kığırıcıdur	263a/14
cehennemdür	136b/4	'ādildür	224b/9
var	205a/5	yok	236b/3

1. Çoğul Kişi +Uz

bizüz	144a/7	ķavmüz	189b/4
degülüz	236a/12		

2. Çoğul Kişi +sIz

ķişisiz	213b/13

3. Çoğul Kişi +IArdUr

mağfurlardur	229a/10	ķanuķlardur	239a/8
zāhidlerdür	183a/8	büyüklerdür	230a/6

2.1.2.4.4. Şart Çekimi

i- ek eyleminin şart ekini alarak oluşturduğu çekimdir.

'īsā ise	151a/15	münāsib ise	153b/6
firişte ise	169a/13	var-ise	239b/10

2.1.2.4.5. Gerindium Çekimi

i- ek eyleminin -ken zarf-fiil ekini alarak oluşturduğu çekimdir.

ķiçirek iken	137b/12	bişikde iken	142b/3
uyanuk iken	167a/2	namāzda-y-iken	209a/6

2.1.2.4.6. Partisip Çekimi

i- ek eyleminin -dUk sıfat-fiil ekini alarak oluşturduğu çekimdir.

maḥlūqātdan efḍal ıduğına	164a/4
ṣābit ḳadem ıduğını bildürir	229a/9
kendüleri peygāamberler (15) idügin bilürler	260a/15

2.1.2.4.7. Ek Eylemin Olumsuzu

Ek eylemin olumsuzu, asıl eylemlerden farklı olarak *değil* edatı ile yapılır.

'aceb degüldür	233a/13	revā degüldür	215a/5
maḥdūd degül	259a/4	eksük degül	189b/4

2.1.2.4.8. Birleşik Eylemler

Birleşik eylem bir yardımcı eylemle bir adın veya bir eylem şeklinin meydana getirdiği sözcük grubudur. Ad veya eylem unsuru önce, yardımcı eylem sonra getirilir. Yardımcı eylemin başına getirilen unsurun ad veya eylem olmasına göre birleşik eylemler ikiye ayrılır (Ergin, 2013: 386).

2.1.2.4.8.1. Ad+Eylem Dizilişinde Olanlar

Daha çok yabancı kaynaklı ad soylu sözcüklerle birlikte kullanılan ve adın anlamıyla yüklü eylemler oluşturmak üzere birleşik eylem yapısı oluşturan bazı yardımcı eylemler vardır. Bu eylemler kendi anlamlarını birleşik eylem yapısına aktarmadan özellikle adın eylem gibi kullanılmasını sağlarlar. Eski Anadolu Türkçesinde eyle-, it-, kıl-, ol-eylemleri asıl yardımcı eylemler olarak karşımıza çıkarlar. Bu yardımcı eylemler adlardan geçişli veya geçişsiz eylemler oluştururlar (Şahin, 2015: 70).

it-

beyān it-	163b/5	da'vet it-	214b/8
sefer it-	224a/8	cenk it-	213a/5
la'net it-	227b/8	ḥabs it-	133a/12
ziyān it-	253a/10	tevbe it-	264a/14
şükür it-	150b/4	raḥmet it-	202b/10
maḥv it-	252b/14	ikrām it-	152a/2
nefḥ it-	143b/2	iḥyā it-	252b/12
āzād it-	203a/14	'azāb it-	202b/14
terk it-	145a/9	taḳdīr it-	134b/10
ārzū it-	231b/10	'özür it-	215a/15
ḳabz it-	251a/14	iḥtiyar it-	194b/3
'azl it-	177a/8	'afv it-	199a/6
te'ḥīr it-	159a/14	ṭāhir it-	141a/8
ref' it-	152a/12	ta'aḳkul it-	257b/8
zāhir it-	171b/4	terkīb it-	233b/13
tebaşşur it-	180b/14	cem' it-	211b/5
ri'āyet it-	260b/15	du'ā it-	133b/3
şabr it-	253b/8	'acele it-	262b/8
ḳabūl it-	210a/4	cebr it-	156a/12
naẓar it-	165b/14	su'āl it-	176b/12

eyle-

emīn eyle-	183b/15	ḡaẓab eyle-	182a/4
ḥulḳ eyle-	162b/4	'ibādet eyle-	149b/8
'ināyet eyle-	220b/11	ikrām eyle-	201b/9
ḳabūl eyle-	193a/3	maḥabbet eyle-	182a/4
naẓar eyle-	134b/13	raḡbet eyle-	181a/8
raḥmet eyle-	183b/10	selām eyle-	168b/7

şefâ‘at eyle-	194b/1	şükr eyle-	242a/5
telef eyle-	238b/11	uzun eyle-	141a/5
yardım eyle-	210b/5	zıkr eyle-	136b/13
‘afv eyle-	157b/4	‘amel eyle-	149b/3
beşâret eyle-	224b/1	bezl eyle-	160b/13
da‘vet eyle-	135a/4	diri eyle-	137b/3
emr eyle-	206a/12	fidî eyle-	205b/7
ğarķ eyle-	144b/4	ħarc eyle-	223a/15
ħatm eyle-	163b/4	helāk eyle-	134a/1
ħükm eyle-	216b/5	ihānet eyle-	227b/9
ikrār eyle-	142b/5	la‘net eyle-	151a/4
seyr eyle-	152b/9	şabr eyle-	160b/11
çok eyle-	238b/9	yiyni eyle-	218b/6
giñ eyle-	247a/12	‘azîz eyle-	155b/14

ol-

rāzî ol-	235a/3	sākin ol-	241a/13
zāhid ol-	181a/8	aru ol-	259b/7
‘āşî ol-	248b/14	bāķî ol-	161a/11
bellü ol-	234a/15	cāhil ol-	256b/2
cem‘ ol-	263a/4	dāyim ol-	185b/11
diri ol-	150b/5	düşmen ol-	185b/8
fāriğ ol-	185b/3	ğarāre ol-	192b/1
ğāyib ol-	169a/13	gökçek ol-	182a/13
ħarāb ol-	256a/5	ħayālu ol-	182a/13
ħisāb ol-	183a/12	‘ibāret ol-	172a/1
ķatl ol-	161a/11	ķavî ol-	185b/10
maħv ol-	263b/2	meşğül ol-	185b/15
muķîm ol-	160a/12	mübtelā ol-	159a/8
münevver ol-	262b/14	peşîmān ol-	251b/14

şāmit ol-	185b/11	şāmil ol-	158a/13
tamām ol-	159b/3	vaқи' ol-	261b/6
ıraq ol-	190a/11	uyanux ol-	182a/15
zāhir ol-	155b/2	zıkr ol-	148b/10
arğun ol-	219a/6	ırağ ol-	181b/14
ağır ol-	242b/2	bahādur ol-	182a/9

ķıl-

rahmet ķıl-	150a/11	namāz ķıl-	235b/9
kābin ķıl-	222b/12	hüccet ķıl-	185a/15
şifā ķıl-	185b/2	muħarrer ķıl-	140b/4
'atā' ķıl-	173a/10	du'ā ķıl-	144a/1
ħalīlu'llāh ķıl-	144b/14	ħasenāt ķıl-	202b/14
kāmil ķıl-	144b/1	mu'allim ķıl-	142b/13
mübārek ķıl-	142b/13	nebī ķıl-	142b/11
nūrānī ķıl-	180b/10	sırr ķıl-	176a/11
zāhid ķıl-	183b/9	mescid ķıl-	177a/9
peygāmbere ķıl-	134b/9	pādişāh ķıl-	251b/1
iħtiyār ķıl-	233b/6	'ibādet ķıl-	136b/10
diri ķıl-	134b/2	nūr ķıl-	247a/13
keffāret ķıl-	250a/1	ķul ķıl-	167a/13
'uķūbet ķıl-	150a/11	baħçe ķıl-	262a/7
ebū'l-beşer ķıl-	144b/3	ebū'l-enbiyā' ķıl-	144b/10
seyyidü'l'ālemīn ķıl-	231a/9	isim ķıl-	259a/11

2.1.2.4.8.2. Eylem+Eylem Dizilişinde Olanlar

Bu yapıda iki tane eylem söz konusudur. Eylemlerden birincisi yapıya anlamını katan asıl eylem konumundadır. İkincisi ise tek başına kullanılabilen ama bu yapılarda kendi anlamının dışında bir tasvir anlamı üstlenen ve asıl eylemi bu anlamıyla tasvir eden,

açıklayan bu yolla anlatıma çeşitlilik katan eylemlerdir. Asıl eylemi tasvir ettikleri için tasvirî eylemler adıyla anılırlar. İki eylemin tek yapı olarak kullanılabilmesi için asıl eylemin yani birinci eylemin ünlü gerundium eki almış olması gerekmektedir (Şahin, 2015: 75). Süreklilik, tezlik ve yeterlilik olarak üç grupta incelenir:

2.1.2.4.8.2.1. Süreklilik Bildirenler

Yapılan eyleme süreklilik anlamı katarlar. Metinde *gel-*, *gör-*, *git-*, *dur-* ve *kal-* eylemleri ile süreklilik anlamı sağlanmıştır.

tura gel-	138a/14	dirildegör-	134b/2
giregör-	230b/6	şora gel-	250a/11
aça gör-	250a/15	çıka gide	250b/1
yazılıp dur-	234b/11	aşılıp dur-	153a/12
toğa tur-	192a/15	isteyü git-	205b/11
isteyü gör-	205a/15	bağaçal-	247b/8

2.1.2.4.8.2.2. Tezlik Bildirenler

Bir şeyi hızlıca yapma anlamı katar. Bu anlam *vir-* eylemi ile verilir.

koşuvir-	133b/7	kılı vir-	218b/10

2.1.2.4.8.2.3. Yeterlilik Bildirenler

Bir işi gerçekleştirebilme yeterliliğinin bulunduğunu gösterir. Metinde olumlu çekimi *bil-* eylemi ile yapılırken olumsuz çekimi *AmA-/ImA-* eylemi ile yapılmıştır.

yürüyebil-	166b/15	idebil-	162b/15
getürübil-	240a/6	ideme-	147b/7
gideme-	213b/12	başarıma-	174a/1
getürime-	173b/3	kırtılama-	187a/14

2.1.2.4.8.3. Anlamca Kaynaşmış-Deyimleşmiş Birleşik Eylemler

Bir ad ögesiyle yardımcı eylemin sözlük anlamlarından tamamen ya da kısmen uzaklaşmalarıyla meydana gelen kalıplaşmış yapılar “Anlamca Kaynaşmış-Deyimleşmiş Birleşik Eylemler” olarak adlandırılmaktadır (Öztürk, 2018: 13).

Anlam kaymasına ve kalıplaşmaya uğramış birleşik eylemler, şekilce, bir ad ve yardımcı eylemle kurulan birleşik eylemlere benzerler. Ancak, onlardan ayrılan yanları, eylemden önceki ad ögesinin sabit kalmaması, yalın olarak kullanılabildiği gibi bir ad grubu hâlinde de bulunabilmesi ve işletme ekleri ile genişletilebilmesidir. Ayrıca eylemden önceki ad ögesi birden fazla da olabilmektedir (Korkmaz, 2009: 838).

‘āciz al-	257a/14	īmāna gel-	135a/8
ābdest al-	235b/9	maħrūm al-	155b/9
īmān getir-	189a/15	şirk getir-	235b/10
ayru düş-	246a/15	ħōş dut-	203a/14
selām vir-	194b/4	yūzin allāha dut-	218b/10
vücūda gel-	141a/9	ħōr dut-	253b/13
oruç dut-	134a/6	‘ibret dut-	163a/12
arār dut-	178b/14	ur‘a dut-	200b/6
gūnāh işle-	161a/10	aber vir-	162b/2
zaħmet vir-	169b/12	cān vir-	189b/10
ardına düş-	139a/9	fırāa düş-	157a2
‘amelini yüzine vur-	239b/3	cānın al-	247a/2

2.2. YAPIM EKLERİ

Yapım ekleri ad ya da eylem kök ve gövdelerinden yeni ad ya da eylem gövdeleri yapan eklerdir (Korkmaz, 2009: 21). Türkçede yapım ekleri dört grupta incelenir:

2.2.1. Addan Ad Yapım Ekleri

+acuk

+Cık eki kök ve gövdelere esas itibariyle doğrudan doğruya eklenmektedir. Fakat bazı misallerde araya bir vokal girdiği de görülür: bir-i-cik, ac-ı-cık, az-a-cık, dar-a-cık gibi. Az-ı-cık, az-a-cık'tan çıkmıştır. A'lı şekil, Eski Anadolu Türkçesinde de vardı: az-a-cuk gibi. Bu bakımdan –acuk, -ecük'ü tek bir ek de kabul edebiliriz. Bir-i-cik şekli de herhalde bunların veya küçü-cük, öp-ücük, iki-cik gibi şekillerin tesiriyle ortaya çıkmıştır (Ergin, 2013: 164).

Bu sözcüklerdeki ünlü türemesinin nedenleriyle ilgili izahlar yapılsa da Bergamalı Kadri'nin Müyessiretü'l-Ulûm eserine dayanarak asıl nedenin +Cık ekinin tek heceli sözcüklere gelmemesi kuralı olduğu pekâlâ kabul edilebilir (Şahin, 2013: 536).

Küçültme anlamı katmaya yarayan bir türetme ekidir. Metinde tek örnekte rastlanmıştır.

azacuk		(134b/13)

+ak

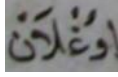
Eski Türkçedeki +GAk küçültme ve kuvvetlendirme ekiyle ilişkisi olan bu ek genellikle tek heceli sözcüklere gelerek benzetme ve küçültme işleviyle az sayıda adlar türetmiştir: bucak (ET buçgak), damak (ET tamgak), başak, benek, çingirak, kısarak (Korkmaz, 2009: 35).

çanak		134a/8

+An

İşlek olmayan bir ektir. Eklendiği köklerin umumî olan mânâlarını tahsis ederek, muayyenleştirerek daha belirli ve hususi gövdeler yapar (Ergin, 2013: 174).

İsim köklerine gelen çokluk fonksiyonundaki -an/-en eki, Eski Türkçe devresinin sonlarına doğru çokluk fonksiyonunu kaybederek kalıplaşmıştır. Bir başka söyleyişle “ad çekim eki” yerine “ad yapım eki” olarak kullanılmaya başlanmıştır (Sertkaya, 1989: 335). Kalıplaşmış birkaç sözcükte görülmektedir.

erenler	209a/6		oğlan		137a/13

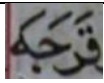
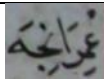
+Ar

Ek, asıl sayı adlarından dağıtma sayı adları yapar (Yelten, 2019: 100).

üçer		197a/7

+cA

Aslında bir çekim eki olan bu ek klişeleşerek veya fonksiyon değiştirerek eskiden beri yapım eki hâlinde de kullanılmaktadır. Eski Türkçede ek tabîi yalnız ç’li idi: Uygur-ça, Türk-çe misallerinde olduğu gibi. Batı Türkçesinde de başlangıçta yalnız ç’li şekilleri vardı. C’li şekilleri Eski Anadolu Türkçesinden sonra ortaya çıkmıştır (Ergin, 2013: 167).

alaca		192b/1	qaraca		208b/4
imrānice		226b/9			

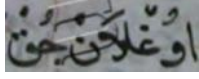

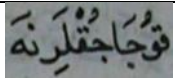

+CAK

Eski Türkçeden beri kullanılan işlek bir ektir (Yelten, 2013: 101). Eklendiği adlara küçültme anlamı katarak sıfat ve zarflar türetmeye yarar.

yalıncaq		141a/14	gökçek		146b/5

+cUK

Batı Türkçesinde işlek olarak görülen eke Eski Türkçede rastlanmaz (Yelten, 2019: 101). Eklendiği adlara küçültme anlamı katarak sıfat ve zarflar türeten bir ektir.

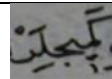
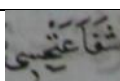
oğlancuğ		143a/8	qarıcuğ		207a/10
qocacuğlarına		146b/4	birazcuğ		254a/4

+cI

Ekin adlara kattığı anlamlar çeşitlidir. Bir işi, bir görevi kendine meslek edinen, bir huyu, alışkanlığı kendinde taşıyan, bir işin taraftarı olan, bir işi sürekli yapan, bir işe düşkün bulunan gibi çeşitli görevlerde sözcüklere eklenen bu ekten özellikle terim yapmada yararlanılmıştır (Zülfikar, 2007: 181).

Eski Türkçede ekin yalnızca ç’li şekilleri vardır. Batı Türkçesinin başlarında önce ç’li şekilleri, sonra ise c’li şekilleri yan yana kullanılmaya başlanmıştır. C’li şekiller ortaya çıktıktan sonra artık ç’lerin c ile yazılması özellikle eklerde umumileşmiş ve ç’li c’li bütün şekiller hep c’li yazılmıştır (Yelten, 2019: 101).

Ekin ünlüsü daima düz ünlüdür.

da’vici		153a/13	gemiciler		135b/2
şefā’atcisi		222b/14			

+cĭn

İşlek olmayan bir ektir. Yalnızca bir sözcükte geçmektedir. Kuş adı yapmıştır.

gügercin		167a/6

+cUGAz

İsimlerde küçültme konusunu anlatırken Bergamalı Kadri, bazı fonetik açıklamalarda bulunmuş, öncelikle eklerin kalınlık-incelik uyumuna girdiğini göstermiştir. Verdiği örneklerden anlaşıldığına göre ek, Eski Anadolu Türkçesinin temayüllerine uygun olarak ünsüz uyumuna uymamaktadır. Küçültme eki olarak verdiği +cUk ekinin sözcükteki hece sayısına bağlı olarak değişiklik gösterdiğini belirtmiş, eğer tek heceli sözcükler küçültme yapılırsa kullanılacak küçültme ekinin +cUk değil, +cUgAz olduğunu ercügez, kılucgaz gibi örnekleri vererek vurgulamıştır (Şahin, 2013: 535). Küçültme anlamı katmaya yarayan bir türetme ekidir. Metinde tek örnekte rastlanmıştır.

kırtcuğaz		242b/5

+dA

İsim işletme eklerinden bulunma hali ekidir. Yapım için de kullanılır. Zaman bildiren adlara gelerek zaman zarfı yapar (Gülsevin, 1997: 116).

yılda		256b/7	günde		164b/15

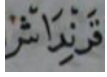
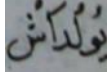
+dAK

Ses yansımaları şekillerden eylem türeten +dA- ekine -k eylemden ad türetme ekinin gelmesiyle oluşmuş bir birleşik ektir (Korkmaz, 2009: 45).

çekürdegin		167a/11

+daş

Ortaklık ve beraberlik bildiren adlar türen bir ektir. Bu ek, “-DA” bulunma durumu ekiyle “eş” sözcüğünden kurulmuş olabilir; “arkadaş = ar-ka-da + eş, kardaş = kar-da + eş, yoldaş = yol-da + eş” gibi (Hatipoğlu, 1974: 331).

qarındaş		205b/4	yoldaş		185b/13

+di

Kalıplaşmış olarak tek örnekte geçmektedir. Zaman zarfı yapmaya yarayan bir türetme ekidir.

imdi		141a/14

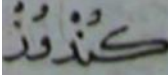
+din

İsim işletme eklerinden ayrılma hâli ekidir. Ancak adlardan zarflar yaparak türetme eki görevinde de kullanılmıştır.

öñdin		140a/4

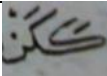
+düz

Zaman zarfı yapan bir türetme ekidir.

gündüz		235b/15

+ez

Zarf türünde adlar türeten işlek olmayan bir ektir.

geñez		217b/11

+gü

Yalnızca bir sözcükte geçmektedir. Alet adı türetmiştir.

gözüye		164b/13

+II

Renk anlamı katan bir ektir.

kıızıl		198a/11	yaşıl		168b/8

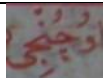
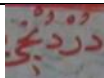

+In/+Un

İsimlerden zarf ve sıfatlar yapan bir türetme ekidir.

uzun		141a/5	yaşın		147a/15

+(I)ncI/+(U)ncI

Sayı adlarına gelerek sıra bildiren sıfatlar yapmaktadır (Demir, 2019: 199). Ünsüz ile biten sözcüklerde **+(I)ncI/+(U)ncI**, ünlü ile biten sözcüklerde **+ncI** şeklinde görülmektedir. Ekin ilk ünlüsü düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlıken ikinci ünlüsü yalnızca kalınlık-incelik uyumuna girer.

ikinci		133b/14	üçüncü		144b/1
dördüncü		144b/1	beşinci		139b/1
altıncı		170a/6	yedinci		174a/6
sekizinci		206a/6	dokuzuncu		139b/14
kırkıncı		169b/4			

+KI

İsimlerden zamir ve sıfat olarak kullanılan adlar yapan, içinde bulunma, bağlılık ve aitlik görevleri taşıyan bir türetme ekidir (Korkmaz, 1992: 6).

evvelki		165a/14	gökdeki		239b/6
öñündeki		165a/8	içindeki		166b/9
deñizdeki		236a/1	gevdesindeki		262a/12
dünyadaki		165a/14	günkü		146b/7
ķarnuñdağı		140b/8	ardındağı		165a/9
arasındağı		192a/8	şoñrağı		207a/8
ķaradağı		236a/1	sağındağı		239a/1
yanındağı		165a/10	burnındağı		167a/3
ğazāsındağı		211a/8	şolındağı		239a/1
uçmaķdağı		248b/7	andağı		239b/3
yarınğı		176b/15	ķankı		207a/2

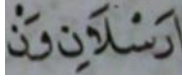
+IAK

Addan eylem türeten +IA- ekiyle eylemden sıfat yapan -k ekinin kaynaşmasından oluşmuş birleşik bir ektir (Korkmaz, 2009: 50).

göñlek		146a/3

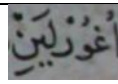
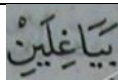
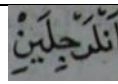
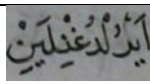
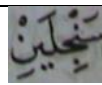

+lan

“Vahşi, yırtıcı, büyük cins” bazı hayvan adlarında kullanılan bir ektir. Ekin aslı “ejderha, korkunç hayvan” kavramları veren Çince 'lung' sözcüğüdür (Hatiboğlu, 1981: 95).

arşlanıvan		210b/8

+lAyIn

Addan eylem –la-, -le- eki ile –ı, -i zarf-fiil ve –n vasıta ekinden oluşur (Yelten, 2019: 105). Adları zarf yapan bir türetme ekidir.

ancılayın		145a/4	buncılayın		183b/1
uğurlayın		148b/6	bayğılayın		252a/4
anlarcılayın		234b/3	ayrulduğılayın		167a/4
sencileyin		208b/14	bencileyin		247b/12

+le

Zaman zarflarına eklenerek anlamı pekiştirir (Gülsevin, 1997: 117). İşlek olmayan bir ektir. Yalnızca bir sözcükte geçmektedir.

öyle		208b/7

+IU

{-II} ve {-sIz} ekleri, zaman zaman aynı sözcüklere gelerek birbirlerini temel anlamda olan, bulunan / olmayan, bulunmayan anlamlarında karşılasalar bile, her zaman bu özelliği göstermemeleri, eklerin farklı sıklıkta kullanılmaları, aynı sözcüklerde, aynı kalıplarda buluşmaları, adlar için olumluluk ve olumsuzluğun söz konusu olmaması, {-

II} ekine olumluluk eki dememizi engellemektedir (Üstünova, 2001: 140). Dolayısıyla bu ek, olumluluk eki olarak adlandırılmamalıdır.

İsimlerden sıfat yapan işlek bir ektir. Ya bir nesnede bir nesnenin bulunduğunu, bir nesnenin bir nesneye sahip olduğunu veya bir nesnenin bir nesneye bağlı bulunduğunu gösterir (Ergin, 2013: 159). Ekin ünlüsü daima yuvarlaktır.

hayālu		182a/13	saçlu		145a/8
taṭlu		178a/8	baḥṭulu		149b/2
ağulu		167a/10	baḥālu		185b/10
āzādlu		186b/2	ğuşşalu		187a/5
havālu		207b/15	atlu		208a/4
başlu		211b/12	yaşlu		217a/4
adlu		212b/1	yamalu		228b/1
gevdelü		145a/8	heybetlü		133a/10
sevgülü		226a/13	gömülü		134a/12
dürlü		143a/9	şüretlü		145a/13
gözlü		152b/15	şefkatlü		154b/2
kuvvetlü		159a/11	maḥabbetlü		167b/5
ğayretlü		195b/1	yüzlü		202b/5
gizlü		204b/3	devletlü		207a/11
mühürlü		222b/10	bitlü		242a/8

+IIK/+IUK

İsim ve sıfatlara gelerek soyut adlar yapan işlek bir ektir. Ekin ünlüsü, düzlük-yuvarlaklık bakımından işlerliği sağlam olmamakla birlikte çoğu zaman kökün ya da gövdenin ünlüsüne uymaktadır.

açlık	اچلىق	181b/4	baylık	بايلىق	187a/11
tañrılık	تاڭرىق	198a/1	yıllık	يىللىق	229b/10
yoğsulluk	يۇغسۇللىق	187a/11	tanıklık	طانلىق	187b/2
yalancılık	يالانچىلىق	207b/2	uyanıklık	اياتلىق	208a/14
kocalık	كوجلىق	197b/6	tamulıkdur	طومۇلىقدۇر	256b/1
sağlık	ساغلىق	202b/15	çoklık	چوقلىق	202b/15
uçmaklık	اچماقلىق	256a/15	azgunluk	ازغۇنلىق	257a/4
beglik	بىگىلىك	213a/8	geñezlik	گىگىزلىك	219b/6
ekinligi	اينلىگى	261a/11	dirlik	دىرلىك	209b/13
iplik	اىپلىك	222b/5	girçeklik	گىرچىكلىك	258a/3
aydunluk	ايدۇنلىق	244a/4	kılluk	قۇللىق	140b/9
yavuzluk	يۈزلىق	167b/9	ululuk	اولۇلق	189b/4
oğlanluk	ئوغۇللىق	253a/9	uzunluğı	ازۇنلىقى	237a/3
eylúk	اينلىك	149b/12	yücelüğe	يۇخاللىك	148a/7

+mIş

Altı ve yedi sayı adları üzerinde kalıplaşmış olarak görülür. Çok eskiden “on” anlamını taşıyordu (Gülsevin, 1997: 118).

altmış		162a/6	yitmiş		184b/14

+ndü

“İki” sayı adının üzerine gelerek vakit bildiren yeni bir ad yapmıştır (Gülsevin, 1997: 118).

ikindü		215b/13

+rA

Eskiden yön eki fonksiyonu taşıyan ek sonra yapım eki olarak kullanılmıştır (Yelten, 2019: 106). İsimlere gelerek yön ve zaman bildiren zarflar türetmiştir.

taşra		150a/2	şoñra		160a/11

+rAK

Eski Türkçeden beri aynı şekilde kullanılan işlek bir ektir (Yelten, 2019: 106). Üstünlük derecesi ifade eden sıfat ve zarflar türetmeye yarar.

kiçirek		137b/12

+sIz/+sUz

Sözlüksel olumsuzluk ögesi olarak tanımlanan {-sIz} eki, görev değiştirici kimliğiyle yokluk ifade eden dil birimleri oluşturmasına karşın cümleye olumsuzluk anlamı yüklemmez. Ancak bünyesinde {-sIz} ekini barındıran ad soylu birimler, yüklem

olurlarsa olumsuz cümleler kurarlar (Üstünova, 2016: 1703). Dolayısıyla bu ek, olumsuzluk eki değildir. Yokluk anlamı taşıyan sıfatlar türetmeye yarayan bir ektir. Ekin ünlüsü bir örnek dışında daima yuvarlaktır.

ersiz		142a/1	atasuz		141a/9
hicābsuz		183a/6	şusuz		220b/8
üstāzsuz		141b/15	īmānsuz		146b/9
hīsābsuz		194a/15	hasenātsuz		203a/1
añsuz		212b/2	destürsuz		217a/13
belürsüz		142a/8	bitsüz		242a/9
çerisüz		141b/15	gözsüz		158a/4
yüñsüzdür		143a/13	zaḥmetsüz		183a/6

+sul

İsimden sıfat yapan işlek olmayan bir türetme ekidir. Yalnızca bir sözcükte görülmektedir.

yoḥsul		147b/6

+te

“İr” sözcüğünün üzerine gelerek yeni bir zaman adı türetmiştir (Şahin, 1993: 167).

irte		226b/2

+vaş

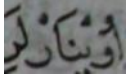

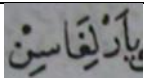
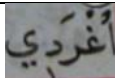

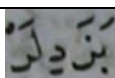
Aslında “baş” sözcüğü olduğu, sözcüğün başındaki b sesi'nin sızıcılaşarak v'ye dönüştüğü düşünülmektedir. Yani, bu şekil, gerçekte bir ek olmayıp ekleşmiş müstakil bir sözcüktür (Gülsevin, 1997: 119).

karavaşuñ		201b/9

2.2.2. Addan Eylem Yapım Ekleri

+A-

Adlardan geçişli ve geçişsiz eylemler türeten bir ektir.

oynarlar		166b/3	yaşa		219b/10
yarlığasın		225a/3	uğradı		146a/11
beñzer		239b/10	bezediler		220a/4

+DA-

Adlardan geçişli eylemler türeten bir ektir.

isteye		185b/13

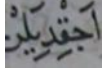

+I-

Adlardan geçişsiz eylemler türeten bir ektir.

kağıdı		139b/8

+(I)K-/+(U)K-

Adlardan geçişsiz eylemler türeten bir ektir.

acıkdılar		150a/3	gözükdi		151b/3

+IrgA-

Adlardan geçişli eylemler türeten bir ektir.

esirge					183b/10

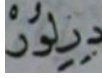
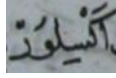
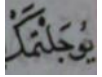

+kür-

Ses taklitlerinden eylem yapan bir ektir. (Ergin, 2013: 183)

tükürse					178a/8

+(A)l-

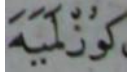

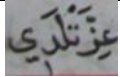
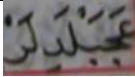
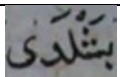
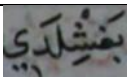

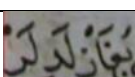

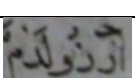
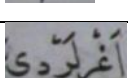
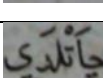
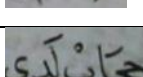
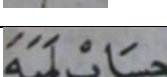
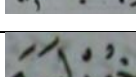
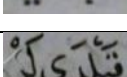
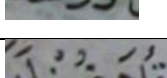

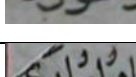
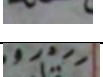
Adlardan geçişsiz eylemler türeten bir ektir.

dirilür		149b/6	eksilür		249a/8
yüceltmek		209b/5	ayrılır		245b/10

+lA-

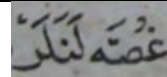
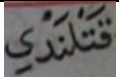
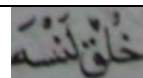
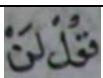

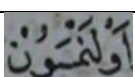
Adlardan geçişli ve geçişsiz eylemler türeten işlek bir ektir.

girçekledi		143a/5	işledi		165b/5
gizle		139a/10	diñledüm		221a/6

gözlemeye		253b/12	izleyü		205a/6
'izzetledi		209a/13	'aceblediler		136a/15
başladı		163b/4	bağışladı		141b/3
bağladı		134a/11	boğazladılar		139b/13
bañladı		245a/9	ārzūladum		231b/12
ağırlardı		213a/10	çatladı		166b/12
hicābladı		230b/7	hisāblamaya		182a/9
hōrlasa		240b/5	kapladılar		204b/10
kuşlağuzla		181a/13	sağla		240a/1
ululadı		187b/11	yaraqladum		178b/2

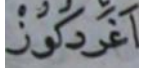
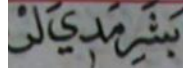
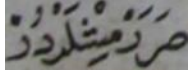
+lAn-

+lA- türetme ekine -n- çatı ekinin getirilmesiyle oluşmuş, geçişsiz eylemler türeten bir ektir. Bu ekle türetilen eylemlerin +lA- ekli şekilleri kullanılmaz.

guşşalanalar		183a/11	katlandı		139b/1
hulklansa		223b/13	kuşlan		188a/2
kuşvetlendir		244a/8	evlenmesün		140b/4

+(A)r-

Adlardan geçişli ve geçişsiz eylemler türeten bir ektir.

ağarduñuz		254a/7	başarımadılar		174a/1
şararmışlardur		183a/13			

+t-

Adlardan geçişli eylemler türeten bir ektir.

korqutdı		216a/15

2.2.3. Eylemden Ad Yapım Ekleri

2.2.3.1. Eylemsiler

Eylemden türeyip ad, sıfat ve gerundium görevlerinde kullanılan sözcükler genel olarak eylemsi olarak adlandırılır. Eylemsiler diğer eylemden türemiş adlardan farklı olarak ya eylemlerin hareket ve zaman kavramını devam ettirmeleri ya da adların girmiş olduğu çekime girmemeleri açısından ayrılırlar (Şahin, 2015: 71). Çalışmada eylemsiler; isim-fiiler, sıfat-fiiler ve zarf-fiiller olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır.

2.2.3.1.1. İsim-Fiil Ekleri (Mastarlar)

Mastarlar eylemlerin ad şekilleridir. Bu yüzden herhangi bir adın gireceği bütün hâllere girer ve adların aldığı bütün ekleri alırlar (Gülsevin, 1997: 122).

-mA

Eylemlerden iş bildiren adlar yapmaya yarayan Eski Anadolu Türkçesinde çok işlek olarak kullanılmayan bir mastar ekidir (Şahin, 2015: 71).

gebe olması- ile toğurması bir sā'at içinde oldı	141b/14

deccālũñ çıkması mehdīden soñra ola	152a/1
tañıyyāta oturması dāla (8) beñzer	165b/7
ve gülmesi çok ola	182a/6
yügrük at segirtmesi ile elli yıllık yol ola	263a/7
isma'ıl şabr eyledi boğazlanmaga	162b/7
gelmesi iki sâ'atde (2) oldı	190b/1
şırātuñ geçmesidür	261a/8

-mAK

Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan en işlek mastar ekidir. Kalıcı adlar da yapmaya yarar.

müşāhede eyledi belālar çekmek ile ve kırk yıl ağlamak ile	159b/1
muttali' olmak gerekdür	163a/9
saķınmak dīnũñ evveli ve āhiridür	184a/1
almak ve şatmak eyleseñüz	190a/2
meryem toğurmak istedi şahrāda	142a/6
ve yaratmak allāhdan	143b/3
'ibret dutmak gerekdür	163a/12
ayıtdı okumak bilmez	168b/9
söylemekdür ve halka karışmakdur	185a/14
yā 'oşmān bu ne şaymakdur	201a/13
'alīye ayıtdı bu ne ağlaşmakdur	218b/4
biñ kez kılıç ile vurmakdan artuğdur	221a/3
içmek ile ve hüseyin şehīd oldı boğazlanmak ile	227a/13
biri emānete oturmakdur dārũ'l-firārda	253a/14
cemā'ate varmakdur ıssıda	253b/5
hağdan korkmak 'ālimlerũndür	254b/11
anlaruñ gibi kâzīleri çıkarmak gerekdür	256b/7

allāha inan maḳ benüm hazīnemdür	258a/1
allāhı añ maḳ anuñ ğıdāsı ola	261a/10
göge çık maḳ dan men´ eylediler	166a/12
namāz kı maḳ buyurdu	172b/6
benden yarlığan maḳ (10) istese	195b/9
‘īsāyı öldür mek istedikleridür	133b/15
hikmet zāhir virdük dimek (13) olur	137b/12
haḳ te‘ālānuñ cemālını müşāhede eyle mek için	138b/15
‘ilmi işide öğren mek istemeye	147b/3
dirilt mek allāhdan ü rmek ‘īsādan oldu	152b/12
yürür ölü gör mek isterse ebū bekri görsün	223b/11
müşāhede eyleye ö lmek gibi ve dirilt mek gibi	159b/15
ma‘rifet şarābın iç mek gerekdür	163a/10
evvelden ĩmānı za‘ıfdür dünyā sevmek ile	254b/15
çok söyle mek ile harāb eylerin	184a/3
dünyāviyyeden kesil mek dür	261b/1
bize ne gül mek gerek- (9) -dür	189b/8
yücelt mek için evvel ğazā ki farz oldu	209b/5
çok göster mek için biñ firişte geldi	210b/4
şol vaḳt ki beni saña vir mek istediler	222b/11
birbirinden ayru düş mek dür	246a/15
aşşı it mek allāh te‘ālāya iriş mek dür	253a/10
ta‘ām yidür mek dür	253b/6
ĩmān getür mek dür dirler	258b/11
biri şirk-i hafīdür ol günāh işle mek dür	263b/12
bil mek gerekdür ki	187a/4
in mek istedüm	188b/1
arpa et meg in yirdi	167a/15

-mAk mastar eki ile aynı görevde kullanılmaktadır.

oddan k�rkup ağlamaklığı terk eylemeğ	198a/9
biri dağı budur ki � ilim tađđıl itmeklik	234a/15
her kim all�ha ulağmaklığı sevse all�h dağı ağna ulağmaklığı (15) sever	247b/14

-Iđ

Hareket ve oluğ adları yapmaya yarayan ve iğlek olmayan bir mastar ekidir.

yaprağı vardur cemi�-i �alk sağığınca	197a/15

2.2.3.1.2. Sıfat-Fiil Ekleri (Partisipler)

Eylemlerin, zamana bağlı ad ve sıfat şekilleridir. Ad gibi,  okluk, iyelik ve h l eklerini alırlar (Gülsevin, 1997:123).

-(y)AcAK

Gelecek zaman anlamı tağıyan sıfat-fiil ekidir. Kalıcı adlar da yapmaya yarar.

yatacak yirinden bir avu� toprak alur	238a/11
tecelliy�t-ı s�bh�niyyen�ğ konacak yiri idi	207a/15
rabb�niyyen�ğ inecek yiri idi	207a/15
geyecek isteğ	186b/11
yiyecek yimediler	212b/14

-(y)An

Ekin önündeki g sesi Batı Türkçesinde d ğerek bu Őekle gelmiğtir. Geniğ zaman kavramı veren iğlek bir sıfat-fiil ekidir (Şahin, 2015: 73).

çağır an budur işde	169a/12
‘ömere şor an kişi geldi	222a/10
art an ını ‘ömere virdüm	224b/3
qabirde yat an kişi aydur	248a/11
işbu t uran melekü’l-mevtdür	218a/3
t oğan lara gelsün	143b/5
oda t apan lar bayrāmı idi	216a/1
yūnusı yud an balıq	135b/15
girü q alan hayvānlar	143a/13
şāz ol an gönül	187a/7
öld üren pādīshāhı bulamadı	140a/9
ribā aqçesin yiy en lerden ve yalan tanuqluq vire n lerden	194b/11
‘ilim öğre nen ler için	140a/9
saña öğre deni yarlıqasın	213b/6
in en kitāblarca müzd alına	262a/15
göt üren firīştehleri yaqardı	229b/11
gid en lere ihsān eyleñ	218b/12
şoñra gel en müte’ahhırlar	227b/8
süci iç en lerden	196b/10
cem’ id en kişi	149b/12
‘amel eylemey en ‘ālim	148b/7

-dUK

Bilinen geçmiş zaman anlamı taşıyan işlek bir sıfat-fiil ekidir. Genellikle iyelik eki ile birlikte kullanılır.

uyud uğ um yoğ-idi	205a/3
ald uğ larını gine virdiler	251a/6
dünyāya harīş ol duğ larına	133b/13

öldür dük leridür	
nūh şabr eyledi kavminüñ dö gdük lerine	162b/6
gey dük leri kefen gibi ola	182b/5
peygâmberi habs it dük leridür	133b/13
öldürmek isted dük leridür	133b/15
di dük leri için uçmağūñ (3) ekşeri anlaruñdur	147a/2
‘inād eyled dük leri için	155a/15
vücūd-ı nūrānī bul duğ ından ötrü	160a/14
şabr eyledi haṭāsı-y-içün kırk yıl (11) ağlad uğ ına	162b/11
şabr eyledi balık yut duğ ına	162b/11
göge ref` old duğ ından soñra	152a/15
kerpüç üzerine kıomad uğ ına	162b/13
ābıdest ald duğ ından soñra	179b/8
ķarār bul duğ ından (8) soñra gine inkār itdiler	183b/7
şord uğ um belkim miskīn ümmetlerümüñ ḥālī nedür	220a/7
ķulumuñ baña yalvard uğ ın [seve]rin	231a/3
senüñ ayağūñ baş duğ ı toprak baña anlardan sevgülüdür	176b/7
buyurd uğ um ile kılmaduñ	230b/1
yalan ı duğ un ḥalka bildüreler	234a/14
bir kişi muḥammed añul duğ ı (14) vaķt ağlasa	237b/13
ağlarlar aña belālar ve miḥnetler ula şduğ ına	238a/1
sizüñ-ile oynamasun benüm-ile oynad uğ ı gibi	247b/11
rabbüm beni yarlıgad uğ ını ebū imāmete’l-	250b/10

bāhilī ayıtdı	
yaradul duğ undan berü lā ilāhe didi	251b/9
toprağa karı şduğ undan (3) soñra	252a/2
şahrālara şavur duğ undan soñra	252a/3
ta'accüb eyled duğ uñ nesneyi saña bildürem	145a/12
sev duğ üm kulumı ol hastalık ile habs iderin	240b/6
kısmet it duğ üme kani' olsa	243b/3
vir duğ üm şevābları görüñ	245b/5
geld duğ in işitdiler	136a/11
ayıtdı seni karnumda götür duğ üm (5) hakkı-çün	138b/4
südümi iç duğ uñ hakkı-çün	138b/5
peygāmbere girçekled duğ i ne-y-içündür	143a/7
güler insān güld duğ i gibi	143a/15
mā'ide isted duğ in bildürdi	150a/5
mu'cizātı görd duğ ünden soñra	150a/8
yağın vir duğ ümden soñra	183b/7
söyled duğ uñüz kimdür	189a/12
evvel çökd duğ i yir mescid oldı	207a/8
viribinild duğ ümdür didi	223b/3
oğlanlarını sev duğ uñ-içün	231b/14
yaratdı öldür duğ inden soñra	252a/9
allāha imān getür duğ inden soñra	258b/10

-mAz

Geniş zamanın olumsuzunu gösteren sıfat-fiil ekidir.

yaram az iş işlemez ola	169a/9

-miş

Öğrenilen geçmiş zaman anlamı taşıyan sıfat-fiil ekidir.

iy tağıl miş süñükler bir yire cem´ oluñ	134b/7
biş miş balık geldi	143b/12
zinā eyle miş ´avrata beñzer	148b/5
ağulu biş miş kıuzı aña söyledi	167a/10
yarlığan miş ka´be (12) müzdin vire	263a/11
y imiş leri helāk idersiz	136a/9

-(A)r/-(U)r

Geniş zaman anlamı taşıyan sıfat-fiil ekidir.

yir yüzinde yür ür ölü görmek isterse	223b/11

2.2.3.1.3. Zarf-Fiiller (Gerundiumlar)

Eylemleri başka eylemlerle bağlanmak üzere zarflaştırılan eklerdir (Gülsevin, 1997: 125). Bu sözcükler sıfat-fiilerden farklı olarak zaman kavramı taşımazlar. Bunun yanında kişi kavramı da taşımazlar. Ancak hareket kavramını bünyelerinde bulundurlar ve cümlede yüklemi çeşitli açılardan tamamlarlar (Şahin, 2015: 73).

-A

Durum zarfları türetmeye yarayan bir zarf-fiil ekidir.

şora gele	250a/11
asa kıodı	240a/11
kıoya	151b/14
vura	151b/15
çıka gide	250b/1

-dUgInca

Durum bildiren zarflar türetmeye yarayan birleşik bir zarf-fiil ekidir. -dIk sıfat-fiil eki, iyelik eki ve +cA eşitlik durumu ekinin birleşerek kalıplaşması sonucu oluşmuştur.

geldüğince	137b/7

-dUGIndAn

Sebeup bildiren zarflar türetmeye yarayan birleşik bir zarf-fiil ekidir. -dIk sıfat-fiil eki, iyelik eki ve +dAn ayrılma durumu ekinin birleşerek kalıplaşması sonucu oluşmuştur.

<i>olduğundan</i>	161a/8
<i>bulduğundan</i>	160a/14
<i>tevāzu´ itdüğinden</i>	167a/15
<i>cem´ eyledüğinden</i>	169b/15

-dUKça

-duk/-dük sıfat-fiil ekinin +ça eşitlik eki ile birleşimiyle oluşan, zaman bildiren zarflar türetmeye yarayan birleşik bir zarf-fiil ekidir.

hācet <i>olduğça</i>	170a/3

-dUKda

-duk/-dük sıfat-fiil ekinin +da bulunma durumu eki ile birleşmesiyle oluşan, zaman bildiren zarflar türetmeye yarayan birleşik bir zarf-fiil ekidir.

<i>geldükde</i>	253b/7

-dUKdAn

-duk/-dük sıfat-fiil ekinin +dAn ayrılma durumu eki ile birleşmesiyle oluşan, zaman bildiren zarflar türetmeye yarayan birleşik bir zarf-fiil ekidir.

<i>olduğdan</i>	259a/2

-I/-U

Durum zarfları türetmeye yarayan bir zarf-fiil ekidir.

tura geldi	133a/6
ko <u>yu</u> virdi	206a/5
diyü	210a/3
izleyü	205a/6
isteyü gördiler	205a/15

-(y)IcAK

Zaman bildiren zarflar türetmeye yarayan işlek bir zarf-fiil ekidir. Ekin ünlüsü daima düz ünlüdür.

gice olıcağ	141a/6
qabrinden çıkıcağ	202a/7
yaluñuz kılıcağ	203b/2
ol şehre giricek	208a/1
mekke ile medīne arasına gelicek	214b/7
‘ömeri göricek korqarlardı	224b/10
mi rācdan dönicek	189a/9
qabrinden kopıcağ	202b/7

-(I)ken

i- eyleminin zarf-fiil şeklinde kullanıldığı birleşik bir zarf-fiil ekidir. Ünlü uyumuna girmeyen bu ek, zaman bildiren zarflar türetmeye yarar. Eski Türkçe devresinde mevcut

olduğu hâalde, -iken gerundium ekinin kalın şekli yoktur. Ek, bugünkü gibi daima incedir (Timurtaş, 1992: 122).

<i>oğurken</i>	133a/8
<i>giderken</i>	135a/12
<i>uyurken</i>	167a/2
<i>otururken</i>	167b/14
<i>ölmüş iken</i>	215a/3

-mAdIn

Olumsuzluk ifade eden işlek bir zarf-fiil ekidir. Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine -madın/-medin şekli ile aktarılan bu zarf-fiil eki, Anadolu bölgesinde, ekteki -dın/din ögesinin, ayrılma hâli eki -dın/-din ve benzer öteki şekiller ile karıştırılması yüzünden zamanla -madın/-medin> -madan/-meden değişimine uğramıştır (Korkmaz, 1965: 269).

<i>incitmedin</i>	263b/5
<i>işlemedin</i>	141b/15

-mAzdAn

-mAz sıfat-fiil ekinin +dAn ayrılma eki ile birleşimiyle oluşan, zaman bildiren zarflar türetmeye yarayan birleşik bir zarf-fiil ekidir.

<i>hişâb olunmazdan öñdin</i>	254a/2
<i>gelmezden öñdün</i>	136b/9
<i>hicret itmezden</i>	191b/13
<i>ölmezden öñdin</i>	219b/12

-(I)ncA

Eski Türkçede -ğınça/ğınçe şeklinde olan ek, Batı Türkçesinde, ön sesteki ğ/g sesinin erimesiyle (I)ncA şekline evrilmiştir. Zaman bildiren zarflar türetmeye yarayan işlek bir zarf-fiil ekidir. Ekin ünlüsü daima düz ünlüdür.

varınca	202a/3
şevvāl olınca	213b/12
yarlıgamayınca	241a/14
doğınca	263a/5
gelince	136a/2
görince	137a/5
bilmeyince	138b/3
eylemeyince	193b/9
ölince	221b/5

-(y)Up

Eski Türkçede -p şeklinde olan ek, Batı Türkçesinde, önüne bir yardımcı ünlü olarak -(y)Up şeklini almıştır. Metinde, ünlü uyumuna girmeyerek daima yuvarlak ünlü ile kullanılmıştır.

koyp	138a/8
şıyp	211b/1
korıp	216b/8
çıkarıp	231a/11
dönüp	141a/12
götürüp	143b/15
kesilüp	187a/10
dileyüp	215a/2
öldürüp	252a/1

2.2.3.2. Eylemden Ad Yapan Diğer Ekler

-A

Zarf-fiil ekinin kalıplaşmış olduğu sözcüklerde görülen bir türetme ekidir.

göre	226a/12
yaña	169a/1
çevresinde	205a/9
gice	134a/3

-dı

Alet adı türetmiştir.

şındı	256b/10

-ğ

Eski Türkçedeki -(I)G ekindeki g sesi Batı Türkçesinde erimesine rağmen tek heceli eylemlerde korunmuştur (Şahin, 2015: 55). Geçişli eyleme gelerek ad yapmıştır.

bağladı	134a/11

-ğün

Eylemlerden ad yapan bir türetme ekidir.

azğunlarsız	186b/8

-I/-U

Daha çok tek heceli geçişli ve geçişsiz eylemlere gelen işlek bir ektir (Korkmaz, 2009 : 82).

ötrü	198a/2	dağı	201a/8
girü	208a/4	koğusu	251b/2
diri	134b/2	korğu	261b/15

ayru	239a/9	ölu	222a/11

-(y)IcI/-(y)UcI

Nesneleri bildiren ad ve sıfatlar yapmaya yarayan işlek bir türetme ekidir (Gülsevin, 1997: 135).

tağydıcı	200a/5	eyleyici	140b/10
ayırıcıdur	219a/15	kığırıcıdur	263a/14
dirildici	152b/4	idici	212a/14
bozucu	219a/14	öldürücü	237a/8

-(A)K/(U)K

Tek veya çok heceli eylem kök ve gövdelerinden sıfat ve ad türeten işlek bir ektir (Korkmaz, 2009: 70).

gerek	153a/8	tükrüğüñ	248a/12
döşek	178a/4	bıçak	224b/14
direk	235a/7	büyük	135b/8
ıudakları	221a/6	konuğ	196b/7
dilegüm	138b/7	sovuğda	253b/5
delüğünden	179b/3	sancağıñ	220a/6

-KU

Eylemlerden ad yapan bir türetme ekidir. Ünlüsü daima yuvarlaktır.

sevgü	178b/4	bıçğı	133a/2
kızğı	145a/7	uyğı	204b/12

-I

İşlek olmayan bir türetme ekidir. Eyleme gelerek sıfat yapmıştır.

dükeli	164a/3

-(I)m/-(U)m

Geçişli ve geçişsiz eylemlerden ad türeten bir ektir.

ölüm	184b/8	adım	201a/12

-nç

Eski Türkçedeki -(I)nç ekinin devamıdır (Gülsevin, 1997: 135). Geçişli eyleme gelerek ad yapmıştır.

ödünç	148a/12

-sak

Durum bildiren adlar türetmeye yarayan işlek olmayan bir ektir.

dutsak	197b/2

-(I)n/-Un

Eylemlerden ad yapan işlek olmayan bir türetme ekidir.

düğün	139b/5	şatun	190a/3
ekinliği	261a/11		

2.2.4. Eylemden Eylem Yapım Ekleri

2.2.4.1. Çatı Ekleri

Eylemin cümlede bir özneye (iş yapan) veya bir nesneye (yapılan işten etkilenene) ihtiyacı olup olmadığını, özne ile nesnenin aynı varlıkta birleşip birleşmediğini yahut da yapılan işin birden çok özne tarafından mı, yoksa, birden çok özne ile karşılıklı veya ortaklaşa olarak mı yapıldığını gösteren eklerdir (Korkmaz, 2009: 538).

2.2.4.1.1. Geçişli-Ettirgenlik Çatı Ekleri

Ettirgen çatı, yapma, etme bildiren geçişli eylemler ile olma bildiren geçişsiz eylemleri; yapma, yaptırma ve ettirme bildiren geçişli eylemlere çeviren bir çatı türüdür (Korkmaz, 2009: 555).

-Ar-/-Ur-

Geçişli ve geçişsiz eylemlere gelen, işlek olmayan bir ettirgenlik ekidir.

yā rabbi karındaşum mūsāya ayıtduñ na'linuñ çıkar	175a/13	'azāb- (9) -ların giderdi	135a/9
benüm anam beni doğurmayadı	254b/9	ve yiller ol toprağı alup şahrālara şavurduğından şoñra	252a/3
illā meger ki ben toyuram	186b/9	anası mercimekden ta'am bişürdi	138b/8
etine ve kılına ziyān degürme	135b/9	yüzi üzerine düşürdiler	210b/10
giceñi 'ibādet ile geçür	181a/14	erine şarāb içürdi	139b/8

-der-

İşlek olmayan bir ettirgenlik ekidir.

cebrā'īli 'aleyhi' s- selām meryeme gönderdi	152b/2	beni yahūdiler kıblesinden ka'beye döndere	208b/13

-dUr-

Geçişli ve geçişsiz eylemlere gelen, işlek olan bir ettirgenlik ekidir. Ekin ünlüsü daima yuvarlaktır.

şeytān dağı diler kim azdura	233a/15	yukarı kıldurup bakmadı	230a/2
ol nuṭfeye kıarışdurur	238a/11	ve ğazāya varmağa kıındurdı	261a/15
şehīd oldurdı	224b/15	kıabrin nūr ile ṭolduralar	248b/6
beni yakında saña ulaşdura	218a/5	anlara unutdura	237b/2
gice yağmur yağdururdum	244b/15	aña irişdürür	259a/8
anlara bildürdi	133a/2	ol kışinüñ şüretin 'īsā şüretine döndürdi	151a/12
aña hayā libasın geydürürin	184a/13	bizüm üzerümüze mā'ide indür	150a/11
ol dağı yüz seksen biñ kışi öldürdi	133b/10	firiştehlerümüñ kelāmın aña işitdürürin	184a/12
halkuma dağı sevdürürin	184a/11	bunları kıuvvetlendüre	229b/7
ve miskīnleri sākınlendür	227a/11	ṭamuyı söyündürürdüm	231a/15

-gUr-

İşlek olmayan bir ettirgenlik ekidir. Eski Türkçenin bir kalıntısı olarak karşımıza çıkan bu ek Eski Anadolu Türkçesinden sonra kaybolmuştur (Ergin, 2013: 214).

‘üzeyri gine dirgürdi	134b/4

-t/-d-

İşlek olan bir ettirgenlik ekidir.

gelün nefsumüz ağardalum	144a/11	yüzünü derisini arıdup dişleri dipleri gözükdü	138a/2
‘isāya beñzedeler	222a/14	diledi ki haq te‘ālā ölüyü dirilde dirilde	134b/2
pādişāhların gönlünü anlara rahmet ile nazar eyledürin	198a/6	gözlerinden yaş yirine kan ağıtdılar	216a/14
cebrā’ il ayıtdı ayıt	168b/10	yügrük at segirtmesi ile elli yıllık yol ola	263a/7
ve biñ ‘üryān tonatmışca	195a/1	haq te‘ālā belki şimdi yaratdı	137a/11
uçmak kâpusın peygâmbere yiyledi	220b/12	lā ilāhe illa’llāhu kelimesini yüceltmek için	209b/5
ve halkı dağı azıtdı	257b/5	yaḥyā için yitmiş biñ kişi boğazlatdı	140a/10
günāhuñı sen götür ayruk kişiye götürtme	240a/2	kur‘āmı size oğutmadı mı	218b/13

benden bil-ki anı ben söyletdüm	242a/5	hāl budur ki sen işletdün	134b/11

-zUr-

İşlek olmayan bir ettirgenlik ekidir.

bir geyik geldi emzürdi	136a/6

2.2.4.1.2. İşteşlik Ekleri

Bir eylemin birden fazla kişi tarafından birlikte veya karşılıklı olarak yapıldığını bildiren eylemler türetmeye yarayan bir çatı ekidir.

-(I)ş-/(U)ş-

Karşılıklı yapma anlamında:

bir yirde bulışdılar	146b/11	uçmağ ile tamu çekişdiler	241b/2
benüm ile görüşdi	172b/5	vācibdür şuña ki benüm için sevişeler	181a/5
melekü'l-mevt ve melekü'l-hayāt ikisi söyleşdiler	237a/6		

Birlikte yapma anlamında:

göklerün ve yirlerün firiştehleri yaḥyā için ağlaşdılar	139b/15	ezānı ve rükū'ı ve sucūdı gördiler gülišdiler	208b/9

İşteşlik anlamı olmayanlar:

ḥaḳ te‘ālā katında dahı ‘izzete irişdi	155b/15	şeytān ‘aleyhi’l- la‘ne şa‘yānuñ kaftānına yapuşdı	133a/1
ḳana bulaşur didi	227b/6		

2.2.4.1.3. Edilgenlik Ekleri

Geçişli eylemlere gelerek olma ve yapılma anlamı taşıyan eylemler türetmeye yarayan çatı ekleridir.

-(I)I/--(U)I/-

ma‘rifet oldur ki göñül sırrından bir ḳapu açıla	255a/9	bir kişi muḥammed añıldı vaḳt ağlasa	237b/13
ve zekeriyyā şabr eyledi bıçḡu ile biçilmege	162b/12	yaḥyāya niçün yaḥyā dinildi	137b/2
peygāMBER ‘aleyhi’s-selām bir gice düşünde gördi peygāMBERliġa gönderilmedin	191b/14	heyhāt heyhāt ‘ulūmü’ d-dī ñ götürildi ola mı	256a/9
‘arşuñ altında altun ḳandīller vardur mu‘allaḳ asılup turur	249b/1	āvāz ki işidilür firiştehüñ āvāzıdur işidilür	244b/14
her adımına on ḥasenāt virile	263b/2	ḥikmet içün yaradıldı	255b/1
dīvānına şehīdler müzdi yazıla	263b/4	anuñ-ile şorulursın	192b/15

-(I)n-/(U)n-

gördi ki ārzūlar ile bezenmiş	230b/15	ve isma'īl şabr eyledi boğazlanmaga	162b/7
evvel cum'a ki kıldı medī nede	206b/11	kaçan-kim ezān oğundı	208b/8
benden yarlığanmağ istese	195b/9		

2.2.4.1.4. Dönüslülük Ekleri

Kendi kendine yapma, olma ve bir işin yapana döndüğünü bildiren eylemler türetmeye yarayan çatı ekleridir.

-(I)n-/(U)n-

ve hayzdan arındı	141a/12	bir yire cem' oldılar şafklar bağlandı	210b/6
nażar itdüm gördüm ki tudaqları deprenür	221a/6	bir ağaç gölgesinde birazcuk oturdı ki diñlene	254a/4
zekerıyyā içine girdi gizlendi	139a/11	bunlar sevindiler	207a/3

-(I)l-/(U)l-

eyle olsa cem'i-i aḥbābdan kesildi	168a/6	ol ağaç yarıldı	139a/10
kisrā 147 pādişāhınuñ tākı çatladı yıkıldı	166b/12		

2.2.4.2. Eylemden Eylem Yapan Diğer Ekler

-(I)r-

segirtmesi	263a/7

-y-

Kuvvetlendirme anlamı taşıyan işlek olmayan bir türetme ekidir. Eski Türkçedeki *-d-* ekinin devamıdır.

koaya	151b/14	toyuram	186b/9

2.3. SIFATLAR

İsimleri çeşitli yönleriyle niteleyen ya da onları belirten söz ve söz gruplarına sıfat denir.

2.3.1. Niteleme Sıfatları

Canlı ve cansız varlıkların renk, şekil, biçim, tat, koku, mesafe, huy, alışkanlık, yetenek, beceri gibi türlü dış ve iç özelliklerini bildiren sıfatlardır (Korkmaz, 2009: 361).

<i>qara</i> bulut	133a/11	<i>aq</i> tās	226a/3
<i>qızıl</i> tōnı	227b/5	<i>şaru</i> tōnı	227b/4
<i>ulu</i> oqlını	135a/12	<i>küçük</i> oqlancuqdur	251a/15
<i>az</i> nesneye	181b/10	<i>eski</i> ‘abā	145a/14
<i>güzel</i> yigit	172b/5	<i>acı</i> şular	178a/8
<i>uzun</i> saçlu	145a/8	<i>mübārek</i> yüzini	168a/9
<i>şefkatlü</i> pādişāhvan	195a/9	<i>gizlü</i> işüm	204b/3
<i>devletlü</i> cemāline	207a/11	<i>mühürlü</i> biti	222b/10
<i>gizlü</i> luţfumu	242a/1	<i>quvvetlü</i> kimse	243a/7

<i>yatacak</i> yirinden	238a/11	<i>şāz olan</i> gönül	187a/7
<i>tağılmış</i> süñükler	134b/7	<i>bişmiş</i> balık	143b/12
<i>girü</i> <i>kıalan</i> hayvānlar	143a/13	<i>sevdiğüm</i> kulumı	240b/6
<i>virdiğüm</i> şevābları	245b/5	<i>ta'accüb eyledüğün</i> nesneyi	145a/12

2.3.2. Belirtme Sıfatları

İsimleri işaret, sayı, belirsizlik veya soru biçiminde karşılayan sıfatlardır.

2.3.2.1. İşaret Sıfatları

İsimlerin yerlerini işaret ederek onları belirtmeye yarayan sıfatlardır.

<i>bu</i> gece	204a/12	<i>bu</i> sözden	134b/11
<i>bu</i> hāl	142a/8	<i>işbu</i> söz	170b/15
<i>işbu</i> yemişler	137a/10	<i>işbu</i> ta'ām	201b/13
<i>ol</i> mağārada	142a/14	<i>ol</i> peygāmbere	189b/1
<i>ol</i> velī	242a/2	<i>şol</i> nesne	259a/7
<i>şol</i> gün	143a/1	<i>şol</i> i'tibār	191b/10

2.3.2.2. Sayı Sıfatları

İsimleri sayı bakımından belirtmeye yarayan sıfatlardır.

2.3.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları

İsimlerin sayısını göstermeye yarayan sayı sıfatıdır.

<i>biñ</i> yıl	198a/11	<i>toğsan</i> mü'min	211a/10

<i>dört ay</i>	221b/5	<i>üç yüz deve</i>	225a/13
<i>biş yüz yıl</i>	230a/4	<i>altı yüz biñ sancağ</i>	133a/13
<i>yidi gün</i>	135b/13	<i>sekiz yire</i>	249a/11
<i>iki kişi</i>	251a/12	<i>yigirmi gün</i>	135b/14

2.3.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları

İsimlerin kaçınıcı sırada olduğunu göstermeye yarayan sayı sıfatıdır.

<i>ikinci fesādları</i>	133b/14	<i>üçüncü gökde</i>	174a/4
<i>dördüncü gökdeki</i>	239b/6	<i>sekizinci gün</i>	226b/4
<i>yigirmi bişinci gün</i>	137b/10	<i>yigirmi yidinci gicesinde</i>	192a/1

2.3.2.2.3. Üleştirme Sayı Sıfatları

Paylaştırma anlamı katmaya yarayan sayı sıfatıdır.

<i>üçer te' vīl</i>	226a/5

2.3.2.3. Belirsizlik Sıfatları

İsimleri belirsiz olarak göstermeye yarayan sıfatlardır.

<i>bir kavm</i>	198a/5	<i>bir gün</i>	200a/11
<i>bir yire</i>	134a/12	<i>birkaç nesne</i>	207b/2
<i>birkaç kişi</i>	214a/2	<i>dükeli maħlūqātdan</i>	164a/3
<i>her yirde</i>	215a/15	<i>her cān</i>	216a/6
<i>her gün</i>	145b/1	<i>ba'zı firiştehlerüm</i>	188a/5
<i>ba'zı gün</i>	134b/5	<i>ba'zı peygāmbir</i>	153b/14
<i>hiçbir yigit</i>	138b/1	<i>hiçbir peygāmbir</i>	156b/4
<i>hiçbir vech-ile</i>	207b/1	<i>fülān 'aķabede</i>	138b/2
<i>fülān köyüñ</i>	232a/1	<i>her bir ķademüñe</i>	202a/3

yuğarusını			

2.3.2.4. Soru Sıfatları

İsimleri soru yoluyla belirtmeye yarayan sıfatlardır.

<i>kaç</i> adım	201a/12	<i>kanķı</i> eve	207a/2
<i>kanķı</i> dīn	210b/5	<i>kanķı</i> günāh	140a/15
<i>kanķı</i> tavara	167b/11	<i>nice</i> sūredür	177b/12
<i>nice</i> ‘azāb	183a/7	<i>nice</i> kişidür	207b/11
<i>ne</i> hikmetdür	136a/15	<i>ne</i> şan ‘at	144a/10
<i>ne</i> ağaçdur	145b/1	<i>ne</i> hüzündür	201b/1

2.4. ZAMİRLER

Zamirler adların yerlerini tutan, kişileri ve nesnelere temsil veya işaret ederek karşılayan bir gramer kategorisidir (Korkmaz, 2009: 399). Beş grupta incelenirler:

2.4.1. Kişi Zamirleri

İsimlerin yerini kişi yoluyla tutmaya yarayan zamirlerdir.

Kişi Zamirleri	Yalnız Durum	İlgi Durumu	Yönelme Durumu	Belirtme Durumu	Bulunma Durumu	Ayrılma Durumu
1.Teklilik Kişi	ben	benüm	baña	beni	bende	benden
2.Teklilik Kişi	sen	senüñ	saña	seni	sende	senden
3.Teklilik Kişi	ol	anuñ	aña	anı	anda	andan
1.Çokluk Kişi	biz	bizüm	bize	bizi	-	bizden

2.Çokluk Kişi	siz	sizüñ	size	sizi	-	sizden
3.Çokluk Kişi	anlar	anlaruñ	anlara	anları	anlarda	anlardan

I.Teklik Kişi

ben: 133a/4, 133a/5, 135b/1, 135b/9, 136b/1, 136b/11, 137b/15, 137b/7, 141b/2, 141b/3

benüm: 133a/4, 133a/5, 136b/13, 138b/12, 138b/5, 138b/7, 138b/9, 140a/8, 140b/12, 141b/4

baña: 135b/11, 136b/1, 137a/13, 138a/10, 139a/2, 139a/4, 139a/6, 140b/11, 141b/5, 142a/2

beni: 136b/13, 136b/14, 139a/10, 140a/2, 140b/3, 142a/8, 142b/11, 142b/12, 142b/13, 143a/1

bende: 223b/13, 227a/10

benden: 137b/14, 137b/15, 167a/10, 168b/6, 169a/13, 176b/15, 176b/4, 177a/1, 177a/2, 177a/3

II.Teklik Kişi

sen: 133b/4, 134b/10, 134b/11, 134b/12, 134b/15, 135a/14, 137b/13, 137b/14, 137b/15, 139a/7

senüñ: 134a/7, 134b/15, 141a/8, 168a/11, 175a/12, 175b/7, 176b/11, 176b/5, 176b/7, 179b/5

saña: 133a/6, 134b/14, 135b/9, 136b/12, 137a/14, 137b/14, 139a/14, 139a/3, 139b/13, 141a/9

seni: 136b/12, 138b/4, 141a/8, 172b/2, 173a/3, 182a/1, 185a/6, 186b/5, 193b/9, 194b/5

sende: 135b/10, 201b/1, 223b/14

senden: 139b/11, 141b/2, 174b/3, 175b/6, 176b/5, 177b/15, 178a/14, 195a/7, 195a/9, 197a/8

III. Teklik Kişi

ol: 133a/3, 133b/10, 133b/2, 133b/4, 134a/11, 134a/15, 134a/4, 134a/5, 134a/7, 134a/8

anuñ: 193a/7, 194a/3, 195a/12, 195b/15, 199b/3, 201a/3, 213a/12, 214a/4, 217a/8, 223a/12

aña: 133a/8, 134b/9, 137b/10, 140a/6, 141b/5, 142a/2, 143a/8, 144a/1, 144a/4, 146a/12

anı: 135b/5, 136a/14, 136b/2, 136b/14, 137b/2, 139b/8, 140a/2, 141b/1, 142b/1, 146a/12

anda: 163b/5, 185b/6

andan: 146a/11, 147b/13, 147b/14, 148a/10, 152a/4, 182a/7, 184b/8, 186a/5, 200b/2, 225a/8

I. Çokluk Kişi

biz: 144a/7, 148b/1, 149a/10, 168b/4, 170a/14, 171b/2, 180b/8, 189b/10, 189b/12, 189b/4

bizüm: 144b/11, 149b/1, 150a/6, 150a/10, 151a/15, 153b/8, 170b/3, 190a/13, 201a/2, 201b/2

bize: 140b/10, 143a/11, 149b/13, 150a/4, 150a/6, 164b/15, 168a/12, 189b/1, 189b/7, 189b/8

bizi: 140a/12, 150a/11, 166a/12, 210b/15, 229a/5, 237b/11, 240a/11, 258b/12

bizden: 137b/8, 150b/11, 218b/3

II.Çokluk Kişi

siz: 148a/11, 148a/12, 148b/3, 149b/4, 166a/13, 186b/11, 186b/6, 193b/14, 205a/3, 205b/6

sizüñ: 148b/1, 148b/9, 186b/13, 186b/9, 189a/4, 189a/7, 189b/1, 189b/3, 193b/13, 193b/14

size: 135a/5, 138b/14, 143a/10, 147b/6, 148a/10, 148a/11, 148a/12, 187a/11, 194a/1, 198b/5

sizi: 147b/4, 147b/5, 149a/3, 186b/13, 189b/7, 198a/9, 201b/6, 205b/4, 220a/13, 221b/1

sizden: 150a/8, 189a/3, 189b/14, 190a/1, 194a/1, 216b/4, 229a/3, 233a/13, 233b/9, 234b/14

III.Çokluk Kişi

anlar: 133a/2, 135a/4, 143b/5, 144a/8, 149a/1, 149b/5, 176b/15, 177a/1, 177a/4, 177a/15

anlaruñ: 137a/2, 140a/5, 140a/7, 147a/1, 147b/9, 148b/8, 150a/3, 158b/1, 177a/1, 177b/14

anlara: 133a/10, 133a/12, 133a/13, 133a/2, 133a/4, 133a/7, 133a/9, 139a/12, 143a/9, 146b/2

anları: 133b/8, 134a/1, 135a/3, 135a/4, 137a/1, 146b/9, 147a/2, 155a/1, 155a/3, 155a/7

anlarda: 146b/2

anlardan: 150b/14, 153b/8, 176b/15, 176b/7, 178b/7, 181b/6, 183a/4, 183b/6, 183b/9, 188a/1

2.4.2. İşaret Zamirleri

İsimlerin yerini işaret yoluyla tutmaya yarayan zamirlerdir.

İşaret Zamirleri	Yalın Durum	İlgi Durumu	Yönelme Durumu	Belirtme Durumu	Bulunma Durumu	Ayrılma Durumu
bu	bu	bunuñ	buña	bunı	bunda	bundan
şu	-	şunuñ	şuña	şunı	-	-
ol	ol	anuñ	aña	anı	anda	andan
bunlar	bunlar	bunlaruñ	bunlara	bunları	bunlarda	bunlardan
şunlar	şunlar	şunlaruñ	şunlara	şunları	şunlarda	şunlardan
anlar	anlar	anlaruñ	anlara	anları	anlarda	anlardan

Bu

bu: 136a/15, 139b/7, 150b/2, 166b/5, 170a/12, 178a/8, 201a/13, 201b/1, 204a/9, 204a/11

bunuñ: 168a/13, 179b/12, 206b/6, 261a/2

buña: 138b/8, 170b/12, 205a/8, 215b/12, 246b/1

bunı: 133a/6, 153a/8, 156a/8, 157b/5, 158a/12, 158a/2, 158b/15, 158b/6, 159a/7, 159b/1

bunda: 134a/6, 139b/10, 145b/2, 145b/3, 149a/7, 173b/7, 175a/1, 204b/3, 206b/1, 206b/3

bundan: 145b/3, 156a/8, 158a/2, 159a/7, 159b/14, 159b/2, 160a/11, 170b/3, 171a/13, 174b/4

Şu

şunuñ: 255b/12, 259b/7

şuña: 163a/8, 181a/4

şuni: 172a/7, 185b/2, 189a/7, 216b/12, 238a/9

ol

ol: 173a/3, 196b/14, 220a/6, 227a/7

anuñ: 136a/4, 138b/10, 149b/3, 149b/12, 157a/3, 179b/12, 247a/2, 247a/12

aña: 133a/1, 137b/11, 138a/10, 152b/5, 164b/9, 172b/15, 173a/1, 203b/15, 204b/15, 218b/8

anı: 133b/6, 134a/9, 134b/14, 135a/6, 135b/7, 148a/9, 186a/5, 202a/13, 213b/2, 220a/7

anda: 135b/11, 136a/5, 136b/5, 138a/6, 138a/8, 142a/7, 149a/5, 149b/13, 168a/4, 189a/9

andan: 135b/8, 136a/11, 143a/15, 149b/9, 150b/7, 152a/4, 174b/5, 176b/5, 192a/11, 217a/3

2.4.3. Dönüşlülük Zamirleri

Bu zamirler asıl şahıs zamirlerinden daha kuvvetli bir ifadeye sahip bulunan, onların mana bakımından daha kuvvetlileri, katmerlileri olan şahıs zamirleridir. İyelik eki alarak teklik ve çokluk birinci, ikinci, üçüncü şahısların özlerini, asıllarını, kendilerini ifade eder, böylece zamir olarak şahısları temsil ederler (Ergin, 2013: 272). Metinde dönüşlülük zamiri olarak *kendü* ve *kendüzü(n)* zamirleri kullanılmıştır.

kendü: 136a/10, 137a/3, 148a/14, 151a/3, 163a/1, 166b/14, 167b/11, 168a/3, 185b/3, 201a/7; *kendüye* 218a/9, 230a/9; *kendüyi* 135b/7, 139b/9, 160a/4, 172b/13; *kendüden* 182a/11, 251b/15; *kendüleri* 182b/4, 212b/13, 257a/11, 260a/14; *kendüme* 137b/15

kendüzüne: 214a/4

2.4.4. Belirsizlik Zamirleri

İsimlerin yerini belirsizlik yoluyla tutmaya yarayan zamirlerdir.

her kim: 136b/13, 136b/14, 140b/10, 145b/8, 147b/14, 150a/7, 157a/13, 159b/9, 223a/8, 240a/12

her biri: 150b/12, 197a/7, 207a/2, 221a/3, 226a/4, 236b/10, 258a/13

kimse: 141b/6, 143b/9, 145b/4, 147b/10, 148a/11, 148b/10, 163a/6, 167b/12, 182a/7, 182b/11

kimesne: 195b/12

kimesine: 235b/10

hiç kimse: 154a/12, 195a/9, 196a/13, 197b/11, 204a/13, 216a/6, 242b/8

kimi: 175b/11, 175b/12, 175b/7, 190b/3, 190b/6, 207a/3, 234a/12, 236b/12, 246b/11

ba'zılar: 135b/13, 135b/14, 137b/1, 141b/6, 142a/3, 142a/5, 142b/10, 143a/6, 144a/4, 151a/11

ba'zısı: 137a/1, 141b/10, 141b/6, 141b/7, 142b/2, 145a/1, 190b/4, 208a/11, 208a/9, 214b/10

biri: 133b/1, 143b/11, 143b/12, 143b/13, 143b/15, 144a/14, 146b/4, 147a/10, 147a/12, 148b/14

birisi: 134a/10, 144a/1, 145b/4, 145b/5, 151a/10, 156a/8, 156a/9, 156b/15, 178a/6, 190b/13

2.4.5. Soru Zamirleri

İsimlerin yerini soru yoluyla tutmaya yarayan zamirlerdir.

ne: 171a/12, 175a/7, 176b/8, 176b/13, 177a/7, 178a/13, 179b/12, 182b/15, 196a/3, 198b/4

neye: 231b/10, 236a/10

neler: 228b/4

nedür: 142b/3, 146b/4, 148a/6, 168a/15, 171a/6, 173a/3, 173b/11, 178a/14, 180a/3, 222b/13

nereye: 247a/5

ğandan: 232b/10

ğandandır: 137a/10

kim: 144a/7, 248a/9

kimler: 257a/1, 258a/9

kimlerdür: 149a/1, 179a/10, 179a/14, 181b/10, 243a/14

kime: 134b/13, 135b/5, 137a/10, 140b/12, 195a/6, 196a/9, 196a/10, 219a/12, 241b/5, 244a/4

kimdür: 139a/3, 168b/5, 182a/5, 189a/12, 204a/14, 237b/14, 243a/11, 256b/10, 260a/15

ğanğısı: 226b/12, 227a/2, 227a/4

ğanğısına: 210a/7, 223a/8, 236b/12

ğanğısını: 210a/4

2.5. ZARF

Zarflar eylemlerden, sıfatlardan, sıfat-fiillerden ve zarf niteliğindeki sözlerden önce gelerek onları zaman, yer, yön, nitelik, durum, azlık-çokluk bildirme, pekiştirme ve sorma gibi çeşitli yönlerden etkileyip değiştirerek anlamlarını daha belirgin duruma getiren sözlerdir (Korkmaz, 2009: 451). Beş grupta incelenirler:

2.5.1. Durum Zarfları

Eylem, eylemsi, sıfat ve zarfların durumunu belirtmeye yarayan zarflardır.

kuğsi <i>gine</i> yaptılar	133b/11
<i>ařlā</i> dūnyā ‘amelin iřlemesūn	140b/4
‘ <i>inād eyleyūp</i> ayıtdılar	143a/11
<i>böyle</i> didi	212a/1
<i>izin izleyū</i> mađāraya geldiler	205a/6-7
şafa vara (5) kimse’yi <i>incitmedin</i>	263b/4-5
<i>şöyle</i> tırdılar	150b/9
<i>nūrdan řabaķ dutup</i> geldiler	166b/10
<i>cem’ olup</i> şordılar	168a/8
<i>yūzin yire koyup</i> ađladı	168b/2-3

2.5.2. Yer-Yön Zarfları

Eylem ve eylemsilerin yerini ve yönünü belirtmeye yarayan zarflardır.

<i>aşağa</i> indi	214a/8
başın <i>yukaru</i> götürmedi	233b/11
ķıbleye <i>ķarřu</i> tırdı	208a/15
<i>taşra</i> çığdı	150a/2
melekū’l-mevt <i>iđerū</i> girdi	217b/3
utandı <i>girū</i> tırdı	233b/11
mađāraya <i>yakın</i> geldiler	206a/14
<i>ıraq</i> dūřdüñ	250b/8

2.5.3. Zaman Zarfları

Eylem, eylemsi, sıfat ve zarfları zaman yönünden belirtmeye yarayan zarflardır.

<i>gice</i> gine bırağdı	135b/15

<i>gündüz</i> hatâlar işlersiz	186b/12
<i>gündüzün</i> oruç dutuñ	243a/4
<i>imdi</i> hasan şehîd oldu	227a/12
<i>şimdi</i> şoricılar gelür	248a/10
<i>yarın</i> hisâbları çok olmasun	197b/14
firiştehlerün ikisi <i>şabâh</i> gelür	239a/6
gözleri <i>dâyim</i> benüm maḥabbetümden ağlaya	182a/15
<i>nā-gāh</i> bir kāfir çağırdı	212a/3
<i>her vaqt</i> halka hüküm iderdi	158a/9
<i>her dem</i> benden korça	185b/7
<i>andan şoñra</i> nūḥa geldi	164b/6

2.5.4. Miktar (Azlık-Çokluk) Zarfları

Eylem, eylemsi, sıfat ve zarfların miktarını belirtmeye yarayan zarflardır.

nesne isteyenlerden aña <i>artuḳ</i> virem	187a/15
rızḳuñuzı <i>çok</i> virem	193b/15
dünyā ni‘metlerinden <i>az</i> al	181a/10
<i>gāyet</i> kendü nefesine mücāhede eyledi	168a/3
<i>biraz</i> tevaḳḳuf eyledi	192a/7
halkı <i>iñen</i> ‘azîz dutma	240a/4
‘ibâdeti <i>ziyāde</i> eylediler	138b/15
<i>iki kez</i> ğanî eyledi	157b/11

2.5.5. Soru Zarfları

Eylem, eylemsi, sıfat ve zarfları soru yoluyla belirtmeye yarayan zarflardır.

<i>ķanda</i> bulam didi	220b/5
<i>ķandan</i> gelürsüz	232b/10

<i>nice</i> döndüreyin	232a/3
<i>niçün</i> şefkat eylemezsin	136a/10
<i>neden</i> ağarduñuz	254a/7

2.6. EDATLAR

Edatlar tek başlarına anlamları olmayan ancak cümle içindeki görevlerine göre anlam ve değer kazanan sözcüklerdir. Edatların görevi, cümlede bir sözcükle diğer sözcükler arasında ilgi kurmaktır (Şahin, 2015: 59).

2.6.1. Bağlama Edatları

Sözcükten küçük dil birliklerini, sözcükleri, sözcük gruplarını ve cümleleri şekil veya mana bakımından birbirine bağlayan, onlar arasında bir irtibat kuran edatlardır (Ergin, 2013: 352).

bir cabbār <i>ve</i> gönli katı <i>ve</i> heybetlü kişi	133a/10
bedenine sağlık virürin <i>ve</i> rızqına çoklık virürin	202b/15
hamīd <i>ü</i> mecīddür	259a/2
muḥibb <i>ü</i> mübtelā	159a/7
altun <i>ile</i> taş berāberdür	148b/3
meryem <i>ile</i> uşyü‘uñ (3) ‘avratı ağlardı	151b/2
aña <i>da</i> gör dünyā nitdi	221b/11
murād nazm-ile ma‘nīdür ikisi- <i>de</i> kadīmdür	170a/14
<i>illā</i> allāh te‘ālā muṭṭali‘ olur	163a/7
<i>illā</i> destür ile gir ve cānın alma	217a/9

<i>eger</i> bilmezseñüz öldürürin didi	133b/2
<i>eger</i> habībüm cebrā' il gelürse aña şoram	227a/4
<i>zīrā ki</i> 'ulemā' peygāamberlerüñ emīnleridür	256a/1
evvel vaqt efďaldür <i>zīrā</i> rızvānu' llāhdur	262b/6
işde giderdüm <i>çün</i> gine istersin	135a/15
allāh te'ālā seni oğur <i>çün</i> anı işitdüm	172b/2
sizüñ cemī' üñüz açdur illā <i>meger</i> ki ben toyuram	186b/9
<i>meger</i> ol kişi firişte idi	134a/8
tamām bize hāşıl <i>mādām ki</i> dünyāda olavuz	252b/15
bir gün <i>yāhūz</i> ba' zı gün yatdum	134b/5
peygāamber midür <i>yāhūz</i> yalan-mıdur	155b/12
<i>yā</i> mu' azzebdür <i>veyā</i> mūna' amdur	246b/1
<i>yā</i> allāh te'ālā aña söylese <i>veyā</i> levh-i (14) mahfūzdan alsa gelürdi	171b/13
<i>belki</i> ilāhī anlara raħmet eyle dirin	212a/14
<i>belkim</i> haħ te'ālānuñ yolına da' vet eylemege geldüm idi	219a/13
<i>ne</i> dünyā yimişidür ve <i>ne</i> āħiret yimişidür	137a/11
ol şuyı <i>ne</i> kendü iğer ve <i>ne</i> qor ki haħ iğer	148a/14
<i>pes</i> 'isā tırdı ābdest aldı	150a/12
<i>pes</i> 'alī peygāambere geldi	201b/5
<i>tā kim</i> hażret-i resülün devesi meyl eyleye	207a/4
<i>tā kim</i> tūr tağınuñ berekātı ayağuna irişe	175a/14
<i>nitekim</i> haħ te'ālā buyurur	176a/1
<i>nitekim</i> uçmağı görmege müştāk olurlar	184b/6
cemī'-i fi'li kuluñdur <i>egerçi</i> allāh te'ālā yaratdı	258b/5

<i>egerçi</i> girü kıalan peygāberler dağı hāmidlerdür	150b/14
<i>ammā</i> eyyüb ‘aleyhi’s-selām kaçan-kim maħabbet zāhir oldı	157b/4
<i>ammā</i> mu‘tezilī ve eşā‘ire ve ħanābile bunlar ayıtdılar	170a/15
ħaķ budur <i>ki</i> kelām itlāķ olunur	170b/1
naķildür <i>ki</i> ħaķ te‘ālā muħammede ayıtdı	195a/11
<i>ya ‘nī</i> tevrātı kuvvetüñ ile dutğıl	137b/11
<i>ya ‘nī</i> peygāberı ‘aleyhi’s-selām helāk eyleyeler	204a/2
dünyāya tapmañ <i>yoħsa</i> sizi ħul idinür	149a/3
<i>yoħsa</i> kim ħatlanur belālara	230b/10
la‘net olmazdı <i>velīkin</i> soñra gelen müte‘ahħirler la‘net itdiler	227b/8
meşhür olmadı <i>lākin</i> ‘ulemā naķl eylerler	190b/15
āzād eyleyem <i>velākin</i> anuñ günāhkār ümmetlerinden āzād eyle	201b/15

2.6.2. Son Çekim Edatları

Bir adın bir başka sözcük ilgisini tayin eder. Genellikle müstakil sözcüklerdir. Hem ad hem de eylemden türemiş olabilirler. Çoğunlukla ad çekimi eklerinden biriyle kalıplaşmış olarak kullanılırlar (Şahin, 2015: 60).

peygāberden <i>öñdin</i> öldürdiler	140a/4
ölümden <i>öñdin</i> bir yıl tevbe eylese	199b/3
yūsuf <i>gibi</i> cihāna güzel gelmedi	200a/15
siz ‘alī <i>gibi</i> olmaduñuz	205b/6
ol vaķtden <i>berü</i> başın yuķaru götürmedi	233b/11
andan <i>berü</i> ħaķdan (11) ħorķarın	184b/10
andan <i>girü</i> cebrā’il otuz (12) biñ kez yir	215a/11

yüzine indi	
şimdiden girü mi‘râc hadîşlerin beyân eyleyelüm	172a/8
anuñ içün ağların	197b/8
sizüñ içün cihānda dirlik qalmadı	209b/13
kanı mağribe degin aqa	152a/1
dizine degin yire batdı	206a/4
bu qadar hayātuñı seyr ider	152b/5
qābe kavseyin miqdārı qadar haqqa yaqın oldı	174b/14
qıbleye qarşu tırdı	208a/15
develere qarşu gitdiler	210a/3
hicretten şoñra medīneye geldi	215a/8
andan şoñra peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı	219a/1
bundan ötürü haq te‘ālā ev ednā (15) didi	176a/14
andan ötürü ‘azāb itmezin	146b/3
dünyāya ‘ibret ile nazar eyleñ	149a/4
göñül ile peşimān olursa dağı qabül iderin	200a/3
beyte’l-muqaddesden yaña on altı ay namāz (12) kıldı	208b/11
gökden (14) yaña teveccüh eyledi	210a/14

2.6.3. Berkitme Edatları

Cümle içinde söz ve söz gruplarının önüne veya sonuna gelerek onlara pekiştirme anlamı katan edatlardır.

elbette virürin didi	189a/8
elbette (6) anlara ‘azāb iderin	234a/5
kızlar höz anuñ idi	199a/6
muhammed-i (5) muşafā höz anlardan	215a/5

efḏaldür	
siz daḥi allāhdan ḳorḳup ‘ibādeteye meṣḡül olasız	216b/8
meryem daḥi ‘īsā göge ref’ olduḡından ṣoñra altı yıl diri oldu	152a/15

2.6.4. Ünleme Edatları

Bunlar his ve heyecanları, sevinç, keder, ızdırap, nefret, hayıflanma, coşkunluk gibi ruh hâllerini; tabiat seslerini, seslenmeleri; tasdik, ret, gösterme gibi beyan şekillerini ifade eden edatlardır (Ergin, 2013: 349).

yā rabbi ḳarındaşum mūsāya ayıtduñ na‘linuñ ḳıḳar	175a/13
yā ḥabībī sen cemī‘-i peygāmblerden baña sevgülüsin	179a/1
iy benüm ḳulum dile benden ne dilerseñ vireyin	184b/13
iy benüm firışteḥlerüm ben ol ḳişıyi yarlıḡadum	233b/3
işbu arpa ḳurşasını yiyessin	138b/5
işbu ḳişi ḡarīb ve müsāfirdür	250a/10
zekerıyyā āh itdi yirler ve gökler ḥarekete geldiler	139a/13

2.6.5. Soru Edatları

Soru sormaya yarayan edatlardır.

benüm ümmetüme armaḡanum ḳanı	188b/2
uçmaḡuñ kilīdi ‘aceb kimüñ elinde ola	223b/6
‘aceb benden ḳuvvetlü kimse var mıdur	243a/7

3. METİN

[133a]

(1) **şa'yā** aña girdi şeytān 'aleyhi'l-la'ne **şa'yānuñ** kaftānına yapuşdı (2) anlara bildürdi anlar daħı bıçğu ile **şa'yāy** ağaç içinde biçdiler şehīd oldu (3) 'aleyhi's-selām andan soñra haķ te'ālā **urmiyyāya** ayıtdı var ol kavme haber vir- (4) -gil benüm ni'metlerümi anlara bildürgil **urmiyyā** ayıtdı ilāhī ben za'īfven nice kavī olayın (5) haķ te'ālā ayıtdı gökler benüm elümedür nice dilersem döndürürin çün ben senüñ-ile (6) bileyin saña ziyān yoķdur çün **urmiyyā** bunı işıtdi yirinden turu geldi hīç nesne (7) bilmez ki anlara bildüre haķ te'ālā **urmiyyāya** ayıtdı var huṭbe oķu **urmiyyā** huṭbe (8) oķurken haķ te'ālā ṭā'atüñ şevābın ve ma'şıyyetüñ 'itābın aña bildürdi ve huṭbe- (9) -nüñ āhirinde ayıtdı haķ te'ālā and içer aydur ki 'izzetüm haķķı-y-içün anlara bir fitne (10) kıılırın-ki 'ālemde olmaz evvel anlara bir cabbār ve gönli kaṭı ve heybetlü kişi viribin (11) anuñ ardınca kara bulut viribirin helāk olurlar **urmiyyā** haķ te'ālānuñ kelāmını (12) geldi anlara söyledi dögdiler ve ḥabs itdiler andan soñra haķ te'ālā **buḥte'n-naşr** (13) altı yüz biñ sancaķ ile anlara musallaṭ eyledi geldi kudsi yıķdı ḥarāb (14) eyledi ve ekşer ḥalkını kıuyuya kıoydı toprak ile örtdi **buḥte'n-naşr** girü yirine (15) geldi sultān oldu bir gün düş gördi ammā gine unıtdı dört peygāmber-

[133b]

(1) -ler oğlanların esīr idüp alup gitmiş idi biri **dāniyāl** peygāmber idi bunları (2) kııgırdı ol düşi şordı eger bilmezseñüz öldürürin didi bunlar dāniyāl ile (3) çıkdılar gitdiler bir ḥalvet yire vardılar zārılık eylediler ve du'ā itdiler ağladılar haķ te'ālā (4) ol düşi bunlara bildürdi gine geldiler ayıtdılar sen bir 'acāyib nesne gördüñ (5) ki ayakları ve incügi baķırdandur ve kaṛnı gümişdendür ve arķası altundandur ve başı (6) demürdendür ve gökden bir taş indi toķundi anı pāre pāre itdi **buḥte'n-naşr** (7) girçeksiz didi kıoyu virdi ve naķildür kim kaçan-kim evvel fesād eylediler haķ (8) te'ālā **buḥte'n-naşrı** altı yüz biñ sancaķ ile viribidi anları helāk eyledi ve gine (9) 'āşī oldılar haķ te'ālā bu-kez rüm pādişāhlarından bir pādişāh viribidi geldi (10) ol daħı yüz seksen biñ kişi öldürdi ve **kudsi** yıķdı ve kıuds tā 'ömer zamānına (11) degin ḥarāb yetdi andan

şoñra ‘ömer rağiya’llāhu ‘anhu aşhāb-ile udsı gine yaptılar (12) ma‘mür oldu **şāhib keşşāf** aydur iki kez **uds** kavmi fesād eylediler evvel (13) fesād **zekerıyyā** peygāmbere öldürdükleridür ve **urmiyyā** peygāmbere habs itdükleridür (14) ‘aleyhime’s-selām ikinci fesādları **yahyā** peygāmbere öldürdükleridür ve **meryem** (15) oğlı ‘isāy¹⁷ öldürmek istedikleridür ve dağı tevrātı oda yakduğlarıdur

[134a]

(1) hağ te‘ālā dağı anları helāk eyledi **meb‘aşu ‘üzeyrü’n-nebı ‘aleyhi’s-selām** (2) müfessirler aydurlar açan-kim hağ te‘ālā **buhte’n-naşr** helāk eyledi ammā ‘üzeyr (3) tevrāt için gice ve gündüz ağladı ve halkdan ıkdı gitdi bir gün bir kişı (4) ‘üzeyre ayıtdı ne-y-içün ağlarsın ‘üzeyr ayıtdı tevrātı oda yakdılar ol (5) kişı ayıtdı diler misin ki tevrāt elüñe gire ‘üzeyr ayıtdı belı ol kişı (6) ayıtdı var oruç dut ve aftānuñı yu temiz eyle andan şoñra yarın gine bunda (7) senüñ ile buluşayın ‘üzeyr oruç dutup aftānın yudı ol yire geldi birazdan (8) ol kişı geldi elinde bir anađ şı var-idi meger ol kişı firişte idi (9) hağ te‘ālā anı ‘üzeyre viribidi pes ‘üzeyr ol şudan içdi tevrātuñ üç (10) bağşinden birisi hātırına geldi ‘üzeyr benı isrā’ile geldi ve tevrātı okudı (11) ve biş barmāđına biş alem bağladı ol biş alem ile yazdı andan şoñra (12) tevrātı bir yire gömülü buldılar gördiler ki tamām tevrātdur ‘üzeyrı sevdiler (13) hattā şöyle oldu kim ‘üzeyr tañrınıñ oğlıdur didiler ¹⁸ (14) **ibn-i ‘abbās** aydur açan-kim **buhte’n-naşr** helāk oldu ‘üzeyr geldi bir ağacuñ (15) atında ondu eşegin ol ağaca bağladı ve gördi-ki cemı‘-i halk helāk olmuşlar

[134b]

(1) ‘üzeyr ol yirüñ yimişlerinden yidi ‘üzeyr ayıtdı hađ te‘ālā ölümden şoñra gine (2) bunları diri ılur velākin diledi ki hađ te‘ālā ölüyi dirilde göre hađ te‘ālā (3) ‘üzeyrı ve eşegini der-hāl öldürdi yüz yıl yatdılar andan şoñra hađ te‘ālā (4) ‘üzeyrı gine dirgürdi bir āvāz işitdi kim yā ‘üzeyr ne-deñlü yatduñ ‘üzeyr (5) ayıtdı bir gün yāhūz ba‘zı gün yatdum ayıtdı yüz yıl yatduñ andan şoñra (6) ‘üzeyr eşegine nazar eyledi gördi kim ölmüş ve kemükleri tağılmış ol münādı (7) ayıtdı iy tağılmış süñükler bir yire cem‘ oluñ bir yire cem‘ oldılar andan (8) şoñra derisi tamām olup cānı geldi der-hāl eşek duru

¹⁷ Metinde: ‘isāyayı

¹⁸ Haşr Suresi, 23. Ayet: “Allah onların yakıştırdıkları ortaklardan tamamıyla münezzehtir.”

geldi andan (9) sonra haq te'ālā tevrātı aña tamām öğretti ve peygāber kıldı 'üzeyr ayıtdı (10) ilāhī hayrı ve şerri sen taqdīr itdün şer işleyene 'iķāb idersin hāl budur (11) ki sen işletdün haq te'ālā ayıtdı eger bu sözden dönmezseñ aduñı peygāberlik (12) defterinden çıkarurın ve naķildür ki haq te'ālā ayıtdı yā 'üzeyr sen kiçi (13) günāhuñ nazar eyleme gör ki kime 'āşī olduñ aña nazar eyle ve azacuk rızka (14) nazar eyleme gör ki anı kim virdi kaçan saña bir belā gelse kimseye şikāyet eyleme eger (15) sen şikāyet iderseñ ben-daħı firiştehlerüme senün ma'şiyetüñden şikāyet iderin

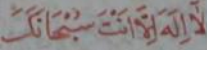
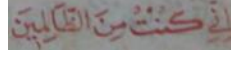
[135a]

(1) didi andan sonra 'üzeyr daħı dünyādan gitdi 'aleyhi's-selām meb'asu yūnus (2) bin mettā 'aleyhi's-selām vehab rađiya'llāhu 'anhu aydur haq te'ālā yūnusı benī (3) isrā'ile peygāberliğa viribidi ve ayıtdı var anları ĩmāna da'vet eyle yūnus (4) peygāber geldi anları ĩmāna da'vet eyledi anlar inkār itdiler yūnus üç günden (5) sonra size 'azāb gelür didi bunlaruñ içinden çıkdı gitdi kaçan-kim şabāh (6) oldu gökden bir kara bulut indi kaçan-kim anı gördiler bildiler kim helāk (7) olurlar haq te'ālā bunlaruñ gönüllerine tevbe 'atā eyledi bir yüce yire çıkdılar tevbe (8) eyleyüp ĩmāna geldiler āmennā bimā cā'e bihī yūnus¹⁹ haq te'ālā bunları esirgedi 'azāb- (9) -ların giderdi ol gün 'āşüre günü-y-idi yūnus gördi ki ol kavm helāk (10) olmadılar melül oldu ol yirden gitdi bir deñiz kenārına geldi gemiye girdi (11) gitdi ve naķildür kim yūnus 'aleyhi's-selām şehirden gitdi 'avratı ve iki (12) ođlı bile gitdiler yolda giderken kiçi ođlı deñize garķ oldu ve ulu ođlımı (13) kırt yidi ve 'avratı daħı yūnusdan gāyib oldu eyle olsa yūnus katı (14) melül olup ağladı zārılık eyledi haq te'ālā ayıtdı yā yūnus sen 'avratuñdan ve ođlan- (15) -laruñdan çok şikāyet eyledün işde giderdüm çün gine istersin gine kavmüne

[135b]

(1) varđıl ođlanlaruñı ve 'avratuñı ve mālunu gine vireyin ben kādır pādişāh- (2) -van yūnus bunlaruñ arasından çıkup gidüp gemiye binmiş idi gemiciler ayıtdılar (3) kul-mısın yāhūz āzādlu-mısın gemicileruñ 'ādeti bu-y-idi ki kaçan kul olsa (4) nesne almazlardı nā-gāh giderken deñizde katı yıl çıkdı az kıaldı ki gemi (5) helāk eyleye ayıtdılar kur'a birağalum kime çıkarsa anı deñize birağup emīn (6) olalum pes kur'a

¹⁹ "Yunus'un getirdiği şeylere iman ettik."

bıraktılar üç kez dağı **yūnusa** çıktı hağ te‘ālā bir ulu balığa (7) vahy eyledi-ki gemiye kaşd eyleye **yūnus** anı gördi kendüyi deñize bıraktı ol (8) balığ **yūnusu** yutdı bir andan dağı büyük [balığ]²⁰ ol balığı yutdı hağ te‘ālā ol balığa ayıtdı (9) **yūnusuñ** etine ve kılına ziyān degürme ki **yūnusu** ben saña rızık için virmedüm (10) belki zindāna bıraktım sende emānet tursun **ibn-i ‘abbās** aydur hağ te‘ālā ol (11) balığa ayıtdı karnuñı **yūnusa** mescid eyledüm anda baña ‘ibādet itsün **yūnus** balığ (12) karnında kırk gün yatdı ve balığ karnında ayıtdı (13) ²¹ ve ba‘zılar aydur yidi gün yatdı ve ba‘zılar aydur (14) üç gün yatdı ve ba‘zılar aydur yigirmi gün yatdı ve ba‘zılar aydur şabāh yutdı (15) gice gine bıraktı va’llāhu a‘lem ve nağildür kim **yūnusu** yudan balığ deñize batup

[136a]

(1) gitmedi belkim ol başını deñizden yukaru kaldurup gemi yanınca bile giderdi (2) ya’nī **yūnus** nefsin ala ve hem tesbīh eyleye hattā kenāra gelince ol balığ deñize (3) batmadı **yūnusu** getürdi kenāra çıkardı ol gemiciler anı gördiler cemī‘isi imāna (4) geldiler **yūnus** çün karaya çıktı bir kabak bitmiş idi anuñ yaprağı gölgesinde (5) oturdu zīrā çamçağa et olmuşdı kabak yaprağına siñek konmazdı anda tur- (6) -dı bir geyik geldi emzürdi ve andan soñra der-hāl iki firişte geldi iki (7) hil‘at getürdi **yūnus** birini izār idinüp ve birini ridā idindi andan soñra (8) gitdi bir ağaçları çok köye geldi gördi ki ol kavm ağaçlardan yimişleri yire birağur- (9) -lar zāyi‘ eyleler **yūnus** ayıtdı ne-y-içün bu yimişleri helāk idersiz hağ te‘ālā ayıtdı (10) yā **yūnus** ol yimişlere şefkat eylesin kendü kavmüñe niçün şefkat eylemezsin **yūnus** (11) andan dağı gitdi kavmine geldi kaçan-kim **yūnus** geldiğin işitdiler mü‘minler (12) karşı gelüp şehre getürdiler andan soñra hağ te‘ālā oğlanlarını ve ‘avratını (13) ve mālını gine virdi ve nağildür kim bir gün **yūnusuñ** evine bir cemā‘at geldi gör- (14) -diler ki ‘avratı anı incidür karşı söyler **yūnus** nesne dimez ol cemā‘at anı gördiler (15) ‘aceblediler **yūnusdan** şordılar bu ne hikmetdür ki görürüz **yūnus** ayıtdı ‘aceb-

[136b]

²⁰ H] *balık*: P] -

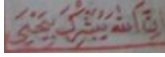
²¹ Enbiya Suresi, 87. Ayet: “Senden başka hiçbir tanrı yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben kötü işler yapmışım!”

(1) -lemeñ ben tañrıdan istedüm ayıtdum eger āhıretde baña ‘azāb eylesenñ dünyāda eyle fülān (2) kişinüñ kıızı kıatı yavuzdur dirler anı ‘avratlığa alayım didüm vardum ol kıızı (3) aldum ‘azābumdur çekerin elümden ne gelür didi ‘alī rağiya’llāhu ‘anhu aydur dünyā ‘azābı (4) yavuz ‘avratdur ve āhıret ‘azābı cehennemdür didi andan soñra **yūnus** ninovā (5) şehrinde kıarār eyledi tā ölünce anda oldı ‘aleyhi’s-selām **meb’asu zekeriyyā ve yahyā** (6) ‘aleyhime’s-selām ka’bü’l-ahbār rağiya’llāhu ‘anhu aydur **süleymān** peygāamberüñ iki (7) oğlı var-idi birinüñ adı **azen** ve birinüñ adı ‘**imrān** idi pes **zekeriyyā āzen** oğlı- (8) -dur ya’nī **süleymānuñ** oğlı oğlıdur **zekeriyyā** ‘avratınuñ adı **maşna**’ idi ve ‘**imrān** (9) ‘avratınuñ adı **hımn**e idi ve **zekeriyyāya** peygāamberlik gelmezden öñdün dürgerlik iderdi (10) kıudse ‘ibādet kıılurdu bir gün **cebrā’ıl** ‘aleyhi’s-selām **zekeriyyāya** geldi selām (11) virdi **zekeriyyā** selāmın aldı ve ayıtdı kimsin cebrā’ıl ben cebrā’ilem kıa te’ālā (12) saña selām eyler aydur seni peygāamber kııldum benī isrā’ıl kıavmine da’vete viribirin var (13) benüm ‘ibādetüme ve zıkrüme da’vet eyle ve beni her dem zıkr eyle unutma her kim beni (14) unudursa ben-dahı anı rahmetümden terk iderin ve her kim beni aña ben-dahı rahmetümden (15) anı añarın **zekeriyyā** çün bu sözi işıtdi secde eyledi ve çıkıdı benī isrā’ile

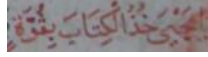
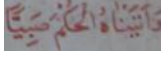
[137a]

(1) vardı anları dīne ve ‘ibādete da’vet eyledi ba’zısı ĩmāna geldiler ve **zekeriyyā** (2) kıaylī zamān anlaruñ içinde kıurdu andan soñra bilmek gerekdür ki ‘**imrān** ‘avratı (3) **hınneden meryem** nice kıoğdı ve **zekeriyyā meryemi** kendü kıatına nice aldı (4) ehl-i tefsīr aydurlar **zekeriyyā** bir mihrāb yapıdı kıapusın bir yüce yirde kıodı (5) **zekeriyyā meryemüñ** üstüne girmez idi ve çıkımazdı kıattā kıayız görince çün kıayız gör- (6) -di **zekeriyyā meryemi** mihrābından kıiderdi kıālası evine iletıdi-kim **zekeriyyānuñ** ‘avratı (7) idi **mu kıātıl** rağiya’llāhu ‘anhu aydur **meryem** çün kıayızdan kıāhir oldı kıusl (8) eyledi kıine mihrāba vardı oturdı **zekeriyyā** kıaçan **meryemüñ** üstüne kıirse (9) yazın kıış yimişin görürdi ve kıışın yaz yimişin görürdi bir gün **zekeriyyā meryemden** (10) şordı işbu yimişler kıandandur **meryem** ayıtdı allāhdandur kıime kıilerse virür (11) ne dünyā yimişidür ve ne āhıret yimişidür kıa te’ālā belkı şımdı yaratdı didi (12) nitekim kıa te’ālā buyurur ²² **hasan** rağiy- (13) -a’llāhu ‘anhu aydur

²² Al-i İmran Suresi, 37. Ayet: “Kuşkusuz Allah dilediğine sayısız rızık verir.”

zekerıyyā ayıtdı ilāhī baña ƙocaluğum vaƙtinde bir oğlan viresin didi (14) vardı mihrāba girdi birazdan bir firişte geldi aydur ƙaƙ te‘ālā saña bir oğlan (15) muştılar kim adı **yaħyādur** nitekim ƙaƙ te‘ālā buyurur

[137b]

(1) ²³ ba‘zılar (2) aydur **yaħyāya** niçün **yaħyā** dinildi anıñ-içün-ki ebedī ölmedi zīrā ki ƙaƙ te‘ālā anı (3) şehīd eyledi ebedī ölmedi yāhūz ƙaƙ te‘ālā anı tāt ile diri eyledi (4) ašlā ma‘şiyet işlemedi ve işlemege daħı ƙaşd eylemedi peygāmbere ‘aleyhi’s-selām (5) aydur **yaħyā** ašlā günāh işlemedi ve günāh içün ğuşsa daħı yimedi imdi seyyid (6) oldu ne-y-içün anıñ-içün ki evvelden ħalīm idi ve ƙaşūr oldu niçün anıñ-içün ki (7) elinden geldügince ‘avratlardan saƙınurdu ammā **zekerıyyā** ben pīrin ve ‘avratum ƙarıdur (8) bizden nice oğlan toğa diyü ta‘accüb eyledi ol vaƙt **zekerıyyā** toğsan toğuz (9) yaşında idi ve ‘avratı toğsan sekiz yaşında idi ve naƙildür ki ilk yay (10) ayınuñ yigirmi bişinci gün **yaħyā** toğdı otuz yaşına girdi ƙaƙ te‘ālā aña vaħy eyledi (11) ²⁴ ya‘nī tevrātı kuvvetüñ ile dutğıl ve dāyim aña meşğül ol (12) ²⁵ ya‘nī **yaħyānuñ** diline kiçirek iken ħikmet zāhir virdük dimek (13) olur **ħasan** rağiya’llāhu ‘anhu aydur bir gün **yaħyā** ‘īsā peygāmbere ayıtdı sen (14) benden yigsin ‘īsā ayıtdı belki sen benden yigsin zīrā ki ƙaƙ te‘ālā saña selām (15) virür ve ben kendüme selām virürin eyle olsa sen benden yigsin didi

[138a]

(1) ve naƙildür ki **yaħyā** peygāmbere ‘aleyhi’s-selām şol-ƙadar ağlardı kim gözlerinüñ yaşı (2) yüzinüñ derisini arıdup dişleri dipleri gözükdürdi anası ayıtdı oğul dişlerü- (3) -ñüñ üstün derisi arıyp dişlerüñ dibi gözükdüğinden ħalkdan utanurın (4) bir keçe aşayın üstüne didi bir keçe aša ƙodı bu kez gözleri yaşı ağlamağdan (5) ol keçe’yi daħı yaƙdı allāh te‘ālādan eyle ƙorƙardı ve naƙildür ki **zekerıyyā** (6) ƙaçan va‘z eylese eger **yaħyā**

²³ Al-i İmran Suresi, 39. Ayet: “Allah’ın bir kelimesini tasdik edici, efendi, iffetli ve sâlih kullardan bir peygamber olarak Yahyâ’yı Allah sana müjdeliyor.”

²⁴ Meryem Suresi, 12. Ayet: “Ey Yahyâ! Kitaba var gücünle sarıl!”

²⁵ Meryem Suresi, 12. Ayet: “Ve ona henüz çocukken hikmeti verdik.”

peygāmberi anda görmese cehennemden söyledi (7) ve eger anda görse uçmağdan söyledi bir gün **zekerıyyā** va‘z iderken halka (8) nazār eyledi gördi-ki **yaḥyā** anda degüldür meger ki **yaḥyā** başı etegi içine koyup diñler- (9) -di pes **zekerıyyā yaḥyā** peygāmberi anda görmedi cehennemden haber söyledi (10) ve ağladı ayıtdı cebrā‘il baña haber virdi-kim cehennemde bir tağ vardur aña (11) sekrān dirler ve ol tağuña içinde bir dere vardur adına ğazbān dirler ve ol (12) derede bir kıyu vardur oddan ve her kıyunuñ deriñliğı iki yüz yıllık yoldur ve ol (13) kıyularuñ içinde oddan tābūtlar vardur ve ol tābūtuñ içinde oddan kaftānlar (14) ve zencīr vardur **yaḥyā** çün bu sözi işıtdi yirinden turu geldi çağırdı (15) **vāh mine’s-sekrānı āh mine’l-ğazbānı**²⁶ didi tağlara gitdi **zekerıyyā** ve ‘avratı

[138b]

(1) ardına düşdiler bulmadılar gördiler ki bir kışı kıyun güder ayıtdılar hiç bir yigit (2) gördüñ-mi ki ağlardı ol kışı ayıtdı fülān ‘akabede gördüm aydurdı ki ta‘ām (3) yimezin ve şu içmezın tā ki yirüm cennet-midür ve yāḥūz cehennem-midür bilmeyince dir-idi ağlar-i- (4) -di atası ve anası vardılar buldılar anası ayıtdı seni kıarnumda götürdüğüm (5) ḥaqqı-çün ve südümi içdüğüñ ḥaqqı-çün işbu arpa kırşasını yıyesin ve benüm ile (6) bile eve gidesin kaçan **yaḥyā** anasınuñ sözin işıtdi turdı anası-‘ile bile gitdi (7) **zekerıyyā** ayıtdı benüm daḥı dileğüm budur ki işbu cübbeyi giyesin **yaḥyā** aldı geydi (8) ve anası mercimekden ta‘ām bişürdi **yaḥyā** yidi ve uyudı düşinde buña ayıtdılar (9) yā **yaḥyā** benüm evümden yig ev mi bulduñ ve benüm kıñşılığumdan yig kıñşu-mı bulduñ benüm (10) ‘izzetüm ḥaqqı-y-içün yā **yaḥyā** eger firdevs uçmağını görseñ etüñ ve yağıñ erirdi anuñ (11) iştiyākından ve eger cehennemi görseñ etüñ ve yağıñ erirdi gözüñden bu kez yaş yirine (12) kıan ve şaru şu akar-idi **yaḥyā** çün uyandı ağladı atasına ayıtdı benüm (13) kıırkıamu virüñ cübbeñüzi aluñ didi kaçan-kim **yaḥyānuñ** gözi yaşı ve zārılığı çok (14) oldu-y-ise ḥaḳ te‘ālā esirgedi ayıtdı cehennemi size ḥarām eyledüm göñülleri emīn (15) olup ‘ibādeti ziyāde eylediler ve ḥaḳ te‘ālānuñ cemālını müşāhede eylemek için çok

[139a]

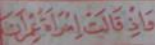

²⁶ “Vah Sekran’dan, vah Gazban’dan!”

(1) şükür eylediler **hāris-i eş'arī** peygāmberden nakil ider peygāmbere 'aleyhi's-selām
(2) aydur bir gün **yaḥyā** peygāmbere şeytān ile buluşdı **yaḥyā** ayıtdı yā iblīs baña (3)
haber vir ki saña sevgülü kimdür ve gāyet düşmanuñ kimdür şeytān ayıtdı gāyet (4)
sevgülü halk baña oldur mü'min ola ve baḥlī ola ve gāyet düşmanum oldur ki fāsık (5)
ola ve cevmerd ola **yaḥyā** ayıtdı ya'nī nice şeytān ayıtdı mü'min ki baḥlī ola (6) anuñ
baḥillığı baña yiter ve fāsık ki cevmerd ola korḳarın ki bir gün tevbe eyleye (7) ḥaḳ
te'ālā anı kabūl eyleye velī eyleye ve eger sen degülmişseñ kimseye haber virmez- (8) -
düm didi **vefāt-ı zekeriyyā ve yaḥyā 'aleyhime's-selām** bir gün **zekeriyyā** 'aleyhi's-
selām (9) yahūdīlerden kaçdı yahūdīler ardına düşdiler kaçan-kim yakın geldiler
zekeriyyā (10) yolda bir ağaç gördi ayıtdı beni gizle ol ağaç yarıldı **zekeriyyā** içine
girdi (11) gizlendi eteginuñ ucu gizlenmedi ol yahūdiler geldiler bulmadılar şeytān (12)
anlara ayıtdı işbu ağaca girdi gizlendi bıçgu getürdiler ol ağacı yardılar (13) ḥattā bıçgu
zekeriyyā başına geldi **zekeriyyā** āh itdi yirler ve gökler harekete geldiler (14)
zekeriyyā için ol sâ'at cebrâ'il yire indi ayıtdı yā **zekeriyyā** ḥaḳ te'ālā saña (15) selām
eyler aydur eger bir kez daḥı āh iderseñ aduñı peygāmbere defterinden çıkarurın

[139b]

(1) andan soñra **zekeriyyā** katlandı āh itmedi biçdiler ilk güz ayınuñ bişinci güninde (2)
zekeriyyā peygāmbere şehīd oldu 'aleyhi's-selām **ammā vefāt-ı yaḥyā 'aleyhi's-selām**
(3) ve nakildür ki benī isrā'il arasında bir pādişāh var-idi anuñ bir 'avratı var-idi (4) ol
'avratuñ ayruḳ erden bir kız var-idi diledi-kim ol 'avrat kızını daḥı ol (5) pādişāha vire
korḳardı-kim ḡayrı yirden kız ala vardı düğün eyledi **yaḥyā** (6) peygāmbere düğüne
kığırdı **yaḥyādan** geldi destür diledi-kim kızın ol ere vire (7) **yaḥyā** ayıtdı islām dininde
bu ḥarāmdur pes **yaḥyā** ol düğünden çıkdı gıtdi ve ol (8) 'avrat **yaḥyā** peygāmbere
kaḳıdı ve anı öldürmege ḥile eyledi erine şarāb içürdi (9) ser-ḥōş eyledi kaçan-kim ol
pādişāh ser-ḥōş oldu ol 'avrat kendüyi (10) zeyn eyledi ve erine 'arz eyledi ayıtdı **yaḥyā**
bunda geldi işbu kızımı erüme (11) vireyin didüm ol ayıtdı ḥarāmdur senden dilerin-ki
anı kığırasın öldüresin ol (12) pādişāh **yaḥyā** peygāmbere kığırdı ayıtdı sen böyle-mi
didiñ **yaḥyā** ayıtdı belī (13) saña ḥarāmdur ol pādişāh buyurdi **yaḥyā** peygāmbere çoç
boğazlar gibi boğazladılar (14) yay ayınuñ yigirmi toḳuzuncı gün **yaḥyā** peygāmbere
şehīd oldu 'aleyhi's-selām ol gün (15) gökleruñ ve yirleruñ firiştehleri **yaḥyā** için
ağlaşdılar ve ayıtdılar ilāhī ḳankı günāh

[140a]

(1) için **yaḥyā** peygāmbəri öldürdiler ḥaḳ te‘ālā ayıtdı aṣlā **yaḥyānuñ** günāhı yoḳdur
(2) ve günāha daḫı ḳaṣd eylemedi velākin beni severdi ben-daḫı anı severdüm anıñ-çün
(3) öldürdüm zīrā ki muḥibbe vācibdür ki maḥabbet içinde ola ehl-i tefsīr aydurlar ki (4)
yaḥyā peygāmbəri **zekerıyyā** peygāmberden öñdin öldürdiler didiler ve naḳıldür ki (5)
yaḥyā peygāmbəri öldürdiler ‘īsā peygāmber anlaruñ arasından çıḳdı gitdi (6) ḥaḳ
te‘ālā ol ḳavmüñ üzerine bābilden bir pādişāh viribidi aña **ḥordüş** (7) dirlerdi ol pādişāh
ayıtdı eger ḳudsi alursam cemī‘-i ḥaḳkını öldürem ḥattā anlaruñ (8) ḳanı benüm
leṣkerümüñ içinden şu gibi olup aḳa çün ḳudsi aldı ammā **yaḥyā** peygāmbəri (9)
öldüren pādişāhı bulamadı ḳan arasında gizlenmiş ol gün **yaḥyā** için yitmiş biñ (10)
kişi boḡazlatdı **yaḥyānuñ** ḳanı üzerine anuñ-ile daḫı olmadı yidi yüz oḡlan (11)
getürdiler **yaḥyānuñ** ḳanı üzerine boḡazladılar ammā yüregi şovumadı ḳaṣd eyledi-kim
(12) bunları oda yaḳa ol ḳavm ayıtdı **yaḥyā** peygāmberüñ ḳanı ḥaḳḳı-çün bizi ‘afv eyle
(13) **ḥordüş** pādişāh ‘afv eyleyüp müslimān oldı gine bābil iline gitdi (14) **meb‘aṣu ‘īsā**
‘aleyhi’s-selām ḳāle’llāhu te‘ālā (15) ²⁷

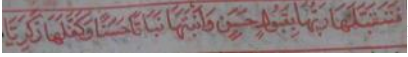
[140b]

(1) **muḳātil** raḍıya’llāhu ‘anhu aydur **meryemüñ** anası **ḥınne ‘imrān** ‘avratı
fāḳūzanuñ ḳızı idi (2) ve **meryem** ‘imrān ḳızıdır ‘imrān **māşān** oḡlıdır ve **māşān**
süleymān oḡlıdır **ḥınne ‘imrān-** (3) -dan gebe oldı ayıtdı ḥaḳ te‘ālā beni
ḳarnumdaḡından ḳurtarursa anı muḥarrer (4) ḳılayın ya‘nī aṣlā dünyā ‘amelin işlesün
ve evlenmesün şöyle fāriḡ yürısün (5) āḫirete meşḡül olsun miḥrāba lāzım olup ‘ibādet
eylesün peygāmber ‘aleyhi’- (6) -s-selām aydur şeyṭān ne-deñlü oḡlan ki anasından
toḡar cemī‘isine yapışur (7) ancak **meryem** ve ‘īsā peygāmberine yapışmadı ve naḳıldür
kim bir gün ‘imrān ‘avratına (8) ayıtdı eger ol ḳarnuñdaḡı ḳız olursa nice idersin ol
ḥātün ol söze (9) melül oldı çün **meryem** toḡdı **meryem** diyü ad ḳodı ya‘nī tañrıya
ḳulluḳ (10) eyleyici dimek olur bir pāre bize şardı miḥrābında ḳodı gitdi her kim (11)
dilerse alsun didi ḳudsüñ ḥaḳḳı bir yire cem‘ oldılar **zekerıyyā** ayıtdı baña (12) ḥaḳdur
ḥālası benüm ḳatumdudur bunlar ayıtdılar ḳur‘a bıraḡalum görelüm kime çıkar (13)

²⁷ Al-i İmran Suresi, 35. Ayet: “Bir zamanlar İmrân’ın karısı şöyle demişti: "Rabbim! Karnımdakini kayıtsız şartsız sana adadım, benden kabul buyur; kuşkusuz sensin her şeyi işiten, her şeyi bilen.””

zekerıyyānuñ şerī‘atı bu-y-idi kim şuya bir qalem bırağurlar idi qankısuñ ki qalemi şuya batmasa (14) ol gırçekdür dirlerdi hūkm anuñ olurdı bunlar ve **zekerıyyā** ‘ayn-ı selvāna var- (15) -dılar ürdün ırmağına qalem bırağdılar bunlaruñ batdı **zekerıyyānuñ** şü üzerine qaldı

[141a]

(1) bildiler kim **zekerıyyā** hağdur aña virdiler nitekim hağ te‘ālā buyurur (2) pes (3) **zekerıyyā meryemi** aldı ‘ibādet itmek için mihrāba qodı hağ te‘ālā **meryeme** uçmağdan (4) yimişler viribidi yirdi bir gün cebrā‘il geldi ayıtdı yā **meryem** allāha muṭī‘ ol (5) ve gice ‘ibādet iderken ayağuñ üzerine çok dur namāzı uzun eyle **meryem** çün (6) cebrā‘ılden ol sözi işitdi gice olıcağ namāzda şol qadar tırurdı (7) ki ayağı verem olurdı tırmağdan qan otururdu müfessirler aydurlar (8) bir gün **cebrā‘il meryem** qatına geldi ve ayıtdı hağ te‘ālā seni tahir itdi ve senüñ (9) qarnuñda bir oğlan vardur ki atasuz vücūda geliserdür yā **meryem** hağ te‘ālā saña (10) bir kelime beşāret ider adı ‘**īsādur** dünyāda ve āhıretde mağbūdür ve bişikde (11) iken söyler nitekim büyükle iken söyler didi gitdi andan şoñra **meryem** bir gün (12) hayız gördi ve hayızdan arındı maşrıqdan yaña dönüp gısl eyledi ol sebebden- (13) -dür ki naşārā kavmi **meryem** maşrıqdan yaña gısl eyledi diyü mihrābların maşrıqdan (14) yaña eylediler ya‘nī **meryeme** tābi‘ oldılar imdi **meryem** yalıncağ gısl iderken cebrā‘il bir güzel (15) oğlan şüretine girüp yüzi münevver ve saçı qara ve qadd ü qāmeti laṭif geldi **meryeme**

[141b]

(1) gözükdı **meryem** gördi anı qorğdı **meryem** çün cebrā‘ılı ırakdan gördi çağırdı (2) senden raħmāna sığınurın didi cebrā‘il ayıtdı ben resūlin tañrıdan gelürin hağ te‘ālā (3) saña bir aru oğlan bağışladı **meryem** ayıtdı ben müttakī ve mü‘min kişiyin ben kimseden ücret (4) alup azmadum benüm oğlanum yoğdur cebrā‘il ayıtdı gırçeksin velākin hağ te‘ālā ayıtdı (5) baña geñezdür ki aña oğlan virem ol oğlanı hağka ‘ibret ve raħmet ve nişān (6) idem ba‘zılar aydur cā‘yız degüldür ki cebrā‘ilüñ nefhinden kimse yaradıla anıñ-içün ki ba‘zısı (7) melekden ve ba‘zısı insāndan olur velākin cebrā‘il ‘**īsā**

²⁸ Al-i İmran Suresi, 37. Ayet: “Bunun üzerine rabbi ona hüsnükabul gösterdi ve onu güzel bir şekilde yetiştirdi. Zekerıyyā’yı da onun bakımı ile görevlendirdi.”

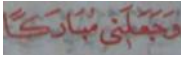
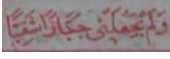
yaradılmağına sebep oldu (8) kaçan-kim hak te'ālā **ādemi** yaratdı ve 'ahdini aldı zürriyyetinden pes ba'zı şu'yı (9) ataları bilinde kodı ve ba'zı şu'yı anaları rahminde kodı kaçan-kim iki şu **meryemde** (10) cem' oldu ba'zısı anasından ve ba'zısı atasından pes cebrā'il nefh urdı cebrā'ılūñ (11) nefhi ile **meryemūñ** şehveti harekete geldi pes iki şu cem' olup **meryem** gebe oldu **ibn-i 'abbās** (12) rağiya'llāhu 'anhu aydur kaçan-kim **meryem** gebe oldu kaçdı bir dereye girdi çün vaqt (13) tamām oldu 'īsā toğdı orta kışuñ evvelinde **meryem** ol vaqt on yaşında idi (14) gebe olması-'ile toğurması bir sâ'at içinde oldu ve nakıldür kim hak te'ālā **meryeme** (15) üstāzsuz hikmet virdi iş işlemedin kısmet virdi çerisüz yardım virdi

[142a]

(1) ersiz oğlan virdi **mücāhid** nakl ider **meryem** ayıtdı 'īsā benüm kıarnumda tesbīh (2) iderken ben işidürdüm kaçan toğurdum baña söyledi ve ben-dağı aña söyledüm (3) kıavlūhu te'ālā ²⁹ ba'zılar aydur hak te'ālā kelāmında haber virdi ki (4) bir peygāmber yaradurñ-ki atası yok pes 'īsāya kelime didi ne-y-içün anuñ içün (5) ki hak te'ālānuñ va'desi ile hāşıl oldu ba'zılar aydur kelime didiler anu- (6) -ñ-içün ki kelime-i kün ile hāşıl oldu kaçan-kim **meryem** toğurmak istedi şahrāda (7) bir kıuru ağaç var-idi anda vardı ammā kıatı kış idi **meryem** ol ağaca dayandı ve ayıtdı (8) nola-y-idi ben öleydüm yāhūz beni öldürelendi belürsüz oladum bu hāl başuma gelmeye-y-idi (9) kaçan-kim **meryem** 'īsāyı toğurdı 'īsā **meryemūñ** ayağı altından söyledi aydur ben (10) 'abdullāhvān hīç benüm içün ğuşsa yime-ki ben hākkuñ peygāmberiyin ve bu kıuru ağaca buyur- (11) -đıl yaş hürmālar bitsün üstüne dökilsün **meryem** aydur ben nezir itdüm ki hālka söylemeyem (12) illā ki işāret ile söyleyem zamān-ı evvelde 'ādet bu-y-idi ki nezr iderlerdi söyle- (13) -memege ve nakıldür ki **yūsuf-ı neccār** dirlerdi bir kışi var-idi geldi **meryemi** ve (14) 'īsāyı götürdi bir mađāra var-idi anda iletđi kıırk ğün ol mađārada tur- (15) -dılar hattā **meryemūñ** tonı řāhir oldu andan şoñra **yūsuf-ı neccār meryemi** kıavmine

[142b]

²⁹ Al-i İmran Suresi, 45. Ayet: "Allah seni kendisinden bir kelime ile müjdeliyor."

(1) getürdi kavimleri anı gördiler ağlaştılar ve ayıtdılarkanı bu oğlanın atası ki **meryem** (2) ile zinā eyledi ba'zısı ayıtdı **meryeme** söylemeñ **'īsāya** söyleñ ayıtdılar nice söyleye- (3) -lüm bir kişiye ki bişikde iken söylemiş ola zīrā aña nedür diyelüm **'īsā** çün bunlara (4) söyledi ayıtdı ³⁰ evvel söz ki **'īsādan** vāki' oldı 'abdu'llāh ve resūlu- (5) -'llāh ıduğına ikrār eyledi **ibn-i 'abbās** aydur evvel peygāMBER ki benī isrā'ile oldı (6) **yūsuf** peygāMBER oldı āhir ki peygāMBER oldı **'īsā** oldı **'īsā** çün peygāMBER (7) oldı baña kitāb geldi didi ma'nisi budur ki anam qarında haq te'ālā baña (8) kitāb öğretdi dimek olur **hasan** rağiya'llāhu 'anhu aydur baña kitāb geldi didü- (9) -günden murād budur ki anam qarında haq te'ālā baña tevrātı öğretdi dimek olur (10) ba'zılar aydur kitāb geldi dimek oldur ki haq te'ālā baña anam qarında incil (11) öğretdi dimek olur ve benī nebī kıldı didügi haq te'ālā baña haber viridi levh-i (12) maḥfūzdan-ki benī nebī kıldı dimek olur ³¹ benī mübārek (13) kıldı dimek oldur ki benī ḥalqa mu'allim kıldı dimek olur ve haq te'ālā baña vaşiyet (14) eyledi ki diri olduğumca namāz kılam ve zekāt virem ³² (15) ya'nī 'aşı olmadum dimek olur ve selāmet benüm üzerüme olsun didi şol

[143a]

(1) gün-ki toğdum şeytān yapuşmağdan ve dağı şol gün ki ölürin benī selāmet eylesün (2) şekden ve dağı şol gün ki benī gine yaradursın ol kıyāmet ıssılarından benī saqlaya (3) -sın dimek olur **'īsā** çün bu sözleri söyledi gine epsem oldı ve naķıldür (4) ki **'īsā** üç yaşında-y-iken **yaḥyā** 'aleyhi's-selām anı girçekledi kelimetu'llāh (5) ve rūḥu'llāh olduğundan ötrü kaçan-kim **yaḥyā 'īsā** peygāMBERi girçekledi benī (6) isrā'ıl kavmi 'aceblediler ammā **yaḥyā 'īsādan** üç yaş ulu-y-idi ba'zılar aydur (7) altı yaş ulu-y-idi müfessirler aydurlar **yaḥyā 'īsā** peygāMBERi girçekledügi ne-y-içündür (8) anıñ-içün ki aña oğlanuç iken incil geldi kaçan-kim haq te'ālā **'īsā** peygāMBERi (9) benī isrā'ile da'vete viribidi **'īsā** anlara dürlü dürlü 'alāmetler gösterdi (10) hattā ayıtdı ben size balçığdan bir nesne düzeyin bi'izni'llāhi diri olsun bunlar (11) 'inād eyleyüp ayıtdılar bize yarasa düz görelüm didiler pes ne-y-içün yarasa istediler (12) anıñ-içün cānavarlar

³⁰ Meryem Suresi, 30. Ayet: "Ben Allah'ın kuluyum."

³¹ Meryem Suresi, 31. Ayet: "O benī kutlu ve bereketli kıldı."

³² Meryem Suresi, 32. Ayet: "Benī zorba ve isyankār yapmadı."

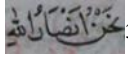
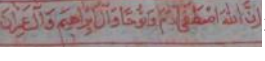
içinde gāyet ‘acāyib cānavardur zīrā ki deridür kandur kemük- (13) -leri yokdur ve uçar kanatları yūnsüzdür ve yavru toğurur girü kalan hayvānlar (14) gibi ve yumurda eyler girü kalan kuşlar gibi ve memesi var südi çıkar (15) yavrusı andan emer ve güler insān güldüğü gibi ve hayz görür ‘avratlar gördüğü gibi

[143b]

(1) kaçan-kim bunlar ‘**īsādan** yarasa’yı istediler ‘**īsā** balçıktan bir yarasa düzdi (2) ve ağzından nefh itdi ol yarasa diri oldu uçdı nefh itmek ‘**īsādan** (3) ve yaratmak allāhdan nitekim ‘**īsā** peygāmberne nefh itmek cebrā’ilden ve yaratmak allāhdan (4) **veheb** rağiya’llāhu ‘anhu aydur andan soñra ‘**īsā** ayıtdı anasından gözsüz (5) toğanlara gelsün ‘ilāc ideyin hōş olsun anlar bir gözsüz ve bir ebraş kişi (6) getürdiler ‘**īsā** eli ile mesh itdi gözsüz gördi ve beraş hōş oldu (7) andan soñra ‘**īsā** ‘aleyhi’s-selām aydur ölüyi bi’izni’llāhi te’ālā diri eyleyeyin (8) vardılar **cālīnūsa** ayıtdılar ‘**īsā** ölüyi diri eyleyeyin didi **cālīnūs** ayıtdı (9) ölüyi ‘ilāc ile kimse diri eylemez eger eylerse haq nebīdür tabīb degüldür bu-kez anlar (10) ölüyi diri eylesün görelüm didiler **keşşāfda** aydur ‘**īsā** ‘aleyhi’s-selām biş kişi (11) diri eyledi biri budur ki gökden ‘**īsā** peygāmberne mā’ide gelürdi bir gün (12) bişmiş balık geldi ‘**īsā** du’ā eyledi ol balık diri oldu ve biri dağı ‘**āzer** (13) idi ‘**īsā** peygāmberne imān getürüp dururdi ve biri dağı bir qarınūñ bir oğlan- (14) -cığı ölmüş tábūta koymışlar içinde yaturdı ‘**īsā** du’ā eyledi ol oğlanuq (15) diri olup turu geldi tábūtı götürüp anasına geldi biri budur ki bir kişinūñ

[144a]

(1) kızları var-idi birisi öldi ‘**īsā** aña du’ā kıldı kız turu geldi bunlar ayıtdılar (2) eger haq peygāmberseñ **nūh** oğlı **sāmı** diri eyle görelüm ‘**īsā** **sāmuñ** kabrine geldi (3) du’ā eyledi **nūh** oğlı **sām** turu geldi dört biñ yıl artuq yirde yatmış (4) idi ba’zilar aydur ‘**īsā** **nūh** oğlı **ken’ānı** diri eyledi ve aña **nūhuñ** (5) gemisin şordı tūfāndan soñra yil ol gemiyi kāf tağına bıraktı kaçan-kim (6) ‘**īsā** gördi-kim bunlardan küfür gitmedi ve ayıtdı haq te’ālā için baña (7) yardım kim ider havvāriyyūn ayıtdılar biz saña yardım iderüz ve enşāru’llāhi bizüz (8) anlar on iki kişi idi **muqātil** rağiya’llāhu ‘anhu aydur ol on iki kişi kaşşārlar (9) idi biz ağardurlar idi ‘**īsā** bir gün anlarūñ-ile yolda giderken

ayıtdı (10) ³³ bunlar ayıtdılar ³⁴ 'īsā bunlara ayıtdı ne şan'at işler-
 (11) -siz bunlar ayıtdılar biz ağarduruz 'īsā ayıtdı gelüñ nefsumüz ağardalum (12)
 günāhdan çün bunlar bu sözi 'īsādan işitdiler 'īsā peygāmbere tābi' (13) oldılar
 kālē'llāhu te'ālā ³⁵ ya'nī (14) haḫ te'ālā **ādemi** biş nesne-y'ile
 ihtiyār eyledi biri budur ki **ādem** gāyet aḫsen (15) şüretde idi ikinci budur ki haḫ te'ālā
ādeme esmā'yı öğretti 'ālim ve kāmīl

[144b]

(1) kıldı üçüncü budur ki haḫ te'ālā **ādeme** secde itdürdi dördüncü budur ki (2) haḫ te'ālā
ādemi uçmaḫda sākin eyledi bişinci budur ki haḫ te'ālā **ādemi** ebü'l-beşer (3) kıldı
 ammā haḫ te'ālā **nūḫi** ihtiyār itdi biş nesne ile evvel budur ki haḫ (4) te'ālā **nūḫi** ebü'l-
 beşer kıldı zīrā ki haḫ te'ālā cemī' halkı şu-y-ile gark eyledi (5) **nūḫuñ** zürriyyetini
 helāk eylemedi ikinci budur ki **nūḫuñ** 'ömrüni uzun eyledi (6) **ṭübā li-men ṭāle**
 'ömrühü ve **hasüne** 'amelühü üçüncü budur ki haḫ te'ālā **nūḫuñ** du'ā- (7) -sın
 mü'minler ve kāfirler üzerine müstecāb eyledi dördüncü budur ki haḫ te'ālā (8) cemī' -i
 halkı şu-y-ile gark eyledi **nūḫ** gemiye bindi helāk olmadı bişinci budur ki (9) şerī'atı
 evvel **nūḫ** ḫodı zīrā ki evvel mürsel **nūḫ** idi ammā haḫ te'ālā **ibrāhīmi** (10) ihtiyār
 [itdi]³⁶ biş nesne ile evvel budur ki haḫ te'ālā **ibrāhīmi** ebü'l-enbiyā' kıldı ve **ibrāhīm**
 (11) zamānından bizüm peygāmberümüz zamānına degin **ibrāhīm** peygāmberüñ
 şulbından (12) biñ peygāmber getürdi ikinci budur ki haḫ te'ālā **ibrāhīmi** **nemrūd**
 odından (13) ḫurtardı ve odı gülüstān eyledi üçüncü budur ki haḫ te'ālā **ibrāhīmi** (14)
 ḫalīlu'llāh kıldı dördüncü budur ki haḫ te'ālā **ibrāhīmi** kelimāt ile mübtelā eyledi (15)
 bişinci budur ki haḫ te'ālā **ibrāhīme** ve āl-i 'imrān didügi budur ki ya'nī bu iki āl bir
 nesl-

[145a]

(1) -dür ba'zısı ba'zısından muḫaddem geldi tertīb budur ki **mūsā** ve **hārūn** (2)
 'aleyhime's-selām 'imrān oğlıdur ve 'imrān **yaşher** oğlıdur ve **yaşher** **ḫāhiş** oğlı- (3) -

³³ Al-i İmran Suresi, 52. Ayet: "Allah'a giden yolda bana yardımcı olacaklar kimlerdir?"

³⁴ Al-i İmran Suresi, 52. Ayet: "Allah'ın yardımcıları biziz."

³⁵ Al-i İmran Suresi, 33. Ayet: "Allah, birbirinden gelme nesiller olarak Âdem'i, Nûh'u, İbrâhim ailesini ve İmrân ailesini seçti."

³⁶ H] itdi: P] -

dur ve **ḳāhiṣ lāvā** oğlıdur ve **lāvā ya ḳūb** oğlıdur ve **ya ḳūb iṣḩaḩ** oğlı (4) ancılayın gine **ʿīsā meryem** oğlıdur ve **meryem ʿimrān** kızıdur ve **ʿimrān māsān** oğlıdur (5) ve **māsān süleymān** oğlıdur ve **süleymān dāvūd** oğlıdur ve **dāvūd ʿīsā** oğlı- (6) -dur ve **ʿīsā yehūzā** oğlıdur ve **yehūzā ya ḳūb** oğlıdur ve **ya ḳūb iṣḩaḩ** oğlı- (7) -dur pes eyle olsa **ʿīsā** peygāmbere **ibrāhīm** peygāmbereüñ ālidür **ʿīsā** kızıgı beñiz- (8) -lü aḩ gevelü uzun saçlı idi yalın ayak yürürdi altın ve gümüş idinmedi (9) dünyāyı tamām terk itmiş idi mücerred idi ve naḩıldür ki **ʿīsā** ʿaleyhiʿs-selām (10) bir gün seferde giderken yolda bir yüce taḩ görüdi üzerinde bir aḩ taṣ var-idi (11) **ʿīsā** ol taṣuñ ḩüsnüni taʿaccüb eyledi ḩaḩ teʿālā yā **ʿīsā** diler misin (12) kim ol taʿaccüb eyledüğüñ nesneyi saña bildürem **ʿīsā** ayıtdı naʿam yā rabbi der- (13) -ḩāl ol taṣ ḩudret ile iki pāre oldu içinde bir gökçek şüretlü pīr (14) çıḩdı eski ʿabā geyürdi ve yanında bir üzüm ağacı var-idi tāze bitmiş **ʿīsā** (15) görüdi-kim ol pīr namāz ḩılurdu taḩayyüri daḩı ziyāde oldu **ʿīsā** ayıtdı

[145b]

(1) yā şeyḩ bu ağaç ne ağaçdur ol şeyḩ ayıtdı her gün üzüm biter benüm için nafaḩa (2) idinürin **ʿīsā** ayıtdı ne zamāndur ki bunda ʿibādet idersin ol şeyḩ ayıtdı dört (3) yüz yıldur ki bunda ʿibādet iderin **ʿīsā** ayıtdı ilāḩī şöyle zann iderin-ki bundan (4) efḩal kimse yaratmaduñ ola ḩaḩ teʿālā ayıtdı bu ḩişi muḩammed ümmetinüñ birisi ḩadar- (5) -dur muḩammed ümmetinüñ birisi ḩaçan ṣaʿbān ayında on bişinci gice berāt namāzın ḩılsa (6) benüm ḩatında bu ḩişiden ki dört yüz yıl ʿibādet itdi ol yigdü (7) **kaʿbüʿl-ahḩbār** aydur ḩaḩ teʿālā ayıtdı yā **ʿīsā** bismiʿllāḩı ḩoḩ ayıtgıl (8) ki her kim bismiʿllāḩı ḩoḩ ayıtısa baña vefā itmiş olur ve her kim baña vefā itse (9) ben anuñ dīvānına yüz bismiʿllāḩıʿr-rahmāniʿr-rahīm şevābın virürin ve ṩamudan (10) āzād eylerin ve uçmaḩa ḩoyarın ve naḩıldür ki **ʿīsā** ʿaleyhiʿs-selām göge refʿ olıcaḩ (11) yidi gün gökde ṩurdu andan soñra ḩaḩ teʿālā ayıtdı yā **ʿīsā** gine yir yüzine (12) in **meryem** ile ve aṣḩābuñ ile buluş ki **meryemüñ** ḩüzni ve firāḩı cemīʿ-i ʿālemde saña (13) artuḩdur **ʿīsā** gökden yir yüzine indi ḩaḩ teʿālā aña ḩuşlar ḩanadları (14) gibi ḩanad virüdi ve nürdan ḩilʿatlar geyürdi çün **ʿīsā** yir yüzine indi (15) **meryem** ile ve aṣḩābı ile buluşdı yidi gün yerde ṩurdu gine uçdı göge gitdi

[146a]

(1) ve naķıldür ki 'īsā 'aleyhi's-selām ol vaķt kim ikinci göge çıķdı firiŝtehler (2) ķatına cem' oldılar hırķasını ziyāret iderlerdi üç yüz yirde yaması var-idi (3) firiŝtehler gördiler ağlaŝdılar ve ayıtdılar ilāhī 'īsā ķuluña dünyāda bir gönlek (4) daķı virmedün haķ te'ālā ayıtdı eger cemī'-i dünyāyı ŝatsalar 'īsāya bu (5) gönlek bahāsı daķı olmaya firiŝtehler ammā anuñ-ile bir igne buldılar eger ol igne (6) daķı olmasa idi haķ te'ālā aydur ben anı yidinci göge çıkarurdum evit ikinci gökde (7) koñ ŧursun ve naķıldür kim 'īsā bir gün maķberelere uğradı firiŝtehler (8) bir ķiŝiye 'azāb iderlerdi bir gün gine ol ķabre uğradı raķmet firiŝtehleri (9) ellerinde nürdan ŧabaķlar dutarlar 'īsā anı gördi ta'accüb eyledi ve haķ te'ālā hażretine (10) münācāt eyledi haķ te'ālā ayıtdı yā 'īsā ol ķiŝi bir 'āŝī ķiŝi-y-idi ķabirde 'azāba (11) uğradı ammā ol ķiŝi öliceķ anuñ bir gebe 'avratı ķaldı andan bir er oğlanuķı ŧoğdı (12) ol oğlanuķ büyüdi anı mu'allime virdiler mu'allim aña bismi'llāhī'r-raķmāni'r-raķīm (13) di didi ol oğlanuķ bismi'llāhī didi ben ol ķulumdan utandum 'azāb (14) itmege zīrā ki oğlı yir yüzinde bismi'llāhī diye ben anuñ atasına yir altında nice 'azāb (15) idem ol ķiŝiyi oğlına baķıŝladum didi **ka'bü'l-aķbār** aydur haķ te'ālā 'īsā

[146b]

(1) peyġāmbere ayıtdı vaķvāķ ŝehrine varġıl ħalkını islāma da'vet eyle benüm (2) rızķımı yirler ve ġayra ŧaparlar ben anlara 'azāb iderdüm ammā anlarda biŝ dür- (3) -lü ħaŝlet vardur andan ötürü 'azāb itmezsin 'īsā ayıtdı yā rabbi ol biŝ (4) ħaŝlet nedür haķ te'ālā ayıtdı biri budur ki ķocacuķlarına ve ķarıcuķlarına ħürmet (5) iderler ikinci budur ki 'avratları erlerini severler ve oğlanuķlarına gökķek terbiyet (6) iderler üçüncü budur ki kaçan bir ķiŝi anlara emānet ķosa ħıyānetlik eylemezlerdür dördüncü (7) budur ki sözleri ġirķekdür yalan söylemezler biŝinci budur ki bir ġünki rızķa ķanā'at (8) iderler yarın içün nesne cem' eylemezler yā 'īsā her kim iŝbu biŝ ħaŝleti iŝlese (9) lāyık degüldür ki dünyādan ĩmānsuz gideler var anları islāma da'vet eyle ki ķābiller- (10) -dür **ķütü'l-ķulūbda** aydur 'īsā peyġāmbere ve **yaġyā** peyġāmbere 'aleyhime's-selām bir ġün (11) bir yirde bulıŝdılar 'īsā feraġ ve **yaġyā** ġamġin **yaġyā** ayıtdı yā 'īsā sen tañrınıñ mekrinden (12) emīn olduñ ola mı 'īsā ayıtdı yā **yaġyā** sen tañrınıñ raķmetinden ümizün kesdüñ (13) ola mı haķ te'ālā ayıtdı ikiñüz daķı eyü söyleysiz ammā aġsenüñüz oldur ki (14) allāhuñ keremi ve luġfi çoķdur diye gökķek zann eyleye **ķütü'l-ķulūbda**

aydur (15) haq te'ala ayıtdı ya 'isa muhammed ummetinun 'alimleri benum katumda peygamber gibi-

[147a]

(1) -dür zira ki az nesneye razi olurlar ve ben-dahi anlarun az 'amelinden razi olurun (2) ve anları ucmaga koyarin **la ilahe illa llahu muhammedun resulu llahi**³⁷ didukleri icun ucmagun (3) ekseri anlarundur ya 'isa kacan bir kulumuñ goñlinde dunya ve ahiret sevgisinden (4) nesne bulmasam anun goñlini mahabbetum ile toldururim **faslu fima kutibe** (5) **fi'l-incil shahib keşşaf** aydur tevratda ahkam var-idi ammā incilun ekseri (6) mev'ize ve nesayih idi **tefsirde** aydur incilun evvelinde yazulup dururdu ki (7) **bemelaha rahmana rahima** ve haq te'ala incilde buyurur ki bir kisi bir kisiye (8) zulum eylese ol mazlum kisi istigfar eylese be-durusti şeytanun cerisini sidi (9) **katade** radiya llahu 'anhu aydur ummet-i muhammedun meselleri incilde yazilup (10) dururdu biri budur ki ahir zamanda bir kavm cika **emri bi'l-ma'ruf ve nehy-i** (11) **'ani'l-munker**³⁸ ideler evvel az olalar sonra cok olalar haq te'ala incilde (12) bis soz buyurur biri budur ki eger du'a eylesen icabet ideyin ikinci budur ki (13) eger virdugum ni'metlere şükür idersen ziyade eyleyeyin ucuncu budur kim eger (14) sadaka virmeg-ile bana yakin olursa ben-dahi rahmetum ile sana yakin olayin dorduncu (15) budur kim eger tevbe ile bana yakin olursa magfiret ile ben-dahi sana yakin

[147b]

(1) olayin bisinginci budur kim eger itikad ile bana tevekkul idersen ben dahi (2) cem'i-i halde sana yardım ideyin ve nakildur ki incilde haq te'ala ayıtdı (3) veyl sol kisiye ki 'ilmi iside ogrenmek istemeye ol kisi yarın cahiller ile (4) tamuda bile kopar ve 'ilmi taleb eyleñ ve ogredun ki 'ilim sizi sa'id eylemez ise (5) shaki dahi eylemeye eger sizi yuceltmezse ayaklarda dahi birkarmaya eger sizi (6) bay eylemezse yohsul dahi eylemeye eger size fa'yide eylemezse ziyān dahi eylemeye (7) ve dahi ayıtmañ ki 'ilim ogrenmege korkaruz cun 'amel idemezuz belki ayidun dileruz ki (8) 'ilmi bilevuz ve anun-ile 'amel eyleyevuz **muqatil bin suleymān** aydur incilde buldum (9) haq te'ala ayıtdı ya 'isa 'ulemaya ta'zim ve 'izzet eyle ve anlarun (10) qadirlerin bil-ki

³⁷ "Allah'tan başka ilah yoktur. Hazret-i Muhammed Allah'ın peygamberidir."

³⁸ "İyiliği emredip kötülüğü yasak etmek."

peygâmbەرlerden ve mürsellerden sonra ‘ulemâdan efdal kimse (11) yaratmadum ve ‘ulemânuñ fazlı bu halk üzerine şems fazlı gibidür dünyâ üzerine (12) ve benüm fazlum gibidür cemî-i maḥlûkât üzerine ḥaḳ te‘âlâ ayıtdı ululara (13) eyle gerekmez ki andan ‘adl isteyene zulm eyleye ve ‘âlimlere eyle gerekmez ki (14) andan ḥilm isteyene sefâhat gösterüp cāhillik eyleye her kim bir ḥasta (15) için oruç dutsa ol ḥastayı sağ eyleyeyin ve ecrin ‘azîm eyleyeyin ve her kim

[148a]

(1) halkı esirgese ben-daḥı anı esirgeyeyin **kışeyrî** rahmetu’llâhi ‘aleyhi aydur (2) incîlûñ âhirinde yazılup dururdu ki **lâ ilâhe illa’llâhü’l-melikü’l-mübîn**³⁹ fasl (3) **ebū sa’idü’l-ḥuzrî** aydur **‘isâ** ‘abâ geyürdi ve ekşer ağaç yaprağın yirdi (4) bir kez altmış gün nesne yimedi bir gün ḥâtırına etmek ḥuṭûr eyledi ‘ibâdetüñ (5) lezzetin ayruḳ bulmadı ve anası **‘isâ** peygâmberi mektebe virdi üstâz ayıtdı (6) bismi’llâhi di **‘isâ** ayıtdı ma’nisi nedür üstâz ayıtdı be ḥarfdür allâha işâret- (7) -dür ve sîn ḥarfdür yücelüğe işâretdür ve mîm ḥarfdür dört mem[le]kete⁴⁰ işâret- (8) -dür ve naḳildür kim **‘isâ** ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı iy dîn yolında yaramaz (9) ‘âlimler anı kim buyurulmadı işlemeñ ve anı kim bilmezsiz söylemeñ ve ḥaḳ te‘âlâ ayıtdı (10) benüm ḳatumda şâlihler gönli gibi sevgülü yoḳdur ve bir kişi size zulm eylese andan (11) ‘afv eyleñ ve şol kimse ki size gelmez siz aña varuñ ve şol kim size iḥsân eylemez (12) siz aña iḥsân eyleñ ve şol kim size ödünç virmez siz aña ödünç virüñ ‘aleyhi- (13) -’s-selâm ayıtdı yaramaz ‘âlimüñ meşeli şol taşa beñzer ki şuyuñ yoluna ṭurur (14) ol şuyı ne kendü içer ve ne ḳor ki halk içer ve daḥı şol ḳabre beñzer ki (15) taşı ma’mûr ammâ içi çürümüñ ve naḳildür kim bir gün ḥavvâriyyün **‘isâ**

[148b]

(1) peygâmbere sen şu üzerinde yürürsin biz ne-y-içün yürümezüz anıñ-içün sizüñ (2) altunuñuz ve gümüñüñüz ve cevherüñüz vardur anuñ çün şu üzerinde yürimez- (3) -siz benüm ḳatumda altun ile taş berâberdür anıñ-çün yüririn **‘isâ** ayıtdı siz (4) günâhdan ḳorḳmazsız ‘aceb budur ki enbiyâ’ küfürden ḳorḳarlar **‘isâ** (5) ayıtdı yaramaz ‘âlimüñ meşeli ‘ilm ile ‘amel eylemeye şol zinâ eylemiş ‘avrata beñzer ki (6) uğurlayın zinâ

³⁹ “İyi kötüyi açıkça ortaya koyan ve mülkün gerçek sahibi olan Allah’tan başka ilah yoktur.”

⁴⁰ H] *memlekete*: P] memkete

eyledi ammā gebe olup āşikāre oldu ancılayındur ol ‘ilm ile (7) ‘amel eylemeyen ‘ālim kıyāmet güninde fıskı zāhir olup haq te‘ālā katında rüsvāy (8) ola ‘īsā ayıtdı yā havāriyyūn ehl-i dünyānuñ mālina nazār eylemeñ ki anlaruñ berki (9) sizūñ imānuñuz nūrın giderür bir gün havvāriyyūn ayıtdılar yā ‘īsā hiç yir yüzinde (10) saña beñzer kimse var mıdır ‘īsā ayıtdı na‘am vardur şol kim sözi zıkr ola (11) ve şumtı fikr ola ve nazarı ‘ibret ola ol-dağı bencileyındur ‘īsā ayıtdı cāhil- (12) -ler katında hikmeti söylemeñ ki hikmete zulüm eylesiz ve eger hikmeti ehlinden men‘ (13) iderseñüz ehline zulm idersiz ‘īsā ayıtdı ‘ibādet ondur toquzu halkdan (14) halvet olmağdur ve biri bātıldan ebsem olmağdur ve her kimūñ ki gönlinde şehvet (15) oldu ol şehvet aña fitne oldu havāriyyūn ayıtdı yā ‘īsā evliyā

[149a]

(1) kimlerdür ‘īsā ayıtdı halk bu dünyānuñ zāhirine nazār itdiler anlar bātınına (2) nazār itdiler ve her dem allāhı ve zıkrini ve ölümi añdılar halkı ve dünyāyı ve ehl-i dünyāyı (3) ve dirligini unuttılar ‘īsā ayıtdı dünyāya tapmañ yoħsa sizi kul idinür ve (4) dünyāya ‘ibret ile nazār eyleñ ‘imāret ile nazār eylemeñ ve naqıldür ki ‘īsā dünyāyı (5) ve ehlini terk eyleyüp bir tağa çıkdı ki anda ‘ibādet eyleye ol tağda bir kişi (6) gördi allāha ‘ibādet eylerdi ‘īsā şordı ki ne-deñlü zamāndur ki bundasın (7) ol ‘ābid ayıtdı seksen yıldur ki bunda ‘ibādet eylerin ammā yā ‘īsā dilerin-ki (8) haq te‘ālā baña maħabbetini vire ‘īsā du‘ā itdi gitdi bir zamāndan şoñra gine ol (9) yire geldi gördi ki ol kişi gitmiş ‘īsā ayıtdı yā rabbi ol kişi nice oldu (10) haq te‘ālā ayıtdı şol kişiye kim biz maħabbetümüz virürüz aña bağ ve şu mı virevüz (11) eger anı isterseñ şol dereye iste ‘īsā ol dereye vardı adı ile üç (12) kez kığırdı ol kişi cevāb virmedi haq te‘ālā ayıtdı yā ‘īsā eger kılıç ile ol (13) kişi pāre pāre eylesenñ beni qoyup saña söylemez ‘īsā anı gördi ağladı (14) ayıtdı yā rabbi dilerin-kim baña dağı bir zerre kemāl-i maħabbetüñden viresin haq te‘ālā ayıtdı (15) sen qandasın kemāl-i maħabbet qandadır ol kemāl-i maħabbet benüm ħabībüm **muħammed-i muştafānuñ**

[149b]

(1) gönllindedür didi andan sonra 'īsā bizüm peygāmbere'ümüzün kemālini muştıladı (2) ve ayıtdı ⁴¹ 'īsā ayıtdı ne bahtulu (3) ol kişiye ki Qur'ān öğrendi ve anuñ-ile 'amel eyledi 'īsā ayıtdı nice-kim begler (4) ve halkuñ ekseri 'ilmi terk eyledi siz kabūl eyleñ ve siz daħı dünyāyı (5) terk eyleñ anlar kabūl eylesünler bi'llāhi iy dünyāya mağrūr olanlar 'īsānuñ (6) hāliline nazār eyleñ haq te'ālā korkusından nice dirilür ve naķıldür kim 'īsā (7) ayıtdı dünyānuñ halāveti āhıretün harāretidür bir gün 'īsā giderken gördi (8) bir kişi toprak üzerine yatur 'īsā ayıtdı tūr allāha 'ibādet eyle ol kişi (9) ayıtdı allāha 'ibādet itdüm andan yatdum 'īsā ayıtdı nice 'ibādet itdün ol (10) kişi ayıtdı dünyā'yı ehline terk itdüm 'īsā ayıtdı eyle olsa yat ki cemī'-i (11) 'ibādeti eylemişsin ve naķıldür ki 'īsā 'aleyhi's-selām ayıtdı iy dünyā (12) cem' iden kişi ki anuñ-ile eylük eylesin andan daħı eylük budur ki dünyāyı (13) terk eylesin havāriyyūn ayıtdılar yā resūla'llāhi bize buyur ki bir ev yapalum anda (14) allāha 'ibādet eyleyelim 'īsā ayıtdı şu üzerine bünyād eyleñ havāriyyūn ayıtdılar (15) yā 'īsā şu üzerine bünyād kāyim olmaz 'īsā 'aleyhi's-selām ayıtdı ancılayın

[150a]

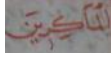
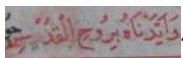
(1) 'ibādet daħı dünyā üzerine kāyim olmaz **faşlun hadiṣü nüzülü'l-mā'ideti mine-** (2) **-s-semā'i** naķıldür kim 'īsā bir gün taşra çıkdı biş biñ kişi artuq bile çıkdılar (3) ve bir yirde oturdılar anlaruñ ile nafaqa yok idi acıkdılar havāriyyūna ayıtdılar (4) 'īsā peygāmbere diñ du'ā eylesün hattā gökden bize mā'ide ine **sem'ün 'īsā** (5) katına geldi bu halk anda mā'ide istediğin bildürdi 'īsā ayıtdı yā rabbi (6) bize gökden mā'ide indürgil ol gün bizüm evvelümüze āhırumüze bayrām olsun (7) ve ol gün yevmü'l-eħad idi ol gün anlara 'ıyd oldu haq te'ālā ayıtdı her kim (8) sizden işbu mu'cizāti gördüğünden sonra gine kāfir olcaq olursa aña (9) bir 'azāb eyleyem ki hiç ancılayın kimseye 'azāb itmeyem çün havāriyyūn 'īsā- (10) -dan mā'ide istediler 'īsā iki reka'at namāz kıldı ve ayıtdı allāhümme bizüm üzerümüze (11) mā'ide indür ilāhī bizi şākirlerden eyle ve anı rahmet kıl 'uķūbet kılma (12) pes 'īsā tūrdı ābdest aldı ve namāz kıldı ve ağladı ve ayıtdı (13) **bismi'llāhi hayrū'r-rāziķin** gördi-ki gökden bir nesne indi-ki içinde (14) bir bişmiş balık var-idi başında tuz var-idi ve kuyruğında sirke (15) var-idi ve biş çanaq bile geldi birinde zeytūn var ve birinde bal var ve birinde

⁴¹ Saf Suresi, 6. Ayet: "Bilin ki benden önceki Tevrat'ı doğrulamak ve benden sonra gelecek Ahmed isimli elçiyi müjdelemek üzere size Allah tarafından gönderilmiş elçiyim."

[150b]

(1) yağ var ve birinde peynir var ve birinde kuru üzüm var **şem'un** çün anı gördi (2) ayıtdı yâ rûhu'llâhi bu dünyâ ni'metidür ve yâhûz âhîret ni'metidür **'isâ** ayıtdı (3) ikisinden dağı degül belki hağ te'âlâ kudretinden şimdi yarattı yimek gerek- (4) -dür allâha şükür itmek gerekdür dağı ziyâde eyleye havâriyyün ayıtdılar yâ rûhu- (5) -'llâh dilerüz kim balığ diri ola **'isâ** ayıtdı iy balığ bi'izni'llâhi diri ol (6) balığ diri oldu andan soñra **'isâ** gine du'â eyledi balığ bayağı gibi (7) oldu her gün ol mâ'ide inerdi hattâ baylar dağı andan yimege başladılar pes (8) andan soñra mâ'ide gine uçdı göge gitdi ve bunlar **'asî** oldılar hağ te'âlâ (9) bunlaruñ yüzlerin meymün ve hınzîr şüretine kodı üç gün şöyle tırdılar (10) üç yüz otuz âdem idi andan soñra helâk oldılar **ka'bü'l-ahbâr** ayıtdı (11) havâriyyün ayıtdı yâ rûhu'llâh bizden soñra bir ümmet dağı gelür mi **'isâ** ayıtdı (12) na'am ağmed ümmeti gelür 'ulemâ ve hükemâdur ve ebrâr ve etkiyâdur ke- ennehu 'ilm içinde her biri (13) bir peygâmbere gibidür adını ağmed didi ne-y-içün anıñ- için ki hağdı çok eylerdi (14) egerçi girü kalan peygâmbere dağı hâmidlerdür ammâ muhammed-i muştafâ anlardan ziyâde (15) hađm iderdi pes ol sebebden hağ te'âlâ ağmed didi 'aleyhi's-selâm

[151a]

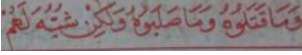
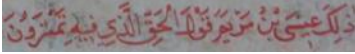

(1) **hadîş-i refi'i** **'isâ 'aleyhi's-selâm ilâ's-semâ'i** kâle'llâhu te'âlâ (2) ⁴² ya'nî yahūdiler meker eyledi ve ayıtdılar **'isâ** ölü'yi diril[t]di ve ğayrı nesne kim (3) işledi sihirdür kendü câzûdur didiler **'isâ** bunlaruñ sözün işitdi katı melül (4) oldu ilâhî sen bilürsin didi bunlara la'net eyledi ve bunları meymün ve hınzîr (5) şüretinde eyle didi yahūdiler **'isānuñ** sözün pādîşāhlarına bildürdiler ol (6) pādîşāh korđdı **'isā** peygâmbere öldürmege buyurđı pes yahūdiler bir yire cem' (7) oldılar **'isānuñ** üzerine geldiler **'isā** kudsde idi aña kaşđ eylediler **'isā** çün (8) bunları gördi kađdı bir eve girdi der-hāl cebrā'yîl bi'izni'llâhi **'isānuñ** (9) üzerine girdi nitekim hađ te'âlâ buyurur ⁴³ çün (10) cebrā'îl **'isā** peygâmbere kađdı ikinci göge çıkardı ol yahūdileruñ birisi (11) **'isānuñ** ardınca girdi idi **uşyū'** idi ba'zılar **taytūs** idi didi (12)

⁴² Al-i İmran Suresi, 54. Ayet: “(Yahudiler) tuzak kurdular, Allah da onların tuzaklarını bozdu. Evet, Allah en iyi tuzak bozucudur.”

⁴³ Bakara Suresi, 87. Ayet: “ve onu Rûhulkudüs ile destekledik.”

ḥaḳ te‘ālā ol kişinüñ şüretin ‘İsā şüretine döndürdi ol kişi ‘İsā (13) peygāmberi bulamadı gine çıkdı gördiler ‘İsā peygāmberi şandılar dutdılar öldür- (14) -diler ağaca aştılar andan şoñra ayıtdılar bu kişinüñ şüreti ‘İsā şüretine beñzer ammā (15) gövdesi bizüm yoldaşumuza beñzer eger bu ‘İsā ise bizüm yoldaşumuz ḳanı ve eger yoldaşumuz

[151b]

(1) ise pes ‘İsā ḳanı didiler ve bunlaruñ arasında cenk vāḳi‘ oldı ḥaylī cemā‘at birbirin (2) öldürdiler ehl-i tefsīr aydurlar ḳaçan-kim **uşyū‘** ı ağaca urdılar **meryem** ile **uşyū‘uñ** (3) ‘avratı ağlardı ‘İsā geldi anasına gözükdi ayıtdı ne-y-içün ağlarsın ḥaḳ te‘ālā (4) **uşyū‘yı** benüm şüretüme ḳoydı anlara gösterdi ben ölmedüm diriysin didi nitekim ḥaḳ te‘ālā (5) buyurur ⁴⁴ ve naḳildür kim ḳaçan-kim (6) ‘İsā göge ref‘ oldı ol ḳavm üç bölük oldılar biri neştüriyye ve biri (7) ya‘ḳūbiyye ve biri melkā‘iyye neştüriyye ayıtdı ‘İsā tañrınıñ oğlıdur (8) ya‘ḳūbiyye ayıtdı ‘İsā allāhdur gökden indi **meryemüñ** raḥmine girdi andan şoñra (9) yir yüzine çıkdı melkā‘iyye ayıtdı tañrı üçdür biri ‘İsādur ve biri (10) **meryemdür** ve biri allāhdur ḥaḳ te‘ālā cemī‘isinüñ sözlerin bāḫıl ider işbu ḳavl ile (11) kim buyurdu ⁴⁵ (12) ⁴⁶ ve naḳildür ki ‘İsā ‘aleyhi’s-selām āḫir zamānda deccālī öldürmek (13) içün gökden ine dımışḳuñ menāresi menāre-i maşrıḳiyye-i beyzāya ine ya‘nī aḳ menāreye (14) ine dımışḳda iki ellerin iki firıştehüñ omuzlarına ḳoya ine andan şoñra cihānı (15) geze deccālī ḳuds ḳatında lüdd ḳapusunda ḳudsde bula ḥarbe ile vura öldüre

[152a]

(1) deccālūñ ḳanı mağribe degin aḳa ammā deccālūñ çıḳması **mehdīden** şoñra ola ḥaḳ te‘ālā (2) muḥammed ümmetine ikrām itmek içün ‘İsā ‘āleme pādīşāh ola ve **mehdī** (3) ḥalka ĩmām ola andan şoñra ‘İsā peygāmber mekkeye gele gün mağribden toğa (4) ve dābbetü’l-arz çıḳa andan medīneye gele ‘arabdan bir ḳız ala andan ḳızları toğa (5) kırḳ yıldan şoñra ‘İsā daḫı öle ‘İsā ḥaḳ te‘ālādan dilemiş idi ümmet-i muḥammedden (6) ola-

⁴⁴ Nisa Suresi, 157. Ayet: “Halbuki onu ne öldürdüler ne de çarmlıha gerdiler; (başkası ona benzer kılındığı için) şüphe içine düşürüldüler.”

⁴⁵ Meryem Suresi, 34. Ayet: “İşte, hakkında şüphe ettikleri Allah’ın kelâmı, Meryem oğlu İsâ budur.”

⁴⁶ Maide Suresi, 73. Ayet: “Halbuki bir tek Tanrı’nın dışında hiçbir ilâh yoktur.”

y-idi haḳ te‘ālā du‘āsın ḳabūl eyleyüp ‘ömür virmiş idi çün murādı (7) tamām oldu pes ‘**īsā** dünyādan naḳil eyleye ‘aleyhi’s-selām ‘**abdu’llāh ibn-i selām** raḳiya’- (8) -llāhu ‘anhu aydur tevrātta mektūbdur ki ‘**īsā muḥammed-i muṣṭafā** ile ‘aleyhime’s-selām (9) bir yirde defn olalar ehl-i tāriḥ aydurlar **meryem** ‘**īsā** peygāmbere ki gebe oldu (10) on üç yaşında idi ṣol vaḳt ki **iskender isfendiyār oḒlu behmeden** (11) ṣoñra bābil iline Ḓalebe itdi ve haḳ te‘ālā ‘**īsā** peygāmbere otuz üç yaşında (12) göge ref‘ itdi ḳudsden ramazān ayında ḳadr gicesi-y-idi **zaḥḥāk** raḳiya’llāhu ‘anhu (13) aydur ‘**īsā** göge ref‘ oldu ‘āṣūre gün iki namāz arasında **ebū’l-leyṣ** rahmetu- (14) -’llāhi ‘aleyhi aydur **mūsā** peygāmberden ‘**īsā** peygāmbere gelince biñ yıl oldu (15) ve **meryem** daḩı ‘**īsā** göge ref‘ olduğundan ṣoñra altı yıl diri oldu

[152b]

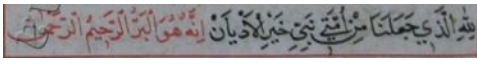
(1) ammā et-taḥḳīḳ bilgil kim ṭavr-ı taḥḳīḳ üzerine ‘**īsānuñ** ‘aleyhi’s-selām (2) ḳāziyyesi budur kim allāh te‘ālā çün-kim cebrā’īli ‘aleyhi’s-selām **meryeme** gönderdi (3) beṣer ṣūretinde aña rūḩ urdı pes gerekdür kim anuñ ‘ömri Ḓāyet uzun ola (4) ve meḳānı gök ola ve ölüler dirildici ola ve ne yire başarsa ol nesne diri ola (5) ve bu ḳadar ḩayātuñı seyr ider eṣyāda aña lāḩūt dirler ve ol maḩalle nāṣūt aydur- (6) -lar ve bu nāṣūta rūḩ daḩı dirler ve ḳaçan-kim cebrā’il kim rūḩ-ı emīndür mütemeṣṣil (7) oldu **meryeme** ol anı beṣer ṣandı allāh te‘ālāya ṣıḒındı aña ḩuzūr-ı tām ḩāṣıl (8) oldu cebrā’ilde kelimetu’llāḩı aña naḳil itdi nitekim resūl kelāmu’llāḩı (9) naḳil ider ümmetine pes ṣehvet **meryemde** seyr eyledi cism ‘**īsāda** iki ṣudan maḩlūḒ (10) oldu biri muḩaḳḳaḳ ṣu ki meryemden idi biri mütevehhem ṣu ki cebrā’ilden (11) idi bu-kez ‘**īsā** ṭoḒdı söyledi ve ölüler dirildi zīrā rūḩ-ı ilāḩī idi (12) diriltmek allāhdan ürmek ‘**īsādan** oldu nitekim ürmek cebrā’ilden kelime allāh (13) te‘ālādan pes ‘**īsādan** ölü diriltmek mütevehhemdür zīrā iḩyā-yı ḩaḳīḳī allāh te‘ālādandur (14) ve ‘**īsā** çün cebrā’ilüñ nefesi oḒludur pes ölüleri diri eylemekde ve a’lāya (15) gitmekde ve uzun ‘ömürde ve gözsüzleri gözlü ve ebraṣları saḒ eylemekde

[153a]

(1) ve niçe mu‘cizātta daḩı cebrā’ile beñzerdi imdi iy ṭālib-i esrār-ı ilāḩī (2) bilmek gerekdür ki enbiyā ḳāziyyelerin beyān eyledüm ṣol kim tefsīrde ve ḩadīṣde (3) gelmişdi ve daḩı ṣol-kim tevrātta ve zebūrda ve incīlde ve furḳānda gelmişdi aḩsen-i (4) ‘ibāret

ile ve ebyen-i işâret ile hâteme'n-nebiyyîn ve seyyide'l-mürselîndür **muhammed-i muştafa-** (5) -dur ki mü'eyyeddür suţüh-ı âyât-ı bâhirât ile ve vuzûh-ı mu'cizât-ı zâhirât ile (6) şimdiden soñra beyân eyleyelüm bunlaruñ hükkâm-ı teşrî'âtını ve aĥkâm-ı tefrîkâtını (7) andan soñra seyyidü'l-kâyinātuñ ve hülâşatü'l-mevcûdātuñ şerî'atını beyân eyleye- (8) -lüm inşâ'a'llâhu te'âlâ ammâ evvel bunu bilmek gerek ki **âdem** peygâmbereñ (9) şerî'atı bu-y-idi-kim ħurbân iderlerdi ve kimüñ ħurbânı yanmasa anuñ bātıldur diyü (10) ĥükm iderlerdi ve **nūhuñ** şerî'atı ol-idi-kim kaçan iki da'vici gelseler elini (11) oda koyarlar-idi eger yanmasa bilürlerdi-kim ĥaĥdur eger yanarsa ĥükm iderdi (12) kim bātıldur ve **dāvūduñ** şerî'atı ol-idi-kim bir zencîr aşılıp dururdi (13) eger da'vici ol zencîre irişürse bilürdi kim ĥaĥdur ve eger irişmese (14) ĥükm iderdi kim bātıldur **süleymānuñ** şerî'atı ol-idi-kim şavma'asında bir (15) çuĥur var-idi kaçan iki da'vici gelseler ayaĥını ol çuĥura soĥarlar idi

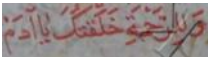
[153b]

(1) eger çuĥura batar ise bilürler idi kim ĥaĥdur eger ol çuĥura batmaz ise ĥükm ider- (2) -di-kim bātıldur ve **zekerıyyānuñ** şerî'atı ol-idi-kim demürden bir ĥalem itmiş idi eger (3) iki da'vici gelseler adını ol ĥalem yazar idi şuya bıraĥurlar idi eger (4) şü ol ĥalemi alur giderse bilürlerdi-kim ĥaĥdur eger şü alup gitmese ĥükm ider- (5) -di kim bātıldur ve **mūsānuñ** şerî'atı tevrât ile ĥükm iderdi nice muvâfiĥ (6) ise ve **'isānuñ** şerî'atı incîl ile ĥükm iderdi nice münāsib ise ve bunlar- (7) -dan soñra nevbet efdal-i mevcûdâta ve ekmel-i maĥlûĥâta geldi eyle olsa (8) bizüm peygâmbereñüzüñ şerî'atı anlardan a'lâ ve aĥvem ve a'del oldu (9) ⁴⁷ (10) **faşlun fî tertîbi'l-enbiyâ'i 'aleyhime's-selām ammâ et-taĥĥîĥ eyyühe'l-'arîfüne** (11) **bi'llâhi ve'l-muĥaĥĥîĥüne fi'llâhi ve'l-vāşılüne illa'llâhi**⁴⁸ iy tâlîb-i esrâr-ı ilâhî şöyle (12) bilgil işbu kitâb içinde cemî'-i 'ulûm-ı ĥaĥîĥiyyenüñ ve ma'arîf-i ilâhiyyenüñ (13) aşlını beyân eyledüm zîrâ ki ĥaĥ te'âlâ ehl-i kemâle ol 'ilmi keşf eylemişdi feyz-i ĥâş (14) ile ve fażl-ı 'âm ile ammâ ba'zı peygâmbereñ ba'zı peygâmbereñden ne vech-ile muĥaddem (15) geldi yâ budur ki bā-'itibâr-ı ma'nîdür yâĥûz bir nev' ile daĥıdur vallâhu a'lemü

⁴⁷ “Bizi dinlerin içinde en hayırlısı olanın peygamberinin ümmetinden kılan Allah'a hamd olsun. O, kerem sahibi ve çok merhametlidir.”

⁴⁸ “Ey Allah'ın marifetine erenler ve Allah'ı arayanlar ve Allah'a kavuşanlar!”

[154a]

(1) bi-ḥaḳīḳati'l-ḥāl ve daḳīḳati'l-maḳāl⁴⁹ ammā aḥmed-i bī-cān miskīn aydur iṣbu emri-
(2) 'amīḳde ben müteḥayyir oldum ve teveccüh itdüm bi-tevfīḳi'llāhi ḥazret-i risāletüñ
muṭahhar (3) rūḥına 'aleyhi's-selām ḥaḳ te'ālā anuñ sebebi ile şol kim tefsīrlerde
mezkūr idi (4) anuñ ba'zısını baña keşf eyledi şöyle bil-kim gerekdür ki her nebī
şifatu'llāhdan (5) bir şifata mazhardur esmā'ü'l-ḥüsnādan bir isme meclādur zīrā ki
zevk-i şaḥīḥ (6) ile ve keşf-i şarīḥ ile ma'lüm oldu eyle olsa **ādem** 'aleyhi's-selām
nüṣṣa-ı cāmi' (7) oldu şüretde ve ma'nīde ḥazret-i ilāhiyye eyle gerekdür ki **ādem** ebü'l-
beşeri (8) ola imdi ḥaḳīḳati ve rūḥı ismü'z-zāt nūrındandır kim ol ismu'llāhdur (9) 'aḳlı
ve ḳalbi iki şıfat nūrındandır biri raḥīm ve biri raḥmāndur nitekim ḥaḳ te'ālā (10)
buyurur ⁵⁰ pes **ādem** 'ām ve ḥāş raḥmete mazhar oldu ve (11) nefsi
ismü'l-fi'lüñ nūrındandır ism-i bedī'dür anuñ çün kim **ādem** bedī'-i fıtratu'- (12) -
llāhdur şol i'tibār ile kim ḥaḳ te'ālā anı ḥiç kimseye benzetmedi ammā **şīs** 'aleyhi'- (13)
-s-selām ḳaçan-kim **ādeme** hibetu'llāh oldu ise şol i'tibār ile ki **ādeme** beñzerdi (14)
şüretde pes **şīsüñ** ḥaḳīḳati ve rūḥı ismü'z-zāt nūrından kim ol ism-i melek- (15) -dür
anıñ-çündür ki **şīs** atasından soñra 'āleme mālīk oldu ve 'aḳlı ve ḳalbi

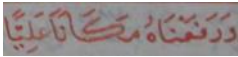
[154b]

(1) ism-i şıfat nūrındandır kim ol ismü'l-birrdür anuñ için **şīs** atasına (2) ve anasına
ḡāyet şefḳatlü idi şol i'tibār ile kim ḥaḳ te'ālā anı (3) **ādeme** 'ivaż virdi **hābilden** ve
nefsi ismü'l-fi'lüñ ikisindendür biri (4) cāmi' ve biri mügnīdür anıñ-içün kim **şīs**
atasından soñra cemī'-i kemālāt-ı insāniyye'yi (5) cāmi' oldu ve ḡanī idi allāhdan
ḡayrından ammā **idrīs** 'aleyhi's-selām (6) ḳaçan-kim şāḥibü'l-mi'rāc olup firiştehlere ve
ervāḥ-ı mücerredeye ḳarışdı ise (7) ḥattā on altı [yıl]⁵¹ yimedi ve içmedi ve uyumadı
ḥattā 'aḳlı mücerred oldu ve tecerrüd ile (8) **nūḥ** üzerine muḳaddem oldu maḳām-ı
taḳdīsde eyle olsa ḥaḳīḳati ve rūḥı ismü- (9) -'z-zāt nūrındandır kim ol ismü'l-
ḳuddüsdur 'aḳlı ve ḳalbi ismü's-şıfat (10) nūrındandır ol ismü'l-müte'āldur pes ḥaḳ

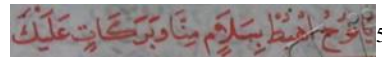
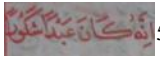
⁴⁹ Metinde: daḳīḳati'l-maḥāl

⁵⁰ "Ey Adem, seni rahmet için yarattım!"

⁵¹ H] yıl: P] -

te‘ālā aña yüce mekân virdi nitekim (11) buyurur ⁵² ve nefsi ismü'l-fi'lüñ ikisindendür biri (12) rāfi‘ biri bāsıtdur ol i‘tibār ile ‘ālem-i a‘lāya çıkdı ve münbasıf oldu (13) ‘ālem-i melekūta inmekde ammā **nūḥ** ‘aleyhi’s-selām kaçan-kim **nūḥuñ** kavmi ehl-i (14) teşbīh olup şaneme tapdılar ise ḥaḳ te‘ālā **nūḥı** anlara da‘vete viribidi (15) anlara tenzīhe da‘vet eyledi ḥaḳ te‘ālā zātında ve şifātında ve ef‘ālinde münezzehdür

[155a]

(1) şüretde ve teşbīhde zīrā kim anları **nūḥ** anlara ‘ilāc eyledi tenzīh ile (2) eyle olsa ḥaḳıḳati ve rūḥı ismü’z-zāt nūrındandır kim ismü’s-selāmdur (3) anları selāmet eyledi teşbīhden ve ğarḳdan nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur (4) ⁵³ ‘aḳlı ve ḳalbi ismü’s-şıfat nūrından- (5) -dur kim ol ismü’s-şekürdür nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur ⁵⁴ (6) ve nefsi ismü'l-fi'lüñ ikisindendür biri müntaḳim ve biri ḥāfızdur pes **nūḥ** ḥaḳ te‘ālā- (7) -nuñ ‘adūlarına intikām itdi ve anları esfelü’s-sāfilīne indürdi ve ammā **hūd** (8) ‘aleyhi’s-selām kaçan-kim mertebe-i rubūbiyyetde tamām oldu ise **idrisüñ** (9) taḳdīsinden ve **nūḥuñ** tenzīhinden pes eḫadiyyet zāhir oldu rubūbiyyetden (10) pes **hūd** ‘aleyhi’s-selām kavmi tevḥīde da‘vet eyledi nitekim ḥaḳıḳati (11) ve rūḥı ismü’z-zāt nūrındandır ol ismü’l-mü’mindür ol şırāṭı’ (12) -l-müstaḳim īmān ve islāmdur ‘aḳlı ve ḳalbi ismü’s-şıfat nūrındandır ol (13) ismü’l-ḳahhārdur pes **hūd** kāfirleri ḳahr itdi rīḥ-i debūr ile ve nefsi ismü’- (14) -l-fi'lüñ ikisinüñ nūrındandır biri hādīdür ve biri ḍārrdur anıñ-içün ḥalkı (15) allāha hidāyet eyledi ve ‘inād eyledükleri için ḥaḳ te‘ālā anlara zarar virdi

[155b]

(1) ebedī küfürde ḳaldılar ve ammā **şālih** ‘aleyhi’s-selām kaçan-kim mertebe-i rubūbiyyet (2) tecellī itmekde bir sebep zāhir ola ḥaḳıḳati ve rūḥı ismü’z-zāt nūrındandır (3) ol ismü’l-müheymindür ma‘nisi şāhiddür zīrā ki ḥaḳ te‘ālā bedī‘ ḳudretin aña (4) gösterdi ‘aḳlı ve ḳalbi ismü’s-şıfat nūrındandır ismü’l-muḥsīdür zīrā

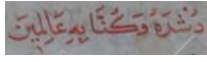
⁵² Meryem Suresi, 57. Ayet: “Onu üstün bir konuma getirdik.”

⁵³ Hud Suresi, 48. Ayet: “Denildi ki: "Ey Nûh! Sana ve seninle beraber olan gruplar üzerine bizden selâm ve bereketlerle gemiden in!"

⁵⁴ İsra Suresi, 3. Ayet: “Bilesiniz ki Nûh çok şükreden bir kul idi.”

şālih (5) üç günde kavmi helāk olur diyü ihşā' itmiş-idi ve nefsi ismü'l-fi'lüñ (6) ikisindendür biri fettāh ve biri qābızdur fetih itdüğü oldur kim taşdañ (7) bir deve çıkardı ve qabz itdüğü oldur kim ol kavm dünyā lezzetine münbasit olup (8) gāyet meşgüller idi anları dünyā lezzetinden qabz itdi helāk olup lezzetden (9) maħrūm qaldılar ve ammā **ibrāhīm** 'aleyhi's-selām kaçan-kim mertebe-i rubūbiyyet tamām (10) oldu ise taqdis ve tenzih ve tevhid ve tefrid ile pes maħabbet-i ilāhiyyeden **ibrāhīm** (11) ḥalīlu'llāh zāhir oldu ve **nemrūd** emmāre sebebi-y-'ile **ibrāhīme** mu'āraza eyledi anı (12) görmek için ki peygāmbere midür yāhūz yalan-mıdur diyü oda atdı **nemrūduñ** nārı (13) **ibrāhīme** nūr ravza oldu eyle olsa ḥaḳīḳati ve rūḥı ismü'z-zāt nūrındandır (14) ki ismü'l-'azīzdür zīrā ki ḥaḳ te'ālā **ibrāhīmi** 'azīz eyledi kāfirlerūñ ḥaḳḳāretinden (15) ve ḥaḳ te'ālā katında daḥı 'izzete irişdi 'ālem-i melekūtı aña keşf idüp müşāhede

[156a]

(1) itdürmek ile 'aklı ve kalbi ismü's-şıfat nūrındandır ki ismü'l-ḥalīmdür nitekim ḥaḳ te'ālā (2) buyurur ⁵⁵ pes ol sebebden **ibrāhīm** cemī'-i ḥalḳa ḥilm (3) idüp luḫ iderdi ve nefsi ismü'l-fi'lüñ ikisindendür biri rezzāḳ ve biri reşīd- (4) -dür ḥaḳ te'ālā aña esbāb-ı rızḳı 'atā itmiş-idi pes **ibrāhīm** maḫhar-ı rızḳ (5) idi ammā reşīd olduğı oldur ki nitekim ḥaḳ te'ālā buyurur (6) ⁵⁶ ammā **isma'īl** 'aleyhi's-selām kaçan-kim ḥubb-ı ilāhī (7) zāhir oldu ise **ibrāhīmde** zīrā ki rūḥunı īṣār itdi ve nefsinı oda atdı maħabbet (8) yolında pes emr-i ilāhī bunı iḳtizā' itdi kim bundan iki peygāmbere zuhūra gele birisi (9) īṣār-ı rūḥa maḫhar ola kim ol **isma'īldür** ve birisi īṣār-ı nefse maḫhar (10) ola kim ol **işḥāḳdur** pes eyle olsa ḥaḳīḳati ve nūrı ismü'z-zāt (11) nūrındandır ki ol ismü'l-cebbārdur zīrā ki nefsinı kesr itdi maħabbetu'llāh için (12) ve rūḥunı cebr itdi irādetu'llāh için eyle olsa ḥaḳ te'ālā aña bir ulu ḳoç viribidi (13) ve 'aklı ve kalbi ismü's-şıfat nūrındandır ki ol ismü'l-ḥalīmdür zīrā ki **isma'īlūñ** (14)

⁵⁵ Tevbe Suresi, 114. Ayet: "İbrāhim gerçekten çok duyarlı, yumuşak huylu biriydi."

⁵⁶ Enbiya Suresi, 51. Ayet: "Biz daha önce İbrāhim'e doğru düşünme yeteneği vermiştik. Biz onu biliyorduk."

hükmu'llāhda ğāyet hilmī var-idi nitekim haq te'ālā buyurur ⁵⁷ (15) ve nefsi ismü'l-fi'lüñ üç ismindendür biri mucīb ve biri hasīb ve biri raqīb-

[156b]

(1) -dür haq te'ālānuñ emrini icābet itdi ve atasınuñ emrine muṭī' oldı ve nefsinı (2) muhāsebe itdi ve ammā **ishāq** 'aleyhi's-selām kaçan-kim **ibrāhīm** peygāmbet maḥabbet (3) oduna atdı ise pes nefsi nüfūs-ı kudsiyyeye ma'den vāqı' oldı bu i'tibārdan (4) ötürü ayıtdılar kim **ibrāhīmden** soñra 'ālem-i mülke hiç bir peygāmbet gelmedi (5) illā **ishāq** neslinden geldi illā **muḥammed-i muştafā** 'aleyhi's-selām **isma'īl** neslinden (6) geldi eyle olduğunuñ sırrını ancak allāh bilür ammā bu kadar vardur ki **ibrāhīmüñ** rūhı (7) sırr-ı vaḥdetden idi ve nefsi sırr-ı aḥkām keşretinden idi eyle olsa **isma'īl** (8) mazhar-ı vaḥdet oldı ve **ishāq** menba'-ı keşret oldı haqīkati ve rūhı (9) ismü'z-zāt nūrındandır ismü'l-mütekebbirdür ve 'aqlı ve qalbi ismü's-şıfat nūrından- (10) -dur ki ra'ūf ismüdür anıñ-çün mü'minlere şefkatlü idi ve nefsi ismü'l-fi'lüñ (11) ikisindendür biri vekīl ve biri bā'ış isimdür anıñ-çün ervāḥ-ı muḥaddesenüñ (12) ḥazīnelerine vekīl oldı ammā ya'qūb 'aleyhi's-selām kaçan-kim 'ālem-i (13) şüretde ervāḥ-ı enbiyā' zāhir olmağa ibtidā olundı evvel **ya'qūb** geldi (14) anıñ-içün keşret-i nebeviyyenüñ aḥkāmına ḥazīne vāqı' oldı ve on iki oğlan (15) andan zuhūra geldi ve haq te'ālā bunlara birisi cemālī nūrına mir'āt yaratdı **ya'qūb**

[157a]

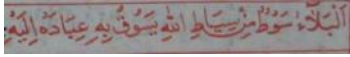
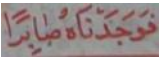
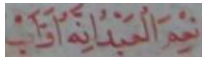
(1) ol nūrı gördi 'āşık oldı ve cemāl-i ilāhīde müteḥayyir oldı andan soñra (2) cemāl-i ilāhī gözinden ğāyib oldı firāka düşdi 'ale'd-devām maḥzūn oldı (3) anıñ-içün ki 'ışık semere-i maḥabbetdür ḥüzün anuñ levāzımındandır anıñ-içün (4) kāmiller aydurlar 'ışık ḥüsni muḳtezīdür ve ḥüsni ḥüzni muḳtezīdür (5) ve ḥüzni belā muḳtezīdür ve belā ma'şūkı muḳtezīdür **feveka** ' **mā-vaqa'a**⁵⁸ haqīkati (6) ve rūhı ismü'z-zāt nūrındandır ki ismü'l-kebīrdür anıñ-içün ki ḥazīne-i enbiyā' (7) benī isrā'īle kenz-i kebīr idi ve 'aqlı ve qalbi ismü's-şıfat nūrındandır ki ismü'- (8) -l-vedüddür anıñ-içün muḥibb oldı cemāl-i ilāhiyyeye kim zāhir oldı oğlı **yūsuf** (9) şüretinde ve nefsi ismü'l-fi'lüñ ikisinüñ

⁵⁷ Saffat Suresi, 101. Ayet: "Bunun üzerine kendisine akıllı ve edepli bir erkek çocuğu olacağını müjdeledik."

⁵⁸ "Meydana gelen ortaya çıktı."

nürındandur biri hālīkdur ve biri bārīdür (10) anıñ-üçün oğlanları çok oldı ammā **yūsuf** ‘aleyhi’ s-selām kaçan-kim hubb-ı (11) **ya’kūb** bir mazhar-ı münevver iktizā’ itdi pes **yūsuf** ahsen-i şüret ile ‘āleme geldi (12) haqīkati ve rūhı ismü’z-zāt nürındandur ki ismü’n-nürdur anıñ-üçün **yūsuf** (13) şüretde nūr idi hattā her kim aña bakar ise ‘āşık olurdu hattā (14) şöyle oldı ki atası ve anası ve qarındaşları cemālin görüp ‘āşık oldı- (15) -lar ve secde eylediler ve ‘aklı ve qalbi ismü’s-şıfat nürındandur ki ismü’l-kādirdür anıñ-üçün

[157b]

(1) mışra qādir oldı ve nefsi ismü’l-fi’lūñ üçinüñ nürındandur biri muşavvir (2) ismdür anıñ-çün ahsen-i şüretde zāhir oldı ve biri hafīz isimdür anıñ-çün (3) mışruñ hazīnelerini hıfz itdi ve biri ‘afv ismdür anıñ-üçün qarındaşlarınıñ (4) suçını ‘afv eyledi ve ammā **eyyūb** ‘aleyhi’ s-selām kaçan-kim maḥabbet zāhir oldı (5) ise **ya’kūbdan** ve ḥüsn zāhir oldı ise **yūsufdan** ḥükm-i ilāhī bunı muqtezā (6) oldı-kim bunlardan soñra bir peygāmbere gele ki tarīk-i ḥüzinde mübtelā ola-kim belā (7) maḥabbete lāzımdur pes eyle olsa **eyyūb** ‘ālem-i şürete ve envā’-ı belālar ile mübtelā (8) oldı anıñ-üçün ki belālar velīler içündür nitekim peygāmbere ‘aleyhi’ s-selām buyurur (9) ⁵⁹ haqīkati ve rūhı ismü’- (10) -z-zāt nürındandur ki ismü’l-gānīdür ikinci oldur ki cemī’-i [mālī]⁶⁰ ve evlādı elden çıkmış (11) iken haq te’ālā gine virdi iki kez gānī eyledi ve ‘aklı ve qalbi ismü’s-şıfat (12) nürındandur ki ismü’s-şabūrdur nitekim haq te’ālā buyurur (13) ⁶¹ ve nefsi ismü’l-fi’lūñ ikisinüñ nürındandur ki biri vāsi’ ve biri (14) tevvābdur anıñ-üçün bunca belāları götürmege vāsi’ oldı ve haqqa rücū’ (15) itdügi-çün tevvāb ismine mazhar oldı ve ammā **şu’ayb** ‘aleyhi’ s-selām kaçan-kim

[158a]

(1) tarīk-i maḥabbetde **eyyūb** peygāmbere zāhir oldı ise ve envā’-ı belāya mübtelā oldı (2) ise emr-i ilāhī bunı iktizā’ itdi-kim bundan soñra bir peygāmbere gele ki liqāya ve

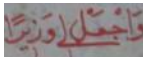
⁵⁹ “Bela, Allah’ın kamçılarından bir kamçıdır. Onunla kullarını kendisine çeker.”

⁶⁰ H] *mālī*: P] -

⁶¹ Sad Suresi, 44. Ayet: “Gerçekten biz onu sıkıntılara dayanıklı bulduk. O ne güzel bir kuldu! Yönü hep Allah’a dönüktü.”

vişāle (3) müştāk ola pes **şu‘ayb** ‘aleyhi’s-selām ‘ālem-i şūrete geldi ve bu iştīyākdan (4) ötürü üç yüz yıl ağladı ve üç kez gözsüz oldu ve her yüz yılda gine (5) bir kez gözi açıldı haqīkati ve rūhı ismü’z-zāt nūrındandır ki ismü’- (6) -l-māciddür anıñ-üçün kavmine şerīf oldu ve haṭībū’l-enbiyā oldu ve ‘aqlı ve qalbi (7) ismü’s-şıfat nūrındandır ki ismü’l-kerīmdür anıñ-üçün ümmeti içinde keremi çok idi (8) ve nefsi ismü’l-fi‘lūñ ikisinüñ nūrındandır biri hakem ve biri muksitdür anıñ-içün (9) her vakt halka hüküm iderdi mīzānı ve kileyi rāst eyleñ dir-idi ve ammā (10) **mūsā** ‘aleyhi’s-selām kaçan-kim hubb-ı ilāhī tamām oldu-y-ise **halīlūñ** hulleti ile ve **ya‘kūbuñ** (11) ‘ışkı ile ve **yūsufuñ** hüsni ile ve **eyyūbuñ** şabrı ile ve **şu‘aybuñ** şevki ile pes emr-i ilāhī (12) bunu iktizā itdi kim bunlardan soñra bir peygāmbere zāhir ola kāmīl olup şıfat-ı (13) celāliyye’yi ve cemāliyye’yi şāmil ola ve ehl-i dālāli qahr eyleye pes **mūsā** peygāmbere ‘aleyhi’s-selām (14) ‘ālem-i şūrete geldi haqīkati ve rūhı ismü’z-zāt nūrındandır ki ismü’l-celīl- (15) -dür ve el-‘aliyy anıñ-üçün ‘adūlarını qahr ve helāk eyledi ve yüce olduğı budur ki

[158b]

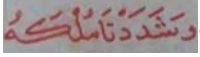
(1) **fir‘avni** ve kavmini helāk eyleyüp anlaruñ üzerine yüce oldu nitekim haq te‘ālā (2) buyurur ⁶² ve ‘aqlı ve qalbi ismü’s-şıfat nūrındandır ki ismü’l-‘alīm- (3) -dür anıñ-üçün tevrātı ‘alīm idi ve cemī’-i peygāmbere tā **‘īsā** peygāmbere gelince tevrāt (4) ile hüküm iderler idi ve nefsi ismü’l-fi‘lūñ ikisinüñ nūrındandır biri mu‘izzı ve biri (5) muzilli anıñ-içün mü‘minlere i‘zāz idüp kāfirleri izlāl iderdi ve ammā **hārūn** (6) ‘aleyhi’s-selām kaçan-kim bir celāli peygāmbere zāhir oldu ise luṭf-ı ilāhī bunu (7) iktizā itdi-kim andan soñra bir peygāmbere gele ki cemālī ola pes **hārūn** (8) peygāmbere zūhūra geldi **mūsā** peygāmbere vezīr oldu nitekim haq te‘ālā buyurur (9) ⁶³ haqīkati ve rūhı ismü’z-zāt isminüñ ikisinüñ nūrındandır (10) biri zāhir ve biri bāṭın luṭfı ile zāhir oldu ve sırrı ile bāṭın oldu ve ‘aqlı (11) ve qalbi ismü’s-şıfat nūrındandır ki ismü’l-ğaffārdur anıñ-üçün haq te‘ālā ümmetlerinüñ (12) günāhların yarlığadı ve nefsi ismü’l-fi‘lūñ ikisinüñ nūrındandır biri (13) gāfūr ve biri laṭīfdür anıñ-çün ümmetlerinüñ haṭāsını setr idüp gökçek (14) luṭflar eylerdi ve ammā **ilyās** ‘aleyhi’s-selām kaçan-kim

⁶² Taha Suresi, 68. Ayet: “Üstün gelecek olan kesinlikle sensin.”

⁶³ Taha Suresi, 29. Ayet: “Birini bana yardımcı ver.”

ḥaḳ te‘ālā celālūñ ve cemālūñ (15) maẓharların zāhir itdi-y-ise emr-i ilāhī bunı iḳtizā itdi kim bunlardan ōñra

[159a]

(1) bir peygāmbere zāhir ola ki bunlaruñ eſerlerin izhār eyleye ḥaḳīḳati ve rūḥı ismü’- (2) -z-zāt nūrındandır anıñ-içün ḳavmi aña muḥtāc idi ki envā’-ı nebātātdan bunlara vire (3) ve ‘aḳlı ve ḳalbi ismü’ş-şıfat nūrındandır ki ismü’l-cemīldür ve nefsi ismü’l-fi‘lūñ (4) ikisinūñ nūrındandır biri vehhāb ve biri muḳtedirdür vehhāba maẓhar olduğı (5) oldur ki ḳavmine murādların virürdi muḳtedir olduğı oldur ki cebel-i ‘ālem-i miſāle (6) çıḳdı ve ammā **dāvūd** ‘aleyhi’s-selām ḳaçan-kim celālūñ ve cemālūñ emri tamām oldı (7) ise emr-i ilāhī bunı iḳtizā’ itdi-ki bundan ōñra bir peygāmbere gele muḥıbb ü mübtelā (8) ola envā’-ı belālara ve miḥnetlere vāḳı’ ola kim āſār-ı cemālūñ fitnesinden meftūn (9) ola pes **dāvūd** peygāmbere geldi ḥaḳīḳati ve rūḥı ismü’ z-zāt nūrındandır (10) ki ismü’l-ḥakīmdür nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur ⁶⁴ (11) ve ‘aḳlı ve ḳalbi ismü’ş-şıfat nūrındandır ki ismü’l-ḳavīdür anıñ-üçün mülk üzerine ḳuvvetlü (12) idi nitekim buyurur ⁶⁵ ve nefsi ismü’l-fi‘lūñ ikisinūñ nūrından- (13) -dur biri muḳaddim ve biri mu‘aḥḥirdür anıñ-üçün **uryāyı** tābūt öñünce muḳaddem dutdı (14) ve nefsinı te’ḥīr itdi ḳaçan-kim istiğfār itdi yir yüzine ḥalīfe oldı (15) ve ammā **süleymān** ‘aleyhi’s-selām ḳaçan-kim **dāvūd** ḳudretü’llāhdan ğarāyibler

[159b]

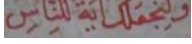
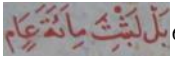
(1) müſāhede eyledi belālar çekmek ile ve kırık yıl ağlamak ile emr-i ilāhī bunı iḳtizā itdi ki (2) bundan ōñra bir peygāmbere gele ki **dāvūd**dan a‘zam ve aḳvā ola tā kim merātib-i (3) mülk tamām ola pes **süleymān** peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ‘ālem-i mülke geldi (4) ḥaḳīḳati ve rūḥı ismü’ z-zāt nūrındandır ki ismü’l-‘azīmdür anıñ-üçün (5) ehl-i dūnyā üzerine mu‘azzam oldı ve ‘aḳlı ve ḳalbi ismü’ş-şıfat nūrındandır ki (6) ismü’l-metīndür anıñ-üçün salṭanatı ve ḥükmi ve ‘ilmi muḥkem itdi ve nefsi ismü’- (7) -l-fi‘lūñ dört isimlerinden biri ‘adldür ve biri mālīke’l-mülki zü’l-celāli ve’l-ikrām- (8) -dur ve biri ḥāfīzdür ve biri rāfi‘dür ‘adl olduğı oldur ki cemī’ ḥalḳa ‘adli (9) kemālde idi ve

⁶⁴ Sad Suresi, 20. Ayet: “Kendisine hikmet ve anlaşmazlıkları bitiren konuşma yeteneği vermiştik.”

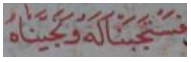

⁶⁵ Sad Suresi, 20. Ayet: “Onun hükümdarlığını güçlendirmiş.”

hâfîz olduğı oldur ki âdemîlerden ve cinnîlerden her kim baş (10) çekerler idi **süleymân** anları aşığa kırdı ve râfî' olduğı oldur ki tahta (11) binüp hevāya râfî' olurdu ve mâlike'l-mülk olduğı oldur ki emru'llāh ile (12) cemî'-i hālka hüküm iderdi ve ammā 'üzeyir' aleyhi's-selām kaçan-kim mülküñ (13) kemālâtı tamām oldu ise **süleymānuñ** hükmi ile emr-i ilāhî bunı iktizā itdü ki (14) bundan şöñra bir peygāmbere gele kim āhîret işlerinden çok işler (15) müşāhede eyleye ölmek gibi ve dirilmek gibi tā kim 'ayne'l-yakīn müşāhede

[160a]

(1) eyleye nitekim hāq te'ālā buyurur ⁶⁶ pes 'üzeýr peygāmbere (2) cihāna geldi hāqīkati ve rūhı ismü'z-zātuñ nūrındandır biri evvel- (3) -dür ve biri āhîrdür anıñ- için ki evvel hālını müşāhede eyledi hayāyetü ile (4) andan şöñra öldi ve āhîr olduğı oldur ki mevtden şöñra gine kendü'yi (5) müşāhede eyledi hayāt ile ve 'aklı ve kalbi ismü's-şıfatuñ ikisinüñ nūrından- (6) -dur biri semî' ve biri başîrdür semî' olduğı oldur ki hāq te'ālānuñ (7) kelāmını işitdi nitekim hāq te'ālā buyurur ⁶⁷ ve başîr (8) olduğı oldur ki kendünüñ ikinci hayātın gördi ve nefsi ismü'l-fi'lüñ (9) nūrındandır ol ismü'l-vālîdür⁶⁸ tamām kudret-i ilāhiyye'yi müşāhede eylemege vilāyeti (10) olduğı içündür ve ammā **yūnus** 'aleyhi's-selām kaçan-kim hāq te'ālā envā'-ı (11) kudretini 'üzeýre gösterdi ise maqām bunı iktizā' itdü ki bundan şöñra (12) bir peygāmbere gele ki mahfūz ola egerçi muqīm ola zulümāt-ı bahîrde vañan tuta (13) balık kırnında pes **yūnus** peygāmbere 'aleyhi's-selām cihāna geldi hāqīkati ve rūhı (14) ismü'z-zāt nūrındandır ismü'l-vāhîddür vücūd-ı nūrānî bulduğından ötrü bahr-i (15) 'adem-i zulmānîde ve 'aklı ve kalbi ismü's-şıfat nūrındandır ki ismü'l-ğafūridür kim

[160b]

(1) hāq te'ālādan aña ğufrān hāşıl oldu ğarķ olmağından necāt buldı hicr (2) ve firāk zindānından kırtuldu nitekim hāq te'ālā buyurur (3) ⁶⁹

⁶⁶ Bakara Suresi, 259. Ayet: "Seni insanlara bir işaret kılmamız için."

⁶⁷ Bakara Suresi, 259. Ayet: "Hayır, yüzyıl kaldın."

⁶⁸ Metinde: vānî

⁶⁹ Enbiya Suresi, 88. Ayet: "Bunun üzerine duasını kabul ettik ve onu sıkıntıdan kırtardık. İşte biz iman etmiş olanları böyle kırtarız."

ve nefsi ismü'l-fi'lüñ ikisinüñ nūrındandır biri (4) muķit ve biri nāfi'dür muķit olduđı oldur ki balık ķarnında iķāmet bulup (5) kuvvet-i ma'nevī buldı ve nāfi' olduđı oldur ki ķavmine buluşup anuñ ile ķavmi (6) nef' buldılar ve ammā **zekerıyyā** 'aleyhi's-selām kaçan-kim dirilmek tamām oldu (7) ise 'üzeyrde fażl-ı rahmānī ile ve hıfzı tamām oldu ise cūd-ı sübhānī (8) ile pes emr-i ilāhī bunı iķtizā itdi ki bunlardan sonra iki peygāMBER gele (9) ki nefslerin likā'u'llāh tarīķinde fidā ideler pes **zekerıyyā** ve **yaħyā** geldiler 'aleyhime's-selām (10) **zekerıyyānuñ** haķıķati ve rūhı ismü'z-zāt nūrındandır ki ismü'l-ķayyūmdur ķāyim (11) olup müstaķīm olduđı-çün ħubbu'llāhda ħattā iki pāre kıldılar şabr eyledi (12) ve 'aklı ve ķalbi ismü's-şıfat nūrındandır ki ismü'l-ĥamīddür ef'ālinde maĥmūd (13) olduđı-çün şol i'tibār ile ki rūĥunu ve nefsinı haķ yolında bezl eyledi (14) ve nefsi ismü'z-zātuñ ikisinüñ nūrındandır biri muĥyī ve biri mucīddür ki (15) haķ te'ālā aña nidā eyledi bir ođlan bađışladım ve anı velī itdüm didi ve hem

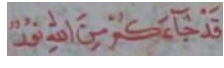
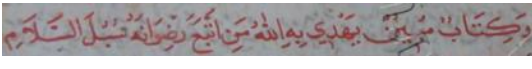

[161a]

(1) atasınuñ 'ilmini vāriş olsun ve hem atasınuñ ismini ihyā eylesün didi (2) pes eyle olsa muĥyī ve mucīd ismine mażhar oldu ve ammā **yaħyā** 'aleyhi's-selām (3) kaçan-kim **zekerıyyādan** bezl-i rūhı ve ĩşār-ı nefis oldu ise maķām bunı (4) iķtizā itdi-kim bir mażhar zāhir ola-kim 'alā-vechi'l-kemāl ola pes **yaħyā** geldi (5) 'ālem-i şürete haķıķati ve rūhı ismü'z-zāt nūrındandır ki ismü'l-ĥaķdur (6) da'vīde ma'nīde şābit olduđı-çün ve 'aklı ve ķalbi ismü's-şıfatuñ üçünüñ (7) nūrındandır biri vāriş ve biri şehīd ve biri bāķīddür vāriş olduđı niçün anıñ-çün ki (8) atasınuñ 'ilmini vāriş oldu ve daĥı şehīd olduđından ötürü 'ālemi'- (9) -l-ġaybda ħattā öldürdiler şehīd oldu haķ te'ālā aña ŧanuķluk virür ki (10) **yaħyā** aślā günāh işlemedi velākin beni severdi ben-daĥı anı severdüm (11) pes lā-büddür muĥıbbe ki maĥbūbı yolında ħatlı ola bāķī ola maĥbūbı liķāsı-y-ile (12) ve nefsi ismü's-şıfat nūrındandır ki velī isimdür ħattā **yaħyāda** ef'āl-i nefsā- (13) -niyyeden nesne şādır olmadı ammā 'īsā 'aleyhi's-selām kaçan-kim merātib-i (14) ilāhiyye ve kevniyye kāmil oldu ise emr-i ilāhī bunı iķtizā itdi kim (15) bunlardan sonra bir peygāMBER gele ki ölüleri dirilde nişānlar zāhir eyleye ħattā

[161b]

(1) ‘uḳalā’ bileler ki beşer ölüleri ihyā idermiş ḥaḳ te‘ālā daḫı ölüleri ihyā itdüğine (2) inkār eylemeyeler nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur ⁷⁰ pes ‘īsā (3) ‘aleyhi’s-selām ‘ālem-i şūrete geldi ḥaḳīḳati ve rūḫı ismü’z-zāt nūrından- (4) -dur ki ismü’l-eḥaddür anıñ-üçün kim atasuz maḫlūḳ oldı eḫadiyyete (5) delālet itdiği-çün ve ‘aḳlı ve ḳalbi ismü’ş-şifatuñ ikisinüñ nūrından biri vāḫid (6) ve biri ḥabīrdür vāḫid olduğı oldur ‘ālem-i cismānīde ve rūḫānīde ve vaḫdā- (7) -niyyetden ötrü ve ḥabīr olduğı oldur ki zāḫir ve bāṭın ‘ilimleri ‘ālim idi (8) nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur (9) ⁷¹ tevrātdan murād ‘ilm-i zāḫirdür nitekim incīlden murād ‘ilm-i bāṭın- (10) -dur ve nefsi ismü’l-fi’lüñ üçünüñ nūrındandır biri muḫyī ve biri mūmīt (11) ve biri ḥālīḳdur mazḫar-ı muḫyī olduğı oldur ki bi’izni’llāhi ölüleri dirildür- (12) -di mūmīte mazḫar olduğı oldur ki bunca kāfırları öldürdi ve mazḫar-ı (13) ḥālīḳ olduğı oldur ki yarasalar düzdi bi’izni’llāhi uçarlardı ḳaçan-kim (14) kemālāt-ı ilāhiyye tamām oldı ise ḥaḳīḳat-i insāniyyede andan şoñra ma‘ānī-yi (15) ‘ayniyyede andan şoñra şūret-i kevniiyyede pes emr-i ilāhī bunu iḳtizā’ itdi ki bunlardan

[162a]

(1) şoñra bir peygāmbere gele kim cemī‘-i kemālātı cāmi‘ ola ve resūl olup (2) mecāmi‘-i āyātı müstecmi‘ ola ki **muḫammed-i muşṭafādur** ‘aleyhi’s-şalātü ve’s-selām (3) ḥabību’llāhdur ‘ālem-i şūretde ve ma‘anīde cāmi‘dür cemī‘-i merātibi cem‘an ve tafşīlen (4) nitekim cāmi‘dür ḥaḳīḳati ile cemī‘-i ḥaḳāyıkı nitekim peygāmberdür ‘ālem-i mülkde (5) ancılayın gine peygāmberdür ‘ālem-i melekūtda ve ervāḫda ḳaçan-kim emr-i ‘īsā tamām oldı (6) ve tāriḫden altı yüz yıl yāḫūz biş yüz elli yıl yāḫūz biş yüz altmış yıl (7) yāḫūz altı yüz yigirmi yıl geçdi ise ḥāteme’n-nebiyyīn ve seyyidü’l-enbiyā’ı ve’- (8) -l-mürselīn cihāna geldi nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur (9) (10) ⁷² ḳaçan-kim **muḫammed-i muşṭafā** ‘aleyhi’s-selām (11) nūr oldı ise allāhdan enbiyā’yı üzerine mertebesi ‘ulüvvü’ş-şān oldı (12) ḥaḳīḳati ḥaḳīḳatü’l-ḥaḳāyıkıdır ve ismi ismü’l-

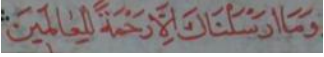
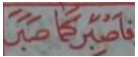

⁷⁰ Bakara Suresi, 73. Ayet: “Böylece Allah ölüleri diriltir.”

⁷¹ Maide Suresi, 110. Ayet: “Sana yazmayı, hikmeti, Tevrat ve İncil’i öğretmiştim.”

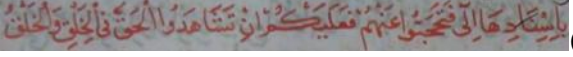

⁷² Maide Suresi, 15-16. Ayet: “Şüphesiz ki size Allah’tan bir ışık, apaçık bir kitap geldi. Allah, kendisinin izniyle rızasını arayanları o kitaptaki kurtuluş yollarına erdirir, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır.”

a‘zamdur cāmi‘dür cemī‘-i merātib-i (13) esmā’yı ve ta‘ayyūnat-ı şifātiyye’yi ve rūhī nūr-ı zātdandur ve ‘aklı envār-ı esmā’i’- (14) -z-zātdandur ve qalbi envār-ı cemī‘-i esmā’ü’ş-şifātdandur ve nefsi envār-ı cemī‘-i esmā’i’- (15) -l-ef‘ālden ‘alā-vechī’l-iḥāta ve’l-kemāl kaçan-kim ḥaḫ te‘ālā anı peygāمبرlığa

[162b]

(1) viribidi seyyidi’l-mürselīn kıldı ve ‘ālemlere raḥmet viribidi nitekim (2) ḥaḫ te‘ālā buyurur ⁷³ ve ḥaḫ te‘ālā (3) aña peygāمبرler қаşaşın ḥaber virdi andan soñra ḥaḫ te‘ālā aña buyur- (4) -dı ki ḥalkā ḥulḫ eyle aşfiyā’ ḥulḫı gibi nitekim buyurur (5) ⁷⁴ ulü’l-‘azimden murād ba‘zı ulu enbiyādur ya’nī (6) **nūḥ** şabır eyledi qavminüñ dögdüklerine ve **ibrahīm** şabr eyledi nemrūduñ odına (7) ve **isma‘ilūñ** boğazlanmasına ve **isma‘il** şabr eyledi boğazlanmaga ve **ya‘qūb** (8) şabr eyledi **yūсуfuñ** firāqına ve anuñ derdinden gözsüz olduğına ve **yūсуf** (9) şabr eyledi қuyuya ve zindāna ve **eyyūb** şabr eyledi envā’ı ile belālara ve **mūsā** (10) şabr eyledi qavminüñ cevrine ve **dāvūd** şabr eyledi ḥaḫası-y-içün kırk yıl (11) ağladuğına ve **yūनुs** şabr eyledi balıḫ yutduğına ve **zekerıyyā** şabr eyledi (12) bıçğı ile bıçılmege ve **yaḥyā** şabr eyledi қоç gibi boğazlanmaga ve **isā** şabr (13) eyledi bir kerpüç bir kerpüç üzerine қomaduğına ve ayıtdı (14) ⁷⁵ eger su‘āl eylerlerse ki enbiyā’ ḥaḫkı müşāhede eylerler-idi cemī‘-i merātib- (15) -de eyle olsa ḥalkı ḥaḫқа nice da‘vet idebilürler idi cevāb budur ki ḥaḫ te‘ālā

[163a]

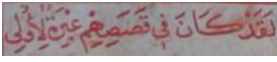

(1) kendü ile enbiyā’ ortasında ḥicāb-ı nūrānī қodı ol ḥicāblar sebebi ile (2) ḥalkı ḥaḫқа da‘vet idebilürler idi ba‘zılar aydur ḥaḫ te‘ālā ‘ālem-i ervāḥında (3) enbiyāya vaşıyyet eyledi işbu kelām ki (4) (5) (6) ⁷⁶ şöyle bilgil ki enbiyānuñ

⁷³ Enbiya Suresi, 107. Ayet: “Ve seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.”

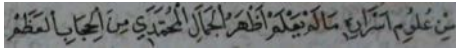
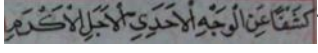

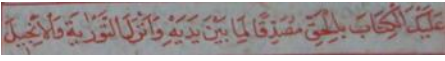
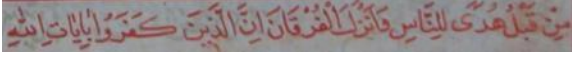
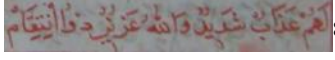

⁷⁴ Ahkaf Suresi, 35. Ayet: “Azim ve kararlılık sahibi peygamberlerin sabrettikleri gibi sen de sabret.”

⁷⁵ “Bu dünya bir köprüdür. Ondan geçiniz ve üzerini imar etmeyiniz.”

⁷⁶ “Sizi dünyadaki kullarıma peygamber olarak gönderdim. Bazı şeylerle onlara ithamda bulunup azap etmeyin. Yoksa beni görmemiş gibi olursunuz. Onların bana itham ettiklerinden dolayı da razı olmayın. Bu şekilde onları görmemiş olursunuz. Halk içinde Hakk’ı ve Hakk’da da halkı görün.”

sırlarına ve hâllerine kimse muṭṭali‘ olmaz (7) illā allāh te‘ālā muṭṭali‘ olur ‘azze sulṭānehu ve celle burhānehu iy tālib-i esrār-ı ilāhī naẓar (8) eyle şuña kim bünyād eyledüm saña evvelen ve āhiren **bi-naẓari’l-i’tibār ve’l-inṣāf** (9) **lā-bi’l-inkār ve’l-i’tisāf**⁷⁷ belki muṭṭali‘ olmak gerekdür hikmet-i ‘illiyye üzerine (10) ğāyāt-ı ğāyātda ve ma‘rifet şarābın içmek gerekdür nihāyāt-ı nihāyātda zīrā ki (11) enbiyānuñ şerī‘atını ve taḥkīkātını ve temsīlātını beyān eyledüm gökçek i’tibār (12) eyleyüp ‘ibret dutmak gerekdür (13) ⁷⁸ şimdiden şoñra ma‘ārifī ve daḳāyıkı tetmīm ve şerāyi‘yi ve ḥaḳāyıkı (14) tekmīl itmege ve ḥazret-i resūlūñ feẓāyilini beyān eylemege meşğul oluruz inṣā’ - (15) -a’llāhu te‘ālā **meb‘aṣ-i muḥammed-i muṣṭafā ṣalavātu’llāhi ‘aleyhi ve selāmühü**

[163b]

(1) (2)
(3) ⁷⁹ iy tālib-i esrār-ı ilāhī bilgil ki (4) ḥaḳ te‘ālā enbiyānuñ bināsını anuñ ile başladı ve āhirin anuñ ile ḥatm eyledi kitāb-ı (5) muḥkemi anuñ üzerine inzāl itdi ve cemī‘-i aḥkāmı anda beyān itdi ve anuñ şıfātların (6) tevrātda ve zebūrda ve incilde ve furkānda beyān eyledi ve anı kāmīl eyledi (7) livāü’l-ḥamd ile ve maḳāmü’l-a’lā ile pes nūr-ı kevneyn resūlü’ş-şakaleyn oldı (8) ve sırr-ı ḳābe ḳavseyini olup sulṭānü’l-‘ālemeyn oldı ve taḥiyyāt anuñ āli (9) üzerine olsun ki muṭṭaḳīn-i ebrārdur ve şaḥābeleri üzerine olsun ki muḥaḳḳikīn-i (10) aḥyārdur ammā ba‘du ḳāle’llāhu te‘ālā (11) (12)
 (13) ⁸⁰ ve (14) ⁸¹ **ibn-i ‘abbās** raḍiya’llāhu ‘anhu aydur

⁷⁷ “İnkār ve haksızlık gözüyle değil, ibret ve insaf gözüyle.”

⁷⁸ Yusuf Suresi, 111. Ayet: “Andolsun onların kıssalarında akıl sahipleri için ibretler vardır.”

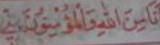
⁷⁹ “Bilginlerin bilgini en yüce olan Allah’a hamdolsun ki dünyayı insanlar için insanları da kendi için yaratmıştır. Allah’ın muhabbeti içerisinde sırlı ilimlere ait bir ilim yer almaktadır. Hz. Muhammed’in güzelliğini, her varlıkta tecelli eden zatının örtüsünü açarak yaratmıştır.”

⁸⁰ Al-i İmran Suresi, 2-3-4. Ayet: “Allah; O’ndan başka asla ilâh yoktur; hay ve kayyûmdur. O sana kitabı, gerçeğin ta kendisi ve önceleri doğrulayıcı olarak indirmiştir; daha önce insanlara doğru yolu göstermek üzere Tevrat ve İncil’i indirmişti; furkanı da indirdi. Bilinmeli ki Allah’ın âyetlerini inkâr edenler için şiddetli bir azap vardır. Allah suçlunun hakkından gelen mutlak güç sahibidir.”

⁸¹ “Ey Muhammed! Sen olmasaydın alemleri yaratmazdım.”

peygamber ‘aleyhi’s-selām (15) haḳ te‘ālā evvel benüm rūḥumı yaratdı ve bir yirde daḥı buyurur ki haḳ te‘ālā evvel

[164a]

(1) benüm nūrumı yaratdı ve bir yirde daḥı buyurur ki haḳ te‘ālā evvel benüm ‘aḳlumı (2) yaratdı ve bir yirde daḥı buyurur ki ⁸² daḥı niçe (3) bunlaruñ gibi deliller beyān eyledi cemī‘-i mevcūdātđan evvel idüğüne ve dükeli (4) maḥlūḳātđan efđal idüğüne ḳuṭbü’l-muḥaḳḳıḳīn ‘alī kerrema’llāhu vechehu aydur (5) haḳ sübhānehu ve te‘ālā evvel **muḥammedüñ** nūrumı yaratdı ‘arşı ve kürsi ve cenneti ve cehennemi (6) ve yirleri ve gökleri yaratmazđan öñđin ve **muḥammed-i muṣṭafānuñ** cānın **ādem-** (7) **-den** üç yüz yigirmi dört biñ yıl evvelden yaratdı andan soñra (8) haḳ te‘ālā on iki ḥicāb yaratdı biri ḳudret ḥicābı ve biri ‘azamet ḥicābı ve biri (9) minnet ḥicābı ve biri rahmet ḥicābı ve biri sa‘ādet ḥicābı ve biri kerāmet (10) ḥicābı ve biri menzilet ḥicābı ve biri hidāyet ḥicābı ve biri nübüvvet ḥicābı ve biri (11) rif‘at ḥicābı ve biri heybet ḥicābı on ikincisi şefā‘at ḥicābı andan (12) soñra ḥazret-i resülüñ nūrı on iki biñ yıl ḳudret ḥicābında ṭur- (13) -dı ve on bir biñ yıl ‘azamet ḥicābında ṭurđı ve on biñ yıl minnet ḥicābında (14) ṭurđı ve toḳuz biñ yıl rahmet ḥicābında ṭurđı ve sekiz biñ yıl sa‘ādet (15) ḥicābında ṭurđı ve yidi biñ yıl kerāmet ḥicābında ṭurđı ve altı biñ yıl

[164b]

(1) menzilet ḥicābında ṭurđı ve biş biñ yıl hidāyet ḥicābında ṭurđı (2) ve dört biñ yıl nübüvvet ḥicābında ṭurđı ve üç biñ yıl rif‘at ḥicābında (3) ṭurđı ve iki biñ yıl heybet ḥicābında ṭurđı ve biñ yıl şefā‘at ḥicābında (4) ṭurđı andan soñra altı biñ yıl daḥı ‘arşda ṭurđı andan soñra (5) haḳ te‘ālā anı şulb-ı **ādeme** getürđı **ādemden** soñra biñ yıl olıcaḳ **şīse** (6) getürđı andan soñra **idrīse** andan soñra **nūḥa** geldi tā ‘**abdu’llāh** (7) **ibni’l-muṭālibe** gelince āḥir mekkede ‘ālem-i şehādete geldi ve naḳildür ki (8) haḳ te‘ālā **muḥammedüñ** nūrından bir nūr ağaḳ yaratdı dört budāğı var-idi (9) aña şeceretü’l-yāḳīn dirler-idi andan soñra haḳ te‘ālā **muḥammedüñ** nūrumı bir aḳ (10) incüden ḥicāb içinde zāhir eyledi ve bir tāvūs şüretinde ol ağacuñ (11) üzerine ḳonđı biñ yıl ol ağacda tesbīḥ eyledi andan soñra haḳ te‘ālā (12) ḥayā’ gözgüsin yaratdı ol tāvūsuñ ḳarşusına

⁸² “Ben Allah’tanım ve müminler de bendendir.”

ğodı kaçan-kim ol (13) tāvūs gözğüye nazār eyledi gördi-kim bir aħsen-i ŗuret ve ezyen-i hey'et (14) çün **muħammed-i muŗtafa** anı gördi utandı biŗ kez secde eyledi ol biŗ (15) secde bize günde biŗ vağt namāz farz oldu ĥağ te'ālā gine ol nūra

[165a]

(1) nazār eyledi ol nūr ĥağdan ĥayā eyleyüp derledi pes ĥağ te'ālā baŗı (2) derinden firiftehleri yaratdı ve yūzi nūrından 'arŗı ve kürsi levħi ve ĥalemi (3) cenneti ŗemsi ve ĥameri ve yılduzları yaratdı ve gögsi derinden enbiyā'yı ve mürsel- (4) -leri ve 'ulemā'yı ve ŗühedā'yı ve ŗālihleri yaratdı ve ol tāvūsuñ ĥuyruğundan (5) yahūdileri naŗrānileri ve münāfiğları yaratdı ve ol tāvūsuñ ayağı derinden (6) yirleri ve yirler içindekin yaratdı tā esfelü's-sāfilīne varınca cehennemı ve içinde- (7) -kini yaratdı andan ŗoñra ĥağ te'ālā ayıtdı yā **muħammed** öñüñe nazār eyle **muħammed-i** (8) **muŗtafa** öñüñe nazār eyledi cemī'-i tarafları nūr olmiŗ öñündeki nūr (9) **ebū bekir** nūri idi ardındağı nūr '**ömer** nūri idi ve sağ yanındağı (10) nūr '**oŗmān** nūri idi ve ŗol yanındağı nūr '**alī** nūri idi rađiya'llāhu (11) 'anhum ecma'ın andan ŗoñra **muħammed-i muŗtafa** nūri yitmiŗ biñ yıl ĥağğa tesbīħ (12) eyledi andan ŗoñra **muħammedün** nūrından enbiyānuñ cānların yaratdı **lā ilāhe illa'**- (13) **-llāh muħammedün resūlu'llāhi** didiler andan ŗoñra ĥağ te'ālā bir ĥandīl yaratdı **muħammedün** (14) dünyādaki ŗuretini yaratdı **muħammed** ol ĥandīle girdi namāz ĥılır gibi (15) ėurdu andan ŗoñra enbiyānuñ cānları **muħammed-i muŗtafanuñ** iki yüz yıl çevresinde

[165b]

(1) tavāf eylediler andan ŗoñra ĥağ te'ālā ervāħa buyurdu **muħammede** nazār (2) eyleyeler pes ervāħ nazār eylediler her kim baŗını gördi yir yüzine sultān (3) oldu her kim elini gördi 'ādil pādiŗāħ oldu ve her kim gögsini (4) gördi 'ālim oldu ĥāŗıl-ı kelām her kim ĥazret-i resūlūñ bir mübārek yirini (5) gördi dünyāda ol 'uzva münāsib bir ŗan'at iŗledi andan ŗoñra (6) ĥağ te'ālā ĥağkı namāza buyurdu **aħmedün** ŗureti üzerine ya'nī namāzuñ ĥıyāmı (7) elife beñzer ve rükū'ı ĥāya beñzer ve secdesi mīme beñzer ve taħıyyāta oturması dāla (8) beñzer andan ŗoñra ĥağ te'ālā enbiyānuñ ŗuretini **muħammedün** lafzına beñzer (9) yaratdı baŗı müdevverdür mīme beñzer ve iki elleri ĥāya beñzer ve ĥarnı mīme (10) beñzer ve ayağları dāla beñzer iy tālīb-i esrār-ı ilāhī ŗimdüden girü ĥazret-i (11) resūlūñ vilāyetini ĥur'an nāzil olduğünü ve kelimāt-ı

ḳudsıyye'yi beyān eyleyelüm (12) inşā'a'llāhu te'ālā niteki ḥaber virdi ḥazret-i resūl rivāyet olundı ḥaber-i şaḥīḥ- (13) -de ḥaḳ te'ālā **muḥammedūñ** nūrından bir cevher yaratdı ve ol (14) cevhere nazār itdi eridi şū oldı ve ol şū ḥareket eyleyüp biñ yıl (15) mevc urdı ḳarār eylemedi andan şoñra ḥaḳ te'ālā **muḥammedūñ** nūrın on bölük

[166a]

(1) eyledi birinden 'arşı ve birinden ḳalemi ve birinden levḥi yaratdı ve birinden (2) şemsi ve birinden ḳameri yaratdı ve birinden kevākib-i seyyārātı yaratdı ve birinden (3) kürsi yaratdı ve birinden mü'minlerūñ nūrın yaratdı onuncıdan **muḥammed-i** (4) **muştafānuñ** cismini yaratdı ḳaçan-kim **muḥammed-i muştafānuñ** anası gebe (5) oldı maşriḳ ve mağrib ve deñizler birbirine muşdılar **ebi'l-ḳāsımuñ** vaḳti (6) oldı diyü ehl-i tefsīr aydurlar ḳaçan-kim **muḥammed-i muştafā** toğdı secde eyledi (7) ve secdesinde ayıtdı ümmetī ümmetī didi ka'benūñ dört dīvārından āvāz (8) geldi ve şanukluk virdiler ki ḥaḳ peygāberdür der-ḥāl ka'be muḥammede secde (9) eyledi ve naḳıldür ki 'abdü'l-muḩᩤalıb ol gün ben ka'bede idüm (10) ka'bede şanemler var-idi yirlerinden düşdiler secde eylediler andan şoñra (11) cinnīler göge çıḳmaḳdan men' olundı pes cemī'-i cinnīler bir yire gelüp iblīse (12) geldiler ayıtdılar bizi bugün göge çıḳmaḳdan men' eylediler çün iblīs işitdi (13) çağırdı feryāz eyledi ayıtdı bugün 'ālemlere rahmet geldi siz (14) anıñ-içün gökden men' olunduñuz zīrā ki gök **muḥammedūñ** ümmetinūñ nazargāhıdur (15) ve naḳıldür ki ḳaçan-kim ḥazret-i reşūli anası toğurdı resūlu'llāhdan

[166b]

(1) bir nūr çıḳdı anası ol nūr ile ka'beden başra şehriniñ sarāyların (2) gördi **enes** radiya'llāhu 'anhu aydur ḥazret-i resūl çün biraz büyüdi oğlan- (3) -cıḳlar oynarlar-idi ol teferrüc iderdi cebrā'il geldi peygāberi aldı (4) bir ḥalvet yire iletđi gögsini yardı içinden ne-deñlü ḳan ve şafrā ve sevdā (5) var-ise çıḳardı ve ayıtdı bu şeytānuñ ḥazzıdur andan şoñra uçmaḳdan (6) bir altun tās getürdi zemzem şū'yı'ile gögsini ve ḳarnını yudı gine (7) dikdi **enes** radiya'llāhu 'anhu aydur igne yirinūñ eşerin gögsünde gördüm **faşlun** (8) **şıfatü'n-nebiyyü 'aleyhi's-selām** çün ol ḥabību'llāhi cihāna geldi yidi (9) ḳat gök ehl-i cümle anı görmege geldiler ve uçmaḳ içindeki ḥürü'l-īn her (10) birinūñ elinde bir nürdan tabaḳ dutup geldiler **muḥammedūñ** üzerine saḳdılar ve cemī'-i (11) bütler yüzleri üzerine düşdiler ve ol gün biñ kelīsānuñ ḳubbesi aşığa geçdi (12) ve kisrā

pādişāhınuñ tākı çatladı yıkıldı ve sāvā bahrı aşāğa geçdi ve mecūsī- (13) -ler ki bunca zamān idi oda tıparlardı ol gice ol od söyüdü ve gölgesi (14) yoğudu zīrā ki kendü başdan ayağa nūr idi lā-cerem nūruñ dahı gölgesi olmaz (15) ve başı üzerinde bir pāre bulut var-idi kanda yürüye bile yürürdi ve gözi

[167a]

(1) nice-kim önündekin görürdi ardındağın dahı eyle görürdi ve bir kez bakışda (2) maşrıķı ve mağribi görürdi ve kulağı uyanuķ iken nice işidür ise uyurken dahı (3) eyle işidürdi ve burnındağı mu‘cize ol idi-kim kaçan cebrā’ıl vahiy için aña (4) gelse gökden ayrulduğınlayın kokuşını bilürdi ve dişleri nūrından gice (5) yollar gözükürdi ve nesne yavu varsa ol nūr ile bulurlar idi ve arkasında (6) gügercin yumurdası kadar nübüvvet mühri var-idi ve derlerse derleri güller (7) ve müşk gibi kokuşardı ve bir avuç toprak ile on iki biñ leşkeri helāk (8) eyledi ve barmağı ile aya işāret eyledi gökden yire inüp iki pāre oldu (9) ĩmān ‘arz eylediler ve bir gün ay gökden yire inüp bişigin ügridi ve barmağlarından (10) çişmeler akdı ve ağulu bişmiş kuzu aña söyledi yā resūla’llāh benden yime (11) didi ve hūrmā çekürdegin yire dikdi def‘ī bitdi yidiler ve her yire kim uğrardı (12) taşlar ve ağaçlar aña söyler idi ve selām virürlerdi cemī’-i halkı hulk-ile kul (13) kılmuşdı ve hīç riyā işlemedi ve bir nefes nefsi ārzūsına uymadı ve hüküm içinde (14) kimseye meyl eylemedi ve fakirle fahır iderdi meskenetden ‘abā geyürdi ve gāyet (15) tevāzu’ itdüğinden arpa etmegın yirdi ve her ta‘āmı yirmezdi ve dünyāya

[167b]

(1) mel‘ūn dirdi ehl-i dünyā’yı aslā sevmezdi ihtilām görmedi ve aña (2) siñek kınmadı ve bit büre sırmadı ve haķ te‘ālā cemī’-i peygāamberlerden anı efđal (3) yaratdı anıñ-içün zātı halīm idi ve kalbi selīm idi ve luţfı delim idi belāğatı (4) ve feşāhatı ve şabrı ve rızāsı kemālde idi halkā şefkatlü idi ve haķka (5) maħabbetlü idi ve bir kişi anı evine da‘vet eylese varurdi ve hasta olsalar şora (6) varurdi eger bir kişi seferde ölse gāyib namāzın kılurdi eger şehirde (7) ölse cenāzesine hāzır olurdi ‘ilm ehline cāhillerden yig hūrmet (8) iderdi kāfirlere ve münāfiķlara aslā ikrām eylemezdi ve kimseye söğmedi (9) ve küsmedi ve tükürmedi ve yavuzluķ idene eylük iderdi kaçan bir meclise varsa (10) ne yirde dilerse otururdi bayları baylığı-y-içün ağırlamadı ve dervīşleri (11) dervīşsin diyü hōrlamadı ve kaftānın kendü yamardı ve kanķı tavara (12) gerek-ise biner-idi ‘ār

itmezdi ve yayan kimse bulsa ardına alur idi dū-şenbe (13) ve benc-şenbe ve eyyām-ı bıyзде oruç dutar-idi ve gicelerde ‘ibādet iderdi on (14) reka‘at nāfile namāzın kılırdı andan vitr-i vācib kılırdı ve otururken döşegi (15) çatında iki reka‘at namāz kıılır idi hāşıl-ı kelām cemī‘-i kemālāt ile mevşūf

[168a]

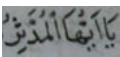
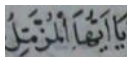

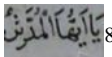
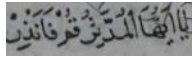
(1) idi andan şoñra ‘azīm kerāmetleri zāhir olmağa başladı hattā (2) kırk yaşına irişdi andan envā‘ı ile mu‘cizāt gösterdi ve tāt (3) içinde gāyet kendü nefsine mücāhede eyledi andan şoñra resūlū’llāh (4) hira tağına varurdi giceler anda ‘ibādet iderdi hālvet ‘uzlet (5) severdi şevk ve maḥabbete gālebe eyledi eyle olsa cemī‘-i aḥbābdan (6) kesildi maḥbūb-ı ḥaḳīkiyyeye meşgūl oldu cemī‘-i ḥalk anuñ ‘ışkına muḫtālī‘ (7) oldılar hattā kendünün ‘ammūsı **ḥamza** kendünün kız qarındaşı **ātikeye** (8) ve kureyş kavmi cem‘ olup şordılar ve ayıtdılar **muḥammedūñ** guşşası nedendür kim (9) anuñ mübārek yüzini şaru görürüz hīç ḥalka qarışmaz dāyimü’l-aḥzanı olup (10) hālvete meşgūldür ol hātūn ayıtdı bilmezsin bu kez dōstlar bir yire (11) cem‘ olup ayıtdılar yā **muḥammed** senūñ ḳalbūnde ve yāḥūz nefsūnde zaḥmet (12) var-ise bize ḥaber virgil ‘ilāc idelüm peygāmbere ‘aleyhi’s-selām bunlara cevāb (13) virmedi bunlar ayıtdı bunuñ yāri **ebū bekirdür** ola ki aña söyleye **ebū bekre** (14) geldiler peygāmbereñ hālinden şordılar **ebū bekr** ayıtdı bilmezsin evet varayın (15) şorayın ebū bekr peygāmbere geldi ayıtdı yā **muḥammed** hālūñ nedür peygāmbere

[168b]

(1) ‘aleyhi’s-selām ayıtdı şu getürün şu getürdiler içdi ve gısl eyledi (2) ridāsın örtünüp gine hira tağına teveccūh eyledi çün tağa çıkdı yüzün (3) yire ḳoyup ağladı ve allāha tazarru‘ eyledi hattā göklerdeki firiştehler ve uçmaḳda (4) hūrū’l-‘īn **muḥammed** içün ağlaşdılar ayıtdılar ilāhī biz muḥibbūñ āvāzın ve tazarru‘ın (5) işidürüz ol kimdür ḥaḳ te‘ālā cebrā‘il ayıtdı yā cebrā‘il vaḥyūñ ve emrūñ (6) ve nehyūñ vaḳti oldu in benüm ḥabībūme ve ḥalkumuñ ḥayırlusına benden selām (7) eyle ve benüm hedıyyemi aña ulaşdurgıl cebrā‘il gökden inerken çağırdı peygāmbere (8) ‘aleyhi’s-selām gördi yir ile gök arasında bir yaşıl ḫon geyür kişi (9) ḫurur cebrā‘il oḳu didi peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı oḳumaḳ bilmezsin (10) cebrā‘il ayıtdı ayıt (11)

قوله ربك الاكرم الذي علم بالقدر علمه الانسان ما لم يسئل⁸³ (12) **ibn-i ‘abbās** rađiya’ llāhu ‘ anhu aydur evvel sūre ki nāzil oldı ikrā’ sūresi (13) nāzil oldı ekşer-i müfessirler aydurlar evvel sūre ki nāzil oldı fātiha sūre- (14) -sidür andan şoñra ikrā’ sūresidür āyetine varınca ba’zılar (15) aydurlar fātiha sūresi mekkede nāzil oldı şol vaqt ki namāz farz olundu

[169a]

(1) bir dağı medīnede nāzil oldı şol vaqt kim kıble bir yaña dağı döndi (2) eşağ budur ki fātiha sūresi mekkede nāzil oldı çün nāzil oldı (3) cebrā’il gine gāyib oldı ‘ulemā aydurlar peygāmbere ‘aleyhi’s-selām evvel (4) vahy olduğı vaqtin ⁸⁴ ve ⁸⁵ dinildi andan şoñra (5) ⁸⁶ dinildi ve naıldür ki peygāmbere ‘aleyhi’s-selām bir gün evde yaturdı (6) cebrā’il geldi ⁸⁷ didi hazret-i resül korıdı **hadice** rađi- (7) -ya’ llāhu ‘anhā ayıtdı yā **muhammed** sen şıla-ı raħm idersin ve öksüzlere şefkat (8) idersin ve gökçek işleri seversin ve halkuñ lañfdür tañrı señün-ile (9) yaramaz iş işlemez ola ki bu gelüp çağırın nāmūs-ı ekberdür peygāmbere gelür (10) didi peygāmbere bir päre yatdı cebrā’il gine kapuya geldi ayıtdı (11) ⁸⁸ peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı yā **hadice** ol (12) çağırın budur işde geldi **hadice** ayıtdı yā **muhammed** saçımı açayın eger şeytān (13) ise benden kaçmaya eger firişte ise gāyib ola **hadice** kaçan-kim saçın (14) açdı cebrā’il gāyib oldı peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı yā **hadice** gāyib (15) oldı **hadice** ayıtdı yā **muhammed** baña islām ‘arz eyle be-dürüstī sen

[169b]

(1) resülü’ llāhsın ve ol gelen rühü’ l-emīndür peygāmbere ‘aleyhi’s-selām **hadiceye** (2) imān ‘arz eyledi ‘avratlardan evvel müslimān olan **hadicedür** ve erenler- (3) -den evvel

⁸³ Alak Suresi, 1-2-3-4-5. Ayet: “Yaratan rabbinin adıyla oku! O, insanı alaktan (asılıp tutunan zigottan) yaratmıştır. Oku! Kalemle (yazmayı) öğreten, (böylece) insana bilmediğini bildiren rabbin sonsuz kerem sahibidir.”

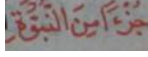

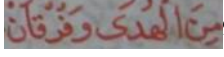
⁸⁴ Müddessir Suresi, 1. Ayet: “Ey örtüsüne bürünen!”

⁸⁵ Müzzemmil Suresi, 1. Ayet: “Ey örtüsüne bürünen!”

⁸⁶ Maide Suresi, 67. Ayet: “Ey peygamber!”

⁸⁷ Müddessir Suresi, 1. Ayet: “Ey örtüsüne bürünen!”

⁸⁸ Müddessir Suresi, 1-2. Ayet: “Ey örtüsüne bürünen! Kalk ve uyar!”

müslimān olan **ebū bekirdür** oğlanlardan evvel müslimān olan ‘**alīdür** (4) andan soñra kırkıncı müslimān olan ‘**ömerdür** kırklar anuñ-ile tamām oldı (5) ba‘zılar ayıtdı peygāmbere ‘aleyhi’s-selām altı ay halkı düş ile da‘vet eyledi (6) nitekim peygāmbere ‘aleyhi’s-selām buyurur (7) ⁸⁹ anıñ-üçün ki yigirmi üç yıl da‘vet eyledi altı ay düş ile (8) da‘vet itdi ve girü kalanı **kur’ān** ile idi **faşlun fī nüzūli’l-kur’ān** (9) **qāle’llāhu te‘ālā** (10) ⁹⁰ **beğavī tefsīrinde** aydur be-dürüstī ramazān bir ayuñ (11) adıdur ol vaqt oruç ıssıya gelmiş idi halk anda oruç dutarlar-idi (12) taşlar harāretten kızmışlardı halka zahmet virürdi eyle olsa ol (13) ayuñ adı ramazān olundu ve **kur’āna** **kur’ān** dinildi ne-y-içün anıñ-içün ki sūreleri (14) ve āyetleri ve harfleri ve kaşaları ve emri ve nehyi ve va‘di ve va‘īdi (15) cem‘ eyledüğinden ötürü **kur’ān** dinildi zīrā ki **kur’ānuñ** aşlı ma‘nisi cem‘ itmekdür

[170a]

(1) **ibn-i ‘abbās** rağiya’llāhu ‘anhumā aydur **kur’ān** levh-i maḥfūzdan bir yirden (2) nāzil oldı ramazān ayında **qadr** gicesinde dünyā göginden beytü’l-‘izzete (3) andan soñra **cebrā’il** ḥācet olduqça bir bir indürdi eyle olsa (4) peygāmbere ‘aleyhi’s-selām yigirmi üç yıl da‘vet eyledi **kur’ān** ile ve naķıldür ki (5) **ibrāhīmüñ** şuhfi ramazān evvelinde nāzil oldı ve **mūsānuñ** tevrātı ramazānuñ (6) altıncı gününde nāzil oldı ve **‘īsānuñ** incīli ramazānuñ on üçünde nāzil (7) oldı ve **kur’ān muḥammed-i muştafāya** ramazānuñ yigirmi dört gününde nāzil oldı (8) bilmek gerekdür ki **kur’ān** şıfatı’llāhdur ve kelāmu’llāhdur icmā’-ı ümmet (9) ile ve tevātür naqli ile şābit oldı imdi **ḥaḳ te‘ālā** ‘azze ve celle mütekellimdür (10) ve kelāmu’llāh bir şıfatdur ki anda keşret yokdur velākin emr ve nehy (11) ve ḥaber ve ta‘alluḳāt ve izāfāt i‘tibārı mütekeşşir olur zīrā ki (12) kemāl-i tevḥīde bu lāyıḳdur ki vāḥid ola anıñ-üçün ba‘zı müte’ahḥirlerüñ yakın- (13) -ları olmamağın keşīrdür dirler elfāz ve ḥurūf i‘tibārı ile lākin (14) biz işbāt iderüz ki kelāmdan murād nazm-ile ma‘nīdür ikisi-de **qadīmdür** (15) ammā mu‘tezilī ve eşā‘ire ve ḥanābile bunlar ayıtdılar kelām eczā’dan mürettebdür

⁸⁹ “Salih rüya, peygamberliğin kırk altı cüzünden biridir.”

⁹⁰ Bakara Suresi, 185. Ayet: “O (sayılı günler), doğruyu eğriden ayırma, gidilecek yolu bulma konusunda açıklamalar ve insanlara rehber olarak Kur’an’ın indirildiği ramazan ayıdır.”

[170b]

(1) ve her nesne kim eczadan müretteb olsa hâdişdür pes eyle olsa kelāmu'llāh (2) hâdişdür dirler haq budur ki kelām iṭlāk olunur iki ma'nīye biri kelām-ı (3) nefsi ve biri kelām-ı lisānī bizüm murādumuz bundan kelām-ı nefsidür şāmil- (4) -dür lafzı ve ma'nāyı kāyimdür zātu'llāh ile imdi kelāmu'llāh mektūbdur muşhafda (5) ve maqrū'dur dillerde ve maḥfūzdur gönüllerde ammā hiç bunlaruñ birisine ḥulūl (6) eylemez kırā'at ve kitābet ve hıfız bunlar hâdişdür zīrā ki kırā'at maqrūnuñ (7) ğayrı maqrū' kadīmdür kırā'at hâdişdür **mevlānā ḥaydar** rahmetu'llāhi 'aleyhi aydur (8) zīrā peygāmbere 'aleyhi's-selām buyurur ki (9) ⁹¹ **fahru'** - (10) **-l-islām** rahmetu'llāhi 'aleyhi ayıtdı **ebī yūsuf ebā ḥanīfe** ile altı ay baḥş (11) eylediler ḳur'ān kadīmdür veyā hâdiş-midür diyü āḥir **ebī yūsuf** ayıtdı benüm 'ilmümi (12) ve **ebā ḥanīfenüñ** 'ilmi buña vardı kim her kim ḳur'āna maḥlūḳ dise kāfirdür ḥadīse (13) muvāfiḳ cevāb virdiler ammā ba'zı muḥakkiḳler ayıtdılar kelāmu'llāh kadīm ma'nīdür (14) lafz muḳābelesinde degüldür belki 'ayın muḳābelesindedür girü ḳalan (15) şıfatu'llāh gibi işbu söz haq kelāmdur muṭābıḳ ḥadīse ve aḳvāl-i e'immeye

[171a]

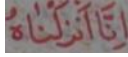
(1) ve tefsīre imdi işbu i'tikādı şaḳla i'tibār eyleme şol kişiye ki ḳur'ān nazm- (2) -dur dirler ancak ve nazm hâdişdür dirler ve ḳur'ān ma'nīdür ancak dirler be-dürüstī (3) bu söz bāṭıldur zīrā haq te'ālā mütekellimdür kelām-ı ezeli ile ve kelām olmaz (4) illā nazm ile ma'nī ile olur ammā **teftezānī** ve aña tābi' olanlar müteḥḥayyir oldılar (5) ḳur'ānuñ ḥaḳıḳatini idrāk eylemediler ayıtdılar bu mes'ele müşkildür didiler işkāl (6) üzerine ḳaldılar 'ilimleri az olmağın ve ayıtdılar ḳur'ān maqrū' ma'nisi nedür (7) müşterekdür kelām-ı nefsi ile kelām-ı lafzī or[ta]sında fāsıd da'vī eylediler (8) ḥāşıl-ı kelām ḳur'ān nazm-ile ma'nīnüñ ismidür kelimāt mürekkebdür terkīb (9) ḥāşdur muṭlaḳā gerek-ise cebrā'il oḳısun ve gerek-ise peygāmbere ve ğayrı kişi- (10) -ler oḳısunlar berāberdür (11) ⁹² ba'zilar ayıtdı ḳur'ān

⁹¹ "Kur'an Allah'ın sözlerinden yaratılmıştır, sonradan yaratılmamıştır. Bir kimse eğer onun sonradan yaratılmış olduğunu söylerse Allah'a and olsun ki kafir olmuş olur."

⁹² "Kur'an'ın inmesinin ardından akıllara gelen bazı güç meselelerin açıklaması şu şekildedir."

nāzil oldı (12) demek ne dimekdür ya'nī qur'ān zāhir oldı demek olur levh-i maḥfūzda anıñ-içün (13) ki nüzül aşılta hareket itmekdür a'lādan esefle bundan hareket-i ma'neviyye- (14) -dür ammā meşhūr beyne'l-cumhūr oldur ki kütüb-i semāviyye nāzil olmaqdur (15) ki firiştehler anı telākī-i rūḥānī ile almış olalar yāḥūz levh-i maḥfūzdan

[171b]

(1) hıfz itmiş olalar ba'zılar aydur ḥaḳ te'ālā nüzüli vaşf eyledi getüren (2) melek vaşfi ile nitekim ḥaḳ te'ālā buyurur ⁹³ demek ya'nī biz qur'ānı (3) saña bu vech-ile indürdük ki cebrā'īli saña indürdük qur'ānı bile indürdük demek (4) olur muḥaḳḳıḳler aydurlar şaḥīḥ budur ki ḥaḳ te'ālā qur'ānı zāhir itdi levh-i maḥfūzda (5) andan soñra zāhir itdi evvelki gökde beytü'l-'izzetde andan soñra cebrā'īle (6) buyurdu ki qur'ānı indüre nebīsine ve ḥalḳuñ ḥayırlusına kim ol **muḥammed-i muştafā**- (7) -dur 'aleyhi's-selām imdi peygāMBER 'aleyhi's-selām cebrā'īlden qur'ānı iki (8) vech-ile alurdu biri budur ki peygāMBER beşer şüretinden melek şüretine (9) girürdi andan qur'ānı alurdu ve biri budur ki cebrā'il melek şüretinden (10) çıkardı insān şüretine girürdi bir şaḥābe varidi adını **dihye** dirler (11) idi ekşer anuñ şüretine girürdi zīrā ki peygāMBER 'aleyhi's-selām ol (12) kişiyi severdi **tefsir-i kaziide** aydur qur'ān cebrā'īlüñ ḳalbinde nazm-ile (13) ve ma'nāsı-y-ile def'ī mütemeşşil olurdu yā allāh te'ālā aña söylese veyā levh-i (14) maḥfūzdan alsa gelürdi resūlu'llāh 'aleyhi's-selām oturdu def'ī anuñ-da (15) ḳalbinde mütemeşşil olurdu nazm-ile ma'nāsı bilünürdi pes söz aña vardı kim

[172a]

(1) qur'ān nazm-ile ma'nādan 'ibāret ola mezḥeb-i şaḥīḥ daḥı budur vallāhu a'lemu (2) bi's-şavāb ḥāşıl-ı kelām vaḥy iki vech-iledür biri zāhirdür ve biri bāḥın- (3) -dur ol-kim zāhirdür üç nev'-iledür evvel budur ki cebrā'il dilinde şābit ola (4) ve söyleye ğayrı kişinüñ ḳulağında vāḳi' ola bu ḳıbledendür ikinci budur ki (5) melek işāreti ile maḳşūd ḥāşıl ola hīç kelām beyān eylemedi bu vaḥye ḥāḫır-ı (6) melek dirler üçüncü budur ki vaḥy-i bāḫın oldur ki ḳıyāsdu ve ictihāddur (7) imdi eger bildüñ-ise şunu ki saña beyān itdüm esrār-ı risāletden ve nüzül-i qur'āndan (8) şimdiden girü mi'rāc ḥadīşlerin beyān eyleyelüm ḥaḳ te'ālānuñ ḳudreti ile (9) inşā'a'llāhu te'ālā imdi mü'mine evvel farz olan

⁹³ Kadir Suresi, 1. Ayet: “Biz onu (Kur'an'ı) indirdik.”

allāh ve resūlu'llāha īmān getir- (10) -mekdür ikinci farz namāz kılmakdur ve namāz mi'rāc gicesinde farz oldu andan (11) şöıra zekāt farz oldu andan şöıra oruç farz oldu andan şöıra hac farz oldu (12) andan şöıra gāzā farz oldu **ḥadīs-i mi'rāc** k̄āle'llāhu te'ālā (13) (14)
⁹⁴ ve naḳıldür kim (15) peygāamber 'aleyhi's-selām ayıtdı bir gice ka'be ḥareminded esved ve yāḥūz ḥatīm

[172b]

(1) ḳatında yatur-idüm uyur-idüm ammā gönlüm uyumazdı gördüm cebrā'il geldi (2) ayıtdı ṭur yā **muḥammed** ki allāh te'ālā seni oḳur çün anı işıtdüm der-ḥāl ṭuru (3) geldüm ābdest aldum daşıra çıḳdum ben burāḳa bindüm ve ol burāḳ gözleri ne-yire (4) irerse ayağın anda başardı ḥattā beyte'l-muḳaddise geldük evvel islām dīni (5) bir güzel yigit şüretinde geldi benüm ile görüştü baña ikrām eyledi ve baña cemā'at (6) ile namāz kılmak buyurdu ben ayıtdum **ibrāhīm** imām olsun namāz kılalum cebrā'il (7) ayıtdı imām olmağa sen evlāsın andan şöıra peygāamberler cānları (8) baña uydılar iki reka'at namāz kıldum ammā **imāmü'r-rāzī ve imāmü's-şāfi'ıyyī** (9) rahmetu'llāhi 'aleyhimā ayıtdılar mi'rāc ḥadīce evinden idi didiler **ebü'l-leys** (10) rivāyet ider **sa'dü'l-ḥuzrī** raḳıya'llāhu 'anhu ayıtdı peygāamberden 'aleyhi's-selām su'āl (11) eyledüm mi'rācdan peygāamber 'aleyhi's-selām ayıtdı yolda giderken sağ yanumdan (12) bir āvāz işıtdüm yā **muḥammed** diyü ve şol yanumdan bir āvāz daḥı işıtdüm didi (13) ve öñümden bir 'avrat ḳarşu geldi dürlü ziyet ile baña kendü'yi (14) 'arz eyledi bunların hiç birisine i'tibār eylemedüm geçdüm gitdüm andan şöıra (15) ḳudse geldüm burāḳdan indüm anda bir ḥalka var-idi peygāamber aña yapuşup

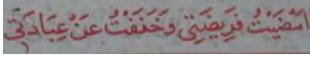
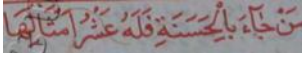
[173a]

(1) ṭururlardı ben-daḥı aña yapuşdum andan şöıra mescide girdüm namāz kıldum (2) peygāamberler ile andan şöıra ben ayıtdum yā cebrā'il sağ yanumdan bir āvāz (3) işıtdüm ol nedür cebrā'il ayıtdı yahūdīler idi seni ḳıgırdılar eger anlara (4) iltifāt eyleseñ ümmetün yahūdiler olurdu andan şöıra ben ayıtdum şolumdan (5) bir āvāz daḥı işıtdüm

⁹⁴ İsrā Suresi, 1. Ayet: "Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir."

nedür cebrā' il ayıtdı naşrānīlerdür eger anlara iltifāt (6) eyleseñ ümmetüñ naşrānīler olurdu andan şöıra ben ayıtdum ol 'avrat nedür (7) cebrā' il ayıtdı eger aña iltifāt eyleseñ ümmetüñ dünyā'yı kabül idüp āhireti (8) terk iderlerdi andan şöıra baña iki çanağ geldi birinde süd ve birinde (9) süci var-idi cebrā' il ayıtdı kankısın dilerseñ iç südi içdüm (10) cebrā' il ayıtdı hağ te'ālā ümmetüñe islāmı 'atā kıldı eger süciden içseñ (11) ümmetüñ azarlar idi andan şöıra mi'rāc geldi ya'nī bir nerdübān geldi aña (12) bindüm gitdüm **enes bin mālīk** peygāmberden naql ider peygāmbere 'aleyhi's-selām (13) ayıtdı ol mi'rāc sıdretü'l-müntehāyadan benüm ile bile çıkdı ve sıdretü' (14) -l-müntehānuñ altında dört ırmağ akar-idi ikisi zāhir dünyāda akarlar biri nīl (15) ve biri furat ve ikisi bāṭın-ı uçmağda akarlar imdi sıdretü'l-müntehā didikleri

[173b]

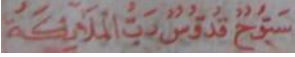
(1) bir ağaçdur yaprakları [fil]⁹⁵ kulağına beñzer ve yemişleri tağlar gibi idi ve baña (2) anda elli vağt namāz farz oldı bir gün bir gicede andan **mūsā** peygāmbere (3) indüm ayıtdı ümmetüñ tāğat getirimezler gine varğıl didi bir niçe kez var- (4) -dum geldüm hattā bir günde bir gicede biş vağt namāz kıldı andan şöıra allāh te'ālā- (5) -dan hiğāb irişdi ⁹⁶ ya'nī (6) kullaruma farīzamı geçürdüm ve bunlardan girü tağfīf itdüm zīrā elli (7) vağt buyurdı şöıra luğfindan bişe indi bunda sır budur ki kaçan bir kişi (8) ḥayra niyyet eylese ol ḥayrı işlese anuñ dīvānına on şevāb yazılır (9) nitekim hağ te'ālā buyurur ⁹⁷ ve bir kişi (10) bir şerre niyyet eylese eger işlerse bir günāhdur ve eger işlemez ise (11) nesne yokdur göñli mağcüb olur su'āl-i ḥikmet nedür ki **mūsā** peygāmbere (12) vāsīta oldı ayruğ peygāmbere olmadı cevāb budur ki çün seyyidü'l-kāyinat (13) ḥazret-i zāt ile mükāleme vāki' oldı pes kişi gerekdür ki mağhar-ı kelām (14) ola imdi mağhar-ı kelāmı **mūsā** peygāmbere 'aleyhi's-selām anıñ-içün ol (15) vāsīta oldı ba'zılar ayıtdı öñdin **mūsā** peygāmbere 'aleyhi's-selām zamānında elli vağt

[174a]

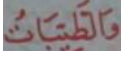

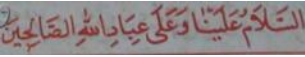

⁹⁵ H] *fil*: P] -

⁹⁶ "Kullarıma hükümlerimi bildirerek ve zor şeylerden onları hafiflettim."

⁹⁷ En'ām Suresi, 160. Ayet: "Kim iyilikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır."

(1) namāz farz oldu başarımadılar pes hāḳ te‘ālā işbu ümmeti esirgedi biş (2) vaḳt eyledi pes bu biş ol ellinūñ kāyim maḳāmı oldu ve naḳıldür ki (3) peygāmbere ‘aleyhi’s-selām mi‘rāc gicesi giderken evvelki gökde **ādem** peygāmbere (4) gördi ikinci gökde **‘īsā** ve **yaḥyā** peygāmbere gördi üçüncü gökde **yūsuf** (5) peygāmbere gördi dördüncü gökde **idrīs** peygāmbere gördi bişinci gökde (6) **hārūn** peygāmbere gördi altıncı gökde **mūsā** peygāmbere gördi yidinci (7) gökde **ibrāhīm** peygāmbere gördi ‘aleyhimü’s-selām **‘abdu’llāh** raḍiya’llāhu ‘anhu (8) aydur kaçan-kim peygāmbere ‘aleyhi’s-selām sıdretü’l-müntehāya irişdi ki yidinci (9) gökden yukarıdur anıñ-üçün dirler ki her nesne kim yirden ‘urūc ider (10) aña varur anda müntehā olur ve her nesne kim yukarıdan aşığa nāzil olur anda (11) tamām nihāyet bulur anıñ-üçün müntehā dirler peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı çün (12) anda vardum baña üç nesne virinildi biri biş vaḳt namāz ikinci bakara sūresinūñ (13) āḫiri üçüncü ümmetümūñ kebāyir günāhın ‘afv eylediler andan soñra uçmağa (14) vardum cebrā’il ayıtdı yā resūla’llāhi hāḳ te‘ālā tesbīh okur ben ayıtdum nedür (15) dir cebrā’il ayıtdı hāḳ te‘ālā aydur ki

[174b]

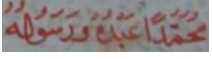
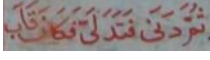
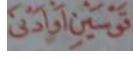
(1) ⁹⁸ kaçan-kim peygāmbere ‘aleyhi’s-selām gökleri (2) ve sıdretü’l-müntehāyı ve uçmağı geçdi cebrā’il ayıtdı yā resūla’llāh ben bu mevzi’den (3) yukarı geçemezsin eger geçersen kanadlarım yanar ‘arş nūrından zīrā ki senden gayrı- (4) -na bundan yukarı yol yokdur ba‘zılar ayıtdı ol maḳām uçmaḳdadur ba‘zılar ayıtdı (5) ‘arşdur eṣāḫ budur ki andan yukarı ‘ālem yokdur cebrā’il işaret eyledi ki (6) rabbūne selām virgil peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı (7) ⁹⁹ pes hāḳ te‘ālā ayıtdı (8) ¹⁰⁰ peygāmbere ‘aleyhi’s-selām diledi ki ümmetinūñ ol selāmdan (9) ḥazı ol ayıtdı ¹⁰¹ andan soñra (10) cebrā’il ve cemī’-i firiştehler ayıtdılar (11)

⁹⁸ “Her türlü kusurdan uzak, noksan sıfatlardan münezzeḥ, meleklerin ve ruhun rabbi olan Allah, rahmetim gazabımı geçti, dedi.”

⁹⁹ “Dil, beden ve mal ile yapılan bütün ibadetler Allah’adır.”

¹⁰⁰ “Ey Peygāmbere! Allah’ın selamı, rahmet ve bereketi senin üzerine olsun.”

¹⁰¹ “Selam bizim üzerimize ve Allah’ın salih kulları üzerine olsun.”

¹⁰² ve nakıldür ki **ibn-i mes'ūd** rađiya'llāhu 'anhu (12) ayıtdı andan sonra refref geldi peygāmbere ol refrefe bindi haq te'ālā (13) hāzretine yakın oldu nitekim haq te'ālā buyurur (14) ¹⁰³ ya'nī kābe kavseyin miqdārı kadar haqka yakın oldu demek- (15) -dür imdi kābe 'ibāretdür kadardan ve kavsa 'ibāretdür zirā'dan **'uyūn-ı tefāsīrde**

[175a]

(1) müfessirler aydurlar bunda dört dürlü kavlı vardır biri budur ki **katāde** (2) ve **hasan** ayıtdılar kavseyin kadar yakın vardı demekdür ve biri budur ki (3) **mücāhid** ayıtdı giriş yaya yakın olduğu kadar peygāmbere haqka yakın oldu (4) demekdür üçüncü budur ki **'abdü'l-vāriş** ayıtdı yayuñ kabzasından başına (5) varınca yakın oldu demekdür dördüncü budur ki **süddī** ayıtdı zirā'ın (6) kadar haqka yakın oldu demek olur andan sonra 'ulemā ihtilāf itdiler yakın (7) oldu demek ne demek olur üç vech-ile beyān eyledi biri budur ki cebrā'il (8) haqka yakın oldu demek olur ikinci budur ki cebrā'il **muḥammede** yakın (9) oldu demek olur ve üçüncü budur ki **muḥammed** tañrıya yakın oldu demek (10) olur **ka'bü'l-ahbār** ayıtdı eşah budur ki **muḥammed** tañrıya yakın oldu (11) demekdür ve peygāmbere 'aleyhi's-selām 'arşa varıcaq diledi-kim na'linini çıkarı (12) bir āvāz işitdi kim ayıtdı na'linuñ çıkarıma tā kim 'arş ve kürsī senüñ na'linuñ altında (13) şeref bulalar ben ayıtdum yā rabbi karındaşum **mūsāya** ayıtduñ na'linuñ çıkar (14) tā kim tūr tağınuñ berekātı ayağuna irişe haq te'ālā ayıtdı yā **eba'l-kāsım** (15) yā **ahmed** sen benim katumda **mūsā** gibi degülsin **mūsā** benim kelīmümdür

[175b]

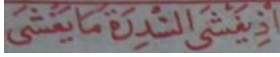
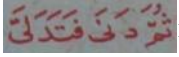
(1) be-dürüstī sen benim habībümsin ve nakıldür ki peygāmbere 'aleyhi's-selām (2) çün göklere çıktı kalem ayıtdı **muḥammed** benimdür ve levḥ ayıtdı **muḥammed** (3) benimdür 'arş ayıtdı **muḥammed** benimdür kürsī ayıtdı **muḥammed** benimdür uçmağ (4) ayıtdı **muḥammed** benimdür haq te'ālā ayıtdı yā **muḥammed** kalemi ve levḥi ve 'arşı ve kürsī (5) ve uçmağı saña bağışladum **muḥammed-i muştafā** ayıtdı yā rabbi bunları istemezsin belki (6) senden ümmetümi isterin didi ve nakıldür ki haq te'ālā ayıtdı

¹⁰² “Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve şahitlik ederim ki Hazret-i Muhammed Allah'ın kulu ve peygamberidir.”

¹⁰³ Necm Suresi, 8-9. Ayet: “Sonra yaklaştıkça yaklaştı. Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu.”

yā **muḥammed** (7) yir yüzinde senüñ yirüñe kimi ḥalīfe ḳoduñ peygāmbere ‘aleyhi’-selām **ebū bekri** (8) yirüme ḥalīfe ḳodum **zühretü’r-riyāzda** ayıtdı peygāmbere ‘aleyhi’-selām (9) mi‘rāc gicesinde biş dürlü nesneye bindi andan ḥazrete vardı evvel (10) burāka bindi ikinci mi‘rāca bindi ya‘nī nerdübāna bindi ‘ulemā’ iḥtilāf (11) iderler ol nerdübānda kimi ayıtdı nūrdan idi ve kimi ayıtdı altun idi (12) ve kimi ayıtdı incüden idi ve kimi ayıtdı gümüşden idi ve üçüncü budur ki (13) evvelki gökden yidinci göge varınca firıştehler ḳanadına bindi dördüncü (14) budur ki yidinci gökden sıdretü’l-müntehāya varınca cebrā’ilüñ (15) ḳanadına bindi bişinci budur ki altundan bir döşek geldi adı

[176a]

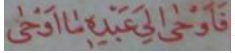
(1) refref idi nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur ¹⁰⁴ (2) sıdretü’l-müntehādan ḳābe ḳavseyne varınca aña nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur (3) ¹⁰⁵ ya‘nī ḥaḳka yakın oldu ve ḥalḳdan ırāḳ oldu (4) dimekdür ba‘zılar ayıtdı ferşden ırāḳ olup ‘arşa yakın oldu (5) dimekdür ba‘zılar ayıtdı ka‘beden ırāḳ olup ḳudse yakın oldu dimek- (6) -dür ve ba‘zılar ayıtdı eşbāḥdan ırāḳ olup rabbü’l-ervāḥa yakın (7) oldu dimekdür ba‘zılar ayıtdı nefsinden ırāḳ olup ḳalbine yakın oldu (8) dimekdür muḥaḳḳıklar ayıtdılar peygāmbere ‘aleyhi’-selām ol gice rūḥ ile (9) ḳābe ḳavseyne irişdi ve sırrı ile ev ednāya irişdi ya‘nī nefsini (10) terk eyledi gökde ve rūḥını terk eyledi sıdretü’l-müntehāda ve ḳalbini terk (11) eyledi ḳābe ḳavseyinde pes sırr kıldı ve sırrı rabb ḳaldı ancak pes nefsi ayıtdı (12) ḳanı gönül ve gönül ayıtdı ḳanı rūḥ ve rūḥ ayıtdı ḳanı sırr ve sırr ayıtdı ḳanı (13) ḥabīb ḥaḳ te‘ālā ayıtdı yā nefsi ni‘met ile mağfired saña yā rūḥ rahmet ile kerāmet (14) saña yā gönül maḥabbeti saña ve yā sır nebī saña bundan ötürü ḥaḳ te‘ālā ev ednā (15) didi ve naḳıldür ki ḳaçan kim peygāmbere ‘aleyhi’-selām ḳābe ḳavseyne irişdi

[176b]

(1) ḥaḳ te‘ālā ayıtdı yā **muḥammed** ayaklarıñ baş peygāmbere çün ayakların başdı (2) ayaklarına bir nesne ulaşdı gine gitdi peygāmbere ‘aleyhi’-selām ayıtdı (3) yā rabbi

¹⁰⁴ Necm Suresi, 16. Ayet: “O an sidreyi bürüyen bürümüştü.”

¹⁰⁵ Necm Suresi, 8. Ayet: “Sonra yaklaştıkça yaklaştı.”

ayaıklaruma bir nesne ulaştı gine ırak gitdi haḫ te‘ālā ayıtdı ol (4) ‘arşdur peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı ne-y-içün ‘arş benden ırak gitdi haḫ te‘ālā (5) ayıtdı senden ırak gitmedi velākin sen andan ırak gitdün anuñ-içündür ki senüñ (6) kerāmetüñ benim katumda iñen çokdur eger yüz biñ ‘arş bir yire cem’ olsalar (7) senüñ ayağüñ başduğı toprak baña anlardan sevgülüdür ve naḫildür ki haḫ te‘ālā ayıtdı (8) yā **muḫammed** baña hediyyeden ne getürdün peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı iki (9) nesne getürdüm biri tā‘at eksüklüğü ve biri cefā’ ve ma‘şiyet çokluğu haḫ te‘ālā (10) ayıtdı tā‘at eksüklüğünü rahmetüm ile yarlıgadam cefā ve ma‘şiyet çokluğunu (11) senüñ hürmetüne ve şefā‘atüne yarlıgadam ve naḫildür ki **ebū bekir** raḫiya’llāhu ‘anhu ayıtdı (12) peygāmbere ‘aleyhi’s-selām su’āl itdüm haḫ te‘ālānuñ işbu ḫavlınden ki buyurur (13) ¹⁰⁶ ne dimekdür ḫazret-i resül ayıtdı haḫ te‘ālā (14) ümmetümden baña biş dürlü şikāyet eyledi biri budur ki haḫ te‘ālā ayıtdı (15) ben anlardan yarıngı ‘ameli istemezsin anlar benden yarıngı rızḫı ne-y-içün isterler

[177a]

(1) ikinci budur ki ben anlaruñ rızḫını bir ğayrı kişiye virmezsin anlar ‘amellerin benden (2) ğayrıya ne-y-içün virürler üçüncü budur ki benim rızḫımı yirler benden ğayrıya şükr (3) iderler baña ḫāyin olurlar benden ğayrıya şālih olurlar dördüncü budur ki ben (4) anlara ‘izzet iderin anlar benden ğayrıdan ‘izzet isterler bişinci budur ki ben cehennemi (5) kāfirler için yaratdum anlar ceḫd eylerler ki cehenneme kendüler gireler ve naḫildür (6) ki peygāmbere ‘aleyhi’s-selām mi‘rāc gicesinde ayıtdı yā rabbi **ādeme** uçmaḫ (7) virdün baña ne virdün haḫ te‘ālā ayıtdı **ādeme** uçmaḫ virdüm gine uçmaḫdan ‘azl (8) itdüm ammā saña ve ümmetüne uçmaḫ virdüm gine ‘azl itmedüm ben ayıtdum **nūḫa** gemi virdün (9) anda ‘ibādet iderdi haḫ te‘ālā ayıtdı cemī‘-i dünyā’yı saña mescid ḫıldum ḫanda diler- (10) -señ ‘ibādet eyle ve hem ḫıyāmet gününde mescidlere bin gemi gibi şırāḫ köprisin geḫ (11) ümmetüñ-ile ben ayıtdum **ibrāhīme** odı berden ve selāmen ḫılduñ haḫ te‘ālā ayıtdı (12) ümmetüne cehennem odın **berden ve selāmen** ¹⁰⁷ ḫıldum ben ayıtdum **isma‘īle** zezem virdün (13) haḫ te‘ālā ayıtdı saña kevşer ırmağın virdüm ben ayıtdum **isma‘īlün** yirine (14) fidā virdün haḫ te‘ālā ayıtdı ümmetün için yahūdīleri

¹⁰⁶ Necm Suresi, 10. Ayet: “Böylece Allah, kuluna vahyini ilettili.”

¹⁰⁷ “Serin ve zararsız”

ve naşrānīleri saña (15) fedā virdüm cehenneme biraşsunlar anlar uçmağa gitsünler ben ayıtdum **mūsā** peygāmbere

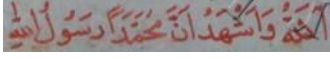
[177b]

(1) tūr tağında söyledüñ haq te‘ālā ayıtdı saña ‘arşdan yuqaru bisāt-ı nūr (2) üzerinde söyledüm ben ayıtdum ‘**īsā** peygāmbere gökden mā’ide virdüñ haq te‘ālā (3) ayıtdı saña kıyāmet güninde kerāmetden mā’ide virdüm ben ayıtdum **dāvūda** zebūr (4) virdüñ haq te‘ālā ayıtdı saña en‘ām süresin virdüm ben ayıtdum **yūnusı** üç (5) dürlü zulumātdan kırtarduñ haq te‘ālā ayıtdı ancılayın ümmetüñi üç dürlü zulumātdan (6) kırtardum biri kabirden ve biri kıyāmetden ve biri şırātdan ben ayıtdum **hızıra** (7) āb-ı hayāt virdüñ haq te‘ālā ayıtdı saña selsebīl ırmağın virdüm ben ayıtdum (8) ‘**īsā** peygāmbere incīl virdüñ haq te‘ālā ayıtdı saña ihlāş süresin (9) virdüm ben ayıtdum **mūsā** peygāmbere tevrāt virdüñ haq te‘ālā ayıtdı saña (10) āyete’l-kürsī virdüm andan şoñra haq te‘ālā ayıtdı yā **muḥammed** saña bir süre (11) ile ikrām eyledüm ki tevrātta ve zebūrda ve incīlde ve ğayrı kitāblarda (12) anuñ mişli yoqdur ben ayıtdum yā rabbi nice süredür haq te‘ālā ayıtdı fātiḥa süre- (13) -sidür her kim ol süre’yi oqusa cehennem anuñ tenine ḥarāmdur ve her kim fātiḥa (14) süresin oqusa ammā atası ve anası kāfir olsalar anlaruñ daḥı ‘azābın (15) katı itmeme fātiḥa hürmetine yā **muḥammed** senden ekrem baña ḥalk yaratmadum ve naqildür ki

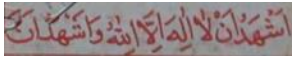

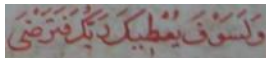
[178a]

(1) peygāmber ‘aleyhi’ s-selām ayıtdı uçmağda bir iklīm gördüm ve ol iklīmde yidi (2) yüz biñ şehir gördüm ve her şehirde yidi yüz biñ sarāy gördüm ve her sarāyda (3) yidi yüz biñ avlu gördüm ve her avluda yidi yüz biñ hücre gördüm ve her (4) hücrede yidi yüz biñ derece gördüm ve her derecede yidi yüz biñ döşek gördüm (5) ve her döşegüñ üstinde yidi yüz hūrī kızların gördüm ve her hūrī (6) yidi yüz hülle geyürdi nürdan tāclar var-idi eger birisi bu dünyāya bir (7) kez nazār eylese şemsüñ ve kamerüñ nürı maḥv olurdu ve eger biri deñizlere (8) tükürse acı şular tatlu olurdu bu ḳanḳı peygāmberüñdür (9) ¹⁰⁸ didüm haq te‘ālā ayıtdı yā ḥabībī yüz biñ bunlaruñ gibi (10) daḥı mü’minler için yaraqlanmışdur her kim ayıda

¹⁰⁸ Mü’minun Suresi, 14. Ayet: “Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah çok yücedir.”

(11) ¹⁰⁹ ve nakıldür ki peygâmbere ‘aleyhi’ s-selâm (12) kaçan- kim ‘arşa vardı sağ elini şol elinüñ üzerine qodı turu geldi (13) hâcet diledi haq te‘âlâ ayıtdı yâ habîbî benden ne istersin benüm qatumda (14) hâcetün nedür peygâmbere ‘aleyhi’ s-selâm ayıtdı yâ rabbi senden ümmetüme (15) yaqınlıq isterin haq te‘âlâ ayıtdı ‘izzetüm haqqı-y-içün ümmetüne yaqın olmağı ben-dağı

[178b]

(1) isterin kâfirleri uçmağa qoymazın raqmetümi ve ni‘metümi mü‘minler içün (2) yaraqladum her kim benüm rızâmı istese dilini benüm zıkrüme meşğül eylesün (3) ve bedenini benüm tã‘atüme harc eylesün ve beni sevmegün nişanı oldur ki benüm (4) sözümden gayrı söz işitmesün ve benüm sevgümden artuq gönlünde sevgü (5) olmasun elinde dilinde tekbîr olsun ayağında kıyâm olsun ve göziñde yaş (6) olsun kaçan böyle eylerler cemî‘-i ‘âlemden anlara yaqın olurun ve şeytânı (7) anlardan ırâq eylerin ve anları ebedî rızâm içinde dutarin peygâmbere ‘aleyhi’- (8) -s-selâm ayıtdı yâ rabbi ümmetüm za‘îfler ve miskînlerdür bu nesneye qâdir olmaz- (9) -lar kerem sendendür yâ rabbi haq te‘âlâ ayıtdı yâ habîbî ben erhame’r-raqımîn (10) pâdişahvan kimsenün tã‘atinden baña fã‘ide yoq ve ‘aşîlerün ma‘şiyetinden baña (11) ziyân yoq yâ habîbî muştıla şol kimseye ki (12) ¹¹⁰ dise benüm raqmetüm aña baqşışdür ve rızâm aña hil‘atdür (13) anuñ nazarı benüm ni‘metüme ve cemâlümedür ebeden peygâmbere ‘aleyhi’ s-selâm ayıtdı cânım (14) şimdi râhat oldı ve gönlüm qarâr dutdı râzî oldum yâ rabbi haq te‘âlâ ayıtdı (15) ¹¹¹ ve nakıldür ki haq te‘âlâ mi‘râc gicesi

[179a]

(1) ayıtdı yâ habîbî sen cemî‘-i peygâmbere ‘aleyhi’ s-selâmden baña sevgülüsün ve ümmetün efđal-i (2) ümmetdür benüm qatumda bundan ötrüdür ki cemî‘-i ‘ibädâtı bir yire cemî‘ (3) eyledüm adını namâz qodum ve anı ümmetüne bağışladum her kim ol namâzı (4) kılsa

¹⁰⁹ “Şahitlik ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve şahitlik ederim ki Hazret-i Muhammed Allah’ın peygamberidir.”

¹¹⁰ “Şahitlik ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve şahitlik ederim ki Hazret-i Muhammed Allah’ın peygamberidir.”

¹¹¹ Duha Suresi, 5. Ayet: “Rabbin sana mutlaka lutuflarda bulunacak, sen de memnun olacaksın.”

benüm için cemī'-i 'ibādāt ile baña muṭī' oldı peygāmbere 'aleyhi's-selām (5) ayıtdı mi'rāc gicesi cehenneme nazar eyledüm ekşerin yoḥsul 'avratlar (6) gördüm ayıtdılar yā resūla'llāhi mālđan yoḥsullar mı ayıtdı yoḥ belki 'ilimden (7) ve 'amelden yoḥsullar idi peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı mi'rāc gicesi (8) yidi ıat gökden yuıaru bir āvāz işıtdüm ra'd āvāzı gibi āvāzı var-idi (9) anda bir ıavm gördüm ıadınları ayakları üzerine düşmiş ve evler gibi yılanlar (10) var-idi anlara üşmişler yirler ben ayıtdum yā cebrā'il bunlar kimlerdür cebrā'il (11) ayıtdı aıııe aşsısın yiyenlerdür **ibn-i fūrek** rahmetu'llāhi 'aleyhi ayıtdı (12) peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı mi'rāc gicesi bir ıavm gördüm bir gün ekerler ve bir (13) gün yirler ne-deñlü yiseler gine bayağı gibi olur eksilmez ben ayıtdum yā cebrā'il (14) bunlar kimlerdür cebrā'il ayıtdı gāzīlerdür fı-sebīli'llāh gāzā eylediler (15) haı te'ālā bunlaruñ bir müzdin yidi yüz eyledi yāḥūz daıı ziyāde eyledi

[179b]

(1) ve naııldür ki peygāmbere 'aleyhi's-selām mi'rāc gicesi bir ıubbe gördi nürdan (2) ve ol ıubbeden dört ırmaı gördi aıarlar biri bismi'llāhuñ mīmi (3) delüginde Őu aıar ve biri bismi'llāhuñ hīsi delüginde süd aıar ve biri (4) er-raımānuñ mīmi delüginde süci aıardı ve biri er-raımūñ mīmi delüginde bal (5) aıardı haı te'ālā ayıtdı yā **muıammed** her kim senüñ ümmetüñden işbu isim- (6) -ler ile beni zıkr eylese ve ḥālīs göñül ile bismi'llāhi'r-raımāni'r-raıım (7) dise kıyāmet güninde bu dört ırmaıdan aña içürem haı te'ālā ayıtdı (8) bir kışı ābıdest alduğından Őoñra yidi kez lā ilāhe illa'llāh dise 'izzetüm (9) haıkı-y-iıün ben aña on bu dünyāca yir virem ve naııldür ki peygāmbere 'aleyhi's-selām (10) ol vaıı ki ıābe ıavseyne irişıdi ol maıāmda bir ulu Őanduí gör- (11) -di nürdan kilīdi var-idi peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı yā rabbi işbu (12) Őanduída ne vardur ve bunuñ miftāıı ıandadır haı te'ālā ayıtdı anuñ (13) miftāıı sendedür ayıt **lā ilāhe illa'llāhu muıammedün resūlu'llāhi**¹¹² ve peygāmbere 'aleyhi'- (14) -s-selām ayıtdı ol Őanduí açıldı peygāmbere 'aleyhi's-selām ol (15) Őanduí içinde bir heybetlü deñiz gördi ḥaddi ve nihāyeti yoı ol Őanduí

[180a]

¹¹² "Allah'tan başka ilah yoktur. Hazret-i Muhammed Allah'ın peygamberidir."

(1) içinde bir deñiz gördi ve bir ağaç gördi budaklarının üzerinde bir kuş gör- (2) -di ve turunağında bir zerre toprak gördi peygamber ‘aleyhi’s-selām (3) ayıtdı yā rabbi bu deñiz nedür ve bu ağaç nedür ve bu kuş nedür ve bu bir zerre toprak (4) nedür haq te‘ālā ayıtdı deñiz rahmetüm deñizidür aña gāyet ve nihāyet yok (5) ve ol ağaç ki deñiz içinde gördüñ işbu dünyādur ve kuş ki budagında gör- (6) -dün senüñ ümmetüñdür ve toprak ki ayağında gördüñ anlaruñ günāhları- (7) -dur ki dünyāda işlediler imdi anlaruñ günāhı benüm rahmetüm deñizi (8) katında bir zerre toprakdur ki deñize düşer belürsüz olur ben erhame’- (9) r-rahimīn pādişāhvān **faşlun fī rū’yeti’llāhi sübhānehu ve te‘ālā** (10) bilmek gerekdür ki aşhāb ve ümem ihtilāf iderler peygamber ol gice haqqı (11) gördü mi yāhūz görmedi mi diyü **ibn-i ‘abbās** ve **ka’bü’l-ahbār** rağiya’llāhu ‘anhum (12) ayıtdılar peygamber ‘aleyhi’s-selām haq te‘ālā hazretini ol gice cisim gözi ile (13) gördi ve ‘āyişe rağiya’llāhu ‘anhā ayıtdı peygamber ‘aleyhi’s-selām ol (14) gice haq te‘ālā hazretini ten gözi ile görmedi nitekim peygamber ‘aleyhi’- (15) -s-selām buyurur

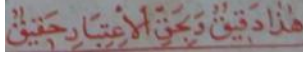

¹¹³ ya’nī eyle olsa gönül

[180b]

(1) gözi ile görmüş olur şeyhü’l-‘arab şarkuñ ve ğarbun müftisi **şeyh nevevī** (2) rahmetu’llāhi ‘aleyhi **müslim buhārī şerhinde** ayıtdı benüm katumda şöyle şābit (3) oldu-kim peygamber ‘aleyhi’s-selām haq te‘ālā hazretin baş gözi ile gördi (4) kaçan-kim aşhāb ihtilāf itdiler **ibn-i ‘abbās** ayıtdı ten gözi ile gördi (5) ve ‘āyişe ayıtdı ten gözi ile görmedi çün bunlaruñ arasında ihtilāf (6) oldu **ibn-i ‘abbās** hūz a’lemü’n-nāsdur ol ten gözi ile gördi dir (7) **nevevī** şöyle naqil ider **müslim buhārī şerhinde** rahmetu’llāhi ‘aleyhi ammā bu iki (8) rivāyeti biz cem’ iderüz ayduruz ki haq te‘ālā cemī’-i maḥsūsātı hazret-i resül- (9) -den selb eyledi ve nūr keyfiyyetini gözinden giderdi ve anuñ nefsinı nūrānī (10) kıldı andan soñra gönline tecellī eyledi haq te‘ālā hazretin allāh nūrı ile (11) ve cemī’-i a’zāsı ile gördi ve cemī’-i taraflarına nazar eyledi nūrdan artuq (12) nesne görmedi pes allāhı gördi girü allāh nūrı ile nitekim **każī beyzāvī** (13) tefsīrinde ayıtdı **mūsā** peygamber ‘aleyhi’s-selām cemī’-i a’zāsı ile haq (14) te‘ālānuñ kelāmını cemī’-i

¹¹³ “Allah’ı bütün noksan sıfatlarından tenzih ederim. Onu gözlerimle değil kalbim ile gördüm.”

tarafından işitti tedebbür ve tebaşşur itdi (15) ¹¹⁴ faslu fī-
esrāri'l-vaḥyi 'alī kerrema'llāhu

[181a]

(1) vechehu peygāberden naql ider peygāber 'aleyhi's-selām mi'rāc gicesinde ḥaḳ
(2) te'ālā ḥazretine ayıtdı yā rabbi ḳanḳı 'amel saña efdaldür ḥaḳ te'ālā ayıtdı (3) yā
aḥmed benüm ḳatumda tevekkülden efdal yoḳdur ve ben ḳısmet itdügüme rāzī olmaḳ-
(4) -dan yig 'amel yoḳdur yā **aḥmed** benüm maḥabbetüm vācibdür şuña ki benüm içün
(5) sevişeler ve ḥalkı baña ulaşduralar ve benüm girçek ṭaliblerüm anlardur ki maḥlūḳa
(6) naẓar eylemeyeler ve ḳarımları boş ola dünyā ṭa'āmlarından zīrā ki anlaruñ (7)
ṭa'āmları benüm zikrūmdür ve maḥabbetüm ve rızāmdur yā **aḥmed** eger dilersen ki (8)
cemī'-i ḥalkdan zāhid olasın dünyāda zāhid ol ve āhirete rağbet eyle peygāber (9)
'aleyhi's-selām ayıtdı yā rabbi dünyāda zāhid olmaḳ nedür ve āhirete rāğib (10) olmaḳ
nicedür ḥaḳ te'ālā ayıtdı dünyā ni'metlerinden az al zaḥīre cem' eyleme (11) ve benüm
zikrūme dāyim ol ḥazret-i resül ayıtdı yā rabbi zikrūne dāyim (12) olmaḳ nicedür ḥaḳ
te'ālā ayıtdı ḥalkdan kesil ḥalvet yirlerde baña 'ibādet (13) eyle ḥazret-i resül ayıtdı yā
rabbi beni bir 'amele ḳulağuzla ki anuñ sebebi (14) ile saña yakın olam ḥaḳ te'ālā ayıtdı
giceñi 'ibādet ile geçür ve ṭa'āmuñi (15) açlıg-ile geçür ḥaḳ te'ālā ayıtdı yā **aḥmed** her
kişide ki dört ḥaşlet

[181b]

(1) ola ben anı uçmağa ḳoyam ḥazret-i resül ayıtdı yā rabbi ol dört (2) ḥaşlet nedür ḥaḳ
te'ālā ayıtdı dilini benüm zikrūmden artuḳ nesneye (3) açmaya ve göñlini şeyṭān
vesvesesinden şaklaya ve aña naẓar itdügümü (4) şaklaya ve açlıgı gözinüñ nūrı bile ḥaḳ
te'ālā ayıtdı yā **aḥmed** eger açlık (5) ve ḥalvet ve epsem olmaḳ ḥalāvetini ṭadayduñ ve
bunlardan mīrās olanları (6) bile-y-idüñ cemī'-i kemālātı bulayduñ ḥazret-i resül ayıtdı
yā rabbi anlar- (7) -dan mīrās nedür ḥaḳ te'ālā ayıtdı dilüñde ḥikmet sözleri olaydı ve
(8) göñlüñde benüm maḥabbetüm olaydı yā **aḥmed** allāhı sevmek dervīşleri (9)
sevmekdür ve anlara yakın olmaḳdur ḥazret-i resül ayıtdı yā rabbi dervīşler (10)
kimlerdür ḥaḳ te'ālā ayıtdı dervīşler anlardur kim az nesneye rāzī olalar (11) ve açlıga

¹¹⁴ "Muhakkak bu dakiktir ve itibarıyla hakikattir."

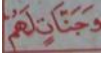

şabr eyleyeler ve ni‘metlere şükr eyleyeler ve yalan söylemeyeler ve tañrıya (12) ‘aşı olmayalar ve şol nesne-ki elinden fevt oldı aña melül olmayalar (13) ve şol nesne-ki eline girdi aña feraḥ olmayalar ve cemī‘-i ḥâlde baña tevekkül ideler (14) yâ **aḥmed** dervîşlere yakın ol ve baylardan ırağ ol ve gökçek ta‘âmlar (15) yime ve gökçek libâslar geyme be-dürüstî nefis şirkün başıdır sen anı

[182a]

(1) tã‘ate çekersin ol seni ma‘şiyete çeker kaçan nefis tok olsa (2) ‘aşı olur ve kaçan aç olsa şikâyet ider kaçan dervîş olsa tekebbür (3) olur eger bay olsa beni unıdır eger emîn olursa gâfil olur yâ **aḥmed** (4) dünyâyâ ve ehl-i dünyâyâ gâzab eyle âḥirete ve ehl-i âḥirete maḥabbet eyle ḥazret-i (5) resûl ayıtdı yâ rabbi ehl-i dünyâ kimdür ve ehl-i âḥiret kimdür ḥaḳ te‘âlâ ayıtdı ehl-i (6) dünyâ oldur ki mâlı ve ehl-i ‘ayâli ve nevmi ve gülmesi çok ola az nesneye râzî (7) olmaya ve kimseye ki şerri tokuna anuñ ‘özrin dilemeye ve kimse andan ‘özür dilese (8) kabûl eylemeye tã‘at vaḳtinde kehel ola ve ma‘şiyet vaḳtinde bahâdur (9) ola ve fikri uzun olup eceli yakın ola ve nefsini ḥisâblamaya ve ni‘metler (10) geldiği vaḳt şükr eylemeye ve belâlar geldiği vaḳt şabr eylemeye ve dâyim ḥalkı (11) mesâvî eyleye ve kendüden ululara ḥürmet eylemeye ve kendüden aşığaya (12) i‘tibâr eylemeye ve nefis ehli katında ‘âkıllerdür ve ‘âkıllar katında câhiller- (13) -dür yâ **aḥmed** ehl-i âḥiret oldur ki yüzi gökçek ola ve ḥayâlu ola ve şerri (14) az olup fâ‘idesi çok ola ve sözleri mevzûn ola ve nefesin dâyim ḥisâb- (15) -laya ve gönli dâyim uyanuḳ ola ve gözleri dâyim benüm maḥabbetümden ağlaya

[182b]

(1) ve dilleri zıkrüm ide ve ni‘met yiseler evvelinde ḥamd ideler ve âḥirinde şükr ideler (2) ve anlaruñ du‘aları benüm katumda yücedür ve münâcâtları maḳbûldür aşı (3) benden gayrıya meşğül olmayalar ve çok ta‘âm istemeyeler ve laḳîf libâs- (4) -lar geymeyeler kendüleri ölmüş gibi bileler ve evleri meşhed gibi ola (5) ve geydükleri kefen gibi ola ve kendüler bî-cân gibi ola dünyâ ve âḥiret anlaruñ (6) katında berâber ola ḥalk bir kez ölürlerse bunlar günde biñ kez öleler (7) nefslerin öldürmek ile ve şeytânun vesvesesine uymamaḳ ile kaçan (8) namâza tursalar berk bünyâd gibi turalar ve benden gayrıya meşğül olmayalar ‘izzetüm (9) ḥaḳkı-y-içün anlara ebedî ḥayât virem kaçan rûḥları cesedlerinden mufâraḳat (10) eylese meleke’l-mevti anlara musallaḳ

eylemeyem ve anlaruñ rûhını benden ğayrı (11) kimse almaya ve cānlarına gökler kapusın açam ve uçmağa buyuram ve hūriler ve (12) ğilmān ve vildān ve yimişler anda karşı varalar ve ‘arşdan anlara yiller (13) viribiyem ve anlaruñ ile benüm aramda aşlā hicāb olmaya (14) ¹¹⁵ yā **ahmed** (15) hiç bilür misin ki zāhidlere benüm katumda ne vardur hāzret-i resūl

[183a]

(1) ayıtdı bilmezsin yā rabbi hāq te‘ālā ayıtdı halk kıyāmet gününde gine yaradulıcağ (2) ve hisābda münākaşa olıcağ anlar emīnlerdür benüm hisābumdan ve uçmağıñ (3) cemī‘-i miftāhın anlara virem kankı kapudan dilerler ise gireler ve benüm cemālüm bir (4) lahza anlardan ğāyib olmaya ve uçmağumdan anlara dört kapu açam birinden (5) gice ve gündüz benüm hedıyyelerüm gele ikincisinden baña nice dilerler ise nazar (6) ideler zahmetsüz ve hicābsuz üçüncisinden cehennem nazār ideler göreler ki (7) zālımlere nice ‘azāb olur dördüncisinden uçmağdan kızlar ve oğlanlar (8) geleler hāzret-i resūl ayıtdı yā rabbi kankı zāhidlerdür ki anları bu resme (9) vaşf idersin hāq te‘ālā ayıtdı zāhid anlardur ki evleri yokdur ki harāb (10) olursa melūl olalar ve oğlanları yokdur ki ölürler ise mahzūn (11) olalar ve mālaları yokdur ki elden giderse ğuşşalanalar ve ta‘āmları yok- (12) -dur ki hisāb ola ve yumşaq kaftānları yokdur ki geyeler fahr ideler ve yüz- (13) -leri gice ‘ibādet ve gündüz oruç dutmağdan şararmışlardur ve dilleri (14) benüm zikrümde ğayrına meşğul olmağdan şāmit olmuşlardur ne (15) cehennemden korkarlar ve ne uçmağumdan umarlar belki benüm için ‘ibādet

[183b]

(1) iderler hāzret-i resūl ayıtdı yā rabbi benüm ümmetümde buncılayın zāhid var (2) mıdur hāq te‘ālā ayıtdı işbu resme zāhidler peygāberlerdür ve şehīdlerdür (3) hāzret-i resūl ayıtdı yā rabbi benüm ümmetümüñ zāhidleri-mi çoğdur yoğsa benī (4) isrā‘il kavminüñ zāhidleri mi çoğdur hāq te‘ālā ayıtdı senüñ zāhidlerüñ (5) katında benī isrā‘il zāhidleri bir ak öküzün arkasında bir kara kıl gibi- (6) -dür hāzret-i resūl ayıtdı yā rabbi ne-y-içün benüm ümmetüm anlardan çoğdur hāq te‘ālā (7) ayıtdı benī isrā‘il kavmine yakın virdüğümde soñra şekk itdiler ve qarār bulduğundan (8) soñra gine inkār itdiler

¹¹⁵ Tevbe Suresi, 21-22. Ayet: “Ve cennetleriyle müjdeliyor; onlar için orada kesintisiz nimetler vardır. Onlar orada ebedî olarak kalacaklardır. Kuşkusuz en büyük ödül Allah katında olandır.”

ve senüñ ümmetüñ şekki terk eyleyüp qarār üzerine s̄abit oldılar (9) hazret-i resül ayıtdı hamd ve şükür itdüm allāha ki benüm ümmetümi anlardan zāhid kıldı (10) ilāhī benüm ümmetümi esirge ve rahmet eyle ve anlara kāmīl īmān virgil ki andan (11) soñra şekk olmaya ve anlara havf virdüğüñden soñra gaflet virme ve ‘ilm virdüğüñden (12) soñra cehl virme ve ‘aқıl virdüğüñden soñra nefis virme ve kırbet virdüğüñden (13) soñra bu‘d virme ve zıkr virdüğüñden soñra unutturma ve şabr virdüğüñden (14) soñra şikāyet virme ve gönüllerine hayā virgil ve anları nefis āfātından ve dünyā (15) ve āhiret fitnelerinden emīn eyle haқ te‘ālā ayıtdı yā **ahmed** şübhelülerden

[184a]

(1) saқınmaқ dīnūñ evveli ve āhiridür ve senüñ üzerüñe olsun şāmit olmaқ (2) zīrā ki şāmitlerüñ gönlüni şumt ile ‘imāret eylerin ve mütekellimlerüñ gönlüni (3) çok söylemek ile harāb eylerin yā **ahmed** ‘ibādet on bölükdür tokuz bölügi (4) helāl yimekdür ve bir bölügi şāmit olmaқdur ve bir kiři oruç dutsa ve şāmit (5) olsa anuñ ‘ivaзі nedür bilür misin hazret-i resül ayıtdı yok yā rabbi haқ te‘ālā ayıtdı (6) şavmuñ ‘ivaзі az yimekdür ve az söylemekdür ve şumtuñ mīrāsı hikmetdür ve hikmetüñ (7) mīrāsı ma‘rifetdür ve ma‘rifetüñ mīrāsı tañrıya yaқın olmaқdur her kim benüm rızām (8) ile ‘amel eylese aña üç haşlet virem biri budur ki bir şükür öğredem ki aşlā (9) cehl olmaya ve bir zıkr öğredem ki aşlā nisyānı olmaya ve bir maḥabbet öğredem ki (10) aşlā ğayrımı sevmeye kaçan beni sevse ben-dağı anı severin ve ḥalkuma dağı (11) sevdürürin ve anuñ gönlinden bir қаpu açarın dāyim benüm cemālūme nazār eyler (12) ve benüm kelāmumı ve firīştehlerümüñ kelāmın aña işitdürürin ve aña (13) sırlarumdan nesne öğredürin ki ḥalk anı bilmezler ve aña hayā libāsın geydü- (14) -rürin ve cemī‘-i ḥalk andan hayā iderler ve gönlüni ma‘rifet yirin eylerin ve (15) uçmaқ ve tamu sırların aña bildürürin ve kıyāmet güninde ḥisāb eylemezsin

[184b]

(1) ve kabrinde münker ve nekīr gelüp aña su‘āl eyletmezsin anlaruñ ile benüm aramda (2) tercümān eylemezsin cemī‘-i ḥaberlerin benüm ile söyleşeler ve sırāt köprisin (3) geçeler cehennemı görmeye andan soñra uçmağı zeyin eyleyem nebīler ve şehīdler ile (4) ve uçmağı gireler her kim işbu resme ‘ibādet itmek istese aşlā dünyāyı (5) sevmesün ve dünyā ehli ile oturmasun ve melekü’l-mevti görmege müştāk olsun (6) nitekim

uçmağı görmege müştāk olurlar ve rūhı cesedinden çıka bir kıl yağdan (7) çıkar gibi ve firiştehler başı üzerinde turalar iki çanak getireler birinden (8) kevşer şuyından ola ve birinde hamır ola rūhına içürelər ölüm şarābınıñ acısı andan (9) gide ve ‘arşuñ sađ yanında otura firiştehler aydalar dünyāyı nice koduñ gitdüñ (10) ol kişi ayıda bilmez in ol vaqt ki hađ te‘ālā beni yaratdı andan berü hağdan (11) korğarın ve dünyāya nazār eylemedüm maħabbet ile ve dünyā ehli ile ašlā oturmadum (12) hađ te‘ālā ayıda benüm kulum girçek söyler kulumuñ cismi anda dünyāda idi (13) ve cāmı benüm ile bile idi iy benüm kulum dile benden ne dilerseñ vireyin (14) ol kişi ayıda eger beni günde yitmiş kez pāre pāre eyleseler senüñ rızāñ (15) içün rāzī olaydum ilāhī ben ħōrın eger ikrām eylemezseñ ve ben mađbūnam eger

[185a]

(1) sen yardım eylemezseñ ve ben za‘īfven eger sen kuvvet virmezseñ (2) ve ben ölüyem eger zikir ile dirgürmezseñ ħazret-i resül ayıtdı yā rabbi (3) senüñ rızāñı nice isteyeyin hađ te‘ālā ayıtdı senüñ-ile benüm aramda ašlā (4) ħicāb yoğdur kañkı vaqtin baña gelmek isteseñ gel ve benüm dōstlarum anlardur ki (5) ħalkdan kaçarlar ve dārü’l-fenādan dārü’l-bekāya intikāl iderler ve dārü’ş-şeytāndan (6) dārü’r-rahmāna gelürler yā **aħmed** ħiç bilür misin ki seni ħayrı peyğāmblerden ne-y-içün (7) ulu yaratdum ħazret-i resül ayıtdı bilmez in yā rabbi hađ te‘ālā ayıtdı baña yađınuñ (8) gökçekdür ve ħüsn-i ħulkuñ vardur ve nefsünüñ seħāveti vardur ve ħalkı esirgemeñ (9) vardur eger dilerseñ saña ĩmān lezzetin bildürem nefsüñi aç eyle ve dilüñ epsem eyle (10) ve göñlüñ ile dilüñ bir olsun ve benden korğ eger böyle iderseñ ola ki (11) emīn olasın eger böyle itmezseñ helāk olanlar olursıñ yā **aħmed** ‘izzetüm ħađkı-y-içün (12) ‘ābidlerüñ evvel ‘ibādeti ve evvel tevbesi açlığdur ve şāmitlıđdur ve ħalkdan (13) kesilmekdür ve evvel günāhı ‘ābidlerüñ kañrı tođ olmağdur ve dili mālāya‘nī (14) söylemekdür ve ħalka kañrımađdur kaçan bir kul aç olsa ve dilini şağlasa ben aña (15) ħikmet kelimelerin bildürem eger kāfir dağı olursa ammā ol ħikmeti aña ħüccet kılam ve eger

[185b]

(1) mü’min olsa aç olsa aña ħikmet sözlerin bildürem ve ol ħikmeti aña nūr (2) ve rahmet ve şifā kılam ve şunı ki bilmez idi bildürem ve şunı ki görmez idi göre (3) ve dāyim kendü nefsinüñ ‘aybını göre ħattā ħayrı kişinüñ ‘aybından fāriğ ola (4) ve şeytān

aña yol bulmaya ve nefsi anuñ ile h̄ile eylemeye yā **aḥmed** baña açlıktan yig (5) ve şāmit olmakdan yig ‘ibādet yoḡdur bir kiři aç olsa ve dilini şaklasa aña (6) ‘ābidler sevābın virem ve girçek ‘ābid oldur ki anda yidi nesne ola biri şūbhelü- (7) -den şakına ve biri şāmit ola mālāya ‘nīden ve biri her dem benden ḡorḡa ve biri (8) ḡalvetde benden utana ve biri az yiye ve biri dūnyāya ve ehl-i dūnyāya dūřman ola (9) ve yidincisi oldur ki benüm iġin ḡalk ile dūřman ola yā aḡmed bir kiři beni sevse (10) ben-daḡı anı severin ol vaḡt ki ‘ibādete ḡavī ola ve az baḡālu nesne giye ve secdesi (11) dāyim ola ve namāzda ḡoḡ ḡura ve ekřer ḡālde şāmit ola ve baña tevekkül eyleye ve ḡoḡ (12) aḡlaya ve az ḡüle ve nefsi muḡālefet eyleye ve ‘ilm ehli ola ve zūhd ve tā‘at issi (13) ola ve ‘ulemāya dōst ola ve dervīřlere yoldař ola ve benüm rızām isteye (14) ve ḡıřmumdan ḡaġa ve ḡalkdan ḡaġa ve ḡūnāhdan ḡaġa ve benüm zikrūme meřḡül (15) ola dāyim tesbīḡ ide ve va‘desine şādıḡ ola ve ḡōñli tāḡir ola ve namāzın-

[186a]

(1) -da benden ḡorḡa yā **aḥmed** bir kiři yirler ve ḡokler ehli ḡadar ‘ibādet eylese (2) ve yalıncaḡlara libās geyürse ve açlara tā‘ām yidürse andan řoñra ben anuñ ḡōñlinde (3) zerre ḡadar dūnyā maḡabbetin ḡörsem ben ḡonřı idinmez ve benüm maḡabbetümi anuñ ḡōñlinden (4) ḡıġarurın ve anuñ ḡōñline zulumāt biraḡurın eyle olsa beni unudur ve maḡabbetüm (5) tadın andan giderürin zulumātda ḡalur imdi esrār-ı vaḡy otuz

kelimedür anı bir bir (6) beyān itdük (7)

 (8) ¹¹⁶ enes

raḡiya ‘llāhu ‘**anhu** (9) peyḡamberden naḡil ider peyḡamber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı ḡaḡ te‘ālā ayıtdı ḡaġan (10) bir ḡulum benüm maḡabbetüm ile mübtelā olsa ol belāya řabr eylese andan ‘ivaż (11) aña uġmaḡ virürin **ebū hureyre** peyḡamberden naḡil ider peyḡamber ‘aleyhi’s-selām (12) ayıtdı ḡaḡ te‘ālā ayıtdı ḡaġan bir ḡulum benüm liḡāmı sevse ben-daḡı anuñ liḡāsını (13) severin ḡaġan ol ḡul benüm liḡāmı kerīḡ ḡörse ben-daḡı anuñ liḡāsını (14) kerīḡ ḡörürin peyḡamber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı ḡaḡ te‘ālā buyurur ki yarın (15) ḡıyāmet ḡüninde üġ kiři-y-ile benüm da‘vim vardur biri řol kişidür ki

¹¹⁶ “Allah’ın lütfuyla vahyin sırları bölümü tamamlandı. Bundan sonra kudśi kelimeleri ve peyḡamberin (a.s) aziz ve řanı yüce olan Allah’tan bildirdiḡi kudśi hadisleri anlatacaḡız.”

[186b]

(1) bir nesne'yi benim için vire andan sonra 'özür ide ve biri şol kişidür ki (2) bir āzādlu kişiyi şata bahāsın yiye ve biri şol kişidür ki bir kişiyi işlede (3) hāḳḳın virmeye peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı hāḳ te'ālā buyurur ki iy ādem (4) oğlanları ben hasta oldum beni şormağa gelmedüñüz peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı (5) yā rabbi nice soralum seni sen rabbü'l-'ālemīnsin hāḳ te'ālā ayıtdı fülān ḳulum (6) hasta oldu eger siz anı şora varsañuz beni anda bulurduñuz ya'nī benim rızāmı (7) anda bulurduñuz peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı hāḳ te'ālā aydur ki iy benim ḳul- (8) -larum cemī'üñüz azğunlarsız illā meger ki ben hidāyet virmiş olam eyle olsa (9) benden hidāyet isteñ vireyin ve sizün cemī'üñüz aḳdur illā meger ki ben toyuram (10) eyle olsa benden ta'ām isteñ vireyin ve sizün cemī'üñüz yalnızcaḳdur illā (11) meger ki ben nesne virem geyesiz benden geyecek isteñ vireyin ve siz gece (12) ve gündüz hāḳalar işlersiz ve ben cemī'-i günāhuñuzı yarlığarın baña istiğfār (13) idüñ sizi yarlıgayayın ve eger sizün evvelüñüz ve āḳirüñüz cinniñüz ve insüñüz (14) müttakī olsañuz benim mülkümde nesne ziyāde olmayadı ve eger 'āşī olsañuz (15) benim mülkümde nesne eksilmeyedi peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı hāḳ te'ālā

[187a]

(1) buyurur ki şāliḳ ḳullarum için uçmaḳda nesnelere yaraḳlayup dururun ki (2) gözler görmedi ve ḳulaḳlar işitmedi ve gönüllerden daḳı geçmedi imdi işbu (3) araya gelince **meşāriḳü'l-envār** sözleridür andan girü kütüb-i meşhūre söz- (4) -lerin beyān eyleyelüm inşā'a'llāhu te'ālā bilmek gerekdür ki peygāmbere 'aleyhi's-selām (5) ayıtdı hāḳ te'ālā aydur yā **muḳammed** dünyāda üç nesne baña sevgülüdür biri ḳuşşalu (6) gönül ve biri şayru beden ve biri eli dünyādan boş olan yā **muḳammed** dünyāda üç (7) nesne'yi sevmez bir şāz olan gönül ve biri saḳ beden ve biri eli tolu (8) ola dünyādan hāḳ te'ālā ayıtdı benim velī ḳullarum şunlardır ki beni zikr (9) ideler benim zikrüm-ile ve ben-daḳı anları zikir iderin anlarıñ zikri ile hāḳ te'ālā ayıtdı (10) iy ādem oğlanları eger cemī'-i ḳalkdan kesilüp benim 'ibādetüme meşḳül olur- (11) -sañuz gönülünizi baylıḳ ile toldurayın ve yoḳsullıḳ size yol bulmasun (12) eger benim 'ibādetümde kesilüp ḳalka meşḳül olursañuz elünizi dünyā ile (13) toldurayın ammā üzerünize yoḳsullıḳ ḳapusın açarın dāyim ihtiyācdan (14) ḳurtulamazsınız hāḳ te'ālā ayıtdı her kim

baña ve zıkrüme meşgûl olsa benden (15) nesne istemese benden nesne isteyenlerden
aña artuğ virem hağ te‘ālā ayıtdı (16) ihlâş benüm sırrımdan bir sırdur kullarumdan
kimi seversem anuñ göñlinde

[187b]

(1) ol sırrımı emānet qorın hağ te‘ālā ayıtdı eger kullarum ihlâş ile (2) baña lâ ilāhe
illa’llāh diyü tanuqlıq virmesedi cehennemi dünyā ehlinüñ üzerine (3) musallağ iderem
ve helāk iderem peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı hağ te‘ālā buyurur (4) ki her kim beni
bilse beni ister ve her kim beni istese beni bulur ve her kim beni (5) bulsa beni sever ve
her kim beni sevse ben anı öldürürin ve her kimi ben (6) öldürsem diyeti benüm
üzerümedür ve her kimüñ ki diyeti benüm üzerümedür anuñ diyeti (7) benvendir
peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı hağ te‘ālā buyurur ki namāzı benüm ile (8) kulum
arasında iki kısım eyledüm ve benüm kulum benden ne dilerse dilesün qağan (9) kul

¹¹⁷ dise hağ te‘ālā aydur benüm kulum beni hamd (10) eyledi qağan kul

¹¹⁸ dise hağ te‘ālā aydur kulum baña şenā’ itdi (11) qağan kulum

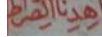

dise hağ te‘ālā aydur kulum beni ululadı (12) qağan kulum

¹²⁰ dise hağ

te‘ālā aydur işbu söz benüm (13) ile kulum arasındadır kulum benden ne dilerse dilesün

qağan kulum

¹²¹ (15) dise hağ te‘ālā

aydur kulum içündür kulum benden ne dilerse dilesün hağ te‘ālā (16) aydur cevmerd
kişi bendendür ve ben-dağı andanvan ve kıyāmetüñ ‘azābından ve qabrüñ ‘azābından

[188a]

(1) emīn eylerin anlar benden rāzīdür ve ben-dağı anlardan rāzīven hağ te‘ālā ayıtdı (2)
ve her kim saña hizmet eylese sen anı kullan peygāmbere ‘aleyhi’s-selām (3) ayıtdı hağ
te‘ālāya tevbe idenüñ āvāzından yig āvāz yok qağan bir kişi tevbe eylese (4) ve ayıtsa yā
rabbi beni esirge dise hağ te‘ālā kereminden lebbeyik yā ‘abdī (5) dir ne dilerseñ benden

¹¹⁷ Fatiha Suresi, 2. Ayet: “Hamd, âlemlerin rabbi Allah’a mahsustur.”

¹¹⁸ Fatiha Suresi, 3. Ayet: “Rahmân ve rahîm.”

¹¹⁹ Fatiha Suresi, 4. Ayet: “Ödül ve ceza gününün tek hâkimi.”

¹²⁰ Fatiha Suresi, 5. Ayet: “(Rabbimiz!) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz.”

¹²¹ Fatiha Suresi, 6-7. Ayet: “Bizi dosdoğru yola ilet. Nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların yoluna da, doğrudan sapmışların yoluna da değil!”

dile ve sen benim katumda ba'zı firîştehlerüm (6) gibisin ve ben senün gönlünden saña yakınvan şanuğ oluñ iy benim (7) firîştehlerüm ki ol kişiyi yarlıgadam dir peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı (8) hağ te'âlâ ayıtdı benim velîlerüm vardur kubbelerüm içinde gizlüdür benden (9) ğayrı kimse anları bilmez hağ te'âlâ ayıtdı benim kulum üzerine iki korkuyı (10) bir yire cem' eylemedüm her kim benden dünyâda korksa âhîretde korkudan (11) emîn oldu ve her kim dünyâda emîn olsa âhîretde emîn olmadı (12) hağ te'âlâ ayıtdı her kim benden ğayrından nesne umsa beni bilmedi (13) ve her kim beni bilmedi baña şapmadı ve her kim baña şapmadı benim 'azâbum (14) aña vâcib oldu ve her kim benden ğayrından korkdı benim 'azâbum aña (15) helâl oldu peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı mi'râc gicesi kaçan-ki yire

[188b]

(1) inmek istedüm ben ayıtdum yâ rabbi her kişi kim seferden gelür yârenlerine (2) armağan getirür benim ümmetüme armağanum kanı hağ te'âlâ ayıtdı yâ **muhammed** (3) eger ümmetün diri olurlar ise benim hıfzum anlara eger ölürlere-ise benim beşâretüm (4) anlara eger kabre girürler ise kabirlerün ğiñ-itmek keremüm anlara eger (5) hâzır olurlar ise rahmetüm anlara eger nazâr iderler ise cemâlüm anlara ve nakıldür (6) ki hağ te'âlâ diledi-kim 'âlimlere rahmet viribiye nitekim buyurur (7) ¹²² pes refref döndü gine gitdi peygâmbere (8) 'aleyhi's-selâm bile gitdi cebrâ'il ve mîkâ'yîl karşı vardılar mi'râc (9) kütlu olsun yâ resûla'llâhi didiler ammâ ümmetüne ve aşhâbuña armağanuñ var mıdur (10) peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı altı nesne getürdüm biri budur ki hağ te'âlâ (11) ayıtdı ayıt anlara eger bir kişi anlara ihsân itdüĝin dilerler ise ben ol ihsân (12) iden kişiden dağı yigün benden istesünler ğayrı kişiden istemesünler (13) ikinci budur ki ayıt anlara eger gökler ve yerler ehlinden korkarlar ise ben (14) anlardan dağı kâdirven benden korksunlar üçüncü budur ki ayıt anlara eger (15) bir kişiden nesne umarlar ise ben ol kişiden kullaruma dağı cevmerdven

[189a]

(1) benden dilesünler dördüncü budur kim ayıt anlara bir kişi anlara cefâ (2) eylesün diyü andan utanurlar ise ben ol kişiden dağı yigven anıñ-içün (3) ki cefâ sizden vefâ

¹²² Enbiya Suresi, 107. Ayet: "Ve seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."

bendendür bişinci budur ki ayıt anlara eger bir kişiye māl (4) için kullık iderse ben ol kişiden yigün anñ-içün ki ben sizün ma'būdu- (5) -ñuz ve rāzukuñuzvan altıncı budur ki ayıt anlara bir kişiye dōst olur- (6) -sız eger va'desi girçek olursa ben ol kişiden dağı yigven zīrā ki (7) şunu ki va'de itdüm sizün ile rızqdan ve uçmağdan ve şevābdan ve dīdār- (8) -dan elbette virürin didi **ibn-i 'abbās** rağiya'llāhu 'anhumā ayıtdı peygāmbere (9) 'aleyhi's-selām mi'rācdan dönicek çin iklīmine uğradı anda bir kavm gördi (10) **mūsā** peygāmbereñ ümmetlerinden zamān-ı evvelde yir yarılmış ol kavm bu yirden (11) gitmişler anda varmışlar çıkmışlardı hażret-i resūl anlara söyledi ve anlar dağı (12) peygāmbere söylediler cebrā'il ayıtdı bilür misiz bu söyledüğünüz kimdür bunlar (13) ayıtdılar yok bilmezüz cebrā'il ayıtdı **muḥammed-i muştafā** 'aleyhi's-selām budur (14) ayıtdılar yā cebrā'il haq te'ālā peygāmbereliğe viribidi mi cebrā'il ayıtdı na'am (15) pes anlar imān getürdiler ve ayıtdılar yā resūla'llāh **mūsā bin 'imrān**

[189b]

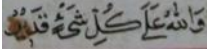
(1) bize vaşiyet eyledi-kim sizün kañkıñuz ol peygāmbere irişürseñüz benden (2) aña selām idesiz didi pes peygāmbere 'aleyhi's-selām **mūsā** peygāmbereñ ve anlaruñ (3) selāmın aldı hażret-i resūl ayıtdı sizün evleruñuzi berāber görürin (4) hīç artuğ eksük degül ayıtdılar yā resūla'llāhi biz bir kavmüz ki ululuğ ile (5) aramızda azgunluğ olmaz hażret-i resūl ayıtdı evleruñuz kapusu (6) ne-y-içün yokdur ayıtdılar kimse kimseye ziyān eylemez hażret-i resūl ayıtdı hīç (7) sizi güler görmedüm ayıtdılar yā resūla'llāhi haq te'ālā bize kitābında haber (8) virdi cehennemi cinniler ve ādem ile tōldururın eyle olsa bize ne gülmek gerek- (9) -dür hażret-i resūl ayıtdı hīç ölüleruñuz için ağlar mısız ayıtdılar haq te'ālā (10) cān virdi ve gine ol alur biz ne-y-içün ağlayalum hażret-i resūl ayıtdı hīç (11) şayru olur mısız ayıtdılar yā resūla'llāhi bir kişi günāh işlese ol şayru (12) olur biz ašlā günāh işlemezüz pes şayru olmazuz hażret-i resūl ayıtdı (13) çün şayru olmazsız yā nice ölürsiz ayıtdılar kaçan birimüzün rızkı dükense (14) melekü'l-mevt cānın alur hażret-i resūl ayıtdı kaçan sizden biriñüz bir kız (15) toğursa hīç guşşalu olur mısız ayıtdılar bir ay şükür orucın dutaruz hażret-i

[190a]

(1) resūl ayıtdı eger sizden biriñüzün bir oğlı toğarsa nice idersiz ayıtdı- (2) -lar iki ay şükür orucın dutaruz hażret-i resūl ayıtdı almak ve şatmak eyleseñüz (3) hīç mizān ve

kile dutar mısız ayıtdılar biz ašlā şatun ve bāzār eylemezüz Һazret-i (4) resūl ayıtdı hīç altun ve gūmiş Һazāne ider misiz ayıtdılar Һazāne'yi bir kiři (5) ider ki allāha inanmaya biz allāha inanuruz pes rızqumuzu ol virür Һazāne'yi niçün (6) cem' idelüm çün Һazret-i resūl anlardan bu sözi işitdi anlara on sūre öğretti (7) namāz ve zekāt farz olmuşdı namāz ve zekāt öğretti geldi gitdi **tefsīr-i** (8) **ebū'l-leyisde** böyledür ammā **şāhib-i keşşāf** ayıtdı ol vaqt-kim benī (9) isrā'īl kavmi peygāmbelerini öldürdiler ve kāfir oldılar on iki bölük oldı- (10) -lar idi bir bölügi müslimānlar idi bunlardan kaçdılar ve Һağdan dilediler ki bunlar- (11) -dan ırak olalar Һağ te'ālā yiri açdı bunlar girdiler bir buçuğ yıl gitdiler (12) Һattā çin katına vardılar ol kavm anlardur ve müslimānlardur ve naķıldür ki (13) biz girü sözüümüze gelemüm be-dürüstī ol gice Һağ te'ālā bizüm peygāmbere- (14) -müz ile 'aleyhi's-selām şerī'atden ve Һaķīkatden çok kelimāt vāķi' (15) oldı anlaruñ ba'zısını allāhdan ve resūla'llāhdan ğayrı kimse bilmez

[190b]

(1) ba'zılar ayıtdı peygāmbere 'aleyhi's-selām mi'rāca varup gelmesi iki sā'atde (2) oldı şöyle bilmek gerekdür ki işbu Һaberler ki mi'rāc Һaķında zikir (3) olundı kimi tefsīrden ve kimi Һadīşdendür ašlā şek yokdur illā bu kadar (4) vardur ki ba'zısı mi'rāc cismānīdür ve ba'zısı rūḫānīdür ve dirler ki iki (5) kez mi'rāca çıkdı birisi mekkede ve birisi medīnede idi andandur ki (6) mi'rācdan nesnelere rivāyet itdiler kim kimi tefsīrlerde gelür ve kimi ğarāyib (7) Һadīşlerde gelür ve ol mi'rāc kim **meşābiḫde** ve **meşāriķda** gelür (8) muḫtaşarlar zabt itmege āsān olsun diyü ehl-i Һadīş ol kadar yād (9) itdiler girü қalanı muḫavvelātda gelür anlara taşdıķ itmek bize vācibdür ki (10) resūla'llāh Һazretine ol kadar kemālāt çok degüldür ve Һağ te'ālā kemāl-i (11) kudretinden ba'īd degüldür ki ¹²³ va'llāhu a'lem (12) bi's-savāb **şeyḫ şadre'd-dīni'l-ķonevī** raḫmetu'llāhi 'aleyhi nuşūşında zikir (13) ider peygāmbere 'aleyhi's-selām otuz üç kez mi'rāc eyledi birisi mi'rāc-ı cismānī (14) ve girü қalanı mi'rāc-ı rūḫānīdür ammā ehl-i zāhir қatında tevātir-i aḫbār ile ve (15) tetābi'-i āşār ile meşhūr olmadı lākin 'ulemā naql eylerler ben-daḫı teberrük için

[191a]

¹²³ Al-i İmran Suresi, 189. Ayet: “Allah’ın her şeye gücü yeter.”

(1) kitābumda yazdum hīç anlara allāh bilür iftirā eylemedüm eger su'āl eyleseler hikmet (2) nedür ki peygāmbere 'aleyhi's-selām kudsden mi'rāc eyledi ka'beden eylemedi cevāb (3) budur ki cemī'-i peygāmbere şāmda ve kudsde olurlar idi pes kāfirler (4) 'ār eylediler ve ayıtdılar eger peygāmbere olsa ka'bede olurdu didiler eyle olsa (5) ka'bede toğdı geldi kudsden mi'rāc bir cevāb dağı budur ki kuds maşer (6) yiridür pes peygāmbere 'aleyhi's-selām andan mi'rāc eyledi tā kim kadem-i berekātı (7) kudse irişe ümmetine hisāb geñez olsun için bir cevāb dağı budur (8) ki haq te'ālā diledi ki peygāmbere 'aleyhi's-selām tayy-ı zamān ve tayy-ı mekān eyleye yir- (9) -lerde ve göklerde pes anuñ-içün kudsden mi'rāc eyledi eger su'āl eyleseler ki (10) **mūsā** peygāmbere 'aleyhi's-selām tür tağına çıkdı ve gine dönücek yüzine (11) niķāb dutdı zīrā ki kimsenüñ tākati yoğudı ki **mūsānuñ** cemāline nazār eyleyeydi (12) **muḥammed** 'aleyhi's-selām eyle eylemedi ne-y-içün hāl budur ki **muḥammed** efdāl idi (13) **mūsādan** cevāb budur ki nūr iki dürlüdür biri zāhir nürdür ve biri (14) bāṭın nürdür zāhir nūr 'avām içündür ve bāṭın nūr havāşş içündür pes (15) peygāmbere yüzün örtmedi anuñ-içün ki şemsü'l-kevneyn idi pes şems dāyim

[191b]

(1) zāhir gerekdür eger su'āl eyleseler haq te'ālā muḥammedi yir yüzine viribidi (2) 'īsā peygāmbere viri[bi]medi niçün cevāb budur ki 'īsānuñ kavmi 'īsā (3) peygāmbere görmediler ve kabrin dağı görmediler andan şonra ol kavm 'īsā tañrınıñ (4) oğlıdur diyü kāfir oldılar pes haq te'ālā **muḥammed** 'aleyhi's-selām gine yir yüzine (5) viribidi tā kim **muḥammedüñ** şerī'ati halka geçe ve kabrin yir yüzinde kıldı tā kim (6) **muḥammedüñ** ümmeti ziyāde olalar ziyāret eylemek ile nitekim peygāmbere 'aleyhi's-selām buyurur (7) ¹²⁴ eger su'āl eyleseler vech-i hikmet (8) nedür ki haq te'ālā seyyidü'l-kāyinātı iki kāfirüñ bilinden getürdi biri 'abdu- (9) -llāh ve biri **āmine ḥātün** cevāb budur ki haq te'ālānuñ kemāl-i kudretine (10) delālet eylesün için şol i'tibār ile ki e'azz-ı eşyā'yı ezell-i eşyādan çıkara (11) nitekim **ādemi** toprakdan yaratdı ve incüyi şadefden çıkardı ammā 'ulemā (12) ihtilāf iderler mi'rāc ne vaqt oldu diyü **şahib-i keşşāf** ayıtdı (13) mekkeden medīneye hicret itmezden biş yıl öñdin oldu **vahye'd-dīn** aydur (14) peygāmbere 'aleyhi's-selām bir gice düşinde gördi

¹²⁴ “Beni vefat etmişken ziyaret eden kimse, hayatta iken ziyaret etmiş gibidir.”

peygamberliğe gönderilme- (15) -din andan sonra peygamberliğe viribinildiginden bir buçuk yıl sonra cisim ile

[192a]

(1) mi'râc eyledi recebün yigirmi yidinci gicesinde **tefsîr-i beğavîde** ayıtdı bir yıl (2) sonra mi'râc eyledi hâşıl-ı kelâm çün peygamber 'aleyhi's-selâm mi'râc- (3) -dan indi mescid-i harâma geldi evvel **ebû cehl** geldi andan sonra kâfir- (4) -ler geldiler hazret-i resûl mi'râcdan haber virdi **ebû cehl** (5) ve kâfirler mi'râca inkâr eylediler ve ayıtdılar biz bilürüz ki sen kudsi gör- (6) -medün eger bu gice mescid-i akşâya varduñ-ise nişânlarından haber virgil hattâ (7) bilevüz ki gördün sözüne inanuruz hazret-i resûl biraz tevakkuf eyledi der- (8) -hâl hak te'âlâ kudsün arasındaki hicâbları giderdi hazret-i resûl gine (9) kudsi gördi bunlara haber virdi müslimânlar girçeklediler ve niçe kâfirler (10) ol gün müslimân oldılar ve nakıldür ki ba'zı kâfirler inanmadılar **ebû bekre** (11) geldiler ayıtdılar **muhammed** ayıtdı ki bu gice kudse vardum andan yukaru göklere (12) mi'râc itdüm dir **ebû bekr** ayıtdı böyle didi mi ayıtdılar belî didi **ebû bekr** bundan dağı (13) irak yire vardum dirse bir gicede girçekdür pes anıñ-içün **ebû bekrü's-şiddik** (14) didiler peygamberi girçekledügi-y-içün andan hazret-i resûl ayıtdı bu şabâh (15) şâmdan bir kâfile gelür güneş toğa tururken ve önce ağ deve ola ve üzerinde

[192b]

(1) iki alaca garâre ola didi pes seniyye tağına çıkdılar kaçan-kim şabâh oldu (2) gördiler kim ol kâfile geldi bir 'arab ayıtdı işde va'llâhi ol ak deve (3) geldi ve bir 'arab dağı va'llâhi işde güneş toğdı didi **beğavî tefsîrinde** böyle (4) didi pes hazret-i resûli dağı ziyâde girçeklediler **faşlun fi'l-hadîsi'l-ilâhî** (5) ba'zılar ayıtdı **muhammed-i muştafâ** 'aleyhi's-selâm vahy gelmezden öñdin 'isānuñ (6) şerī'atinde idi ba'zılar ayıtdılar **mūsānuñ** şerī'atinde idi ba'zılar ayıtdı (7) **ibrāhīmüñ** şerī'atinde idi eşah budur ki **ibrāhīmüñ** şerī'atinde idi (8) peygamber 'aleyhi's-selâm ayıtdı cebra'il geldi baña aydur hak te'âlâ ayıtdı (9) ki kaçan bir kişi islâm içinde ağarmış ola ben aña 'azâb itmege utanurın (10) peygamber 'aleyhi's-selâm ayıtdı hak te'âlâ buyurur kaçan bir kulumu mübtelâ eylesem (11) ol kulum şabr eylese benden halka şikâyet eylemese etinden yig et ve kanından (12) yig kan virürin ve günâhın 'afv iderin eger ölürse benim rahmetüme ulaşur (13) **sehl bin sa'd** rağiya'llâhu 'anhu peygamberden nakl ider

peygamber ‘aleyhi’- (14) -s-selām ayıtdı cebrā’il geldi baña ayıtdı yā **muḥammed** ne kadar dilerseñ (15) diri ol şöñücü ölürsin ve nice dilerseñ ‘amel eyle anuñ-ile şorulusın

[193a]

(1) ve kimi dilerseñ sevgil āḥir mufāraḳat idersin ve mü’minüñ şerefi gicelerde (2) ‘ibādet itdügüdür ve ‘izzeti ḥalkdan mustağnī olduğıdur peygamber ‘aleyhi’- (3) -s-selām ayıtdı yā rabbi benüm ḥācetlerümi ḳabül eyle ḥaḳ te‘ālā ayıtdı yā **muḥammed** (4) ta‘āmuñı ḥelālden eyle du‘āñı ḳabül eyleyeyin peygamber ‘aleyhi’-s-selām ayıtdı (5) ḥaḳ te‘ālā buyurur ki her kim benüm velilerümi ḥōrlar ise benüm ile cenk itmiş (6) gibidür ve ḳullar baña farīza namāzlar ile yakın olduğı gibi hīç nesne ile yakın (7) olmazlar ḥattā ben anı severin ḳaçan ben bir ḳulumı sevsem anuñ sem‘i ve başarı olu- (8) -rın ve ḳaçan benden nesne dilese virürin ve du‘ā eylese ḳabül eylerin ve mü’minüñ (9) cānın ḳabz itmekde tereddüd itdügüm gibi hīç nesnede tereddüd itmezsin ve mü’min (10) ḳullarumdan vardur ki ĩmānı şāliḥ olmaz eger anı faḳīr eylemez isem (11) zīrā ki eger bay olacaḳ olursa fesād işler ‘āşī olur ve mü’min (12) ḳullarumdan vardur ki ĩmānı şāliḥ olmaz eger anı bay itmez-isem (13) zīrā ki eger dervīş olacaḳ olursa şabr eylemez fesād işler ‘āşī (14) olur ve mü’min ḳullarumdan vardur ki ĩmānı şāliḥ olmaz eger ben (15) anı sağı itmez isem eger ḥasta olursa fesād eyler ‘āşī olur ve mü’min

[193b]

(1) ḳullarumdan vardur ki ĩmānı şāliḥ olmaz eger anı ḥasta itmezsem eger (2) sağı olursa fesād işler ‘āşī olur be-dürüstī ben ḳullarumuñ gönlin- (3) -degin bilürin **tefsīr-i kebīrde** ayıtdı peygamber ‘aleyhi’-s-selām bir gün (4) allāhümme ümmetī ümmetī didi ve ümmeti-y-içün ağladı ḥaḳ te‘ālā ayıtdı yā cebrā’il (5) **muḥammede** var şor ki ne-y-içün ağlar cebrā’il geldi aydur yā resūla’llāhi (6) ne-y-içün ağlarsın peygamber ‘aleyhi’-s-selām ümmetüm için ağların ki āḥiretde (7) anlaruñ ḥāli nice ola cebrā’il gine gelüp ḥaḳ te‘ālā ḥazretinde ḫur- (8) -dı ve ayıtdı ilāhī sen ‘ālim tañrısın ḥaḳ te‘ālā ayıtdı yā cebrā’il gine (9) **muḥammede** var ayıtğıl ki ben seni tā rāzī eylemeyince ümmetüñi saña bağışladum (10) didi peygamber ‘aleyhi’-s-selām ayıtdı ḥaḳ te‘ālā buyurur ki hidāyet benüm (11) evümdür ve lā ilāhe illa’llāhu kelimesi benüm ḳal‘emdür her kim benüm ḳal‘eme girdi (12) ‘azābumdan emīn ve naḳildür ki ḥaḳ te‘ālā ayıtdı iy ādem oğlanları (13) sizüñ rızḳuñuz benüm ḳatumdudur ve benüm farīzalarum sizüñ ḳatuñuzdadur eger

(14) benüm farīzalaruma siz hilāf eyleseñüz be-dürüstī ben sizūñ rızķuñuza hilāf (15) eylemezsin ve eger baña muṭī' olursañuz rızķuñuzı çok virem uçmağuma koyam

[194a]

(1) ve eger muṭī' olmasañuz ben sizden ġanī pādişāhvān ve size 'azāb iderin (2) ve naķildür ki ḥaķ te'ālā ayıtdı yā **muḥammed** her kim ķadr gicesi ihyā eylese (3) anuñ cemī' ġünāhın 'afv eyledüm ve biñ biñ ḥācetini ķabül eyledüm eger şekāvet içinde (4) ise sa'ādet idem ve naķildür ki **ibn-i 'abbās** rivāyet ider peyğāmbere 'aleyhi'- (5) -s-selām bir ġün cebrā'il geldi yüzi ġubār olmış yüzinden ġubārın sildi (6) ben ayıtdım yā cebrā'il bu ġubārdur cebrā'il ayıtdı kerrūbiyyūn ḥaķdan de[stūr]¹²⁵ (7) dilediler kim ka'be'yi ziyāret eyleyeler bu ġubār anlaruñdur yā **muḥammed** ümmetūñ için (8) du'ā eyle kerrūbiyyūn bile du'ā ideler peyğāmbere 'aleyhi'-s-selām ümmeti-y-içün du'ā eyledi (9) kerrūbiyyūn bile du'ā itdiler gitdiler der-ḥāl cebrā'il gine geldi ayıtdı (10) yā resūla'llāhi ḥaķ te'ālā saña selām eyler aydur ki senūñ ümmetūñden her kim (11) ka'be'yi ziyāret eylese yidi ķat yirler ve yidi ķat gökler firiştehlerinūñ (12) şevābın aña virdüm ve ka'beden gidicek yarlığanmış gide peyğāmbere 'aleyhi' (13) s-selām ayıtdı bir ġün cebrā'il geldi baña ayıtdı ḥaķ te'ālā saña selām (14) eyler ayıtdı eger dilerseñ ümmetūñüñ üç bahşinden bir bahşini uçmağa koyā- (15) -yın ḥisābsuz ve 'azāb[suz] ve eger dilerseñ şefā'at maķāmını saña vireyin

[194b]

(1) cemī'-i ġünāhkārlara şefā'at eyle ben müteḥayyir oldum cebrā'il işāret (2) eyledi şefā'ati ihtiyār eyle didi eyle olsa ben-daḥı şefā'ati ihtiyār (3) itdüm peyğāmbere 'aleyhi'-s-selām ayıtdı ḥaķ te'ālā ayıtdı yā **muḥammed** her kim (4) saña selām virürse ben-daḥı aña selām vireyin ve her kim saña şalavāt (5) getirürse ben-daḥı aña şalavāt getüreyin her kim seni benüm ķatumda (6) [añ]sa¹²⁶ ve saña şalavāt getürmeşe be-dürüstī ben anı oda yaķarın **cābir bin** (7) 'abdullāh rağiya'llāhu 'anhu ayıtdı bir ġün bir kişi peyğāmbere geldi ayıtdı yā resūl- (8) -a'llāhi bir kişi oğlanlarına ķur'ān öğretse anuñ şevābı nedür peyğāmbere 'aleyhi'-s-selām (9) ayıtdı ķur'ān kelāmu'llāhdur anuñ şevābına nihāyet yokdur der-ḥāl cebrā'il (10) geldi peyğāmbere 'aleyhi'-s-selām aña

¹²⁵ H] *destūr*: P] de...

¹²⁶ H] *añsa*: P] ...sa

kur'ānuñ şevābın şordı oldı cevāb virdi (11) peygāmbere cevāb virdügi gibi andan soñra cebrā'il göklere çıkdı (12) bu su'ālī isrāfīle şordı isrāfīl allāh bilür didi haq te'ālā cebrā'īle (13) vahy eyledi der-hāl cebrā'il peygāmbere geldi ayıtdı haq te'ālā saña (14) selām eyler aydur 'izzetüm haqqı-y-içün her kim oğlanuqların kur'ān öğretse (15) benüm qatımda biñ kez hacca varmışca ve biñ kez gāzāya varmışca ve biñ kez

[195a]

(1) aç toyurmuşca ve biñ 'üryān tonatmışca ve biñ kul āzād eylemişce **isma'īl** (2) peygāmbere oğlanlarından müzdi vardır ve her harfine on hasenāt (3) virem on günāhın 'afv eyleyüp yarlıgayam **qūtü'l-qulūbda** ayıtdı (4) haq te'ālā **muḥammed-i muştafāya** ayıtdı diler misin-kim ümmetüññün hisābın senüñ elüñde (5) kılarım peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı yā rabbi sen anlara benden hayrlı- (6) -sın haq te'ālā ayıtdı şefā'at maqāmını saña virdüm kime dilerseñ şefā'at (7) eyle peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı yā rabbi dilerin senden ki ümmetümün hisābın (8) benüm elümde kılasın benden gāyır kimse bilmeye haq te'ālā ayıtdı yā **muḥammed** ben (9) senden şefkatli pādīşāhvan dilerin-ki anlaruñ hisābın ben idem hiç kimse (10) bilmeye sen-daḥı bilmeyesin zīrā ki bunlaruñ günāhın bilecek olursañ iki ümmetüñni (11) qabül eylemeyesin didi ve naqıldür ki haq te'ālā **muḥammede** ayıtdı receb benüm (12) ayumdur her kim recebde günāh işlese dönse tevbe eylese ben anuñ (13) günāhın 'afv iderin ve şa'bān senüñ ayuñdur her kim şa'bānda günāh işlese (14) senüñ şefā'atüñ ile aña raḥmet idüp 'afv iderin ve ramazān senüñ ümmetüññün- (15) -dür eger ramazānda tevbe iderseler 'afv idüp yarlıgarın ramazān ḥürmetine

[195b]

(1) yā **muḥammed** şiddīklere ḥaber vir ki ben gāyretli pādīşāhvan ve günāhkār- (2) -lara ḥaber vir ki ben gāfūr pādīşāhvan yā **muḥammed** dört nesne benümdür (3) her kim anda benüm ile münāza'a eylese ben anı şamulıkdur diyü yazarın (4) ḥazret-i resül ayıtdı yā rabbi ol dört nedür haq te'ālā ayıtdı kibriyā' (5) ve 'azameti ve faḥr ve kudret bunlar benüm sırımdur kimse bunlarda münāza'a eylemesün- (6) -[ler yoḥ]sa¹²⁷ cehenneme biraḡup oda yaqarın '**ömer bin el-ḥaṭṭāb** raḍiya'llāhu 'anhu (7) peygāmbere naqil ider peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı cebrā'il baña ḥaber vir- (8) -

¹²⁷ H] -ler yoḥsa: P] ...ḥsa

di ayıtdı haq te'ālā ayıtdı ki eger kullarumdan bir kulum eline bir kılıç alsa (9) cemī'-i dünyā ehlini öldürse andan sonra tevbe eylese ve benden yarlıganmak (10) istese tevbesini kabül idüp suçunu 'afv iderin peygāmbere 'aleyhi's-selām (11) ayıtdı ilāhī dilerin ki ümmetüme dünyāda 'azāb viribimeyesin haq te'ālā (12) ol sözi kabül eyledi dünyāda kimesne mü'minlerden 'azāb eylemedi (13) ve naķildür ki bir şālih kişi var-idi peygāmbere 'aleyhi's-selām oturur- (14) -dı der-hāl anda meleke'l-mevt hāzır geldi ol kiřinüñ yüzüne ötrü ötrü (15) baqdı ol kişi korqdı resüla'llāh ol melekü'l-mevtden anuñ 'ömrünü Şor-

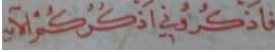
[196a]

(1) -dı ol ayıtdı bir sāt qaldı ikindi vaqti idi peygāmbere 'aleyhi'- (2) -s-selām ol kişiye haber virdi ol kişi ayıtdı yā resüla'llāhi ol (3) bir sātde ne işleyem ki haq te'ālā hāzretine hōř gele ve beni kabül eyleye (4) peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı var 'ilme meşgöl rāvī ayıtdı eger 'ilim- (5) -den efdal 'amel var-imişse peygāmbere 'aleyhi's-selām aña delālet iderdi (6) ve naķildür ki **ebü hureyre** peygāmbere naķil ider peygāmbere 'aleyhi'- (7) -s-selām ayıtdı uqmaq ile tamu birbiri ile hüccet eylediler tamu ayıtdı baña (8) cabbārlar ve mütekebbirler girür uqmaq ayıtdı baña za'ifler ve miskīn- (9) -ler girür diyü fahr eylediler haq te'ālā ayıtdı tamu benüm 'azābumdur kime (10) dilersem anuñ ile 'azāb iderin ve uqmaq benüm raħmetümdür kime dilersem anuñ-ile raħmet (11) iderin peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı ramazānuñ evvel gicesinde Őeytānları (12) ve cinnīleri baqlarlar ve tamunuñ qapusın yaparlar ve uqmaq qapuların açar- (13) -lar haq te'ālā ayıtdı hiç kimse var mıdur ki benden nesne isteye (14) vireyin ve tevbe idenleri kabül ideyin ve istiğfār idenleri yarlıgayayın (15) **ebü sa'īdi'l-huzri** peygāmbere naķil ider peygāmbere 'aleyhi's-selām

[196b]

(1) ayıtdı cebrā'il ve mikā'il ve yitmiş biñ firrişteher baña haber virdiler (2) ayıtdılar haq te'ālā ayıtdı her kim namāzı qaşd ile terk eylese yāhüz (3) inkār eylese farziyyetine ve cemā'atden mufāraqat eylese ümmetüñ yahüdiler- (4) -dür tevrātda ve zebürda ve incilde ve kur'ānda mel'ündür ve uqmaq rāyihasını (5) ařlā bulmaya ve haq te'ālā aña 'adü ola ve firrişteher ve cemī'-i hālāyık aña 'adü ola- (6) -lar yā **muħammed** ümmetüñüñ ğāyet yaramazı anlardur eger ğasta olurlar-ise Şora (7) varma ve evlerine

konuk olma ve anlardan kimse kız almasun ve virmesün ve eger (8) ölse cenāzesine varma peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı yā cebrā’il (9) yir yüzinde anlardan şerrir var mıdur cebrā’il ayıtdı yā resūla’llāh her kim (10) namāzı kaşd ile terk eylese mel’undur ve süci içenlerden ve kan idenler (11) ve ribā akçesin yiyenlerden ve yalan tanıklık virenlerden ve zinā idenlerden (12) artuğdur peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı haq te’ālā buyurur ki yā **muḥammed** senün (13) ümmetüne bir nesne virdüm ki hiç bir peygāmbereün ümmetine virmedüm ben ayıtdum yā rabbi (14) ol nedür haq te’ālā ayıtdı

 ¹²⁸ peygāmbere ‘aleyhi’s-selām (15) ayıtdı haq te’ālā buyurur ki her kim beni bilse ki cemī’-i eşyāya irişmege

[197a]

(1) ve günāh bağışlamağa kādirin be-dürüstī ol kişiyi yarlıgadam ve ‘**ömer bin el-ḥattāb** (2) raḍiya’llāhu ‘anhu ayıtdı bir gün peygāmbere ile seferde idük **ebū bekir** ve ‘**osmān** (3) ve ba’zı aşhāb bile idi bir gece şabāha yakın idi bir dereden bir āvāz (4) işitdük ki ayıtdı yā **muḥammed** benden yaña gel peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ol dereye (5) vardı birazdan gine güle güle geldi biz ayıtduk yā resūla’llāhi haber nedür (6) peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı cebrā’il ve mīkā’il ve rūḥāniler benüm katuma geldi- (7) -ler her birinün üçer biñ firişte yoldaşı var-idi ayıtdılar yā **muḥammed** haq te’ālā (8) saña selām eyler ve saña bir hediye virdi ki senden ğayrına virmedi ben ayıtdum (9) yā cebrā’il ol hediye nedür cebrā’il ayıtdı ¹²⁹ süresidür peygāmbere ‘aleyhi’s-selām (10) ayıtdı yā cebrā’il anuñ şevābı ne-deñlüdür cebrā’il ayıtdı yā **muḥammed** her kim bir kez (11) ¹³⁰ süresin okusa haq te’ālā ol kişiyे ramazān ayın oruç dutmuşça (12) şevāb vire ve biñ günāhın ‘afv idüp yarlıgaya her kim dū-şenbih gicesi (13) biş kez ¹³¹ süresin okusa haq te’ālā cemī’ günāhın yarlıga- (14) -ya ve her kim cum’a gicesi üç kez okusa haq te’ālā ol kişiyе yılduzlar (15) sağışınca ve ağaçlaruñ yaprakları sağışınca ve cemī’-i cānavarlar sağışınca müzüd

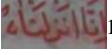
[197b]

¹²⁸ Bakara Suresi, 152. Ayet: “Artık siz beni anın ki ben de sizi anayım.”

¹²⁹ Kadir Suresi

¹³⁰ Kadir Suresi

¹³¹ Kadir Suresi

(1) vire ve her kim penc-şenbîh gicesi okusa haḳ te‘ālā ʔamudan āzād olduñ (2) diyü bir berāt vire ve her kim dutsaḳ olsa ve cum‘a gün namāz soñra yüz kez (3) ¹³² sūresin okusa ʔutsaḳlıḳdan āzād ola peygāمبر ‘aleyhi’s-selām (4) ayıtdı haḳ te‘ālā buyurur ki ‘izzetüm haḳḳı-y-içün ben şol ʔulumdan utanurın ki (5) saçın ve saḳalın islām içinde aḡartmış ola ki ‘azāb itmege zīrā ki (6) ʔocalıḳ benüm nūrumdur ve ben nūrumı oda yaḳmazın peygāمبر ‘aleyhi’s-selām (7) çün ol sözi haḳdan işitdi aḡladı aşḫāb ayıtdılar yā resūla’llāh (8) ne-y-içün aḡlarsın peygāمبر ‘aleyhi’s-selām ayıtdı anuñ için aḡların ki haḳ (9) te‘ālā aña ‘azāb itmege utanur ol kişi günāh işlemege utanmaz ve naḳil- (10) -dür kim haḳ te‘ālā peygāmbere ayıtdı yā **muḥammed** be-dürüstī saña yidi nesne (11) ile minnet eyledüm ki hīç kimselere ol resme minnet eylemedüm biri budur ki (12) yirde ve gökde senden ekrem kimse yaratmadum ikinci budur ki cemī‘-i (13) peygāمبرler seni ve ümmetüñi görmege müştāḳlardur ve üçüncü budur ki (14) ümmetüñe çok dünyā virmedüm ki yarın hisābları çok olmasun için dördüncü (15) budur ki ‘ömürlerin çok eylemedüm ki günāhları çok olmasun için

[198a]

(1) bişinci budur ki anlara çok ʔuvvet virmedüm ki tañrılıḳ da‘visin eylesünler için (2) altıncı budur ki her günāhdan ötrü anlaruñ üzerine ‘azāb virmedüm evvelki (3) ḫalklar gibi yidinci budur ki anları āḫir zamānda getürdüm tā kim (4) yir altında çok yatmayalar peygāمبر ‘aleyhi’s-selām ayıtdı haḳ te‘ālā buyurur ben ulu (5) pādişāhvan ve pādişāhlaruñ gönli benüm elümedür ʔaçan bir ʔavm baña muḫī‘ (6) olsalar ol pādişāhlaruñ gönlüni anlara raḫmet ile naḳar eyledürin (7) ve eger bir ʔavm baña muḫī‘ olmasalar pādişāhlaruñ gönlüni anlara ḫışm ile naḳar (8) eyledürin peygāمبر ‘aleyhi’s-selām ayıtdı haḳ te‘ālā baña ayıtdı yā **muḥammed** ben (9) sizi oddan emīn eyledüm ammā oddan ʔorḳup aḡlamaḳlıḳı terk eylemeñ (10) peygāمبر ‘aleyhi’s-selām ayıtdı yā cebrā’il baña ʔamu’yı vaşf eyle cebrā’il (11) ayıtdı yā resūla’llāhi haḳ te‘ālā ʔamuyı yaratdı ve biñ yıl yaḳdı ḫattā kızıl (12) oldu ve biñ yıl daḫı yaḳdı ḫattā aḳ oldu ve biñ yıl daḫı yaḳdı (13) ḫattā ʔapḳara oldu eger od ehlinüñ bir ʔaftānın yir yüzine bıraḳsaldı (14) cemī‘-i ḫalk helāk olaydı peygāمبر ‘aleyhi’s-selām anı işidicek aḡladı cebrā’il (15) bile aḡladı peygāمبر ‘aleyhi’s-selām ayıtdı yā cebrā’il sen ne-y-içün aḡlarsın

¹³² Kadir Suresi

[198b]

(1) sen rûhe'l-emînsin cebrâ'il ayıtdı qorqarın ki hârût ve mârût (2) gibi mübtelâ olam diyü ağların ve naqıldür ki bir gün peygâmbere 'aleyhi's-selâm (3) ve **fâtıma** ve **alî** ve **hasan** ve **hüseyn** rağıya'llâhu 'anhum bir yire vardılar peygâmbere (4) ayıtdı bu gıce baña yardım eyleñ ayıtdılar yâ resûla'llâhi biz ne işleyelüm ki (5) size yardım ola peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı âbdest aluñ ve namâz kıluñ (6) ve başuñuzı yire koyup ayıduñ yâ rabbi atamız **muhammede** rahmet eyle anlar dağı (7) âbdest alup namâz kılup başların yire koyup eyle didiler der-hâl cebrâ'il (8) geldi ayıtdı yâ **muhammed** kaçan sen başuñı yire koyup secde eyledüñ yidi kat (9) gökleriñ firîştehleri secde eyleyüp ağladılar haq te'âlâ ayıtdı yâ **muhammed** (10) benden dile ne isterseñ peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı dilerin-ki bilem ümmetüm (11) ile od içinde nice işlersin haq te'âlâ ayıtdı odı **ibrâhîme** gülîstân (12) itdüm ümmetüñe dağı gülîstân iderin ve naqıldür ki peygâmbere 'aleyhi's-selâm (13) bir ay haqdan diledi ki **dihye** islâma gele aşhâbdan ola cebrâ'il bir gün (14) şabâh namâzından soñra peygâmbere geldi ayıtdı yâ **muhammed** haq te'âlâ (15) saña selâm eyler ayıtdı ki **dihye** imâna gelmek için şimdi saña

[199a]

(1) gelür andan soñra **dihye** geldi ve selâm virdi ayıtdı ben bir beg idüm 'arab (2) beglerinden yitmiş kızum var-idi ere virmege 'âr itdüm cemî'isini öldürdüm baña (3) rahmet var mıdur yâ resûla'llâhi didi peygâmbere 'aleyhi's-selâm bir zamân mütehayyir (4) oldı der-hâl cebrâ'il geldi ayıtdı yâ **muhammed** haq te'âlâ ayıtdı (5) ayıt ol kişiye benüm 'izzetüm haqqı-y-içün çün **lâ ilâhe illa'llâhe muhammedün resûlu'** (6) - **llâhi**¹³³ didi yitmiş yıllık küfrüni 'afv itdüm ol kızlar hõz anuñ idi (7) anları 'afv itmeyem mi didi peygâmbere 'aleyhi's-selâm ağladı ayıtdı ilâhî **dihye** bir kez (8) **lâ ilâhe illa'llâhu muhammedün resûlu'llâhi**¹³⁴ didi imân getürdi yitmiş yıllık (9) küfrinden bağışladuñ ümmetümden niçe kişiler ola ki dâyim **lâ ilâhe illa'llâhu** (10) **muhammedün resûlu'llâhi**¹³⁵ diye anları bağışlamaz mısın didi ve naqıldür ki haq te'âlâ (11) ayıtdı yâ **muhammed** kaçan bir kişiuñ evine konuq gelse anuñ-ile biñ

¹³³ "Allah'tan başka ilah yoktur. Hazret-i Muhammed Allah'ın peygamberidir."

¹³⁴ "Allah'tan başka ilah yoktur. Hazret-i Muhammed Allah'ın peygamberidir."

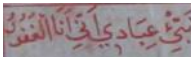
¹³⁵ "Allah'tan başka ilah yoktur. Hazret-i Muhammed Allah'ın peygamberidir."

rahmet ve biñ (12) berekāt bile gelür ve ol ev işinüñ cemi'-i günāhın yarlığarın eger anuñ günāhı (13) deñizler mevcinden ve ağaçlar yaprağından çok olursa dañı ve aña biñ şehīd (14) müzdin virürin ve her loğma ki ol konuğ yir bir ka'be müzdin virem ve uçmağda anuñ (15) içün bir şeh̄r düzem altundan ve her kim bir konuğa ikrām eylese altmış peygāmber

[199b]

(1) ikrām eylemişçe müzd virem peygāmber 'aleyhi's-selām ayıtdı cebrā'il ölüm (2) vaqtinde geldi baña ayıtdı yā **muḥammed** ḥağ te'ālā saña selām eyler ayıtdı (3) her kim ölümden öñdin bir yıl tevbe eylese anuñ tevbesini qabül iderin peygāmber (4) 'aleyhi's-selām ayıtdı yā cebrā'il bir yıl benüm ümmetüme çoğdur cebrā'il gitdi (5) gine geldi ayıtdı ḥağ te'ālā saña selām eyler ayıtdı her kim bir ay (6) ölüminden öñdin tevbe iderse qabül iderin peygāmber ayıtdı yā cebrā'il bir ay (7) benüm ümmetüme çoğdur cebrā'il gitdi gine geldi ayıtdı ḥağ te'ālā ayıtdı (8) her kim ölümünden bir cum'a öñdin tevbe eylese qabül iderin peygāmber ayıtdı (9) yā cebrā'il bir cum'a benüm ümmetüme çoğdur cebrā'il gitdi gine geldi ayıtdı (10) ḥağ te'ālā saña selām eylerin ayıtdı her kim ölümünden bir gün öñdin (11) tevbe eylese qabül iderin peygāmber ayıtdı yā cebrā'il bir gün benüm ümmetüme (12) çoğdur cebrā'il gitdi gine geldi ayıtdı ḥağ te'ālā ayıtdı her kim (13) bir sâ'at ölümünden öñdin tevbe eylese anuñ tevbesin qabül iderin peygāmber (14) 'aleyhi's-selām ayıtdı yā cebrā'il bir sâ'at benüm ümmetüme çoğdur cebrā'il (15) gitdi gine geldi ayıtdı ḥağ te'ālā saña selām eyler ayıtdı eger

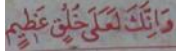
[200a]

(1) bir yıl ve bir ay ve bir cum'a ve bir gün ve bir sâ'at çok ise cānları (2) ḥulquma gelicek tevbe iderler ise qabül iderin eger dili ile mümkin olmaz (3) ise ki diye göñül ile peşimān olursa dañı qabül iderin ve yarlığarın (4) peygāmber 'aleyhi's-selām ayıtdı bir gün aşḥābdan yaña vardum gördüm (5) ki feraḥ olup gülerler ben ayıtdum ol lezzetler bozucu ve cemā'atler tağıdıcı (6) ölümi çok zıkr eyleñ andan soñra aşḥāb korğdılar ve ağladılar der-ḥāl cebrā'il (7) geldi ayıtdı ḥağ te'ālā saña selām eyler ayıtdı kullarumuñ benden ümizlerin (8) kesme ben anlaruñ günāhların dünyāda senden ve ğayrından gizledüm (9) böyle-mi kıyās eylesin-kim yarın kıyāmet güninde a'dā arasında anlaruñ günāhın (10) fāş eyleyem andan soñra bu āyet nāzil oldı (11)

الْحَمْدُ تَابَ عَلَيْكَ بِمَا مَنَّائِي عَلَيْهِ

¹³⁶ ve nakıldür ki bir gün aşhâb (12) peygâmberden şordılar ki hak te'âlâ yûsuf kışşasına ahseni'l-kaşası didi (13) ne-y-içün peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı anıñ-içündür ki haber viren ahsenü'- (14) l-kā'ilīndür ve haber virdügi kişi ahsenü'n-nâsdur cemâl yöninden (15) be-dürüstī yûsuf gibi cihâna güzel gelmedi 'āyışe ayıtdı yâ resûla'llâhi

[200b]

(1) yûsuf mı güzeldür yoḥsa sen-mi güzelsin peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı yûsuf benden (2) güzeldür ḥilḳatde ve ben andan güzelin ḥulḳda 'āyışe ayıtdı yâ resûl- (3) -a'llâhi ḥalḳa haber virmez misin peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı eger ben haber (4) virmezsen hak te'âlâ benim ḥaḳḳumda buyurur ki ¹³⁷ (5) der-ḥâl cebrâ'il geldi ayıtdı yâ resûla'llâhi ḥalḳa haber vir ki senüñ (6) nûruñ ve yûsufuñ nûrı âdem peygâmbereñ şulbinde ḳur'a dutdılar (7) ḥüsni ve cemâli yûsufa virdiler zikri ve şerefi ve nûrı ve 'afvı ve himmeti (8) ve rif'atı ve 'ilmi ve ḥilmi ve raḥmeti ve vefâ'ı ve 'adli ve beşâreti ve şefâ'ati (9) ve da'veti ve şabri ve ḳanâ'ati ve şükri ve şerī'ati ve aḥkâmı ve namâzı (10) ve ḥaccı ve mescid-i mu'azzamı ve zemzemi ve maḳâmı ve meş'ari'l-ḥarâmı ve ḳur'ân-ı ḥakîmi (11) ve ḥulḳ-ı 'azîmi ve burâḳı ve mi'râcı ve maḳâm-ı maḥmûdı ve ḥavz-ı mevrûdı (12) ve ufuḳu'l-a'lâyı ve maḳâm-ı ev ednâyı ve selâmu'llâhi a'lâyı saña virdiler işbun- (13) -laruñ küllüsi senüñdür yâ resûla'llâhi cebrâ'il işbu sözleri söylemedi illâ ki (14) allâhuñ destûri ile söyledi ve nakıldür ki bir gün ḥasan ve ḥüseyn raḳiya'llâhu 'anhumâ (15) gördiler ki ebî cehlûñ oḅlı deveye binmiş envâ'-i bezekler ile gezerdi bunlar

[201a]

(1) yayan yürürlerdi geldiler peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdılar yâ resûla'llâhi (2) bizüm binmege nesnemüz yoḳ peygâmbere ayıtdı gelüñ benim arḳama binüñ geldiler (3) peygâmbereñ arḳasına bindiler ve ayıtdılar anuñ devesi saḳına ve şolına (4) meyl ider 'afv 'afv dir peygâmbere 'aleyhi's-selâm saḳına meyl eyledi (5) 'afv didi ve şolına meyl eyledi 'afv didi ve ḳaşd eyledi kim bir kez daḳı (6) 'afv diye der-ḥâl cebrâ'il geldi ayıtdı

¹³⁶ "Hicr Suresi, 49-50. Ayet: Kullarıma benim gerçekten çok bağışlayıcı, çok esirgeyici olduğumu bildir. Ama azabım da çok elem verici bir azaptır!"

¹³⁷ Kalem Suresi, 4. Ayet: "Sen elbette üstün bir ahlâka sahibsin."

yā resūla'llāhi ḥaḳ te'ālā (7) saña selām eyler aydur çün kendü nefsiñi alçaḳ görüp deveye beñzetdüñ (8) ve bir kez 'afv didüñ 'aşı ümmetüñüñ yarısını 'afv itdüm ve bir daḫı 'afv (9) didüñ ümmetüñüñ cemī'isini 'afv itdüm eger bir kez daḫı 'afv diseñ cemī'-i kāfirleri (10) 'afv iderdüm peygāmbere 'aleyhi's-selām anı işitdi sākit oldı ve allāha (11) ḥamd itdi ve naḳildür ki bir gün 'oṣmān konuḳluḳ eyledi resūla'llāhi ve aṣḫābı (12) evine da'vet eyledi peygāmbere 'aleyhi's-selām yolda giderken kaç adım (13) atsa 'oṣmān şayardı peygāmbere ayıtdı yā 'oṣmān bu ne şaymaḳdur 'oṣmān (14) ayıtdı yā resūla'llāhi her ḳademüñe bir ḳul āzād eyledüm çün ḥaḳ da'vetten (15) taḡıldı 'alī raḍiya'llāhu 'anhu maḫzūn evine geldi **fāṭıma** 'alī maḫzūn

[201b]

(1) gördi **fāṭıma** ayıtdı bu ne ḫüzündür ki sende görürin 'alī ayıtdı (2) eger bizüm daḫı dünyāmuz olsa peygāmbere evümüze ḳıgırduḳ nitekim bugün 'oṣmān (3) itdi **fāṭıma** ayıtdı biz daḫı peygāmbere evümüze ḳıgıralum 'alī ayıtdı ne-ile ikrām (4) idersin ve ḳanḳı ta'ām yidürürsin **fāṭıma** ayıtdı ol ḫabību'llāhdur allāh aña (5) ikrām eyleye ve ta'ām vire pes 'alī peygāmbere geldi ayıtdı yā resūla'llāhi (6) **fāṭıma** sizi evine da'vet eyler peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı yaluñuz ben-mi (7) yohsa aṣḫāb bile mi 'alī ayıtdı aṣḫāb bile gelsünler peygāmbere 'aleyhi's-selām (8) ve aṣḫāb **fāṭımanuñ** evüne geldiler **fāṭıma** ayıtdı yā rabbi be-dürüstī senüñ (9) ḫabībüñ bugün bu miskīn ḳaravaşuñ evine geldi sen anlara ikrām eyle ve ni'metler vir (10) yisünler ben faḳīrem anlara eylemege ḳādir degülin bir çölmegi var-idi anı od (11) üzerine ḳodı ḥaḳ te'ālā ol çölmegüñ içinde ta'ām yaratdı **fāṭıma** ol (12) ta'āmı peygāmbere öñüne getürdi peygāmbere ve aṣḫāb ol ta'ām- (13) -dan yidiler peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı işbu ta'ām uçmaḳ ta'āmlarından- (14) -dur andan soñra **fāṭıma** gine evine girdi ve secde eyledi ve ayıtdı yā rabbi (15) benüm ḳulum yoḳdur ki āzād eyleyem velākin anuñ günāḫḳar ümmetlerinden āzād eyle

[202a]

(1) der-ḫāl cebrā'il geldi ayıtdı yā resūla'llāhi senüñ ḳızıñ **fāṭıma** (2) günāḫḳar ümmetüñ için münācāt eyledi ḥaḳ te'ālā ayıtdı her ayak kim (3) başduñ **fāṭımanuñ** evine varınca her bir ḳademüñe yüz biñ erden ve yüz biñ 'avratdan (4) ṭamu 'azābından āzād eyledüm didi ve naḳildür ki ḥaḳ te'ālā ayıtdı yā muḫammed (5) mü'min ḳulum

dünyâyı terk eylemekden yig nesne ile baña yakın olmaz ve farîzalar (6) kılmakdan yig nesne ile baña kulluk eylemez ve her kim lâ ilāhe illa'llāhu dise (7) kabrinde yoldaş ola ve ölüm vaktinde yoldaş ola ve kabrinden çıkıcağ yoldaş (8) ola ve yüzleri aq ola ve başlarından toprakları gidüp ayıdalar **lā ilāhe illa' - (9) -llāhu muḥammedün resūla'llāhi ve'l-ḥamdü lil'llāhi rabbü'l- 'ālemīn**¹³⁸ diyeler ve nakildür ki **ebü' - (10) - l-leys tenbīhi'l-gāfilinde** ayıtdı bir gün peygāamber 'aleyhi's-selām ümmeti (11) içün gāyet melül oldu der-ḥāl cebrā'il geldi ayıtdı yā **muḥammed** ḥaḳ te'ālā (12) saña selām eyler aydur ki dāyim seni maḥzūn görürin peygāamber ayıtdı yā cebrā'īl (13) be-dürüstī ümmetüm ḥālī kıyāmetde nice ola dirin daḥı anı fikr iderin daḥı melül (14) olurın cebrā'il ayıtdı gelün maḳberelere varalum peygāamber ve aḫḫāb maḳbere- (15) -lere geldiler cebrā'il ayıtdı yā resūla'llāhi bir müslimān kabrin göster peygāamber 'aleyhi's-selām

[202b]

(1) gösterdi cebrā'īl sağ kanadın ol kabre urdu ṭur bi'izni'llāhi te'ālā (2) didi ol kabirden bir aq yüzlü kişi ṭuru geldi **lā ilāhe illa' -llāhu muḥammedün resūla' - (3) - llāhi ve'l-ḥamdü lil'llāhi rabbü'l- 'ālemīn**¹³⁹ didi cebrā'il ayıtdı gine kabre var ol (4) kişi gine kabre vardı andan soñra sol kanadı ile bir kabri daḥı vurdu (5) bir kara yüzlü kişi çıktı ve vā ḥasretā vā nedāmetā didi cebrā'il ayıtdı (6) gine kabre var ol kişi gine kabre girdi andan soñra cebrā'il ayıtdı (7) yā **muḥammed** kıyāmet güninde ḥaḳ kabrinden kopycağ ne i'tikād üzerine oldu ise (8) eyle kopar **ebü sa'īdi'l-ḥuzrī** peygāamberden nakil ider peygāamber 'aleyhi's-selām (9) ayıtdı ḥaḳ te'ālā buyurur ki benüm 'izzetüm ḥaḳkı-y-içün kaçan bir kuluma rahmet (10) itmek dilesem ol kulumu dünyādan çıkarmazın ḥattā ne-deñlü ḥaṭā' itdi ise ol (11) kuluma bağışların üç nesne itmek ile biri budur ki bedenin ḥasta eylemek ile (12) ikinci rızqın az eylemek ile üçüncü ölümün katı eylemek ile ḥattā benüm katuma gelür (13) anasından doğmuş gibi ve kaçan-kim bir kuluma 'azāb itmek dilesem ne-deñlü (14) ḥasenāt kıldı ise daḥı anları giderürin üç nesne ile biri budur ki (15) bedenine sağık virürin ve rızqına çoklık virürin ve ölümün geñez eylerin

[203a]

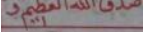
¹³⁸ "Allah'tan başka ilah yoktur. Hazret-i Muhammed Allah'ın peygamberidir. Ve alemlerin rabbi olan Allah'a hamdolsun."

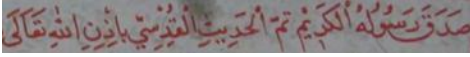
¹³⁹ "Allah'tan başka ilah yoktur. Hazret-i Muhammed Allah'ın peygamberidir. Ve alemlerin rabbi olan Allah'a hamdolsun."

(1) hattā benüm katuma hasenātsuz gelür peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı (2) haḳ te‘ālā buyurur ki kaçan bir kiři harām māl ile ka‘beye varsa ve yolda (3) **lebbeyki ve sa‘deyk**¹⁴⁰ dise haḳ te‘ālā lā lebbeyk ve lā sa‘deyk dir ve haḳ te‘ālā (4) ayıtdı mürsel peygāmbere laruñ karındaşları kaçan bir mü‘minüñ evine girseñüz (5) sađ göñül ile girüñ ve girçek dil ile ve cevmerd el ile ve tāhir a‘zā¹⁴¹ ile girüñ (6) eger eyle iderseñüz evliyālarumdan olasız ve yarın peygāmbere ve řiddīklere (7) ve řehīdlere şonşı olasız peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı haḳ te‘ālā (8) baña vaḥiy eyledi ayıtdı ki kaçan bir kişiye ḥadeş irişe ābdest (9) almasa be-dürüstī baña cefā ider eger ābdest alsa namāz kılsa baña cefā (10) ider ve namāz kılsa du‘ā dileme baña cefā ider ve eger du‘ā dilese ben řabūl (11) eylemesem ol kişiye cefā itmiş olurun velākin cefā ider rabb degülin peygāmbere (12) ‘aleyhi’s-selām ayıtdı cebrā’il baña vaşıyyet eyledi ayıtdı ‘avratlar ile (13) gökçek dirilgil ben eyle şandum ki talāḳ virmek harāmdu ve ayıtdı kuluñı (14) ve řaravaşuñı ḥoş dutıl ben eyle şandum ki āzād itmek gerekür elbette ve şonşı- (15) -laruñ ile gökçek dirilgil ben eyle şandum ki benden mīrās yirler ve misvāk

[203b]

(1) ile namāz kılgıl ben eyle şandum ki farīzadur ve namāzı cemā‘at ile kılgıl (2) ben eyle şandum ki yaluñuz kılcak řabūl olmaz ve gice namāz kılgıl ben eyle (3) şandum ki gice uyumak yoğdur ve zıkrı çođ ayıtgıl ben eyle şandum ki āyet āyet (4) řur‘ānuñ nef‘i

yoğdur imdi āḥir ḥadıř-i řudsī budur (5)

 ¹⁴² ve naķildür (6) **beğavī tefsīrinde ibn-i ‘abbās** ayıtdı bir gün peygāmbere ‘aleyhi’s-selām oturur (7) cebrā’il anda bile idi gökden bir řapu açıldı cebrā’il göge bağdı ayıtdı (8) yā resūla’llāhi işbu řapu şimdiyeden açılmış degüldür der-ḥāl bir firīşte (9) geldi ayıtdı beşāret olsun saña iki nūr getürdüm senden evvelki (10) peygāmbere gelmiş degüldür biri fātiḥatü’l-kitābdur ve biri başara (11) sūresinüñ āḥiridür didi **hicretü’n-nebī ‘aleyhi’s-selām min mekkete ile’** - (12) -I-

medīneti řāle’llāhu te‘ālā (13)

¹⁴⁰ “Huzuruna geldim ve mutluyum.”

¹⁴¹ Metinde: a‘zā

¹⁴² “Yüce Allah doğru söyledi. Kerem sahibi peygamber doğru söyledi. Yüce Allah’ın izniyle kutsal hadisler bitmiştir.”

¹⁴³ (14) ve nakıldür ekşer müfessirler aydurlar peygâmbere ‘aleyhi’s-selâm bir gün (15) mekkede otururdu ammâ mekkede bir ev var-idi aña dârü’ n-nedve dirler-idi

[204a]

(1) müşriklerden dört kişi hazret-i resüle mekr eylediler ol eve girdiler (2) tedbîr eylediler ya’nî peygâmbere ‘aleyhi’s-selâm helâk eyleyeler iblîs anlaruñ (3) üzerine girdi **ebü cehl** ayıtdı bizüm aramızdan çık git iblîs ayıtdı (4) ben bir necdîven ki necd ilinden gelürin ben çok zamân gördüm ve cemî’-i tedbîr- (5) -leri bilürin dilerin ki sizüñ ile bile olam bunlar ayıtdılar çün necd ehlinin (6) kayurmaz otur didiler evvel ‘**utbe** ayıtdı ölüm haqdur bir zamân şabr eyleñ (7) ola ki **muhammed** öle şerrinden emîn olasız iblîs ayıtdı bu fikir degüldür (8) andan sonra **şeybe** ayıtdı ben aydurin-ki **muhammedi** dutavuz habs idüvüz (9) aç öle iblîs ayıtdı bu dañı şavâb degüldür andan sonra ‘**aş bin vâzil** (10) ayıtdı **muhammedi** bir devenüñ üzerine bağlayalum beriyye içinde koyalum gidelüm (11) anda helâk olsun iblîs ayıtdı bu dañı şavâb degüldür andan sonra (12) **ebü cehl** ayıtdı her kabîleden hâş yigitler cem’ eyleyelüm bu gice **muhammedüñ** (13) üstüne varalum bir yirden kılıç üşürelüm öldürelüm hattâ hiç kimse (14) bilmesün ki kimdür eger akrabâsı diyet isterler-ise mâl cem’ idelüm anlara (15) virelüm şerrinden emîn olalum iblîs ayıtdı eyü söyledüñ andan sonra

[204b]

(1) ittifâk itdiler kim **muhammedi** öldüreler pes ol evden gitdiler der-hâl (2) cebrâ’ il **muhammede** geldi ayıtdı haq te’âlâ ayıtdı mekkeden çıksun gitsün (3) medîneye varsun benüm bunda gizlü işüm vardur haq te’âlâ buyurur ki (4) döşeginde yatup uyımaya kaçan-kim gice oldı peygâmbere aşhâb ile (5) tanışdı ayıtdı kanķıñuz benüm ile bile medîneye gider **ebü bekir** ayıtdı (6) yâ resüle’llâhi sen kanda giderseñ ben bile giderin andan sonra peygâmbere (7) gine aşhâbına baqdı ve ayıtdı kanķıñuz bu gice benüm döşegümde yatur-ise (8) ben aña zâmin olayın ki uçmağa gide ‘**alî** ayıtdı yâ resüle’llâhi benüm cânüm (9) yoluña fidî olsun ben bu gice döşegüñde yatayın pes ‘**alî** geldi

¹⁴³ Enfâl Suresi, 30. Ayet: “Hatırlar mısın? İnkâr edenler seni etkisiz hale getirmek veya öldürmek ya da yurdundan çıkarmak için tuzaklar kuruyorlardı; onlar tuzak kuruyorlardı Allah da bozuyordu. Tuzak bozma işini en iyi yapan Allah’tır.”

döşekde (10) yatdı andan soñra cemī'-i kâfirler geldiler peygâmberevni evini kapladılar (11) oturdılar iblīs bunlaruñ ile bile varmış-idi haq te'ālā bunlara ol (12) gice uyku virde uyudılar hattā iblīs dañı uyudu peygâmbere 'aleyhi's-selām (13) **ebū bekr** ile çıkdılar gitdiler ve yirden bir avuç toprak aldı bunlaruñ üzerine (14) saçdı ve yāsīn süresin okudu geçdi gitdi peygâmbere ve **ebū bekr** şehrden (15) taşra bir mağāra var-idi aña mağāra-ı nūr dirler-idi anda vardılar

[205a]

(1) girdiler çün peygâmbere 'aleyhi's-selām gitdi iblīs uyandı ve anları dañı uyar- (2) -dı ve ayıtdı **muḥammed** gitdi ayıtdılar neden bildüñ ayıtdı 'ömrümde ben (3) uyuduğum yoğ-idi üzerümüze toprak saçmış ben uyumuşam ve siz uyudu- (4) -ñuz ol çıkdı gitdi gördiler kim başları üzerinde toprak (5) var bildiler kim **muḥammed** gitmiş döşegine vardılar kim 'alī döşekde yatur ayıtdı- (6) -lar kanı yoldaşuñ 'alī ayıtdı bilmezindan soñra gitdiler izin izleyü (7) mağāraya geldiler gördiler ki örümcek gelmiş kapu üzerine yuva yapmış ayıtdılar (8) eger **muḥammed** buña girse örümcek ve kuş bunda olmazdı didiler mağāranuñ (9) çevresinde ve üstinde yürürlerdi **ebū bekr** korkdı peygâmbere 'aleyhi'- (10) -s-selām ayıtdı korkma kim allāh te'ālā bizüm-ile bile nitekim haq te'ālā (11) buyurur ¹⁴⁴ ve **şāh-nāmede** gördüm (12) aydur ol vaqt kim **ebū bekr** radiya'llāhu 'anhu kâfirlerden korkdı peygâmbere (13) 'aleyhi's-selām ayıtdı yā **ebū bekr** bu yaña baq didi **ebū bekr** baqdı (14) bir deñiz gördi ki kenārında bir gemi ḥāzır turur ayıtdı eger kâfirler (15) kapudan gelürler ise biz bu gemiye binevüz gidevüz didi pes kâfirler isteyü gördiler

[205b]

(1) anı görmediler gözleri kör oldu merdūd oldılar gitdiler andan soñra (2) peygâmbere 'aleyhi's-selām ve **ebū bekr** üç gün ol mağārada tırdılar andan (3) soñra medīneye geldiler ve naqildür ki haq te'ālā cebra'ile ve mīkā'ile 'aleyhime's-selām (4) vahy eyledi ayıtdı sizi qarındaş eylerin ve biriñüzüñ 'ömrünü biriñüzden (5) uzun eylerin biriñüz 'ömrünü biriñüze virsüñ ikisi-dañı ḥayāt istediler (6) haq te'ālā ayıtdı siz 'alī gibi olmaduñuz 'alī ve **muḥammed** qarındaş oldılar (7) 'alī **muḥammedüñ** döşegine yatdı

¹⁴⁴ Tevbe Suresi, 40. Ayet: "Arkadaşına "Tasalanma! Allah bizimle beraberdir" diyordu."

muḥammedūn yolına cānın fidī eyledi imdi (8) yir yüzine inūn **muḥammedi** ‘adūlardan saklañ cebrā’il ve mīkā’il yire indi- (9) -ler cebrā’il **muḥammedūn** başı ucında oturdu ve mīkā’il ayağı ucında o- (10) -turdu ve nakıldür ki kaçan-ki kāfirler **muḥammedi** yirinde bulmadı üç gün (11) tanışdılar andan sonra isteyü gıtdiler **surāka bin mālīk** dirlerdi anı medīneden (12) yaña viribidiler ol kāfir bunların ardından geldi irişdi **ebū bekr** anı (13) gördi ayıtdı yā resūla’llāhi **surāka** irişdi ‘arabūñ gāyet (14) bahādurıdır peygāMBER ‘aleyhi’s-selām ayıtdı guşsa yime kaçan-kim **surāka** (15) yakın oldu çağırdı ayıtdı yā **muḥammed** bugün seni benüm elümden

[206a]

(1) kim alur peygāMBER ayıtdı melik-i cabbār vāhid-i qahhār alur der-ḥāl cebrā’il (2) geldi ayıtdı yā **muḥammed** ḥaḳ te‘ālā ayıtdı yiri saña muṭī‘ itdüm ne dilerseñ (3) buyur işlesün peygāMBER ayıtdı yā yir **surāka**’yı tut der-ḥāl yir yarıldı (4) **surākanuñ** ayağın dizine degin yire batdı **surāka** amān diledi peygāMBER (5) du‘ā eyledi yir koyu viridi yidi kez amān diledi ḥalāş oldu gine (6) kaşd eyledi sekizinci olıcaḳ tamām ihlāş ile tevbe eyledi ve ayıtdı yā **muḥammed** (7) ben bildüm ki senūñ emrūñ ‘ālemlere irişiserdür yā **muḥammed** benden ne isterseñ (8) iste peygāMBER ‘aleyhi’s-selām ayıtdı yā **surāka** benüm ḥācetüm oldur ki (9) kureyş leşkerin gine dönderesin **surāka** qabūl eyleyüp döndi **ebū cehle** (10) geldi ayıtdı yā **ebe’l-ḥakem muḥammedi** işbu yolda bulamadum anlar çün bu sözi (11) işıtdiler gine mekkeye gıtdiler **keşşāfda enes bin mālīk** aydur ḥaḳ te‘ālā (12) ol gice bir ağaca emr eyledi mağāranuñ öñinde bitdi ve bir örümcek viribidi (13) der-ḥāl yuva yaptı ve ol ağaçda iki gügercin geldiler örümcek ağınuñ arasında (14) yuva yaptılar andan sonra iki yigit kureyşden mağāraya yakın geldiler kulağuz- (15) -ları **surākaya** ayıtdılar işbu mağāraya nazar eyleñ şāyed bunda ola

[206b]

(1) **surāka** ayıtdı bunda degüldür qatlandılar ḥattā şabāḥ oldu ol qavm (2) mağāraya elli arşun yakın geldiler gördiler ki iki gügercin yuva yapmışlar bunları (3) gördiler uçdılar gıtdiler bildiler ki bunda degüldür bilmek gerekdür ki kaçan-kim (4) ḥazret-i resūle peygāMBERlik geldi kırk yıldan sonra şol kadar mu‘cizāt (5) zāhir eyledi ki ḥisāba şıgmaz gāyet ezher-i mu‘cizātı qur’an idi ve ay iki pāre (6) oldu ve bunūñ emşāli niçe

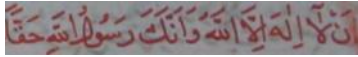
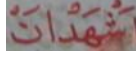
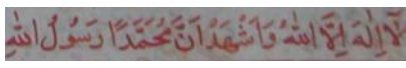
mu' cizāt-ı bāhirāt ve āyāt-ı neyyirāt zāhir itdi (7) eyle olsa ḥazret-i risāletüñ kemālī sābit oldı delāyil-i vāziḥāt ile (8) ve ḥücec-i kātı'āt ile pes aşḥāb īmān getürüp 'ulemā'-ı aḥyār oldılar (9) **faşlun nuzūli'n-nebiyyi bi'l-medīneti** kaçan-kim peygāmbere 'aleyhi's-selām (10) dū-şenbih gün medīneye vardı cum'a gün olıcaḳ mescid yaptı ve kendü (11) ḥuṭbe oḳudu cum'a namāzın kıldı evvel cum'a ki kıldı medīnede kıldı (12) ve ehl-i siyer aydurlar kaçan-kim medīne ḳavmi işitdi ki peygāmbere 'aleyhi' - (13) -s-selām anda gelür şāz oldılar cemī'isi ḥazret-i resüle istiḳbāl (14) itdiler cebrā'il ayıtdı yā resūla'llāhi devenüñ uyanın ben yideyin kaçan (15) medīne ḳavmi seni evlerine da'vet eyleseler anlara ayıtıl devem ḳanda

[207a]

(1) çökerse anda olıdır çün medīne ḳavmi ḥazret-i resül-ile bulışdılar (2) her biri evlerine da'vet eylediler ḥazret-i resül ayıtdı devem ḳankı eve (3) varursa anda olıdır bunlar sevindiler evleri önüne kimi ḥurmā ve kimi (4) arpa dökdiler tā kim ḥazret-i resülün devesi meyl eyleye anda çöke deve (5) geldi hıç birisine iltifāt eylemedi ve nedēñlü şehrde ḳavm var-ise ḳarşu (6) çıkdılar ki ḥabību'llāhuñ bedī'-i cemālini ve kerīm liḳāsını göreler nā-gāh deve (7) bir yire geldi çökdü der-ḥāl gine ṭuru geldi bir yire daḥı vardı çökdü (8) evvel çökdüğü yir mescid oldı ve şoñrağı ḥazret-i resülün ravzası (9) oldı peygāmbere 'aleyhi's-selām **'abdu'llāh-ı enşārī oğlu cābirün** evine ḳondı (10) ve ol **cābirün** bir gözsüz ḳarıcuḳ anası var-idi ol ḳarıcuḳ ayıtdı nolaydı (11) gözlerüm göreydi ḥazret-i resülün devletlü cemāline baḳaydum ḥazret-i resül (12) mübārek barmağı- ile gözlerin sildi der-ḥāl gözleri açıldı ḥazret-i resülün (13) mübārek cemālini gördü ve cemī'-i ḥalḳ peygāmbereñ deñiz 'ilminden fā'ideler itdi (14) zīrā ki ekrem ḥalḳ idi neseb yönünden ve efdāl-i nās idi ḥaseb yönünden ve esrār-ı (15) rabbāniyenün inecek yiri idi ve tecelliyāt-ı sübhāniyenün ḳonacaḳ yiri idi **'abdu'llāh bin selām**

[207b]

(1) ḥazret-i resülün yüzine nazār eyledi bildi kim peygāmbereñ yüzinde hıç bir (2) vech-ile yalancılık nişānı yoḡ-idi taḥḳīḳ bildi ki peygāmbereñ ve ayıtdı bir kaç (3) nesne şorayın saña yā **muḥammed** anları peygāmbereñden artuḳ ḳişi bilmez eger peygāmbereñ (4) sen-daḥı bilesin biri budur ki ḳiyāmetün evvel nişānı nedür ve uçmaḳ ehl-i uçmaḳa (5) girecek evvel ne yirler peygāmbereñ 'aleyhi's-selām ayıtdı ḳiyāmetün

evvel nişānı od- (6) -dur maşrıktan çıkar halkı mağribe cem´ ider ve uçmağūñ evvel
ta‘āmı balıķ (7) cigeridür ‘**abdu’llāhi** çün ol sözi işitdi ĩmāna gelüp ayıtdı (8)
 ¹⁴⁵ didi andan şöña ayıtdı yā resūl- (9) -a’llāhi yahūdiler
ķavmi benüm islāma geldüğüm bilürlerse ben anlar ile nice ideyin biraz- (10) -dan
yahūdīler geldiler ĥazret-i resūl anlara ayıtdı sizūñ arañuzda ‘**abdu’llāh** (11) **bin selām**
nice kişidür bunlar ayıtdılar seyyidümüz ve seyyidümüz oğlıdur ĥazret-i [resūl] (12)
ayıtdı eger anı müslimān görürseñüz nice idersiz bunlar ayıtdılar **ne‘ūzubi’llāhi** (13)
min zālik ¹⁴⁶ ‘**abdu’llāh bin selām** yahūdīlere çıkdı gine ayıtdı (14)
 ¹⁴⁷ bilmek gerekdür ki evvel (15) medīnenūñ adı yeşrib
idi zīrā ki havālu yir idi ve çok fesād olurdu

[208a]

(1) andan şöña ĥazret-i resūl ol şehre giricek ol şehr tayyib ve tāhir oldı (2) pes adını
tayyibe ve medīne ķodı anda sākin oldı bir zamāndan şöña (3) aşĥāb mekkeden
gelmege başladılar evvel ĥazret-i risālete ‘**ömer bin ĥattāb** yigirmi (4) atlu ile geldi ve
girü ķalan şahābelerden daĥı geldiler islām dīni ķuvvet tıutup (5) medīnede tırdılar
andan şöña ĥazret-i resūl ‘aleyhi’s-selām ‘**alīye** buyurur (6) ki mekkeye vara ‘**aişe’yi**
ve **fāţıma’yı** getüre ‘**alī** vardı getürdi pes (7) ĥazret-i resūl ‘**alīye** ķarındaş oldı andan
şöña **ebū bekr** ‘**ömer** ile ķarındaş (8) oldılar ve girü ķalan aşĥāb birbiri ile ķarındaş
oldılar andan şöña ĥazret-i (9) resūl ve aşĥāb didiler kim namāz vaķtin mü’minlere
bildüreler ba’zısı ayıtdı (10) boynuz çalalum ĥalk işitsünler gelsünler ba’zı mü’minler
ayıtdılar yahūdīlere beñze- (11) -miş olavuz ba’zısı ayıtdı çañ yāĥūz nākūs çalalum
ba’zısı ayıtdı (12) naşrānīlere beñzemiş olavuz pes ĥazret-i resūl ve aşĥāb muntazır
oldılar göreler (13) ki ĥaķ te‘ālādan ne işāret olur nā-gāĥ ‘**abdu’llāh-ı enşārī** geldi
ayıtdı yā (14) resūla’llāhi düş ile uyanuķlık arasında bir kişi gördüm gökden indi bir
(15) dīvār üstine ķondı ve ķibleye ķarşu tırdı ve ayıtdı **allāhu ekber allāhu ekber**

[208b]

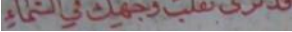

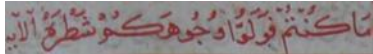
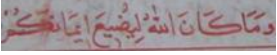
¹⁴⁵ “Şahitlik ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve şüphesiz sen Allah’ın gerçek peygamberisin.”

¹⁴⁶ “Bundan Allah’a sığınırız.”

¹⁴⁷ “Şahitlik ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve şahitlik ederim ki Hazret-i Muhammed Allah’ın peygamberidir.”

(1) tā āhirine degin oğudu biraz tırdı gine kāmēt getürdi andan şöıra iki kez (2) kad kāmēti’ş-şalāt didi andan şöıra ‘ömer ayıtdı ol tañrı haqqı-y-içün (3) ki seni peygāmberliğa viribidi ben-dahı buncılayın gördüm ve naķıldür ki kim **ebü’l-leyṣ** (4) **tefsīrinde zaḥḥāk** aydur ḥazret-i resūl cebrā’ile ayıtdı yā **muḥammed** bir qaraca (5) vardur kim adı **bilāldür** ferişteher içinde şavtı gökçekdür ve mü’ezzinlerüñ (6) tañrıya ğāyet sevgülüsüdür ḥazret-i resūl **bilāli** kığırdı ezānı aña öğretti (7) ve buyurdu mescidüñ üzerine çıķdı ezān oğudu öyle vaķtinde idi (8) andan şöıra sünnet oldı kaçan-kim ezān oğundu ehl-i nifāk ve ehl-i (9) şirk ezānı ve rükū’ı ve sucūdı gördiler gülişdiler haķ te’ālā bu āyeti viribidi (10) ¹⁴⁸ ve naķıldür ki kaçan-kim (11) ḥazret-i resūl medīneye girdi beyte’l-muḥaddesden yaña on altı ay namāz (12) kıldı andan şöıra ḥazret-i resūl ayıtdı yā cebrā’il dilerin ki allāh te’ālā (13) beni yahūdiler kıblesinden ka’beye döndere zīrā ki **ibrāhīmüñ** ve enbiyānuñ kıblesi (14) idi cebrā’il ayıtdı yā resūla’llāh ben-dahı sencileyin bir ḳulam hıç nesneye (15) mālİK degülem evet rabbüñden iste ḥazret-i resūl bir kez gözin göge dutdı

[209a]

(1) der-ḥāl haķ te’ālā bu āyeti viribidi (2) (3) ¹⁴⁹ ba’zılar aydur bedr ğazāsından (4) iki ay öñ recebde ğün zevālden şöıra kıble ka’beye döndi benī seleme mescidinde (5) ḥazret-i resūl aṣḥāb ile öyle namāzın kıılırken iki reka’at kıılıcaķ işbu āyet (6) geldi ḥazret-i resūl namāzda-y-iken döndi erenler ‘avratlar mekānına döndi (7) ve ‘avratlar erenler mekānına döndi pes ol mescide mescidü’l-kıbleteyin didiler (8) andan şöıra aṣḥāb ayıtdılar yā resūla’llāhi bizüm qarındaşlarımız namāzlarını (9) beyti’l-muḥaddesiden yaña kıılurlardı anlarıñ namāzları nice oldı der-ḥāl (10) haķ te’ālā bu āyeti viribidi ¹⁵⁰ ya’nī namāzu- (11) -ñuz ḳudsdan yaña olmağ-ile ĩmānuñuz bāṭıl olmadı zīrā ki ikisi dahı benüm (12) buyuruğum-ile idi didi **faṣlun fī cihādi’ n-nebiyyi ‘aleyhi’ s-selām** (13) kaçan-kim haķ te’ālā islām dīnini ‘izzetledi naşr-

¹⁴⁸ Maide Suresi, 58. Ayet: “Namaza çağırduğunuz zaman onu alay ve eğlence konusu yaparlar.”

¹⁴⁹ Bakara Suresi, 144. Ayet: “Biz senin, yüzünü göge doğru çevirip durduğunu elbette görüyoruz. İşte şimdi kesin olarak seni memnun olacağın kibleye döndürüyoruz. Artık yüzünü Mescid-i Harām tarafına çevir; nerede olursanız olun yüzünüzü o yöne çevirin.”

¹⁵⁰ Bakara Suresi 143. Ayet: “Allah imanınızı asla zayıf edecek değildir.”

1 ‘azîz ve kâdr-i refî‘ (14) ile pes hâzret-i resûle buyurdu ki ğazâ eyleye hâzret-i resûl ‘aleyhi’ - (15) -s-selâm mekkeden hicret itdügünün ikinci yılında imdi sebab-i ğazâ oldur

[209b]

(1) ki bir gün **hamza** rağiya’llâhu ‘anhu medîne de kendü maşlahatına giderken yolda (2) üç kâfir **hamzanuñ** dînine sögdiler **hamza** dağı kılıç çıkardı üçün-dağı (3) öldürdi kâfirler bunu işitdiler düşman olup müslimânlar ile ‘adâvet eylediler (4) pes hâzret-i resûl mü’minleri ğazâyâ buyurdu lâ ilâhe illa’llâhu kelimesini (5) yüceltmek için evvel ğazâ ki farz oldu bedür ğazâsıdır kışşası mezkûrdur (6) tefsîrlerde lâkin bu kadar vardır ki hâzret-i resûlün dört ğazâsını teberrük (7) için kitâbumuzda beyân eyledük evvel bedr ğazâsıdır oldur ki bir (8) gün mekkeden kureyşün uluları ticâret itmege şâma geldiler girü (9) dönicek cebrâ’il hâzret-i resûle haber virdi müslimânlar yarağ görüp karşı (10) çıktılar ve mekke ehline haber oldu leşker cem’ olup bunlara karşı (11) çıktılar **ebü cehl** ka’benün üzerine çıktı çağırdı ayıtdı iy (12) ka’be ehli en-necâ en-necâ mâllaruñuzı **muhammedün** şahâbeleri aldılar (13) andan sonra sizün için cihânda dirlik kalmadı didi biz geldük (14) bu yaña hâzret-i resûl ‘aleyhi’-s-selâm cebrâ’ilden çün bu haberi işitdi (15) üç yüz on üç kişi ile muhâcirînden ve enşârdan mürseller

[210a]

(1) sağışınca ğazâyâ çıktılar bunların arasında iki atlu var-idi ancak (2) cebrâ’il geldi peygâmbere haber virdi müşrikler mekkeden çıktılar (3) develere karşı gitdiler diyü ve ayıtdı yâ **muhammed** hağ te’âlâ saña va’de itdi (4) ve ayıtdı iki tâ’ifenün kankısını dilerseñ kabûl it bâzîrgânlara mı varursın (5) yoğsa leşkere mi varursın resûl aşhâba haber virdi aşhâb iki bölük (6) oldılar **ebü bekr** ve ‘ömer ve ‘osmân ve ‘alî muhâcirlerden râzî oldılar çeriye varmağa (7) ve enşâriyelerden **sa’id bin ma’âz** ayıtdı yâ resûla’llâhi sen kankısına diler- (8) -señ va’llâhi eger sen buyurasın ki deñize ğarğ ol ğarğ olalum biz yâ (9) resûla’llâhi benî isrâ’il kavmi gibi itmezüz **müsâ** peygâmbere ‘aleyhi’-s-selâm (10) ayıtdılar ¹⁵¹ pes **ebü cehl** (11) mekkeden toğuz yüz elli kişi ile geldi ve hâzret-i resûl anları gördi (12) namâz kıldı ellerin götürdi ve ayıtdı yâ rabbi eger bu kavmi sen helâk ider- (13) -señ yir yüzinde

¹⁵¹ Maide Suresi, 24. Ayet: “Sen ve rabbin gidin savaşın; biz burada oturacağız!”

ebedā kimse qalmaz ki saña 'ibādet eyleye şol kadar gökden (14) yaña teveccüh eyledi ki ridāsı egninden düşdi **ebū bekr** aldı gine egnine qodı (15) ve ayıtdı yā resūla'llāhi ne-y-içün guşşa yirsin allāh te'ālā hōz ikisinden birisin

[210b]

(1) saña virmege va'de eyledi andan haq te'ālā bunlara biñ firişte viribidi (2) cebrā'il ve mīkā'il bile geldiler su'āl iderler ise ki bir firişte dağı (3) yiterdi biñ ne hācettür cevāb budur ki bu dīni ta'zīm itmek için (4) ve islām leşkerin çok göstermek için biñ firişte geldi **ebū cehl** çün bunları (5) gördi ayıtdı allāhum qankı dīn saña sevgülüdür aña yardım eyle çün (6) iki leşker bir yire cem' oldılar şaflar bağlandı her tā'ife cins cins olup cenge (7) girmege başladılar **hamza** ve 'alī bunlar ilerü gelüp meydān depdiler 'alī ayıtdı ben (8) tañrınıñ resūlinüñ arslanıvan diyü küffār üzerine at depdi anlardan (9) **ebū cehl** meydāna girdi mü'minlerden iki yigit qarşu vardılar **ebū cehli** ikisi (10) dağı kılıç ile çaldılar yüzi üzerine düşürdiler andan soñra hażret-i resūle (11) geldiler kılıçların gösterdiler ol aydur ben çaldum bu aydur ben çaldum hażret-i (12) resūl kılıçlarına nazar eyledi gördi ki ikisinde dağı qan vardur ayıtdı iki- (13) -ñüz bile öldürdüñüz andan soñra peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı **ebū cehlüñ** (14) haberin kim ola kim bize bildüre 'abdu'llāh bin mes'ūd meydāna girdi **ebū cehli** (15) gördi-ki qan içinde yatur **ebū cehl** ayıtdı bizi siz mi şıduñuz yā 'abdu'llāh

[211a]

(1) 'abdu'llāh ayıtdı yā kim şıdı **ebū cehl** ayıtdı firiştehler şıdılar 'abdu'llāh (2) ayıtdı sen **fir'avn** dağı eşeddimizsin kim imāna gelmezsin firişterleri (3) görürsin kim **muḥammede** yardıma geldiler dağı inanmazsın pes saña amān (4) virmek ne olur didi ayağın **ebū cehlüñ** boynına qodı başın (5) kesdi peygāmbere getürdi peygāmbere haqqa secde eyledi bedr gāzāsında üç (6) aşhāb şehīd oldılar ve kāfirlerden yitmiş kişi öldürdiler ve yitmiş kāfir dağı (7) esir itdiler ve naqildür ki **muqātil** ayıtdı dünyā yaradılaldan berü bedr (8) gāzāsındağı gün cem' olan haq gibi cem' olmadılar zīrā kim evvel budur ki (9) hażret-i resūlün mübārek vücūdı anda bile idi ve üç yüz on (10) üç mü'minler bile idi ve biñ firişte bile idi ve toqsan mü'min cinnīleri (11) bile idi ve iblīs anda bile idi ve şeytānlar ve kāfirler leşkeri ve toquz yüz elli (12) müşrikler anda bile idi eyle olsa bu resme cem'iyet ne oldı ve ne olacaq- (13) -dur andan soñra hażret-i resūl

esîrler ile döndü ve ğanîmet mâlı ile medîneye (14) geldiler şâz u hürrem oturdu ni‘met ile ve ihsân ile ve kâfirler helâk (15) oldılar niķmet ile ve hûsrân ile ikinci ğazâ uhud ğazâsıdır rivâyet şöyle-

[211b]

(1) -dür ki çün kâfirleri şıyup helâk eylediler ve bunların arasından **ebü** (2) **süfyân** ki mekkenüñ begi-y-idi kaçdı mekkeye düşdi mekkenüñ ulularına (3) ayıtdı **muḥammed** ulularını öldürdi ve mâlı aldı ve kaçdı budur ki ol (4) mâl ile kuvvet tuta kureys kavmi çün bu sözi işitdiler üç biñ yaraķlı (5) er cem‘ idüp **ḥâlid bin velîd** ve ‘**amru bin il-‘âş** ve ‘**ikrime** çeri cem‘ itdiler (6) ḥâzret-i resûlün üzerine yürüdiler ḥâzret-i resûl bu sözi işitdi (7) mü‘minlere ḥaber virdi mü‘minler uhud tağına vardılar çün ol tağa (8) vardılar ‘**abdu llâh bin selûl** ki münâfıkların ulusu-y-idi kaçdı üç kişi ile (9) ol kâfirlere vardı ḥâzret-i resûl biñ kişi ile ol tağda tırdılar cum‘a (10) ğün idi cum‘a namâzın kıldılar namâzdan soñra âyne irtesi cenk vâķi‘ oldı (11) cemî‘-i kâfirler bir bölük oldılar mü‘minlere ḥamle itdiler bir yirden ve mü‘minler üç (12) bölük oldılar bir bölüği başlu oldılar ve bir bölüği şehîd oldılar ve bir bölüği (13) kaçdılar ve naķildür ki kaçan-kim müslimânlar şındılar tağıldılar ḥâzret-i resûl (14) ile yidi kişi kaldı enşârîden ve iki kişi kaldı kureysden her ğâh ki (15) kâfirler ḥamle iderdi resûl üzerine ḥâzret-i resûl aydur ki her kim

[212a]

(1) bunları men‘ iderse uçmaķ anuñdur yidi kez böyle didi ḥattâ ol (2) yidi kişi şehîd oldılar ve **talḥa** öninde idi yigirmi yirde başlu oldı (3) nâ-ğâh bir kâfir çağırdı **muḥammedi** öldürdüm diyü ba‘zılar aydur ol (4) çağıran iblîs idi mü‘minler işitdiler kaçdılar iblîs medîneye geldi çağır- (5) -dı ki **muḥammed** öldi **muḥammed bin mâlik** çeri içine girdi ḥâzret-i resûli (6) aradı görđi-ki ḥan içinde yatur başlu olmuş mü‘minlere çağırdı (7) katı âvâz ile beşâret olsun ki ḥâzret-i resûl diridür diyü ḥâzret-i resûl (8) işâret eyledi ki epsem ol diyü **enes bin mâlik** aydur çün ḥâzret-i resûl (9) başlu oldı yüzi üzerine ḥan akardı eli ile silerdi ve aydur- (10) -dı işbu kavm nice kırtula ki ben anları dîne da‘vet iderin anlar (11) benüm-ile cenk iderler ve aydurdu ilâhî benüm kavmüme hidâyet vir ki bunlar (12) bilmez dir-idi aşḥâb bir yire cem‘ olup ayıtdılar yâ resûla llâhi sen bunlara du‘â (13) idersin bunlar senün ile gör ne eylediler ḥâzret-i resûl

ayıtdı ben halka (14) la'net idici degülin belki ilāhī anlara rahmet eyle dirin zīrā kim beni bilmezler (15) **ġarāyib-i aḥbārda** aydur ol gün **ḥamza** niçe kāfiri yıkdı ve niçe kāfiri

[212b]

(1) öldürdi bir taraftan **vaḥṣī** adlu bir kā[fir]¹⁵² taş ardında gizlendi **ḥamza** geldi uğra-
(2) -dı aḥsuz bıçağ-ile çaldı **ḥamza'yı** şehīd eyledi ve yitmiş pāre eylediler (3) ḥazret-i resūle ḥaber oldı ve ḥazret-i resūl geldi **ḥamzanuñ** her pāre- (4) -sine bir namāz kıilup defn eylediler andan soñra ḥazret-i resūl bir kez (5) ḥamle eyledi elin çuḳaldan çıkdı ve mü'minler bile cenge girdiler ḥattā şöyle (6) oldı kim kāfiri hep şıdılar ve kırdılar ve naḳildür ki **sa'd ibn-i ebī vaḳḳāş** (7) aydur ol gün ḥazret-i resūlün yanında iki kişi vardı ġāyet cenk (8) iderler-idi aḳ ṭonlar geyürler-idi biri cebrā'il ve biri mīkā'yīl idi (9) müslimānlardan yitmiş kişi ol gün şehīd oldılar dört kişi muḥācirlerden (10) ve altmış altı kişi enşārdan ammā kāfirlerden on yidi kişi düşdi yā- (11) -ḥūz daḫı ziyāde ba'zılar aydur andan soñra ayruḳ kāfir mü'minleri (12) şımadılar anlar ki şehīd oldılar ḥazret-i resūl ayıtdı anlaruñ ḳanların (13) örtüñ ammā kendüleri yumañ şöyle defn eyleñ ammā anlar ki başlu oldılar (14) tañrı ḳatında mertebemüz ziyāde olsun diyü yiyecek yimediler ve şu içmediler (15) ve söylemediler şöyle aç ve şusuz öldiler şehīd oldılar rızvānu'llāhi 'aleyhim

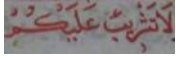

[213a]

(1) ecma'īn **ḳışsa-ı feth-i mekke** ve naḳildür kim ḥazret-i resūl düşünde (2) gördi ki ḥaḳ te'ālā aña mekkeyi feth ider çün peygāMBER 'aleyhi's-selām (3) ḥudeybiye ġazāsından geldi on biñ kişi şahābelerden cem' eyledi mekkeye (4) gitdi mekkenüñ ḥalkı leşker cem' eyleyüp ḥazret-i resūle ḳarşu çıkdılar (5) ve cenk itdiler ḥaḳ te'ālā anları şıdı helāk eyledi **ebī süfyān** geldi (6) mü'min oldı şabāḥ namāzı oldı şahābeler peygāMBERÜñ 'aleyhi's-selām (7) ābdesti şuyın alup içerler idi ve yüzlerine sürerlerdi **ebū süfyān** (8) 'ömere ayıtdı **muḥammed** beg olmuş 'ömer ayıtdı **muḥammed** beglik itmez belki peygāMBER- (9) -dür anıñ-içün ta'zīm iderler didi ve **ebū süfyān** peygāMBERİ mekkede iken (10) ḳatı ri'āyet iderdi cenkde saḳlar-idi ve evinde ağırlardı pes ḥazret-i (11) resūl ayıtdı her kim **ebī süfyānuñ** evine gire yāḥūz ḳapusın ḳapaya (12) yāḥūz silāḫın bıraġa

¹⁵² H] *kāfir*: P] kā...

uçmak anuñ yiridür ve naķildür kim kaçan-kim (13) ĥazret-i resül mekkeyi fetĥ idicek aŗĥāb ĥazret-i resüli ellerinüñ (14) üzerine göturdiler ka'benüñ ĥapısına çıķdı ĥapunuñ iki tarafına (15) yapıŗdı ĥureyŗe ayıtdı beni nice görersiz ĥureyŗ ayıtdı sen bizüm kerīm

[213b]

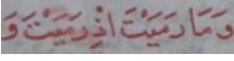

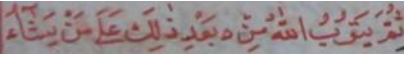
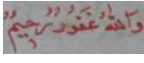
(1) ĥarındaŗumuzsın pes ĥazret-i resül 'aleyhi's-selām ayıtdı **yūsuf** peygāber (2) ĥarındaŗlarına ne didi ise ben-daĥı size anı diyeyim (3) ¹⁵³ ya'nī size bugün serzeniŗ ve 'ayb ve 'ār yokdur ve ka'be ĥapısından girü (4) indi **ibn-i 'abbās ebi süfyāna** ayıtdı kaçan-kim ĥazret-i resül gele aña (5) ¹⁵⁴ digil **ebi süfyān** eyle eyledi ĥazret-i resül (6) ayıtdı ĥaķ te'ālā seni yarlıgāsın ve daĥı saña ögredeni yarlıgāsın didi (7) imdi bu ĥazā mekkenüñ hicretinden sekiz yıl ōŗra idi **ķıŗŗa-ı ĥuneyin** (8) **ĥazāsi** naķildür ki ĥazret-i resül bir zamān mekkede tırdı ramazānda (9) ĥuneyne gitdi on iki biñ ķiŗi ile on biñi medīneden ve iki biñi mekkeden (10) bir ķiŗi ayıtdı bu kez bize kimse ĥālib olmaz ĥün ĥazret-i resül bizüm (11) aramızda biledür ĥazret-i resül ayıtdı yaramaz ōyledüñ ĥaķ te'ālā bunlara (12) yol virmedi ramazāndan ōevvāl olunca anda yatdılar gidemediler kāfirlerüñ (13) ulusı **mālik bin 'afv** idi yārānlarına ayıtdı bugün dōrt biñ ķiŗisiz (14) kaçan-kim bunlaruñ-ile bulıŗsañuz bir uğurdan ĥamle idüñ ĥün iki leŗker (15) bulıŗdılar kāfirler müslimānlar üzerine ĥamle eylediler ol gün ĥāyet cenk oldı

[214a]

(1) ve ĥoķ ķan dōküldi ve niŗe ādem dıŗdı ammā müslimānlardan **'abbās ve ebi süfyān** ve enŗārdan bir ĥaķ ķiŗi ĥaldı girü ĥalanı ōındı gitdi ve naķildür kim (3) aŗĥābdan bir ķiŗi var-idi aña **ŗeybe** dirler-idi gördi ki ĥazret-i resül yaluñuz (4) ĥaldı kendüzüne aydur **mūĥammedi** öldüreyin ĥazret-i resül anuñ göñlüni bildi (5) eli ile gögsire urdı ayıtdı yā **ŗeybe** ĥaķ te'ālā ĥazretine ōıgınurım (6) senden didi ĥün **ŗeybe** bunu gördi maĥabbeti ĥazret-i resüle ziyāde (7) oldı ayruķ inkārı ĥalmadı andan ōŗra ĥazret-i resül aķ ĥatırdan (8) aŗaĥa indi bir avuĥ toprak aldı kāfirlerüñ üstüne saĥdı der-ĥāl (9) kāfirler ōındılar ĥaĥdılar **mālik bin 'afv** ol ĥavmüñ ulusı-y-idi geldi müslimān

¹⁵³ Yusuf Suresi, 92. Ayet: "Bugün yaptıklarınız yüzünüze vurulmayacak."

¹⁵⁴ Yusuf Suresi, 92. Ayet: "Bugün yaptıklarınız yüzünüze vurulmayacak."

(10) oldı andan şoñra haq te'ālā bu āyeti viribidi (11) ¹⁵⁵ tā
aña degin kim (12) ¹⁵⁶ andan şoñra hażret-i
resūl gine medīneye geldi **bi-şunūfi'** - (13) **-l-fütūhāt** ve **envā'i'l-gānāyim** ve **l-**
kerāmāt sālīmīn mine'l-āfāti gānimīn (14) **bi'l-muzā'afāt**¹⁵⁷ ve naķıldür kim **tefsīr-i**
ķuṭribīde ebī bekr aħmed bin 'alī el-ħaṭīb (15) ve **ebū ħafz 'ömer bin şāħīn**
raħmetu'llāhi 'aleyhimā aydur hażret-i resūl 'āyişe raḍiya'llāhu 'anhumā

[214b]

(1) ayıtdı dirler āħir ħacda hażret-i resūl 'uķbā-ı ħacuna gelicek deveden aşığa (2) indi
ağladı ben-daħı bile ağladum bir zamān gitdi andan şoñra benden yaña (3) geldi feraħ
olup güldi ben ayıtdum yā resūla'llāhi atam ve anam saña ķurbān (4) olsunlar benüm
ķatumdan gitdüñ ağladuñ ve gine geldüñ feraħ gülersin ħikmet (5) nedür hażret-i resūl
ayıtdı atam ve anam için ağladum ve du'ā eyledüm anamı (6) haq te'ālā gine dirgürdi
baña ĩmān getürdi ve gine gitdi aña feraħ oldum (7) didi **ķuṭrubī** aydur andan şoñra
mekke ile medīne arasına gelicek atası (8) ķabrine vardı anı daħı da'vet itdi allāh te'ālā
anı daħı dirilti (9) ol daħı ĩmāna geldi girü gāyib oldı işıtdüm ki 'ammūsı **ebā ṭalib**
(10) daħı diri olup ĩmāna getürdi ba'zısı siyerde bu sözler şaħīħ (11) degüldür didi
ammā şöyle bilmek gerek imām **ķurṭubī** yalan söylemez ve resūla'- (12) -llāhi daħı
eyle lāyıkdur ki raħmeten li'l-'ālemīn olıcaķ atası ve anası (13) girü mü'min olalar ve
enes raḍiya'llāhu 'anhu aydur hażret-i resūle bir kişi geldi (14) ayıtdı ķanı benüm atam
hażret-i resūl ayıtdı benüm atam ve senüñ (15) atañ ṭamudadur didi eyle olsa niçe ĩmān
getürmiş olurlar

[215a]

(1) cevāb budur ki hażret-i resūlüñ kemālinden 'aceb degül eger şoñra (2) atası ve
anasını ħaķdan dileyüp dirgürüp ĩmān getürüp gine öldiler (3) zīrā ki niçe peygāberler
ölüler dirgürdiler **yūnus** peygāberi ölmüş iken (4) **ilyās** peygāber diri eyledi ve 'īsā
peygāber biş kişi diri eyledi **muħammed-i** (5) **muştafā** ħōz anlardan efdaldür ve revā

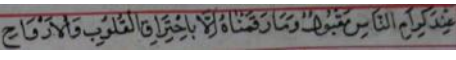
¹⁵⁵ Enfal Suresi, 17. Ayet: “(Oku) attığında da sen atmadın, Allah attı.”

¹⁵⁶ Tevbe Suresi, 27. Ayet: “Artık bunun ardından Allah dilediğinin de tövbesini kabul eder. Çünkü Allah bağışlayıcıdır, esirgeyicidir.”

¹⁵⁷ “Muzaffer askerler ve bazı ganimetlerle birlikte tehlikelerden sağ salim döndü.”

degüldür ki anuñ gibi sulṭānuñ atasını (6) ve anasını ḥaḳ te‘ālā kāfirlere ve mü‘minlere karşı cehenneme bıraġa (7) bilmek gerekdür ki çün ḥazret-i resül ‘aleyhi’s-selām ‘āleme geldi (8) risālet-i kübrā ve nübüvvet-i ‘uzmā ile ḥuṣūṣā ki hicretten soñra medīneye geldi (9) āyet-i ḳur‘ān ve rāyet-i furḳān nāzil oldu eyle olsa ḥazret-i resüla’llāhi ‘aleyhi’- (10) -s-selām daḡı ġarāyib-i āyāt ve bedāyi‘-mu‘cizāt zāhir eyledi ve girü ḳalan peygāmbere (11) ‘aleyhi’s-selām üç biñ mu‘cizāt zāhir eyledi ve andan girü cebrā’il otuz (12) biñ kez yir yüzine indi yigirmi yidi biñ kez ḥazret-i resüle indi ve üç biñ (13) kez girü ḳalan peygāmbere indi eger dilerseñüz ḥazret-i resülün cemī‘-i (14) kemālātın tafṣīl ile bilesiz tefsīr kitāblarına ve ḥadīṣlere mütāla‘a (15) eyleñ iṣbu kitāba cemī‘isi ṣıġmaz nitekim her yirde ‘özür itdüm ki

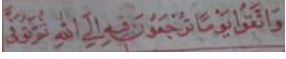
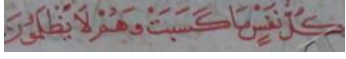
[215b]

(1) (2) (3)

 vefāt-ı resül (4) ‘aleyhi’s-selām müfessirler aydurlar ḥazret-i resüla’llāhi ‘aleyhi’s-selām (5) ol vaḳt ki mekkede idi ancaḳ namāzı farz olmiş-idi ḳaçan-ki medīneye geldi (6) ḥaḳ te‘ālā ḥarāmı ve ḥelāli indürdi ve cemī‘-i ṣerāyi‘i ve aḥḳāmı bildürdi (7) ve ḥazret-i resülün üzerine āyāt-ı beyyināt ile niçe biñ mu‘cizāt zāhir eyledi (8) ḳaçan-kim ḥazret-i resülün risāleti kemāline iriṣdi vaḡy tamām oldu andan (9) soñra āḡir ḥaccında medīneden mekkeye gitdi ve mekkeden hicret itdigidinden on (10) yıl soñra bir ġün çıġdı anda cum‘a ġün ḥuṭbe oġudu ṣol kim ehemmi ma‘lümāt (11) ve aḡsen-i ‘ibādāt idi ḥalkā bildürdi ve ayıtdı size dīnünüzü ve aḥḳām-ı (12) ‘ibādātı bildürdüm mi ayıtdılar belī bildürdün ayıtdı ilāhī sen buña ṭanuḳ olġıl (13) ve ḥalkā du‘ā eyledi cum‘adan soñra ikindü vaḳtinde vaḳfeye ṭurdu deve üzerinde (14) ḡaylu ol ġün ḥaḳḳa ve ḥalkā müteveccih oldu **ibn-i ‘abbās** aydur ol bayrām ġün (15) biş bayrām bir yire cem‘ oldu biri cum‘a ve biri ‘arefe ve biri yahūdiler bayrāmı

[216a]

(1) ve biri naṣrānīler bayrāmı ve biri oda ṭapanlar bayrāmı idi ancılayın bir daḡı (2) aṣlā olmadı ve olmayısdur andan soñra medīneye geldi çün ṣehre (3) geldi bu āyet nāzil

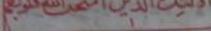
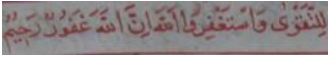

oldı (4) ¹⁵⁸ bu āyetüñ ma'nāsı budur kim allāh (5) te'ālā buyurur kim qorquñ şol günden kim ol gün allāh varursız andan soñra (6) bilüñ kim her cān ne iderse anı bulur hıç kimseye zulüm olmaz didi āhir-i āyet (7) ki hāzret-i resüle nāzil oldu bu āyet nāzil oldu ve bu āyetden soñra peygāmbere 'aleyhi's-selām (8) yigirmi bir gün diri oldu şahih budur ki hāzret-i resülün 'ömri altmış üç (9) yıl oldu peygāmbere 'aleyhi's-selām çün āyetleri gördi bildi-ki eceli yakın- (10) -dur buyurdu ki hālkı kığıra **bilāl** tam üstüne çıkdı ayıtdı yā ma'sere'l-müslimīn (11) resüle'llāh katına cem' oluñ her tarafından hālk mescide geldiler hāzret-i resül (12) turu geldi minbere çıkdı allāha hāmd ve şenā eyledi ve kendü nefsini añdı andan (13) soñra belīg huṭbe oqudı ve cemī' gökler harekete gelüp gözlerinden yaş (14) yirine kan akıtdılar ve uçmağa ve ni'metlerine bunları müştāk eyledi ve şamudan (15) qorqutdı ve gāzāya varmağa kındurdu ne-deñlü hālk var-ise katı katı

[216b]

(1) ağlaşdılar ve ayıtdılar yā resüle'llāhi bu ne huṭbedür ki bizüm yüreklerümüzi (2) yakdı hāzret-i resül ayıtdı bu huṭbe vidā' huṭbesidür imdi iy yārenler (3) ben-dağı birüñüzi dōst dutarın nitekim **ibrāhimi** hāq te'ālā dōst dutar ben (4) dağı **ebī bekiri** dōst dutarın ve dağı bilüñ ki benüm sizden mufāraḳatum yakın- (5) -dur be-dürüstī hāq te'ālā ölümü cemī'-i hālkā hūkm eyledi ne melek-i muḳarreb ve ne nebiyy-i mürsel (6) kalur hemīn bākī hāq te'ālā kalur celle celāluhu ve dağı bilüñ ki benden soñra peygāmbere (7) gelmez hāteme'n-nebiyyīn ve seyyidi'l-mürselīn benüm ve siz dağı cemī'-i ümmetlerüñ hayırlusı- (8) -sız ve siz dağı allāhdan qorqup 'ibādete meşgül olasız ve her kim allāhdan (9) qorqar-ise hāq te'ālā aña şol kadar rızq vire ki kimse hisāb eylemeye ve şehādet (10) kelimesin dāyim getüresiz ve namāzı kılasız ve zekātı viresiz ve gücünüz yiterse hacca varasız (11) ve ramāzān ayın oruç dutasız ve şunı-kim hāq te'ālā helāl eyledi helāl bilesiz (12) ve şunı kim hāram eyledi hāram bilesiz ve kaçan-kim benüm qarındaşlarımı göresiz (13) benüm selāmımı anlara irişdüresiz **selmān-ı fārisī** ayıtdı yā resüle'llāhi (14) biz senüñ qarındaşuñ degül-miyüz hāzret-i resül ayıtdı siz benüm aşhābum ve enşārum- (15) -sız be-dürüstī benüm qarındaşlarım oldur ki benden soñra geleler beni görmeyüp

¹⁵⁸ Bakara Suresi, 281. Ayet: “Bir günden sakının ki, onda Allah’a döndürüleceksiniz, sonra kimseye zulmedilmeden herkese hak ettiği tam olarak verilecektir.”

[217a]

(1) baña ĩmān getüreler didi ve bu āyeti okudu (2) ¹⁵⁹ işbu āhır hıţbeyi mevtinden (3) biş gün evvel okudu andan minberden aşğa indi levni müteğayyir ve gözi (4) yaşlu ‘āyışenüñ evine geldi ve döşege yatdı ‘āyışe yā resūla’llāh benüm (5) atam ve anam saña fidī olsun nolduñ böyle yatarsın ‘āyışeye cevāb virmedi (6) ammā dizine söykendi haķ te‘ālā melekü’l-mevte vahy eyledi ve ayıtdı yā meleke’ - (7) -l-mevt benüm haĳbüm **muĳammed-i muştafāya** in benden selām eyle ve aña haĳber virgil (8) ki ol benüm haĳbümdür ve haķkumuñ haĳırlusıdır be-dürüstī aña müştāķvan anuñ (9) üzerine girme illā destür ile gir ve cānın alma illā destür ile al çün yidi (10) kaķ firiştehleri ve ‘arşı götürenler haĳret-i resülün vefātın işıtdiler (11) cemī’i ağlaşdılar andan soñra melekü’l-mevt yir yüzine indi ve cemī’-i firiştehler bile indiler (12) ‘āyışenüñ evine geldiler melekü’l-mevt ayıtdı yā cebrā’il haķ te‘ālā aydur **muĳammedün** (13) üzerine girme ve rüĳını destürsuz kaĳz eyleme çün cebrā’il bu sözi işıtdi (14) ağladı ve ayıtdı ¹⁶⁰ andan soñra haĳret-i resülün (15) üzerine girdi ağlayuraķ haĳret-i resül ayıtdı yā cebrā’il seni ağlar görürin

[217b]

(1) cebrā’il ayıtdı yā haĳība’llāhi yā **muĳammed** nice ağlamayayın ki melekü’l-mevt kaĳpuda (2) turur destür ister ki senün üzerüne gire haĳret-i resül ağladı ve melekü’l-mevte (3) girmege destür virdi andan soñra melekü’l-mevt iĳerü girdi ve ayıtdı es-selāmu (4) ‘aleyke yā aĳmed es-selāmu ‘aleyke yā **muĳammed** es-selāmu ‘aleyke yā haĳre’l-haķkı’llāhi haĳret-i (5) resül ayıtdı ve ‘aleyke’s-selām ve raĳmetu ve berekātuĳu yā kaĳındaşum ‘azrā’il ziyāret (6) eylemege mi geldün yoĳsa kaĳz-ı rüĳ eylemege mi geldün ‘azrā’il ayıtdı yā **muĳammed** (7) eger dilerseñ ziyāret eylerin ve eger dilerseñ kaĳz-ı rüĳ iderin haĳret-i resül (8) ağladı ve ayıtdı şadaķa’llāhü’l-‘azīm ¹⁶¹ ‘azrā’il (9) ayıtdı yā haĳibī yā **muĳammed** ağlama ve haķ te‘ālā ki seni peĳğāمبرlıĳa

¹⁵⁹ Hucurat Suresi, 3. Ayet: “Allah’ın gönüllerini takvā yönünden denemeye tâbi tuttuĳu kimselerdir. Onlar iĳin büyük baĳışlanma ve büyük bir ödül vardır.”

¹⁶⁰ Al-i ĩmran Suresi, 185. Ayet: “Herkes ölümü tadacaktır.”

¹⁶¹ Al-i ĩmran Suresi, 185. Ayet: “Herkes ölümü tadacaktır.”

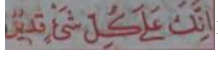
viribidi (10) saña ben anadan ođlanına Őefkatlıven eger hađ te‘ālā baña destür virse (11) ki cemī‘-i ‘ālemüñ cānın al baña geñez olaydı ki senüñ Őerīf rūhuñı Őabz (12) eylemekden hażret-i resül ayıtdı yā melekü‘l-mevt hōŐ geldüñ velākin baña mühlet (13) virgil aħbābuma ve enŐāruma nazār eyleyeyin ve gözlerüm nūrı ‘alīye nazār eyleyeyin (14) ve benüm kızum **fāṭimatü‘z-zehrāyı** göreyin ve ođlanlarum **hasanı** ve **hüseyni** göreyin (15) melekü‘l-mevt ayıtdı va‘llāhi yā resūla‘llāhi saña muṭī‘ven andan Őoñra ‘alī ve **hasan**

[218a]

(1) ve **hüseyn** bir yire geldiler çok ađlaŐdılar Őaçan-ki hażret-i resül anlara nazār (2) eyledi ve ađladı **fāṭıma** ayıtdı yā resūla‘llāhi ne-y-içün ađlarsın hażret-i resül ayıtdı (3) nice ađlamayayın ki iŐbu tıran melekü‘l-mevtdür senüñ ataña geldi ki cānın ala (4) zīrā ki cihānda kimse bāķī Őalmaz illā ki allāh Őalır ancak **fāṭıma** ayıtdı yā resūla‘- (5) -llāhi hađdan dilerin kim beni yađında saña ulaŐdura hażret-i resül ayıtdı (6) yā **fāṭıma** baña yađınsın ehl-i beyt ile ve aŐhāb ile vidā‘ iderken namāz vaķtı (7) oldu **bilāl** Őapuya geldi ayıtdı es-selāmu ‘aleyke yā resūla‘llāhi eŐ-Őalātu yerħamuka‘- (8) -llāh hażret-i resül ayıtdı yā **bilāl** hađ te‘ālā saña rahmet eylesün be-dürüstī senüñ (9) peygāberüñ kendüye meŐğöldür ‘āyiŐe ayıtdı yā resūla‘llāhi **ebū bekr** bugün (10) senüñ yirüñe imām olsun namāz Őılsunlar hażret-i resül ayıtdı yā **bilāl** (11) **ebū bekre** ayıt hađca imām olsun namāz Őılsun **bilāl** vardı hađķı mescide (12) Őıgırdı ayıtdı yā ma‘Őere‘l-müslimīn be-dürüstī nebīñüz bugün kendü nefesine (13) meŐğöldür ve buyurdı-ki **ebū bekr** benüm yirime imām olsun hađca namāz Őılı (14) virsün müslimānlar çün bu Őözi iŐitdiler ğāyet melül olup Őatı (15) ađlaŐdılar ve **ebū bekr** peygāberüñ Őözüne muṭī‘ oldu miħrāba girdi

[218b]

(1) ve Őaflar bađlanup **ebū bekre** uydılar namāz Őılırken **ebū bekr** hażret-i resülün (2) secdesi yirine bađdı peygāberi anda görmedi ađladı ve ayıtdı andan (3) girü vaħy bizden munĐaṭı‘ oldu müslimānlar anı gördiler bile ađladılar hażret-i (4) resül bunlaruñ āvāzın iŐitdi ‘alīye ayıtdı bu ne ađlaŐmađdur ‘alī ayıtdı (5) yā resūla‘llāhi aŐhāb seni namāzı yirinde bulmadılar anıñ-içün ađladılar hażret-i (6) resül ayıtdı yā rabbi beni

biraz yiyni eyle hattā namāz kılayın müslimānlar ile (7) ¹⁶² eyle olsa
hazret-i resūl biraz bedenine rāhat (8) buldı aña rāhatü'l-mevt dirler **ibn-i 'abbāsuñ** ve
'**alīnūñ** omuzlarına söykendi (9) turu geldi mescide vardı **ebū bekir** namāzı te'hūr
eyledi hazret-i resūl ilerü (10) gelüp mihrāba geçdi halka namāz kılı virdi ve oturdu
yüzün allāha dutdı (11) ve ayıtdı yā ma'āşire'l-müslimīne dervīşlere ve yetimlere ve
miskīnlere ve gāzāya (12) gidenlere ihsān eyleñ ve andan soñra ayıtdı size naşihat
eylemedü mi ve risāletümi (13) size irişdürmedü mi ve hak yolunda tamām gāzā
eylemedü mi ve kur'ānı size okutmadı mı (14) ve size namāzı ve orucu ve haccı ve
gāzā'yı bildürmedü mi ayıtdılar yā resūla'llāhi (15) belī bildürdüñ hak te'ālā senden
hoşnūz olsun sen şefkatlü peygāamber-

[219a]

(1) -sin didiler andan soñra peygāamber 'aleyhi's-selām ayıtdı yā ma'şere'l-müslimīn (2)
hak te'ālādan korkuñ be-dürüstī ben müfārakat iderin yakında zīrā dünyāda (3) turmağa
gelmedüm idi belkim hak te'ālānuñ yolına da'vet eylemege geldüm idi (4) didi andan
soñra mescidden çıkdı girü '**alīnūñ** ve **ibn-i 'abbāsuñ** omuzlarına (5) söykendi girü
'**āyişe** evine geldi hak te'ālā melekü'l-mevte vahy eyledi ayıtdı (6) yā melekü'l-mevt in
benüm habībüme benden selām eyle ve arğun ol benüm cemī'-i (7) halkımuñ
hayırlıdır **ibn-i 'abbās** ayıtdı melekü'l-mevt ahsen şüret (8) ile ve laţif rāyiha ile yire
indi bir güzel ādem şüretinde hazret-i resūlüñ (9) evine geldi ve ayıtdı es-selāmu 'aleyke
iy nübüvvet ehlinüñ evi ve risālet (10) ma'deninüñ ehli destür vir içerü gireyin **fāţıma**
ayıtdı hak te'ālā saña (11) rahmet eylesün iy 'arab karındaş resūla'llāh kendü nefesine
meşgül- (12) -dür hazret-i resūl 'azrā'īli sözinden bildi ve ayıtdı yā **fāţıma** kime (13)
söylersin **fāţıma** ayıtdı bir 'arab geldi destür ister ki eve gire (14) hazret-i resūl ayıtdı ol
'arab degüldür belkim lezzetler bozucu (15) ve cemā'atler ayırıcıdır ve evler harāb
eyleyüp kabrler 'imāret eyleyicidir

[219b]

¹⁶² Al-i İmran Suresi, 26. Ayet: “Hiç kuşku yok sen her şeye kâdirsin.”

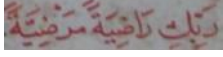
(1) ol melekü'l-mevtdür ki geldi kim beni dünyâdan âhirete [ala]¹⁶³ gide yâ **fâtıma** (2) kapuyı aç girsün **fâtıma** kapuyı açdı 'azrâ'îl içeri girdi ve ayıtdı (3) es-selâmu 'aleyke yâ habîba'llâhi ve hâzret-i resûl ayıtdı ve 'aleyke's-selâm (4) yâ 'azrâ'îl ziyâret eylemege mi geldüñ yoḥsa kabz eylemege-mi geldüñ 'azrâ'îl ayıtdı (5) yâ resûla'llâhi kabz eylemege geldüm ḥaḳ te'âlâ baña buyurdı kim senüñ şerîf rûḥuñı (6) kabz eyleyem ğâyet geñezlik ile hâzret-i [resûl] ayıtdı yâ 'azrâ'îl ḳanı ḳarındaşum (7) cebrâ'îl 'azrâ'îl ayıtdı dünyâ göğinde ḳaldı senüñ içün firîştehler aña (8) ta'ziye iderler hâzret-i resûl ağladı ve gönli melûl oldı 'azrâ'îl ayıtdı (9) yâ resûla'llâhi allâh te'âlâ buyurur ki eger dilerseñ rûḥuñı kabz ideyin ve eger dilemez- (10) -señ ne-ḳadar gerek-ise yaşa hâzret-i resûl ayıtdı andan soñra ḥâl nedür (11) 'azrâ'îl ayıtdı ölmekdür hâzret-i resûl ayıtdı baña mühlet vir cebrâ'îl (12) gelsün şol-kim gönlümedür ölmezden öñdin aña şorayın 'azrâ'îl (13) ayıtdı sem'an ve tã'aten der-ḥâl cebrâ'îl geldi selâm virdi ve ayıtdı (14) yâ resûla'llâhi şerîf nefsuñüz nicedür hâzret-i resûl ayıtdı yâ aḥî cebrâ'îl (15) işbu tıran 'azrâ'îldür geldi ki benüm cānumı kabz eyleye sen ne-y-içün

[220a]

(1) benden ayırsın cebrâ'îl ayıtdı yâ resûla'llâhi ben tãḳat getürmezsin seni (2) bu ḥâlde görem diyü 'özr itdi hâzret-i resûl ayıtdı ḥaber vir baña ki (3) benüm rabbüm baña va'de eyledi cebrâ'îl ayıtdı yâ **muḥammed** gökleriñ ḳapusın (4) açdılar ve uçmağı bezediler ve ḥürü'l-îni âşikâre itdiler ve sen evvel şefâ'at (5) idersin ve evvel uçmağa girürsin ve livâü'l-ḥamd senüñ elüñde olacaḳdur ve atañ (6) **âdem** peygâmbere senüñ sancağıñ altında olacaḳdur hâzret-i resûl ol degül- (7) -dür şorduğum belkim miskîn ümmetleriñ ḥâli nedür anı şorarin cebrâ'îl (8) ayıtdı anlarıñ içün hîç ğuşsa yime uçmaḳ ḥarâmdur ayruḳ ümmete tã senüñ (9) ümmetüñ uçmağa girmeyince ve ḥaḳ te'âlâ ayıtdı cemî'-i mevcûdâtı senüñ içün (10) yaratdum dir ve cebrâ'îl ayıtdı yâ **muḥammed** seni firdevs-i a'lâda mı veyâ sîdretü'- (11) -l-müntehâda mı defn idelüm hâzret-i resûl ayıtdı benüm ümmetümi ḳanda defn eyler- (12) -siz cebrâ'îl ayıtdı yir yüzinde hâzret-i resûl ayıtdı beni daḥı yir yüzinde (13) defn eyleñ andan soñra **ebü bekri's-şiddîḳ** ayıtdı yâ resûla'llâhi sizi kim (14) ğusl eylesün hâzret-i resûl ayıtdı 'amucam oḒlı 'alî ğusl eylesün ve 'abbâs (15) **oḒlı fazl** şu ḳoyu vîrsün ve ḳaçan-kim kefenüme sarasız ḳabrim üzerinde

¹⁶³ H] ala: P] -

[220b]

(1) koñ bir zamān ʔursun evvel benüm namāzumı rabbüm kılsun ya'nī evvel haq (2) te'ālā baña raḥmet eylesün andan soñra firıştehler kılsun andan soñra benüm (3) ehl-i beytüm kılsun andan soñra müslimānlar kılsunlar çün bu sözleri **fāṭıma** (4) işitdi çağırdı vā ebetāh bu firākuñ telākisi kaçan ola ve seni kıyāmet (5) güninde qanda bulam didi ağladı ḥazret-i resül ayıtdı yā **fāṭıma** yarın beni (6) mīzān qatında bulasın zīrā ki anda ümmetüñ 'amellerin gözlerin **fāṭıma** ayıtdı (7) eger anda bulmazsam nice ideyin ḥazret-i resül ayıtdı beni ḥavz qatında bulasın (8) zīrā ki anda şusuz ümmetüme şü içürürin **fāṭıma** ayıtdı eger anda daḥı (9) bulmazsam nice ideyin ḥazret-i resül ayıtdı beni şırāt qatında bulasın (10) ekşeri ben anda olurın ve aydurın yā rabbi sellim sellim ümmeti oddan (11) şakla 'ināyet eyle dirin çün bu sözler tamām oldı 'azrā'ıl uçmaq qapusın (12) peygāmbere yiyledi ve bu āyeti okıdı (13) ¹⁶⁴ kaçan-ki ḥazret-i resülün rūḥı ayaklarına geldi (14) bismi'llāhi didi ve kaçan incüklerine geldi işbu allāhuñ va'desidür didi (15) kaçan dizlerine geldi lā ḥavle ve lā kuvvete illā bi'llāhi'l-'aliyyi'l-'azīm didi ḥazret-i

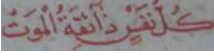
[221a]

(1) resül ayıtdı yā 'azrā'ıl işbu sekerāt-ı mevti ki baña içürdüñ ne 'aceb zaḥmeti (2) var 'azrā'ıl ayıtdı yā resūla'llāhi ölüm ser-ḥōşlıḡı yitmiş bu qadardan artuqdur (3) ve her birisi biñ kez kılıç ile vurmaqdan artuqdur peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı (4) ilāhī baña ve ümmetüme geñez eylegil didi ve öñinde bir çanaq şü qodı ve ol (5) şü ile yüzine mesh iderdi ve 'alī ayıtdı ḥazret-i resüle nazār itdüm gördüm (6) ki ʔudaqları deprenür kulaḡum urdum diñledüm gördüm ki ümmetī ümmetī dir (7) andan soñra ḥazret-i resülün nefsi dükendi muṭahhar rūḥı çıqdı gitdi (8) kaçan-ki rūḥı çıqdı gitdi ammā levni müteḡayyir olmadı belkim bedr ayı (9) gibi nūr virürdi ve 'azrā'ıl ḥazret-i resülün muṭahhar rūḥuñı qabz eyledi (10) çıqdı göklere gitdi ve biñ şaf firıştehler qarşu gelüp aldılar (11) gitdiler ḥayy u qayyüm ebedī qatına imdi ḥazret-i resül on sekiz (12) gün ḥasta oldı rebīü'l-evvelün yigirmi üçüncü gün cihāndan gitdi (13) 'aleyhi's-selām andan soñra 'alī kerrema'llāhu vechehu ḡusl eyledi ve fazl (14) ḥicāb ardından şü qoyu virdi

¹⁶⁴ Fecr Suresi, 27-28. Ayet: "Ey imanın huzuruna kavuşmuş insan! Sen O'ndan razı, O da senden hoşnut olarak rabbine dön."

‘**āyişenüñ** evinde ğusl eylediler ‘**alī** ayıtdı (15) ğusl iderken nūra ğarķ oldum ve bir **āvāz** işıtdüm ayıtdı peygāmbereñüzi

[221b]

(1) örtüñ ħaķ te‘ālā sizi örtüsün **ibn-i ‘abbās** rağiya’llāhu ‘anhu ayıtdı cebrā’il (2) uçmaķdan kefen getürdi ve peygāmbereñ cenāzesin bile götürdi (3) ķabrine bile vardı ve ħāzret-i resülün üç ğün fıriştehler ile bile namāzın (4) ķıldı ve cemī’-i müslimānlar ķatı yaş itdiler ve çok ağlaşdılar **fātima** gice ve ğündüz (5) ağladı ħattā dört ay yāhūz altı ay diñmedi tā ölince ağladı **ebū bekir** (6) rağiya’llāhu ‘anhu kaçan-kim ħāzret-i resülün evine girdi namāz ķıldı ve du‘ā (7) eyledi otürdi ve ağladı bir kişi ķapudan ayıtdı es-selāmu ‘aleyke yā ehle’ - (8) -l-beyit ¹⁶⁵ **ebū bekir** ayıtdı bu **ħızır** peygāmbereñ (9) peygāmbereñ için ħāzır oldı eyā mağrūr ‘aceb midür bu iş bu bī-vefā dünyādan (10) ķanı enbiyā’ ve evliyā’ ħuşuşā ki ol maĥbūb-ı yezdānī **muĥammed-i muştafa** ‘aleyhi’ s-selām (11) aña da ğör dünyā nitdi ķuzıya ağu ķatdılar yidürdiler on iki yıl ki töldi ol (12) ağu zāhir oldı andan ğitdi imdi ‘acebdür bu senüñ ħālün bir ğün bu cān (13) ķuşı bu beden ķafesinden āzād ola yā ‘ālem-i envāra vara yāhūz ‘ālem-i zulumātda ķala (14) ne‘uzūbi’llāhi min zālik **ebū’l-leys tefsirinde** ayıtdı kaçan-kim ħāzret-i resülün (15) rūĥı ķabz olundu münāfiķlar küfürlerin ğine izĥār itmeğe başladılar

[222a]

(1) aşĥāb anları ğördiler müteĥayyir oldılar der-ĥāl ‘**ömer** peygāmbereñ minberine (2) çıķdı ve ayıtdı her kim **muĥammedi** öldi dirse ben anı pāre pāre ķılurın (3) belkim ħāzret-i resül diridür ğine ķabrden ğelür çıķar **ebū bekr** bu sözi (4) işıtdi ğeldi ayıtdı yā ‘**ömer** minberden in ‘**ömer** minberden indi **ebū bekir** (5) minbere çıķdı ayıtdı her kim **muĥammede** taparsa **muĥammed** öldi didi ve her (6) kim allāh taparsa allāh ölmez didi ebedīdür ve ħayy u ķayyūmdur ve her kim (7) bizüm dīnümüzden çıķarsa andan ğirü bizüm ile anuñ arasında ķılıçdur (8) münāfiķlar ķün bu sözi işıtdiler ķorķdılar ve bu āyeti oķudı (9) ¹⁶⁶ ba‘zılar ayıtdı bir kişi ‘**ömere** şordı-ki

¹⁶⁵ Al-i İmran Suresi, 185. Ayet: “Herkes ölümü tadacaktır.”

¹⁶⁶ Zümer Suresi, 30. Ayet: “Elbette sen öleceksin, onlar da ölecek.”

muḥammed diri midür (10) ‘**ömer** ayıtdı ḳabrinde diridür ‘**ömere** şoran kişi geldi **ebū bekre** ayıtdı (11) **muḥammed** diri midür yāḥūz ölü midür **ebū bekir** ayıtdı öldi ol kişi ayıtdı ‘**ömere** (12) şordum ḳabrinde diridür didi **ebū bekir** ayıtdı ‘**ömer** girçekdür **muḥammed** ḳabrinde (13) diridür görür işidür ammā evvel öldi **ebū bekr** anıñ-içün öldi didi ki ‘**īsāya** (14) beñzedeler yāḥūz allāhdur diyeler diyü ihtiyāt eyledi ve işbu söz şahīḥ- (15) -dür anıñ-üçün ki peygāmblerler dirilerdür nitekim peygāmbler ‘aleyhi’s-selām ayıtdı

[222b]

(1) ḥaḳ te‘ālā yire ḥarām eyledi peygāmblerlerün cesedini yimege ki ḳabirlerinde diri- (2) -lerdür ümmetinün ‘amelleri aña ‘arz olunur **allāhümme şalli ve sellim ‘alā es‘adi’-** (3) **-l-ḥalḳı muḥammedin ve ‘alā ālihi ve şahbihi ecma‘in¹⁶⁷ faşl fī fezā‘ili’l-aşḥāb** (4) **raḍiya’llāhu ‘anhum vefāt-ı fāṭimatü’z-zehrā’ı raḍiya’llāhu ‘anhā ‘āyişe** (5) ayıtdı vaḳt olurdu-ki gicelerde **fāṭımanuñ** yüzünüñ nūrında iplik egirürdük (6) imdi resülün vefātından soñra altı ay diri oldu andan soñra diledi (7) kim ḥazret-i resüle vara bir gün **ḥasan-ile ḥüseynün** tonların yudu ve arpa (8) ḳurşaların bişürdi ‘**alī** anı gördi ayıtdı bu ne ḳaydlardur **fāṭıma** ayıtdı (9) atama giderin evet işbu şandukda bir ḥoḳḳa vardur getürgil ‘**alī** getürdi (10) **fāṭıma** ol ḥoḳḳa içinden bir mühürlü biti çıkardı ‘**alī** ayıtdı bu ne bitidür (11) **fāṭıma** ayıtdı şol vaḳt ki beni saña virmek istediler dilediler kim baña (12) aḳçe kābin ḳılalar ben rāzī olmadum babam ayıtdı çün ‘ār eyledün pes (13) maḳşüduñ nedür ben ayıtdum dilerin-kim cemī‘-i mü‘minler ḥātünlarınuñ yarın (14) şefā‘atcisi ben olam peygāmbler ayıtdı allāh görelüm neyler der-ḥāl cebrā’il (15) geldi ayıtdı ḥaḳ te‘ālā selām eyler ve ayıtdı **fāṭıma** ne-kim dilerse

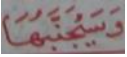
[223a]

(1) eyle olsun ben bu söze ḥüccet istedüm cebrā’il gitdi allāhdan baña (2) ḥüccet getürdi ḳiyāmet olıcaḳ gösterem şefā‘at eyleyem didi imdi (3) yā ‘**alī** kaçan ben ölem bu ḥücceti benüm ile bile defn eylegil çün dünyādan (4) naḳil eyledi ‘**alī** getürdi resülün ḳabrine getürdi resül mübārek (5) elin ḳabirden çıkardı yā ‘**alī** kızımı baña vir didi ‘**alī** daḥı virdi ba‘zılar (6) ayıtdı ikisi bir ḳabirdedür ba‘zılar ayıtdı yanında yatur raḍiya’llāhu ‘anhumā

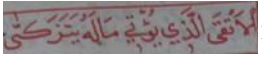
¹⁶⁷ “Allah’ım! Rahmet ve selametın yaratılmışların en hayırlısı Hazret-i Muhammed, bütün ailesi ve ashabı üzerine olsun.”

ve nakil- (7) -dür ki hazret-i resül ayıtdı benüm aşhâblarımı sevün zîrâ ki benüm şahâbelerüm (8) yıldızlar gibidür çankısına uyarsañuz kırtılırsız ve her kim benüm şahâbelerümü (9) severse ben-dahı anları severin ve her kim benüm şahâbelerümü sevmezse ben-dahı (10) anı sevmez her kim benüm şahâbelerümü incide beni incitmişdür ve her kim beni incide (11) tañrıyı incitmiş gibidür ve her kim tañrıyı incitdi tañrıya şek getürdi (12) didi **vefât-ı ebî bekir rağiya'llâhu 'anhu** anuñ kerâmâtın ve 'ālî maķâmâtın (13) ve şıfât-ı 'izâmınuñ evşâfın saña bildüreyin imdi evvel müslimân olan erenler- (14) -den **ebü bekrdür** çün müslimân oldu nefsin ve mālını hazret-i resül yolına fidî (15) eyledi ve islâma gelmezden ön çok māl var-idi haķ yolına harc eyledi

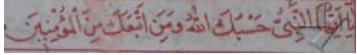
[223b]

(1) ve hazret-i resül ayıtdı insân içinde **ebü bekir** firıştehler içinde mîkâ'ile (2) beñzer hattâ peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı yâ **ebâ bekir** benüm ile senüñ arañda (3) fark yokdur hemîn fark budur ki ben peygâmbere viribinildügümdür didi ve **ebü (4) bekri** namâzda imâm olmağa buyurdu çün namâza imâm oldu pes girü kalan (5) nesnede dahı efdaldür aşhâbdan ba'zılar ayıtdı hazret-i resül gâyet (6) fikr eylerdi ki kıyâmet gününde uçmağün kilîdi 'aceb kimüñ elinde ola diyü der-hâl (7) cebrâ'il geldi ayıtdı haķ te'âlâ saña selâm eyledi ayıtdı uçmağün cemî'-i kilîdi (8) **ebü bekr** elinde ola her kimden ki **ebü bekr** rāzî ola ben anı uçmağa koyam ve her kimden ki (9) rāzî olmaya uçmağa koymayam didi ba'zılar ayıtdı haķ te'âlâ cemî'-i halka tecellâ-ı (10) 'âm eyledi ve **ebü bekre** tecellî-i hâş eyledi ba'zılar ayıtdı hazret-i resül ayıtdı (11) her kim yir yüzinde yürür ölü görmek isterse **ebü bekri** görsün didi peygâmbere (12) 'aleyhi's-selâm ayıtdı haķ te'âlânüñ üç yüz hulkı vardur her kim bir hulkı ile (13) hulkıansa uçmağa gire **ebü bekr** ayıtdı yâ resüla'llâhi bende ol hulkdan var mıdur (14) hazret-i resül ayıtdı üç yüzü dahı sende vardur ve dahı **ebü bekrüñ** efdaliyyetine (15) bir delîl dahı budur ki haķ te'âlâ anuñ haķķında buyurur ki

[224a]

(1) ¹⁶⁸ cemî'-i müfessirler ayıtdılar ol kişi **ebü bekrdür** (2) hazret-i resül ayıtdı peygâmbere ve mürsellerden soñra **ebü bekrden** yig kişi- (3) -ye

¹⁶⁸ Leyl Suresi, 17-18. Ayet: "Malını Allah yolunda verip arınan takvâ ehli ise ondan uzak tutulur."

güneş tokunmaya didi **ebū bekrün** adı oñ ‘**abdu’llāh** idi hażret-i resūl (4) **ebū bekir** didi imdi **ebū bekir** peygāberümüze haķıķatde yārdur ķuṭb-ı ‘ālemdür şaķıbū’- (5) -ı havzıdır ‘ālim ve zāhid ve müttakı̄ ve şiddıķ ve kāmıldür dīn serveridür yarın (6) kıyāmet güninde evvel hażret-i resūl ķabrinden tura andan soñra **ebū bekr** tura (7) ve iki yıl ve dört ay peygāberümüzden soñra hilāfet sürdi altmış üç yıl (8) dünyāda diri oldı andan soñra fenādan beķāya gine sefer itdi ve ‘aden (9) uķmağında maķām dutdı rađiya’llāhu ‘anhu **vefāt-ı ‘ömer rađiya’llāhu ‘anhu** ķāle’llāhu te‘ālā (10) ¹⁶⁹ ba‘zılar ayıtdı bu āyet (11) mekkede nāzil oldı hāşşaten ‘**ömer** iķün ve şol vaķt ki ‘**ömer** islāma geldi (12) ol vaķt müslimānlar otuz toķuz kişı idi ‘**ömer** ile kırık oldılar ve ‘**ömerüñ** (13) islāmı ile mekkede islām zāhir oldı anıñ-iķün ki hażret-i resūl du‘ā eyledi (14) ayıtdı **allāhümme** islāmı ‘azı̄z eyle ‘**ömer** ile yāhūz **ebū cehl** ile haķ te‘ālā peygāberüñ (15) du‘āsını ķabül eyledi ‘**ömer** ile ve hażret-i resūl **ebū bekre** ve ‘**ömere** uķmağı beşāret

[224b]

(1) eyledi ‘**abdu’llāh bin ‘ömer** ayıtdı peygāberden işıtdüm ayıtdı bir gün ben uyur-i- (2) -düm düşümde baña bir ķadeḫ süd virdiler iķdüm hattā şovuklığı tırnaķlaruma çıķdı ve benden (3) artanımı ‘**ömere** virdüm şaķābeler ayıtdılar yā resūla’llāhi nice te’vıl eyledüñüz peygāber (4) ayıtdı haķ te‘ālā ‘**ömere** ‘ilim vire peygāber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı eger ben peygāber- (5) -lığa gelmesem yā ‘**ömer** sen gelecek idüñ ve benüm iki vezırüm vardur gökde ve iki vezırüm (6) daḫı vardur yirde ammā ol kim gökdedür biri cebrā’il ve biri mıkā’ildür (7) ve ol kim yirdedür biri **ebū bekindür** ve biri ‘**ömerdür** imdi ol emıre’l-mü’minān- (8) -dür ve dīn ķırağı zāhid ve ‘ālim ve müttakı̄ ve ‘ilim issi ve ‘ālemüñ ķuṭbı ve cihānuñ revnaķı (9) ve ‘ādıldür ve kendünüñ oğlunu ‘adl idüp had urdı öldürdi ve dīnümüz anuñ (10) ile kemāl buldı ve cinnīler ve şeytānlar ‘**ömeri** göricek ķorķarlardı peygāber (11) ‘aleyhi’s-selām ayıtdı ḫüküm idem uķmağı evvel ‘**ömer** aça ve sırāt köprüsin evvel ‘**ömer** geçe (12) ve on yıl altı ay **ebū bekinden** soñra ḫalıfe oldı ve altmış üç yıl dünyāda (13) diri oldı **fırūz** adlu bir ķul var-idi ğāyet zālim şırrır kāfir idi bir gün (14) ‘**ömer** namāz iķinde-y-iken ol kāfir bıçaķ ile anuñ üzerine

¹⁶⁹ Enfal Suresi, 64. Ayet: “Ey peygamber! Sana tâbi olan müminlerle beraber Allah sana yeter.”

girdi bıçak ile yidi (15) yirde vurdu şehīd oldurdu peygāberūñ ravzası içinde **ebū bekir** katında defn

[225a]

(1) eylediler rađiya'llāhu 'anhu **vefāt-ı 'oşmān rađiya'llāhu 'anhu 'ömerden** soñra **'oşmān** (2) ħalīfe oldu peygāber 'aleyhi's-selām aña du'ā eyledi ayıtdı yā **'oşmān** (3) ħağ te'ālā senūñ evvel ve āñir günāhuñı yarlığasın didi ve ħağ te'ālā ol (4) du'ā'yı qabūl eyleyüp yarlığadı peygāber 'aleyhi's-selām uçmağda bir berğ gördiler (5) uçmağ ehli şordılar bu ne berğdür ħağ te'ālā ayıtdı bu nūr berğ-değüldür velākin **'oşmān** (6) bir hücreden çıqup bir hücreesine giderdi ol nūr ki gördüñüz anuñ (7) na'[I]ini nūrıdur ki yirde yürürken uçmağda nūr virür ve meşhūrdur ki bir gicede (8) bir reka'at namāzda qur'ānı ħatm eylerdi ve firiştehler andan utanur-idi (9) ve ħazret-i resūlūñ üçüncü yāri idi ve cāmi'i'l-qur'ān idi tefsīr ve ma'ānī (10) ehli idi ve ħazret-i resūlūñ güyegüsi idi ve laqabı zū'n-nūreyn idi (11) anuñ için nūr issi didiler ki peygāber 'aleyhi's-selām iki kez güyegü (12) idindi idi ol-dağı mālını ve 'ömrüñi rahmān ve qur'ān yolına ħarc eyledi (13) ve bir gün ħazret-i resūle üç yüz deve bağışladı ve on iki yıl **'ömerden** (14) soñra ħalīfe oldu ve zī'l-ħicce ayında muşhaf okurken şehīd eylediler (15) toğsan yaşında yāñūz seksen altı yaşında dūnyādan naqil eyledi rađiya'llāhu 'anhu

[225b]

(1) **vefāt-ı ħazret-i 'alī kerrema'llāhu vechehu sa'd ibn-i ebī vağğāş** rađiya'llāhu 'anhu (2) ayıtdı ħazret-i resūl ayıtdı **'alī** benüm qatumda **ħārūn** gibidür **mūsāya** (3) illā bu qadar vardur ki benden soñra peygāber gelmez peygāber 'aleyhi's-selām (4) ayıtdı **'alī** bendendür ve ben dağı 'alīdenven ħağ te'ālā ħalīfelığı **'alī** ile tamām (5) eyledi nitekim peygāberlığı benüm ile tamām eyledi 'ulemā'ı ittifağ eylediler ki cemī'-i (6) şahābelerūñ bahādurı ve 'ālīmi **'alī** idi peygāber 'aleyhi's-selām ayıtdı her (7) kim **ādeme** ve 'ilmine nazār itmek dilese **'alīye** nazār eylesün **şīse** ve ħilmine (8) ve **idrīse** ve rif'atine ve **nūħa** ve da'vetine ve **ibrāhīme** ve seħāvetine ve **mūsāya** (9) ve şalābetine ve **dāvūda** ve ħilāfetine ve **'īsāya** ve zūhdine ve **zekerıyyāya** ve şehā- (10) -detine ve **yahyāya** ve 'işmetine nazār itmek dilerse **'alīye** nazār eylesün- (11) -ler zīrā ki **'alī** bir āyine gibi düşmişdi ve bunlaruñ kemāli **'alīde** gözikürdi (12) pes ħilāfetūñ müddeti ħazret-i resūl ayıtdı otuz yıldur andan soñra begler (13) olalar **ebū bekir** ve

‘**ömer** hilâfet eylediler on üç yıl ve ‘**osmân** hilâfet eyledi (14) on iki yıl ve ‘**alî** hilâfet eyledi biş yıl ser-cümle otuz yıl oldu (15) pes hilâfet ‘**alîde** tamâm oldu **riżvānu** ‘**llāhi** ‘**aleyhim ecma** ‘**în** ve nakıldür ki bir gün

[226a]

(1) ‘**alî** hasta oldu **ebū bekir** ve ‘**ömer** ve ‘**osmân** rađiya ‘llāhu ‘anhum ‘**alîyi** şora geldi-
(2) -ler ‘**alînüñ** evinde bir tās bal buldılar ‘**alî** ol tās ile balı bunlaruñ öñine (3) getürdi
ağ tās idi ve içinde kıızıl bal var-idi ve ol baluñ (4) içinde bir kıra kııl var-idi **ebū bekir**
ayıtdı biz bu baldan yimezüz eger her biriñüz (5) üçer te’vîl eylemeyince **ebū bekir**
ayıtdı islām dîni tāsdan münevverdür ĩmān (6) baldan tatludur ve şerī’atüñ hükmi kıldan
inedür andan şoñra ‘**ömer** ayıtdı (7) uçmağ tāsdan münevverdür ve uçmağ ni‘meti
baldan tatludur ve şırāğ köprisi (8) kıldan incedür andan şoñra ‘**osmân** ayıtdı **kur’ān** nürü
tāsdan (9) münevverdür ve **kur’ān** okımağ baldan tatludur ve **kur’ān** tefsīr eylemek
kıldan (10) incedür andan şoñra ‘**alî** ayıtdı konuğuş nürü tāsdan münevverdür (11) ve
konuğuş sözi baldan tatludur ve konuğuş gönli kıldan incedür her (12) birisi kendü
hālîne göre münāsib kelām söylediler rağiya ‘llāhu ‘anhum (13) **ecma** ‘**în** ve ‘**alî** hāzret-i
resülün ġāyet sevgülü yāridür şāhib- (14) -zū’l-fiğārdur ‘ākıl ve kāmil ve muhağğakdur
ve kevşer şarābınuñ sākisi- (15) -dür ve şehīdlerüñ serveridür ālüñ ve aşhābuñ
cevheridür ve **fātımanuñ**

[226b]

(1) yāridür ve peygāberüñ ‘ammüsü oğlıdur altmış üç yıl ‘ömür sürdi bir cum’a (2)
gün ırte namāzın kıılmağā vardı oruç günü-y-idi küfe şehrinde **ibn-i mülcem** adlı (3) bir
kişi bıçağ ile vurdu ‘**alî** şehīd oldu **hüseyin** namāzın kııldı cāmi’üñ (4) yanında gömdiler
cumāziye’l-ülā ayınuñ sekizinci gün cihāna geldi ve on bişinci (5) gün cihāndan gitdi
rağiya ‘llāhu ‘anhu **vefāte** ‘l-**hasan** ve **hüseyin** (6) **rağiya** ‘llāhu ‘anhumā nakıldür
zühretü ‘r-riyāzda kaçan-ki **hasan** toğdı (7) cebrā’il geldi ayıtdı yā **muhammed** hāğ
te’ālā saña selām eyler ayıtdı ki (8) ‘**alî** saña **hārūn** gibidür **mūsāya** oğluñ adını kodı
anuñ adı **tebber** idi (9) ‘imrānice hasan demek olur bir yıldan şoñra **hüseyin** toğdı
cebrā’il gine (10) geldi bu oğluñ adını **hārūnuñ** oğlı adını ko adı **tübber** idi ya’nı
hüseyin (11) demek olur **enes** rağiya ‘llāhu ‘anhu ayıtdı hāzret-i resüle şordılar ehl-i (12)
beytüñ kanqısı saña sevgülüdür peygāber ayıtdı **hasan** ve **hüseyindür** ‘**alî** (13)

kerrema'llāhu vechehu ayıtdı peygāmbereŭn şadrından başına varınca (14) **hasana** beñzerdi ve şadrından ayağına varınca **hüseyine** beñzerdi ve nakil- (15) -dür ki **hasan** ve **hüseyin** bir gün yazışdılar **hasan** ayıtdı benüm yigdür

[227a]

(1) **hüseyin** ayıtdı benüm yigdür **hasan** ayıtdı babamuza gösterelüm çün 'alīye (2) gösterdiler 'alī ayıtdı ben utanurın kankısı yigdür dimege andan soñra **hasan** (3) ve **hüseyin** hazret-i resül katına geldiler hazret-i resül ayıtdı ben utanurın (4) kankısı yigdür dimege eger habībüm cebrā'il gelürse aña şoram der-ḥāl cebrā'il (5) geldi aña şordılar cebrā'il daḥı rabbü'l-'ālemīn hazretine 'arz eyledi (6) ḥaḳ te'ālā ayıtdı yā cebrā'īl uçmaḳdan bir elma al var ol iki yazunuñ üzerine (7) bıraḳ kankısınıñ üzerine düşerse ol yigdür cebrā'il uçmaḳdan ol elmayı aldı (8) ol iki yazunuñ üzerine bıraḳdı ḥaḳ te'ālā ol bir elmayı iki pāre kıldı (9) yarusı **hasan** yazusına düşdi ve yarusı **hüseyin** yazusı üzerine düşdi (10) raḍiya'llāhu 'anhumā ve nakıldür ki uçmaḳ ayıtdı yā rabbi bende za'īfleri (11) ve miskīnleri sākīnledür ḥaḳ te'ālā ayıtdı 'izzetüm ḥaḳkı-y-içün seni müzeyyen (12) eyleyeyin **hasan** ve **hüseyin** ve aşḥāb ile imdi **hasan** şehīd oldı aḡu (13) içmek ile ve **hüseyin** şehīd oldı boğazlanmaḳ ile **mu'āviye oḡlı** buyurdı (14) öldürdiler ve nakıldür bir gün **hasan** ve **hüseyin** peygāmbereŭn mübārek dizinde (15) oturmuş-idi peygāmber şefḳat idüp **hasanı** aḡzında öpdı ve **hüseyini** boynında

[227b]

(1) öpdı idi der-ḥāl cebrā'il üç şāl getürdi biri ḳara ve biri şaru (2) ve biri kıızıl idi ve ḥaḳ te'ālā selām ider didi ayıtdı revā mıdur beni nice (3) seversin ki ḳarşuma oḡlanlaruñ öpersin ve benüm 'ışḳum anı ister ki benden (4) ḡayrı kimse sıḡmaya bu ḳara tonı sen geygil ki yas tonıdur ve şaru tonı (5) **hasan** geysün ki aḡu içiserdür ve kıızıl tonı **hüseyin** geysün ki şehīd olur (6) ḳana bulaşur didi **hasan** ve **hüseyin** 'āşüre gün şehīd oldılar **hasan** (7) medīnede ve **hüseyin** kerbelāda imdi bu işi **yezīd** itdi zamān-ı evvelde **yezīde** (8) la'net olmazdı velīkin soñra gelen müte'ahḥirler la'net itdiler zīrā ki resülüñ (9) ehlini ihānet eyledi didiler mel'undur didiler ve nakıldür ki peygāmbereŭn (10) oḡlanları biri **ḳasım** idi peygāmberlikdan ön toḡdı on sekiz ay (11) diri oldı andan soñra vefāt eyledi peygāmbereŭn üç oḡlı var-idi (12) biri **ḳasım** ve biri 'abdu'llāhi idi mekkede toḡdılar ve biri **ibrāhīm** idi (13) medīnede toḡdı ve cemī'-i oḡlanları ve kıızları

peygâmberden öñ öldiler (14) **fâṭıma** peygâmberden altı ay soñra öldi ve naḳıldür ki peygâmbereñ (15) ḥatûnları toḳuz idi evvel **ḥadice** andan **sevde** andan **‘ayışe** andan

[228a]

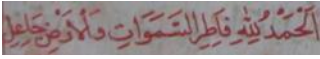
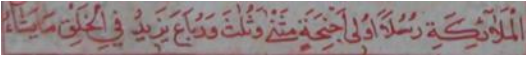
(1) **ḥafşa** andan soñra **ümmi ḥabibe** andan soñra **ümmü seleme** andan soñra **zeyneb** (2) andan **meymüne** andan soñra **şafiye** bunlar **ḥadiceden** soñra idi ve **ḳasım** (3) ve **zeyneb** ve **ṭahir** ve **ümmü gülsüm** ve **fâṭıma** ve **ruḳiye** bunlar **ḥadiceden** idi ve **ibrâhım** (4) mâriyye-i ḳıbtıyyeden idi ammâ ḥazret-i resül **‘ayışeden** ayruḡın bikir almadı (5) ve **‘ayışe** peygâmberden soñra toḳuz yıl diri oldu ve peygâmbereñ (6) dört ḳızı var-idi biri **zeyneb ebü'l-‘āşa** virdi ve biri **fâṭımadur** (7) **‘alīye** virdi **ruḳiyyeyi** ve **ümmü gülsümi** **‘osmāna** virdi pes **‘osmāna** anıñ-içün zi’- (8) -n-nüreyin didiler **faşlun** peygâmbereñ yigirmi üç yazucıları var-idi (9) biri **ebü bekir** ve **‘ömer** ve **‘osmān** ve **‘alī** ekşer kitâbeti **zeyd bin şābit** ve **mu‘āviye** (10) iderdi ammâ **‘aşeret-i mübeşşire** peygâmbere **‘aleyhi’s-selām** ayıtdı **ebü bekir** (11) ve **‘ömer** ve **‘osmān** ve **‘alī** ve **ṭalha** ve **zübeyir** ve **‘abdu’r-raḥmān bin ‘avf** ve **sa’d bin** (12) **ebī vaḳḳās** ve **sa’id bin zeyd** ve ebü **‘ubeydete bin el-cerrāḥ** uçmaḳlıḳdur didi (13) ve naḳıldür ki ol vaḳt ki peygâmbere **‘aleyhi’s-selām** **fâṭımayı** **‘alīye** virdi (14) **ebü bekri** ve **‘ömeri** ve **selmānı** ḳıḡırdı tā ki **fâṭımanuñ** cihāzın götüre- (15) -ler birazdan **fâṭıma** evinden ḳıḳdı başında bir pāre şemle pāresi var-idi

[228b]

(1) ve on iki yirde yamalu ḳaftān geyürdi **ebü bekr** anı gördi ağladı ve ayıtdı yā resüla’llāh (2) **fâṭımanuñ** cihāzı bu mıdur peygâmbere **‘aleyhi’s-selām** ayıtdı bu daḡı çokdur (3) şol ḳişiye ki dünyāda musāfir ola imdi iy ḡāfil maḡrūr işbu ḥāle naḡar (4) eyle ki sen dünyā arzūsı içün neler eylesin **beḡavī tefsirinde işḡaḳ** (5) **ibn-i ibrâhım** ayıtdı evvel ki müslimān oldu erenlerden **ebü bekir** oldu ve **‘avratlardan** (6) **ḥadice** oldu ve oḡlanlardan **‘alī** oldu on yaşında müslimān oldu (7) ve ḳullardan **zeyd bin hāriş** müslimān oldu **‘osmān** ve **zübeyir** ve **‘abdu’r-raḥmān bin** (8) **‘avf ve sa’d bin ebī vaḳḳās** ve **ṭalha bin ‘abdu’llāh** bunlar **ebü bekr** ile peygâmbere (9) geldiler bile müslimān oldılar andan soñra biribiri ardınca şaḡābeler geldiler (10) müslimān oldılar ammâ aşḡāb-ı şuffe muḡācirlerden dervīş olanlardur (11) kendü nefslerini **‘ibādete** ḳodılar dünyādan ve ehl-i dünyādan el ḳekdiler (12) dört yüz ḳişi idi ba’zılar ayıtdı yidi

yüz kişi idi kesbi ve ticāreti (13) ve halkı qodılar Őhrlerde olmadılar belkim mecidlerde olup gice ve gündüz (14) qur'ān oqurlardı ve 'ibādet iderlerdi ve naqildür ki **keŐŐāfda ibn-i** (15) '**abbās** ayıtdı bir gün peygāmbere 'aleyhi's-selām aŐhāb-ı Şuffeye vardı

[229a]

(1) bunlaruñ faqrını ve 'ibādete sa'yini ve gnllerinñ Őafāsını gördi (2) peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı yā aŐhāb-ı Şuffe beŐāret eyleñ Şol (3) kimseye ki benüm ümmetüm ola ve sizüñ Őıfatuñuz zerine ola ben sizden (4) ve anlardan dağı rāzı oldum siz ve anlar uqmağda benüm yoldaŐumsız ilāhı (5) [bi]zi¹⁷⁰ anlaruñ gibi derviŐlerden eyle ki peygāmbere ile uqmağda bile olavuz (6) bilmek gerekdür ki hāzret-i resülüñ fazıletini deñizlerden bir qatre (7) ve göklerden bir noqta beyān eyledüm peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı benüm (8) mmetmñ meşeli yağmur gibidür bilmez ki evvelmi yıgdr yāhz āhir mi yıgdr bundan (9) murād oldur ki mmetñ Őerı'at zerine Őābit qadem ıduğını bildrir imdi (10) [mmet-i]¹⁷¹ muhammad mağfrlardur ve sa'yilerinde meŐkrlardur **el-hamdü li'llāhi** ki haq te'ālā (11) kemāl-i kereminden biz za'ıfleri mmet-i muhammadden kıldı **el-hamdü li'llāhi** 'alā-dıni'- (12) -l-islām **el-muğrib Ő-ŐāliŐ fı'l-kemālāti elleti uhiya'llāhu ile'** - (13) **-l-melā'iketi** qāle'llāhu te'ālā (14) ¹⁷² (15)

ya'nı gkqek Őret ve gkqek āvāz ve dağı 'aqıl ve 'ilim ve kemālāt gibi

[229b]

(1) ¹⁷³ **Őāhib keŐŐāf** ve gayrı müfessirler ayıtdılar haq (2) te'ālā firıŐtehlerden mürseller viribidi cebrā'ıl ve mıkā'ıl ve isrāfıl (3) ve kirāmen kātıbın gibi imdi Őöyle bilgil ki isrāfıl 'arŐuñ bir tarafı (4) omuzı üzerine alup götürür ayakları yidi qat yirden aŐađadur ve baŐı (5) yidi qat gökden yuqarudur peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı 'arŐı (6) götüren firıŐtehler bugün dört ammā qačan kıyāmet güni olsa haq te'ālā

¹⁷⁰ H] *bizi*: P] ...zi

¹⁷¹ H] *mmet-i*: P] -

¹⁷² Fatır Suresi, 1. Ayet: "Hamd, gökleri ve yeri yoktan var eden, melekleri ikiŐer, qer, dörder kanatlı elqiler kılan Allah'a mahsustur. O dilediği kadar fazlasını da yaratır."

¹⁷³ Fatır Suresi, 1. Ayet: "Kuşkusuz Allah her Şeye kadirdir."

(7) bunları kuvvetlendüre sekiz eyleye ve naıldür kim 'arşı götüren (8) firışteher ile kürsi götüren firışteher arasında yitmiş hicāb vardır (9) zulmetden ve yitmiş hicāb vardır nürdan ve her hicābuñ kalınlığı biş (10) yüz yıllık yoldur eger ol hicāblar olmaya-y-idi 'arşuñ nürü kürsi (11) götüren firışteherleri yaardı imdi bilüñ ki biz firışteherleri evvelki (12) bābda beyān eyledük girü kalan haberlerin kıyāmet bābında zıkr eyleyevüz (13) inşā' a'llāhu te'ālā şimdiki hālde anlaruñ ile haq te'ālānuñ kelāmın beyān (14) eyleyelüm allāh tevfiķ virürse **faşlun** ve naıldür ki **ibn-i 'abbās** peygāmbere- (15) -den rivāyet ider peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı haq te'ālā ol vaqt-

[230a]

(1) -den berü ki isrāfīli yarattı ayakları üzerine tırur ve dağı göz- (2) -lerin yukaru kaldurup baqmadı hayādan ve nürdan yitmiş hicābı vardır (3) eger ol hicāblardan añaru nazar eyleyse yanar-idi ve şür anuñ elünde- (4) -dür ve haq te'ālā isrāfīlden biş yüz yıl soñra cebrā'īli yarattı ve andan (5) soñra biş yüz yıl soñra mīkā'īli yarattı ve andan biş yüz yıl soñra 'azrā'īli (6) yarattı ammā bunlar miqdārda cebrā'ilden büyüklerdür evet cebrā'yīl (7) tañrı qatında cemī'isinden hürmetlüdür ve sevgülüdür **faşlun fī cebrā'il** (8) 'aleyhi's-selām ol vaqt kim haq te'ālā cebrā'īli isrāfīlden biş yüz yıl (9) soñra yarattı gāyet ahsen şüretde eyle olsa cebrā'īl kendüye nazar (10) eyledi ayıtdı ilāhī benden gökçek kul yaratduñ-mı haq te'ālā ayıtdı yaratmadum (11) pes cebrā'il iki reka'at namāz kıldı yüz yigirmi biñ yılda kaçan-kim namāzdan (12) fāriğ oldı haq te'ālā ayıtdı yā cebrā'il gökçek 'ibādet eyledüñ hīç (13) sencileyin baña kimse bu resme 'ibādet eylemedi velākin āhir zamānda benüm habībüm (14) **muḥammed-i muştafā** ve anuñ ümmetleri iki reka'at namāz kıllalar sehv ve nisyān ile (15) anlaruñ namāzı baña yig ve sevgülü gele senüñ namāzuñdan zīrā benüm buyurduğum ile

[230b]

(1) kıllalar sen benüm buyurduğum ile kıllamaduñ rızāñ ile kılduñ ve hem bunlar (2) zu'afādur ve maḥall-i merḥametdür **ebū hureyre** peygāmbere rivāyet ider peygāmbere (3) 'aleyhi's-selām ayıtdı ol vaqt kim haq te'ālā uçmağı ve tāmuyı yarattı (4) cebrā'il uçmağa viribidi ve ayıtdı var uçmağa nazar eyle ve ehli için ne yaraqladum (5) gör cebrā'il vardı gördi ayıtdı yā rabbi senüñ 'izzetüñ haqkı-y-içün hīç (6) kimse bunu işitmedi illā meger ki gire göre haq te'ālā bu kez uçmağıñ yol- (7) -ların belālar ve

ma‘şiyetler ile hicābladı ayıtdı yā cebrā’īl gine uçmağa var (8) nazar eyle cebrā’īl gine uçmağa vardı uçmağun ehline ne yaraqlandı (9) gördi cebrā’īl ayıtdı ilāhī ‘izzetün haqqı-y-içün aña kimse girmeye meger ki sen hidāyet (10) eyleyesin yoħsa kim qatlanur belālara haq te‘ālā ayıtdı yā cebrā’īl tamuya var (11) nazar eyle ve ehline ne yaraqlandı gör cebrā’īl tamuya vardı gördi ki ‘azāb (12) içinde giriftār olmuşlar cebrā’īl ayıtdı ilāhī senün ‘izzetün haqqı-y-içün kimse (13) bunu işitmedi eger işitse kimse aña girmeye haq te‘ālā bu kez ārzūlar ile tamu (14) yolın bezedi ayıtdı yā cebrā’īl gine var çün cebrā’īl gine vardı nazar (15) eyledi gördi ki ārzūlar ile bezenmiş ayıtdı yā rabbi ‘izzetün haqqı-y-içün qorqarın

[231a]

(1) ki kimse andan qurtulmadı ve naqıldür ki qaçan bir kul haq te‘ālā hażretine (2) yalvarsa haq te‘ālā daħı ol kuli sevse aydur ki yā cebrā’īl ol kulumuñ (3) hācetini virme kim ben ol kulumuñ baña yalvarduğın [seve]rin¹⁷⁴ ve haq te‘ālā (4) qaçan bir kuli sevmese ve ol kul haqdan nesne dileyüp yalvarsa haq te‘ālā (5) aydur yā cebrā’īl ol kulumuñ hācetini qabul eyle be-dürüstī ben anuñ sözün (6) kerīh görürin ve baña yalvarduğın sevmez ve naqıldür ki cebrā’īl ayıtdı yā rabbi (7) saña qanķı kuluñ efđaldür ve sevgülüdür haq te‘ālā ayıtdı yā cebrā’īl ‘izzetüm (8) haqqı-y-içün benüm qatumba mü’minden efđal qu[1] yoqdur zīrā ki beni bilür ve tevħīd (9) ider bundan ötrü **muħammed-i muştafayı** seyyidü’l-‘ālemīn kıldum anıñ-içün ki evvel (10) kulum oldur beni bilür ve baña ‘ibādet ider ve ben anu[ñ toprağın]¹⁷⁵ hamīr itmezden (11) oñ ol beni bilürdi ve tevħīd iderdi ben-daħı [anı ‘āleme]¹⁷⁶ getüricek [yirlerden]¹⁷⁷ (12) göklere qıkarup ve göklerden yuqaru altı yüz bi[ñ] [yıl]¹⁷⁸ [mikd]ārınca¹⁷⁹ [yuqaru]¹⁸⁰ (13) qıqardum hattā benüm ile anuñ arasındağı hicābları [keşf eyledü]m¹⁸¹ yā cebrā’īl (14) **muħammedi** şöyle severin ki eger ayıtısa tamuyı söyün[dür]¹⁸² [ve]¹⁸³ [müşri]kleri¹⁸⁴

¹⁷⁴ H] *severin*: P] ...rin

¹⁷⁵ H] *anuñ toprağın*: P] anu... ..ağın

¹⁷⁶ H] *anı ‘āleme*: P] -

¹⁷⁷ H] *yirlerden*: P] -

¹⁷⁸ H] *yıl*: P] -

¹⁷⁹ H] *mikdārınca*: P] ...ārınca

¹⁸⁰ H] *yuqaru*: P] -

¹⁸¹ H] *keşf eyledüm*: P] ...m

¹⁸² H] *söyündür*: P] söyün...

¹⁸³ H] *ve*: P] ...

¹⁸⁴ H] *müşrikeri*: P] ...kleri

(15) ve kâfirleri tamuya koyma tamuyı söyündürürdüm ve kâ[firleri]¹⁸⁵ tamuya koymazdum

[231b]

(1) cebrâ' il bu sözleri peygâmbere muştıladı peygâmbere 'aleyhi's-selâm gâyet (2) ferah oldu ayıtdı yâ rabbi sen bilürsin ki kâfirleri istemezsin belki (3) atamı ve anamı ve oğlum **ibrâhîmi** ve gözlerüm nûrî **hasanı** ve **hüseyni** ve kendü (4) nefsumı istemezsin belkim günâhkâr ve 'âşî ümmetlerümi isterin didi (5) haq te'âlâ ayıtdı yâ **muhammed** sen şefâ'at eyle benüm mü'min kullaruma kıyâmet (6) gününde ben anlaruñ günâhların yarlıgayayın ve benüm 'inâyetüm-ile ve senüñ şefâ'atüñ (7) ile anlaruñ suçların mahv ideyin ve benüm rahmetümi anlara sen ulaşırdıgıl didi (8) ve naqıldür ki haq te'âlâ cebrâ' ile ayıtdı bugün yir yüzünde ne gördüñ (9) cebrâ' il ayıtdı ilâhî **muhammedi** gördüm ümmeti için ağlardı haq te'âlâ ayıtdı (10) bunu şormazın ve[lîkin]¹⁸⁶ neye ârzü itdüñ cebrâ' il ilâhî **hüseyni** gördüm bişiginde (11) ya[tur]dı¹⁸⁷ ve bişiginde [yeme]ni¹⁸⁸ 'aķıķlar asmışlar **hüseyn** eli ile anları oynar-idi anı (12) ârzüladum ki nolaydı gözlerümi çıkaralardı ol 'aķıķlar yirine asalardı (13) **hüseyn** anı o[ynaya-y-i]di¹⁸⁹ didüm haq te'âlâ ayıtdı yâ cebrâ' il be-dürüstî ben seni (14) severin ve saña [ik]râm¹⁹⁰ iderin **muhammedi** ve oğlanlarını sevdüğüñ-içün **enes** (15) peygâmberden [naql]¹⁹¹ ider peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı haq te'âlâ cebrâ' ile

[232a]

(1) buyurdu ki in fülân köyüñ yukarusını aşağa eyle pes cebrâ' il indi gördi (2) kim dört biñ kişi 'ibâdet iderdi cebrâ' il gördi gine döndi ayıtdı yâ rabbi (3) nice döndüreyin ba'zısı namâz kııurdu haq te'âlâ ayıtdı anlaruñ farîzasına (4) bakma ki anlar **emri bi'l-ma'rûf ve nehyi 'ani'l-münker**¹⁹² itmezler idi ba'zısı ba'zısına râzî (5) olmuşlardı eyle olmasa 'amellerin yüzine ur yirleri ile aşağa geçür (6) ve naqıldür ki cebrâ' il 'aleyhi's-selâm on bir kez **âdeme** indi (7) ve dört kez **idrîse** indi ve yigirmi üç kez **nûha** indi ve

¹⁸⁵ H] *kâfirleri*: P] kâ...

¹⁸⁶ H] *velîkin*: P] ve...

¹⁸⁷ H] *yaturdı*: P] ya...dı

¹⁸⁸ H] *yemenî*: P] ...nî

¹⁸⁹ H] *oynaya-y-idi*: P] o...di

¹⁹⁰ H] *ikrâm*: P] ...râm

¹⁹¹ H] *naql*: P] ...

¹⁹² "İyiliği emredip kötülüğü yasak etmek."

kırk altı (8) kez **ibrāhīme** indi ve dört yüz seksen kez **mūsāya** indi ve yigirmi dört (9) biñ kez **muḥammed-i muṣtafāya** indi 'aleyhi's-selām ḥāşıl-ı kelām cebrā'ıl (10) otuz biñ kez yir yüzine indi yigirmi dört biñ kez bizüm peygāmbere indi (11) ve altı biñ kez ayruk peygāmbere indi imdi cebrā'ılüñ altı yüz kanad- (12) -ları var-idi dünyāya inse dört kanadın açar ancak ve gine yukarı göklere (13) çıkısa girü kalan kanadların açar ve cebrā'ile emīni'l-vaḥy dirler ve ḥāzini'- (14) -l-ḳuds dirler ve rūḥü'l-emīn dirler ve rūḥü'l-ḳuds dirler ve nāmūs-ı (15) ekber dirler ve tāvūs-ı melā'ike dirler 'aleyhi's-selām 'ulemā ayıtdılar

[232b]

(1) ḥavāşş-ı beşer efdaldür ḥavāşş-ı melekden 'avāmm-ı beşer efdaldür 'avāmm-ı melekden (2) peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı kaçan bir kişinüñ oğlu ölse ḥaḳ te'ālā aydur yā (3) firiştehlerüm ol ḳulumuñ oğlunu ḳabz itdüñüz mi ve gönlinüñ yimişini alduñuz (4) mı firiştehler aydurlar yā rabbi oğlunu ḳabz itdük ve gönlinüñ yimişini aldük (5) ḥaḳ te'ālā aydur ol ḳulum ne didi firiştehler aydur **el-ḥamdü li'llāhi** didi (6) ḥaḳ te'ālā aydur ol benüm ḳulum için uçmaḳda bir ev yapuñ adını ḥamd evi (7) ḳoñ **ebū hureyre** peygāmbere naḳil ider peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı (8) ḥaḳ te'ālānuñ firiştehleri vardur gökden inerler zıkr idenleri isterler (9) kaçan bulsalar aydurlar hıç ḥācetüñüz var mıdur bunlar ayıdalar size yoḳdur (10) andan şoñra gine göklere çıkarlar ḥaḳ te'ālā bunlara aydur ḳandan gelürsüz (11) bunlar aydurlar yā rabbi yir yüzünden senüñ ḳullaruñ ḳatından gelürüz ḥaḳ (12) te'ālā aydur neylerler firiştehler aydurlar saña tesbīḥ iderler ḥaḳ te'ālā aydur (13) anlar beni gördiler mi firiştehler aydur va'llāhi görmediler ḥaḳ aydur eger beni gör- (14) -seler nice iderlerdi firiştehler ayıtdılar daḥı ziyāde 'ibādet iderlerdi ḥaḳ (15) te'ālā ayıtdı benden ne isterler firiştehler aydur uçmaḳı isterler ḥaḳ te'ālā aydur

[233a]

(1) uçmaḳı gördiler mi firiştehler aydurlar yoḳ yā rabbi görmediler ḥaḳ te'ālā aydur (2) eger görseler nice iderler idi feriştehler aydurlar daḥı ziyāde 'ibādet (3) iderlerdi ḥaḳ te'ālā aydur pes neden ḳorḳarlar firiştehler aydurlar (4) cehennemden ḳorḳarlar ḥaḳ te'ālā aydur cehennemi gördiler mi firiştehler aydur- (5) -lar yoḳ yā rabbi görmediler ḥaḳ te'ālā aydur eger görseler nice iderler idi (6) firiştehler aydurlar daḥı ziyāde

korkarlar idi haq te'ala aydur siz (7) tanuk olun ki ben anları yarlıgadam firis̄tehler aydurlar ya rabbi anlarun içinde (8) bir kişi vardur şaķilerdendir haq te'ala aydur anlar bir kavmdür ki şaķiler (9) ile oturmazlar ol dağı anlardandır dir peygamber 'aleyhi's-selam ayıtdı kaçan (10) bir kişi günah işlese ve günahına mu'terif olsa allaha tazarru' eyleyüp (11) ağlasa ilahi beni yarlıga dise haq te'ala aydur iy benüm firis̄tehlerüm ben size (12) nefis virmedüm ki 'ibadet idüp dönüp gine günah işleyüp baña 'asi olmadu- (13) -nuz sizden baña mu'ti' olmak 'aceb degüldür ammā adem oğlanlarını toprakdan (14) yaratdum ve anlara nefis virdüm sağ yanından dünyā miñneti ve şol yanından (15) oğlanlar ve 'avratlar guşşası ve şeytan dağı diler kim azdura oda

[233b]

(1) kıoya ve adem oğlanları benden ihsan isterler hal budur ki bu nice günahlar (2) işlediler imdi benüm rahmetüm anun günahından dağı çokdur ve siz tanuk (3) olun iy benüm firis̄tehlerüm ben ol kişiyi yarlıgadam anın-içün ki ben yaratdum benden (4) ğayrı anun rabbi yokdur ben erhamu'r-rahiminven **ibn-i 'abbas** ayıtdı **idrıs** (5) peygamber zamanında adem oğlanlarının yaramaz 'amellerin göge çıkarmazlar idi (6) ayıtdılar ya rabbi bunları yir yüzinde yaratduñ ve ihtiyar kıldun hal budur ki saña (7) 'asi olurlar haq te'ala ayıtdı eger sizi yir yüzine indürsem ve anlara virdigüm (8) nefsi size virsem nice iderdünüz firis̄tehler ayıtdılar biz asla saña 'asi olmazduğ (9) haq te'ala ayıtdı sizden imdi firis̄teler ihtiyar idün didi üç firis̄te (10) geldi birinun adı 'azzā ve birinun adı 'azzāyā ve birinun 'azzāyıl bu 'azzāyıl (11) utandı girü turdı ol vaqtden berü başın yukaru götürmedi hayasından (12) dirler pes bu 'azzāyı ve 'azzāyayı yir yüzine gönderdi ve bunlara insan nefsinı (13) terkib itdi babil vilayetinde biri beg ve biri kıazi oldu hārutun adı (14) 'azzā idi ve mārutun adı 'azzāyā idi haq te'ala yir yüzine getüricek (15) adların tağyir eylediler ve buyurdı ki halka haq ile hükm eyleyeler ve şirk getür-

[234a]

(1) -meyeler ve adem öldürmeyeler ve hamr içmeyeler ve zinā eylemeyeler kaçan yir yüzine (2) indiler **zühre** adlı bir 'avrat ile süci içdiler ve erin öldürdiler ve şaneme (3) dağı tapdılar ve **zühre**ye ismü a'zam öğretdiler uçdı göge gitdi bunlar (4) ismü a'zamı okıdılar göge kıkamadılar pes **idrıs** peygambere geldiler bu hali (5) diyü virdiler der-hal bir melek geldi ayıtdı allah te'ala buyurur kim elbette (6) anlara 'azab iderin gerek-ise

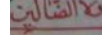
dünyā ‘azābın ihtiyār itsünler gerek-ise āhîret (7) ‘azābın bunlar ayıtdılar āhîret ‘azābı bākīdür pes bunda ‘azāb olsun (8) bābil ilinde bir kıyuda başları aşığa aşı koyup ‘azāb ider kıyāmete-degin (9) dirler **tefsīrde** naqıl budur ammā **imāmü’r-rāzī tefsīr-i kebīrde** ayıtdı (10) bu kavlı şahīh degüldür anıñ-içün ki firiştehler ma‘şūmlardur pes haq te‘ālā (11) bunları yir yüzine indürmege çok sebep vardur biri budur ki ol zamānda (12) cāzūlar çoğudı kimi peygāberlik da‘visin kılurlardı haq te‘ālā işbu iki (13) firişte’yi viribidi ki halka sihr öğredeler anlaruñ da‘visini bātıll eyleyeler (14) ve yalan ıdığun halka bildüreler ve biri dağı budur ki halka sihri bildüreler (15) tā peygāberlik ile sihir bellü ola ve biri dağı budur ki ‘ilim taḥşīl itmeklik

[234b]

(1) ne-y-’ ile gerekse olsun dürüstdür zīrā ki sihir menhī idi ma‘lūm olsun (2) içün ammā nehiy mümteni’ degüldü ve biri dağı budur ki cinnīler çok dürlü sihir (3) bilürler-idi ādem kādīr degüldü anlarcılayın işlemege pes haq te‘ālā bu iki (4) firiştehleri viribidi ki ādemler dağı kādīr olalar ve cinnīler ile mu‘āraza (5) ideler **ma‘āzi bin cebel** peygāberden naqıl ider peygāber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı (6) haq te‘ālānuñ bir firiştesi vardur ‘arşuñ altındadır haq te‘ālā anuñ (7) başını ādem başı gibi yaratmışdur yitmiş biñ kanadı vardur sağ yanında ve yitmiş (8) biñ kanadı vardur şol yanında ve her kanadında on iki biñ yūni vardur (9) ve ‘arşuñ altında fātiḥa sūresi yazılıp tırur ve ol fātiḥanuñ (10) sağ yanında ihlāş sūresi yazılıp durur ve şol yanında **şehida’llāhu** (11) **ennehu lā ilāhe illa’llāh**¹⁹³ yazılıp durur ve öñinde yitmiş biñ şaf firiştehler (12) vardur muḥarreblerden anuñ yüzine nazar iderler ve fātiḥatü’l-kitāb okur- (13) -lar kaçan-kim

¹⁹⁴ gelicek secde iderler haq te‘ālā (14) anlara aydur başuñuzı kılduruñ

ki ben sizden rāzī oldum ve āhîrine degin (15) okuyalar kaçan-kim ¹⁹⁵ gelicek gine secde iderler haq te‘ālā anlara

[235a]

(1) aydur başuñuzı kılduruñ ben sizden rāzī oldum ve ol firiştehler aydur- (2) -lar yā rabbi ümmet-i muḥammedden her kim fātiḥa sūresin okusa anlardan dağı rāzī (3) ol ve

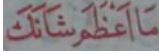

¹⁹³ “Allah şahittir ki şüphesiz Allah’tan başka ilah yoktur.”

¹⁹⁴ Fatihā Suresi, 5. Ayet: “(Rabbimiz!) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz.”

¹⁹⁵ Fatihā Suresi, 7. Ayet: “Doğrudan saptmışların yoluna da değil!”

du‘āların kabūl eyle haḳ te‘ālā aydur iy benüm firîştehlerüm siz fâtiḥa (4) sūresin oḳuduñuz ve ben ol fâtiḥa ile **muḥammede** ve ümmetine ikrām eyledüm siz ṭanuḳ (5) oluñ ki ben anları yarlıgadum ve du‘āların kabūl eyledüm her kim fâtiḥa sūresin (6) oḳusa maḡfiretüm aña vācib oldı ve naḳildür ki peygāمبر ‘aleyhi’s-selām ayıtdı haḳ (7) te‘ālā dünyāda bir direk yaratdı kıızıl yāḳūtdan ol diregüñ ayağı şaḥre (8) üzerindedür ve başı ‘arşdadur kaçan bir mü’min **lā ilāhe illa’llāhu muḥammedün resūla’llāhi**¹⁹⁶ (9) dise ol direk ve ‘arş harekete gelürler haḳ te‘ālā aydur iy benüm ‘arşum ve kürsüm (10) ve cennetüm ve nārum ve göklerüm ve yirlerüm sākin oluñ bunlar aydurlar yā rabbi sākin (11) olmazuz ḥattā yarlığa şol kişiyi ki seḥer vaḳtinde **lā ilāhe illa’llāhu muḥammedün resūla’llāhi**¹⁹⁷ (12) diye haḳ te‘ālā aydur siz ṭanuḳ oluñ iy benüm firîştehlerüm her kim eyle dirse (13) ben anı yarlıgadum **ka‘bü’l-aḥbār** ayıtdı kaçan-kim haḳ te‘ālā ḥürü’l-‘īn yaratdı (14) ḡāyet ḥüsünde ve cemālide firîştehler ayıtdılar ilāhī ve seyyidī ḥürü’l-‘īnden gökçek (15) nesne yaratduñ-mı haḳ te‘ālā ayıtdı dört ‘avrat yaratdum cemī’-i ‘ālem ‘avratlarınıñ

[235b]

(1) seyyididür anlaruñ ululuḡı ve ḥüsni ḥürü’l-‘īn üzerine güneş gibidür yıldız- (2) -lar üzerine biri **āsiye ḥātündür** ve biri **meryem ḥātündür** ve biri **ḥadīce ḥātündür** (3) ve biri **fāṭıma ḥātündür** ve naḳildür ki ‘arşuñ altında bir firîşte vardır dört (4) yüzi vardır bir yüzinden bir yüzine biñ yıllık yoldur bir yüzi ile uçmaḡa (5) nazar eyler ve aydur ne baḥtulu ol kişiyi kim saña girür ve bir yüzi ile ṭamuya nazar (6) eyler ve aydur veyl ol kişiyi kim saña girür ve bir yüzi ile ‘arşa nazar ider (7) ¹⁹⁸ dir ve bir yüzi ile secde eyler ve secdesinde ¹⁹⁹ (8) dir kaçan farīza vaḳti olsa ol firîşte hareket eyler haḳ te‘ālā aydur sākin (9) ol ki yarlıgadum şol kişi ki ābdest ala namāz kıla ve naḳildür ki haḳ te‘ālā berāt (10) gicesinde aydur iy benüm firîştehlerüm siz ṭanuḳ oluñ şol kimesine ki baña şirk getürmedi (11) anı yarlıgadum firîştehler aydurlar yā rabbi anlar günāh işlerler haḳ te‘ālā aydur (12) bu ne münākaşadur be-dürüstī muḥammed ümmetini yarlıgadum anlar benüm raḥmetüme muntazır- (13) -lardur siz

¹⁹⁶ “Allah’tan başka ilah yoktur. Hazret-i Muhammed Allah’ın peygamberidir.”

¹⁹⁷ “Allah’tan başka ilah yoktur. Hazret-i Muhammed Allah’ın peygamberidir.”

¹⁹⁸ “Şanı ve şerefi yüce Allah’ım, seni saygıyla zikrederim.”

¹⁹⁹ “Ey yüce Allah’ım! Seni her türlü noksan sıfattan tenzih ederim.”

şefâ‘ate meşğul oluñ huşümeti terk eyleñ ve naķildür ki kaçan (14) ramazân ay gözükse ‘arş ve kürsî ve firiştehler aydurlar ne bahtulu muhammed ümmetine (15) ki allâh te‘âlâ katında kerâmetleri çokdur şems ve kamer ve yılduzlar ve gice gündüz

[236a]

(1) ve deñizdeki balıklar ve karadağı cānavarlar şeytāndan artuğı ādem oğlanları (2) için istiğfār iderler haķ te‘âlâ firiştehlere aydur namāzıñuzu ve tesbîhüñüzi (3) muhammed ümmetinde bağışlañ anlar dağı bağışlarlar ve naķildür kim peygāmbere ‘aleyhi’s-selām (4) ayıtdı her gün gökden biş firişte iner birisi mekkeye ve biri medīneye ve biri (5) kudse ve biri müslimān meşhedlerine ve biri soķaqlara ammā ol kim mekkeye iner aydur (6) her kim farīza’yı terk eylese allāhuñ rahmetinden çıkdı ve ol kim medīneye (7) iner aydur her kim sünneti terk eyledi peygāmbere şefâ‘atinden çıkdı (8) ammā ol-kim kudse iner aydur her kim harām kesb iderse haķ te‘âlâ girü (9) kalan ‘amellerin dağı kabül eylemez ammā ol kim müslimānlar kabrine iner aydur iy (10) ehl-i mekâbir neye peşimān olursız anlar aydurlar kaçan kur‘ân okunsa ve namāz (11) kılnsa ve ‘ilim okunsa ve şalavāt virilse anlara peşimān oluruz ki biz aña kâdir (12) degülüz ammā ol-kim soķaqlara iner aydur iy ma‘āşire’l-müslimīn haķ te‘âlānuñ (13) belāları ve ‘azābları vardur sizüñ cerāhatuñuza devā eylemez misiz tevbe (14) eyleñ ve haķka dönüñ dirler ve naķildür kim **hālidden** rağiya’llāhu ‘anhu ayıtdı (15) haķ te‘âlâ firiştehlere ayıtdı üç kişi benüm rahmetüme yakındur biri şol kişi-

[236b]

(1) -dür ki yirüñ altında mağāra içinde ola ezān okıya ve namāz kıla yaluñuz (2) haķ te‘âlâ aydur iy benüm firiştehlerüm nazār eyleñ benüm kuluma namāz kılar benden (3) ğayrı tañrısı yok yitmiş biñ firişte insünler anuñ-ile bile namāz kılsunlar ve biri (4) şol kişidür ki yaluñuz namāz kılar secde iderken secdede uyur haķ te‘âlâ (5) aydur iy benüm firiştehlerüm benüm kuluma nazār eyleñ cānı benüm katumda ve bedeni (6) secdedür ve biri dağı şol kişidür ki ğazāya vara ve düşman ile cenk (7) eyleye kaçmaya benüm rahmetüm bu üç kişiye ulaşıkdur ve naķildür kim **ebü** (8) **hureyre** peygāmbere naķil ider peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı haķ te‘âlâ (9) her cum‘a gicesi firiştehlere aydur gökler kapusın açuñ ve rahmet firiştehleri (10) yir yüzine insünler her birinüñ elinde bir tabaķ vardur içi nür ile toptolu haķ (11) te‘âlâ buyurur ki

iy benüm firîştehlerüm benüm rahmetümi kullarum üzerine saçuñ (12) firîştehler aydurlar yâ rabbi kimi uyur ve kimi 'ibâdet ider kankısına rahmetüñi saçalum (13) haķ te'âlâ aydur bizüm şānumuza bahîllik düşmez benüm rahmetümi cemî'-i mü'minlere (14) saçuñ iy benüm firîştehlerüm siz tanuķ oluñ ki uyurlarını uyanuķlarına bağışladum (15) ve naķildür kim peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı kaçan bir mü'min gice tūru

[237a]

(1) gelse ğusul eylese haķ te'âlâ firîştehlerine aydur nazār eyleñ benüm kulumu gice (2) tūru geldi ğusul eyledi ve namāz kıldı siz tanuķ oluñ ki ben ol kulumı (3) yarlığadum ve aña uçmaķda bir sarāy virdüm uzunluğı maşrıķdan mağribe varınca (4) ola eger cemî'-i yir yüzünñ halkı içine girseler ol sarāy tōlmaya-y-idi **ebū t̄alib-i** (5) **mekkī** rahmetü'llāhi 'aleyhi **k̄ütü'l-kulūbda** ayıtdı melekü'l-mevt ve melekü'l-hayāt (6) ikisi söyleşdiler melekü'l-mevt ayıtdı ben dirileri öldürücüyin melekü'l-hayāt (7) ayıtdı ben ölüleri dirildiciyin haķ te'âlâ bunlara ayıtdı siz işiñüz üzerine (8) oluñ ol işi size musahħar eyledüm ammā öldürücü ve dirildici gine benven benden (9) artuķ mümīt ve muhyī kimse yokdur **ka'bū'l-aħbār** ayıtdı haķ te'âlâ ölümü yaratdı (10) bir koç şūretinde ve aña buyurdu ki firîştehler ile yūriye kaçan-kim firîştehler (11) anı gördiler 'aķılları gidüp müteħayyir kaldılar ve secde eylediler ve ayıtdılar yâ rabbi (12) bu nedür haķ te'âlâ ayıtdı bu ölümdür ayıtdılar yâ rabbi kimüñ için yaratduñ (13) haķ te'âlâ ayıtdı cemî'-i mevcūdāt için yaratdum firîştehler ayıtdılar yâ rabbi (14) dünyāyı kimüñ için yaratduñ haķ te'âlâ ayıtdı ādem oğlanları sākin olmaķ (15) için yaratdum firîştehler ayıtdılar eger ādem oğlanları ölümü bilseler idi ašlā

[237b]

(1) yimege içmege ve ğülmege ve dünyāya meşğul olmazlar idi haķ te'âlâ ayıtdı tūl-i (2) emel anlara unuttura ve dünyāyı seveler ve 'avratlara ve oğlanlara meyil eyleyeler (3) peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı kaçan bir kiři ğasta olsa haķ te'âlâ iki (4) firîşte viribidi aydur varuñ benüm kulumu nazār eyleñ anı şora gelene nedür (5) dir kaçan bir kiři anı şora gelse niçesin diyene el-ħamdü li'llāh dir ol firîştehler (6) haķ te'âlâ ğazretine aydurlar sen bilürsin yâ rabbi ol kuluñ nedür dir haķ te'âlâ (7) aydur ayıduñ ol kulumu eger ölürse uçmağa koyarın ve eger diri olursa (8) etinden yig et ve kanından yig kan virürin ve cemî'-i ğünāhların 'afv idüp (9) bağışların dir **ebū hureyrete**

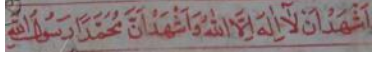

peygāmberden nakil ider peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı (10) her kim mescidde dünyā sözün söylese firīştehler ol mescidden (11) çıkarlar giderler aydurlar yā rabbi senüñ kuluñ bizi mescidden kovdı haq (12) te‘ālā aydur benüm ‘izzetüm haqqı-y-içün anlaruñ üzerine bir kavm musallaḥ eyleyem ki anlaruñ (13) sözün işitmeyeler ve nakıldür ki kaçan muḥammed ümmetinden bir kişi **muḥammed** añulduğı (14) vaqt ağlasa firīştehler aydurlar iy bizüm ilāhumuz muḥammed ümmeti kimdür biz (15) anları ağlar görürüz haq te‘ālā anlara aydur anlar ‘ālimlerdür peygāmbereñ ḥadīsin

[238a]

(1) okurlar ve **muḥammed** için ağlarlar aña belālar ve miḥnetler ulaşduğına andan (2) sonra haq te‘ālā gine aydur iy benüm firīştehlerüm siz ṭanuk oluñ anları (3) āzād eyledüm ve nakıldür ki bir firīşte vardır raḥimlere müvekkeldür kaçan bir nuṭfe (4) atadan nāzil olsa ol nuṭfe’yi ol firīşte elinüñ üzerine alup aydur (5) yā rabbi işbu nuṭfe maḥlūk olur mı yoḥsa olmaz mı eger haq te‘ālā aydursa (6) ki maḥlūk olmaz ol melek ol nuṭfe’yi kan ider oğlan olmaz eger haq (7) te‘ālā aydursa ki maḥlūk olur ol melek aydur yā rabbi er mi olur yoḥsa (8) dişi-mi olur eceli ve rızkı ne-ḳadar haq te‘ālā aydur ümmü’l-kitāb oldur (9) haq te‘ālā ḳudret ḳalemi ile yazdı şunu kim uçmaḳlıḳdur ve ṭamulıḳdur ol (10) firīşte levḥe nazar eyler rızkıyı ve ecelini görür bilür andan sonra öliceḳ (11) yatacaḳ yirinden bir avuç toprak alır ol nuṭfeye ḳarışdurur pes kitāb iki dür- (12) -lüdür biri levḥ-i maḥfūzdur ve biri erḥāma müvekkel olan firīştehüñdür (13) ve nakıldür ki haq te‘ālā bir şehir yaratdı yir ile göğ arasında yumurda (14) ḳabı gibi aḳ ve laṭīf dīvārı vardır yitmiş biñ ḳapusu vardır ve her (15) ḳapusunda biñ bir firīştehler vardır ādem oğlanları şüretinde kaçan

[238b]

(1) cum‘a gün olsa aydurlar allāhum yarlıḡa şol kimse’yi ki cum‘a için ḡusul eyler (2) ve cum‘aya varur **ebū hureyrete** ve **sa‘īdi’l-ḥuzrī** ayıtdılar cebrā’il ayıtdı yidinci (3) gökde bir firīşte gördüm yitmiş biñ bu dünyāca ululuğı vardır cebrā’il ayıtdı (4) cemī’-i nesne’yi bilür misiz ol firīşte ayıtdı bilürüz evet iki nesne’yi bilmezüz biri (5) budur ki

bir kiři ²⁰⁰ (6) dise anuñ şevābı ne-deñlödür bilmezüz ve biri dağı oldur ki bir kiři ğazā eylese (7) ne-deñlü şevābı vardur bilmezüz cebrā' il anı işitdi geldi peygāmbere ħaber vir- (8) -di **ebū řālib-i mekkī** raĥmetu'llāhi 'aleyhi ayıtdı her ğün dört firişte dört şarafdan dört (9) dürlü řavt-ile aydur biri aydur iy ħayr işleyen kiři ħayrı çok eyle ve şerri az (10) eyle ve biri aydur ilāhī nafaķa viren kişiye sen aña ğine vir ve nafaķa virmeyen (11) kiřinüñ mālın telef eyle ve biri aydur iy ādem oĝlanları dünyāda dāyim (12) oldum şanup yirsiz ve içersiz āĥiri ölümdür ve bünyādlar ki yaparsız āĥiri (13) ħarābdur ve biri aydur yiñ ve içüñ āĥiri ħisābdur **faşlun** (14) kāle'llāhu te'ālā (15) ²⁰¹ ehl-i tefsīr ayıtdı ādem oĝlanlaruñ saĝında ve şolında

[239a]

(1) firişteher vardur saĝındaĝı ħasenātın yazar ve řolındaĝı seyyi'ātın yazar (2) ammā saĝındaĝı müvekkeldür şolina peygāmber 'aleyhi's-selām ayıtdı saĝındaĝı (3) firişte emīndür şolina kaçan bir kiři ħasenāt işlese birine on yazarlar kaçan (4) seyyi'āt işlese saĝındaĝı řolındaĝına aydur yidi sā'at katlan ola ki (5) tevbe ve istiĝfār eyleye yazmayasın eger tevbe eylemezse birine yazasın (6) ol firişteherün ikisi řabāĥ ğelür ikisi ikindin ğelür bunlaruñ 'amellerin (7) alurlar ğöĝe giderler ve her bir kiřinüñ yüz altmış dağı firiştesi vardur kirāmen (8) kātibīn řanuķlardur ammā raĥm firiştesi her ħālde ol kiři-y-ile biledür ħiç (9) ayru olmaz **ibn-i 'abbās** peygāmberden naķil ider peygāmber 'aleyhi's-selām ayıtdı (10) her kiřinüñ biř firiştesi vardur biri saĝındadır ħasenātın yazar ve biri şolında- (11) -dur seyyi'ātın yazar ve biri öñindedür dāyim ħayrāta kulaĝuzlar ve biri ardındadır (12) dāyim yaramazdan men' ider ve biri alnı saĝındadır kaçan řalavāt virse (13) anı yazar ve ol řalavātı resūla'llāha bildürür ve naķildür kim bir kiři **ma'āzi bin** (14) **cebelden** nařīĥat istedi **ma'āzi bin cebel** aĝladı düşdi ğirü 'aķlı başına (15) ğeldi ayıtdı ben-dağı peygāmberden nařīĥat istedüm buyurdi-kim ħaķ te'ālā ğökleri

[239b]

²⁰⁰ “Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve şahitlik ederim ki Hazret-i Muhammed Allah'ın peygamberidir.”

²⁰¹ İnfitar Suresi, 10-11-12. Ayet: “Oysa sizi gözetleyen muhafızlar, değerli yazıcılar var. Onlar yaptığınız her şeyi biliyorlar.”

(1) yaratmazdan öndin yidi firişte yaratdı göklerde müvekkel qodı kaçan-kim ādem (2) oğlanlarından bir kişi bir kişinüñ ğaybetin söylese anuñ ‘amelin evvelki göge iletür- (3) -ler andağı firişte aydur aluñ ‘amelini yüzine vuruñ ki haq te‘ālā baña buyurupdur (4) ğaybet söyleyenüñ ‘amelin qabül itmezsin getürürler girü yüzine ururlar (5) eger ehl-i dünyā olsa anuñ ‘amelin ikinci gökdegi firişte redd ider eger mütekebbir (6) olsa anuñ ‘amelin üçüncü gökdegi dönderür eger mu‘cib olsa dördüncü gökdeki dönderür (7) eger ħased eylese bişinci gökdegi dönderür eger ħalkı esirgemese altıncı gökdeki redd ider (8) eger ħalk katında ħürmet ve ‘izzet dilese anuñ ‘amelin yidinci gökdegi dönderür eger bunlar (9) olmasa belkim namāz ve zekāt ve oruç ve ħac ve ħalka gökçek ħulq eylese ve epsem olmaq (10) ve zikru’llāha meşğül ve ne-kim bunlara beñzer şālih ‘amel var-ise alurlar allāh katına (11) iledürler ve tanuqluq virürler anuñ iħlāşına ve şālih ‘ameline haq te‘ālā aydur sizler (12) ħafazalarsız benüm kulumuñ ‘ameline velākin ben anuñ nefsindekini bilürin ol ‘ameli (13) benüm için işlemedi riyā iderdi ādemlere ‘izzet ider baña eylemezdi benüm la‘netüm anuñ (14) üzerine olsun ol firiştehler aydurlar bizüm daħı la‘netümüz anuñ üzerine olsun (15) andan soñra **ma‘āz** ayıtdı yā resūla’llāhi eger benüm ‘amelümde taqşırılıq varsa beni ħayra

[240a]

(1) qulağuzla peygāmber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı yā **ma‘āz** dilüni saqla yoldaşlaruñ (2) arasında ve günāhuñı sen götür ayruq kişiye götürme ve ħalkı zem eyleyüp (3) kendü nefsüni bezeme ve meclisünde mütekebbir olma ki ħalk senüñ yaramaz ħulquñdan (4) ötrü senden i‘rāz iderler ve ħalkı iñen ‘azīz dutma ki ħayırdan kesilürsin (5) ve haq te‘ālā seni tamu itlerine gösterür seni itler yirler **ma‘āz** ayıtdı yā resūla’llāhi (6) kim baña taqat getürübilür ve kim tamudan qurtılır peygāmber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı (7) allāh geñez getüricek yā **ma‘āz** geñez olur **faşlun fī envā’-ı şettā beğavī** (8) **tefsirinde** aydur ‘alī kerrema’llāhu vechehu peygāmberden naqil ider peygāmber (9) ‘aleyhi’s-selām ayıtdı fātiħatü’l-kitāb ve āyete’l-kürsī ve āl-i ‘imrāndan iki āyet (10) biri ²⁰²

²⁰² Al-i İmran Suresi, 18. Ayet: “Allah, hak ve adaleti ayakta tutarak, kendinden başka tanrı olmadığını bildirdi; melekler ve ilim sahipleri de bunu ikrar ettiler. (Evet) O’ndan başka tanrı yoktur; O mutlak güç ve hikmet sahibidir.”

ve biri ²⁰³ haḳ te‘ālā diledi kim bunları yir yüzine indüre (11) ve bunları ‘arşda asa ḳodı bunlar ayıtdılar yā rabbi bizi yire mi indürürsin (12) ve ‘āşī olanları mı göndürürsin haḳ te‘ālā ayıtdı her kim namāz soñında (13) sizleri oḳusa ben andan rāzī oldum ve anı uçmaḳda sākin eyleyem ve aña her (14) günde yitmiş kez nazar eyleyem ve yitmiş ḥācetini ḳabūl eyleyem ednāsı bu ola ki aña (15) raḥmet eyleyüp yarlıḡayam ve naḳildür **meşārıḳda** peygāamber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı haḳ te‘ālā

[240b]

(1) yiri yaratdı āyine irtesi ve ṭaḡları yaratdı yevmü’l-eḡad ve aḡaçları yaratdı (2) dū-şenbih gün ve mekrūhları yaratdı si-şinbih gün ve nūrı yaratdı çehār-şenbih (3) gün ve cānavarları yaratdı penc-şenbih gün ve **ādemi** yaratdı cum‘a gün ikindüden (4) soñra zīrā ki āḡir maḡlūḳdur ve āḡir sā‘atinde yaratdı haḳ te‘ālā ayıtdı her kim benüm (5) dōstlarımı ḡōrlasa be-dürüstī ol kişi benüm ile cenk eylemişdür ve dervīşlik (6) benüm zindānumdur ve ḡastalıḳ benüm ḡabsümdür sevdüğüm ḳulumı ol ḡastalıḳ ile ḡabs iderin (7) ve naḳildür ki haḳ te‘ālā ayıtdı ḡayrı ve şerri yaratdum ne baḡtulu ol kişiye ki anı (8) ḡayr için yaratdum veyl ol kişiye ki anı şerr için yaratdum veyl daḡı şol kişiye ki benüm (9) işümde niçün böyle işledi diye peygāamber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı haḳ te‘ālānuñ (10) yir yüzinde üç yüz ḳulı vardır ḡōñülleri **ādem** peygāamberüñ ḡōñli üzerinedür (11) ve kırḳ ḳulı daḡı vardır ḡōñülleri **mūsā** peygāamber ḡōñli üzerinedür ve yidi (12) ḳulı daḡı vardır **ibrāḡīm** peygāamberüñ ḡōñli üzerinedür ve üç ḳulı daḡı vardır (13) mīkā’ıl ḡōñli üzerinedür ve bir ḳulı daḡı vardır isrāfīl ḡōñli üzerinedür (14) ol ḳuṭbdur ḳaçan bu ḳuṭb ölse üçlerden birisini anuñ yirine ḳatarlar ve yidilerü- (15) -ñ birisini üçlere ḳatarlar ve kırḳlaruñ birisini yidilere ḳatarlar ve üç yüzlerüñ

[241a]

(1) birisini kırḳlara ḳatarlar haḳ te‘ālā yir yüzün bunlaruñ ile şaḳlar ve bunlara (2) ṭabakāt ehli dirler ve abdāllar dirler ve seyyāḡlar dirler ve evtād dirler ve ḳuṭblar (3) dirler imdi tertīb böyledür ki üç yüzler mışırda olurlar ve kırḳlar ḳuds- (4) -de olurlar ve yidiler medīnede olurlar ve üçler ve ḳuṭb ka‘bede olurlar (5) raḥmetu’llāhi ‘aleyhim

²⁰³ Al-i İmran Suresi, 26. Ayet: “De ki: "Ey mülkün gerçek sahibi olan Allahım! Mülkü dilediğine verirsin, dilediğinden çekip alırsın. Dilediğini yüceltirsin, dilediğini de alçaltırsın. Her türlü iyilik senin elindedir. Hiç kuşku yok sen her şeye kâdirsin.””

ecma‘īn **ebū hureyret** raḍiya‘llāhu ‘anhu peygāmbereḍen naḳil ider peygāmber ‘aleyhi’s-selām (6) ayıtdı ḳaçan-kim ḥaḳ te‘ālā ḥaḳḳı yaratdı ve cemī‘-i ḥālını taḳdīr eyledi fevka’l-‘arş (7) yazdı kendü ḳatında ḳodı bunı yazdı-ki ²⁰⁴ (8) ḳaçan-kim ṭamuyı yaratdı ṭamu ḥareket itdi ḥaḳ te‘ālā ayıtdı yā nār sākin (9) ol benüm ‘izzetüm ḥaḳḳı-y-içün senüñ ile ‘azāb eylemeyem şol kimseye-ki **lā ilāhe illa**’ - (10) - **llāhu muḥammün resūla’ llāhi** diye peygāmber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı her kim **lā ilāhe** (11) **illa’ llāhu muḥammedün resula’ llāhi** dise ol ḳişinüñ aḡzından bir aḳ ḳuş ḳıḳar iki (12) ḳanadları vardur incüden ve yāḳütan ol ḳuş göge ḳıḳar aru āvāzı gibi (13) āvāz virür ol ḳuşa aydurlar sākin ol ol ḳuş aydur sākin olmazın ḥattā (14) **lā ilāhe illa’ llāhu muḥammedün resūla’ llāhi** diyeni yarlıḡamayınca ḥaḳ te‘ālā aydur ol ḳişiyi (15) yarlıḡadum andan şoñra ḥaḳ te‘ālā ol ḳuşa yitmiş dil virür ḳıyāmete-degin

[241b]

(1) ol ḳul için ol ḳuş istiḡfār eyler ve ḳıyāmet güninde ol ḳuluñ elin alup (2) uçmaḡa ḳulaḡuz olur peygāmber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı uçmaḡ ile ṭamu çekişdiler (3) ṭamu ayıtdı ben mütekebbirler ve cabbārlar içinven uçmaḡ ayıtdı ben za‘īfler (4) ve miskīnler içinven ḥaḳ te‘ālā uçmaḡa ayıtdı sen benüm raḥmetümsin (5) kime dilersem senüñ ile raḥmet eylerin ve ṭamuya ayıtdı sen benüm ‘azābumsın (6) kime dilersem senüñ ile ‘azāb eylerin **ibn-i ‘abbās** peygāmbereḍen naḳil ider (7) peygāmber ‘aleyhi’s-selām ayıtdı ‘ilmi öğrenüñ ve ‘ilmi yazuñ ki ḥaḳ te‘ālānuñ yidinci (8) ḳat gökde firişteḥleri vardur fuḳarā için ve ‘ilim öğrenenler için istiḡfār (9) iderler ḥaḳ te‘ālā oḳuyanlara her ḥarfine bir peygāmber şevābınca şevāb virür ve her (10) gün biñ ka‘be müzdin virür ve biñ şehīd ‘amelin virür ve naḳildür ki ḥaḳ te‘ālā (11) ayıtdı her kim benüm maḥabbetüm da‘visin ḳılsa dönse gicelerde uyusa (12) ol ḳişi da‘visinde yalan söyler ve naḳildür ki peygāmber ‘aleyhi’s-selām (13) ayıtdı ḥaḳ te‘ālā ṭāḥā ve yāsīn sūresin oḳudı ḥaḳḳı yaratmazdan biñ yıl (14) öñ ḳaçan-kim firişteḥler işitdiler ayıtdılar ne baḥtulu ol ümmete ki (15) bu anuñ üzerine ine ve anuñ gönlinde ve dilinde ola ve naḳildür ki ḥaḳ te‘ālā

[242a]

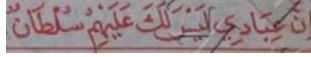
²⁰⁴ “Şüphesiz rahmetim gazabımı geçmiştir.”

(1) velīlerinden birisine ayıtdı benüm gizlü luḡfumu bil ve zīreklik luḡfunı (2) bil ki ben anı severin ol velī ayıtdı yā rabbi zīreklik luḡfı nedür ḥaḡ te‘ālā (3) ayıtdı kaçan saña bir siñek ḡonsa benden bil ve benden iste gine giderem (4) ol velī ayıtdı gizlü luḡfuñ nedür ḥaḡ te‘ālā ayıtdı kaçan bir yaramaz söz (5) işitseñ benden bil-ki anı ben söyletdüm baña şükr eyle ki gine giderem (6) ve naḡildür ki bir peygāmbere allāha şikāyet eyledi açlıḡdan ve sovuḡdan (7) ve bitden ḥaḡ te‘ālā ol peygāmbere ayıtdı rāzī degül-misin ki saña islām (8) virdüm ve senüñ göñlüñi şaḡladum kāfir olmaḡdan imdi bitlü müslimān olmaḡ (9) mı yigdür yoḡsa bitsüz kāfir olmaḡ mı yigdür ol peygāmbere başına (10) toprak ḡoyup ayıtdı yā rabbi ol ḡālūme rāzī oldum beni şaḡla küfürden **ebū hureyrete** (11) ayıtdı ḥaḡ te‘ālā işbu ḡara deñize söyledi ve ayıtdı yā deñiz seni çok şü yaratdum (12) ve benüm ḡullarum senüñ üzerüñde baña tesbīḡ iderler sen bunlaruñ ile nice idersin (13) ḡara deñiz ayıtdı ḡarḡ iderin ḥaḡ te‘ālā ayıtdı ben anları gemiler üzerine alam (14) ḡarḡ idemeyesin **‘abdu’llāh bin ‘ömer** naḡil ider peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı her (15) kim deñiz kenārında bir kez **allāhu ekber** dise ḥaḡ te‘ālā aydur ol kişi benden

[242b]

(1) nesne dilemese hemīn maḡşüdü ben olsam yarın ḡıyāmet güninde yidi ḡat yirden (2) ve gökden anuñ şevābını mīzānda ḡoyarlar ağır ola ve naḡildür ki bir peygāmbere (3) rızık için allāha şikāyet eyledi ḥaḡ te‘ālā ayıtdı deñize gir andan bir taş (4) çıkar ol peygāmbere deñize girdi bir taş çıkardı ol taşı yardı içinden (5) bir ḡurtcuḡaz çıkıdı ağzında bir yaşıl yapraḡ dutar-idi ḥaḡ te‘ālā ayıtdı be-dürüstī (6) işbu ḡurtcuḡazı ben açlık ile zāyi‘ eylemedüm peygāmberelerümi zāyi‘ mi eylerin ayruḡ (7) rızık için ḡuşşa yime ki yoḡsa peygāmbereḡlik defterinden aduñı çıkarurın (8) ve saña bir ‘azāb iderin ki hīḡ kimseye ancılayın ‘azāb eylemez ve naḡildür ki (9) kaçan receb ayı tamām olsa göge çıkar ḥaḡ te‘ālā aydur benüm ḡullarum seni ta‘zīm (10) eyleyüp ḡürmet eylediler mi receb sākit olup söylemez andan soñra aydur ilāhī (11) beni yaratduñ ve baña buyurduñ ki ḡullarumuñ ḡünāhın setr eyle ve baña peygāmbere- (12) -lerüñ aşam diyü ad ḡodılar ve ben aşamvan ya’nī saḡırvan anlaruñ tā‘atini işitdüm (13) ve ḡünāhların işitmedüm bundan ötrü aña aşam dirler **ka‘bü’l-ahbār** raḡiya’llāhu ‘anhu (14) ayıtdı recebüñ her gicesinde ḥaḡ te‘ālā aydur benüm şehrümdür ve ḡullar benüm (15) ḡulumdur ve raḡmet benümdür ve uçmaḡ benüm faḡlumdur ve faḡl benüm elümde-

[243a]

(1) -dür haq te'ālā āhir giçesinde aydur hīç tevbe ider var mıdur qabul ideyin hīç du'ā
(2) ider var mıdur müstecāb ideyin ve hīç istiğfār ider var mıdur yarlıgayayın dir (3) 'alī
kerrema'llāhu vechehu ayıtdı şa'bānuñ yarusında giceler tıruñ 'ibādet (4) eyleñ ve
gündüzün oruç dutuñ ki haq te'ālā aydur hīç istiğfār ider var mıdur (5) yarlıgayayın ve
hīç benden rızq ister var mıdur vireyin dir tā şubḥ olunca (6) ve naqıldür ki iblīsüñ qaçan
ki ölümi yaqın ola bir günde yidi kez maşrıqdan mağribe (7) vara ve ayda 'aceb benden
kuvvetlü kimse var mıdur haq te'ālā ayda yā mel'ün bir (8) yaramaz 'avrat senden
kuvvetlüdür ve şer işlemekde senden şırırdür ve naqıldür (9) ki peygāamber 'aleyhi's-
selām ayıtdı iblīs ayıtdı yā rabbi sen ayıtduñ ki (10) ²⁰⁵ imdi
baña bildürgil ki anlar (11) kimdür ki ben anlara yaqın olmayam haq te'ālā ayıtdı yā
mel'ün anlar (12) anlardur ki yüzünüñ nūrı 'arşdandur **ibrāhīm** ile **muḥammed**
toprağındandur ve (13) göñli benüm ḥazīnemdür ol benümdür sen aña sultān olmazsın
iblīs ayıtdı yā rabbi (14) anlar kimlerdür haq te'ālā ayıtdı yā mel'ün anlar oldur ki
geçmiş günāhlarına (15) peşimān olurlar ve āhir ḥālden qorqarlar ve yüzleri
münevverdür benüm 'arşum

[243b]

(1) nūrı ile ve ta'ām yidirürler ve ḥalkı esirgerler anlara seḥāvet iderler anlaruñ (2)
toprağı **ibrāhīm** ile **muḥammed** toprağındandur ve her kim benüm ḥükmüme rāzī (3)
olsa ve kısmet itdügüme qāni' olsa ve benüm rızām istemege becid olsa anuñ (4) göñülü
benüm ḥazīnemdür şeytān ayıtdı her kim böyle olmasa ol benüm (5) olsun haq te'ālā
ayıtdı saña yā mel'ün peygāamber 'aleyhi's-selām ayıtdı (6) qaçan ramazānuñ evvel
gicesi olsa haq te'ālā aydur her kim beni severse (7) ben-daḥı anı severin ve her kim
beni isterse ben-daḥı anı isterin ve her kim (8) istiğfār iderse yarlıgarın ve naqıldür ki
qaçan ramazānda qadr gicesi (9) olsa haq te'ālā muḥammed ümmetini yarlıgaya
uçmağuş ni'metleri ve cebrā'il (10) ḥarekete gelürler andan soñra firdevs uçmağı ve
'adn uçmağı ve 'arş (11) ve kürsī ḥarekete gelürler ve ayduklar yā cebrā'il bu ne
ḥareketdür cebrā'il (12) aydur haq te'ālā muḥammed ümmetini yarlıgadı haq te'ālā

²⁰⁵ İsra Suresi, 65. Ayet: “Şurası muhakkak ki benim kullarım üzerinde senin hiçbir nüfuzun olmayacaktır.”

aydur cebrā'īl girçek aydur ve sīdretü' - (13) -l-müntehāda sākin olan firīştehler girçek aydurlar ve cennetüñ ni'meti ve firdevs (14) uçmağı ve 'adn uçmağı ve 'arş ve kürsī girçek aydurlar ve ben muḥammed ümmetini (15) yarlıgadam ve benüm ḳatumda muḥammed ümmeti için nesnelere vardur ki göz anı

[244a]

(1) görmedi ve ḳulaḳlar anı işitmedi ve beşerüñ göñlinden geçmedi ve naḳildür ki ma'rifet ayıtdı (2) yā rabbi aydınlıḳ vireyin-mi dünyāya ḫaḳ te'ālā ayıtdı yok virme ma'rifet ayıtdı (3) yā rabbi aydınlıḳ vireyin-mi levḫe ve ḳaleme ve 'arşa ve kürsīye ḫaḳ te'ālā ayıtdı yok (4) virme ma'rifet ayıtdı yā rabbi yā kime aydınlıḳ vireyin ḫaḳ te'ālā ayıtdı mü'minlerüñ (5) göñline aydınlıḳ vir ma'rifet ayıtdı yā rabbi mü'minlerüñ göñli za'īfdür ḫaḳ te'ālā (6) ayıtdı mü'minlerüñ göñli benüm nazargāhumdur aña nazār eyle ve anı münevver eyle ma'rifet (7) daḫı mü'minlere nazār eyleyüp ve göñüllerin münevver eyledi ve naḳildür ki peygāmbere 'aleyhi's-selām (8) ayıtdı ḳaçan-kim ḫaḳ te'ālā īmānı yaradı īmān ayıtdı allāhümme beni ḳuvvetlendür (9) ḫaḳ te'ālā īmānı ḳuvvetlendürdi gökçek ḫulḳ ile seḫāvet ile ḳaçan-kim (10) küfri yaradı küfr ayıtdı allāhümme beni ḳuvvetlendür ḫaḳ te'ālā küfri ḳuvvetlendürdi (11) baḫīllıḳ ile ve yaramaz ḫulḳ ile ve fesād ile ve naḳildür ki ḫaḳ te'ālā ayıtdı ben (12) pādişāhlar pādişāhıvan pādişāhlarıñ göñli benüm elümeddür ḳaçan bir ḳulumdan (13) ben rāzī olsam pādişāhlarıñ göñlüni aña yumşaq eyleyüp keremler ve luḫflar iderin (14) ve ḳaçan bir ḳulumdan rāzī olmasam pādişāhlarıñ göñlüni aña ḳatı eyleyüp zaḫmet- (15) -ler eylerin kendü nefslerine meşḡul olmazlar pādişāhlar ḳullıḡına meşḡul

[244b]

(1) olurlar imdi iy benüm ḳullarım baña gelüñ anlarıñ göñlüni sizüñ üzerüñüze (2) seḫkatlü eyleyeyin **ibn-i abbās** ayıtdı peygāmbere 'aleyhi's-selām tañrıya ayıtdı yā rabbi (3) bir mü'min ḳul saña muḫī' olur ve günāhdan şaḳınur dünyāyı andan ıraḡ eyleyüp anuñ (4) başına belālar getürürsin ve bir kāfir ḳul saña muḫī' olmaz ve günāh daḫı işler aña dünyā (5) virürsin ve belānı andan giderürsin ḫaḳ te'ālā ayıtdı ḳul benüm ḳulumdur ve belā daḫı benümdür (6) mü'min ḳul günāh işler dünyāyı andan giderürin ve aña belālar virürin günāhları- (7) -na keffāret olsun için ḫattā baña geldiḡi vaḳtin aña ḫasenāt virürin ve kāfir (8) ḳul ḫasenāt işler aña rızḳ çok virürin ve belā'yı andan

giderürin ve ḥasenātın (9) aña dünyāda virürin ḥattā baña ulaşıcaḳ aña ‘azāb iderin seyyi’āt için ve naḳıldür (10) ki **ibn-i ‘abbās** ayıtdı yahūdiler peygāmbera su’āl eylediler ra’dan ayıtdılar ra’d nedür peygāmber (11) ‘aleyhi’s-selām ayıtdı bir firiştedür buludlara müvekkeldür elinde bir ḳamçı vardur (12) oddan ol ḳamçı ile buludları sürer bu āvāz kim gelür ol ḳamçı āvāzıdur (13) ekṣer-i müfessirler ayıtdılar ra’d bir firiştenüñ adıdur buludları sürer āvāz (14) ki işidilür firiştehüñ āvāzıdur ve ḥaḳ te’ālā ayıtdı eger benüm ḳullarum baña (15) muṭī’ olsalar gice yaḡmur yaḡdururdum ve gündüz gün toḡar-idi kimse ra’d

[245a]

(1) āvāzın işitmezdi **enes bin mālīk** ayıtdı ḳaçan bir yigit tevbe eylese ḥaḳ te’ālā (2) aydur iy benüm firiştehlerüm ol yigit benüm için şehvetin terk eyledi ol (3) yigit benüm ḳatumda ba’zı firiştehlerüm gibidür ḳaçan bir kişi pīr olsa ḥaḳ te’ālā (4) anuñ yüzine ṣabāḥda ve gicede nazar eyler ve aydur iy pīr yaşıñ çok oldı ve süñük- (5) -lerüñ za’īf oldı ve baña gelmeñ yaḳın oldı andan girü benden utan ve ben (6) senüñ aḳ saḳaluñdan utanurın saña od ile ‘azāb eylemege sen-daḡı (7) benden utan aḳ saḳal ile günāḥ işlemege **ibn-i ‘abbās** ayıtdı bir gün (8) peygāmber ‘aleyhi’s-selām ümmi seleme evinde otururdu ben resūla’llāhi görmege (9) vardum idi gördüm ‘**alī** ile otururdu **bilāl** bañladı resūla’llāḥ ağladı biz (10) daḡı bile ağladuḳ ‘**alī** ayıtdı yā resūla’llāhi niçün ağladuñuz peygāmber ‘aleyhi’s-selām (11) ayıtdı eger benüm ümmetüm bilse ki mü’ezzinler nedür dirler işidiceḳ aṣlā yirinde ḳarār (12) eylemeyelerdi mescide gelelerdi ‘**alī** ayıtdı yā resūla’llāhi mü’ezzinler nedür dirler (13) peygāmber ayıtdı ḳaçan mü’ezzin **allāhu ekber allāhu ekber** dise ḥaḳ te’ālā aydur (14) namāz vācibdür iy dünyāya meşḡül olanlar ol işden fāriḡ oluñ namāza gelüñ (15) ḳaçan mü’ezzin

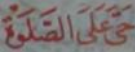
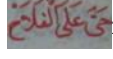
²⁰⁶ dise ḥaḳ te’ālā aydur gökler ve yirler ṭanuḳluḳ

[245b]

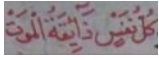
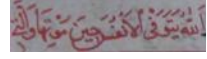
(1) virdiler ki ben bu kelime’yi ihtiyār itdüm ḳaçan mü’ezzin ²⁰⁷ dise (2) ḥaḳ te’ālā aydur peygāmberler ve mürseller ṭanuḳluḳ virür ki muḥammed ḥātemü’n-

²⁰⁶ “Şahitlik ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur.”

²⁰⁷ “Şahitlik ederim ki Hazret-i Muhammed Allah’ın peygamberidir.”

nebiyyîndür (3) kaçan mü'ezzin ²⁰⁸ dise haq te'ālā aydur şerî'ati haq te'ālā kâyim itdi siz (4) dağı kâyim idün kaçan mü'ezzin ²⁰⁹ dise haq te'ālā aydur benüm rahmetüme (5) girün ve virdügüm şevâbları görün mü'ezzin kaçan **allāhu ekber allāhu ekber** dise haq (6) te'ālā aydur işiñüz harām oldı kaçan mü'ezzin **lā ilāhe illā llāhu** dise haq te'ālā aydur (7) bu emāneti gökler ve yirler kabül eylediler siz dağı kabül eyledüñüz imdi benüm kullarum (8) tūruñ namāzı kâyim eyleñ dir **faşlun fī melā'iketi'l-mevt begavī tefsīrinde** (9) **ibn-i 'abbās** aytdı her ādemün iki nefsi vardur birine nefsü'l-hayāt dirler ol (10) oldur kim ölüm vaqtinde bedenden ayrılır kaçan ol gitse nefis anuñ ile bile gider ve birisine (11) nefsü't-teymīn dirler ol oldur ki kaçan ādem uyusa ol vaqt ayrılır uyğudan şoñra (12) nefis virür alur ba'zılar aytdı ādemün nefsi var ve rūhı var kaçan uyusa nefsi (13) çıkar gider ve rūh yirinde kalur '**alī** kerrema'llāhu vechehu aytdı kaçan ādem uyusa (14) rūh çıkar gider ve rūhuñ şu'ā'ı yirinde kalur bundan ötrüdüñüş gördüğü (15) kaçan uyansa rūhı gine cesedine gelür ve naqıldür ki **ebü'l-leys tefsīrinde**

[246a]

(1) peygāmbere 'aleyhi's-selām aytdı kaçan ādem uyusa rūhından bir hareket çekilür (2) göge gider nitekim güneşden bir şu'ā' çekilür yire iner ancılayın cāndan dağı şu'ā' (3) çekilür göge gider ammā şahīh budur ki düşüñüş haqīkatini allāhdan gayrı kimse (4) bilmez didi ammā 'ulemā'-ı rāsihīn aytdılar nefis-i hayvāniyye ölür ve rūh-ı insāniyye çıkar gider (5) ölmez imāmü'r-rāzī aytdı haq te'ālā buyurur ki ²¹⁰ murād nefis- (6) -den bunda bedendür ve haq te'ālā bir yirde dağı buyurur ²¹¹ murād bu nefsdan rūhdur va'llāhu a'lem bi-haqīkatil-hāl ve daqīqati' (8) -l-maḳāl **imām gazzālī** rahmetu'llāhi 'aleyhi aytdı mevtün haqīkatinde ihtilāf iderler (9) ba'zılar aytdı kaçan bir kişi ölse ma'düm oldı aña haşır neşr yokdur hayvānlar (10) gibidür ve otlar gibidür böyle diyenler kāfirlerdür ve allāha

²⁰⁸ "Haydi namaza!"

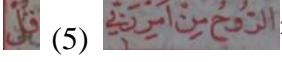
²⁰⁹ "Haydi kurtuluş!""

²¹⁰ Al-i İmran Suresi, 185. Ayet: "Herkes ölümü tadacaktır."

²¹¹ Zümer Suresi, 42. Ayet: "Allah, ölüm vakitleri geldiğinde insanları vefat ettirir, ölmeyenleri de uykularında ölmüş gibi yapar."

inanmayanlardur ba'zılar (11) ayıtdı kaçan bir kişi ölse ma'düm olur kabirde 'azāb görmez tā maḥşer yirine (12) varmayınca bu söz daḥı za'īfdür ba'zılar ayıtdı cān ölmez 'iḳāb (13) ve şevāb cānadur bedene nesne yokdur beden girü yaradılmaz hemīn ma'düm (14) oldı kaldı bu daḥı bātıldur küfrdür ammā eṣaḥḥı budur ölmek demek oldur ki (15) cemī' -i a'zālar birbirinden ayru düşmekdür ve insānuñ ḥaḳīḳati rūḥıdur ve nefsdür

[246b]

(1) bunlar bāḳīdür yā mu'azzebdür veyā mūna 'amdu buña aḥbār-ı ḳāṭı'a ve āyet-i sātı'a (2) vardur imdi her kim ḥayātı bilmedi mevti bilmedi ve ḥayātı bilmek (3) rūḥı bilmekdür ve māhiyyetini idrāk eylemekdür ḥaḳ te'ālā peygāMBER 'aleyhi' - (4) -s-selām destür virmedi ki rūḥı söyleye zīrā ki ḥaḳ te'ālā buyurur (5) ²¹² eyle olsa 'ulemā' -ı dīn sırr-ı rūḥı keşf eylemediler eger- (6) -çi ki rūḥa muṭṭalı' oldılar ammā ḥaḳīḳatin beyān eylemediler **faşlun** 'azrā'īlūñ (7) dört yüzi vardur bir yüzi oddandur ol yüz ile kāfırlar rūḥını ḳabz (8) eyler ve bir yüzi zulmetdendür ol yüzi ile münāfıḳlar rūḥını ḳabz eyler ve bir yüzi (9) etdendür ol yüz ile mü'minlerūñ cānın ḳabz eyler ve bir yüzi nūrdandur ol (10) yüzi ile peygāMBERLERŪñ ve şıddīḳLERŪñ cānın ḳabz eyler ve 'azrā'īlūñ ḥİZMET- (11) -kārLARI vardur kimi raḥmet firişTEHLERİDÜR ve kimi 'azāb firişTEHLERİDÜR kaçan (12) 'azrā'İL bir mü'minūñ cānın alsa raḥmet firişTEHLERİNE virür kaçan kāfırlERŪñ cānın (13) alsa 'azāb firişTEHLERİNE virür **beḡavī tefsīrİNDE** ayıtdı 'azrā'İL yir-ile gök (14) arasında bir yüce yirde oturur 'azrā'İLŪñ ḥİZMET-kārLARI vardur bir kişİNŪñ (15) cānın sorarlar boğazına getüricek 'azrā'İL alur **ma'āz bin cebel** ayıtdı

[247a]

(1) 'azrā'İLŪñ bir ḥarbesi vardur maşrıḳ ile maḡrib arasınca uzunluḡı vardur (2) anūñ ile urur cānın alur **ebū hureyret** ayıtdı peygāMBER 'aleyhi's-selām ayıtdı (3) kaçan 'azrā'İL bir mevte ḥāzır olsa ol kişi şālīḥ olsa aydur iy nefS-i muṭma'inne (4) gel çık tañrınūñ luṭfi ve cennetūñ ni'meti senūñdür çün ol cānı alur allāḥ te'ālānuñ (5) emri nereye ise anda iledür **abdu'llāḥ bin 'ömer** raḍıya'llāḥu 'anhu ayıtdı kaçan bir mü'min (6) ölse ḥaḳ te'ālā aña iki firişTEHLER viribir uçmaḳ armağanları ile ol firişTEHLER (7) aydurlar iy nefS-i muṭma'inne gel çık ḥaḳ te'ālā senden rāzī oldı ol cān (8) daḥı bedenden çıkar

²¹² İsrā Suresi, 85. Ayet: "De ki: Ruhun ne olduğunu ancak rabbim bilir."

müşk gibi koçular virür firiştehler gökler çapusun açar- (9) -lar ne-deñlü firiştehler var-ise ol kişi için şalavāt virürler hattā haq te‘ālā (10) katına iledürler ol kişi rahmān katında secde eyler andan sonra haq te‘ālā (11) mīkā ile aydur işbu kişi mü'minler cānınuñ içine ilet ve kabrin giñ (12) eyle hattā yitmiş 'arşun olsun eger sīnesinde kur'an var-ise anuñ nūrı (13) aña yiter eger sīnesinde kur'an yok ise anuñ sīnesinde güneş gibi nūr kılun (14) **lā ilāhe illā llāhu muḥammedün resūlu llāhi**²¹³ didügi-içün kabrinde firdevsde uyur gibi (15) uyusun kaçan uyarsañuz bir sevgülü yār gibi uyarun dir ve kaçan

[247b]

(1) bir kāfir ölse haq te‘ālā aña iki firiştehler viribir ol firiştehler aydurlar iy ḥabīs (2) nefis gel çık cehennem ve 'azāb-ı elīm senüñdür be-dürüstī rabbün saña kaçımışdur saña 'azāb (3) ider **ka'bü'l-ahbār** ayıtdı haq te‘ālā bir ağaç yaratdı 'arşun altında ve ol ağacuñ (4) yaprağı vardur cemī'-i halk sağısınca kaçan bir kuluñ eceli yakın gelse ve kırk (5) gün kalsa eceline ol ağaçdan bir yaprak düşer 'azrā' ilün öñine 'azrā' il (6) görür bilir ḥizmet-kārlarına buyurur ol kişinün cānın alurlar peygāmbere 'aleyhi' - (7) -s-selām ayıtdı kaçan bir kişinün rūhı çıksa ol kişinün gözi cānınuñ ardınca (8) baķaķalur anıñ-çün ki gözlerinden ḥicāb gider firiştehleri ve uçmağı ve tamuyı (9) görür peygāmbere 'aleyhi' s-selām ayıtdı kaçan ölüyi götürseler cānı tábütü (10) üzerine gelür döşenür yatur aydur iy benüm ehlüm ve oğlanlarum şakınuñ (11) ki dünyā sizün-ile oynamasun benüm-ile oynadığı gibi ve ben mālı ḥelālden (12) ve ḥarāmdan dirşürdüm size kodum gitdüm cezāsın ben virürin ki bencileyin (13) olmañ dir ve nakıldür ki 'āyişe rağiya llāhu 'anhā ayıtdı peygāmbere 'aleyhi' s-selām (14) ayıtdı her kim allāha ulaşmaķlığı sevse allāh dağı aña ulaşmaķlığı (15) sever ve her kim allāha ulaşmağı kerīh görse allāh dağı aña ulaşmağı kerīh görür

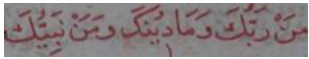
[248a]

(1) 'āyişe ayıtdı yā resūla llāhi ölmegi kerīh görürler peygāmbere ayıtdı eyle dime belkim (2) mü'minlere kaçan ölüm gelse allāhuñ keremini ve rızvānını ol kişiye beşāret ider- (3) -ler kaçan bir kāfirün ölümü yakın gelse firiştehler allāhu te‘ālānuñ 'azābın aña (4) bildürürler imdi hīç andan sevgülü olmaya ki allāhuñ liķāsını seveler ve allāh dağı

²¹³ "Allah'tan başka ilah yoktur. Hazret-i Muhammed Allah'ın peygamberidir."

(5) anuñ liķāsını seve ve hīç andan kerīh olmaya ki allāhuñ liķāsını kerīh (6) göre ve allāh dağı anuñ liķāsını kerīh göre peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı ölüm (7) acısı oldur ki bir kiři üç yüz kez kılıç ile ursalar andan artuğdur **ibn-i** (8) **mes’ūd** rağiya’llāhu ‘anhu ayıtdı peygāmbere su’āl eyledüm ki kaçan bir kiři kıbre (9) kıosalar evvel kim gelür peygāmbere ayıtdı evvel devemān adlu bir firişte (10) gelür aydur yā tañrı kıulı ‘amelüñi yaz kim şimdi şoricılar gelür ol (11) kıabirde yatan kiři aydur benüm dividüm yok ve kāğıdum yok niçe yazayın devemān (12) aydur kāğıd kefenüñ ve mürekkeb tükrüğüñ ve kıalem barmağıñ ol kiři kefeni üstüne (13) yaza münker ve nekīr mü’minlere güneş gibi münevver olup geleler ve kāfirlere (14) kıara şüretlü olup geleler āvāzları ra’d āvāzı gibi ola ve nefesleri kıatı yıl (15) gibi ola çün bunlar ol kışinüñ kıabrine geleler cān girü ol kışinüñ

[248b]

(1) ağızından burnından iğerü gire şoricılar kıorķusından ol meyyit gine diri (2) ola gögsine degin ve ol kışinüñ hāli ğarğara hāli gibi ola ol münkir (3) ve nekīr ayıdalar ²¹⁴ haķ te’ālā kereminden (4) rāst getürüp cevāb virürse üzerine bir ulu kıubbe düzeler ve uçmağdan yaña (5) iki kıapu açalar ve bir harīrden döşek döşeyeler ve uçmağdan müşk ve reyhān (6) getüreler ve ‘ameli gele bir gökçek yigit şüretinde aña yoldaş ola ve kıabrin nūr (7) ile tölduralar andan řoñra ol kışinüñ cānın alalar uçmağdağı maķāmına gideler (8) eger münāfıķ ise veyā kāfir ise cevāb virmeye der-hāl yir ol münāfıķı ve kāfiri (9) eyle řıķa ki kemükleri birbirine geçe tā cehenneme varınca ‘azāb eyleyeler nitekim (10) peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı haķ te’ālānuñ yüz raķmeti vardur ol (11) yüz raķmetden birisi hayvānlar ve cinnīler ve ādemler arasındadır ve tıksan (12) tıķuz raķmeti kıyāmetdedür haķ te’ālā mü’min kıulların anuñ ile esirger (13) **imām-ı ğazzālī** raķmetu’llāhi ‘aleyhi ayıtdı ‘ulemā’ ayıtdılar ‘azāb-ı kıabr vardur kāfire (14) ve mü’mine dağı ‘āřı ola ammā keyfiyyetini bilmezüz ammā ođlancuķlara kıabirde (15) su’āl var mıdır yoħsa yok-mıdır diseler cevāb budur ki haķ te’ālā ilhām eyler

[249a]

²¹⁴ “Rabbin kimdir ve dinin nedir ve peygamberin kimdir?”

(1) fazlından münkire ve nekīre cevāb virecek kadar ve naķıldür ki **ebū hanīfeye** (2) su'āl eylediler 'azāb kabirden ayıtdı 'azāb haķdur ayıtdılar delīl nedür (3) ayıtdı haķ te'ālā buyurur ²¹⁵ ve naķil- (4) -dür ki peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı 'azāb-ı kabir üç dürlü nesneden olur (5) biri ğaybet söylemekden hāşıl olur ve biri bühtān eylemekden hāşıl olur (6) ve biri bevlden hāşıl olur ki bedenine degmiş ola yumaya qoya ammā 'ulemā' (7) ayıtdılar kaçan bir kişi 'āşī olsa haķ te'ālā yarlığamasa kabirde 'azāb iderler (8) cum'a güne deĝin andan sonra 'azāb eksilür kıyāmete deĝin haķ te'ālā diler- (9) -se kıyāmetde 'azāb ider dilemezse 'azāb eylemez yarlığar keremi ile **faşlun** (10) **ebū bekri'r-rāziden** su'āl eylediler ki ervāh dünyādan gidicek nice olur (11) cevāb virdi ki sekiz yire varurlar biri budur ki peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı (12) peygāmbere'lerin ve mürsellerün cānı 'aden uçmaĝına varur ikinci budur ki 'ulemānün (13) ve evliyānün cānı firdevs uçmaĝına varurlar üçüncü budur ki sa'īdlerün (14) cānı 'illiyān maķāmına varurlar dördüncü budur şehīdlerün cānı uçmaķda (15) uçurlar kuşlar gibi andan sonra gelürler 'arşun altında altun kandīl-

[249b]

(1) -ler vardur mu'allak asılıp tırur aña gelürler konar anda olurlar bişinci (2) budur ki günāh-kār mü'minlerün cānı havāda mu'allak tırur şöyle kıyāmete (3) deĝin altıncı budur ki mü'minlerün oĝlancuķları uçmaķda müşkden bir taĝ (4) vardur anda olurlar yidinci münāfiklarun cānı teni ile kabirde 'azāb olur (5) kıyāmete deĝin sekizinci budur ki kāfirlerün cānın teni ile siccīne iledürler (6) anda 'azāb iderler kıyāmete deĝin murād budur ki kāfirlerün teni kabirdedür (7) ve cānları cehennemdedür teni cānına ulaşıķdur nitekim mü'minlerün teni (8) kabirdedür ve cānları nūr ile münevverdür ammā ol nūr cismlerine ulaşıķdur (9) ve naķıldür ki kaçan bir mü'min ölse toprak altında defn eyleseler haķ te'ālā (10) aydur iy benüm kulum seni yalunuz kodılar gitdiler korķma ki ben senün ile (11) bileyin ve sen-daĝı benüm ile bilesin peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı kaçan bir (12) mü'min tāyib olsa ve ölüm hāline irişse haķ te'ālā firiştehlere buyura iniñ (13) benüm kulumun başı ucında oturuñ ve benüm rahmetümden anuñ üzerine saçuñ (14) ve aña maĝfıret döşegin döşeñ ve başı altında rahmet yaşduĝı olsun (15) ve rahmet altında maĝfıret olsun ve başı üstinde kerāmāt tācı olsun

²¹⁵ Tur Suresi, 47. Ayet: “Şüphesiz o zulmedenlere bundan başka (dünyada başlarına gelecek) bir azap daha var.”

[250a]

(1) ve ölümünü günâhına keffâret kılıñ ve ben aña rahmet itdüm siz tanuk oluñ (2) peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı kaçan bir kişi hasta olsa uçmağda yâhūz tamuda yirin (3) görmeyince ölmeye peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı kaçan bir kişi haq te'âlâdan şehid (4) olmak istese şâdık gönül ile haq te'âlâ aña şehidler müzdin virür gerek-ise kâfir (5) elinde ölsün gerek-ise kendü evinde ölsün şehid olur çün kaşdı şehid olmak (6) idi peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı kaçan bir kişi ölse anuñ kefeni olmasa haq te'âlâ (7) feriştehlere aydur uçmağdan bizler aluñ varuñ ol kişiye kefen şaruñ ve anı (8) kâfūr ve zencebıl ve selsebıl şuyı ile yuñ ve naqıldür ki **zühretü'r-riyâzda** (9) kaçan bir kişi ğarīb olsa ve nez' hâline irişse haq te'âlâ aydur iy benüm feriştehlereüm (10) işbu kişi ğarīb ve müsâfirdür oğlançuklarını ve ehlini ve atasını ve anasını terk eyledi (11) ğurbetde şimdi hasta oldu kimsesi yokdur ki bunu şora gele eger ölür- (12) -se kimsesi yokdur kim üzerine ağlaya andan sonra te'âlâ ol feriştehlere (13) birisini ol kişinüñ atası şüretine döndüre ve birisini anası şüretine ve birisini (14) oğlançuğı şüretine döndüre geleler ol ğarībün üzerine gireler ol ğarīb (15) gözlerin açā göre kim atası ve anası ve cemī'-i kavmi gelmişler ol ğarīb

[250b]

(1) anları göre gönli hōş ola ve cānı ferağ ve sürür ile çıka gide kaçan cenâzesini (2) götüreler ardınca bile varuñ ve namâzın bile kılıñ ve kabri üzerinde oturuñ (3) tâ kıyâmete degin ol ğaribe du'â idüñ kaçan kabrine kosalar haq te'âlâ ol (4) ğaribe bir ferişte viribiye ol ferişte ayıda haq te'âlâ aydur iy benüm kulum (5) korğma kaçan sen dünyâda-y-iken oğlançuk idüñ sen benüm konuğum idüñ atañ (6) ve anañ elinde kaçan bālig olduñ gine sen benüm konuğumsın bedenünde kaçan (7) uçmağda olsañ rızvānuñ konuğusın şimdi gine benüm konuğumsın dōstlaruñ- (8) -dan ırak düşdüñ saña ikrām eylerin benüm kerâmetüm ile kaçan ol ğarīb (9) kişi ol kerâmetleri görse ayıda yâ rabbî nolaydı benüm kavmüm bilelerdi (10) benüm rabbüm beni yarlığaduğımı **ebū imâmete'l-bâhilî** ayıtdı peygâmbere 'aleyhi's-selâm (11) buyurur ki kaçan bir kişi hasta olsa haq te'âlâ feriştehlere aydur benüm kulumuñ (12) 'amelini sağlığından yig yazuñ feriştehlere dahı eyle yazalar ve naqıldür ki (13) kaçan bir kişi hasta olsa haq te'âlâ ol kişiye dört ferişte viribidi birine (14) buyurur ki ol kişinüñ kuvvetin ala ol kişi za'îf ola

ve birine dağı buyurur kim (15) ol kiřinüñ ağzından ta‘ām lezzetin ala ve birine buyurur ki yüzinüñ nürin

[251a]

(1) ala beñzi şaru ola ve birine dağı buyura ki cemī‘-i günāhın ala anlar dağı alur- (2) - lar kaçan hağ te‘ālā ol kılı gine hōř eylemek dilese ol firişte ki kuvvetin (3) aldı gine virür ve ol firişte ki yüzinüñ nürin aldı gine virür ve ol-kim (4) ta‘ām lezzetin aldı ağzından gine virür ve ol-kim günāhın aldı hağ te‘ālā günāhın (5) gine buyurmaya ol firişte hağ te‘ālā hazretine secde eyleye ve ayıda biz dört (6) firişte idük anlar alduğlarını gine virdiler ve ben alduğumu gine virmedüm hağ te‘ālā (7) aydur benim keremüme düşmez ki anuñ günāhın gidermiş-iken gine virem ol firişte (8) aydur pes yā rabbī ol alduğumu nice ideyin hağ te‘ālā aydur deñizlere bırağ ol firişte (9) deñizlere bırağa hağ te‘ālā ol günāhdan timsāh yaradur deñizde yürür eger ol kişi (10) ölse dünyādan tahir çıka ařlā günāhı kalmaya ve nağıldür ki peygāMBER ‘aleyhi’s-selām (11) ayıtdı hağ te‘ālā ‘azrā’ile ayıtdı hiç benim kullarumdan kimse’yi esirgedüñ-mi (12) ‘azrā’il ayıtdı iki kişi esirgedüm biri bir oğlancuğ idi atası ve anası beriyyede (13) öldiler ol oğlancuğ yaluñuz ve öksüz kaldı ve biri dağı oldur ki bir ‘ādil (14) pādiřāh var-idi kaçan-kim anuñ cānın kabz itdüm anı esirgedüm ‘adli içün hağ te‘ālā (15) ayıtdı ol pādiřāh ki ‘ādıldür dirsın ol küçük oğlancuğdur ki beriyyede

[251b]

(1) öksüz kalmışdı ben anı esirgedüm řoñra pādiřāh kıldum **ibn-i ‘abbās** ayıtdı hağ (2) te‘ālā ölümi yarattı bir gökçek қоç şüretinde her kime ki қоkusı irişse der-hāl (3) ölür ve hağ te‘ālā hayātı yarattı at şüretinde her kime ki қоkusı irişse der-hāl (4) hayāt bulur cebrā’il ol atı yider enbiyālar ‘aleyhimü’s-selām aña binerler ve ol ata feres- (5) -ü’l-hayāt dirler eger su‘āl eyleseler ki münker ve nekīr iki firiştehlerdür cemī‘-i halka nice (6) irişürler bir hālde cevāb budur ki cebrā’il ve mīkā’il ve ‘azrā’il ‘aleyhimü’s-selām (7) bir def‘ada yüz biñ yire irişürler dürlü dürlü şüretler ile münker ve nekīr dağı (8) ancılayındur ve nağıldür ki hağ te‘ālā bir firişte yarattı ‘arşı tavāf ider ‘ālemi (9) yaradulduğından berü **lā ilāhe**²¹⁶ didi çekdi ol vağtten berü çeker kaçan-kim

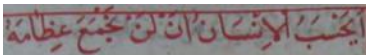
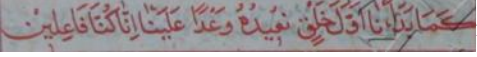
²¹⁶ “İlah yoktur.”

illa 'llāhu²¹⁷ dise (10) kıyāmet kopar pes ma'lūm oldu ki evvel āhır dünyānuñ 'ömri bir feriştehūñ bir (11) nefesi imiş ancak **ve'l-bāķī hüva'llāhu te'ālā²¹⁸ el-bābü'r-rābi' fī**

hūtābāti- (12) -'llāhi te'ālā yevme'l-kıyāmeti kāle'llāhu te'ālā (13)

²¹⁹ iy t̄alib-i esrār-ı ilāhī şöyle bilmek gerekdür ki nefis-i levvāme şol- (14) -dur ki kıyāmet güninde kendü taķşīrlığın bile ve işine peşimān ola eger ihsāna (15) daħı sa'y iderse peşimānlık kendüden gitmeye ne-y-içün ziyāde sa'y eylemedüm deyü

[252a]

(1) ²²⁰ ma'nā budur ki haķ te'ālā (2) bu haķı öldürüp a'zāların²²¹ tefriķa itdüğinden sonra ve toprağa karışduğundan (3) sonra ve yiller ol toprağı alup şahrālara şavurduğundan sonra gine bir yire (4) cem' eyleye bayağılayın olalar hīç nokşāmı olmaya imdi kaçan-kim bunu (5) bildüñ-ise bilmek gerekdür ki haķ te'ālā kādirdür icād ve i'dām (6) imātet ve ihyā itmege ve haķ te'ālā peygāamberleri dilinden haber virdi-ki bu haķı (7) gine yaradur kıyāmet güninde bir yire cem' eyler ve ol güne yevmü'l-cem' dirler ve yevmü'- (8) -l-cezā' dirler ve yevmü'l-hisāb dirler ve yevmü'l-'araşāt dirler haķ te'ālā nice ki evvel (9) haķı yaratdı öldürdüğünden sonra ancılayın bir daħı yaradur nitekim buyurur (10) ²²² (11) pes hāşıl-ı 'ömür oldur ki bu 'azīz 'ömri zāyi' geçürmeyüp kemālāt kesb (12) eyleyüp 'ilm-i nāfi' ve 'amel-i şālih mevşūf olmaķ gerekdür imdi 'ilm-i (13) nāfi' esāsdur ve 'amel-i şālih binādur ikisi bi-hāsebi'l-vücūd mülāzimān- (14) -dur ya'nī ķanda kim 'ilm-i nāfi' ola anuñ 'amel-i şālihi var ve ķanda kim 'amel-i şālih (15) ola 'ilm-i nāfi' i vardur be-dürüstī şimdiden girü saña taķrīr eyleyeyin

[252b]

²¹⁷ "Allah'dan başka."

²¹⁸ "Baki olan yüce Allah'tır."

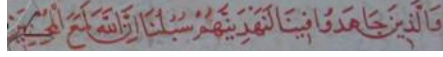
²¹⁹ Kıyāmet Suresi, 1-2. Ayet: "Sandıkları gibi değil, kıyāmet gününe yemin ederim! Öyle değil, kendini kinayan nefse yemin ederim!"

²²⁰ Kıyāmet Suresi, 3. Ayet: "İnsan, kemiklerini toplayıp birleştiremeyeceğimizi mi sanıyor?"

²²¹ Metinde: a'zāların

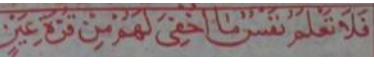
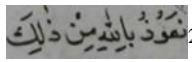
²²² Enbiya Suresi, 104. Ayet: "Yaratmaya başlamadan önceki hale döndürürüz. Sözümüz sözdür; biz bunu mutlaka yaparız."

(1) kıyāmet-i ‘uzmāda ve tām̄met-i kübrāda selāmet ile şevāb nice olur ve melāmet (2) ile ‘iķāb nice olur ve kimlere h̄isāb olur ni‘metden ve kimlere necāt olur ‘azāb- (3) -dan imdi işbu hālātı taşdıķ idüp ve işbu maķālātı taşavvur itdūñ-ise pes (4) haķķı sevmekde mücāhede eyle haķķe’l-cihād tā kemāl bulasın mebde’de ve ma‘adda su‘adā’-ı (5) mālīkīnden olasın eşķiyā’-ı hālīkīnden olmayasın haķ te‘ālā buyurur (6)

²²³ bilgil ki (7) işbu kıyāmet bābın tertīb iki kısım üzerine biri aħkām-ı ‘ilmiyyedür ki hayāt anda- (8) -dur ve biri aħkām-ı ‘ameliyyedür ki necāt andadur ammā kısım-ı aħkām-ı ‘ilmiyye oldur ki ya’nī (9) insāna ‘ilim h̄āşıl olmaz haķ te‘ālānuñ hidāyeti olmaz ise zīrā ki hidāyet (10) netīce-i ‘ameldür ve ‘amel olmaz illā hidāyet ile olur ancak pes sa’y eylemek gerekdür (11) mücāhedāt maķāmında ve cismi terk eylemek gerekdür ‘ibādet menziline ve nefsi (12) öldürmek gerekdür murādāt meydānında ve ķalbi ihyā itmek gerekdür müşāhedāt (13) ile ve rūhı iķār itmek gerekdür muvāşalāt ile ve haķīķatini fānī itmek (14) gerekdür şıfātda ve zātını mahv itmek gerekdür zātında pes sa‘adet-i ebediyye (15) tamām bize h̄āşıl mādām ki dünyāda olavuz nitekim haķ te‘ālā buyurur

[253a]

(1) ²²⁴ pes āh̄iret lezzeti oldur (2) ki anı nefis bilmez illā ‘aķıl bilür ekşer h̄alkuñ ‘aķlı āh̄iretūñ idrākinden (3) ‘ācizlerdür illā meger ki iki nesne ile bilinür biri budur ki cān işbu heykel- (4) -den müfāraķat eyleye andan şoñra döne işbu menzili göre ikinci budur ki (5) emrāz-ı nefsāniyyeden ve agrāz-ı şehvāniyyeden ķurtılmış ola be-dürüstī insān (6) işbu ‘ālemde müsāfirdür seferūñ evveli uçmaķdandır ve āh̄iri daķı gine uçmaģa- (7) -dur yāh̄ūz cehennemedür ‘ömür mesāfeti seferdür aylar ve yıllar ki geķer fersaħlar- (8) -dur gice ve gündüz ki gelür gider mīllerdür ve nefes ki virürler (9) ve alurlar ķademplerdür oģlanluķ ve yigitlik ve ķocalıķ ķanatlardur seferden (10) aşşı itmek allāh te‘ālāya irişmekdür ve seferden ziyān itmek allāhdan ırāķ (11) düşmekdür ²²⁵ imdi ol seferde dōrt menzil var- (12) -dur biri atası bilinde zāhir olmaķdur ve biri ana ķarnında bātın olmaķdur (13) ve biri yir yüzinde zāhir

²²³ Ankebut Suresi, 69. Ayet: “Bizim uğrumuzda elinden gelen çabayı sarfedenlere gelince, onları bize ulaşan yollara mutlaka yöneltiriz. Kuşkusuz Allah iyilik yapanların yanındadır.”

²²⁴ Secde Suresi, 17. Ayet: “Onlar için ne mutluluklar saklandığını hiç kimse bilemez.”

²²⁵ “Bunlardan Allah’a sığınırız.”

olmağdur ve biri araşāt yirinde zāhir olmağdur (14) pes insānuñ iki hāli vardur biri emānete oturmağdur dārü'l-firārda (15) ve biri ebedī olmağdur darü'l-ķarārda pes ölüm bir köpridür ki dōstı dōstına ulaşdurur

[253b]

(1) **enes** peygāberden naķil ider peygāber 'aleyhi's-selām ayıtdı üç nesne (2) keffāretdür ve üç nesne derecāt ve üç nesne necāt viricidür ve üç (3) nesne helāk eyleyicidür ammā ol-kim keffāretdür üçdür biri ābdest (4) almağdur ķatı sovuqlarda ve biri namāzdan soñra namāza muntazır olmağdur ve biri (5) cemā'ate varmağdur ıssıda ve sovuğda ammā ol-kim derecātdur üçdür biri (6) ta'ām yidürmekdür ve biri selām virmekdür ve biri hāķ uyurken namāz kılmağdur (7) ammā ol-kim necāt viricidür üçdür biri 'adil itmekdür ğaζab geldükde ve biri (8) şabr itmekdür faķirde ve ğınāda ve biri allāhdan ķor[ķ]mağdur ğizlüde ve āşikāre- (9) -de ammā ol-kim helāk eyleyicidür üçdür biri hāram söylemekdür ve hāram yimek- (10) -dür ve biri dūnyā sevmekdür ve biri riyā'-ile dirilmekdür peygāber 'aleyhi's-selām (11) huṭbesinde ayıtdı ne bahtulu ol kişi ki kendü 'aybına meşğul ola hāķuñ (12) 'aybın gözlemeye ve helāl māldan nafaķa vire ve 'ilim ehli ile otura ve kendü (13) nefsini hōr duta ve hāķa hūķ eyleye ve kendü nefsinüñ şerrini hāķ- (14) -dan ırāķ eyleye ve 'ilim ile 'amel eyleye ve dilini şaķlaya **ibn-i abbās** peygāberden (15) naķil eyler peygāber 'aleyhi's-selām ayıtdı āhireti terk eyleyüp dūnyāya meşğul

[254a]

(1) olmañ ve 'ibādeti terk eyleyüp nefse uymañ ve ĩmānuñuzu ğünāh ile örtmeñ (2) ve nefsuñuzu hisāb eyleñ hisāb olunmazdan öñdin ve hidāyete ğelüñ 'azāb (3) olmazdan öñdin didi peygāber 'aleyhi's-selām ayıtdı dūnyānuñ meşeli şol (4) atluya beñzer ki bir āğaç ğölgesinde birazcuk oturdı ki diñlene andan soñra (5) der-hāl gine atına bindi gitdi ol kişi bir sā'atde ne-deñlü rāħat olmuş ola (6) ve naķildür ki 'ulemādan bir kişi resūla'llāhi dūşde ğördi ayıtdı yā resūla'llāhi siz (7) buyurduñuz ki beni hūd süresi āğartdı neden āğarduñuz resūla'llāh ayıtdı (8) ol sürede hāķ te'ālā

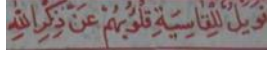

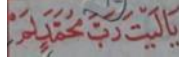
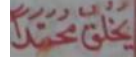
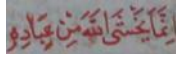

فَأَسْتَمِعْ كَمَا أَمَرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْعَمُوا بِمَا

تَمَلَّوْا بَصِيرًا

226

kaçan-kim uçmak ehlinüñ nişanların işitdüñ-ise bilmek gerekdür ki (10) bu şıfatlar saña hâşıl olmaz istikâmet olmayınca ve istikâmet oldur ki cemî'-i (11) kuvvetlerüñ şerî'at üzerine sâbit ola peygâMBER 'aleyhi's-selâm ayıtdı sizüñ (12) ĩmānuñuz müstaķĭm olmaz tā gönľüñüz müstaķĭm olmayınca ve gönľüñüz müstaķĭm olmaz (13) tā diliñüz müstaķĭm olmayınca ve diliñüz müstaķĭm olmaz tā 'ilmüñüz müstaķĭm olmayınca (14) 'abdu'llāh ayıtdı ben ayıtdum yā resūla'llāhi istikâmetüñ nişanı nedür peygâMBER ayıtdı (15) dārü'l-gurürdan el çekmekdür dārü'l-hulūd için ve ölüm gelmezden öñdin ölüm için

[254b]

(1) yaraķ yimekdür didi daķı bu āyeti oķudı (2) 227 ve naķildür ki bu ķorķudan ötrü **bekir** rağiya'llāhu 'anhu bir bölük (3) ķuşları gördi ki havāda uçarlar-idi ayıtdı nolaydı ben bu ķuşlardan (4) olaydum ādemden olmayaydum didi 'ömer rağiya'llāhu 'anhu kaçan ķur'ān oķunsa düşerdi (5) ķorķudan 'aķlı giderdi ve aydurdı nolaydı ben bir kerpüç olaydum yabānda (6) yataydum kimse beni añmaya-y-idi ve 'ömerüñ yüzinde gözleri yaşından iki ķara yol (7) olmış-idi yaş aķar-idi ve 'oşmān rağiya'llāhu 'anhu ayıtdı nolaydı ben öleydüm gine (8) yaradılmayadum şöyle ķalaydum didi ve 'alĭ kerrema'llāhu vechehu ayıtdı nolaydı (9) benüm anam beni doğurmayadı peygâMBER 'aleyhi's-selâm ayıtdı (10) 228 ya'nĭ nolaydı muħammedüñ rabbi **muħammedi** yaratmayadı didi imdi bu resme (11) haķdan ķorķmaķ 'ālimlerüñdür nitekim haķ te'ālā buyurur (12) 229 pes bu ķorķulardan ötrü efđalü'l-enbiyā ve a'lemü'l-'ulemā' dünyā lezzetlerinden el (13) çeküp tūrdu bilmek gerekdür ki ķişinüñ 'āķıbeti ĥayr olduğı allāh te'ālā- (14) -ya ĩmān getürüp ve resūla'llāha tābi' olmaķ ile olur ve daķı 'āķıbeti ĥayr olmaduğı (15) iki nesnedendür biri budur ki evvelden ĩmānı za'ıfdür dünyā sevmek ile şeytān

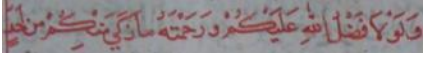

226 Hud Suresi, 112. Ayet: "Senin yanında hak yola dönenlerle birlikte, sana buyurulduğu gibi dosdoğru ol! Siz de azıp sapmayın. Allah, yaptıklarınızı çok iyi görmektedir."

227 Zümer Suresi, 22. Ayet: "Allah'ı anma konusunda kalpleri katılaşmış olanlara ise çok yazık! Onlar apaçık bir sapkınlık içindedirler."

228 "Ne olurdu Muhammed'in rabbi Muhammed'i yaratmasaydı!"

229 Fatır Suresi, 28. Ayet: "Kulları içinden ancak bilenler, Allah'ın büyüklüğü karşısında heyecan duyarlar."

[255a]

(1) aña ‘arz ider ol i‘tibār ile ĩmānı za‘ıf olur ikinci budur ki bātıl (2) i‘tikād ider kaçan sekerāti’l-mevt gelse aña şübheler vārid olur ol sebebden (3) ĩmānı za‘ıf olur eger su‘āl eyleseler ki pes necāt ne-’ile olur cevāb budur ki (4) haq te‘ālā buyurur ²³⁰ (5) lākin zāhir sebep budur ki üçdür biri ‘aql-ı kāmildür ve biri ‘ilm-i nāfi‘dür ve (6) biri ma‘rifet-i tāmmedür ammā ‘aql nūrı aşıldür insān haqāyık-ı eşyāyı (7) anuñ ile idrāk ider ammā ‘ilm-i nāfi‘ oldur ki allāha gitmek yolunu bile zīrā ki (8) allāha kişi ‘ilim ile yakın olur eger ‘ilim olmasa ‘amel olmaz ammā ma‘rifet oldur (9) ki gönül sırrından bir kapu açıla ‘ālem-i melekūta kim ol ma‘rifetden ĩmān-ı (10) şahih ve keşf-i şarih hāşıl olur ve gizlü küfrden halāş bulunur ve gizlü (11) küfür oldur ki kıyāmet gününde i‘tikādı za‘ıf ola ve kemāline i‘tikād (12) oldur ki hasīs dünyānuñ lezzetlerinden kesilüp ol bākī ‘ālemüñ lezzetlerine (13) meşgül ola zīrā ki haq te‘ālā kulların ‘abeş yaratmadı belki ‘ibādet için (14) ve dağı ma‘rifet için ve tevhid için yarattı nitekim haq te‘ālā buyurur (15) ²³¹ ya‘nī dünyā ‘abeş için yaratılmadı belki

[255b]

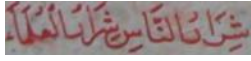

(1) hikmet için yaradıldı pes ma‘lūm oldu ki haq te‘ālānuñ rızası kul- (2) -lar aña ‘ibādet itdüginedür bilmek gerekdür ki halk günāha cür’et itdügi lezzet-i (3) nefsiyyedendür ve şehvet-i hissiyyedendür ve āhir zamānuñ ‘alāmetleri oldur ki (4) halk dünyāya meşgül olup dīni dünyāya harc ideler ve evler yapalar pādīşāhlar (5) evleri gibi ekser halk fāsık ve zālīm olalar anlar ki ‘ibādet eyleyeler riyā ile ‘ibādet (6) eyleyeler ve meşāyihe ve ‘ulemāya hürmet kalmaya mübtedi’ler çok olalar peygāMBER ‘aleyhi’s-selām (7) ayıtdı āhir zamānda ‘ābiddān cāhiller çok ola ve fāsık ‘ālimler çok ola anuñ gibi (8) zamānda dervīşlerüñ ve miskīnlerüñ ve şālihlerüñ hāli nice ola peygāMBER ‘aleyhi’s-selām (9) ayıtdı ‘ulemā’-ı resmiiyenüñ ve ‘uqālā’-ı ismiyyenüñ sözleri seni mağrūr eylesün ki (10) yaramaz ‘ālim anlardur ki laṭif kaftānlar giyeler ve leziz ta‘āmlar yiyeler ve yüce (11) evlerde otura şanki kisrā ve kayşer pādīşāhlarıdır ve anlarıñ gibi ‘ālim- (12) -ler

²³⁰ Nur Suresi, 21. Ayet: “Allah’ın lutfu ve rahmeti sizinle olmasaydı içinizden hiçbir kimse günahattan asla arınamazdı.”

²³¹ Mü’minun Suresi, 115. Ayet: “Sizi sırf boş yere yarattığımızı mı sandınız?”

ile oturmaya belki şunuñ gibi ‘âlimler ile otura ki seni yidi nesneden (13) yidi nesneye kığıra biri şekden yakîne kığıra ve biri riyâdan ihlâşa kığıra (14) ve biri dünyâ sevmekden terkine kığıra ve biri kibirden tevâzu‘a kığıra ve biri ‘adâvetden (15) maḥabbete kığıra ve biri cehilden ‘ilme kığıra yidinci baylıktan dervîşlige kığıra

[256a]

(1) zîrâ ki ‘ulemâ’ peygâmbirleruñ emînleridür kaçan dünyâya qarışmasalar eger (2) dünyâya qarışsalar anlardan ḥazer eyleñ anlaruñ gibi ‘âlimuñ meşeli şol fitîle (3) beñzer ki kendü yanar zâyi‘ olur ve ḥalk anuñ nûrı ile müşerref olurlar (4) peygâmbir ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı ḥalkuñ üzerine bir zamân gele ki islâm- (5) -dan resmi kıala ve kıur‘ândan ismi kıala evleri ma‘mûr ve mescidleri ḥarâb ola (6) pes ol kıavm nice iflâḥ olsun ki ‘âlimleri ve fâsıklar ve kıazîleri zâlimler (7) ve ḥatîbleri rindler ve ḥâfızları şuttarlar ve şeyḫleri câhiller ve mübtedi‘- (8) -ler ola pes ḥalk cemî‘isi bunlaruñ gibi dünyâya mağrûr olup muḥarremâta (9) meşğûl olurlar heyhât heyhât ‘ulümü‘d-dîn götürildi ola mı dünyâda (10) ‘ulemâ dünyâ ile ammâ bunlaruñ ḥâllerin ferden ferden saña beyân eyleyeyin **ma‘âz bin** (11) **cebel** ayıtdı bir gice peygâmbir ‘aleyhi’s-selâm ka‘be‘yi tavâf iderdi peygâmbere (12) şordum ki yâ resûla’llâhi kıankı kişi şirrîrdür peygâmbir ayıtdı ḥayırdan şor (13) şerden şorma ve döndi gine ayıtdı ²³² ammâ geldük (14) imdi evvel yaramaz kıazîlere peygâmbir ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı
(15) ²³³ imdi uçmaqlık kıazî oldur ki

[256b]

(1) ‘ilim ile ‘amel eyleye ve ḥükminde ‘adil eyleye ammâ ol iki kıazî ki ṭamulıkdur biri (2) oldur ki ḥaḳ te‘âlânuñ ḥükminde câhil ola ve biri oldur ki ḥaḳ te‘âlânuñ kıul- (3) -larına zülüm eyleye peygâmbir ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı her kıazîde iki firîşte vardur (4) eger ‘adl iderse uçmağa da‘vet iderler ve eger zülüm iderse ṭamuya da‘vet (5) iderler peygâmbir ‘aleyhi’s-selâm ayıtdı ²³⁴ (6) ya nî zâlim olacaḳ olurlarsa **ebü ḥanîfe** rahmetu’llâhi ‘aleyhi ayıtdı eyle olsa (7) yılda bir kez anlaruñ gibi kıazîleri

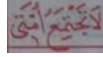

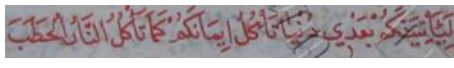
²³² “Halkın en kötöleri, kötü âlimlerdir.”

²³³ “Kadılar üç kısımdır: Onların iki kısmı cehennemde, bir kısmı cennettedir.”

²³⁴ “Kıyamet gününde Müslümanların köprüsü kadılardır.”

çıkarmak gerekdür yohsa cāhil olurlar (8) ve cāhil olsa zālīm olurlar tamuya lāyık olurlar ammā geldük imdi yaramaz (9) haṭībeler peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı mi‘rāc gicesi erenler gördüm anlaruñ (10) dudaklarını oddan şındı ile keserlerdi bunlar kimdür yā cebrā’il didüm cebrā’il (11) ayıtdı ümmetüñüñ ba‘zı haṭībeleridür ki halka eylük buyururlar ve kendüler (12) neflerini unıdurlar hāl budur ki kur‘ān okurlar ammā geldük imdi yaramaz (13) hāfızlara peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı allāha şıgınuñ hızı kıyusından (14) ayıtdılar yā resūla’llāhi hızı kıyusu nedür peygāmbere ‘aleyhi’s-selām tamuda bir dere (15) vardur cehennem günde dört kez allāha şıgınuñ ol kıyudan ayıtdılar yā resūla’llāhi

[257a]

(1) aña kimler girür peygāmbere ‘aleyhi’s-selām kur‘ānı ve ‘ilmi riyā ile okuyanlar girür- (2) -ler ammā geldük imdi mübtedi‘lere be-dürüstī anlar azğunlardur gine azıdııcılar- (3) -dur peygāmbere ‘aleyhi’s-selām anlaruñ hakkında buyurur ki (4) ²³⁵ ya‘nī benüm ümmetüm azğunlık üzere cem‘ olmayalar kaçan az- (5) -ğunlık üzere cem‘ olsalar benüm ümmetüm degüldür ammā geldük imdi ümerā’ı ve (6) selāṭin kaçan-kim nazar itdilerse ba‘zı meşāyihüñ tama‘larına ve ‘ulemānuñ (7) dünyāya harīş olduklarına pes anlar daḥı dünyā cem‘ eylediler halka zulüm eylemek ile ve (8) ellerin şadağadan ve zekātdan men‘ eylemek ile peygāmbere ‘aleyhi’s-selām anlaruñ hakkında ayıtdı (9) ²³⁶ ya‘nī benden şoñra (10) size dünyā gele ol dünyā sizüñ imānuñuzu yiye nitekim od odunu yir gibi (11) ammā cāhiller oldur ki kendüleri māl ve ziynet ile bezerler dünyāya ve tayyibātına (12) meşğül olurlar ve ‘azīz ‘ömri zāyi‘ geçürüp ölümü unudurlar peygāmbere ayıtdı (13) anlara selām virmeñ ve hasta olsalar şora varmañ ve ölseler cenāzesine (14) hāzır olmañ sübhāna’llāhi işbu işde ‘āciz kalduk eger dünyā ehline tābi‘ olur- (15) -savuz haḳ te‘ālā bize ‘azāb ider od-ile eger bunlardan şaḳınursavuz üstümüze

[257b]

²³⁵ “Benim ümmetim sapıklık üzerine toplanmazlar.”

²³⁶ “Benden sonra size bir dünya gelecek ki sizin imanınızı yiyecek, ateşin odunu yediği gibi.”

(1) eşrār musallaṭ olur pes yā rabbī nice idelüm bundandır ki ‘ulemā ayıtdılar her kim (2) allāh te‘ālāyı ṭaleb eylese yaluñuz ‘ilm-i kelām ile zındīk olur ve allāhı ṭaleb eylese yaluñuz (3) zühd ile mübtedi‘ olur ve yaluñuz fiḫ-ile ṭaleb eylese fāsīk olur ve her kim (4) cemī‘-i ‘ulūmı gördi ve anlaruñ ile ṭaleb eyledi işbu fitnelerden emīn oldu (5) imdi niçe mürşid vardır ki kendü azdı ve ḫalkı daḫı azıtdı ve niçe ‘ālim (6) vardır ki cemī‘-i ‘ilmini dünyāya meşgūl eyledi anı bilmez ki āḫirette cemī‘-i ‘ulūm gider (7) ancak ‘ulūm-ı rabbāniyye ve ma‘ārif-i ilāhiyye kalur her kim dünyāyı gökçek te‘emmül (8) idüp ve āḫireti laṭīf ta‘aḫkul itdi ise ‘azīz ‘ömrin ‘ilm-i nāfi‘ ve ‘amel-i ṣāliḫ ile geçürdi (9) peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı sizūñ içüñüzde şems ve ḫamer ḫodum her kim (10) ol şems ve ḫamer ile yürümedi helāk oldu ṣaḫābelerden birisi ayıtdı yā resūla’llāhi (11) ol şems ve ḫamer nedür peygāmbere ayıtdı şems kitābu’llāhdur ve ḫamer benüm ḫadīşlerüm- (12) -dür ve sünnetümdür **‘alī** kerrema’llāhu vechehu ayıtdı peygāmbere sünnetlerden şordum (13) peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı şerī‘at benüm aḫvālümdür ve ṭarīḫat benüm ef‘ālümdür (14) ve ḫaḫīḫat benüm aḫvālümdür ve ma‘rifet benüm re’s-i mālumdur ve ‘aḫıl benüm dīnümüñ aşı- (15) -dur ve ḫaḫkı sevmek benüm bünyādumdur ve şevḫ benüm merkebümdür ve zikru’llāh benüm

[258a]

(1) enīsümdür ve allāha inanmak benüm ḫazīnemdür ve gūşşa benüm yoldaşumdur ve ‘ilim benüm (2) silāḫumdur ve şabur benüm azuğumdur ve rızā benüm ḡanīmetümdür ve dervīşlik benüm (3) faḫrumdur ve zühd benüm şan‘atumdur ve yaḫīn benüm ḫuvvetümdür ve girçeklik benüm şefḫatüm- (4) -dür ve ṭā‘at benüm ‘ömrümüñ ḫāşılıdır ve ḡazā benüm ḫulḫumdur ve gözümüñ nūrı (5) benüm namāzumdur didi **faşlun fi’l-**

i’tikādātī peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı (6)

 ²³⁷ peygāmbere (7) ‘aleyhi’s-selām ayıtdı benī isrā’il ḫavmi yitmiş iki bölük oldılar ve benüm ümmetüm yitmiş (8) üç bölük oldılar yitmiş ikisi ṭamuya lāyıkdur eger allāhdan ‘ināyet olmaz ise (9) ammā ebedī ḫalmayalar ve birisi uçmaḫlıḫdur ayıtdılar yā resūl anlar kimler peygāmbere ‘aleyhi’s-selām (10) ayıtdı ben ve aṣḫābum ol bir bölükdendir imdi ehl-i hevā ve ehl-i bid‘at dürlü (11) dürlüdür ammā aşılları altıdır biri ḫāriciyyedir ve biri rāfiżiyyedir ve biri

²³⁷ “Ümmetim benden sonra yetmiş üç fırka olacak. Biri dışında hepsi cehenneme girecektir.”

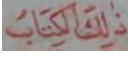
(12) kaderiyyedür ve biri ceberiyyedür ve biri cehmiyyedür altıncısı mürciyyedür ve bunların (13) her birisi on iki bölükdür pes cemî'i yitmiş iki bölükdür cemî'isi tamulıkdur illâ (14) meger ki haq te'âlâ rahmet eyleye tevhid berekâtında andan sonra şunlar ki tamudan (15) necât buldılar anlar ehl-i sünnet ve cemâ'atdır anlar dağı bir bölükdür geldük imdi

[258b]

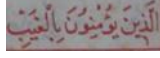

(1) bunların i'tikâdlarına hâriciyye bölüğü'nün sözleri budur ki 'alîye ve **hasana** ve (2) **hüseyne** la'net iderler kâfirlerdür dirler biz **ebü bekre** ve 'ömere uyaruz 'osmândan ve 'alî- (3) **-den** degülüz dirler râfiziyyenün sözleri budur ki **ebü bekre** ve 'ömere la'net iderler (4) ve bunlar kâfirlerdür biz anlardan degülüz dirler kaderiyyenün sözleri budur ki kader- (5) -u'llâhı nefy iderler cemî'-i fi'li kuluñdur egerçi allâh te'âlâ yaratdı ammâ fi'li kuluñdur dirler (6) ceberiyyenün sözleri budur ki aşlâ kuluñ kudreti yokdur fi'linden mecbürdür belkim (7) fi'lini bunların allâh yaradur ammâ bunların fi'li yokdur dirler cehmiyyenün sözleri (8) budur ki kur'an mañlûkdur ve rahmânun şıfatı mu'attaldur ismu'llâh hâdiş (9) olmağ ile sözi dağı hâdişdür dirler merciyyenün sözleri budur ki kul (10) allâha imân getürdüğinden sonra kul üzerine ayruğ farz yokdur hemîn farz kula (11) imân getürmekdür dirler imdi bunlar ehl-i hevânun aşıldur haq te'âlâdan dilevüz (12) ki bizi sâbit eyleye 'alâ-dîni'l-islâm ve bizi şunlardan kıla ki kığırdı ilâ-dâri'- (13) -s-selâm ammâ ol bir bölük ki necât bulmuşdur küfürden ve dâlâletden ve bid'atdan (14) peygâmbere 'aleyhi's-selâm ayıtdı ol bir bölük benem ve dağı aşhâbumdur imdi anlar eşâ'ire- (15) -dür ve muhaddişlerdür anların mezhebi bid'atdan emînlerdür anlar ayıtdılar 'âlem yaratılmış-

[259a]

(1) -dur 'âlemün halkı birdür andan artuğ halkı yokdur zıddı yokdur şamediyette ve niddi (2) yok ehadiyette ve bâkidür cemî'-i eşyâ fânî olduğdan sonra hamîdün mecîddür fa'alün (3) limâyürîddür mevşüfdür şıfat-ı kemâl ve ve men'ütdür nu'üt-ı cemâl ile ezeliyyi'- (4) -z-zâtdur ve ebediyyi's-şıfatdur cevher degüldür 'arâz degüldür mañdud degül ve ma'dud (5) degül vâcibü'l-vücuddur ve mübdi'-i mâhiyyâtdur ve müfid-i kemâlâtdur işinde ğarazi (6) yok cevri ve hayfi ve zulmı yok ve cemî'-i eşyâ anuñ fazlındandır ki resûlu'llâh vâsi'ta- (7) -sı-'ile sevdük kullarına toğru yolu

hidāyetdür ve şol nesne kim maqşūdu (8) bi'z-zātdur aña irişdürür **faşlun fī'l-aḥkāmī'l-**
 'ameliyyeti k̄ālē'llāhu te'ālā (9) ²³⁸ (10) elif lām
 mīm fātiḥadur işbu sūreye girü qalan ḥurūf-ı muqatı'āt gibi maḥalli vardur (11) şol
 kimse qatında ki isim kıılır sūreye girü qalan isimler gibi eger su'al (12) eyleseler ki
 i'rābdan maḥalli yoqdur diyü cevāb budur ki üç vech-ile i'rāb (13) vardur biri budur ki
 i'rābdan maḥalli merfū'dur ibtidāiyet ile ammā naşb (14) ve cer olduğı k̄asem içündür
 k̄avlūhu te'ālā ²³⁹ ya'nī işbu kitāb (15) şol kitābdur ki saña va'de eyledük di
 'ālem-i ervāḥda veyā münzel

[259b]

(1) kitāblarda **mūsāya** ve **dāvūda** ve **'isāya** bildürmişdük ki saña bir kitāb (2)
 indürsevüz gerekdür kim anda cemī'-i 'ulūmı ve aḥkāmı beyān eylesevüz gerekdür (3)
 imdi bu kitāb ol kitābdur ya'nī şek yoqdur bunda allāh te'ālādandur (4) ²⁴⁰ didi
 dimedi niçün anıñ-içün ki ma'nisi şābir- (5) -ler içündür ya'nī qur'an beyān
 ve hidāyetdür ve ehl-i taqvāya eyle olsa murād (6) ziyāde taleb itmek oldı ve
 müttakīnūñ ma'nası luğatda ittiqādandur ammā şerī'atde (7) oldur ki nefis aru ola şunuñ
 ile ki 'uqūbete müstaḥıq ola andan soñra (8) taqvā sebebi ile ol 'uqūbetden qurtıla **ibn-i**
'abbās ayıtdı müttakī oldur ki kebāyir (9) ve şağāyirden şaқına andan soñra ḥaқ te'ālā
 müttakīleri beyān eyledi bunuñ-ile kim (10) ²⁴¹ ammā īmān ziyāde ve
 noqşān olmaz zīrā ki itmekdür şunuñ-ile (11) ki peygāmbere geldi 'aleyhi's-selām īmān
 ve islām birdür ḥaқ te'ālā ayıtdı ²⁴² (12) i'tikād ziyāde olmaқdur eger su'al
 eyleseler ki bir kişi ayıtsa benüm īmānum peygāmbere (13) īmānı gibidür dise cemī'-i
 'ulemā ittifaқ itdiler ki ol kişi kāfirdür pes ne vech-ile (14) ziyāde olmaқ mümkin olur
 cevāb budur ki īmān egerçi ziyāde ve noqşānı k̄ābil (15) degüldür ammā k̄ābil-i şiddet
 ve za'fdur pes ḥalkuñ īmānı resūlū'llāh īmānına nisbet

²³⁸ Bakara Suresi, 1-5. Ayet: “Elif-lām-mīm. Bu kitap, hiç şüphe yok, sakınanlar için bir rehberdir. Kurtuluşa erenler de yalnızca onlardır.”

²³⁹ Bakara Suresi, 2. Ayet: “Bu kitap, (hiç şüphe yok, sakınanlar için bir rehberdir.)”

²⁴⁰ Bakara Suresi, 2. Ayet: “(Bu kitap, hiç şüphe yok,) sakınanlar için bir rehberdir.”

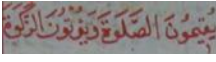
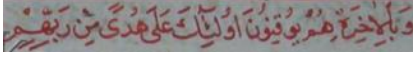

²⁴¹ Bakara Suresi, 3. Ayet: “Onlar gayba iman ederler, (namazı kılarlar, kendilerine verdiklerimizden hayra harcarlar.)”

²⁴² Tevbe Suresi, 124. Ayet: “İmanını pekiştirmiştir.”

[260a]

(1) za'ifdür ve anuñ imānı kemāl-i kuvvetdedür ki kâbili'z-zevāl degüldür kat'ā **ne'üzü-**
(2) **bi'llāhi min zevāli'l-īmān**²⁴³ ve naķıldür ki ayıtdılar imān me'hūzdu amāndan pes mü'mine (3) mü'min didiler ne-y-içün anuñ-üçün ki haķ te'ālānuñ ebedī 'azābından emīn olduğı-çün (4) ve haķ te'ālāya mü'min didiler niçün kulların ebedī 'azābdan emīn eylediğı-çün pes (5) imān küfre muķābil oldı imdi küfr daķı dört yerde bulunur birine küfr-i inkār (6) dirler ve birine küfr-i cūhūd dirler ve birine küfr-i 'inād dirler ve birine küfr-i nifāķ dirler (7) ammā küfr-i inkār oldur ki aślā allāhı bilmeye ve i'tiķād daķı eylemeye ve küfr-i cūhūd oldur (8) ki göñl-ile allāhı bilür ammā dili-y-ile iķrār eylemez şeytān küfri gibi ve küfr-i 'inād oldur ki (9) allāhı bilür göñl-ile ve iķrār daķı ider dili-y-ile ammā dīne girmez pes kāfirdür **ebi'talib** (10) küfri gibi ammā küfr-i nifāķ oldur ki dil-ile iķrār eyleye ve göñül-ile i'tiķād eylemeye (11) **'ömer** rağiya'llāhu 'anhu ayıtdı bir gün peygāmbere ile bile otururdum peygāmbere 'aleyhi's-selām (12) ayıtdı ķanķı kişinüñ imānı a'ceb imāndur ben ayıtdum firişteherüñ peygāmbere (13) ayıtdı degül zīrā ki anlar ķur'ān vaķy olduğın bilürler nice 'aceb ola ben ayıtdum (14) peygāmbereherüñ peygāmbere ayıtdı degül zīrā ki anlaruñ kendüleri peygāmbere (15) idüğün bilürler ben ayıtdum yā resūla'llāhi pes yā kimdür peygāmbere 'aleyhi's-selām

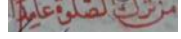
[260b]

(1) ayıtdı a'ceb-i haķ imān yöninden şunlardır ki baña imān getüreler ammā beni görmedin (2) ola anlar a'cebidür imān yöninden ķavluhu te'ālā ²⁴⁴ (3) bilmek gerekdür ki 'ibādetüñ aşlı ikidür biri 'ibādet-i bedeniyedür ve biri 'ibādet-i (4) māliyyedür ķavluhu te'ālā (5) ²⁴⁵ ya'nī ķurtulmuşlardır uçmağa ve necāt bulmuşlardır (6) ŗamudan ve beķā bulmuşlardır na'im muķīm ile **faşlun** kaçan-kim bildüñ-ise evşāf-ı (7) mü'minīn ki imān getürmekdür allāha ve namāz ķılmaķdır ve zekāt virmekdür ve daķı (8) imān getürmekdür kütüb-i rabbāniyyeye imdi bu 'ibādeti tafşil eyleyelüm tā kim ziyāde (9)

²⁴³ "İmanın yok olmasından Allah'a sığınırız."

²⁴⁴ Neml Suresi, 3. Ayet: "Namazı kılan, zekâtı veren."

²⁴⁵ Bakara Suresi, 4-5. Ayet: "ve âhirete de onlar kesin olarak inanırlar. Rableri tarafından gösterilen doğru yol üzerinde olanlar ancak onlardır ve kurtuluşu erenler de yalnızca onlardır."

fāyide ola inşā'a'llāhu te'ālā peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı (10)

²⁴⁶ **imām şāfi'î** katında bir kişi kaşd-ile bir vaqt namāzı terk (11) eylese kâfir olmaz velī anı öldürmek gerek it öldürür gibi kim cezāsı oldur (12) dir **şeyh ekmelü'd-dīn** eyle didi **meşāriq şerhinde** ammā bizüm katumuzda ki (13) **imām hanīfedür** kâfir olmaz evet küfre yaqındur ve farziyyetine inkār eylese kâfir (14) olur dimekdür 'alī kerrema'llāhu vechehu ayıtdı bir gün peygāmbere 'aleyhi's-selām (15) ayıtdı biş vaqt namāzuñ farzını ve sünnetini ve edebini gāyet ri'āyet itmek gerekdür

[261a]

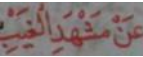

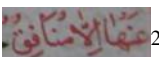
(1) enşāirilerden bir kişi ayıtdı yā resūla'llāhi bu namāz nedür bize buyurursın (2) bunuñ kerāmeti ve hürmeti ve şevābı nedür buyuruñ işidelüm didi peygāmbere (3) 'aleyhi's-selām ayıtdı evvel budur ki namāz allāhuñ hoşnudlığıdur ve feriştehleruñ (4) sevgisidür ve peygāmbere'leruñ sünnetidür ve ma'rifetuñ nūrıdur ve imānuñ aşlıdur ve (5) du'ānuñ kabūlidür ve 'amelleruñ efdalidür ve rızquñ berekātıdur ve tenüñ kuvveti- (6) -dür ve cānuñ nūrıdur ve melekü'l-mevt arasında şefā'at eyleyicidür ve kabirde çırāq- (7) -dur ve münkere ve nekīre cevābdur ve kıyāmet güninde üstüne sāye-bāndur ve uçmağda (8) tādurdur ve şamu ile senüñ arañda perdedür ve şırātuñ geçmesidür ve uçmağduñ (9) miftāhidür her kim kaşd ile namāzı terk eylese ve farziyyetine inkār eylese (10) kâfir olur didi imdi ve bahtulu ol kişiye ki allāhi añağ anuñ gıdāsı ola gice (11) anuñ bāzārı ola ve dünyā anuñ ekinligi ola ve kıyāmet anuñ hürmen-gāhı ola (12) ve müzd anuñ hāşılı ola peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı her kim bir vaqt namāzı kaşd ile (13) terk eylese haq te'ālā ol kişiye seksen yıl şamuda habs eyleye **necmü'd-dīn-i dāye** (14) **tefsīrinde** ayıtdı namāzuñ hey'eti ādemüñ cānı 'ālem-i süflī²⁴⁷ ta'alluğından kesilmek- (15) -dür ve 'ālem-i rūhānī-i ulvīye çıkmāğdur ve cemī'-i mertebe-i insāniyyeden ve hayvāniyyeden

[261b]

(1) ve dünyāviyyeden kesilmekdür pes 'ibādet ol kişinüñdür 'ilme'l-yaqīn ola ve 'ubūdiyyet (2) anuñdur ki 'ayne'l-yaqīn ola ve 'ubūdet anuñdur ki haqke'l-yaqīn ola

²⁴⁶ "Namāzı kim bilerek terk ederse küfre düşmüştür."

²⁴⁷ Metinde: sıflī

ehli't-tahkik (3) ayıtdı (4) ²⁴⁸ pes ferd-i vedüduñ nürin müşâhede eylemek mi'râc oldu kaçan (5) haq te'âlâ benî âdemi yaratdı namâzı anlara farz itdi tâ kim ol namâzda allâh ile (6) münâcât vâki' ola pes peygâamberlerden mertebeleri kadar müşâhede hâşıl oldu (7) kaçan-kim seyyidi'l-mürselîn geldi anuñ üzerine kur'an nâzil oldu 'azîz hakîm- (8) -den ve aña hitâb eyledi **aķimü ş-şalâte**²⁴⁹ diyü pes haq te'âlâ namâzuñ hey'etini (9) beyân eyledi eyle olsa namâz mü'minleruñ mi'râcı oldu ve maħall-i münâcât (10) oldu rabbi ile bilmek gerekdür ki be-dürüstî namâzı cemâ'at ile kılmak sünnet-i (11) mü'ekkeddür nitekim peygâamber 'aleyhi's-selâm buyurur (12) ²⁵⁰ huşuşâ bir cemâ'at ki 'âlim ve müttakî imâm-ile ola peygâamber 'aleyhi's-selâm (13) ayıtdı her kim bir müttakî 'âlimuñ ardında namâz kılsa peygâamber ardında namâz kılmak (14) gibidür ve her kim cemâ'ati terk eylese mübtedi'dür eger yirler ve gökler 'amelince (15) 'amel idecek olursa daħı 'ameli merdüddür ve aña âħir vaktde korķu vardur

[262a]

(1) **ve'l-ıyâzü billâhi**²⁵¹ peygâamber 'aleyhi's-selâm ayıtdı cebrâ'il baña ayıtdı ki yâ muħammed haq te'âlâ saña selâm (2) eyledi ve ayıtdı ki her kim cemâ'ati terk eylese uçmağuş korķusın daħı duymaya (3) ve cemâ'ati terk eyleyen dünyâda ve âħiretde mel'ündür ve her kim cemâ'ati terk (4) eyleyenüñ yüzine güle baksa yidi kez beyte'l-ma'mûrı yıkmışca günâhı vardur ve biñ firişte (5) ve biñ peygâamber öldürmişce yazuğı vardur ve her kim cemâ'at ile namâz kılmağı (6) sevse haq te'âlâ melekü'l-mevti aña viribicek peygâamberelere viribidigi gibi ki luğf (7) ve hulğ ile viribiye ve kabrin uçmak baħçelerinden bir baħçe kıla ve kabrine iki kapu aç (8) uçmağdan peygâamber 'aleyhi'[s-selâm] ayıtdı her kim biş vakt namâzı cemâ'at ile kıla haq (9) te'âlâ aña biñ şehîd müzdin vire ve hadîş-i şahîhdür namâzı cemâ'at-ile kılmak (10) efdaldür yigirmi yidi kez başına kılmağdan peygâamber 'aleyhi's-selâm ayıtdı kaçan bir (11) kişi namâzda **allâhu ekber** dise cemî'-i günâhından kurtulur kaçan **e'üzubillâhimine** ş-

²⁴⁸ "O halde Allah'ın nurunu izlemekle mi'râc oldu."

²⁴⁹ "Namaz kılınız."

²⁵⁰ "Cemaat hak yoldadır. Onlardan ayrı düşenler yalnızca münafıklardır."

²⁵¹ "Allah'a sığınınız."

şeytāni' - (12) -**r-racīm bismi'llāhi' r-raḥmāni' r-raḥīm**²⁵² dise cemī'-i gevdesindeki kıllar sağışınca ḥaḳ (13) müzd vire kaçan fātiḥa okusa ka'beye varmışca müzd vire kaçan rükū'a varsa (14) niçe biñ altun şadaḳa eylemişce müzd vire kaçan **sübḥāne rabbiye'l-ḫīm**²⁵³ dise gökden (15) inen kitāblarca müzd alına kaçan **semi'allāhuli-men ḥamidehu**²⁵⁴ dise ḥaḳ te'ālā aña raḥmet

[262b]

(1) nazārın eyleye kaçan secdeye varsa **sübḥāne rabbiye'l-a'lā**²⁵⁵ dise ḥaḳ aña cin ve ins (2) sağışınca ḥasenāt vire ve cemī'-i günāhın 'afv eyleye kaçan taḥiyyāta otursa ol (3) kişiye ḥaḳ te'ālā şābirler şevābın vire kaçan selām virse uçmaḳdan aña ḳapular açā ḳankı (4) ḳapudan dilerse gire peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı namāzuñ evvel vaḳt rızvānu- (5) -'llāhidür ve orta vaḳt raḥmetu'llāhdur dir bizüm ḳatumuzda āḫir vaḳt 'afvu'llāh- (6) -dur şāfi'ī ḳatında evvel vaḳt efdaldür zīrā rızvānu'llāhdur dir bizüm ḳatumuzda (7) āḫir vaḳt efdaldür zīrā gufrānu'llāhda rızvānu'llāh daḫı bulunur zīrā hem ümmete (8) bu āsāndur ki 'acele itmeyeler enes bin mālīk peygāmberden naḳil ider peygāmbere 'aleyhi'- (9) -s-selām ayıtdı her kim ikindü namāzın cemā'at-ile ḳılsa ve bir sā'at mescidde (10) otursa ve 'ilimden bir mes'ele ögrense ḥaḳ te'ālā ol ḳişinüñ cemī'-i günāhın 'afv (11) eyleye ve uçmaḳda aña bir şehir vire yidi bu dünyāca ol şehriñ büyüklüğü ola (12) peygāmbere 'aleyhi's-selām ayıtdı her kim şabāḥ namāzın cemā'at-ile ḳıla şirāt (13) köprisin yıldırım gibi geçe ve her kim öyle namāzın cemā'at-ile ḳıla ḳabrinden ḫuru (14) gelicek yüzi bedür ay gibi münevver ola ve her kim ikindü namāzın cemā'at-ile ḳıla (15) ölmezden ön uçmaḳda yirin göre ve uçmaḳ ta'āmın yiye ve şarābın içe andan

[263a]

(1) öle ve her kim aḫşam namāzın cemā'at ile ḳılsa ḳabrinden ḫuru gelicek başı üstinde (2) biñ şaf firişteḫler ola ol ḳişiye 'izzet ile alalar allāḫ ḫāzretine iledele ve her kim (3) yatsı namāzın cemā'at-ile ḳılsa ḳıyāmet gününde 'arşuñ gölgesi altında peygāmberler (4) ve şehīdler ve şālihler ile bile cem' ola **fāḫfiḫ hazā** bir vech-ile daḫı her kim (5)

²⁵² "Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla lanetlenmiş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım."

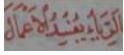
²⁵³ "Ey yüce Allah'ım! Seni her türlü noksan sıfattan tenzih ederim."

²⁵⁴ "Allah kendisine hamd edenleri işitir."

²⁵⁵ "Ey yüce Allah'ım! Seni her türlü noksan sıfattan tenzih ederim."

şabāh namāzın cemā‘at-ile kılsa andan şoñra mescidde otursa gün doğınca (6) zıkr eylese haq te‘ālā ol kişiye uçmağda yitmiş derece vire bir dereceden (7) bir dereceye yügrük at segirtmesi ile elli yıllık yol ola ve her kim öyle (8) namāzın cemā‘at-ile kılsa haq te‘ālā añā ‘adn uçmağında elli derece vire bir dereceden (9) bir dereceye yitmiş yıllık yol ola ve her kim ikindü namāzın cemā‘at-ile kılsa (10) haq te‘ālā ol kişiye **isma‘īl** peygāmbere oğlanlarından sekiz kişi āzād eylemişçe (11) müzd vire ve her kim aḥşam namāzın cemā‘at-ile kılsa haq te‘ālā yarlığanmış ka‘be (12) müzdin vire ve her kim yatsu namāzın cemā‘at-ile kılsa haq te‘ālā ol kişiye kadre (13) irişmişçe müzd vire **ebū sa‘īdī l-ḥuzrī** peygāmbere nakl ider peygāmbere ‘aleyhi’s-selām (14) ayıtdı mü‘ezzin allāha kığırıcıdur ve imām nūru’llāhdur ve şaflar erkānu’llāhdur ve ḳur‘ān (15) kelāmu’llāhdur kaçan mü‘ezzin allāha kığırsa varuñ ve nūru’llāhı geyüñ ve erkānu’llāh

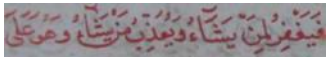

[263b]

(1) üzerine oluñ ve kelāmu’llāhı öğrenüñ ve her kim mescide yayan varsa (2) her adımına on ḥasenāt virile ve on yazuğı maḥv ola ve uçmağda on derece virile (3) ve her kim cemā‘at-ile namāz kılmıağı şaklasa şırātı yıldırım gibi geçe ve yüzi bedür gicesinde (4) münevver ola ve her gün dīvānına şehīdler müzdi yazıla ve her kim evvel şafa vara (5) kimse’yi incitmedin haq te‘ālā ol kişiye mü‘ezzinler şevābın vire peygāmbere ‘aleyhi’s-selām (6) ayıtdı haq te‘ālā ve feriştehler evvel şafa yakın olana şalavāt virürler ve zinhār (7) cemā‘at-ile namāzı kılmıağı terk eylemeñ be-dürüstī cemā‘at-ile namāz kılmak on biñ kez (8) yaluñuz kılmakdan yigdür didi **faşlun** iy tālīb-i esrār-ı ilāhiyye pes ḳanḳı derece (9) a‘lādur işbu derecātdan ve ḳanḳı mertebe evlādur mertebe-i cennātdan ammā geldük (10) ‘amel-i şālih ebū l-leys ayıtdı ‘amel-i şālih dört nesne ile olur biri niyyetdür ve biri (11) ‘ilm-i nāfi‘dür ve biri vera‘dur ve biri ihlāşdur ammā şirk üç dürlüdür biri (12) şirk-i celīdür ol küfürdür ve biri şirk-i ḥafīdür ol günāh işlemeğdür ve biri (13) şirk-i aḥfādur ol riyādur peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı ²⁵⁶ (14) peygāmbere ‘aleyhi’s-selām ayıtdı riyā yitmiş bābdur ednāsı şirkdür ve şirk-i (15) aşğardan ḳorḳuñ ayıtdılar yā resūla’llāhı şirk-i aşğar ne nesnedür peygāmbere ‘aleyhi’s-selām

²⁵⁶ “Riya bütün amelleri bozucudur.”

[264a]

(1) ayıtdı riyādur ve bir kiři halk için ‘amel eylese şirkdür ve halk için ‘ameli terk (2) eylese riyādur pes riyā müfsid-i aḥvāl ve mübtil-i a‘māl oldu **imām rāzī** rahmetu’llāhi ‘aleyhi (3) **tefsīr-i kebīrde** ayıtdı kaçan bir kiři ‘ibādet eylese ve ‘ibādetinden şevāb (4) umsa yāḥūz ṭamudan ḳorḳup eylese anuñ namāzı dürüst degüldür anıñ-içün (5) ki allāhı ta‘zīm itmek için olmadı ve niyyet ḥāliş olmadı ve naḳildür **keşşāfda** (6) ve ḥadīşde ve ihyā kitāblarında ki bir kiři kebāyirden ve şağāyirden (7) tevbe eylemese dönse ‘ibādet eylese ‘alā-vechi’l-meşrū‘ be-dürüstī namāz kıldı (8) farz ödedi ammā şevābı yokdur göklere çıkmaz şağāyir ve kebāyir tevbe ile yar- (9) -lığanur dünyāda ammā āḥiretde allāh elindedür dilerse ‘afv ider ve dilerse ‘azāb (10) ider nitekim ḥaḳ te‘ālā buyurur

 (11) ²⁵⁷ ammā bir kiři kebāyirden tevbe eylese şağāyir günāhı yarlığanur (12) ‘ibādet itmek ile nitekim peygāمبر ‘aleyhi’s-selām buyurur be-dürüstī biş vaḳt (13) namāz kıлмаḳ ve bir cum‘adan bir cum‘aya varınca ve bir ramazāndan bir ramazāna varınca (14) bu aralıḳda olan şağāyir yarlığanur kebāyire tevbe itmek ile bilmek gerekdür (15) ki be-dürüstī tevbe-i naşūḥ farz-ı lāzımdur ehl-i kebāyire ve şağāyire naşūḥ

²⁵⁷ Bakara Suresi, 284. Ayet: “Sonra dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder; Allah her şeye kâdirdir.”

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ENVÂRÜ'L-ÂŞİKÎN'İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (133A-264A)

**(GİRİŞ, ŞEKİL BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TIPKIBASIM
ÖRNEKLERİ)**

İKİNCİ CİLT

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Eren ÇABUK

Danışman

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

BURSA - 2020

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ENVÂRÜ'L-ÂŞİKÎN'İN PERTEV PAŞA NÜSHASI (133A-264A)

**(GİRİŞ, ŞEKİL BİLGİSİ, METİN, DİZİN, TIPKIBASIM
ÖRNEKLERİ)**

İKİNCİ CİLT

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Eren ÇABUK

Danışman

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

BURSA - 2020

4. DİZİN

a : O; teklik üçüncü kişi adılı.	242b/13, 243a/13, 244a/13, 244a/14,
a.+ ña 133a/1, 133a/8, 134b/13,	244a/6, 244b/4, 244b/6, 244b/7, 244b/8,
134b/9, 137b/10, 137b/11, 138a/10,	244b/9, 246a/9, 247a/13, 247a/6,
140a/6, 141a/1, 141b/5, 142a/2, 142b/3,	247b/1, 247b/14, 247b/15, 248a/3,
143a/8, 144a/1, 144a/4, 145b/13,	248b/6, 249b/1, 249b/14, 250a/1,
146a/12, 148a/11, 148a/12, 148b/15,	250a/4, 251b/4, 255a/1, 255a/2, 255b/2,
149a/10, 150a/8, 151a/7, 152b/3,	257a/1, 259a/8, 261b/15, 261b/8,
152b/5, 152b/7, 152b/8, 154b/10,	262a/15, 262a/6, 262a/9, 262b/1,
155b/15, 155b/3, 156a/12, 156a/4,	262b/11, 262b/3, 263a/8
157a/13, 159a/2, 160b/1, 160b/15,	a.+ nda 135b/11, 136a/5, 138a/6,
161a/9, 162b/3, 164b/9, 167a/10,	138a/7, 138a/8, 138a/9, 142a/14,
167a/12, 167a/3, 167b/1, 168a/13,	142a/7, 149a/5, 149b/13, 150a/5,
168b/7, 171a/4, 171b/13, 171b/15,	163b/5, 168a/4, 169b/11, 170a/10,
172b/15, 173a/1, 173a/11, 173a/7,	172b/15, 172b/4, 173b/2, 174a/10,
174a/10, 176a/2, 178b/12, 179b/7,	174a/12, 177a/9, 179a/9, 182b/12,
179b/9, 180a/4, 181b/12, 181b/13,	184b/12, 185b/6, 186b/6, 186b/7,
181b/3, 184a/12, 184a/13, 184a/15,	189a/11, 189a/9, 195b/14, 195b/3,
184a/8, 184b/1, 185a/14, 185a/15,	203b/7, 204a/11, 204b/15, 206b/13,
185b/1, 185b/4, 185b/5, 186a/11,	207a/4, 208a/2, 211a/11, 211a/12,
187a/15, 188a/14, 189b/2, 192b/9,	211a/9, 213b/12, 215b/10, 218b/2,
194a/12, 194b/10, 194b/4, 194b/5,	220b/6, 220b/7, 220b/8, 247a/5, 249b/6,
195a/14, 196a/5, 196b/5, 197b/9,	259b/2
199a/13, 201b/4, 203b/15, 204b/15,	a.+ nda oldu 136b/5
204b/8, 208b/6, 210b/5, 213a/2, 213b/4,	a.+ nda olurım 207a/1
214a/11, 214a/3, 214b/6, 216b/9,	a.+ nda olurım 207a/3, 220b/10
217a/7, 217a/8, 218b/8, 219b/12,	a.+ nda olurlar 249b/1, 249b/4
219b/7, 221b/11, 222b/2, 225a/2,	a.+ ndadır 252b/7, 252b/8
227a/4, 227a/5, 230b/13, 230b/9,	a.+ ndağı 239b/3
235a/6, 236a/11, 237a/10, 237a/3,	a.+ ndan 133a/12, 133a/3,
238a/1, 238b/10, 240a/13, 240a/14,	133b/11, 134a/11, 134a/6, 134b/3,

134b/5, 134b/7, 134b/8, 135a/1, 135b/8,	208a/5, 208a/7, 208a/8, 208b/1,
136a/11, 136a/12, 136a/6, 136a/7,	208b/12, 208b/2, 208b/8, 209a/8,
136b/4, 137a/2, 139b/1, 141a/11,	209b/13, 210b/1, 210b/10, 210b/13,
142a/15, 143a/15, 143b/4, 143b/7,	211a/13, 212b/11, 212b/4, 214a/10,
145b/11, 146a/11, 146b/3, 147b/13,	214a/12, 214a/7, 214b/2, 214b/7,
147b/14, 148a/10, 149b/1, 149b/12,	215a/11, 215b/8, 216a/12, 216a/2,
149b/9, 150b/10, 150b/6, 150b/7,	216a/5, 217a/11, 217a/14, 217a/3,
150b/8, 151a/14, 151b/14, 151b/8,	217b/15, 217b/3, 218b/12, 218b/2,
152a/3, 152a/4, 153a/7, 156b/15,	219a/1, 219a/4, 219b/10, 220a/13,
157a/1, 158b/7, 160a/4, 161b/14,	220b/2, 220b/3, 221a/13, 221a/7,
161b/15, 162b/3, 164a/11, 164a/7,	221b/12, 222a/7, 222b/6, 224a/6,
164b/11, 164b/4, 164b/6, 164b/9,	224a/8, 225a/8, 225b/12, 226a/10,
165a/11, 165a/12, 165a/13, 165a/15,	226a/6, 226a/8, 227a/2, 227b/11,
165a/7, 165b/1, 165b/15, 165b/5,	227b/15, 228a/1, 228a/2, 228b/9,
165b/8, 166a/10, 166b/5, 167b/14,	230a/4, 230a/5, 231a/1, 232b/10,
168a/1, 168a/2, 168a/3, 168b/14,	238a/1, 238a/10, 239b/15, 240a/13,
169a/4, 169b/4, 170a/3, 171b/5, 171b/9,	241a/15, 242b/10, 242b/3, 243b/10,
172a/10, 172a/11, 172a/12, 172b/14,	244b/3, 244b/5, 244b/6, 244b/8, 245a/5,
172b/7, 173a/1, 173a/11, 173a/2,	247a/10, 248a/4, 248a/5, 248a/7,
173a/4, 173a/6, 173a/8, 173b/2, 173b/4,	248b/7, 249a/15, 249a/8, 250a/12,
174a/13, 174b/12, 174b/5, 174b/9,	253a/4, 254a/4, 258a/14, 259a/1,
175a/6, 175b/9, 176b/5, 177b/10,	259b/7, 259b/9, 262b/15, 263a/5
180b/10, 182a/7, 183b/10, 184a/14,	a.+ ndandur 190b/5
184b/10, 184b/3, 184b/8, 186a/10,	a.+ ndanvan 187b/16
186a/2, 186a/5, 186b/1, 187a/3, 189a/2,	a.+ ni 133b/6, 134a/9, 134b/14,
191a/6, 191b/15, 191b/3, 192a/11,	135a/6, 135b/5, 135b/7, 136a/14,
192a/14, 192a/3, 194b/11, 195b/9,	136a/3, 136b/14, 136b/15, 136b/2,
199a/1, 200a/10, 200a/6, 200b/2,	137b/2, 137b/3, 139a/7, 139b/11,
201b/14, 202b/4, 202b/6, 204a/11,	139b/8, 140a/2, 140b/3, 141b/1, 142b/1,
204a/15, 204a/8, 204a/9, 204b/10,	143a/4, 146a/12, 146a/6, 146a/9,
204b/6, 205a/6, 205b/1, 205b/11,	148a/1, 148a/9, 149a/11, 149a/13,
205b/2, 206a/14, 207b/8, 208a/1,	150a/11, 150b/1, 152b/7, 154a/12,

154b/2, 155b/11, 160b/15, 161a/10, a.+ niñ+ içündür 200a/13
 162a/15, 163b/6, 164b/14, 164b/5, a.+ niñ+ içün+ ki 137b/2
 166b/9, 167b/2, 167b/5, 171a/15, a.+ niñ+ için 157a/10, 157a/12,
 172b/2, 179a/3, 181b/1, 181b/15, 157a/15, 157b/14, 157b/3, 157b/8,
 184a/10, 184a/13, 185b/10, 186a/5, 158a/15, 158a/6, 158a/7, 158b/11,
 186b/6, 187b/5, 188a/2, 193a/10, 158b/3, 159a/11, 159a/13, 159b/4,
 193a/12, 193a/15, 193a/7, 193b/1, 159b/6, 161b/4, 169b/7, 170a/12,
 194b/6, 195b/3, 198a/14, 201a/10, 174a/11, 174a/9, 222a/15
 201b/10, 202a/13, 205b/1, 205b/11, a.+ nuñ 133a/11, 136a/4,
 205b/12, 207b/12, 213b/2, 214b/8, 138b/10, 139a/6, 139b/3, 142a/4,
 216a/6, 218b/3, 220a/7, 222a/2, 222b/8, 145b/9, 146a/11, 146a/14, 147a/4,
 223a/10, 223b/8, 227b/3, 228b/1, 148b/2, 152b/3, 153a/9, 154a/11,
 231a/11, 231b/11, 231b/13, 235a/13, 154a/3, 154a/4, 154b/1, 157a/3, 160b/5,
 235b/11, 237a/11, 237b/4, 237b/5, 162b/8, 163b/4, 163b/5, 163b/8, 168a/6,
 238b/7, 239a/13, 240a/13, 240b/7, 168a/9, 171b/11, 173b/8, 177b/12,
 240b/8, 242a/2, 242a/5, 243b/15, 177b/13, 178b/13, 179b/12, 180b/9,
 243b/7, 244a/1, 244a/6, 250a/7, 181a/13, 182a/7, 184a/11, 184a/5,
 251a/14, 251b/1, 253a/2, 257b/6, 185b/4, 186a/12, 186a/13, 186a/2,
 260b/11 186a/3, 186a/4, 187a/16, 187b/6,
 a.+ niñ+ çün 140a/2, 148b/3, 193a/7, 194a/3, 194b/8, 194b/9,
 156b/10, 156b/11, 157b/2, 158b/13, 195a/12, 195b/15, 196a/10, 197a/10,
 161a/7, 247b/8 197b/8, 199a/12, 199a/14, 199a/6,
 a.+ niñ+ çündür 154a/15 199b/13, 199b/3, 201a/3, 201b/15,
 a.+ niñ+ için 137b/6, 141b/6, 213a/12, 214a/4, 215a/5, 217a/8,
 143a/8, 143a/12, 148b/1, 150b/13, 222a/7, 223a/12, 223b/15, 224b/14,
 154b/4, 155a/14, 156b/14, 157a/3, 224b/9, 225a/11, 225a/6, 226b/8,
 157a/6, 157a/8, 158a/8, 158b/5, 159a/2, 230a/14, 230a/3, 231a/10, 231a/13,
 160a/3, 166a/14, 167b/3, 169b/13, 231a/5, 233b/2, 233b/4, 234b/12,
 171a/12, 173b/14, 189a/2, 189a/4, 234b/6, 238b/6, 239b/11, 239b/12,
 191a/15, 192a/13, 213a/9, 218b/5, 239b/13, 239b/14, 239b/2, 239b/5,
 222a/13, 224a/13, 228a/7, 233b/3, 239b/6, 239b/8, 240b/14, 241b/15,
 234a/10, 259b/4, 264a/4 242b/2, 243b/3, 244b/3, 245a/4,

245b/10, 247a/12, 247a/13, 247a/2,
248a/5, 248a/6, 248b/12, 249b/13,
250a/6, 251a/14, 251a/7, 252a/14,
255a/7, 255b/7, 256a/3, 259a/6, 260a/1,
261a/10, 261a/11, 261a/12, 261b/7,
264a/4

a.+ nuñ olurdu 140b/14

a.+ nuñ+ da 171b/14

a.+ nuñ+ için 142a/5, 191a/9

a.+ nuñ+ içündür 176b/5

a.+ nuñ+ ile 140a/10, 146a/5,
147b/8, 149b/12, 149b/3, 169b/4,
192b/15, 196a/10, 199a/11, 236b/3

a.+ nuñ+ üçün 260a/3

a.+ nuñdur 212a/1, 261b/2

āb : <Far. Su.

ā.- ı hayāt 177b/7

‘abā : <Ar. Kaba kumaştan yapılmış
bol, geniş giyecek.

‘a. 145a/14, 148a/3, 167a/14

‘abbās: <Ar. Abbas b. Abdülmuttalib
(ö. 32/653), Hazret-i Muhammed’in
amcası, sahabi.

‘a. 214a/1

‘abbās oğlu fazl : <Ar. Hazret-i
Muhammed’in amcası olan Hazret-i
Abbas’ın oğlu, sahabi.

‘a. 220a/14

abdāl : <Ar. Dünya ile ilgisini kesip
Allah’a bağlanmış olan derviş, kalender.

a.+ lar 241a/2

ābdest : <Far. Namaz kılmak, Kur’an
okumak gibi çeşitli ibadetleri yerine
getirebilmek için din icabına göre
yapılan temizlik.

ā. 150a/12, 172b/3, 198b/5,
198b/7, 203a/8, 203a/9, 235b/9, 253b/3

ā.+ i 213a/7

‘abdī : <Ar. Kul olan, köle olan.

‘a. 188a/4

‘abdu’llāh : Allah’a kulluk eden,
Allah’ın kulu.

‘a. 142b/4,

‘a.+ van 142a/10

‘abdu’llāh : <Ar. Abdullah b.
Abdülmuttalib (ö. 570), Hazret-i
Muhammed’in babası.

‘a. 191b/8

‘abdu’llāh : <Ar. bkz. ‘*abdu’llāh bin
mes’ūd*

‘a. 210b/15, 211a/1

‘abdu’llāh : bkz. *ibn-i ‘abbās*

‘a. 174a/7, 254a/14

‘abdu’llāh : <Ar. bkz. *ebū bekir*

‘a. 224a/3

‘abdu’llāh bin mes‘ūd : <Ar. İlk Müslümanlardan ve cennetle müjdelenen on sahabiden biri, Kufe tefsir ve fıkıh mekteplerinin kurucusu.

‘a. 210b/14

‘abdu’llāh bin ‘ömer : Hazret-i Ömer’in oğlu, en çok hadis rivayet eden yedi sahabiden biri.

‘a. 224b/1, 242a/14, 247a/5

‘abdu’llāh bin selām: <Ar. Yahudi âlimi iken Müslüman olan meşhur sahabi.

‘a. 207a/15, 207b/10, 207b/13

‘abdu’llāh bin selūl : <Ar. Hazret-i Muhammed zamanında Medine’de yaşamış olan münafıkların reisi.

‘a. 211b/8

‘abdu’llāh-ı enşārī : <Ar. Mutasavvıf şair ve fıkıh âlimi.

‘a. 208a/13

‘abdu’llāh-ı enşārī oğlu cābir : <Ar. En çok hadis rivayet eden yedi

sahabiden biri.

‘a.+ üñ 207a/9

‘abdu’llāhi : <Ar. bkz. *‘abdu’llāh bin mes‘ūd*

‘a. 207b/7

‘abdu’llāhi : <Ar. Hazret-i Muhammed’in oğlu.

‘a. 227b/12

‘abdu’llāh ibn-i selām : <Ar. bkz. *‘abdu’llāh bin selām*

‘a. 152a/7

‘abdu’llāh ibni’l-muṭālib : <Ar. Hazret-i Muhammed’in babası.

‘a.+ e 164b/6

‘abdu’r-raḥmān bin ‘avf : <Ar. İlk Müslümanlardan ve cennetle müjdelenen on sahabiden biri

‘a. 228a/11, 228b/7

‘abdü’l-muṭṭālib : <Ar. Hazret-i Muhammed’ni dedesi.

‘a. 166a/9

‘abdü’l-vāriş : <Ar. Fıkıh ve hadis âlimi.

‘a. 175a/4

‘**abeş** : <Ar. Boş, saçma, yersiz.

‘a. 255a/13, 255a/15

ābīdest : <Far. bkz. *ābdest*

ā. 179b/8

‘**ābid** : <Ar. Kulluk, ibadet eden.

‘ā. 149a/7, 185b/6

‘ā.+ ler 185b/6

‘ā.+ lerüñ 185a/12, 185a/13

‘**ābiddān** : <Ar. Kulluk, ibadet edenler.

‘ā. 255b/7

‘**aceb** : <Ar. Acayip, tuhaf, garip, şaşırtıcı.

‘a. 148b/4, 215a/1, 221a/1, 221b/9, 223b/6, 233a/13, 243a/7

‘a.+ dür 221b/12

‘a. ola 260a/13

‘**aceble** - : <Ar. + Tr. Şaşırmak, hayret etmek.

‘a.- diler 136a/15, 143a/6

‘a.- meñ 136a/15

‘**acāyib**: <Ar. Tuhaf, garip, anlaşılmaz.

‘a. 133b/4, 143a/12

a‘ceb : <Ar. Acayip, garip tuhaf olan.

a. 260a/12

a.- i ḥalk 260b/1

a‘cebi : <Ar. bkz. *a‘ceb*

a.+ dür 260b/2

‘**acele** : <Ar. Tezlik, çabukluk.

‘a. itmeyeler 262b/8

acı : Tadı acı olan, tatlı olmayan.

a. 178a/8

a.+ sı 184b/8

acı : Üzüntü, ızdırap.

a.+ sı 248a/7

acıq - : Acıkmak, açlık hissetmek.

a.- dılar 150a/3

‘**aciz** : <Ar. Güçsüz, zayıf.

‘ā. 257a/14

‘ā.+ lerdür 253a/3

aç - : Açmak.

a. 219b/2

a.- a 224b/11, 262a/7, 262b/3

a.- a göre 250a/15

a.- alar 248b/5

a.- am 182b/11, 183a/4

a.- ar 232a/12, 232a/13

a.- arın 184a/11, 187a/13

a.- arlar 196a/12, 247a/8

a.- ayın 169a/12

a.- dı 169a/14, 190a/11, 219b/2

a.- dılar 220a/4

- a.- maya 181b/3
a.- uñ 236b/9
- aç** : Acıkmış, karnı aç olan yoksul, fakir kimse.
a. 195a/1, 204a/9, 212b/15
a.+ dur 186b/9
a. eyle 185a/9
a.+ lara 186a/2
a. olsa 182a/2, 185a/14, 185b/1, 185b/5
- açıl -** : Açılmak.
a.- a 255a/9
a.- dı 158a/5, 179b/14, 203b/7, 207a/12
a.- miş 203b/8
- açlıĝ** : Açlık.
a.+ ile 181a/15
a.+ a 181b/11
a.+ ı 181b/4
- açlık** : Açlık.
a. 181b/4, 242b/6
a.+ dan 185b/4, 242a/6
a.+ dur 185a/12
- ad** : Ad, isim.
a. 140b/9, 242b/12
a.+ ı 136b/7, 136b/8, 136b/9, 137a/15, 141a/10, 149a/11, 169b/13, 175b/15, 207b/15, 208b/5, 224a/3, 226b/10, 226b/8, 233b/10, 233b/13, 233b/14
a.+ ıdur 169b/11, 244b/13
a.+ ına 138a/11
a.+ ını 150b/13, 153b/3, 171b/10, 179a/3, 208a/2, 226b/10, 226b/8, 232b/6
a.+ ların 233b/15
a.+ uñı 134b/11, 139a/15, 242b/7
- a'dā** : <Ar. Düşmanlar.
a. 200a/9
- adāvet** : <Ar. Düşmanlık.
a.+ den 255b/14
a. eylediler 209b/3
- a'del** : <Ar. Adaletli, âdil.
a. oldu 153b/8
- âdem** : <Ar. Yaratılmış olan ilk insan, ilk peygamber.
â. 144a/14, 153a/8, 154a/6, 154a/7, 154a/10, 154a/11, 174a/3, 200b/6, 220a/6, 240b/10
â.+ den 164a/6, 164b/5
â.+ e 144a/15, 144b/1, 154a/13, 154b/3, 177a/6, 177a/7, 225b/7, 232a/6
şulb-ı â.+ e 164b/5

ā.+ i 141b/8, 144a/14, 144b/2,
191b/11, 240b/3

ādem : <Ar. Adam, insan.

ā. 150b/10, 186b/3, 187a/10,
189b/8, 193b/12, 214a/1, 219a/8,
233a/13, 233b/1, 233b/5, 234a/1,
234b/3, 234b/7, 236a/1, 237a/14,
237a/15, 238a/15, 238b/11, 238b/15,
239b/1, 245b/11, 245b/13, 246a/1

ā.+ den olmayaydum 254b/4

ā.+ ler 234b/4, 248b/11

ā.+ lere 239b/13

ā.+ üñ 245b/12, 245b/9, 261a/14

‘adem : <Ar. Hiçlik, yokluk.

baħr-i ‘a.- i zūlmānīde 160a/15

ādemī : <Ar. Âdemoğlu, insanoğlu.

ā.+ lerden 159b/9

‘aden : <Ar. bkz. ‘adn

‘a. 224a/8, 249a/12

‘ādet : <Ar. Görenek, usul.

‘a. 142a/12

‘a.+ i 135b/3

adım : Adım.

a. 201a/12

a.+ ına 263b/2

‘adil : bkz. ‘adl

‘a. eyleye 256b/1

‘a. itmekdür 253b/7

‘ādil : <Ar. Adaletli, doğruluk
gösteren.

‘a. 165b/3, 251a/13

‘a.+ dür 224b/9, 251a/15

‘adl : <Ar. Adalet, doğruluk.

‘a. 147b/13

‘a.+ dür 159b/7

‘a.+ i 159b/8, 200b/8, 251a/14

‘a. iderse 256b/4

‘a. idüp 224b/9

‘a. olduğu 159b/8

adlu : Adlı, namlı, adlandırılmış.

a. 212b/1, 224b/13, 226b/2,
234a/2, 248a/9

‘adn : <Ar. Cennetin en yüksek
makamına verilen ad.

‘a. 243b/10, 243b/14, 263a/8

‘adū : <Ar. Düşman.

‘a.+ lardan 205b/8

‘a.+ larına 155a/7

‘a.+ larını 158a/15

‘a. ola 196b/5

‘a. olalar 196b/5

āfāt : <Ar. Afetler, belalar, musibetler.

ā.+ ından 183b/14

‘**afv** : <Ar. Suç ve hatayı bağışlama; özür dileme.

‘a. 157b/3, 201a/4, 201a/5, 201a/6, 201a/8, 201a/9

‘a. eyle 140a/12

‘a. eyledi 157b/4

‘a. eylediler 174a/13

‘a. eyledüm 194a/3

‘a. eyleñ 148a/11

‘a. eyleye 262b/10, 262b/2

‘a. eyleyüp 140a/13, 195a/3

‘a.+ ı 200b/7

‘a. ider 264a/9

‘a. iderdüm 201a/10

‘a. iderin 192b/12, 195a/13, 195a/14, 195b/10

‘a. idüp 195a/15, 197a/12, 237b/8

‘a. itdüm 199a/6, 201a/9

‘a. itmeyem 199a/7

‘**afvu’llāh** : <Ar. Allah’ın affı, Allah’ın bağışlaması.

‘a.+ dur 262b/5

ağ : Beyaz.

a. 192a/15

ağ : Örümcek ağı.

a.+ ınuñ 206a/13

ağac : Ağaç.

a.+ a 134a/15, 139a/12, 142a/10, 142a/7, 151a/14, 151b/2, 206a/12

a.+ ı 139a/12, 145a/14

a.+ uñ 134a/14, 164b/10, 247b/3

ağaç : Ağaç.

a. 133a/2, 139a/10, 142a/7, 145b/1, 148a/3, 164b/8, 180a/1, 180a/3, 180a/5, 247b/3, 254a/4

a.+ da 164b/11, 206a/13

a.+ dan 247b/5

a.+ dur 145b/1, 173b/1

a.+ lar 167a/12, 199a/13

a.+ lardan 136a/8

a.+ ları 136a/8, 240b/1

a.+ laruñ 197a/15

ağar - : Beyazlamak.

a.- duñuz 254a/7

a.- miş ola 192b/9

ağard - : Beyazlatmak.

a.- alum 144a/11

a.- urlar 144a/9

a.- uruz 144a/11

ağart - : Beyazlatmak.

a.- dı 254a/7

a.- miş ola 197b/5

ağır : Ağır.

a. ola 242b/2

ağırla - : Konuğu iyi karşılayarak her türlü gereksinimini sağlamak, ikramda bulunmak.

a.- madı 167b/10

a.- rdı 213a/10

ağla - : Ağlamak.

a.- dı 134a/3, 135a/14, 138a/10, 138b/12, 149a/13, 150a/12, 158a/4, 168b/3, 193b/4, 197b/7, 198a/14, 198a/15, 199a/7, 214b/2, 217a/14, 217b/2, 217b/8, 218a/2, 218b/2, 219b/8, 220b/5, 221b/5, 221b/7, 228b/1, 239a/14, 245a/9

a.- dılar 133b/3, 198b/9, 200a/6, 218b/3, 218b/5

a.- duğna 162b/11

a.- duğ 245a/10

a.- dum 214b/2, 214b/5

a.- duñ 214b/4

a.- duñuz 245a/10

a.- ma 217b/9

a.- mağ 159b/1

a.- mağdan 138a/4

a.- mağlığı 198a/9

a.- mayayın 217b/1, 218a/3

a.- r 189b/9, 193b/5, 217a/15, 237b/15

a.- r+ idi 138b/3

a.- rdı 138a/1, 138b/2, 151b/3, 231b/9

a.- rın 193b/6, 197b/8, 198b/2

a.- rlar 238a/1

a.- rsın 134a/4, 151b/3, 193b/6, 197b/8, 198a/15, 218a/2

a.- sa 233a/11, 237b/14

a.- ya 182a/15, 185b/12, 250a/12

a.- yalum 189b/10

a.- yurağ 217a/15

ağlaş - : Ağlaşmak, birlikte ağlamak.

a.- dılar 139b/15, 142b/1, 146a/3, 168b/4, 216b/1, 217a/11, 218a/1, 218a/15, 221b/4

a.- mağdur 218b/4

ağrāz : <Ar. Garazlar, arzular.

a.- ı şehvāniyyeden 253a/5

ağū : Zehir.

a. 221b/11, 221b/12, 227a/12, 227b/5

ağulu : Zehirli.

a. 167a/10

- ağz** : Ağız.
a.+ mda 227a/15, 242b/5
a.+ indan 143b/2, 241a/11,
248b/1, 250b/15, 251a/4
- āh** : Bir ağrı, acı hissedildiğinde
söylenen söz, inleme.
ā. iderseñ 139a/15
ā. itdi 139a/13
ā. itmedi 139b/1
- aḥbāb** : <Ar. Dostlar, tanıdıklar.
cemī'-i a.+ dan 168a/5
a.+ uma 217b/13
- aḥbār** : <Ar. Haberler, sözler.
tevātir-i a. 190b/14
a.- ı kâti'a 246b/1
ğarāyib-i a.+ da 212a/15
- ‘ahd** : <Ar. Yemin, ant, söz.
‘a.+ ini 141b/8
- aḥfā** : <Ar. Çok gizli, en gizli.
şirk-i a.+ dur 263b/13
- aḥī** : <Ar. Dost, arkadaş.
a. 219b/14
- āhir** : <Ar. Son, sonunda, nihayet.
ā. 142b/6, 147a/10, 151b/12,
164b/7, 170b/11, 193a/1, 198a/3,
203b/4, 214b/1, 215b/9, 217a/2, 225a/3,
229a/8, 230a/13, 240b/4, 243a/1,
243a/15, 251b/10, 255b/3, 255b/7,
261b/15, 262b/5, 262b/7
ā.- i āyet 216a/6
ā.+ dür 160a/3
ā.+ i 174a/13, 238b/12, 238b/13,
253a/6
ā.+ idür 184a/1, 203b/11
ā.+ in 163b/4
ā.+ inde 133a/9, 148a/2, 182b/1
ā.+ ine 208b/1, 234b/14
ā. olduğu 160a/4
ā.+ ümüze 150a/6
ā.+ üñüz 186b/13
- āhiren** : <Ar. Sonradan.
ā. 163a/8
- āhīret** : <Ar. Ölümden sonra
başlayacak olan ikinci hayat, öbür
dünya.
ā. 136b/4, 137a/11, 147a/3,
150b/2, 159b/14, 182b/5, 183b/15,
234a/6, 234a/7, 253a/1
ehl-i ā. 182a/13, 182a/5
ā.+ de 136b/1, 141a/10, 188a/10,
188a/11, 193b/6, 257b/6, 262a/3, 264a/9
ā.+ e 140b/5, 181a/8, 181a/9,
182a/4, 219b/1
ehl-i ā.+ e 182a/4
ā.+ i 173a/7, 253b/15, 257b/8
ā.+ üñ 149b/7, 253a/2

aḥkām : <Ar. Hükümler, buyruklar.

- a. 147a/5
- sırr-ı a. 156b/7
- a.- ı ‘ameliyyedür 252b/8
- a.- ı ‘ibādātı 215b/11
- kısm-ı a.- ı ‘ilmiyye 252b/8
- a.- ı ‘ilmiyyedür 252b/7
- a.- ı tefrīkātını 153a/6
- a.+ ı 200b/9, 215b/6, 259b/2
- cemī’-i a.+ ı 163b/5
- a.+ ına 156b/14

aḥmed : Hazret-i Muhammed’in adlarından biri.

- a. 150b/12, 150b/13, 150b/15, 175a/15, 181a/15, 181a/3, 181a/4, 181a/7, 181b/14, 181b/4, 181b/8, 182a/13, 182a/3, 182b/14, 183b/15, 184a/3, 185a/11, 185a/6, 185b/4, 185b/9, 186a/1, 217b/4
- a.+ üñ 165b/6

aḥmed-i bīcān : Yazıcıoğlu Ahmed-i Bīcān.

- a. 154a/1

aḥsen : <Ar. Çok güzel, en güzel.

- a. 144a/14, 219a/7, 230a/9
- a.- ı ‘ibādāt 215b/11
- a.- ı ‘ibāret 153a/3
- a.- ı şüret 157a/11, 164b/13

a.- ı şüretde 157b/2

a.+ üñüz 146b/13

aḥseni’l-kaşası : <Ar. Kur’an’da anlatılan Hazret-i Yusuf kıssası.

- a. 200a/12

aḥsenü’l-kā’ilīn : <Ar. Söyleyenlerin en güzeli.

- a.+ dür 200a/13

aḥsenü’n-nās : <Ar. İnsanların en güzeli.

- a.+ dur 200a/14

aḥşam : Akşam.

- a. 263a/1, 263a/11

aḥvāl : <Ar. Hâller, durumlar, vaziyetler.

müfsid-i a. 264a/2

- a.+ ümdür 257b/14

aḥyār : <Ar. Hayırlı, faziletli ve iyi kimseler.

muḥakkıķın-i a.+ dur 163b/10

‘ulemā’-ı a. oldılar 206b/8

‘aişe : Aişe bint Ebu Bekr (ö. 58/678), Hazret-i Muhammed’in hanımı.

‘ā.+’yi 208a/6

aķ - : Akmak.
a.- a 140a/8, 152a/1
a.- ar 179b/3
a.- ar+ idi 138b/12, 173a/14,
254b/7
a.- ardı 179b/4, 179b/5, 212a/9
a.- arlar 173a/14, 173a/15,
179b/2
a.- dı 167a/10

aķ : Beyaz, temiz.
a. 145a/10, 145a/8, 151b/13,
164b/9, 183b/5, 192b/2, 202b/2, 212b/8,
214a/7, 226a/3, 238a/14, 241a/11,
245a/6, 245a/7
a. ola 202a/8
a. oldı 198a/12

‘aķabe : <Ar. Tehlikeli, sarp, dar geşit.
‘a.+ de 138b/2

aķçe : Gümüş sikke, madeni para.
a. 179a/11, 222b/12
a.+ sin 196b/11

‘āķıbet : <Ar. Son, nihayet.
‘ā.+ i 254b/13, 254b/14

‘aķīķ : <Ar. Yüzük taşı, tespih, mühür
vb. yapımında ve çeşitli eşyaların
süslemelerinde kullanılan parlak,

değerli bir taş.
‘a.+ ler 231b/11, 231b/12

‘aķıl : bkz. ‘aķl
‘a. 183b/12, 229a/15, 253a/2,
255a/6, 257b/14
‘a.+ ları 237a/11

aķıt - : Akıtmak.
a.- dılar 216a/14

‘āķil : <Ar. Akıllı.
‘ā. 226a/14
‘ā.+ ler 182a/12
‘ā.+ lerdür 182a/12

‘aķl : <Ar. Akıl.
‘a.- ı kāmildür 255a/5
‘a.+ ı 154a/15, 154a/9, 154b/7,
154b/9, 155a/12, 155a/4, 155b/4,
156a/1, 156a/13, 156b/9, 157a/15,
157a/7, 157b/11, 158a/6, 158b/10,
158b/2, 159a/11, 159a/3, 159b/5,
160a/15, 160a/5, 160b/12, 161a/6,
161b/5, 162a/13, 239a/14, 253a/2,
254b/5

‘a.+ umı 164a/1

aķribā : <Ar. Akriba, aralarında kan
bağı olan kimseler.
a.+ sı 204a/14

aḳvā : <Ar. Çok kuvvetli.
a. ola 159b/2

aḳvāl : <Ar. Sözlür.
a.- i e'immeye 170b/15
a.+ ümdür 257b/13

aḳvem : <Ar. En doğru.
a. 153b/8

al - : Almak.
a. 181a/10, 217a/9, 217b/11,
227a/6
a.- a 136a/2, 139b/5, 152a/4,
218a/3, 219b/1, 235b/9, 250b/14,
250b/15, 251a/1
a.- alar 248b/7, 263a/2
a.- am 242a/13
a.- ayım 136b/2
a.- dı 136b/11, 137a/3, 138b/7,
140a/8, 141a/3, 141b/8, 150a/12,
166b/3, 189b/3, 204b/13, 210a/14,
211b/3, 214a/8, 227a/7, 251a/3, 251a/4
a.- dılar 209b/12, 221a/10
a.- duğından 179b/8
a.- duğımı 251a/6, 251a/8
a.- duḳ 232b/4
a.- duḳlarımı 251a/6
a.- dum 136b/3, 172b/3
a.- duñuz 232b/3
a.- ina 262a/15
a.- ma 217a/9

a.- madı 228a/4

a.- maḳ 190a/2

a.- maḳdur 253b/4

a.- masa 203a/9

a.- masun 196b/7

a.- maya 182b/11

a.- mazlardı 135b/4

a.- miş olalar 171a/15

a.- sa 171b/14, 195b/8, 203a/9,
246b/12, 246b/13

a.- sun 140b/11

a.- uñ 138b/13, 198b/5, 239b/3,
250a/7

a.- up 133b/1, 141b/4, 153b/4,
198b/7, 213a/7, 229b/4, 238a/4, 241b/1,
252a/3

a.- ur 153b/4, 167b/12, 189b/10,
189b/14, 206a/1, 238a/11, 245b/12,
246b/15, 247a/2, 247a/4

a.- urdı 171b/8, 171b/9

a.- urlar 239a/7, 239b/10,
247b/6, 251a/1, 253a/9

a.- ursam 140a/7

āl : <Ar. Aile, sülale.

ā. 144b/15

ā.- i 'imrān 144b/15

ā.+ i 163b/8

ā.+ idür 145a/7

ā.+ üñ 226a/15

āl : <Ar. Âl-i İmrân Suresi,
Kur'an-ı Kerim'in üçüncü suresi.

ā.- i 'imrândan 240a/9

a'lā : <Ar. En yüksek.

a. 153b/8

firdevs-i a.+ da 220a/10

a.+ dan 171a/13

a.+ dur 263b/9

a.+ ya 152b/14

'ālem-i a.+ ya 154b/12

a.+ yı 200b/12

alaca : Karışık renkli.

a. 192b/1

'alā dīni'l-islām : <Ar. İslam dini
üzerinde.

'a. 258b/12

'alāmet : <Ar. İşaret, iz, nişan.

'a.+ ler 143a/9

'a.+ leri 255b/3

'alā-vechi'l-kemāl : <Ar.
Mükemmeliyet ile.

'a. ola 161a/4

'alā-vechi'l-iḥāṭa ve'l-kemāl : <Ar.
Mükemmeliyet ve kavrayış ile.

v. 162a/15

'alā-vechi'l-meşrū' : <Ar. Meşruiyet
ile.

v. 264a/7

alçaq : Düşük, değersiz.

a. 201a/7

'ale'd-devām : <Ar. Devamlı, sürekli
olarak.

'a. 157a/2

'ālem : <Ar. Evren, kâinat; cihan,
dünya.

'ā. 174b/5, 258b/15

cemī'-i 'ā. 235a/15

'ā.- i a'lāya 154b/12

'ā.- i cismānīde 161b/6

'ā.- i envāra 221b/13

'ā.- i ervāḥda 259a/15

'ā.- i ervāḥında 163a/2

'ā.- i melekūta 154b/13, 255a/9

'ā.- i melekūtda 162a/5

'ā.- i melekūtı 155b/15

cebel-i 'ā.- i mişāle 159a/5

'ā.- i mülkde 162a/4

'ā.- i mülke 156b/4, 159b/3

'ā.- i rūḥānī-i ulvīye 261a/15

'ā.- i şüretde 156b/12, 162a/3

'ā.- i şürete 157b/7, 158a/3,

158a/14, 161a/5, 161b/3

'ā.- i süflī 261a/14

'ā.- i şehādete 164b/7

‘ā.- i zulumātda 221b/13
‘ā.+ de 133a/10, 253a/6
cemī‘-i ‘ā.+ de 145b/12
cemī‘-i ‘ā.+ den 178b/6
ḳuṭb-ı ‘ā.+ dūr 224a/4
‘ā.+ e 152a/2, 154a/15, 157a/11,
215a/7, 231a/11

‘ā.+ i 251b/8
‘ā.+ lere 162b/1, 166a/13,
206a/7
‘ā.+ üñ 224b/8, 255a/12, 259a/1
cemī‘-i ‘ā.+ üñ 217b/11

‘ālemi’l-ğayb : <Ar. Akıl ve duyular yoluyla bilinemeyen ve görülemeyen âlem, gayp âlemi.

‘ā.+ da 161a/8

a‘lemü’l-‘ulemā’ : <Ar. Âlimlerin, bilginlerin en âlimi, bilgini.

a. 254b/12

a‘lemü’n-nās : <Ar. İnsanların, halkın en bilgini, âlimi.

a.+ dur 180b/6

‘aleyhi : <Ar. Onun üzerine.

rahmetu’llāhi- ‘a. 148a/1,
152a/14, 170b/10, 170b/7, 179a/11,
180b/2, 180b/7, 190b/12, 237a/5,
238b/8, 246a/8, 248b/13, 256b/6,
264a/2

‘aleyhi’l-la‘ne : <Ar. “Lanet onun üzerine olsun!” anlamında olan, şeytandan bahsedilirken kullanılan bir söz.

‘a. 133a/1

‘aleyhim : <Ar. Onların üzerine.

rızvānu’llāhi- ‘a. 212b/15
rahmetu’llāhi- ‘a.- ecma‘in
225b/15, 241a/5

‘aleyhimā : <Ar. Onların üzerine.

rahmetu’llāhi- ‘a. 172b/9,
214a/15

‘aleyhime’s-selām : <Ar. “Allah’ın selamı onların üzerine olsun!” anlamında olan, birden fazla peygamberden ya da melekten bahsedilirken kullanılan bir söz.

‘a. 133b/14, 145a/2, 146b/10,
152a/8, 160b/9, 205b/3

‘aleyhimü’s-selām : <Ar. “Allah’ın selamı onların üzerine olsun!” anlamında olan, birden fazla peygamberden ya da melekten bahsedilirken kullanılan bir söz.

‘a. 174a/7, 251b/4, 251b/6

‘aleyhi’ş-şalâtü ve’s-selâm : <Ar. “Allah’ın salâti ve selamı onun üzerine olsun!” anlamında olan, Hazret-i Muhammed’i selamlamak için kullanılan bir söz.

‘a. 162a/2

‘aleyhi’s-selâm : <Ar. “Allah’ın selamı onun üzerine olsun!” anlamında olan, bir peygamberden ya da melekten bahsedilirken kullanılan bir söz.

‘a. 133a/3, 135a/1, 135a/11, 136b/5, 136b/10, 137b/4, 138a/1, 139a/1, 139a/8, 139b/14, 139b/2, 140b/5, 143a/4, 143b/7, 143b/10, 145a/9, 145b/10, 146a/1, 148a/8, 148a/12, 149b/11, 149b/15, 150b/15, 151b/12, 152a/7, 152b/1, 152b/2, 154a/12, 154a/3, 154a/6, 154b/13, 154b/5, 155a/10, 155a/8, 155b/1, 155b/9, 156a/6, 156b/12, 156b/2, 156b/5, 157a/10, 157b/15, 157b/4, 157b/8, 158a/10, 158a/3, 158a/13, 158b/14, 158b/6, 159a/15, 159a/6, 159b/12, 159b/3, 160a/10, 160a/13, 160b/6, 161a/13, 161a/2, 161b/3, 162a/10, 163b/14, 168a/12, 168b/1, 168b/8, 168b/9, 169a/11, 169a/14, 169a/3, 169a/5, 169b/1, 169b/5, 169b/6, 170a/4 , 170b/8, 171b/11, 171b/14, 171b/7, 172a/15, 172b/10, 172b/11, 173a/12, 173b/14, 173b/15, 174a/11,

174a/3, 174a/8, 174b/1, 174b/6, 174b/8, 175a/11, 175b/1, 175b/7, 175b/8, 176a/15, 176a/8, 176b/12, 176b/2, 176b/4, 176b/8, 177a/6, 178a/1, 178a/11, 178a/14, 178b/7, 178b/13, 179a/7, 179a/12, 179a/4, 179b/1, 179b/11, 179b/13, 179b/14, 179b/9, 180a/12, 180a/13, 180a/14, 180a/2, 180b/13, 180b/3, 181a/1, 181a/9, 186a/11, 186a/14, 186a/9, 186b/15, 186b/3, 186b/4, 186b/7, 187a/4, 187b/3, 187b/7, 188a/15, 188a/2, 188a/7, 188b/10, 188b/8, 189a/13, 189a/9, 189b/2, 190a/14, 190b/1, 190b/13, 191a/10, 191a/12, 191a/2, 191a/6, 191a/8, 191b/14, 191b/4, 191b/6, 192a/2, 192b/10, 192b/13, 192b/5, 192b/8, 193a/2, 193a/4, 193b/10, 193b/3, 193b/6, 194a/12, 194a/4, 194a/8, 194b/10, 194b/3, 194b/8, 195a/5, 195a/7, 195b/10, 195b/13, 195b/7, 196a/1, 196a/11, 196a/15, 196a/4, 196a/5, 196a/6, 196b/12, 196b/14, 196b/8, 197a/4, 197a/6, 197a/9, 197b/3, 197b/6, 197b/8, 198a/10, 198a/14, 198a/15, 198a/4, 198a/8, 198b/10, 198b/12, 198b/2, 198b/5, 199a/3, 199a/7, 199b/1, 199b/14, 199b/4, 200a/13, 200a/4, 200b/1, 200b/3, 201a/1, 201a/10, 201a/12, 201a/4, 201b/13, 201b/6, 201b/7, 202a/10, 202a/15, 202b/8,

203a/1, 203a/12, 203a/7, 203b/14,
203b/6, 204a/2, 204b/12, 205a/1,
205a/13, 205a/9, 205b/14, 205b/2,
206a/8, 206b/12, 206b/9, 207a/9,
207b/5, 208a/5, 209a/14, 209b/14,
210a/9, 210b/13, 213a/2, 213a/6,
213b/1, 215a/11, 215a/7, 215a/9,
215b/4, 216a/7, 216a/9, 219a/1,
221a/13, 221a/3, 221b/10, 222a/15,
223b/12, 223b/2, 224b/11, 224b/4,
225a/11, 225a/2, 225a/4, 225b/3,
225b/6, 228a/10, 228a/13, 228b/15,
228b/2, 229a/2, 229a/7, 229b/15,
229b/5, 230b/3, 231b/1, 231b/15,
232a/15, 232a/6, 232a/9, 232b/2,
232b/7, 233a/9, 234b/5, 235a/6, 236a/3,
236b/15, 236b/8, 237b/3, 237b/9,
239a/2, 239a/9, 240a/1, 240a/15,
240a/6, 240a/9, 240b/9, 241a/10,
241a/5, 241b/12, 241b/2, 241b/7,
242a/14, 243a/9, 243b/5, 244a/7,
244b/11, 244b/2, 245a/10, 245a/8,
246a/1, 246b/3, 247a/2, 247b/13,
247b/6, 247b/9, 248a/6, 248b/10,
249a/11, 249a/4, 249b/11, 250a/2,
250a/3, 250a/6, 250b/10, 251a/10,
253b/1, 253b/10, 253b/15, 254a/11,
254a/3, 254b/9, 255b/6, 255b/8,
256a/11, 256a/14, 256a/4, 256b/13,
256b/14, 256b/3, 256b/5, 256b/9,
257a/1, 257a/3, 257a/8, 257b/13,
257b/9, 258a/5, 258a/7, 258a/9,

258b/14, 259b/11, 260a/11, 260a/15,
260b/14, 260b/9, 261a/12, 261a/3,
261b/11, 261b/12, 262a/1, 262a/10,
262a/8, 262b/12, 262b/4, 262b/8,
263a/13, 263b/13, 263b/14, 263b/15,
263b/5, 264a/12

‘aleyke’s-selām : <Ar. “Selam senin de
üzerine olsun” anlamına gelen söz.

‘a. 219b/3

‘aleyke’s-selām ve raḥmetu ve
berekātuhu : <Ar. “Allah’ın bereketi,
rahmeti ve selamı senin de üzerine
olsun!” anlamına gelen söz.

‘a. 217b/5

‘alī : <Ar. Hazret-i Ali (ö. 40/661),
dördüncü halife, Hazret-i
Muhammed’in amcasının oğlu ve
damadı.

‘a. 136b/3, 164a/4, 165a/10,
180b/15, 198b/3, 201a/15, 201b/1,
201b/3, 201b/5, 201b/7, 204b/8, 204b/9,
205a/5, 205a/6, 205b/6, 205b/7, 208a/6,
210a/6, 210b/7, 217b/15, 218b/4,
220a/14, 221a/13, 221a/14, 221a/5,
222b/10, 222b/8, 222b/9, 223a/3,
223a/4, 223a/5, 225b/11, 225b/14,
225b/2, 225b/4, 225b/6, 226a/1,
226a/10, 226a/13, 226a/2, 226b/12,
226b/3, 226b/8, 227a/2, 228a/11,

228a/9, 240a/8, 243a/3, 245a/10,
245a/12, 245a/9, 245b/13, 254b/8,
257b/12, 260b/14

‘a.+ de 225b/11, 225b/15

‘a.+ den 258b/2

‘a.+ denven 225b/4

‘a.+ dür 169b/3

‘a.+ nüñ 218b/8, 219a/4, 226a/2

‘a. oldu 228b/6

‘a.+ ye 208a/5, 208a/7, 217b/13,
218b/4, 225b/10, 225b/7, 227a/1,
228a/13, 228a/7, 258b/1

‘a.+ yi 226a/1

‘**ālī** : <Ar. Ulu, yüce.

‘ā. 223a/12

‘**ālim** : <Ar. Bilgin, ilim sahibi olan.

‘ā. 144a/15, 148b/7, 158b/3,
161b/7, 193b/8, 224a/5, 224b/8,
255b/10, 257b/5, 261b/12

‘ā.+ i 225b/6

‘ā.+ ler 148a/9, 255b/11,
255b/12, 255b/7

‘ā.+ lerdür 237b/15

‘ā.+ lere 147b/13, 188b/6

‘ā.+ leri 146b/15, 256a/6

‘ā.+ lerüñdür 254b/11

‘ā. oldu 165b/4

‘ā.+ üñ 148a/13, 148b/5, 256a/2,
261b/13

allāh : <Ar. Tanrı, her şeyin yaratıcısı
olan ve onu idare eden en yüce varlık.

a. 156b/6, 172a/9, 180b/10,
180b/12, 191a/1, 194b/12, 201b/4,
216a/5, 218a/4, 222a/6, 222b/14,
229b/14, 239b/10, 240a/7, 247b/14,
247b/15, 248a/4, 248a/6, 258b/7,
261b/5, 263a/2, 264a/9

a.- te‘ālā 152b/2, 163a/7,
171b/13, 172b/2, 205a/10, 208b/12,
210a/15, 214b/8, 216a/4, 219b/9,
234a/5, 235b/15, 258b/5

a.- te‘ālādan 138a/5, 152b/12,
173b/4

a.- te‘ālādandur 152b/13, 259b/3

a.- te‘ālānuñ 247a/4

a.- te‘ālāya 152b/7, 253a/10,
254b/13

a.- te‘ālāyı 257b/2

a.+ a 141a/4, 148a/6, 149a/6,
149b/14, 149b/8, 149b/9, 150b/4,
155a/15, 168b/3, 183b/9, 190a/5,
201a/10, 216a/12, 218b/10, 233a/10,
242a/6, 242b/3, 246a/10, 247b/14,
247b/15, 255a/7, 255a/8, 256b/13,
256b/15, 258a/1, 258b/10, 260b/7,
263a/14, 263a/15

a.+ dan 143b/3, 152b/12, 154b/5,
162a/11, 190a/15, 216b/8, 223a/1,
246a/3, 253a/10, 253b/8, 258a/8

a.+ dandur 137a/10

a.+ dur 151b/10, 151b/8,
222a/14

a.+ ı 149a/2, 180b/12, 181b/8,
257b/2, 260a/7, 260a/8, 260a/9,
261a/10, 264a/5

a.+ um 210b/5, 238b/1

a.+ uñ 146b/14, 200b/14,
220b/14, 236a/6, 248a/2, 248a/4,
248a/5, 261a/3

allāhu ekber : <Ar. “Allah en
büyüktür.” anlamına gelen söz.

a. 208a/15, 242a/15, 245a/13,
245b/5, 262a/11

allāhu te‘ālā : <Ar. Yüce Allah.

a.+ nuñ 248a/3

allahümme : <Ar. “Allah’ım”
anlamına gelen Arapça bir dua sözü.

a. 150a/10, 224a/14, 244a/10,
244a/8

aln : Alın.

a.+ ı 239a/12

alt : Alt.

a.+ ında 173a/14, 175a/12,
234b/9, 235b/3, 236b/1, 247b/3,
249a/15, 249b/14, 249b/15, 249b/9,
263a/3

a.+ ında olacakdur 220a/6

a.+ ındadur 234b/6

a.+ ından 142a/9

altı : Sayı; altı.

a. 143a/7, 152a/15, 169b/5,
169b/7, 170b/10, 188b/10, 221b/5,
222b/6, 224b/12, 227b/14

a.+ dur 258a/11

altı biñ : Sayı; altı bin.

a. 164a/15, 164b/4, 232a/11

altıncı : Altıncı.

a. 170a/6, 174a/6, 189a/5,
198a/2, 239b/7, 249b/3

a.+ sı 258a/12

altı yüz : Sayı; altı yüz.

a. 162a/6, 232a/11

altı yüz biñ : Sayı; altı yüz bin.

a. 133a/13, 133b/8, 231a/12

altı yüz yigirmi : Sayı; altı yüz yirmi.

a. 162a/7

altmış : Sayı; altmış.

a. 148a/4, 199a/15

altmış altı : Sayı; altmış altı.

a. 212b/10

altmış üç : Sayı; altmış üç.

a. 216a/8, 224a/7, 224b/12,
226b/1

altun : Altın.

a. 145a/8, 148b/3, 166b/6,
175b/11, 190a/4, 249a/15, 262a/14

a.+ dan 175b/15, 199a/15

a.+ dandur 133b/5

a.+ uñuz 148b/2

‘ām : <Ar. Herkese ait, genel.

‘ā. 154a/10

fażl-ı ‘ā. 153b/14

tecellā-ı ‘ā. eyledi 223b/10

a‘māl : <Ar. İşler, ameller.

mübtil-i a. oldı 264a/2

amān : <Ar. Eminlik, bağışlama.

a. 206a/4, 206a/5, 211a/3

a.+ dan 260a/2

‘amel : <Ar. Dini buyrukları yerine getirmek için yapılan iş, eylem, niyet.

‘a. 181a/2, 181a/4, 196a/5,
239b/10, 261b/15

‘a.- i şālīh 252a/12, 252a/13,
257b/8, 263b/10

‘a.- i şālīh ola 252a/14

‘a.- i şālīhi 252a/14

‘a.+ den 179a/7

netīce-i ‘a.+ dūr 252b/10

‘a.+ e 181a/13

‘a. eyle 192b/15

‘a. eyledi 149b/3

‘a. eylemeye 148b/5

‘a. eylemeyen 148b/7

‘a. eylese 184a/8, 264a/1

‘a. eyleye 253b/14, 256b/1

‘a. eyleyevüz 147b/8

‘a.+ i 176b/15, 239b/12, 248b/6,
261b/15, 264a/1

‘a. idemezüz 147b/7

‘a.+ in 140b/4, 239b/2, 239b/4,
239b/5, 239b/6, 239b/8, 241b/10

‘a.+ ince 261b/14

‘a.+ inden 147a/1

‘a.+ ine 239b/11, 239b/12

‘a.+ ini 239b/3, 250b/12

‘a.+ leri 222b/2

‘a.+ lerin 177a/1, 220b/6,
232a/5, 233b/5, 236a/9, 239a/6

‘a.+ lerüñ 261a/5

‘a. olmaz 252b/10, 255a/8

‘a.+ ümde 239b/15

‘a.+ üñi 248a/10

‘ameliyye : <Ar. İş, eylem.

aḥkām-ı ‘a.+ dūr 252b/8

‘amīk : <Ar. Derin.

emr-i ‘a.+ de 154a/2

āmine ḥātūn : Hz. Muhammed'in annesi.

ā. 191b/9

ammā : <Ar. Ama, fakat, lakin, ancak.

a. 133a/15, 134a/2, 137b/7, 140a/11, 140a/8, 142a/7, 143a/6, 144b/3, 144b/9, 146a/11, 146a/5, 146b/13, 146b/2, 147a/5, 148a/15, 148b/6, 149a/7, 150b/14, 151a/14, 152a/1, 152b/1, 153a/8, 153b/10, 153b/14, 154a/1, 154a/12, 154b/13, 154b/5, 155a/7, 155b/1, 155b/9, 156a/5, 156a/6, 156b/12, 156b/2, 156b/6, 157a/10, 157b/15, 157b/4, 158a/9, 158b/14, 158b/5, 159a/15, 159a/6, 159b/12, 160a/10, 160b/6, 161a/13, 161a/2, 163b/10, 170a/15, 170b/13, 170b/5, 171a/14, 171a/4, 172b/1, 172b/8, 177a/8, 177b/14, 180b/7, 185a/15, 187a/13, 188b/9, 190a/8, 190b/14, 191b/11, 198a/9, 203b/15, 212b/10, 212b/13, 214a/1, 214b/11, 217a/6, 221a/8, 222a/13, 224b/6, 228a/10, 228a/4, 228b/10, 229b/6, 230a/6, 233a/13, 234a/9, 234b/2, 236a/12, 236a/5, 236a/8, 236a/9, 237a/8, 239a/2, 239a/8, 246a/14, 246a/3, 246a/4, 246b/6, 248b/14, 249a/6, 249b/8, 252b/8, 253b/3, 253b/5, 253b/7, 253b/9, 255a/6, 255a/7, 255a/8, 256a/10, 256a/13, 256b/1, 256b/12,

256b/8, 257a/11, 257a/2, 257a/5, 258a/11, 258a/9, 258b/13, 258b/5, 258b/7, 259a/13, 259b/10, 259b/15, 259b/6, 260a/10, 260a/7, 260a/8, 260a/9, 260b/1, 260b/12, 263b/11, 263b/9, 264a/11, 264a/8, 264a/9

‘ammū : <Ar. Amca.

‘a.+ sı 168a/7, 214b/9, 226b/1

‘amru bin’il-‘aş : Amr b. el-Âs (ö. 43/664), meşhur Arap komutan ve sahabi.

‘a. 211b/5

‘amuca : Amca.

‘a.+ m 220a/14

añ - : Anmak.

a.- arın 136b/15

a.- dı 216a/12

a.- dılar 149a/2

a.- maḡ 261a/10

a.- mayay+ idi

a.- sa 136b/14, 194b/6

ana : Anne.

a. 253a/12

a.+ dan 217b/10

a.+ ları 141b/9

a.+ m 142b/10, 142b/7, 142b/9, 214b/3, 214b/5, 217a/5, 254b/9

a.+ mı 214b/5, 231b/3
a.+ ñ 250b/6
a.+ sı 138a/2, 138b/4, 138b/8,
140b/1, 148a/5, 157a/14, 166a/15,
166a/4, 166b/1, 177b/14, 207a/10,
214b/12, 250a/13, 250a/15, 251a/12
a.+ sı+ 'ile 138b/6
a.+ sina 143b/15, 151b/3, 154b/2
a.+ sından 140b/6, 141b/10,
143b/4, 202b/13
a.+ sımı 215a/2, 215a/6, 250a/10
a.+ sınuñ 138b/6

añaru : İleri, öte.

a. 230a/3

ancağ : Sadece, yalnız.

a. 140b/7, 156b/6, 171a/2,
176a/11, 210a/1, 215b/5, 218a/4,
232a/12, 251b/11, 252b/10, 257b/7

ancılaym : Onun gibi.

a. 145a/4, 149b/15, 150a/9,
162a/5, 177b/5, 216a/1, 242b/8, 246a/2,
252a/9

a.+ dur 148b/6, 251b/8

and iç - : Yemin etmek, söz vermek.

a.- er 133a/9

‘anhā : <Ar. Ondan.

rağiya'llāhu- 'a. 169a/7,
180a/13, 247b/13

‘anhu : <Ar. Ondan.

'a. 133b/11
rağiya'llāhu- 'a. 135a/2, 136b/3,
136b/6, 137a/13, 137a/7, 137b/13,
140b/1, 141b/12, 142b/8, 143b/4,
144a/8, 147a/9, 152a/12, 152a/8,
163b/14, 166b/2, 166b/7, 168b/12,
172b/10, 174a/7, 174b/11, 176b/11,
186a/8, 192b/13, 194b/7, 195b/6,
197a/2, 201a/15, 205a/12, 209b/1,
214b/13, 221b/1, 221b/6, 224a/9,
225a/1, 225a/15, 225b/1, 226b/11,
226b/5, 236a/14, 241a/5, 242b/13,
247a/5, 248a/8, 254b/2, 254b/4, 254b/7,
260a/11

‘anhum : <Ar. Onlardan.

rağiya'llāhu- 'a. 180a/11,
198b/3, 226a/1

rağiya'llāhu- 'a.- ecma'ın
165a/11, 226a/12

‘anhumā : <Ar. O ikisinden.

rağiya'llāhu- 'a. 170a/1, 189a/8,
200b/14, 214a/15, 223a/6, 227a/10

anlar : Onlar; çokluk üçüncü kişi adılı.

a. 133a/2, 135a/4, 143b/5,

143b/9, 144a/8, 149a/1, 149b/5, 183a/4, 183b/6, 183b/9, 188a/1,
 176b/15, 177a/1, 177a/4, 177a/5, 188b/14, 190a/6, 196b/7, 196b/9,
 177a/15, 183a/2, 188a/1, 189a/11, 210b/8, 215a/5, 229a/4, 235a/2, 256a/2,
 189a/15, 198b/6, 206a/10, 207b/9, 258b/4
 212a/10, 212b/12, 212b/13, 229a/4, a.+ dandur 233a/9
 232a/4, 232b/13, 233a/8, 235b/11, a.+ dur 181a/5, 181b/10, 183a/9,
 235b/12, 236a/10, 236a/3, 237b/15, 185a/4, 190a/12, 196b/6, 243a/12,
 243a/10, 243a/11, 243a/14, 251a/1, 255b/10
 251a/6, 255b/5, 257a/2, 257a/7, a.+ i 133b/8, 134a/1, 135a/3,
 258a/15, 258a/9, 258b/14, 258b/15, 135a/4, 137a/1, 146b/9, 147a/2, 155a/1,
 260a/13, 260b/2 155a/3, 155a/7, 155b/8, 159b/10,
 a.+ a 133a/10, 133a/12, 133a/13, 178b/7, 183a/8, 183b/14, 187a/9,
 133a/2, 133a/4, 133a/7, 133a/9, 188a/9, 198a/3, 199a/10, 199a/7,
 139a/12, 143a/9, 146b/2, 146b/6, 202b/14, 205a/1, 207b/3, 210a/11,
 150a/7, 151b/4, 154b/14, 154b/15, 212a/10, 213a/5, 222a/1, 223a/9,
 155a/1, 155a/15, 173a/3, 173a/5, 231b/11, 233a/7, 235a/5, 237b/15,
 177a/4, 178b/6, 179a/10, 181b/9, 238a/2, 242a/13, 250b/1
 182b/10, 182b/12, 182b/9, 183a/3, a.+ uñ 137a/2, 140a/5, 140a/7,
 183a/4, 183b/10, 183b/11, 188b/11, 147a/1, 147b/9, 148b/8, 150a/3, 158b/1,
 188b/13, 188b/14, 188b/3, 188b/4, 177a/1, 177b/14, 180a/6, 180a/7,
 188b/5, 189a/1, 189a/11, 189a/3, 181a/6, 182b/10, 182b/13, 182b/2,
 189a/5, 190a/6, 190b/9, 191a/1, 195a/5, 182b/5, 184b/1, 187a/9, 189b/2,
 198a/1, 198a/6, 198a/7, 201b/9, 190a/15, 193b/7, 195a/9, 198a/2,
 204a/14, 206b/15, 207b/10, 212a/14, 200a/8, 200a/9, 204a/2, 209a/9,
 216b/13, 218a/1, 231b/7, 233a/14, 212b/12, 220a/8, 229a/5, 229b/13,
 233b/7, 234a/6, 234b/14, 234b/15, 230a/15, 231b/6, 231b/7, 232a/3,
 236a/11, 237b/15, 237b/2, 243a/11, 233a/7, 234a/13, 235b/1, 237b/12,
 243b/1, 257a/13, 261b/5 242b/12, 243b/1, 244b/1, 255b/11,
 a.+ a eylemege 201b/10 256a/2, 256b/7, 256b/9, 257a/3, 257a/8,
 a.+ da 146b/2 257b/4, 258b/15, 260a/14
 a.+ dan 150b/14, 153b/8, a.+ uñ+ ile 144a/9
 176b/15, 176b/7, 178b/7, 181b/6, a.+ uñdur 147a/3, 194a/7

anlarcılayın : Onlar gibi.

a. 234b/3

añsuz : Ansızın, birdenbire.

a. 212b/2

añul - : Anılmak, hatırlanmak, zikredilmek.

a.- duğı 237b/13

‘ār : <Ar. Utanma, utanç duyma.

‘a. 213b/3

‘a. eylediler 191a/4

‘a. eyledüñ 222b/12

‘a. itdüm 199a/2

‘a. itmezdi 167b/12

ara : Ara, orta.

a.+ mda 182b/13, 184b/1, 185a/3

a.+ muzda 189b/5, 213b/11

a.+ muzdan 204a/3

a.+ ñda 223b/2, 261a/8

a.+ ñuzda 207b/10

a.+ sina 214b/7

a.+ sinca 247a/1

a.+ sında 139b/3, 140a/9,

151b/1, 152a/13, 168b/8, 180b/5,

187b/8, 200a/9, 206a/13, 208a/14,

210a/1, 222a/7, 229b/8, 238a/13,

240a/2, 246b/14, 261a/6

a.+ sındadur 187b/13, 248b/11

a.+ sındağı 192a/8, 231a/13

a.+ sından 135b/2, 140a/5,
211b/1

a.+ ya 187a/3

ara - : Aramak.

a.- dı 212a/6

‘arab : <Ar. Arap kavmine mensup olan kimse.

‘a. 192b/2, 192b/3, 199a/1,
219a/11, 219a/13, 219a/14

‘a.+ dan 152a/4

‘a.+ uñ 205b/13

aralık : Aralık, süre.

a.+ da olan 264a/14

arashāt : <Ar. Mahşer yeri, kıyamet gününde ölülerin dirilip toplanacağı meydan.

a. 253a/13

‘araz : <Ar. Kendi kendine vücut bulamayıp meydana gelmesi için bir cevhere muhtaç olan şey.

‘a. 259a/4

ard : Arka, peş.

a.+ ma 138b/1, 139a/9, 167b/12

a.+ inca 133a/11, 151a/11,

228b/9, 247b/7, 250b/2

a.+ nda 212b/1, 261b/13

- a.+ ındadır 239a/11
a.+ ındağı 165a/9
a.+ ındağın 167a/1
a.+ ından 205b/12, 221a/14
- 'arefe** : <Ar. Bayramlardan bir önceki gün.
'a. 215b/15
- arı -** : Zayıflamak.
a.- yıp 138a/3
- arid -** : Zayıflatmak.
a.- up 138a/2
- arın -** : Temizlenmek.
a.- dı 141a/12
- arqa** : Arka, peş.
a.+ ma 201a/2
a.+ sı 133b/5
a.+ sına 201a/3
a.+ sında 167a/5, 183b/5
- arğun** : Gizli, saklı.
a. ol 219a/6
- armağan** : Armağan, hediye.
a. 188b/2
a.+ ları 247a/6
a.+ um 188b/2
a.+ uñ 188b/9
- arpa** : Buğdaygillerden, ekmeek yapımında kullanılan bir bitki.
a. 138b/5, 167a/15, 207a/4, 222b/7
- arслан** : Aslan.
a.+ ıvan 210b/8
- 'arş** : <Ar. İslam inancına göre göğün en yüksek katı, dokuzuncu gök.
'a. 174b/3, 175a/12, 175b/3, 176b/4, 176b/6, 235a/9, 235b/14, 243b/10, 243b/14
'a.+ a 175a/11, 176a/4, 178a/12, 235b/6, 244a/3
'a.+ da 164b/4, 240a/11
'a.+ dadur 235a/8
'a.+ dan 177b/1, 182b/12
'a.+ dandur 243a/12
'a.+ dur 174b/5, 176b/4
'a.+ ı 164a/5, 165a/2, 166a/1, 175b/4, 217a/10, 229b/5, 229b/7, 251b/8
'a.+ um 235a/9, 243a/15
'a.+ uñ 184b/9, 229b/10, 229b/3, 234b/6, 234b/9, 235b/3, 247b/3, 249a/15, 263a/3
'a.+ un olsun 247a/12
- arşun** : <Far. Uzunluk ölçüsü.
a. 206b/2

art - : Artmak, fazla gelmek.
a.- anını 224b/3

ā.+ lar 230b/13, 230b/15
ā.+ sı 228b/4
ā.+ sına 167a/13

artuğ : Fazla.

a.+ ı 236a/1

artuğ : Fazla.

a. 144a/3, 150a/2, 178b/4,
180b/11, 181b/2, 187a/15, 189b/4,
207b/3, 237a/9, 259a/1
a.+ dur 145b/13, 196b/12,
221a/2, 221a/3, 248a/7

aru : Temiz günahsız.

a. 141b/3
a. ola 259b/7

aru : Arı, zar kanatlılardan, bal yapan, iğnesi olan bir böcek.

a. 241a/12

arż : <Ar. Sunma, takdim etme, bildirme.

‘a. eyle 169a/15
‘a. eyledi 139b/10, 169b/2,
172b/14, 227a/5
‘a. eylediler 167a/9
‘a. ider 255a/1
‘a. olunur 222b/2

ārzū : <Far. Bir şeye karşı duyulan istek.

ā. itdüñ 231b/10

ārzūla - : <Far. + Tr. Arzu etmek, bir şeye istek duymak.

ā.- dum 231b/12

as - : Asmak, bir şeyi yüksek bir yere tutturmak.

a.- a kodı 240a/11
a.- alardı 231b/12
a.- mışlar 231b/11

aş - : Asmak, bir şeyi yüksek bir yere tutturmak.

a.- a kodı 138a/4
a.- a koyup 234a/8
a.- ayın 138a/4
a.- dılar 151a/14

aşam : <Ar. Sağır.

a. 242b/12, 242b/13
a.+ van 242b/12

āsān : <Far. Kolay.

ā.+ dur 262b/8
ā. olsun 190b/8

āşār : <Ar. Eserler; belirtiler.
tetābi ‘-i ā. 190b/15

ā.- ı cemālūñ 159a/8

‘āš bin vāyil : Ebû Amr el-Âs b. Vâil (ö. 622), İslamiyet'e karşı direniş göstermiş ve Kur'an'da "ebter" diye adlandırılmış, Mekke'nin ileri gelenlerinden biri.

‘ā. 204a/9

aşfiyā' : <Ar. Her türlü kötülükten arınmış saf ve temiz kimseler, ermişler.

a. 162b/4

aşgar : <Ar. Çok küçük.

şirk-i a. 263b/15

şirk-i a.+ dan 263b/15

aşhāb : <Ar. Hazret-i Muhammed'i veya diğer peygamberleri görmüş, sohbetinde bulunmuş kimseler, sahabiler.

a. 180a/10, 180b/4, 197a/3, 197b/7, 200a/11, 200a/6, 201b/12, 201b/7, 201b/8, 202a/14, 204b/4, 206b/8, 208a/12, 208a/3, 208a/8, 208a/9, 209a/5, 209a/8, 210a/5, 211a/6, 212a/12, 213a/13, 218a/6, 218b/5, 222a/1, 227a/12

a.+ a 210a/5

a.+ ile 133b/11

a.- ı şuffe 228b/10, 229a/2

a.- ı şuffeye 228b/15

a.+ dan 200a/4, 214a/3, 223b/5

a.+ dan ola 198b/13

a.+ ı 145b/15, 201a/11

a.+ ina 204b/7

a.+ larımı 223a/7

a.+ um 216b/14, 258a/10

a.+ umdur 258b/14

a.+ uñ 145b/12, 226a/15

a.+ uña 188b/9

‘āšī : <Ar. İsyân eden, baş kaldıran.

‘ā. 146a/10, 201a/8, 231b/4

‘ā.+ lerüñ 178b/10

‘ā. ola 248b/14

‘ā. olanları 240a/12

‘ā. oldılar 133b/9, 150b/8

‘ā. olduñ 134b/13

‘ā. olmadum 142b/15

‘ā. olmaduñuz 233a/12

‘ā. olmayalar 181b/12

‘ā. olmazduğ 233b/8

‘ā. olsa 249a/7

‘ā. olsañuz 186b/14

‘ā. olur 182a/2, 193a/11, 193a/13, 193a/15, 193b/2

‘ā. olurlar 233b/7

asıl - : Asılmak, bir şeyin yüksek bir yere tutturulması.

a.- up+ turur 249b/1

aşıl - : Asılmak, bir şeyin yüksek bir yere tutturulması.

a.- up+ dururdı 153a/12

aşıl : <Ar. Gerçek, hakiki.

a.+ da 171a/13

a.+ ları 258a/11

āsiye ḥātūn : Firavun'un Hazret-i Musa'ya iman etmiş olan eşi.

ā. 235b/2

aşl : <Ar. Gerçek, hakiki.

a.+ ı 169b/15, 260b/3

a.+ ıdur 257b/14, 258b/11,
261a/4

a.+ ını 153b/13

aşlā : <Ar. Hiçbir zaman, katiyen.

a. 137b/4, 137b/5, 140a/1,
140b/4, 161a/10, 167b/1, 167b/8,
182b/13, 182b/2, 184a/10, 184a/8,
184a/9, 184b/11, 184b/4, 185a/3,
189b/12, 190a/3, 190b/3, 196b/5,
233b/8, 237a/15, 245a/11, 251a/10,
258b/6, 260a/7

a. olmadı 216a/2

aşlī : Birincil, asıl olan.

a.+ dūr 255a/6

aşşı : Kazanç, kâr, fayda.

a. itmek 253a/10

a.+ sını 179a/11

aşağa : Bir şeyin alt tarafta bulunan kısmı, bulunulan yere göre daha alçakta olan şey.

a. 159b/10, 166b/11, 166b/12,
174a/10, 214a/8, 214b/1, 217a/3,
232a/5, 234a/8

a.+ dur 229b/4

a. eyle 232a/1

a.+ ya 182a/11

‘aşeret : <Ar. On kişi.

‘a.- i mübeşşire 228a/10

‘āşık : <Ar. Bir şeye veya bir kimseye karşı aşırı sevgi duyan kimse.

‘ā. oldu 157a/1

‘ā. oldılar 157a/14

‘ā. olurdu 157a/13

āşikāre : <Ar. Açık, belli.

ā.+ de 253b/8

ā. itdiler 220a/4

ā. oldu 148b/6

‘āşüre : <Ar. Muharrem ayının onuncu günü.

‘ā. 135a/9, 152a/13, 227b/6

at - : Atmak.

a.- dı 155b/12, 156a/7, 156b/3

a.- sa 201a/13

at : Yük çekme, binme, taşıma gibi amaçlar için kullanılan tek tırnaklı hayvan.

a. 210b/8, 251b/3, 263a/7

a.+ a 251b/4

a.+ ı 251b/4

a.+ ına 254a/5

ata : Cet, dede, baba.

a.+ dan 238a/4

a.+ ları 141b/9

a.+ m 214b/14, 214b/3, 214b/5,

217a/5

a.+ ma 222b/9

a.+ mı 231b/3

a.+ muz 198b/6

a.+ ñ 214b/15, 220a/5, 250b/5

a.+ ña 218a/3

a.+ sı 138b/4, 142a/4, 142b/1,

157a/14, 177b/14, 214b/12, 214b/7,

215a/2, 250a/13, 250a/15, 251a/12,

253a/12

a.+ sına 138b/12, 146a/14,

154b/1

a.+ sından 141b/10, 154a/15,

154b/4

a.+ sını 215a/5, 250a/10

a.+ sinuñ 156b/1, 161a/1, 161a/8

a.+ suz 141a/9, 161b/4

‘aṭā : <Ar. Bağış, ihsan.

‘a. eyledi 135a/7

‘a. itmiş- 156a/4

‘a. kıldı 173a/10

‘ātikeye : Âtike bint Abdülmuttalib, Hazret-i Muhammed’in halası.

‘ā. 168a/7

atlu : Ata binmiş olan kimse.

a. 208a/4, 210a/1

a.+ ya 254a/4

‘avām : bkz. ‘avāmm

‘a. 191a/14

‘avāmm : <Ar. Halk, halkın alt tabakası.

‘a.- ı beşer 232b/1

‘a.- ı melekden 232b/1

āvāz : <Far. Yüksek ses, feryat.

ā. 134b/4, 166a/7, 172b/12,

173a/2, 173a/5, 175a/12, 179a/8,

188a/3, 197a/3, 212a/7, 221a/15,

229a/15, 241a/13, 244b/12, 244b/13

ā.+ ı 179a/8, 241a/12, 248a/14

ā.+ ıdur 244b/12, 244b/14

ā.+ ın 168b/4, 218b/4, 245a/1

ā.+ ından 188a/3

ā.+ ları 248a/14

avlu : <Yun. Bir yapının ortasında kalan üstü açık, etrafı duvarla çevrili alan, bahçe.

a. 178a/3

a.+ da 178a/3

avrat : <Ar. Kadın, eş.

‘a. 139b/4, 139b/8, 139b/9, 172b/13, 173a/6, 234a/2, 235a/15, 243a/8

‘a.+ a 148b/5

‘a.+ dan 202a/3

‘a.+ dur 136b/4

‘a.+ ı 135a/11, 135a/13, 136a/14, 137a/2, 137a/6, 137b/9, 138a/15, 139b/3, 140b/1, 146a/11, 151b/3

‘a.+ ına 140b/7

‘a.+ ını 136a/12

‘a.+ ınıñ 136b/8, 136b/9

‘a.+ lar 143a/15, 179a/5, 203a/12, 209a/6, 209a/7, 233a/15

‘a.+ lara 237b/2

‘a.+ lardan 137b/7, 169b/2, 228b/5

‘a.+ ları 146b/5

‘a.+ larınıñ 235a/15

‘a.+ um 137b/7

‘a.+ uñ 139b/4

‘a.+ uñdan 135a/14

‘a.+ uñı 135b/1

avratlıg : Kadınlık, eşlik.

‘a.+ a 136b/2

avuç : Elin iç kısmı.

a. 167a/7, 204b/13, 214a/8, 238a/11

ay : Yılın ayrılmış olan on iki bölümünden her biri.

a. 169b/5, 169b/7, 170b/10, 189b/15, 190a/2, 198b/13, 199b/5, 199b/6, 200a/1, 208b/11, 209a/4, 221b/5, 222b/6, 224a/7, 224b/12, 227b/10, 227b/14, 235b/14

a.+ ı 242b/9

a.+ ın 197a/11, 216b/11

a.+ ında 145b/5, 152a/12, 170a/2, 225a/14

a.+ ınıñ 137b/10, 139b/1, 139b/14, 226b/4

a.+ lar 253a/7

a.+ umdur 195a/12

a.+ uñ 169b/10, 169b/13

a.+ uñdur 195a/13

ay : Dünya'nın uydusu olan gök cismi.

a. 167a/9, 206b/5, 262b/14

a.+ a 167a/8

a.+ ı 221a/8

ayağ : Ayak.

a.+ a 166b/14

a.+ ı 141a/7, 142a/9, 165a/5,
205b/9, 235a/7

a.+ m 172b/4, 206a/4, 211a/4

a.+ ma 226b/14

a.+ mda 178b/5, 180a/6

a.+ mı 153a/15

a.+ uñ 141a/5, 176b/7

a.+ uña 175a/14

ayak : Ayak.

a. 145a/8, 202a/2

a.+ larda 147b/5

a.+ ları 133b/5, 165b/10, 179a/9,
229b/4, 230a/1

a.+ ların 176b/1

a.+ larına 176b/2, 220b/13

a.+ laruma 176b/3

a.+ laruñ 176b/1

‘ayāl : <Ar. Bir kişinin bakmakla
yükümlü olduğu kimseler.

ehl-i ‘a.+ i 182a/6

āyāt : <Ar. Ayetler.

ğarāyib-i ā. 215a/10

şuṭūḥ-ı ā.- ı bāhirāt 153a/5

ā.- ı beyyināt 215b/7

ā.- ı neyyirāt 206b/6

mecāmi‘-i ā.+ ı 162a/2

‘ayb : <Ar. Kusur, eksiklik,
utamlacak davranış veya durum.

‘a. 213b/3

‘a.+ m 253b/12

‘a.+ ma 253b/11

‘a.+ mdan 185b/3

‘a.+ mı 185b/3

ayd - : Söylemek.

a.- alar 184b/9

a.- ur 133a/9, 133b/12, 134a/14,
135a/2, 135b/10, 135b/13, 135b/14,
136b/12, 136b/3, 136b/6, 137a/13,
137a/14, 137a/7, 137b/13, 137b/2,
137b/5, 139a/15, 139a/2, 140b/1,
140b/6, 141b/12, 141b/6, 142a/11,
142a/3, 142a/5, 142a/9, 142b/10,
142b/5, 142b/8, 143a/6, 143b/10,
143b/4, 143b/7, 144a/4, 144a/8, 145b/7,
146a/15, 146a/6, 146b/10, 146b/14,
147a/5, 147a/6, 147a/9, 147b/8, 148a/1,
148a/3, 152a/13, 152a/14, 152a/8,
154a/1, 163a/2, 163b/14, 164a/4,
166b/2, 166b/7, 168b/12, 169b/10,
170a/1, 170b/7, 171b/1, 171b/12,
174a/15, 174a/8, 186b/7, 187a/5,
187b/10, 187b/11, 187b/12, 187b/15,
187b/16, 187b/9, 191b/13, 192b/8,
193b/5, 194a/10, 194b/14, 201a/7,
202a/12, 205a/12, 206a/11, 208b/4,
209a/3, 210b/11, 211b/15, 212a/15,
212a/3, 212a/8, 212b/11, 212b/7,
214a/15, 214a/4, 214b/13, 214b/7,
215b/14, 217a/12, 231a/2, 231a/5,
232b/10, 232b/12, 232b/13, 232b/15,

232b/2, 232b/5, 232b/6, 233a/1,
233a/11, 233a/3, 233a/4, 233a/5,
233a/6, 233a/8, 234b/14, 235a/1,
235a/12, 235a/3, 235a/9, 235b/10,
235b/11, 235b/5, 235b/6, 235b/8,
236a/12, 236a/2, 236a/5, 236a/7,
236a/8, 236a/9, 236b/13, 236b/2,
236b/5, 236b/9, 237a/1, 237b/12,
237b/15, 237b/4, 237b/7, 238a/2,
238a/4, 238a/7, 238a/8, 238b/10,
238b/11, 238b/13, 238b/9, 239a/4,
239b/11, 239b/3, 240a/8, 241a/13,
241a/14, 242a/15, 242b/10, 242b/14,
242b/9, 243a/1, 243a/4, 243b/12,
243b/6, 245a/13, 245a/15, 245a/2,
245a/4, 245b/2, 245b/3, 245b/4, 245b/6,
247a/11, 247a/3, 247b/10, 248a/10,
248a/11, 248a/12, 249b/10, 250a/7,
250a/9, 250b/11, 250b/4, 251a/7, 251a/8
a.- urdı 138b/2, 212a/11, 212a/9,
254b/5

a.- urın 220b/10

a.- urın+ ki 204a/8

a.- urlar 134a/2, 137a/4, 140a/3,
141a/7, 143a/7, 151b/2, 152a/9, 152b/5,

157a/4, 166a/6, 168b/13, 168b/15,
169a/3, 171b/4, 175a/1, 203b/14,
206b/12, 215b/4, 232b/11, 232b/12,
232b/4, 232b/9, 233a/1, 233a/2, 233a/3,
233a/4, 233a/6, 233a/7, 235a/1,
235a/10, 235b/11, 235b/14, 236a/10,
236b/12, 237b/11, 237b/14, 237b/6,

238b/1, 239b/14, 241a/13, 243b/11,
243b/13, 243b/14, 247a/7, 247b/1

a.- ursa 238a/5, 238a/7

a.- uruz 180b/8

aydınlık : Işık, aydın olma durumu.

a. 244a/2, 244a/3, 244a/5

aydunluk : Işık, aydın olma durumu.

a. 244a/4

āyet : <Ar. Kur'an-ı Kerim'de
sureleri oluşturan kısımlardan her biri.

ā. 200a/10, 203b/3, 209a/5,
216a/3, 216a/7, 224a/10, 240a/9

āḥir-i ā. 216a/6

ā.- i ḳur'ān 215a/9

ā.- i sāṭı'a 246b/1

ā.+ den 216a/7

ā.+ i 208b/9, 209a/1, 209a/10,
214a/10, 217a/1, 220b/12, 222a/8,
254b/1

ā.+ ine 168b/14

ā.+ leri 169b/14, 216a/9

ā.+ üñ 216a/4

āyete'l-kürsī : <Ar. Bakara suresinin
tevhit hakkındaki 255. ayetinin adı.

ā. 177b/10, 240a/9

ayid - : Söylemek.

a.- a 178a/10, 184b/10, 184b/12,
184b/14, 243a/7, 250b/4, 250b/9,

251a/5	146a/4, 146b/1, 146b/11, 146b/12,
a.- alar 202a/8, 232b/9, 248b/3	146b/13, 146b/15, 146b/3, 146b/4,
a.- uñ 147b/7, 198b/6, 237b/7	147b/2, 147b/9, 147b/12, 148a/13,
	148a/5, 148a/6, 148a/8, 148a/9,
'ayın : <Ar. Bir şeyin kendisi, aslı.	148b/10, 148b/11, 148b/13, 148b/15,
'a. 170b/14	148b/3, 148b/5, 148b/8, 149a/1,
	149a/10, 149a/12, 149a/14, 149a/3,
ayırcı : Ayıran, ayrı bırakan kimse.	149a/7, 149a/9, 149b/10, 149b/11,
a.+ dur 219a/15	149b/14, 149b/15, 149b/2, 149b/3,
	149b/7, 149b/8, 149b/9, 150a/10,
ayıt - : Söylemek.	150a/12, 150a/5, 150a/7, 150b/10,
a. 168b/10, 179b/13, 188b/11,	150b/11, 150b/2, 150b/5, 151b/3,
188b/13, 188b/14, 189a/1, 189a/3,	151b/7, 151b/8, 151b/9, 162b/13,
189a/5, 199a/5, 218a/11	165a/7, 166a/13, 166a/7, 166b/5,
a.- dı 133a/3, 133a/4, 133a/5,	168a/10, 168a/13, 168a/14, 168a/15,
133a/7, 133a/9, 134a/4, 134a/5, 134a/6,	168b/1, 168b/10, 168b/5, 168b/9,
134b/1, 134b/11, 134b/12, 134b/5,	169a/7, 169a/10, 169a/11, 169a/12,
134b/7, 134b/9, 135a/14, 135a/3,	169a/14, 169a/15, 169b/5, 170b/10,
135b/11, 135b/12, 135b/8, 136a/15,	170b/11, 171a/11, 172a/15, 172b/10,
136a/9, 136b/11, 137a/10, 137a/13,	172b/11, 172b/2, 172b/7, 173a/10,
137b/13, 137b/14, 138a/10, 138a/2,	173a/13, 173a/3, 173a/5, 173a/7,
138b/12, 138b/14, 138b/2, 138b/4,	173a/9, 173b/15, 173b/3, 174a/11,
138b/7, 139a/10, 139a/12, 139a/14,	174a/14, 174a/15, 174b/12, 174b/2,
139a/2, 139a/3, 139a/5, 139b/10,	174b/4, 174b/6, 174b/7, 174b/9,
139b/11, 139b/12, 139b/7, 140a/1,	175a/10, 175a/12, 175a/14, 175a/3,
140a/12, 140a/7, 140b/11, 140b/3,	175a/4, 175a/5, 175b/11, 175b/12,
140b/8, 141a/4, 141a/8, 141b/2, 141b/3,	175b/2, 175b/3, 175b/4, 175b/5, 175b/6,
141b/4, 142a/1, 142a/7, 142b/2, 142b/4,	175b/8, 176a/11, 176a/12, 176a/13,
143a/10, 143b/4, 143b/8, 144a/10,	176a/4, 176a/5, 176a/6, 176a/7, 176b/1,
144a/11, 144a/6, 144a/9, 145a/12,	176b/10, 176b/11, 176b/13, 176b/14,
145a/15, 145b/1, 145b/11, 145b/2,	176b/2, 176b/3, 176b/4, 176b/5, 176b/7,
145b/3, 145b/4, 145b/7, 146a/10,	176b/8, 177a/11, 177a/13, 177a/14,

177a/6, 177a/7, 177a/9, 177b/1, 177b/10, 177b/12, 177b/3, 177b/4, 177b/5, 177b/7, 177b/8, 177b/9, 178a/1, 178a/9, 178a/13, 178a/14, 178a/15, 178b/13, 178b/14, 178b/8, 178b/9, 179a/1, 179a/11, 179a/12, 179a/14, 179a/5, 179a/6, 179a/7, 179b/11, 179b/12, 179b/14, 179b/5, 179b/7, 180a/13, 180a/3, 180a/4, 180b/13, 180b/2, 180b/4, 180b/5, 181a/10, 181a/11, 181a/12, 181a/13, 181a/14, 181a/15, 181a/2, 181a/9, 181b/1, 181b/10, 181b/2, 181b/4, 181b/6, 181b/7, 181b/9, 182a/5, 183a/1, 183a/8, 183a/9, 183b/1, 183b/15, 183b/2, 183b/3, 183b/4, 183b/6, 183b/7, 183b/9, 184a/5, 185a/2, 185a/3, 185a/7, 186a/12, 186a/14, 186a/9, 186b/15, 186b/3, 186b/4, 186b/5, 186b/7, 187a/14, 187a/15, 187a/5, 187a/8, 187a/9, 187b/1, 187b/3, 187b/7, 188a/1, 188a/12, 188a/15, 188a/3, 188a/7, 188a/8, 188a/9, 188b/10, 188b/11, 188b/2, 189a/12, 189a/13, 189a/14, 189a/8, 189b/10, 189b/12, 189b/14, 189b/3, 189b/5, 189b/6, 189b/9, 190a/1, 190a/2, 190a/4, 190a/8, 190b/1, 191b/12, 192a/1, 192a/11, 192a/12, 192a/14, 192b/10, 192b/14, 192b/2, 192b/5, 192b/6, 192b/8, 193a/3, 193a/4, 193b/10, 193b/12, 193b/3, 193b/4, 193b/8, 194a/13, 194a/14, 194a/2, 194a/6, 194a/9, 194b/13, 194b/3, 194b/7, 194b/9, 195a/11, 195a/3, 195a/4, 195a/5, 195a/6, 195a/7, 195a/8, 195b/11, 195b/4, 195b/7, 195b/8, 196a/1, 196a/11, 196a/13, 196a/2, 196a/4, 196a/7, 196a/8, 196a/9, 196b/1, 196b/12, 196b/14, 196b/15, 196b/2, 196b/8, 196b/9, 197a/10, 197a/2, 197a/4, 197a/6, 197a/9, 197b/10, 197b/4, 197b/8, 198a/10, 198a/11, 198a/15, 198a/4, 198a/8, 198b/1, 198b/10, 198b/11, 198b/14, 198b/15, 198b/4, 198b/5, 198b/8, 198b/9, 199a/1, 199a/11, 199a/4, 199a/7, 199b/1, 199b/10, 199b/11, 199b/12, 199b/14, 199b/15, 199b/2, 199b/4, 199b/5, 199b/6, 199b/7, 199b/8, 199b/9, 200a/13, 200a/15, 200a/4, 200a/7, 200b/1, 200b/2, 200b/3, 200b/5, 201a/13, 201a/14, 201a/2, 201a/6, 201b/1, 201b/13, 201b/14, 201b/3, 201b/4, 201b/5, 201b/6, 201b/7, 201b/8, 202a/1, 202a/10, 202a/11, 202a/12, 202a/14, 202a/15, 202a/2, 202a/4, 202b/3, 202b/5, 202b/6, 202b/9, 203a/1, 203a/12, 203a/13, 203a/4, 203a/7, 203a/8, 203b/6, 203b/7, 203b/9, 204a/10, 204a/11, 204a/12, 204a/15, 204a/3, 204a/6, 204a/7, 204a/8, 204a/9, 204b/2, 204b/5, 204b/7, 204b/8, 205a/10, 205a/13, 205a/14, 205a/2, 205a/6, 205b/13, 205b/14, 205b/15,

205b/4, 205b/6, 206a/1, 206a/10, 206a/2, 206a/3, 206a/6, 206a/8, 206b/1, 206b/14, 207a/10, 207a/2, 207b/10, 207b/12, 207b/13, 207b/2, 207b/5, 207b/7, 207b/8, 208a/11, 208a/13, 208a/15, 208a/9, 208b/12, 208b/14, 208b/2, 208b/4, 209b/11, 210a/12, 210a/15, 210a/3, 210a/4, 210a/7, 210b/12, 210b/13, 210b/15, 210b/5, 210b/7, 211a/1, 211a/2, 211a/7, 211b/3, 212a/13, 212b/12, 213a/11, 213a/15, 213a/8, 213b/1, 213b/10, 213b/11, 213b/13, 213b/4, 213b/6, 214a/5, 214b/1, 214b/14, 214b/5, 215b/11, 215b/12, 216a/10, 216b/13, 216b/14, 216b/2, 217a/12, 217a/14, 217a/15, 217a/6, 217b/1, 217b/12, 217b/15, 217b/3, 217b/5, 217b/6, 217b/8, 217b/9, 218a/10, 218a/12, 218a/2, 218a/4, 218a/5, 218a/7, 218a/8, 218a/9, 218b/11, 218b/12, 218b/2, 218b/4, 218b/6, 219a/1, 219a/10, 219a/12, 219a/13, 219a/14, 219a/5, 219a/7, 219a/9, 219b/10, 219b/11, 219b/13, 219b/14, 219b/2, 219b/3, 219b/4, 219b/6, 219b/7, 219b/8, 220a/1, 220a/10, 220a/11, 220a/12, 220a/13, 220a/14, 220a/2, 220a/3, 220a/8, 220a/9, 220b/5, 220b/6, 220b/7, 220b/8, 220b/9, 221a/1, 221a/14, 221a/15, 221a/2, 221a/3, 221a/5, 221b/1, 221b/14, 221b/7, 221b/8, 222a/10, 222a/11, 222a/12, 222a/15, 222a/2, 222a/4, 222a/5, 222a/9, 222b/10, 222b/11, 222b/12, 222b/14, 222b/15, 222b/5, 222b/8, 223a/6, 223a/7, 223b/1, 223b/10, 223b/12, 223b/13, 223b/14, 223b/2, 223b/5, 223b/7, 223b/9, 224a/10, 224a/14, 224a/2, 224b/1, 224b/11, 224b/4, 225a/2, 225a/5, 225b/12, 225b/2, 225b/4, 225b/6, 226a/10, 226a/4, 226a/5, 226a/6, 226a/8, 226b/11, 226b/12, 226b/13, 226b/15, 226b/7, 227a/1, 227a/10, 227a/11, 227a/2, 227a/3, 227a/6, 227b/2, 228a/10, 228b/1, 228b/12, 228b/15, 228b/2, 228b/5, 229a/2, 229a/7, 229b/15, 229b/5, 230a/10, 230a/12, 230b/10, 230b/12, 230b/14, 230b/15, 230b/3, 230b/4, 230b/5, 230b/7, 230b/9, 231a/6, 231a/7, 231b/13, 231b/15, 231b/2, 231b/5, 231b/8, 231b/9, 232a/2, 232a/3, 232b/15, 232b/2, 232b/7, 233a/9, 233b/4, 233b/7, 233b/9, 234a/5, 234a/9, 234b/5, 235a/13, 235a/15, 235a/6, 236a/14, 236a/15, 236a/4, 236b/15, 236b/8, 237a/12, 237a/13, 237a/14, 237a/5, 237a/6, 237a/7, 237a/9, 237b/1, 237b/3, 237b/9, 238b/15, 238b/2, 238b/3, 238b/4, 238b/8, 239a/15, 239a/2, 239a/9, 239b/15, 240a/1, 240a/12, 240a/15, 240a/5, 240a/6, 240a/9, 240b/4, 240b/7, 240b/9,

241a/10, 241a/6, 241a/8, 241b/11, 260b/9, 261a/1, 261a/12, 261a/14,
 241b/13, 241b/2, 241b/3, 241b/4, 261a/3, 261b/13, 261b/3, 262a/1,
 241b/5, 241b/7, 242a/1, 242a/10, 262a/10, 262a/2, 262a/8, 262b/12,
 242a/11, 242a/13, 242a/14, 242a/2, 262b/4, 262b/9, 263a/14, 263b/10,
 242a/3, 242a/4, 242a/7, 242b/14, 263b/13, 263b/14, 263b/6, 264a/1,
 242b/3, 242b/5, 243a/11, 243a/13, 264a/3
 243a/14, 243a/3, 243a/9, 243b/4, a.- dılar 133b/4, 135b/2, 135b/5,
 243b/5, 244a/1, 244a/10, 244a/11, 138b/1, 138b/8, 139b/15, 140b/12,
 244a/2, 244a/3, 244a/4, 244a/5, 244a/6, 142b/1, 142b/2, 143a/11, 143b/8,
 244a/8, 244b/10, 244b/11, 244b/14, 144a/1, 144a/10, 144a/11, 144a/7,
 244b/2, 244b/5, 245a/1, 245a/10, 146a/3, 148b/9, 149b/13, 149b/14,
 245a/11, 245a/12, 245a/13, 245a/7, 150a/3, 150b/4, 151a/14, 151a/2,
 245b/12, 245b/13, 245b/9, 246a/1, 156b/4, 166a/12, 168a/11, 168a/8,
 246a/11, 246a/12, 246a/5, 246a/8, 168b/4, 170a/15, 170b/13, 171a/5,
 246a/9, 246b/13, 246b/15, 247a/2, 171a/6, 172b/9, 174b/10, 175a/2,
 247a/5, 247b/13, 247b/14, 247b/3, 176a/8, 179a/6, 180a/12, 189a/13,
 247b/7, 247b/9, 248a/1, 248a/6, 248a/8, 189a/14, 189a/15, 189b/11, 189b/13,
 248a/9, 248b/10, 248b/13, 249a/11, 189b/15, 189b/4, 189b/6, 189b/7,
 249a/2, 249a/3, 249a/4, 249b/11, 189b/9, 190a/1, 190a/3, 190a/4, 191a/4,
 250a/2, 250a/3, 250a/6, 250b/10, 192a/11, 192a/12, 192a/5, 192b/6,
 251a/11, 251a/12, 251a/15, 251b/1, 196b/2, 197a/7, 197b/7, 198b/4, 201a/1,
 253b/1, 253b/11, 253b/15, 254a/11, 201a/3, 204a/5, 205a/2, 205a/5, 205a/7,
 254a/14, 254a/3, 254a/6, 254a/7, 206a/15, 207b/11, 207b/12, 208a/10,
 254b/3, 254b/7, 254b/8, 254b/9, 255b/7, 209a/8, 210a/10, 212a/12, 215b/12,
 255b/9, 256a/11, 256a/12, 256a/13, 216b/1, 218b/14, 224a/1, 224b/3,
 256a/14, 256a/4, 256b/11, 256b/13, 229b/1, 232a/15, 232b/14, 233b/6,
 256b/3, 256b/5, 256b/6, 256b/9, 233b/8, 234a/7, 235a/14, 237a/11,
 257a/12, 257a/8, 257b/10, 257b/11, 237a/12, 237a/13, 237a/15, 238b/2,
 257b/12, 257b/13, 257b/9, 258a/10, 240a/11, 241b/14, 244b/10, 244b/13,
 258a/5, 258a/7, 258b/14, 259b/11, 246a/4, 248b/13, 249a/2, 249a/7,
 259b/8, 260a/11, 260a/12, 260a/13, 256b/14, 256b/15, 257b/1, 258a/9,
 260a/14, 260b/1, 260b/14, 260b/15, 258b/15, 260a/2, 263b/15

a.- duḡ 197a/5

a.- dum 136b/1, 172b/6, 173a/2,
173a/4, 173a/6, 174a/14, 175a/13,
177a/11, 177a/12, 177a/15, 177a/8,
177a/13, 177b/12, 177b/2, 177b/3,
177b/4, 177b/6, 177b/7, 177b/9,
179a/10, 179a/13, 188b/1, 194a/6,
196b/13, 197a/8, 200a/5, 214b/3,
222b/13, 254a/14, 260a/12, 260a/13,
260a/15

a.- duñ 175a/13, 243a/9

a.- ğıl 145b/7, 193b/9, 203b/3,
206b/15

a.- mañ 147b/7

a.- sa 145b/8, 188a/4, 231a/14,
259b/12

āyine : <Far. Ayna.

ā. 225b/11

āyine irtesi : Cuma ertesi, cumartesi.

ā. 240b/1

‘āyiṣe : bkz. ‘āiṣe

‘ā. 180a/13, 180b/5, 200a/15,
200b/2, 214a/15, 217a/4, 218a/9,
219a/5, 222b/4, 227b/15, 228a/5,
247b/13, 248a/1

‘ā.+ den 228a/4

‘ā.+ nūñ 217a/12, 217a/4,
221a/14

‘ā.+ ye 217a/5

‘ayn-ı selvān : Kudüs’te bir yer.

‘a.+ a 140b/14

āyine irtesi : Cuma ertesi, cumartesi.

ā. 211b/10

‘ayne’l-yaḡīn: <Ar. Gözüyle görmüş
gibi; gözle görerek bilmek.

‘a. 159b/15

‘a. ola 261b/2

‘ayniyye : <Ar. Kıymetli olan.

ma‘ānī-yi ‘a.+ de 161b/15

ayrıl - : Ayrılmak.

a.- ur 245b/10, 245b/11

ayru : Ayrı, uzak.

a. 246a/15

a. olmaz 239a/9

a.+ sın 220a/1

ayruḡ : Başka, artık, ondan sonra.

a.+ ın 228a/4

ayruḡ : Başka, artık, ondan sonra.

a. 139b/4, 148a/5, 173b/12,
212b/11, 214a/7, 220a/8, 232a/11,
240a/2, 242b/6, 258b/10

ayrul - : Ayrılmak.	‘a.- ı elīm 247b/2
a.- duğınlayın 167a/4	‘a.- ı kabır 248b/13, 249a/4
	‘a.+ a 146a/10
az : Nitelik, nicelik ve derece bakımından belli bir ölçünün altında olan.	‘a.+ dan 252b/2, 260a/4
a. 135b/4, 147a/1, 181a/10, 181b/10, 182a/6, 184a/6, 185b/10, 185b/12, 185b/8	‘a. eylemedi 195b/12
a. eyle 238b/9	‘a. eylemege 245a/6
a. eylemek 202b/12	‘a. eylemeyem 241a/9
a. olalar 147a/11	‘a. eylemez 249a/9
a. olmağın 171a/6	‘a. eylemezin 242b/8
a. olup 182a/14	‘a. eylerin 241b/6
	‘a. eylerseñ 136b/1
	‘a. eyleyeler 248b/9
	‘a. eyleyem 150a/9
	‘a.+ ı 136b/3, 136b/4, 234a/7
	‘a.+ ın 177b/14, 234a/6, 234a/7, 248a/3
az - : Azmak, doğru yolan çıkmak.	
a.- arlar 173a/11	‘a.+ ından 187b/16, 202a/4, 260a/3
a.- dı 257b/5	
a.- madum 141b/4	‘a. idem 146a/14
	‘a. ider 234a/8, 247b/2, 249a/9, 257a/15, 264a/9
a‘zā : <Ar. Organ, vücut parçası.	
a. 203a/5	‘a. iderdüm 146b/2
cemī‘-i a.+ lar 246a/15	‘a. iderin 194a/1, 196a/10, 234a/6, 242b/8, 244b/9
a.+ ların 252a/2	‘a. iderler 249a/7, 249b/6
cemī‘-i a.+ sı 180b/11, 180b/13	‘a. iderlerdi 146a/8
	‘a. itmege 146a/13, 192b/9, 197b/5, 197b/9
‘azāb : <Ar. Acı, ızdırap, eziyet; Allah’ın emirlerine karşı gelenlere verilecek olan ilahi ceza.	
‘a. 135a/5, 195b/11, 198a/2, 230b/11, 246a/11, 246b/11, 246b/13, 249a/2, 249a/8	‘a. itmek 202b/13
	‘a. itmeyem 150a/9
	‘a. itmezin 146b/3
	‘a.+ ları 236a/13

‘a.+ ların 135a/8
‘a. olmazdan 254a/2
‘a. olsun 234a/7
‘a. olur 183a/7, 249b/4
‘a.+ suz 194a/15
‘a.+ um 188a/13, 188a/14
‘a.+ umdan 193b/12
‘a.+ umdur 136b/3, 196a/9
‘a.+ umsın 241b/5

azacuk : Az miktarda olan.

a. 134b/13

āzād : <Ar. Serbest, hür.

ā. eyle 201b/15
ā. eyledüm 201a/14, 202a/4,
238a/3
ā. eylemişce 195a/1, 263a/10
ā. eylerin 145b/10
ā. eyleyem 201b/15
ā. itmek 203a/14
ā. ola 197b/3, 221b/13
ā. olduñ 197b/1

āzādli : <Far. + Tr. Serbest, hür olan kimse.

ā. 186b/2
ā.- mısın 135b/3

a‘zam : <Ar. Daha büyük.

a. 159b/2

‘azamet : <Ar. Yücelik, büyüklük, ululuk.

‘a. 164a/8, 164a/13

‘azameti : bkz. ‘azamet

‘a. 195b/5

azdur - : Azgın duruma getirmek, doğru yoldan ayırmak.

a.- a 233a/15

azen : Hazret-i Süleyman’ın oğlu.

ā. 136b/7

‘āzer : Hazret-i İsa’nın dostu, öldükten üç gün sonra Hazret-i İsa tarafından diriltilen kişi.

‘ā. 143b/12

azğun : Azmış, doğru yoldan ayrılmış kimse.

a.+ lardur 257a/2

a.+ larsız 186b/8

azğunluğ : Azgın olma durumu.

a. 257a/4

azğunluğ : Azgın olma durumu.

a. olmaz 189b/5

azıdıcı : Azgın duruma getiren, doğru yoldan ayıran kimse.

a.+ lardur 257a/2

‘azīm : <Ar. Büyük, ulu.

‘a. 168a/1

‘a. eyleyeyin 147b/15

hulq-ı ‘a.+ i 200b/11

azıt - : Azgın duruma getirmek, doğru yoldan ayırmak.

a.- dı 257b/5

‘azīz : <Ar. Değerli, kıymetli, yüce.

‘a. 240a/4, 252a/11, 257a/12, 257b/8, 261b/7

naşr-ı ‘a. 209a/13

‘a. eyle 224a/14

‘a. eyledi 155b/14

‘azl : <Ar. Görevden alma, görevine son verme.

‘a. itdüm 177a/7

‘a. itmedüm 177a/8

‘azrā’īl : <Ar. Dört büyük melekten can almakla görevlendirilmiş olan melek, ölüm meleği.

‘a. 217b/5, 217b/6, 217b/8, 219b/7, 219b/8, 219b/11, 219b/12, 219b/2, 219b/4, 219b/6, 220b/11, 221a/1, 221a/2, 246b/12, 246b/15

‘a.+ dür 219b/15

‘a.+ i 219a/12, 230a/5

‘a.+ üñ 246b/10, 246b/14, 246b/6, 247a/1, 247b/5

‘azrā’īl : bkz. ‘azrā’īl

‘a. 219b/4, 221a/9, 246b/13, 247a/3, 247b/5, 251a/12, 251b/6

‘a.+ e 251a/11

azuğ : Azık, gıda, yiyecek.

a.+ umdur 258a/2

‘azzā : bkz. hārūt

‘a. 233b/10, 233b/14

‘a.+ yı 233b/12

‘azzāyā : bkz. mārūt

‘a. 233b/10, 233b/14

‘a.+ yı 233b/12

‘azzāyīl : Yeryüzüne Harut ve Marut ile birlikte inmek için seçilen ancak daha sonra bundan vazgeçen melek.

‘a. 233b/10

‘azze ve celle : <Ar. “Aziz ve şanı yüce olan” anlamına gelen Tanrı için kullanılan bir saygı ifadesi.

‘a. 170a/9

bāb : <Ar. Konu, mesele; bölüm.

b.+ da 229b/12
b.+ dur 263b/14
b.+ ın 252b/7
b.+ ında 229b/12

baba : Baba, ata.
b.+ m 222b/12
b.+ muza 227a/1

bābil : Eski Mezopotamya'nın en ünlü
ve en büyük şehri.
b. 140a/13, 152a/11, 233b/13,
234a/8
b.+ den 140a/6

ba'du : <Ar. Ammâ ba'dü, bundan
sonra.
b. 163b/10

bağ : <Far. Bahçe.
b. 149a/10

bağışla - : Bağışlamak, affetmek, ihsan
etmek, vermek.
b.- dı 141b/3, 225a/13
b.- dum 146a/15, 160b/15,
175b/5, 179a/3, 193b/9, 236b/14
b.- duñ 199a/9
b.- mağa 197a/1
b.- maz 199a/10
b.- ñ 236a/3

b.- rın 202b/11, 237b/9
b.- rlar 236a/3

bağla - : Bağlamak.
b.- dı 134a/11, 134a/15
b.- rlar 196a/12
b.- yalum 204a/10

bağlan - : Bağlanmak.
b.- dı 210b/6
b.- up 218b/1

bahā : <Far. Fiyat, değer, kıymet.
b.+ sı 146a/5
b.+ sın 186b/2

bahādur : <Far. Yiğit, kahraman,
cesur.
b.+ ı 225b/6
b.+ ıdur 205b/14
b.+ dur ola 182a/8

bağālu : <Far. + Tr. Fiyatı, değeri,
kıymeti yüksek olan.
b. 185b/10

bağçe : <Far. Ağaç, çiçek, sebze veya
meyve yetiştirilen yer.
b. kıla 262a/7
b.+ lerinden 262a/7

baḥīl : <Ar. Cimri, pinti.

b. ola 139a/4, 139a/5

baḥīllı̄g : <Ar. + Tr. Cimrilik.

b.+ ı 139a/6

baḥīllı̄k : <Ar. + Tr. Cimrilik.

b. 236b/13, 244a/11

baḥir : bkz. *baḥr*

zulumāt-ı b.+ de 160a/12

bāhirāt : <Ar. Apaçık, belli.

mu‘cizāt-ı b. 206b/6

şuṭūḥ-ı āyāt-ı b. 153a/5

baḥr : <Ar. Deniz, derya.

b.- i ‘adem-i zulmānīde 160a/14

b.+ ı 166b/12

baḥş : <Ar. Karşılıklı konuşma, sohbet; bölüm, kısım.

b. eylediler 170b/10

b.+ inden 134a/10, 194a/14

b.+ ini 194a/14

baḥşīş : <Far. Hediye, ihsan, armağan.

b.+ dür 178b/12

baḥtulu : <Far. + Tr. Bahtlı, şanslı.

b. 149b/2, 235b/14, 235b/5,

240b/7, 241b/14, 253b/11, 261a/10

ba‘īd : <Ar. Uzak.

b. 190b/11

bā‘iṣ : <Ar. Allah’ın güzel isimlerinden biri, ölüleri dirilten.

b. 156b/11

bā-‘itibār : <Far. + Ar. İtibar ile, saygı ile.

b.- ı ma‘nīdūr 153b/15

baḡ - : Bakmak.

b. 205a/13

b.- aḡalur 247b/8

b.- ar 157a/13

b.- aydum 207a/11

b.- dı 195b/15, 203b/7, 204b/7, 205a/13, 218b/2

b.- ma 232a/4

b.- madı 230a/2

b.- sa 262a/4

baḡara : Kur’an-ı Kerim’in ikinci ve en uzun suresi.

b. 174a/12, 203b/10

bāḡī : <Ar. Ölümsüz, ebedi, daimi.

b. 216b/6, 218a/4, 255a/12

b.+ dür 161a/7, 234a/7, 246b/1, 259a/2

b. ola 161a/11

baķır : Kızıl renkli bir maden.

b.+ dandur 133b/5

baķış : Bakma biçimi.

b.+ da 167a/1

bal : Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özümüyle koyu, sıvı, tatlı madde.

b. 150a/15, 179b/4, 226a/2, 226a/3

b.+ dan 226a/11, 226a/4, 226a/6, 226a/7, 226a/9

b.+ ı 226a/2

b.+ uñ 226a/3

balçık : Balçık, çamur.

b.+ dan 143a/10, 143b/1

balıĝ : Balık.

b.+ a 135b/11, 135b/6, 135b/8

b.+ ı 135b/8

balık : Balık.

b. 135b/11, 135b/12, 135b/15, 135b/8, 136a/2, 143b/12, 150a/14, 150b/5, 150b/6, 160a/13, 160b/4, 162b/11, 207b/6

b.+ lar 236a/1

bālīĝ : <Ar. Ergin, olgun, olgunlaşmış.

b. olduñ 250b/6

baña : Bana; birinci teklik kişi adılının yönelme durum eki almış biçimi.

b. 135b/11, 136b/1, 137a/13, 138a/10, 139a/2, 139a/4, 139a/6, 140b/11, 141b/5, 142a/2, 142b/10, 142b/11, 142b/13, 142b/7, 142b/8, 142b/9, 144a/6, 145b/8, 147a/14, 147a/15, 147b/1, 149a/14, 149a/8, 154a/4, 169a/15, 172b/13, 172b/5, 172b/8, 173a/8, 173b/1, 174a/12, 176b/14, 176b/7, 176b/8, 177a/3, 177a/7, 177b/15, 178b/10, 179a/1, 179a/4, 181a/12, 181a/5, 181b/13, 183a/5, 185a/4, 185a/7, 185b/11, 185b/4, 186b/12, 187a/14, 187a/5, 187b/10, 187b/2, 188a/13, 192b/14, 192b/8, 193a/6, 193b/15, 194a/13, 195b/7, 196a/7, 196a/8, 196b/1, 198a/10, 198a/5, 198a/7, 198a/8, 198b/4, 199a/2, 199b/2, 202a/5, 202a/6, 203a/10, 203a/12, 203a/8, 203a/9, 214b/6, 217a/1, 217b/10, 217b/11, 217b/12, 218a/6, 219b/11, 219b/5, 220a/2, 220a/3, 220b/2, 221a/1, 221a/4, 222b/11, 223a/1, 223a/5, 224b/2, 230a/13, 230a/15, 231a/10, 231a/3, 231a/6, 233a/12, 233a/13, 235b/10, 239b/13, 239b/3, 240a/6, 242a/12, 242a/5, 242b/11, 243a/10, 244b/1,

244b/14, 244b/7, 244b/9, 245a/5,
260b/1, 262a/1

b.+ dür 160a/6
b. olduğu 160a/7

bañla - : Ezan okumak.

b.- dı 245a/9

bārī : <Ar. Allah'ın isimlerinden biri;
her şeyi uygun, kusursuz olarak yaratan.

b.+ dür 157a/9

bāsıṭ : <Ar. Allah'ın isimlerinden biri;
kulların rızkını dilediği gibi yayan,
genişleten, iyilik ve keremini
esirgemeyen.

b.+ dur 154b/12

barmağ : Parmak.

b.+ ı 167a/8

b.+ ı+ 'ile 207a/12

b.+ ına 134a/11

b.+ uñ 248a/12

başra : Irak'ta Hazret-i Ömer
tarafından kurulan bir şehir.

b. 166b/1

barmağ : Parmak.

b.+ larından 167a/9

baş - : Basmak.

b. 176b/1

b.- ardı 172b/4

b.- arsa 152b/4

b.- dı 176b/1

b.- duğı 176b/7

b.- duñ 202a/3

baş : Baş, kafa; bir şeyin en üst
noktası; kişinin kendi şahsı; bir
topluluğu yöneten kimse.

b. 159b/9, 180b/3

b.+ dan 166b/14

b.+ ı 133b/5, 138a/8, 165a/1,
165b/9, 166b/15, 184b/7, 205b/9,
229b/4, 234b/7, 235a/8, 249b/13,
249b/14, 249b/15, 263a/1

b.+ ıdur 181b/15

b.+ ın 211a/4, 233b/11

b.+ ına 139a/13, 175a/4,
226b/13, 239a/14, 242a/9, 244b/4,
262a/10

başar : <Ar. Göz.

b.+ ı olurun 193a/7

b.+ ında 150a/14, 228a/15

b.+ ını 136a/1, 165b/2, 234b/7

başīr : <Ar. Allah'ın isimlerinden biri;
her şey eksiksiz olarak gören.

b.+ ları 205a/4, 234a/8

b.+ ların 198b/7

b.+ larından 202a/8

b.+ uma 142a/8
b.+ uñı 198b/8
b.+ uñuzı 198b/6, 234b/14,
235a/1

başar - : Başarmak, gerçekleştirmek.
b.- imadılar 174a/1

başla - : Başlamak.
b.- dı 163b/4, 168a/1
b.- dılar 150b/7, 208a/3, 210b/7,
221b/15

başlu : Yaralı.
b. oldı 212a/2, 212a/9
b. oldılar 211b/12, 212b/13
b. olmuş 212a/6

bat - : Batmak, sıvı veya katı bir
maddenin içine gömülmek.
b.- ar 153b/1
b.- dı 140b/15, 206a/4
b.- madı 136a/3
b.- masa 140b/13
b.- maz 153b/1
b.- up 135b/15

bâtil : <Ar. Doğru ve gerçek
olmayan.
b. 255a/1
b.+ dan 148b/14
b.+ dur 153a/12, 153a/14,

153a/9, 153b/2, 153b/5, 171a/3, 246a/14
b. eyleyeler 234a/13
b. ider 151b/10
b. olmadı 209a/11

bâtin : <Ar. İç, görünmeyen, gizli
olan.

b. 158b/10, 161b/7, 191a/14
vahy-i b. 172a/6
b.- ı uçmağda 173a/15
b.+ dur 172a/2
‘ilm-i b.+ dur 161b/9
b.+ ina 149a/1
b. oldı 158b/10
b. olmağdur 253a/12

bay : Varlıklı, zengin.
b. eylemezse 147b/6
b. itmez- 193a/12
b.+ lar 150b/7
b.+ lardan 181b/14
b.+ ları 167b/10
b. olacağ olursa 193a/11
b. olsa 182a/3

bayığı : Eskisi gibi, önceki gibi.
b. 150b/6, 179a/13

bayığılayın : Eskisi gibi, önceki gibi.
b. olalar 252a/4

baylıg : Zenginlik, varlıklı olmak.

b.+ ıy+ için 167b/10

baylık : Zenginlik, varlıklı olmak.

b. 187a/11

b.+ dan 255b/15

bayrām : Milli veya dini açıdan önemi olan ve topluca kutlanan kutsal gün; büyük sevinç sebebi.

b. 215b/14, 215b/15

b.+ ı 215b/15, 216a/1

b. olsun 150a/6

bāzār : <Far. Pazar, çarşı, alışveriş yeri.

b. eylemezüz 190a/3

b.+ ı ola 261a/11

ba'zı : <Ar. Kimi, birtakım.

b. 134b/5, 141b/8, 141b/9, 153b/14, 162b/5, 170a/12, 170b/13, 188a/5, 192a/10, 197a/3, 208a/10, 245a/3, 256b/11, 257a/6

b.+ lar 135b/13, 135b/14, 137b/1, 141b/6, 142a/3, 142a/5, 142b/10, 143a/6, 144a/4, 151a/11, 163a/2, 168b/14, 169b/5, 171a/11, 171b/1, 173b/15, 174b/4, 176a/4, 176a/5, 176a/6, 176a/7, 190b/1, 192b/5, 192b/6, 209a/3, 212a/3, 212b/11, 222a/9, 223a/5, 223a/6, 223b/10, 223b/5, 223b/9, 224a/10, 228b/12,

245b/12, 246a/10, 246a/12, 246a/9

b.+ sı 137a/1, 141b/10, 141b/6, 141b/7, 142b/2, 145a/1, 190b/4, 208a/11, 208a/9, 214b/10, 232a/3, 232a/4

b.+ sına 232a/4

b.+ sından 145a/1

b.+ sını 154a/4, 190a/15

bāzırgān : <Far. Tacir, tüccar.

b.+ lara 210a/4

be : <Ar. Arap alfabesinin ikinci harfi.

b. 148a/6

becid : <Far. Ciddi.

b. olsa 243b/3

bedāyi : <Ar. Benzeri olmayan, yeni, görülmemiş güzel şeyler.

b. 215a/10

beden : <Ar. Vücut.

b. 187a/6, 187a/7, 221b/13, 246a/13

b.+ den 245b/10, 247a/8

b.+ dür 246a/6

b.+ e 246a/13

b.+ i 236b/5

b.+ in 202b/11

b.+ ine 202b/15, 218b/7, 249a/6

b.+ ini 178b/3

b.+ ünde 250b/6

bedeniyye : <Ar. Vücuda ait, vücutla ilgili.

‘ibādet-i b.+ dūr 260b/3

bedī : <Ar. Benzeri olmayan, yeni, görülmemiş güzel şey; Allah’ın güzel isimlerinden biri.

b. 155b/3

b.- i cemālini 207a/6

b.- i fitratu’llāhdur 154a/11

ism-i b.+ dūr 154a/11

bedr : <Ar. Dolunay.

b. 221a/8

bedür : bkz. *bedr*

b. 262b/14, 263b/3

bedür : Bedir Savaşı, Hazret-i Muhammed ile Mekkeli müşrikler arasında yapılan ilk savaş.

b. 209a/3, 209b/5, 209b/7, 211a/5, 211a/7

be-dürüstī : <Far. Şüphesiz, muhakkak.

b. 147a/8, 169a/15, 169b/10, 171a/2, 175b/1, 181b/15, 190a/13, 193b/14, 193b/2, 194b/6, 197a/1, 197b/10, 200a/15, 201b/8, 202a/13, 203a/9, 216b/15, 216b/5, 217a/8,

218a/12, 218a/8, 219a/2, 231a/5, 231b/13, 235b/12, 240b/5, 242b/5, 247b/2, 252a/15, 253a/5, 257a/2, 261b/10, 263b/7, 264a/12, 264a/15, 264a/7

beg : Bir beyliğin ya da devletin başında bulunan kimse; ileri gelen, nüfuzlu kişi.

b. 199a/1, 233b/13

b.+ iy+ idi 211b/2

b.+ ler 149b/3

b.+ ler olalar 225b/12

b.+ lerinden 199a/2

b. olmuş 213a/8

beğavī tefsīri : Ferrā el-Begavī’nin (ö. 516/1122) “Meālimü’t-tenzīl” adlı Kur’an-ı Kerim tefsiri.

b.+ nde 169b/10, 192b/3, 203b/6, 228b/4, 240a/7, 245b/8, 246b/13

beglik : Bey olma durumu, beylik, hükümdarlık.

b. itmez 213a/8

beğā : <Ar. Ölümsüzlük, ebediyet.

b. 260b/6

b.+ ya 224a/8

bekir : bkz. *ebū bekr*

b. 254b/2

belā : <Ar. Büyük sıkıntı veren, çıkılması güç durum.

b. 134b/14, 157a/5, 157b/6, 244b/5

b.+ lar 157b/8, 159b/1, 182a/10, 230b/7, 238a/1, 244b/4, 244b/6

envā^ʿ-ı b.+ lar 157b/7

b.+ lara 162b/9, 230b/10

envā^ʿ-ı b.+ lara 159a/8

b.+ ları 157b/14, 236a/13

b.+ nı 244b/5

b.+ ya 186a/10

envā^ʿ-ı b.+ ya 158a/1

b.+ 'yı 244b/8

belāgat : <Ar. İyi, güzel, etkili söz söyleme yeteneği.

b.+ ı 167b/3

belī : <Far. Evet, peki.

b. 134a/5, 139b/12, 192a/12, 215b/12, 218b/15

belīg : <Ar. İyi, güzel, etkili söylenmiş söz.

b. 216a/13

belki : <Ar. + Far. Belki, muhtemelen.

b. 135b/10, 137a/11, 137b/14,

147b/7, 150b/3, 163a/9, 170b/14, 175b/5, 179a/6, 183a/15, 212a/14, 213a/8, 231b/2, 255a/13, 255a/15, 255b/12

belkim : <Ar. + Far. Belki, muhtemelen.

b. 136a/1, 219a/14, 219a/3, 220a/7, 221a/8, 222a/3, 228b/13, 231b/4, 239b/9, 248a/1, 258b/6

bellü : Gizli olmayan, açık olan, aşikar.

b. ola 234a/15

belürsüz : Belirli olmayan, açıkça görünmeyen, hakkında bilgi edinilemeyen.

b. oladum 142a/8

b. olur 180a/8

ben : Birinci teklik kişi adılı.

b. 133a/4, 133a/5, 135b/1, 135b/9, 136b/1, 136b/11, 137b/15, 137b/7, 141b/2, 141b/3, 142a/10, 142a/11, 142a/2, 142a/8, 142a/9, 143a/10, 145b/9, 146a/13, 146a/14, 146a/6, 146b/2, 147b/1, 151b/4, 154a/2, 166a/9, 172b/3, 172b/6, 173a/2, 173a/4, 173a/6, 174a/14, 174b/2, 175a/13, 176b/15, 177a/1, 177a/11, 177a/12, 177a/13, 177a/15, 177a/3, 177a/4,

177a/8, 177b/12, 177b/2, 177b/3, 247b/11, 247b/12, 249b/10, 250a/1,
 177b/4, 177b/6, 177b/7, 177b/9, 178b/9, 251a/6, 251b/1, 254a/14, 254b/3,
 179a/10, 179a/13, 179b/9, 180a/8, 254b/5, 254b/7, 258a/10, 260a/12,
 181a/3, 181b/1, 184b/15, 185a/1, 260a/13, 260a/15
 185a/14, 185a/2, 186a/2, 186a/3, b.+ dağı 134b/15, 136b/14,
 186b/11, 186b/12, 186b/4, 186b/8, 140a/2, 142a/2, 147a/1, 147a/14,
 186b/9, 187b/5, 188a/6, 188b/1, 147a/15, 148a/1, 161a/10, 173a/1,
 188b/11, 188b/13, 188b/15, 189a/2, 184a/10, 185b/10, 186a/12, 186a/13,
 189a/4, 189a/6, 192b/9, 193a/14, 187a/9, 187b/16, 188a/1, 190b/15,
 193a/7, 193b/14, 193b/2, 193b/9, 194b/2, 194b/4, 194b/5, 208b/14,
 194a/1, 194a/6, 194b/1, 194b/6, 208b/3, 213b/2, 214b/2, 216b/3, 223a/9,
 195a/12, 195a/8, 195b/1, 195b/2, 231a/11, 239a/15, 243b/7
 195b/3, 196b/13, 197a/8, 197b/4, b.+ de 223b/13, 227a/10
 197b/6, 198a/4, 198a/8, 199a/1, 200a/5, b.+ den 137b/14, 137b/15,
 200a/8, 200b/2, 200b/3, 201b/10, 167a/10, 168b/6, 169a/13, 176b/15,
 203a/10, 203a/13, 203a/14, 203a/15, 176b/4, 177a/1, 177a/2, 177a/3, 177a/4,
 203b/1, 203b/2, 203b/3, 204a/4, 204a/8, 178a/13, 178a/15, 182b/10, 182b/3,
 204b/6, 204b/8, 204b/9, 205a/2, 205a/3, 182b/8, 184b/13, 185a/10, 185b/7,
 206a/7, 206b/14, 207b/9, 210b/11, 185b/8, 186a/1, 186b/10, 186b/11,
 210b/7, 212a/10, 212a/13, 214b/3, 186b/9, 187a/14, 187a/15, 187b/13,
 216b/3, 217b/10, 219a/2, 220a/1, 187b/15, 187b/8, 188a/1, 188a/10,
 220b/10, 222a/2, 222b/12, 222b/13, 188a/12, 188a/14, 188a/5, 188a/8,
 223a/1, 223a/3, 223b/3, 223b/8, 224b/1, 188b/12, 188b/14, 189a/1, 189b/1,
 224b/4, 225b/4, 227a/2, 227a/3, 229a/3, 192b/11, 193a/8, 195a/5, 195a/8,
 231a/10, 231a/3, 231a/5, 231b/13, 195b/9, 196a/13, 197a/4, 198b/10,
 231b/6, 233a/11, 233a/7, 233b/3, 200a/7, 200b/1, 203a/15, 206a/7,
 233b/4, 234b/14, 235a/1, 235a/13, 214b/2, 216b/15, 216b/6, 217a/7,
 235a/4, 235a/5, 237a/2, 237a/6, 237a/7, 219a/6, 220a/1, 224b/2, 225b/3, 227b/3,
 239b/12, 240a/13, 241b/3, 242a/13, 230a/10, 232b/15, 233b/1, 233b/3,
 242a/2, 242a/5, 242b/1, 242b/12, 236b/2, 237a/8, 242a/15, 242a/3,
 242b/6, 243a/11, 243b/14, 244a/11, 242a/5, 243a/5, 243a/7, 245a/5, 245a/7,
 244a/13, 245a/5, 245a/8, 245b/1, 257a/9

b.+ dendür 187b/16, 189a/3, 178b/13, 178b/2, 178b/3, 178b/4,
 225b/4 179a/2, 179a/4, 180a/7, 180b/2,
 b.+ em 258b/14 181a/11, 181a/3, 181a/4, 181a/5,
 b.+ i 136b/13, 136b/14, 139a/10, 181a/7, 181b/2, 181b/8, 182a/15,
 140a/2, 140b/3, 142a/8, 142b/11, 182b/13, 182b/15, 182b/2, 183a/14,
 142b/12, 142b/13, 143a/1, 143a/2, 183a/15, 183a/2, 183a/3, 183a/5,
 149a/13, 161a/10, 178b/3, 179b/6, 183b/1, 183b/10, 183b/3, 183b/6,
 181a/13, 182a/3, 184a/10, 184b/10, 183b/9, 184a/11, 184a/12, 184a/7,
 184b/14, 185b/9, 186a/4, 186b/4, 184b/1, 184b/12, 184b/13, 184b/2,
 186b/6, 187a/8, 187b/11, 187b/4, 185a/3, 185a/4, 185b/13, 185b/14,
 187b/5, 187b/9, 188a/12, 188a/13, 185b/9, 186a/10, 186a/12, 186a/13,
 188a/4, 196a/3, 196b/15, 208b/13, 186a/15, 186a/3, 186b/1, 186b/14,
 212a/14, 213a/15, 216b/15, 218a/5, 186b/15, 186b/6, 186b/7, 187a/10,
 218b/6, 219b/1, 220a/12, 220b/5, 187a/12, 187a/16, 187a/8, 187a/9,
 220b/7, 220b/9, 222b/11, 223a/10, 187b/12, 187b/6, 187b/7, 187b/8,
 227b/2, 231a/10, 231a/11, 231a/8, 187b/9, 188a/13, 188a/14, 188a/5,
 232b/13, 233a/11, 239b/15, 242a/10, 188a/6, 188a/8, 188a/9, 188b/2, 188b/3,
 242b/11, 243b/6, 243b/7, 244a/10, 192b/12, 193a/3, 193a/5, 193b/10,
 244a/8, 250b/10, 254a/7, 254b/6, 193b/11, 193b/13, 193b/14, 194b/15,
 254b/9, 260b/1 194b/5, 195a/11, 195a/8, 195b/3,
 b. idem 195a/9 195b/5, 196a/10, 196a/9, 197a/6,
 b.+ mi 201b/6 197b/6, 198a/5, 199a/5, 199b/11,
 b. olam 222b/14 199b/14, 199b/4, 199b/7, 199b/9,
 b.+ üm 133a/4, 133a/5, 136b/13, 200b/4, 201a/2, 201b/15, 202b/12,
 138b/12, 138b/5, 138b/7, 138b/9, 202b/9, 203a/1, 204b/3, 204b/5, 204b/7,
 140a/8, 140b/12, 141b/4, 142a/1, 204b/8, 205b/15, 206a/8, 207b/9,
 142a/10, 142b/15, 145b/1, 145b/6, 209a/11, 212a/11, 214b/14, 214b/4,
 146b/1, 146b/15, 147b/12, 148a/10, 216b/12, 216b/13, 216b/14, 216b/15,
 148b/3, 149a/15, 151b/4, 163b/15, 216b/4, 216b/7, 217a/4, 217a/7, 217a/8,
 164a/1, 168b/6, 168b/7, 170b/11, 217b/14, 218a/13, 219a/6, 219b/15,
 172b/5, 173a/13, 175a/15, 175b/1, 220a/11, 220a/3, 220b/1, 220b/2,
 176b/6, 177a/2, 178a/13, 178b/12, 223a/10, 223a/3, 223a/7, 223a/8,

223a/9, 223b/2, 224b/5, 225b/2, 225b/5,
226b/15, 227a/1, 227b/3, 229a/3,
229a/4, 229a/7, 230a/13, 230a/15,
230b/1, 231a/13, 231a/8, 231b/5,
231b/6, 231b/7, 232b/6, 233a/11,
233b/2, 233b/3, 235a/12, 235a/3,
235a/9, 235b/10, 235b/12, 236a/15,
236b/11, 236b/13, 236b/14, 236b/2,
236b/5, 236b/7, 237a/1, 237b/12,
237b/4, 238a/2, 239b/12, 239b/13,
239b/15, 240b/4, 240b/5, 240b/6,
240b/8, 241a/9, 241b/11, 241b/4,
241b/5, 242a/1, 242a/12, 242b/14,
242b/15, 242b/9, 243a/13, 243a/15,
243b/15, 243b/2, 243b/3, 243b/4,
244a/12, 244a/6, 244b/1, 244b/14,
244b/5, 245a/11, 245a/2, 245a/3,
245b/4, 245b/7, 247b/10, 248a/11,
249b/10, 249b/11, 249b/13, 250a/9,
250b/10, 250b/11, 250b/4, 250b/5,
250b/6, 250b/7, 250b/8, 250b/9,
251a/11, 251a/7, 254b/9, 257a/4,
257a/5, 257b/11, 257b/13, 257b/14,
257b/15, 258a/1, 258a/2, 258a/3,
258a/4, 258a/5, 258a/7, 259b/12
b.+ üm+ ile 212a/11, 247b/11
b.+ ümdür 175b/2, 175b/3,
175b/4, 195b/2, 242b/15, 243a/13,
244b/5
b.+ ven 237a/8
b.+ vendir 187b/7

bencileyin : Benim gibi.

b.+ dür 148b/11

b. olmañ 247b/12

benc-şenbe : <Far. Beşinci gün,
perşembe.

b. 167b/13

benī ādem : <Ar. Ademoğulları,
insanoğulları, insanlar.

b.+ i 261b/5

benī isrā'īl : <Ar. İsrailoğulları,
Yahudiler.

b. 143a/5, 190a/8

b.+ e 134a/10, 135a/1, 135a/2,
136b/15, 143a/9, 157a/7

b.+ e oldı 142b/5

benī isrā'īl : bkz. *benī isrā'īl*

b. 136b/12, 139b/3, 183b/3,
183b/5, 183b/7, 210a/9, 258a/7

benī seleme mescidi : Mescid-i
Kıbleteyn, kıblenin Mescid-i Aksa'dan
Kabe'ye çevrilmesi sırasında Hazret-i
Muhammed'in içinde namaz
kıldırılmakta olduğu cami.

b.+ nde 209a/4

beñizlü : Yüzlü.

b. 145a/7

beñz : Yüz, yüzün rengi.
b.+ i 251a/1

beñze - : Benzemek.

b.- miş olavuz 208a/10, 208a/12
b.- r 148a/13, 148a/14, 148b/10,
148b/5, 151a/14, 151a/15, 165b/10,
165b/7, 165b/8, 165b/9, 173b/1, 223b/2,
254a/4, 256a/3
b.- rdi 153a/1, 154a/13, 226b/14

beñzed - : Benzetmek.
b.- eler 222a/14

beñzer : Çeşitli özellikler bakımından
bir başka şeyi andıran.
b. 165b/8, 239b/10

beñzet - : Benzetmek.
b.- düñ 201a/7
b.- medi 154a/12

berāber : <Far. Bir arada, birlikte.
b. 189b/3
b.+ dür 148b/3, 171a/10
b. ola 182b/6

beraş : <Ar. Abraşlık, leke hastalığı,
alaca hastalığı.
b. 143b/6

berāt : <Ar. Berat gecesi, Şaban
ayının on beşinci gecesi.
b. 145b/5, 235b/9

berāt : <Ar. Kurtuluş belgesi, izin.
b. 197b/2

berekāt : <Ar. Bolluk.
b. 199a/12
b.+ ı 175a/14
kadem-i b.+ ı 191a/6
b.+ ıdur 261a/5
b.+ ında 258a/14

beriyye : <Ar. Çöl.
b. 204a/10
b.+ de 251a/12, 251a/15

berk : Kuvvetli, sağlam.
b. 182b/8

berķ : Kuvvetli, sağlam.
b.+ i 148b/8

berķ : <Ar. Şimşek.
b. 225a/4, 225a/5
b.+ dür 225a/5
b.+ i 148b/8

berü : Belirli bir zamandan beri.
b. 184b/10, 211a/7, 230a/1,
233b/11, 251b/9

besmelāhā raḥmānā raḥīmā : bkz.

bismi 'llāhi 'r-raḥmāni 'r-raḥīm

b. 147a/7

beşāret : <Ar. İyi haber, müjde, muştu.

b. eyledi 224a/15

b. eyleñ 229a/2

b.+ i 200b/8

b. ider 141a/10

b. iderler 248a/2

b. olsun 203b/9, 212a/7

b.+ üm 188b/3

beşer : <Ar. İnsan, insanoğlu.

b. 152b/3, 152b/7, 161b/1,
171b/8

'avāmm-ı b. 232b/1

ḥavāşş-ı b. 232b/1

b.+ üñ 244a/1

bevl : <Ar. İdrar, sidik.

b.+ den 249a/6

beyān : <Ar. Açıklama, söyleme.

b. 259b/5

b. eyledi 163b/6, 164a/3, 175a/7,
259b/9, 261b/9

b. eyledük 209b/7, 229b/12

b. eyledüm 153a/2, 153b/13,
163a/11, 229a/7

b. eylemedi 172a/5

b. eylemediler 246b/6

b. eylemege 163a/14

b. eylesevüz 259b/2

b. eyleyelüm 153a/6, 153a/7,
165b/11, 172a/8, 187a/4, 229b/13

b. eyleyeyin 256a/10

b. itdi 163b/5

b. itdük 186a/6

b. itdüm 172a/7

beyne'l-cumhūr : <Ar. Halk arasında.

b. 171a/14

beyt : <Ar. Ehl-i beyt, Hazret-i Muhammed'in aile fertleri için kullanılan bir ifade.

ehl-i b. 218a/6

ehl-i b.+ üm kılsun 220b/3

ehl-i b.+ üñ 226b/12

beyte'l-ma'mūr : <Ar. Hazret-i Adem'le yeryüzüne indirilip Nuh Tufanı'ndan sonra tekrar göğe çıkarıldığına inanılan yedinci kat gökteki köşk.

b.+ ı 262a/4

beyte'l-muḥaddes : <Ar. Mescid-i Aksa, Kudüs'teki meşhur cami.

b.+ den 208b/11

beyte'l-muḳaddis : bkz. *beyte'l-muḳaddes*

b.+ e 172b/4

beyti'l-muḳaddesi : bkz. *beyte'l-muḳaddes*

b.+ den 209a/9

beytü'l-izzet : <Ar. Yere en yakın olan ve Kur'an-ı Kerim'in indirildiği gök.

b.+ de 171b/5

b.+ e 170a/2

beyyināt : <Ar. Deliller.

āyāt-ı b. 215b/7

beyzā : <Ar. Çok beyaz.

menāre-i maşrıḳıyye-i b.+ ya
151b/13

beze - : Bezemek, süslemek.

b.- di 230b/14

b.- diler 220a/4

b.- me 240a/3

b.- rler 257a/11

bezek : Süs.

envā'-i b.+ ler 200b/15

bezen - : Bezenmek, süslenmek.

b.- miş 230b/15

bezl : <Ar. Bol bol verme, harcama.

b.- i rūḥı 161a/3

b. eyledi 160b/13

bī-cān : <Far. Cansız.

b. 182b/5

bıçağ : Bıçak, kesici alet.

b.+ ile 212b/2

bıçak : Bıçak, kesici alet.

b. 224b/14, 226b/3

bıçgu : Bıçkı, tahta veya ağaç biçmeye yarayan dişli bıçak.

b. 133a/2, 139a/12, 139a/13,
162b/12

bırağ - : Bırakmak, koymak.

b.- a 213a/12, 215a/6, 251a/9

b.- alum 135b/5, 140b/12

b.- up 135b/5, 195b/6

b.- urın 186a/4

b.- urlar 136a/8, 140b/13, 153b/3

bırağ - : Bırakmak, koymak.

b. 227a/7, 251a/8

b.- dı 135b/15, 135b/7, 144a/5,
227a/8

b.- dılar 135b/6, 140b/15

b.- dum 135b/10

b.- maya 147b/5

- b.- salardı 198a/13
b.- sunlar 177a/15
- bī-vefā** : <Far. + Ar. Vefasız, döneç.
b. 221b/9
- bıyż** : <Ar. Parlak, aydınlık; eyyam-ı
bıyż, hicri ayların on üç, on dört ve on
beşinci günleri.
eyyām-ı b.+ de 167b/13
- biç -** : Biçmek, kesmek.
b.- diler 133a/2, 139b/1
- biçil -** : Biçilmek, kesilmek.
b.- mege 162b/12
- bid'at** : <Ar. Hazret-i Muhammed
zamanından sonra ortaya çıkan, ibadet,
inanç, fikir ve davranışlar hakkında
ilkeler, hükümler.
ehl-i b. 258a/10
b.+ dan 258b/13, 258b/15
- bi-ḥaḳīḳati'l-ḥāl** : <Ar. İşin doğrusu
ile, aslı ile.
b. 154a/1, 246a/7
- bi-ḥasebi'l-vücūd** : <Ar. Varlık
yönüyle, varlık bakımından.
b. 252a/13
- bi-izni'llāhi** : <Ar. "Allah'ın izniyle"
anlamına gelen söz.
b. 143a/10, 150b/5, 151a/8,
161b/11, 161b/13
b.- te'ālā 143b/7, 202b/1
- bikir** : <Ar. Bakire.
b. 228a/4
- bil -** : Bilmek, öğrenmek.
b. 242a/1, 242a/2, 242a/3
b.- + ki 147b/10, 242a/5
b.- + kim 154a/4
b.- di 207b/1, 207b/2, 214a/4,
219a/12
b.- di+ ki 216a/9
b.- diler 135a/6, 141a/1, 205a/5,
206b/3
b.- düm 206a/7
b.- düñ 205a/2
b.- düñ+ ise 172a/7, 252a/5,
260b/6
b.- e 251b/14, 255a/7
b.- ecek olursañ 195a/10
b.- eler 161b/1, 182b/4
b.- elerdi 250b/9
b.- em 198b/10
b.- esin 207b/4
b.- esiz 215a/14, 216b/11,
216b/12
b.- evüz 147b/8, 192a/7
b.- ey+ idüñ 181b/6

b.- gil 152b/1, 153b/12, 163a/6,
163b/3, 229b/3, 252b/6

b.- medi 188a/12, 188a/13,
246b/2

b.- mek 137a/2, 153a/2, 153a/8,
170a/8, 180a/10, 187a/4, 190b/2,
206b/3, 207b/14, 214b/11, 215a/7,
229a/6, 246b/2, 251b/13, 252a/5,
254a/9, 254b/13, 255b/2, 260b/3,
261b/10, 264a/14

b.- mekdür 246b/3

b.- mesün 204a/14

b.- meye 195a/10, 195a/8,
260a/7

b.- meyesin 195a/10

b.- meyince 138b/3

b.- mez 133a/7, 185b/2, 188a/9,
190a/15, 207b/3, 212a/12, 229a/8,
246a/4, 253a/2, 257b/6

b.- mezin 168a/10, 168a/14,
168b/9, 183a/1, 184b/10, 185a/7, 205a/6

b.- mezler 184a/13, 212a/14

b.- mezseñüz 133b/2

b.- mezsiz 148a/9

b.- mezüz 189a/13, 238b/4,
238b/6, 238b/7, 248b/14

b.- se 187b/4, 196b/15, 245a/11

b.- seler 237a/15

b.- üñ 216a/6, 216b/4, 216b/6,
229b/11

b.- ünürdi 171b/15

b.- ür 156b/6, 182b/15, 184a/5,
185a/6, 189a/12, 191a/1, 194b/12,
231a/10, 231a/8, 238a/10, 238b/4,
247b/6, 253a/2, 260a/8, 260a/9

b.- ürđi 153a/13, 167a/4,
231a/11

b.- ürin 193b/3, 204a/5, 239b/12

b.- ürler 153b/1, 260a/13,
260a/15

b.- ürler+ idi 234b/3

b.- ürlerdi+ kim 153a/11

b.- ürlerdikim 153b/4

b.- ürlerse 207b/9

b.- ürsin 151a/4, 231b/2, 237b/6

b.- ürüz 192a/5, 238b/4

bil : Bel.

b.+ inde 141b/9, 253a/12

b.+ inden 191b/8

bilāl : Bilal-i Habeşî, İslam'ın
müezzini olan sahabi.

b. 216a/10, 218a/10, 218a/11,
218a/7, 218a/8, 245a/9

b.+ dür 208b/5

b.+ i 208b/6

bildür - : Bildirmek, bilgi vermek,
haber vermek.

b.- di 133a/2, 133a/8, 133b/4,
150a/5, 215b/11, 215b/6

b.- diler 151a/5
b.- düm 215b/12
b.- düñ 215b/12, 218b/15
b.- e 133a/7, 210b/14
b.- eler 208a/9, 234a/14
b.- em 145a/12, 185a/15, 185a/9,
185b/1, 185b/2
b.- eyin 223a/13
b.- gil 133a/4, 243a/10
b.- ir 229a/9
b.- medü 218b/14
b.- mişdük 259b/1
b.- ür 239a/13
b.- ürün 184a/15
b.- ürlər 248a/4

bile : Birlikte, ile.

b. 135a/12, 136a/1, 138b/6,
147b/4, 150a/15, 150a/2, 166b/15,
171b/3, 173a/13, 181b/4, 184b/13,
188b/8, 194a/8, 194a/9, 197a/3,
198a/15, 199a/12, 201b/7, 203b/7,
204b/11, 204b/5, 204b/6, 205a/10,
210b/13, 210b/2, 211a/10, 211a/11,
211a/12, 211a/9, 212b/5, 214b/2,
217a/11, 218b/3, 221b/2, 221b/3,
223a/3, 228b/9, 236b/3, 245a/10,
245b/10, 250b/2, 260a/11, 263a/4

b.+ dür 213b/11, 239a/8

b. olam 204a/5

b. olavuz 229a/5

b.+ sin 249b/11

b.+ yin 133a/6, 249b/11

bilin - : Bilinmek, tanınmak.

b.- ür 253a/3

bi'llāhi : <Ar. "Allah hakkı için, inan olsun" anlamında kullanılan bir yemin sözü.

b. 149b/5

bin - : Binmek.

b. 177a/10

b.- di 144b/8, 174b/12, 175b/10,
175b/13, 175b/15, 175b/9, 254a/5

b.- diler 201a/3

b.- düm 172b/3, 173a/12

b.- er+ idi 167b/12

b.- erler 251b/4

b.- evüz 205a/15

b.- mege 201a/2

b.- miş 135b/2, 200b/15

b.- üñ 201a/2

b.- üp 159b/11

biñ : Sayı; bin.

b. 144b/12, 152a/14, 164b/11,
164b/3, 164b/5, 165b/14, 166b/11,
182b/6, 194a/3, 194b/15, 195a/1,
197a/12, 197a/7, 198a/11, 198a/12,
199a/11, 199a/13, 210b/1, 210b/3,
210b/4, 211a/10, 211b/9, 215b/7,

221a/10, 221a/3, 232a/2, 235b/4,
241b/10, 241b/13, 262a/14, 262a/4,
262a/5, 262a/9, 263a/2

binā : <Ar. Yapı; yapılış, bünye.

b.+ dur 252a/13

b.+ sını 163b/4

biñ bir: Sayı; bin bir.

b. 238a/15

bir : Bir,tek; herhangi bir şey, yer,
kimse; ortak, birleşik, müşterek olan.

b. 133a/10, 133a/15, 133a/9,
133b/3, 133b/4, 133b/6, 133b/9,
134a/12, 134a/14, 134a/3, 134a/8,
134b/14, 134b/4, 134b/5, 134b/7,
135a/10, 135a/6, 135a/7, 135b/6,
135b/8, 136a/13, 136a/4, 136a/6,
136a/8, 136b/10, 137a/13, 137a/14,
137a/4, 137a/9, 137b/13, 138a/10,
138a/11, 138a/12, 138a/4, 138a/7,
138b/1, 139a/10, 139a/15, 139a/2,
139a/6, 139a/8, 139b/3, 139b/4, 140a/6,
140b/10, 140b/11, 140b/13, 140b/7,
141a/10, 141a/11, 141a/14, 141a/4,
141a/8, 141a/9, 141b/12, 141b/14,
141b/3, 142a/13, 142a/14, 142a/4,
142a/7, 142b/3, 143a/10, 143b/1,
143b/11, 143b/13, 143b/15, 143b/5,
144a/9, 144b/15, 145a/10, 145a/13,
145a/14, 146a/10, 146a/11, 146a/3,
146a/5, 146a/7, 146a/8, 146b/10,

146b/11, 146b/6, 146b/7, 147a/10,
147a/3, 147a/7, 147b/14, 148a/10,
148a/15, 148a/4, 148b/9, 149a/14,
149a/5, 149a/8, 149b/13, 149b/7,
149b/8, 150a/13, 150a/14, 150a/2,
150a/3, 150a/9, 150b/11, 150b/13,
151a/6, 151a/8, 152a/4, 152a/9,
153a/12, 153a/14, 153b/15, 153b/2,
154a/5, 155b/2, 155b/7, 156a/12,
156b/4, 157a/11, 157b/6, 158a/12,
158a/2, 158a/5, 158b/6, 158b/7, 159a/1,
159a/7, 159b/14, 159b/2, 160a/12,
160b/15, 161a/15, 161a/4, 162a/1,
162b/13, 163b/15, 164a/1, 164a/2,
164b/10, 164b/13, 164b/8, 164b/9,
165a/13, 165b/13, 165b/4, 165b/5,
166a/11, 166b/1, 166b/10, 166b/15,
166b/4, 166b/6, 167a/1, 167a/13,
167a/7, 167a/9, 167b/5, 167b/6, 167b/9,
168a/10, 168b/8, 169a/1, 169a/10,
169a/5, 169b/10, 170a/1, 170a/10,
170a/3, 171b/10, 172a/15, 172b/12,
172b/13, 172b/15, 172b/5, 173a/11,
173a/2, 173a/5, 173b/1, 173b/10,
173b/2, 173b/3, 173b/4, 173b/7, 173b/9,
175a/12, 175b/15, 176b/2, 176b/3,
176b/6, 177a/1, 177b/10, 178a/1,
178a/6, 179a/12, 179a/15, 179a/2,
179a/8, 179a/9, 179b/1, 179b/10,
179b/15, 179b/8, 180a/1, 180a/2,
180a/3, 180a/8, 181a/13, 182b/6,
183a/3, 183b/5, 184a/11, 184a/4,

184a/8, 184a/9, 184b/6, 185a/14, 212b/1, 212b/4, 213b/10, 213b/14,
185b/5, 185b/9, 186a/1, 186a/10, 213b/8, 214a/3, 214a/8, 214b/13,
186a/12, 186a/5, 186b/1, 186b/2, 214b/2, 215b/10, 215b/15, 216a/1,
187a/16, 188a/10, 188a/3, 188b/11, 218a/1, 219a/13, 219a/8, 220b/1,
188b/15, 189a/1, 189a/3, 189a/5, 221a/15, 221a/4, 221b/12, 221b/7,
189a/9, 189b/11, 189b/14, 189b/15, 222a/9, 222b/10, 222b/7, 222b/9,
189b/4, 190a/1, 190a/10, 190a/11, 223a/6, 223b/12, 223b/15, 224b/1,
190a/4, 191a/5, 191a/7, 191b/14, 224b/13, 224b/2, 225a/13, 225a/4,
191b/15, 192a/1, 192a/13, 192a/15, 225a/6, 225a/7, 225a/8, 225b/11,
192b/10, 192b/2, 192b/3, 192b/9, 225b/15, 226a/2, 226a/4, 226b/1,
193a/7, 193b/3, 194a/13, 194a/14, 226b/15, 226b/3, 226b/9, 227a/14,
194a/5, 194b/7, 194b/8, 195b/13, 227a/6, 227a/8, 228a/15, 228b/15,
195b/8, 196a/1, 196a/3, 196b/13, 229a/6, 229a/7, 229b/3, 231a/1, 231a/4,
197a/10, 197a/2, 197a/3, 197a/8, 232b/2, 232b/6, 233a/10, 233a/8,
197b/2, 198a/13, 198a/5, 198a/7, 234a/2, 234a/5, 234a/8, 234b/6, 235a/7,
198b/13, 198b/2, 198b/3, 199a/1, 235a/8, 235b/3, 235b/4, 235b/5, 235b/6,
199a/11, 199a/14, 199a/15, 199a/3, 235b/7, 236b/10, 236b/15, 237a/10,
199a/7, 199b/10, 199b/11, 199b/13, 237a/3, 237b/12, 237b/13, 237b/3,
199b/14, 199b/3, 199b/4, 199b/5, 237b/5, 238a/11, 238a/13, 238a/3,
199b/6, 199b/8, 199b/9, 200a/1, 238b/3, 238b/5, 238b/6, 239a/13,
200a/11, 200a/4, 200b/14, 201a/11, 239a/3, 239a/7, 239b/2, 240b/13,
201a/14, 201a/5, 201a/8, 201a/9, 241a/11, 241b/9, 242a/15, 242a/3,
201b/10, 202a/10, 202a/15, 202a/3, 242a/4, 242a/6, 242b/2, 242b/3, 242b/4,
202b/13, 202b/2, 202b/4, 202b/5, 242b/5, 242b/8, 243a/6, 243a/7,
202b/9, 203a/2, 203a/4, 203a/8, 244a/12, 244a/14, 244b/11, 244b/13,
203b/14, 203b/15, 203b/6, 203b/7, 244b/3, 244b/4, 245a/1, 245a/3, 245a/7,
203b/8, 204a/10, 204a/13, 204a/4, 246a/1, 246a/11, 246a/2, 246a/6,
204a/6, 204b/13, 204b/15, 205a/14, 246a/9, 246b/12, 246b/14, 246b/7,
206a/12, 207a/10, 207a/7, 207b/1, 246b/8, 246b/9, 247a/1, 247a/15,
208a/14, 208a/2, 208b/14, 208b/15, 247a/3, 247a/5, 247b/1, 247b/3, 247b/4,
208b/4, 209b/1, 209b/7, 210b/2, 210b/6, 247b/5, 247b/7, 248a/3, 248a/7, 248a/8,
211b/11, 211b/12, 212a/12, 212a/3, 248a/9, 248b/4, 248b/5, 248b/6, 249a/7,

249b/11, 249b/3, 249b/9, 250a/2,
250a/3, 250a/6, 250a/9, 250b/11,
250b/13, 250b/4, 251a/12, 251a/13,
251b/10, 251b/2, 251b/6, 251b/7,
251b/8, 252a/3, 252a/7, 252a/9,
253a/15, 254a/4, 254a/5, 254a/6,
254b/2, 254b/5, 255a/9, 256a/11,
256a/4, 256b/14, 256b/7, 258a/10,
258a/15, 258b/13, 258b/14, 259b/1,
259b/12, 260a/11, 260b/10, 260b/14,
261a/1, 261a/12, 261b/12, 261b/13,
262a/10, 262a/7, 262b/10, 262b/11,
262b/9, 263a/4, 263a/6, 263a/7, 263a/8,
263a/9, 264a/1, 264a/11, 264a/13,
264a/3, 264a/6

b.+ dür 259a/1, 259b/11

b. olsun 185a/10

biraz : Biraz, bir parça.

b. 166b/2, 192a/7, 208b/1,
218b/6, 218b/7

b.+ dan 134a/7, 137a/14, 197a/5,
207b/9, 228a/15

birazcuk : Birazcık, azıcık.

b. 254a/4

birbiri : Birbiri.

b. 196a/7, 208a/8

b.+ n 151b/1

b.+ nden 246a/15

b.+ ne 166a/5, 248b/9

biri : Herhangi bir kişi, bir kimse, bir tanesi.

b. 133b/1, 143b/11, 143b/12,
143b/13, 143b/15, 144a/14, 146b/4,
147a/10, 147a/12, 148b/14, 150b/12,
151b/10, 151b/6, 151b/7, 151b/9,
152b/10, 154a/9, 154b/11, 154b/12,
154b/3, 154b/4, 155a/14, 155a/6,
155b/6, 156a/15, 156a/3, 156b/11,
157a/9, 157b/1, 157b/13, 157b/2,
157b/3, 158a/8, 158b/10, 158b/12,
158b/13, 158b/4, 159a/13, 159a/4,
159b/7, 159b/8, 160a/2, 160a/3, 160a/6,
160b/14, 160b/3, 160b/4, 161a/7,
161b/10, 161b/11, 161b/5, 161b/6,
164a/10, 164a/11, 164a/8, 164a/9,
170b/2, 170b/3, 171b/8, 171b/9, 172a/2,
173a/14, 173a/15, 174a/12, 175a/1,
175a/2, 175a/7, 176b/14, 176b/9,
177b/6, 178a/7, 179b/2, 179b/3, 179b/4,
184a/8, 185b/6, 185b/7, 185b/8,
186a/15, 186b/1, 186b/2, 187a/5,
187a/6, 187a/7, 188b/10, 191a/13,
191b/8, 191b/9, 197b/11, 202b/11,
202b/14, 203b/10, 207a/2, 207b/4,
212b/8, 215b/15, 216a/1, 224b/6,
224b/7, 227b/1, 227b/10, 227b/12,
227b/2, 228a/6, 228a/9, 233b/13,
234a/11, 234a/14, 234a/15, 234b/2,
235b/2, 235b/3, 236a/15, 236a/4,
236a/5, 236b/3, 236b/6, 238a/12,

238b/10, 238b/11, 238b/13, 238b/4,
238b/6, 238b/9, 239a/10, 239a/11,
239a/12, 240a/10, 249a/11, 249a/5,
249a/6, 251a/12, 251a/13, 252b/7,
252b/8, 253a/12, 253a/13, 253a/14,
253a/15, 253a/3, 253b/10, 253b/3,
253b/4, 253b/5, 253b/6, 253b/7, 253b/8,
253b/9, 254b/15, 255a/5, 255a/6,
255b/13, 255b/14, 255b/15, 256b/1,
256b/2, 258a/11, 258a/12, 259a/13,
260b/3, 263b/10, 263b/11, 263b/12
b.+ müzûñ 189b/13
b.+ nde 150a/15, 150b/1, 173a/8,
184b/8
b.+ nden 166a/1, 166a/2, 166a/3,
183a/4, 184b/7
b.+ ne 239a/3, 239a/5, 245b/9,
250b/13, 250b/14, 250b/15, 251a/1,
260a/5, 260a/6
b.+ ni 136a/7
b.+ nüñ 136b/7, 166b/10,
197a/7, 233b/10, 236b/10
b.+ ñüz 189b/14, 205b/5, 226a/4
b.+ ñüzden 205b/4
b.+ ñüze 205b/5
b.+ ñüziñ 205b/4
b.+ ñüzüñ 190a/1
b.+ si 134a/10, 144a/1, 145b/4,
145b/5, 151a/10, 156a/8, 156a/9,
156b/15, 178a/6, 190b/13, 190b/5,
221a/3, 226a/12, 236a/4, 248b/11,
257b/10, 258a/13, 258a/9

b.+ sin 210a/15
b.+ sine 170b/5, 172b/14,
207a/5, 242a/1, 245b/10
b.+ sini 240b/14, 240b/15,
241a/1, 250a/13

biribiri : Birbiri.

b. 228b/9

bir kaç : Birkaç.

b. 207b/2, 214a/2

birü : Herhangi bir kişi, bir kimse, bir
tanesi.

b.+ ñüzi 216b/3

bisâṭ : <Ar. Alem.

b.- ı nür 177b/1

bismi'llāh : <Ar.
Bismillāhirrahmānirrahim sözünün
kısaltılmış biçimi.

b.+ ı 145b/7, 145b/8

b.+ uñ 179b/2, 179b/3

bismi'llāhi : bkz. *bismi'llāh*

b. 146a/13, 146a/14, 148a/6,
150a/13, 220b/14

bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm : <Ar.
“Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın

adıyla” anlamına gelen söz.

b. 145b/9, 146a/12, 179b/6

biş : Sayı; beş.

b. 134a/11, 143b/10, 144a/14,
144b/10, 144b/3, 146b/2, 146b/3,
146b/8, 147a/12, 150a/15, 164b/14,
164b/15, 173b/4, 174a/1, 174a/12,
174a/2, 175b/9, 176b/14, 191b/13,
197a/13, 215a/4, 215b/15, 217a/3,
225b/14, 236a/4, 239a/10, 260b/15,
262a/8, 264a/12

b.+ e 173b/7

biş - : Pişmek.

b.- miş 143b/12, 150a/14,
167a/10

biş biñ : Sayı; beş bin.

b. 150a/2, 164b/1

bişig : Beşik.

b.+ in 167a/9

b.+ inde 231b/10, 231b/11

bişik : Beşik.

b.+ de 141a/10, 142b/3

bişinci : Beşinci.

b. 139b/1, 144b/15, 144b/2,
144b/8, 145b/5, 146b/7, 147b/1, 174a/5,

175b/15, 177a/4, 189a/3, 198a/1,
239b/7, 249b/1

bişür - : Pişirmek.

b.- di 138b/8, 222b/8

biş yüz : Sayı; beş yüz.

b. 229b/9, 230a/4, 230a/5,
230a/8

biş yüz altmış : Sayı; beş yüz altmış.

b. 162a/6

biş yüz elli : Sayı; beş yüz elli.

b. 162a/6

bit - : Filizlenip yeşermek, büyümek,
yetişmek.

b.- di 167a/11, 206a/12

b.- er 145b/1

b.- miş 136a/4, 145a/14

b.- sün 142a/11

bit : Kehle, asalak olarak yaşayan
böcek.

b. 167b/2

b.+ den 242a/7

bi-tevfîki'llâhi : Allah'ın yardımını ile.

b. 154a/2

biti : Yazı, mektup.
b. 222b/10
b.+ dūr 222b/10

bitlü : Üzerinde kehle, bit olan.
b. 242a/8

bitsüz : Üzerinde kehle, bit olmayan.
b. 242a/9

biz : Biz; birinci çokluk kişi adı.
b. 144a/7, 148b/1, 149a/10,
168b/4, 170a/14, 171b/2, 180b/8,
189b/10, 189b/12, 189b/4, 190a/13,
190a/3, 190a/5, 192a/5, 197a/5, 198b/4,
201b/3, 205a/15, 209b/13, 210a/8,
216b/14, 226a/4, 229a/11, 229b/11,
233b/8, 236a/11, 237b/14, 245a/9,
251a/5, 258b/2, 258b/4

b.+ den 137b/8, 150b/11, 218b/3
b.+ e 140b/10, 143a/11, 149b/13,
150a/4, 150a/6, 164b/15, 168a/12,
189b/1, 189b/7, 189b/8, 190b/9,
210b/14, 213b/10, 252b/15, 257a/15,
261a/1

b.+ i 140a/12, 150a/11, 166a/12,
210b/15, 229a/5, 237b/11, 240a/11,
258b/12

b.+ ler 250a/7

b.+ üm 144b/11, 149b/1, 150a/6,
150a/10, 151a/15, 153b/8, 170b/3,
190a/13, 201a/2, 201b/2, 204a/3,

209a/8, 213a/15, 213b/10, 216b/1,
222a/7, 232a/10, 236b/13, 237b/14,
239b/14, 260b/12, 262b/5, 262b/6
b.+ üm+ ile 205a/10

b.+ üz 144a/7

biz : Bez.

b. 144a/11, 144a/9

bi'z-zāt: <Ar. Kendi, kendisi.

b.+ dur 259a/8

boğaz : Boynun ön bölümü.

b.+ ina 246b/15

boğazla - : Boğazını keserek öldürmek.

b.- dılar 139b/13, 140a/11

b.- r 139b/13

boğazlan - : Boğazı kesilerek öldürülmek.

b.- maga 162b/7

b.- mağa 162b/12

b.- mağ 227a/13

b.- masına 162b/7

boğazlat - : Boğazını kestirerek öldürtmek.

b.- dı 140a/10

boş : Boş.

b. ola 181a/6

b. olan 187a/6

boyn : Boyun.

b.+ ına 211a/4

b.+ ında 227a/15

boynuz : Bazı hayvanların başında bulunan uzun, kıvrık veya çatalı organ, çıkıntı.

b. 208a/10

bozucu : Bozan, zarar veren kimse.

b. 200a/5, 219a/14

bölüg : Bölük, kısım, parça.

b.+ i 184a/3, 184a/4, 190a/10,
211b/12

b.+ inüñ 258b/1

bölük : Kısım, parça.

b. 254b/2, 258b/13, 258b/14

b.+ dendür 258a/10

b.+ dür 184a/3, 258a/13,
258a/15

b. eyledi 165b/15

b. oldılar 151b/6, 190a/9,
210a/5, 211b/11, 211b/12, 258a/7,
258a/8

böyle : Böyle, bu şekilde.

b. 192a/12, 192b/3, 212a/1,
217a/5, 240b/9, 246a/10

b.+ mi 139b/12, 200a/9

b.+ dür 190a/8, 241a/3

b. eylerler 178b/6

b. iderseñ 185a/10

b. itmezseñ 185a/11

b. olmasa 243b/4

bu : Bu.

b. 134b/11, 136a/15, 136a/9,
136b/15, 138a/14, 138a/4, 138b/11,
139b/7, 142a/10, 142a/8, 142b/1,
143a/3, 144a/12, 144b/15, 145b/1,
145b/4, 145b/6, 146a/4, 147b/11,
149a/1, 150a/5, 150b/2, 151a/14,
151a/15, 152b/5, 152b/6, 156b/3,
156b/6, 158a/3, 166b/5, 168a/10,
169a/9, 170a/12, 171a/3, 171a/5,
171b/3, 172a/4, 172a/5, 174a/2, 174b/2,
178a/6, 178a/8, 178b/8, 179b/7, 179b/9,
180a/3, 180b/7, 183a/8, 189a/10,
189a/12, 190a/6, 190b/3, 192a/11,
192a/14, 192a/6, 194a/6, 194a/7,
194b/12, 198b/4, 200a/10, 201a/13,
201b/1, 201b/9, 204a/11, 204a/12,
204a/7, 204a/9, 204b/7, 204b/9,
205a/13, 205a/15, 206a/10, 208b/9,
209a/1, 209a/10, 209b/14, 209b/6,
210a/12, 210b/11, 210b/3, 211a/12,
211b/4, 211b/6, 213b/10, 213b/7,
214a/10, 214b/10, 216a/3, 216a/4,

216a/7, 216b/1, 216b/2, 217a/1, 175a/10, 175a/2, 175a/4, 175a/5,
 217a/13, 218a/14, 218b/4, 220a/2, 175a/7, 175a/8, 175a/9, 175b/12,
 220b/11, 220b/12, 220b/3, 220b/4, 175b/14, 175b/15, 176b/14, 177a/1,
 221a/2, 221b/12, 221b/13, 221b/8, 177a/2, 177a/3, 177a/4, 184a/8,
 221b/9, 222a/3, 222a/8, 222b/10, 188b/10, 188b/13, 188b/14, 189a/1,
 222b/8, 223a/1, 223a/3, 224a/10, 189a/13, 189a/3, 189a/5, 191a/12,
 225a/5, 225b/3, 226a/4, 226b/10, 191a/13, 191a/3, 191a/5, 191a/7,
 227b/4, 227b/7, 228b/2, 230a/13, 191b/2, 191b/9, 192b/7, 197b/11,
 230b/13, 230b/6, 231b/1, 233b/1, 197b/12, 197b/13, 197b/15, 198a/1,
 233b/10, 233b/12, 234a/10, 234a/4, 198a/2, 198a/3, 202b/11, 202b/14,
 234b/3, 235b/12, 236b/7, 237a/12, 203b/4, 207b/4, 210b/3, 211a/8, 211b/3,
 238b/3, 240a/14, 240b/14, 241b/15, 215a/1, 216a/4, 216a/8, 223b/15,
 243b/11, 244b/12, 245b/1, 245b/7, 223b/3, 233b/1, 233b/6, 234a/11,
 246a/12, 246a/14, 246a/7, 252a/11, 234a/14, 234a/15, 234a/9, 234b/2,
 252a/2, 252a/6, 254a/10, 254b/1, 238b/5, 246a/14, 246a/3, 248b/15,
 254b/10, 254b/12, 254b/2, 254b/3, 249a/11, 249a/12, 249a/13, 249a/14,
 259b/3, 260b/8, 261a/1, 262b/11, 249b/2, 249b/3, 249b/5, 249b/6, 251b/6,
 262b/8, 264a/14 252a/1, 253a/3, 253a/4, 254b/15,
 b.- kez 133b/9, 152b/11 255a/1, 255a/3, 255a/5, 256b/12,
 b.- kez anlar 143b/9 258b/1, 258b/3, 258b/4, 258b/6, 258b/8,
 b.+ dur 134b/10, 138b/7, 142b/7, 258b/9, 259a/12, 259a/13, 259b/14,
 142b/9, 143b/11, 143b/15, 144a/14, 261a/3
 144a/15, 144b/1, 144b/10, 144b/12, b.+ ña 138b/8, 170b/12, 205a/8,
 144b/13, 144b/14, 144b/15, 144b/2, 215b/12, 246b/1
 144b/3, 144b/5, 144b/6, 144b/7, 144b/8, b.+ nda 134a/6, 139b/10, 145b/2,
 145a/1, 146b/4, 146b/5, 146b/6, 146b/7, 145b/3, 149a/7, 173b/7, 175a/1, 204b/3,
 147a/10, 147a/12, 147a/13, 147a/15, 206b/1, 206b/3, 234a/7, 246a/6, 259b/3
 147b/1, 148b/4, 149b/12, 152b/2, b.+ nda ola 206a/15
 153b/15, 158a/15, 162b/15, 169a/12, b.+ nda olmazdı 205a/8
 169a/2, 170b/2, 171b/4, 171b/8, 171b/9, b.+ ndan 145b/3, 156a/8, 158a/2,
 172a/1, 172a/3, 172a/4, 172a/6, 159a/7, 159b/14, 159b/2, 160a/11,
 173b/12, 173b/7, 174b/5, 175a/1, 170b/3, 171a/13, 174b/4, 176a/14,

179a/2, 192a/12, 229a/8, 231a/9,
242b/13, 245b/14

b.+ ndandur 257b/1

b.+ ndasın 149a/6

b.+ mı 133a/6, 153a/8, 156a/8,
157b/5, 158a/12, 158a/2, 158b/15,
158b/6, 159a/7, 159b/1, 159b/13,
160a/11, 160b/8, 161a/14, 161a/3,
161b/15, 209b/3, 214a/6, 230b/13,
230b/6, 231b/10, 241a/7, 250a/11,
252a/4

b.+ nlar 133b/2, 140b/12,
140b/14, 143a/10, 143b/1, 144a/1,
144a/10, 144a/11, 144a/12, 150b/8,
168a/13, 170a/15, 170b/6, 179a/10,
179a/14, 182b/6, 189a/12, 190a/11,
195b/5, 200b/15, 204a/5, 207a/3,
207b/11, 207b/12, 210b/7, 212a/11,
212a/13, 228a/2, 228a/3, 228b/8,
230a/6, 230b/1, 232b/11, 232b/9,
234a/3, 234a/7, 235a/10, 240a/11,
246b/1, 248a/15, 256b/10, 258b/11,
258b/4

b.+ nlar olmasa 239b/8

b.+ nlaruñ 229a/1

b.+ nlara 133b/4, 142b/3,
144a/10, 151a/4, 156b/15, 159a/2,
168a/12, 192a/9, 204b/11, 209b/10,
210b/1, 212a/12, 213b/11, 232b/10,
233b/12, 237a/7, 239b/10, 241a/1

b.+ nlarda 195b/5

b.+ nlardan 144a/6, 153b/6,

157b/6, 158a/12, 158b/15, 160b/8,
161a/15, 161b/15, 173b/6, 181b/5,
190a/10, 257a/15

b.+ nları 133b/1, 134b/2, 135a/8,
140a/12, 151a/4, 151a/8, 175b/5,
206b/2, 210b/4, 212a/1, 216a/14,
229b/7, 233b/6, 234a/11, 240a/10,
240a/11

b.+ nlaruñ 135a/5, 135a/7,
135b/2, 140b/15, 150b/9, 151a/3,
151b/1, 153a/6, 159a/1, 164a/3, 170b/5,
172b/14, 178a/9, 179a/15, 180b/5,
195a/10, 204b/11, 204b/13, 205b/12,
210a/1, 211b/1, 218b/4, 225b/11,
226a/2, 239a/6, 241a/1, 242a/12,
256a/10, 256a/8, 258a/12, 258b/1,
258b/7

b.+ nlaruñ+ ile 213b/14

b.+ nuñ 168a/13, 179b/12,
206b/6, 261a/2

b.+ nuñ+ ile 259b/9

b.+ y+ idi 135b/3, 140b/13,
142a/12

b.+ y+ idi+ kim 153a/9

buçuk : Yarım.

b. 190a/11, 191b/15

bu'd : <Ar. Allah'tan uzak kalma
anlamına gelen tasavvufi bir terim.

b. 183b/13

budağ : Dal.

b.+ ı 164b/8

b.+ ında 180a/5

budağ : Dal.

b.+ larınıñ 180a/1

bugün : Bugün, içinde bulunulan gün, zaman.

b. 166a/12, 166a/13, 201b/2, 201b/9, 205b/15, 213b/13, 213b/3, 218a/12, 218a/9, 229b/6, 231b/8

buhte'n-naşr : İbranicede adı Nebukadnezzar olarak nakledilen, milattan önce 605-562 yılları arasında hüküm sürüp Kudüs'ü ve Süleyman Mabedi'ni yıkmış olan Babil kralı.

b. 133a/12, 133a/14, 133b/6, 134a/14, 134a/2

b.+ ı 133b/8

bul - : Bulmak.

b.- a 151b/15

b.- alar 175a/13

b.- am 220b/5

b.- amadı 140a/9, 151a/13

b.- amadum 206a/10

b.- asın 220b/6, 220b/7, 220b/9, 252b/4

b.- ayduñ 181b/6

b.- dı 160b/1, 160b/5, 218b/8, 224b/10

b.- dılar 134a/12, 138b/4, 146a/5, 160b/6, 226a/2, 258a/15

b.- duğından 160a/14, 183b/7

b.- dum 147b/8

b.- duñ 138b/9

b.- madı 148a/5, 205b/10

b.- madılar 138b/1, 139a/11, 218b/5

b.- masam 147a/4

b.- masun 187a/11

b.- maya 185b/4, 196b/5

b.- mazsam 220b/7, 220b/9

b.- mışdur 258b/13

b.- mışlardur 260b/5, 260b/6

b.- sa 167b/12, 187b/5

b.- salar 232b/9

b.- up 160b/4

b.- ur 174a/11, 187b/4, 216a/6, 251b/4

b.- urduñuz 186b/6, 186b/7

b.- urlar 167a/5

bulaş - : Bulaşmak, sürülmek.

b.- ur 227b/6

bulın - : Mevcut olmak, var olmak.

b.- ur 255a/10, 260a/5, 262b/7

buluş - : Buluşmak, bir araya gelmek.

b.- dılar 146b/11, 207a/1,

213b/15

b.- sañuz 213b/14

bulud : Bulut, atmosferde görülebilir yoğunluk kazanmış gelmiş su buharı kütlesi.

b.+ lara 244b/11

b.+ ları 244b/12, 244b/13

buluş - : Buluşmak, bir araya gelmek.

b. 145b/12

b.- ayın 134a/7

b.- dı 139a/2, 145b/15

b.- up 160b/5

bulut : Bulut, atmosferde görülebilir yoğunluk kazanmış gelmiş su buharı kütlesi.

b. 133a/11, 135a/6, 166b/15

bunca : Bu denli, bu kadar.

b. 157b/14, 161b/12, 166b/13

buncılayın : Böyle, bunun gibi.

b. 183b/1, 208b/3

burāk : Miraç gecesinde Hazret-i Muhammed'i taşıdığı rivayet edilen semavi binek.

b. 172b/3

b.+ a 172b/3, 175b/10

b.+ dan 172b/115

b.+ ı 200b/11

burn : Burun.

b.+ ındağı 167a/3

b.+ ından 248b/1

buyur - : Buyurmak, emretmek.

b. 149b/13, 206a/3

b.- a 249b/12, 251a/1

b.- am 182b/11

b.- asın 210a/8

b.- dı 139b/13, 151a/6, 151b/11, 162b/3, 165b/1, 165b/6, 171b/6, 172b/6, 173b/7, 208b/7, 209a/14, 209b/4, 216a/10, 219b/5, 223b/4, 227a/13, 232a/1, 233b/15, 237a/10

b.- dı+ ki 218a/13

b.- dı+ kim 239a/15

b.- duğum 230a/15, 230b/1

b.- duñ 242b/11

b.- duñuz 254a/7

b.- ğıl 142a/10

b.- maya 251a/5

b.- ulmadı 148a/9

b.- uñ 261a/2

b.- updur 239b/3

b.- ur 137a/12, 137a/15, 141a/1, 147a/12, 147a/7, 151a/9, 151b/5, 154a/10, 154b/11, 155a/3, 155a/5, 156a/14, 156a/2, 156a/5, 157b/12, 157b/8, 158b/2, 158b/8, 159a/10, 159a/12, 160a/1, 160a/7, 160b/2,

161b/2, 161b/8, 162a/8, 162b/2, 162b/4,
163b/15, 164a/1, 164a/2, 169b/6,
170b/8, 171b/2, 173b/9, 174b/13,
176a/1, 176a/2, 176b/12, 180a/15,
186a/14, 186b/3, 187a/1, 187b/3,
187b/7, 188b/6, 191b/6, 192b/10,
193a/5, 193b/10, 196b/12, 196b/15,
197b/4, 198a/4, 200b/4, 202b/9, 203a/2,
204b/3, 205a/11, 208a/5, 216a/5,
219b/9, 223b/15, 234a/5, 236b/11,
246a/5, 246a/6, 246b/4, 247b/6, 249a/3,
250b/11, 250b/14, 250b/15, 252a/9,
252b/15, 252b/5, 254b/11, 255a/14,
255a/4, 257a/3, 261b/11, 264a/10,
264a/12

b.- urlar 256b/11

b.- ursın 261a/1

buyuruğ : Buyruk, emir, hüküm.

b.+ um+ ile 209a/12

bühtān : <Ar. İftira.

b. eylemekden 249a/5

bünyād: <Far. Bina, yapı, temel.

b. 149b/15, 182b/8

b. eyledüm 163a/8

b. eyleñ 149b/14

b.+ lar 238b/12

b.+ umdur 257b/15

büre : Pire.

b. 167b/2

büt : <Far. Put, ilah edinilen nesne.

cemīⁱ -i b.+ ler 166b/11

büyü - : Büyümek.

b.- di 146a/12, 166b/2

büyük : Büyük.

b. 135b/8

b.+ le 141a/11

b.+ lerdür 230a/6

büyüklig : Büyüklük.

b.+ i ola 262b/11

cabbār : <Ar. Cebreden, zorba.

c. 133a/10

melik-i c. 206a/1

c.+ lar 196a/8, 241b/3

cābir : bkz. *‘abdu’llāh-ı enşārī oğlu cābir*

c.+ üñ 207a/10

cābir bin ‘abdullāh : bkz. *‘abdu’llāh-ı enşārī oğlu cābir*

c. 194b/6

cāhil : <Ar. Bilgisiz.

c.+ ler 147b/3, 148b/11, 255b/7,

256a/7, 257a/11

c.+ lerden 167b/7

c.+ lerdür 182a/12

c. ola 256b/2

c. olsa 256b/8

c. olurlar 256b/7

cāhillik : Bilgisizlik.

c. eyleye 147b/14

cālīnūs : Asıl adı Galenos olan, İslam tıbbını etkileyen ünlü Grek tabip ve filozofu.

c. 143b/8

c.+ a 143b/8

cāmi' : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, bütün varlıkları bir araya toplayan; kendisinde ihtiva eden, bulunduran; cemedan, bir araya getiren; Müslümanların ibadet etmek amacıyla toplandıkları yer.

c. 154b/4

c.+ dür 162a/3, 162a/4, 162a/12

c. ola 162a/1

c. oldı 154b/5

nüşha-ı c. oldı 154a/6

c.+ üñ 226b/3

cāmi' i'l-kur'an : <Ar. Kur'an'ı cemedan, bir araya getiren, toplayan.

c. 225a/9

cān : <Far. Ruh; hayat, yaşama, yaşayış; gönül; kişi, kimse, birey.

c. 189b/10, 216a/6, 221b/12, 246a/12, 247a/7, 248a/15, 253a/3

c.+ adur 246a/13

c.+ dan 246a/2

c.+ ı 134b/8, 184b/13, 236b/5, 247a/4, 247b/9, 249a/12, 249a/13, 249a/14, 249b/2, 249b/4, 250b/1, 261a/14

c.+ ın 164a/6, 189b/14, 193a/9, 205b/7, 217a/9, 217b/11, 218a/3, 246b/10, 246b/12, 246b/15, 246b/9, 247a/2, 247b/6, 248b/7, 249b/5, 251a/14

c.+ ına 249b/7

c.+ inuñ 247a/11, 247b/7

c.+ ları 165a/15, 172b/7, 200a/1, 249b/7, 249b/8

c.+ ların 165a/12

c.+ larına 182b/11

c.+ um 178b/13, 204b/8

c.+ umı 219b/15

c.+ uñ 261a/6

cānavar : <Far. Yaşayan, canlı.

c.+ dur 143a/12

c.+ lar 143a/12, 236a/1

cemī'-i c.+ lar 197a/15

c.+ ları 240b/3

cā'yiz : <Ar. Dinen veya hukuken yapılması serbest, doğru, uygun olan.

c. 141b/6

cāzū : <Far. Cadı, büyücü.

c.+ dur 151a/3

c.+ lar 234a/12

cebel : <Ar. Dağ.

c.- i 'ālem-i mişāle 159a/5

ceberiyye : <Ar. Yazgıcılık, kadercilik, insanların kendi iradesi olmaksızın seçimlerinin ilahi iradenin zorlayıcı etkisiyle meydana geldiğini savunan itikadî mezhep.

c.+ dür 258a/12

c.+ nūñ 258b/6

cebr : <Ar. Zorlama.

c. itdi 156a/12

cebrā'īl : Dört büyük melekten Allah'ın emirlerini peygamberlere ulaştırmakla görevlendirilmiş olan melek, vahiy meleği.

c. 136b/10, 141b/2, 151a/10, 167a/3, 172b/1, 173a/10, 173a/2, 175a/7, 193b/5, 193b/7, 194a/9, 196b/9, 202a/12, 202b/1, 219b/7, 227a/6, 230a/9, 230b/14, 230b/7, 231a/5, 232a/6, 232a/9, 243b/12, 251b/6

c.+ de 152b/8

c.+ den 141a/6, 152b/12, 171b/7

c.+ e 153a/1, 168b/5, 171b/5, 194b/12, 205b/3, 208b/4, 231b/15, 231b/8

c.+ i 141b/1, 152b/2, 171b/3, 230a/4, 230a/8

c.+ üñ 141b/10, 141b/6, 152b/14, 171b/12, 175b/14, 232a/11

cebrā'īl : bkz. *cebrā'īl*

c. 136b/11, 138a/10, 139a/14, 141a/14, 141a/4, 141a/8, 141b/10, 141b/4, 141b/7, 152b/6, 166b/3, 168b/10, 168b/5, 168b/7, 168b/9, 169a/10, 169a/14, 169a/3, 169a/6, 170a/3, 171a/9, 171b/9, 172a/3, 172b/6, 173a/3, 173a/5, 173a/7, 173a/9, 174a/14, 174a/15, 174b/5, 174b/10, 174b/2, 175a/8, 179a/10, 179a/13, 179a/14, 188b/8, 189a/12, 189a/13, 189a/14, 192b/14, 192b/8, 193b/4, 193b/8, 194a/13, 194a/5, 194a/6, 194b/1, 194b/11, 194b/13, 194b/9, 195b/7, 196b/1, 196b/8, 197a/10, 197a/6, 197a/9, 198a/10, 198a/14, 198a/15, 198b/1, 198b/13, 198b/7, 199a/4, 199b/1, 199b/11, 199b/12, 199b/14, 199b/4, 199b/6, 199b/7, 199b/9, 200a/6, 200b/13, 200b/5, 201a/6, 202a/1, 202a/11, 202a/14, 202a/15, 202b/3, 202b/5, 202b/6, 203a/12, 203b/7, 204b/2, 205b/8,

205b/9, 206a/1, 206b/14, 208b/12,
208b/14, 209b/9, 210a/2, 210b/2,
212b/8, 215a/11, 217a/12, 217a/13,
217a/15, 217b/1, 219b/11, 219b/13,
219b/14, 220a/1, 220a/10, 220a/12,
220a/3, 220a/7, 221b/1, 222b/14,
223a/1, 223b/7, 224b/6, 226b/7, 226b/9,
227a/4, 227a/5, 227a/7, 227b/1, 229b/2,
230a/11, 230a/12, 230b/10, 230b/11,
230b/12, 230b/14, 230b/4, 230b/5,
230b/8, 230b/9, 231a/13, 231a/2,
231a/6, 231a/7, 231b/1, 231b/10,
231b/13, 231b/9, 232a/1, 232a/2,
238b/2, 238b/3, 238b/7, 243b/11,
243b/9, 251b/4, 256b/10, 262a/1

c.+ den 143b/3, 152b/10,

209b/14, 230a/6

c.+ e 232a/13

c.+ em 136b/11

cebrā' yīl : bkz. *cebrā' īl*

c. 151a/8, 230a/6

cefā : <Ar. Sıkıntı, eziyet.

c. 176b/10, 189a/3

c. eylesün 189a/1

c. ider 203a/10, 203a/11, 203a/9

c. itmiş olurun 203a/11

cefā' : <Ar. Sıkıntı, eziyet.

c. 176b/9

c. ider 203a/9

cehd : <Ar. Çaba, çabalama, uğraşma.

c. 177a/5

cehennem : <Ar. Günahkârların öldükten sonra ahirette cezalandırılacakları, azap görecekları yer.

c. 177a/12, 177b/13, 247b/2, 256b/15

c.- midür 138b/3

c.+ de 138a/10

c.+ dedür 249b/7

c.+ den 138a/6, 138a/9, 183a/15, 233a/4

c.+ dür 136b/4

c.+ e 177a/15, 177a/5, 179a/5, 183a/6, 195b/6, 215a/6, 248b/9

c.+ edür 253a/7

c.+ i 138b/11, 138b/14, 164a/5, 165a/6, 177a/4, 184b/3, 187b/2, 189b/8, 233a/4

cehil : bkz. *cehl*

c.+ den 255b/15

cehl : <Ar. Cahillik, bilgisizlik.

c. 183b/12

c. olmaya 184a/9

cehmiyye : <Ar. Cehm b. Safvân'ın (ö. 128/745) itikadî görüşleri etrafında oluşan mezhep.

c.+ dür 258a/12

c.+ nüh 258b/7

celâl : <Ar. Büyüklük, ululuk.

c.+ üñ 158b/14, 159a/6

celâli : <Ar. Allah'ın büyüklük ve ululuğunun tecellisine ait.

c. 158b/6

celâliyye : <Ar. Büyüklük, ululuk.

şifat-ı c.+ yi 158a/13

celî : <Ar. Belli, açık, meydanda.

şirk-i c.+ dür 263b/12

celle celâluhu : <Ar. "Azameti, şanı yüce ve ulu olan" anlamına gelen Tanrı için kullanılan bir saygı ifadesi.

c. 216b/6

cem' : <Ar. Toplama, toplanma, bir araya gelme.

c. eyledi 213a/3

c. eylediler 257a/7

c. eyledüğinden 169b/15

c. eyleme 181a/10

c. eylemedüm 188a/10

c. eylemezler 146b/8

c. eyler 252a/7

c. eyleye 252a/4

c. eyleyelüm 204a/12

c. eyleyüp 213a/4

c. idelüm 190a/6, 204a/14

c. iden 149b/12

c. ider 207b/6

c. iderüz 180b/8

c. idüp 211b/5

c. itdiler 211b/5

c. itmekdür 169b/15

c. ola 263a/4

c. olan 211a/8

c. oldı 141b/10, 215b/15

c. oldılar 134b/7, 140b/11, 146a/2, 151a/6, 210b/6

c. olmadılar 211a/8

c. olmayalar 257a/4

c. olsalar 176b/6, 257a/5

c. oluñ 134b/7, 216a/11

c. olup 141b/11, 168a/11, 168a/8, 209b/10, 212a/12

cemā'at : <Ar. İnsan topluluğu, namazda imama uyan kişilerin bütünü.

c. 136a/13, 136a/14, 151b/1, 172b/5, 203b/1, 261b/10, 261b/12, 262a/5, 262a/8, 263a/1

c.+ ile 262a/9, 262b/12, 262b/13, 262b/14, 262b/9, 263a/11, 263a/12, 263a/3, 263a/5, 263a/8, 263a/9, 263b/3, 263b/7

c.+ den 196b/3
c.+ dür 258a/15
c.+ e 253b/5
c.+ i 261b/14, 262a/2, 262a/3
c.+ ler 200a/5, 219a/15

cemāl : <Ar. Güzellik, yüz güzelliği.

c. 200a/14
āṣār- c.+ üñ
nu'ūt-ı c. 259a/3
c.- i ilāhī 157a/2
c.- i ilāhīde 157a/1
c.- i ilāhīyyeye 157a/8
c.+ de 235a/14
c.+ i 156b/15, 200b/7
c.+ in 157a/14
c.+ ine 191a/11, 207a/11
c.+ ini 138b/15, 207a/13
bedī'-i c.+ ini 207a/6
c.+ üm 183a/3, 188b/5
c.+ üme 184a/11
c.+ ümedür 178b/13
c.+ üñ 158b/14, 159a/6, 159a/8

cemālī : <Ar. Allah'ın lütuf ve güzellik tecellisine ait.

c. ola 158b/7

cemāliyye : <Ar. Güzellik, mükemmellik.

c.+ 'yi 158a/13

cem'an : <Ar. Bir yere toplamak yoluyla, toplam olarak.

c. 162a/3

cemī' : <Ar. Bütün, hep, hepsi, cümle.

c. 144b/4, 159b/8, 194a/3, 197a/13, 216a/13

c.- i aḥbābdan 168a/5

c.- i aḥkāmı 163b/5

c.- i 'ālem 235a/15

c.- i 'ālemde 145b/12

c.- i 'ālemden 178b/6

c.- i 'ālemün 217b/11

c.- i a'zālar 246a/15

c.- i a'zāsı 180b/11, 180b/13

c.- i bütler 166b/10

c.- i cānavarlar 197a/15

c.- i cinnīler 166a/11

c.- i dünyā 195b/9

c.- i dünyāyı 146a/4, 177a/9

envār-ı c.- i esmā'i'le'ālden
162a/14

envār-ı c.- i esmā'ü'sşıfātındur
162a/14

c.- i eşyā 259a/2, 259a/6

c.- i eşyāya 196b/15

c.- i fi'li 258b/5

c.- i firiştehler 174b/10, 217a/11

c.- i gevdesindeki 262a/12

c.- i günāhın 199a/12, 251a/1, 262b/10, 262b/2

c.- i günāhından 262a/11

- c.- i günāhkārlara 194b/1
- c.- i günāhların 237b/8
- c.- i günāhuñuzı 186b/12
- c.- i haberlerin 184b/2
- c.- i haķāyıkı 162a/4
- c.- i haļāyık 196b/5
- c.- i hāļde 181b/13
- c.- i hāļde 147b/2
- c.- i hāļini 241a/6
- c.- i haķ 134a/15, 168a/6, 184a/14, 198a/14, 207a/13, 247b/4
- c.- i haķa 156a/2, 159b/12, 216b/5, 223b/9, 251b/5
- c.- i haķdan 181a/8, 187a/10
- c.- i haķı 144b/8, 167a/12
- c.- i haķımuñ 219a/6
- c.- i haķını 140a/7
- c.- i 'ibādāt 179a/4
- c.- i 'ibādātı 179a/2
- c.- i 'ibādeti eylemişsin 149b/10
- c.- i 'ilmini 257b/6
- c.- i kāfirler 204b/10, 211b/11
- c.- i kāfirleri 201a/9
- c.- i kavmi 250a/15
- c.- i kemālāt 167b/15
- c.- i kemālāt-ı insāniyye'yi 154b/4
- c.- i kemālātı 162a/1, 181b/6
- c.- i kemālātın 215a/13
- c.- i kilīdi 223b/7
- c.- i kuvvetlerüñ 254a/10
- c.- i maħlūķāt 147b/12
- c.- i maħsūsātı 180b/8
- c.- i mālı 157b/10
- c.- i merātib-i esmā'yı 162a/12
- c.- i merātibde 162b/14
- c.- i merātibi 162a/3
- c.- i meretebe-i insāniyyeden 261a/15
- c.- i mevcūdāt 237a/13
- c.- i mevcūdātdan 164a/3
- c.- i mevcūdātı 220a/9
- c.- i miftāhın 183a/3
- c.- i müfessirler 224a/1
- c.- i mü'minler 222b/13
- c.- i mü'minlere 236b/13
- c.- i müslimānlar 221b/4
- c.- i nesneyi 238b/4
- c.- i oğlanları 227b/13
- c.- i peygāMBER 158b/3
- c.- i peygāMBERler 191a/3, 197b/12
- c.- i peygāMBERlerden 167b/2, 179a/1
- c.- i şaħābelerüñ 225b/5
- c.- i şerāyi'ı 215b/6
- c.- i taraflardan 180b/14
- c.- i tarafları 165a/8
- c.- i taraflarına 180b/11
- c.- i tedbīrleri 204a/4
- c.- i 'ulemā 259b/13
- c.- i 'ulūm 257b/6
- c.- i 'ulūm-ı haķīkiyyenüñ 153b/12

c.- i 'ulümü 257b/4, 259b/2
c.- i ümmetlerüñ 216b/7
c.- i yiryüzinüñ 237a/4
c.+ i 217a/11, 258a/13
c.+ isi 136a/3, 206b/13, 215a/15,
256a/8, 258a/13
c.+ isinden 230a/7
c.+ isine 140b/6
c.+ isini 199a/2, 201a/9
c.+ isinüñ 151b/10
c.+ üñüz 186b/10, 186b/8,
186b/9

cemi' : bkz. *cem'*

c. eyledüm 179a/2

cem'iyet : <Ar. Kalabalık, topluluk.
c. 211a/12

cenāze : <Ar. Ölmüş kimse, ölü, mevta;
cenaze töreni.

c.+ sin 221b/2
c.+ sine 167b/7, 196b/8, 257a/13
c.+ sini 250b/1

ceng : <Far. Savaş, muharebe.

c.+ e 210b/6, 212b/5

cenk : <Far. Savaş, muharebe.

c. 151b/1, 211b/10
c.+ de 213a/10
c. eylemişdür 240b/5

c. eyleye 236b/6

c. iderler 212a/11

c. iderler- 212b/7

c. itdiler 213a/5

c. itmiş 193a/5

c. oldı 213b/15

cennāt : <Ar. Cennetler.

mertebe-i c.+ dan 263b/9

cennet : <Ar. Dini inanışlara göre
imanlı kimselerin ölümden sonra sonsuz
mutluluğa kavuşacakları ve ebediyen
yaşayacakları yer.

c.- midür 138b/3

c.+ i 164a/5, 165a/3

c.+ üm 235a/10

c.+ üñ 243b/13, 247a/4

cer : <Ar. Arap gramerinde ait
olduğu ismi esreli okutan harf veya
edat.

c. olduğu 259a/14

cerāhat : <Ar. Yara.

c.+ uñuza 236a/13

cesed : <Ar. Vücut, beden; cansız, ölü
beden.

c.+ inden 184b/6

c.+ ine 245b/15

c.+ ini 222b/1

c.+ lerinden 182b/9

cevāb : <Ar. Cevap, yanıt.

c. 149a/12, 162b/15, 168a/12,
170b/13, 173b/12, 191a/13, 191a/2,
191a/5, 191a/7, 191b/2, 191b/9,
194b/10, 194b/11, 210b/3, 215a/1,
217a/5, 248b/15, 248b/4, 248b/8,
249a/1, 249a/11, 251b/6, 255a/3,
259a/12, 259b/14

c.+ dur 261a/7

cevher: <Ar. Öz, esas; değerli süs eşyası, mücevher.

c. 165b/13, 259a/4
c.+ e 165b/14
c.+ idür 226a/15
c.+ üñüz 148b/2

cevmerd : <Far. Cömert, eli açık.

c. 187b/16, 203a/5
c. ola 139a/5, 139a/6
c.+ ven 188b/15

cevr : <Ar. Eziyet, cefa.

c.+ i 259a/6
c.+ ine 162b/10

cezā : <Ar. Bir suç ya da günah işleyen bir kişiye uygulanan eziyet verici yaptırım.

c.+ sı 260b/11
c.+ sın 247b/12

ciger : <Far. Akciğer ve karaciğerin ortak adı.

c.+ idür 207b/7

cihān : <Far. Dünya, yeryüzü.

c.+ a 160a/13, 160a/2, 162a/8,
166b/8, 200a/15, 226b/4
c.+ da 209b/13, 218a/4
c.+ dan 221a/12, 226b/5
c.+ ı 151b/14
c.+ uñ 224b/8

cihāz : <Ar. Çeyiz.

c.+ ı 228b/2
c.+ ın 228a/14

cin : <Ar. Duyularla kavranamayan ve ilahi emirlere uymakla yükümlü varlık, yaratık.

c. 262b/1

cinnī : <Ar. Cin kavmine mensup olan.

c.+ ler 166a/11, 189b/8,
224b/10, 234b/2, 234b/4, 248b/11
cemī' -i c.+ ler 166a/11
c.+ lerden 159b/9
c.+ leri 196a/12, 211a/10
c.+ ñüz 186b/13

cins : <Ar. Çeşitli, türlü.

c. 210b/6
c. olup 210b/6

cisim : bkz. *cism*
c. 180a/12, 191b/15

cism : <Ar. Vücut, beden.
c. 152b/9
c.+ i 184b/12, 252b/11
c.+ ini 166a/4
c.+ lerine 249b/8

cismānī : <Ar. Vücutla, bedenle ilgili olan.
mi' rāc-ı c. 190b/13
'ālem-i c.+ de 161b/6
c.+ dür 190b/4

cūd : <Ar. Cömertlik, eli açıklık.
c.- ı sübhānī 160b/7

cum'a : <Ar. Haftanın altıncı günü, Müslümanlar tarafından mübarek kabul edilen gün ve o gün yapılan ibadet.
c. 197a/14, 197b/2, 199b/8, 199b/9, 200a/1, 206b/10, 206b/11, 211b/10, 211b/9, 215b/10, 215b/15, 226b/1, 236b/9, 238b/1, 240b/3, 249a/8
c.+ dan 215b/13, 264a/13
c.+ ya 238b/2, 264a/13

cumāziye'l-ülā : Hicri ayların beşincisi.
c. 226b/4

cübbe : <Ar. Elbise üstüne giyilen uzun, bol, geniş ve düğmesiz bir giyecek.

c.+ ñüzi 138b/13
c.+ yi 138b/7

cühūd : <Far. Yahudi.
küfr-i c. 260a/6, 260a/7

cümle : <Ar. Bütün, tüm, hepsi.
ehl-i c. 166b/9

cür'et : <Ar. Cesaret, yüreklilik, atılganlık.
c. itdüğü 255b/2

çağır - : Bağırarak, seslenmek.
ç.- an 169a/12, 169a/9, 212a/4
ç.- dı 138a/14, 141b/1, 166a/13, 168b/7, 205b/15, 209b/11, 212a/3, 212a/4, 212a/6, 220b/4

çal - : Bir aleti kullanarak ses çıkartmak; darbe indirmek, vurmak.
ç.- alum 208a/10, 208a/11
ç.- dı 212b/2
ç.- dılar 210b/10
ç.- dum 210b/11

çamçağa : Su kabağından yapılan kap.
ç. 136a/5

çañ : Çan, içinde sarkmış olan tokmağın kenarlarına vurmasıyla ses çıkararak pirinç, tunç gibi madenlerden yapılmış alet, kampana.
ç. 208a/11

çanak : Çanak, kâse.
ç. 134a/8, 150a/15, 173a/8, 184b/7, 221a/4

çatla - : Çatlamak, parçaları ayrılmayacak bir şekilde yarılmak.
ç.- dı 166b/12

çehâr-şenbih : <Far. Dördüncü gün, çarşamba.
ç. 240b/2

çek - : Çekmek, bir yöne doğru yürütmek, bir şeyi hareket ettirip sürüklemek; sıkıntı, üzüntü yaşamak.
ç.- di 251b/9
ç.- er 182a/1, 251b/9
ç.- erin 136b/3
ç.- erler 159b/10
ç.- ersin 182a/1
ç.- mek 159b/1

çekil - : Çekilmek, bir şeyin olduğu yerden başka bir yöne doğru götürülmesi.

ç.- ür 246a/1, 246a/2, 246a/3

çekiş - : Tartışmak.

ç.- diler 241b/2

çekürdeg : Çekirdek, tohum.

ç.+ in 167a/11

çeri : Asker.

ç. 211b/5, 212a/5

ç.+ sini 147a/8

ç.+ süz 141b/15

ç.+ ye 210a/6

çevre : Etraf, civar.

ç.+ sinde 165a/15, 205a/9

çık - : Çıkmak, bir yerden ayrılmak, uzaklaşmak.

ç. 204a/3, 247a/4, 247a/7, 247b/2

ç.- a 147a/10, 152a/4, 184b/6, 251a/10

ç.- a gide 250b/1

ç.- amadılar 234a/4

ç.- ar 140b/12, 143a/14, 184b/7, 207b/6, 222a/3, 241a/11, 241a/12, 242b/9, 245b/13, 245b/14, 246a/4, 247a/8

ç.- ardı 171b/10
ç.- arlar 232b/10, 237b/11
ç.- arsa 135b/5, 222a/7
ç.- dı 134a/3, 135a/5, 135b/4,
135b/6, 136a/4, 136b/15, 139b/7,
140a/5, 145a/14, 146a/1, 149a/5,
150a/2, 151a/13, 151b/9, 154b/12,
159a/6, 166b/1, 168b/2, 173a/13,
175b/2, 190b/5, 191a/10, 194b/11,
202b/5, 205a/4, 207b/13, 208b/7,
209b/11, 213a/14, 215b/10, 216a/10,
216a/12, 219a/4, 221a/10, 221a/7,
221a/8, 222a/2, 222a/5, 224b/2,
228a/15, 236a/6, 236a/7, 242b/5
ç.- dılar 133b/3, 135a/7, 150a/2,
192b/1, 204b/13, 207a/6, 209b/10,
209b/11, 210a/1, 210a/2, 213a/4
ç.- dum 172b/3
ç.- ıcağ 202a/7
ç.- mağdan 166a/11, 166a/12
ç.- mağdur 261a/15
ç.- ması 152a/1
ç.- maz 264a/8
ç.- mazdı 137a/5
ç.- miş 157b/10
ç.- mişlardı 189a/11
ç.- sa 232a/13, 247b/7
ç.- sun 204b/2
ç.- up 135b/2, 225a/6

çıkar - : Çıkarmak.

ç. 175a/13, 242b/4

ç.- a 175a/11, 191b/10
ç.- alardı 231b/12
ç.- dı 136a/3, 151a/10, 155b/7,
166b/5, 191b/11, 209b/2, 212b/5,
222b/10, 223a/5, 242b/4
ç.- dum 231a/13
ç.- ma 175a/12
ç.- mağ 256b/7
ç.- mazın 202b/10
ç.- mazlar 233b/5
ç.- up 231a/12
ç.- urdum 146a/6
ç.- urın 134b/12, 139a/15,
186a/4, 242b/7

çin̄ : Çin, Doğu Asya'da yer alan bir
ülke.

ç. 189a/9, 190a/12

çırāğ : <Far. Kandil, mum, ışık.

ç.+ ı 224b/8

çırāq : bkz. çırāğ

ç.+ dur 261a/6

çişme : <Far. Çeşme.

ç.+ ler 167a/10

çoğ : Çok, fazla.

ç.+ udi 234a/12

çok : Çok, fazla.

ç. 135a/15, 136a/8, 138b/15,
141a/5, 145b/7, 145b/8, 158a/7,
159b/14, 182b/3, 184a/3, 185b/11,
190a/14,190b/10, 193b/15, 197b/14,
198a/1, 198a/4, 200a/1, 200a/6, 203b/3,
204a/4, 207b/15, 210b/4, 214a/1,
218a/1, 221b/4, 223a/15, 234a/11,
234b/2, 242a/11, 244b/8

ç.+ dur 146b/14, 176b/6, 183b/3,
183b/4, 183b/6, 199b/12, 199b/14,
199b/4, 199b/7, 199b/9, 228b/2, 233b/2,
235b/15

ç. eyle 238b/9

ç. eylemedüm 197b/15

ç. eylerdi 150b/13

ç. ola 182a/14, 182a/6, 255b/7

ç. olalar 147a/11, 255b/6

ç. oldı 157a/10, 245a/4

ç. oldıy+ ise 138b/13

ç. olmasun 197b/14, 197b/15

ç. olursa 199a/13

çoklık : Çokluk, fazlalık.

ç. 202b/15

çokluğ : Çokluk, fazlalık.

ç.+ ı 176b/9

ç.+ ını 176b/10

çök - : Çökmek, olduğu yere oturmak.

ç.- di 207a/7

ç.- düği 207a/8

ç.- e 207a/4

ç.- erse 207a/1

çölmeg : Çömlek, toprak
tencere, kap.

ç.+ i 201b/10

ç.+ üñ 201b/11

çuğal : Eskiden savaşlarda giyilen ya
da atlara giydirilen zırh.

ç.+ dan 212b/5

çuğur : Çukur, çevresine göre daha
aşağıda kalan yer.

ç. 153a/15

ç.+ a 153a/15, 153b/1

çün : <Far. Çünkü, mademki, ne
vakit ki.

ç. 133a/5, 133a/6, 135a/15,
136a/4, 136b/15, 137a/5, 137a/7,
138a/14, 138b/12, 140a/8, 140b/9,
141a/5, 141b/1, 141b/12, 142b/3,
142b/6, 143a/3, 144a/12, 145b/14,
147b/7, 148b/2, 150a/9, 150b/1, 151a/7,
151a/9, 152a/6, 152b/14, 154a/11,
164b/14, 166a/12, 166b/2, 166b/8,
168b/2, 169a/2, 172b/2, 173b/12,
174a/11, 175b/2, 176b/1, 180b/5,
189b/13, 190a/6, 192a/2, 197b/7,
199a/5, 201a/14, 201a/7, 204a/5,
205a/1, 206a/10, 207a/1, 207b/7,

209b/14, 210b/4, 210b/5, 211b/1,
211b/4, 211b/7, 212a/8, 213a/2,
213b/10, 213b/14, 214a/6, 215a/7,
216a/2, 216a/9, 217a/13, 217a/9,
218a/14, 220b/11, 220b/3, 222a/8,
222b/12, 223a/14, 223a/3, 223b/4,
227a/1, 230b/14, 247a/4, 248a/15,
250a/5

anıñ+ ç. 140a/2, 148b/3,
156b/10, 156b/11, 157b/2, 158b/13,
161a/7, 247b/8

eyledügi+ ç. 260a/4

hakkı+ ç. 138b/5, 140a/12

itdigi+ ç. 161b/5

itdügi+ ç. 157b/15

olduğı+ ç. 160b/11, 160b/13,
161a/6, 260a/3

ç.+ kim 152b/2

anıñ- ç.+ dür 154a/15

çürü - : Çürüme, bozulmak.

ç.- miş 148a/15

da : Da, bağlaç.

d. 221b/11

anuñ- d. 171b/14

dābbetü'l-arz: <Ar. Kıyamet
alametlerinden olmak üzere ortaya
çıkacağına inanılan yaratık.

d. 152a/4

dahhāk : Dahhāk b. Müzâhim
(ö105/723), müfessir.

d. 152a/12, 208b/4

dahı : Dahi, bile, da, de.

d. 133a/2, 133b/10, 133b/15,
134a/1, 135a/1, 135a/13, 135b/6,
135b/8, 136a/11, 137b/4, 137b/5,
138a/5, 138b/7, 139a/15, 139b/4,
140a/2, 143a/1, 143a/2, 143b/12,
143b/13, 145a/15, 146a/4, 146b/13,
147b/1, 147b/5, 147b/7, 148a/14,
149a/14, 149b/12, 149b/4, 150a/1,
150b/11, 150b/14, 150b/3, 150b/4,
150b/7, 152a/15, 152a/5, 152b/6,
153a/1, 153a/3, 155b/15, 161a/8,
161b/1, 163b/15, 164a/1, 164a/2,
164b/4, 166b/14, 167a/1, 167a/2,
169a/1, 172a/1, 172b/12, 173a/5,
177b/14, 178a/10, 179a/15, 184a/10,
187a/2, 188b/12, 188b/14, 188b/15,
189a/11, 189a/2, 189a/6, 191a/5,
191a/7, 191b/3, 192a/12, 192b/3,
192b/4, 198a/12, 198b/12, 198b/6,
199a/13, 200a/3, 201a/5, 201a/8,
201a/9, 201b/2, 201b/3, 202a/13,
202b/14, 202b/4, 204a/11, 204a/9,
204b/12, 205a/1, 207a/7, 208a/4,
209a/11, 209b/2, 210b/10, 210b/12,
210b/2, 211a/2, 211a/3, 211a/6,
212b/11, 213b/6, 214b/10, 214b/12,
214b/8, 214b/9, 215a/10, 216a/1,

216b/4, 216b/6, 216b/7, 216b/8,
220a/12, 220b/8, 223a/5, 223b/14,
223b/15, 223b/5, 224b/6, 225b/4,
227a/5, 228b/2, 229a/15, 229a/4,
230a/1, 231a/2, 232b/14, 233a/15,
233a/2, 233a/6, 233a/9, 233b/2,
234a/14, 234a/15, 234a/3, 234b/2,
234b/4, 235a/2, 236a/3, 236a/9, 236b/6,
238b/6, 239a/7, 239b/14, 240b/11,
240b/12, 240b/13, 240b/8, 244a/7,
244b/4, 244b/5, 245a/10, 245b/4,
245b/7, 246a/12, 246a/14, 246a/2,
246a/6, 247a/8, 247b/14, 247b/15,
248a/4, 248a/6, 248b/14, 250b/12,
250b/14, 251a/1, 251a/13, 251b/15,
251b/7, 252a/9, 253a/6, 254b/1,
254b/14, 255a/14, 257a/7, 257b/5,
258a/15, 258b/14, 258b/9, 260a/5,
260a/7, 260a/9, 260b/7, 261b/15,
262a/2, 262b/7, 263a/4
ben- d. 134b/15, 136b/14,
140a/2, 142a/2, 147a/1, 147a/14,
147a/15, 148a/1, 161a/10, 173a/1,
178a/15, 184a/10, 185b/10, 186a/12,
186a/13, 187a/9, 187b/16, 188a/1,
190b/15, 194b/2, 194b/4, 194b/5,
208b/14, 208b/3, 213b/2, 214b/2,
216b/3, 223a/9, 231a/11, 239a/15,
243b/7

ikisi- d. 205b/5

ol- d. 148b/11, 225a/12

sen- d. 195a/10, 207b/4, 245a/6,
249b/11

üçün- d. 209b/2

d.+ dur 153b/15

d. eylemeye 147b/5, 147b/6

d. olmadı 140a/10

d. olmasa 146a/6

d. olmaya 146a/5

d. olursa 185a/15

dağāyık : <Ar. İnce ve anlaşılması için
dikkat isteyen şeyler.

d.+ ı 163a/13

dağīqatī'l-mağāl : <Ar. Sözün
ardındaki incelik.

d. 154a/1, 246a/7

dāl : <Ar. Arap alfabesinin sekizinci
harfi.

d.+ a 165b/7, 165b/10

dalālet : <Ar. Doğru yoldan ayrılma,
bâtıla yönelme, sapkınlık.

d.+ den 258b/13

dalāl : <Ar. Sapkınlık, dalalet.

ehl-i z.+ i 158a/13

dāniyāl : Kitab-ı Mukaddes'e göre
İsrailoğullarına gönderilmiş bir
peygamber.

d. 133b/1, 133b/2

dāri's-selām : <Ar. Cennet,

d. 258b/12

dārr : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, zarar ve elem veren şeyleri yaratan.

z.+ dur 155a/14

dārü'l-bekā : <Ar. Ahiret, sonsuza dek kalınacak yer.

d.+ ya 185a/5

dārü'l-fenā : <Ar. Dünya, geçici olan yer.

d.+ dan 185a/5

dārü'l-firār : <Ar. Dünya.

d.+ da 253a/14

dārü'l-gurūr : <Ar. Dünya, aldatan yer.

d.+ dan 254a/15

dārü'l-ḥulūd : <Ar. Cennet, ebedilik olan yer.

d. 254a/15

darü'l-ḳarār : <Ar. Ahiret, karar kılınacak yer.

d.+ da 253a/15

dārü'n-nedve : <Ar. Toplantı evi, Mekke'de Kureyş kabilesinin önceleri önemli meseleleri görüştüğü yer iken İslamiyet'ten sonra Hazret-i Muhammed'e karşı olanların toplandığı yer.

d. 203b/15

dārü'r-raḥmān : <Ar. Cennet, esirgeyen, merhamet eden Tanrı'nın evi.

d.+ a 185a/6

dārü'ş-şeyṭān : <Ar. Cehennem.

d.+ dan 185a/5

daşıra : Dışarı.

d. 172b/3

da'vet : <Ar. Çağrı, çağırma; peygamber olanların insanları dine çağırması.

d.+ den 201a/14

d.+ e 136b/12, 143a/9, 154b/14

d. eyle 135a/3, 136b/13, 146b/1,

146b/9

d. eyledi 135a/4, 137a/1,

154b/15, 155a/10, 169b/5, 169b/7,

170a/4, 201a/12

d. eylediler 207a/2

d. eylemege 219a/3

d. eyler 201b/6

d. eylese 167b/5

d. eyleseler 206b/15

d.+ i 200b/9

d. idebilürler 162b/15, 163a/2

d. iderin 212a/10

d. iderler 256b/4

d.+ ine 225b/8

d. itdi 169b/8, 214b/8

da‘vī : <Ar. Dava, iddia.

d.+ de 161a/6

d. eylediler 171a/7

da‘vi : bkz. *da‘vī*

d.+ sin 198a/1

d.+ sin kılsa 241b/11

d.+ sin kılırlardı 234a/12

d.+ sinde 241b/12

d.+ sini 234a/13

d.+ m 186a/15

da‘vici : <Ar. + Tr. Davacı.

d. 153a/10, 153a/13, 153a/15,
153b/3

dāvūd : Hazret-i Davud,
İsrailoğullarına gönderilen ve kendisine
Zebur indirilen peygamber.

d. 145a/5, 159a/15, 159a/6,
159a/9, 162b/10

d.+ a 177b/3, 225b/9, 259b/1

d.+ dan 159b/2

d.+ uñ 153a/12

dayan - : Dayanmak, yaslanmak.

d.- dı 142a/7

dāyim : <Ar. Sürekli, devamlı.

d. 137b/11, 182a/10, 182a/14,
182a/15, 184a/11, 185b/15, 185b/3,
187a/13,

191a/15, 199a/9, 202a/12,
216b/10, 239a/11, 239a/12

d. ol 181a/11

d. ola 185b/11

d. oldum 238b/11

d. olmak 181a/11

dāyimü’l-aḥzanı : <Ar. Devamlı,
sürekli olan hüznler, kederler.

d. olup 168a/9

de - : Demek, söylemek.

d.- yü 251b/15

debūr : <Ar. Batı rüzgarı, batıdan eser
rüzgar.

rīḥ-i d. 155a/13

deccāl : <Ar. Kıyamet alametlerinden
olmak üzere ortaya çıkıp insanları doğru
yoldan saptırmaya çalışacağına inanılan
kötü kimse.

d.+ i 151b/12, 151b/15

d.+ uñ 152a/1

- def^ʿa** : <Ar. Kez, kere, sefer.
d.+ da 251b/7
- def^ʿī** : <Ar. Bir anda, hemen.
d. 167a/11, 171b/13, 171b/14
- defn** : <Ar. Defin, gömme.
d. eylediler 212b/4, 224b/15
d. eylegil 223a/3
d. eyleñ 212b/13, 220a/13
d. eylersiz 220a/11
d. eyleseler 249b/9
d. idelüm 220a/11
d. olalar 152a/9
- defter** : <Far. Defter.
d.+ inden 134b/12, 139a/15,
242b/7
- deg -** : Değmek, temas etmek.
d.- miş ola 249a/6
- degin** : Değın, kadar.
d. 133b/11, 144b/11, 152a/1,
206a/4, 208b/1, 214a/11, 234b/14,
248b/2, 249a/8, 249b/3, 249b/5, 249b/6,
250b/3
kıyāmete- d. 234a/8, 241a/15
- degül** : Değil; ek eylemin olumsuzu.
- d. 150b/3, 189b/4, 215a/1,
259a/4, 259a/5, 260a/13, 260a/14
d.- misin 242a/7
d.- miyüz 216b/14
d.+ di 234b/2, 234b/3
d.+ dür 138a/8, 141b/6, 143b/9,
146b/9, 170b/14, 190b/10, 190b/11,
203b/10, 203b/8, 204a/11, 204a/7,
204a/9, 206b/1, 206b/3, 214b/11,
215a/5, 219a/14, 220a/6, 225a/5,
233a/13, 234a/10, 257a/5, 259a/4,
259b/15, 260a/1, 264a/4
d.+ em 208b/15
d.+ in 201b/10, 203a/11,
212a/14
d.+ mişseñ 139a/7
d.+ sin 175a/15
d.+ üz 236a/12, 258b/3, 258b/4
- degür -** : Ulaştırmak.
d.- me 135b/9
- delālet** : <Ar. Delil, işaret.
d. eylesün 191b/10
d. iderdi 196a/5
d. itdigi- 161b/5
- delāyil** : <Ar. Deliller.
d.- i vāziḥāt 206b/7
- delīl** : <Ar. Kanıt, işaret.
d. 223b/15, 249a/2

- d.+ ler 164a/3
- delim** : Çok, çok fazla.
d. 167b/3
- delüg** : Delik.
d.+ inden 179b/3, 179b/4
- dem** : <Far. An, zaman, vakit.
d. 136b/13, 149a/2, 185b/7
- demür** : Demir.
d.+ den 153b/2
d.+ dendür 133b/6
- deñiz** : Deniz.
d. 135a/10, 179b/15, 180a/1,
180a/3, 180a/4, 180a/5, 205a/14,
207a/13, 242a/11, 242a/13, 242a/15
d.+ de 135b/4, 251a/9
d.+ deki 236a/1
d.+ den 136a/1
d.+ e 135a/12, 135b/15, 135b/5,
135b/7, 136a/2, 180a/8, 210a/8,
242a/11, 242b/3, 242b/4
d.+ i 180a/7
d.+ idür 180a/4
d.+ ler 166a/5, 199a/13
d.+ lerden 229a/6
d.+ lere 178a/7, 251a/8, 251a/9
- deñlü** : Denli, kadar.
- ne+ d. 134b/4, 140b/6, 149a/6,
166b/4, 179a/13, 202b/10, 202b/13,
207a/5, 216a/15, 238b/7, 247a/9, 254a/5
ne+ d.+ dür 197a/10, 238b/6
- dep -** : Tepmek, ileri doğru sürmek.
d.- di 210b/8
d.- diler 210b/7
- depren -** : Hareket etmek.
d.- ür 221a/6
- der** : Ter.
d.+ inden 165a/2, 165a/3, 165a/5
d.+ leri 167a/6
- derd** : <Far. Dert, üzüntü, keder.
d.+ inden 162b/8
- dere** : <Far. Küçük akarsu.
d. 138a/11, 256b/14
d.+ de 138a/12, 149a/11
d.+ den 197a/3
d.+ ye 141b/12, 149a/11, 197a/4
- derecât** : <Ar. Dereceler, mertebeler.
d. 253b/2
d.+ dan 263b/9
d.+ dur 253b/5
- derece** : <Ar. Seviye, mertebe.

d. 178a/4, 263a/6, 263a/8,
263b/2, 263b/8

d.+ de 178a/4

d.+ den 263a/6, 263a/8

d.+ ye 263a/7, 263a/9

der-ḥāl : <Far. + Ar. Hemen, çabucak.

d. 134b/3, 134b/8, 136a/6,
145a/12, 151a/8, 166a/8, 172b/2,
192a/7, 194a/9, 194b/13, 194b/9,
195b/14, 198b/7, 199a/4, 200a/6,
200b/5, 201a/6, 202a/1, 202a/11,
203b/8, 204b/1, 206a/1, 206a/13,
206a/3, 207a/12, 207a/7, 209a/1,
209a/9, 214a/8, 219b/13, 222a/1,
222b/14, 223b/6, 227a/4, 227b/1,
234a/5, 248b/8, 251b/2, 251b/3, 254a/5

deri : Deri, cilt, ten.

d.+ dür 143a/12

d.+ si 134b/8, 138a/3

d.+ sini 138a/2

deriñlig : Derinlik.

d.+ i 138a/12

derle- : Terlemek.

d.- di 165a/1

d.- rse 167a/6

derviş : <Far. Bir tarikata girip şeyhe bağlanan kimse.

d.+ ler 181b/10, 181b/9

d.+ lerden eyle 229a/5

d.+ lere 181b/14, 185b/13,
218b/11

d.+ leri 167b/10, 181b/8

d.+ lerüñ 255b/8

d. olacağ olursa 193a/13

d. olanlardur 228b/10

d. olsa 182a/2

d.+ sin 167b/11

dervişlig : <Far. + Tr. Dervişlik.

d.+ e 255b/15

dervişlik : <Far. + Tr. Dervişlik.

d. 240b/5, 258a/2

destür : <Far. İzin, müsaade.

d. 139b/6, 194a/6, 217a/9,
217b/10, 217b/2, 217b/3, 219a/10,
219a/13, 246b/4

d.+ ı 200b/14

destürsuz : <Far. + Tr. İzin, müsaade.

d. 217a/13

devā : <Ar. Çare.

d. eylemez 236a/13

deve : Deve, boynu uzun, sırtında hörgücü olan yük ve binek hayvanı.

d. 155b/7, 192b/2, 207a/4,
207a/6, 215b/13, 225a/13

d.+ den 214b/1
d.+ lere 210a/3
d.+ m 206b/15, 207a/2
d.+ nün 204a/10, 206b/14
d. ola 192a/15
d.+ si 201a/3, 207a/4
d.+ ye 200b/15, 201a/7

devemān : Bir kişi öldükten sonra kabrine gelen ilk meleğin adı.

d. 248a/9, 248a/11

devletlü : <Ar. + Tr. Mutluluğa, saadete ulaşmış olan.

d. 207a/11

dīdār : <Far. Yüz, çehre, tecellî.

d.+ dan 189a/7

dihye : Dihye b. Halife, Hazret-i Muhammed'in Bizans İmparatoru Herakleios'a elçi olarak gönderdiği sahâbi.

d. 171b/10, 198b/13, 198b/15, 199a/1, 199a/7

dımışk : <Ar. Şam şehri.

d.+ da 151b/14

d.+ uñ 151b/13

dīn : <Ar. Din, inanç.

d. 148a/8, 210b/5, 224a/5, 224b/8

‘ulemā’-ı d. 246b/5

d.+ e 137a/1, 212a/10, 260a/9

d.+ i 172b/4, 208a/4, 210b/3, 226a/5, 255b/4

d.+ ine 209b/2

d.+ ini 209a/13

d.+ ümüñ 257b/14

d.+ ümüz 224b/9

d.+ ümüzden 222a/7

d.+ üñ 184a/1

d.+ üñüzi 215b/11

dīvān : Amel defteri.

d.+ na 145b/9, 173b/8, 263b/4

dīvār : <Far. Duvar.

d. 208a/15

d.+ ı 238a/14

d.+ ndan 166a/7

di - : Demek, söylemek.

d. 146a/13, 148a/6, 259a/15

d.- di 133b/2, 133b/7, 135a/1, 135a/5, 136b/3, 136b/4, 137a/11, 137a/13, 137b/15, 138a/15, 138a/4, 138b/13, 139a/8, 140b/11, 141a/11, 141b/2, 142a/4, 142b/15, 142b/7, 143b/8, 146a/13, 146a/15, 149b/1, 150b/13, 150b/15, 151a/11, 151a/4, 151a/5, 151b/4, 160b/15, 161a/1,

166a/7, 167a/11, 168b/9, 169a/10, 169a/6, 172b/12, 173b/3, 175b/6, 176a/15, 189a/8, 189b/2, 192a/12, 192b/1, 192b/3, 192b/4, 193b/10, 193b/4, 194b/12, 194b/2, 195a/11, 199a/10, 199a/3, 199a/6, 199a/7, 199a/8, 200a/12, 201a/5, 202a/4, 202b/2, 202b/3, 202b/5, 203b/11, 205a/15, 207b/8, 208b/2, 209a/12, 209b/13, 211a/4, 212a/1, 213a/9, 213b/2, 213b/6, 214a/6, 214b/11, 214b/15, 214b/7, 216a/6, 217a/1, 219a/4, 220b/14, 220b/15, 220b/5, 221a/4, 222a/12, 222a/13, 222a/5, 222a/6, 223a/12, 223a/2, 223a/5, 223b/11, 223b/3, 223b/9, 224a/3, 224a/4, 225a/3, 227b/2, 227b/6, 228a/12, 231b/4, 231b/7, 232b/5, 233b/9, 246a/4, 251b/9, 254a/3, 254b/1, 254b/10, 254b/4, 254b/8, 258a/5, 259b/4, 260b/12, 261a/10, 261a/2, 263b/8
 d.- dikleri 173a/15
 d.- diler 134a/13, 140a/4, 142a/5, 143a/11, 143b/10, 151a/3, 151b/1, 165a/13, 171a/5, 172b/9, 188b/9, 191a/4, 192a/14, 198b/7, 204a/6, 205a/8, 208a/9, 209a/7, 219a/1, 225a/11, 227b/9, 228a/8, 260a/3, 260a/4
 d.- diñ 139b/12
 d.- dügi 142b/11, 144b/15
 d.- dügi+ için 247a/14
 d.- dügünden 142b/8
 d.- dükleri 147a/2
 d.- düm 136b/2, 139b/11, 178a/9, 231b/13, 256b/10
 d.- düñ 201a/8, 201a/9
 d.- gil 213b/5
 d.- me 248a/1
 d.- medi 259b/4
 d.- mege 227a/2, 227a/4
 d.- mek 142b/10, 142b/13, 171a/12, 171b/2, 175a/7, 246a/14
 d.- mek olur 137b/12, 140b/10, 142b/11, 142b/12, 142b/13, 142b/15, 142b/8, 142b/9, 143a/3, 171a/12, 171b/3, 175a/6, 175a/7, 175a/8, 175a/9, 226b/11, 226b/9
 d.- mekdür 171a/12, 174b/14, 175a/11, 175a/2, 175a/4, 175a/5, 176a/4, 176a/5, 176a/7, 176a/8, 176b/13, 260b/14
 d.- mez 136a/14
 d.- ñ 150a/4
 d.- nildi 169a/4, 169a/5, 169b/13, 169b/15
 d.- r 174a/15, 180b/6, 188a/4, 188a/7, 192a/12, 201a/4, 203a/3, 220a/10, 221a/6, 233a/9, 235b/7, 235b/8, 237b/5, 237b/6, 237b/9, 243a/2, 243a/5, 245b/8, 247a/15, 247b/13, 260b/12, 262b/5, 262b/6
 d.- r+ idi 138b/3, 158a/9, 212a/12

d.- rdi 167b/1
d.- rin 202a/13, 212a/14,
220b/11
d.- rler 136b/2, 138a/11, 152b/5,
152b/6, 170a/13, 170b/2, 171a/2,
171b/10, 172a/6, 174a/11, 174a/9,
190b/4, 214b/1, 218b/8, 232a/13,
232a/14, 232a/15, 233b/12, 234a/9,
236a/14, 241a/2, 241a/3, 242b/13,
245a/11, 245a/12, 245b/11, 245b/9,
251b/5, 252a/7, 252a/8, 258b/11,
258b/2, 258b/3, 258b/4, 258b/5, 258b/7,
258b/9, 260a/6
d.- rler+ idi 164b/9, 203b/15,
204b/15, 214a/3
d.- rlerdi 140a/7, 140b/14,
142a/13, 205b/11
d.- rse 192a/13, 222a/2, 235a/12
d.- rsin 251a/15
d.- se 170b/12, 178b/12, 179b/7,
179b/8, 187b/10, 187b/11, 187b/12,
187b/15, 187b/9, 188a/4, 202a/6,
203a/3, 233a/11, 235a/9, 238b/6,
241a/11, 242a/15, 245a/13, 245a/15,
245b/1, 245b/3, 245b/4, 245b/5, 245b/6,
251b/9, 259b/13, 262a/11, 262a/12,
262a/14, 262a/15, 262b/1
d.- seler 248b/15
d.- señ 201a/9
d.- ye 146a/14, 146b/14,
199a/10, 200a/3, 201a/6, 235a/12,
240b/9, 241a/10

d.- yeler 202a/9, 222a/14
d.- yelüm 142b/3
d.- yene 237b/5
d.- yeni 241a/14
d.- yenler 246a/10
d.- yeyim 213b/2
d.- yü 137b/8, 140b/9, 141a/13,
153a/9, 155b/12, 155b/5, 166a/6,
167b/11, 170b/11, 172b/12, 180a/11,
187b/2, 189a/2, 190b/8, 191b/12,
191b/4, 195b/3, 196a/9, 197b/2, 198b/2,
210a/3, 210b/8, 212a/3, 212a/7, 212a/8,
212b/14, 220a/2, 222a/14, 223b/6,
242b/12, 259a/12, 261b/8
d.- yü- virdiler 234a/5

dib : Dip.

d.+ i 138a/3

dik - : Dikmek; bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.

d.- di 166b/7, 167a/11

dil : Dil.

d. 203a/5, 241a/15

d.+ ile 260a/10

d.+ i 185a/13, 200a/2

d.+ inde 172a/3, 178b/5

d.+ inde ola 241b/15

d.+ inden 252a/6

d.+ ine 137b/12

d.+ ini 178b/2, 181b/2, 185a/14,
185b/5, 253b/14

d.+ inüz 254a/13

d.+ iy+ ile 260a/8, 260a/9

d.+ lerde 170b/5

d.+ leri 182b/1, 183a/13

d.+ üñ 185a/10, 185a/9

d.+ üñde 181b/7

d.+ üñi 240a/1

dile - : Dilemek, istemek.

d. 184b/13, 188a/5, 198b/10

d.- di 134b/2, 174b/8, 178a/13,
191a/8, 198b/13, 206a/4, 206a/5,
222b/6, 240a/10

d.- di+ kim 139b/4, 139b/6,
175a/11, 188b/6

d.- diler 190a/10, 194a/7,
222b/11

d.- mese 203a/10, 242b/1

d.- meye 182a/7

d.- mezse 249a/9

d.- mezseñ 219b/9

d.- miş 152a/5

d.- r 134a/5, 145a/11, 195a/4,
233a/15

d.- rin 195a/7, 195b/11, 204a/5,
208b/12, 218a/5

d.- rin+ ki 139b/11, 149a/7,
195a/9, 198b/10

d.- rin+ kim 149a/14, 222b/13

d.- rler 183a/3, 183a/5, 188b/11

d.- rse 137a/10, 140b/11,
167b/10, 187b/13, 187b/15, 187b/8,
222b/15, 225b/10,

249a/8, 262b/4, 264a/9

d.- rsem 133a/5, 196a/10,
241b/5, 241b/6

d.- rseñ 173a/9, 177a/9, 181a/7,
184b/13, 185a/9, 188a/5, 192b/14,
192b/15, 193a/1, 194a/14, 194a/15,
195a/6, 206a/2, 210a/4, 210a/7, 217b/7,
219b/9

d.- rseñüz 215a/13

d.- rüz 147b/7, 150b/5

d.- se 182a/7, 193a/8, 203a/10,
225b/7, 239b/8, 251a/2

d.- sem 202b/10, 202b/13

d.- sün 187b/13, 187b/15,
187b/8

d.- sünler 189a/1

d.- vüz 258b/11

d.- yüp 215a/2, 231a/4

dileg : Dilek, istek.

d.+ üm 138b/7

din : bkz. *dīn*

d.+ inde 139b/7

diñ - : Dinmek, sona ermek.

d.- medi 221b/5

dinil - : Denilmek, söylenmek.

- d.- di 137b/2
- diñle -** : Dinlemek.
d.- düm 221a/6
d.- rdi 138a/8
- diñlen -** : Dinlenmek, soluklanmak.
d.- e 254a/4
- dip** : Dip.
d.+ leri 138a/2
- direg** : Direk, sütun.
d.+ üñ 235a/7
- direk** : Direk, sütun.
d. 235a/7, 235a/9
- dirgür -** : Diriltmek, canlandırmak.
d.- di 134b/4, 214b/6
d.- diler 215a/3
d.- mezseñ 185a/2
d.- üp 215a/2
- diri** : Canlı.
d. 222a/11, 222a/9
d.+ dür 212a/7, 222a/10,
222a/12, 222a/13, 222a/3
d. eyle 144a/2
d. eyledi 137b/3, 143b/11,
144a/4, 215a/4
d. eylemekde 152b/14
- d. eylemez 143b/9
d. eylesün 143b/10
d. eyleyeyin 143b/7, 143b/8
d. kıllur 134b/2
d.+ lerdür 222a/15, 222b/1
d.+ leri 237a/6
d. ol 150b/5, 192b/15
d. ola 150b/5, 152b/4, 248b/1
d. oldı 143b/12, 143b/2, 150b/6,
152a/15, 216a/8, 222b/6, 224a/8,
224b/13, 227b/11, 228a/5
d. olduğumca 142b/14
d. olsun 143a/10
d. olup 143b/15, 214b/10
d. olurlar 188b/3
d. olursa 237b/7
d.+ yin 151b/4
- diril -** : Canlanmak.
d.- di 152b/11
d.- gil 203a/13, 203a/15
d.- mek 159b/15, 160b/6
d.- mekdür 253b/10
d.- ür 149b/6
- dirild -** : Diriltmek, canlandırmak.
d.- e 134b/2, 161a/15
d.- ürdi 161b/11
- dirildici** : Dirilten, canlandıran.
d. 237a/8
d. ola 152b/4

- d.+ yin 237a/7
- dirilt** - : Diriltmek, canlandırmak.
d.- di 151a/2, 214b/8
d.- mek 152b/12, 152b/13
- dirlig** : Yaşayış.
d.+ ini 149a/3
- dirlik** : Huzur.
d. 209b/13
- dirşür** - : Toplamak, bir araya getirmek.
d.- düm 247b/12
- diş** : Diş.
d.+ leri 138a/2, 167a/4
d.+ lerüñ 138a/3
d.+ lerüñüñ 138a/2
- dişi** : Kadın.
d.+ mi 238a/8
- divid** : <Ar. Bir kalem türü.
d.+ üm 248a/11
- diyet** : <Ar. Kan parası.
d. 204a/14
d.+ i 187b/6
- diz** : Diz.
d.+ inde 227a/14
- d.+ ine 206a/4, 217a/6
d.+ lerine 220b/15
- doğ** - : Doğmak.
d.- ınca 263a/5
d.- mış 202b/13
- doğur** - : Doğurmak.
d.- mayadı 254b/9
- döst** : <Far. Dost, sevgili.
d. 216b/3, 216b/4
d.+ ı 253a/15
d.+ ına 253a/15
d.+ lar 168a/10
d.+ larum 185a/4
d.+ larumı 240b/5
d.+ laruñdan 250b/7
d. ola 185b/13
d. olursız 189a/5
- dög** - : Dövmek.
d.- diler 133a/12
d.- düklerine 162b/6
- dök** - : Dökmek.
d.- diler 207a/4
- dökil** - : Dökülmek.
d.- sün 142a/11
- dökül** - : Dökülmek.

d.- di 214a/1

d.+ sinden 183a/7

dön - : Dönmek.

d.- di 169a/1, 188b/7, 206a/9,
209a/4, 209a/6, 209a/7, 211a/13,
232a/2, 256a/13

d.- e 253a/4

d.- ıcek 189a/9, 209b/9

d.- mezseñ 134b/11

d.- se 195a/12, 241b/11, 264a/7

d.- ücek 191a/10

d.- üñ 236a/14

d.- üp 141a/12, 233a/12

dönder - : Döndürmek, hareket ettirmek, çevirmek.

d.- e 208b/13

d.- esin 206a/9

d.- ür 239b/6, 239b/7, 239b/8

döndür - : Döndürmek, hareket ettirmek, çevirmek.

d.- di 151a/12

d.- e 250a/13, 250a/14

d.- eyin 232a/3

d.- ürin 133a/5

dördüncü : Dördüncü.

d. 144b/1, 144b/14, 144b/7,
146b/6, 147a/14, 174a/5, 175a/5,
175b/13, 177a/3, 189a/1, 197b/14,
239b/6, 249a/14

dört : Sayı; dört.

d. 133a/15, 148a/7, 159b/7,
164b/8, 166a/7, 173a/14, 175a/1,
179b/2, 179b/7, 181a/15, 181b/1,
183a/4, 195b/2, 195b/4, 204a/1, 209b/6,
212b/9, 221b/5, 224a/7, 228a/6, 229b/6,
232a/12, 232a/2, 232a/7, 235a/15,
235b/3, 238b/8, 246b/7, 250b/13,
251a/5, 253a/11, 256b/15, 260a/5,
263b/10

dört biñ : Sayı; dört bin.

d. 144a/3, 164b/2, 213b/13

dört yüz : Sayı; dört yüz.

d. 145b/2, 145b/6, 228b/12

dört yüz seksen : Sayı; dört yüz seksen.

d. 232a/8

döşe - : Döşemek, sermek, hazırlamak.

d.- ñ 249b/14

d.- yeler 248b/5

döşeg : Döşek.

d.+ e 217a/4

d.+ i 167b/14

d.+ in 249b/14

d.+ inde 204b/4

d.+ ine 205a/5, 205b/7

d.+ ümde 204b/7

d.+ üñ 178a/5
d.+ üñde 204b/9

d.+ sını 224a/15
d.+ 'yı 225a/4

döşek : Döşek.

d. 175b/15, 178a/4, 248b/5
d.+ de 204b/9, 205a/5

döşen - : Yayılmak.

d.- ür 247b/10

du'ā : <Ar.Allah'a yalvarma, yakarış.

d. 203a/10
d. eyle 194a/8
d. eyledi 143b/12, 143b/14,
144a/3, 150b/6, 194a/8, 206a/5,
215b/13, 221b/6, 224a/13, 225a/2
d. eyledüm 214b/5
d. eylerseñ 147a/12
d. eylese 193a/8
d. eylesün 150a/4
d. ideler 194a/8
d. ider 243a/1
d. idersin 212a/12
d. idüñ 250b/3
d. itdi 149a/8
d. itdiler 133b/3, 194a/9
d. kıldı 144a/1
d.+ ları 182b/2
d.+ ların 235a/3, 235a/5
d.+ ñı 193a/4
d.+ nuñ 261a/5
d.+ sını 144b/6, 152a/6

dudağ : Dudak.

d.+ larını 256b/10

dur - : Durmak; ayağa kalkmak;
süreklilik bildiren yardımcı eylem.

d. 141a/5
d.- u- geldi 134b/8
yazılıp- d.- ur 234b/10, 234b/11
d.- urdı 143b/13
aşılıp- d.- urdı 153a/12
yazılıp- d.- urdı 147a/10, 148a/2
yazılıp- d.- urdı 147a/6
yaraqlayup- d.- urun 187a/1

dū-şenbe : bkz. *dū-şenbih*

d. 167b/12

dū-şenbih : <Far. İkinci gün, pazartesi.

d. 197a/12, 206b/10, 240b/2

dut - : Tutmak; saymak, kabul etmek;
sunmak; saklamak, görünmesine engel
olmak.

d. 134a/6
d.- a 253b/13
d.- ar 190a/3, 216b/3
d.- ar+ idi 167b/13, 242b/5
d.- arın 178b/7, 216b/3, 216b/4
d.- arlar 146a/9

d.- arlar+ idi 169b/11	d.- di 221a/7
d.- aruz 189b/15, 190a/2	d.- se 189b/13
d.- asız 216b/11	
d.- avuz 204a/8	dünyā : <Ar. Dünya, yeryüzü.
d.- dı 159a/13, 178b/14, 191a/11, 208b/15, 218b/10, 224a/9	d. 136b/3, 137a/11, 140b/4, 147a/3, 147b/11, 149b/11, 150a/1, 150b/2, 155b/7, 155b/8, 170a/2, 181a/10, 181a/6, 182b/5, 183b/14, 184b/11, 184b/5, 186a/3, 187a/12, 187b/2, 197b/14, 211a/7, 219b/7, 221b/11, 228b/4, 233a/14, 234a/6, 237b/10, 244b/4, 247b/11, 253b/10, 254b/12, 254b/15, 255a/15, 255b/14, 256a/10, 257a/10, 257a/14, 257a/7, 261a/11
d.- dılar 151a/13, 200b/6	
d.- ğil 137b/11, 203a/14	
d.- ma 240a/4	
d.- maķ 163a/12	
d.- maķdan 183a/13	
d.- mışça 197a/11	
d.- sa 147b/15, 184a/4	
d.- uñ 243a/4	
d.- up 134a/7, 166b/10	
dutsaķ : Tutsak, esir.	cemī ^ʿ -i d. 195b/9
d. olsa 197b/2	ehl-i d. 159b/5, 182a/5, 182a/6 d.+ ca 179b/9, 238b/3, 262b/11 d.+ da 141a/10, 146a/3, 165b/5, 173a/14, 180a/7, 181a/8, 181a/9, 184b/12, 187a/5, 187a/6, 188a/10, 188a/11, 195b/11, 195b/12, 200a/8, 219a/2, 224a/8, 224b/12, 228b/3, 235a/7, 238b/11, 244b/9, 252b/15, 256a/9, 262a/3, 264a/9
duy - : Hissetmek.	d.+ da eyle 136b/1 d.+ daki 165a/14 d.+ dan 135a/1, 146b/9, 152a/7, 187a/6, 187a/8, 202b/10, 219b/1, 221b/9, 223a/3, 225a/15, 228b/11, 249a/10, 251a/10
d.- maya 262a/2	
düğün : Düğün, evlilik dolayısıyla yapılan şenlik.	
d.+ den 139b/7	
d.+ e 139b/6	
d. eyledi 139b/5	
dükeli : Her biri, tamamı.	
d. 164a/3	
düken - : Tükenmek, bitmek.	ehl-i d.+ dan 228b/11

d.+ day+ iken 250b/5
d.+ dur 180a/5
d.+ muz olsa 201b/2
d.+ nuñ 149a/1, 149b/7,
251b/10, 254a/3, 255a/12
ehl-i d.+ nuñ 148b/8
ehl-i d. olsa 239b/5
d.+ ya 149a/3, 149a/4, 149b/5,
167a/15, 178a/6, 182a/4, 184b/11,
185b/8, 232a/12, 237b/1, 244a/2,
245a/14, 253b/15, 255b/4, 256a/1,
256a/2, 256a/8, 257a/11, 257a/7, 257b/6
ehl-i d.+ ya 182a/4, 185b/8
d.+ yı 145a/9, 149a/2, 149a/4,
149b/12, 149b/4, 184b/4, 184b/9,
202a/5, 237a/14, 237b/2, 244b/3,
244b/6, 257b/7
d.+ 'yı 149b/10, 173a/7
cemī'-i d.+ yı 146a/4, 177a/9
ehl-i d.+ yı 149a/2, 167b/1

dünyāviyye : <Ar. Dünyaya ait, dünya
ile ilgili olan.

d.+ den 261b/1

dürgerlik : <Far. + Tr. Marangozluk.

d. iderdi 136b/9

dürlü : Türlü, çeşitli.

d. 143a/9, 146b/2, 172b/13,
175a/1, 175b/9, 176b/14, 177b/5,

234b/2, 238b/9, 249a/4, 251b/7,
258a/10

d.+ dür 191a/13, 238a/11,
258a/11, 263b/11

dürüst : <Far. Doğru.

d. 264a/4

d.+ dür 234b/1

düş : Rüya.

d. 133a/15, 169b/5, 169b/7,
208a/14, 245b/14

d.+ de 254a/6

d.+ i 133b/2, 133b/4

d.+ inde 138b/8, 191b/14,
213a/1

d.+ ümde 224b/2

d.+ üñ 246a/3

düş - : Düşmek.

d.- di 157a/2, 210a/14, 211b/2,
212b/10, 214a/1, 227a/9, 239a/14

d.- diler 138b/1, 139a/9,
166a/10, 166b/11

d.- düñ 250b/8

d.- er 180a/8, 247b/5

d.- erdi 254b/4

d.- erse 227a/7

d.- mekdür 246a/15, 253a/11

d.- mez 236b/13, 251a/7

d.- miş 179a/9

d.- mişdi 225b/11

düşman : <Far. Birine karşı kötülük yapmak isteyen kimse.

d. 236b/6

d. ola 185b/8, 185b/9

d. olup 209b/3

d.+ um 139a/4

d.+ uñ 139a/3

düşür - : Düşürmek.

d.- diler 210b/10

düz - : Meydana getirmek, hazırlamak.

d. 143a/11

d.- di 143b/1, 161b/13

d.- eler 248b/4

d.- em 199a/15

d.- eyin 143a/10

e'azz : <Ar. Çok aziz.

e.- ı eşyā'yı 191b/10

ebā bekir : bkz. *ebū bekr*

e. 223b/2

ebā hanīfe : bkz. *ebū hanīfe*

e. 170b/10

e.+ nūñ 170b/12

ebā ʔalib : Ebū Tâlib b. Abdülmuttalib (ö. 619), Hazret-i Muhammed'in amcası.

e. 214b/9

ebedā : <Ar. Asla.

e. 210a/13

ebeden : <Ar. Asla.

e. 178b/13

ebedī : <Ar. Ölümsüz, sonsuz.

e. 137b/2, 137b/3, 155b/1, 178b/7, 182b/9, 221a/11, 258a/9, 260a/3, 260a/4

e.+ dür 222a/6

e. olmakdur 253a/15

ebediyye : <Ar. Ölümsüz, sonsuz.

sa'âdet-i e. 252b/14

ebediyyi'ş-şifât : Kalıcı, ebedi olan sıfat.

e.+ dur 259a/4

ebe'l-ḥakem : Ebu Cehil'in künyesi.

e. 206a/10

ebe'l-ḳāsım : Hazret-i Muhammed'in künyesi.

e. 175a/14

ebī bekir : bkz. *ebū bekr*
e.+ i 216b/4

e. 143b/5
e.+ ları 152b/15

ebī bekr aḥmed bin ‘alī el-ḥaṭīb :
Târihu Bağdad adlı eseriyle tanınmış
olan hadis âlimi ve tarihçi.

ebsem : Sessiz, ses çıkarmayan.
e. olmağdur 148b/14

ebī cehl : bkz. *ebū cehl*
e.+ üñ 200b/15

ebū bekir : bkz. *ebū bekr*
e. 165a/9, 168a/15, 169b/3,
176b/11, 197a/2, 204b/5, 205a/12,
218a/13, 218a/15, 218b/1, 218b/9,
221b/5, 221b/8, 222a/11, 222a/12,
222a/4, 223b/1, 224a/4, 224b/15,
225b/13, 226a/1, 226a/4, 226a/5,
228a/10, 228a/9

ebī süfyān : bkz. *ebū süfyān*
e. 213a/5, 213b/5, 214a/1
e.+ a 213b/4
e.+ uñ 213a/11

e.+ den 224a/2, 224b/12
e.+ dür 168a/13, 169b/3, 224a/1,
224b/7
e.+ e 218b/1
e. oldı 228b/5

ebī ṭālib : bkz. *ebū ṭālib*
e. 260a/9

ebī yūsuf : Ebū Yūsuf b. İbrahim (ö.
182/798), Ebu Hanife'nin öğrencisi.
e. 170b/10, 170b/11

ebū bekr : Ebu Bekir (ö. 13-634), ilk
Müslümanlardan, birinci halife.

ebi'l-kāsım : bkz. *ebe'l-kāsım*
e.+ uñ 166a/5

e. 168a/14, 192a/12, 204b/13,
204b/14, 205a/13, 205a/9, 205b/12,
205b/2, 208a/7, 210a/14, 210a/6,
218a/9, 222a/13, 222a/3, 223b/13,
223b/8, 224a/6, 228b/1, 228b/8

ebrār : <Ar. Takva sahibi, faziletli,
hayırlı, iyi kimseler.

e. 150b/12
muṭṭakān-i e.+ dur 163b/9

e.+ dür 223a/14
e.+ e 168a/13, 192a/10, 218a/11,
222a/10, 223b/10, 224a/15, 258b/2,
258b/3

ebrāş : <Ar. Abraşlık, leke hastalığı,
alaca hastalığı.

e.+ i 175b/7, 223b/4, 223b/11,
228a/14

e.+ ün 224a/3

e.+ üñ 223b/14

ebū bekrî'r-râzî : Ebû Bekr b. Alî er-Râzî (ö. 370/981), fıkıh âlimi ve müfessir.

e.+ den 249a/10

ebū bekrî'ş-şiddîk : bkz. *ebū bekr*

e. 220a/13

ebū bekrü'ş-şiddîk : bkz. *ebū bekr*

e. 192a/13

ebū cehl : Ebu Cehil (ö. 2/624), Hazret-i Muhammed'in ve İslam'ın düşmanlarından biri.

e. 192a/3, 192a/4, 204a/12,
204a/3, 209b/11, 210a/10, 210b/15,
210b/4, 210b/9, 211a/1, 224a/14

e.+ e 206a/9

e.+ i 210b/14, 210b/9

e.+ üñ 210b/13, 211a/4

ebū hafz' ömer bin şāhīn : Hadis âlimi.

e. 214a/15

ebū hanīfe : Ebû Hanîfe Numan b. Sâbit (ö. 150/767), Hanefî mezhebinin kurucusu.

e. 256b/6

e.+ ye 249a/1

ebū hureyre : Ebû Hureyre b. Sahr ed-Devsî (ö. 58/678), çok sayıda hadis rivayet etmiş olan sahâbi.

e. 186a/11, 196a/6, 230b/2,
232b/7, 236b/7

ebū hureyret : bkz. *ebū hureyre*

e. 241a/5, 247a/2

ebū hureyrete : bkz. *ebū hureyre*

e. 237b/9, 238b/2, 242a/10

ebū imāmete'l-bāhilī : Abdurrahmân b. Rebiâ (ö. 32/652), Hazret-i Ömer ve Hazret-i Osman zamanında valilik yapmış ve "Zü'n-nûr" lakabı ile anılan sahâbi.

e. 250b/10

ebū sa'īdi'l-huzrī : Ebû Saīd Sa'd b. Mâlik (ö. 74/693), en çok hadis rivayet eden yedi sahabiden biri.

e. 148a/3, 196a/15, 202b/8,
263a/13

ebū süfyân : Ebû Süfyân el-Mugîre b. Hâris (ö. 20/641), Hazret-i Muhammed'in amcasının oğlu, sahabi.

e. 211b/1, 213a/7, 213a/9

ebū ṭālib-i mekkî : Ebû Tâlib Muhammed b. Alî (ö. 386/996), Kûtü'l-kulûb adlı eseriyle ünlü mutasavvıf.

e. 237a/4, 238b/8

ebū 'ubeydete bin el-cerrâh : Ebû Ubeyde b. Cerrâh (ö. 18/639), ilk Müslümanlardan ve cennetle müjdelenen on sahabiden biri.

e. 228a/12

ebü'l-'âş : Ebü'l-Âs b. er-Rebî (ö. 12/634), Hazret-i Muhammed'in damadı.

e.+ a 228a/6

ebü'l-beşer : <Ar. İnsanlığın atası.

e.+ i ola 154a/7

e. kıldı 144b/2, 144b/4

ebü'l-enbiyâ' : <Ar. Peygamberlerin atası.

e. kıldı 144b/10

ebü'l-leys : Ebü'l-leys es-Semerkindî (ö. 373/983), fıkıh ve tefsir âlimi mutasavvıf.

e. 152a/13, 172b/9, 202a/9, 263b/10

ebü'l-leys tefsiri : Ebü'l-leys'in "Tefsîrü'l-kur'âni'l-kerîm" adlı tefsir kitabı.

e.+ nde 208b/3, 221b/14, 245b/15

ebyen : <Ar. Çok açık, sade.

e.- i işâret 153a/4

ecel : <Ar. Ölüm zamanı, hayatın sonu.

e.+ i 182a/9, 216a/9, 238a/8, 247b/4

e.+ ine 247b/5

e.+ ini 238a/10

ecma'in : <Ar. Hepsi.

e. 213a/1

raḍiya'llāhu 'anhum- e. 165a/11, 226a/13

raḥmetu'llāhi 'aleyhim- e. 241a/5

rızvānu'llāhi aleyhim- e. 225b/15

ecr : <Ar. Sevap.

e.+ in 147b/15

eczā : bkz. *eczā'*

- e.+ dan 170b/1
- eczā'** : <Ar. Cüzler, parçalar.
e.+ dan 170a/15
- edeb** : <Ar. Allah'ın huzurunda
olduğunu bilerek ona göre davranma.
e.+ ini 260b/15
- ednā** : <Ar. En küçük, en az.
e.+ sı 240a/14, 263b/14
- ef'āl** : <Ar. Eylemler, yapılan işler.
e.- i nefsāniyyeden 161a/12
e.+ inde 154b/15, 160b/12
e.+ ümdür 257b/13
- efḍal** : <Ar. Çok üstün, çok faziletli.
e. 145b/4, 147b/10, 164a/4,
167b/2, 181a/3, 191a/12, 196a/5, 231a/8
e.- i mevcūdāta 153b/7
e.- i nās 207a/14
e.- i ümmetdür 179a/1
e.+ dür 181a/2, 215a/5, 223b/5,
231a/7, 232b/1, 262a/10, 262b/6,
262b/7
e.+ idür 261a/5
- efḍaliyyet** : <Ar. Daha üstün olma,
daha faziletli olma.
e.+ ine 223b/14
- efḍalü'l-enbiyā** : <Ar. Çok faziletli
peygamberler.
e. 254b/12
- eger** : <Far. Eğer, şayet.
e. 133b/2, 134b/11, 134b/14,
136b/1, 138a/6, 138a/7, 138b/10,
138b/11, 139a/15, 139a/7, 140a/7,
140b/8, 144a/2, 146a/4, 146a/5,
147a/12, 147a/13, 147a/15, 147b/1,
147b/5, 147b/6, 148b/12, 149a/11,
149a/12, 151a/15, 153a/11, 153a/13,
153b/1, 153b/2, 153b/3, 153b/4,
162b/14, 167b/6, 169a/12, 169a/13,
172a/7, 173a/10, 173a/3, 173a/5,
173a/7, 173b/10, 174b/3, 176b/6,
178a/6, 178a/7, 181a/7, 181b/4, 182a/3,
184b/14, 184b/15, 185a/1, 185a/10,
185a/11, 185a/15, 185a/2, 185a/9,
186b/13, 186b/14, 186b/6, 187a/10,
187a/12, 187b/1, 188b/11, 188b/13,
188b/14, 188b/3, 188b/4, 188b/5,
189a/3, 189a/6, 190a/1, 191a/1, 191a/4,
191a/9, 191b/1, 191b/7, 192a/6,
192b/12, 193a/10, 193a/11, 193a/12,
193a/13, 193a/14, 193a/15, 193b/1,
193b/13, 193b/15, 194a/1, 194a/14,
194a/15, 194a/3, 195a/15, 195b/8,
196a/4, 196b/6, 196b/7, 198a/13,
198a/7, 199a/12, 199b/15, 200a/2,
200b/3, 201a/9, 201b/2, 203a/10,
203a/6, 203a/9, 204a/14, 205a/14,

205a/8, 207b/12, 207b/3, 210a/12,
210a/8, 215a/1, 215a/13, 217b/10,
217b/7, 219b/9, 220b/7, 220b/8, 224b/4,
226a/4, 227a/4, 229b/10, 230a/3,
230b/13, 231a/14, 232b/13, 233a/2,
233a/5, 233b/7, 237a/15, 237a/4,
237b/7, 238a/5, 238a/6, 239a/5,
239b/15, 239b/5, 239b/6, 239b/7,
239b/8, 244b/14, 245a/11, 247a/12,
247a/13, 248b/8, 250a/11, 251a/9,
251b/14, 251b/5, 255a/3, 255a/8,
256a/1, 256b/4, 257a/14, 257a/15,
258a/8, 259a/11, 259b/12, 261b/14

e. eylerse 143b/9

egerçi : <Far. Her ne kadar.

e. 150b/14, 160a/12, 246b/5,
258b/5, 259b/14

egir - : İplik durumuna getirmek.

e.- ürdük 222b/5

egn : Arka, sırt.

e.+ inden 210a/14

e.+ ine 210a/14

eḥadiyyet : <Ar. Birlik, Allah'ın birliği.

e. 155a/9

e.+ de 259a/2

e.+ e 161b/4

ehemm : <Ar. Çok önemli.

e.- i ma'lūmāt 215b/10

ehl : <Ar. Topluluk, mensup,
cemaat.

e.- i āḥiret 182a/13, 182a/5

e.- i āḥirete 182a/4

e.- i 'ayāli 182a/6

e.- i beyt 218a/6

e.- i beytüm kılsun 220b/3

e.- i beytüñ 226b/11

e.- i bid'at 258a/10

e.- i cümle 166b/9

e.- i dünyā 159b/5, 182a/5

e.- i dünyā olsa 239b/5

e.- i dünyādan 228b/11

e.- i dünyānuñ 148b/8

e.- i dünyāya 182a/4, 185b/8

e.- i dünyāyı 149a/2, 167b/1

e.- i ḥadīş 190b/8

e.- i hevā 258a/10

e.- i hevānun 258b/11

e.- i kebāyire 264a/15

e.- i kemāle 153b/13

e.- i meḳābir 236a/10

e.- i nifāḳ 208b/8

e.- i siyer 206b/12

e.- i sünnet 258a/15

e.- i şirk 208b/8

e.- i taḳvāya 259b/5

e.- i tāriḥ 152a/9

e.- i tefsīr 137a/4, 140a/3,
151b/2, 166a/6, 238b/15

e.- i teşbīh olup 154b/13
e.- i zāhir 190b/14
e.- i zelāli 158a/13
e.+ i 182a/12, 184b/11, 184b/5,
186a/1, 207b/4, 209b/12, 219a/10,
225a/10, 225a/5, 230b/4, 241a/2,
253b/12
e.+ i ola 185b/12
e.+ inden 148b/12, 188b/13
e.+ ine 148b/13, 149b/10,
167b/7, 209b/10, 230b/11, 230b/8,
257a/14
e.+ ini 149a/5, 195b/9, 227b/9,
250a/10
e.+ inüñ 187b/2, 198a/13,
219a/9, 254a/9
e.+ isin 204a/5
e.+ üm 247b/10

ehle'l-beyit : <Ar. Hazret-i Muhammed'in aile fertleri için kullanılan bir ifade.

e. 221b/7

ehli't-tahkik : <Ar. Hakikatleri araştıran kimseler.

e. 261b/2

e'imme : <Ar. İmamlar.

aḳvāl-i e.+ ye 170b/15

ek - : Toprağı ekip biçmek.

e.- erler 179a/12

ekber : <Ar. Namus-ı ekber, Cebrail için kullanılan bir isim.

nāmūs-ı e. 232a/15

nāmūs-ı e.+ dūr 169a/9

ekinlig : Ekili yer, ekin ekilmiş yer.

e.+ i ola 261a/11

ekmel : <Ar. Pek mükemmel, kusursuz.

e.- i maḥlūkāta 153b/7

ekrem : <Ar. Çok cömert, kerem sahibi.

e. 177b/15, 197b/12, 207a/14

ekşer : <Ar. En çok, çok fazla; genellikle.

e. 133a/14, 148a/3, 171b/11,
185b/11, 203b/14, 228a/9, 253a/2,
255b/5

e.- i müfessirler 168b/13,
244b/13

e.+ i 147a/3, 147a/5, 149b/4,
220b/10

e.+ in 179a/5

eksil - : Eksilmek, azalmak.

e.- meydi 186b/15

e.- mez 179a/13

e.- ür 249a/8

eksük : Eksik, az.

e. 189b/4

eksüklig : Eksiklik, azlık.
e.+ ini 176b/10

eksüklüg : Eksiklik, azlık.
e.+ i 176b/9

el : El.
e. 203a/5
e.+ den 157b/10, 183a/11
e.+ i 143b/6, 187a/6, 187a/7,
212a/9, 214a/5, 231b/11
e.+ in 212b/5, 223a/5, 241b/1
e.+ inde 134a/8, 166b/10,
178b/5, 236b/10, 244b/11, 250a/5,
250b/6
e.+ inde ola 223b/6, 223b/8
e.+ indedür 264a/9
e.+ inden 137b/7, 181b/12
e.+ ine 181b/13, 195b/8
e.+ ini 153a/10, 165b/3, 178a/12
e.+ inüñ 178a/12, 238a/4
e.+ leri 165b/9
e.+ lerin 151b/14, 210a/12,
257a/8
e.+ lerinde 146a/9
e.+ lerinüñ 213a/13
e.+ ümde kılasın 195a/8
e.+ ümdedür 133a/5, 198a/5,
242b/15, 244a/12
e.+ ümden 136b/3, 205b/15

e.+ üñde kılarım 195a/4
e.+ üñde olacağdur 220a/5
e.+ üñdedür 230a/3
e.+ üñe 134a/5
e.+ üñüzi 187a/12

el'aliyy : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, çok yüce olan.

e. 158a/15

elbette : <Ar. Şüphesiz, mutlaka, kuşkusuz.

e. 189a/8, 203a/14, 234a/5

el çek - : Vazgeçmek.

e.- diler 228b/11

e.- mekdür 254a/15

e.- üp 254b/12

elfāz : <Ar. Sözcükler.

e. 170a/13

el-ḥamdü li'llāh : <Ar. "Allah'a şükürler olsun" anlamına gelen Arapça bir söz.

e. 237b/5

el-ḥamdü li'llāhi : bkz. *el-ḥamdü li'llāh*

e. 229a/10, 229a/11, 232b/5

elīm : <Ar. Çok acı veren.

- ‘azāb-ı e. 247b/2
- elif** : <Ar. Arap alfabesinin ilk harfi.
e. 259a/10
e.+ e 165b/7
- elli** : Sayı; elli.
e. 173b/15, 173b/2, 173b/6,
206b/2, 263a/7, 263a/8
e.+ nūñ 174a/2
- elma** : Elma.
e. 227a/6
e.+ yı 227a/7, 227a/8
- em -** : Emmek.
e.- er 143a/15
- emānet** : <Ar. Bir kimseye koruması,
saklaması veya teslim etmesi için
bırakılan şey.
e. 135b/10, 146b/6, 187b/1
e.+ e 253a/14
e.+ i 245b/7
- emel** : <Ar. Arzu, istek.
tūl-i e. 237b/2
- emīn** : <Ar. Güvenilir kimse;
herhangi bir konuda kuşkusu olmayan
kimse; güvenlik içinde olan.
e. 193b/12
e.+ dūr 239a/3
- rūḥ-ı e.+ dūr 152b/6
e. eyle 183b/15
e. eylediği- 260a/4
e. eyledüm 198a/9
e. eylerin 188a/1
e.+ lerdür 183a/2, 258b/15
e.+ leridür 256a/1
e. olalum 135b/5, 204a/15
e. olasın 185a/11
e. olasız 204a/7
e. oldu 188a/11, 257b/4
e. olduğu- 260a/3
e. olduñ ola 146b/12
e. olmadı 188a/11
e. olsa 188a/11
e. olup 138b/14
e. olursa 182a/3
- emīni’l-vaḥy** : <Ar. Cebrail için
kullanılan bir isim.
e. 232a/13
- emīre’l-mū’minīn** : <Ar. Müminlerin
başı anlamına gelen ve Hazret-i
Ömer’den itibaren sadece halifelere
verilen bir unvan.
e.+ dūr 224b/7
- emmāre** : <Ar. Nefsin yedi
mertebesinden ilk olanı, insanı kötülüğe
sevk eden nefis.
e. 155b/11

- emr** : <Ar. Emir, buyruk.
e. 170a/10
e.- i 'amīkde 154a/1
e.- i 'īsā 162a/5
e.- i ilāhī 156a/8, 158a/11,
158a/2, 158b/15, 159a/7, 159b/1,
159b/13, 160b/8, 161a/14, 161b/15
e. eyledi 206a/12
e.+ i 159a/6, 169b/14, 247a/5
e.+ ine 156b/1
e.+ ini 156b/1
e.+ üñ 168b/5, 206a/7
- emrāz** : <Ar. Hastalıklar, illetler.
e.- ı nefsāniyyeden 253a/5
- emru'llāh** : <Ar. Allah'ın buyruğu,
emri.
e. 159b/11
- emşāl** : <Ar. Benzer olanlar, örnek.
e.+ i 206b/6
- emzür - :** Emzirmek.
e.- di 136a/6
- en'ām** : <Ar. Kur'an-ı Kerim'in altıncı
suresinin adı.
e. 177b/4
- enbiyā** : bkz. *enbiyā*'
- e. 153a/2
e.+ dur 162b/5
e.+ lar 251b/4
e.+ nuñ 163a/11, 163a/6, 163b/4,
165a/12, 165a/15, 165b/8, 208b/13
e.+ ya 163a/3
- enbiyā'** : <Ar. Peygamberler.
e. 148b/4, 162b/14, 163a/1,
221b/10
ervāh-ı e. 156b/13
ḥazīne-i e. 157a/6
e.+ yı 162a/11, 165a/3
- enes** : bkz. *enes bin mālīk*
e. 166b/2, 166b/7, 186a/8,
214b/13, 226b/11, 231b/14, 253b/1
- enes bin mālīk** : Hazret-i Muhammed'e
hizmet etmesiyle tanınan ve en çok
hadis rivayet eden sahabilerden biri.
e. 173a/12, 206a/11, 212a/8,
245a/1, 262b/8
- enīs** : <Ar. Arkadaş, dost.
e.+ ümdür 258a/1
- enşār** : <Ar. Koruyucular, yardımcılar;
hicret ettikten sonra Hazret-i
Muhammed'e yardım eden Medineliler
için kullanılan bir söz.

e.+ dan 209b/15, 212b/10,
214a/2

e.+ uma 217b/13

e.+ umsız 216b/14

enşārī : Ensardan olan kimse.

e.+ den 211b/14

enşāri : bkz. *enşārī*

e.+ lerden 210a/7, 261a/1

enşāru'llāhi : <Ar. Allah'ın
yardımcıları.

e. 144a/7

envā' : <Ar. Çeşitler, türler; çeşitli,
türlü.

e.- ı belālar 157b/7

e.- ı belālara 159a/8

e.- ı belāya 158a/1

e.- ı kudretini 160a/10

e.- ı nebātātdan 159a/2

e.- i bezekler 200b/15

envā'ı : <Ar. Çeşit çeşit.

e. 162b/9, 168a/2

envār : <Ar. Işıklar, nurlar.

e.- ı cemī'-i esmā'i'lef'ālden
162a/14

e.- ı cemī'-i esmā'ü'şşifātdandur
162a/14

e.- ı esmā'i'zzātdandur 162a/13

'ālem-i e.+ a 221b/13

epsem : Sessiz, ses çıkarmayan.

e. 212a/8

e. eyle 185a/9

e. oldı 143a/3

e. olmağ 181b/5, 239b/9

er : Erkek.

e. 146a/11, 211b/5, 238a/7

e.+ den 139b/4, 202a/3

e.+ e 139b/6, 199a/2

e.+ in 234a/2

e.+ ine 139b/10, 139b/8

e.+ lerini 146b/5

e.+ üme 139b/10

eren : Erkek; ermiş kimse, veli.

e.+ ler 209a/6, 209a/7, 256b/9

e.+ lerden 169b/2, 223a/13,
228b/5

erhām : <Ar. Rahimler, döl yatakları.

e.+ a 238a/12

er-ḥame'r-raḥimīn : <Ar. Merhamet
edenlerin en merhametlisi olan Allah.

e. 178b/9, 180a/8

er-ḥamü'r-raḥimīn : <Ar. Merhamet
edenlerin en merhametlisi olan Allah.

e.+ ven 233b/4

- eri -** : Erimek.
e.- di 165b/14
e.- rdi 138b/10, 138b/11
- erkānu'llāh** : <Ar. Allah'ın direkleri;
Allah'ın yolu.
e. 263a/15
e.+ dur 263a/14
- er-raḥīm** : bkz. *bismi'llāhi'r-rahmāni'r-raḥīm*
e.+ üñ 179b/4
- er-raḥmān** : bkz. *bismi'llāhi'r-rahmāni'r-raḥīm*
e.+ uñ 179b/4
- ersiz** : Erkeksiz, erkek olmadan.
e. 142a/1
- ervāḥ** : <Ar. Ruhlar.
e. 165b/2, 249a/10
e.- ı enbiyā' 156b/13
e.- ı muḳaddesenüñ 156b/11
e.- ı mücerredeye 154b/6
e.+ a 165b/1
e.+ da 162a/5
'ālem-i e.+ da 259a/15
'ālem-i e.+ ında 163a/2
- eşah** : bkz. *eşahḥ*
- e. 169a/2, 174b/5, 175a/10,
192b/7
- eşahḥ** : <Ar. Daha doğru.
e.+ ı 246a/14
- esās** : <Ar. Temel, asıl.
e.+ dur 252a/13
- esbāb** : <Ar. Vasıtalar.
e.- ı rızkı 156a/4
- esef** : <Ar. Üzüntü, yerinme.
e.+ le 171a/13
- eşer** : <Ar. İz, işaret.
e.+ in 166b/7
e.+ lerin 159a/1
- esfelü's-sāfilīn** : <Ar. Aşağıların en
aşağısı, cehennemın en alt tabakası.
e.+ e 155a/7, 165a/6
- esīr** : <Ar. Tutsak.
e. idüp 133b/1
e. itdiler 211a/7
e.+ ler 211a/13
- esirge -** : Esirgemek, korumak,
merhamet etmek.
e. 183b/10, 188a/4
e.- di 135a/8, 138b/14, 174a/1

e.- düm 251a/12, 251a/14,
251b/1

e.- düñ+ mi 251a/11

e.- meñ 185a/8

e.- mese 239b/7

e.- r 248b/12

e.- rler 243b/1

e.- se 148a/1

e.- yeyin 148a/1

eski : Eski.

e. 145a/14

esmā : bkz. *esmā*'

e.+ 'yı 144a/15

esmā' : <Ar. Esmâ-i hüsnâ, Allah'ın en güzel isimleri.

cemî'-i merâtib-i e.+ yı 162a/13

esmā'i'l-ef'âl : <Ar. Allah'a mahsus fiilî isimler.

envār-ı cemî'-i e.+ den 162a/14

esmā'i'z -zât : <Ar. Allah'a mahsus zâtî isimler.

envār-ı e.+ dandur 162a/13

esmā'ü'l-ḥüsnâ : <Ar. Allah'ın en güzel isimler.

e.+ dan 154a/5

esmā'ü'ş-şifât : <Ar. Allah'a mahsus sıfatî isimler.

envār-ı cemî'-i e.+ dandur
162a/14

esrār : <Ar. Sırlar.

ṭalib-i e.- ı ilāhî 163a/7, 163b/3,
165b/10

ṭalib-i e.- ı ilāhî 153a/1, 153b/11,
251b/13

ṭalib-i e.- ı ilāhiyye 263b/8

e.- ı rabbāniyyenüñ 207a/14

e.- ı risāletden 172a/7

e.- ı vaḥy 186a/5

es-selāmu 'aleyke : <Ar. "Selam senin üzerine olsun." anlamında kullanılan bir selam sözü.

e. 217b/3, 217b/4, 218a/7,
219a/9, 219b/3, 221b/7

esved : <Ar. Siyah.

e. 172a/15

eşā'ire : <Ar. Ebü'l-Hasan el-Eş'arî (ö. 324/935) tarafından kurulan Eş'ariyye mezhebine mensup olan kimseler.

e. 170a/15

e.+ dür 258b/14

eşbāḥ : <Ar. Şahıslar, insanlar.

e.+ dan 176a/6

- eşedd** : <Ar. Çok şiddetli.
e.+ imizsin 211a/2
- eşeg** : Eşek.
e.+ in 134a/15
e.+ ine 134b/6
e.+ ini 134b/3
- eşek** : Eşek.
e. 134b/8
- eşkiyā** : <Ar. Allah katında makbul olmayan kimseler.
e.- ı hālikāinden olmayasın 252b/5
- eşrār** : <Ar. Çok kötü kimseler.
e. 257b/1
- eşyā** : bkz. eşyā'
cemī'-i e. 259a/2, 259a/6
e.+ da 152b/5
ezell-i e.+ dan 191b/10
cemī'-i e.+ ya 196b/15
ḥakāyık-ı e.+ yı 255a/6
- eşyā** : <Ar. Yaratılmış olan her türlü şey, nesne.
e'azz-ı e.+ yı 191b/10
- et** : Et, beden, ten.
- e. 192b/11, 237b/8
e.+ dendür 246b/9
e.+ inden 192b/11, 237b/8
e.+ ine 135b/9
e. olmuşdı 136a/5
e.+ üñ 138b/10, 138b/11
- eteg** : Etek.
e.+ i 138a/8
e.+ inüñ 139a/11
- etkiyā** : <Ar. Allah korkusuyla günah işlemekten çekinen kimseler.
e.+ dur 150b/12
- etmeg** : Ekmek.
e.+ in 167a/15
- etmek** : Ekmek.
e. 148a/4
- et-taḥkīk** : <Ar. Muhakkak, şüphesiz.
e. 152b/1, 153b/10
- ev** : Ev.
e. 138b/9, 149b/13, 176a/9, 199a/12, 203b/15, 232b/6
e.+ de 169a/5
e.+ den 204b/1
e.+ e 138b/6, 151a/8, 204a/1, 207a/2, 219a/13
e.+ i 219a/9, 232b/6

e.+ inde 213a/10, 221a/14,
226a/2, 245a/8, 250a/5

e.+ inden 172b/9, 228a/15

e.+ ine 136a/13, 137a/6, 167b/5,
199a/11, 201a/12, 201a/15, 201b/14,
201b/6, 201b/9, 202a/3, 203a/4, 207a/9,
213a/11, 217a/12, 217a/4, 219a/5,
219a/9, 221b/6

e.+ ini 204b/10

e.+ ler 179a/9, 219a/15, 255b/4

e.+ lerde 255b/11

e.+ leri 182b/4, 183a/9, 207a/3,
255b/5, 256a/5

e.+ lerine 196b/7, 206b/15,
207a/2

e.+ lerüñüz 189b/5

e.+ lerüñüzi 189b/3

e.+ ümden 138b/9

e.+ ümdür 193b/11

e.+ ümüze 201b/2, 201b/3

e.+ üne 201b/8

ev ednā : Hazret-i Muhammed'in Miraç
gecesinde Allah'a yakınlığının iki yay
ucu aralığından da yakın olduğunu
bildirmek için kullanılmış "Hatta daha
yakın" anlamına gelen Arapça söz.

e. 176a/14

e.+ ya 176a/9

maḳam-ı e.+ yı 200b/12

evet : Evet; doğrulama, onaylama
sözcüğü.

e. 168a/14, 208b/15, 222b/9,
230a/6, 238b/4, 260b/13

evit : Evet; doğrulama, onaylama
sözcüğü.

e. 146a/6

evlā : <Ar. Daha iyi.

e.+ dur 263b/9

e.+ sın 172b/7

evlād : <Ar. Bir anne ile babanın kız
veya erkek çocukları.

e.+ ı 157b/10

evlen - : Evlenmek.

e.- mesün 140b/4

evliyā : bkz. *evliyā*'

e. 148b/15

e.+ larumdan olasız 203a/6

e.+ nuñ 249a/13

evliyā' : <Ar. Veliler, ermiş kimseler.

e. 221b/10

evşāf : <Ar. Nitelikler.

e.- ı mü'min̄in 260b/6

e.+ ın 223a/13

evtād : <Ar. Alemleri manevi olarak yönetmekle görevlendirildiğine inanılan ve belli bir mertebede olan dört kişilik veli topluluğu.

e. 241a/2

evvel : <Ar. Önce.

e. 133a/10, 133b/12, 133b/7, 142b/4, 142b/5, 144b/10, 144b/3, 144b/9, 147a/11, 153a/8, 156b/13, 160a/3, 163b/15, 164a/1, 164a/3, 164a/5, 168b/12, 168b/13, 169a/3, 169b/2, 169b/3, 172a/3, 172a/9, 172b/4, 175b/9, 185a/12, 185a/13, 192a/3, 196a/11, 204a/6, 206b/11, 207a/8, 207b/14, 207b/4, 207b/5, 207b/6, 208a/3, 209b/5, 209b/7, 211a/8, 217a/3, 220a/4, 220a/5, 220b/1, 222a/13, 223a/13, 224a/6, 224b/11, 225a/3, 227b/15, 228b/5, 231a/9, 243b/6, 248a/9, 251b/10, 252a/8, 256a/14, 261a/3, 262b/4, 262b/6, 263b/4, 263b/6

e.+ mi 229a/8

zamān-ı e.+ de 142a/12, 189a/10, 227b/7

e.+ den 137b/6, 164a/7, 254b/15

e.+ dür 160a/2

e.+ i 184a/1, 253a/6

e.+ inde 141b/13, 147a/6, 170a/5, 182b/1

e.+ ümüze 150a/6

e.+ üñüz 186b/13

evvelen : <Ar. İlk olarak.

e. 163a/8

evvelki : Önceki.

e. 171b/5, 174a/3, 175b/13, 198a/2, 203b/9, 229b/11, 239b/2

eyā : <Far. Ey, hey.

e. 221b/9

eyle - : Eylemek, yapmak.

aç e. 185a/9

‘afv e. 140a/12

‘amel e. 192b/15

‘arz e. 169a/15

aşağa e. 232a/1

az e. 238b/10

āzād e. 201b/15

‘azīz e. 224a/14

çok e. 238b/9

da‘vet e. 135a/3, 136b/13, 146b/1, 146b/9

dervīşlerden e. 229a/5

diri e. 144a/2

dünyāda e. 136b/1

emīn e. 183b/15

ğazab e. 182a/4

giñ e. 247a/12

helālden e. 193a/4

hulq e. 162b/4

'ibādet e. 149b/8, 177a/10,
 181a/13
 ihtiyār e. 194b/2
 ikrām e. 201b/9
 'ināyet e. 220b/11
 'izzet e. 147b/9
 q̄abūl e. 193a/3, 231a/5, 235a/3
 maḥabbet e. 182a/4
 mücāhede e. 252b/4
 münevver e. 244a/6
 nazar e. 134b/13, 163a/8,
 165a/7, 228b/4, 230b/11, 230b/4,
 230b/8, 244a/6
 raġbet e. 181a/8
 raḥmet e. 183b/10, 198b/6,
 212a/14
 selām e. 168b/7, 217a/7, 219a/6
 setr e. 242b/11
 şuretinde e. 151a/5
 şākirlerden e. 150a/11
 şefā'at e. 194b/1, 195a/7,
 231b/5
 şükr e. 242a/5
 telef e. 238b/11
 uzun e. 141a/5
 vaşf e. 198a/10
 yardım e. 210b/5
 yiyeni e. 218b/6
 zikr e. 136b/13
 e.- di 137a/8, 201a/11
 'afv e.- di 157b/4
 'amel e.- di 149b/3
 'arz e.- di 139b/10, 169b/2,
 172b/14, 227a/5
 'atā e.- di 135a/7
 'azīz e.- di 155b/14
 beşāret e.- di 224b/1
 beyān e.- di 163b/6, 164a/3,
 175a/7, 259b/9, 261b/9
 bezl e.- di 160b/13
 bölük e.- di 166a/1
 cem' e.- di 213a/3
 da'vet e.- di 135a/4, 137a/1,
 154b/15, 155a/10, 169b/5, 169b/7,
 170a/4, 201a/12
 diri e.- di 137b/3, 143b/11,
 144a/4, 215a/4
 du'ā e.- di 143b/12, 143b/14,
 144a/3, 150b/6, 194a/8, 206a/5,
 215b/13, 221b/7, 224a/13, 225a/2
 düğün e.- di 139b/5
 emr e.- di 206a/12
 eyle e.- di 213b/5
 feryāz e.- di 166a/13
 fidī e.- di 205b/7, 223a/15
 ġalebe e.- di 168a/5
 ġanī e.- di 157b/11
 ġarq e.- di 144b/4, 144b/8
 ġusl e.- di 141a/12, 141a/13,
 168b/1, 221a/13
 ġusul e.- di 237a/2
 ġülüstān e.- di 144b/13
 ḥamd e.- di 187b/10
 ḥamle e.- di 212b/5

ḥarāb e.- di 133a/14	mi' rāc e.- di 190b/13, 191a/2,
ḥarām e.- di 216b/12, 222b/1	191a/6, 191a/9, 192a/1, 192a/2
ḥarc e.- di 223a/15, 225a/12	mu' āraza e.- di 155b/11
ḥatm e.- di 163b/4	musallaḥ e.- di 133a/13
helāk e.- di 133b/8, 134a/1,	mübtelā e.- di 144b/14
134a/2, 158a/15, 167a/8, 213a/5	mücāhede e.- di 168a/3
ḥelāl e.- di 216b/11	münācāt e.- di 146a/10, 202a/2
ḥīle e.- di 139b/8	münevver e.- di 244a/7
hidāyet e.- di 155a/15	müstecāb e.- di 144b/7
ḥilāfet e.- di 225b/13, 225b/14	müşāhede e.- di 159b/1, 160a/3,
ḥiṭāb e.- di 261b/8	160a/5
ḥuṭūr e.- di 148a/4	müştāk e.- di 216a/14
ḥükm e.- di 216b/5	naḳil e.- di 223a/4, 225a/15
ihānet e.- di 227b/9	naẓar e.- di 134b/6, 138a/8,
iḥtiyār e.- di 144a/14	164b/13, 165a/1, 165a/8, 180b/11,
iḥtiyāt e.- di 222a/14	207b/1, 210b/12, 218a/2, 230a/10,
ikrām e.- di 172b/5	230b/15
iḳrār e.- di 142b/5	nidā e.- di 160b/15
'ilāc e.- di 155a/1	şabır e.- di 162b/6
işāret e.- di 167a/8, 174b/5,	şabr e.- di 160b/11, 162b/10,
194b/2, 212a/8	162b/11, 162b/12, 162b/13, 162b/6,
ḳabūl e.- di 195b/12, 224a/15	162b/7, 162b/8, 162b/9
ḳabz e.- di 221a/9	sākin e.- di 144b/2
kāmīl e.- di 163b/6	secde e.- di 136b/15, 164b/14,
ḳarār e.- di 136b/5	166a/6, 166a/9, 201b/14, 211a/5
ḳaşd e.- di 201a/5, 206a/6	selām e.- di 223b/7, 262a/2
keşf e.- di 154a/4	selāmet e.- di 155a/3
la'net e.- di 151a/4	selb e.- di 180b/9
meker e.- di 151a/2	şenā e.- di 216a/12
meşğūl e.- di 257b/6	serḥōş e.- di 139b/9
meyl e.- di 201a/4, 201a/5	seyr e.- di 152b/9
	şehīd e.- di 137b/3, 212b/2

şikāyet e.- di 176b/14, 242a/6,
242b/3
ta‘accüb e.- di 137b/8, 145a/11,
146a/9
taḳdīr e.- di 241a/6
ṭaleb e.- di 257b/4
tamām e.- di 225b/5
ṭazarru‘ e.- di 168b/3
tecellā-ı ‘ām e.- di 223b/10
tecellī e.- di 180b/10
tecellī-i ḥāş e.- di 223b/10
te‘hīr e.- di 218b/9
terk e.- di 149b/4, 176a/10,
176a/11, 236a/7, 245a/2, 250a/10
tesbīḥ e.- di 164b/11, 165a/12
tevaḳḳuf e.- di 192a/7
tevbe e.- di 206a/6
teveccüh e.- di 168b/2, 210a/14
uzun e.- di 144b/5
va‘de e.- di 210b/1, 220a/3
vaḥiy e.- di 203a/8
vaḥy e.- di 137b/10, 194b/13,
205b/4, 217a/6, 219a/5
vaḳt e.- di 174a/2
vaşf e.- di 171b/1
vaşiyyet e.- di 142b/14, 163a/3,
203a/12
vefāt e.- di 227b/11
yidiyüz e.- di 179a/15
zāhir e.- di 164b/10, 206b/5,
215a/10, 215a/11, 215b/7
zārılık e.- di 135a/14

zeyn e.- di 139b/10
zinā e.- di 142b/2, 148b/6
ziyāde e.- di 179a/15
e.- di+ ki 135b/7
e.- di+ kim 140a/11, 189b/1
‘adāvet e.- diler 209b/3
‘afv e.- diler 174a/13
‘ār e.- diler 191a/4
‘arż e.- diler 167a/9
baḥş e.- diler 170b/11
cem‘ e.- diler 257a/7
da‘vet e.- diler 207a/2
da‘vī e.- diler 171a/7
defn e.- diler 212b/4, 225a/1
faḥr e.- diler 196a/9
fesād e.- diler 133b/12, 133b/7
ġazā e.- diler 179a/14
ġusl e.- diler 221a/14
ḥamle e.- diler 213b/15
helāk e.- diler 211b/1
ḥilāfet e.- diler 225b/13
ḥüccet e.- diler 196a/7
ḥürmet e.- diler 242b/10
inkār e.- diler 192a/5
ittifāḳ e.- diler 225b/5
ḳabül e.- diler 245b/7
ḳaşd e.- diler 151a/7
mekr e.- diler 204a/1
men‘ e.- diler 166a/12
nażar e.- diler 165b/2
ne e.- diler 212a/13
pāre e.- diler 212b/2

secde e.- diler 157a/15, 166a/10,
237a/11

su'āl e.- diler 244b/10, 249a/10,
249a/2

şehīd e.- diler 225a/14

şükür e.- diler 139a/1

tağyīr e.- diler 233b/15

tavāf e.- diler 165b/1

tedbīr e.- diler 204a/2

yaña e.- diler 141a/14

zārılıq e.- diler 133b/3

ziyāde e.- diler 138b/15

e.- dügi+ çün 260a/4

cem' e.- düginden 169b/15

ta'accüb e.- dügün 145a/12

beyān e.- dük 209b/7, 229b/12

va'de e.- dük 259a/15

'inād e.- dükleri 155a/15

'afv e.- düm 194a/3

āzād e.- düm 201a/14, 202a/4,
238a/3

beyān e.- düm 153a/2, 153b/13,
163a/11, 229a/7

bünyād e.- düm 163a/8

cem'i e.- düm 179a/3

du'ā e.- düm 214b/5

emīn e.- düm 198a/9

harām e.- düm 138b/14

ikrām e.- düm 177b/11, 235a/4

qabūl e.- düm 235a/5

qābul e.- düm 194a/3

keşf e.- düm 231a/13

kısm e.- düm 187b/8

mescid e.- düm 135b/11

minnet e.- düm 197b/11

musahhar e.- düm 237a/8

nazar e.- düm 179a/5

su'āl e.- düm 172b/11, 248a/8

'ār e.- düm 222b/12

'ibādet e.- düm 230a/12

secde e.- düm 198b/8

şikāyet e.- düm 135a/15

qabūl e.- düm 245b/7

te'vīl e.- düm 224b/3

defn e.- gil 223a/3

geñez e.- gil 221a/4

cem' e.- me 181a/10

i'tibār e.- me 171a/1

qabz e.- me 217a/13

nazar e.- me 134b/13, 134b/14

şikāyet e.- me 134b/14

'azāb e.- medi 195b/12

beyān e.- medi 172a/5

eyle e.- medi 191a/12

helāk e.- medi 144b/5

'ibādet e.- medi 230a/13

iltifāt e.- medi 207a/5

ka'beden e.- medi 191a/2

qarār e.- medi 165b/15

qaşd e.- medi 137b/4, 140a/2

meyl e.- medi 167a/14

beyān e.- mediler 246b/6

idrāk e.- mediler 171a/5

keşf e.- mediler 246b/5

ğazā e.- medü 218b/13
naşīhat e.- medü 218b/12
cem´ e.- medüm 188a/10
çoğ e.- medüm 197b/15
iftirā e.- medüm 191a/1
i´tibār e.- medüm 172b/14
minnet e.- medüm 197b/11
nazar e.- medüm 184b/11
sa´y e.- medüm 251b/15
zāyi´ e.- medüm 242b/6
e.- mege 160a/9
anlara e.- mege 201b/10
´azāb e.- mege 245a/6
beyān e.- mege 163a/14
da´vet e.- mege 219a/3
ğabz e.- mege 219b/5
ğabz-ı rūḥ e.- mege 217b/6
ziyāret e.- mege 217b/6, 219b/4
e.- mege+ mi 219b/4
az e.- mek 202b/12
ḥasta e.- mek 202b/11
ḥōş e.- mek 251a/2
ğatı e.- mek 202b/12
men´ e.- mek 257a/8
müşāhede e.- mek 138b/15,
261b/4
sa´y e.- mek 252b/10
tefsīr e.- mek 226a/9
terk e.- mek 252b/11
ziyāret e.- mek 191b/6
zulum e.- mek 257a/7
diri e.- mekde 152b/14

sağ e.- mekde 152b/15
bühtān e.- mekden 249a/5
ğabz e.- mekden 217b/12
terk e.- mekden 202a/5
idrāk e.- mekdür 246b/3
nazar e.- meñ 148b/8, 149a/4
terk e.- meñ 198a/9, 263b/7
şikāyet e.- mese 192b/11
tevbe e.- mese 264a/7
ğabül e.- mesem 203a/11
cefā e.- mesün 189a/2
mağrūr e.- mesün 255b/9
e.- mesünler 198a/1
münāza´a e.- mesünler 195b/5
e.- meye 260a/10, 260a/7
´amel e.- meye 148b/5
daḥı e.- meye 147b/5, 147b/6
ḥīle e.- meye 185b/4
ḥisāb e.- meye 216b/9
ḥürmet e.- meye 182a/11
i´tibār e.- meye 182a/12
ğabül e.- meye 182a/8
şabr e.- meye 182a/10
şükr e.- meye 182a/10
inkār e.- meyeler 161b/2
nazar e.- meyeler 181a/6
zinā e.- meyeler 234a/1
ğarār e.- meyelerdi 245a/12
´azāb e.- meyem 241a/9
musallaḥ e.- meyem 182b/10
´amel e.- meyem 148b/7
ğabül e.- meyesin 195a/11

rāzī e.- meyince 193b/9	şadağa e.- mişce 262a/14
te'vīl e.- meyince 226a/5	keşf e.- mişdi 153b/13
'azāb e.- mez 249a/9	cenk e.- mişdür 240b/5
devā e.- mez 236a/13	cemī'-i 'ibādeti e.- mişsin
diri e.- mez 143b/9	149b/11
faķīr e.- mez 193a/10	'afv e.- ñ 148a/11
hulūl e.- mez 170b/6	beşāret e.- ñ 229a/2
ihsān e.- mez 148a/11	bünyād e.- ñ 149b/14
iķrār e.- mez 260a/8	defn e.- ñ 212b/13, 220a/13
ķabūl e.- mez 236a/9	hazer e.- ñ 256a/2
ķulluķ e.- mez 202a/6	hisāb e.- ñ 254a/2
şabr e.- mez 193a/13	'ibādet e.- ñ 243a/4
sa'id e.- mez 147b/4	ihsān e.- ñ 148a/12, 218b/12
ziyān e.- mez 189b/6	ķabūl e.- ñ 149b/4
e.- mezdi 239b/13	ķāyim e.- ñ 245b/8
ikrām e.- mezdi 167b/8	mütāla'a e.- ñ 215a/15
'azāb e.- mezin 242b/8	nazar e.- ñ 149a/4, 149b/6,
hīlāf e.- mezin 193b/15	206a/15, 236b/2, 236b/5, 237a/1,
hisāb e.- mezin 184a/15	237b/4
tercümān e.- mezin 184b/2	rast e.- ñ 158a/9
cem' e.- mezler 146b/8	şabr e.- ñ 204a/6
hıyānetlīķ e.- mezlerdür 146b/6	ţaleb e.- ñ 147b/4
bay e.- mezse 147b/6	terk e.- ñ 149b/5, 235b/13
fā'yide e.- mezse 147b/6	tevbe e.- ñ 236a/14
tevbe e.- mezse 239a/5	yardım e.- ñ 198b/4
ikrām e.- mezseñ 184b/15	zīkr e.- ñ 200a/6
yardım e.- mezseñ 185a/1	cem' e.- r 252a/7
şefķat e.- mezsın 136a/10	da'vet e.- r 201b/6
bāzār e.- mezüz 190a/3	fesād e.- r 193a/15
zinā e.- miş 148b/5	gusul e.- r 238b/1
āzād e.- mişce 195a/1, 263a/10	hareket e.- r 235b/8
ikrām e.- mişce 199b/1	ilhām e.- r 248b/15

istiğfār e.- r 241b/1
ķabz e.- r 246b/10, 246b/8,
246b/9
naķil e.- r 253b/15
nażar e.- r 184a/11, 235b/5,
235b/6, 238a/10, 245a/4
secde e.- r 235b/7, 247a/10
selam e.- r 201a/7
selām e.- r 136b/12, 139a/15,
194a/10, 194a/14, 194b/14, 197a/8,
198b/15, 199b/15, 199b/2, 199b/5,
200a/7, 202a/12, 222b/15, 226b/7
yumurda e.- r 143a/14
çoķ e.- rdi 150b/13
fikr e.- rdi 223b/6
ħatm e.- rdi 225a/8
‘ibādet e.- rdi 149a/6
luţflar e.- rdi 158b/14
‘azāb e.- rin 241b/6
āzād e.- rin 145b/10
emīn e.- rin 188a/1
geñez e.- rin 202b/15
ħarāb e.- rin 184a/3
ıraķ e.- rin 178b/7
‘ibādet e.- rin 149a/7
ikrām e.- rin 250b/8
‘imāret e.- rin 184a/2
ķabūl e.- rin 193a/8
ķarındaş e.- rin 205b/4
mi e.- rin 242b/6
raħmet e.- rin 241b/5
selām e.- rin 199b/10

uzun e.- rin 205b/5
yirin e.- rin 184a/14
zaħmetler e.- rin 244a/15
ziyāret e.- rin 217b/7
e.- rler 177a/5
böyle e.- rler 178b/6
naķl e.- rler 190b/15
zāyi‘ e.- rler 136a/9
e.- rler+ idi 162b/14
su‘āl e.- rlerse 162b/14
eger e.- rse 143b/9
nażar e.- rse 230a/3
‘azāb e.- rseñ 136b/1
du‘ā e.- rseñ 147a/12
pāre e.- rseñ 149a/13
neler e.- rsin 228b/4
şefķat e.- rsin 136a/10
e.- rsin+ kim 200a/9
defn e.- rsiz 220a/11
zūlüm e.- rsiz 148b/12
e.- se 264a/4
‘amel e.- se 184a/8, 264a/1
da‘vet e.- se 167b/5
du‘ā e.- se 193a/8
ġazā e.- se 238b/6
ġusul e.- se 237a/1
ħased e.- se 239b/7
ħizmet e.- se 188a/2
ħulk e.- se 239b/9
‘ibādet e.- se 186a/1, 264a/3,
264a/7
ihyā e.- se 194a/2

ikrām e.- se 199a/15
 inkār e.- se 196b/3, 260b/13,
 261a/9
 istiğfār e.- se 147a/8
 mufāraḳat e.- se 182b/10, 196b/3
 münāza'a e.- se 195b/3
 naẓar e.- se 178a/7
 niyyet e.- se 173b/10, 173b/8
 şabr e.- se 186a/10, 192b/11
 taleb e.- se 257b/2, 257b/3
 terk e.- se 196b/10, 196b/2,
 236a/6, 260b/11, 261a/13, 261a/9,
 261b/14, 262a/2, 264a/2
 tevbe e.- se 188a/3, 195a/12,
 195b/9, 199b/11, 199b/13, 199b/3,
 199b/8, 245a/1, 264a/11
 va'z e.- se 138a/6
 zıkr e.- se 179b/6, 263a/6
 ziyāret e.- se 194a/11
 zulm e.- se 148a/10
 zulüm e.- se 147a/8
 da'vet e.- seler 206b/15
 defn e.- seler 249b/9
 pāre e.- seler 184b/14
 su'āl e.- seler 191a/1, 191a/9,
 191b/1, 191b/7, 251b/5, 255a/3,
 259a/12, 259b/12
 mübtelā e.- sem 192b/10
 iltifāt e.- señ 173a/4, 173a/6,
 173a/7
 hilāf e.- señüz 193b/14
 şatmaḳ e.- señüz 190a/2
 beyān e.- sevüz 259b/2
 delālet e.- sün 191b/10
 diri e.- sün 143b/10
 du'ā e.- sün 150a/4
 ğusl e.- sün 220a/14
 ḥarc e.- sün 178b/3
 'ibādet e.- sün 140b/5
 ihyā e.- sün 161a/1
 meşğül e.- sün 178b/2
 naẓar e.- sün 225b/7
 raḥmet e.- sün 218a/8, 219a/11,
 220b/2
 selāmet e.- sün 143a/1
 ḳabül e.- sünler 149b/5
 naẓar e.- sünler 225b/10
 'adil e.- ye 256b/1
 'afv e.- ye 262b/11, 262b/2
 'amel e.- ye 253b/14, 256b/1
 cāhillıḳ e.- ye 147b/14
 cem' e.- ye 252a/4
 cenk e.- ye 236b/7
 ğazā e.- ye 209a/14
 ḥabs e.- ye 261a/13
 helāk e.- ye 135b/5
 ḥulḳ e.- ye 253b/13
 iraq e.- ye 253b/14
 'ibādet e.- ye 149a/5, 210a/13
 ikrām e.- ye 201b/5
 iḳrār e.- ye 260a/10
 istiğfār e.- ye 239a/5
 izḥār e.- ye 159a/1
 ḳabül e.- ye 139a/7, 196a/3

abz e.- ye 219b/15
 ahr e.- ye 158a/13
 aşd e.- ye 135b/7
 mesāwī e.- ye 182a/11
 meyl e.- ye 207a/4
 muālefet e.- ye 185b/12
 mūfāraat e.- ye 253a/4
 mūřāhede e.- ye 159b/15, 160a/1
 nail e.- ye 152a/7
 naarın e.- ye 262b/1
 ramet e.- ye 258a/14
 řābit e.- ye 258b/12
 secde e.- ye 251a/5
 sekiz e.- ye 229b/7
 şayy-ı mekān e.- ye 191a/8
 tesbī e.- ye 136a/2
 tevbe e.- ye 139a/6
 tevekkūl e.- ye 185b/11
 velī e.- ye 139a/7
 zāhir e.- ye 161a/15
 zann e.- ye 146b/14
 ziyāde e.- ye 150b/4
 zulm e.- ye 147b/13
 zulūm e.- ye 256b/3
 ‘azāb e.- yeler 248b/9
 bāıl e.- yeler 234a/13
 helāk e.- yeler 204a/2
 hūkm e.- yeler 233b/15
 ‘ibādet e.- yeler 255b/5, 255b/6
 meyil e.- yeler 237b/2
 naar e.- yeler 165b/2
 şabr e.- yeler 181b/11
 řūkr e.- yeler 181b/11
 ziyāret e.- yeler 194a/7
 beyān e.- yelūm 153a/6, 153a/7,
 165b/11, 172a/8, 187a/4, 229b/14
 cem‘ e.- yelūm 204a/12
 ‘ibādet e.- yelūm 149b/14
 tafřīl e.- yelūm 260b/8
 ‘azāb e.- yem 150a/9
 āzād e.- yem 201b/15
 fāř e.- yem 200a/10
 abūl e.- yem 240a/14
 abz e.- yem 219b/6
 musalla e.- yem 237b/12
 naar e.- yem 240a/14
 sākin e.- yem 240a/13
 řefā‘at e.- yem 223a/2
 zeyin e.- yem 184b/3
 terk e.- yen 262a/3
 terk e.- yenūñ 262a/4
 eylūk e.- yesin 149b/12
 hidāyet e.- yesin 230b/10
 terk e.- yesin 149b/13
 ‘amel e.- yevūz 147b/8
 zıkr e.- yevūz 229b/12
 naar e.- yeydi 191a/11
 ‘azīm e.- yeyin 147b/15
 beyān e.- yeyin 256a/10
 diri e.- yeyin 143b/8
 abūl e.- yeyin 193a/4
 mūzeyyen e.- yeyin 227a/12
 naar e.- yeyin 217b/13
 sa e.- yeyin 147b/15

şefkâtlü e.- yeyin 244b/2	203a/13, 203a/14, 203a/15, 203b/1,
taḳrîr e.- yeyin 252a/15	203b/2, 203b/3, 214b/12, 235a/12,
ziyâde e.- yeyin 147a/13	248a/1, 248b/9, 250b/12, 260b/12
ḳulluḳ e.- yici 140b/10	du`ā e. 194a/8
şefâ`at e.- yicidür 261a/6	epsem e. 185a/9
`afv e.- yüp 140a/13, 195a/3	temiz e. 134a/6
cem` e.- yüp 213a/4	e. eyledi 213b/5
ḥarâb e.- yüp 219a/15	e. eylemedi 191a/12
ḥareket e.- yüp 165b/14	e. idersenüz 203a/6
ḥayâ e.- yüp 165a/1	e. olduḡunuñ 156b/6
helâk e.- yüp 158b/1	e. olmasa 232a/5
ıraḡ e.- yüp 244b/3	e. olsa 135a/13, 137b/15, 145a/7,
`inâd e.- yüp 143a/11	149b/10, 153b/7, 154a/6, 154b/8,
i`tibâr e.- yüp 163a/12	155a/2, 155b/13, 156a/10, 156a/12,
ḳabûl e.- yüp 152a/6, 206a/9,	156b/7, 157b/7, 161a/2, 162b/15,
225a/4	168a/5, 169b/12, 170a/3, 170b/1,
ḳatı e.- yüp 244a/14	180a/15, 186a/4, 186b/10, 186b/8,
kesb e.- yüp 252a/12	189b/8, 191a/4, 194b/2, 206b/7,
naẓar e.- yüp 244a/7	211a/12, 214b/15, 215a/9, 218b/7,
raḥmet e.- yüp 240a/15	230a/9, 246b/5, 256b/6, 259b/5, 261b/9
secde e.- yüp 198b/9	e. olsun 223a/1
taẓarru` e.- yüp 233a/10	diri e.+ yeyin 143b/7
ta`zîm e.- yüp 242b/10	
terk e.- yüp 149a/5, 183b/8,	eyled - : Eyletmek, yaptırmak, ettirmek.
253b/15, 254a/1	naẓar e.- ürin 198a/6, 198a/8
tevbe e.- yüp 135a/8	
yumşaq e.- yüp 244a/13	eylet - : Eyletmek, yaptırmak, ettirmek.
zem e.- yüp 240a/2	su`âl e.- mezin 184b/1
eyle : Öyle, böyle, bu şekilde.	eyleyici : Yapan, eden, ortaya koyan
e. 138a/5, 147b/13, 154a/7,	kimse.
167a/1, 167a/3, 198b/7, 202b/8,	e.+ dür 219a/15, 253b/3, 253b/9

- e.- i eşyādan 191b/10
- eylük** : İyilik.
 e. 149b/12, 256b/11
 e. eyleyesin 149b/12
 e. iderdi 167b/9
- eyü** : İyi.
 e. 146b/13, 204a/15
- eyyām** : <Ar. Günler.
 e.- ı bıyзде 167b/13
- eyyüb** : Kur'an-ı Kerim'de adı geçen ve sabrıyla bilinen peygamber.
 e. 157b/4, 157b/7, 158a/1, 162b/9
 e.+ uñ 158a/11
- ezān** : <Ar. Müslümanları namaza çağırarak için yüksek sesle yapılan çağrı.
 e. 208b/7, 208b/8, 236b/1
 e.+ ı 208b/6, 208b/9
- ezelī** : <Ar. Başlangıcı olmayan.
 kelām-ı e. 171a/3
- ezeliyyi'z-zāt** : <Ar. Başlangıcı olmayan öz varlık.
 e.+ dur 259a/3
- ezell** : <Ar. Çok alçak, aşağılık olan.
- ezher** : <Ar. Çok parlak, güzel.
 a.- i mu'cizātı 206b/5
- ezyen** : <Ar. Çok süslü.
 e.- i hey'et 164b/13
- fa'‘alün limāyürid** : <Ar. Allah'ın isimlerinden biri, dilediği her şeyi yapan.
 f.+ dür 259a/3
- fahṛ** : <Ar. Övünme, övünç.
 f. 195b/5
 f. eylediler 196a/9
 f. ideler 183a/12
 f. iderdi 167a/14
 f.+ umdur 258a/3
- fahṛü'l-islām** : Ebü'l-Usr Pezdevî (ö. 482/1089), fıkıh âlimi.
 f. 170b/9
- fā'ide** : <Ar. Fayda, yarar.
 f. 178b/10
 f.+ ler itdi 207a/13
 f.+ si 182a/14
- faḳīr** : <Ar. Yoksul, muhtaç.
 f.+ em 201b/10
 f. eylemez 193a/10

- f. oluñ 245a/14
- faķir** : bkz. *faķr*
 f.+ de 253b/8
 f.+ le 167a/14
- faķr** : <Ar. Yoksulluk, fakirlik.
 f.+ ini 229a/1
- fāķūza**: Hazret-i Meryem'in annesi
 Hanne'nin babası.
 f.+ nuñ 140b/1
- fāni** : <Ar. Ölümlü, kalıcı olmayan.
 f. itmek 252b/13
 f. olduķdan 259a/2
- farīza** : <Ar. İslam dinine göre
 Müslümanlar tarafından yapılması
 zorunlu olan emir.
 f. 193a/6, 235b/8
 f.+ dur 203b/1
 f.+ lar kılmaķdan 202a/5
 f.+ larum 193b/13
 f.+ laruma 193b/14
 f.+ mı 173b/6
 f.+ sına 232a/3
 f.+ 'yı 236a/6
- fāriğ** : <Ar. Vazgeçmiş.
 f. 140b/4
 f. ola 185b/3
 f. oldu 230a/12
- farķ** : <Ar. Ayrılık, başkalık.
 f. 223b/3
- farż** : <Ar. İslam dinine göre
 Müslümanlar tarafından yapılması
 zorunlu olan emirler.
 f. 172a/10, 258b/10, 264a/8
 f.- ı lāzımdur 264a/15
 f.+ ını 260b/15
 f. itdi 261b/5
 f. olan 172a/9
 f. oldu 164b/15, 172a/10,
 172a/11, 172a/12, 173b/2, 174a/1,
 209b/5
 f. olmuş-idi 215b/5
 f. olmuşdı 190a/7
 f. olundu 168b/15
- farżiyyet** : <Ar. Farz olma.
 f.+ ine 196b/3, 260b/13, 261a/9
- fāsıķ** : <Ar. Allah'ın buyruklarına
 uymayan, günah işleyen kimse.
 f. 139a/6, 255b/5, 255b/7
 f.+ lar 256a/6
 f. ola 139a/4
 f. olur 257b/3
- fāsıd** : <Ar. Kötü, bozuk, fesada
 uğramış.

f. 171a/7

fāş : <Ar. Ortaya çıkarmak, açığa vurmak.

f. eyleyem 200a/10

fāṭıma : Fâtıma bint Muhammed (ö. 11/632), Hazret-i Muhammed'in kızı, Hazret-i Ali'nin hanımı.

f. 198b/3, 201a/15, 201b/1, 201b/11, 201b/14, 201b/3, 201b/4, 201b/6, 201b/8, 202a/1, 218a/2, 218a/4, 218a/6, 219a/10, 219a/12, 219a/13, 219b/1, 219b/2, 220b/3, 220b/5, 220b/6, 220b/8, 221b/4, 222b/10, 222b/11, 222b/15, 222b/8, 227b/14, 228a/15, 228a/3, 235b/3

f.+ dur 228a/6

f.+ nuñ 201b/8, 202a/3, 222b/5, 226a/15, 228a/14, 228b/2

f.+ yı 228a/13

f.+ 'yı 208a/6

fāṭıma ḥātūn : bkz. *fāṭıma*

f.+ dur 235b/3

fātiḥa : Kur'an-ı Kerim'in ilk suresinin adı.

f. 168b/13, 168b/15, 169a/2, 177b/12, 177b/13, 177b/15, 234b/9, 235a/2, 235a/3, 235a/4, 235a/5, 262a/13

f.+ dur 259a/10

f.+ nuñ 234b/9

fātiḥatü'l-kitāb : <Ar. Fatiha suresi için kullanılan bir ifade.

f. 234b/12, 240a/9

f.+ dur 203b/10

fāṭımatü'z-zehrā : bkz. *fāṭıma*

f.+ yı 217b/14

fāyide : bkz. *fā'ide*

f. ola 260b/9

fā'yide : bkz. *fā'ide*

f. eylemezse 147b/6

fazīlet : <Ar. Erdem.

f.+ ini 229a/6

fazl : <Ar. İyilik, kerem.

f. 221a/13, 242b/15

f.- ı 'ām 153b/14

f.- ı raḥmānī 160b/7

f.+ ı 147b/11

f.+ indan 249a/1

f.+ indandur 259a/6

f.+ um 147b/12

f.+ umdur 242b/15

fedā : bkz. *fidā*

f. 177a/15

fenā : <Ar. Fanilik, ölümlülük.

- f.+ dan 224a/8
- ferah** : <Ar. Rahat.
f. 146b/11, 214b/4, 250b/1
f. oldu 231b/2
f. oldum 214b/6
f. olmayalar 181b/13
f. olup 200a/5, 214b/3
- ferd** : <Ar. Eşi olmayan, tek.
f.- i vedüduñ 261b/4
- ferden** : <Ar. Tek tek.
f. 256a/10
- feresü'l-ḥayāt** : <Ar. Cebrail'in atı.
f. 251b/4
- feriştah** : bkz. *firişte*
f.+ ler 208b/5, 233a/2, 263b/6
f.+ lere 250a/7
f.+ lerüm 250a/9
f.+ lerüñ 261a/3
f.+ üñ 251b/10
- fersah** : <Ar. Çok uzun mesafe.
f.+ lardur 253a/7
- ferş** : <Ar. Yeryüzü.
f.+ den 176a/4
- feryāz** : <Far. Haykırma, bağırma, figan.
f. eyledi 166a/13
- fesād** : <Ar. Kötülük, fenalık.
f. 133b/13, 193a/11, 193a/13, 193b/2, 244a/11
f. eylediler 133b/12, 133b/7
f. eyler 193a/15
f.+ ları 133b/14
f. olurdu 207b/15
- feşāḥat** : <Ar. Etkileyici söz söyleme.
f.+ ı 167b/4
- feth** : <Ar. Bir yeri savaşarak alma, ele geçirme.
kışsa-ı f.- i mekke 213a/1
f. ider 213a/2
f. idicek 213a/13
f. itdügi 155b/6
- fettāḥ** : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, her türlü durumu açıklığa kavuşturan, iyilik kapılarını açan.
f. 155b/6
- fevka'l'arş** : <Ar. Arşın üstü, arşın daha ötesi.
f. 241a/6

fevt : <Ar. Kaybetme, yitme.
f. oldı 181b/12

feyz : <Ar. İli, marifet.
f.- i hāş 153b/13

fezāyil: (Ar. fezā'il) Faziletler,
erdemler.
f.+ ini 163a/14

fıkh : <Ar. İslam hukuku.
f.+ ile 257b/3

fī-sebīli'llāh : <Ar. Allah için, Allah
yolunda.
f. 179a/14

fısq : <Ar. Dine aykırı davranma,
günahkârlık.
f.+ ı 148b/7

fıtratu'llāh : <Ar. Allah'ın dini.
bedī'-i f.+ dur 154a/11

fidā : <Ar. Fedâ, uğruna verme,
vazgeçme.
f. 177a/14
f. ideler 160b/9

fidī : <Ar. bkz. *fidā*
f. eyledi 205b/7, 223a/14
f. olsun 204b/9, 217a/5

fikir : <Ar. bkz. *fıkr*
f. 204a/7

fıkr : <Ar. Fikir, düşünce.
f. eylerdi 223b/6
f.+ i 182a/9
f. iderin 202a/13
f. ola 148b/11

fil : Fil, sıcak bölgelerde yaşayan
çok iri ve hortumlu memeli bir hayvan.
f. 173b/1

fi'l : <Ar. İş, eylem, davranış.
f.+ i 258b/5, 258b/7
cemī'-i f.+ i 258b/5
f.+ inden 258b/6
f.+ ini 258b/7

fırāk : <Ar. Ayrılık, ayrı düşme.
f. 160b/2
f.+ a 157a/2
f.+ ı 145b/12
f.+ ına 162b/8
f.+ uñ 220b/4

fır'avn : <Ar. Firavun, Hazret-i
Musa'nın mücadele etmiş olduğu
II.Ramses adlı Eski Mısır kralı.
f. 211a/2
f.+ ı 158b/1

firdevs : <Ar. Cennet.

f. 138b/10, 243b/10, 243b/13,
249a/13

f.- i a' lāda 220a/10

f.+ de 247a/14

firište : <Far. Melek.

f. 134a/8, 136a/6, 137a/14,
169a/13, 197a/7, 203b/8, 210b/1,
210b/2, 210b/4, 211a/10, 233b/9,
235b/3, 235b/8, 236a/4, 236b/3, 237b/4,
238a/10, 238a/3, 238a/4, 238b/3,
238b/4, 238b/8, 239a/3, 239b/1, 239b/3,
239b/5, 248a/9, 250b/13, 250b/4,
251a/2, 251a/3, 251a/5, 251a/6, 251a/7,
251a/8, 251b/8, 256b/3, 262a/4

f.+ dūr 244b/11

f.+ ler 233b/9

f.+ leri 211a/2

f.+ nūñ 244b/13

f.+ si 234b/6, 239a/10, 239a/7,
239a/8

f.+ 'yi 234a/13

firišteh : bkz. *firište*

f.+ ler 146a/1, 146a/3, 146a/5,
146a/7, 168b/3, 171a/15, 175b/13,
184b/7, 184b/9, 196b/1, 196b/5, 211a/1,
219b/7, 221a/10, 221b/3, 223b/1,
225a/8, 229b/6, 229b/8, 232b/12,
232b/13, 232b/14, 232b/15, 232b/4,

232b/5, 233a/1, 233a/3, 233a/4, 233a/6,
233a/7, 233b/8, 234a/10, 234b/11,
235a/1, 235a/14, 235b/11, 235b/14,
236b/12, 237a/10, 237a/13, 237a/15,
237b/10, 237b/14, 237b/5, 238a/15,
239a/1, 239b/14, 241b/14, 243b/13,
247a/6, 247a/8, 247a/9, 247b/1, 248a/3,
250b/12

cemī' -i f.+ ler 174b/10, 217a/11

f.+ ler kılsun 220b/2

f.+ ler ola 263a/2

f.+ lerdən 229b/2

f.+ lerdür 251b/5

f.+ lere 154b/6, 236a/15, 236a/2,
236b/9, 249b/12, 250b/11

f.+ leri 139b/15, 146a/8, 165a/2,
198b/9, 217a/10, 229b/11, 232b/8,
234b/4, 236b/9, 241b/8, 247b/8

f.+ leridür 246b/11

f.+ lerine 237a/1, 246b/12,
246b/13

f.+ lerinüñ 194a/11

f.+ lerüm 188a/5, 188a/7,
232b/3, 233a/11, 233b/3, 235a/12,
235a/3, 235b/10, 236b/11, 236b/14,
236b/2, 236b/5, 238a/2, 245a/2, 245a/3

f.+ lerüme 134b/15

f.+ lerümüñ 184a/12

f.+ lerün 239a/6

f.+ lerüñ 250a/12, 260a/12

f.+ üñ 151b/14, 244b/14

f.+ üñdür 238a/12

firūz : Ebû Lü'lüe, Hazret-i Ömer'i öldüren kişi.

f. 224b/13

fitīl : (Ar. fetīl) Kandil, mum gibi aydınlatma gereçlerinde aydınlatmayı sağlayan pamuktan dokunmuş ip.

f.+ e 256a/2

fitne : <Ar. Karışıklık.

f. kılurın- 133a/9

f.+ lerden 257b/4

f.+ lerinden 183b/15

f. oldı 148b/15

f.+ sinden 159a/8

fuḡarā: <Ar. Yoksullar.

f. 241b/8

fülān : <Ar. Falan, filan.

f. 136b/1, 138b/2, 186b/5,
232a/1

furat : Fırat ırmağı.

f. 173a/15

furḡān: <Ar. Hak ile batılı ayırmayı sağlayan kitap anlamına gelen bir Kur'an-ı Kerim terimi.

rāyet-i f. 215a/9

f.+ da 153a/3, 163b/6

ḡāfil : <Ar. Gaflette olan, Allah'tan habersiz olan, Allah'ı unutan kimse.

ḡ. 228b/3

ḡ. olur 182a/3

ḡāflet : <Ar. Allah'tan habersiz olma, Allah'ı unutmama.

ḡ. 183b/11

ḡāfūr : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, kulunu bağışlayan, azap görmekten koruyan.

ḡ. 158b/13, 195b/2

ḡāh : <Far. Zaman, vakit.

g. 211b/14

ḡalebe : <Ar. Üstün gelme, üstünlük.

ḡ. eyledi 168a/5

ḡ. itdi 152a/11

ḡālib : <Ar. Üstün gelen, yenen.

ḡ. olmaz 213b/10

ḡamḡīn: <Ar. + Far. Kederli.

ḡ. 146b/11

ḡānī : <Ar. Zengin; tok gözlü; Allah'ın güzel isimlerinden biri, kendinde ve sıfatlarında her türlü gereksinimden uzak olan.

ğ. 154b/5, 194a/1
ğ. eyledi 157b/11

ğ. olsa 250a/9
ğ.+ üñ 250a/14

ğanīmet : <Ar. Elde edilen kazanç, mal,
mülk.

ğ. 211a/13
ğ.+ ümdür 258a/2

ğarāre : <Ar. Kıldan yapılmış çuval.
ğ. ola 192b/1

ğarāyib : (Ar. ġarā'ib) Şaşılabak şeyler,
duyulmamış olaylar.

ğ. 190b/6
ğ.- i aḥbārda 212a/15
ğ.- i āyāt 215a/10
ğ.+ ler 159a/15

ğaraz : <Ar. Kötü niyet, kin.
ğ.+ ı 259a/5

ğarb : <Ar. Batı.
ğ.+ un 180b/1

ğarğara : <Ar. Ağızda yutmadan su
çalkalamak.

ğ. 248b/2

ğarīb : <Ar. Zavallı kimse.

ğ. 250a/10, 250a/14, 250a/15,
250b/8
ğ.+ e 250b/3, 250b/4

ğark : <Ar. Suya batma, boğulma.

ğ.+ dan 155a/3
ğ. eyledi 144b/4, 144b/8
ğ. idemeyesin 242a/14
ğ. iderin 242a/13
ğ. ol 210a/8
ğ. olalum 210a/8
ğ. oldu 135a/12
ğ. oldum 221a/15
ğ. olmakdan 160b/1

ğāyāt : <Ar. Amaçlar, hedefler.

ğ.- ı ġāyātda 163a/10
ğāyāt-ı ġ.+ da 163a/10

ğaybet : <Ar. Gıybet, çekiştirme.

ğ. 239b/4, 249a/5
ğ.+ in 239b/2

ğāyet : <Ar. Son derece, çok fazla.

ğ. 139a/3, 139a/4, 143a/12,
144a/14, 152b/3, 154b/2, 155b/8,
156a/14, 167a/14, 168a/3, 180a/4,
196b/6, 202a/11, 205b/13, 206b/5,
208b/6, 212b/7, 213b/15, 218a/14,
219b/6, 223b/5, 224b/13, 226a/13,
230a/9, 231b/1, 235a/14, 260b/15

ġāyib : (Ar. ġā'ib) Gizli olan, gözle görünmeyen.

ġ. 167b/6

ġ. ola 169a/13

ġ. oldu 135a/13, 157a/2, 169a/14, 169a/3, 214b/9

ġ. olmaya 183a/4

ġayr : <Ar. Başka.

ġ.+ a 146b/2

ġayretlü : <Ar. + Tr. Çalışkan kimse.

ġ. 195b/1

ġayrı : <Ar. Başka, başkası.

ġ. 139b/5, 151a/2, 170b/7, 171a/9, 172a/4, 177a/1, 177b/11, 178b/4, 182b/10, 185a/6, 185b/3, 188a/9, 188b/12, 190a/15, 195a/8, 227b/4, 229b/1, 233b/4, 236b/3, 246a/3

ġ.+ mı 184a/10

ġ.+ na 174b/3, 177a/2, 177a/3, 182b/3, 183a/14, 197a/8

ġ.+ ndan 154b/5, 177a/4, 188a/12, 188a/14, 200a/8

ġ.+ ya 177a/2, 182b/8

ġazā : bkz. ġazā'

ġ. 172a/12, 209b/5, 211a/15, 213b/7, 258a/4

sebeb-i ġ. 209a/15

ġ. eylediler 179a/14

ġ. eylemedü 218b/13

ġ. eylese 238b/6

ġ. eyleye 209a/14

ġ.+ sı 213b/8

ġ.+ sıdur 209b/5, 209b/7, 211a/15

ġ.+ sında 211a/5

ġ.+ sındağı 211a/8

ġ.+ sından 209a/3, 213a/3

ġ.+ sını 209b/6

ġ.+ ya 194b/15, 209b/4, 210a/1, 216a/15, 218b/11, 236b/6

ġazā' : <Ar. İslam dini için yapılan savaş.

ġ.+ yı 218b/14

ġazab : <Ar. Kızgınlık, öfke, hiddet.

ġ. 253b/7

ġ. eyle 182a/4

ġazbān : <Ar. Cehennemde bulunan bir derenin ismi.

ġ. 138a/11

ġazī : <Ar. İslam dini uğruna savaşan kimse.

ġ.+ lerdür 179a/14

gebe : Hamile.

g. 146a/11

g. oldı 140b/3, 141b/11, 141b/12, 152a/9, 166a/4	g.- di 133a/12, 133a/13, 133a/15, 133b/9, 134a/10, 134a/14, 134a/7, 134a/8, 134b/8, 135a/10, 135a/4, 136a/11, 136a/13, 136a/6, 136a/8, 136b/10, 137a/14, 139a/13, 139b/10, 139b/6, 141a/15, 141a/4, 141a/8, 141b/11, 142a/13, 142b/10, 142b/7, 142b/8, 143a/8, 143b/12, 143b/15, 144a/2, 145a/1, 149a/9, 150a/15, 150a/5, 151b/3, 153b/15, 153b/7, 156b/13, 156b/15, 156b/5, 156b/6, 157a/11, 158a/14, 158a/3, 158b/8, 159a/9, 159b/3, 160a/13, 160a/2, 161a/4, 161b/3, 162a/8, 164b/6, 164b/7, 166a/13, 166a/8, 166b/3, 166b/8, 168a/15, 169a/10, 169a/12, 169a/6, 172b/1, 172b/13, 172b/5, 173a/11, 173a/8, 174b/12, 175b/15, 190a/7, 191a/5, 192a/3, 192b/14, 192b/2, 192b/3, 192b/8, 193b/5, 194a/13, 194a/5, 194a/9, 194b/10, 194b/13, 194b/7, 195b/14, 197a/5, 198b/14, 198b/8, 199a/1, 199a/4, 199b/12, 199b/15, 199b/2, 199b/5, 199b/7, 199b/9, 200a/7, 200b/5, 201a/15, 201a/6, 201b/5, 201b/9, 202a/1, 202a/11, 203b/9, 204b/2, 204b/9, 205b/12, 206a/10, 206a/2, 206b/4, 207a/5, 207a/7, 208a/13, 208a/4, 209a/6, 210a/11, 210a/2, 210b/4, 212a/4, 212b/1, 212b/3, 213a/3, 213a/5, 214a/12, 214a/9, 214b/13, 214b/3,
g. olması- 141b/14	
g. olup 148b/6	
geç - : Geçmek.	
g. 177a/10	
g.- di 162a/7, 166b/11, 166b/12, 174b/2, 204b/14, 218b/10	
g.- düm 172b/14	
g.- e 191b/5, 224b/11, 248b/9, 262b/13, 263b/3	
g.- eler 184b/3	
g.- emezin 174b/3	
g.- er 253a/7	
g.- ersem 174b/3	
g.- medi 187a/2, 244a/1	
g.- mesidür 261a/8	
geçmiş : Geçmiş, geride kalmış.	
g. 243a/14	
geçür - : Geçirmek, sürmek, yaşamak.	
g. 181a/14, 181a/15, 232a/5	
g.- di 257b/8	
g.- düm 173b/6	
g.- meyüp 252a/11	
g.- üp 257a/12	
gel - : Gelmek.	
g. 185a/4, 197a/4, 247a/4, 247a/7, 247b/2	

214b/9, 215a/7, 215a/8, 215b/5, 216a/2,
216a/3, 217a/4, 218a/3, 218a/7,
219a/13, 219a/5, 219a/9, 219b/1,
219b/13, 219b/15, 220b/13, 220b/14,
220b/15, 222a/10, 222a/4, 222b/15,
223b/7, 224a/11, 226b/10, 226b/4,
226b/7, 227a/5, 233b/10, 234a/5,
238b/7, 239a/15, 259b/11, 261b/7

туру- g.- di 133a/6, 138a/14,
143b/15, 144a/1, 144a/3, 178a/12,
202b/2, 207a/7, 216a/12, 218b/9, 237a/2

g.- diler 133b/4, 135a/8, 136a/4,
137a/1, 139a/11, 139a/13, 139a/9,
151a/7, 160b/9, 166a/12, 166b/10,
166b/9, 168a/14, 192a/11, 192a/4,
197a/6, 201a/1, 201a/2, 201b/8,
202a/15, 204b/10, 205a/7, 205b/3,
206a/13, 206a/14, 206b/2, 207b/10,
208a/4, 209b/8, 210b/11, 210b/2,
211a/14, 211a/3, 216a/11, 217a/12,
218a/1, 227a/3, 228b/9, 234a/4

duru- g.- di 134b/8

şora- g.- diler 226a/1

g.- dügi 182a/10

g.- dügi 244b/7

g.- dügin 136a/11

g.- dügince 137b/7

g.- dügüm 207b/9

g.- dük 172b/4, 209b/13,
256a/13, 256b/12, 256b/8, 257a/2,
257a/5, 258a/15, 263b/9

g.- dükde 253b/7

g.- düm 172b/15, 173b/4,
219a/3, 219b/5

туру- g.- düm 172b/3

g.- düñ 214b/4, 217b/12, 217b/6,
219b/4

g.- e 152a/3, 152a/4, 156a/8,
157b/6, 158a/2, 158b/7, 159a/7,
159b/14, 159b/2, 160a/12, 160b/8,
161a/15, 162a/1, 183a/5, 196a/3,
198b/13, 213b/4, 230a/15, 248b/6,
256a/4, 257a/10

şora- g.- e 250a/11

g.- ecek 224b/5

g.- eler 183a/8, 216b/15,
248a/13, 248a/14, 248a/15, 250a/14

g.- elerdi 245a/12

g.- elüm 190a/13

g.- en 169b/1, 227b/8

şora- g.- ene 237b/4

g.- ıcek 200a/2, 214b/1, 214b/7,
234b/13, 234b/15

туру- g.- ıcek 262b/14, 263a/1

g.- ince 136a/2, 152a/14, 158b/3,
164b/7, 187a/3

g.- iserdür 141a/9

g.- medi 156b/4, 200a/15

g.- medüm 219a/3

g.- medüñüz 186b/4

g.- mege 208a/3

g.- mek 185a/4, 198b/15

g.- meñ 245a/5

g.- mesem 224b/5

g.- mesi 190b/1
g.- meyey+ idi 142a/8
g.- mez 148a/11, 216b/7, 225b/3
g.- mezden 136b/9, 192b/5,
223a/15, 254a/15
g.- mezsın 211a/2
g.- miş 169b/11, 203b/10,
205a/7
g.- mişdi 153a/3
g.- mişler 250a/15
g.- se 134b/14, 167a/4, 199a/11,
247b/4, 248a/2, 248a/3, 255a/2
şora- g.- se 237b/5
turu- g.- se 237a/1
g.- seler 153a/10, 153a/15,
153b/3
g.- sün 143b/5, 219b/12
g.- sünler 201b/7, 208a/10
g.- ũn 144a/11, 201a/2, 202a/14,
244b/1, 245a/14, 254a/2
g.- ũp 136a/12, 166a/11, 169a/9,
184b/1, 193b/7, 207b/7, 210b/7,
216a/13, 218b/10, 221a/10
g.- ũr 135a/5, 136b/3, 150b/11,
150b/12, 169a/9, 188b/1, 190b/6,
190b/7, 190b/9, 192a/15, 199a/1,
199a/12, 202b/12, 203a/1, 206b/13,
222a/3, 239a/6, 244b/12, 245b/15,
247b/10, 248a/10, 248a/9, 253a/8
g.- ũrdi 143b/11, 171b/14
g.- ũrin 141b/2, 204a/4

g.- ũrler 185a/6, 205a/15,
235a/9, 243b/10, 243b/11, 249a/15,
249b/1

g.- ũrse 227a/4
g.- ũrsiz 232b/10
g.- ũrüz 232b/11

gemi : Su ũstünde yolculuk yapmaya
ve yũk taşımaya yarayan bũyũk taşıt.

g. 135b/4, 136a/1, 177a/10,
177a/8, 205a/14
g.+ ler 242a/13
g.+ sin 144a/5
g.+ ye 135a/10, 135b/2, 135b/7,
144b/8, 205a/15
g.+ yi 144a/5

gemici : Gemide alışan kimseler.

g.+ ler 135b/2, 136a/3
g.+ lerũn 135b/3

geñez : Kolay.

g. 240a/7
g.+ dũr 141b/5
g. eylegil 221a/4
g. eylerin 202b/15
g. olaydı 217b/11
g. olsun 191a/7
g. olur 240a/7

geñezlik : Kolaylık.

g. 219b/6

gerek : Gerekli olan, lazım.

g. 214b/11
g.+ ise 167b/12, 171a/9,
219b/10, 234a/6, 250a/4, 250a/5
g.+ dür 137a/2, 150b/3, 150b/4,
152b/3, 153a/2, 154a/4, 154a/7,
163a/10, 163a/12, 163a/9, 170a/8,
173b/13, 180a/10, 187a/4, 189b/8,
190b/2, 191b/1, 206b/3, 207b/14,
215a/7, 229a/6, 251b/13, 252a/12,
252a/5, 252b/10, 252b/11, 252b/12,
252b/13, 252b/14, 254a/9, 254b/13,
255b/2, 256b/7, 259b/2, 260b/15,
260b/3, 261b/10, 264a/14
g.+ se 234b/1

gerek - : Gerekmek, lazım olmak.

g. 153a/8, 260b/11
g.- mez 147b/13
g.- ür 203a/14

getür - : Getirmek.

g.- di 136a/3, 136a/7, 142b/1,
144b/12, 164b/5, 164b/6, 166b/6,
191b/8, 199a/8, 201b/12, 208a/6,
208b/1, 211a/5, 214b/10, 214b/6,
221b/2, 222b/9, 223a/11, 223a/2,
223a/4, 226a/3, 227b/1

g.- diler 136a/12, 139a/12,
140a/11, 143b/6, 168b/1, 189a/15

g.- düğinden 258b/10

g.- düm 176b/9, 188b/10,
198a/3, 203b/9

g.- dün 176b/8

g.- e 208a/6

g.- eler 184b/7, 217a/1, 248b/6,
260b/1

g.- en 171b/1

g.- esiz 216b/10

g.- eyin 194b/5

g.- gil 222b/9

g.- ıcek 231a/11, 233b/14,
240a/7, 246b/15

g.- imezler 173b/3

g.- medi 235b/10

g.- mekdür 172a/9, 258b/11,
260b/7, 260b/8

g.- mese 194b/6

g.- meyeler 233b/15

g.- mezin 220a/1

g.- miş olurlar 214b/15

g.- übilür 240a/6

g.- ün 168b/1

g.- üp 143b/13, 206b/8, 215a/2,
248b/4, 254b/14

g.- ür 188b/2

g.- ürler 239b/4

g.- ürse 194b/5

g.- ürsin 244b/4

gevde : Gövde, vücut.

cemî-i g.+ sindeki 262a/12

gevdelü : Gövdeli, vücutlu.

g. 145a/8

gey - : Giymek.

g.- di 138b/7

g.- dükleri 182b/5

g.- ecek 186b/11

g.- eler 183a/12

g.- esiz 186b/11

g.- gil 227b/4

g.- me 181b/15

g.- meyeler 182b/4

g.- sün 227b/5

g.- üñ 263a/15

g.- ür 168b/8

g.- ürdi 145a/14, 145b/14,

148a/3, 167a/14, 178a/6, 228b/1

g.- ürlere+ idi 212b/8

g.- ürse 186a/2

geydür - : Giydirmek.

g.- ürin 184a/13

geyik : Geyik, erkekleri boynuzlu olan memeli bir hayvan.

g. 136a/6

gez - : Gezmek.

g.- e 151b/15

g.- erdi 200b/15

ğidā : <Ar. Besin, hayat kaynağı.

ğ.+ sı ola 261a/10

ğilmān : <Ar. Cennette olanların hizmetiyle ilgilenen gençler.

ğ. 182b/12

ğınā : <Ar. Bolluk, zenginlik.

ğ.+ da 253b/8

gibi : Gibi, -e benzer.

g. 139b/13, 143a/14, 143a/15, 145b/14, 148a/10, 159b/15, 162b/12, 162b/4, 164a/3, 165a/14, 167a/7, 170b/15, 173b/1, 175a/15, 177a/10, 178a/9, 179a/8, 179a/9, 182b/4, 182b/8, 184b/7, 193a/6, 193a/9, 194b/11, 198a/3, 198b/2, 200a/15, 202b/13, 211a/8, 215a/5, 221a/9, 225b/11, 229a/15, 229a/5, 229b/3, 234b/7, 238a/14, 241a/12, 247a/13, 247a/14, 247a/15, 247a/8, 247b/11, 248a/13, 249a/15, 255b/11, 255b/12, 255b/5, 255b/7, 256a/2, 256a/8, 256b/7, 257a/10, 259a/10, 259a/11, 260a/10, 260a/8, 260b/11, 262a/6, 262b/13, 262b/14, 263b/3

g.+ dür 146b/15, 147b/11,

147b/12, 150b/13, 183b/5, 193a/6, 223a/11, 223a/8, 225b/2, 226b/8, 229a/8, 235b/1, 245a/3, 246a/10, 259b/13, 261b/14

g. itmezüz 210a/9

g. ola 182b/4, 182b/5, 248a/14,
248a/15, 248b/2

g. oldu 150b/6

g. olmaduñuz 205b/6

g. olup 140a/8

g. olur 179a/13

g.+ sin 188a/6

gice : Gece.

g. 134a/3, 135b/15, 141a/5,
145b/5, 166b/13, 167a/4, 172a/15,
176a/8, 180a/10, 180a/12, 180a/14,
183a/13, 183a/5, 186b/11, 190a/13,
191b/14, 192a/11, 192a/6, 197a/3,
198b/4, 203b/2, 203b/3, 204a/12,
204b/12, 204b/7, 204b/9, 206a/12,
221b/4, 228b/13, 235b/15, 236b/15,
237a/1, 244b/15, 253a/8, 256a/11,
261a/10

g.+ de 173b/2, 173b/4, 192a/13,
225a/7, 245a/4

g.+ ler 168a/4, 243a/3

g.+ lerde 167b/13, 193a/1,
222b/5, 241b/11

g.+ ñi 181a/14

g. oldu 204b/4

g. olıcağ 141a/6

g.+ si 174a/3, 178b/15, 179a/12,
179a/5, 179a/7, 179b/1, 188a/15,
194a/2, 197a/12, 197a/14, 197b/1,
236b/9, 243b/6, 256b/9

g.+ si olsa 243b/8

g.+ sinde 170a/2, 172a/10,
175b/9, 177a/6, 181a/1, 192a/1,
196a/11, 235b/10, 242b/14, 263b/3

g.+ siy+ idi 152a/12

giçe : Gece.

g.+ sinde 243a/1

gid - : Gitmek.

g.- e 184b/9, 194a/12, 204b/8,
219b/1

çıka- g.- e 250b/1

g.- eler 146b/9, 248b/7

g.- elüm 204a/10

g.- emediler 213b/12

g.- enlere 218b/12

g.- er 204b/5, 245b/10, 245b/13,
245b/14, 246a/2, 246a/3, 246a/4,
247b/8, 253a/8, 257b/6

g.- erdi 136a/1, 137a/6, 225a/6,
254b/5

g.- erin 204b/6, 222b/9

g.- erken 135a/12, 135b/4,
144a/9, 145a/10, 149b/7, 172b/11,
174a/3, 201a/12, 209b/1

g.- erler 237b/11, 239a/7

g.- erse 153b/4, 183a/11

g.- erseñ 204b/6

g.- esin 138b/6

g.- evüz 205a/15

g.- ıcek 194a/12, 249a/10

g.- üp 135b/2, 202a/8, 237a/11

gider - : Gidermek, ortadan kaldırmak.

g.- di 135a/9, 180b/9, 192a/8

g.- düm 135a/15

g.- em 242a/3, 242a/5

g.- miş+ iken 251a/7

g.- ür 148b/9

g.- ürün 186a/5, 202b/14, 244b/6,
244b/8

g.- ürsin 244b/5

giñ : Geniş.

g. eyle 247a/11

g. itmek 188b/4

gine : Yine, tekrar.

g. 133a/15, 133b/11, 133b/4,
133b/8, 134a/6, 134b/1, 134b/4,
135a/15, 135b/1, 135b/15, 136a/13,
137a/8, 140a/13, 143a/2, 143a/3,
145a/4, 145b/11, 145b/15, 146a/8,
149a/8, 150a/8, 150b/6, 150b/8,
151a/13, 157b/11, 158a/4, 160a/4,
162a/5, 164b/15, 166b/6, 168b/2,
169a/10, 169a/3, 173b/3, 176b/2,
176b/3, 177a/7, 177a/8, 179a/13,
183a/1, 183b/8, 188b/7, 189b/10,
191a/10, 191b/4, 192a/8, 193b/7,
193b/8, 194a/9, 197a/5, 199b/12,
199b/15, 199b/5, 199b/7, 199b/9,
201b/14, 202b/3, 202b/4, 202b/6,
204b/7, 206a/11, 206a/5, 206a/9,

207a/7, 207b/13, 208b/1, 210a/14,
214a/12, 214b/4, 214b/6, 215a/2,
221b/15, 222a/3, 224a/8, 226b/9,
230b/14, 230b/7, 230b/8, 232a/12,
232a/2, 232b/10, 233a/12, 234b/15,
237a/8, 238a/2, 238b/10, 242a/3,
242a/5, 245b/15, 248b/1, 250b/6,
250b/7, 251a/2, 251a/3, 251a/4, 251a/5,
251a/6, 251a/7, 252a/3, 252a/7, 253a/6,
254a/5, 254b/7, 256a/13, 257a/2

gir - : Girmek.

g. 217a/9, 242b/3

g.- di 133a/1, 135a/10, 137a/14,
137b/10, 139a/10, 139a/12, 141b/12,
151a/11, 151a/8, 151a/9, 151b/8,
165a/14, 181b/13, 193b/11, 201b/14,
202b/6, 204a/3, 208b/11, 210b/14,
210b/9, 212a/5, 217a/15, 217b/3,
218a/15, 219b/2, 221b/6, 224b/14,
242b/4

g.- diler 190a/11, 204a/1,
205a/1, 212b/5

g.- düm 173a/1

g.- e 134a/5, 213a/11, 217b/2,
219a/13, 223b/13, 230b/6, 248b/1,
262b/4

g.- ecek 207b/5

g.- eler 177a/5, 183a/3, 184b/4,
250a/14

g.- eyin 219a/10

g.- icked 208a/1

g.- me 217a/13, 217a/9
g.- mege 210b/7, 217b/3
g.- meye 230b/13, 230b/9
g.- meyince 220a/9
g.- mez 137a/5, 260a/9
g.- se 137a/8, 205a/8
g.- seler 237a/4
g.- señüz 203a/4
g.- sün 219b/2
g.- üñ 203a/5, 245b/5
g.- üp 141a/15
g.- ür 196a/8, 196a/9, 235b/5,
235b/6, 257a/1
g.- ürdi 171b/10, 171b/11,
171b/9
g.- ürler 188b/4, 257a/1
g.- ürsin 220a/5

girçek : Gerçek, doğru.

g. 181a/5, 184b/12, 185b/6,
203a/5, 243b/12, 243b/13, 243b/14
g.+ dür 140b/14, 146b/7,
192a/13, 222a/12
g. olursa 189a/6
g.+ sin 141b/4
g.+ siz 133b/7

girçekle - : Doğrulamak.

g.- di 143a/4, 143a/5
g.- diler 192a/9, 192b/4
g.- dügi 143a/7
g.- dügi+ için 192a/14

girçeklik : Gerçeklik, hakikat.

g. 258a/3

giriftâr : <Far. Tutulmuş, tutkun.

g. olmuşlar 230b/12

girü : Geri, tekrar.

g. 133a/14, 143a/13, 143a/14,
150b/14, 165b/10, 169b/8, 170b/14,
172a/8, 173b/6, 180b/12, 187a/3,
190a/13, 190b/14, 190b/9, 208a/4,
208a/8, 209b/8, 213b/3, 214a/2,
214b/13, 214b/9, 215a/10, 215a/11,
215a/13, 218b/3, 219a/4, 219a/5,
222a/7, 223b/4, 229b/12, 232a/13,
233b/11, 236a/8, 239a/14, 239b/4,
245a/5, 246a/13, 248a/15, 252a/15,
259a/10, 259a/11

git - : Gitmek.

g. 204a/3
g.- di 134a/3, 135a/1, 135a/10,
135a/11, 135a/5, 136a/11, 136a/8,
138a/15, 138b/6, 139b/7, 140a/13,
140a/5, 140b/10, 141a/11, 145b/15,
149a/8, 150b/8, 176b/2, 176b/3, 176b/4,
188b/7, 188b/8, 190a/7, 199b/12,
199b/15, 199b/4, 199b/7, 199b/9,
204b/14, 205a/1, 205a/2, 205a/4,
213a/4, 213b/9, 214a/2, 214b/2, 214b/6,
215b/9, 221a/10, 221a/12, 221a/7,

221a/8, 221b/12, 223a/1, 226b/5,
234a/3, 254a/5

g.- diler 133b/3, 135a/12,
190a/11, 194a/9, 204b/1, 204b/13,
205a/6, 205b/1, 205b/11, 206a/11,
206b/3, 210a/3, 221a/11, 249b/10

g.- düm 172b/14, 173a/12,
247b/12

g.- düñ 176b/5, 184b/9, 214b/4

g.- medi 136a/1, 144a/6, 176b/5

g.- mek 255a/7

g.- mekte 152b/15

g.- mese 153b/4

g.- meye 251b/15

g.- miş 133b/1, 149a/9, 205a/5

g.- mişler 189a/11

g.- se 245b/10

g.- sün 204b/2

g.- sünler 177a/15

giy - : Giymek.

g.- e 185b/10

g.- eler 255b/10

g.- esin 138b/7

gizle - : Gizlemek, saklamak.

g. 139a/10

g.- düm 200a/8

gizlen - : Gizlenmek, saklanmak.

g.- di 139a/11, 139a/12, 212b/1

g.- medi 139a/11

g.- miş 140a/9

gizlü : Gizli, saklı, gizlenmiş olan.

g. 204b/3, 242a/1, 242a/4,
255a/10

g.+ de 253b/8

g.+ dür 188a/8

gög : Gök, gökyüzü.

g. 238a/13

g.+ e 145b/10, 145b/15, 146a/1,
146a/6, 150b/8, 151a/10, 151b/6,
152a/12, 152a/13, 152a/15, 166a/11,
166a/12, 175b/13, 203b/7, 208b/15,
233b/5, 234a/3, 234a/4, 239a/7, 239b/2,
241a/12, 242b/9, 246a/2, 246a/3

g.+ inde 219b/7

g.+ inden 170a/2

gögs : Göğüs, bağır, sine.

g.+ i 165a/3

g.+ ine 248b/2

g.+ ini 165b/3, 166b/4, 166b/6

g.+ ire 214a/5

g.+ ünde 166b/7

gök : Gök, gökyüzü.

g. 166a/14, 166b/9, 168b/8,
246b/13

g.+ de 145b/11, 146a/6, 171b/5,
174a/3, 174a/4, 174a/5, 174a/6, 174a/7,

176a/10, 197b/12, 224b/5, 238b/3,
241b/8

g.+ dedür 224b/6

g.+ degi 239b/5, 239b/6, 239b/7,
239b/8

g.+ deki 239b/6, 239b/7

g.+ den 133b/6, 135a/6, 143b/11,
145b/13, 150a/13, 150a/4, 150a/6,
151b/13, 151b/8, 166a/14, 167a/4,
167a/8, 167a/9, 168b/7, 174a/9,
175b/13, 175b/14, 177b/2, 179a/8,
203b/7, 208a/14, 210a/13, 229b/5,
232b/8, 236a/4, 242b/2, 262a/14

g.+ ler 133a/5, 139a/13,
182b/11, 186a/1, 188b/13, 194a/11,
216a/13, 236b/9, 245a/15, 245b/7,
247a/8, 261b/14

g.+ lere 192a/11

g.+ lerde 191a/9, 239b/1

g.+ lerdeki 168b/3

g.+ lerden 229a/7, 231a/12

g.+ lere 175b/2, 194b/11,
221a/10, 231a/12, 232a/12, 232b/10,
264a/8

g.+ leri 164a/6, 174b/1, 239a/15

g.+ lerüm 235a/10

g.+ lerün 139b/15, 198b/9,
220a/3

g. ola 152b/4

gökçek : Güzel, hoş.

g. 145a/13, 146b/14, 146b/5,
158b/13, 163a/11, 169a/8, 181b/14,
181b/15, 203a/13, 203a/15, 229a/15,
230a/10, 230a/12, 235a/14, 239b/9,
244a/9, 248b/6, 251b/2, 257b/7

g.+ dür 185a/8, 208b/5

g. ola 182a/13

gölge : Gölge.

g.+ si 166b/13, 263a/3

g.+ si olmaz 166b/14

g.+ sinde 136a/4, 254a/4

göm - : Gömmek, defnetmek.

g.- diler 226b/4

gömülü : Gömülmüş olan.

g. 134a/12

gönder - : Göndermek.

g.- di 152b/2, 233b/12

gönderil - : Gönderilmek.

g.- medin 191b/14

göndür - : Göndermek.

g.- ürsin 240a/12

gönl : Gönül, yürek.

g.+ ile 260a/8, 260a/9

g.+ i 133a/10, 148a/10, 173b/11,
182a/15, 185b/15, 198a/5, 219b/8,
226a/11, 240b/10, 240b/11, 240b/12,

240b/13, 243a/13, 244a/12, 244a/5,
244a/6, 250b/1

g.+ inde 147a/3, 148b/14,
178b/4, 186a/2, 187a/16, 241b/15

g.+ incedür 149b/1

g.+ inegin 193b/2

g.+ inden 184a/11, 186a/3,
244a/1

g.+ ine 180b/10, 186a/4, 244a/5

g.+ ini 147a/4, 181b/3, 244a/14

g.+ inün 232b/3, 232b/4

g.+ üm 172b/1, 178b/14

g.+ ümdedür 219b/12

g.+ ün 185a/10

g.+ ünde 181b/8

g.+ ünnden 188a/6

g.+ üni 184a/14, 184a/2, 198a/6,
198a/7, 214a/4, 244a/13, 244b/1

g.+ üni 242a/8

g.+ ünüz 254a/12

g.+ ünüzi 187a/11

gönlek: Gömlek.

g. 146a/3, 146a/5

gönül : Gönül, yürek.

g. 176a/12, 176a/14, 179b/6,
180a/15, 187a/6, 187a/7, 200a/3,
203a/5, 250a/4, 255a/9

g.+ ile 260a/10

g.+ i 243b/4

g.+ lerde 170b/5

g.+ lerden 187a/2

g.+ leri 138b/14, 240b/10,
240b/11

g.+ lerin 244a/7

g.+ lerine 135a/7, 183b/14

g.+ lerinün 229a/1

gör - : Görmek.

g. 134b/13, 134b/14, 212a/13,
221b/11, 230b/11, 230b/5

g.- di 133a/15, 134b/6, 135a/9,
135b/7, 136a/8, 137a/5, 139a/10,
141a/12, 141b/1, 143b/6, 145a/10,
146a/9, 149a/13, 149a/6, 149a/9,
149b/7, 150b/1, 151a/8, 157a/1, 160a/8,
164b/14, 165b/2, 165b/3, 165b/4,
165b/5, 166b/2, 168b/8, 174a/4, 174a/5,
174a/6, 174a/7, 179b/1, 179b/10,
179b/15, 179b/2, 180a/1, 180a/13,
180a/2, 180b/11, 180b/12, 180b/3,
180b/4, 180b/6, 189a/9, 191b/14,
192a/9, 201b/1, 205a/14, 205b/13,
207a/13, 210a/11, 210b/12, 210b/5,
213a/2, 214a/3, 214a/6, 216a/9, 222b/8,
228b/1, 229a/1, 230b/11, 230b/15,
230b/5, 230b/9, 232a/1, 232a/2, 254a/6,
254b/3, 257b/4

g.- di+ ki 134a/15, 150a/13,
210b/15, 212a/6

g.- di+ kim 144a/6, 145a/15,
164b/13

g.- di+ ki 138a/8

g.- diler 134a/12, 135a/6,
136a/13, 136a/14, 136a/3, 138b/1,
142b/1, 146a/3, 151a/13, 192b/2,
200b/15, 205a/15, 205a/4, 205a/7,
206b/2, 206b/3, 208b/9, 218b/3, 222a/1,
225a/4, 232b/13, 233a/1, 233a/4,
237a/11

g.- dü 180a/11

g.- dügi 143a/15, 245b/14

g.- dügünden 150a/8

g.- düm 138b/2, 166b/7, 172b/1,
178a/1, 178a/2, 178a/3, 178a/4, 178a/5,
179a/12, 179a/6, 179a/9, 200a/4,
204a/4, 205a/11, 208a/14, 208b/3,
221a/5, 221a/6, 231b/10, 231b/9,
238b/3, 245a/9, 256b/9

g.- düñ 133b/4, 180a/5, 180a/6,
192a/7, 231b/8

g.- düñ-mi ki 138b/2

g.- düñüz 225a/6

g.- e 134b/2, 185b/2, 185b/3,
230b/6, 248a/6, 250b/1, 253a/4,
262b/15

aça- g.- e 250a/15

g.- eler 183a/6, 207a/6, 208a/12

g.- elüm 140b/12, 143a/11,
143b/10, 144a/2, 222b/14

g.- em 220a/2

g.- ersiz 213a/15

g.- esiz 216b/12

g.- eydi 207a/11

g.- eyin 217b/14

g.- ıcek 224b/10

g.- ince 137a/5

g.- medi 138a/9, 167b/1,
180a/11, 180a/14, 180b/12, 180b/5,
187a/2, 218b/2, 244a/1

g.- mediler 191b/3, 205b/1,
232b/13, 233a/1, 233a/5

g.- medüm 189b/7

g.- medin ola 260b/1

g.- medüñ 192a/5

g.- mege 166b/9, 184b/5,
184b/6, 197b/13, 245a/8

g.- mek 155b/12, 223b/11

g.- mese 138a/6

g.- meye 184b/3

g.- meyince 250a/3

g.- meyüp 216b/15

g.- mez 185b/2, 246a/11

g.- miş olur 180b/1

g.- se 138a/7, 186a/13, 247b/15,
250b/9

g.- seler 232b/13, 233a/2, 233a/5

g.- sem 186a/3

g.- señ 138b/10, 138b/11

g.- sün 223b/11

g.- üñ 245b/5

g.- üp 157a/14, 201a/7, 209b/9

g.- ür 143a/15, 222a/13,
238a/10, 247b/15, 247b/6, 247b/9

g.- ürdi 137a/9, 167a/1, 167a/2

g.- ürün 186a/14, 189b/3, 201b/1,
202a/12, 217a/15, 231a/6

g.- ürler 248a/1
g.- ürseñüz 207b/12
g.- ürsin 211a/3
g.- ürüz 136a/15, 168a/9,
237b/15

göre : Uygun olarak.
g. 226a/12

görüş - : Görüşmek.
g.- di 172b/5

göster -: Göstermek, işaret etmek.
g. 202a/15
g.- di 143a/9, 151b/4, 155b/4,
160a/11, 168a/2, 202b/1
g.- diler 210b/11, 227a/2
g.- elüm 227a/1
g.- em 223a/2
g.- mek 210b/4
g.- üp 147b/14
g.- ür 240a/5

götür -: Götürmek, taşımak, yok etmek.
g. 240a/2
g.- di 142a/14, 210a/12, 221b/2
g.- diler 213a/14
g.- düğüm 138b/4
g.- eler 228a/14, 250b/2
g.- en 229b/11, 229b/6, 229b/7,
229b/8
g.- enler 217a/10

g.- medi 233b/11
g.- mege 157b/14
g.- seler 247b/9
g.- üp 143b/15
g.- ür 229b/4

götüril - : Götürülmek.
g.- di 256a/9

götürt - : Götürtmek, taşımak.
g.- me 240a/2

gövde : Gövde, vücut.
g.+ si 151a/15

göz : Göz.
g. 243b/15
g.+ i 138b/13, 158a/5, 166b/15,
180a/12, 180a/14, 180b/1, 180b/3,
180b/4, 180b/5, 180b/6, 217a/3, 247b/7
g.+ in 208b/15
g.+ iñde 178b/5
g.+ inden 157a/2, 180b/9
g.+ inüñ 181b/4
g.+ ler 187a/2
g.+ leri 138a/4, 172b/3, 182a/15,
205b/1, 207a/12, 254b/6
g.+ lerin 207a/12, 220b/6,
230a/1, 250a/15
g.+ lerinden 216a/13, 247b/8
g.+ lerinüñ 138a/1

g.+ lerüm 207a/11, 217b/13,
231b/3

g.+ lerümi 231b/12

g.+ ümüñ 258a/4

g.+ üñden 138b/11

gözlü : Gözü gören.

g. 152b/15

gözü : Ayna.

g.+ sin 164b/12

g.+ ye 164b/13

gözik -: Gözükmek, görünmek.

g.- ürdi 225b/11

gözle -: Gözlemek, bakmak.

g.- meye 253b/12

gözsüz: Gözü görmeyen, kör, âmâ.

g. 143b/4, 143b/5, 143b/6

207a/10

g.+ leri 152b/15

g. oldu 158a/4

g. olduğına 162b/8

gözük -: Gözükmek.

g.- di 141b/1, 151b/3

g.- diginden 138a/3

g.- se 235b/14

g.- ürdi 138a/2, 167a/5

ğubār : <Ar. Toz, toprak.

ğ. 194a/7

ğ.+ dur 194a/6

ğ.+ ın 194a/5

ğ. olmuş 194a/5

ğufrān: <Ar. Bağışlama, yarlıgama, merhamet etme.

ğ. 160b/1

ğufrānu'llāh : <Ar. Allah'ın merhameti.

ğ.+ da 262b/7

ğurbet: <Ar. Yabancı memleket.

ğ.+ de 250a/11

ğusl : <Ar. Yıkanma, boy abdesti alma.

ğ. 137a/7

ğ. eyledi 141a/12, 141a/13,

168b/1, 221a/13

ğ. eylediler 221a/14

ğ. eylesün 220a/14

ğ. iderken 141a/14, 221a/15

ğuşşa : <Ar. Keder, hüzn.

ğ. 137b/5, 142a/10, 258a/1

ğ.- yime 205b/14, 220a/8,

242b/7

ğ.- yirsin 210a/15

ğ.+ sı 168a/8, 233a/15

ğuşşalan - : <Ar. + Tr. Kederlenmek,
hüzünlenmek.

ğ.- alar 183a/11

ğuşşalu : <Ar. + Tr. Kederli, hüzünlü.

ğ. 187a/5

ğ. olur 189b/15

ğusul : bkz. *ğusl*

ğ. eyledi 237a/2

ğ. eyler 238b/1

ğ. eylese 237a/1

güc : Güç.

g.+ üñüz 216b/10

güd - : Gütmek, sürmek, otlatmak.

g.- er 138b/1

gügercin : Güvercin.

g. 167a/6, 206a/13, 206b/2

gül - : Gülmek.

g.- di 214b/3

g.- dügi 143a/15

g.- e 185b/12, 197a/5, 262a/4

g.- er 143a/15, 189b/7

g.- erler 200a/5

g.- ersin 214b/4

g.- mege 237b/1

g.- mek 189b/8

g.- mesi 182a/6

gül : Gül.

g.+ ler 167a/6

gülistān : <Far. Gül bahçesi.

g. iderin 198b/12

g. itdüm 198b/11

güliş - : Gülüşmek.

g.- diler 208b/9

güüstān : <Far. Gül bahçesi.

g. eyledi 144b/13

gümiş : Gümüş, değerli bir maden.

g. 145a/8, 190a/4

g.+ dendür 133b/5

gümüş : Gümüş, değerli bir maden.

g.+ den 175b/12

g.+ üñüz 148b/2

gün : Gün.

g. 133a/15, 134a/3, 134b/5,
135a/9, 135b/12, 135b/13, 135b/14,
136a/13, 136b/10, 137a/9, 137b/10,
137b/13, 138a/7, 139a/2, 139a/6,
139a/8, 139b/14, 140a/9, 140b/7,
141a/11, 141a/4, 141a/8, 142a/14,
143a/1, 143a/2, 143b/11, 144a/9,
145a/10, 145b/1, 145b/11, 145b/15,
146a/7, 146a/8, 146b/10, 148a/15,
148a/4, 148b/9, 149b/7, 150a/2, 150a/6,

150a/7, 150b/7, 150b/9, 152a/13,
152a/3, 166a/9, 166b/11, 167a/9,
169a/5, 173b/2, 179a/12, 179a/13,
192a/10, 193b/3, 194a/13, 194a/5,
194b/7, 197a/2, 197b/2, 198b/13,
198b/2, 199b/10, 199b/11, 200a/1,
200a/11, 200a/4, 200b/14, 201a/11,
202a/10, 203b/14, 203b/6, 205b/10,
205b/2, 206b/10, 209a/4, 209b/1,
209b/8, 211a/8, 211b/10, 212a/15,
212b/7, 212b/9, 213b/15, 215b/10,
215b/14, 216a/5, 216a/8, 217a/3,
221a/12, 221b/12, 221b/3, 222b/7,
224b/1, 224b/13, 225a/13, 225b/15,
226b/15, 226b/2, 226b/4, 226b/5,
227a/14, 227b/6, 228b/15, 236a/4,
238b/8, 240b/2, 240b/3, 241b/10,
244b/15, 245a/7, 247b/5, 260a/11,
260b/14, 263a/5, 263b/4
g.+ ki 143a/1
g.+ de 155b/5, 164b/15, 173b/4,
182b/6, 184b/14, 240a/14, 243a/6,
256b/15
g.+ den 135a/4, 216a/5
g.+ e 249a/8, 252a/7
g.+ i olsa 229b/6
g.+ inde 139b/1, 148b/7, 170a/6,
170a/7, 177a/10, 177b/3, 179b/7,
183a/1, 184a/15, 186a/15, 200a/9,
202b/7, 220b/5, 223b/6, 224a/6, 231b/6,
241b/1, 242b/1, 251b/14, 252a/7,
255a/11, 261a/7, 263a/3

g.+ iy+ idi 135a/9, 226b/2
g.+ ki 146b/7
g. olacak 206b/10
g. olsa 238b/1

günāh : <Far. Dinen yasak olan iş veya davranış.

g. 137b/5, 139b/15, 161a/10,
189b/11, 189b/12, 195a/12, 195a/13,
197a/1, 197b/9, 233a/10, 233a/12,
235b/11, 244b/4, 244b/6, 245a/7,
254a/1, 263b/12

g.+ a 140a/2, 255b/2

g.+ dan 144a/12, 148b/4,
185b/14, 198a/2, 244b/3, 251a/9

g.+ dur 173b/10

g.+ ı 140a/1, 180a/7, 185a/13,
199a/12, 251a/10, 262a/4, 264a/11

g.+ ın 174a/13, 192b/12, 194a/3,
195a/10, 195a/13, 195a/3, 197a/12,
197a/13, 200a/9, 242b/11, 251a/4,
251a/7

cemī^ʿ-i g.+ ın 199a/12, 251a/1,
262b/10, 262b/2

g.+ ına 233a/10, 250a/1

g.+ ından 233b/2

cemī^ʿ-i g.+ ından 262a/11

g.+ lar 233b/1

g.+ ları 197b/15

g.+ larıdur 180a/6

g.+ ların 158b/12, 200a/8,
231b/6, 242b/13

cemī̄-i g.+ ların 237b/8
g.+ larına 243a/14, 244b/6
g.+ uñ 134b/13
g.+ uñı 225a/3, 240a/2
cemī̄-i g.+ uñuzı 186b/12

günāhkār : <Far. Günahlı, günah işleyen.

cemī̄-i g.+ lara 194b/1
g. 201b/15, 202a/2, 231b/4,
249b/2
g.+ lara 195b/1

gündüz : Gündüz.
g. 134a/3, 183a/13, 183a/5,
186b/12, 221b/4, 228b/13, 235b/15,
244b/15, 253a/8

gündüzün : Gündüz vaktinde.
g. 243a/4

güneş : Güneş.
g. 192a/15, 192b/3, 224a/3,
235b/1, 247a/13, 248a/13
g.+ den 246a/2

güvegü : Güveyi, damat.
g. 225a/11
g.+ si 225a/10

güz : Sonbahar.
g. 139b/1

güzel : Güzel.
g. 141a/14, 172b/5, 200a/15,
219a/8
g.+ dür 200b/1, 200b/2
g.+ in 200b/2
g.+ sin 200b/1

hā : <Ar. Arap alfabesinin yirmi yedinci harfi.
h.+ ya 165b/7, 165b/9

haber : <Ar. Haber, bilgi.
h. 133a/3, 138a/10, 138a/9,
139a/3, 139a/7, 142a/3, 142b/11,
162b/3, 165b/12, 168a/12, 170a/11,
189b/7, 192a/4, 192a/6, 192a/9, 195b/1,
195b/2, 195b/7, 196a/2, 196b/1, 197a/5,
200a/13, 200a/14, 200b/3, 200b/5,
209b/9, 210a/2, 210a/5, 211b/7, 217a/7,
220a/2, 238b/7, 252a/6

h.- i şahī̄de 165b/12

h.+ i 209b/14

h.+ in 210b/14

h.+ ler 190b/2

h.+ lerin 229b/12

cemī̄-i h.+ lerin 184b/2

h. oldı 209b/10, 212b/3

habīb : <Ar. Sevgili, dost.
h. 176a/13

h.+ üm 149a/15, 217a/7, 227a/4,
230a/13

h.+ ümdür 217a/8

h.+ üme 168b/6, 219a/6

h.+ ümsin 175b/1

h.+ üñ 201b/9

ḥabība`llāhi : bkz. *ḥabību`llāh*

h. 217b/1, 219b/3

ḥabībī : <Ar. “Dostum, sevgilim”
anlamına gelen Arapça bir söz.

h. 178a/13, 178a/9, 178b/11,
178b/9, 179a/1, 217b/9

ḥabību`llāh : <Ar. Allah’ın sevgilisi,
Hazret-i Muhammed.

h.+ dur 162a/3, 201b/4

h.+ uñ 207a/6

ḥabību`llāhi : bkz. *ḥabību`llāh*

h. 166b/8

ḥabīr : <Ar. Allah’ın güzel
isimlerinden biri, her şeyin iç yüzünden
haberdar olan.

h.+ dür 161b/6

h. olduğu 161b/7

ḥabīş : <Ar. Kötü, fesat kimse.

h. 247b/1

hābil : Hazret-i Adem’in oğullarından
biri.

h.+ den 154b/3

ḥabs : <Ar. Hapis, bir yere kapatma.

h. eyleye 261a/13

h. iderin 240b/6

h. idüvüz 204a/8

h. itdiler 133a/12

h. itdükleridür 133b/13

h.+ ümdür 240b/6

ḥac : bkz. *ḥacc*

h. 172a/11, 239b/9

h.+ da 214b/1

‘uḳbā’-ı h.+ una 214b/1

ḥacc : <Ar. Hac, Kâbe’yi ziyaret etme
ibadeti.

h.+ a 194b/15, 216b/10

h.+ ı 200b/10, 218b/14

h.+ ında 215b/9

ḥacet : <Ar. İhtiyaç, dilek, istek.

h. 178a/13

h.+ dür 210b/3

h.+ ini 194a/3, 231a/3, 231a/5,
240a/14

h.+ lerümi 193a/3

h. oldukça 170a/3

h.+ üm 206a/8

h.+ üñ 178a/14

h.+ üñüz 232b/9

ḥad : <Ar. Kur'an-ı Kerim ve sünnete göre belirlenmiş ceza yaptırımını.

h. 224b/9

ḥadd : <Ar. Sınır.

h.+ i 179b/15

ḥadeṣ : <Ar. Abdest ve guslün tekrarlanmasını gerektiren durum.

h. 203a/8

ḥādī : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, doğru yolu gösteren, rehberlik eden.

h.+ dür 155a/14

ḥadīce : Hadīce bint Huveylid (ö. 620), Hazret-i Muhammed'in ilk hanımı.

h. 169a/11, 169a/12, 169a/13, 169a/14, 169a/15, 169a/6, 172b/9, 227b/15, 235b/2

h.+ den 228a/2, 228a/3

h.+ dür 169b/2

h. oldı 228b/6

h.+ ye 169b/1

ḥadīṣ : <Ar. Hazret-i Muhammed'in sözleri ve davranışlar ve bunları anlamaya yönelik ilim.

ehl-i ḥ. 190b/8

h.- i ḫudsī 203b/4

h.- i mi'rāc 172a/12

h.- i ṣaḥīḥdür 262a/9

h.+ de 153a/2, 264a/6

h.+ dendür 190b/3

h.+ e 170b/12, 170b/15

h.+ in 237b/15

h.+ lerde 190b/7

h.+ lere 215a/14

h.+ lerin 172a/8

h.+ lerümdür 257b/11

ḥādīs : <Ar. Meydana gelen, Allah tarafından sonradan yoktan var edilen şey.

h.- midür 170b/11

h.+ dür 170b/1, 170b/2, 170b/6, 170b/7, 171a/2, 258b/9

h. olmak 258b/8

ḥafaḫa : <Ar. Kirâmen Kâtibîn, insanın iyilik ve kötülüklerini kaydeden melekler.

h.+ larsız 239b/12

ḥafī : <Ar. Gizli.

şirk-i h.+ dür 263b/12

ḥafīz : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, her şeyi koruyup gözetten.

h. 157b/2

ḥāfız : <Ar. Kur'an-ı Kerim'i tamamen ezberlemiş olan kimse.	140a/6, 140b/3, 141a/1, 141a/3, 141a/8, 141a/9, 141b/14, 141b/2, 141b/4, 141b/8, 142a/3, 142b/10, 142b/11, 142b/13, 142b/7, 142b/9, 143a/8, 144a/14, 144a/15, 144a/6, 144b/1, 144b/10, 144b/12, 144b/13, 144b/14, 144b/15, 144b/2, 144b/3, 144b/4, 144b/6, 144b/7, 144b/9, 145a/11, 145b/11, 145b/13, 145b/4, 145b/7, 146a/10, 146a/15, 146a/4, 146a/6, 146a/9, 146b/13, 146b/15, 146b/4, 147a/11, 147a/7, 147b/12, 147b/2, 147b/9, 148a/9, 148b/7, 149a/10, 149a/12, 149a/14, 149a/8, 149b/6, 150a/7, 150b/15, 150b/3, 150b/8, 151a/12, 151a/9, 151b/10, 151b/3, 151b/4, 152a/1, 152a/11, 152a/6, 153b/13, 154a/12, 154a/3, 154a/9, 154b/10, 154b/14, 154b/15, 154b/2, 155a/15, 155a/3, 155a/5, 155b/14, 155b/15, 155b/3, 156a/1, 156a/12, 156a/14, 156a/4, 156a/5, 156b/15, 157b/11, 157b/12, 158b/1, 158b/11, 158b/14, 158b/8, 159a/10, 160a/1, 160a/10, 160a/7, 160b/15, 160b/2, 161a/9, 161b/1, 161b/2, 161b/8, 162a/15, 162a/8, 162b/15, 162b/2, 162b/3, 163a/2, 163b/15, 163b/4, 164a/1, 164a/8, 164b/11, 164b/15, 164b/5, 164b/8, 164b/9, 165a/1, 165a/13, 165a/7, 165b/1, 165b/13, 165b/15, 165b/6, 165b/8, 167b/2,
ḥ.+ lara 256b/13	
ḥ.+ ları 256a/7	
ḥāfız : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, asileri aşağı indiren, alçaltan.	
ḥ.+ dur 155a/6, 159b/8	
ḥ. olduğu 159b/9	
ḥafsa : <Ar. Hafsa bint Ömer, Hazret-i Ömer'in kızı, Hazret-i Muhammed'in hanımı.	
ḥ. 228a/1	
ḥaḳ : <Ar. Yaraticı, Tanrı, Allah; gerçek doğru.	
ḥ. 143b/9, 144a/2, 160b/13, 166a/8, 170b/15, 170b/2, 218b/13, 223a/15, 232b/13, 233b/15, 262a/12, 262b/1	
ḥ.- sübhānehüvete'ālā 164a/5	
ḥ.- te'ālā 133a/12, 133a/3, 133a/5, 133a/7, 133a/8, 133a/9, 133b/3, 133b/7, 133b/9, 134a/1, 134a/2, 134a/9, 134b/1, 134b/11, 134b/12, 134b/2, 134b/3, 134b/9, 135a/14, 135a/2, 135a/7, 135a/8, 135b/10, 135b/6, 135b/8, 136a/12, 136a/9, 136b/11, 137a/11, 137a/12, 137a/14, 137a/15, 137b/10, 137b/14, 137b/2, 137b/3, 138b/14, 139a/14, 139a/7, 140a/1,	

168b/5, 170a/9, 171a/3, 171b/1, 171b/2, 171b/4, 173a/10, 173b/9, 174a/1, 174a/14, 174a/15, 174b/12, 174b/13, 174b/7, 175a/14, 175b/4, 175b/6, 176a/1, 176a/13, 176a/14, 176a/2, 176b/1, 176b/13, 176b/14, 176b/3, 176b/4, 176b/7, 176b/9, 177a/11, 177a/13, 177a/14, 177a/7, 177a/9, 177b/1, 177b/10, 177b/12, 177b/2, 177b/4, 177b/5, 177b/7, 177b/8, 177b/9, 178a/13, 178a/15, 178a/9, 178b/9, 178b/14, 178b/15, 179a/15, 179b/12, 179b/5, 179b/7, 180a/12, 180a/14, 180a/4, 180b/10, 180b/3, 180b/8, 181a/1, 181a/10, 181a/12, 181a/14, 181a/15, 181a/2, 181b/10, 181b/2, 181b/4, 181b/7, 182a/5, 183a/1, 183a/9, 183b/15, 183b/2, 183b/4, 183b/6, 184a/5, 184b/10, 184b/12, 185a/3, 185a/7, 186a/12, 186a/14, 186a/9, 186b/15, 186b/3, 186b/5, 186b/7, 187a/14, 187a/15, 187a/5, 187a/8, 187a/9, 187b/1, 187b/10, 187b/11, 187b/12, 187b/15, 187b/3, 187b/7, 187b/9, 188a/1, 188a/12, 188a/4, 188a/8, 188a/9, 188b/10, 188b/2, 188b/6, 189a/14, 189b/7, 189b/9, 190a/11, 190a/13, 190b/10, 191a/8, 191b/1, 191b/4, 191b/8, 192a/8, 192b/10, 192b/8, 193a/3, 193a/5, 193b/10, 193b/12, 193b/4, 193b/7, 193b/8, 194a/10, 194a/13, 194a/2, 194b/12, 194b/13, 194b/3, 195a/11, 195a/4, 195a/6, 195a/8, 195b/11, 195b/4, 195b/8, 196a/13, 196a/3, 196a/9, 196b/12, 196b/14, 196b/15, 196b/2, 196b/5, 197a/11, 197a/13, 197a/14, 197a/7, 197b/1, 197b/10, 197b/4, 197b/8, 198a/11, 198a/4, 198a/8, 198b/11, 198b/14, 198b/9, 199a/10, 199a/4, 199b/10, 199b/12, 199b/15, 199b/2, 199b/5, 199b/7, 200a/12, 200a/7, 200b/4, 201a/6, 201b/11, 202a/11, 202a/2, 202a/4, 202b/9, 203a/2, 203a/3, 203a/7, 204b/11, 204b/2, 204b/3, 205a/10, 205b/3, 205b/6, 206a/11, 206a/2, 208b/9, 209a/1, 209a/10, 209a/13, 210a/3, 210b/1, 213a/2, 213a/5, 213b/6, 213b/11, 214a/10, 214a/5, 214b/6, 215a/6, 215b/6, 216b/11, 216b/3, 216b/5, 216b/6, 216b/9, 217a/12, 217a/6, 217b/10, 217b/9, 218a/8, 218b/15, 219a/10, 219a/5, 219b/5, 220a/9, 220b/1, 221b/1, 222b/1, 222b/15, 223b/15, 223b/7, 223b/9, 224a/14, 224b/4, 225a/3, 225a/5, 225b/4, 226b/7, 227a/11, 227a/6, 227a/8, 227b/2, 229a/10, 229b/1, 229b/15, 229b/6, 230a/10, 230a/12, 230a/4, 230a/8, 230b/10, 230b/13, 230b/3, 230b/6, 231a/1, 231a/2, 231a/3, 231a/4, 231a/7, 231b/13, 231b/15, 231b/5, 231b/8, 231b/9, 232a/3,

232b/10, 232b/11, 232b/12, 232b/14,
232b/15, 232b/2, 232b/5, 232b/6,
233a/1, 233a/11, 233a/3, 233a/4,
233a/5, 233a/6, 233a/8, 233b/14,
233b/7, 233b/9, 234a/10, 234a/12,
234b/13, 234b/15, 234b/3, 234b/6,
235a/12, 235a/13, 235a/15, 235a/3,
235a/6, 235a/9, 235b/11, 235b/8,
235b/9, 236a/15, 236a/2, 236a/8,
236b/10, 236b/13, 236b/2, 236b/4,
236b/8, 237a/1, 237a/12, 237a/13,
237a/14, 237a/7, 237a/9, 237b/1,
237b/11, 237b/15, 237b/3, 237b/6,
238a/13, 238a/2, 238a/5, 238a/6,
238a/8, 238a/9, 239a/15, 239b/11,
239b/3, 240a/10, 240a/12, 240a/15,
240a/5, 240b/4, 240b/7, 241a/1,
241a/14, 241a/15, 241a/6, 241a/8,
241b/10, 241b/13, 241b/15, 241b/4,
241b/9, 242a/11, 242a/13, 242a/15,
242a/2, 242a/4, 242a/7, 242b/14,
242b/3, 242b/5, 242b/9, 243a/1,
243a/11, 243a/14, 243a/4, 243a/7,
243b/12, 243b/5, 243b/6, 243b/9,
244a/10, 244a/11, 244a/2, 244a/3,
244a/4, 244a/5, 244a/8, 244a/9,
244b/14, 244b/5, 245a/1, 245a/13,
245a/15, 245a/3, 245b/2, 245b/3,
245b/4, 245b/5, 245b/6, 246a/5, 246a/6,
246b/3, 246b/4, 247a/10, 247a/6,
247a/7, 247a/9, 247b/1, 247b/3,
248b/12, 248b/15, 248b/3, 249a/3,

249a/7, 249a/8, 249b/12, 249b/9,
250a/4, 250a/6, 250a/9, 250b/11,
250b/13, 250b/3, 250b/4, 251a/11,
251a/14, 251a/2, 251a/4, 251a/5,
251a/6, 251a/8, 251a/9, 251b/1, 251b/3,
251b/8, 252a/1, 252a/5, 252a/6, 252a/8,
252b/15, 252b/5, 254a/8, 254b/11,
255a/13, 255a/14, 255a/4, 257a/15,
258a/14, 259b/11, 259b/9, 261a/13,
261b/5, 261b/8, 262a/1, 262a/15,
262a/6, 262a/8, 262b/10, 262b/3,
263a/10, 263a/11, 263a/12, 263a/6,
263a/8, 263b/5, 263b/6, 264a/10

h.- te'ālādan 152a/5, 160b/1,
208a/13, 219a/2, 250a/3, 258b/11

h.- te'ālānuñ 133a/11, 138b/15,
142a/5, 155a/6, 156b/1, 160a/6, 172a/8,
176b/12, 180b/13, 191b/9, 219a/3,
223b/12, 229b/13, 232b/8, 234b/6,
236a/12, 240b/9, 241b/7, 248b/10,
252b/9, 255b/1, 256b/2, 260a/3

h.- te'ālāya 188a/3, 260a/4

h.+ dan 165a/1, 184b/10,
190a/10, 194a/6, 197b/7, 198b/13,
215a/2, 218a/5, 231a/4, 254b/11

h.+ dur 140b/12, 141a/1,
153a/11, 153a/13, 153b/1, 153b/4,
204a/6, 249a/2

hākāyık : <Ar. Gerçekler, hakikatler.

h.- ı eşyayı 255a/6

h.+ ı 163a/13

cemī' -i h.+ ı 162a/4

hakem: <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, her şeye hükmeden.

h. 158a/8

hakikat: <Ar. Asıl, asıl olan; doğru, gerçek.

h. 257b/14

h.- i insāniyyede 161b/14

h.+ de 224a/4

h.+ den 190a/14

h.+ i 154a/14, 154a/8, 154b/8,

155a/10, 155a/2, 155b/2, 155b/13,

156a/10, 156b/8, 157a/12, 157a/5,

157b/9, 158a/5, 158a/14, 158b/9,

159a/1, 159a/9, 159b/4, 160a/13,

160a/2, 160b/10, 161a/5, 161b/3,

162a/12, 162a/4, 246a/15

h.+ in 246b/6

h.+ inde 246a/8

h.+ ini 171a/5, 246a/3, 252b/13

hakikatü'l-hakāyık : <Ar. Hakikatlerin, gerçeklerin aslı.

h.+ dur 162a/12

hakikī : <Ar. Asıl, gerçek.

ihyā-yı h. 152b/13

hakikiyye : <Ar. Asıl, gerçek.

cemī' -i 'ulūm-ı h.+ nūñ 153b/12

maḥbūb-ı h.+ ye 168a/6

hakīm : <Ar. Hikmetli; Allah'ın güzel isimlerinden biri, hikmet sahibi olan.

h.+ den 261b/7

kur'an-ı h.+ i 200b/10

hakık : <Ar. Tanrı, Allah; doğru, gerçek.

h.+ a 157b/14, 162b/15, 163a/2,

165a/11, 167b/4, 174b/14, 175a/3,

175a/6, 175a/8, 176a/3, 211a/5,

215b/14, 236a/14

h.+ ı 162b/14, 180a/10, 252b/4,

257b/15

h.+ ı+ çün 138b/5, 140a/12

h.+ ın 186b/3

h.+ ıy+ için 133a/9, 138b/10,

178a/15, 179b/9, 182b/9, 185a/11,

194b/14, 197b/4, 199a/5, 202b/9,

208b/2, 227a/11, 230b/12, 230b/15,

230b/5, 230b/9, 231a/8, 237b/12,

241a/9

h.+ umda 200b/4

h.+ uñ 142a/10

hakıkāret : <Ar. Küçük düşürme, onur kırma.

h.+ inden 155b/14

hakke'l-cihād : <Ar. Hak, Tanrı yolunda yapılan savaş.

h. 252b/4

hakk'e'l-yakīn : <Ar. İç duyu yoluyla elde edilen en kesin bilgi.

h. ola 261b/2

hakkında : <Ar. + Tr. Hakkında.

h. 190b/2, 223b/15, 257a/3, 257a/8

hāl : <Ar. Durum.

h. 134b/10, 142a/8, 191a/12, 219b/10, 233b/1, 233b/6, 256b/12

h.+ de 185b/11, 220a/2, 229b/13, 239a/8, 251b/6

cemī'-i h.+ de 147b/2, 181b/13

h.+ den 243a/15

h.+ e 228b/3

h.+ i 193b/7, 202a/13, 220a/7, 234a/4, 248b/2, 253a/14, 255b/8

h.+ inden 168a/14

h.+ ine 149b/6, 226a/12, 249b/12, 250a/9

h.+ ini 160a/3

cemī'-i h.+ ini 241a/6

h.+ lerin 256a/10

h.+ lerine 163a/6

h.+ üme 242a/10

h.+ üñ 168a/15, 221b/12

hāla : <Ar. Hala, annenin kız kardeşi.

h.+ sı 137a/6, 140b/12

halāş : <Ar. Kurtuluş.

h. 255a/10

h. oldı 206a/5

hālāt : <Ar. Haller, durumlar.

h.+ ı 252b/3

halāvet : <Ar. Hoşluk, tatlılık.

h.+ i 149b/7

h.+ ini 181b/5

halāyık : <Ar. Yaratılmış olanlar.

cemī'-i h. 196b/5

halīfe : <Ar. Vekil, Hazret-i Muhammed'den sonra onun vekili olarak Müslümanların önderi olan kişi.

h. 175b/7, 175b/8

h. oldı 159a/14, 224b/12, 225a/14, 225a/2

halīfelıg : <Ar. + Tr. Halifelik, vekillik.

h.+ ı 225b/4

hālık : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, yaratan, yaratıcı.

h.+ dur 157a/9, 161b/11

maẓhar-ı h. olduğı 161b/13

halīl : bkz. *ibrāhīm*

h.+ üñ 158a/10

ḥalīlu'llāh : <Ar. Allah'ın gerçek dostu.

ḥ. 155b/11

ḥ. kıldı 144b/14

ḥalīm : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, kızgınlıkla hareket etmeyen, yumuşak davranan.

ḥ. 137b/6, 167b/3

ḥalid : bkz. *ḥālīd bin velīd*

ḥ.+ den 236a/14

ḥalid bin velīd : Hâlid b. el-Velīd (ö. 21/642), meşhur Arap komutan ve sahabi.

ḥ. 211b/5

ḥalīkīn: <Ar. Helak olacak olanlar.

eşkiyâ'-ı h.+ den olmayasın 252b/5

ḥālīş : <Ar. Saf, temiz.

ḥ. 179b/6

ḥ. olmadı 264a/5

ḥalk : <Ar. Yaratılmış olanlar, insanlar.

ḥ. 139a/4, 147b/11, 148a/14, 149a/1, 150a/5, 169b/11, 177b/15, 182b/6, 183a/1, 184a/13, 185b/9, 201a/14, 202b/7, 207a/14, 208a/10, 211a/8, 216a/11, 216a/15, 239b/8,

240a/3, 253b/6, 255b/2, 255b/4, 255b/5, 256a/3, 256a/8, 264a/1

a'ceb-i ḥ. 260b/1

cemī'-i ḥ. 134a/15, 168a/6, 184a/14, 198a/14, 207a/13, 247b/4

ḥ.+ a 138a/7, 141b/5, 142a/11, 142b/13, 152a/3, 158a/9, 159b/8, 162b/4, 167b/4, 168a/9, 169b/12, 172b/15, 185a/14, 187a/12, 191b/5, 192b/11, 200b/3, 200b/5, 212a/13, 215b/11, 215b/13, 215b/14, 218a/11, 218a/13, 218b/10, 233b/15, 234a/13, 234a/14, 239b/9, 253b/13, 256b/11, 257a/7

cemī'-i ḥ.+ a 156a/2, 159b/12, 216b/5, 223b/9, 251b/5

ḥ.+ dan 134a/3, 138a/3, 148b/13, 176a/3, 181a/12, 185a/12, 185a/5, 185b/14, 193a/2, 253b/13

cemī'-i ḥ.+ dan 181a/8, 187a/10

ḥ.+ ı 140b/11, 144b/4, 148a/1, 149a/2, 155a/14, 162b/15, 163a/2, 165b/6, 169b/5, 181a/5, 182a/10, 185a/8, 207b/6, 213a/4, 216a/10, 218a/11, 228b/13, 237a/4, 239b/7, 240a/2, 240a/4, 241a/6, 241b/13, 243b/1, 252a/2, 252a/6, 252a/9, 257b/5, 259a/1

cemī'-i ḥ.+ ı 144b/8, 167a/12

cemī'-i ḥ.+ imuñ 219a/7

ḥ.+ ını 133a/14, 146b/1

cemī'-i ḥ.+ ını 140a/7

h.+ lar 198a/3

h.+ uma 184a/10

h.+ umuñ 168b/6, 217a/8

h.+ uñ 149b/4, 169a/8, 171b/6,
253a/2, 253b/11, 256a/4, 259b/15

ḥalvet : <Ar. Issız yer, تنها; halktan uzaklaşp yalnızlığa çekilme.

h. 133b/3, 166b/4, 168a/4,
181a/12, 181b/5

h.+ de 185b/8

h.+ e 168a/10

h. olmakdur 148b/14

ḥamd : <Ar. Tanrı'ya şükretme.

h. 183b/9, 216a/12, 232b/6

h. eyledi 187b/9

h.+ ı 150b/13

h. ideler 182b/1

h. iderdi 150b/15

h. itdi 201a/11

ḥamīdün mecīd : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, övgüye layık , övülen, lütuf ve ikramı bol, şanı yüce olan.

h.+ dür 259a/2

ḥamır : bkz. *ḥamr*

h. ola 184b/8

ḥamīr : <Ar. Hamur.

h. itmezden 231a/10

ḥāmid : <Ar. Övülmeye layık olan.

h.+ lerdür 150b/14

ḥamle : <Ar. İleri atılma, hücum etme, saldırma.

h. eyledi 212b/5

h. eylediler 213b/15

h. iderdi 211b/15

h. idüñ 213b/14

h. itdiler 211b/11

ḥamr : <Ar. Şarap.

h. 234a/1

ḥamza : Hamza b. Abdülmuttalib (ö. 3/625), Hazret-i Muhammed'in amcası.

h. 168a/7, 209b/1, 209b/2,
210b/7, 212a/15, 212b/1

h.+ nuñ 209b/2, 212b/3

h.+ 'yı 212b/2

ḥanābile : Hanbelî mezhebine mensup olan kimseler.

h. 170a/15

ḥarāb : <Ar. Yıkık, yıkılmış.

h. 133b/11

h.+ dur 238b/13

h. eyledi 133a/13

h. eylerin 184a/3

h. eyleyüp 219a/15

h. ola 256a/5
h. olursa 183a/9

ḥarām : <Ar. Yasak, dinen yasak olan şey.

h. 203a/2, 216b/12, 236a/8, 253b/9

h.+ dan 247b/12

h.+ dur 139b/11, 139b/13, 139b/7, 177b/13, 203a/13, 220a/8

h. eyledi 216b/12, 222b/1

h. eyledüm 138b/14

h.+ ı 215b/6

h. oldı 245b/6

ḥarām : <Ar. Dokunulması yasak olan, kutsal.

mescid-i h.+ a 192a/3

ḥarāret : <Ar. Sıcaklık.

h.+ den 169b/12

h.+ idür 149b/7

ḥarbe : <Ar. Mızrak, süngü.

h. 151b/15

h.+ si 247a/1

ḥarc : <Ar. Harcama, sarf etme.

h. eyledi 223a/15, 225a/12

h. eylesün 178b/3

h. ideler 255b/4

ḥareket : <Ar. Kıvılcık, sarsıntı.

h. 246a/1

h.- i ma'neviyyedür 171a/13

h.+ dür 243b/11

h.+ e 139a/13, 141b/11, 216a/13, 235a/9, 243b/10, 243b/11

h. eyler 235b/8

h. eyleyüp 165b/14

h. itdi 241a/8

h. itmekdür 171a/13

ḥarem : <Ar. Girilmesi yasak olan yer.

h.+ inde 172a/15

ḥarf : <Ar. Harf.

h.+ dür 148a/6, 148a/7

h.+ ine 195a/2, 241b/9

h.+ leri 169b/14

ḥarīr : <Ar. İpek.

h.+ den 248b/5

ḥarīṣ : <Ar. Hırslı.

h. olduklarına 257a/7

ḥāriciyye : Sıffin Savaşı'nda meydana gelen Hakem Olayı'ndan sonra Hazret-i Ali'den ayrılanların oluşturduğu bir mezhep.

h. 258b/1

h.+ dür 258a/11

ḥārīṣ-i eṣ'arī : İlk Müslümanlardan, Hazret-i Muhammed'den hadisler rivayet etmiş sahabi.

ḥ. 139a/1

ḥārūn : Hazret-i Musa'nın kardeşi ve İsrailoğullarına gönderilmiş olan peygamber.

h. 145a/1, 158b/5, 158b/7, 174a/6, 225b/2, 226b/8

ḥ.+ uñ 226b/10

ḥārūt : Kur'an-ı Kerim'de adı geçen ve insanlara sihir öğrettiğine inanılan iki melekten biri.

h. 198b/1

ḥ.+ uñ 233b/13

ḥāṣ : <Ar. Özel, seçkin.

ḥ. 154a/10, 204a/12

feyz-i ḥ. 153b/13

ḥ.+ dur 171a/9

tecellī-i ḥ. eyledi 223b/10

ḥasan : Hasan b. Alî (ö. 49/669), Hazret-i Ali'nin büyük oğlu.

ḥ. 198b/3, 200b/14, 217b/15, 226b/12, 226b/15, 226b/6, 226b/9, 227a/1, 227a/12, 227a/14, 227a/2, 227a/9, 227b/5, 227b/6

ḥ.+ ile 222b/7

ḥ.+ a 226b/14, 258b/1

ḥ.+ ı 217b/14, 227a/15, 231b/3

ḥasan : Hasan-ı Basrî (ö. 110/728), Basralı meşhur hadis ve fıkıh bilgini.

ḥ. 137a/12, 137b/13, 142b/8, 175a/2

ḥaseb : <Ar. Soyluluk; soy.

ḥ. 207a/14

ḥased : <Ar. Kıskançlık.

ḥ. eylese 239b/7

ḥasenāt : <Ar. İyilikler.

ḥ. 195a/2, 239a/3, 244b/7, 244b/8, 262b/2, 263b/2

ḥ.+ ın 239a/1, 239a/10, 244b/8

ḥ. kıldı 202b/14

ḥ.+ suz 203a/1

ḥasīb : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, kullarının yaptığı her şeyin hesabını bilen.

ḥ. 156a/15

ḥāşıl : <Ar. Ortaya çıkan, sonuç.

ḥ. 252b/15

ḥ.- ı kelām 165b/4, 167b/15, 171a/8, 172a/2, 192a/2, 232a/9

ḥ.- ı 'ömür 252a/11

ḥ.+ ı ola 261a/12

h.+ ıdur 258a/4
h. ola 172a/5
h. oldu 142a/5, 142a/6, 152b/7,
160b/1, 261b/6
h. olmaz 252b/9, 254a/10
h. olur 249a/5, 249a/6, 255a/10

hāsīs : <Ar. Pinti, cimri.
h. 255a/12

hāşlet : <Ar. Yaratılış, huy, tabiat.
h. 146b/3, 146b/4, 181b/2,
184a/8
h.+ i 146b/8
h. ola 181a/15

hāşşaten : <Ar. Özellikle.
h. 224a/11

hasta : <Far. Sağlığı yerinde olmayan.
h. 147b/14
h. eylemek 202b/11
h. itmezsem 193b/1
h. oldu 186b/6, 221a/12, 226a/1,
250a/11
h. oldum 186b/4
h. olsa 237b/3, 250a/2, 250b/11,
250b/13
h. olsalar 167b/5, 257a/13
h. olurlar- 196b/6
h. olursa 193a/15
h.+ yı 147b/15

hastalık : <Far. + Tr. Sağlığın
bozulması durumu.

h. 240b/6

hāşūr : <Ar. Kadınlara yaklaşmaya
istek duymayan.

h. oldu 137b/6

haşr : <Ar. Kıyamette insanların
diriltip bir araya toplanması.

h. 246a/9

hāṭā : bkz. *hātā*'

h.+ lar 186b/12

h.+ sını 158b/13

h.+ sıy+ için 162b/10

hāṭā' : <Ar. Yanlış, günah.

h. itdi 202b/10

hāteme'n-nebiyyīn : <Ar.
Peygamberlerin sonuncusu, Hazret-i
Muhammed.

h. 153a/4, 162a/7, 216b/7

hātēmü'n-nebiyyīn : <Ar.
Peygamberlerin sonuncusu, Hazret-i
Muhammed.

h.+ dür 245b/2

hāṭīb : <Ar. Seslenen, hitap eden
kimse.

h.+ lere 256b/9

h.+ leri 256a/7

h.+ leridür 256b/11

ḥaṭībū`l-enbiyā : <Ar. Peygamberlerin hatibi, Hazret-i Şu`ayb.

h. oldı 158a/6

ḥaṭīm : <Ar. Kabe`den ayrılmış olmasına rağmen onun bir parçası kabul edilen yerde bulunan duvar.

h. 172a/15

ḥaṭır : <Ar. Gönül, zihin.

h.- ı melek 172a/5

h.+ ına 134a/10, 148a/4

ḥatm : <Ar. Tamamlama, bitirme.

h. eyledi 163b/4

h. eylerdi 225a/8

ḥattā : <Ar. Dahi, bile.

h. 134a/13, 136a/2, 137a/5, 139a/13, 140a/7, 142a/15, 143a/10, 150a/4, 150b/7, 154b/7, 157a/13, 160b/11, 161a/12, 161a/15, 161a/9, 168a/1, 168a/7, 168b/3, 172b/4, 173b/4, 185b/3, 190a/12, 192a/6, 193a/7, 198a/11, 198a/12, 198a/13, 202b/10, 202b/12, 203a/1, 204a/13, 204b/12, 206b/1, 212a/1, 212b/5, 218b/6, 221b/5, 223b/2, 224b/2, 231a/13, 235a/11,

241a/13, 244b/7, 244b/9, 247a/12, 247a/9

ḥātūn : Kadın, eş.

h. 140b/8, 168a/10

h.+ ları 227b/15

h.+ larınıñ 222b/13

havā : <Ar. Hava.

h.+ da 249b/2, 254b/3

ḥavāriyyūn : <Ar. Havariler, Hazret-i İsa`nın kendisine yardımcı olarak seçtiği on iki kişi.

h. 148b/8, 148b/15, 149b/13, 150a/9, 150b/11, 150b/4

h.+ a 150a/3

ḥavāşş : <Ar. Bir toplumda ileri gelenler.

h. 191a/14

h.- ı beşer 232b/1

h.- ı melekden 232b/1

ḥavf : <Ar. Korku, Allah`tan korkma.

h. 183b/11

ḥavvāriyyūn : bkz. *ḥavāriyyūn*

h. 144a/7, 148a/15, 148b/9, 149b/14

ḥavz : <Ar. Havuz, nehir.

h. 220b/7

h.- ı mevrüdü 200b/11

ḥayā : bkz. *ḥayā'*

h. 183b/14, 184a/13

h.+ dan 230a/2

h. eyleyüp 165a/1

h. iderler 184a/14

h.+ sından 233b/11

ḥayā' : <Ar. Utanma, edep.

h. 164b/12

ḥayālu : <Ar. Edepli.

h. ola 182a/13

ḥayāt : <Ar. Yaşam.

h. 160a/5, 182b/9, 205b/5,

251b/4, 252b/7

āb-ı h. 177b/7

h.+ ı 246b/2, 251b/3

h.+ ın 160a/8

h.+ uñı 152b/5

ḥayāyetü : bkz. *ḥayāt*

h. 160a/3

ḥayf : <Ar. Zulüm, haksızlık.

h.+ ı 259a/6

ḥayır : bkz. *ḥayr*

h.+ dan 240a/4, 256a/12

ḥayırılı : <Ar. + Tr. Hayırlı, iyi, faydalı.

h.+ sıdur 217a/8, 219a/7

h.+ sına 168b/6, 171b/6

h.+ sısız 216b/7

ḥayız : bkz. *ḥayz*

h. 137a/5, 141a/12

ḥāyin : (Ar. ḥā'in) İhanet eden kimse.

h. olurlar 177a/3

ḥaylī : <Far. Epey.

h. 137a/2, 151b/1

ḥaylu : bkz. *ḥaylī*

h. ol 215b/14

ḥayr : <Ar. Hayır, iyilik.

h. 238b/9, 240b/8

h.+ a 173b/8, 239b/15

h.+ ı 134b/10, 173b/8, 238b/9,
240b/7

h. olduğu 254b/13

h. olmadığı 254b/14

ḥayrāt : <Ar. Hayırlar, iyilikler.

h.+ a 239a/11

ḥayre'l-ḥalkı'llāhi : <Ar. Allah'ın yaratmış olduklarının en hayırlısı olan.

h. 217b/4

- ḥayrlu** : <Ar. + Tr. Hayırlı, iyi, faydalı.
ḥ.+ sını 195a/5
- ḥayrū'r-rāziḳīn** : <Ar. Rızık verenlerin en hayırlısı olan, Allah.
ḥ. 150a/13
- ḥayvān** : <Ar. Hayvan.
ḥ.+ lar 143a/13, 246a/9, 248b/11
- ḥayvāniyye** : <Ar. Hayvanlara ait; insana yakışmayan.
nefs-i ḥ. 246a/4
ḥ.+ den 261a/15
- ḥayy** : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, ebedi hayat sahibi.
ḥ. 221a/11, 222a/6
- ḥayz** : <Ar. Kadınlarda aybaşı, âdet hâli.
ḥ. 137a/5, 143a/15
ḥ.+ dan 137a/7, 141a/12
- ḥazer** : <Ar. Sakınma.
ḥ. eyleñ 256a/2
- ḥazīne** : <Ar. Hazine, değerli şeyler bütünü.
ḥ. 156b/14
ḥ.- i enbiyā' 157a/6
ḥ. ider 190a/4
- ḥ.+ lerine 156b/12
ḥ.+ lerini 157b/3
ḥ.+ mdür 243a/13, 243b/4, 258a/1
ḥ.+ 'yi 190a/4, 190a/5
- ḥāzır** : <Ar. Hazır, bir işi yapabilecek durumda olma.
ḥ. 195b/14, 205a/14
ḥ. oldı 221b/9
ḥ. olmañ 257a/14
ḥ. olsa 247a/3
ḥ. olurdu 167b/7
ḥ. olurlar 188b/5
- ḥāzini'l-ḳuds** : <Ar. Cebrail için kullanılan bir isim.
ḥ. 232a/13
- ḥāzret** : <Ar. Saygı, yüceltme ifade eden bir unvan.
ḥ.- i ilāhiyye 154a/7
ḥ.- i resūl 165b/12, 166b/2, 169a/6, 176b/13, 181a/11, 181a/13, 181b/1, 181b/6, 181b/9, 182a/4, 182b/15, 183a/8, 183b/1, 183b/3, 183b/6, 183b/9, 184a/5, 185a/2, 185a/7, 189a/11, 189b/10, 189b/12, 189b/14, 189b/15, 189b/3, 189b/5, 189b/6, 189b/9, 190a/2, 190a/3, 190a/6, 192a/14, 192a/4, 192a/7, 192a/8, 195b/4, 207a/11, 207a/2, 207b/10,

207b/11, 208a/1, 208a/12, 208a/5,
208a/7, 208a/8, 208b/11, 208b/12,
208b/15, 208b/4, 208b/6, 209a/14,
209a/5, 209a/6, 209b/14, 209b/4,
210a/11, 210b/11, 211a/13, 211b/13,
211b/15, 211b/6, 211b/9, 212a/13,
212a/7, 212a/8, 212b/12, 212b/3,
212b/4, 213a/1, 213a/10, 213a/13,
213b/1, 213b/10, 213b/11, 213b/4,
213b/5, 213b/8, 214a/12, 214a/15,
214a/3, 214a/4, 214a/7, 214b/1,
214b/14, 214b/5, 215a/7, 216a/11,
216b/14, 216b/2, 217a/15, 217b/12,
217b/2, 217b/4, 217b/7, 218a/1,
218a/10, 218a/2, 218a/5, 218a/8,
218b/3, 218b/5, 218b/7, 218b/9,
219a/12, 219a/14, 219b/10, 219b/11,
219b/14, 219b/3, 219b/6, 219b/8,
220a/11, 220a/12, 220a/14, 220a/2,
220a/6, 220b/15, 220b/5, 220b/7,
220b/9, 221a/11, 222a/3, 223a/7,
223a/14, 223b/1, 223b/10, 223b/14,
223b/5, 224a/13, 224a/15, 224a/2,
224a/3, 224a/6, 225b/12, 225b/2,
227a/3, 228a/4

h.- i resül+ ile 207a/1

h.- i resūla'llāhi 215a/9, 215b/4

h.- i resūlden 180b/8

h.- i resūle 204a/1, 206b/13,
206b/4, 209a/14, 209b/9, 210b/10,
212b/3, 213a/4, 214a/6, 214b/13,

215a/12, 216a/7, 221a/5, 222b/7,
225a/13, 226b/11

h.- i resūli 192b/4, 212a/5,
213a/13

h.- i reşuli 166a/15

h.- i resülün 212b/7, 221b/3

h.- i resülün 163a/14, 164a/12,
165b/10, 165b/4, 207a/11, 207a/12,
207a/4, 207a/8, 207b/1, 209b/6, 211a/9,
211b/6, 215a/1, 215a/13, 215b/7,
215b/8, 216a/8, 217a/10, 217a/14,
218b/1, 219a/8, 220b/13, 221a/7,
221a/9, 221b/14, 221b/6, 225a/10,
225a/9, 226a/13, 229a/6

h.- i risālete 208a/3

h.- i risāletün 154a/2, 206b/7

h.- i zāt 173b/13

h.+ e 175b/9

h.+ in 180b/10, 180b/3

h.+ inde 193b/7

h.+ ine 146a/9, 174b/13, 181a/2,
190b/10, 196a/3, 214a/5, 227a/5,
231a/1, 237b/6, 251a/5, 263a/2

h.+ ini 180a/12, 180a/14

hazz : <Ar. Hisse, pay, nasip.

h.+ ı ola 174b/9

h.+ ıdur 166b/5

hediye : <Ar. Hediye, armağan.

h. 197a/8, 197a/9

h.+ den 176b/8

h.+ lerüm 183a/5	h.+ i 215b/6
h.+ mi 168b/7	h. oldu 188a/15
helāk : <Ar. Yok olma.	hem : <Far. Üstelik, bir de.
h. 253b/3, 253b/9	h. 136a/2, 160b/15, 161a/1,
h. eyledi 133b/8, 134a/1, 134a/2,	177a/10, 230b/1, 262b/7
158a/15, 167a/7, 213a/5	
h. eylediler 211b/1	hemīn : <Far. Her zaman.
h. eylemedi 144b/5	h. 216b/6, 223b/3, 242b/1,
h. eyleye 135b/5	246a/13, 258b/10
h. eyleyeler 204a/2	
h. eyleyüp 158b/1	hep : Hiç eksik kalmadan, bütün.
h. iderem 187b/3	h. 212b/6
h. iderseñ 210a/12	
h. idersiz 136a/9	her : <Far. Teker teker hepsi.
h. olanlar olursıñ 185a/11	h. 136b/13, 136b/14, 138a/12,
h. olaydı 198a/14	140b/10, 145b/1, 145b/8, 146b/8,
h. oldu 134a/14, 257b/10	147b/14, 147b/15, 148b/14, 149a/2,
h. oldılar 150b/10, 211a/14	150a/7, 150b/12, 150b/7, 154a/4,
h. olmadı 144b/8	157a/13, 158a/4, 158a/9, 159b/9,
h. olmadılar 135a/9	165b/2, 165b/3, 165b/4, 166b/9,
h. olmuşlar 134a/15	167a/11, 167a/15, 170b/1, 170b/12,
h. olsun 204a/11	174a/10, 174a/9, 177b/13, 178a/10,
h. olup 155b/8	178a/2, 178a/3, 178a/4, 178a/5, 178b/2,
h. olur 155b/5	179a/3, 179b/5, 181a/15, 184a/7,
h. olurlar 133a/11, 135a/6	184b/4, 185b/7, 187a/14, 187b/4,
	187b/5, 187b/6, 188a/10, 188a/11,
helāl : <Ar. Dini bakımdan yasak	188a/12, 188a/13, 188a/14, 188a/2,
olmayan şey.	188b/1, 193a/5, 193b/11, 194a/10,
h. 184a/4, 216b/11, 253b/12	194a/2, 194b/14, 194b/3, 194b/4,
h.+ den 247b/11	194b/5, 195a/12, 195a/13, 195a/2,
h.+ den eyle 193a/4	195b/3, 196b/15, 196b/2, 196b/9,
h. eyledi 216b/11	197a/10, 197a/12, 197a/14, 197a/7,

197b/1, 197b/2, 198a/2, 199a/14,
199a/15, 199b/10, 199b/12, 199b/3,
199b/5, 199b/8, 201a/14, 202a/2,
202a/3, 202a/6, 204a/12, 207a/2,
210b/6, 211b/14, 211b/15, 212b/3,
213a/11, 215a/15, 216a/11, 216a/6,
216b/8, 221a/3, 222a/2, 222a/5, 222a/6,
223a/10, 223a/11, 223a/8, 223a/9,
223b/11, 223b/12, 223b/8, 225b/6,
226a/11, 226a/4, 229b/9, 234b/8,
235a/12, 235a/2, 235a/5, 236a/4,
236a/6, 236a/7, 236a/8, 236b/10,
236b/9, 237b/10, 238a/14, 238b/8,
239a/10, 239a/7, 239a/8, 240a/12,
240a/13, 240b/4, 241a/10, 241b/11,
241b/9, 242a/14, 242b/14, 243b/2,
243b/4, 243b/6, 243b/7, 245b/9, 246b/2,
247b/14, 247b/15, 251b/2, 251b/3,
256b/3, 257b/1, 257b/3, 257b/7, 257b/9,
258a/13, 261a/12, 261a/9, 261b/13,
261b/14, 262a/2, 262a/3, 262a/5,
262a/8, 262b/12, 262b/13, 262b/14,
262b/9, 263a/1, 263a/11, 263a/12,
263a/2, 263a/4, 263a/7, 263a/9, 263b/1,
263b/2, 263b/3, 263b/4

hevā : <Far. İstek, arzu, nefis.
ehl-i h. 258a/10
ehl-i h.+ nun 258b/11
h.+ ya 159b/11

hevālu : <Ar. + Tr. Nefsin arzularına
düşülen yer.

h. 207b/15

heybet : <Ar. Ululuk, büyüklük.

h. 164a/11, 164b/3

heybetlü : <Ar. + Tr. Ulu, büyük olan.

h. 133a/10, 179b/15

hey'et : <Ar. Şekil, dış görünüş; durum.

ezyen-i h. 164b/13

h.+ i 261a/14

h.+ ini 261b/8

heyhāt : <Ar. Yazık, ne yazık.

h. 256a/9

heykel : <Ar. Beden.

h.+ den 253a/3

hī : <Ar. Arap alfabesinin yirmi
altıncı harfi.

h.+ si 179b/3

hiç : <Far. Asla.

h. 133a/6, 138b/1, 142a/10,
148b/9, 150a/9, 154a/12, 156b/4,
167a/13, 168a/9, 170b/5, 172a/5,
172b/14, 182b/15, 185a/6, 189b/10,
189b/15, 189b/4, 189b/6, 189b/9,
190a/3, 190a/4, 191a/1, 193a/6, 193a/9,
195a/9, 196a/13, 196b/13, 197b/11,

204a/13, 207a/5, 207b/1, 208b/14,
216a/6, 220a/8, 230a/12, 230b/5,
232b/9, 239a/8, 242b/8, 243a/1, 243a/2,
243a/4, 243a/5, 248a/4, 248a/5,
251a/11, 252a/4

hıfız : bkz. *hıfz*
h. 170b/6

hıfz : <Ar. Ezberleme; koruma,
saklama.

h.+ ı 160b/7
h. itdi 157b/3
h. itmiş olalar 171b/1
h.+ um 188b/3

hîle : <Ar. Aldatma, yanıltma.
h. eyledi 139b/8
h. eylemeye 185b/4

hınne : Hazret-i Meryem'in annesi.
h. 136b/9, 140b/1, 140b/2
h.+ den 137a/3

hınzır : <Ar. Domuz.
h. 150b/9, 151a/4

hırka : <Ar. Hırka, kollu ve önden
açık üst giysisi.
h.+ mu 138b/13
h.+ sını 146a/2

hırmengāh : <Far. Harman yeri.
h.+ ı ola 261a/11

hışm : <Ar. Kızgınlık, öfke.
h. 198a/7
h.+ umdan 185b/14

hıyānetlik : <Ar. + Tr. Hainlik.
h. eylemezlerdür 146b/6

hızı : <Ar. Cehennemde olan bir
derenin ismi.
h. 256b/13, 256b/14

hızır : Hazret-i Musa döneminde
yaşamış olan, kendisine ilahi bilgi ve
hikmet öğretilen kişi.
h. 221b/8
h.+ a 177b/6

hibetu'llāh : <Ar. Allah'ın bağıışı.
h. oldı 154a/13

hicāb : <Ar. Utanma.
h. 164a/8, 164b/10, 185a/4,
221a/14, 229b/8, 229b/9, 247b/8
h.- ı nūrānī 163a/1
h.+ ı 164a/10, 164a/11, 164a/8,
164a/9, 230a/2
h.+ ında 164a/12, 164a/13,
164a/14, 164a/15, 164b/1, 164b/2,
164b/3

h.+ lar 163a/1
h.+ lar olmayay+ idi 229b/10
h.+ lardan 230a/3
h.+ ları 192a/8, 231a/13
h. olmaya 182b/13
h.+ uñ 229b/9

hıcābla : <Ar. + Tr. Perdelemek.

h.- dı 230b/7

hıcābsuz : <Ar. + Tr. Utanmaksızın.

h. 183a/6

hicr : <Ar. Ayrılık.

h. 160b/1

hicret : <Ar. Göç etme.

h.+ den 215a/8

h.+ inden 213b/7

h. itdiğinden 215b/9

h. itdüğünüñ 209a/15

h. itmezden 191b/13

hidāyet : <Ar. Doğru yol, doğru yolu gösterme.

h. 164a/10, 164b/1, 186b/8,
186b/9, 193b/10, 212a/11, 252b/10,
252b/9

h.+ dür 259a/7, 259b/5

h.+ e 254a/2

h. eyledi 155a/15

h. eylesin 230b/9

h.+ i olmaz 252b/9

hikmet : <Ar. Bilgelik; gizli sebep.

h. 137b/12, 141b/15, 181b/7,
185a/15, 185b/1, 191a/1, 214b/4,
255b/1

su'āl-i h. 173b/11

vech-i h. 191b/7

h.- i 'illiyye 163a/9

h.+ dür 136a/15, 184a/6

h.+ e 148b/12

h.+ i 148b/12, 185a/15, 185b/1

h.+ üñ 184a/6

hilāf : <Ar. Aykırılık, zıtlık.

h. eylemez 193b/14

h. eyleseñüz 193b/14

hilāfet : <Ar. Halifelik.

h. 224a/7, 225b/15

h. eyledi 225b/13, 225b/14

h. eylediler 225b/13

h.+ ine 225b/9

h.+ üñ 225b/12

hil'at : <Ar. Kıymetli kaftan.

h. 136a/7

h.+ dür 178b/12

h.+ lar 145b/14

hilkat : <Ar. Yaratılış.

h.+ de 200b/2

hilm : <Ar. Yumuşak huyluluk.

h. 147b/14

h.+ i 156a/14, 200b/8

h. idüp 156a/2

h.+ ine 225b/7

himmet : <Ar. Yardım.

h.+ i 200b/7

hira : <Ar. Hira Dağı, Hazret-i Muhammed'e vahiy gelen mağaranın bulunduğu dağ.

h.- tağına 168a/4, 168b/2

hisāb : <Ar. Hesap.

h. 191a/7

h.+ a 206b/5

h.+ da 183a/2

h.+ dur 238b/13

h. eylemeye 216b/9

h. eylemez 184a/15

h. eyleñ 254a/2

h.+ ın 195a/4, 195a/7, 195a/9

h.+ ları 197b/14

h. ola 183a/12

h. olunmazdan 254a/2

h. olur 252b/2

h.+ suz 194a/15

h.+ umdan 183a/2

hisābla - : <Ar. + Tr. Hesaplamak.

h.- maya 182a/9

h.- ya 182a/14

hissiyye : <Ar. Hisle ilgili, duygusal.
şehvet-i h.+ dendür 255b/3

hiṭāb : <Ar. Hitap, seslenme.

h. 173b/5

h. eyledi 261b/8

hiżmet : <Ar. Hizmet etme, iş görme.

h. eylese 188a/2

hiżmet-kār : <Ar. + Far. Hizmet eden kimse, hizmetçi.

h.+ ları 246b/10, 246b/14

h.+ larına 247b/6

hoḳḳa : <Ar. Küçük saklama kabı.

h. 222b/10, 222b/9

hōr : <Far. Değersiz.

h. 253b/13

h.+ ın 184b/15

hordūş: Hazret-i Yahya'nın öldürülmesi üzerine Kudüs'e onun intikamını almaya giden Bâbil hükümdarı.

h. 140a/13, 140a/6

hōrta - : <Far. + Tr. Küçük görmek, kötü davranmak.

h.- madı 167b/11

h.- r 193a/5

h.- sa 240b/5

hōş : <Far. Güzel, iyi.

h. 196a/3, 203a/14, 217b/12

h. eylemek 251a/2

h. ola 250b/1

h. oldu 143b/6

h. olsun 143b/5

hoşnudlġ : <Far. + Tr. Memnun olma durumu.

h.+ ıdur 261a/3

hoşnūz : <Far. Razi, memnun olan.

h. olsun 218b/15

hōz : <Far. Bizzat, kendi, dahi.

h. 180b/6, 199a/6, 210a/15, 215a/5

hubb : <Far. Güzellik.

h.- ı ilāhī 156a/6, 158a/10

h.- ı ya 'kūb 157a/10

hubbu'llāh : <Far. + Ar. Allah'ın güzelliġi.

h.+ da 160b/11

hūd : Âd kavmine gönderilmiş peygamber.

h. 155a/10, 155a/13, 155a/7

hūd : Kur'an-ı Kerim'in on birinci suresi.

h. 254a/7

hudeybiye : <Ar. Hudeybiye Savaşı, Hazret-i Muhammed ile Mekkeli müşrikler arasında yapılan savaş.

h. 213a/3

hulq : <Ar. Yaratılış, huy, tabiat.

h. 244a/11, 244a/9, 262a/7

h.+ ile 167a/12

h.- ı 'azīmi 200b/11

h.+ da 200b/2

h.+ dan 223b/13

h. eyle 162b/4

h. eylese 239b/9

h. eyleye 253b/13

h.+ ı 162b/4, 223b/12

h.+ uma 200a/2

h.+ umdur 258a/4

hūsn-i h.+ uñ 185a/8

h.+ uñdan 240a/3

hulqlan - : <Ar. + Tr. Huy sahibi olmak.

h.- sa 223b/13

hullet : <Ar. Arkadaşlık, dostluk.

h.+ i 158a/10

hulul : <Ar. Etkisi altına alma.

h. eylemez 170b/5

huneyin : <Ar. Huneyn Savaşı, Hazret-i Muhammed ile Havazinliler arasında yapılan savaş.

kışsa-ı h. 213b/7

huneyn : <Ar. Mekke'ye yakın çöllerle kaplı bir vadi.

h.+ e 213b/9

hürî : <Ar. Cennet kızı.

h. 178a/5

h.+ ler 182b/11

hurma : <Far. Hurma, tatlı bir meyve.

h. 167a/11, 207a/3

h.+ lar 142a/11

huruf : <Ar. Harfler.

h. 170a/13

h.- ı muḳaṭı'āt 259a/10

hürü'l-în : <Ar. Çok güzel cennet kızı.

h. 166b/9, 168b/4, 235a/13, 235b/1

h.+ i 220a/4

h.+ den 235a/14

huşümet : <Ar. Düşmanlık.

h.+ i 235b/13

huşūşā : <Ar. Özellikle.

h. 215a/8, 221b/10, 261b/12

huṭbe : <Ar. Dini konuşma.

h. 133a/7, 206b/11, 215b/10, 216a/13, 216b/2

h.+ dür 216b/1

h.+ nüñ 133a/8

h.+ sidür 216b/2

h.+ sinde 253b/11

h.+ yi 217a/2

huṭūr : <Ar. Akla gelme.

h. eyledi 148a/4

huzūr : <Ar. Rahatlık.

h.- ı tām 152b/7

hüccet : <Ar. Belge, delil.

h. 223a/1, 223a/2

h. eylediler 196a/7

h.+ i 223a/3

h. kılam 185a/15

hüccec : <Ar. Belgeler, deliller.

h.- i ḳāṭı'āt 206b/8

hücre : <Ar. Küçük oda.

h. 178a/3

h.+ de 178a/4

h.+ den 225a/6

h.+ sine 225a/6

hükemā : <Ar. Hakimler, hükmedenler, ilim sahipleri.

h.+ dur 150b/12

hükkām : <Ar. Hakimler, hükmedenler, ilim sahipleri.

h.- ı teşrī'ātını 153a/6

hüküm : <Ar. Hüküm, karar.

h. 140b/14, 167a/13

h.- i ilāhī 157b/5

h. eyledi 216b/5

h. eyleyeler 233b/15

h.+ i 159b/13, 159b/6, 226a/6

h. iderdi 153a/11, 153a/14,

153b/4, 153b/5, 153b/6, 158a/9

h. iderdi- 153b/1

h. iderler 158b/4

h. iderlerdi 153a/10

h.+ inde 256b/1, 256b/2

h.+ üme 243b/2

hükmu'llāh : <Ar. Allah'ın hükmü, kararı.

h.+ da 156a/14

hüküm: bkz. *hüküm*

h. idem 224b/11

h. iderdi 159b/12

hülāşatü'l-mevcūdāt: <Ar. Bütün varlıkların özü.

h.+ uñ 153a/7

hülle : <Ar. Cennette giyilecek olan elbise.

h. 178a/6

hürmet: <Ar. Saygı.

h. 239b/8, 255b/6

h. eylediler 242b/10

h. eylemeye 182a/11

h.+ i 261a/2

h. iderdi 167b/7

h. iderler 146b/4

h.+ ine 177b/15, 195a/15

h.+ üñe 176b/11

hürmetlü : <Ar. + Tr. Saygılı.

h.+ dür 230a/7

hürrem: <Far. Şen, sevinçli.

h. 211a/14

hüseyn : bkz. hüseyin

h. 198b/3, 200b/14, 218a/1, 226b/10, 226b/15, 226b/3, 226b/9, 227a/1, 227a/12, 227a/13, 227a/14, 227a/3, 227a/9, 227b/5, 227b/6, 227b/7, 231b/11, 231b/13

h.+ dür 226b/12

h.+ e 226b/14

h.+ i 227a/15, 231b/3

h. 157a/3

h.+ dür 201b/1

hüseyn: Hüseyin b. Alî (ö. 61/680), Hazret-i Ali'nin küçük oğlu, Kerbela şehidi.

h.+ e 258b/2

h.+ i 217b/14, 231b/10

h.+ üñ 222b/7

hüsn : <Ar. Güzellik.

h. 157a/4, 157b/5

h.- i hulkũñ 185a/8

h.+ i 157a/4, 158a/11, 200b/7, 235b/1

h.+ üni 145a/11

hüsrân : <Ar. Beklenilenin elde edilememesinden duyulan üzüntü.

h. 211a/15

hüsün : bkz. *hüsñ*

h.+ de 235a/14

hüzün : bkz. *hüzñ*

h. 157a/5

tarîķ-i h.+ de 157b/6

hüzñ : <Ar. Üzüntü, keder.

h.+ i 145b/12, 157a/14

hüzün : bkz. *hüzñ*

icād : <Ar. Meydana getirme.

i. 252a/5

ıdıġu : Olduġu.

yalan ı.+ n 234a/14

ıduġı : Olduġu.

resūlu'llāh ı.- na 142b/5

ı.+ na 164a/4

ı.+ nı 229a/9

imām : <Ar. Dini önder.

i. ola 152a/3

imān : <Ar. Dini inanç.

i. 143b/13, 155a/12, 167a/9, 169b/2, 172a/9, 183b/10, 185a/9, 189a/15, 199a/8, 206b/8, 214b/15, 214b/6, 215a/2, 217a/1, 226a/5, 244a/8, 254b/14, 258b/10, 258b/11, 259b/10, 259b/11, 259b/14, 260a/2, 260a/5, 260b/1, 260b/2, 260b/7, 260b/8

i.- ı şaġih 255a/9

i.+ a 135a/3, 135a/4, 135a/8, 136a/3, 137a/1, 198b/15, 207b/7, 211a/2, 214b/9, 214b/10

i.+ dur 260a/12

i.+ ı 193a/10, 193a/12, 193a/14, 193b/1, 244a/8, 244a/9, 254b/15,

255a/1, 255a/3, 259b/13, 259b/15,
260a/1, 260a/12

i.+ ina 259b/15

i.+ suz 146b/9

i.+ um 259b/12

i.+ uñ 261a/4

i.+ uñuz 148b/9, 209a/11,
254a/12

i.+ uñuzı 254a/1, 257a/10

ırağ : <Ar. Uzak.

1. eyleyüp 244b/3

1. ol 181b/14

ıraq : <Ar. Uzak.

1. 176b/3, 176b/4, 176b/5,
192a/13, 250b/8, 253a/10

1.+ dan 141b/1

1. eylerin 178b/7

1. eyleye 253b/14

1. olalar 190a/11

1. oldu 176a/3

1. olup 176a/4, 176a/5, 176a/6,
176a/7

ırmağ : Irmak, büyük akarsu.

1.+ ın 177a/13, 177b/7

1.+ ina 140b/15

ırmağ : Irmak, büyük akarsu.

1. 173a/14, 179b/2

1.+ dan 179b/7

‘īsā : Hazret-i İsâ, İsrailoğullarına
gönderilen ve kendisine İncil indirilen
peygamber.

‘i. 137b/13, 137b/14, 140a/5,
140b/7, 141b/13, 141b/7, 142a/1,
142a/9, 142b/3, 142b/6, 143a/3, 143a/4,
143a/5, 143a/7, 143a/8, 143a/9, 143b/1,
143b/10, 143b/11, 143b/12, 143b/13,
143b/14, 143b/3, 143b/4, 143b/6,
143b/7, 143b/8, 144a/1, 144a/10,
144a/11, 144a/12, 144a/2, 144a/4,
144a/6, 144a/9, 145a/11, 145a/12,
145a/14, 145a/15, 145a/4, 145a/7,
145a/9, 145b/10, 145b/11, 145b/13,
145b/14, 145b/2, 145b/3, 145b/7,
146a/1, 146a/15, 146a/3, 146a/7,
146a/9, 146a/10, 146b/10, 146b/11,
146b/12, 146b/15, 146b/3, 146b/8,
147a/3, 147b/9, 148a/15, 148a/3,
148a/5, 148a/6, 148a/8, 148b/10,
148b/11, 148b/13, 148b/15, 148b/3,
148b/4, 148b/8, 148b/9, 149a/1,
149a/11, 149a/12, 149a/13, 149a/3,
149a/4, 149a/6, 149a/7, 149a/8, 149a/9,
149b/1, 149b/10, 149b/11, 149b/14,
149b/15, 149b/2, 149b/3, 149b/6,
149b/7, 149b/8, 149b/9, 150a/10,
150a/12, 150a/2, 150a/4, 150a/5,
150b/11, 150b/2, 150b/5, 150b/6,
151a/10, 151a/12, 151a/13, 151a/14,
151a/15, 151a/2, 151a/3, 151a/6,

151a/7, 151b/1, 151b/12, 151b/3,
151b/6, 151b/7, 151b/8, 152a/11,
152a/13, 152a/14, 152a/15, 152a/2,
152a/3, 152a/5, 152a/7, 152a/8, 152a/9,
152b/11, 152b/14, 158b/3, 161a/13,
161b/2, 162b/12, 174a/4, 177b/2,
177b/8, 191b/2, 191b/3, 215a/4

emr-i 'i. 162a/5

'i.+ da 152b/9

'i.+ dan 142b/4, 143a/6, 143b/1,

143b/2, 144a/12, 150a/9, 152b/13

'i.+ dan oldu 152b/12

'i.+ dur 141a/10, 151b/9

'i.+ nuñ 149b/5, 151a/11,

151a/5, 151a/7, 151a/8, 152b/1, 153b/6,

170a/6, 191b/2, 192b/5

'i. oldu 142b/6

'i.+ ya 142a/4, 142b/2, 146a/4,

222a/13, 225b/9, 259b/1

'i.+ yı 133b/15, 142a/14, 142a/9

īṣār : <Ar. İkrâm etme, kendinden
çok başkalarının çıkarını düşünme.

i.- ı nefis oldu 161a/3

i.- ı nefse 156a/9

i.- ı rûḥa 156a/9

i. itdi 156a/7

i. itmek 252b/13

ıssı : Sıcak, sıcaklık.

ı.+ da 253b/5

ı.+ larından 143a/2

ı.+ ya 169b/11

īṣā : Hazret-i Davud'un babası.

i. 145a/5, 145a/6

ıṣḳ : <Ar. Aşk, Allah aşkı.

'i. 157a/3, 157a/4

'i.+ ı 158a/11

'i.+ ına 168a/6

'i.+ um 227b/3

ıyd : <Ar. Bayram.

'i. oldu 150a/7

ıbādāt : <Ar. İbadetler.

aḥsen-i 'i. 215b/11

cemī'-i 'i. 179a/4

aḥkām-ı 'i.+ ı 215b/12

cemī'-i 'i.+ ı 179a/2

ıbādet : <Ar. Tapma, tapınma, dini
buyrukları yerine getirme.

'i. 148b/13, 181a/14, 183a/13,
184a/3, 185b/5, 252b/11, 255a/13,
261b/1

'i.- i bedeniyedür 260b/3

'i.- i mālīyyedür 260b/3

'i.+ e 137a/1, 185b/10, 216b/8,
228b/11, 229a/1

'i. eyle 149b/8, 177a/10, 181a/12

'i. eyledüñ 230a/12

'i. eylemedi 230a/13

'i. eyleñ 243a/3

‘i. eylerdi 149a/6
‘i. eylerin 149a/7
‘i. eylese 186a/1, 264a/3, 264a/7
‘i. eylesün 140b/5
‘i. eyleye 149a/5, 210a/13
‘i. eyleyeler 255b/5
‘i. eyleyelüm 149b/14
‘i.+ i 138b/15, 185a/12, 254a/1,
260b/8
cemî‘-i ‘i.+ i eylemişsin 149b/11
‘i. ider 231a/10, 236b/12
‘i. iderdi 167b/13, 168a/4,
177a/9, 232a/2
‘i. iderin 145b/3
‘i. iderken 141a/5
‘i. iderler 183a/15
‘i. iderlerdi 228b/14, 232b/14,
233a/2
‘i. idersin 145b/2
‘i. idüp 233a/12
‘i.+ inden 264a/3
‘i. itdi 145b/6
‘i. itdügüdür 193a/2
‘i. itdüginedür 255b/2
‘i. itdüm 149b/9
‘i. itdün 149b/9
‘i. itmek 141a/3, 184b/4,
264a/12
‘i. itsün 135b/11
‘i. kııurdı 136b/10
‘i.+ ümden 187a/12
‘i.+ üme 136b/13, 187a/10

‘i.+ üñ 148a/4, 260b/3
‘**ibāret**: <Ar. Meydana gelen.
aḥsen-i ‘i. 153a/4
‘i.+ dür 174b/15
‘i. ola 172a/1

iblis : <Ar. Şeytan.

i. 139a/2, 166a/12, 204a/11,
204a/15, 204a/2, 204a/3, 204a/7,
204a/9, 204b/11, 204b/12, 205a/1,
211a/11, 212a/4, 243a/13, 243a/9
i.+ e 166a/11
i.+ üñ 243a/6

ibn-i ‘abbās : Abdullah b. Abbās
(ö.68/687) Hazret-i Muhammed’in
amcasının oğlu, çok sayıda hadis rivayet
eden sahabi.

i. 134a/14, 135b/10, 141b/11,
142b/5, 163b/14, 168b/12, 170a/1,
180a/11, 180b/4, 180b/6, 189a/8,
194a/4, 203b/6, 213b/4, 215b/14,
219a/7, 221b/1, 228b/14, 229b/14,
233b/4, 239a/9, 241b/6, 244b/10,
244b/2, 245a/7, 245b/9, 251b/1,
253b/14, 259b/8
i.+ uñ 218b/8, 219a/4

ibn-i fūrek : İbn Fūrek (ö. 406/1015),
Eşarî din âlimi.

i. 179a/11

ibn-i mes'ūd : bkz. 'abdu'llāh bin mes'ūd

i. 174b/11, 248a/7

ibn-i mülcem : İbn Mülcem (ö. 40/661), Hazret-i Ali'nin katili.

i. 226b/2

ibrāhīm : Hazret-i İbrahim, Yahudilik, Hristiyanlık ve Müslümanlık tarafından peygamberlerin atası olarak kabul edilen peygamber.

i. 144b/10, 144b/11, 145a/7, 155b/10, 155b/9, 156a/2, 156a/4, 156b/2, 162b/6, 172b/6, 174a/7, 227b/12, 228a/3, 240b/12, 243a/12, 243b/2

i.+ de 156a/7

i.+ den 156b/4

i.+ e 144b/15, 155b/11, 155b/13, 177a/11, 198b/11, 225b/8, 232a/8

i.+ i 144b/10, 144b/12, 144b/13, 144b/14, 144b/9, 155b/14, 216b/3, 231b/3

i.+ üñ 156b/6, 170a/5, 192b/7, 208b/13

'ibret : <Ar. Göz açıcı ders.

'i. 141b/5, 149a/4, 163a/12

'i. ola 148b/11

ibtidā : <Ar. Başlama, başlangıç.

i. olundu 156b/13

ibtidāiyet : <Ar. Başlangıç, başlangıca ait.

i. 259a/13

icābet : <Ar. Kabul etme.

i. ideyin 147a/12

i. itdi 156b/1

icmā' : <Ar. Bir konuda ortak görüşte bir araya gelme, ittifak etme.

i.- ı ümmet 170a/8

ictihād : <Ar. Özel görüş, hüküm.

i.+ dur 172a/6

iç : İç.

i.+ i 148a/15, 236b/10

i.+ inde 133a/2, 137a/2, 138a/11, 138a/13, 143a/12, 143b/14, 145a/13, 150a/13, 150b/12, 153b/12, 158a/7, 164b/10, 167a/13, 168a/3, 178b/7, 179b/15, 180a/1, 180a/5, 188a/8, 192b/9, 194a/3, 197b/5, 198b/11, 201b/11, 204a/10, 208b/5, 210b/15, 212a/6, 223b/1, 224b/15, 226a/3, 226a/4, 230b/12, 233a/7

i.+ inde ola 140a/3, 236b/1

i.+ inde oldı 141b/14

i.+ indeki 166b/9

i.+ indekin 165a/6

i.+ indekini 165a/6	içün : İçin, nedeniyle.
i.+ inden 135a/5, 140a/8, 166b/4, 222b/10, 242b/4	i. 134a/3, 135b/9, 137b/5, 138b/15, 139a/14, 139b/15, 140a/1, 140a/9, 141a/3, 142a/10, 142a/4, 144a/6, 145b/1, 146b/8, 147a/2, 147b/15, 151b/13, 152a/2, 154b/1, 155a/15, 155b/12, 156a/11, 156a/12, 167a/3, 168b/4, 177a/14, 177a/5, 178a/10, 178b/1, 179a/4, 181a/4, 183a/15, 184b/15, 185b/9, 186b/1, 187a/1, 189a/4, 189b/9, 190b/15, 191a/7, 191b/10, 193b/6, 194a/7, 197b/14, 197b/15, 197b/8, 198a/1, 198b/15, 199a/15, 202a/11, 202a/2, 209b/13, 209b/5, 209b/7, 210b/3, 210b/4, 214b/5, 219b/7, 220a/8, 220a/9, 221b/9, 224a/11, 225a/11, 228b/4, 230b/4, 231b/9, 232b/6, 234b/2, 236a/2, 237a/12, 237a/13, 237a/14, 237a/15, 238a/1, 238b/1, 239b/13, 240b/8, 241b/1, 241b/8, 242b/3, 242b/7, 243b/15, 244b/7, 244b/9, 245a/2, 247a/9, 251a/14, 254a/15, 255a/13, 255a/14, 255a/15, 255b/1, 264a/1, 264a/5
i.+ indey+ iken 224b/14	
i.+ ine 138a/8, 139a/10, 212a/5, 237a/4, 247a/11	
i.+ üñüzde 257b/9	
iç - : İçmek.	
i. 173a/9	
i.- di 134a/9, 168b/1	
i.- diler 234a/2	
i.- düğün 138b/5	
i.- düm 173a/9, 224b/2	
i.- e 262b/15	
i.- enlerden 196b/10	
i.- er 148a/14	
i.- erler 213a/7	
i.- ersiz 238b/12	
i.- iserdür 227b/5	
i.- medi 154b/7	
i.- mediler 212b/14	
i.- mege 237b/1	
i.- mek 163a/10, 227a/13	
i.- meyeler 234a/1	
i.- mezin 138b/3	
i.- señ 173a/10	
i.- üñ 238b/13	
içerü : İçeri.	
i. 217b/3, 219a/10, 219b/2, 248b/1	aniñ+ i. 137b/6, 141b/6, 143a/12, 143a/8, 148b/1, 150b/13, 154b/4, 155a/14, 156b/14, 157a/3, 157a/6, 157a/8, 158a/8, 158b/5, 159a/2, 160a/3, 166a/14, 167b/3, 169b/13, 171a/12, 173b/14, 189a/2, 189a/4, 191a/15, 192a/13, 213a/9, 218b/5,

222a/13, 224a/13, 228a/7, 233b/3,
234a/10, 259b/4, 264a/4

anuñ+ i. 142a/5, 191a/9

baylıgıy+ i. 167b/10

didügi+ i. 247a/14

girçekledügiy+ i. 192a/14

hakkıy+ i. 133a/9, 138b/10,
178a/15, 179b/9, 182b/9, 185a/11,
194b/14, 197b/4, 199a/5, 202b/9,
208b/2, 227a/11, 230b/12, 230b/15,
230b/5, 230b/9, 231a/8, 237b/12,
241a/9

hataşıy+ i. 162b/10

ney+ i. 134a/4, 136a/9, 137b/6,
142a/4, 143a/11, 148b/1, 150b/13,
151b/3, 169b/13, 176b/15, 176b/4,
177a/2, 183b/6, 185a/6, 189b/10,
189b/6, 191a/12, 193b/5, 193b/6,
197b/8, 198a/15, 200a/13, 210a/15,
218a/2, 219b/15, 251b/15, 260a/3

sevdüğüñ+ i. 231b/14

ümmetiy+ i. 194a/8

anıñ+ i.+ ki 137b/2

i.+ dür 157b/8, 160a/10,
187b/15, 191a/14, 259a/14, 259b/5

anıñ+ i.+ dür 176b/5, 200a/13

ney+ i.+ dür 143a/7

i.+ ven 241b/3, 241b/4

içür - : İçirmek.

i.- di 139b/8

i.- düñ 221a/1

i.- eler 184b/8

i.- em 179b/7

i.- ürin 220b/8

id - : Etmek, yapmak.

‘özür i.- e 186b/1

tesbīh i.- e 185b/15

zıkrüm i.- e 182b/1

da‘vet i.- e bilürler 162b/15,
163a/2

i.- ecek olursa 261b/15

i.- eler 147a/11

du‘ā i.- eler 194a/8

faḥr i.- eler 183a/12

fidā i.- eler 160b/9

ḥamd i.- eler 182b/1

ḥarc i.- eler 255b/4

mu‘āraza i.- eler 234b/5

naẓar i.- eler 183a/6

şükr i.- eler 182b/1

tevekkül i.- eler 181b/13

zıkr i.- eler 187a/9

cem‘ i.- elüm 190a/6, 204a/14

defn i.- elüm 220a/11

‘ilāc i.- elüm 168a/12

nice i.- elüm 257b/1

‘azāb i.- em 146a/15

ben i.- em 195a/9

ḥüküm i.- em 224b/11

nişān i.- em 141b/6

sa‘ādet i.- em 194a/4

ğarḳ i.- emeyesin 242a/14

‘amel i.- emezüz 147b/7	men‘ i.- er 239a/12
cem‘ i.- en 149b/12	meyl i.- er 201a/4
iḥsān i.- en 188b/12	naķil i.- er 139a/1, 152b/9,
yavuzluķ i.- ene 167b/9	180b/7, 186a/11, 186a/9, 195b/7,
ķan i.- enler 196b/10	196a/15, 196a/6, 202b/8, 232b/7,
zinā i.- enlerden 196b/11	234b/5, 236b/8, 237b/9, 239a/9, 240a/8,
istiġfār i.- enleri 196a/14	241a/5, 241b/6, 242a/14, 253b/1,
tevbe i.- enleri 196a/14	262b/8
zıkr i.- enleri 232b/8	naķl i.- er 142a/1, 173a/12,
tevbe i.- enüñ 188a/3	181a/1, 192b/13, 231b/15, 263a/13
i.- er 260a/9	nazar i.- er 235b/6
‘afv i.- er 264a/9	redd i.- er 239b/5, 239b/7
‘arż i.- er 255a/1	rivāyet i.- er 172b/10, 194a/4,
‘azāb i.- er 234a/8, 247b/3,	229b/15, 230b/2
249a/9, 257a/15, 264a/10	selām i.- er 227b/2
bāṭıl i.- er 151b/10	seyr i.- er 152b/5
beşāret i.- er 141a/10	şikāyet i.- er 182a/2
cefā i.- er 203a/10, 203a/11,	ṭavāf i.- er 251b/8
203a/9	tevbe i.- er 243a/1
cefā‘ i.- er 203a/10	tevḥīd i.- er 231a/9
cem‘ i.- er 207b/6	‘urūc i.- er 174a/9
du‘ā i.- er 243a/2	zıkr i.- er 190b/13
feth i.- er 213a/2	i.- erdi 228a/10
ḥazīne i.- er 190a/4	delālet i.- erdi 196a/5
‘ibādet i.- er 231a/10, 236b/12	dürgerlik i.- erdi 136b/9
idrāk i.- er 255a/7	eylük i.- erdi 167b/9
istiġfār i.- er 243a/2, 243a/4	faḥr i.- erdi 167a/14
i‘tikād i.- er 255a/2	ḥamd i.- erdi 150b/15
‘izzet i.- er 239b/13	ḥamle i.- erdi 211b/15
ķan i.- er 238a/6	ḥükm i.- erdi 153a/11, 153a/14,
kim i.- er 144a/7	153b/4, 153b/5, 153b/6, 158a/9
kişi i.- er 190a/5	ḥüküm i.- erdi 159b/12

hürmet i.- erdi 167b/8
 ‘ibādet i.- erdi 167b/13, 168a/4,
 177a/9, 232a/2
 izlāl i.- erdi 158b/5
 luṭf i.- erdi 156a/3
 mesh i.- erdi 221a/5
 ri‘āyet i.- erdi 213a/10
 riyā i.- erdi 239b/13
 ṭavāf i.- erdi 256a/11
 teferrüc i.- erdi 166b/3
 tevḥīd i.- erdi 231a/11
 i.- erdi+ kim 153b/1
 ‘afv i.- erdüm 201a/10
 ‘azāb i.- erdüm 146b/2
 nice i.- erdüñüz 233b/8
 helāk i.- erem 187b/3
 muşallaṭ i.- erem 187b/3
 ‘afv i.- erin 192b/12, 195a/13,
 195a/14, 195b/10
 ‘azāb i.- erin 194a/1, 196a/10,
 234a/6, 242b/8, 244b/9
 da‘vet i.- erin 212a/10
 fikr i.- erin 202a/13
 ğarḳ i.- erin 242a/13
 gülistān i.- erin 198b/12
 ḥabs i.- erin 240b/6
 ‘ibādet i.- erin 145b/3
 ikrām i.- erin 231b/14
 ‘izzet i.- erin 177a/4
 ḳabūl i.- erin 199b/11, 199b/13,
 199b/3, 199b/6, 199b/8, 200a/2, 200a/3
 ḳabz-ı rūḥ i.- erin 217b/7
 lüṭflar i.- erin 244a/13
 müfāraḳat i.- erin 219a/2
 raḥmet i.- erin 196a/11
 şikāyet i.- erin 134b/15
 terk i.- erin 136b/14
 zikir i.- erin 187a/9
 i.- erin+ ki 145b/3
 ğusl i.- erken 221a/15
 ğusl i.- erken 141a/14
 ‘ibādet i.- erken 141a/5
 secde i.- erken 236b/4
 tesbīḥ i.- erken 142a/2
 va‘z i.- erken 138a/7
 vidā‘ i.- erken 218a/6
 ‘azāb i.- erler 249a/7, 249b/6
 beşāret i.- erler 248a/2
 cenk i.- erler 212a/11
 da‘vet i.- erler 256b/4, 256b/5
 ḥayā i.- erler 184a/14
 ḥükm i.- erler 158b/4
 hürmet i.- erler 146b/5
 ‘ibādet i.- erler 183b/1
 iḥtilāf i.- erler 175b/11, 180a/10,
 191b/12, 246a/8
 intiḳāl i.- erler 185a/5
 i‘rāz i.- erler 240a/4
 istiġfār i.- erler 236a/2, 241b/9
 ḳanā‘at i.- erler 146b/8
 la‘net i.- erler 258b/2, 258b/3
 nazār i.- erler 188b/5, 234b/12
 nefy i.- erler 258b/5
 nice i.- erler 233a/2, 233a/5

secde i.- erler 234b/13, 234b/15
 sehāvet i.- erler 243b/1
 su'āl i.- erler 210b/2
 şükr i.- erler 177a/3
 ta'zīm i.- erler 213a/9
 ta'ziye i.- erler 219b/8
 terbiyet i.- erler 146b/6
 tesbīh i.- erler 232b/12, 242a/12
 tevbe i.- erler 200a/2
 i.- erler+ idi 212b/8
 'azāb i.- erlerdi 146a/8
 hükmi i.- erlerdi 153a/10
 'ibādet i.- erlerdi 228b/14,
 232b/14, 233a/3
 kurbān i.- erlerdi 153a/9
 nezr i.- erlerdi 142a/12
 nice i.- erlerdi 232b/14
 terk i.- erlerdi 173a/8
 ziyāret i.- erlerdi 146a/2
 ihyā i.- ermiş 161b/1
 'adl i.- erse 256b/4
 istiğfār i.- erse 243b/8
 kesb i.- erse 236a/8
 kullık i.- erse 189a/4
 men' i.- erse 212a/1
 ne i.- erse 216a/6
 sa'y i.- erse 251b/15
 tevbe i.- erse 199b/6
 zulüm i.- erse 256b/4
 tevbe i.- erseler 195a/15
 āh i.- erseñ 139a/15
 böyle i.- erseñ 185a/10
 helāk i.- erseñ 210a/12
 şikāyet i.- erseñ 134b/15
 şükür i.- erseñ 147a/13
 tevekkül i.- erseñ 147b/1
 eyle i.- erseñüz 203a/6
 men' i.- erseñüz 148b/13
 du'ā i.- ersin 212a/13
 'ibādet i.- ersin 145b/2
 'ikāb i.- ersin 134b/10
 ikrām i.- ersin 201b/4
 mufāraḳat i.- ersin 193a/1
 nice i.- ersin 140b/8, 242a/12
 şıla-ı raḥm i.- ersin 169a/7
 şefā'at i.- ersin 220a/5
 şefḳat i.- ersin 169a/8
 vaşf i.- ersin 183a/9
 helāk i.- ersiz 136a/9
 nice i.- ersiz 190a/1, 207b/12
 zulm i.- ersiz 148b/13
 cem' i.- erüz 180b/8
 işbāt i.- erüz 170a/14
 yardım i.- erüz 144a/7
 selām i.- esiz 189b/2
 icābet i.- eyin 147a/12
 'ilāc i.- eyin 143b/5
 ḳabül i.- eyin 196a/14, 243a/1
 ḳabz i.- eyin 219b/9
 maḥv i.- eyin 231b/7
 müstecāb i.- eyin 243a/2
 nice i.- eyin 207b/9, 220b/7,
 220b/9, 251a/8
 yardım i.- eyin 147b/2

feth i.- ıcek 213a/13	i. 133b/1, 134a/8, 135b/2,
la'net i.- ıci 212a/14	136a/4, 136b/7, 136b/8, 136b/9, 137a/5,
ızār i.- inüp 136a/7	137a/7, 137b/6, 137b/9, 140b/1,
du'ā i.- üñ 250b/3	140b/13, 141b/13, 142a/7, 143b/13,
hamle i.- üñ 213b/14	144a/15, 144a/4, 144a/8, 144a/9,
ihtiyār i.- üñ 233b/9	144b/9, 145a/8, 145a/9, 146a/6, 147a/6,
istiğfār i.- üñ 186b/13	150a/3, 150a/7, 150b/10, 151a/11,
ķāyim i.- üñ 245b/4	151a/7, 152a/10, 152a/5, 152a/6,
'adl i.- üp 224b/9	152b/10, 152b/11, 153a/15, 153b/1,
'afv i.- üp 195a/15, 197a/12,	153b/2, 153b/3, 154a/3, 154b/2, 154b/5,
237b/8	155b/8, 156a/5, 156b/10, 156b/7,
cem' i.- üp 211b/5	157a/13, 157a/7, 158a/7, 158b/3,
esir i.- üp 133b/1	158b/4, 159a/12, 159a/2, 159b/10,
hilm i.- üp 156a/3	159b/9, 161b/7, 162b/15, 163a/2,
'ibādet i.- üp 233a/12	165a/10, 165a/9, 166b/13, 166b/14,
i'zāz i.- üp 158b/5	167a/12, 167a/5, 167b/12, 167b/15,
ķabul i.- üp 173a/7	167b/3, 167b/4, 167b/5, 168a/1,
ķabul i.- üp 195b/10	169b/11, 169b/8, 171b/11, 172b/9,
keşf i.- üp 155b/15	173a/11, 173a/3, 173b/1, 175b/11,
raħmet i.- üp 195a/14	175b/12, 176a/1, 179a/7, 184b/12,
setr i.- üp 158b/13	184b/13, 185b/2, 190a/10, 190b/5,
şefķat i.- üp 227a/15	191a/12, 191a/15, 191a/3, 192b/6,
taşdīķ i.- üp 252b/3	192b/7, 196a/1, 197a/3, 199a/6, 203b/7,
te'emmul i.- üp 257b/8	206b/5, 207a/14, 207a/15, 207b/15,
ķabs i.- üvüz 204a/8	208b/14, 208b/7, 209a/12, 211a/10,
	211a/11, 211a/12, 211a/9, 211b/10,
i'dām : <Ar. Yok etme.	212a/2, 212a/4, 212b/8, 213a/7,
i. 252a/5	213b/13, 213b/7, 215b/11, 215b/5,
	216a/1, 219a/3, 224a/12, 224a/3,
idi : Ek eylemin görülen geçmiş	224b/13, 225a/10, 225a/12, 225a/9,
zaman çekimi.	225b/6, 226a/3, 226b/10, 226b/8,
	227b/1, 227b/10, 227b/12, 227b/15,

227b/2, 228a/2, 228a/3, 228a/4,
 228b/12, 232a/4, 233a/2, 233a/5,
 233a/6, 233b/14, 233b/5, 234b/1,
 237a/15, 237b/1, 245a/9, 250a/6,
 251a/12
 ağlar+ i. 138b/3
 aklar+ i. 138b/12, 173a/14,
 254b/7
 aılmayay+ i. 254b/6
 begiy+ i. 211b/2
 bilürler+ i. 234b/3
 biner+ i. 167b/12
 buy+ i. 135b/3, 140b/13,
 142a/12
 dir+ i. 138b/3, 158a/9, 212a/12
 dirler+ i. 164b/9, 203b/15,
 204b/15, 214a/3
 dutar+ i. 167b/13, 242b/5
 dutarlar+ i. 169b/11
 ekmeyey+ i. 254b/6
 eylerler+ i. 162b/14
 gelmeyey+ i. 142a/8
 geyürler+ i. 212b/8
 gicesiy+ i. 152a/12
 günüy+ i. 135a/9, 226b/2
 iderler+ i. 212b/8
 itmiş+ i. 155b/5, 156a/4
 kişiy+ i. 146a/10
 koyarlar+ i. 153a/11
 nolay+ i. 142a/8
 olay+ i. 152a/6
 olmayay+ i. 229b/10
 olmuş+ i. 215b/5, 254b/7
 oturmuş+ i. 227a/15
 oynar+ i. 231b/11
 oynarlar+ i. 166b/3
 oynayay+ i. 231b/13
 saklar+ i. 213a/10
 toğar+ i. 244b/15
 tolmayay+ i. 237a/4
 uçarlar+ i. 254b/3
 ulusiy+ i. 211b/8, 214a/9
 uluy+ i. 143a/6, 143a/7
 utanur+ i. 225a/8
 var+ i. 134a/8, 136b/7, 139b/3,
 139b/4, 142a/13, 142a/14, 142a/7,
 144a/1, 145a/10, 145a/14, 146a/2,
 147a/5, 150a/14, 150a/15, 153a/15,
 156a/14, 164b/8, 166a/10, 166b/15,
 167a/6, 171b/10, 172b/15, 173a/9,
 178a/6, 179a/10, 179a/8, 179b/11,
 195b/13, 197a/7, 199a/2, 201b/10,
 203b/15, 204b/15, 207a/10, 210a/1,
 212b/7, 214a/3, 223a/15, 224b/13,
 226a/3, 226a/4, 227b/11, 228a/15,
 228a/6, 228a/8, 232a/12, 251a/14
 varmış+ i. 204b/11
 yanar+ i. 230a/3
 yoğ+ i. 205a/3, 207b/2
 i.+ kim 167a/3
 buy+ i.+ kim 153a/9
 ol+ i.+ kim 153a/10, 153a/12,
 153a/14, 153b/2

idin - : Edinmek.

- i.- di 225a/12
- ridā i.- di 136a/7
- i.- medi 145a/8
- i.- mezin 186a/3
- i.- ür 149a/3
- i.- ürin 145b/2

idrāk : <Ar. Anlayış, anlama.

- i. eylemediler 171a/5
- i. eylemekdür 246b/3
- i. ider 255a/7
- i.+ inden 253a/2

idrīs : Hazret-i İdrīs Kur'an-ı Kerim'de adı geçen bir peygamber.

- i. 154b/5, 174a/5, 233b/4, 234a/4
- i.+ e 164b/6, 225b/8, 232a/7
- i.+ üñ 155a/8

idügi : Olduğu.

- i.+ n 260a/15

idügü : Olduğu.

- i.+ ne 164a/3

idük : Ek eylemin görülen geçmiş zamanda I. çokluk kişi çekimi.

- i. 197a/2, 251a/6

idüm : Ek eylemin görülen geçmiş zamanda I. teklik kişi çekimi.

- i. 166a/9, 199a/1
- uyur- i. 172b/1, 224b/1
- yatur- i. 172b/1

idüñ : Ek eylemin görülen geçmiş zamanda II. teklik kişi çekimi.

- i. 224b/5, 250b/5
- biley+ i. 181b/6

iflāḥ : <Ar. İyi duruma gelme.

- i. olsun 256a/6

iftirā : <Ar. Bir kimseye asılsız bir şekilde suç yükleme.

- i. eylemedüm 191a/1

igne : İğne.

- i. 146a/5, 166b/7

ihānet : <Ar. Hainlik.

- i. eyledi 227b/9

ihlāṣ : <Ar. İçtenlik, samimiyet, yürekten bağlılık.

- i. 177b/8, 187a/16, 187b/1, 206a/6, 234b/10
- i.+ a 255b/13
- i.+ dur 263b/11
- i.+ ma 239b/11

ihlāş : <Ar. Kur'an-ı Kerim'in yüz on ikinci suresi.

i. 177b/8 234b/10

iḥşā' : <Ar. Sayma.

i. itmiş- 155b/5

iḥsān : <Ar. Bağışlama, lütuf.

i. 211a/14, 233b/1

i.+ a 251b/14

i. eylemez 148a/11

i. eyleñ 148a/12, 218b/12

i. iden 188b/11

i. itdüğün 188b/11

iḥtilāf : <Ar. Anlaşmalık.

i. iderler 175b/10, 180a/10, 191b/12, 246a/8

i. itdiler 175a/6, 180b/4

i. oldı 180b/5

iḥtilām : <Ar. Düş azması.

i. 167b/1

iḥtiyāc: <Ar. Yoksulluk.

i.+ dan 187a/13

iḥtiyār: <Ar. Seçme, tercih etme; iradesini kullanma.

i. eyle 194b/2

i. eyledi 144a/14

i. idüñ 233b/9

i. itdi 144b/10, 144b/3

i. itdüm 194b/2, 245b/1

i. itsünler 234a/6

i. kılduñ 233b/6

iḥtiyāt: <Ar. Önlem, tedbir.

i. eyledi 222a/14

iḥyā : <Ar. Canlandırma, diriltme; güçlendirme; umut verme.

i. 264a/6

i.- yı ḥaḳīḳī 152b/13

i. eylese 194a/2

i. eylesün 161a/1

i. idermiş 161b/1

i. itdüğüne 161b/1

i. itmege 252a/6

i. itmek 252b/12

‘iḳāb : <Ar. Eziyet.

‘i. 246a/12, 252b/2

‘i. idersin 134b/10

iḳāmet: <Ar. Bir yerde oturma.

i. 160b/4

iken : İken.

i. 137b/12, 141a/11, 142b/3, 143a/8, 157b/11, 167a/2, 213a/9, 215a/3

dünyāday+ i. 250b/5

gidermiş+ i. 251a/7

içindey+ i. 224b/14

namāzday+ i. 209a/6
yaşınday+ i. 143a/4

iki : Sayı; iki.

i. 133b/12, 135a/11, 136a/6,
136b/6, 141b/11, 141b/9, 144b/15,
145a/13, 150a/10, 151b/14, 152a/13,
152b/9, 153a/10, 153a/15, 153b/3,
154a/9, 156a/8, 156b/14, 157b/11,
160b/11, 160b/8, 165b/9, 167a/8,
167b/15, 170b/2, 171b/7, 172a/2,
172b/8, 173a/8, 176b/8, 180b/7, 184b/7,
187b/8, 188a/9, 190a/2, 190a/9, 190b/1,
190b/4, 191a/13, 191b/8, 192b/1,
195a/10, 203b/9, 206a/13, 206a/14,
206b/2, 206b/5, 208b/1, 209a/4, 209a/5,
210a/1, 210a/4, 210a/5, 210b/6, 210b/9,
211b/14, 212b/7, 213a/14, 213b/14,
224a/7, 224b/5, 225a/11, 227a/6,
227a/8, 230a/11, 230a/14, 234a/12,
234b/3, 237b/3, 238a/11, 238b/4,
240a/9, 241a/11, 245b/9, 247a/6,
247b/1, 248b/5, 251a/12, 251b/5,
252b/7, 253a/14, 253a/3, 254b/15,
254b/6, 256b/1, 256b/3, 262a/7

i.+ dūr 260b/3

i.+ ñüz 146b/13, 210b/12

i.+ si 173a/14, 173a/15, 209a/11,
210b/9, 223a/6, 237a/6, 239a/6, 252a/13

i.+ si+ dahı 205b/5

i.+ side 170a/14

i.+ sinde 210b/12

i.+ sinden 150b/3, 210a/15

i.+ sindendür 154b/11, 154b/3,
155a/6, 155b/6, 156a/3, 156b/11

i.+ sinüñ 155a/14, 157a/9,
157b/13, 158a/8, 158b/12, 158b/4,
158b/9, 159a/12, 159a/4, 160a/5,
160b/14, 160b/3, 161b/5

iki biñ : Sayı; iki bin.

i. 164b/3

i.+ i 213b/9

ikinci : İkinci.

i. 133b/14, 144a/15, 144b/12,
144b/5, 146a/1, 146a/6, 146b/5,
147a/12, 151a/10, 157b/10, 160a/8,
172a/10, 172a/4, 174a/12, 174a/4,
175a/8, 175b/10, 177a/1, 188b/13,
197b/12, 202b/12, 209a/15, 211a/15,
239b/5, 249a/12, 253a/4,
255a/1

i.+ sinden 183a/5

ikindi : İkinci vakti, öğle ile akşam
arasındaki zaman.

i. 196a/1

i.+ n 239a/6

ikindü : İkinci vakti, öğle ile akşam
arasındaki zaman.

i. 215b/13, 262b/14, 262b/9,
263a/9

i.+ den 240b/3

i. eylemez 260a/8

i. eyleye 260a/10

iki yüz: Sayı; iki yüz.

i. 138a/12, 165a/15

‘ikrime: İkrime b. Ebû Cehl (ö. 13/634), Ebu Cehil’in oğlu, Mekke’nin fethinden bir süre sonra Müslüman olmuş sahabi.

‘i. 211b/5

iklīm : <Ar. Diyar.

i. 178a/1

i.+ de 178a/1

i.+ ine 189a/9

iktizā : bkz. *iktizā*’

i. itdi 158a/12, 158b/15, 159b/1, 160b/8, 161a/14

i. itdi- 161a/4

i. itdü 159b/13

ikrā’ : <Ar. Alak Suresi, Kur’an-ı Kerim’in doksan altıncı suresi.

i. 168b/12, 168b/14

ikrām : <Ar. İkrām, bağış, ihsan.

i. eyle 201b/9

i. eyledi 172b/5

i. eyledüm 177b/11, 235a/4

i. eylemezdi 167b/8

i. eylemezseñ 184b/15

i. eylemişce 199b/1

i. eylerin 250b/8

i. eylese 199a/15

i. eyleye 201b/5

i. iderin 231b/14

i. idersin 201b/3

i. itmek 152a/2

iktizā’ : <Ar. Gerekme.

i. itdi 156a/8, 157a/11, 161b/15

i. itdi- 158a/2, 158b/7, 159a/7

i. itdü 160a/11

il : Ülke, diyar, memleket.

i.+ inde 234a/8

i.+ inden 204a/4

i.+ ine 140a/13, 152a/11

ilā : <Ar. -e kadar.

i. 258b/12

ikrār : <Ar. Söyleme; onaylama, kabul etme.

i. 260a/9

i. eyledi 142b/5

‘ilāc : <Ar. Çare, deva.

‘i. 143b/9

‘i. eyledi 155a/1

‘i. idelüm 168a/12

- 'i. ideyin 143b/5
- ilāh** : <Ar. Tanrı, Allah.
i.+ umuz 237b/14
- ilāhī** : <Ar. "Ey Allah'ım" anlamına gelen Arapça bir hitap sözü.
i. 133a/4, 134b/10, 137a/13, 139b/15, 145b/3, 146a/3, 150a/11, 151a/4, 168b/4, 183b/10, 184b/15, 193b/8, 195b/11, 199a/7, 212a/11, 212a/14, 215b/12, 221a/4, 229a/4, 230a/10, 230b/12, 230b/9, 231b/10, 231b/9, 233a/11, 235a/14, 238b/10, 242b/10
cemāl-i i. 157a/2
emr-i i. 156a/8, 158a/11, 158a/2, 158b/15, 159a/7, 159b/1, 159b/13, 160b/8, 161a/14, 161b/15
ḥubb-ı i. 156a/6, 158a/10
ḥükm-i i. 157b/5
luṭf-ı i. 158b/6
rūḥ-ı i. 152b/11
ṭalib-i esrār-ı i. 163a/7, 163b/3, 165b/10
ṭalib-i esrār-ı i. 153a/1, 153b/11, 251b/13
cemāl-i i.+ de 157a/1
- ilāhiyye** : <Ar. Tanrı'ya ait.
ḥazret-i i. 154a/7
kemālāt-ı i. 161b/14
- ma'ārif-i i. 257b/7
merātib-i i. 161a/14
ṭalib-i esrār-ı i. 263b/8
maḥabbet-i i.+ den 155b/10
ma'ārif-i i.+ nūñ 153b/12
cemāl-i i.+ ye 157a/8
ḳudret-i i.+ yi 160a/9
- ile** : İle.
i. 133a/13, 133a/14, 133a/2, 133b/2, 133b/8, 134a/11, 134a/7, 137b/11, 137b/3, 138b/5, 139a/2, 141b/11, 142a/12, 142a/5, 142a/6, 142b/2, 143b/6, 143b/9, 144b/10, 144b/14, 144b/3, 145a/13, 145b/12, 145b/15, 147a/14, 147a/15, 147a/4, 147b/1, 147b/3, 148b/3, 148b/5, 148b/6, 149a/11, 149a/12, 149a/4, 150a/3, 151b/10, 151b/15, 151b/2, 152a/8, 153a/4, 153a/5, 153b/14, 153b/15, 153b/5, 153b/6, 154a/12, 154a/13, 154a/3, 154a/6, 154b/12, 154b/2, 154b/7, 155a/1, 155a/13, 155b/10, 156a/1, 157a/11, 157b/7, 158a/10, 158a/11, 158b/10, 158b/4, 159b/1, 159b/11, 159b/13, 160a/3, 160a/5, 160b/13, 160b/5, 160b/7, 160b/8, 162a/4, 162b/12, 162b/9, 163a/1, 163b/4, 163b/7, 166b/1, 167a/5, 167a/7, 167a/8, 167b/15, 168a/2, 168b/8, 169b/5, 169b/7, 169b/8, 170a/13, 170a/4, 170a/9, 170b/10, 170b/4,

171a/15, 171a/3, 171a/4, 171a/7, 219a/8, 219b/6, 221a/3, 221a/5, 221b/3,
171b/2, 172a/5, 172a/8, 172b/13, 222a/7, 223a/3, 223b/12, 223b/2,
172b/5, 172b/6, 173a/13, 173a/2, 224a/12, 224a/13, 224a/14, 224a/15,
173b/13, 176a/13, 176a/8, 176a/9, 224b/10, 224b/14, 225b/4, 225b/5,
176b/10, 177b/11, 179a/4, 179b/6, 226a/2, 226b/3, 227a/12, 227a/13,
180a/12, 180a/14, 180b/1, 180b/10, 228b/8, 229a/5, 229b/13, 229b/8,
180b/11, 180b/12, 180b/13, 180b/3, 230a/14, 230a/15, 230b/1, 230b/13,
180b/4, 180b/5, 180b/6, 181a/14, 230b/15, 230b/7, 231a/13, 231b/11,
182b/13, 182b/7, 184a/2, 184a/3, 231b/7, 232a/5, 233a/9, 233b/15,
184a/8, 184b/1, 184b/11, 184b/13, 234a/15, 234a/2, 234b/4, 235a/4,
184b/2, 184b/3, 184b/5, 185a/10, 235b/4, 235b/5, 235b/6, 235b/7,
185a/2, 185b/4, 185b/9, 186a/10, 236b/10, 236b/6, 237a/10, 238a/13,
187a/11, 187a/12, 187a/9, 187b/1, 238a/9, 240b/5, 240b/6, 241a/1, 241a/9,
187b/13, 187b/7, 189a/7, 189b/4, 241b/2, 241b/5, 241b/6, 242a/12,
189b/8, 190a/14, 190b/14, 190b/15, 242b/6, 243a/12, 243b/1, 243b/2,
191b/10, 191b/15, 191b/6, 193a/5, 244a/11, 244a/9, 244b/12, 245a/6,
193a/6, 195a/14, 195b/3, 196a/10, 245a/7, 245a/9, 245b/10, 246b/10,
196a/7, 196b/10, 196b/2, 197a/2, 246b/7, 246b/8, 246b/9, 247a/1, 247a/2,
197b/11, 198a/6, 198a/7, 198b/11, 247a/6, 248a/7, 248b/12, 248b/7,
200a/2, 200a/3, 200b/14, 200b/15, 249a/9, 249b/10, 249b/11, 249b/4,
202a/5, 202a/6, 202b/11, 202b/12, 249b/5, 249b/8, 250a/4, 250a/8, 250b/1,
202b/14, 202b/4, 203a/12, 203a/15, 250b/8, 251b/7, 252b/1, 252b/10,
203a/2, 203a/5, 203b/1, 204a/5, 252b/13, 252b/2, 253a/3, 253b/12,
204b/11, 204b/13, 204b/4, 204b/5, 253b/14, 254a/1, 254b/14, 254b/15,
206a/6, 206b/7, 206b/8, 207b/9, 255a/1, 255a/7, 255a/8, 255b/12,
208a/14, 208a/4, 208a/7, 208a/8, 255b/5, 256a/10, 256a/3, 256b/1,
209a/14, 209a/5, 209b/15, 209b/3, 256b/10, 257a/1, 257a/11, 257a/7,
210a/11, 210b/10, 211a/13, 211a/14, 257a/8, 257b/10, 257b/2, 257b/3,
211a/15, 211b/14, 211b/4, 211b/8, 257b/4, 257b/8, 258b/9, 259a/13,
211b/9, 212a/13, 212a/7, 212a/9, 259a/3, 259b/7, 259b/8, 260a/11,
213b/9, 214a/5, 214b/7, 215a/14, 260b/6, 261a/12, 261a/8, 261a/9,
215a/8, 215b/7, 217a/9, 218a/6, 218b/6,

261b/10, 261b/5, 262a/5, 262a/7,
262a/8, 263a/1, 263a/2, 263a/4, 263a/7,
263b/10, 264a/12, 264a/14, 264a/8
açlıg+ i. 181a/15
anlaruñ+ i. 144a/9
anuñ+ i. 140a/10, 146a/5,
147b/8, 149b/12, 149b/3, 169b/4,
192b/15, 196a/10, 199a/11, 236b/3
aşhāb+ i. 133b/11
benüm+ i. 212a/11, 247b/11
bıçağ+ i. 212b/2
bizüm+ i. 205a/10
bunlaruñ+ i. 213b/14
bunuñ+ i. 259b/9
buyuruğum+ i. 209a/12
cemā'at+ i. 262a/9, 262b/12,
262b/13, 262b/14, 262b/9, 263a/11,
263a/12, 263a/3, 263a/5, 263a/8,
263a/9, 263b/3, 263b/7
dil+ i. 260a/10
diliy+ i. 260a/8, 260a/9
fıkh+ i. 257b/3
göñl+ i. 260a/8, 260a/9
göñül+ i. 260a/10
hasan+ i. 222b/7
hazret-i resül+ i. 207a/1
hulq+ i. 167a/12
imām+ i. 261b/12
'ināyetüm+ i. 231b/6
kaşd+ i. 260b/10
kişiy+ i. 186a/15, 239a/8
likāsıy+ i. 161a/11

ma'nāsıy+ i. 171b/13
nazm+ i. 170a/14, 171a/8,
171b/12, 171b/15, 172a/1
od+ i. 257a/15
olmağ+ i. 209a/11
riyā'+ i. 253b/10
şavt+ i. 238b/9
senüñ+ i. 133a/5, 185a/3
sizüñ+ i. 247b/11
şuy+ i. 144b/4, 144b/8
şunuñ+ i. 259b/10
ümmetüñ+ i. 177a/11
vech+ i. 153b/14, 171b/3,
171b/8, 175a/7, 207b/2, 259a/12,
259b/13, 263a/4
virneg+ i. 147a/14
yir+ i. 246b/13
zıkrüm+ i. 187a/9
nev'+ i.+ dür 172a/3
vech+ i.+ dür 172a/2
i. kılğıl 203b/1
i. olur 171a/4
'ile : bkz. *ile*
'i. 203a/5
anası+ 'i. 138b/6
barmağı+ 'i. 207a/12
ne+ 'i. 201b/3, 255a/3
nesney+ 'i. 144a/14
ney+ 'i. 234b/1
olması+ 'i. 141b/14
sebebiy+ 'i. 155b/11

şuyı+ 'i. 166b/6

vāsıtası+ 'i. 259a/6

iled - : İletmek, ulaştırmak.

i.- eler 263a/2

i.- ür 247a/5

i.- ürler 239b/11, 247a/10,
249b/5

ilerü : İleri.

i. 210b/7, 218b/9

ilet - : İletmek, ulaştırmak.

i. 247a/11

i.- di 142a/14, 166b/4

i.- di+ kim 137a/6

i.- ürler 239b/2

ilhām : <Ar. Tanrı tarafından gönle
verilen ilahi duygu ve düşünce.

i. eyler 248b/15

'ilim : bkz. *'ilm*

'i. 147b/4, 147b/7, 224b/4,
224b/8, 229a/15, 234a/15, 236a/11,
241b/8, 252b/9, 253b/12, 253b/14,
255a/8, 256b/1, 258a/1

'i.+ den 179a/6, 196a/4, 262b/10

'i.+ leri 161b/7, 171a/6

'i. olmasa 255a/8

ilk : İlk.

i. 137b/9, 139b/1

illā : <Ar. Mutlaka, özellikle.

i. 142a/12, 156b/5, 163a/7,
171a/4, 186b/10, 186b/8, 186b/9,
190b/3, 200b/13, 217a/9, 218a/4,
225b/3, 230b/6, 252b/10, 253a/2,
253a/3, 258a/13

'illiyye: <Ar. En yüksek.

hikmet-i 'i. 163a/9

'illiyyīn: <Ar. Cennetin en yüksek yeri.

'i. 249a/14

'ilm : <Ar. İlim, bilme, idrak etme.

'i. 148b/5, 148b/6, 150b/12,
167b/7, 183b/11, 185b/12

'i.- i bātındur 161b/9

'i.- i kelām 257b/2

'i.- i nāfi' 252a/12, 255a/7,
257b/8

'i.- i nāfi' ola 252a/14

'i.- i nāfi' dür 255a/5, 263b/11

'i.- i nāfi' i 252a/15

'i.- i zāhirdür 161b/9

'i.+ e 196a/4, 255b/15

'i.+ i 147b/3, 147b/4, 147b/8,
149b/4, 153b/13, 159b/6, 170b/12,
200b/8, 241b/7, 257a/1

'i.+ inden 207a/13

'i.+ ine 225b/7

‘i.+ ini 161a/1, 161a/8
cemî‘-i ‘i.+ ini 257b/6
‘i.+ ümi 170b/11
‘i.+ üñüz 254a/13

‘ilme’l-yaķin : <Ar. Doğru bir bilginin kesinlik açısından ilk aşaması.

‘i. ola 261b/1

‘ilmiyye : <Ar. Tanrı’ya ait.

ķısm-ı aħkām-ı ‘i. 252b/8
aħkām-ı ‘i.+ dūr 252b/7

iltifāt : <Ar. İlgilenme, rağbet etme.

i. eylemedi 207a/5
i. eyleseñ 173a/4, 173a/5, 173a/7

ilyās : Kur’an-ı Kerim’de adı geçen, İsrailoğullarına gönderilmiş olan bir peygamber.

i. 158b/14, 215a/4

imām : <Ar. Önder, lider.

i. 263a/14
i.+ ile 261b/12
i. oldu 223b/4
i. olmağa 172b/7, 223b/4
i. olsun 172b/6, 218a/10,
218a/11, 218a/13

imām ğazzālī : İmam Gazzâlî (ö. 505/1111), fıkıh âlimi, mutasavvıf İslam düşünürü.

i. 246a/8

imām hanīfe : Ebû Hanîfe (ö. 150/767), Hanefilik mezhebinin kurucusu, din âlimi.

i.+ dūr 260b/13

imām-ı ğazzālī : bkz. *imām ğazzālī*

i. 248b/13

imām ķurtubī : Muhammed b. Ahmed Kurtubî (ö. 671/1273), “el-Câmi‘ li-ahkâmi’l-kur’an” adlı kitabıyla tanınan tefsir, hadis ve fıkıh âlimi.

i. 214b/11

imām rāzī : Fahreddin er-Râzî (ö. 606/1210), “Mefâtihü’l-gayb” adlı kitabıyla tanınan tefsir, hadis ve fıkıh âlimi.

i. 264a/2

imām şâfi‘ī : İmam Şâfi‘î (ö. 204/820), Şafilik mezhebinin kurucusu, din âlimi.

i. 260b/10

imāmü’r-rāzī : bkz. *imām rāzī*

i. 172b/8, 234a/9, 246a/5

imāmü'ş-şāfi'īyī : bkz. *imām şāfi'ī*

i. 172b/8

'imāret: <Ar. Bayındır etme.

'i. 149a/4, 219a/15

'i. eylerin 184a/2

imātet : <Ar. Öldürme.

i. 252a/6

imdi : Şimdi.

i. 137b/5, 141a/14, 153a/1, 154a/8, 170a/9, 170b/4, 171a/1, 171b/7, 172a/7, 172a/9, 173a/15, 173b/14, 174b/15, 180a/7, 186a/5, 187a/2, 203b/4, 205b/7, 209a/15, 213b/7, 216b/2, 221a/11, 221b/12, 222b/6, 223a/13, 223a/2, 224a/4, 224b/7, 227a/12, 227b/7, 228b/3, 229a/9, 229b/11, 229b/3, 232a/11, 233b/2, 233b/9, 241a/3, 242a/8, 243a/10, 244b/1, 245b/7, 246b/2, 248a/4, 252a/12, 252a/4, 252b/3, 253a/11, 254b/10, 256a/14, 256a/15, 256b/12, 256b/8, 257a/2, 257a/5, 257b/5, 258a/10, 258a/15, 258b/11, 258b/14, 259b/3, 260a/5, 260b/8, 261a/10

imiş : Ek eylemin öğrenilen geçmiş zaman çekimi.

i. 251b/11

var- i.+ se 196a/5

'imrān: Hazret-i Meryem'in babası.

'i. 136b/7, 136b/8, 137a/2, 140b/1, 140b/2, 140b/7, 145a/2, 145a/4

'i.+ dan 140b/2

āl-i 'i. 144b/15

'imrān: <Ar. Âl-i İmrān Suresi, Kur'an-ı Kerim'in üçüncü suresi.

āl-i 'i.+ dan 240a/9

'imrānice : İbranice.

'i. 226b/9

in - : İnmek.

i. 145b/12, 168b/6, 217a/7, 219a/6, 222a/4, 232a/1

i.- di 133b/6, 135a/6, 139a/14, 145b/13, 145b/14, 151b/8, 173b/7, 192a/3, 208a/14, 213b/4, 214a/8, 214b/2, 215a/12, 215a/13, 217a/11, 217a/3, 219a/8, 222a/4, 232a/1, 232a/10, 232a/11, 232a/6, 232a/7, 232a/8, 232a/9

i.- di+ ki 150a/13

i.- diler 205b/8, 217a/11, 234a/2

i.- düm 172b/15, 173b/3

i.- e 150a/4, 151b/13, 151b/14, 241b/15

i.- ecek 207a/15

i.- en 262a/15

i.- er 236a/12, 236a/4, 236a/5, 236a/7, 236a/8, 236a/9, 246a/2

i.- erdi 150b/7
i.- erken 168b/7
i.- erler 232b/8
i.- iñ 249b/12
i.- mek 188b/1
i.- mekde 154b/13
i.- se 232a/12
i.- sünler 236b/10, 236b/3
i.- üñ 205b/8
i.- üp 167a/8, 167a/9

‘inād : <Ar. Ayak direme.
küfr-i ‘i. 260a/6, 260a/8
‘i. eyledükleri 155a/15
‘i. eyleyüp 143a/11

inan - : İnanmak.
i.- madılar 192a/10
i.- maḳ 258a/1
i.- maya 190a/5
i.- mayanlardur 246a/10
i.- mazsın 211a/3
i.- uruz 190a/5, 192a/7

‘ināyet: <Ar. Lütuf, iyilik.
‘i. eyle 220b/11
‘i. olmaz 258a/8
‘i.+ üm+ ile 231b/6

ince : İnce.
i.+ dür 226a/10, 226a/11,
226a/6, 226a/8

incīl : Hazret-i İsa’ya indirilen kutsal kitap.

i. 142b/10, 143a/8, 153b/6,
177b/8
i.+ de 147a/11, 147a/7, 147a/9,
147b/2, 147b/8, 153a/3, 163b/6,
177b/11, 196b/4
i.+ den 161b/9
i.+ i 170a/6
i.+ üñ 147a/5, 147a/6, 148a/2

incid - : İncitmek.
i.- e 223a/10
i.- ür 136a/14

incit - : İncitmek.
i.- di 223a/11
i.- medin 263b/5
i.- miş 223a/11
i.- mişdür 223a/10

incü : İnci.
i.+ den 164b/10, 175b/12,
241a/12
i.+ yi 191b/11

incüg : Baldır, diz kapağından topuğa kadar olan kısım.
i.+ i 133b/5

incük : Baldır, diz kapağından topuğa kadar olan kısım.

- i.+ lerine 220b/14
- indür - :** İndirmek.
- i. 150a/11
- i.- di 155a/7, 170a/3, 215b/6
- i.- dük 171b/3
- i.- e 171b/6, 240a/10
- i.- gil 150a/6
- i.- mege 234a/11
- i.- sem 233b/7
- i.- sevüz 259b/2
- i.- ürsin 240a/11
- iñen :** Çok, pek, gayet.
- i. 176b/6
- i. 240a/4
- inkār :** <Ar. Kabul etmeme, olanı gizleme.
- küfr-i i. 260a/5, 260a/7
- i. eylediler 192a/5
- i. eylemeyeler 161b/2
- i. eylese 196b/3, 260b/13, 261a/9
- i.+ ı 214a/7
- i. itdiler 135a/4, 183b/8
- ins :** <Ar. İnsan.
- i. 262b/1
- i.+ üñüz 186b/13
- insān :** <Ar. İnsan.
- i. 143a/15, 171b/10, 223b/1, 233b/12, 253a/5, 255a/6
- i.+ a 252b/9
- i.+ dan olur 141b/7
- i.+ uñ 246a/15, 253a/14
- insāniyye :** <Ar. İnsana ait.
- rūh-ı i. 246a/4
- ḥaḳīḳat-i i.+ de 161b/14
- cemī'-i kemālāt-ı i.+ 'yi 154b/4
- cemī'-i mertebe-i i.+ den 261a/15
- inşā'a'llāhu :** <Ar. "Allah nasip ederse" anlamına gelen Arapça bir söz.
- i.- te'ālā 153a/8, 163a/14, 165b/12, 172a/9, 187a/4, 229b/13, 260b/9
- intiḳāl :** <Ar. Geçme.
- i. iderler 185a/5
- intiḳām :** <Ar. Öç, öç alma.
- i. itdi 155a/7
- inzāl :** <Ar. İndirme.
- i. itdi 163b/5
- iplik :** İplik.
- i. 222b/5
- ir - :** Erişmek.

i.- erse 172b/4	i.- medü 218b/13
	i.- ür 259a/8
i' rāb : <Ar. Arap gramerinde, kelime sonlarındaki hareke ya da harfin değişmesi.	irte : Sabah.
i. 259a/12	i. 226b/2
i.+ dan 259a/12, 259a/13	işbāt : <Ar. Kanıtlama.
	i. iderüz 170a/14
irādetu'llāh : <Ar. Allah'ın buyruğu.	ise : Ek eylemin şart çekimi.
i. 156a/12	i. 147b/4, 151a/15, 151b/1,
i' rāz : <Ar. Yüz çevirme, sakınma.	153b/1, 153b/6, 154a/13, 154b/14,
i. iderler 240a/4	154b/6, 155a/8, 155b/10, 156a/7,
iriş - : Erişmek, ulaşmak.	156b/3, 157a/13, 157b/5, 158a/1,
i.- di 155b/15, 168a/2, 173b/5,	158a/2, 158b/6, 159a/7, 159b/13,
174a/8, 176a/15, 176a/9, 179b/10,	160a/11, 160b/7, 161a/14, 161a/3,
205b/12, 205b/13, 215b/8	161b/14, 162a/11, 162a/7, 167a/2,
i.- e 175a/14, 191a/7	169a/13, 173b/10, 183a/10, 183a/3,
i.- iserdür 206a/7	183a/5, 188b/11, 188b/13, 188b/15,
i.- mege 196b/15	188b/3, 188b/4, 188b/5, 189a/2, 193a/5,
i.- mekdür 253a/10	194a/4, 200a/1, 200a/2, 200a/3,
i.- mese 153a/13	202b/10, 202b/14, 202b/7, 205a/15,
i.- mişce 263a/13	210b/2, 213b/2, 247a/13, 247a/5,
i.- se 203a/8, 249b/12, 250a/9,	248b/8, 252b/9, 257b/8, 258a/8
251b/2, 251b/3	bildüñ+ i. 172a/7, 252a/5,
i.- ürler 251b/6, 251b/7	260b/6
i.- ürse 153a/13	gerek+ i. 167b/12, 171a/9,
i.- ürseñüz 189b/1	219b/10, 234a/6, 250a/4, 250a/5
irişdür - : Eriştirmek, ulaştırmak.	isterler+ i. 204a/14
i.- esiz 216b/13	işitdüñ+ i. 254a/9
	itdiy+ i. 158b/15
	itdüñ+ i. 252b/3

korçar+ i. 216b/9
oldıy+ i. 138b/14, 158a/10
olurlar+ i. 196b/6
ölürler+ i. 188b/3
var+ i. 166b/5, 168a/12, 207a/5,
216a/15, 239b/10, 247a/12, 247a/9
varduñ+ i. 192a/6
yatur+ i. 204b/7
i.+ m 193a/10, 193a/15
itmez- i.+ m 193a/12

isfendiyār oğlu behmen : İran'ın
efsanevi kahramanı İsfendiyar'ın oğlu,
Güştâsb'ın ölümünün ardından İran
tahtına geçen kişi.

i.+ den 152a/10

ışhaq : Hazret-i İbrahim'in oğlu,
İsrailoğullarına gönderilmiş olan bir
peygamber.

i. 145a/3, 145a/6, 156b/2,
156b/5, 156b/8

i.+ dur 156a/10

ışhaq ibn-i ibrâhîm : bkz. *ışhaq*

i. 228b/4

isim : bkz. *ism*

i.+ dür 156b/11, 157b/2, 161a/12

i. kıılır 259a/11

i.+ ler 179b/5, 259a/11

i.+ lerinden 159b/7

iskender : Meşhur Makedonya kralı.
i. 152a/10

islām : <Ar. İslam, İslam dini.

i. 139b/7, 169a/15, 172b/4,
192b/9, 197b/5, 208a/4, 209a/13,
210b/4, 224a/13, 226a/5, 242a/7,
259b/11

i.+ a 146b/1, 146b/9, 198b/13,
207b/9, 223a/15, 224a/11

i.+ dan 256a/4

i.+ dur 155a/12

i.+ ı 173a/10, 224a/13, 224a/14

ism : İsim, ad.

i.- i bedî' dür 154a/11

i.- i melekdür 154a/14

i.- i şıfat 154b/1

i.+ dür 157b/2, 157b/3

i.+ e 154a/5

i.+ i 162a/12, 256a/5

i.+ idür 171a/8

i.+ indendür 156a/15

i.+ ine 157b/15, 161a/2

i.+ ini 161a/1

i.+ inüñ 158b/9

i.+ üdür 156b/10

isma'îl : Hazret-i İbrahim'in oğlu,
İsrailoğullarına gönderilmiş olan bir
peygamber.

i. 156a/6, 156b/5, 156b/7,
162b/7, 195a/1, 263a/10

i.+ dūr 156a/9

i.+ e 177a/12

i.+ ũñ 156a/13, 162b/7, 177a/13

‘işmet : <Ar. Haramdan uzak olma,
günahsızlık

‘i.+ ine 225b/10

ismiyye : <Ar. İsm'e ait, isimle ilgili.

‘uķalā’-ı i.+ nũñ 255b/9

ismu’ llāh : <Ar. Allah’ın ismi.

i. 258b/8

i.+ dur 154a/8

ismü a ‘zam : <Ar. Allah’ın en büyük
ismi.

i. 234a/3

i.+ ı 234a/4

ismü’ l- ‘alīm : <Ar. Alīm ismi,
Allah’ın güzel isimlerinden biri, her
şeyi bilen, ilmi sonsuz olan.

i.+ dūr 158b/2

ismü’ l- a ‘zam : <Ar. Allah’ın en büyük
ismi.

i.+ dur 162a/12

ismü’ l- ‘azīm : <Ar. Azīm ismi,
Allah’ın güzel isimlerinden biri, aklın
alamayacağı kadar ulu olan.

i.+ dūr 159b/4

ismü’ l- ‘azīz : <Ar. Azīz ismi,
Allah’ın güzel isimlerinden biri, eşsiz
kudret sahibi, her şeye galip olan.

i.+ dūr 155b/14

ismü’ l- berr : <Ar. Berr ismi, Allah’ın
güzel isimlerinden biri, şefkatli ve
kerem sahibi olan.

i.+ dūr 154b/1

ismü’ l- cebbār : <Ar. Cebbār
ismi, Allah’ın güzel isimlerinden biri,
herkese cebrecek güçte, azamet ve
kudret sahibi olan.

i.+ dur 156a/11

ismü’ l- celīl : <Ar. Celīl ismi,
Allah’ın güzel isimlerinden biri, ululuk
sahibi olan.

i.+ dūr 158a/14

ismü’ l- cemīl : <Ar. Cemīl ismi,
Allah’ın güzel isimlerinden biri, bütün
güzelliklerin sahibi olan.

i.+ dūr 159a/3

ismü'l-eḥād : <Ar. Ehad ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, yegâne, bir tek olan.

i.+ dūr 161b/4

ismü'l-fi'l : <Ar. Arap gramerinde, eylem bildiren isim.

i.+ ũñ 154a/11, 154b/11, 154b/3, 155a/13, 155a/6, 155b/5, 156a/15, 156a/3, 156b/10, 157a/9, 157b/1, 157b/13, 158a/8, 158b/12, 158b/4, 159a/3, 159a/12, 159b/6, 160a/8, 160b/3, 161b/10

ismü'l-ḡaffār : Gaffār ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, günahları örten, bağışlayan.

i.+ dur 158b/11

ismü'l-ḡafūrī : Gafūr ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, affı çok olan, çok şefkat gösteren.

i.+ dūr 160a/15

ismü'l-ḡanī : <Ar. Ganî ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, kendinde ve sıfatlarında her türlü gereksinimden uzak olan.

i.+ dūr 157b/10

ismü'l-ḥaḳ : <Ar. Hak ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, varlığı sürekli olan.

i.+ dur 161a/5

ismü'l-ḥakīm : <Ar. Hakīm ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, hikmet sahibi olan.

i.+ dūr 159a/10

ismü'l-ḥalīm : <Ar. Halīm ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, kızgınlıkla hareket etmeyen, yumuşak davranan.

i.+ dūr 156a/1, 156a/13

ismü'l-ḥamīd : <Ar. Hamīd ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, övgüye layık olan, övülen.

i.+ dūr 160b/12

ismü'l-ḳādir : <Ar. Kādir ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, her şeye gücü yeten, mutlak güç sahibi olan.

i.+ dūr 157a/15

ismü'l-ḳahhār : <Ar. Kakhhār ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, yegâne güç sahibi, her şeye galip ve hakim olan.

i.+ dur 155a/13

ismü'l-kavî : <Ar. Kavî ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, kudreti sonsuz olan, her şeye gücü yeten.

i.+ dür 159a/11

ismü'l-ḳayyûm : <Ar. Kayyûm ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, bütün kainatı idare eden, varlığının devamı için hiçbir şeye ihtiyacı olmayan.

i.+ dur 160b/10

ismü'l-kebîr : <Ar. Kebîr ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, zâtı ve sıfatları bilinemeyecek kadar yüce olan.

i.+ dür 157a/6

ismü'l-kerîm : <Ar. Kerîm ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, lütuf ve ihsanı bol olan, kerem sahibi.

i.+ dür 158a/7

ismü'l-ḳuddûs: <Ar. Kudûs ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, her türlü eksiklik ve kusurdan uzak olan.

i.+ dur 154b/9

ismü'l-mâcid : <Ar. Mâcid ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, şanı yüce, lütuf ve ihsanı bol olan.

i.+ dür 158a/5

ismü'l-metîn : <Ar. Müttakîn ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, kudretinin sonu olmayan.

i.+ dür 159b/6

ismü'l-muḫsî : <Ar. Muḫsî ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, yaratılmış ve yaratılacak varlıkların tamamının sayısını, her şeyi bütün ayrıntılarıyla bilen.

i.+ dür 155b/4

ismü'l-müheymin : <Ar. Müheymin ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, bütün işleri idare eden, her şeyi gözetten.

i.+ dür 155b/3

ismü'l-mü'min : <Ar. Mümin ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, sözüne güvenilen, gönüllerde güven duygusu uyandıran.

i.+ dür 155a/11

ismü'l-müte'âl : <Ar. Müteâl ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, her şeyden yüce olan.

i.+ dur 154b/10

ismü'l-mütekebbir : <Ar. Mütekebbir ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, zâtı ve sıfatı en yüce olan.

i.+ dür 156b/9

ismü'l-vâhid : <Ar. Vâhid ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, eşi ve benzeri olmayan, bir ve tek olan.

i.+ dūr 160a/14

ismü'l-vâlî : <Ar. Vâlî ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, her şeyi tek başına idare eden.

i.+ dūr 160a/9

ismü'l-vedûd : <Ar. Vedûd ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, çok şefkatli, çok seven ve sevmeye uygun olan.

i.+ dur 157a/7

ismü'n-nûr : <Ar. Nûr ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, nur sahibi, her şeyi aydınlatan.

i.+ dur 157a/12

ismü'ş-şabûr : <Ar. Sabûr ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, sabırlı olan, günahkarları cezalandırmada acele etmeyen.

i.+ dur 157b/12

ismü's-selâm : <Ar. Selâm ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, selametın kaynağı olan, esenlik veren.

i.+ dur 155a/2

ismü'ş-şıfat : <Ar. Sıfat ismi, Allah'ın insanlar tarafından bilinmesini sağlayan kavramlar anlamında bir kelâm terimi.

i. 154b/9, 155a/12, 155a/4, 155b/4, 156a/1, 156a/13, 156b/9, 157a/15, 157a/7, 157b/11, 158a/7, 158b/11, 158b/2, 159a/11, 159a/3, 159b/5, 160a/15, 160b/12, 161a/12

i.+ uñ 160a/5, 161a/6, 161b/5

ismü'ş-şekûr : <Ar. Şekûr ismi, Allah'ın güzel isimlerinden biri, kulun her türlü iyiliğine karşı sayısız nimetler veren.

i.+ dur 155a/5

ismü'z-zât : <Ar. Zat ismi, Allah'ın kendisi, hakikati anlamında bir kelâm terimi.

i. 154a/14, 154a/8, 154b/8, 155a/11, 155a/2, 155b/13, 155b/2, 156a/10, 156b/9, 157a/12, 157a/6, 157b/9, 158a/14, 158a/5, 158b/9, 159a/1, 159a/9, 159b/4, 160a/14, 160b/10, 161a/5, 161b/3

i.+ uñ 160a/2, 160b/14

isrâfîl : Dört büyük melekten kıyamet günü sura üflemekle görevlendirilmiş olan melek.

i. 194b/12, 229b/2, 229b/3,
240b/13

i.+ den 230a/4, 230a/8

i.+ e 194b/12

i.+ i 230a/1

issi : Sahip.

i. 224b/8, 225a/11

i. ola 185b/12

iste - : İstemek.

i. 149a/11, 206a/8, 208b/15,
242a/3

i.- di 142a/6, 239a/14

i.- diler 143a/11, 143b/1,
150a/10, 205b/5, 222b/11

i.- dügin 150a/5

i.- dükleridür 133b/15

i.- düm 136b/1, 188b/1, 223a/1,
239a/15

i.- mege 243b/3

i.- mese 187a/15

i.- mesünler 188b/12

i.- meye 147b/3

i.- meyeler 182b/3

i.- mezin 175b/5, 176b/15,
231b/2, 231b/4

i.- ñ 186b/10, 186b/11, 186b/9

i.- r 187b/4, 217b/2, 219a/13,
227b/3, 243a/5

i.- rin 175b/6, 178a/15, 178b/1,
231b/4, 243b/7

i.- rler 176b/15, 177a/4, 232b/15,
232b/8, 233b/1

i.- rler+ ise 204a/14

i.- rse 223b/11, 243b/7

i.- rseñ 149a/11, 198b/10, 206a/7

i.- rsin 135a/15, 178a/13

i.- se 178b/2, 184b/4, 187b/4,

195b/10, 250a/4

i.- señ 185a/4

i.- sünler 188b/12

i.- ye 185b/13, 196a/13

i.- yene 147b/13, 147b/14

i.- yenlerden 187a/15

i.- yeyin 185a/3

i.- yü 205a/15, 205b/11

istiğfar: <Ar. Tövbe etme.

i. eyler 241b/1

i. eylese 147a/8

i. eyleye 239a/5

i. idenleri 196a/14

i. ider 243a/2, 243a/4

i. iderler 236a/2, 241b/8

i. iderse 243b/8

i. idüñ 186b/12

i. itdi 159a/14

istiğāmet : <Ar. Allah'ın buyruklarına
göre yaşama.

i. 254a/10

i. olmayınca 254a/10

i.+ üñ 254a/14

istikbāl : <Ar. Karşılama.

i. itdiler 206b/13

iş : İş, amel.

i. 141b/15, 169a/9, 221b/9

i.+ de 257a/14

i.+ den 245a/14

i.+ i 227b/7, 237a/8

i.+ inde 259a/5

i.+ ine 251b/14

i.+ inüñ 199a/12

i.+ inüz 237a/7, 245b/6

i.+ ler 159b/14, 193a/11,

193a/13, 193b/2

i.+ leri 169a/8

i.+ lerinden 159b/14

i.+ üm 204b/3

i.+ ümde 240b/9

işâret : <Ar. Belirti, iz.

i. 142a/12

ebyen-i i. 153a/4

i.+ dür 148a/6, 148a/7

i. eyledi 167a/8, 174b/5, 194b/1,

212a/8

i.+ i 172a/5

i. olur 208a/13

işbu : Bu, işte bu, özellikle bu.

i. 137a/10, 138b/5, 138b/7,

139a/12, 139b/10, 146b/8, 150a/8,

151b/10, 153b/12, 154a/1, 163a/3,

170b/15, 171a/1, 174a/1, 176b/12,

179b/11, 179b/5, 180a/5, 183b/2,

184b/4, 187a/2, 187b/12, 190b/2,

200b/13, 201b/13, 203b/8, 206a/10,

206a/15, 209a/5, 212a/10, 215a/15,

217a/2, 218a/3, 219b/15, 220b/14,

221a/1, 222a/14, 222b/9, 228b/3,

234a/12, 238a/5, 242a/11, 242b/6,

247a/11, 250a/10, 252b/3, 252b/7,

253a/3, 253a/4, 253a/6, 257a/14,

257b/4, 259a/10, 259a/14, 263b/9

i.+ nlaruñ 200b/12

işde : İşte.

i. 135a/15, 169a/12, 192b/2,

192b/3

işid - : İşitmek.

i.- e 147b/3

i.- elüm 261a/2

i.- ıcek 198a/14, 245a/11

i.- ür 167a/2, 222a/13

i.- ürdi 167a/3

i.- ürdüm 142a/2

i.- ürüz 168b/5

işidil - : İşitilmek, duyulmak.

i.- ür 244b/14

işit - : İşitmek, duymak.

i.- di 133a/6, 134b/4, 136b/15,

138a/14, 138b/6, 141a/6, 151a/3,

160a/7, 166a/12, 175a/12, 180b/14,
190a/6, 197b/7, 201a/10, 206b/12,
207b/7, 209b/14, 211b/6, 217a/13,
218b/4, 220b/4, 222a/4, 238b/7

i.- diler 136a/11, 144a/12,
206a/11, 209b/3, 211b/4, 212a/4,
217a/10, 218a/14, 222a/8, 241b/14

i.- dük 197a/4

i.- düm 172b/12, 172b/2, 173a/3,
173a/5, 179a/8, 214b/9, 221a/15,
224b/1, 242b/12

i.- düñ+ ise 254a/9

i.- medi 187a/2, 230b/13,
230b/6, 244a/1

i.- medüm 242b/13

i.- mesün 178b/4

i.- meyeler 237b/13

i.- mezdi 245a/1

i.- se 230b/13

i.- señ 242a/5

i.- sünler 208a/10

işitdür - : İşittirmek, duymasını
sağlamak.

i.- ürin 184a/12

işkāl : <Ar. Güçlük.

i. 171a/5

işle - : İşlemek, yapmak.

i.- di 151a/3, 165b/5, 240b/9

i.- diler 180a/7, 233b/2

i.- medi 137b/4, 137b/5,
161a/10, 167a/13, 239b/13

i.- medin 141b/15

i.- mege 137b/4, 197b/9, 234b/3,
245a/7

i.- mekde 243a/8

i.- mekdür 263b/12

i.- meñ 148a/9

i.- mesün 140b/4

i.- mez 173b/10

i.- mez ola 169a/9

i.- mezüz 189b/12

i.- r 244b/4, 244b/6, 244b/8

i.- rler 235b/11

i.- rse 173b/10

i.- rsin 198b/11

i.- rsiz 144a/10, 186b/12

i.- se 146b/8, 173b/8, 189b/11,
195a/12, 195a/13, 233a/10, 239a/3,
239a/4

i.- sün 206a/3

i.- yelüm 198b/4

i.- yem 196a/3

i.- yen 238b/9

i.- yene 134b/10

i.- yüp 233a/12

işled - : İşletmek, yaptırmak.

i.- e 186b/2

işlet - : İşletmek, yaptırmak.

i.- düñ 134b/11

iřtiyāk: <Ar. Özlem, özleme, güçlü istek.

i.+ dan 158a/3

i.+ indan 138b/11

it - : Etmek, eylemek, yapmak.

ķabūl i. 210a/4

āh i.- di 139a/13

beyān i.- di 163b/5

cebr i.- di 156a/12

da‘vet i.- di 169b/8, 214b/8

du‘ā i.- di 149a/8

fā‘ideler i.- di 207a/13

farz i.- di 261b/5

ġalebe i.- di 152a/11

ħamd i.- di 201a/11

ħareket i.- di 241a/8

ħatā’ i.- di 202b/10

ħıfz i.- di 157b/3

īřār i.- di 156a/7

‘ibādet i.- di 145b/6

icābet i.- di 156b/1

iħtiyār i.- di 144b/10, 144b/3

iķtizā i.- di 158a/12, 158b/15, 159b/1, 160b/8, 161a/14

iķtizā’ i.- di 156a/8, 157a/11, 161b/15

intikām i.- di 155a/7

inzāl i.- di 163b/5

istiġfār i.- di 159a/14

ķabz i.- di 155b/8

ķahr i.- di 155a/13

ķāyim i.- di 245b/3

kesr i.- di 156a/11

mesh i.- di 143b/6

muħāsebe i.- di 156b/2

muħkem i.- di 159b/6

naķil i.- di 152b/8

nazar i.- di 165b/14

nefh i.- di 143b/2

‘ořmān i.- di 201b/3

‘özr i.- di 220a/2

pāre i.- di 133b/6

ref‘ i.- di 152a/12

sefer i.- di 224a/8

řenā’ i.- di 187b/10

ta‘aķķul i.- di 257b/8

tāhir i.- di 141a/8

tebaşur i.- di 180b/14

te’ħīr i.- di 159a/14

terķīb i.- di 233b/13

va‘de i.- di 210a/3

yezīd i.- di 227b/7

zāhir i.- di 171b/4, 171b/5, 206b/6

i.- diy+ ise 158b/15

i.- di+ ki 159a/7

i.- di+ kim 158a/2, 158b/7, 161a/4

i.- digi+ çün 161b/5

hicret i.- diginden 215b/9

āřikāre i.- diler 220a/4

cem‘ i.- diler 211b/5

cenk i.- diler 213a/5

du‘ā i.- diler 133b/3, 194a/9
 esīr i.- diler 211a/7
 ḥabs i.- diler 133a/12
 ḥamle i.- diler 211b/11
 ih̄tilāf i.- diler 175a/6, 180b/4
 inkār i.- diler 135a/4, 183b/8
 istiḳbāl i.- diler 206b/14
 ittifaḳ i.- diler 204b/1, 259b/13
 la‘net i.- diler 227b/8
 naẓar i.- diler 149a/1, 149a/2
 rivāyet i.- diler 190b/6
 ūḣekk i.- diler 183b/7
 yaŷ i.- diler 221b/4
 yāz i.- diler 190b/9
 naẓar i.- dilerse 257a/6
 iḳtiẓā i.- dü 159b/13
 iḳtiẓā’ i.- dü 160a/11
 cūr’et i.- dügi 255b/2
 fetḥ i.- dügi 155b/6
 ḳabẓ i.- dügi 155b/7
 i.- dügi+ çün 157b/15
 ‘ibādet i.- dügidür 193a/2
 ih̄sān i.- dügin 188b/11
 tefriḳa i.- düginden 252a/2
 tevāzu‘ i.- düginden 167a/15
 ih̄yā i.- dügine 161b/1
 ‘ibādet i.- düginedür 255b/2
 hicret i.- düginüñ 209a/15
 tereddüd i.- dügüm 193a/9
 ḳısmet i.- dügüme 181a/3,
 243b/3
 naẓar i.- dügümi 181b/3
 beyān i.- dük 186a/6
 ḳabẓ i.- dük 232b/4
 ḥabs i.- dükleridür 133b/13
 i.- düm 201a/8
 ‘afv i.- düm 199a/6, 201a/9
 ‘ār i.- düm 199a/2
 ‘azl i.- düm 177a/8
 beyān i.- düm 172a/7
 gülistān i.- düm 198b/12
 ‘ibādet i.- düm 149b/9
 ih̄tiyār i.- düm 194b/3, 245b/1
 ḳabẓ i.- düm 251a/14
 mi‘rāc i.- düm 192a/12
 muṭī‘ i.- düm 206a/2
 naẓar i.- düm 221a/5
 nezir i.- düm 142a/11
 ‘özür i.- düm 215a/15
 raḥmet i.- düm 250a/1
 su‘āl i.- düm 176b/12
 ūḣükür i.- düm 183b/9
 taḥfīf i.- düm 173b/6
 terk i.- düm 149b/10
 teveccüh i.- düm 154a/2
 va‘de i.- düm 189a/7
 velī i.- düm 160b/15
 ārzü i.- düñ 231b/10
 ‘ibādet i.- düñ 149b/9
 taḳdīr i.- düñ 134b/10
 i.- düñ+ ise 252b/3
 ḳabẓ i.- düñüz 232b/3
 secde i.- dürdi 144b/1
 müŷāhede i.- dürmek 156a/1

āh i.- medi 139b/1
 ʿazl i.- medüm 177a/8
 ʿazāb i.- mege 146a/14, 192b/9,
 197b/5, 197b/9
 ihyā i.- mege 252a/6
 izhār i.- mege 221b/15
 tekml̄ i.- mege 163a/14
 ticāret i.- mege 209b/8
 zabṭ i.- mege 190b/8
 aṣṣı i.- mek 253a/10
 ʿazāb i.- mek 202b/13
 āzād i.- mek 203a/14
 fānī i.- mek 252b/13
 giñ i.- mek 188b/4
 īṣār i.- mek 252b/13
 ʿibādet i.- mek 141a/3, 184b/4,
 264a/12
 ihyā i.- mek 252b/12
 ikrām i.- mek 152a/2
 maḥy i.- mek 252b/14
 naẓar i.- mek 225b/10, 225b/7
 nefḥ i.- mek 143b/2, 143b/3
 nesne i.- mek 202b/11
 raḥmet i.- mek 202b/10
 riʿāyet i.- mek 260b/15
 ṣükür i.- mek 150b/4
 taṣdīk i.- mek 190b/9
 taʿzīm i.- mek 210b/3, 264a/5
 tevbe i.- mek 264a/14
 ziyān i.- mek 253a/10
 i.- mek oldı 259b/6
 ḳabz i.- mekde 193a/9
 tecelli i.- mekde 155b/2
 i.- mekdür 259b/10
 ʿadil i.- mekdür 253b/7
 cemʿ i.- mekdür 169b/15
 ḥareket i.- mekdür 171a/13
 ṣabr i.- mekdür 253b/8
 taḥṣīl i.- meklik 234a/15
 ḳatı i.- mem 177b/15
 ʿacele i.- meyeler 262b/8
 ʿafv i.- meyem 199a/7
 ʿazāb i.- meyem 150a/9
 beglik i.- mez 213a/8
 saġ i.- mez 193a/15
 i.- mez+ isem 193a/12
 ḥamīr i.- mezden 231a/10
 hicret i.- mezden 191b/13
 ʿār i.- mezdi 167b/12
 ʿazāb i.- mezin 146b/3
 ḳabül i.- mezin 239b/4
 tereddüd i.- mezin 193a/9
 i.- mezler 232a/4
 ḥasta i.- mezsem 193b/1
 böyle i.- mezseñ 185a/11
 gibi i.- mezüz 210a/9
 cenk i.- miş 193a/5
 ḳalem i.- miş 153b/2
 terk i.- miş 145a/9
 ḥıfz i.- miş olalar 171b/1
 vefā i.- miş olur 145b/8
 cefā i.- miş olurın 203a/11
 i.- miş+ idi 155b/5, 156a/4
 vefā i.- se 145b/8

- ‘ibādet i.- sün 135b/11
ih̄tiyār i.- sünler 234a/6
- it** : Köpek.
i. 260b/11
i.+ ler 240a/5
i.+ lerine 240a/5
- ‘itāb** : <Ar. Azarlama.
‘i.+ ın 133a/8
- i‘tibār** : <Ar. Saygınlık.
i. 154a/12, 154a/13, 154b/12,
154b/2, 160b/13, 191b/10, 255a/1
i.+ dan 156b/3
i. eyleme 171a/1
i. eylemedüm 172b/14
i. eylemeye 182a/12
i. eyleyüp 163a/11
i.+ ı 170a/11, 170a/13
- i‘tikād** : <Ar. İnanç.
i. 147b/1, 202b/7, 255a/11,
259b/12, 260a/10, 260a/7
i.+ ı 171a/1, 255a/11
i. ider 255a/2
i.+ larına 258b/1
- iṭlāk** : <Ar. Adlandırılmak, denilmek.
i. olınur 170b/2
- ittifāḳ** : <Ar. Birlik, fikir birliği,
anlaşma.
i. eylediler 225b/5
i. itdiler 204b/1, 259b/13
- ittikā** : <Ar. Dayanma.
i.+ dandur 259b/6
- ‘ivaż** : <Ar. Bedel, karşılık.
‘i. 154b/3, 186a/10
‘i.+ ı 184a/5, 184a/6
- iy** : Ey, seslenme sözü.
i. 134b/7, 148a/8, 149b/11,
149b/5, 150b/5, 153a/1, 153b/11,
163a/7, 163b/3, 165b/10, 184b/13,
186b/3, 186b/7, 187a/10, 188a/6,
193b/12, 209b/11, 216b/2, 219a/11,
219a/9, 228b/3, 233a/11, 233b/3,
235a/12, 235a/3, 235a/9, 235b/10,
236a/12, 236a/9, 236b/11, 236b/14,
236b/2, 236b/5, 237b/14, 238a/2,
238b/11, 238b/9, 244b/1, 245a/14,
245a/2, 245a/4, 247a/3, 247a/7, 247b/1,
247b/10, 249b/10, 250a/9, 250b/4,
251b/13, 263b/8
- iz** : İz, belirti.
i.+ in 205a/6
- izāfāt** : <Ar. İzafetler, bağıntılar.
i. 170a/11

- ‘izām** : <Ar. Ululuk, büyüklük.
şifāt-ı ‘i.+ inuñ 223a/13
- izār** : <Ar. Vücudun alt kısmını örten giyecek.
i. idinüp 136a/7
- i‘zāz** : <Ar. Ağırılama.
i. idüp 158b/5
- izhār** : <Ar. Ortaya çıkarma.
i. eyleye 159a/1
i. itmege 221b/15
- izlāl** : <Ar. Küçük görme.
i. iderdi 158b/5
- izle -** : İzlemek.
i.- yü 205a/6
- ‘izzet** : <Ar. Yücelik, ululuk; ikram.
‘i. 177a/4, 239b/8, 263a/2
‘i.+ e 155b/15
‘i. eyle 147b/9
‘i.+ i 193a/2
‘i. ider 239b/13
‘i. iderin 177a/4
‘i.+ üm 133a/9, 138b/10,
178a/15, 179b/8, 182b/8, 185a/11,
194b/14, 197b/4, 199a/5, 202b/9,
227a/11, 231a/7, 237b/12, 241a/9
- ‘i.+ üñ 230b/12, 230b/15,
230b/5, 230b/9
- ‘izzetle -** : <Ar. + Tr. Ululamak.
‘i.- di 209a/13
- ķabaķ** : Kabak ağacı.
ķ. 136a/4, 136a/5
- ka‘be** : <Ar. Müslümanların kiblesi,
Mekke’de bulunan kutsal sayılan bina.
k. 166a/8, 172a/15, 199a/14,
209b/12, 213b/3, 241b/10, 263a/11
k.+ de 166a/10, 166a/9, 191a/5,
241a/4
k.+ de olurdu 191a/4
k.+ den 166b/1, 176a/5, 194a/12
k.+ den eylemedi 191a/2
k.+ nün 166a/7, 209b/11,
213a/14
k.+ ye 203a/2, 208b/13, 209a/4,
262a/13
k.+ ‘yi 194a/11, 194a/7, 256a/11
- ķābe** : <Ar. Uzaklık.
ķ. 174b/15
- ķābe ķavseyin** : bkz. *ķābe ķavseyin*
ķ. 174b/14
ķ.+ de 176a/11
sırr-ı ķ. 163b/8

ķābe ķavseyn : <Ar. Hazret-i Muhammed'in Miraç gecesinde Allah'a yakınlığının iki yay ucu aralığı kadar olduğunu bildirmek için kullanılmış ifade.

ķ.+ e 176a/2, 176a/9, 176a/15, 179b/10

ķ.+ i olup 163b/8

ķab : Kabuk.

ķ.+ ı 238a/14

ķabīle : <Ar. Boy, topluluk.

ķ.+ den 204a/12

ķābız : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, dilediğinin rızkını daraltan, canlıların hayatlarına son veren.

ķ.+ dur 155b/6

ķābil : <Ar. Olabilir; kabul eden.

ķ. 259b/14

ķ.- i şiddet 259b/15

ķ.+ lerdür 146b/9

ķābili'z-zevāl : <Ar. Yok olmayı kabul etme.

ķ. 260a/1

ķābin : <Far. Erkeğın nikahta geline verdiği para.

k. kıllalar 222b/12

ķabir : bkz. *ķabr*

ķ.+ de 146a/10, 246a/11, 248a/11, 248b/14, 249a/7, 249b/4, 261a/6

ķ.+ dedür 223a/6, 249b/6, 249b/8

ķ.+ den 177b/6, 202b/2, 223a/5, 249a/2

ķ.+ lerinde 222b/1

ķ.+ lerüñ 188b/4

ķabr : <Ar. Mezar.

'azāb-ı ķ. 248b/13, 249a/4

ķ.+ den 222a/3

ķ.+ e 146a/8, 148a/14, 188b/4, 202b/1, 202b/3, 202b/4, 202b/6, 248a/8

ķ.+ i 202b/4, 250b/2

ķ.+ im 220a/15

ķ.+ in 191b/3, 191b/5, 202a/15, 247a/11, 248b/6, 262a/7

ķ.+ inde 184b/1, 202a/7, 222a/10, 222a/12, 247a/14

ķ.+ inden 202a/7, 202b/7, 224a/6, 262b/13, 263a/1

ķ.+ ine 144a/2, 214b/8, 221b/3, 223a/4, 236a/9, 248a/15, 250b/3, 262a/7

ķ.+ ler 219a/15

ķ.+ üñ 187b/16

ķabül : <Ar. Razı olma.

ķ. eyle 193a/3, 231a/5, 235a/3
ķ. eyledi 195b/12, 224a/15
ķ. eylediler 245b/7
ķ. eyledüm 194a/3, 235a/5
ķ. eyledüñüz 245b/7
ķ. eylemesem 203a/10
ķ. eylemeye 182a/8
ķ. eylemeyesin 195a/11
ķ. eylemez 236a/9
ķ. eyleñ 149b/4
ķ. eylerin 193a/8
ķ. eylesünler 149b/5
ķ. eyleye 139a/7, 196a/3
ķ. eyleyem 240a/14
ķ. eyleyeyin 193a/4
ķ. eyleyüp 152a/6, 206a/9,
225a/4
ķ. iderin 199b/11, 199b/13,
199b/3, 199b/6, 199b/8, 200a/2, 200a/3
ķ. ideyin 196a/14, 243a/1
ķ. idüp 173a/7, 195b/10
ķ.+ idür 261a/5
ķ. it 210a/4
ķ. itmezin 239b/4
ķ. olmaz 203b/2

ka'bü'l-aḥbār : <Ar. Sahabilerden pek çok hadis rivayet etmiş din âlimi.

k. 136b/6, 145b/7, 146a/15,
150b/10, 175a/10, 180a/11, 235a/13,
237a/9, 242b/13, 247b/3

ķabz : <Ar. Ruhu teslim alma.
ķ.- ı rûḥ eylemege 217b/6
ķ.- ı rûḥ iderin 217b/7
ķ. eyledi 221a/9
ķ. eyleme 217a/13
ķ. eylemege 219b/5
ķ. eylemege- 219b/4
ķ. eylemekden 217b/11
ķ. eyler 246b/10, 246b/7,
246b/8, 246b/9
ķ. eyleye 219b/15
ķ. eyleyem 219b/6
ķ. ideyin 219b/9
ķ. itdi 155b/8
ķ. itdügi 155b/7
ķ. itdük 232b/4
ķ. itdüm 251a/14
ķ. itdüñüz 232b/3
ķ. itmekde 193a/9
ķ. olundu 221b/15

ķabza : <Ar. Tutulacak yer.
ķ.+ sından 175a/4

ķaç - : Kaçmak.

ķ.- a 185b/14
ķ.- arlar 185a/5
ķ.- dı 139a/9, 141b/12, 151a/8,
211b/2, 211b/8
ķ.- dılar 190a/10, 211b/13,
212a/4, 214a/9
ķ.- maya 169a/13, 236b/7

kaç : Kaç, kaç kez.

ķ. 201a/12

kaçan : Ne zaman.

ķ. 134b/14, 135b/3, 137a/8,
138a/6, 138b/6, 142a/2, 145b/5, 146b/6,
147a/3, 153a/10, 153a/15, 167a/3,
167b/9, 173b/7, 176a/15, 178b/6,
182a/1, 182a/2, 182b/7, 182b/9,
184a/10, 185a/14, 186a/12, 186a/13,
186a/9, 187b/10, 187b/11, 187b/12,
187b/13, 187b/8, 188a/3, 189b/13,
189b/14, 192b/10, 192b/9, 193a/7,
193a/8, 198a/5, 198b/8, 199a/11,
202b/9, 203a/2, 203a/4, 203a/8,
206b/14, 220b/14, 220b/15, 220b/4,
223a/3, 229b/6, 231a/1, 231a/4, 232b/2,
232b/9, 233a/9, 234a/1, 235a/8,
235b/13, 235b/8, 236a/10, 236b/15,
237b/13, 237b/3, 237b/5, 238a/15,
238a/3, 239a/12, 239a/3, 240b/14,
242a/3, 242a/4, 242b/9, 243a/6, 243b/6,
243b/8, 244a/12, 244a/14, 245a/1,
245a/13, 245a/15, 245a/3, 245b/1,
245b/10, 245b/11, 245b/12, 245b/13,
245b/15, 245b/3, 245b/4, 245b/5,
245b/6, 246a/1, 246a/11, 246a/9,
246b/11, 246b/12, 247a/15, 247a/3,
247a/5, 247b/4, 247b/7, 247b/9, 248a/2,
248a/3, 248a/8, 249a/7, 249b/11,
249b/9, 250a/2, 250a/3, 250a/6, 250a/9,

250b/1, 250b/11, 250b/13, 250b/3,
250b/5, 250b/6, 250b/8, 251a/2, 254b/4,
255a/2, 256a/1, 257a/4, 261b/4,
262a/10, 262a/11, 262a/13, 262a/14,
262a/15, 262b/1, 262b/2, 262b/3,
263a/15, 264a/3

ķ.+ ki 188a/15, 205b/10, 215b/5,
218a/1, 220b/13, 226b/6

ķ.+ kim 133b/7, 134a/14,
134a/2, 135a/5, 135a/6, 136a/11,
138b/13, 139a/9, 139b/9, 141b/12,
141b/8, 141b/9, 142a/6, 142a/9, 143a/5,
143a/8, 143b/1, 144a/5, 151b/2, 151b/5,
152b/6, 154a/13, 154b/13, 154b/6,
155a/8, 155b/1, 155b/9, 156a/6,
156b/12, 156b/2, 157a/10, 157b/15,
157b/4, 158a/10, 158b/14, 158b/6,
159a/14, 159a/15, 159a/6, 159b/12,
160a/10, 160b/6, 161a/13, 161a/3,
161b/13, 162a/10, 162a/15, 162a/5,
164b/12, 166a/15, 166a/4, 169a/13,
174a/8, 174b/1, 178a/12, 180b/4,
192b/1, 202b/13, 204b/4, 205b/14,
206b/12, 206b/3, 206b/9, 208b/10,
208b/8, 209a/13, 211b/13, 213a/12,
213b/14, 213b/4, 215b/8, 216b/12,
220a/15, 221b/14, 221b/6, 230a/11,
234b/13, 234b/15, 235a/13, 237a/10,
239b/1, 241a/6, 241a/8, 241b/14,
244a/8, 244a/9, 251a/14, 251b/9,
252a/4, 254a/9, 257a/6, 260b/6, 261b/7

ķ.+ ki rūhı 221a/8

ķ.+ kim muħammed-i muřtafā
166a/6

ķadar : Kadar, ölçüsünde, derecesinde,
ölçüde, derecede.

ķ. 141a/6, 152b/5, 156b/6,
167a/6, 174b/14, 175a/2, 175a/3,
175a/6, 186a/1, 186a/3, 190b/10,
190b/3, 190b/8, 192b/14, 206b/4,
209b/6, 210a/13, 216b/9, 225b/3,
249a/1, 261b/6

ne+ ķ. 219b/10, 238a/8

şol+ ķ. 138a/1

ķ.+ dan 174b/15, 221a/2

ķ.+ dur 145b/4

ķadd : <Ar. Boy.

ķ. 141a/15

ķadeħ : <Ar. Bardak.

ķ. 224b/2

ķadem: <Ar. Adım; ayak.

ķ. 229a/9

ķ.- i berekātı 191a/6

ķ.+ lerdür 253a/9

ķ.+ üñe 201a/14, 202a/3

ķaderiyye : <Ar. Kader konusunu
merkezine alan İslami bir mezhep.

ķ.+ dūr 258a/12

ķ.+ nūñ 258b/4

ķaderu 'llāħ : <Ar. Allah'ın taktiri.

ķ.+ ı 258b/4

ķadīm : <Ar. Eski, ezeli olan.

ķ. 170b/13

ķ.+ dūr 170a/14, 170b/11,
170b/7

ķadım : Kadın.

ķ.+ ları 179a/9

ķadir : bkz. *ķadr*

ķ.+ lerin 147b/10

ķādir : <Ar. Kuvvet ve güç sahibi,
muktedir; Allah'ın güzel isimlerinden
biri, her şeye gücü yeten, mutlak kudret
sahibi.

ķ. 135b/1, 201b/10, 234b/3,
236a/11

ķ.+ dūr 252a/5

ķ.+ in 197a/1

ķ. olalar 234b/4

ķ. oldı 157b/1

ķ. olmazlar 178b/8

ķ.+ ven 188b/14

ķad kāmety'ř-řalāt : <Ar. "Ezan
başladı." anlamına gelen Arapça bir söz.

ķ. 208b/2

ķadr : <Ar. Kıymet, değer,

- ķ.- i refi' 209a/13
- ķadr** : <Ar. Kadir gecesi.
ķ. 152a/12, 170a/2, 194a/2, 243b/8
ķ.+ e 263a/12
- ķāf** : Kaf Dağı, olağanüstü özellikleri olan efsanevi dağ.
ķ.- tağına 144a/5
- ķafeş** : <Ar. Kafes, hapisane.
ķ.+ inden 221b/13
- ķāfile** : <Ar. Birlikte yolculuk edenlerin oluşturduğu topluluk.
ķ. 192a/15, 192b/2
- ķāfir** : <Ar. Tanrı'nın varlığına ve birliğine inanmayan kimse.
ķ. 185a/15, 205b/12, 209b/2, 211a/6, 212a/3, 212b/1, 212b/11, 224b/13, 224b/14, 244b/4, 244b/7, 247b/1, 248b/8, 250a/4
ķ.+ dür 170b/12, 259b/13, 260a/9
ķ.+ e 248b/13
ķ.+ i 212a/15, 212b/6, 248b/8
ķ.+ ler 144b/7, 177a/5, 191a/3, 192a/10, 192a/3, 192a/5, 192a/9, 205a/14, 205a/15, 205b/10, 209b/3,
- 211a/11, 211a/14, 211b/15, 213b/15, 214a/9, 246b/7
cemi' -i k.+ ler 204b/10, 211b/11
ķ.+ lerden 205a/12, 211a/6, 212b/10
ķ.+ lerdür 246a/10, 258/2, 258b/4
ķ.+ lere 167b/8, 211b/9, 215a/6, 248a/13
ķ.+ leri 155a/13, 158b/5, 161b/12, 178b/1, 211b/1, 231a/15, 231b/2
cemi' -i k.+ leri 201a/9
ķ.+ lerün 155b/14, 213b/12, 214a/8, 246b/12, 249b/5, 249b/6
ķ. oldılar 190a/9, 191b/4
ķ. olıcaķ olursa 150a/8
ķ. olmaķ 242a/9
ķ. olmaķdan 242a/8
ķ. olmaz 260b/11, 260b/13
ķ. olsalar 177b/14
ķ. olur 260b/13, 261a/10
ķ.+ ün 191b/8, 248a/3
- ķaftān** : <Ar. Çoğu ipekten yapılan, süslü üst giysisi.
ķ. 228b/1
ķ.+ ın 134a/7, 167b/11, 198a/13
ķ.+ ına 133a/1
ķ.+ lar 138a/13, 255b/10
ķ.+ ları 183a/12
ķ.+ uñı 134a/6

kāfūr : <Ar. Kafur ağacından elde edilen, tıpta kullanılan güzel kokulu bir madde.

k. 250a/8

kāğīd : <Far. Kağıt.

ķ. 248a/12

k.+ um 248a/11

ķahhār : <Ar. bkz. Allah'ın güzel isimlerinden biri, yegâne güç sahibi, her şeye galip ve hakim olan.

vāhīd-i ķ. 206a/1

ķāhiş : Hazret-i Meryem'in babası olan İmran'ın dedesi.

ķ. 145a/2, 145a/3

ķahr : <Ar. Perişan etme, yok etme.

ķ. 158a/15

ķ. eyleye 158a/13

ķ. itdi 155a/13

ķākı - : < Kızmak, azarlamak, öfkelenmek.

ķ.- dı 139b/8

ķ.- mışdur 247b/2

ķal - : Kalmak.

ķ.- a 221b/13, 256a/5

ķ.- an 143a/13, 143a/14, 150b/14, 170b/14, 208a/4, 208a/8,

215a/10, 215a/13, 223b/4, 229b/12, 232a/13, 236a/9, 259a/10, 259a/11

ķ.- anı 169b/8, 190b/14, 190b/9, 214a/2

ķ.- aydum 254b/8

ķ.- dı 135b/4, 140b/15, 146a/11, 176a/11, 196a/1, 211b/14, 214a/2, 214a/4, 219b/7, 246a/14, 251a/13

ķ.- dılar 155b/1, 155b/9, 171a/6, 237a/11

ķ.- duķ 257a/14

ķ.- madı 209b/13, 214a/7

ķ.- maya 251a/10, 255b/6

ķ.- mayalar 258a/9

ķ.- maz 210a/13, 218a/4

ķ.- mışdı 251b/1

ķ.- sa 247b/5

ķ.- ur 186a/5, 216b/6, 218a/4, 245b/13, 245b/14, 257b/7

ķalb : <Ar. Kalp, gönül.

ķ.+ i 154a/15, 154a/9, 154b/9, 155a/12, 155a/4, 155b/4, 156a/1, 156a/13, 156b/9, 157a/15, 157a/7, 157b/11, 158a/6, 158b/11, 158b/2, 159a/11, 159a/3, 159b/5, 160a/15, 160a/5, 160b/12, 161a/6, 161b/5, 162a/14, 167b/3, 252b/12

ķ.+ inde 171b/12, 171b/15

ķ.+ ine 176a/7

ķ.+ ini 176a/10

ķ.+ ünde 168a/11

qaldur -: Kaldırmak.

q.- uñ 234b/14, 235a/1

q.- up 136a/1, 230a/2

qal'e : <Ar. Kale.

q.+ mdür 193b/11

q.+ me 193b/11

qale'llāhu : <Ar. "Allah dedi, buyurdu." anlamına gelen Arapça bir söz.

q.- te'ālā 140a/14, 144a/13, 151a/1, 163b/10, 163b/13, 169b/9, 172a/12, 203b/12, 224a/9, 229a/13, 238b/14, 251b/12, 259a/8

qalem : <Ar. Kalem.

q. 134a/11, 140b/13, 140b/15, 153b/3, 175b/2, 248a/12

q.+ e 244a/3

q.+ i 140b/13, 153b/4, 165a/2, 166a/1, 175b/4, 238a/9

q. itmiş 153b/2

qalıñlıq : Kalınlık.

q.+ ı 229b/9

qamçı : Kırbaç.

q. 244b/11, 244b/12

qamer : <Ar. Ay.

q. 235b/15, 257b/10, 257b/11, 257b/9

q.+ i 165a/3, 166a/2

q.+ üñ 178a/7

qāmet : <Ar. Farz namazlardan önce okunan ezan; boy.

q. 208b/1

q.+ i 141a/15

kāmil : <Ar. Yetkin, olgun, noksansız, mükemmel.

k. 183b/10, 226a/14

k.+ dür 224a/5

'aql-ı k.+ dür 255a/5

k. eyledi 163b/6

k. kıldı 144a/15

k.+ ler 157a/4

k. oldı 161a/14

k. olup 158a/12

qan : Kan.

q. 138b/12, 140a/9, 141a/7, 166b/4, 192b/12, 210b/12, 210b/15, 212a/6, 212a/9, 214a/1, 216a/14, 237b/8

q.+ a 227b/6

q.+ dur 143a/12

q.+ ı 140a/10, 140a/11, 140a/12, 140a/8, 152a/1

q.+ ndan 192b/11, 237b/8

q. idenler 196b/10

q. ider 238a/6

ķ.+ ların 212b/12

ķanā'at : <Ar. Yetinme, verilene razı olma.

ķ.+ i 200b/9

ķ. iderler 146b/7

ķanad : Kanat.

ķ. 145b/14

ķ.+ ı 202b/4, 234b/7, 234b/8

ķ.+ ın 202b/1, 232a/12

ķ.+ ına 175b/13, 175b/15

ķ.+ ında 234b/8

ķ.+ ları 145b/13, 232a/11, 241a/12

ķ.+ ların 232a/13

ķ.+ larum 174b/3

ķanat : Kanat.

ķ.+ lardur 253a/9

ķ.+ ları 143a/13

ķanda : Nerede.

ķ. 166b/15, 177a/9, 204b/6, 206b/15, 220a/11, 220b/5, 252a/14

ķ.+ dur 149a/15, 179b/12

ķ.+ ndur 137a/10

ķ.+ sın 149a/15

ķandan : Nereden.

ķ. 232b/10

ķandil : Aydınlatma aracı.

ķ. 165a/13

ķ.+ e 165a/14

ķ.+ ler 249a/15

ķanı : Hani, nerede.

ķ. 142b/1, 151a/15, 151b/1, 176a/12, 188b/2, 205a/6, 214b/14, 219b/6, 221b/10

ķāni' : <Ar. Kanaat eden, verilene razı olan, yetinen.

ķ. olsa 243b/3

ķankı : Hangi.

ķ. 139b/15, 167b/11, 178a/8, 181a/2, 183a/3, 183a/8, 185a/4, 201b/4, 207a/2, 210b/5, 231a/7, 256a/12, 260a/12, 262b/3, 263b/8, 263b/9

ķ.+ ñuz 189b/1, 204b/5, 204b/7

ķ.+ sı 226b/12, 227a/2, 227a/4

ķ.+ sın 173a/9

ķ.+ sina 210a/7, 223a/8, 236b/12

ķ.+ sını 210a/4

ķ.+ sinuñ 140b/13, 227a/7

ķap - : Tutmak.

ķ.- dı 151a/10

ķapa - : Kapatmak.

ķ.- ya 213a/11

kapkara : Simsiyah.

ķ. oldı 198a/13

kapla - : Kaplamak, içine almak.

ķ.- dılar 204b/10

kapu : Kapı, makam.

ķ. 183a/4, 184a/11, 203b/7,
203b/8, 205a/7, 248b/5, 255a/9, 262a/7

ķ.+ da 217b/1

ķ.+ dan 183a/3, 205a/15, 221b/7,
262b/4

ķ.+ lar 262b/3

ķ.+ ların 196a/12

ķ.+ nuñ 213a/14

ķ.+ sı 189b/5, 238a/14

ķ.+ sın 137a/4, 182b/11,
187a/13, 196a/12, 213a/11, 220a/3,
220b/11, 236b/9, 247a/8

ķ.+ sına 213a/14

ķ.+ sında 151b/15, 238a/15

ķ.+ sından 213b/3

ķ.+ ya 169a/10, 218a/7

ķ.+ yı 219b/2

kara : Kara, siyah.

ķ. 133a/11, 135a/6, 141a/15,
183b/5, 202b/5, 226a/4, 227b/1, 227b/4,
242a/11, 242a/13, 248a/14, 254b/6

ķ.+ dağı 236a/1

ķ.+ ya 136a/4

karaca: Siyah tenli, esmer.

ķ. 208b/4

karār : <Ar. Hüküm, kesin yargı.

ķ. 178b/14, 183b/7, 183b/8

ķ. eyledi 136b/5

ķ. eylemedi 165b/15

ķ. eylemeyelrđi 245a/11

karavaş : Hizmetçi, cariye.

ķ.+ uñ 201b/9

ķ.+ uñı 203a/14

karı : Yaşlı, ihtiyar kadın.

ķ.+ dur 137b/7

ķ.+ nuñ 143b/13

karıcuķ : Yaşlı kadıncağız.

ķ. 207a/10

ķ.+ larına 146b/4

karın : Karın.

ķ.+ ları 181a/6

karındaş : Kardeş.

ķ. 219a/11

ķ. eylerin 205b/4

ķ.+ ı 168a/7

ķ.+ ları 157a/14, 203a/4

ķ.+ larına 213b/2

ķ.+ larınuñ 157b/3

ķ.+ larum 216b/15

ķ.+ larımı 216b/12
ķ.+ larımız 209a/8
ķ. oldu 208a/7
ķ. oldılar 205b/6, 208a/7, 208a/8
ķ.+ um 175a/13, 217b/5, 219b/6
ķ.+ umuzsın 213b/1
ķ.+ uñ 216b/14

ķarış - : Karışmak.

ķ.- dı 154b/6
ķ.- duğından 252a/2
ķ.- maķdur 185a/14
ķ.- masalar 256a/1
ķ.- maz 168a/9
ķ.- salar 256a/2

ķarışdur - : Karıştırmak.

ķ.- ur 238a/11

ķarn : Karın.

ķ.+ ı 133b/5, 165b/9, 185a/13
ķ.+ ında 135b/12, 142b/10,
142b/7, 142b/9, 160a/13, 160b/4,
253a/12
ķ.+ ımı 166b/6
ķ.+ umda 138b/4, 142a/1
ķ.+ umdağından 140b/3
ķ.+ uñda 141a/9
ķ.+ uñdağı 140b/8
ķ.+ uñı 135b/11

ķarşu : Karşı.

ķ. 136a/12, 136a/14, 172b/13,
182b/12, 188b/8, 207a/5, 208a/15,
209b/10, 209b/9, 210a/3, 210b/9,
213a/4, 215a/6, 221a/10
ķ.+ ma 227b/3
ķ.+ sına 164b/12

ķaşaş : <Ar. Hikaye etme, anlatma.

ķ.+ ın 162b/3
ķ.+ ları 169b/14

ķaşd : <Ar. Kasıt, niyet.

ķ. 196b/10, 196b/2, 261a/12,
261a/9
ķ.+ ile 260b/10
ķ. eyledi 201a/5, 206a/6
ķ. eyledi- 140a/11
ķ. eylediler 151a/7
ķ. eylemedi 137b/4, 140a/2
ķ. eyleye 135b/7
ķ.+ ı 211b/3, 250a/5

ķasem : <Ar. Yemin.

ķ. 259a/14

ķāsım : Hazret-i Muhammed'in
Hazret-i Hatice'den olan ve küçük yaşta
ölen oğlu.

ķ. 227b/10, 227b/12, 228a/2

ķaşşār : <Ar. Bez ağartıcı.

ķ.+ lar 144a/8

kat : Kat, makam, huzur.
k. 166b/9, 179a/8, 194a/11,
198b/8, 217a/10, 229b/4, 229b/5,
241b/8, 242b/1
k.+ ma 137a/3, 141a/8, 146a/2,
150a/5, 190a/12, 216a/11, 221a/11,
227a/3, 239b/10, 247a/10
k.+ ında 134a/15, 148b/12,
148b/7, 151b/15, 155b/15, 167b/15,
172b/1, 180a/8, 182a/12, 182b/6,
183b/5, 190b/14, 212b/14, 220b/6,
220b/7, 220b/9, 224b/15, 230a/7,
235b/15, 239b/8, 241a/7, 247a/10,
259a/11, 260b/10, 262b/6
k.+ ından 232b/11
k.+ uma 197a/6, 202b/12, 203a/1
k.+ umda 145b/6, 146b/15,
148a/10, 148b/3, 175a/15, 176b/6,
178a/13, 179a/2, 180b/2, 181a/3,
182b/15, 182b/2, 188a/5, 194b/15,
194b/5, 225b/2, 231a/8, 236b/5,
243b/15, 245a/3
k.+ umdadur 140b/12, 193b/13
k.+ umdan 214b/4
k.+ umuzda 260b/12, 262b/5,
262b/6
k.+ uñuzdadur 193b/13

kat - : Katmak, eklemek.
k.- arlar 240b/14, 240b/15,
241a/1
k.- dılar 221b/11

kat‘ā : <Ar. Asla.
k. 260a/1

katāde: Katāde b. Diāme (ö. 117/735),
din âlimi, müfessir.
k. 147a/9, 175a/1

katı : Sert, şiddetli.
k. 133a/10, 135a/13, 135b/4,
136b/2, 142a/7, 151a/3, 212a/7,
213a/10, 216a/15, 218a/14, 221b/4,
248a/14, 253b/4
k. eylemek 202b/12
k. eyleyüp 244a/14
k. itmeme 177b/15

katı‘a : <Ar. Kesin.
aḥbār-ı k. 246b/1

katı‘āt : <Ar. Kesin olanlar.
hücece-i k. 206b/8

katır : Katır, atgillerden bir binek
hayvanı.
k.+ dan 214a/7

katl : <Ar. Öldürülme.
k. ola 161a/11

katlan - : Dayanmak, beklemek.
k. 239a/4
k.- dı 139b/1

- 160b/5, 168a/8, 190a/9, 191b/2,
 206b/12, 206b/15, 207a/1, 207b/9,
 210a/9, 210a/12, 211b/4, 258a/7
 cemī'-i k.+ i 250a/15
 k.+ ine 136a/11, 136b/12,
 142a/15, 158a/6, 159a/5, 160b/5, 183b/7
 k.+ ini 158b/1
 k.+ inüñ 162b/10, 162b/6,
 183b/4
 k.+ üm 250b/9
 k.+ üme 212a/11
 k.+ üñ 140a/6, 214a/9
 k.+ üñe 135a/15, 136a/10
 k.+ üz 189b/4
- kaṭre** : <Ar. Damla.
 k. 229a/6
- kaṭre** : <Ar. Güçlü, kuvvetli.
 k. ola 185b/10
 k. olayın 133a/4
- kaṭim** : bkz. *kaṭm*
 k.+ leri 142b/1
- kaṭl** : <Ar. Söz.
 k. 151b/10, 175a/1, 234a/10
 k.+ inden 176b/12
- kaṭlühu** : <Ar. Allah'ın sözü.
 k.- te'ālā 142a/3, 259a/14,
 260b/2, 260b/4
- kaṭm** : <Ar. Ortak değerlere sahip
 insan topluluğu, budun.
 k. 135a/9, 136a/8, 140a/12,
 147a/10, 151b/6, 155b/7, 179a/9,
 179a/12, 189a/10, 189a/9, 190a/12,
 191b/3, 198a/5, 198a/7, 206b/1, 207a/5,
 212a/10, 237b/12, 256a/6
 k.+ dür 233a/8
 k.+ e 133a/3
 k.+ i 133b/12, 141a/13, 143a/6,
 154b/13, 155a/10, 155b/5, 159a/2,
- kaṭs** : Yay.
 k. 174b/15
- kaṭseyin** : <Ar. İki yay ucu.
 k. 175a/2
- kaṭd** : <Ar. İş güç.
 k.+ lardur 222b/8
- kaṭyim** : <Ar. Ayakta duran, devam
 eden; her zaman var olan, Allah.
 k. 174a/2
 k.+ dür 170b/4
 k. eyleñ 245b/8
 k. idüñ 245b/4
 k. itdi 245b/3
 k. olmaz 149b/15, 150a/1

- ķ. olup 160b/10
- ķayşer** : <Ar. Roma imparatorları için kullanılan bir unvan.
ķ. 255b/11
- ķayur -** : Çekinmek, kuşkulanmak.
ķ.- maz 204a/6
- ķayyūm** : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, bütün varlığı, kâinatı idare eden.
ķ. 221a/11
ķ.+ dur 222a/6
- ķāzī** : <Ar. Kadı.
ķ. 256a/15, 256b/1
ķ.+ de 256b/3
ķ.+ lere 256a/14
ķ.+ leri 256a/6, 256b/7
ķ. oldı 233b/13
- ķāzī beyzāvī tefsīri** : Kadı Beyzavi'nin "Envârü't-tenzīl ve esrârü't-te'vīl" adlı tefsir kitabı.
ķ.+ nde 180b/12
- ķāziyye** : <Ar. İleri sürülen husus.
ķ.+ lerin 153a/2
ķ.+ si 152b/2
- ķebāyir** : <Ar. Büyük günahlar.
- ķ. 174a/13, 259b/8, 264a/8
ķ.+ den 264a/11, 264a/6
ķ.+ e 264a/14
ehl-i ķ.+ e 264a/15
- ķebīr** : <Ar. Büyük, ulu.
ķenz-i ķ. 157a/7
- ķeçe** : Keçeden yapılmış giyecek.
ķ. 138a/4
ķ.+ 'yi 138a/5
- ķe-ennehu** : <Ar. Sanki, güya.
ķ. 150b/12
- ķefen** : <Ar. Ölen kimselerin gömülmeden önce sarıldığı bez.
ķ. 182b/5, 221b/2, 250a/7
ķ.+ i 248a/12
ķ.+ i olmasa 250a/6
ķ.+ üme 220a/15
ķ.+ üñ 248a/12
- ķeffāret** : <Ar. Bir günaha karşılık yapılan şey, ödenen karşılık.
ķ.+ dür 253b/2, 253b/3
ķ. ķıluñ 250a/1
ķ. olsun 244b/7
- ķehel** : Tembel.
ķ. ola 182a/8

kelām : <Ar. Söz.

k. 163a/3, 170a/15, 170b/2,
172a/5, 226a/12

hāşıl-ı k. 165b/4, 167b/15,
171a/8, 172a/2, 192a/2, 232a/9

'ilm-i k. 257b/2

k.- ı ezelī 171a/3

k.- ı lafzī 171a/7

k.- ı lisānī 170b/3

k.- ı nefsī 170b/2, 171a/7

k.- ı nefsidür 170b/3

k.+ dan 170a/14

k.+ dur 170b/15

mazhar-ı k.+ ı 173b/14

k.+ ın 184a/12, 229b/13

k.+ ında 142a/3

k.+ ını 133a/11, 160a/7, 180b/14

mazhar-ı k. ola 173b/13

k. olmaz 171a/3

k.+ umı 184a/12

kelāmu'llāh : <Ar. Allah'ın sözü.

k. 170a/10, 170b/1, 170b/13,
170b/4

k.+ dur 170a/8, 194b/9, 263a/15

k.+ ı 152b/8, 263b/1

kelīm : <Ar. Kendisine hitap edilen
kimse, Hazret-i Musa'nın lakabı.

k.+ ümdür 175a/15

kelīsā : <Far. Kilise.

k.+ nuñ 166b/11

kelimāt : <Ar. Kelimeler, sözler.

k. 144b/14, 171a/8, 190a/14

k.- ı kudsiyyeyi 165b/11

kelime : <Ar. Kelime, söz.

k. 141a/10, 142a/4, 142a/5,
152b/12

k.- i kün 142a/6

k.+ dür 186a/5

k.+ lerin 185a/15

k.+ si 193b/11

k.+ sin 216b/10

k.+ sini 209b/4

k.+ 'yi 245b/1

kelimetu'llāh : <Ar. Allah'ın sözü.

k. 143a/4

k.+ ı 152b/8

kemāl : <Ar. Eksiksiz olma,
mükemmellik.

k. 224b/10, 252b/4

şifāt-ı k. 259a/3

k.- i kereminden 229a/11

k.- i kudretinden 190b/10

k.- i kudretine 191b/9

k.- i kuvvetdedür 260a/1

k.- i maḥabbet 149a/15

k.- i maḥabbetüнден 149a/14

k.- i tevḥīde 170a/12

k.+ de 159b/9, 167b/4
ehl-i k.+ e 153b/13
k.+ i 206b/7, 225b/11
k.+ ince 255a/11
k.+ inden 215a/1
k.+ ine 215b/8
k.+ ini 149b/1

kemālāt : <Ar. Sahip olunan manevi özellikler, olgunluklar.

k. 190b/10, 229a/15, 252a/11
cemī'-i k. 167b/15
k.- i ilāhiyye 161b/14
cemī'-i k.- i insāniyye'yi 154b/4
müfid-i k.+ dur 259a/5
k.+ ı 159b/13
cemī'-i k.+ ı 162a/1, 181b/6
cemī'-i k.+ ın 215a/14

kemük : Kemik.

k.+ leri 134b/6, 143a/12, 248b/9

ken'ān : Hazret-i Nuh'un oğlu.

k.+ ı 144a/4

kenār : <Far. Köşe, uç.

k.+ a 136a/2, 136a/3
k.+ ina 135a/10
k.+ ında 205a/14, 242a/15

kendü : Kendi.

k. 136a/10, 137a/3, 148a/14,
151a/3, 163a/1, 166b/14, 167b/11,
168a/3, 185b/3, 201a/7, 206b/10,
209b/1, 216a/12, 218a/12, 219a/11,
226a/12, 228b/11, 231b/3, 240a/3,
241a/7, 244a/15, 250a/5, 251b/14,
253b/11, 253b/12, 253b/13, 256a/3,
257b/5

k.+ den 182a/11, 251b/15

k.+ ler 177a/5, 182b/5, 256b/11

k.+ leri 182b/4, 212b/13,
257a/11, 260a/14

k.+ me 137b/15

k.+ nün 160a/8, 168a/7, 224b/9

k.+ ye 218a/9, 230a/9

k.+ yi 135b/7, 139b/9

k.+ 'yi 160a/4, 172b/13

kendüzü : Kendisi.

k.+ ne 214a/4

kenz : <Ar. Hazine.

k.- i kebīr 157a/7

kerāmāt : <Ar. Kerametler, olağanüstü durumlar.

k. 249b/15

k.+ ın 223a/12

kerāmet : <Ar. Keramet, olağanüstü durum.

k. 164a/15, 164a/9, 176a/13

k.+ den 177b/3
k.+ i 261a/2
k.+ leri 168a/1, 235b/15, 250b/9
k.+ üm 250b/8
k.+ üñ 176b/6

kerbelâ : Irak'ta bulunan bir şehir.

k.+ da 227b/7

kerem : <Ar. İyilik, lütuf, cömertlik.

k. 178b/9
k.+ i 146b/14, 158a/7, 249a/9
k.+ inden 188a/4, 248b/3
kemâl-i k.+ inden 229a/11
k.+ ini 248a/2
k.+ ler 244a/13
k.+ üm 188b/4
k.+ üme 251a/7

kerih : <Ar. Tiksindirici, iğrenç.

k. 186a/13, 186a/14, 231a/6,
247b/15, 248a/1, 248a/5, 248a/6
k. olmaya 248a/5

kerim : <Ar. Büyük, ulu, kerem sahibi.

k. 207a/6, 213a/15

kerpüç : Kerpiç.

k. 162b/13
k. olaydum 254b/5

kerrema'llāhu vechehu : <Ar. "Allah yüzünü ak etsin" anlamına gelen ve Hazret-i Ali için kullanılan bir saygı sözü.

k. 164a/4, 180b/15, 221a/13,
226b/13, 240a/8, 243a/3, 245b/13,
254b/8, 257b/12, 260b/14

kerrübiyyün : <Ar. Allah'ın en yakınında bulunan melekler.

k. 194a/6, 194a/8, 194a/9

kes - : Kesmek.

k.- di 211a/5
k.- düñ ola 146b/12
k.- erlerdi 256b/10
k.- me 200a/8

kesb : <Ar. Kazanma.

k. eyleyüp 252a/11
k.+ i 228b/12
k. iderse 236a/8

keşir : <Ar. Bol, çok.

k.+ dür 170a/13

kesil - : Ayrılmak, uzaklaşmak.

k. 181a/12
k.- di 168a/6
k.- mekdür 185a/13, 261a/14,
261b/1
k.- üp 187a/10, 187a/12, 255a/12

- k.- ürsin 240a/4
- kesr** : <Ar. Kıрма.
k. itdi 156a/11
- keşret** : <Ar. Çokluk, bolluk.
k. 170a/10
k.- i nebeviyyenüñ 156b/14
k.+ inden 156b/7
menba‘-ı k. oldı 156b/8
- keşf** : <Ar. Gizli bir şeyi bulma,
meydana çıkarma.
k.- i şarīh 154a/6, 255a/10
k. eyledi 154a/4
k. eyledüm 231a/13
k. eylemediler 246b/5
k. eylemişdi 153b/13
k. idüp 155b/15
- keşşāf** : Zemahşerî'nin (ö. 538/1144)
yazdığı ünlü bir tefsir kitabı.
k. 133b/12
k.+ da 143b/10, 206a/11,
228b/14, 264a/5
- kevākib** : <Ar. Yıldızlar.
k.- i seyyārātı 166a/2
- kevneyn** : <Ar. İki alem.
nūr-ı k. 163b/7
- kevniyye** : <Ar. Varlık alemiyle ilgili.
k. 161a/14
şūret-i k.+ de 161b/15
- kevşer** : <Ar. Cennette bir ırmak.
k. 177a/13, 184b/8, 226a/14
- keyfiyyet** : <Ar. Nitelik, özellik;
vaziyet.
k.+ ini 180b/9, 248b/14
- kez** : Defa, kere.
k. 133b/12, 135b/6, 138a/4,
138b/11, 139a/15, 148a/4, 149a/12,
157b/11, 158a/4, 158a/5, 164b/14,
167a/1, 168a/10, 173b/3, 178a/7,
179b/8, 182b/6, 184b/14, 190b/13,
190b/5, 194b/15, 197a/10, 197a/13,
197a/14, 197b/2, 199a/7, 201a/5,
201a/8, 201a/9, 206a/5, 208b/1,
208b/15, 212a/1, 212b/4, 213b/10,
215a/12, 215a/13, 221a/3, 225a/11,
230b/13, 230b/6, 232a/10, 232a/11,
232a/6, 232a/7, 232a/8, 232a/9,
240a/14, 242a/15, 243a/6, 248a/7,
256b/15, 256b/7, 262a/10, 262a/4,
263b/7
bu- k. 133b/9, 152b/11
- kıble** : <Ar. Bazı ibadetler yapılırken
dönülen taraf, Kabe'nin bulunduğu yön.
k. 169a/1, 209a/4

ķ.+ dendür 172a/4
ķ.+ si 208b/13
ķ.+ sinden 208b/13
ķ.+ ye 208a/15

ķıgır - : Çağırmaq, davet etmək.

ķ.- a 216a/10, 255b/13, 255b/14,
255b/15
ķ.- alum 201b/3
ķ.- asın 139b/11
ķ.- dı 133b/2, 139b/12, 139b/6,
149a/12, 208b/6, 218a/12, 228a/14,
258b/12
ķ.- dılar 173a/3
ķ.- duķ 201b/2
ķ.- sa 263a/15

ķıgırıcı: Davet edici, münadi.

ķ.+ dur 263a/14

ķıl - : Yapmaq, etmək.

raħmet ķ. 150a/11
ķ.- a 262a/8, 262b/12, 262b/13,
262b/14
baħķe ķ.- a 262a/7
namāz ķ.- a 235b/9, 236b/1
şunlardan ķ.- a 258b/12
ķ.- alar 230b/1
ķābin ķ.- alar 222b/12
namāz ķ.- alar 230a/14
namāz ķ.- alum 172b/6
ħüccet ķ.- am 185a/15

namāz ķ.- am 142b/14
şifā ķ.- am 185b/2
elüñde ķ.- aram 195a/5
elümde ķ.- asın 195a/8
namāzı ķ.- asız 216b/10
muħarrer ķ.- ayın 140b/4
namāz ķ.- ayın 218b/6
ķ.- dı 162b/1, 173b/4
‘aťā’ ķ.- dı 173a/10
du‘ā ķ.- dı 144a/1
ebü‘l-beşer ķ.- dı 144b/3, 144b/4
ebü‘l-enbiyā’ ķ.- dı 144b/10
ħalīlu‘llāh ķ.- dı 144b/14
ħasenāt ķ.- dı 202b/14
ķāmil ķ.- dı 144b/1
mu‘allim ķ.- dı 142b/13
mübārek ķ.- dı 142b/13
namāz ķ.- dı 150a/10, 150a/12,
208b/12, 210a/12, 221b/6, 230a/11,
237a/2, 264a/7
namāzın ķ.- dı 206b/11, 221b/4,
226b/3
nebī ķ.- dı 142b/11, 142b/12
nūrānī ķ.- dı 180b/10
pāre ķ.- dı 227a/8
peygāmber ķ.- dı 134b/9
sırr ķ.- dı 176a/11
ümmeť-i muħammedden ķ.- dı
229a/11
yiryüzinde ķ.- dı 191b/5
zāhid ķ.- dı 183b/9
ķ.- dılar 160b/11

namāzın kı.- dılar 211b/10
 kı.- dum 177a/12
 mescid kı.- dum 177a/9
 namāz kı.- dum 172b/8, 173a/1
 pādīshāh kı.- dum 251b/1
 peygāmbere kı.- dum 136b/12
 seyyidü'l'ālemīn kı.- dum 231a/9
 kı.- duñ 177a/11, 230b/1
 ihtiyār kı.- duñ 233b/6
 ile kı.- ğıl 203b/1
 namāz kı.- ğıl 203b/1, 203b/2
 namāz kı.- ı 218a/13, 218b/10
 rek'at kı.- ıcaķ 209a/5
 yaluñuz kı.- ıcaķ 203b/2
 'uķūbet kı.- ma 150a/11
 kı.- maduñ 230b/1
 namāzın kı.- maġa 226b/2
 namāz kı.- maġı 262a/5, 263b/3
 namāzı kı.- maġı 263b/7
 kı.- maķ 261b/10, 262a/9
 namāz kı.- maķ 172b/6, 261b/13,
 263b/7, 264a/13
 kı.- maķdan 262a/10, 263b/8
 farīzalar kı.- maķdan 202a/6
 namāz kı.- maķdur 172a/10,
 253b/6, 260b/7
 namāz kı.- masa 203a/9
 ķul kı.- mışdı 167a/13
 kı.- sa 262b/9, 263a/1, 263a/11,
 263a/12, 263a/3, 263a/5, 263a/8, 263a/9
 da'visin kı.- sa 241b/11
 namāz kı.- sa 203a/10, 261b/13
 namāzı kı.- sa 179a/4
 namāzın kı.- sa 145b/5
 kı.- sun 220b/1
 ehl-i beytüm kı.- sun 220b/3
 firīştehler kı.- sun 220b/2
 namāz kı.- sun 218a/11
 müslimānlar kı.- sunlar 220b/3
 namāz kı.- sunlar 218a/10,
 236b/3
 kı.- uñ 250b/2
 keffāret kı.- uñ 250a/1
 namāz kı.- uñ 198b/5
 nūr kı.- uñ 247a/13
 namāz kı.- up 198b/7, 212b/4
 diri kı.- ur 134b/2
 isim kı.- ur 259a/11
 namāz kı.- ur 165a/14, 167b/15,
 236b/2, 236b/4
 'ibādet kı.- urdı 136b/10
 namāz kı.- urdı 145a/15, 232a/3
 namāzın kı.- urdı 167b/14,
 167b/6
 vitr-i vācib kı.- urdı 167b/14
 pāre kı.- urın 222a/2
 kı.- urın+ ki 133a/10
 namāz kı.- urken 218b/1
 namāzın kı.- urken 209a/5
 da'visin kı.- urlardı 234a/12
 yaña kı.- urlardı 209a/9
ķıl : Kıl, tūy.
 kı. 183b/5, 184b/6, 226a/4

ķ.+ dan 226a/11, 226a/6, 226a/8,
226a/9

ķ.+ ina 135b/9

ķ.+ lar 262a/12

ķılıç : Kılıç

ķ. 149a/12, 195b/8, 204a/13,
209b/2, 210b/10, 221a/3, 248a/7

ķ.+ dur 222a/7

ķ.+ ların 210b/11

ķ.+ larına 210b/12

ķılın - : Yapılmak, edilmek.

ķ.- dı 206b/11

namāz ķ.- sa 236a/11

ķındur - : Teşvik etmek.

ķ.- dı 216a/15

ķır - : Öldürmek.

ķ.- dılar 212b/6

ķırā'at: <Ar. Okuma.

ķ. 170b/6, 170b/7

ķırķ : Sayı; kırk.

ķ. 135b/12, 142a/14, 152a/5,
159b/1, 162b/10, 168a/2, 206b/4,
240b/11, 247b/4

ķ. oldılar 224a/12

ķırķ altı : Sayı; kırk altı.

ķ. 232a/7

ķırķıncı : Kırkıncı.

ķ. 169b/4

ķırķlar: Alemleri manevi olarak idare ettiğine inanılan kırk kişilik ermişler topluluğu.

ķ. 169b/4, 241a/3

ķ.+ a 241a/1

ķ.+ uñ 240b/15

ķısım : bkz. *ķısm*

ķ. 252b/7

ķısm : <Ar. Bölüm, parça.

ķ.- ı aħķām-ı 'ilmiyye 252b/8

ķ. eyledüm 187b/8

ķısmet: <Ar. Nasip.

ķ. 141b/15

ķ. itdügüme 181a/3, 243b/3

ķışsa : <Ar. Hikaye, olay.

ķ.- ı fetħ-i mekke 213a/1

ķ.- ı ħuneyin 213b/7

ķ.+ sı 209b/5

ķ.+ sina 200a/12

ķış : Kış mevsimi.

ķ. 137a/9, 142a/7

ķ.+ ın 137a/9

ķ.+ uñ 141b/13

ķıseyrî: Abdülkerîm b. Hevâzin Kuşeyrî (ö. 465/1072), kelam, hadis ve tefsir âlimi.

ķ. 148a/1

ķıyām : <Ar. Ayakta durma, ayağa kalkma.

ķ.+ ı 165b/6

ķ. olsun 178b/5

ķıyāmet : <Ar. Dünyanın sonu, bütün ölülerin mahşer meydanında toplanıp hesap vereceğine inanılan zaman.

ķ. 143a/2, 148b/7, 177a/10, 177b/3, 179b/7, 183a/1, 184a/15, 186a/15, 200a/9, 202b/7, 220b/4, 223b/6, 224a/6, 229b/12, 229b/6, 231b/5, 241b/1, 242b/1, 251b/10, 251b/14, 252a/7, 252b/7, 255a/11, 261a/11, 261a/7, 263a/3

ķ.- i 'uzmāda 252b/1

ķ.+ de 202a/13, 249a/9

ķ.+ dedür 248b/12

ķ.+ den 177b/6

ķ.+ e 249a/8, 249b/2, 249b/5, 249b/6, 250b/3

ķ.+ e- degin 234a/8, 241a/15

ķ. olıcaķ 223a/2

ķ.+ uñ 187b/16, 207b/4, 207b/5

ķıyās : <Ar. Karşılaştırma, hüküm verme.

ķ.+ dur 172a/6

ķ. eylersin- 200a/9

ķız : Kız.

ķ. 139b/5, 144a/1, 152a/4, 168a/7, 189b/14, 196b/7

ķ.+ ı 136b/2, 139b/4, 140b/1, 228a/6

ķ.+ ıdur 140b/2, 145a/4

ķ.+ ımı 223a/5

ķ.+ ın 139b/6

ķ.+ ını 139b/4

ķ.+ lar 183a/7, 199a/6

ķ.+ ları 144a/1, 152a/4, 227b/13

ķ.+ ların 178a/5

ķ. olursa 140b/8

ķ.+ um 199a/2, 217b/14

ķ.+ umı 139b/10

ķ.+ uñ 202a/1

ķız - : Çok ısınmak.

ķ.- mışlardı 169b/12

ķızġu : Kızıl.

ķ. 145a/7

ķızıl : Parlak kırmızı renk.

ķ. 226a/3, 227b/2, 227b/5, 235a/7

ķ. oldı 198a/11

ki : <Far. Ki. 151b/12, 152a/10, 152a/8, 152a/9,
k. 133a/7, 133a/9, 133b/5, 152b/10, 153a/2, 153a/5, 153a/8,
134a/12, 134a/5, 134b/11, 134b/12, 153b/13, 153b/15, 154a/13, 154a/15,
134b/13, 134b/14, 134b/2, 135a/9, 154a/4, 154a/5, 154a/7, 155b/12,
135b/3, 135b/4, 135b/9, 136a/14, 155b/14, 155b/3, 156a/1, 156a/11,
136a/15, 136a/8, 137a/2, 137b/14, 156a/13, 156a/5, 156a/7, 156b/10,
137b/2, 137b/6, 137b/9, 138a/1, 138a/5, 156b/6, 157a/12, 157a/14, 157a/15,
138a/8, 138b/1, 138b/2, 138b/3, 138b/7, 157a/3, 157a/6, 157a/7, 157b/10,
139a/3, 139a/4, 139a/5, 139a/6, 139b/3, 157b/12, 157b/13, 157b/6, 157b/8,
140a/3, 140a/4, 140b/13, 140b/6, 158a/14, 158a/15, 158a/2, 158a/5,
141a/13, 141a/7, 141a/9, 141b/5, 158a/7, 158b/11, 158b/2, 158b/7,
141b/6, 142a/11, 142a/12, 142a/13, 159a/1, 159a/10, 159a/11, 159a/2,
142a/3, 142a/5, 142a/6, 142b/1, 159a/3, 159a/5, 159b/1, 159b/10,
142b/10, 142b/13, 142b/14, 142b/3, 159b/11, 159b/13, 159b/2, 159b/4,
142b/4, 142b/5, 142b/6, 142b/7, 142b/9, 159b/5, 159b/8, 159b/9, 160a/11,
143a/1, 143a/12, 143a/2, 143a/4, 160a/12, 160a/15, 160a/3, 160a/4,
143a/8, 143b/11, 143b/15, 144a/14, 160a/6, 160a/8, 160b/10, 160b/12,
144a/15, 144b/1, 144b/10, 144b/12, 160b/13, 160b/14, 160b/4, 160b/5,
144b/13, 144b/14, 144b/15, 144b/2, 160b/8, 160b/9, 161a/11, 161a/12,
144b/3, 144b/4, 144b/5, 144b/6, 144b/7, 161a/15, 161a/5, 161a/7, 161a/9,
144b/8, 144b/9, 145a/1, 145a/9, 161b/1, 161b/11, 161b/12, 161b/13,
145b/10, 145b/12, 145b/2, 145b/3, 161b/15, 161b/4, 161b/7, 162a/2,
145b/6, 145b/8, 146a/1, 146a/14, 162b/14, 162b/15, 162b/4, 163a/10,
146b/13, 146b/4, 146b/5, 146b/6, 163a/3, 163a/6, 163b/15, 163b/3,
146b/7, 146b/9, 147a/1, 147a/10, 163b/9, 164a/1, 164a/2, 164b/7,
147a/12, 147a/6, 147a/7, 147b/13, 166a/14, 166a/15, 166a/8, 166a/9,
147b/2, 147b/3, 147b/4, 147b/7, 166b/13, 166b/14, 168a/13, 168b/12,
148a/11, 148a/13, 148a/14, 148a/2, 168b/13, 168b/15, 169a/2, 169a/5,
148b/12, 148b/14, 148b/4, 148b/5, 169a/9, 169b/13, 169b/15, 169b/7,
148b/8, 149a/4, 149a/5, 149a/6, 149a/7, 170a/10, 170a/11, 170a/12, 170a/14,
149a/9, 149b/10, 149b/11, 149b/12, 170a/4, 170a/8, 170b/2, 170b/6, 170b/8,
149b/13, 149b/3, 150a/9, 150b/13, 171a/1, 171a/13, 171a/14, 171a/15,

171b/11, 171b/3, 171b/4, 171b/6, 191a/8, 191a/9, 191b/10, 191b/2,
171b/8, 171b/9, 172a/3, 172a/4, 172a/6, 191b/8, 191b/9, 192a/10, 192a/11,
172a/7, 172b/2, 173b/11, 173b/12, 192a/5, 192a/7, 192b/7, 192b/9,
173b/13, 173b/7, 174a/15, 174a/2, 193a/10, 193a/11, 193a/12, 193a/13,
174a/8, 174a/9, 174b/11, 174b/3, 193a/14, 193a/5, 193b/1, 193b/10,
174b/5, 174b/8, 175a/1, 175a/10, 193b/12, 193b/5, 193b/6, 193b/9,
175a/2, 175a/4, 175a/5, 175a/7, 175a/8, 194a/10, 194a/2, 194a/4, 195a/10,
175a/9, 175b/1, 175b/12, 175b/14, 195a/11, 195a/7, 195b/1, 195b/11,
175b/15, 175b/6, 176a/15, 176b/11, 195b/13, 195b/2, 195b/8, 196a/13,
176b/12, 176b/14, 176b/5, 176b/7, 196a/3, 196a/6, 196b/12, 196b/13,
177a/1, 177a/2, 177a/3, 177a/4, 177a/5, 196b/15, 197a/4, 197a/8, 197b/11,
177a/6, 177b/11, 177b/15, 178a/11, 197b/12, 197b/13, 197b/14, 197b/15,
178b/11, 178b/15, 178b/3, 179a/2, 197b/4, 197b/5, 197b/8, 198a/1, 198a/2,
179b/1, 179b/10, 179b/9, 180a/10, 198a/3, 198b/1, 198b/12, 198b/13,
180a/5, 180a/6, 180a/7, 180a/8, 180b/8, 198b/15, 198b/2, 198b/4, 199a/10,
181a/13, 181a/15, 181a/4, 181a/5, 199a/14, 199a/9, 200a/11, 200a/12,
181a/6, 181a/7, 182a/13, 182a/6, 200a/13, 200a/3, 200a/5, 200b/13,
182a/7, 182b/15, 183a/10, 183a/11, 200b/14, 200b/15, 200b/4, 200b/5,
183a/12, 183a/6, 183a/8, 183a/9, 201a/11, 201b/1, 201b/15, 202a/12,
183b/10, 183b/9, 184a/13, 184a/2, 202a/4, 202a/9, 202b/11, 202b/14,
184a/8, 184a/9, 184b/10, 185a/10, 202b/9, 203a/13, 203a/14, 203a/15,
185a/4, 185a/6, 185b/10, 185b/2, 203a/2, 203a/8, 203b/1, 203b/2, 203b/3,
185b/6, 185b/9, 186a/14, 186a/15, 204a/14, 204a/4, 204a/5, 204a/7,
186b/1, 186b/11, 186b/2, 186b/3, 204b/3, 204b/8, 205a/14, 205a/7,
186b/7, 186b/8, 186b/9, 187a/1, 187a/4, 205b/10, 205b/3, 206a/7, 206a/8,
187a/8, 187b/4, 187b/6, 187b/7, 188a/7, 206b/11, 206b/12, 206b/2, 206b/3,
188b/10, 188b/13, 188b/14, 188b/6, 206b/5, 207a/14, 207a/6, 207b/14,
189a/3, 189a/4, 189a/5, 189a/6, 189a/7, 207b/15, 207b/2, 207b/4, 208a/13,
189b/4, 190a/10, 190a/12, 190a/5, 208a/6, 208b/10, 208b/12, 208b/13,
190b/11, 190b/2, 190b/4, 190b/5, 208b/3, 209a/11, 209a/14, 209b/1,
190b/9, 191a/11, 191a/12, 191a/13, 209b/5, 209b/6, 209b/7, 210a/13,
191a/15, 191a/2, 191a/3, 191a/5, 210a/14, 210a/8, 210b/12, 210b/2,

210b/3, 211a/7, 211a/8, 211b/1, 234b/2, 234b/4, 235a/11, 235a/5,
211b/13, 211b/14, 211b/15, 211b/2, 235a/6, 235b/10, 235b/13, 235b/15,
211b/3, 211b/8, 212a/10, 212a/11, 235b/3, 235b/9, 236a/11, 236b/1,
212a/5, 212a/7, 212a/8, 212b/12, 236b/11, 236b/14, 236b/4, 236b/6,
212b/13, 212b/6, 213a/2, 213b/8, 237a/10, 237a/2, 237b/12, 237b/13,
214a/3, 214b/12, 214b/9, 215a/1, 238a/13, 238a/3, 238a/6, 238a/7,
215a/15, 215a/3, 215a/5, 215a/7, 238b/1, 238b/12, 238b/5, 238b/6,
215a/8, 215b/5, 216a/10, 216a/7, 239a/4, 239b/3, 240a/14, 240a/3,
216a/8, 216b/1, 216b/15, 216b/4, 240a/4, 240b/4, 240b/7, 240b/8, 241a/3,
216b/6, 216b/9, 217a/8, 217b/1, 241b/10, 241b/12, 241b/14, 241b/15,
217b/11, 217b/2, 217b/9, 218a/3, 241b/7, 242a/2, 242a/5, 242a/6, 242a/7,
218a/4, 219a/13, 219b/1, 219b/15, 242b/11, 242b/2, 242b/7, 242b/8,
219b/9, 220a/2, 220b/6, 220b/8, 221a/1, 243a/10, 243a/11, 243a/12, 243a/14,
221a/6, 221b/10, 221b/11, 222a/13, 243a/4, 243a/6, 243a/9, 243b/15,
222a/15, 222b/1, 222b/11, 223a/7, 243b/8, 244a/1, 244a/11, 244a/7,
223b/15, 223b/3, 223b/6, 223b/8, 244b/10, 244b/14, 245a/11, 245b/1,
224a/11, 224a/13, 225a/11, 225a/6, 245b/11, 245b/15, 245b/2, 246a/14,
225a/7, 225b/11, 225b/15, 225b/3, 246a/3, 246a/5, 246b/4, 246b/6,
225b/5, 226b/15, 226b/7, 227a/10, 247b/11, 247b/12, 247b/13, 247b/8,
227b/14, 227b/3, 227b/4, 227b/5, 248a/4, 248a/5, 248a/7, 248a/8,
227b/8, 227b/9, 228a/13, 228a/14, 248b/15, 248b/9, 249a/1, 249a/10,
228b/14, 228b/3, 228b/4, 228b/5, 249a/11, 249a/12, 249a/13, 249a/4,
229a/10, 229a/3, 229a/5, 229a/6, 249a/6, 249b/10, 249b/2, 249b/3,
229a/8, 229a/9, 229b/11, 229b/14, 249b/5, 249b/6, 249b/9, 250a/11,
229b/3, 230a/1, 230b/11, 230b/15, 250a/8, 250b/11, 250b/12, 250b/14,
230b/6, 230b/9, 231a/1, 231a/14, 250b/15, 251a/1, 251a/10, 251a/13,
231a/2, 231a/6, 231a/8, 231a/9, 251a/15, 251a/2, 251a/3, 251a/7,
231b/12, 231b/2, 231b/8, 232a/1, 251b/10, 251b/13, 251b/14, 251b/2,
232a/4, 232a/6, 233a/12, 233a/7, 251b/3, 251b/5, 251b/6, 251b/8, 252a/1,
233a/8, 233b/1, 233b/15, 233b/3, 252a/11, 252a/5, 252a/8, 252b/15,
233b/6, 234a/10, 234a/11, 234a/13, 252b/6, 252b/7, 252b/8, 252b/9,
234a/14, 234a/15, 234b/1, 234b/14, 253a/15, 253a/2, 253a/3, 253a/4,

253a/7, 253a/8, 253b/11, 254a/10,
254a/4, 254a/6, 254a/7, 254a/9,
254b/13, 254b/15, 254b/2, 254b/3,
255a/1, 255a/11, 255a/12, 255a/13,
255a/3, 255a/5, 255a/7, 255a/9, 255b/1,
255b/10, 255b/12, 255b/2, 255b/3,
255b/5, 255b/9, 256a/1, 256a/12,
256a/15, 256a/3, 256a/4, 256a/6,
256b/1, 256b/11, 256b/12, 256b/2,
257a/11, 257a/3, 257b/1, 257b/5,
257b/6, 258a/14, 258b/1, 258b/12,
258b/13, 258b/3, 258b/4, 258b/6,
258b/8, 258b/9, 259a/11, 259a/12,
259a/13, 259a/15, 259a/6, 259b/1,
259b/10, 259b/11, 259b/12, 259b/13,
259b/14, 259b/4, 259b/7, 259b/8,
260a/1, 260a/10, 260a/13, 260a/14,
260a/2, 260a/3, 260a/7, 260a/8, 260b/1,
260b/12, 260b/3, 260b/7, 261a/10,
261a/3, 261b/10, 261b/12, 261b/2,
262a/1, 262a/2, 262a/6, 262b/8,
264a/15, 264a/5, 264a/6

anıñ+ içün+ k. 137b/2

aydurın- k. 204a/8

bil- k. 147b/10, 242a/5

bildi- k. 216a/9

buyurdi- k. 218a/13

dilerin- k. 139b/11, 149a/7,

195a/9, 198b/10

eyledi- k. 135b/7

gördi- k. 134a/15, 150a/13,

210b/15, 212a/6

gördüñ-mi k. 138b/2

iderin- k. 145b/3

indi- k. 150a/13

itdi- k. 159a/7

kaçan- k. 188a/15, 205b/10,
215b/5, 218a/1, 220b/13, 226b/6

kıılırın- k. 133a/10

kimseye- k. 241a/9

mañfūzdan- k. 142b/12

nesne- k. 181b/12, 181b/13

olurdi- k. 222b/5

şordı- k. 222a/9

viridi- k. 252a/6

yaradurıñ- k. 142a/4

yazdı- k. 241a/7

yime- k. 142a/10

kibir : (Ar. kibr) Kendini
başkalarından büyük görme,
büyüklenme.

k.+ den 255b/14

kibriyā' : <Ar. Ululuk, büyüklük.

k. 195b/4

kiçi : Küçük.

k. 134b/12, 135a/12

kiçirek : Küçücük.

k. 137b/12

kile : Tahıl ölçmede kullanılan ölçek.

k. 190a/3	176a/15, 177b/13, 178a/10, 178b/2,
k.+ yi 158a/9	179a/3, 179b/5, 181b/10, 184a/7,
kilīd : <Far. Kilit.	184b/4, 187a/14, 187b/4, 187b/5,
k.+ i 179b/11, 223b/6	188a/10, 188a/11, 188a/12, 188a/13,
cemī ^ʿ -i k.+ i 223b/7	188a/14, 188a/2, 188b/1, 189a/1,
kim : Kim, ki.	190a/8, 190b/6, 190b/7, 191a/6, 191b/5,
k. 133b/7, 134a/13, 134b/14,	192b/2, 193a/5, 193b/11, 194a/10,
134b/4, 134b/6, 135a/11, 135a/6,	194a/2, 194a/7, 194b/14, 194b/3,
135b/15, 136a/13, 136b/13, 136b/14,	194b/4, 194b/5, 195a/12, 195a/13,
137a/15, 138a/1, 140b/10, 140b/13,	195b/3, 196b/15, 196b/2, 196b/9,
140b/7, 141a/1, 141b/14, 145a/12,	197a/10, 197a/12, 197a/14, 197b/1,
145b/8, 146a/1, 146a/7, 146b/8,	197b/10, 197b/2, 198a/3, 199a/15,
147a/13, 147a/15, 147b/1, 147b/14,	199b/10, 199b/12, 199b/3, 199b/5,
147b/15, 148a/11, 148a/12, 148a/15,	199b/8, 201a/5, 202a/2, 202a/6, 204b/1,
148a/8, 148a/9, 148b/10, 149a/10,	205a/10, 205a/12, 205a/4, 205a/5,
149b/6, 150a/2, 150a/7, 150b/5, 151a/2,	206a/1, 207a/4, 207b/1, 208a/9, 208b/3,
151b/11, 151b/5, 152b/1, 152b/2,	208b/5, 210b/14, 211a/1, 211a/2,
152b/3, 152b/6, 153a/12, 153a/13,	211a/3, 211a/8, 211b/15, 212a/14,
153a/14, 153a/2, 153b/1, 153b/5,	212b/6, 213a/1, 213a/11, 213a/12,
154a/11, 154a/12, 154a/14, 154a/3,	214a/11, 214a/14, 214a/2, 215b/10,
154a/8, 154b/1, 154b/2, 154b/4, 154b/9,	216a/4, 216a/5, 216a/6, 216b/12,
155a/1, 155a/2, 155a/5, 155b/6, 155b/7,	216b/8, 218a/5, 219b/1, 219b/5,
156a/10, 156a/8, 156a/9, 156b/4,	220a/13, 222a/2, 222a/5, 222a/6,
157a/13, 157a/8, 158a/12, 158b/15,	222b/11, 222b/7, 223a/10, 223a/11,
159a/8, 159b/14, 159b/15, 159b/2,	223a/8, 223a/9, 223b/11, 223b/12,
159b/9, 160a/15, 161a/14, 161b/4,	224b/6, 224b/7, 225b/7, 229b/7, 230a/8,
162a/1, 163a/8, 165b/2, 165b/3, 165b/4,	230b/10, 230b/3, 231a/3, 232a/2,
167a/11, 168a/8, 169a/1, 170b/1,	233a/15, 234a/5, 235a/12, 235a/2,
170b/12, 171b/15, 171b/6, 172a/14,	235a/5, 235b/5, 235b/6, 236a/14,
174a/10, 174a/9, 175a/12, 175a/14,	236a/3, 236a/5, 236a/6, 236a/7, 236a/8,
	236a/9, 236b/15, 236b/7, 237b/10,
	238a/9, 239a/13, 240a/10, 240a/12,

240a/6, 240b/4, 241a/10, 241b/11, 141b/8, 141b/9, 142a/6, 142a/9, 143a/5,
 242a/15, 243b/2, 243b/4, 243b/6, 143a/8, 143b/1, 144a/5, 151b/2, 151b/5,
 243b/7, 244b/12, 245b/10, 246b/2, 152b/6, 154a/13, 154b/13, 154b/6,
 247b/14, 247b/15, 248a/10, 248a/9, 155a/8, 155b/1, 155b/9, 156a/6,
 250a/12, 250a/15, 250b/14, 252a/14, 156b/12, 156b/2, 157a/10, 157b/15,
 255a/9, 257b/1, 257b/3, 257b/7, 257b/9, 157b/4, 158a/10, 158b/14, 158b/6,
 259a/7, 259b/2, 259b/9, 260b/11, 159a/14, 159a/15, 159a/6, 159b/12,
 260b/8, 261a/12, 261a/9, 261b/13, 160a/10, 160b/6, 161a/13, 161a/3,
 261b/14, 261b/5, 262a/2, 262a/3, 161b/13, 162a/10, 162a/15, 162a/5,
 262a/5, 262a/8, 262b/12, 262b/13, 164b/12, 166a/15, 166a/4, 169a/13,
 262b/14, 262b/9, 263a/1, 263a/11, 174a/8, 174b/1, 178a/12, 180b/4,
 263a/12, 263a/2, 263a/4, 263a/7, 192b/1, 202b/13, 204b/4, 205b/14,
 263a/9, 263b/1, 263b/3, 263b/4 206b/12, 206b/3, 208b/10, 208b/8,
 bil+ k. 154a/4 209a/13, 211b/13, 213a/12, 213b/14,
 bilürlerdi+ k. 153a/11 213b/4, 215b/8, 216b/12, 220a/15,
 buy+ idi+ k. 153a/9 221b/14, 221b/6, 230a/11, 234b/13,
 buyurdu+ k. 239a/15 234b/15, 235a/13, 237a/10, 239b/1,
 çün+ k. 152b/2 241a/6, 241a/8, 241b/14, 244a/8,
 diledi+ k. 139b/4, 139b/6, 244a/9, 251a/14, 251b/9, 252a/4,
 175a/11, 188b/6 254a/9, 257a/6, 260b/6, 261b/7
 dilerin+ k. 149a/14, 222b/13
 eyledi+ k. 140a/11, 189b/1
 eylersin+ k. 200a/9
 gördi+ k. 144a/6, 145a/15,
 164b/13
 iderdi+ k. 153b/2
 idi+ k. 167a/3
 iletirdi+ k. 137a/6
 itirdi+ k. 158a/2, 158b/7, 161a/4
 kaçan+ k. 133b/7, 134a/14,
 134a/2, 135a/5, 135a/6, 136a/11,
 138b/13, 139a/9, 139b/9, 141b/12,

şunı+ k. 216b/11
viridi+ k. 138a/10
k.+ den 223b/8
k.+ dür 139a/3, 168b/5, 182a/5,
189a/12, 204a/14, 237b/14, 243a/11,
256b/10, 260a/15
k.+ e 134b/13, 135b/5, 137a/10,
140b/12, 195a/6, 196a/10, 196a/9,
219a/12, 241b/5, 241b/6, 244a/4,
251b/2, 251b/3
k.+ i 187a/16, 187b/5, 193a/1
k. ider 144a/7
k.+ ler 257a/1, 258a/9
k.+ lerdür 149a/1, 179a/10,
179a/14, 181b/10, 243a/14
k.+ lere 252b/2
k.+ sin 136b/11
k.+ ũñ 148b/14, 153a/9, 187b/6,
223b/6, 237a/12, 237a/14

kimesine : Kimse.

k. 235b/10

kimesne : Kimse.

k. 195b/12

kimi : Kimisi, bazısı.

k. 175b/11, 175b/12, 175b/7,
190b/3, 190b/6, 207a/3, 234a/12,
236b/12, 246b/11

kimse : Kimse, kişi.

k. 141b/6, 143b/9, 145b/4,
147b/10, 148a/11, 148b/10, 163a/6,
167b/12, 182a/7, 182b/11, 188a/9,
189b/6, 190a/15, 195a/8, 195a/9,
195b/5, 196a/13, 196b/7, 197b/12,
204a/13, 210a/13, 213b/10, 216b/9,
218a/4, 227b/4, 230a/13, 230b/12,
230b/13, 230b/6, 230b/9, 231a/1,
237a/9, 243a/7, 244b/15, 246a/3,
254b/6, 259a/11

k.+ den 141b/3

k.+ lere 197b/11

k.+ nũñ 178b/10, 191a/11

k.+ si 250a/11, 250a/12

k.+ ye 134b/14, 139a/7, 150a/9,
154a/12, 167a/14, 167b/8, 178b/11,
182a/7, 189b/6, 216a/6, 229a/3, 242b/8

k.+ ye+ ki 241a/9

k.+ 'yi 238b/1, 251a/11, 263b/5

kirāmen kātībīn : <Ar. İnsanların sağında ve solunda bulunan, onların iyilik ve kötülüklerini kaydettiğine inanılan iki melek.

k. 229b/3, 239a/7

kiriş : Yay kirişi, yayın iki ucu arasındaki bağ.

k. 175a/3

kisrā : <Ar. Sasani hükümdarları için kullanılan bir unvan.

k. 166b/12, 255b/11

kişi : Kişi.

k. 133a/10, 133b/10, 134a/3,
134a/5, 134a/8, 138b/1, 138b/2,
140a/10, 142a/13, 143b/10, 143b/5,
144a/8, 145b/4, 146a/10, 146a/11,
146b/6, 147a/7, 147a/8, 147b/3,
148a/10, 149a/12, 149a/13, 149a/5,
149a/9, 149b/10, 149b/12, 149b/8,
150a/2, 151a/12, 167b/5, 167b/6,
168b/8, 173b/13, 173b/7, 173b/9,
179b/8, 184a/4, 184b/10, 184b/14,
185b/5, 185b/9, 186a/1, 187b/16,
188a/3, 188b/1, 188b/11, 189a/1,
189b/11, 192b/9, 194b/7, 194b/8,
195b/13, 195b/15, 196a/2, 197b/9,
200a/14, 202b/2, 202b/4, 202b/5,
202b/6, 203a/2, 204a/1, 207b/3,
208a/14, 209b/15, 210a/11, 211a/6,
211b/14, 211b/8, 211b/9, 212a/2,
212b/10, 212b/7, 212b/9, 213a/3,
213b/10, 213b/9, 214a/2, 214a/3,
214b/13, 215a/4, 221b/7, 222a/10,
222a/11, 222a/9, 224a/1, 224a/12,
226b/3, 228b/12, 232a/2, 233a/10,
233a/8, 235b/9, 236a/15, 237b/13,
237b/3, 237b/5, 238b/5, 238b/6, 238b/9,
239a/13, 239a/3, 239b/2, 240b/5,
241b/12, 242a/15, 245a/3, 246a/11,
246a/9, 247a/10, 247a/11, 247a/3,
247a/9, 248a/11, 248a/12, 248a/7,

248a/8, 249a/7, 250a/10, 250a/2,
250a/3, 250a/6, 250a/9, 250b/11,
250b/13, 250b/14, 250b/9, 251a/12,
251a/9, 253b/11, 254a/5, 254a/6,
255a/8, 256a/12, 259b/12, 259b/13,
260b/10, 261a/1, 262a/11, 263a/10,
264a/1, 264a/11, 264a/3, 264a/6

k.+ de 181a/15

k.+ den 145b/6, 188b/12,
188b/15, 189a/2, 189a/4, 189a/6

k.+ dür 186a/15, 186b/1, 186b/2,
207b/11, 236a/15, 236b/4, 236b/6

k. ider 190a/4

k.+ ler 171a/9

k.+ ler ola 199a/9

k.+ nün 136b/2, 143b/15,
151a/12, 151a/14, 172a/4, 185b/3,
195b/14, 199a/11, 232b/2, 238b/11,
239a/10, 239a/7, 239b/2, 241a/11,
246b/14, 247b/6, 247b/7, 248a/15,
248b/2, 248b/7, 250a/13, 250b/14,
250b/15, 254b/13, 260a/12, 262b/10

k.+ nündür 261b/1

k.+ siz 213b/13

k.+ y+ idi 146a/10

k.+ y+ ile 186a/15, 239a/8

k.+ ye 142b/3, 146a/8, 147a/7,
147b/3, 149a/10, 149b/3, 171a/1,
177a/1, 189a/3, 189a/5, 196a/2,
197a/11, 197a/14, 199a/5, 203a/11,
203a/8, 224a/2, 228b/3, 235b/5, 235b/6,
236b/7, 238b/10, 240a/2, 240b/7,

240b/8, 248a/2, 250a/7, 250b/13,
261a/10, 262b/3, 263a/10, 263a/12,
263a/6, 263b/5

k.+ yi 146a/15, 171b/12, 186b/2,
188a/7, 197a/1, 233b/3, 235a/11,
241a/14,

261a/13, 263a/2

k.+ yin 141b/3

kitāb : <Ar. Kitap.

k. 142b/10, 142b/7, 142b/8,
153b/12, 238a/11, 259a/14, 259b/1,
259b/3

k.- ı muhkemi 163b/4

k.+ a 215a/15

k.+ dur 259a/15, 259b/3

k.+ ında 189b/7

k.+ larca 262a/15

k.+ larda 177b/11, 259b/1

k.+ larına 215a/14

k.+ larında 264a/6

k.+ umda 191a/1

k.+ umuzda 209b/7

kitābet : <Ar. Kâtiplik, yazı yazma.

k. 170b/6

k.+ i 228a/9

kitābu' llāh : <Ar. Allah'ın kitabı.

k.+ dur 257b/11

ko - : Bırakmak, terk etmek.

ķ. 226b/10

ķ.- dı 137a/4, 140b/10, 140b/9,
141a/3, 141b/9, 144b/9, 150b/9, 163a/1,
164b/12, 178a/12, 201b/11, 208a/2,
210a/14, 211a/4, 221a/4, 226b/8,
239b/1, 241a/7

asa- ķ.- dı 240a/11

aşa- ķ.- dı 138a/4

ķ.- dılar 228b/11, 228b/13,
242b/12, 249b/10

ķ.- dum 175b/8, 179a/3,
247b/12, 257b/9

ķ.- duñ 175b/7, 184b/9

ķ.- maduğına 162b/13

ķ.- ñ 232b/7

ķ.- r 148a/14

ķ.- rdı 159b/10

ķ.- rın 187b/1

ķ.- sa 146b/6

ķ.- salar 248a/9, 250b/3

ķ.- yup 168b/3, 242a/10

ķocacuk : İhtiyarcık.

ķ.+ larına 146b/4

ķocalık : Yaşlılık.

ķ. 197b/6, 253a/9

ķocaluđ : Yaşlılık.

ķ.+ um 137a/13

ķoç : Koç, damızlık erkek koyun.

ķ. 139b/13, 156a/12, 162b/12,
237a/10, 251b/2

ķok - : Kokmak.

ķ.- ardı 167a/7

ķoķu : Koku.

ķ.+ lar 247a/8

ķ.+ sı 251b/2, 251b/3

ķ.+ sın 262a/2

ķ.+ sını 167a/4

ķon - : Konmak, bir yerde durmak.

ķ.- acaķ 207a/15

ķ.- ar 249b/1

ķ.- dı 134a/15, 164b/11, 207a/9,
208a/15

ķ.- madı 167b/2

ķ.- mazdı 136a/5

ķ.- sa 242a/3

ķoņ - : Konmak.

ķ. 146a/7, 220b/1

ķonşı : Komşı.

ķ. 186a/3

ķ.+ laruņ 203a/14

ķ. olasız 203a/7

ķonşıluę : Komşıluk.

ķ.+ umdan 138b/9

ķonşı : Komşı.

ķ.+ mı 138b/9

ķonuę : Konuk, misafir.

ķ.+ a 199a/15

ķ.+ ısın 250b/7

ķ.+ um 250b/5

ķ.+ umsın 250b/6, 250b/7

ķ.+ uņ 226a/10, 226a/11

ķonuk : Konuk, misafir.

ķ. 199a/11, 199a/14

ķ. olma 196b/7

ķonuķluk : Misafirlik.

ķ. 201a/11

ķop - : Kalkmak, harekete geķmek;
kıyamet günü dirilmek.

ķ.- ar 147b/4, 202b/8, 251b/10

ķ.- ıcaķ 202b/7

ķorķ - : Korkmak.

ķ. 185a/10

ķ.- a 185b/7, 186a/1

ķ.- ar+ ise 216b/9

ķ.- ardı 138a/5

ķ.- ardı+ kim 139b/5

ķ.- arın 139a/6, 184b/11, 198b/1,
230b/15

ķ.- arlar 148b/4, 183a/15,
188b/13, 233a/3, 233a/4, 233a/6,
243a/15

ķ.- arlardı 224b/10

ķ.- aruz 147b/7

ķ.- dı 141b/1, 151a/6, 169a/6,
188a/14, 195b/15, 205a/12, 205a/9

ķ.- dılar 200a/6, 222a/8

ķ.- ma 205a/10, 249b/10, 250b/5

ķ.- maķ 254b/11

ķ.- maķdur 253b/8

ķ.- mazzsız 148b/4

ķ.- sa 188a/10

ķ.- sunlar 188b/14

ķ.- uñ 216a/5, 219a/2, 263b/15

ķ.- up 198a/9, 216b/8, 264a/4

ķorķu : Korku.

ķ. 261b/15

ķ.+ dan 188a/10, 254b/2, 254b/5

ķ.+ lardan 254b/12

ķ.+ sından 149b/6, 248b/1

ķ.+ yı 188a/9

ķorķut - : Korkutmak.

ķ.- dı 216a/15

ķov - : Kovmak.

ķ.- dı 237b/11

ķoy - : Koymak, bırakmak,
yerleştirmek.

ķ.- a 151b/14, 233b/1, 249a/6

ķ.- alum 204a/10

ķ.- am 181b/1, 193b/15, 223b/8

ķ.- arın 145b/10, 147a/2, 237b/7

ķ.- arlar 242b/2

ķ.- arlar+ idi 153a/11

ķ.- ayın 194a/14

ķ.- dı 133a/14, 151b/4

ķ.- ma 231a/15

ķ.- mayam 223b/9

ķ.- mazdum 231a/15

ķ.- mazın 178b/1

ķ.- mışlar 143b/14

ķ.- u- virđi 133b/7, 206a/5,
221a/14

ķ.- u- virsün 220a/15

ķ.- up 138a/8, 149a/13, 198b/6,
198b/7, 198b/8

aşa- ķ.- up 234a/8

ķoyun : Koyun.

ķ. 138b/1

ķöpri : Köprü.

k.+ dür 253a/15

k.+ si 226a/7

k.+ sin 177a/10, 184b/2, 262b/13

ķöprü : Köprü.

k.+ sin 224b/11

ķör : Kör, âmâ.

- k. oldı 205b/1
- köy** : (Far. k̄ūy) Köy.
k.+ e 136a/8
k.+ üñ 232a/1
- ķubbe** : <Ar. Dam.
ķ. 179b/1, 248b/4
ķ.+ den 179b/2
ķ.+ lerüm 188a/8
ķ.+ si 166b/11
- ķudret**: <Ar. Güç, kuvvet.
ķ. 145a/13, 164a/12, 164a/8,
195b/5, 238a/9
ķ.- i ilāhīyyeyi 160a/9
ķ.+ i 172a/8, 258b/6
ķ.+ in 155b/3
ķ.+ inden 150b/3
kemāl-i ķ.+ inden 190b/11
kemāl-i ķ.+ ine 191b/9
envā'-ı ķ.+ ini 160a/11
- ķudretu'llāh** : <Ar. Allah'ın kudreti,
gücü.
ķ.+ dan 159a/15
- ķuds** : Kudüs, üç ilahi dinde kutsal
sayılan şehir.
ķ. 133b/10, 133b/12, 151b/15,
191a/5
ķ.+ de 151a/7, 151b/15, 241a/3
- ķ.+ de olurlar 191a/3
ķ.+ den 152a/12, 191a/2, 191a/5,
191a/9, 209a/11
ķ.+ e 136b/10, 172b/15, 176a/5,
191a/7, 192a/11, 236a/5, 236a/8
ķ.+ i 133a/13, 133b/10, 133b/11,
140a/7, 140a/8, 192a/5, 192a/9
ķ.+ üñ 140b/11, 192a/8
- ķudsi** : <Ar. Kutsal.
ħadīş-i ķ. 203b/4
- ķudsiyye** : <Ar. Kutsal.
nüfūs-ı ķ.+ ye 156b/3
kelimāt-ı ķ.+ yi 165b/11
- ķūfe** : Irak'ta yer alan bir şehir.
k. 226b/2
- ķul** : <Ar. Kul, köle; Allah'a göre
insan.
ķ. 149a/3, 185a/14, 186a/13,
187b/10, 187b/9, 195a/1, 201a/14,
224b/13, 230a/10, 231a/1, 231a/4,
231a/8, 241b/1, 244b/3, 244b/4, 244b/5,
244b/6, 244b/8, 258b/10, 258b/9
ķ.- mısın 135b/3
ķ.+ a 258b/10
ķ.+ am 208b/14
ķ.+ ı 231a/2, 231a/4, 240b/10,
240b/11, 240b/12, 240b/13, 248a/10,
251a/2

ķ. ķılımıŝdı 167a/12
ķ.+ lar 193a/6, 242b/14, 255b/1
ķ.+ lardan 228b/7
ķ.+ ların 248b/12, 255a/13,
260a/4
ķ.+ larına 256b/2, 259a/7
ķ.+ larum 186b/7, 187a/1,
187a/8, 187b/1, 236b/11, 242a/12,
242b/9, 244b/1, 244b/14, 245b/7
ķ.+ laruma 173b/6, 188b/15,
231b/5
ķ.+ larumdan 187a/16, 193a/10,
193a/12, 193a/14, 193b/1, 195b/8,
251a/11
ķ.+ larumuñ 193b/2, 200a/7,
242b/11
ķ.+ laruñ 232b/11
ķ. olsa 135b/3
ķ.+ um 184b/12, 184b/13,
186a/10, 186a/12, 186b/5, 187b/10,
187b/11, 187b/12, 187b/13, 187b/15,
187b/8, 187b/9, 188a/9, 192b/11,
195b/8, 201b/15, 202a/5, 231a/10,
232b/5, 232b/6, 249b/10, 250b/4
ķ.+ uma 202b/11, 202b/13,
202b/9, 236b/2, 236b/5, 237a/1, 237b/4,
237b/7
ķ.+ umdan 146a/13, 197b/4,
244a/12, 244a/14
ķ.+ umdur 242b/15, 244b/5
ķ.+ umı 192b/10, 193a/7,
202b/10, 237a/2, 240b/6

ķ.+ umuñ 147a/3, 184b/12,
231a/2, 231a/3, 231a/5, 232b/3,
239b/12, 249b/13, 250b/11
ķ.+ uñ 231a/7, 237b/11, 237b/6,
241b/1, 247b/4, 258b/6
ķ.+ uña 146a/3
ķ.+ uñdur 258b/5
ķ.+ uñı 203a/13

ķulaĝ : Kulak.

ķ.+ ı 167a/2
ķ.+ ına 173b/1
ķ.+ ında 172a/4
ķ.+ um 221a/6

ķulaĝuz : Kılavuz, rehber.

ķ.+ ları 206a/14
ķ. olur 241b/2

ķulaĝuzla - : Rehberlik etmek.

ķ. 181a/13, 240a/1
ķ.- r 239a/11

ķulak : Kulak.

ķ.+ lar 187a/2, 244a/1

ķullan - : Kullanmak.

ķ. 188a/2

ķullıĝ : <Ar. + Tr. Kulluk, hizmetçilik.

ķ.+ ına 244a/15

ķullķ : <Ar. + Tr. Kulluk, hizmetķilik.
ķ. iderse 189a/4

ķulluķ : <Ar. + Tr. Kulluk, hizmetķilik.
ķ. eylemez 202a/6
ķ. eyleyici 140b/9

ķur'a : <Ar. Ad çekme.
ķ. 135b/5, 135b/6, 140b/12,
200b/6

ķur'ān : <Ar. Hazret-i Muhammed'e
indirilen kutsal kitap, dōrt kutsal
kitaptan biri, Mōslūmanların kutsal
kitabı.

ķ. 149b/3, 165b/11, 169b/15,
169b/8, 169b/13, 170a/1, 170a/4,
170a/7, 170a/8, 170b/11, 171a/1,
171a/11, 171a/12, 171a/2, 171a/6,
171a/8, 171b/12, 172a/1, 194b/14,
194b/8, 194b/9, 206b/5, 225a/12,
226a/8, 226a/9, 228b/14, 236a/10,
247a/12, 247a/13, 254b/4, 256b/12,
258b/8, 259b/5, 260a/13, 261b/7,
263a/14

āyet-i ķ. 215a/9

ķ.- ı ħakīmi 200b/10

ķ.+ a 169b/13, 170b/12

ķ.+ da 196b/4

ķ.+ dan 256a/5

nūzūl-i ķ.+ dan 172a/7

ķ.+ ı 171b/2, 171b/3, 171b/4,
171b/6, 171b/7, 171b/9, 218b/13,
225a/8, 257a/1

ķ.+ ūñ 169b/15, 171a/5,
194b/10, 203b/4

ķurbān: <Ar. Kurban.

ķ.+ ı 153a/9

ķ. iderlerdi 153a/9

ķ. olsunlar 214b/3

ķurbet : <Ar. Allah'a yakın olma
anlamına gelen tasavvufi bir terim.

ķ. 183b/12

ķureyş: Hazret-i Muhammed'in
mensup olduğu Arap kabilesi.

ķ. 168a/8, 206a/9, 211b/4,
213a/15

ķ.+ den 206a/14, 211b/14

ķ.+ e 213a/15

ķ.+ ūñ 209b/8

ķurşa : Çörek.

ķ.+ ların 222b/8

ķ.+ sın 138b/5

ķurt : Kurt, yırtıcı, etķil bir memeli
hayvan.

ķ. 135a/13

ķurtar - : Kurtarmak.

ķ.- dı 144b/13
ķ.- dum 177b/6
ķ.- duñ 177b/5
ķ.- ursa 140b/3

ķurtcuġaz : Kurtķuk.

ķ. 242b/5
ķ.+ ı 242b/6

ķurtıl -: Kurtulmak.

ķ.- a 259b/8
ķ.- amazsız 187a/14
ķ.- mış ola 253a/5
ķ.- mışlardur 260b/5
ķ.- ur 240a/6
ķ.- ursız 223a/8

ķurtul - : Kurtulmak.

ķ.- a 212a/10
ķ.- dı 160b/2
ķ.- madı 231a/1
ķ.- ur 262a/11

ķuru : Kuru, canlılıġını yitirmiş.

ķ. 142a/10, 142a/7, 150b/1

ķuř : Kuş.

ķ. 180a/1, 180a/3, 180a/5,
205a/8, 241a/11, 241a/12, 241a/13,
241b/1

ķ.+ a 241a/13, 241a/15

ķ.+ ı 221b/13

ķ.+ lar 143a/14, 145b/13,
249a/15

ķ.+ lardan olaydum 254b/3

ķ.+ ları 254b/3

ķuṭb : <Ar. Başta olan, merkez;
manevi olarak en yüksek mertebede
olan, velilerin başı.

ķ. 240b/14, 241a/4

ķ.- ı ‘ālemdür 224a/4

ķ.+ dur 240b/14

ķ.+ ı 224b/8

ķ.+ lar 241a/2

ķuṭb’l-muḥaķķıķn :

<Ar.
Muhakkiklerin, gerķeġi ortaya
ķıkaranların en yücesi.

ķ. 164a/4

ķutlu : Kutlu, mübarek, uġurlu.

ķ. olsun 188b/9

ķuṭrub : bkz. *imān ķuṭrub*

ķ. 214b/7

ķt’l-ķulb : Eb Tālib el-Mekk’nin
(. 386/996) yazmış olduġu tasavvuf
konulu eseri.

ķ.+ da 146b/10, 146b/14, 195a/3,
237a/5

ķuvvet : <Ar. Kuvvet, gç.

ķ. 185a/1, 198a/1, 208a/4,
211b/4

ķ.- i ma'nevī 160b/5
kemāl-i ķ.+ dedür 260a/1
ķ.+ idür 261a/5
ķ.+ in 250b/14, 251a/2
cemī' -i ķ.+ lerüñ 254a/11
ķ.+ ümdür 258a/3
ķ.+ üñ 137b/11

ķuvvetlendür - : Kuvvetlendirmek,
güçlendirmek.

ķ. 244a/10, 244a/8
ķ.- di 244a/10, 244a/9
ķ.- e 229b/7

ķuvvetlü : <Ar. + Tr. Kuvvetli, güçlü.

ķ. 159a/11, 243a/7
ķ.+ dür 243a/8

ķuyruĝ : Kuyruk.

ķ.+ ında 150a/14
ķ.+ ından 165a/4

ķuyu : Kuyu.

ķ. 138a/12
ķ.+ da 234a/8
ķ.+ dan 256b/15
ķ.+ larüñ 138a/13
ķ.+ nuñ 138a/12
ķ.+ sı 256b/14
ķ.+ sından 256b/13

ķ.+ ya 133a/14, 162b/9

ķuzı : Kuzu.

ķ. 167a/10
ķ.+ ya 221b/11

ķübrā : <Ar. Çok büyük, ulu.
risālet-i k. 215a/8
tāmmet-i k.+ da 252b/1

ķüçük : Küçük.

k. 251a/15

ķüffār : <Ar. Kafirler.

k. 210b/8

ķüfr : <Ar. Allah'ı inkar etme, dine
inanmama, inançsızlık.

k. 244a/10, 260a/5
ķ.- i cühüd 260a/6, 260a/7
ķ.- i 'inād 260a/6, 260a/8
ķ.- i inkār 260a/5, 260a/7
ķ.- i nifāk 260a/6
ķ.- i nifāk 260a/10
ķ.+ den 255a/10
ķ.+ dür 246a/14
ķ.+ e 260a/5, 260b/13
ķ.+ i 244a/10, 260a/10, 260a/8
ķ.+ inden 199a/9
ķ.+ üni 199a/6

ķüfür : bkz. *ķüfr*

k. 144a/6, 255a/11
k.+ de 155b/1
k.+ den 148b/4, 242a/10,
258b/13
k.+ dür 263b/12
k.+ lerin 221b/15

küllü : (Ar. küllī) Hep, bütün.
k.+ si 200b/13

kün : “Ol, olsun” anlamına gelen
Arap bir söz.
kelime-i k. 142a/6

kürs : bkz. *kürsī*
k.+ i 164a/5, 165a/2, 166a/3,
175b/4, 229b/10, 229b/8
k.+ üm 235a/9

kürsī : <Ar. Arşın altında yer alan
sekizinci felek, taht
k. 175a/12, 175b/3, 235b/14,
243b/11, 243b/14
k.+ ye 244a/3

küs - : Küsmek.
k.- medi 167b/9

kütüb : <Ar. Kitaplar.
k.- i meşhûre 187a/3
k.- i rabbāniyyeye 260b/8
k.- i semāviyye 171a/14

lā-büdd : <Ar. Gerekli, lazım.
l.+ ür 161a/11

lā-cerem : <Ar. Şüphesiz.
l. 166b/14

lafz : <Ar. Kelime, söz.
l. 170b/14
l.+ ı 170b/4
l.+ ına 165b/8

lafzī : <Ar. Kelimeye ait.
kelām-ı l. 171a/7

lāhūt : <Ar. İnsanın manevi yönünü
ifade eden tasavvufi bir terim.
l. 152b/5

lahza : <Ar. An.
l. 183a/4

lā ilāhe illa'llāh : “Allah’tan başka ilah
yoktur.” anlamına gelen Arapça bir söz.
l. 179b/8, 187b/2

lā ilāhe illa'llāhu : bkz. *lā ilāhe
illa'llāh*
l. 193b/11, 202a/6, 209b/4,
245b/6

laḳab : <Ar. Takma ad.
l.+ ı 225a/10

lākin : <Ar. Ama, fakat, ancak.

1. 170a/13, 190b/15, 209b/6,
231b/10, 255a/5

lām : <Ar. Arap alfabesinin yirmi
üçüncü harfi.

1. 259a/10

la‘net : <Ar. Tanrı’nın merhametinden
mahrum olma; beddua etme.

1. eyledi 151a/4

1. iderler 258b/2, 258b/3

1. idici 212a/14

1. itdiler 227b/8

1. olmazdı 227b/8

1.+ üm 239b/13

1.+ ümüz 239b/14

laṭīf : <Ar. Hoş, ince; Allah’ın güzel
isimlerinden biri, yaratılmış olan bütün
varlıkların ihtiyaçlarını en ince
noktasına kadar bilen.

1. 141a/15, 182b/3, 219a/8,
238a/14, 255b/10, 257b/8

1.+ dür 158b/13, 169a/8

lāvā : Hazret-i Yakub’un oğlu.

1. 145a/3

lāyık : <Ar. Yaraşır, uygun.

1. 146b/9

1.+ dur 170a/12, 214b/12, 258a/8

1. olurlar 256b/8

lāzım : <Ar. Gerekli.

1.+ dur 157b/7

farz-ı 1.+ dur 264a/15

1. olup 140b/5

lebbeyik : (Ar. lebbeyk) “Buyurun,
emrediniz” anlamına gelen Arapça bir
söz.

1. 188a/4

leşker : <Far. Asker.

1. 209b/10, 210b/6, 213a/4,
213b/14

1.+ e 210a/5

1.+ i 167a/7, 211a/11

1.+ in 206a/9, 210b/4

1.+ ümüñ 140a/8

levāzım : <Ar. Gerekli şeyler,
ihtiyaçlar.

1.+ ındandur 157a/3

levḥ : <Ar. Yaratılmışlar hakkında
bütün bilgileri içeren manevi levha.

1. 175b/2

1.- i 142b/11

1.- i maḥfūzda 171a/12, 171b/4

1.- i maḥfūzdan 170a/1, 171a/15,
171b/13

1.- i maḥfūzdan-ki 142b/11

- l.- i maḥfūzdur 238a/12
l.+ e 238a/10, 244a/3
l.+ i 165a/2, 166a/1, 175b/4
- levn** : <Ar. Renk, çeşit.
l.+ i 217a/3, 221a/8
- levvāme** : <Ar. Nefsin yedi mertebesinden ikincisi, kişinin yaptığı kötülüklerden huzursuzluk duyup kendini suçlamasını sağlayan nefis.
nefs-i l. 251b/13
- leziẓ** : <Ar. Lezzetli.
l. 255b/10
- lezzet** : <Ar. Haz, zevk.
l.- i nefsiyyedendür 255b/2
l.+ den 155b/8
l.+ i 253a/1
l.+ in 148a/5, 185a/9, 250b/15,
251a/4
l.+ inden 155b/8
l.+ ine 155b/7
l.+ ler 200a/5, 219a/14
l.+ lerinden 254b/12, 255a/12
l.+ lerine 255a/12
- libās** : <Ar. Elbise, giyecek.
l. 186a/2
l.+ in 184a/13
l.+ lar 181b/15, 182b/3
- liḳā** : <Ar. Çehre, yüz; kavuşma.
l.+ mı 186a/12, 186a/13
l.+ sını 186a/12, 186a/13,
207a/6, 248a/4, 248a/5, 248a/6
l.+ sıy+ ile 161a/11
l.+ ya 158a/2
- likā' u' llāh** : <Ar. Allah'a kavuşma.
l. 160b/9
- lisān** : <Ar. Dil.
kelām-ı l.+ i 170b/3
- livāü' l-ḥamd** : <Ar. Hazret-i Muhammed'in kıyamet gününde müminleri altında toplayacağı sancak.
l. 163b/7, 220a/5
- loḳma** : <Ar. Yiyecek parçası.
l. 199a/14
- luḡat** : <Ar. Sözlük.
l.+ da 259b/6
- luṭf** : <Ar. İyilik, bağış, ihsan.
l. 262a/6
l.+ ı 242a/2, 247a/4
l.- ı ilāhī 158b/6
l.+ ı 146b/14, 158b/10, 167b/3
l.+ ından 173b/7
l. iderdi 156a/3

l.+ lar eylerdi 158b/14

l.+ lar iderin 244a/13

l.+ umı 242a/1

l.+ uñ 242a/4

l.+ umı 242a/1

lüdd : Hazret-i İsa'nın Deccal'i öldüreceğine inanılan ve Filistin'de yer alan tarihi bir şehir.

l. 151b/15

ma'mūr : <Ar. Bayındır.

m. oldı 133b/12

ma'ād : <Ar. Ahiret.

m.+ da 252b/4

ma'anī : <Ar. Anlamlar.

m.+ de 162a/3

ma'ānī : <Ar. Anlamlar.

m. 225a/9

m.- yi 'ayniyyede 161b/14

ma'ārif : <Ar. Bilimler, bilgiler, marifetler.

m.- i ilāhiyye 257b/7

m.- i ilāhiyyenüñ 153b/12

m.+ i 163a/13

ma'aşire'l-müslimīn :

Müslümanlar topluluğu.

<Ar.

m. 236a/12

m.+ e 218b/11

ma'āz : bkz. *ma'āz bin cebel*

m. 239b/15, 240a/1, 240a/5, 240a/7

ma'āz bin cebel : Muâz b. Cebel (ö. 17/638), Hazret-i Muhammed'in kendilerinden Kur'an-ı Kerim öğrenilmesini önerdiği dört sahabiden biri.

m. 246b/15, 256a/10

ma'āzi bin cebel: bkz. *ma'āz bin cebel*

m. 234b/5, 239a/14

m.+ den 239a/13

ma'būd : <Ar. Kendisine tapılan ve ibadet edilen varlık, ilah.

m.+ uñuz 189a/4

mādām : <Ar. Madem, çünkü.

m. 252b/15

ma'den : <Ar. Maden.

m. 156b/3

m.+ inüñ 219a/10

ma'dūd : <Ar. Belli, muayyen.

m. 259a/4

ma'dūm : <Ar. Yok olan.

m. oldı 246a/13, 246a/9

m. olur 246a/11

m. 221b/9, 228b/3

m. eylesün 255b/9

m. olanlar 149b/5

m. olup 256a/8

mağāra : <Ar. Mağara.

m. 142a/14, 204b/15, 236b/1

m.- ı nūr 204b/15

m.+ da 142a/14, 205b/2

m.+ nuñ 205a/8, 206a/12

m.+ ya 205a/7, 206a/14,
206a/15, 206b/2

maḥabbet : <Ar. Sevgi, dostluk.

m. 140a/3, 156a/7, 156b/2,

157b/4, 184a/9, 184b/11

kemāl-i m. 149a/15

m.- i ilāhiyyeden 155b/10

tariḳ-i m.+ de 158a/1

semere-i m.+ dūr 157a/3

m.+ e 157b/7, 168a/5, 255b/15

m. eyle 182a/4

m.+ i 176a/14, 214a/6

m.+ in 186a/3

m.+ ini 149a/8

m.+ üm 147a/4, 181a/4, 181a/7,
186a/10, 186a/4, 241b/11

m.+ üm olaydı 181b/8

m.+ ümden 182a/15

m.+ ümi 186a/3

m.+ ümüz 149a/10

kemāl-i m.+ ünden 149a/14

mağbūn : <Ar. Şaşkın, şaşırılmış.

m.+ am 184b/15

mağfıret : <Ar. Allah'ın kullarının
günahlarını affetmesi.

m. 147a/15, 176a/13, 249b/14

m. olsun 249b/15

m.+ üm 235a/6

mağfūr : <Ar. Bağışlanmış, affedilmiş.

m.+ lardur 229a/10

mağrib : <Ar. Batı.

m. 166a/5, 247a/1

m.+ den 152a/3

m.+ e 152a/1, 207b/6, 237a/3,
243a/6

m.+ i 167a/2

maḥabbetlü : <Ar. + Tr. Sevgili.

m. 167b/5

maḥabbetu'llāh : <Ar. Allah sevgisi.

m. 156a/11

mağrūr : <Ar. Kendini beğenmiş.

maḥall : <Ar. Yer, yöre, mevki.

m.+ e 152b/5
m.- i merḥametdür 230b/2
m.- i münācāt oldı 261b/9
m.+ i 259a/10, 259a/12, 259a/13

maḥbūb : <Ar. Sevilen, güzel.
m.- ı ḥakīkiyyeye 168a/6
m.- ı yezdānī 221b/10
m.+ ı 161a/11

maḥcūb : <Ar. Utanmış.
m. olur 173b/11

maḥdūd : <Ar. Sınırlı, sınırlanmış.
m. 259a/4

maḥfūz : <Ar. Saklanmış, korunmuş.
levḥ-i m.+ da 171a/12, 171b/4
levḥ-i m.+ dan 170a/1, 171a/15,
171b/14
levḥ-i m.+ dan+ ki 142b/12
m.+ dur 170b/5, 258a/12
m. ola 160a/12

māhiyyāt : <Ar. Nitelikler, özler,
esaslar.
mübdī'-i m.+ dur 259a/5

māhiyyet : <Ar. Nitelik, öz, esas.
m.+ ini 246b/3

maḥlūq : <Ar. Yaratılmış.

m. 170b/12
m.+ a 181a/5
m.+ dur 240b/4, 258b/8
m. oldı 152b/9, 161b/4
m. olmaz 238a/6
m. olur 238a/5, 238a/7

maḥlūqāt : <Ar. Yaratılmışlar.
cemī'-i m. 147b/12
ekmel-i m.+ a 153b/7
m.+ dan 164a/4

maḥmūd : <Ar. Övülmüş, övgüye
layık.
maḥām-ı m.+ ı 200b/11
m. olduğı- 160b/12

maḥrūm : <Ar. Yoksun, nasipsiz.
m. 155b/9

maḥsūsāt : <Ar. Hissedilen şeyler.
cemī'-i m.+ ı 180b/8

maḥşer : <Ar. Kıyamette ölülerin
dirilip toplanacakları yer.
m. 191a/5, 246a/11

maḥv : <Ar. Yok etme, ortadan
kaldırma.
m. ideyin 231b/7
m. itmek 252b/14
m. ola 263b/2

m. olurdu 178a/7

maḥzūn : <Ar. Hüzünlü, kederli.

m. 201a/15, 202a/12

m. olalar 183a/10

m. oldı 157a/2

mā'ide : <Ar. Üzerinde yemek bulunan
sofra.

m. 143b/11, 150a/10, 150a/11,
150a/4, 150a/5, 150a/6, 150b/7, 150b/8,
177b/2, 177b/3

maḳālāt : <Ar. Sözcükler.

m.+ ı 252b/3

maḳām : <Ar. Makam, mevki.

m. 160a/11, 161a/3, 174b/4,
224a/9

m.- ı ev ednāyı 200b/12

m.- ı maḥmūdı 200b/11

m.- ı taḳdīsde 154b/8

m.+ da 179b/10

m.+ ı 200b/10

m.+ ı oldı 174a/2

m.+ ina 248b/7, 249a/14

m.+ ında 252b/11

m.+ ını 194a/15, 195a/6

maḳāmāt : <Ar. Makamlar, mevkiler.

m.+ ın 223a/12

maḳāmü'l-a'lā : <Ar. En yüce makam.

m. 163b/7

maḳbere : <Ar. Mezar, mezarlık.

m.+ lere 146a/7, 202a/14

maḳbül : <Ar. Kabul edilen, geçerli.

m.+ dür 141a/10, 182b/2

maḳrū' : <Ar. Okunan.

m. 170b/7, 171a/6

m.+ dur 170b/5

maḳrūn : <Ar. Ulaşmış, yakın.

m.+ uñ 170b/6

maḳşūd : <Ar. İstenilen, amaç.

m. 172a/5

m.+ ı 242b/1

m.+ u 259a/7

m.+ uñ 222b/13

māl : <Ar. Varlık, servet.

m. 189a/3, 203a/2, 204a/14,
211b/4, 257a/11

m.+ dan 179a/6, 253b/12

m.+ ı 182a/6, 211a/13, 211b/3,
223a/15, 247b/11

cemī'-i m.+ ı 157b/10

re's-i m.+ umdur

m.+ ın 238b/11

m.+ ina 148b/8

m.+ mı 136a/13, 223a/14,
225a/12

m.+ ları 183a/11

m.+ laruñuzı 209b/12

m.+ uñı 135b/1

mālāya`nī : <Ar. Faydasız söz veya iş.

m. 185a/13

m.+ den 185b/7

mālik : <Ar. Bir şeye sahip olan, sahip.

m. 208b/15

m. oldı 154a/15

mālik bin `afv : Mālik b. Avf, sahabi.

m. 213b/13, 214a/9

mālike`l-mülk : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, mülkün, her şeyin sahibi.

m. olduğı 159b/11

mālike`l-mülki : bkz. *mālike`l-mülk*

mālikīn : <Ar. Bir şeye sahip olanlar.

su`adā`-ı m.+ den olası 252b/5

māliyye : <Ar. Mal gerektiren.

`ibādet-i m.+ dūr 260b/4

ma`lūm : <Ar. Bilinen.

m. oldı 154a/6, 251b/10, 255b/1

m. olsun 234b/1

ma`lūmāt : <Ar. Bilinenler.

ehemm-i m. 215b/10

ma`mūr : <Ar. Bayındır olmuş.

m. 148a/15, 256a/5

ma`nā : <Ar. Anlam.

m. 252a/1

m.+ dan 172a/1

m.+ sı 171b/15, 216a/4, 259b/6

m.+ sıy+ ile 171b/13

m.+ yı 170b/4

ma`nevī : <Ar. Ruhani, ruha ait.

ķuvvet-i m. 160b/5

ma`neviyye : <Ar. Ruhani, ruha ait.

ķareket-i m.+ dūr 171a/13

ma`nī : <Ar. Anlam.

m. 171a/4

m.+ de 154a/7, 161a/6

m.+ dūr 170a/14, 170b/13,
171a/2

bā`itibār-ı m.+ dūr 153b/15

m.+ nüñ 171a/8

m.+ sı 155b/3, 171a/6

m.+ ye 170b/2

ma`ni : bkz. *ma`nī*

m.+ si 142b/7, 148a/6, 169b/15,
259b/4

ma'rifet : <Ar. Gerçeği bilme; ilim,
hüner, bilgi.

m. 163a/10, 184a/14, 244a/1,
244a/2, 244a/4, 244a/5, 244a/6,
255a/14, 255a/8, 257b/14

m.- i tāmmedür 255a/6

m.+ den 255a/9

m.+ dür 184a/7

m.+ üñ 184a/7, 261a/4

māriyye-i kıbtıyye : Māriye bint
Şemûn (ö. 16/637), Hazret-i
Muhammed'in eşi.

m.- i k.+ den 228a/4

mārūt : Kur'an-ı Kerim'de adı geçen
ve insanlara sihir öğrettiğine inanılan iki
melekten biri.

m. 198b/1

m.+ uñ 233b/14

māşān : Hazret-i Süleyman'ın oğlu.

m. 140b/2, 145a/4, 145a/5

ma'şiyet : <Ar. Günah, asilik, isyan.

m. 137b/4, 176b/10, 176b/9

ma'şiyet : bkz. *ma'şiyet*

m. 182a/8

m.+ e 182a/1

m.+ inden 178b/10

m.+ ler 230b/7

m.+ üñ 133a/8

m.+ üñden 134b/15

maşlaḥat : <Ar. İş.

m.+ ina 209b/1

maşna' : Hazret-i Zekeriyya'nın eşi.

m. 136b/8

ma'şüm : <Ar. Günahsız, temiz.

m.+ lardur 234a/10

ma'şere'l-müslimîn : bkz. *ma'āşire'l-
müslimîn*

m. 216a/10, 218a/12, 219a/1

maşriḳ : <Ar. Doğu.

m. 166a/5, 247a/1

m.+ dan 141a/12, 141a/13,
207b/6, 237a/3, 243a/6

m.+ ı 167a/2

maşriḳıyye : <Ar. Doğuya ait.

menāre-i m.- i beyzāya 151b/13

ma'şūḳ : <Ar. Sevilen.

m.+ ı 157a/5

mazhar : <Ar. Erişen, ulaşan kimse; bir şeyin ortaya çıktığı, tecelli ettiği yer.

- m. 161a/4
- m.- ı hālîk olduğu 161b/12
- m.- ı kelām ola 173b/13
- m.- ı kelāmı 173b/14
- m.- ı muhyî olduğu 161b/11
- m.- ı münevver 157a/11
- m.- ı rızk 156a/4
- m.- ı vahdet oldı 156b/8
- m.+ dur 154a/5
- m.+ ların 158b/15
- m. ola 156a/9
- m. oldı 154a/10, 157b/15,
- 161a/2
- m. olduğu 159a/4, 161b/12

mazlûm : <Ar. Zulüm görmüş, zulmedilmiş kimse.

- m. 147a/8

mebde' : <Ar. Başlangıç.

- m.+ de 252b/4

mecâmi' : <Ar. Bir araya getirilmiş, toplanmış.

- m.- i âyâtı 162a/2

mecbûr : <Ar. Yapmak zorunda olan.

- m.+ dur 258b/6

mecîd : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, lütuf ve ikramı bol, şanı yüce olan.

- m. 161a/2
- m.+ dür 160b/14

meclâ : <Ar. Bir şeyin görüldüğü yer, tecelli yeri.

- m.+ dur 154a/5

meclis : <Ar. Oturulan, toplanılan yer.

- m.+ e 167b/9
- m.+ ünde 240a/3

mecûsî : <Ar. Zerdüştilik dinine mensup olan kimse.

- m.+ ler 166b/12

medîne : <Ar. İki Harem yerinden biri, Hazret-i Muhammed'in kabrinin bulunduğu şehir.

- m. 206b/12, 206b/15, 207a/1,
- 208a/2, 214b/7

- m.+ de 169a/1, 190b/5, 206b/11,
- 208a/5, 209b/1, 227b/13, 227b/7,
- 241a/4

- m.+ den 205b/11, 213b/9,
- 215b/9

- m.+ nûñ 207b/15

- m.+ ye 152a/4, 191b/13, 204b/3,
- 204b/5, 205b/3, 206b/10, 208b/11,

211a/13, 212a/4, 214a/12, 215a/8,
215b/5, 216a/2, 236a/4, 236a/6

mefṭūn : <Ar. Şaşkın.

m. ola 159a/8

meger : <Far. Meğer, oysaki, ancak.

m. 134a/8, 138a/8, 186b/11,
186b/8, 186b/9, 230b/6, 230b/9, 253a/3,
258a/14

mehdī : <Ar. Kıyametten önce ortaya
çıkarak Deccal ile savaşıp dünyaya
adaleti ve doğru inancı getireceğine
inanılan kurtarıcı.

m. 152a/2

m.+ den 152a/1

me'ḥūz : <Ar. Alınmış, kabul edilmiş.

m.+ dur 260a/2

meḳābir : <Ar. Mezarlar.

ehl-i m. 236a/10

mekān : <Ar. Yer, mahal.

m. 154b/10

ṭayy-ı m. eyleye 191a/8

m.+ ı 152b/4

m.+ ina 209a/6, 209a/7

meker : bkz. *mekr*

m. eyledi 151a/2

mekke : <Ar. İki Harem yerinden biri,
Kabe'nin bulunduğu şehir.

m. 209b/10, 214b/7

kışsa-ı fetḥ-i m. 213a/1

m.+ de 164b/7, 168b/15, 169a/2,
190b/5, 203b/15, 213a/9, 213b/8,
215b/5, 224a/11, 224a/13, 227b/12

m.+ den 191b/13, 204b/2,
208a/3, 209a/15, 209b/8, 210a/11,
210a/2, 213b/9, 215b/9

m.+ nūñ 211b/2, 213a/4, 213b/7

m.+ ye 152a/3, 206a/11, 208a/6,
211b/2, 213a/3, 215b/9, 236a/4, 236a/5

m.+ yi 213a/13, 213a/2

mekr : <Ar. Aldatma, hile.

m. eylediler 204a/1

m.+ inden 146b/11

mekrūh : <Ar. İğrenç, tiksinti veren.

m.+ ları 240b/2

mekteb : <Ar. Okul.

m.+ e 148a/5

mektūb : <Ar. Yazılı, yazılmış.

m.+ dur 152a/8, 170b/4

melā'ike : <Ar. Cebrail için kullanılan
bir isim.

ṭāvūs-ı m. 232a/15

melāmet : <Ar. Kınama, ayıplama.
m. 252b/1

melek : <Ar. Nurdan yaratılmış manevi varlık.

m. 171b/2, 171b/8, 171b/9,
172a/5, 234a/5, 238a/6, 238a/7
ḥāṭır-ı m. 172a/6
m.- i muḳarreb 216b/5
m.+ den 141b/7
‘avāmm-ı m.+ den 232b/1
ḥavāşş-ı m.+ den 232b/1
ism-i m.+ dūr 154a/14

meleke’l-mevt : bkz. *melekü’l-mevt*
m. 195b/14, 217a/6
m.+ i 182b/10

melekūt : <Ar. Melekler.
‘ālem-i m.+ a 154b/13, 255a/9
‘ālem-i m.+ da 162a/5
‘ālem-i m.+ ı 155b/15

melekü’l-ḥayāt : <Ar. Ölülere diriltirilen melek.
m. 237a/5, 237a/6

melekü’l-mevt : <Ar. Ölüm meleği, Azrail.

m. 189b/14, 217a/11, 217a/12,
217b/1, 217b/12, 217b/15, 217b/3,
219a/6, 219a/7, 237a/5, 237a/6, 261a/6

m.+ den 195b/15
m.+ dūr 218a/3, 219b/1
m.+ e 217a/6, 217b/2, 219a/5
m.+ i 184b/5, 262a/6

melik : <Ar. Allah’ın güzel isimlerinden biri, bütün alemlerin sahibi.
m.- i cabbār 206a/1

melkā’iyye : <Ar. Hristiyanlık’ta bir mezhep.
m. 151b/7, 151b/9

melül : <Ar. Üzgün.
m. olalar 183a/10
m. oldı 135a/10, 140b/9, 151a/3,
202a/11, 219b/8
m. olmayalar 181b/12
m. olup 135a/14, 218a/14
m. olurun 202a/13

mel’ün : <Ar. Lanetlenmiş, kovulmuş.
m. 167b/1, 243a/11, 243a/14,
243a/7, 243b/5
m.+ dur 196b/10, 196b/4,
227b/9, 262a/3

meme : Meme.
m.+ si 143a/14

memleket : <Ar. Ülke, diyar.

m.+ e 148a/7

men : <Ar. Yasaklama, yasak etme.

m. eylediler 166a/12

m. eylemek 257a/8

m. ider 239a/12

m. iderse 212a/1

m. iderseñüz 148b/12

m. olıduñuz 166a/14

m. olundu 166a/11

menāre : <Ar. Camilerde ezanın okunduğu şerefeli, yüksek yapı.

m.- i maşrıқыye-i beyzāya
151b/13

m.+ si 151b/13

m.+ ye 151b/13

menba : <Ar. Kaynak.

m.- ı keşret oldı 156b/8

menhī : <Ar. Yasak.

m. 234b/1

men : <Ar. Nitelenmiş.

m.+ dur 259a/3

menzil : <Ar. Uzaklık, yol; mevki, rütbe.

m. 253a/11

m.+ i 253a/4

m.+ inde 252b/11

menzilet : <Ar. Derece, rütbe.

m. 164a/10, 164b/1

merātib : <Ar. Rütbeler, dereceler.

cemī -i m.- i esmā'yı 162a/12

m.- i ilāhiyye 161a/13

m.- i mülk 159b/2

cemī -i m.+ de 162b/14

cemī -i m.+ i 162a/3

mercimek : <Ar. Mercimek, baklagillerden bir bitki.

m.+ den 138b/8

merciyye : <Ar. Müslümanlık'ta bir mezhep.

m.+ nüñ 258b/9

merdūd : <Ar. Kovulmuş, reddedilmiş.

m.+ dur 261b/15

m. oldılar 205b/1

merfū : <Ar. Arap gramerinde, son harfinin harekesi ötreli okunan ad ya da eylem.

m.+ dur 259a/13

merḥamet : <Ar. Acıma.

maḥall-i m.+ dūr 230b/2

merkeb : <Ar. Binek.

m.+ ümdür 257b/15

mertebe : <Ar. Derece, rütbe, kademe.
m. 263b/9
m.- i cennâtdan 263b/9
cemî'-i m.- i insâniyyeden
261a/15
m.- i rubûbiyyet 155b/1, 155b/9
m.- i rubûbiyyetde 155a/8
m.+ leri 261b/6
m.+ müz 212b/14
m.+ si 162a/11

meryem : <Ar. Hazret-i İsa'nın annesi.
m. 133b/14, 137a/10, 137a/3,
137a/7, 140b/2, 140b/7, 140b/9,
141a/11, 141a/13, 141a/14, 141a/4,
141a/5, 141a/8, 141a/9, 141b/1,
141b/11, 141b/12, 141b/13, 141b/3,
142a/1, 142a/11, 142a/6, 142a/7,
142a/9, 142b/1, 145a/4, 145b/12,
145b/15, 151b/2, 152a/15, 152a/9,
235b/2
m.+ de 141b/9, 152b/9
m.+ den 137a/9, 152b/10
m.+ dür 151b/10
m.+ e 141a/14, 141a/15, 141a/3,
141b/14, 142b/2, 152b/2, 152b/7
m.+ i 137a/3, 137a/6, 141a/3,
142a/13, 142a/15
m.+ üñ 137a/5, 137a/8, 140b/1,
141b/11, 142a/15, 142a/9, 145b/12,
151b/8

meşābīḥ : <Ar. Ferrâ el-Begavî'nin
hadisleri derlemiş olduğu eser.

m.+ de 190b/7

mesāfet : <Ar. Uzaklık.

m.+ i 253a/7

mesāvī: <Ar. Kötülükler.

m. eyleye 182a/11

mescid : <Ar. Namaz kılınacak yer,
küçük cami.

m. 206b/10

m.- i ḥarāma 192a/3

m.- i mu'azzamı 200b/10

m.+ de 237b/10, 262b/9, 263a/5

m.+ den 219a/4, 237b/10,
237b/11

m.+ e 173a/1, 209a/7, 216a/11,
218a/11, 218b/9, 245a/12, 263b/1

m. eyledüm 135b/11

m. kıldum 177a/9

m.+ lerde olup 228b/13

m.+ lere 177a/10

m.+ leri 256a/5

m. oldı 207a/8

m.+ üñ 208b/7

mescid-i aḳṣā : Mescid-i Akṣa,
Müslümanların ilk kıblesi.

m.+ ya 192a/6

- mescidü'l-kıbleteyin :** Hazret-i Muhammed'in kible Kabe'ye çevrildiği sırada namaz kıldırıldığı cami.
m. 209a/7
- meşel :** <Ar. Benzer, örnek.
m.+ i 148a/13, 148b/5, 229a/8, 254a/3, 256a/2
m.+ leri 147a/9
- mes'ele :** <Ar. Sorun.
m. 171a/5, 262b/10
- meşh :** <Ar. Elle sıvazlama.
m. iderdi 221a/5
m. itdi 143b/6
- meskenet :** <Ar. Allah karşısında acizliğini bilme, acizlik.
m.+ den 167a/14
- meşâriq :** bkz. *meşâriku'l-envâr*
m.+ da 190b/7, 240a/15
- meşâriq şerhi:** Radıyüddin es-Sâgânî'nin "Meşâriku'l-envâr" adlı eserine yapılan şerh.
m.+ nde 260b/12
- meşâriku'l-envâr :** <Ar. Radıyüddin es-Sâgânî'nin sahih hadisleri derlediği eseri.
- m. 187a/3
- meş'ari'l-ḥarām :** <Ar. Hac ibadetinin yapıldığı yerlerden biri, Arafat ile Mina arasında kalan bölge.
m.+ ı 200b/10
- meşāyih :** <Ar. Şeyhler.
m.+ e 255b/6
m.+ üñ 257a/6
- meşgûl:** <Ar. Bir işle uğraşan.
m. 196a/4, 239b/10
m.+ dür 168a/10, 218a/13, 218a/9, 219a/11
m. eyledi 257b/6
m. eylesün 178b/2
m.+ ler 155b/8
m. ol 137b/11
m. ola 185b/14, 253b/11, 255a/13
m. olanlar 245a/14
m. olası 216b/8
m. oldı 168a/6
m. olmağdan 183a/14
m. olmañ 253b/15
m. olmayalar 182b/3, 182b/8
m. olmazlar 237b/1, 244a/15
m. olsa 187a/14
m. olsun 140b/5
m. oluñ 235b/13
m. olup 255b/4

m. olurlar 244a/15, 256a/9,
257a/12

m. olursañuz 187a/10, 187a/12

m. oluruz 163a/14

meşhed : <Ar. Şehit düşülen yer,
şehidin gömülü olduğu yer.

m. 182b/4

m.+ lerine 236a/5

meşhūr : <Ar. Meşhur, ünlü.

m. 171a/14

m.+ dur 225a/7

m. olmadı 190b/15

meşhūre : bkz. *meşhūr*

kütüb-i m. 187a/3

meşkūr : <Ar. Övülmüş.

m.+ lardur 229a/10

mevc : <Ar. Dalga.

m. 165b/15

m.+ inden 199a/13

mevcūdāt : <Ar. Yaratılanların tamamı,
var olan bütün varlıklar.

cemī^ˆ-i m. 237a/13

efḍal-i m.+ a 153b/7

cemī^ˆ-i m.+ dan 164a/3

cemī^ˆ-i m.+ ı 220a/9

mev^ˆiẓe : <Ar. Öğüt, nasihat.

m. 147a/6

mevlānā ḥaydar : Mevlānā Haydar-ı
Hafī, Yazıcıoğlu Mehmet Efendi'nin
son hocası, din âlimi.

m. 170b/7

mevrūd : <Ar. Ulaşılmış, varılmış.

ḥavż-ı m.+ ı 200b/11

mevşūf : <Ar. Nitelenmiş.

m. 167b/15

m.+ dur 259a/3

m. olmak 252a/12

mevt : <Ar. Ölüm.

m.+ den 160a/4

m.+ e 247a/3

m.+ i 246b/2

sekerāt-ı m.+ i 221a/1

m.+ inden 217a/2

m.+ üñ 246a/8

mevzi^ˆ : <Ar. Mekan, yer.

m.+ den 174b/2

mevzūn : <Ar. Ölçülü, düzgün.

m. ola 182a/14

meydān : <Ar. Meydan, alan.

m. 210b/7

m.+ a 210b/14, 210b/9
m.+ ında 252b/12

meyil : bkz. *meyl*
m. eyleyeler 237b/2

meyl : <Ar. Eğilim, gönül verme.
m. eyledi 201a/4, 201a/5
m. eylemedi 167a/14
m. eyleye 207a/4
m. ider 201a/4

meymün : <Ar. Maymun.
m. 150b/9, 151a/4

meymüne : <Ar. Meymüne bint el-
Hâris (ö. 51/671), Hazret-i
Muhammed'in son eşi.
m. 228a/2

meyyit: <Ar. Ölü.
m. 248b/1

mezheb : <Ar. Bir dinin görüş farklılığı
sebebiyle ortaya çıkan kolları.
m.- i şahîh 172a/1
m.+ i 258b/15

mezkür : <Ar. Anılmış, zikredilmiş.
m. 154a/3
m.+ dur 209b/5

mi : Soru eki.
m. 146b/12, 146b/13, 149a/10,
179a/6, 200b/1, 210a/4, 218b/13,
220a/10, 220a/11, 232b/4, 238a/5,
240a/12, 242a/9, 256a/9
konşu- m. 138b/9
yaratduñ- m. 230a/10, 235a/15
m.+ dur 148b/10, 183b/2,
188b/9, 196a/13, 196b/9, 199a/3,
221b/9, 223b/13, 227b/2, 228b/2,
232b/9, 243a/1, 243a/2, 243a/4, 243a/5,
243a/7, 248b/15

yalan- m.+ dur 155b/12

yok- m.+ dur 248b/15

m.+ sın 199a/10

âzâdlu- m.+ sın 135b/3

kul- m.+ sın 135b/3

m.+ sız 189b/11, 189b/15,
189b/9, 190a/3

mîkâ'il : Dört büyük melekten rızık
dağıtmakla ve doğa olaylarının
gerçekleşmesini sağlamakla
görevlendirilmiş melek.

m. 210b/2, 229b/2, 240b/13,
251b/6

m.+ e 205b/3, 223b/1, 247a/11

m.+ i 230a/5

mîkâ'il : bkz. *mîkâ'il*

m. 197a/6, 205b/8, 205b/9

m.+ dür 224b/6

- mīkā`yīl** : bkz. *mīkā`īl*
m. 188b/8, 212b/8
- mīl** : Bir uzaklık ölçüsü birimi.
m.+ lerdür 253a/8
- mīm** : <Ar. Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi.
m. 148a/7, 259a/10
m.+ e 165b/7, 165b/9
m.+ i 179b/2, 179b/4
- mīrās** : <Ar. Bir sonraki nesle bırakılan maddi ya da manevi şey; ölen bir kimsenin ardından kalan mal, mülk.
m. 181b/7, 203a/15
m.+ ı 184a/6, 184a/7
m. olanları 181b/5
- mışır** : Mısır ülkesi.
m.+ da 241a/3
- mışr** : bkz. *mışır*
m.+ a 157b/1
m.+ uñ 157b/3
- mizān** : <Ar. Terazi.
m. 190a/3, 220b/6
m.+ da 242b/2
m.+ ı 158a/9
- mi** : Soru eki.
- m. 138b/9, 150b/11, 180a/11, 183b/4, 189a/14, 192a/12, 199a/7, 201b/7, 210a/5, 210b/15, 215b/12, 217b/6, 218b/12, 218b/13, 218b/14, 219b/4, 229a/8, 232b/13, 232b/3, 233a/1, 233a/4, 238a/7, 240a/11, 242b/10
- ben- m. 201b/6
böyle- m. 139b/12, 200a/9
dişi- m. 238a/8
esirgedüñ- m. 251a/11
evvel- m. 229a/8
eylemege- m. 219b/4
sen- m. 200b/1
vireyin- m. 244a/2, 244a/3
zāhidleri- m. 183b/3
m.+ dür 155b/12, 222a/11, 222a/9
cehennem- m.+ dür 138b/3
cennet- m.+ dür 138b/3
hādīs- m.+ dür 170b/11
m. eylerin 242b/6
m.+ sin 134a/5, 145a/1, 182b/15, 184a/5, 185a/6, 200b/3
degül- m.+ sin 242a/7
m.+ sin+ kim 195a/4
m.+ siz 189a/12, 190a/4, 236a/13, 238b/4
degül- m.+ yüz 216b/14
- miftāh** : <Ar. Anahtar.
m.+ ı 179b/12, 179b/13

m.+ ıdur 261a/9
cemī'-i m.+ ın 183a/3

miḥnet: <Ar. Eziyet, sıkıntı.

m.+ i 233a/14
m.+ ler 238a/1
m.+ lere 159a/8

miḥrāb: <Ar. İbadet yerlerinde kible duvarında bulunan, zeminden biraz yüksek, oyuk veya girintili yer.

m. 137a/4
m.+ a 137a/14, 137a/8, 140b/5,
141a/3, 218a/15, 218b/10
m.+ ında 140b/10
m.+ ından 137a/6
m.+ ların 141a/13

mikā'il : bkz. *mikā'ıl*

m. 196b/1

miḫdār : <Ar. Miktar, nicelik.

m.+ da 230a/6
m.+ ı 174b/14
m.+ ınca 231a/12

minber : <Ar. Hutbe okunan yüksek yer.

m.+ den 217a/3, 222a/4
m.+ e 216a/12, 222a/5
m.+ ine 222a/1

minnet: <Ar. Bir iyiliğe karşı borçlu hissetme.

m. 164a/13, 164a/9
m. eyledüm 197b/11
m. eylemedüm 197b/11

mi'rāc : <Ar. Göğe çıkma, Hazret-i Muhammed'in göğe çıktığı gece.

m. 172a/10, 172a/8, 172b/9,
173a/11, 173a/13, 174a/3, 175b/9,
177a/6, 178b/15, 179a/12, 179a/5,
179a/7, 179b/1, 181a/1, 188a/15,
188b/8, 190b/2, 190b/4, 190b/7, 191a/5,
191b/12, 256b/9

ḥadīṣ-i m. 172a/12

m.- ı cismānī 190b/13

m.- ı rūḥānīdür 190b/14

m.+ a 175b/10, 190b/1, 190b/5,
192a/5

m.+ dan 172b/11, 189a/9,
190b/6, 192a/2, 192a/4

m. eyledi 190b/13, 191a/2,
191a/6, 191a/9, 192a/1, 192a/2

m.+ ı 200b/11

m.+ ı oldu 261b/9

m. itdüm 192a/12

m. oldu 261b/4

mir'āt : <Ar. Ayna.

m. 156b/15

mişāl : <Ar. Varlıkların ortaya çıkmadan önce madde haline gelmemiş özlerinin bulunduğu alem.

cebel-i 'ālem-i m.+ e 159a/5

miskīn: <Ar. Aciz, zavallı, muhtaç; derviş, kul.

m. 154a/1, 201b/9, 220a/7

m.+ ler 196a/8, 241b/4

m.+ lerdür 178b/8

m.+ lere 218b/11

m.+ leri 227a/11

m.+ lerüñ 255b/8

mişl : <Ar. Eş, benzer.

m.+ i 177b/12

misvāk : <Ar. Ağaç parçasından oluşan ve diş temizliğinde kullanılan çubuk.

m. 203a/15

mu'ahhīr : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, dilediğini erteleyen.

m.+ dür 159a/13

mu'allak : <Ar. Havada duran, asılı.

m. 249b/1, 249b/2

mu'allim : <Ar. Öğreten kimse.

m. 146a/12

m.+ e 146a/12

m. kıldı 142b/13

mu'āraza : <Ar. Çekişme, karşı koyma.

m. eyledi 155b/11

m. ideler 234b/4

mu'aṭṭal : <Ar. Kullanılmaz duruma gelmiş.

m.+ dur 258b/8

mu'āviye oğlu: bkz. *yezīd*

m. 227a/13

mu'āviye : Mu'āviye b. Ebû Süfyân (ö. 60/680), Emevi hilafetinin kurucusu, Hazret-i Muhammed'in katiplerinden biri olan sahabi.

m. 228a/9

mu'azzam : <Ar. Çok, büyük, ulu.

mescid-i m.+ ı 200b/10

m. oldı 159b/5

mu'azzeb : <Ar. Acı, eziyet çeken.

m.+ dür 246b/1

mucīb : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, duaları kabul eden.

m. 156a/15

mu'cib : <Ar. Hayrete düşüren, şaşırtan.

m. olsa 239b/6

mu‘cizāt : <Ar. Mucizeler.

m. 168a/2, 206b/4, 215a/10,
215a/11, 215b/7

m.- ı bāhirāt 206b/6

vuzūh-ı m.- ı zāhirāt 153a/5

m.+ da 153a/1

m.+ ı 150a/8

ažher-i m.+ ı 206b/5

mu‘cize : <Ar. İlahi olan, olağanüstü
durum, olay.

m. 167a/3

mufāraḳat: <Ar. Ayrılık.

m. eylese 182b/9, 196b/3

m. idersin 193a/1

m.+ um 216b/4

muhācir : <Ar. Hazret-i Muhammed ile
Mekke’den Medine’ye göç eden sahabi.

m.+ lerden 210a/6, 212b/9,
228b/10

muḥācirīn : <Ar. Muhacirler, Hazret-i
Muhammed ile Mekke’den Medine’ye
göç eden sahabiler.

m.+ den 209b/15

muḥaddis : <Ar. Hadis âlimi.

m.+ lerdür 258b/15

muḥaḳḳaḳ : <Ar. Kesin, gerçek,
doğruluğunda şüphe bulunmayan.

m. 152b/10

m.+ dur 226a/14

muḥaḳḳiḳ : <Ar. Tasavvufta
meselelerin hakikatini bilme seviyesine
erişen kimse.

m.+ ler 170b/13, 171b/4, 176a/8

muḥaḳḳiḳīn : <Ar. Muhakkikler,
tasavvufta meselelerin hakikatini bilme
seviyesine erişen kimseler.

m.- i aḫyārdur 163b/9

muḥālefet : <Ar. Karşı olma.

m. eyleye 185b/12

muḥammed : Hazret-i Muhammed,
peygamberlerin sonuncusu, kendisine
Kur’an indirilen peygamber.

m. 145b/4, 145b/5, 146b/15,
152a/2, 165a/14, 165a/7, 168a/11,
168a/15, 168b/4, 169a/12, 169a/15,
169a/7, 172b/12, 172b/2, 175a/10,
175a/9, 175b/2, 175b/3, 175b/4, 175b/6,
176b/1, 176b/8, 177b/10, 177b/15,
179b/5, 187a/5, 187a/6, 188b/2,
191a/12, 191b/4, 192a/11, 192b/14,
193a/3, 194a/2, 194a/7, 194b/3, 195a/8,
195b/1, 195b/2, 196b/12, 196b/6,
197a/10, 197a/4, 197a/7, 197b/10,

198a/8, 198b/14, 198b/8, 198b/9,
199a/11, 199a/4, 199b/2, 202a/11,
202a/4, 202b/7, 204a/7, 205a/2, 205a/5,
205a/8, 205b/15, 205b/6, 206a/2,
206a/6, 206a/7, 207b/3, 208b/4, 210a/3,
211b/3, 212a/5, 213a/8, 217b/1, 217b/4,
217b/6, 217b/9, 220a/10, 220a/3,
222a/11, 222a/12, 222a/5, 222a/9,
226b/7, 231b/5, 235b/12, 235b/14,
236a/3, 237b/13, 237b/14, 238a/1,
243a/12, 243b/12, 243b/14, 243b/15,
243b/2, 243b/9, 245b/2, 262a/1

m.- i muşafā 150b/14, 152a/8,
156b/5, 162a/10, 164b/14, 165a/11,
165a/7, 175b/5, 189a/13, 192b/5,

215a/4, 221b/10, 230a/14

kaçan+kim m.- i muşafā 166a/6

m.- i muşafādur 153a/4, 162a/2,

171b/6

m.- i muşafānuñ 149a/15,
164a/6, 165a/15, 166a/3, 166a/4

m.- i muşafāya 170a/7, 195a/4,
217a/7, 232a/9

m.- i muşafāyı 231a/9

ümme-i m. 229a/10

ümme-i m.+ den 235a/2

ümme-i m.+ den kıldı 229a/11

ümme-i m.+ den olayıdı 152a/5

m.+ e 165b/1, 166a/8, 175a/8,
193b/5, 193b/9, 195a/11, 198b/6,
204b/2, 211a/3, 222a/5, 235a/4

m.+ i 191b/1, 204a/10, 204a/8,
204b/1, 205b/10, 205b/8, 206a/10,
212a/3, 214a/4, 222a/2, 231a/14,
231b/14, 231b/9, 254b/10

m.+ üñ 164a/5, 164b/8, 164b/9,
165a/12, 165a/13, 165b/13, 165b/15,
165b/8, 166a/14, 166b/10, 168a/8,
191b/5, 191b/6, 204a/12, 205b/7,
205b/9, 209b/12, 217a/12, 254b/10

ümme-i m.+ üñ 147a/9

muşammed bin mālīk : bkz. *enes bin mālīk*

m. 212a/5

muşarremāt : <Ar. Haram olan şeyler.

m.+ a 256a/8

muşarrer : <Ar. Yazılmış, yazılı.

m. kılayın 140b/3

muşāsebe : <Ar. Hesaplama.

m. itdi 156b/2

muşibb : <Ar. Sevgi duyan, dost.

m. 159a/7

m.+ e 140a/3, 161a/11

m. oldı 157a/8

m.+ üñ 168b/4

muşkem : <Ar. Anlamı kesin olan.

kitāb-ı m.+ i 163b/5

m. itdi 159b/6

muhtāc : <Ar. Bir şeye ihtiyaç duyan.
m. 159a/2

muhtaşar : <Ar. Ayrıntılı olmayan.
m.+ lar 190b/8

muhyî : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, can veren, hayatı yaratan.

m. 160b/14, 161a/2, 161b/10,
237a/9
mazhar-ı m. olduğu 161b/11

mu'izzi : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, dilediğini yücelten.
m. 158b/4

muḳābele : <Ar. Karşılık.
m.+ sinde 170b/14
m.+ sindedür 170b/14

muḳābil : <Ar. Karşılık olan.
m. oldı 260a/5

muḳaddem : <Ar. Önce, evvel; önde, ileride olan.
m. 145a/1, 153b/14, 159a/13
m. oldı 154b/8

muḳaddese : <Ar. Kutsal, mübarek.

ervāḥ-ı m.+ nüñ 156b/11

muḳaddim : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, dilediğini daha ileri duruma getiren.
m. 159a/13

muḳarreb : <Ar. Allah'a yakın olan.
melek-i m. 216b/5
m.+ lerden 234b/12

muḳaṭı'āt : <Ar. Kesilmiş, ayrılmış, bağımsız harfler.
ḫurūf-ı m. 259a/10

muḳātil : bkz. *muḳātil bin süleymān*
m. 137a/7, 140b/1, 144a/8,
211a/7

muḳātil bin süleymān : Mukātil b. Süleymān (ö. 150/767), Kur'an-ı Kerim'i tamamen tefsir eden ilk müfessir.
m. 147b/8

muḳīm : <Ar. Bir yerde oturan kimse.
m. 260b/6
m. ola 160a/12

muḳīt : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, yaratılmışların rızkını veren.

m. 160b/4

m. olduğu 160b/4

m.+ ların 159a/5

m.+ umuz 170b/3

muḫṣiṭ : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, adil olan, adaletle hükmeden.

m.+ dür 158a/8

muḫtedir : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, her şeye kudreti yeten.

m.+ dür 159a/4

m. olduğu 159a/5

muḫteżā : <Ar. Lazım, gerek.

m. oldu- 157b/5

muḫteżī : <Ar. Lazım, gerek.

m.+ dür 157a/4, 157a/5

munḫaṭī' : <Ar. Son bulan.

m. oldu 218b/3

muntażır : <Ar. Bekleyen, gözleyen.

m.+ lardur 235b/12

m. oldılar 208a/12

m. olmaḫdur 253b/4

murād : <Ar. Arzu, dilek, istek.

m. 142b/9, 161b/9, 162b/5, 170a/14, 229a/9, 246a/5, 246a/7, 249b/6, 259b/5

m.+ ı 152a/6

murādāt : <Ar. Arzular, dilekler, istekler.

m. 252b/12

mūsā : Hazret-i Musa, İsrailoğullarına gönderilen ve kendisine Tevrat verilen peygamber.

m. 145a/1, 152a/14, 158a/10, 158a/13, 158b/8, 162b/9, 173b/11, 173b/14, 173b/15, 173b/2, 174a/6, 175a/15, 177a/15, 177b/9, 180b/13, 189a/10, 189b/2, 191a/10, 210a/9, 240b/11

m.+ dan 191a/13

m.+ nuñ 153b/5, 170a/5, 191a/11, 192b/6

m.+ ya 175a/13, 225b/2, 225b/8, 226b/8, 232a/8, 259b/1

mūsā bin 'imrān : bkz. *mūsā*

m. 189a/15

musāfir : <Ar. Konuk.

m. ola 228b/3

musahḫar : <Ar. Emir altına alınmış.

m. eyledüm 237a/8

musallaḥ : <Ar. Rahatsız eden, sıkıntı veren.

m. eyledi 133a/13
m. eylemeyem 182b/10
m. eyleyem 237b/12
m. iderem 187b/3
m. olur 257b/1

muṣavvir : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, yaratılan her şeye ayrı bir şekil veren.

m. 157b/1

muṣḥaf : <Ar. Kur'an-ı Kerim.

m. 225a/14
m.+ da 170b/4

muṣṭafā : bkz. *muḥammed*

kaçan+kim muḥammed-i m.
166a/6
muḥammed-i m. 152a/8,
156b/5, 162a/10, 164b/14, 165a/11,
165a/8, 175b/5, 189a/13, 192b/5,
215a/5, 221b/10, 230a/14
muḥāmmēd-i m. 150b/14
muḥammed-i m.+ dur 153a/4,
162a/2, 171b/6
muḥammed-i m.+ nuñ 149a/15,
164a/6, 165a/15, 166a/4
muḥammed-i m.+ ya 170a/7,
195a/4, 217a/7, 232a/9
muḥammed-i m.+ yı 231a/9

mustaḡnī : <Ar. İlgi göstermeyen, umursamayan kimse.

m. olduğudur 193a/2

muṣḍıla - : Müjdelemek.

m.- r 166a/5

muṣṭıla - : Müjdelemek.

m. 178b/11
m.- dı 149b/1, 231b/1
m.- r 137a/15

muṭābıḳ : <Ar. Anlaşmazlık olmayan, uygun.

m. 170b/15

muṭāhhar : <Ar. Kutsal, mübarek.

m. 154a/2, 221a/7, 221a/9

muṭavvelāt : <Ar. Uzunca açıklanmış yazılar.

m.+ da 190b/9

mu'terif : <Ar. İtiraf eden kimse.

m. olsa 233a/10

mu'tezilī : <Ar. Mutezile mezhebine mensup olan kimse.

m. 170a/15

muṭī : <Ar. Boyun eğen, itaat eden.

m. itdüm 206a/2

m. ol 141a/4
m. oldu 156b/1, 179a/4, 218a/15
m. olmak 233a/13
m. olmasalar 198a/7
m. olmaz 244b/4
m. olmazsañuz 194a/1
m. olsalar 198a/5, 244b/15
m. olur 244b/3
m. olursañuz 193b/15
m.+ ven 217b/15

muṭlaḳā : <Ar. Kesinlikle.
m. 171a/9

muṭma'inne: <Ar. Nefsin yedi mertebesinden dördüncüsü, kişinin gönül huzuruna kavuşmasını sağlayan nefis.
nefs-i m. 247a/3, 247a/7

muṭṭali' : <Ar. Haber almış, öğrenen.
m. oldılar 168a/6, 246b/6
m. olmak 163a/9
m. olmaz 163a/6
m. olur 163a/7

muṭvāfiḳ : <Ar. Uygun, münasip.
m. 153b/5, 170b/13

muṭvāṣalāt : <Ar. Varma, ulaşma.
m. 252b/13

mübārek : <Ar. Kutlu, mukaddes.
m. 165b/4, 168a/9, 207a/12,
207a/13, 211a/9, 223a/4, 227a/14
m. kıldı 142b/12

mübdi' : <Ar. Yoktan var eden.
m.- i māhiyyātdur 259a/5

mübeṣṣire : <Ar. Müjdeleyen.
aşeret-i m. 228a/10

mübtedi' : <Ar. Bir şeye başlayan kimse.

m.+ dür 261b/14
m.+ ler 255b/6
m.+ ler ola 256a/7
m.+ lere 257a/2
m. olur 257b/3

mübtelā : <Ar. Düşkün, tutulmuş.
m. eyledi 144b/14
m. eylesem 192b/10
m. ola 159a/7
m. ola- 157b/6
m. olam 198b/2
m. oldu 157b/7, 158a/1
m. olsa 186a/10

mübṭil : <Ar. Hükümsüz bırakan.
m.- i a'māl oldu 264a/2

müçāhedāt : <Ar. Nefisle mücadeleler etme.

m. 252b/11

müçāhede : <Ar. Nefisle mücadele etme.

m. eyle 252b/4

m. eyledi 168a/3

müçāhid : Müçāhid b. Cebr (ö. 103/721), müfessir, din âlimi.

m. 142a/1, 175a/3

mücerred : <Ar. Bütün dünya nimetlerini bırakıp Allah'a yönelen derviş.

m. 145a/9

m. oldı 154b/7

mücerrede : <Ar. Bütün dünya nimetlerini bırakıp Allah'a yönelen derviş.

ervāh-ı m.+ ye 154b/6

müddet : <Ar. Süre, vakit.

m.+ i 225b/12

müdevver : <Ar. Yuvarlak.

m.+ dür 165b/9

mü'ekkede : <Ar. Hazret-i Muhammed tarafından hiç terk edilmeyen ve yapılması gerekli olan sünnet.

sünnet-i m.+ dür 261b/11

mü'eyyed : <Ar. Yardım gören.

m.+ dür 153a/5

mü'ezzin : <Ar. Ezan okumakla görevli kimse.

m. 245a/13, 245a/15, 245b/1, 245b/3, 245b/4, 245b/5, 245b/6, 263a/14, 263a/15

m.+ ler 245a/11, 245a/12, 263b/5

m.+ lerüñ 208b/5

müfāraḳat : <Ar. Ayrılık.

m. eyleye 253a/4

m. iderin 219a/2

müfessir : <Ar. Ayetleri tefsir eden, açıklayan kimse.

m.+ ler 134a/2, 141a/7, 143a/7, 175a/1, 203b/14, 215b/4, 229b/1

cemī'-i m.+ ler 224a/1

ekşer-i m.+ ler 168b/13, 244b/13

müfid : <Ar. Yararlı, faydalı.

m.-i kemālātdur 259a/5

müfsid : <Ar. Arabozan, fesat çıkarıcı.

m.- i ahvāl 264a/2

müfti : <Ar. Fetva verebilen fıkıh âlimi.

m.+ si 180b/1

mügnî : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, zengin eden, her türlü ihtiyaçtan kurtaran.

m.+ dür 154b/4

mühlet : <Ar. Bir işin yapılması için belirlenen süre.

m. 217b/12, 219b/11

mühr : <Far. Damga.

m.+ i 167a/6

mühürlü : <Far. + Tr. Damgalı.

m. 222b/10

müķāleme : <Ar. Karşılıklı konuşma.

m. 173b/13

mülk : <Ar. Mülk.

m. 159a/11

merātib-i m. 159b/3

‘ālem-i m.+ de 162a/4

‘ālem-i m.+ e 156b/4, 159b/3

m.+ ümde 186b/14

m.+ ümden 186b/15

m.+ üñ 159b/12

mümit : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, ölümü yaratan, öldüren.

m. 161b/10, 237a/9

m.+ e 161b/12

mü'min : <Ar. Müslüman, iman sahibi kimse.

m. 139a/5, 141b/3, 193a/11, 193a/14, 193a/15, 193a/9, 202a/5, 211a/10, 231b/5, 235a/8, 236b/15, 244b/3, 244b/6, 247a/5, 248b/12, 249b/12, 249b/9, 260a/3, 260a/4

m.+ den 231a/8

m.+ e 172a/9, 248b/14, 260a/2

m.+ ler 136a/11, 144b/7, 178a/10, 178b/1, 208a/10, 211a/10, 211b/11, 211b/7, 212a/4, 212b/5, 247a/11

m.+ lere 244a/7

cemî' -i m.+ ler 222b/13

m.+ lerden 195b/12, 210b/9

m.+ lere 156b/10, 158b/5, 208a/9, 211b/11, 211b/7, 212a/6, 215a/6, 248a/13, 248a/2

cemî' -i m.+ lere 236b/13

m.+ leri 209b/4, 212b/11

m.+ lerüñ 166a/3, 244a/4, 244a/5, 244a/6, 246b/9, 249b/2, 249b/3, 249b/7, 261b/9

m. ola 139a/4

m. olalar 214b/13

m. oldu 213a/6
m. olsa 185b/1
m.+ üñ 193a/1, 193a/8, 203a/4,
246b/12

mü'min : <Ar. Müslümanlar.
evşâf-ı m. 260b/7

mümkün : <Ar. Muhtemel,
gerçekleşebilir olan.

m. olmaz 200a/2
m. olur 259b/14

mümtenî : <Ar. İmkansız.
m. 234b/2

müna'ım : <Ar. Nimete erişmiş
kimse.
m.+ dur 246b/1

münacât : <Ar. Allah'a yalvarıp
yakarma, dua etme.

m. 261b/6
m. eyledi 146a/10, 202a/2
m.+ ları 182b/2
maḥall-i m. oldu 261b/9

münādī : <Ar. Yüksek sesle haber
veren.
m. 134b/6

münāfık : <Ar. Arabozan, inançlı
olmadığı halde inançlıymış gibi görünen
kimse.

m. 248b/8
m.+ ı 248b/8
m.+ lar 221b/15, 222a/8, 246b/8
m.+ lara 167b/8
m.+ ları 165a/5
m.+ laruñ 211b/8, 249b/4

münākaşa : <Ar. Tartışma, çekişme.
m.+ dur 235b/12
m. olıcağ 183a/2

münāsib : <Ar. Uygun.
m. 153b/6, 165b/5, 226a/12

münāza'a : <Ar. Anlaşmazlık,
çekişme.

m. eylemesünler 195b/5
m. eylese 195b/3

münbaşı : <Ar. Sevinçli, memnun.
m. oldu 154b/12
m. olup 155b/7

münevver : <Ar. Aydınlık, nurlu.
m. 141a/15
maḥzar-ı m. 157a/11
m.+ dür 226a/10, 226a/5,
226a/7, 226a/9, 243a/15, 249b/8
m. eyle 244a/6

m. eyledi 244a/7
m. ola 262b/14, 263b/4
m. olup 248a/13

münezzeh : <Ar. Noksanlıktan uzak olan.

m.+ dür 154b/15

münker : <Ar. Ölümden sonra insanları sorguya çekeceğine inanılan iki melekten biri.

m. 184b/1, 248a/13, 251b/5,
251b/7

m.+ e 261a/7

münkir : bkz. *münker*

m. 248b/2
m.+ e 249a/1

müntehā : <Ar. Varılabilecek son nokta, nihayet.

m. 174a/11

müntehī : <Ar. Sona erme.

m. olur 174a/10

müntakim : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, suçluları cezalandıran.

m. 155a/6

münzel : <Ar. İndirilmiş, vahyedilmiş.

m. 259a/15

mürciyye : <Ar. İslamiyet'in ilk dönemlerinde ortaya çıkmış bir mezhep.

m.+ dür 258a/12

mürekkeb : <Ar. Birleşik, birleşmiş; yazı yazmak için kullanılan sıvı.

m. 248a/12

m.+ dür 171a/8

müretteb : <Ar. Düzenli, sıralanmış.

m.+ dür 170a/15

m. olsa 170b/1

mürsel : <Ar. Yollanmış, gönderilmiş; peygamber.

m. 144b/9, 203a/4

nebiyy-i m. 216b/5

m.+ ler 209b/15, 229b/2, 245b/2

m.+ lerden 147b/10, 224a/2

m.+ leri 165a/3

m.+ lerüñ 249a/12

mürşid : <Ar. Rehberlik, kılavuzluk eden kimse.

m. 257b/5

müsāfir : <Ar. Misafir, konuk.

m.+ dür 250a/10, 253a/6

müslimān : <Ar. Müslüman.

m. 202a/15, 207b/12, 236a/5

m.+ lar 190a/10, 192a/9, 209b/3,
209b/9, 211b/13, 213b/15, 218b/3,
218b/6, 224a/12, 236a/9

cemī̄-i m.+ lar 221b/4

vir-sün m.+ lar 218a/14

m.+ lar kılsunlar 220b/3

m.+ lardan 212b/9, 214a/1

m.+ lardur 190a/12

m. olan 169b/2, 169b/3, 169b/4,
223a/13

m. oldu 140a/13, 214a/9,
223a/14, 228b/5, 228b/6, 228b/7

m. oldılar 192a/10, 228b/10,
228b/9

m. olmak 242a/8

müslim buḥārī şerḥi : Nevevî'nin
Sahih-i Müslim'e yazdığı şerh.

m.+ nde 180b/2, 180b/7

müstahıḳ : <Ar. Müstahak, hak etmiş.

m. ola 259b/7

müstaḳīm : <Ar. Doğru, gerçek.

m. olduğu- 160b/11

m. olmayınca 254a/12, 254a/13

m. olmaz 254a/12, 254a/13

müstecāb : <Ar. Kabul edilen.

m. eyledi 144b/7

m. ideyin 243a/2

müstecmī' : <Ar. Toplayan.

m. ola 162a/2

müşāhedāt : <Ar. Gözle görülen şeyler.

m. 252b/12

müşāhede : <Ar. Görme, gözlem,
anlama.

m. 160a/9, 261b/6

m. eyledi 159b/1, 160a/3, 160a/5

m. eylemek 138b/15, 261b/4

m. eylerler- 162b/14

m. eyleye 159b/15

m. itdürmek 155b/15

müşerref : <Ar. Şeref kazanmış, şerefli.

m. olurlar 256a/3

müşk : <Far. Misk.

m. 167a/7, 247a/8, 248b/5

m.+ den 249b/3

müşkil : <Ar. Güç, zor.

m.+ dür 171a/5

müşrik : <Ar. Allah'a ortak koşan
kimse.

m.+ ler 210a/2, 211a/12

m.+ lerden 204a/1

m.+ leri 231a/14

müştak : <Ar. Özleyen, gönülden isteyen.

m. eyledi 216a/14
m.+ lardur 197b/13
m. ola 158a/3
m. olsun 184b/5
m. olurlar 184b/6
m.+ van 217a/8

müşterek : <Ar. Ortak.

m.+ dür 171a/7

müṭālaʿa : <Ar. İnceleme.

m. eyleñ 215a/14

mülāzimān : <Ar. Ayrılmayacak şekilde bağlanan şeyler.

m.+ dur 252a/13

müteʿahḥir : <Ar. Sonra gelen.

m.+ ler 227b/8
m.+ lerüñ 170a/12

müteḡayyir : <Ar. Değişen.

m. 217a/3
m. olmadı 221a/8

müteḡayyir : <Ar. Şaşmış, şaşırılmış.

m. 237a/11
m. oldı 157a/1, 199a/3
m. oldılar 171a/4, 222a/1
m. oldum 154a/2, 194b/1

mütekebbir : <Ar. Kibirli kimse.

m.+ ler 196a/8, 241b/3
m. olma 240a/3
m. olsa 239b/5

mütেকellim : <Ar. Konuşan, söyleyen; kelâm ilmiyle uğraşan kimse.

m.+ dür 170a/9, 171a/3
m.+ lerüñ 184a/2

mütekeşşir : <Ar. Artan.

m. olur 170a/11

mütemeşşil : <Ar. Bir şeye benzeyen, onun gibi olan.

m. oldı 152b/6
m. olurdu 171b/13, 171b/15

müteveccih : <Ar. Yönelen, yönelmiş.

m. oldı 215b/14

mütevehhem : <Ar. Evhamlı, kuruntulu.

m. 152b/10
m.+ dür 152b/13

müttaḡī : <Ar. Dinin buyruklarına uyan, Allah'tan korkan kimse.

m. 141b/3, 224a/5, 224b/8, 259b/8, 261b/12, 261b/13
m.+ leri 259b/9
m.+ nüñ 259b/6

m. olsañuz 186b/14

müṭṭakīn : <Ar. Dinin buyruklarına uyup Allah'tan korkan kimseler, takva sahipleri.

m.- i ebrārdur 163b/9

müvekkel : <Ar. Vekil tayin edilen kimse.

m. 239b/1

m.+ dür 238a/3, 239a/2, 244b/11

m. olan 238a/12

müzd : <Far. Mükâfât, sevap; karşılık.
m. 199b/1, 261a/12, 262a/13,
262a/14, 262a/15, 263a/11, 263a/13

m.+ i 195a/2, 263b/4

m.+ in 179a/15, 199a/14,
241b/10, 250a/4, 262a/9, 263a/12

müzeyyen: <Ar. Süslenmiş, süslü.

m. eyleyeyin 227a/11

müzilli : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, dilediği kimseyi alçak duruma düşüren.

m. 158b/5

müzüd: bkz. *müzd*

m. 197a/15

na'am : <Ar. "Evet" anlamına gelen bir söz.

n. 145a/12, 148b/10, 150b/12,
189a/14

nafaqa : <Ar. Geçinmek için gerekli olan para.

n. 145b/1, 150a/3, 238b/10,
253b/12

nāfi' : <Ar. Faydalı; Allah'ın güzel isimlerinden biri, hayırlı ve faydalı şeyleri yaratan.

'ilm-i n. 252a/12, 252a/13,
255a/7, 257b/8

n.+ dür 160b/4

'ilm-i n.+ dür 255a/5, 263b/11

'ilm-i n.+ i 252a/15

'ilm-i n. ola 252a/14

n. olduğu 160b/5

nāfile : <Ar. Farz ya da vacip olmadığı halde kılınan namaz.

n. 167b/14

nā-gāh: <Far. Ansızın, birdenbire.

n. 135b/4, 207a/6, 208a/13,
212a/3

na'im : <Ar. Cennetin isimlerinden biri.

n. 260b/6

naķil : bkz. *naķl*

n. 234a/9

n.+ dūr 133b/7, 134b/12,
135a/11, 135b/15, 136a/13, 137b/9,
138a/1, 138a/5, 139b/3, 140a/4, 140b/7,
141b/14, 142a/13, 143a/3, 145a/9,
145b/10, 146a/1, 146a/7, 147b/2,
148a/15, 148a/8, 149a/4, 149b/11,
149b/6, 150a/2, 151b/12, 151b/5,
164b/7, 166a/9, 166a/15, 169a/5,
170a/4, 172a/14, 174a/2, 175b/1,
175b/6, 176a/15, 176b/11, 176b/7,
177a/5, 177b/15, 178a/11, 178b/15,
179b/1, 179b/9, 188b/5, 190a/12,
192a/10, 193b/12, 194a/2, 194a/4,
195a/11, 195b/13, 196a/6, 197b/9,
198b/12, 198b/2, 199a/10, 200a/11,
200b/14, 201a/11, 202a/4, 202a/9,
203b/14, 203b/5, 205b/10, 205b/3,
208b/10, 208b/3, 211a/7, 211b/13,
212b/6, 213a/1, 213a/12, 213b/8,
214a/14, 214a/2, 223a/6, 225b/15,
226b/14, 226b/6, 227a/10, 227a/14,
227b/14, 227b/9, 228a/13, 228b/14,
229b/14, 229b/7, 231a/1, 231a/6,
231b/8, 232a/6, 235a/6, 235b/13,
235b/3, 235b/9, 236a/14, 236a/3,
236b/15, 236b/7, 237b/13, 238a/13,
238a/3, 239a/13, 240a/15, 240b/7,
241b/10, 241b/12, 241b/15, 242a/6,
242b/2, 242b/8, 243a/6, 243a/8, 243b/8,
244a/1, 244a/11, 244a/7, 244b/9,

245b/15, 247b/13, 249a/1, 249a/3,
249b/9, 250a/8, 250b/12, 251a/10,
251b/8, 254a/6, 254b/2, 260a/2, 264a/5

n. eyledi 223a/4, 225a/15

n. eyler 253b/15

n. eyleye 152a/7

n. ider 139a/1, 152b/9, 180b/7,
186a/11, 186a/9, 195b/7, 196a/15,
196a/6, 202b/8, 232b/7, 234b/5, 236b/8,
237b/9, 239a/9, 240a/8, 241a/5, 241b/6,
242a/14, 253b/1, 262b/8

n. itdi 152b/8

naķl : <Ar. Aktarma, söyleme,
anlatma.

n.+ dūr 174b/11

n. eylerler 190b/15

n.+ i 170a/9

n. ider 142a/1, 173a/12, 181a/1,
192b/13, 231b/15, 263a/13

nāķūs : <Ar. Çan.

n. 208a/11

na'lin : (Ar. na'leyn) Ayakkabı.

n.+ i 225a/7

n.+ ini 175a/11

n.+ üñ 175a/12, 175a/13

namāz : <Far. Namaz.

n. 152a/13, 164b/15, 168b/15,
172a/10, 173b/2, 173b/4, 174a/1,

174a/12, 179a/3, 190a/7, 197b/2,
208a/9, 218a/6, 224b/14, 239b/9,
240a/12, 245a/14, 261a/1, 261a/3,
261b/9
n.+ a 165b/6, 182b/8, 223b/4,
245a/14, 253b/4
n.+ da 141a/6, 185b/11, 223b/4,
225a/8, 261b/5, 262a/11
n.+ dan 211b/10, 230a/11,
253b/4
n.+ day+ iken 209a/6
n.+ ı 141a/5, 187b/7, 196b/10,
196b/2, 200b/9, 203b/1, 215b/5,
218b/14, 218b/5, 218b/9, 230a/15,
245b/8, 260b/10, 261a/12, 261a/9,
261b/10, 261b/5, 262a/8, 262a/9, 264a/4
n.+ ı kılasız 216b/10
n.+ ı kılmağı 263b/7
n.+ ı kılsa 179a/3
n.+ ı oldı 213a/6
n.+ ın 250b/2, 262b/12, 262b/13,
262b/14, 262b/9, 263a/1, 263a/11,
263a/12,
263a/3, 263a/5, 263a/8, 263a/9
n.+ ın kıldı 206b/11, 221b/3,
226b/3
n.+ ın kıldılar 211b/10
n.+ ın kılmağı 226b/2
n.+ ın kılsa 145b/5
n.+ ın kılordı 167b/14, 167b/6
n.+ ın kılrken 209a/5
n.+ ında 185b/15
n.+ ından 198b/14
n.+ ını 236a/2
n. kıla 235b/9, 236b/1
n. kıllalar 230a/14
n. kıllalum 172b/6
n. kıllam 142b/14
n. kıllayın 218b/6
n. kıldı 150a/10, 150a/12,
208b/11, 210a/12, 221b/6, 230a/11,
237a/2, 264a/7
n. kıldum 172b/8, 173a/1
n. kılgıl 203b/1, 203b/2
n. kıllı 218a/13, 218b/10
n. kıllınsa 236a/10
n. kıllmağı 262a/5, 263b/3
n. kıllmağ 172b/6, 261b/13,
263b/7, 264a/13
n. kıllmağdur 172a/10, 253b/6,
260b/7
n. kıllmasa 203a/9
n. kıllsa 203a/10, 261b/13
n. kıllsun 218a/11
n. kıllsunlar 218a/10, 236b/3
n. kıllıñ 198b/5
n. kıllup 198b/7, 212b/4
n. kıllur 165a/14, 167b/15,
236b/2, 236b/4
n. kıllurdı 145a/15, 232a/3
n. kıllurken 218b/1
n.+ lar 193a/6
n.+ ları 209a/9
n.+ larımı 209a/8

- n.+ umdur 258a/5
n.+ umı 220b/1
n.+ uñ 165b/6, 260b/15,
261a/14, 261b/8, 262b/4
n.+ uñdan 230a/15
n.+ uñuz 209a/10
- nāmūs** : <Ar. Namus-ı ekber, Cebrail için kullanılan bir isim.
n.- ı ekber 232a/14
n.- ı ekberdür 169a/9
- nār** : <Ar. Ateş, cehennem.
n. 241a/8
n.+ ı 155b/12
n.+ um 235a/10
- nās** : <Ar. Halk.
efdal-i n. 207a/14
- naşārā** : <Ar. Hristiyanlar.
n. 141a/13
- naşb** : <Ar. Arap gramerinde, bir sözcüğün son harfinin üstün okunması.
n. 259a/13
- naşīhat** : <Ar. Öğüt.
n. 239a/14, 239a/15
n. eylemedü 218b/12
- naşr** : <Ar. Yardım; zafer.
- n.- ı ‘azīz 209a/13
- naşrānī** : <Ar. Hristiyan.
n.+ ler 216a/1
n.+ ler olurdu 173a/6
n.+ lerdür 173a/5
n.+ lere 208a/12
n.+ leri 177a/14
- naşrāni** : bkz. *naşrānī*
n.+ leri 165a/5
- naşūh** : <Ar. Bozulmaması gereken tövbe.
n. 264a/15
tevbe-i n. 264a/15
- nāşūt** : <Ar. İnsanın cismani yönünü ifade eden tasavvufi bir terim.
n. 152b/5
n.+ a 152b/6
- nazar** : <Ar. Bakma, bakış.
n. eyle 134b/13, 163a/7, 165a/7,
228b/3, 230b/11, 230b/4, 230b/8,
244a/6
n. eyledi 134b/6, 138a/8,
164b/13, 165a/1, 165a/8, 180b/11,
207b/1, 210b/12, 218a/1, 230a/9,
230b/14
n. eylediler 165b/2
n. eyledüm 179a/5

n. eyledürin 198a/6, 198a/7
n. eyleme 134b/13, 134b/14
n. eylemedüm 184b/11
n. eylemeñ 148b/8, 149a/4
n. eylemeyeler 181a/6
n. eyleñ 149a/4, 149b/6,
206a/15, 236b/2, 236b/5, 237a/1,
237b/4
n. eyler 184a/11, 235b/5,
238a/10, 245a/4
n. eylerse 230a/3
n. eylese 178a/7
n. eylesün 225b/7
n. eylesünler 225b/10
n. eyleyeler 165b/1
n. eyleyem 240a/14
n. eyleyeydi 191a/11
n. eyleyeyin 217b/13
n. eyleyüp 244a/7
n.+ ı 148b/11, 178b/13
n.+ ın eyleye 262b/1
n. ideler 183a/5, 183a/6
n. ider 235b/6
n. iderler 188b/5, 234b/12
n. itdi 165b/14
n. itdiler 149a/1, 149a/2
n. itdilerse 257a/6
n. itdügümi 181b/3
n. itdüm 221a/5
n. itmek 225b/10, 225b/7

nażargāh : <Ar. + Far. Bakılan yer.

n.+ ıdur 166a/14
n.+ umdur 244a/6

nāzil : <Ar. İnen, inmiş.

n. oldı 168b/12, 168b/13,
168b/15, 169a/1, 169a/2, 170a/2,
170a/5, 170a/6, 170a/7, 171a/11,
200a/10, 215a/9, 216a/3, 216a/7,
224a/11, 261b/7

n. olduğımı 165b/11

n. olmağdur 171a/14

n. olsa 238a/4

n. olur 174a/10

nażm : <Ar. Metin.

n. 171a/2, 171a/4

n.+ ile 170a/14, 171a/8, 171b/12,
171b/15, 172a/1

n.+ dur 171a/1

ne : Ne.

n. 136a/15, 136b/3, 137a/11,
144a/10, 145b/1, 145b/2, 148a/14,
149b/2, 152b/4, 153b/14, 167b/10,
171a/12, 175a/7, 176b/13, 176b/8,
177a/7, 178a/13, 179b/12, 182b/15,
183a/14, 183a/15, 184b/13, 187b/13,
187b/15, 187b/8, 188a/5, 189b/8,
191b/12, 192b/14, 196a/3, 198b/10,
198b/4, 201a/13, 201b/1, 202b/7,
206a/2, 206a/7, 207b/5, 208a/13,
210b/3, 213b/2, 216b/1, 216b/5, 218b/4,

221a/1, 222b/10, 222b/8, 225a/5,
230b/11, 230b/4, 230b/8, 231b/8,
232b/15, 232b/5, 235b/12, 235b/14,
235b/5, 240b/7, 241b/14, 243b/11,
253b/11, 259b/13, 263b/15

n.+ deñlü 134b/4, 140b/6,
149a/6, 166b/4, 179a/13, 202b/10,
202b/13, 207a/5, 216a/15, 238b/7,
247a/9, 254a/5

n.+ deñlödür 197a/10, 238b/6

n.+ 'ile 201b/3, 255a/3

n.+ kadar 219b/10, 238a/8

n.+ kim 222b/15, 239b/10

n.+ yire 172b/3

n.+ dür 142b/3, 146b/4, 148a/6,
168a/15, 171a/6, 173a/3, 173a/5,
173a/6, 173b/11, 174a/14, 178a/14,
180a/3, 180a/4, 181a/9, 181b/2, 181b/7,
184a/5, 191a/2, 191b/8, 194b/8, 195b/4,
196b/14, 197a/5, 197a/9, 207b/4,
214b/5, 219b/10, 220a/7, 222b/13,
237a/12, 237b/4, 237b/6, 242a/2,
242a/4, 244b/10, 245a/11, 245a/12,
249a/2, 254a/14, 256b/14, 257b/11,
261a/1, 261a/2

n. eylediler 212a/13

n. iderse 216a/6

n.+ ler eylersin 228b/4

n. olacağdur 211a/12

n. oldu 211a/12

n. olur 211a/4

n.+ y+ için 134a/4, 136a/9,
137b/6, 142a/4, 143a/11, 148b/1,
150b/13, 151b/3, 169b/13, 176b/15,
176b/4, 177a/2, 183b/6, 185a/6,
189b/10, 189b/6, 191a/12, 193b/5,
193b/6, 197b/8, 198a/15, 200a/13,
210a/15, 218a/2, 219b/15, 251b/15,
260a/3

n.+ y+ içündür 143a/7

n.+ y+ 'ile 234b/1

n.+ ye 231b/10, 236a/10

nebātāt : <Ar. Bitkiler.

envā[‘]-ı n.+ dan 159a/2

nebeviyye : <Ar. Peygambere ait.

keşret-i n.+ nün 156b/14

nebi : <Ar. Peygamber. Tanrı'nın
buyruklarını bildiren elçi.

n. 154a/4, 176a/14

n.+ dür 143b/9

n. kıldı 142b/11, 142b/12

n.+ ler 184b/3

n.+ ñüz 218a/12

n.+ sine 171b/6

nebiyy : <Ar. Peygamber.

n.- i mürsel 216b/5

necāt : <Ar. Kurtuluş.

n. 160b/1, 252b/8, 253b/2,
253b/7, 255a/3, 258a/15, 258b/13,
260b/5

n. olur 252b/2

necd : <Ar. Kahramanlık, yiğitlik.

n. 204a/4, 204a/5

necdî : <Kahraman, yiğit olan.

n.+ ven 204a/4

necmü' d-dî̄n-i dāye : Necmüddîn-i

Dāye (ö. 654/1256), müfessir.

n. 261a/13

neden : Nasıl, niçin.

n. 205a/2, 233a/3, 254a/7

n.+ dūr 168a/8

nef : <Ar. Fayda, yarar.

n. 160b/6

n.+ i 203b/4

nefes : Soluk.

n. 167a/13, 253a/8

n.+ i 152b/14, 251b/11

n.+ in 182a/14

n.+ leri 248a/14

nefh : <Ar. Üfleme.

n. 141b/10

n.+ i 141b/11

n.+ inden 141b/6

n. itdi 143b/2

n. itmek 143b/2, 143b/3

nefs : <Ar. Öz benlik; can, ruh;
bedene ait istekler.

n. 176a/11, 176a/13, 181b/15,

182a/1, 182a/12, 183b/12, 183b/14,

233a/12, 233a/14, 245b/10, 245b/12,

247b/2, 253a/2, 259b/7

n.- i ḥayvāniyye 246a/4

n.- i levvāme 251b/13

n.- i muṭma' inne 247a/3, 247a/7

n.+ den 246a/5, 246a/7

n.+ dūr 246a/15

n.+ e 254a/1

īṣār-ı n.+ e 156a/9

kelām-ı n.+ ī 170b/3

n.+ i 154a/11, 154b/11, 154b/3,

155a/13, 155a/6, 155b/5, 156a/15,

156a/3, 156b/10, 156b/3, 156b/7,

157a/9, 157b/1, 157b/13, 158a/8,

158b/12, 158b/4, 159a/12, 159a/3,

159b/6, 160a/8, 160b/14, 160b/3,

161a/12, 161b/10, 162a/14, 167a/13,

185b/4, 221a/7, 233b/8, 245b/12,

245b/9, 252b/11

n.+ in 136a/2

n.+ inekini 239b/12

n.+ inden 176a/7

n.+ ine 168a/3, 185b/12,

218a/12, 219a/11

n.+ ini 156a/11, 156a/7, 156b/1,
159a/14, 160b/13, 176a/9, 180b/9,
182a/9, 216a/12, 223a/14, 233b/12,
253b/13

n.+ inüñ 185b/3, 253b/13

n.+ lerin 160b/9, 182b/7

n.+ lerine 244a/15

n.+ lerini 228b/11, 256b/12

īṣār-ı n. oldı 161a/3

n.+ ümi 231b/4

n.+ ümüz 144a/11

n.+ üñde 168a/11

n.+ üñi 185a/9, 201a/7, 240a/3

n.+ üñüñ 185a/8

n.+ üñüz 219b/14

n.+ üñüzi 254a/2

nefsāniyye : <Ar. Nefse ait.

ef'āl-i n.+ den 161a/12

emrāz-ı n.+ den 253a/5

nefsī : <Ar. Nefse ait, nefisle ilgili.

kelām-ı n. 171a/7

kelām-ı n.+ dūr 170b/3

nefsiyye : <Ar. Nefse ait, nefisle ilgili.

lezzet-i n.+ dendür 255b/3

nefsü'l-ḥayāt : <Ar. Hayat, dirilik
nefsi.

n. 245b/9

nefsü't-teymīn : <Ar. Sahip olunan
nefis.

n. 245b/11

nefy : <Ar. İnkâr etme, reddetme.

n. iderler 258b/5

nehiy : bkz. nehy

n. 234b/2

nehy : <Ar. Yasak.

n. 170a/10

n.+ i 169b/14

n.+ üñ 168b/6

nekīr : <Ar. Ölümünden sonra insanları
sorguya çekeceğine inanılan iki
melekten biri.

n. 184b/1, 248a/13, 248b/3,
251b/5, 251b/7

n.+ e 249a/1, 261a/7

nemrūd : <Ar. Hazret-i İbrahim'i ateşe
atmış olan Babil hükümdarı.

n. 144b/12, 155b/11

n.+ uñ 155b/12, 162b/6

nerdübān : <Far. Merdiven.

n. 173a/11

n.+ a 175b/10

n.+ da 175b/11

nereye : Nereye.

n. 247a/5

neşāyih : <Ar. Öğütler.

n. 147a/6

neseb : <Ar. Soy.

n. 207a/14

nesl : <Ar. Soy, kuşak.

n.+ dür 144b/15

n.+ inden 156b/5

nesne : Nesne, şey.

n. 133a/6, 133b/4, 135b/4,
136a/14, 143a/10, 144b/10, 144b/3,
146b/8, 147a/4, 148a/4, 150a/13,
151a/2, 152b/4, 161a/13, 167a/5,
170b/1, 173b/11, 174a/10, 174a/12,
174a/9, 176b/2, 176b/3, 176b/9,
180b/12, 184a/13, 185b/10, 186b/11,
186b/14, 186b/15, 187a/15, 187a/5,
188a/12, 188b/10, 188b/15, 193a/6,
193a/8, 195b/2, 196a/13, 196b/13,
197b/10, 202a/5, 202a/6, 202b/14,
207b/3, 231a/4, 235a/15, 242b/1,
246a/13, 253a/3, 253b/1, 253b/2,
253b/3, 259a/7, 263b/10

n.+ ki 181b/12, 181b/13

n.+ de 193a/9, 223b/5

n.+ den 255b/12

n.+ den olur 249a/4

n.+ dendür 254b/15

n.+ dür 263b/15

n. itmek 202b/11

n.+ ler 187a/1, 243b/15

n.+ lere 190b/6

n.+ müz 201a/2

n. ola 185b/6

n.+ y+ 'ile 144a/14

n.+ ye 147a/1, 175b/9, 178b/8,
181b/10, 181b/2, 182a/6, 208b/14,
255b/13

n.+ yi 145a/12

n.+ 'yi 186b/1, 187a/7, 238b/4

cemī[̄]-i n.+ yi 238b/4

neştūriyye : <Ar. Nesturilik, Süryani
rahip Nestūr (ö. 451) tarafından
kurulmuş olan bir Hristiyanlık mezhebi.

n. 151b/6, 151b/7

neşr : <Ar. Kıyamette insanların
dirilmesi.

n. 246a/9

netīce : <Ar. Sonuç.

n.- i 'ameldür 252b/10

nev^ˆ : <Ar. Tür.

n. 153b/15

n.+ iledür 172a/3

nevbet : <Far. Nöbet.

- n. 153b/7
- nevevî** : bkz. *şeyh nevevî*
n. 180b/7
- nevm** : <Ar. Uykü.
n.+ i 182a/6
- neyle -** : Ne eylemek, ne yapmak.
n.- r 222b/14
n.- rler 232b/12
- neyyirât** : <Ar. Nur saçanlar.
âyât-1 n. 206b/6
- nez'** : <Ar. Can çekişme.
n. 250a/9
- nezir** : bkz. *nezr*
n. itdüm 142a/11
- nezr** : <Ar. Adama, adak adama.
n. iderlerdi 142a/12
- nîl** : <Ar. Mısır'da bulunan bir nehir.
n. 173a/14
- nice** : Nice, nasıl.
n. 133a/4, 133a/5, 137a/3, 137b/8, 139a/5, 142b/2, 146a/14, 149b/6, 149b/9, 153b/5, 153b/6, 162b/15, 167a/2, 177b/12, 183a/5, 183a/7, 184b/9, 185a/3, 186b/5, 189b/13, 192b/15, 198b/11, 207b/11, 212a/10, 213a/15, 217b/1, 218a/3, 224b/3, 227b/2, 232a/3, 233b/1, 251b/5, 252a/8, 256a/6, 260a/13
n.+ kim 149b/3, 167a/1
n.+ dür 181a/10, 181a/12, 219b/14
n. idelüm 257b/1
n. iderdüñüz 233b/8
n. iderler 233a/2, 233a/5
n. iderlerdi 232b/14
n. idersin 140b/8, 242a/12
n. idersiz 190a/1, 207b/12
n. ideyin 207b/9, 220b/7, 220b/9, 251a/8
n. ola 193b/7, 202a/13, 255b/8
n. oldu 149a/9, 209a/9
n. olur 249a/10, 252b/1, 252b/2
- niçe** : Nice, birçok, çok; nasıl.
n. 153a/1, 164a/2, 173b/3, 192a/9, 199a/9, 206b/6, 212a/15, 214a/1, 214b/15, 215a/3, 215b/7, 248a/11, 257b/5, 262a/14
n.+ sin 237b/5
- niçün** : Niçin, neden.
n. 136a/10, 137b/2, 137b/6, 161a/7, 190a/5, 191b/2, 240b/9, 245a/10, 259b/4, 260a/4

- nidā** : <Ar. Seslenme, çağırma.
n. eyledi 160b/15
- nidd** : <Ar. Eş, benzer.
n.+ i 259a/1
- nifāk** : <Ar. Ara bozuculuk, fitnecilik,
iki yüzlülük.
ehl-i n. 208b/8
küfr-i n. 260a/6, 260a/10
- nihāyāt** : <Ar. Sonlar.
n.- ı nihāyātda 163a/10
nihāyāt-ı n.+ da 163a/10
- nihāyet** : <Ar. Son.
n. 174a/11, 180a/4, 194b/9
n.+ i 179b/15
- niķāb** : <Ar. Örtü, yüz örtüsü.
n. 191a/11
- niķmet**: <Ar. Şiddetli ceza.
n. 211a/15
- ni' met** : <Ar. İyilik, ihsan, Allah'ın
kullarına bağışladığı her şey.
n. 176a/13, 182b/1, 211a/14
n.+ den 252b/2
n.+ i 226a/7, 243b/13, 247a/4
n.+ idür 150b/2
- n.+ ler 182a/9, 201b/9
n.+ lere 147a/13, 181b/11
n.+ leri 243b/9
n.+ lerinden 181a/10
n.+ lerine 216a/14
n.+ lerümi 133a/4
n.+ üme 178b/13
n.+ ümi 178b/1
- ni novā**: <Ar. Hazret-i Yunus'un
peygamber olarak gönderildiği yer.
n. 136b/4
- nisbet** : <Ar. Ölçü, kıyaslama.
n. 259b/15
- nisyān** : <Ar. Gaflet, Allah'ı unutma.
n. 230a/14
n.+ ı olmaya 184a/9
- nişān** : <Ar. İşaret, iz, belirti.
n.+ ı 178b/3, 207b/2, 207b/4,
207b/5, 254a/14
n. idem 141b/5
n.+ lar 161a/15
n.+ ların 254a/9
n.+ larından 192a/6
- nit -** : Ne etmek, ne yapmak.
n.- di 221b/11
- niteki** : Nitekim, şöyle ki.

n. 165b/12

nitekim : Nitekim, şöyle ki.

n. 137a/12, 137a/15, 141a/1,
141a/11, 143b/3, 151a/9, 151b/4,
152b/12, 152b/8, 154a/9, 154b/10,
155a/10, 155a/3, 155a/5, 156a/1,
156a/14, 156a/5, 157b/12, 157b/8,
158b/1, 158b/8, 159a/10, 159a/12,
160a/1, 160a/7, 160b/2, 161b/2, 161b/8,
161b/9, 162a/4, 162a/8, 162b/1, 162b/4,
169b/6, 171b/2, 173b/9, 174b/13,
176a/1, 176a/2, 180a/14, 180b/12,
184b/6, 188b/6, 191b/11, 191b/6,
201b/2, 205a/10, 215a/15, 216b/3,
222a/15, 225b/5, 246a/2, 248b/9,
249b/7, 252a/9, 252b/15, 254b/11,
255a/14, 257a/10, 261b/11, 264a/10,
264a/12

niyyet : <Ar. Bir ibadete başlamadan önce onu yapmaya karar verme.

n. 264a/5
n.+ dür 263b/10
n. eylese 173b/10, 173b/8

noḡṣān : <Ar. Eksiklik, kusur.

n.+ ı 259b/14
n.+ ı olmaya 252a/4
n. olmaz 259b/10

noḡṭa : <Ar. Nokta, benek.

n. 229a/7

nol - : Ne olmak.

n.- ay+ idi 142a/8
n.- aydı 207a/10, 231b/12,
250b/9, 254b/10, 254b/3, 254b/5,
254b/7, 254b/8
n.- duñ 217a/5

nūḡ : Hazret-i Nuh, kendisine inanmayan kavmi büyük tufan ile yok edilen peygamber.

n. 144a/2, 144a/3, 144a/4,
144b/8, 144b/9, 154b/13, 154b/8,
155a/1, 155a/6, 162b/6
n.+ a 164b/6, 177a/8, 225b/8,
232a/7
n.+ ı 144b/3, 144b/4, 154b/14
n.+ uñ 144a/4, 144b/5, 144b/6,
153a/10, 154b/13, 155a/9

nūr : <Ar. Nur, ilahi aydınlık.

n. 155b/13, 157a/13, 164b/8,
165a/1, 165a/10, 165a/8, 165a/9,
166b/1, 166b/14, 167a/5, 180b/9,
185b/1, 191a/13, 191a/14, 203b/9,
221a/9, 225a/11, 225a/5, 225a/6,
225a/7, 236b/10, 248b/6, 249b/8
biṣāṭ-ı n. 177b/1
maḡāra-ı n. 204b/15
n.- ı kevneyn 163b/7
n.- ı zātdandur 162a/13

n.+ a 164b/15, 221a/15
n.+ dan 145b/14, 146a/9,
166b/10, 175b/11, 178a/6, 179b/1,
179b/11, 180b/11, 229b/9, 230a/2
n.+ dandur 246b/9
n.+ dur 191a/13, 191a/14
n.+ ı 156a/10, 157a/1, 164a/12,
165a/10, 165a/11, 165a/9, 178a/7,
180b/10, 180b/12, 181b/4, 200b/6,
200b/7, 217b/13, 226a/10, 226a/8,
229b/10, 231b/3, 240b/2, 243a/12,
243b/1, 247a/12, 255a/6, 256a/3, 258a/4
n.+ ıdur 225a/7, 261a/4, 261a/6
n.+ in 148b/9, 165b/15, 166a/3,
250b/15, 251a/3, 261b/4
n.+ ina 156b/15
n.+ ında 222b/5
n.+ ından 154a/14, 161b/5,
164b/8, 165a/12, 165a/2, 165b/13,
167a/4, 174b/3
n.+ ındandur 154a/11, 154a/8,
154a/9, 154b/1, 154b/9, 154b/10,
155a/11, 155a/12, 155a/14, 155a/2,
155a/4, 155b/13, 155b/2, 155b/4,
156a/1, 156a/11, 156a/13, 156b/9,
157a/12, 157a/15, 157a/6, 157a/7,
157a/9, 157b/1, 157b/10, 157b/12,
157b/13, 158a/14, 158a/5, 158a/7,
158a/8, 158b/11, 158b/12, 158b/2,
158b/4, 158b/9, 159a/11, 159a/12,
159a/2, 159a/3, 159a/4, 159a/9, 159b/4,
159b/5, 160a/14, 160a/15, 160a/2,

160a/5, 160a/9, 160b/10, 160b/12,
160b/14, 160b/3, 161a/12, 161a/5,
161a/7, 161b/10, 161b/3

n. kıluñ 247a/13

n. oldu 162a/11

n. olmuş 165a/8

n.+ umdur 197b/6

n.+ umı 164a/1, 197b/6

n.+ uñ 166b/14, 200b/6

n.+ unı 164a/5, 164b/9

nūrānī : <Ar. Mübarek, temiz.

hicāb-ı n. 163a/1

vücūd-ı n. 160a/14

n. kıldı 180b/9

nūru'llāh : <Ar. Allah'ın nuru.

n.+ dur 263a/14

n.+ ı 263a/15

nuşuş : <Ar. Doğruluğu kesin hükümler.

n.+ ında 190b/12

nuṭfe : <Ar. Meni.

n. 238a/3, 238a/5

n.+ ye 238a/11

n.+ 'yi 238a/4, 238a/6

nu'ūt : <Ar. Sıfatlar.

n.- ı cemāl 259a/3

nübüvvet : <Ar. Peygamberlik.

n. 164a/10, 164b/2, 167a/6,
219a/9

n.- i 'uzmā 215a/8

nüfūs : <Ar. Nefisler, canlar.

n.- ı kıdsiyyeye 156b/3

nüşha : <Ar. Bir şeyden çıkarılan suret,
bir şeyin eşi, benzeri

n.- ı cāmi' oldı 154a/6

nüzül : <Ar. İnme, ayetlerin
peygambere bildirilmesi.

n. 171a/13

n.- i kır'āndan 172a/7

n.+ i 171b/1

od : Ateş.

o. 166b/13, 198a/13, 198b/11,
201b/10, 245a/6, 257a/10

o.+ ile 257a/15

o.+ a 133b/15, 134a/4, 140a/12,
153a/11, 155b/12, 156a/7, 166b/13,
194b/6, 195b/6, 197b/6, 216a/1,
233a/15

o.+ dan 138a/12, 138a/13,
198a/9, 220b/10, 244b/12, 256b/10

o.+ dandur 246b/7

o.+ dur 207b/5

o.+ ı 144b/13, 177a/11, 198b/11

o.+ ın 177a/12

o.+ ına 162b/6

o.+ ından 144b/12

o.+ una 156b/3

odun : Odun.

o.+ ı 257a/10

oğl : Oğul, erkek çocuk.

o.+ ı 133b/15, 135a/12, 136b/7,
136b/8, 144a/2, 144a/3, 144a/4, 145a/3,
146a/14, 157a/8, 190a/1, 200b/15,
220a/14, 226b/10, 227a/13, 227b/11,
232b/2

o.+ ıdur 134a/13, 136b/7,
136b/8, 140b/2, 145a/2, 145a/3, 145a/4,
145a/5, 145a/6, 151b/7, 152b/14,
191b/4, 207b/11, 226b/1

o.+ ına 146a/15

o.+ ını 135a/12

o.+ um 231b/3

o.+ uñ 226b/10, 226b/8

o.+ unı 224b/9, 232b/3, 232b/4

oğlan : Çocuk, genç, erkek çocuk.

o. 137a/13, 137a/14, 137b/8,
140a/10, 140b/6, 141a/15, 141a/9,
141b/3, 141b/5, 142a/1, 156b/14,
160b/15

o.+ ı 141b/5

o.+ ına 217b/10

o.+ lar 183a/7, 233a/15

o.+ lara 237b/2

o.+ lardan 169b/3, 228b/6
o.+ ları 157a/10, 183a/10,
186b/4, 187a/10, 193b/12, 227b/10,
233b/1, 236a/1, 237a/14, 237a/15,
238a/15, 238b/11

cemī̄-i o.+ ları 227b/13

o.+ ların 133b/1

o.+ larına 194b/8

o.+ larından 195a/2, 239b/2,
263a/10

o.+ larını 136a/12, 231b/14,
233a/13

o.+ larınıñ 233b/5

o.+ larum 217b/14, 247b/10

o.+ laruñ 227b/3, 238b/15

o.+ laruñdan 135a/14

o.+ laruñı 135b/1

o. olmaz 238a/6

o.+ um 141b/4

o.+ uñ 142b/1

oğlancıĝ : Küçük çocuk.

o.+ ı 143b/13

oğlancık : Küçük çocuk.

o.+ lar 166b/2

oğlancuĝ : Küçük çocuk.

o.+ ı 146a/11, 250a/14

oğlancuķ : Küçük çocuk.

o. 143a/8, 143b/14, 146a/12,
146a/13, 250b/5, 251a/12, 251a/13

o.+ dur 251a/15

o.+ lara 248b/14

o.+ ları 249b/3

o.+ ların 194b/14

o.+ larına 146b/5

o.+ larını 250a/10

oğlanluķ : Çocukluk, gençlik.

o. 253a/9

oĝul : Oĝul, erkek çocuk.

o. 138a/2

oķı - : Okumak.

o.- dılar 234a/4

o.- maķ 226a/9

o.- sun 171a/9

o.- sunlar 171a/10

o.- ya 236b/1

oķu - : Okumak.

o. 133a/7, 168b/9

o.- dı 134a/10, 204b/14,
206b/11, 208b/1, 208b/7, 215b/10,
216a/13, 217a/1, 217a/3, 220b/12,
222a/8, 241b/13, 254b/1

o.- duñuz 235a/4

o.- maķ 168b/9

o.- r 172b/2, 174a/14

o.- rken 133a/8, 225a/14

o.- rlar 234b/12, 238a/1, 256b/12
o.- rlardı 228b/14
o.- sa 177b/13, 177b/14,
197a/11, 197a/13, 197a/14, 197b/1,
197b/3, 235a/2, 235a/6, 240a/13,
262a/13
o.- yalar 234b/15
o.- yanlar 257a/1
o.- yanlara 241b/9

oķun - : Okunmak.

o.- dı 208b/8
o.- sa 236a/10, 236a/11, 254b/4

oķut - : Okutmak.

o.- madı 218b/13

ol - : Olmak.

arķun o. 219a/6
dāyim o. 181a/11
diri o. 150b/5, 192b/15
ķaylu o. 215b/14
ıraĝ o. 181b/14
meŗĝūl o. 137b/11
muķī' o. 141a/4
rāżī o. 235a/3
sākin o. 241a/13, 241a/9
yaķın o. 181b/14
zāhid o. 181a/8
o.- a 168a/13, 185a/10, 204a/7,
210b/14, 220b/4, 237a/4, 239a/4,
240a/14, 256a/9, 261b/12

‘acab o.- a 260a/13
‘adū o.- a 196b/5
aĝarmıŗ o.- a 192b/9
aĝartmıŗ o.- a 197b/5
aĝır o.- a 242b/2
aķ o.- a 202a/8
aķvā o.- a 159b/2
‘alāvechi’lkemāl o.- a 161a/4
‘amel-i ŗāliķ o.- a 252a/15
aru o.- a 259b/7
‘āŗī o.- a 248b/14
‘ayne’lyāķīn o.- a 261b/2
āzād o.- a 197b/3, 221b/13
bahādur o.- a 182a/9
bahīl o.- a 139a/4, 139a/5
bāķī o.- a 161a/11
bāzārī o.- a 261a/11
bellū o.- a 234a/15
berāber o.- a 182b/6
boŗ o.- a 181a/6
bunda o.- a 206a/15
būyūkligi o.- a 262b/11
cāhil o.- a 256b/2
cāmi’ o.- a 162a/1
cem’ o.- a 263a/4
cemālī o.- a 158b/7
cevmerd o.- a 139a/5, 139a/6
ķoķ o.- a 182a/14, 182a/6,
255b/7
dāyim o.- a 185b/11
degmiŗ o.- a 249a/6
deve o.- a 192a/15

dilinde o.- a 241b/15
 diri o.- a 150b/5, 152b/4, 248b/2
 dirildici o.- a 152b/4
 dost o.- a 185b/13
 düşmen o.- a 185b/8, 185b/9
 ebü'l-beşeri o.- a 154a/8
 ehli o.- a 185b/12
 ekinligi o.- a 261a/11
 elinde o.- a 223b/6, 223b/8
 emîn olduñ o.- a 146b/12
 aşhâbdan o.- a 198b/13
 fâriğ o.- a 185b/3
 fâsık o.- a 139a/5
 fâyide o.- a 260b/9
 fikr o.- a 148b/11
 firiştehler o.- a 263a/2
 ğarâre o.- a 192b/1
 ğâyib o.- a 169a/13
 ğidâsı o.- a 261a/10
 gibi o.- a 182b/4, 182b/5,
 248a/14, 248a/15, 248b/2
 gök o.- a 152b/4
 gökçek o.- a 182a/13
 görmedin o.- a 260b/2
 haqqe'lyaqîn o.- a 261b/2
 hamır o.- a 184b/8
 harâb o.- a 256a/5
 hâşıl o.- a 172a/5
 hâşılı o.- a 261a/12
 haşlet o.- a 181b/1
 hayâlu o.- a 182a/13
 hazzı o.- a 174b/9
 hırmengâhı o.- a 261a/11
 hisâb o.- a 183a/12
 hōş o.- a 250b/1
 imâm o.- a 152a/3
 issı o.- a 185b/13
 'ibâret o.- a 172a/1
 'ibret o.- a 148b/11
 içinde o.- a 140a/3, 236b/1
 'ilm-i nâfi' o.- a 252a/14
 'ilme'lyaqîn o.- a 261b/1
 işlemez o.- a 169a/9
 katl o.- a 161a/11
 kavî o.- a 185b/10
 kehel o.- a 182a/8
 kesdüñ o.- a 146b/13
 kişiler o.- a 199a/9
 kurtılmış o.- a 253a/5
 maḥfūz o.- a 160a/12
 maḥv o.- a 263b/2
 maḥzar o.- a 156a/9, 156a/10
 maḥzar-ı kelâm o.- a 173b/14
 meftûn o.- a 159a/9
 meşğul o.- a 185b/15, 253b/11,
 255a/13
 mevzûn o.- a 182a/14
 muḳîm o.- a 160a/12
 musâfir o.- a 228b/3
 mübtedi'ler o.- a 256a/8
 mübtelâ o.- a 159a/8
 mü'min o.- a 139a/4
 münevver o.- a 262b/14, 263b/4
 müstaḥıḳ o.- a 259b/7

müstecmi' o.- a 162a/2	yoldaş o.- a 185b/13, 202a/7,
müşṭāk o.- a 158a/3	202a/8, 248b/6
nesne o.- a 185b/6	zāhir o.- a 155b/2, 158a/12,
nice o.- a 193b/7, 202a/13,	159a/1
255b/8	ẓa'īf o.- a 250b/14, 255a/11
pādiṣāh o.- a 152a/2	zīkr o.- a 148b/10
peṣīmān o.- a 251b/14	o.- a+ kim 157b/6, 161a/4
rāḥat olmuş o.- a 254a/5	zālim o.- acaḳ olurlarsa 256b/6
rāzī o.- a 223b/8	bay o.- acaḳ olursa 193a/11
rüsvāy o.- a 148b/8	dervīṣ o.- acaḳ olursa 193a/13
ṣābit o.- a 172a/3, 254a/11	altında o.- acaḳdur 220a/6
ṣādīḳ o.- a 185b/15	elūñde o.- acaḳdur 220a/5
ṣāmit o.- a 185b/11, 185b/7	ne o.- acaḳdur 211a/12
ṣaru o.- a 251a/1	belürsüz o.- adum 142a/8
ṣoñra o.- a 152a/1	'adū o.- alar 196b/5
söylemiş o.- a 142b/3	almış o.- alar 171a/15
ṣuyından o.- a 184b/8	az o.- alar 147a/11
ṣāmīl o.- a 158a/13	bayağılayın o.- alar 252a/4
ṭāhir o.- a 185b/15	begler o.- alar 225b/13
tamām o.- a 159b/3	çoḳ o.- alar 147a/11, 255b/6
ṭolu o.- a 187a/8	defn o.- alar 152a/9
uyanūḳ o.- a 182a/15	hıfz itmiş o.- alar 171b/1
uzun o.- a 152b/3	ıraḳ o.- alar 190a/11
ümmeṭüm o.- a 229a/3	ḳādir o.- alar 234b/4
üzerine o.- a 229a/3	maḥzūn o.- alar 183a/11
vāḥīd o.- a 170a/12	melūl o.- alar 183a/10
vāḳi' o.- a 261b/6	mü'min o.- alar 214b/13
vāḳi' o.- a 159a/8, 172a/4	rāzī o.- alar 181b/10
yaḳm o.- a 182a/9, 243a/6	zālim o.- alar 255b/5
yaratmaduñ o.- a 145b/4	ziyāde o.- alar 191b/6
yardıṃ o.- a 198b/5	emīn o.- alum 135b/6, 204a/15
yol o.- a 263a/7, 263a/9	ḡarḳ o.- alum 210a/8

ben o.- am 222b/14	beñzemiş o.- avuz 208a/11,
bile o.- am 204a/5	208a/12
mübtelā o.- am 198b/2	bile o.- avuz 229a/5
virmiş o.- am 186b/8	o.- ay+ idi 152a/6
yaşın o.- am 181a/14	geñez o.- aydı 217b/11
aralıkda o.- an 264a/14	helāk o.- aydı 198a/14
boş o.- an 187a/6	maḥabbetüm o.- aydı 181b/8
cem´ o.- an 211a/8	sözleri o.- aydı 181b/7
farz o.- an 172a/9	kerpüç o.- aydum 254b/5
müslimān o.- an 169b/2, 169b/3,	kuşlardan o.- aydum 254b/4
169b/4, 223a/13	rāzī o.- aydum 184b/15
müvekkel o.- an 238a/12	ḳavī o.- ayın 133a/4
sākin o.- an 243b/13	yaşın o.- ayın 147a/14, 147b/1
şāz o.- an 187a/7	zāmin o.- ayın 204b/8
yaşın o.- ana 263b/6	a´del o.- dı 153b/8
mağrūr o.- anlar 149b/5	aḳ o.- dı 198a/12
meşğül o.- anlar 245a/14	´alī o.- dı 228b/6
tābi´ o.- anlar 171a/4	´ālim o.- dı 165b/4
helāk o.- anlar olursiñ 185a/11	anda o.- dı 136b/5
derviş o.- anlardur 228b/10	´āşık o.- dı 157a/1
´āşī o.- anları 240a/12	āşikāre o.- dı 148b/6
mīrāş o.- anları 181b/5	başlu o.- dı 212a/2, 212a/9
emīn o.- asın 185a/11	bāṭın o.- dı 158b/10
su´adā´-ı mālīkīnden o.- asın	benīisrā´ile o.- dı 142b/5
252b/5	cāmi´ o.- dı 154b/5
zāhid o.- asın 181a/8	cem´ o.- dı 141b/10, 215b/15
emīn o.- asız 204a/7	cenk o.- dı 213b/15
evliyālarumdan o.- asız 203a/6	çok o.- dı 157a/10, 245a/4
ḳonşı o.- asız 203a/7	diri o.- dı 143b/12, 143b/2,
meşğül o.- asız 216b/8	150b/6, 152a/15, 216a/8, 222b/6,
o.- avuz 252b/15	224a/8, 224b/13, 227b/11, 228a/5
	ebūbekir o.- dı 228b/5

emīn o.- dı 188a/11, 257b/4
 epsem o.- dı 143a/3
 fāriğ o.- dı 230a/12
 farz o.- dı 164b/15, 172a/10,
 172a/11, 172a/12, 173b/2, 174a/1,
 209b/5
 feraḥ o.- dı 231b/2
 fevt o.- dı 181b/12
 fitne o.- dı 148b/15
 ğarķ o.- dı 135a/12
 gāyib o.- dı 169a/15
 gāyib o.- dı 135a/13, 157a/2,
 169a/14, 169a/3, 214b/9
 gebe o.- dı 140b/3, 141b/11,
 141b/12, 152a/9, 166a/5
 gibi o.- dı 150b/7
 gice o.- dı 204b/4
 gözsüz o.- dı 158a/4
 ḥaber o.- dı 209b/10, 212b/3
 ḥadīce o.- dı 228b/6
 ḥalāş o.- dı 206a/5
 ḥalīfe o.- dı 159a/14, 224b/12,
 225a/14, 225a/2
 ḥarām o.- dı 245b/6
 ḥāşıl o.- dı 142a/5, 142a/6,
 152b/8, 160b/1, 261b/6
 ḥasta o.- dı 186b/6, 221a/12,
 226a/1, 250a/11
 ḥaşūr o.- dı 137b/6
 ḥaṭībü'lenbiyā o.- dı 158a/6
 ḥāzır o.- dı 221b/9
 helāk o.- dı 134a/14
 ḥelāl o.- dı 188a/15
 hibetu'llāh o.- dı 154a/13
 ḥōş o.- dı 143b/6
 iraq o.- dı 176a/3
 'īsā o.- dı 142b/6
 'īsādan o.- dı 152b/12
 iṣār-ı nefis o.- dı 161a/3
 'ıyd o.- dı 150a/7
 içinde o.- dı 141b/14
 iḥtilāf o.- dı 180b/6
 imām o.- dı 223b/4
 itmek o.- dı 259b/6
 kādır o.- dı 157b/1
 kāmıl o.- dı 161a/14
 kapķara o.- dı 198a/13
 ķarındaş o.- dı 208a/7
 kāzī o.- dı 233b/13
 kıızıl o.- dı 198a/12
 kör o.- dı 205b/1
 ma'mūr o.- dı 133b/12
 ma'dūm o.- dı 246a/14, 246a/9
 maḥall-i münācāt o.- dı 261b/10
 maḥlūk o.- dı 152b/10
 maḥlūk o.- dı 161b/4
 maḥzūn o.- dı 157a/2
 maķāmı o.- dı 174a/2
 mālİK o.- dı 154a/15
 ma'lūm o.- dı 154a/6, 251b/10,
 255b/1
 mażhar o.- dı 154a/10, 157b/15,
 161a/2
 mażhar-ı vaḥdet o.- dı 156b/8

melül o.- dı 135a/10, 140b/9,
151a/4, 202a/11, 219b/8
menba‘-ı keşret o.- dı 156b/8
mescid o.- dı 207a/8
meşğül o.- dı 168a/6
mi‘râc o.- dı 261b/4
mi‘râcı o.- dı 261b/9
mu‘azzam o.- dı 159b/5
muhibb o.- dı 157a/8
muķâbil o.- dı 260a/5
muķaddem o.- dı 154b/8
munķaṭi‘ o.- dı 218b/3
muṭi‘ o.- dı 156b/1, 179a/4,
218a/15
mübtelâ o.- dı 157b/8, 158a/1
mübṭil-i a‘mâl o.- dı 264a/2
mücerred o.- dı 154b/7
mü‘min o.- dı 213a/6
münbasit o.- dı 154b/12
müslimân o.- dı 140a/13,
214a/10, 223a/14, 228b/5, 228b/6,
228b/7
müteḥayyir o.- dı 157a/1, 199a/4
mütemeşşil o.- dı 152b/7
müteveccih o.- dı 215b/14
namâzı o.- dı 213a/6
nâzil o.- dı 168b/12, 168b/13,
168b/15, 169a/1, 169a/2, 170a/2,
170a/5, 170a/6, 170a/7, 171a/11,
200a/10, 215a/9, 216a/3, 216a/7,
224a/11, 261b/7
ne o.- dı 211a/12

nice o.- dı 149a/9, 209a/9
nūr o.- dı 162a/11
nüşha-ı câmi‘ o.- dı 154a/7
öñdin o.- dı 191b/13
pâdişâh o.- dı 165b/3
pâre o.- dı 145a/13, 167a/8,
206b/6
peygâmbet o.- dı 142b/6, 142b/7
râḥat o.- dı 178b/14
ravza o.- dı 155b/13
ravzası o.- dı 207a/9
râzî o.- dı 247a/7
ref‘ o.- dı 151b/6, 152a/13
resûlü’sşakaleyn o.- dı 163b/7
sâ‘atde o.- dı 190b/2
şabâḥ o.- dı 135a/6, 192b/1,
206b/1
şâbit o.- dı 170a/9, 206b/7
sâkin o.- dı 208a/2
sâkit o.- dı 201a/10
sebeb o.- dı 141b/7
serḥōş o.- dı 139b/9
seyyid o.- dı 137b/6
şordı o.- dı 194b/10
şu o.- dı 165b/14
sulṭân o.- dı 133a/15, 165b/3
sulṭânü’l‘âlemeyn o.- dı 163b/8
sünnet o.- dı 208b/8
şehîd o.- dı 133a/2, 139b/14,
139b/2, 161a/9, 226b/3, 227a/12,
227a/13
şehvet o.- dı 148b/15

şerīf o.- dı 158a/6
şöyle o.- dı 134a/13, 157a/14,
212b/6
tāhir o.- dı 137a/7, 142a/15,
208a/1
tamam o.- dı 225b/15
tamām o.- dı 141b/13, 152a/7,
155a/8, 155b/10, 159a/6, 159b/13,
160b/6, 160b/7, 161b/14, 162a/5,
169b/4, 215b/8, 220b/11
‘ulüvvü’şşān o.- dı 162a/11
üzerine o.- dı 202b/7
vācib o.- dı 188a/14, 235a/6
vaқи’ o.- dı 156b/14
vāki’ o.- dı 190a/15
vāқи’ o.- dı 142b/4, 151b/1,
156b/3, 173b/13, 211b/10
vaқt o.- dı 191b/12
vaқti o.- dı 166a/6, 168b/6,
218a/7
vāriş o.- dı 161a/8
vāsıta o.- dı 173b/12, 173b/15
vāsi’ o.- dı 157b/14
vekīl o.- dı 156b/12
vezīr o.- dı 158b/8
yaқın o.- dı 174b/13, 174b/14,
175a/10, 175a/3, 175a/5, 175a/6,
175a/7, 175a/8, 175a/9, 176a/3, 176a/4,
176a/5, 176a/7, 205b/15, 245a/5
yıl o.- dı 152a/14, 216a/9,
225b/14
yüce o.- dı 158b/1

zāhir o.- dı 155a/9, 155b/11,
156a/7, 157a/8, 157b/2, 157b/4, 157b/5,
158a/1, 158b/10, 158b/6, 171a/12,
221b/12, 224a/13
za‘īf o.- dı 245a/5
ziyāde o.- dı 145a/15, 214a/7
o.- dı+ ise 138b/14, 158a/10
o.- dı+ kim 157b/6, 180b/3
‘āşī o.- dılar 133b/9, 150b/8
‘āşık o.- dılar 157a/14
başlu o.- dılar 211b/12, 212b/13
bölük o.- dılar 151b/6, 190a/9,
210a/6, 211b/11, 211b/12, 258a/7,
258a/8
cem’ o.- dılar 134b/7, 140b/11,
146a/2, 151a/7, 210b/6
helāk o.- dılar 150b/10, 211a/15
kāfir o.- dılar 190a/9, 191b/4
қarındaş o.- dılar 205b/6, 208a/8
қırқ o.- dılar 224a/12
merdüd o.- dılar 205b/1
muntazır o.- dılar 208a/12
muţtali’ o.- dılar 168a/7, 246b/6
müslimān o.- dılar 192a/10,
228b/10, 228b/9
mütehayyir o.- dılar 171a/4,
222a/1
rāzī o.- dılar 210a/6
şābit o.- dılar 183b/8
şāz o.- dılar 206b/13

şehīd o.- dılar 211a/6, 211b/12,
212a/2, 212b/12, 212b/15, 212b/9,
227b/6

tābi‘ o.- dılar 141a/14, 144a/13

‘ulemā’-ı ahyār o.- dılar 206b/8

helāk o.- dı 257b/10

‘adl o.- duğı 159b/8

āhir o.- duğı 160a/4

başīr o.- duğı 160a/8

cer o.- duğı 259a/14

ḥabīr o.- duğı 161b/7

ḥāfiz o.- duğı 159b/9

ḥayr o.- duğı 254b/13

mālike’lmülk o.- duğı 159b/11

mazhar o.- duğı 159a/4, 161b/12

mazhar-ı ḥālīk o.- duğı 161b/13

mazhar-ı muhyī o.- duğı 161b/11

muḳīt o.- duğı 160b/4

muḳtedir o.- duğı 159a/5

nāfi‘ o.- duğı 160b/5

rāfi‘ o.- duğı 159b/10

reşīd o.- duğı 156a/5

semī‘ o.- duğı 160a/6

vāhid o.- duğı 161b/6

vaḥy o.- duğı 169a/4

vāriş o.- duğı 161a/7

vilāyeti o.- duğı 160a/10

yaḳın o.- duğı 175a/3, 193a/6

yüce o.- duğı 158a/15

o.- duğı+ çün 160b/11, 160b/13,
161a/6, 260a/3

mustağnī o.- duğıdur 193a/2

vaḥy o.- duğın 260a/13

gözsüz o.- duğına 162b/8

ref‘ o.- duğından 152a/15

rūḥu’llāh o.- duğından 143a/5

şehīd o.- duğından 161a/8

nāzil o.- duğını 165b/11

eyle o.- duğınuñ 156b/6

diri o.- duğumca 142b/14

ḥācet o.- duğça 170a/3

fānī o.- duğdan 259a/2

ḥariş o.- duğlarına 257a/7

dāyim o.- dum 238b/12

ferah o.- dum 214b/6

ğarḳ o.- dum 221a/15

ḥasta o.- dum 186b/4

müteḥayyir o.- dum 154a/2,
194b/1

rāzī o.- dum 178b/14

rāzī o.- dum 229a/4, 234b/14,
235a/1, 240a/13, 242a/10

‘āşī o.- duñ 134b/13

āzād o.- duñ 197b/1

bālīg o.- duñ 250b/6

emīn o.- duñ ola 146b/12

ṭanuḳ o.- ğıl 215b/12

o.- ıcaḳ 214b/12

gice o.- ıcaḳ 141a/6

gün o.- ıcaḳ 206b/10

ḳıyāmet o.- ıcaḳ 223a/2

münāḳaşa o.- ıcaḳ 183a/2

ref‘ o.- ıcaḳ 145b/10

sekizinci o.- ıcaḳ 206a/6

yıl o.- ıcağ 164b/5
kâfir o.- ıcağ olursa 150a/8
şabah o.- inca 243a/5
şevvāl o.- inca 213b/12
men' o.- induñuz 166a/14
'arz o.- inur 222b/2
iṭlāk o.- inur 170b/2
anda o.- ırın 207a/1
konuğ o.- ma 196b/7
mütekebbir o.- ma 240a/3
o.- madı 264a/5
aşlā o.- madı 216a/2
bāṭıl o.- madı 209a/11
dağı o.- madı 140a/10
emīn o.- madı 188a/11
ḥālīs o.- madı 264a/5
helāk o.- madı 144b/8
meşhūr o.- madı 190b/15
müteğayyir o.- madı 221a/8
peygāmbir o.- madı 173b/12
şādır o.- madı 161a/13
cem' o.- madılar 211a/8
helāk o.- madılar 135a/10
şehrlerde o.- madılar 228b/13
ḥayr o.- maduğı 254b/14
'āşī o.- madum 142b/15
rāzī o.- madum 222b/12
'āşī o.- maduñuz 233a/12
gibi o.- maduñuz 205b/6
o.- mağ+ ile 209a/11
imām o.- mağa 172b/7, 223b/4
zāhir o.- mağa 156b/13, 168a/1
yakın o.- mağı 178a/15
az o.- mağın 171a/6
dāyim o.- mağ 181a/12
epsem o.- mağ 181b/5, 239b/9
ḥādīs o.- mağ 258b/9
kâfir o.- mağ 242a/9
mevşūf o.- mağ 252a/12
muṭī' o.- mağ 233a/13
muṭṭali' o.- mağ 163a/9
müslimān o.- mağ 242a/8
rāğīb o.- mağ 181a/10
sākin o.- mağ 237a/14
şāmit o.- mağ 184a/1
şehīd o.- mağ 250a/4, 250a/5
tābi' o.- mağ 254b/14
zāhid o.- mağ 181a/9
ziyāde o.- mağ 259b/14
ğarğ o.- mağdan 160b/1
kâfir o.- mağdan 242a/8
meşğul o.- mağdan 183a/14
rāzī o.- mağdan 181a/3
şāmit o.- mağdan 185b/5
bāṭın o.- mağdur 253a/12
ebedī o.- mağdur 253a/15
ebsem o.- mağdur 148b/14
ḥalvet o.- mağdur 148b/14
muntazır o.- mağdur 253b/4
nāzil o.- mağdur 171a/14
şāmit o.- mağdur 184a/4
toğ o.- mağdur 185a/13
yakın o.- mağdur 181b/9, 184a/7

zāhir o.- maḳdur 253a/12, 253a/13	melūl o.- mayalar 181b/12
ziyāde o.- maḳdur 259b/12	meşgūl o.- mayalar 182b/3, 182b/8
yaḳınları o.- mamağın 170a/13	yaḳın o.- mayam 243a/11
bencileyin o.- mañ 247b/13	eşkiyā'-ı hālikīnden o.- mayasın 252b/5
hāzır o.- mañ 257a/14	o.- mayay+ idi 229b/10
meşgūl o.- mañ 254a/1	ādemden o.- mayaydum 254b/4
böyle o.- masa 243b/4	istikāmet o.- mayınca 254a/10
bunlar o.- masa 239b/9	müstaḳīm o.- mayınca 254a/12, 254a/13
daḳı o.- masa 146a/6	o.- mayısardur 216a/2
eyle o.- masa 232a/5	o.- maz 133a/10, 238a/5
'ilim o.- masa 255a/8	'amel o.- maz 252b/10, 255a/8
kefeni o.- masa 250a/6	ayru o.- maz 239a/9
muṭī' o.- masalar 198a/7	azğunluḳ o.- maz 189b/5
rāzī o.- masam 244a/14	ğālib o.- maz 213b/10
o.- ması+ 'ile 141b/14	gölgesi o.- maz 166b/14
çok o.- masun 197b/14, 197b/15	hāşıl o.- maz 252b/9, 254a/10
sevgü o.- masun 178b/5	hidāyeti o.- maz 252b/9
cehl o.- maya 184a/9	'ināyet o.- maz 258a/8
daḳı o.- maya 146a/5	ḳabūl o.- maz 203b/2
ğāyib o.- maya 183a/4	kāfir o.- maz 260b/11, 260b/13
hicāb o.- maya 182b/13	ḳāyim o.- maz 149b/15, 150a/1 'ibādet
kerīh o.- maya 248a/5	kelām o.- maz 171a/3
nisyānı o.- maya 184a/9	maḳlūḳ o.- maz 238a/6
noḳşānı o.- maya 252a/4	muṭī' o.- maz 244b/4
rāzī o.- maya 182a/7, 223b/9	muṭṭalı' o.- maz 163a/6
sevgülü o.- maya 248a/4	mümkin o.- maz 200a/2
şekk o.- maya 183b/11	müstaḳīm o.- maz 254a/12, 254a/13
ziyāde o.- mayadı 186b/14	
'āşī o.- mayalar 181b/12	
cem' o.- mayalar 257a/4	
ferah o.- mayalar 181b/13	

noķşān o.- maz 259b/10	şāmit o.- mışlardur 183a/14
oğlan o.- maz 238a/6	o.- sa 243b/6
şālih o.- maz 193a/10, 193a/12, 193a/14, 193b/1	aç o.- sa 182a/2, 185a/14, 185b/1, 185b/5
yağın o.- maz 202a/5	‘āşī o.- sa 249a/7
zūlūm o.- maz 216a/6	bay o.- sa 182a/3
‘azāb o.- mazdan 254a/3	becid o.- sa 243b/3
bunda o.- mazdı 205a/8	cāhil o.- sa 256b/8
la‘net o.- mazdı 227b/8	dervīş o.- sa 182a/2
‘āşī o.- mazduķ 233b/8	dutsaķ o.- sa 197b/2
sākin o.- mazın 241a/13	dūnyāmuz o.- sa 201b/2
ķādir o.- mazlar 178b/8	ehl-i dūnyā o.- sa 239b/5
meşgūl o.- mazlar 237b/1, 244a/15	emīn o.- sa 188a/11
yağın o.- mazlar 193a/7	eyle o.- sa 135a/13, 137b/15, 145a/7, 149b/10, 153b/7, 154a/6, 154b/8, 155a/2, 155b/13, 156a/10, 156a/12, 156b/7, 157b/7, 161a/2, 162b/15, 168a/5, 169b/12, 170a/3, 170b/1, 180a/15, 186a/4, 186b/10, 186b/8, 189b/8, 191a/4, 194b/2, 206b/7, 211a/12, 214b/15, 215a/9, 218b/7, 230a/9, 246b/5, 256b/6, 259b/5, 261b/9
muţī‘ o.- mazsañuz 194a/1	ġarīb o.- sa 250a/9
sultān o.- mazsın 243a/13	gicesi o.- sa 243b/9
şayru o.- mazsız 189b/13	gūn o.- sa 238b/1
sākin o.- mazuz 235a/11	gūni o.- sa 229b/6
şayru o.- mazuz 189b/12	ĥasta o.- sa 237b/3, 250a/2, 250b/11, 250b/13
başlu o.- mış 212a/6	ĥāzır o.- sa 247a/3
beg o.- mış 213a/8	ķāni‘ o.- sa 243b/3
ġubār o.- mış 194a/5	ķul o.- sa 135b/3
nūr o.- mış 165a/8	meşgūl o.- sa 187a/14
rāĥat o.- mış ola 254a/5	
o.- mış+ idi 254b/7	
farz o.- mış+ idi 215b/5	
et o.- mışdı 136a/5	
farz o.- mışdı 190a/7	
giriftār o.- mışlar 230b/12	
helāk o.- mışlar 134a/15	
rāżī o.- mışlardı 232a/5	

mu‘cib o.- sa 239b/6
 mu‘terif o.- sa 233a/10
 mübtelā o.- sa 186a/10
 mü`min o.- sa 185b/1
 müretteb o.- sa 170b/1
 mütekebbir o.- sa 239b/6
 nāzil o.- sa 238a/4
 peygāmbir o.- sa 191a/4
 pīr o.- sa 245a/3
 rāzī o.- sa 243b/3
 şālih o.- sa 247a/3
 şāmit o.- sa 184a/5
 tamām o.- sa 242b/9
 tāyib o.- sa 249b/12
 toḵ o.- sa 182a/1
 vaḵti o.- sa 235b/8
 cem‘ o.- salar 176b/6, 257a/5
 ḥasta o.- salar 167b/5, 257a/13
 kāfir o.- salar 177b/14
 muṭī‘ o.- salar 198a/6, 244b/15
 o.- sam 242b/1
 rāzī o.- sam 244a/13
 uçmaḵda o.- sañ 250b/7
 ‘āşī o.- sañuz 186b/14
 müttakī o.- sañuz 186b/14
 o.- sun 234b/1, 243b/5
 ‘arşun o.- sun 247a/12
 āsān o.- sun 190b/8
 ‘azāb o.- sun 234a/7
 bayrām o.- sun 150a/6
 beşāret o.- sun 203b/9, 212a/7
 bir o.- sun 185a/10
 diri o.- sun 143a/10
 eyle o.- sun 223a/1
 fidī o.- sun 204b/9, 217a/5
 geñez o.- sun 191a/7
 helāk o.- sun 204a/11
 ḥōş o.- sun 143b/5
 ḥoşnūz o.- sun 218b/15
 iflāḥ o.- sun 256a/6
 imām o.- sun 172b/6, 218a/10,
 218a/11, 218a/13
 keffāret o.- sun 244b/7
 kıyām o.- sun 178b/5
 ḵutlu o.- sun 188b/9
 maḡfīret o.- sun 249b/15
 ma‘lūm o.- sun 234b/1
 meşḡul o.- sun 140b/5
 müştāk o.- sun 184b/5
 tācı o.- sun 249b/15
 tekbīr o.- sun 178b/5
 üzerine o.- sun 163b/9, 239b/14
 üzerüme o.- sun 142b/15
 üzerüñe o.- sun 184a/1
 vāriş o.- sun 161a/1
 yaşduḡı o.- sun 249b/14
 yaş o.- sun 178b/6
 ziyāde o.- sun 212b/14
 ḵurbān o.- sunlar 214b/4
 cem‘ o.- uñ 134b/7, 216a/11
 fāriḡ o.- uñ 245a/14
 meşḡul o.- uñ 235b/13
 sākin o.- uñ 235a/10

tanuḳ o.- uñ 188a/6, 233a/7,
233b/3, 235a/12, 235a/5, 235b/10,
236b/14, 237a/2, 238a/2, 250a/1
üzerine o.- uñ 237a/8, 263b/1
farz o.- undı 168b/15
ibtidā o.- undı 156b/13
ḳabz o.- undı 221b/15
men' o.- undı 166a/11
ramażān o.- undı 169b/13
rivāyet o.- undı 165b/12
zıkir o.- undı 190b/3
ḥisāb o.- unmazdan 254a/2
az o.- up 182a/14
cem' o.- up 141b/11, 168a/11,
168a/8, 209b/10, 212a/12
cins o.- up 210b/6
dāyimü' laḫzanı o.- up 168a/9
diri o.- up 143b/15, 214b/10
düşmen o.- up 209b/3
ehl-i teşbīh o.- up 154b/14
emīn o.- up 138b/15
ferah o.- up 200a/5, 214b/3
gebe o.- up 148b/6
gibi o.- up 140a/8
helāk o.- up 155b/8
ıraḳ o.- up 176a/4, 176a/5,
176a/6, 176a/7
kāmīl o.- up 158a/12
ḳavseyni o.- up 163b/8
ḳāyim o.- up 160b/11
lāzım o.- up 140b/5
mağrūr o.- up 256a/8

melül o.- up 135a/14, 218a/14
mescidlerde o.- up 228b/13
meşğül o.- up 255b/4
münbaşıṭ o.- up 155b/7
münevver o.- up 248a/13
resül o.- up 162a/1
şāḥibü'lmi'rāc o.- up 154b/6
sākit o.- up 242b/10
şuratlu o.- up 248a/14
tamām o.- up 134b/8
uzun o.- up 182a/9
zāhir o.- up 148b/7
o.- ur 238a/7, 238a/8, 252b/10,
254b/14, 255a/3, 263b/10
'āsī o.- ur 193a/14
'āşī o.- ur 182a/2, 193a/11,
193a/15, 193b/2
'azāb o.- ur 183a/7, 249b/4
belürsüz o.- ur 180a/8
dimek o.- ur 137b/13, 140b/10,
142b/11, 142b/12, 142b/13, 142b/15,
142b/8, 142b/9, 143a/3, 171a/12,
171b/4, 175a/10, 175a/6, 175a/7,
175a/8, 175a/9, 226b/11, 226b/9
fāsıḳ o.- ur 257b/3
ğāfil o.- ur 182a/3
geñez o.- ur 240a/7
gibi o.- ur 179a/13
görmüş o.- ur 180b/1
guşşalu o.- ur 189b/15
ḥāşıl o.- ur 249a/5, 249a/6,
255a/10

helāk o.- ur 155b/5
 hisāb o.- ur 252b/2
 ile o.- ur 171a/4
 insāndan o.- ur 141b/7
 işāret o.- ur 208a/13
 kāfir o.- ur 260b/14, 261a/10
 kulağuz o.- ur 241b/2
 ma‘dūm o.- ur 246a/11
 maḥcūb o.- ur 173b/11
 maḥlūk o.- ur 238a/5, 238a/7
 musallaḥ o.- ur 257b/1
 muṭī‘ o.- ur 244b/3
 muṭṭali‘ o.- ur 163a/7
 mübtedi‘ o.- ur 257b/3
 mümkün o.- ur 259b/14
 müntehī o.- ur 174a/10
 mütekeşşir o.- ur 170a/11
 nāzil o.- ur 174a/10
 ne o.- ur 211a/4
 necāt o.- ur 252b/2
 nesneden o.- ur 249a/4
 nice o.- ur 249a/10, 252b/1,
 252b/2
 şayru o.- ur 189b/11, 189b/12
 şehīd o.- ur 227b/5, 250a/5
 tekebbür o.- ur 182a/3
 vārid o.- ur 255a/2
 vefā itmiş o.- ur 145b/8
 yakın o.- ur 255a/8
 za‘īf o.- ur 255a/1, 255a/3
 zāyi‘ o.- ur 256a/3
 zındīk o.- ur 257b/2
 anuñ o.- urdı 140b/14
 ‘aşık o.- urdı 157a/13
 fesād o.- urdı 207b/15
 ḥāzır o.- urdı 167b/7
 ka‘bede o.- urdı 191a/4
 mahv o.- urdı 178a/7
 mütemessil o.- urdı 171b/13,
 171b/15
 naşrānīler o.- urdı 173a/6
 rāfi‘ o.- urdı 159b/11
 tatlu o.- urdı 178a/8
 verem o.- urdı 141a/7
 yahūdiler o.- urdı 173a/4
 o.- urdı+ ki 222b/5
 anda o.- urın 207a/3, 220b/10
 başarı o.- urın 193a/7
 cefā itmiş o.- urın 203a/11
 melūl o.- urın 202a/14
 rāzī o.- urın 147a/1
 yakın o.- urın 178b/6
 o.- urlar 241a/3, 241a/4
 anda o.- urlar 249b/1, 249b/4
 ‘aşī o.- urlar 233b/7
 cāhil o.- urlar 256b/7
 diri o.- urlar 188b/3
 getürmiş o.- urlar 214b/15
 ḥāyin o.- urlar 177a/3
 ḥāzır o.- urlar 188b/5
 helāk o.- urlar 133a/11, 135a/7
 kudsde o.- urlar 191a/3
 lāyık o.- urlar 256b/8

meşgûl o.- urlar 244b/1, 256a/9, 257a/12	peşimân o.- ursız 236a/10
müşerref o.- urlar 256a/3	meşgûl o.- uruz 163a/14
müştāk o.- urlar 184b/6	peşimân o.- uruz 236a/11
peşimāñ o.- urlar 243a/15	ol : O.
rāzī o.- urlar 147a/1	o. 133a/3, 133b/10, 133b/2,
şālih o.- urlar 177a/3	133b/4, 134a/11, 134a/15, 134a/4,
zālim o.- urlar 256b/8	134a/5, 134a/7, 134a/8, 134a/9, 134b/1,
o.- urlar+ ise 196b/6	134b/6, 135a/10, 135a/9, 135b/10,
zālim olacak o.- urlarsa 256b/6	135b/7, 135b/8, 136a/1, 136a/10,
bay olacak o.- ursa 193a/11	136a/14, 136a/2, 136a/3, 136a/8,
çok o.- ursa 199a/13	136b/2, 137b/8, 138a/11, 138a/12,
dağı o.- ursa 185a/15	138a/13, 138a/5, 138b/2, 139a/10,
dervīş olacak o.- ursa 193a/13	139a/11, 139a/12, 139a/14, 139b/11,
diri o.- ursa 237b/7	139b/13, 139b/14, 139b/4, 139b/6,
emīn o.- ursa 182a/3	139b/7, 139b/9, 140a/12, 140a/6,
girçek o.- ursa 189a/6	140a/7, 140a/9, 140b/14, 140b/8,
ḥarāb o.- ursa 183a/10	141a/12, 141a/6, 141b/13, 141b/5,
ḥasta o.- ursa 193a/15	142a/14, 142a/7, 143a/2, 143b/12,
idecek o.- ursa 261b/15	143b/14, 143b/2, 144a/5, 144a/8,
kāfir olıcağ o.- ursa 150a/8	145a/11, 145a/12, 145a/13, 145a/15,
ķız o.- ursa 140b/8	145b/1, 145b/2, 145b/6, 146a/1,
peşimân o.- ursa 200a/3	146a/10, 146a/11, 146a/12, 146a/13,
sağ o.- ursa 193b/2	146a/15, 146a/5, 146a/8, 146b/3,
bilecek o.- ursañ 195a/10	147a/8, 147b/15, 147b/3, 148a/14,
yakın o.- ursañ 147a/14, 147a/15	148b/15, 148b/6, 149a/11, 149a/12,
meşgûl o.- ursañuz 187a/10,	149a/15, 149a/5, 149a/7, 149a/8,
187a/12	149a/9, 149b/3, 149b/8, 149b/9, 150a/6,
muṭī' o.- ursañuz 193b/15	150a/7, 150b/15, 150b/7, 151a/10,
tābi' o.- ursañuz 257a/14	151a/12, 151a/5, 151b/6, 152b/4,
helāk olanlar o.- ursañ 185a/11	152b/5, 152b/7, 153a/13, 153a/15,
dost o.- ursız 189a/5	153b/1, 153b/13, 153b/3, 153b/4,

154a/14, 154a/8, 154b/1, 154b/10, 202b/10, 202b/2, 202b/3, 202b/6,
 154b/12, 154b/9, 155a/11, 155a/12, 203a/11, 204a/1, 204b/1, 204b/11,
 155a/5, 155b/3, 155b/7, 156a/10, 205a/12, 205a/4, 205b/12, 205b/2,
 156a/11, 156a/13, 156a/2, 156a/9, 206a/12, 206a/13, 206b/1, 207a/10,
 157a/1, 160a/9, 163a/1, 164b/10, 207b/7, 208a/1, 208b/2, 209a/7,
 164b/11, 164b/12, 164b/14, 164b/15, 210b/11, 211b/3, 211b/7, 211b/9,
 165a/1, 165a/14, 165a/4, 165a/5, 212a/1, 212a/15, 212a/3, 212a/8,
 165b/13, 165b/14, 165b/5, 166a/9, 212b/7, 212b/9, 213b/15, 214a/9,
 166b/1, 166b/11, 166b/13, 166b/3, 214b/9, 215b/14, 215b/5, 216a/5,
 166b/8, 167a/3, 167a/5, 168a/10, 217a/8, 219a/14, 219b/1, 220a/6,
 168b/5, 169a/11, 169b/1, 169b/11, 221a/4, 221b/10, 221b/11, 222a/11,
 169b/12, 171b/11, 171b/6, 172b/3, 222b/10, 223b/13, 224a/1, 224a/12,
 173a/13, 173a/3, 173a/6, 173b/14, 224b/14, 224b/6, 224b/7, 225a/3,
 173b/8, 174a/2, 174b/12, 174b/4, 225a/6, 226a/2, 226a/3, 227a/6, 227a/7,
 174b/8, 175b/11, 176a/8, 176b/3, 227a/8, 228a/13, 229b/10, 229b/15,
 177b/13, 178a/1, 179a/3, 179b/10, 230a/3, 230a/8, 230b/3, 231a/11,
 179b/14, 179b/15, 179b/2, 180a/10, 231a/2, 231a/3, 231a/4, 231a/5,
 180a/12, 180a/13, 180a/5, 180b/6, 231b/12, 232b/3, 232b/5, 232b/6,
 181b/1, 182a/1, 184b/10, 184b/14, 233a/9, 233b/11, 233b/3, 234a/11,
 185a/15, 185b/1, 185b/10, 186a/10, 234b/9, 235a/1, 235a/4, 235a/7, 235a/9,
 186a/13, 187b/1, 188a/7, 188b/11, 235b/5, 235b/6, 235b/8, 235b/9, 236a/5,
 188b/15, 189a/10, 189a/2, 189a/4, 236a/6, 236a/9, 237a/2, 237a/4, 237a/8,
 189a/6, 189b/1, 189b/10, 189b/11, 237b/10, 237b/5, 237b/6, 237b/7,
 190a/12, 190a/13, 190a/5, 190a/8, 238a/11, 238a/4, 238a/6, 238a/7,
 190b/10, 190b/7, 190b/8, 191b/3, 238a/9, 238b/4, 239a/13, 239a/6,
 192a/10, 192b/11, 192b/2, 195b/12, 239a/8, 239b/12, 239b/14, 240b/14,
 195b/14, 195b/15, 195b/4, 196a/1, 240b/5, 240b/6, 240b/7, 240b/8,
 196a/2, 196b/14, 197a/1, 197a/11, 241a/11, 241a/12, 241a/13, 241a/14,
 197a/14, 197a/4, 197a/9, 197b/11, 241a/15, 241b/1, 241b/12, 241b/14,
 197b/7, 197b/9, 198a/6, 199a/12, 242a/10, 242a/15, 242a/2, 242a/4,
 199a/14, 199a/5, 199a/6, 200a/5, 242a/7, 242a/9, 242b/4, 243a/13,
 201b/11, 201b/12, 201b/4, 202b/1, 243b/4, 244b/12, 245a/14, 245a/2,

245b/10, 245b/11, 245b/9, 246b/7,
246b/8, 246b/9, 247a/10, 247a/3,
247a/4, 247a/6, 247a/7, 247a/9, 247b/1,
247b/3, 247b/5, 247b/6, 247b/7,
248a/10, 248a/12, 248a/15, 248a/2,
248b/1, 248b/10, 248b/2, 248b/7,
248b/8, 249b/8, 250a/12, 250a/13,
250a/14, 250a/15, 250a/7, 250b/13,
250b/14, 250b/15, 250b/3, 250b/4,
250b/8, 250b/9, 251a/13, 251a/15,
251a/2, 251a/3, 251a/5, 251a/7, 251a/8,
251a/9, 251b/4, 251b/9, 252a/3, 252a/7,
253a/11, 253b/11, 254a/5, 254a/8,
255a/1, 255a/12, 255a/2, 255a/9,
256a/6, 256b/1, 256b/15, 257a/10,
257b/10, 257b/11, 258a/10, 258b/13,
258b/14, 259b/13, 259b/3, 259b/8,
261a/10, 261a/13, 261b/1, 261b/5,
262b/10, 262b/11, 262b/2, 263a/10,
263a/12, 263a/2, 263a/6, 263b/12,
263b/13, 263b/5

ğarķ o. 210a/8

o.+ dağı 148b/11, 225a/12

o.+ idi+ kim 153a/10, 153a/12,
153a/14, 153b/2

o.+ kim 172a/3, 236a/12, 236a/8,
251a/3, 251a/4, 253b/3, 253b/5, 253b/7,
253b/9

o.+ dur 139a/4, 142b/10,
142b/13, 146b/13, 155b/6, 155b/7,
156a/5, 157b/10, 159a/5, 159b/10,
159b/11, 159b/8, 159b/9, 160a/4,

160a/6, 160a/8, 160b/4, 160b/5,
161b/11, 161b/12, 161b/13, 161b/6,
161b/7, 171a/14, 172a/6, 178b/3,
182a/13, 182a/6, 185b/6, 185b/9,
206a/8, 209a/15, 209b/7, 216b/15,
229a/9, 231a/10, 238a/8, 238b/6,
243a/14, 245b/10, 245b/11, 246a/14,
248a/7, 251a/13, 252a/11, 252b/8,
253a/1, 254a/10, 255a/11, 255a/12,
255a/7, 255a/8, 255b/3, 256a/15,
256b/2, 257a/11, 259b/7, 259b/8,
260a/10, 260a/7, 260a/8, 260b/11

oldur -: Oldurmak.

şehīd o.- dı 224b/15

omuz : Omuz.

o.+ ı 229b/4

o.+ larına 151b/14, 218b/8,
219a/4

on : Sayı; on.

o. 141b/13, 145b/5, 152a/10,
156b/14, 165b/15, 167b/13, 173b/8,
179b/9, 184a/3, 190a/6, 190a/9, 195a/2,
195a/3, 215b/9, 224b/12, 228b/6,
239a/3, 263b/2

o.+ dur 148b/13

on altı : Sayı; on altı.

o. 154b/7, 208b/11

on biñ : Sayı; on bin.

o. 164a/13, 213a/3, 263b/7

o.+ i 213b/9

on bir : Sayı; on bir.

o. 232a/6

on bir biñ : Sayı; on bir bin.

o. 164a/13

on bişinci : On beşinci.

o. 226b/4

on iki : Sayı; on iki.

o. 144a/8, 164a/8, 221b/11,
225a/13, 225b/14, 228b/1, 258a/13

on iki biñ : Sayı; on iki bin.

o. 164a/12, 167a/7, 213b/9,
234b/8

on ikinci : On ikinci.

o.+ si 164a/11

on sekiz : Sayı; on sekiz.

o. 221a/11, 227b/10

onuncu : Onuncu.

o.+ dan 166a/3

on üç : Sayı; on üç.

o. 225b/13

o.+ ünde 170a/6

on yidi : Sayı; on yedi.

o. 212b/10

orta : Orta, ara.

o. 141b/13, 262b/5

o.+ sında 163a/1, 171a/7

oruc : Oruç.

o.+ ı 218b/14

o.+ m 189b/15, 190a/2

oruç : Oruç.

o. 134a/6, 134a/7, 147b/15,
167b/13, 169b/11, 172a/11, 183a/13,
184a/4, 197a/11, 216b/11, 226b/2,
239b/9, 243a/4

‘**osmān** : Hazret-i Osman (ö. 35/656),
üçüncü halife, Hazret-i Muhammed’in
damadı.

‘o. 165a/10, 197a/2, 201a/11,
201a/13, 210a/6, 225a/1, 225a/2,
225a/5, 225b/13, 226a/1, 226a/8,
228a/11, 228a/9, 228b/7, 254b/7

‘o.+ a 228a/7

‘o.+ dan 258b/2

‘o. itdi 201b/2

ot : Ot, bitki.

o.+ lar 246a/10

otur - : Oturmak, kalmak, yaşamak.

o. 204a/6

o.- a 184b/9, 253b/12, 255b/11,
255b/12

o.- dı 136a/5, 137a/8, 171b/14,
205b/9, 211a/14, 218b/10, 221b/7,
254a/4

o.- dılar 150a/3, 204b/11

o.- madum 184b/11

o.- maḫdur 253a/14

o.- ması 165b/7

o.- masun 184b/5

o.- maya 255b/12

o.- mazlar 233a/9

o.- mış+ idi 215b/5/, 227a/15

o.- sa 262b/10, 262b/2, 263a/5

o.- uñ 249b/13, 250b/2

o.- ur 203b/6, 246b/14

o.- urdı 141a/7, 167b/10,
195b/13, 203b/15, 245a/8, 245a/9

o.- urdum 260a/11

o.- urken 167b/14

otuz : Sayı; otuz.

o. 137b/10, 186a/5, 225b/12,
225b/14

otuz biñ : Sayı; otuz bin.

o. 215a/11, 232a/10

otuz toḫuz : Sayı; otuz dokuz.

o. 224a/12

otuz üç: Sayı; otuz üç.

o. 152a/11, 190b/13

oyna - : Oynamak; aldatmak.

o.- duḡı 247b/11

o.- masun 247b/11

o.- r+ idi 231b/11

o.- rlar+ idi 166b/3

o.- yay+ idi 231b/13

öde - : Ödemek.

ö.- di 264a/8

ödünç : Ödünç, geri alınmak şartıyla
verilen şey.

ö. 148a/12

öğred - : Öğretmek.

ö.- eler 234a/13

ö.- em 184a/8, 184a/9

ö.- eni 213b/6

ö.- üñ 147b/4

ö.- ürin 184a/13

öğren - : Öğrenmek.

ö.- di 149b/3

ö.- enler 241b/8

ö.- mege 147b/7

ö.- mek 147b/3

ö.- se 262b/10

ö.- üñ 241b/7, 263b/1

öğret - : Öğretmek.

ö.- di 134b/9, 142b/11, 142b/8,
142b/9, 144a/15, 190a/6, 190a/7, 208b/6

ö.- diler 234a/3

ö.- se 194b/14, 194b/8

öksüz : Annesi veya annesi ve babası
ölmüş çocuk.

ö. 251a/13, 251b/1

ö.+ lere 169a/7

öküz : Öküz.

ö.+ ün 183b/5

öl - : Ölmek.

ö.- di 144a/1, 160a/4, 212a/5,
222a/11, 222a/13, 222a/2, 222a/5,
227b/14

ö.- diler 212b/15, 215a/2,
227b/13, 251a/13

ö.- e 152a/5, 204a/7, 204a/9,
263a/1

ö.- eler 182b/6

ö.- em 223a/3

ö.- eydüm 142a/8, 254b/7

ö.- ıcek 146a/11, 238a/10

ö.- ince 221b/5

ö.- medi 137b/2, 137b/3

ö.- medüm 151b/4

ö.- megi 248a/1

ö.- mek 159b/15, 246a/14

ö.- mekdür 219b/11

ö.- meye 250a/3

ö.- mez 222a/6, 246a/12, 246a/5

ö.- mezden 219b/12, 262b/15

ö.- miş 134b/6, 143b/14, 182b/4,
215a/3

ö.- se 167b/6, 167b/7, 196b/8,
232b/2, 240b/14, 246a/11, 246a/9,
247a/6, 247b/1, 249b/9, 250a/6, 251a/10

ö.- seler 257a/13

ö.- sün 250a/5

ö.- ünçe 136b/5

ö.- ür 246a/4, 251b/3

ö.- ürün 143a/1

ö.- ürler 183a/10

ö.- ürler+ ise 188b/3

ö.- ürlerse 182b/6

ö.- ürse 192b/12, 237b/7,
250a/11

ö.- ürsin 192b/15

ö.- ürsiz 189b/13

öldür - : Öldürmek.

ö.- di 133b/10, 134b/3, 161b/12,
209b/3, 211b/3, 212b/1, 224b/9

ö.- diler 140a/1, 140a/4, 140a/5,
151a/13, 151b/2, 161a/9, 190a/9,
211a/6, 227a/14, 234a/2

ö.- düğinden 252a/9

ö.- dükleridür 133b/13, 133b/14

ö.- düm 140a/3, 199a/2, 212a/3

ö.- düñüz 210b/13

ö.- e 151b/15

ö.- eler 204b/1
ö.- elerdi 142a/8
ö.- elüm 204a/13
ö.- em 140a/7
ö.- en 140a/9
ö.- esin 139b/11
ö.- eyin 214a/4
ö.- mege 139b/8, 151a/6
ö.- mek 133b/15, 151b/12,
182b/7, 252b/12, 260b/11
ö.- meyeler 234a/1
ö.- mişce 262a/5
ö.- se 195b/9
ö.- sem 187b/6
ö.- üp 252a/2
ö.- ür 260b/11
ö.- ürin 133b/2, 187b/5

öldürücü : Öldürücü, öldüren.

ö. 237a/8
ö.+ yin 237a/6

ölü : Ölü.

ö. 152b/13, 222a/11, 223b/11
ö.+ ler 152b/11, 152b/4, 215a/3
ö.+ leri 152b/14, 161a/15,
161b/1, 161b/11, 237a/7
ö.+ lerüñüz 189b/9
ö.+ yem 185a/2
ö.+ yi 134b/2, 143b/10, 143b/7,
143b/8, 143b/9, 247b/9
ö.+ 'yi 151a/2

ölüm : Ölüm.

ö. 184b/8, 199b/1, 202a/7,
204a/6, 221a/2, 245b/10, 248a/2,
248a/6, 249b/12, 253a/15, 254a/15
ö.+ den 134b/1, 199b/3
ö.+ dür 237a/12, 238b/12
ö.+ i 149a/2, 200a/6, 216b/5,
237a/15, 237a/9, 243a/6, 248a/3,
251b/2, 257a/12
ö.+ in 202b/12, 202b/15
ö.+ inden 199b/10, 199b/13,
199b/6, 199b/8
ö.+ ini 250a/1

'ömer : <Ar. Hazret-i Ömer (ö.
23/644), ikinci halife.

'ö. 133b/10, 133b/11, 165a/9,
208a/7, 208b/2, 210a/6, 213a/8, 222a/1,
222a/10, 222a/12, 222a/4, 224a/11,
224a/12, 224a/14, 224a/15, 224b/11,
224b/14, 224b/5, 225b/13, 226a/1,
226a/6, 228a/11, 228a/9, 254b/4,
260a/11

'ö.+ den 225a/1, 225a/13

'ö.+ dür 169b/4, 224b/7

'ö.+ e 213a/8, 222a/10, 222a/11,
222a/9, 224a/15, 224b/3, 224b/4,
258b/2, 258b/3

'ö.+ i 224b/10, 228a/14

'ö.+ üñ 224a/12, 254b/6

'ömer bin el-ḥattāb : bkz. 'ömer

- ‘ö. 195b/6, 197a/1
- ‘ömer bin haţţāb : bkz. ‘ömer
- ‘ö. 208a/3
- ‘ömr : <Ar. Ömür, yaşam, hayat.
- ‘ö.+ i 152b/3, 216a/8, 251b/10, 252a/11, 257a/12
- ‘ö.+ imüñ 258a/4
- ‘ö.+ in 257b/8
- ‘ö.+ ümde 205a/2
- ‘ö.+ üni 144b/5, 195b/15, 205b/4, 205b/5
- ‘ö.+ üñi 225a/12
- ‘ömr : bkz. ‘ömr
- ‘ö. 152a/6, 226b/1, 253a/7
- ħāşıl-ı ‘ö. 252a/11
- ‘ö.+ de 152b/15
- ‘ö.+ lerin 197b/15
- öñ : Ön, önce.
- ö. 209a/4, 223a/15, 224a/3, 227b/10, 227b/13, 231a/11, 241b/14, 262b/15
- ö.+ inde 206a/12, 212a/2, 221a/4, 234b/11
- ö.+ indedür 239a/11
- ö.+ ine 207a/3, 226a/2, 247b/5
- ö.+ ümden 172b/13
- ö.+ ünçe 159a/13
- ö.+ ündeki 165a/8
- ö.+ ündekin 167a/1
- ö.+ üne 165a/8, 201b/12
- ö.+ üñe 165a/7
- öñce : Önce.
- ö. 192a/15
- öñdin : Önce.
- ö. 140a/4, 164a/6, 173b/15, 192b/5, 199b/10, 199b/13, 199b/3, 199b/6, 199b/8, 219b/12, 239b/1, 254a/15, 254a/2, 254a/3
- ö. oldı 191b/13
- öñdün : Önce.
- ö. 136b/9
- öp - : Öpmek.
- ö.- di 227a/15, 227b/1
- ö.- ersin 227b/3
- ört - : Örtmek.
- ö.- di 133a/14
- ö.- medi 191a/15
- ö.- meñ 254a/1
- ö.- sün 221b/1
- ö.- üñ 212b/13, 221b/1
- ö.- ünüp 168b/2
- örümcek : Örümcek, eklemli bir hayvan.

ö. 205a/7, 205a/8, 206a/12,
206a/13

ötrü : Ötürü, dolayı.

ö. 143a/5, 160a/14, 161b/7,
195b/14, 198a/2, 231a/9, 240a/4,
242b/13, 254b/12, 254b/2

ö.+ dür 179a/2, 245b/14

ötürü : Ötürü, dolayı.

ö. 146b/3, 156b/4, 158a/4,
161a/8, 169b/15, 176a/14

öyle : Öğle vakti, öğlen.

ö. 208b/7, 209a/5, 262b/13,
263a/7

‘özr : <Ar. Özür, mazeret.

‘ö.+ in 182a/7

‘ö. itdi 220a/2

‘özür : bkz. ‘özr

‘ö. 182a/7

‘ö. ide 186b/1

‘ö. itdüm 215a/15

pādişāh : <Far. Padişah, hükümdar,
sultan; Allah.

p. 133b/9, 139b/12, 139b/13,
139b/3, 139b/9, 140a/13, 140a/6,
140a/7, 151a/6, 251a/14, 251a/15

p.+ a 139b/5

p.+ ı 140a/9

p.+ inuñ 166b/12

p.+ ıvan 244a/12

p. kıldum 251b/1

p.+ lar 244a/12, 244a/15, 255b/4

p.+ larıdur 255b/11

p.+ larına 151a/5

p.+ larından 133b/9

p.+ laruñ 198a/5, 198a/6, 198a/7,

244a/12, 244a/13, 244a/14

p. ola 152a/2

p. oldı 165b/3

p.+ van 135b/1, 178b/10, 180a/9,

194a/1, 195a/9, 195b/1, 195b/2, 198a/5

pāre : <Far. Parça.

p. 133b/6, 140b/10, 149a/13,

160b/11, 166b/15, 169a/10, 184b/14,

222a/2, 228a/15

p. eylediler 212b/2

p. eylerseñ 149a/13

p. eyleseler 184b/14

p. itdi 133b/6

p. kıldı 227a/8

p. kıdurın 222a/2

p. oldı 145a/13, 167a/8, 206b/5

p.+ si 228a/15

p.+ sine 212b/3

penc-şenbih : <Far. Beşinci gün,
perşembe.

p. 197b/1, 240b/3

perde : <Far. Bir şeyin doğrudan görülmesini engelleyen şey.

p.+ dür 261a/8

pes : O halde, öyleyse.

p. 134a/9, 135b/6, 136b/7, 138a/9, 139b/7, 141a/2, 141b/10, 141b/11, 141b/8, 142a/4, 143a/11, 145a/7, 150a/12, 150b/15, 150b/7, 151a/6, 151b/1, 152a/7, 152b/13, 152b/14, 152b/3, 152b/9, 154a/10, 154a/14, 154b/10, 155a/10, 155a/13, 155a/6, 155a/9, 155b/10, 156a/10, 156a/2, 156a/4, 156a/8, 156b/3, 157a/11, 157b/7, 158a/11, 158a/13, 158a/3, 158b/7, 159a/9, 159b/3, 160a/1, 160a/13, 160b/8, 160b/9, 161a/11, 161a/2, 161a/4, 161b/15, 161b/2, 163b/7, 165a/1, 165b/2, 166a/11, 170b/1, 171b/15, 173b/13, 174a/1, 174a/2, 174b/7, 176a/11, 180b/12, 188b/7, 189a/15, 189b/12, 189b/2, 190a/5, 191a/14, 191a/15, 191a/3, 191a/6, 191a/9, 191b/4, 192a/13, 192b/1, 192b/4, 201b/5, 204b/1, 204b/9, 205a/15, 206b/8, 208a/12, 208a/2, 208a/6, 209a/14, 209a/7, 209b/4, 210a/10, 211a/3, 213a/10, 213b/1, 222b/12, 223b/4, 225b/12, 225b/15, 228a/7, 230a/11, 232a/1, 233a/3, 233b/12, 234a/10, 234a/4, 234a/7, 234b/3, 238a/11, 251a/8, 251b/10,

252a/11, 252b/10, 252b/14, 252b/3, 253a/1, 253a/14, 253a/15, 254b/12, 255a/3, 255b/1, 256a/6, 256a/8, 257a/7, 257b/1, 258a/13, 259b/13, 259b/15, 260a/15, 260a/2, 260a/4, 260a/9, 261b/1, 261b/4, 261b/6, 261b/8, 263b/8, 264a/2

peşimān : <Far. Pişman.

p. ola 251b/14

p. olurlar 243a/15

p. olursa 200a/3

p. olursuz 236a/10

p. oluruz 236a/11

peşimānlık : <Far. + Tr. Pişmanlık.

p. 251b/15

peygāmber : <Far. Peygamber, Tanrı'nın buyruklarını bildiren elçi.

p. 133b/1, 135a/4, 137b/4, 138a/1, 139a/1, 139a/2, 139b/14, 139b/2, 140a/5, 140b/5, 142a/4, 142b/5, 144b/12, 145a/7, 146b/10, 146b/15, 150b/13, 152a/3, 153b/14, 155b/12, 156a/8, 156b/2, 156b/4, 157b/6, 157b/8, 158a/1, 158a/12, 158a/13, 158a/2, 158b/6, 158b/7, 158b/8, 159a/1, 159a/7, 159a/9, 159b/14, 159b/2, 159b/3, 160a/1, 160a/12, 160a/13, 160b/8, 161a/15, 162a/1, 163b/14, 168a/12, 168a/15, 168b/7, 168b/9, 169a/10,

169a/11, 169a/14, 169a/3, 169a/5, 198b/3, 198b/5, 199a/3, 199a/7, 199b/1,
169b/1, 169b/5, 169b/6, 170a/4, 170b/8, 199b/11, 199b/13, 199b/3, 199b/6,
171a/9, 171b/11, 171b/7, 171b/8, 199b/8, 200a/13, 200a/4, 200b/1,
172a/15, 172b/11, 172b/15, 173a/12, 200b/3, 201a/10, 201a/12, 201a/13,
173b/11, 173b/15, 174a/11, 174a/3, 201a/2, 201a/4, 201b/12, 201b/13,
174a/8, 174b/1, 174b/12, 174b/6, 201b/6, 201b/7, 202a/10, 202a/12,
174b/8, 175a/11, 175a/3, 175b/1, 202a/14, 202a/15, 202b/8, 203a/1,
175b/7, 175b/8, 176a/15, 176a/8, 203a/11, 203a/7, 203b/14, 203b/6,
176b/1, 176b/2, 176b/4, 176b/8, 177a/6, 204b/12, 204b/14, 204b/4, 204b/6,
178a/1, 178a/11, 178a/14, 178b/13, 205a/1, 205a/12, 205a/9, 205b/14,
178b/7, 179a/12, 179a/4, 179a/7, 205b/2, 206a/1, 206a/3, 206a/4, 206a/8,
179b/1, 179b/11, 179b/13, 179b/14, 206b/12, 206b/9, 207a/9, 207b/5,
179b/9, 180a/10, 180a/12, 180a/13, 210b/13, 211a/5, 213a/2, 213b/1,
180a/14, 180a/2, 180b/13, 180b/3, 215a/10, 215a/4, 216a/7, 216a/9,
181a/1, 181a/8, 186a/11, 186a/14, 216b/6, 219a/1, 220a/6, 221a/3,
186a/9, 186b/15, 186b/3, 186b/4, 222a/15, 222b/14, 223b/2, 223b/11,
186b/7, 187a/4, 187b/3, 187b/7, 224b/10, 224b/3, 224b/4, 225a/11,
188a/15, 188a/2, 188a/7, 188b/10, 225a/2, 225a/4, 225b/3, 225b/6,
188b/7, 189a/8, 189b/2, 190b/1, 226b/12, 227a/15, 228a/10, 228a/13,
190b/13, 191a/10, 191a/15, 191a/2, 228b/15, 228b/2, 229a/2, 229a/5,
191a/6, 191a/8, 191b/14, 191b/6, 229a/7, 229b/15, 229b/5, 230b/2,
192a/2, 192b/10, 192b/13, 192b/8, 231b/1, 231b/15, 232b/2, 232b/7,
193a/2, 193a/4, 193b/10, 193b/3, 233a/9, 233b/5, 234b/5, 235a/6, 236a/3,
193b/6, 194a/12, 194a/4, 194a/8, 236b/15, 236b/8, 237b/3, 237b/9,
194b/10, 194b/11, 194b/3, 194b/8, 239a/2, 239a/9, 240a/1, 240a/15,
195a/2, 195a/5, 195a/7, 195b/10, 240a/6, 240a/8, 240b/11, 240b/9,
195b/7, 196a/1, 196a/11, 196a/15, 241a/10, 241a/5, 241b/12, 241b/2,
196a/4, 196a/5, 196a/6, 196b/12, 241b/7, 241b/9, 242a/14, 242a/6,
196b/14, 196b/8, 197a/2, 197a/4, 242a/9, 242b/2, 242b/4, 243a/9, 243b/5,
197a/6, 197a/9, 197b/3, 197b/6, 197b/8, 244a/7, 244b/10, 244b/2, 245a/10,
198a/10, 198a/14, 198a/15, 198a/4, 245a/13, 245a/8, 246a/1, 246b/3,
198a/8, 198b/10, 198b/12, 198b/2, 247a/2, 247b/13, 247b/6, 247b/9,

248a/1, 248a/6, 248a/9, 248b/10, 249a/11, 249a/4, 249b/11, 250a/2,
 250a/3, 250a/6, 250b/10, 251a/10, 253b/1, 253b/10, 253b/15, 254a/11,
 254a/14, 254a/3, 254b/9, 255b/6, 255b/8, 256a/11, 256a/12, 256a/14,
 256a/4, 256b/13, 256b/14, 256b/3, 256b/5, 256b/9, 257a/1, 257a/12,
 257a/3, 257a/8, 257b/11, 257b/13, 257b/9, 258a/5, 258a/6, 258a/9,
 258b/14, 259b/11, 259b/12, 260a/11, 260a/12, 260a/14, 260a/15, 260b/14,
 260b/9, 261a/12, 261a/2, 261b/11, 261b/12, 261b/13, 262a/1, 262a/10,
 262a/5, 262a/8, 262b/12, 262b/4, 262b/8, 263a/10, 263a/13, 263b/13,
 263b/14, 263b/15, 263b/5, 264a/12
 cemî' -i p. 158b/3
 p.+ den 139a/1, 140a/4, 152a/14, 153b/14, 172b/10, 173a/12, 181a/1,
 186a/11, 186a/9, 192b/13, 195b/7, 196a/15, 196a/6, 200a/12, 202b/8,
 207b/3, 224b/1, 227b/13, 227b/14, 228a/5, 229b/14, 230b/2, 231b/15,
 232b/7, 234b/5, 236b/8, 237b/9, 239a/15, 239a/9, 240a/8, 241a/5,
 241b/6, 253b/1, 253b/14, 262b/8, 263a/13
 p.+ dür 162a/4, 162a/5, 166a/8, 173b/14, 207b/1, 207b/2, 213a/8,
 221b/8
 p.+ e 137b/13, 139b/8, 140b/7, 143b/11, 143b/13, 143b/3, 144a/12,
 146b/1, 148b/1, 150a/4, 152a/14, 152a/9, 158b/3, 158b/8, 168a/15,
 173b/2, 176b/12, 177a/15, 177b/2, 177b/8, 177b/9, 189a/12, 189b/1,
 194b/13, 194b/7, 197b/10, 198b/14, 199a/15, 201a/1, 201b/5, 210a/2,
 210a/9, 211a/5, 220b/12, 228b/8, 231b/1, 232a/10, 234a/4, 238b/7,
 242a/7, 244b/10, 248a/8, 256/11, 257b/12
 p.+ i 133b/13, 133b/14, 138a/6, 138a/9, 139b/12, 139b/13, 139b/6,
 140a/1, 140a/4, 140a/5, 140a/8, 143a/5, 143a/7, 143a/8, 148a/5, 151a/10,
 151a/13, 151a/6, 152a/11, 166b/3, 174a/3, 174a/5, 174a/6, 174a/7, 191b/2,
 191b/3, 192a/14, 201b/2, 201b/3, 204a/2, 213a/9, 215a/3, 218b/2
 p.+ iyin 142a/10
 p. kıldı 134b/9
 p. kıldum 136b/12
 p.+ le 195b/13
 p.+ ler 133a/15, 139a/15, 150b/14, 162b/3, 172b/7, 173a/2,
 215a/3, 222a/15, 245b/2, 260a/14, 263a/3
 cemî' -i p.+ ler 191a/3, 197b/13
 p.+ lerden 147b/10, 185a/6, 224a/2, 261b/6

cemī'-i p.+ lerden 167b/2,
179a/1
p.+ lerdür 183b/2
p.+ lere 169a/9, 203a/6, 203b/10,
215a/13, 232a/11
p.+ leri 174a/4, 252a/6
p.+ lerini 190a/9
p.+ lerümi 242b/6
p.+ lerüñ 203a/4, 222b/1,
242b/11, 246b/10, 249a/12, 256a/1,
260a/14, 261a/4
p. oldı 142b/6
p. olmadı 173b/12
p. olsa 191a/4
p.+ señ 144a/2, 207b/3
p.+ sin 218b/15
p.+ ümüz 144b/11, 190a/13,
221b/9
p.+ ümüzden 224a/7
p.+ ümüze 224a/4
p.+ ümüzüñ 149b/1, 153b/8
p.+ üñ 136b/6, 140a/12,
144b/11, 145a/7, 153a/8, 168a/14,
189a/10, 189b/2, 196b/13, 200b/6,
201a/3, 201b/12, 204b/10, 207a/13,
213a/6, 218a/15, 218a/9, 221b/2,
222a/1, 224a/14, 224b/15, 226b/1,
226b/13, 227a/14, 227b/11, 227b/14,
227b/9, 228a/5, 228a/8, 236a/7,
237b/15, 240b/10, 240b/12
p.+ üñdür 178a/8
p.+ üñüzi 221a/15

peygāmbere : bkz. *peygāmber*
p.+ lere 262a/6

peygāmberlġ : <Far. + Tr.
Peygamberlik.

p.+ a 135a/3, 162a/15, 189a/14,
191b/14, 191b/15, 208b/3, 217b/9,
223b/3, 224b/4
p.+ ı 225b/5

peygāmberlik : <Far. + Tr.
Peygamberlik.

p. 134b/11, 136b/9, 206b/4,
234a/12, 234a/15, 242b/7
p.+ dan 227b/10

peynir : Peynir.
p. 150b/1

pīr : <Far. İhtiyar, yaşlı.
p. 145a/13, 145a/15, 245a/4
p.+ in 137b/7
p. olsa 245a/3

rabb : <Ar. Tanrı, Allah.
r. 203a/11
sırr-ı r. 176a/11
r.+ i 233b/4, 254b/10, 261b/10
r.+ üm 220a/3, 220b/1, 250b/10
r.+ üñ 247b/2
r.+ üñden 208b/15
r.+ üñe 174b/6

rabbāniyye : <Ar. Allah'a ait.

‘ulūm-ı r. 257b/7

esrār-ı r.+ nūñ 207a/15

kütüb-i r.+ ye 260b/8

rabbī : <Ar. Rabb'im, Tanrı'm.

r. 250b/9, 251a/8, 257b/1

rabbi : bkz. *rabbī*

r. 145a/12, 146b/3, 149a/14,
149a/9, 150a/5, 175a/13, 175b/5,
176b/3, 177a/6, 177b/12, 178a/14,
178b/14, 178b/8, 178b/9, 179b/11,
180a/3, 181a/11, 181a/13, 181a/2,
181a/9, 181b/1, 181b/6, 181b/9, 182a/5,
183a/1, 183a/8, 183b/1, 183b/3, 183b/6,
184a/5, 185a/2, 185a/7, 186b/5, 188a/4,
188b/1, 193a/3, 195a/5, 195a/7, 195b/4,
196b/13, 198b/6, 201b/14, 201b/8,
210a/12, 218b/6, 220b/10, 227a/10,
230b/15, 230b/5, 231a/6, 231b/2,
232a/2, 232b/11, 232b/4, 233a/1,
233a/5, 233a/7, 233b/6, 235a/10,
235a/2, 235b/11, 236b/12, 237a/11,
237a/12, 237a/13, 237b/11, 237b/6,
238a/5, 238a/7, 240a/11, 242a/10,
242a/2, 243a/13, 243a/9, 244a/2,
244a/3, 244a/4, 244a/5, 244b/2

rabbū'l-‘ālemīn : <Ar. Bütün alemlerin
sahibi olan Allah.

r. 227a/5

r.+ sin 186b/5

rabbū'l-ervāh : <Ar. Bütün ruhların
efendisi olan Allah.

r.+ a 176a/6

ra‘d : <Ar. Gök gürültüsü.

r. 179a/8, 244b/10, 244b/13,
244b/15, 248a/14

r.+ dan 244b/10

raḍiyya'llāhu : <Ar. “Allah razı olsun.”
anlamına gelen Arapça bir dua sözü.

r. 133b/11

r.- ‘anhā 169a/6, 180a/13,
247b/13

r.- ‘anhu 135a/2, 136b/3, 136b/6,
137a/12, 137a/7, 137b/13, 140b/1,
141b/12, 142b/8, 143b/4, 144a/8,
147a/9, 152a/12, 152a/7, 163b/14,
166b/2, 166b/7, 168b/12, 172b/10,
174a/7, 174b/11, 176b/11, 186a/8,
192b/13, 194b/7, 195b/6, 197a/2,
201a/15, 205a/12, 209b/1, 214b/13,
221b/1, 221b/6, 224a/9, 225a/1,
225a/15, 225b/1, 226b/11, 226b/5,
236a/14, 241a/5, 242b/13, 247a/5,
248a/8, 254b/2, 254b/4, 254b/7,
260a/11

r.- ‘anhum 180a/11, 198b/3,
226a/1

r.- 'anhum- ecma'ın 165a/10,
226a/12

r.- 'anhumā 170a/1, 189a/8,
200b/14, 214a/15, 223a/6, 227a/10

rāfi' : <Ar. Yükselten, kaldıran;
Allah'ın güzel isimlerinden biri, dilediği
kulunu şerefli ve izzetli kılan.

r. 154b/12

r.+ dür 159b/8

r. olduğu 159b/10

r. olurdu 159b/11

rāfiyye : <Ar. Hazret-i Ebu Bekir,
Hazret-i Ömer ve Hazret-i Osman'ın
hilafetini reddeden Şiî fırkası.

r.+ dür 258a/11

r.+ nüñ 258b/3

rağbet : <Ar. İstek, meyil.

r. eyle 181a/8

rāğib : <Ar. İstekli, meyilli kimse.

r. olmak 181a/9

rāhat : <Ar. Sıkıntısız, dertsiz olma
durumu, ferahlık.

r. 218b/7

r. oldu 178b/14

r. olmuş ola 254a/5

rāhatü'l-mevt : <Ar. Ölüm rahatlığı,
ferahlığı.

r. 218b/8

rahīm : <Ar. Allah'ın güzel
isimlerinden biri, ahirette imanlı
kullarına merhamet eden ve onları
esirgeyen.

r. 154a/9

rahim : bkz. rahm

r.+ lere 238a/3

rahm : <Ar. Rahim, ana rahmi, döl
yatağı; sıla-ı rahm, akrabalar ile iyi
ilişkiler kurma.

r. 239a/8

şıla-ı r. idersin 169a/7

r.+ inde 141b/9

r.+ ine 151b/8

rahm : <Ar. Merhamet.

r. 239a/8

rahmān : <Ar. Allah'ın güzel
isimlerinden biri, bütün varlıklara şefkat
ve merhamet eden.

r. 225a/12, 247a/10

r.+ a 141b/2

r.+ dur 154a/9

r.+ uñ 258b/8

rahmānī : <Ar. Allah'a ait.

fażl-ı r. 160b/7

rahmet : <Ar. Merhamet etme, esirgeme.

r. 141b/5, 146a/8, 162b/1, 164a/14, 164a/9, 166a/13, 176a/13, 185b/2, 188b/6, 198a/6, 199a/11, 199a/3, 236b/9, 242b/15, 246b/11, 246b/12, 249b/14, 249b/15, 262a/15

r.+ den 248b/11

r.+ e 154a/10

r. eyle 183b/10, 198b/6, 212a/14

r. eylerin 241b/5

r. eylesün 218a/8, 219a/11, 220b/2

r. eyleye 258a/14

r. eyleyüp 240a/15

r.+ i 200b/8, 248b/10, 248b/12

r. iderin 196a/10

r. idüp 195a/14

r.+ inden 146b/12, 236a/6

r. itdüm 250a/1

r. itmek 202b/9

r. kııl 150a/11

r.+ üm 147a/14, 176b/10, 178b/12, 180a/4, 180a/7, 188b/5, 233b/2, 236b/7

r.+ ümden 136b/14, 249b/13

r.+ ümdür 196a/10

r.+ üme 192b/12, 235b/12, 236a/15, 245b/4

r.+ ümi 178b/1, 231b/7, 236b/11, 236b/13

r.+ ümsin 241b/4

r.+ üñi 236b/12

rahmetu'llāh : <Ar. "Allah'ın rahmeti üzerine olsun" anlamına gelen Arapça bir dua sözü.

r.+ dur 262b/5

rahmetu'llāhi : bkz. *rahmetu'llāh*

r.- 'aleyhi 148a/1, 152a/13, 170b/10, 170b/7, 179a/11, 180b/2, 180b/7, 190b/12, 237a/5, 238b/8, 246a/8, 248b/13, 256b/6, 264a/2

r.- 'aleyhim- ecma'in 241a/5

r.- 'aleyhimā 172b/9, 214a/15

raķīb : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, her şeyi gözetleyip kontrol altında tutan.

r.+ dūr 156a/15

ramazān : <Ar. Ramazan, hicri ayların dokuzuncusu; oruç tutulan ay.

r. 152a/12, 169b/10, 170a/2, 170a/5, 195a/14, 195a/15, 197a/11, 216b/11, 235b/14

r.+ a 264a/13

r.+ da 195a/15, 213b/8, 243b/8

r.+ dan 213b/12, 264a/13

r. olundı 169b/13

r.+ uñ 170a/5, 170a/6, 170a/7,
196a/11, 243b/6

rāsih̄in : <Ar. Derin ilim sahibi alimler.
'ulemā'-ı r. 246a/4

rāst : <Far. Doğru, düzgün.
r. 248b/4
r. eyleñ 158a/9

ra'ūf : <Ar. Allah'ın güzel
isimlerinden biri, çok merhametli,
şefkatli, esirgeyen.
r. 156b/10

rāvi : <Ar. Nakleden, rivayet eden.
r. 196a/4

ravza : <Ar. Bahçe; cennet.
r. oldı 155b/13
r.+ sı 224b/15
r.+ sı oldı 207a/8

rāyet : <Ar. Bayrak, sancak.
r.- i furqān 215a/9

rāyiha : <Ar. Koku, güzel koku.
r. 219a/8
r.+ sın 196b/4

rāzi : <Ar. Rıza gösteren, kabul eden.
r. 242a/7

r.+ dür 188a/1

r. eylemeyince 193b/9

r. ol 235a/2

r. ola 223b/8

r. olalar 181b/10

r. olaydum 184b/15

r. oldı 247a/7

r. oldılar 210a/6

r. oldum 178b/14, 229a/4,
234b/14, 235a/1, 240a/13, 242a/10

r. olmadum 222b/12

r. olmağdan 181a/3

r. olmasam 244a/14

r. olmaya 182a/6, 223b/9

r. olmuşlardı 232a/4

r. olsa 243b/2

r. olsam 244a/13

r. olurun 147a/1

r. olurlar 147a/1

r.+ ven 188a/1

rāzuḡ : (Ar. rāzk) Rızık veren, Allah.
r.+ uñuzvan 189a/5

rebīü'l-evvel : <Ar. Hicri ayların
üçüncüsü.

r.+ uñ 221a/12

receb : <Ar. Hicri ayların yedincisi,
kutsal sayılan üç ayların birincisi.

r. 195a/11, 242b/10, 242b/9

r.+ de 195a/12, 209a/4

- r.+ üñ 192a/1, 242b/14
- redd** : <Ar. Kabul etmeme, geri çevirme.
r. ider 239b/5, 239b/7
- ref'** : <Ar. Yükseltme.
r. itdi 152a/12
r. oldı 151b/6, 152a/13
r. olduğundan 152a/15
r. olıcağ 145b/10
- refī'** : <Ar. Yüksek, yüce.
ğadr-i r. 209a/13
- refref** : <Ar. Miraç gecesinde Hazret-i Muhammed'i taşıyan binek; döşek.
r. 174b/12, 176a/1, 188b/7
r.+ e 174b/12
- reka'at** : (Ar. rek'at) Namazın bölümleri.
r. 150a/10, 167b/14, 167b/15, 172b/8, 225a/8, 230a/11, 230a/14
r. kılıcağ 209a/5
- re's** : <Ar. Baş, temel, ana.
r.- i mālumdur 257b/14
- resm** : <Ar. Şekil, biçim.
r.+ e 183a/8, 183b/2, 184b/4, 197b/11, 211a/12, 230a/13, 254b/10
- r.+ i 256a/5
- resmiyye** : <Ar. Çok ciddi, sert.
'ulemā'-ı r.+ nüñ 255b/9
- resül** : <Ar. Peygamber, Tanrı'nın elçisi.
r. 152b/8, 210a/5, 211b/15, 223a/4, 258a/9
hazret-i r. 223a/7
hazret-i r. 166b/2, 169a/6, 176b/13, 181a/11, 181a/13, 181b/1, 181b/6, 181b/9, 182a/5, 182b/15, 183a/8, 183b/1, 183b/3, 183b/6, 183b/9, 184a/5, 185a/2, 185a/7, 189a/11, 189b/10, 189b/12, 189b/14, 189b/3, 189b/5, 189b/6, 189b/9, 190a/1, 190a/2, 190a/4, 190a/6, 192a/14, 192a/4, 192a/7, 192a/8, 195b/4, 207a/11, 207a/2, 207b/10, 207b/11, 208a/1, 208a/12, 208a/5, 208a/7, 208a/9, 208b/11, 208b/12, 208b/15, 208b/4, 208b/6, 209a/14, 209a/5, 209a/6, 209b/14, 209b/4, 210a/11, 210b/12, 211a/13, 211b/13, 211b/15, 211b/6, 211b/9, 212a/13, 212a/7, 212a/8, 212b/12, 212b/3, 212b/4, 213a/1, 213a/11, 213a/13, 213b/1, 213b/10, 213b/11, 213b/4, 213b/5, 213b/8, 214a/12, 214a/15, 214a/3, 214a/4, 214a/7, 214b/1, 214b/14, 214b/5, 215a/7, 216a/11, 216b/14, 216b/2, 217a/15, 217b/12, 217b/2, 217b/5,

217b/7, 218a/1, 218a/10, 218a/2,
218a/5, 218a/8, 218b/4, 218b/6, 218b/7,
218b/9, 219a/12, 219a/14, 219b/10,
219b/11, 219b/14, 219b/3, 219b/6,
219b/8, 220a/11, 220a/12, 220a/14,
220a/2, 220a/6, 220b/5, 220b/7, 220b/9,
221a/1, 221a/11, 222a/3, 223a/14,
223b/1, 223b/10, 223b/14, 223b/5,
224a/13, 224a/15, 224a/2, 224a/3,
224a/6, 225b/12, 225b/2, 227a/3, 228a/4

ḥazret-i r. 165b/12

vefāt-ı r. 215b/3

ḥazret-i r.+ ile 207a/1

ḥazret-i r.+ den 180b/8

ḥazret-i r.+ e 221a/5

ḥazret-i r.+ e 204a/1, 206b/13,
206b/4, 209a/14, 209b/9, 210b/10,
212b/3, 213a/4, 214a/6, 214b/13,
215a/12, 216a/7, 222b/7, 225a/13,
226b/11

ḥazret-i r.+ i 166a/15, 192b/4,
212a/5, 213a/13

r.+ in 141b/2

r.+ inün 210b/8

r. olup 162a/1

r.+ ün 222b/6, 223a/4, 227b/8

ḥazret-i r.+ ün 212b/7, 221b/3

ḥazret-i r.+ ün 163a/14, 164a/12,
165b/11, 165b/4, 207a/11, 207a/12,
207a/4, 207a/8, 207b/1, 209b/6, 211a/9,
211b/6, 215a/1, 215a/13, 215b/7,
215b/8, 216a/8, 217a/10, 217a/14,

218b/1, 219a/8, 220b/13, 221a/7,
221a/9, 221b/14, 221b/6, 225a/10,
225a/9, 226a/13, 229a/6

resūla' llāh : <Ar. Allah'ın elçisi.

r. 167a/10, 174b/2, 189a/15,
190b/10, 195b/15, 196b/9, 197b/7,
208b/14, 216a/11, 217a/4, 219a/11,
228b/1, 245a/9, 254a/7

r.+ a 239a/13, 254b/14

r.+ dan 190a/15

r.+ ı 201a/11, 245a/8, 254a/6

resūla' llāhi : bkz. *resūla' llāh*

r. 149b/13, 174a/14, 179a/6,
189b/11, 189b/4, 189b/7, 193b/5,
194a/10, 194b/7, 196a/2, 197a/5,
198a/11, 198b/4, 199a/3, 200a/15,
200b/2, 200b/5, 200b/13, 201a/1,
201a/14, 201a/6, 201b/5, 202a/1,
202a/15, 203b/8, 204b/6, 204b/8,
205b/13, 206b/14, 207b/8, 208a/14,
209a/8, 210a/15, 210a/7, 210a/9,
212a/12, 214b/11, 214b/3, 216b/1,
216b/13, 217b/15, 218a/2, 218a/4,
218a/7, 218a/9, 218b/14, 218b/5,
219b/14, 219b/5, 219b/9, 220a/1,
220a/13, 221a/2, 223b/13, 224b/3,
239b/15, 240a/5, 245a/10, 245a/12,
248a/1, 254a/14, 254a/6, 256a/12,
256b/14, 256b/15, 257b/10, 260a/15,
261a/1, 263b/15

hazret-i r. 215a/9, 215b/4

resūlu'llāh : <Ar. Allah'ın elçisi.

r. 168a/3, 171b/14, 259a/6,
259b/15

r.+ a 172a/9

r.+ dan 166a/15

r. ıduğına 142b/4

r.+ sını 169b/1

resūlü's-şakaleyn : <Ar. Hazret-i
Muhammed için kullanılan bir isim.

r. oldı 163b/7

reşid : <Ar. Allah'ın güzel
isimlerinden biri, doğru yolu gösteren.

r.+ dür 156a/3

r. olduğı 156a/5

revā : <Far. Uygun, yakışır, münasip.

r. 215a/5, 227b/2

revnaķ : <Ar. Parlaklık, letafet.

r.+ ı 224b/8

reyhān : <Ar. Fesleğen.

r. 248b/5

rezzāķ : <Ar. Allah'ın güzel
isimlerinden biri, yaratılmışlara çokça
rıızık ihsan eden.

r. 156a/3

rīh : <Ar. Rüzgar.

r.- i debūr 155a/13

rızā : <Ar. Razı olma, hoşnutluk.

r. 258a/2

r.+ m 178b/7, 178b/12, 184a/7,
185b/13, 243b/3

r.+ mdur 181a/7

r.+ mı 178b/2, 186b/6

r.+ ñ 184b/14, 230b/1

r.+ ñı 185a/3

r.+ sı 167b/4, 255b/1

rızık : bkz. *rızık*

r. 135b/9, 242b/3

rızık : <Ar. Rızık, nimet, azık.

r. 216b/9, 242b/7, 243a/5,
244b/8

mażhar-ı r. 156a/4

r.+ a 134b/13, 146b/7

r.+ dan 189a/7

r.+ ı 176b/15, 189b/13, 238a/8

esbāb-ı r.+ ı 156a/4

r.+ ın 202b/12

r.+ ına 202b/15

r.+ ını 177a/1, 238a/10

r.+ umı 146b/2, 177a/2

r.+ umuzı 190a/5

r.+ uñ 261a/5

r.+ uñuz 193b/13

r.+ uñuza 193b/14

- r.+ uñuzı 193b/15
- rızvān** : <Ar. Hoşnutluk, memnuniyet.
r.+ ını 248a/2
- rızvān** : <Ar. Cennetin kapıcısı olan melek.
r.+ uñ 250b/7
- rızvānu'llāh** : <Ar. "Allah razı olsun."
anlamına gelen Arapça bir dua sözü.
r. 262b/7
r.+ dur 262b/6
- rızvānu'llāhi** : bkz. *rızvānu'llāh*
r.- 'aleyhim 212b/15
r.- aleyhim- ecma'ın 225b/15
r.+ dür 262b/4
- ri'āyet** : <Ar. Uyma, itaat etme.
r. iderdi 213a/10
r. itmek 260b/15
- ribā** : <Ar. Faiz.
r. 196b/11
- ridā** : <Ar. Örtü, hırka.
r. idindi 136a/7
r.+ sı 210a/14
r.+ sın 168b/2
- rif'at** : <Ar. Yükseklik, yücelik.
- r. 164a/11, 164b/2
r.+ ı 200b/8
r.+ ine 225b/8
- rind** : <Far. Gönül eri, gönül ehli, kalender kimse.
r.+ ler 256a/7
- risālet** : <Ar. Peygamberlik.
r. 219a/9
r.- i kübrā 215a/8
esrār-ı r.+ den 172a/7
hazret-i r.+ e 208a/3
r.+ i 215b/8
r.+ ümi 218b/12
hazret-i r.+ üñ 154a/2, 206b/7
- rivāyet** : <Ar. Nakletme, nakledilen söz.
r. 211a/15
r.+ i 180b/8
r. ider 172b/10, 194a/4, 229b/15, 230b/2
r. itdiler 190b/6
r. olundu 165b/12
- riyā** : bkz. *riyā'*
r. 167a/13, 255b/5, 257a/1, 263b/14, 264a/2
r.+ dan 255b/13
r.+ dur 263b/13, 264a/1, 264a/2
r. iderdi 239b/13

riyā' : <Ar. İkiyüzlülük.

r.+ ile 253b/10

r.+ ından 246a/1

r.+ ını 176a/10, 182b/10,
217a/13, 246b/7, 246b/8

rubūbiyyet : <Ar. Tanrılık.

mertebe-i r. 155b/1, 155b/9

mertebe-i r.+ de 155a/8

r.+ den 155a/9

ķabz-ı r. iderin 217b/7

r.+ ları 182b/9

r.+ umı 163b/15

r.+ uñ 245b/14

r.+ unı 156a/12, 156a/7, 160b/13

r.+ uñı 217b/11, 219b/5, 219b/9,

221a/9

rūḥ : <Ar. Ruh, can, canlılık.

r. 152b/3, 152b/6, 176a/12,

176a/13, 176a/8, 245b/13, 245b/14

r.- ı emīndür 152b/6

r.- ı ilāhī 152b/11

r.- ı insāniyye 246a/4

r.+ a 246b/6

īṣār-ı r.+ a 156a/9

r.+ dur 246a/7

ķabz-ı r. eylemege 217b/6

r.+ ı 154a/14, 154a/8, 154b/8,

155a/11, 155a/2, 155b/13, 155b/2,

156b/6, 156b/8, 157a/6, 157a/12,

157b/9, 158a/14, 158a/5, 158b/9,

159a/1, 159a/9, 159b/4, 160a/13,

160a/2, 160b/10, 161a/5, 161b/3,

162a/13, 184b/6, 220b/13, 221a/7,

221b/15, 245b/12, 245b/15, 246b/3,

246b/4, 247b/7, 252b/13

bezl-i r.+ ı 161a/3

ķaçan-ki r.+ ı 221a/8

sırr-ı r.+ ı 246b/5

r.+ idur 246a/15

r.+ ma 154a/3, 184b/8

rūḥānī : <Ar. Ruha ait, manevi.

telāķī-i r. 171a/15

'ālem-i r.- i ulvīye 261a/15

r.+ de 161b/6

r.+ dür 190b/4

mi' rāc-ı r.+ dür 190b/14

r.+ ler 197a/6

rūḥe'l-emīn : <Ar. Cebrail için
kullanılan bir isim.

r.+ sin 198b/1

rūḥu'llāh : <Ar. Hazret-i İsa için
kullanılan bir isim.

r. 150b/11, 150b/4

r. olduğundan 143a/5

rūḥu'llāhi : bkz. *rūḥu'llāh*

r. 150b/2

- rūḥū'l-emīn** : <Ar. Cebrail için kullanılan bir isim.
r. 232a/14
r.+ dūr 169b/1
- rūḥū'l-ḳuds** : <Ar. Cebrail için kullanılan bir isim.
r. 232a/14
- ruḳiyye** : Hazret-i Muhammed'in Hazret-i Hatice'den doğan kızı.
r. 228a/3
r.+ yi 228a/7
- rūm** : Roma İmparatorluğu, Bizans ve Anadolu için kullanılan bir isim.
r. 133b/9
- rūcū'** : <Ar. Dönme, geri dönme.
r. itdügi- 157b/14
- rūkū'** : <Ar. Namazda öne doğru eğilme.
r.+ a 262a/13
r.+ ı 165b/7, 208b/9
- rūsvāy**: <Far. Rezil, itibarsız.
r. ola 148b/7
- sa'ādet** : <Ar. Mutluluk.
s. 164a/14, 164a/9
s.- i ebediyye 252b/14
- s. idem 194a/4
- sā'at** : <Ar. Saat, altmış dakikalık zaman dilimi; zaman, vakit.
s. 139a/14, 141b/14, 196a/1, 199b/13, 199b/14, 200a/1, 239a/4, 262b/9
s.+ de 196a/3, 254a/5
s.+ de oldı 190b/1
s.+ inde 240b/4
- şabāḥ** : <Ar. Günün başlangıcı, sabah vakti.
ş. 135b/14, 192a/14, 198b/14, 213a/6, 239a/6, 262b/12, 263a/5
ş.+ a 197a/3
ş.+ da 245a/4
- ş. oldı 135a/5, 192b/1, 206b/1
- şabır** : bkz. *şabr*
ş. eyledi 162b/6
- şābir** : <Ar. Sabırlı, sabreden kimse.
ş.+ ler 259b/4, 262b/3
- şābit** : <Ar. Durağan.
ş. 229a/9
ş. eyleye 258b/12
ş. ola 172a/3, 254a/11
ş. oldı 170a/9, 206b/7
ş. oldı- 180b/2
ş. oldılar 183b/8

s. olduğu- 161a/6

şabr : <Ar. Sabır, dayanma.

ş. 183b/13

ş. eyledi 160b/11, 162b/10,
162b/11, 162b/12, 162b/6, 162b/7,
162b/8, 162b/9

ş. eylemeye 182a/10

ş. eylemez 193a/13

ş. eyleñ 204a/6

ş. eylese 186a/10, 192b/11

ş. eyleyeler 181b/11

ş.+ ı 158a/11, 167b/4, 200b/9

ş. itmekdür 253b/8

şabur : bkz. *şabr*

ş. 258a/2

saç : Saç.

s.+ ı 141a/15

s.+ ın 169a/13, 197b/5

s.+ ındadır 239a/12

s.+ umı 169a/12

saçlu : Saçı olan.

s. 145a/8

saç - : Saçmak.

s.- alum 236b/12

s.- dı 204b/14, 214a/8

ş.- dılar 166b/10

s.- miş 205a/3

s.- uñ 236b/11, 236b/14,
249b/13

şadağa : <Ar. İhtiyacı olan kimselere yardım amacıyla karşılıksız olarak verilen şey.

ş. 147a/14

ş.+ dan 257a/8

ş. eylemişce 262a/14

şadağa 'llāhü' l-' azīm: <Ar. “Yüce olan Allah doğru söyledi.” anlamına gelen Arapça bir söz.

ş. 217b/8

sa'd bin ebī vaqqās : Sa'd b. Ebû Vakkās (ö. 55/675), ilk Müslümanlardan ve cennetle müjdelenen on sahabiden biri.

s. 228a/11, 228b/8

şadef : <Ar. Kabuğunda inci bulunan deniz canlısı.

ş.+ den 191b/11

şādık : <Ar. Sadakatli kimse; samimi, doğru.

ş. 250a/4

ş. ola 185b/15

şādır : <Ar. Ortaya çıkan.

ş. olmadı 161a/13

- sa‘d ibni ebī vaḳḳāš** : bkz. *sa‘d bin ebī vaḳḳāš*
s. 212b/6, 225b/1
- şadr** : <Ar. Sine, göğüs.
ş.+ ından 226b/13, 226b/14
- sa‘dü’l-ḥuzrī** : bkz. *sa‘īdi’l-ḥuzrī*
s. 172b/10
- şaf** : <Ar. Sıra, dizi.
ş. 221a/10, 234b/11, 263a/2
ş.+ a 263b/4, 263b/6
ş.+ lar 210b/6, 218b/1, 263a/14
- şafā** : <Ar. Rahatlık, huzur.
ş.+ sını 229a/1
- şafiyye** : <Ar. Safiyye bint Huvey,
Hazret-i Muhammed’in hanımı.
ş. 228a/2
- şafṛā** : <Ar. Eski tıpta insanın yapısını
etkilediği kabul edilen dört maddeden
biri, öd.
ş. 166b/4
- sağ** : Sağ, diri, canlı.
s. 187a/7, 203a/5
s. eylemekde 152b/15
s. eyleyeyin 147b/15
- s. itmez 193a/15
s. olursa 193b/2
- sağ** : Sağ yön.
s. 165a/9, 172b/11, 173a/2,
178a/12, 184b/9, 202b/1, 233a/14,
234b/7, 234b/10
s.+ ına 201a/3, 201a/4
s.+ ında 238b/15
s.+ ındağı 239a/1, 239a/2,
239a/4
s.+ ındadır 239a/10
- şagāyir** : (Ar. şagā’ir) Küçük günahlar.
ş. 264a/11, 264a/14, 264a/8
ş.+ den 259b/9, 264a/6
ş.+ e 264a/15
- sağır** : Sağır, kulağı duymayan,
işitmeyen.
s.+ van 242b/12
- sağış** : Sayı, adet.
s.+ ınca 197a/15, 210a/1,
247b/4, 262a/12, 262b/2
- sağlğ** : Sağlık.
s.+ ından 250b/12
- sağlık** : Sağlık.
s. 202b/15

şahābe: <Ar. Hazret-i Muhammed'i görmüş ve onun sohbetine katılmış olan kimse.

ş. 171b/10

ş.+ ler 213a/6, 224b/3, 228b/9

ş.+ lerden 208a/4, 213a/3, 257b/10

ş.+ leri 163b/9, 209b/12

ş.+ lerüm 223a/7

ş.+ lerümi 223a/10, 223a/8, 223a/9

cemī'-i ş.+ lerüñ 225b/6

şahībū'l-ḥavz: <Ar. Cennet havuzunun koruyucusu.

ş.+ dur 224a/4

şahīḥ : <Ar. Gerçek, doğru.

ş. 171b/4, 214b/10, 216a/8, 234a/10, 246a/3

īmān-ı ş. 255a/10

mezheb-i ş. 172a/1

zevḳ-i ş. 154a/5

haber-i ş.+ de 165b/12

ş.+ dür 222a/14

hadīş-i ş.+ dür 262a/9

şāhib : <Ar. Sahib, bir şey üzerinde mülkiyeti olan, malik.

ş. 226a/13

şahīb-i keşşāf : bkz. *şāhib keşşāf*

ş. 190a/8, 191b/12

şāhib keşşāf : el-Keşşāf adlı tefsir kitabının yazarı, Zemahşerî (ö. 538/1144).

ş. 133b/12, 147a/5, 229b/1

şāhibū'l-mi'rāc : Miraç sahibi, Hazret-i Muhammed'e verilen isimlerden biri.

ş. olup 154b/6

şahrā : <Ar. Çöl.

ş.+ da 142a/6

ş.+ lara 252a/3

şahre : <Ar. Kaya.

ş. 235a/7

sa'īd : <Ar. Kutlu, mübarek; Hak katında makbul olan kimse.

s. eylemez 147b/4

s.+ lerüñ 249a/13

sa'īdi'l-ḥuzrī : Ebû Sa'īd el-Hudrî (ö. 74/693), en çok hadis rivayet eden yedi sahabiden biri.

s. 238b/2

sa'īd bin ma'āz : Sa'd b. Mu'âz (ö. 5/627), Medineli Müslümanların önde gelenlerinden, sahabi.

s. 210a/7

sa'îd bin zeyd: Sa'îd b. Zeyd (ö. 51/671), ilk Müslümanlardan ve cennetle müjdelenen on sahabiden biri.
s. 228a/12

saķal : Sakal.

s. 245a/7
s.+ ın 197b/5
s.+ uñdan 245a/6

saķın -: Sakınmak, kaçınmak, uzak durmak.

s.- maķ 184a/1
s.- urdı 137b/7

şaķın -: Sakınmak, kaçınmak, uzak durmak.

ş.- a 185b/7, 259b/9
ş.- uñ 247b/10
ş.- ur 244b/3
ş.- ursavuz 257a/15

sāķi : (Ar. sāķī) İçki sunan kimse.
s.+ sidür 226a/14

sāķin : <Ar. Kımıldamayan, yerinde duran; dingin, sessiz; bir yerde oturan, yaşayan.

s. 235b/8
s. eyledi 144b/2
s. eyleyem 240a/13
s. ol 241a/13, 241a/8

s. olan 243b/13
s. oldı 208a/2
s. olmaķ 237a/14
s. olmazın 241a/13
s. olmazuz 235a/10
s. oluñ 235a/10

sāķinlendür - : <Ar. + Tr.
Bulundurmak, bir yerde yaşatmak.
s. 227a/11

sāķit : <Ar. Sessiz.
s. oldı 201a/10
s. olup 242b/10

saķla - : Saklamak, korumak.
s. 240a/1
s.- ñ 205b/8
s.- r+ idi 213a/10
s.- yasin 143a/2

şaķla - : Saklamak, korumak.
ş. 171a/1, 220b/11, 242a/10
ş.- dum 242a/8
ş.- r 241a/1
ş.- sa 185a/14, 185b/5, 263b/3
ş.- ya 181b/3, 181b/4, 253b/14

şalābet : <Ar. Sertlik, sağlamlık, metanet.
ş.+ ine 225b/9

şalavāt : <Ar. Hazret-i Muhammed'e ve soyundan gelenlere saygı için okunan dua.

ş. 194b/4, 194b/5, 194b/6,
236a/11, 239a/12, 247a/9, 263b/6
ş.+ ı 239a/13

şālih : Kur'an-ı Kerim'de Semûd kavmine gönderildiği bildirilen ve Hazret-i Nuh'un soyundan gelen peygamber.

ş. 155b/1, 155b/4

şālih : <Ar. Gûnahtan kaçınan, iyi amel sahibi kimse.

ş. 187a/1, 195b/13, 239b/10,
239b/11

‘amel-i ş. 252a/12, 252a/13,
257b/8, 263b/10

‘amel-i ş.+ i 252a/14

ş.+ ler 148a/10, 263a/4

ş.+ leri 165a/4

ş.+ lerüñ 255b/8

‘amel-i ş. ola 252a/14

ş. olmaz 193a/10, 193a/12,
193a/14, 193b/1

ş. olsa 247a/3

ş. olurlar 177a/3

salţanat : <Ar. Hükümdarlık.

s.+ ı 159b/6

sām : Hazret-i Nuh'un oğullarından biri.

s. 144a/3

s.+ ı 144a/2

s.+ uñ 144a/2

şamediyet : <Ar. Ululuk, yücelik.

ş.+ de 259a/1

şāmit : <Ar. Sessiz.

ş.+ lerüñ 184a/2

ş. ola 185b/11, 185b/7

ş. olmak 184a/1

ş. olmakdan 185b/5

ş. olmakdur 184a/4

ş. olmuşlardur 183a/14

ş. olsa 184a/4

şāmitlık : <Ar. + Tr. Sessizlik.

ş.+ dur 185a/12

şan - : Sanmak, zannetmek.

ş.- dı 152b/7

ş.- dılar 151a/13

ş.- dum 203a/13, 203a/14,
203a/15, 203b/1, 203b/2, 203b/3

ş.- up 238b/12

saña : Sana; ikinci teklik kişi adının yönelme durum eki almış biçimi.

s. 133a/6, 134b/14, 135b/9,
136b/12, 137a/14, 137b/14, 139a/14,

139a/3, 139b/13, 141a/9, 141b/3,
144a/7, 145a/12, 145b/12, 147a/14,
147a/15, 147b/2, 148b/10, 149a/13,
163a/8, 171b/3, 172a/7, 175b/5,
176a/13, 176a/14, 177a/13, 177a/14,
177a/8, 177a/9, 177b/1, 177b/10,
177b/3, 177b/4, 177b/7, 177b/8, 177b/9,
181a/14, 181a/2, 185a/9, 188a/2,
188a/6, 193b/9, 194a/10, 194a/13,
194a/15, 194b/13, 194b/4, 194b/6,
195a/6, 197a/8, 197b/10, 198b/15,
199b/10, 199b/15, 199b/2, 199b/5,
200a/7, 200b/12, 201a/7, 202a/12,
203b/9, 206a/2, 207b/3, 210a/13,
210a/3, 210b/1, 210b/5, 211a/3, 213b/6,
214b/3, 217a/5, 217b/10, 217b/15,
218a/5, 218a/8, 219a/10, 222b/11,
223a/13, 223b/7, 226b/12, 226b/7,
226b/8, 231a/7, 231b/14, 232b/12,
233b/6, 233b/8, 235b/5, 235b/6, 242a/3,
242a/7, 242b/8, 243b/5, 244b/3, 244b/4,
245a/6, 247b/2, 250b/8, 252a/15,
254a/10, 256a/10, 259a/15, 259b/1,
262a/1

şan'at : <Ar. Sanat, estetik.
ş. 144a/10, 165b/5
ş.+ umdur 258a/3

sancağ: Sancak, bayrak.
s.+ uñ 220a/6

sancağ : Sancak, bayrak.
s. 133a/13, 133b/8

şanduk : <Ar. Sandık.
ş. 179b/10, 179b/14, 179b/15
ş.+ da 179b/12, 222b/9

şanem : <Ar. Put.
ş.+ e 154b/14, 234a/2
ş.+ ler 166a/10

şanki : <Tr. + Far. Sanki, güya.
ş. 255b/11

sar - : Sarmak.
s.- asız 220a/15

şar - : Sarmak.
ş.- dı 140b/10
ş.- uñ 250a/7

şarar -: Sararmak, rengi solmak.
ş.- mışlardır 183a/13

sarāy : <Ar. Saray.
s. 178a/2, 237a/3, 237a/4
s.+ da 178a/2
s.+ ların 166b/1

şariḥ : <Ar. Anlaşılır, belirgin, açık.
keşf-i ş. 154a/6, 255a/10

- şaru** : Sarı.
ş. 138b/12, 168a/9, 227b/1,
227b/4
ş. ola 251a/1
- şat -** : Satmak.
ş.- a 186b/2
ş.- maķ eyleseñüz 190a/2
ş.- salar 146a/4
- sāṭi'a** : <Ar. Yücelen, yükselen.
āyet-i s. 246b/1
- şatun** : Satın almak.
ş. 190a/3
- sāvā** : Hazret-i Muhammed doğduğu
gece kuruyan bir göl.
s. 166b/12
- şavāb** : <Ar. Doğruluk.
ş. 204a/11, 204a/9
- şavm** : <Ar. Oruç.
ş.+ uñ 184a/6
- şavma'a** : <Ar. İbadet yeri.
ş.+ sında 153a/14
- şavt** : <Ar. Ses.
ş.+ ile 238b/9
ş.+ ı 208b/5
- şavur -** : Savurmak.
ş.- duğından 252a/3
- sa'y** : <Ar. Çalışma.
s. eylemedüm 251b/15
s. eylemek 252b/10
s. iderse 251b/15
s.+ ilerinde 229a/10
s.+ ini 229a/1
- şay -** : Saymak.
ş.- ardı 201a/13
ş.- maķdur 201a/13
- sāyebān** : <Far. Gölgelek.
s.+ dur 261a/7
- şayru** : Hasta.
ş. 187a/6
ş. olmazsız 189b/13
ş. olmazuz 189b/12
ş. olur 189b/11
- sebeb** : <Ar. Neden.
s. 155b/2, 234a/11, 255a/5,
259b/8
s.- i ğazā 209a/15
s.+ den 150b/15, 156a/2, 255a/2
s.+ dendür 141a/12
s.+ i 154a/3, 163a/1, 181a/13
s.+ iy+ ile 155b/11
s. oldu 141b/7

secde : <Ar. Yere kapanma.
s. 164b/15
s.+ de 236b/4
s.+ dür 236b/6
s. eyledi 136b/15, 164b/14,
166a/6, 166a/8, 201b/14, 211a/5
s. eylediler 157a/15, 166a/10,
237a/11
s. eyledün 198b/8
s. eyler 235b/7, 247a/10
s. eyleye 251a/5
s. eyleyüp 198b/9
s. iderken 236b/4
s. iderler 234b/13, 234b/15
s. itdürdi 144b/1
s.+ si 165b/7, 185b/10, 218b/2
s.+ sinde 166a/7, 235b/7
s.+ ye 262b/1

sefâhat : <Ar. Akılsızlık.
s. 147b/14

sefer : <Ar. Yolculuk, savaş.
s.+ de 145a/10, 167b/6, 197a/2,
253a/11
s.+ den 188b/1, 253a/10, 253a/9
s.+ dür 253a/7
s. itdi 224a/8
s.+ ün 253a/6

segirt - : Koşmak, koşturmak.
s.- mesi 263a/7

sehâvet : <Ar. Cömertlik.
s. 244a/9
s.+ i 185a/8
s. iderler 243b/1
s.+ ine 225b/8

seher : <Ar. Seher vakti.
s. 235a/11

sehl bin sa'd : Medineli sahabi.
s. 192b/13

sehv : <Ar. Hata, yanlış.
s. 230a/14

sekerât : <Ar. Ölmek üzereyken gelen dalgınlık.
s.- ı mevdi 221a/1

sekerâti'l-mevt : <Ar. Ölmek üzereyken gelen dalgınlık, ölüm sarhoşluğu.
s. 255a/2

sekiz : Sayı; sekiz.
s. 213b/7, 249a/11, 263a/10
s. eyleye 229b/7

sekiz biñ : Sayı; sekiz bin.
s. 164a/14

sekizinci : Sekizinci.

s. 226b/4, 249b/5
s. olıcağ 206a/6

sekrān: Cehennemde olan bir dağın ismi.

s. 138a/11

seksen: Sayı; seksen.

s. 149a/7, 261a/13

seksen altı: Sayı; seksen altı.

s. 225a/15

selām: <Ar. Selam, esenleme.

s. 136b/10, 137b/14, 137b/15,
167a/12, 174b/6, 194b/4, 199a/1,
219b/13, 253b/6, 257a/13, 262b/3

s.+ dan 174b/8

s. eyle 168b/6, 217a/7, 219a/6

s. eyledi 223b/7, 262a/1

s. eyler 136b/12, 139a/15,
194a/10, 194a/13, 194b/14, 197a/8,
198b/15, 199b/15, 199b/2, 199b/5,
200a/7, 201a/7, 202a/12, 222b/15,
226b/7

s. eylerin 199b/10

s.+ m 136b/11, 189b/3

s. ider 227b/2

s. idesiz 189b/2

s.+ umı 216b/13

selāmet: <Ar. Esenlik, kurtuluş.

s. 142b/15, 252b/1

s. eyledi 155a/3

s. eylesün 143a/1

selāmu'llāh: Allah'ın selamı.

s.+ i 200b/12

selāṭin: <Ar. Sultanlar.

s. 257a/6

selb: <Ar. Ortadan kaldırma.

s. eyledi 180b/9

selīm: <Ar. Doğru, kusursuz, sağlam.

s. 167b/3

selmān: bkz. *selmān-ı fārisī*

s.+ ı 228a/14

selmān-ı fārisī: Ebû Abdullāh Selmān el-Fārisī (ö. 36/656), İran asıllı sahabi.

s. 216b/13

selsebīl: <Ar. Cennette bulunan pınarlardan biri.

s. 177b/7, 250a/8

sem'an: <Ar. İştirak.

s. 219b/13

semāviyye: <Ar. Göğe ait, Allah'tan gelen.

kütüb-i s. 171a/14	s.+ mi 200b/1
	s.+ de 135b/10, 201b/1, 223b/14
semere : <Ar. Yemiş, meyve.	s.+ dedür 179b/13
ş.- i maḥabbetdür 157a/3	s.+ den 139b/11, 141b/2, 174b/3,
	175b/6, 176b/5, 177b/15, 178a/14,
semī ^{̄c} : <Ar. Allah'ın güzel	195a/7, 195a/9, 197a/8, 197b/12,
isimlerinden biri, her şeyi işiten.	200a/8, 203b/9, 214a/6, 218b/15,
s. 160a/6	240a/4, 243a/8, 247a/7
s. olduğu 160a/6	s.+ dendür 178b/9
	s.+ i 136b/12, 138b/4, 141a/8,
sem ^{̄c} : <Ar. Kulak.	172b/2, 173a/3, 182a/1, 185a/6, 186b/5,
s.+ i 193a/7	193b/9, 194b/5, 197b/13, 202a/12,
	205b/15, 206b/15, 208b/3, 213b/6,
sen : Sen; ikinci teklik kişi adılı.	217a/15, 217b/9, 218b/5, 220a/1,
s. 133b/4, 134b/10, 134b/11,	220a/10, 220b/4, 227a/11, 231b/13,
134b/12, 134b/15, 135a/14, 137b/13,	240a/5, 242a/11, 242b/9, 249b/10,
137b/14, 137b/15, 139a/7, 139b/12,	255b/12, 255b/9
146b/11, 146b/12, 148b/1, 149a/15,	s.+ üñ 134a/7, 134b/15, 141a/8,
151a/4, 169a/15, 169a/7, 172b/7,	168a/11, 175a/12, 175b/7, 176b/11,
175a/15, 175b/1, 176b/5, 179a/1,	176b/5, 176b/7, 179b/5, 180a/6, 183b/4,
181b/15, 185a/1, 186b/5, 188a/2,	183b/8, 184a/1, 184b/14, 185a/3,
188a/5, 192a/5, 193b/8, 195a/5,	188a/6, 194a/10, 195a/13, 195a/14,
198a/15, 198b/1, 198b/8, 201b/9,	195a/4, 196b/12, 200b/5, 201b/8,
204b/6, 210a/12, 210a/7, 210a/8,	202a/1, 206a/7, 212a/13, 214b/14,
211a/2, 212a/12, 213a/15, 215b/12,	216b/14, 217b/11, 217b/2, 218a/10,
218b/15, 219b/15, 220a/4, 224b/5,	218a/3, 218a/8, 219b/5, 219b/7, 220a/5,
227b/4, 228b/4, 230b/1, 230b/9, 231b/2,	220a/6, 220a/8, 220a/9, 221b/12,
231b/5, 231b/7, 237b/6, 238b/10,	223b/2, 225a/3, 230a/15, 230b/12,
240a/2, 241b/4, 241b/5, 242a/12,	230b/5, 231b/6, 232b/11, 237b/11,
243a/13, 243a/9, 250b/5, 250b/6	240a/3, 241a/9, 241b/5, 241b/6,
s.+ daḥı 195a/10, 207b/4,	242a/12, 242a/8, 245a/6, 249b/10,
245a/6, 249b/11	261a/8

s.+ üñ+ ile 133a/5, 169a/8,
185a/3

s.+ üñdür 200b/13, 247a/4,
247b/2

şenā : bkz. *şenā*'
ş. eyledi 216a/12

şenā' : <Ar. Övme, övgü.
ş. itdi 187b/10

sencileyin : Senin gibi.
s. 208b/14, 230a/13

şeniyye : <Ar. Seniyye Dağı.
ş.- tağına 192b/1

ser-cümle : <Far. + Ar. Tamamiya,
bütün, hep.
s. 225b/14

ser-ḥōş: <Far. Alkollü bir içki sebebiyle
kendini bilemez duruma gelmiş kimse.
s. eyledi 139b/9
s. oldı 139b/9

ser-ḥōşlġ : <Far. + Tr. Sarhoşluk.
s.+ ı 221a/2

server : <Far. En önde gelen kimse.
s.+ idür 224a/5, 226a/15

serzeniş : <Far. Sitem.
s. 213b/3

setr : <Ar. Kapama, örtme, gizleme.
s. eyle 242b/11
s. idüp 158b/13

sev - : Sevmek.
s.- diler 134a/12
s.- düğüm 240b/6
s.- düğün+ için 231b/14
s.- dük 259a/7
s.- e 248a/5
s.- eler 237b/2, 248a/4
s.- er 187b/5, 247b/15
s.- erdi 140a/2, 161a/10, 168a/5,
171b/12

s.- erdüm 140a/2, 161a/10
s.- erin 184a/10, 185b/10,
186a/13, 193a/7, 223a/9, 231a/14,
231a/3, 231b/14, 242a/2, 243b/7
s.- erler 146b/5
s.- erse 223a/9, 243b/6
s.- ersem 187a/16
s.- ersin 169a/8, 227b/3
s.- gil 193a/1
s.- megün 178b/3
s.- mek 181b/8, 254b/15,
257b/15
s.- mekde 252b/4
s.- mekden 255b/14
s.- mekdür 181b/9, 253b/10

s.- mese 231a/4
s.- mesün 184b/5
s.- meye 184a/10
s.- mezdi 167b/1
s.- mezin 187a/7, 223a/10,
231a/6
s.- mezse 223a/9
s.- se 184a/10, 185b/9, 186a/12,
187b/5, 231a/2, 247b/14, 262a/6
s.- sem 193a/7
s.- üñ 223a/7

sevāb : <Ar. Sevap.

s. 173b/8, 197a/12, 241b/9,
246a/13, 252b/1, 264a/3
s.+ dan 189a/7
s.+ ı 194b/8, 197a/10, 238b/6,
238b/7, 261a/2, 264a/8
s.+ ın 133a/8, 145b/9, 185b/6,
194a/12, 194b/10, 262b/3, 263b/5
s.+ ına 194b/9
s.+ ınca 241b/9
s.+ ımı 242b/2
s.+ ları 245b/5

sevdā : <Ar. Eski tıpta insanın yapısını etkilediği kabul edilen dört maddeden biri.

s. 166b/4

sevde : Sevde bint Zem'a (ö. 23/644), Hazret-i Muhammed'in hanımı..

s. 227b/15

sevdür - : Sevdirmek.

s.- ürin 184a/11

sevgi : Sevgi.

s.+ sidür 261a/4

s.+ sinden 147a/3

sevgü : Sevgi.

s.+ mden 178b/4

s. olmasun 178b/4

sevgülü : Sevgili.

s. 139a/3, 139a/4, 148a/10,
226a/13, 230a/15, 247a/15

s.+ dür 176b/7, 187a/5, 210b/5,
226b/12, 230a/7, 231a/7

s. olmaya 248a/4

s.+ sidür 208b/6

s.+ sin 179a/1

sevin - : Sevinmek.

s.- diler 207a/3

seviş - : Birbirini sevmek.

s.- eler 181a/5

seyr : <Ar. İzleme; ilerleme.

s. eyledi 152b/9

s. ider 152b/5

seyyāh: <Ar. Gezgin.
s.+ lar 241a/2

seyyārāt : <Ar. Gezegenler.
kevākib-i s.+ ı 166a/2

seyyidü'l-enbiyā'ı ve'l-mürselin : <Ar.
Peygamberlerin, nebilerin efendisi,
Hazret-i Muhammed.
s. 162a/7

seyyi'āt : <Ar. Günahlar, kötülükler.
s. 239a/4, 244b/9
s.+ ın 239a/1, 239a/11

seyyid : <Ar. Önder, efendi.
s.+ idür 235b/1
s. oldı 137b/5
s.+ ümüz 207b/11

seyyide'l-mürselin : <Ar.
Peygamberlerin efendisi.
s.+ dür 153a/4

seyyidī: <Ar. “Efendim” anlamına
gelen Arapça bir hitap sözü.
s. 235a/14

seyyidi'l-mürselin : <Ar.
Peygamberlerin efendisi.
s. 162b/1, 216b/7, 261b/7

seyyidü'l-'ālemīn : <Ar. Alemlerin
efendisi.
s. kıldum 231a/9

seyyidü'l-kāyināt : <Ar. Kainatın
efendisi.
s. 173b/12
s.+ ı 191b/8
s.+ uñ 153a/7

şı - : Bozguna uğratmak, yenmek.
ş.- dı 147a/8, 211a/1, 213a/5
ş.- dılar 211a/1, 212b/6
ş.- duñuz 210b/15
ş.- madılar 212b/12
ş.- yup 211b/1

şiddik : <Ar. Sözü doğru, Allah'a sadık
olan kimse.
ş. 224a/5
ş.+ lere 195b/1, 203a/6
ş.+ leruñ 246b/10

şidretü'l-müntehā : <Ar. Cennetin son
noktasında bulunan ağaç.
s. 173a/15
s.+ da 176a/10, 220a/10,
243b/12

s.+ dan 176a/2
s.+ nuñ 173a/13
s.+ ya 174a/8, 175b/14
s.+ yadan 173a/13

s.+ yı 174b/2

şifat : <Ar. Sıfat, özellik.

ş. 154a/9

ism-i ş. 154b/1

ş.- ı celâliyyeyi 158a/12

ş.+ a 154a/5

ş.+ dur 170a/10

ş.+ ı 258b/8

ş.+ lar 254a/10

ş.+ uñuz 229a/3

şifât : <Ar. Sıfatlar, özellikler.

ş.- ı 'izâmınuñ 223a/13

ş.- ı kemâl 259a/3

ş.+ da 252b/14

ş.+ ında 154b/15

ş.+ ların 163b/5

şifâtiyye : <Ar. Sıfatlarla ait.

ta'ayyünat-ı ş.+ yı 162a/13

şifatu'llâh : <Ar. Allah'ın sıfatı.

ş. 170b/15

ş.+ dan 154a/4

ş.+ dur 170a/8

şığ - : Sığmak, girmek.

s.- maya 227b/4

şığ - : Sığmak, girmek.

ş.- maz 206b/5, 215a/15

sığın - : Sığınmak.

s.- urın 141b/2

şığın - : Sığınmak.

ş.- dı 152b/7

ş.- ur 256b/15

ş.- urın 214a/5

s.- uñ 256b/13

şıq - : Sıkma.

ş.- a 248b/9

şıla : <Ar. Sıla-ı rahm, akrabalar ile iyi ilişkiler kurma.

ş.- ı rahm idersin 169a/7

şin : <Ar. Arap alfabesinin on ikinci harfi.

s. 148a/7

şın - : Bozguna uğramak, yenilmek.

ş.- dı 214a/2

ş.- dılar 211b/13, 214a/9

şındı : Makas.

ş. 256b/10

şine : <Far. Bağır, göğüs.

s.+ sinde 247a/12, 247a/13

sır : bkz. *sırr*

s. 173b/7, 176a/14

s.+ dur 187a/16

s.+ ların 184a/15
s.+ larına 163a/6
s.+ larumdan 184a/13

s. kıldı 176a/11
s.+ larumdan 187a/16
s.+ umdur 195b/5

sır - : Isırmak.
s.- madı 167b/2

siccīn : <Ar. Cehennemde yer alan bir vadinin adı.

s.+ e 249b/5

şırāṭ : <Ar. Sırat köprüsü, ahirette cehennem üzerine kurulacak olan köprü.

siḥir : bkz. *siḥr*

s. 234a/15, 234b/1, 234b/2
s.+ dür 151a/3

ş. 177a/10, 184b/2, 220b/9,
224b/11, 226a/7, 262b/12

s.+ dan 177b/6

ş.+ ı 263b/3

ş.+ uñ 261a/8

siḥr : <Ar. Sihir, büyü.

s. 234a/13

s.+ i 234a/14

şırāṭi'l-müstakim : <Ar. Hakikate götüren doğru, gerçek yol.

ş. 155a/11

sil - : Silmek, temizlemek.

s.- di 194a/5, 207a/12

s.- erdi 212a/9

sırr : <Ar. Sır, giz, aklın erişemediği şey.

s. 176a/12

s.- ı aḥkām 156b/7

s.- ı ḳābe 163b/8

s.- ı rabb 176a/11

s.- ı rūḥı 246b/5

s.- ı vaḥdetden 156b/7

s.+ ı 158b/10, 176a/9

s.+ ımı 187b/1

s.+ ımdan 255a/9

s.+ ımı 156b/6

silāḥ : <Ar. Saldırmak veya savunmak amacıyla kullanılan her türlü araç.

s.+ ın 213a/12

s.+ umdur 258a/2

siḥek : Sinek, uçan böceklerin ortak adı.

s. 136a/5, 167b/2, 242a/3

sirke : Sirke, ekşitilmiş üzüm suyu.

s. 150a/14

si-şinbih : <Far. Üçüncü gün, salı.

s. 240b/2

siyer : <Ar. Hazret-i Muhammed'in hayatının anlatıldığı eserlere verilen bir isim.

ehl-i s. 206b/12

s.+ de 214b/10

siz : Siz; ikinci çokluk kişi adı.

s. 148a/11, 148a/12, 148b/3, 149b/4, 166a/13, 186b/11, 186b/6, 193b/14, 205a/3, 205b/6, 210b/15, 216b/14, 216b/7, 216b/8, 229a/4, 233a/6, 233b/2, 235a/12, 235a/3, 235a/4, 235b/10, 235b/13, 236b/14, 237a/2, 237a/7, 238a/2, 245b/3, 245b/7, 250a/1, 254a/6

s.+ den 150a/8, 189a/3, 189b/14, 190a/1, 194a/1, 216b/4, 229a/3, 233a/13, 233b/9, 234b/14, 235a/1

s.+ e 135a/5, 138b/14, 143a/10, 147b/6, 148a/10, 148a/11, 148a/12, 187a/11, 194a/1, 198b/5, 213b/2, 213b/3, 215b/11, 218b/12, 218b/13, 218b/14, 232b/9, 233a/11, 233b/8, 237a/8, 247b/12, 257a/10

s.+ i 147b/4, 147b/5, 149a/3, 186b/13, 189b/7, 198a/9, 201b/6, 205b/4, 220a/13, 221b/1, 233b/7

s.+ ler 239b/11

s.+ leri 240a/13

s.+ ün 186b/10

s.+ üñ 148b/1, 148b/9, 186b/13, 186b/9, 189a/4, 189a/7, 189b/1, 189b/3, 193b/13, 193b/14, 204a/5, 207b/10, 209b/13, 229a/3, 236a/13, 244b/1, 254a/11, 257a/10, 257b/9

s.+ üñ+ ile 247b/11

soğ - : Sokmak, girmesini sağlamak.

s.- arlar 153a/15

soğak : <Ar. Sokak.

s.+ lara 236a/12, 236a/5

şol : Sol yön.

ş. 165a/10, 172b/12, 178a/12, 202b/4, 233a/14, 234b/8, 234b/10
ş.+ ına 201a/3, 201a/5, 239a/2, 239a/3

ş.+ ında 238b/15

ş.+ ındadır 239a/10

ş.+ ındağı 239a/1

ş.+ ındağına 239a/4

ş.+ umdan 173a/4

soñ : Son.

s.+ ında 240a/12

şoñra : Sonra.

ş. 133a/12, 133a/3, 133b/11, 134a/11, 134a/6, 134b/1, 134b/3, 134b/5, 134b/8, 134b/9, 135a/1, 135a/5,

136a/12, 136a/6, 136a/7, 136b/4, 206a/14, 206b/4, 207b/8, 208a/1,
137a/2, 139b/1, 141a/11, 142a/15, 208a/2, 208a/5, 208a/7, 208a/8, 208b/1,
143b/4, 143b/7, 144a/5, 145b/11, 208b/12, 208b/2, 208b/8, 209a/4,
147a/11, 147b/10, 149a/8, 149b/1, 209a/8, 209b/13, 210b/10, 210b/13,
150a/8, 150b/10, 150b/11, 150b/6, 211a/13, 211b/10, 212b/11, 212b/4,
150b/8, 151a/14, 151b/14, 151b/8, 213b/7, 214a/10, 214a/12, 214a/7,
152a/11, 152a/15, 152a/3, 152a/5, 214b/2, 214b/7, 215a/1, 215a/8,
153a/6, 153a/7, 153b/7, 154a/15, 215b/10, 215b/13, 215b/9, 216a/13,
154b/4, 156b/4, 157a/1, 157b/6, 216a/2, 216a/5, 216a/7, 216b/15,
158a/12, 158a/2, 158b/15, 158b/7, 216b/6, 217a/11, 217a/14, 217b/15,
159a/7, 159b/14, 159b/2, 160a/11, 217b/3, 218b/12, 219a/1, 219a/4,
160a/4, 160b/8, 161a/15, 161b/14, 219b/10, 220a/13, 220b/2, 220b/3,
161b/15, 162a/1, 162b/3, 163a/13, 221a/13, 221a/7, 222b/6, 224a/2,
164a/12, 164a/7, 164b/11, 164b/4, 224a/6, 224a/7, 224a/8, 224b/12,
164b/5, 164b/6, 164b/9, 165a/11, 225a/1, 225a/14, 225b/12, 225b/3,
165a/12, 165a/13, 165a/15, 165a/7, 226a/10, 226a/6, 226a/8, 226b/9,
165b/1, 165b/15, 165b/5, 165b/8, 227a/2, 227b/11, 227b/14, 227b/8,
166a/10, 166b/5, 168a/1, 168a/3, 228a/1, 228a/2, 228a/5, 228b/9, 230a/4,
168b/14, 169a/4, 169b/4, 170a/3, 230a/5, 230a/9, 232b/10, 238a/10,
171b/5, 172a/11, 172a/12, 172b/14, 238a/2, 239b/15, 240b/4, 241a/15,
172b/7, 173a/1, 173a/11, 173a/2, 242b/10, 243b/10, 245b/11, 247a/10,
173a/4, 173a/6, 173a/8, 173b/4, 173b/7, 248b/7, 249a/15, 249a/8, 250a/12,
174a/13, 174b/12, 174b/9, 175a/6, 251b/1, 252a/2, 252a/3, 252a/9, 253a/4,
177b/10, 179b/8, 180b/10, 183b/11, 253b/4, 254a/4, 257a/9, 258a/14,
183b/12, 183b/13, 183b/14, 183b/7, 258b/10, 259a/2, 259b/7, 259b/9,
183b/8, 184b/3, 186a/2, 186b/1, 263a/5
191b/15, 191b/3, 192a/2, 192a/3, ş. ola 152a/1
194b/11, 195b/9, 197b/2, 198b/14,
199a/1, 200a/10, 200a/6, 201b/14, **şoñrađı : Sonraki.**
202b/4, 202b/6, 204a/11, 204a/15, ş. 207a/8
204a/8, 204a/9, 204b/10, 204b/6,
205a/6, 205b/1, 205b/11, 205b/3, **şoñuci : Sonuncu.**

- ş. 192b/15
- sor -** : Sormak.
s.- arlar 246b/15
- şor -** : Sormak.
ş. 193b/5, 256a/12
ş.- a 167b/5, 186b/6, 196b/6
ş.- a geldiler 226a/1
ş.- a gele 250a/11
ş.- a gelene 237b/4
ş.- a gelse 237b/5
ş.- a varmañ 257a/13
ş.- alum 186b/5
ş.- am 227a/4
ş.- an 222a/10
ş.- arın 220a/7
ş.- ayın 168a/15, 207b/3,
219b/12
ş.- dı 133b/2, 137a/10, 144a/5,
149a/6, 194b/12, 195b/15
ş.- dı oldu 194b/10
ş.- dı+ ki 222a/9
ş.- dılar 136a/15, 168a/14,
168a/8, 200a/12, 225a/5, 226b/11,
227a/5
ş.- duğum 220a/7
ş.- dum 222a/12, 256a/12,
257b/12
ş.- ma 256a/13
ş.- mağa 186b/4
ş.- mazın 231b/10
- şorıcı** : Sorucu, soru soran.
ş.+ lar 248a/10, 248b/1
- şorul -** : Sorulmak.
ş.- ursın 192b/15
- şovu -** : Soğumak.
ş.- madı 140a/11
- sovuğ** : Soğuk.
s.+ da 253b/5
s.+ dan 242a/6
s.+ larda 253b/4
- şovuklğ** : Soğukluk.
ş.+ ı 224b/2
- sög -** : Sövmek, hakaret etmek.
s.- diler 209b/2
s.- medi 167b/8
- söyken -** : Uzanmak, yaslanmak.
s.- di 217a/6, 218b/8, 219a/5
- söyle -** : Söylemek.
s.- di 133a/12, 138a/9, 142a/2,
142a/9, 142b/4, 143a/3, 152b/11,
167a/10, 189a/11, 200b/14, 242a/11
s.- diler 189a/12, 226a/12
s.- düğünüz 189a/12
s.- düm 142a/2, 177b/2
s.- düñ 177b/1, 204a/15, 213b/11

s.- medi 200b/13
s.- mediler 212b/15
s.- mek 184a/3
s.- mekden 249a/5
s.- mekdür 184a/6, 185a/14,
253b/9
s.- memege 142a/12
s.- meñ 142b/2, 148a/9, 148b/12
s.- meyeler 181b/11
s.- meyem 142a/11
s.- mez 149a/13, 214b/11,
242b/10
s.- mezler 146b/7
s.- miş ola 142b/3
s.- ñ 142b/2
s.- r 136a/14, 141a/11, 167a/12,
184b/12, 241b/12
s.- rdi 138a/6, 138a/7
s.- rsin 219a/13
s.- rsiz 146b/13
s.- se 171b/13, 237b/10, 239b/2
s.- ye 168a/13, 172a/4, 246b/4
s.- yelüm 142b/2
s.- yem 142a/12
s.- yenüñ 239b/4

söyleş - : Söyleşmek.

s.- diler 237a/6
s.- eler 184b/2

söylet - : Söyletmek.

s.- düm 242a/5

söyün - : Sönmek.

s.- di 166b/13

söyündür - : Söndürmek.

s. 231a/14
s.- ürdüm 231a/15

söz : Söz, laf.

s. 142b/4, 147a/12, 170b/15,
171a/3, 171b/15, 178b/4, 187b/12,
222a/14, 242a/4, 246a/12
s.+ den 134b/11
s.+ e 140b/8, 223a/1
s.+ i 136b/15, 138a/14, 141a/6,
144a/12, 148b/10, 190a/6, 195b/12,
197b/7, 206a/10, 207b/7, 211b/4,
211b/6, 217a/13, 218a/14, 222a/3,
222a/8, 226a/11, 258b/9
s.+ in 138b/6, 151a/3, 151a/5,
231a/5, 237b/10, 237b/13
s.+ inden 219a/12
s.+ ler 214b/10, 220b/11
s.+ leri 143a/3, 146b/7, 182a/14,
200b/13, 220b/3, 231b/1, 255b/9,
258b/1, 258b/3, 258b/4, 258b/6, 258b/7,
258b/9

s.+ leri olaydı 181b/7

s.+ leridür 187a/3

s.+ lerin 151b/10, 185b/1,
187a/3

s.+ ümden 178b/4

s.+ ümüze 190a/13

s.+ üne 218a/15

s.+ üñe 192a/7

şu : Su.

ş. 134a/8, 138b/12, 138b/3,
140a/8, 140b/15, 141b/11, 141b/9,
148b/1, 148b/2, 149a/10, 149b/14,
149b/15, 152b/10, 153b/4, 165b/14,
168b/1, 179b/3, 212b/14, 220a/15,
220b/8, 221a/14, 221a/4, 221a/5,
242a/11

ş.+ dan 134a/9, 152b/9

ş.+ lar 178a/8

ş. oldı 165b/14

ş.+ y+ ile 144b/4, 144b/8

ş.+ ya 140b/13, 153b/3

ş.+ yı 148a/14, 250a/8

ş.+ 'yı 141b/8, 141b/9

ş.+ yı+ 'ile 166b/6

ş.+ yın 213a/7

ş.+ yından ola 184b/8

ş.+ yuñ 148a/13

su'adā' : <Ar. Kutlu, mübarek
kimseler.

s.- ı mālīkīnden olasın 252b/4

su'āl : <Ar. Soru.

s. 248b/15

s.- i hikmet 173b/11

s. eylediler 244b/10, 249a/10,
249a/2

s. eyledüm 172b/10, 248a/8

s. eylerlerse 162b/14

s. eyleseler 191a/1, 191a/9,
191b/1, 191b/7, 251b/5, 255a/3,
259a/11, 259b/12

s. eyletmez 184b/1

s.+ i 194b/12

s. iderler 210b/2

s. itdüm 176b/12

şubḥ : <Ar. Günün başlangıcı, sabah
vakti.

ş. olunca 243a/5

sucūd : <Ar. Secde etme.

s.+ ı 208b/9

suç : Suç, kabahat, günah.

s.+ ını 157b/4

s.+ ların 231b/7

s.+ unı 195b/10

şuffe : <Ar. Medine' de evleri
olmayan sahabilerin barınıp ilim
öğrendiği yer.

aşḥāb-ı ş. 228b/10, 229a/2

aşḥāb-ı ş.+ ye 228b/15

şuḥf : (Ar. şuḥuf) Allah'ın dört kutsal
kitap dışında başka peygamberlere
göndermiş olduğu vahiyleri içeren
sayfalar.

- ş.+ ı 170a/5
- şulb** : <Ar. Nesil, soy.
ş.- ı ādeme 164b/5
ş.+ ından 144b/11
- sulṭān** : <Ar. Hükümdar.
s. oldı 133a/15, 165b/2
s. olmazsın 243a/13
s.+ uñ 215a/5
- sulṭānū'l-‘ālemeyn** : <Ar. İki dünyanın da sultanı anlamına gelen ve Hazret-i Muhammed için kullanılan bir söz.
s. oldı 163b/8
- şumt** : <Ar. Sessizlik.
ş. 184a/2
ş.+ ı 148b/11
ş.+ uñ 184a/6
- şūr** : <Ar. Kıyamet günü İsrail'in üfleyeceği sur.
ş. 230a/3
- surāka** : bkz. *surāka bin mālīk*
s. 205b/13, 205b/14, 206a/4,
206a/8, 206a/9, 206b/1
s.+ nuñ 206a/4
s.+ ya 206a/15
s.+ 'yı 206a/3
- surāka bin mālīk** : Surāka b. Mālīk (ö. 24/645), Tâif Seferi'nden sonra Müslüman olan sahabi.
s. 205b/11
- sūre** : <Ar. Kur'an-ı Kerim'in yüz on dört bölümünden her biri.
s. 168b/12, 168b/13, 177b/10,
190a/6
s.+ de 254a/8
s.+ dür 177b/12
s.+ leri 169b/13
s.+ si 168b/12, 168b/15, 169a/2,
234b/10, 234b/9, 254a/7
s.+ sidür 168b/13, 168b/14,
177b/12, 197a/9
s.+ sin 177b/14, 177b/4, 177b/8,
197a/11, 197a/13, 197b/3, 204b/14,
235a/2, 235a/4, 235a/5, 241b/13
s.+ sinüñ 174a/12, 203b/11
s.+ ye 259a/10, 259a/11
s.+ 'yi 177b/13
- şūret** : <Ar. Görünüş, biçim.
ş. 219a/7, 229a/15
aḥsen-i ş. 157a/11, 164b/13
ş.- i kevnîyyede 161b/15
ş.+ de 144a/15, 154a/14, 154a/7,
155a/1, 157a/13, 230a/9
aḥsen-i ş.+ de 157b/2
‘ālem-i ş.+ de 156b/13, 162a/3

‘ālem-i ş.+ e 157b/7, 158a/3,
158a/14, 161a/5, 161b/3

ş.+ i 151a/14, 165b/6

ş.+ in 151a/12

ş.+ inde 152b/3, 157a/9,
164b/10, 172b/5, 219a/8, 237a/10,
238a/15, 248b/6,

251b/2, 251b/3

ş.+ inde eyle 151a/5

ş.+ inden 171b/8, 171b/9

ş.+ ine 141a/15, 150b/9,
151a/12, 151a/14, 171b/10, 171b/11,
171b/8, 250a/13,

250a/14

ş.+ ini 165a/14, 165b/8

ş.+ ler 251b/7

ş.+ üme 151b/4

şüretlü : <Ar. + Tr. Görünüşü herhangi
bir özellikte olan.

s. 145a/13

ş. olup 248a/14

şusuz : Susuz, suyu olmayan.

ş. 212b/15, 220b/8

suṭūḥ : <Ar. Yüzeyler.

ş.- ı āyāt-ı bāhirāt 153a/5

sübḥāna’ llāhi : <Ar. “Allah’ın her
türü kusurdan ve eksiklikten uzak

olduğunu kabul ederim.” anlamına
gelen Arapça bir söz.

s. 257a/14

sübḥānehu ve te‘ālā : <Ar. Her türlü
kusurdan ve eksiklikten uzak olan
Allah.

ḥaḳ- s. 164a/5

sübḥānī : <Ar. Allah’a ait.

cūd-ı s. 160b/7

sübḥāniyye : <Ar. Allah’la ait.

tecelliyāt-ı s.+ nūñ 207a/15

süci : İçki, şarap.

s. 173a/9, 179b/4, 196b/10,
234a/2

s.+ den 173a/10

südü : Süt.

s. 173a/8, 179b/3, 224b/2

s.+ i 143a/14, 173a/9

s.+ ümi 138b/5

süddī : Süddī (ö. 127/745), tefsir ve
hadis âlimi.

s. 175a/5

süflī : <Ar. Alçakta, aşağıda olan.

‘ālem-i s. 261a/14

şūlb : <Ar. Nesil, soy.
ş.+ inde 200b/6

sūleymān : Hazret-i Süleyman,
İsrailoğullarına gönderilmiş olan bir
peygamber, Hazret-i Davud'un oğlu.
s. 136b/6, 140b/2, 145a/5,
159a/15, 159b/10, 159b/3
s.+ uñ 136b/8, 153a/14, 159b/13

sūnnet: <Ar. Hazret-i Muhammed'in
Müslümanlar tarafından uyulması
gerekli olan söz ve davranışları.
ehl-i s. 258a/15
s.- i mü'ekkedür 261b/10
s.+ i 236a/7
s.+ idür 261a/4
s.+ ini 260b/15
s.+ lerdin 257b/12
s. oldı 208b/8
s.+ ümdür 257b/12

sūñük : Kemik.
s.+ ler 134b/7
s.+ lerüñ 245a/4

sūr - : Sürmek; yaşamak, geçirmek;
bir yöne doğru ilerletmek; yaymak,
sıvamak.
s.- di 224a/7, 226b/1
s.- er 244b/12, 244b/13
s.- erlerdi 213a/7

sūrūr : <Ar. Sevinç.
s. 250b/1

şa'bān: <Ar. Hicri ayların sekizincisi.
ş. 145b/5, 195a/13
ş.+ da 195a/13
ş.+ uñ 243a/3

şāfi'ī : bkz. *imām şāfi'ī*
ş. 262b/6

şāhid : <Ar. Tanık.
ş.+ dūr 155b/3

şāhnāme : Eser hakkında bilgi tespit
edilememiştir.
ş.+ de 205a/11

şāķī : <Ar. Hak katında makbul
olmayan kimse.
ş. 147b/5
ş.+ ler 233a/8
ş.+ lerdendür 233a/8

şāķir : <Ar. Şükreden kimse.
ş.+ lerdin eyle 150a/11

şāl : <Ar. Hırka, atkı.
ş. 227b/1

şām : Şam şehri, Orta Doğu'da yer
alan tarihi bir şehir.

ş.+ a 209b/8
ş.+ da 191a/3
ş.+ dan 192a/15

şāmil : <Ar. Kapsayan, içine alan.
ş.+ dūr 170b/3
ş. ola 158a/13

şān : <Ar. Ululuk, büyüklük.
ş.+ umuza 236b/13

şarāb : <Ar. Şarap.
ş. 139b/8
ş.+ ın 163a/10, 262b/15
ş.+ muñ 184b/8, 226a/14

şark : <Ar. Doğu.
ş.+ uñ 180b/1

şa'yā : İsrailoğullarına gönderilmiş
olan bir peygamber.
ş. 133a/1
ş.+ nuñ 133a/1
ş.+ yı 133a/2

şāyed : <Far. Muhtemelen, belki.
ş. 206a/15

şāz : <Far. Neşeli, sevinçli.
ş. 211a/14
ş. olan 187a/7
ş. oldılar 206b/13

şeceretü'l-yaķin : <Ar. Hazret-i
Muhammed'in nurundan yaratılmış dört
budaklı ağaç.
ş. 164b/9

şefā'at : <Ar. Bir suçun bağışlanması
için kul ile Tanrı arasında aracı olma.
ş. 164a/11, 164b/3, 194a/15,
195a/6

ş.+ e 235b/13
ş. eyle 194b/1, 195a/6, 231b/5
ş. eyleyem 223a/2
ş. eyleyicidür 261a/6
ş.+ i 194b/2, 200b/8
ş. idersin 220a/4
ş.+ inden 236a/7
ş.+ uñ 195a/14, 231b/6
ş.+ üñe 176b/11

şefā'atci : <Ar. + Tr. Şefaatçi, bir suçun
bağışlanması için kul ile Tanrı arasında
aracı olan kimse.
ş.+ si 222b/14

şefkat : <Ar. Sevgi, acıma, merhamet.
ş. eylemezsin 136a/10
ş. eylersin 136a/10
ş. idersin 169a/7
ş. idüp 227a/15
ş.+ ümdür 258a/3

şefkatlü : <Ar. + Tr. Şefkat sahibi, merhametli.

ş. 154b/2, 156b/10, 167b/4, 195a/9, 218b/15

ş. eyleyeyin 244b/2

ş.+ ven 217b/10

ş. eyleyeyin 244b/2

şehâdet : <Ar. Kelime-i şehadet; maddî âlem; Allah yolunda ölme.

ş. 216b/9

'âlem-i ş.+ e 164b/7

ş.+ ine 225b/9

şehîd : <Ar. Allah yolunda ölen kimse.

ş. 161a/7, 199a/13, 241b/10, 262a/9

ş. eyledi 137b/3, 212b/2

ş. eylediler 225a/14

ş.+ ler 184b/3, 250a/4, 263a/4, 263b/4

ş.+ lerdür 183b/2

ş.+ lere 203a/7

ş.+ lerün 226a/15, 249a/14

ş. oldu 133a/2, 139b/14, 139b/2, 161a/9, 226b/3, 227a/12, 227a/13

ş. oldılar 211a/6, 211b/12, 212a/2, 212b/12, 212b/15, 212b/9, 227b/6

ş. olduğundan 161a/8

ş. oldurdu 224b/15

ş. olmak 250a/3, 250a/5

ş. olur 227b/5, 250a/5

şehir : bkz. *şehr*

ş. 238a/13

ş.+ de 167b/6, 178a/2

ş.+ den 135a/11

şehr : <Far. Şehir, kent.

ş. 178a/2, 199a/15, 208a/1, 262b/11

ş.+ de 207a/5

ş.+ den 204b/14

ş.+ e 136a/12, 208a/1, 216a/2

ş.+ inde 136b/5, 226b/2

ş.+ ine 146b/1

ş.+ inün 166b/1

ş.+ lerde olmadılar 228b/13

ş.+ ümdür 242b/14

ş.+ ün 262b/11

şehvâniyye : <Ar. Şehvetle ilgili.

ağrâz-ı ş.+ den 253a/5

şehvet : <Ar. Şiddetli istek, arzu.

ş. 148b/15, 152b/9

ş.- i hissiyyedendür 255b/3

ş.+ i 141b/11

ş.+ in 245a/2

ş. oldu 148b/14

şek : bkz. *şekk*

ş. 190b/3, 223a/11, 259b/3

- ş.+ den 143a/2, 255b/13
- şekāvet** : <Ar. Sıkıntı içinde olmak.
ş. 194a/3
- şekk** : <Ar. Şüphe, kuşku.
ş.+ i 183b/8
ş. itdiler 183b/7
ş. olmaya 183b/11
- şemle** : <Ar. Baş örtüsü.
ş. 228a/15
- şems** : <Ar. Güneş.
ş. 147b/11, 191a/15, 235b/15,
257b/10, 257b/11, 257b/9
ş.+ i 165a/3, 166a/2
ş.+ üñ 178a/7
- şemsü'l-kevneyn** : <Ar. Dünya ve ahiretin güneşi.
ş. 191a/15
- şem'un** : Hazret-i İsa ile Hazret-i Muhammed arasında yaşamış olan ve İsrailoğullarına peygamber olarak gönderildiği rivayet edilen kişi.
ş. 150a/4, 150b/1
- şer** : bkz. şerr
ş. 134b/10, 243a/8
ş.+ den 256a/13
- şerāyi'** : <Ar. Şeriat kararları, hükümleri.
cemī'-i ş.+ i 215b/6
ş.+ yi 163a/13
- şeref** : <Ar. Yücelik, onur.
ş. 175a/13
ş.+ i 193a/1, 200b/7
- şerī'at** : <Ar. Dini kurallar bütünü, İslam hukuku.
ş. 229a/9, 254a/11, 257b/13
ş.+ de 259b/6
ş.+ den 190a/14
ş.+ ı 140b/13, 144b/9, 153a/10,
153a/12, 153a/14, 153a/9, 153b/2,
153b/5, 153b/6, 153b/8
ş.+ ını 153a/7, 163a/11
ş.+ i 191b/5, 200b/9, 245b/3
ş.+ inde 192b/6, 192b/7
ş.+ üñ 226a/6
- şerīf** : <Ar. Şerefli, kutsal.
ş. 217b/11, 219b/14, 219b/5
ş. oldu 158a/6
- şerr** : <Ar. Kötülük, fenalık.
ş. 240b/8
ş.+ e 173b/10
ş.+ i 134b/10, 182a/13, 182a/7,
238b/9, 240b/7
ş.+ inden 204a/15, 204a/7

ş.+ ini 253b/13

şerrîr : <Ar. Kötülük yapan kimse.
ş. 196b/9

şevk : <Ar. Şiddetli arzu, istek.
ş. 168a/5, 257b/15
ş.+ i 158a/11

şevvâl : <Ar. Hicri ayların onuncusu.
ş. olunca 213b/12

şeybe : <Ar. Şeybe b. Osman (ö. 59/679), Hazret-i Muhammed'i öldürmek üzereyken vazgeçip Müslüman olan sahabi.
ş. 204a/8, 214a/3, 214a/5, 214a/6

şeyh : <Ar. Yaşlı kimse; bir tarikatın başında olan kimse.
ş. 145b/1, 145b/2
ş.+ leri 256a/7

şeyh ekmelü'd-dîn : Ekmelüddîn el-Bâbertî (ö. 786/1384), fıkıh âlimi.
ş. 260b/12

şeyh neevî : Nevevî (ö. 676/1277), hadis ve fıkıh âlimi.
ş. 180b/1

şeyh şadre'd-dîni'l-konevî : Sadreddin Konevî (ö. 673/1274), vahdet-i vücud düşüncesinin önemli temsilcilerinden biri.

ş. 190b/12

şeyhü'l-'arab : <Ar. Arap şeyhi.
ş. 180b/1

şeytân : <Ar. Şeytan, iblis.
ş. 133a/1, 139a/11, 139a/2, 139a/3, 139a/5, 140b/6, 143a/1, 169a/12, 181b/3, 185b/4, 233a/15, 243b/4, 254b/15, 260a/8
ş.+ dan 236a/1
ş.+ ı 178b/6
ş.+ lar 211a/11, 224b/10
ş.+ ları 196a/11
ş.+ uñ 147a/8, 166b/5, 182b/7

şîş : Hazret-i Şît, Hazret-i Âdem'in üçüncü oğlu.
ş. 154a/12, 154a/15, 154b/1, 154b/4
ş.+ e 164b/5, 225b/7
ş.+ uñ 154a/14

şiddet : <Ar. Bir güç derecesi, sertlik, aşırılık.
kâbil-i ş. 259b/15

şifa : <Ar. Onma, iyileşme, ilaç, derman.

ş. kılam 185b/2

şikâyet : <Ar. Yakınma, sızlanma.

ş. 183b/14

ş. eyledi 176b/14, 242a/6,

242b/3

ş. eyledüñ 135a/15

ş. eyleme 134b/14

ş. eylemese 192b/11

ş. ider 182a/2

ş. iderin 134b/15

ş. iderseñ 134b/15

şimdi : Şimdi, şuan.

ş. 137a/11, 150b/3, 178b/14, 198b/15, 248a/10, 250a/11, 250b/7

ş.+ den 153a/6, 163a/13, 172a/8, 252a/15

ş.+ yeden 203b/8

şimdiki : Şimdiki, bu andaki.

ş. 229b/13

şimdü : Şimdi, şuan.

ş.+ den 165b/10

şirk : <Ar. Allah'a ortak koşma.

ş. 233b/15, 235b/10, 263b/11

ehl-i ş. 208b/9

ş.- i ahfādur 263b/13

ş.- i aşğar 263b/15

ş.- i aşğardan 263b/14

ş.- i celīdür 263b/12

ş.- i ħafīdür 263b/12

ş.+ dür 263b/14, 264a/1

ş.+ üñ 181b/15

şirrīr : <Ar. Çok kötülük yapan kimse.

ş. 224b/13

ş.+ dür 243a/8, 256a/12

şol : Şu, o.

ş. 141a/6, 142b/15, 143a/1,

143a/2, 147b/3, 148a/11, 148a/12,

148a/13, 148a/14, 148b/10, 148b/5,

149a/10, 149a/11, 152a/10, 153a/2,

154a/12, 154a/13, 154a/3, 154b/2,

160b/13, 168b/15, 169a/1, 171a/1,

178b/11, 181b/12, 181b/13, 186a/15,

186b/1, 186b/2, 191b/10, 197b/4,

206b/4, 210a/13, 215b/10, 216a/5,

216b/9, 222b/11, 224a/11, 228b/3,

229a/2, 235a/11, 235b/10, 235b/9,

236a/15, 236b/4, 236b/6, 238b/1,

240b/8, 241a/9, 254a/3, 256a/2,

259a/11, 259a/15, 259a/7

ş.+ kadar 138a/1

ş.+ kim 153a/3, 219b/12

ş.+ dur 251b/13

şöyle : Şöyle, şu şekilde.

ş. 140b/4, 145b/3, 150b/9,
153b/11, 154a/4, 163a/6, 180b/2,
180b/7, 190b/2, 212b/13, 212b/15,
214b/11, 229b/3, 231a/14, 249b/2,
251b/13, 254b/8
ş.+ dür 211a/15
ş. oldı 134a/13, 157a/14, 212b/5

şu : Şu.
ş.+ ña 163a/8, 181a/4
ş.+ nı 172a/7, 185b/2, 189a/7,
216b/12, 238a/9
ş.+ nı+ kim 216b/11
ş.+ nlar 258a/14
ş.+ nlardan kıla 258b/12
ş.+ nlardur 187a/8, 260b/1
ş.+ nuñ 255b/12, 259b/7
ş.+ nuñ+ ile 259b/10

şu^{‘ā} : <Ar. Işın, ışık.
ş. 246a/2
ş.+ ı 245b/14

şu^{‘ayb}: Kur’an-ı Kerim’de adı geçen,
Medyen kavmine gönderilmiş olan bir
peygamber.

ş. 157b/15, 158a/3
ş.+ uñ 158a/11

şuṭṭar : <Ar. Aşk ve cezbe yoluyla
Allah’a ulaşmaya çalışan kimseler.
ş.+ lar 256a/7

şübhe : <Ar. Kuşku, tereddüt.
ş.+ ler 255a/2

şübhelü : <Ar. + Tr. Kuşku veren,
güven uyandırmayan.
ş.+ den 185b/6
ş.+ lerden 183b/15

şühedā[’] : <Ar. Şehitler.
ş.+ yı 165a/4

şükür : <Ar. Şükür, minnettarlık.
ş. eyle 242a/5
ş. eylemeye 182a/10
ş. eyleyeler 181b/11
ş.+ i 200b/9
ş. ideler 182b/1
ş. iderler 177a/2

şükür : bkz. *şükür*
ş. 184a/8, 189b/15, 190a/2
ş. eylediler 139a/1
ş. iderseñ 147a/13
ş. itdüm 183b/9
ş. itmek 150b/4

tā : <Far. Ta, değin, kadar.
t. 133b/10, 136b/5, 138b/3,
158b/3, 159b/15, 159b/2, 164b/6,
165a/6, 175a/12, 175a/14, 191a/6,
191b/5, 193b/9, 198a/3, 207a/4, 208b/1,
214a/11, 220a/8, 221b/5, 228a/14,

234a/15, 243a/5, 246a/11, 248b/9,
250b/3, 252b/4, 254a/12, 254a/13,
260b/8, 261b/5

ta'accüb : <Ar. Şaşma.

t. eyledi 137b/8, 145a/11, 146a/9

t. eyledüğün 145a/12

ta'aķķul : <Ar. Hatırlama.

t. itdi 257b/8

ta'alluķ : <Ar. İlgi, ilgili olma.

t.+ ından 261a/14

ta'alluķāt : <Ar. İlgiler, ilişkiler.

t. 170a/11

ta'ām : <Ar. Yemek.

t. 138b/2, 138b/8, 182b/3,
186a/2, 186b/10, 201b/4, 201b/5,
201b/11, 201b/13, 243b/1, 250b/15,
251a/4, 253b/6

t.+ dan 201b/12

t.+ ı 167a/15, 201b/12, 207b/6

t.+ ın 262b/15

t.+ lar 181b/14, 255b/10

t.+ ları 181a/7, 183a/11

t.+ larından 181a/6

t.+ larındandır 201b/13

t.+ uñı 181a/14, 193a/4

tā'at : <Ar. İbadet.

t. 137b/3, 168a/2, 176b/10,
176b/9, 182a/8, 185b/12, 258a/4

t.+ e 182a/1

t.+ inden 178b/10

t.+ ini 242b/12

t.+ üme 178b/3

t.+ uñ 133a/8

tā'aten : <Ar. İtaat ederek.

t. 219b/13

ta'ayyünat : <Ar. Meydana çıkmalar,
belirmeler.

t.- ı şifātiyyeyi 162a/13

tabaķ : <Ar. Tabak, kap.

t. 166b/10, 236b/10

t.+ lar 146a/9

tabaķāt : <Ar. Zümreler, sınıflar.

t. 241a/2

tabīb : <Ar. Doktor.

t. 143b/9

tābi' : <Ar. Bağlı, bağımlı.

t. olanlar 171a/4

t. oldılar 141a/14, 144a/12

t. olmak 254b/14

t. olursavuz 257a/14

tābūt : <Ar. Ölmüş kişilerin içine
konulduğu sandık.

- t. 159a/13
t.+ a 143b/14
t.+ ı 143b/15, 247b/9
t.+ lar 138a/13
t.+ uñ 138a/13
- tāc** : <Far. Taç, değerli taşlarla süslü başlık.
t.+ dur 261a/8
t.+ ı olsun 249/15
t.+ lar 178a/6
- ṭad -** : Tatmak.
ṭ.- ayduñ 181b/5
- ṭad** : Tat.
ṭ.+ ın 186a/5
- tafşīl** : <Ar. Ayrıntılı olarak anlatma, açıklama.
t. 215a/14
t. eyleyelüm 260b/8
- tafşīlen** : <Ar. Ayrıntılı olarak, bütün ayrıntıları ile.
t. 162a/3
- ṭağ** : Dağ.
ṭ. 138a/10, 145a/10, 249b/3
ṭ.+ a 149a/5, 168b/2, 211b/7
ṭ.+ da 149a/5, 211b/9
ṭ.+ ına 211b/7
- ṭ.+ lara 138a/15
ḥıra- ṭ.+ ına 168a/4, 168b/2
kāf- ṭ.+ ına 144a/5
seniyye- ṭ.+ ına 192b/1
ṭūr- ṭ.+ ına 191a/10
ṭūr- ṭ.+ ında 177b/1
ṭūr- ṭ.+ ınıñ 175a/14
ṭ.+ lar 173b/1
ṭ.+ ları 240b/1
ṭ.+ uñ 138a/11
- ṭağıdıcı** : Dağıtıcı, dağıtan.
ṭ. 200a/5
- ṭağıl -** : Dağılmak.
ṭ.- dı 201a/15
ṭ.- dılar 211b/13
ṭ.- miş 134b/6, 134b/7
- tağyīr** : <Ar. Değiştirme.
t. eylediler 233b/15
- tāhā** : <Ar. Kur'an-ı Kerim'in yirminci suresinin adı.
ṭ. 241b/13
- taḥayyür** : <Ar. Şaşma.
t.+ i 145a/15
- taḥfīf** : Hafifletme.
t. itdüm 173b/6

- ṭāhir** : <Ar. Temiz.
 ṭ. 203a/5, 228a/3, 251a/10
 ṭ. itdi 141a/8
 ṭ. ola 185b/15
 ṭ. oldı 137a/7, 142a/15, 208a/1
- ṭaḥīyyāt** : <Ar. Selamlar, dualar.
 t. 163b/8
 t.+ a 165b/7, 262b/2
- ṭaḥkīk** : <Ar. İnceleme, ilahi gerçekleri anlayıp bilme.
 t. 207b/2
 ṭūr-ı t. 152b/1
- ṭaḥkīkāt** : <Ar. İncelemeler.
 t.+ ımı 163a/11
- ṭaḥşīl** : <Ar. Öğrenim.
 t. itmeklik 234a/15
- ṭaht** : <Ar. Taht, hükümdarın koltuğu.
 t.+ a 159b/10
- ṭā'ife** : <Ar. Bölük, insan topluluğu.
 ṭ. 210b/6
 ṭ.+ nūñ 210a/4
- ṭāk** : <Far. Kubbe.
 ṭ.+ ı 166b/12
- ṭākat** : <Ar. Güç, derman.
- ṭ. 173b/3, 220a/1, 240a/6
 ṭ.+ i 191a/11
- ṭaḥdīr** : <Ar. Allah'ın ezelde olmasını istediği şeyler.
 t. eyledi 241a/6
 t. itdūñ 134b/10
- ṭaḥdīs** : <Ar. Kutsallık, kutsal sayma.
 t. 155b/10
 maḳām-ı t.+ de 154b/8
 t.+ inden 155a/9
- ṭaḥrīr** : <Ar. Anlatma, beyan etme.
 t. eyleyeyin 252a/15
- ṭaḥşīrlık** : <Ar. + Tr. Suçluluk, kusurluluk, eksiklik.
 t. 239b/15
- ṭaḥşīrlig** : <Ar. + Tr. Suçluluk, kusurluluk, eksiklik.
 t.+ in 251b/14
- ṭaḥvā** : <Ar. Allah'tan korkup dinin yasakladığı şeylerden kaçınma ve yalnızca ibadet ile meşgul olma.
 t. 259b/8
 ehl-i t.+ ya 259b/5
- ṭalāk** : <Ar. Boşamak, boşanmak, evliliği sona erdirmek.

- t. 203a/13
- ṭaleb** : <Ar. İstek.
 t. 259b/6
 t. eyledi 257b/4
 t. eyleñ 147b/4
 t. eylese 257b/2, 257b/3
- ṭalḥa** : Talha b. Ubeydullah (ö. 36/656), ilk Müslümanlardan ve cennetle müjdelenen on sahabiden biri.
 t. 212a/2, 228a/11
- ṭalḥa bin ‘abdu’llāh** : Talha b. Abdullah (ö. 97/715), Medine kadısı ve valisi.
 t. 228b/8
- ṭālib** : <Ar. Talep eden, isteyen.
 t.- i esrār-ı ilāhī 153a/1, 153b/11, 163a/7, 163b/3, 165b/10, 251b/13
 t.- i esrār-ı ilāhiyye 263b/8
 t.+ lerüm 181a/5
- tām** : <Ar. Eksiği olmayan, bütün.
 ḥuzūr-ı t. 152b/7
- ṭam** : Dam.
 t. 216a/10
- ṭama** : <Ar. Açgözlülük.
 t.+ larına 257a/6
- tamām** : <Ar. Eksiği olmayan, bütün.
 t. 134a/12, 134b/9, 145a/9, 160a/9, 174a/11, 206a/6, 218b/13, 252b/15
 t. eyledi 225b/4, 225b/5
 t. ola 159b/3
 t. oldu 141b/13, 152a/7, 155a/8, 155b/9, 159a/6, 159b/13, 160b/6, 160b/7, 161b/14, 162a/5, 169b/4, 215b/8, 220b/11, 225b/15
 t. oldıy+ ise 158a/10
 t. olsa 242b/9
 t. olup 134b/8
- tāmme** : <Ar. Eksiksiz, bütün, tam.
 ma‘rifet-i t.+ dūr 255a/6
- tāmmet** : <Ar. Felaket, kıyamet günü.
 t.- i kübrāda 252b/1
- ṭamu** : Cehennem.
 t. 184a/15, 196a/7, 196a/9, 202a/4, 230b/13, 240a/5, 241a/8, 241b/2, 241b/3, 261a/8
 t.+ da 147b/4, 250a/2, 256b/14, 261a/13
 t.+ dadur 214b/15
 t.+ dan 145b/9, 197b/1, 216a/14, 240a/6, 258a/14, 260b/6, 264a/4
 t.+ nuñ 196a/12

ṭ.+ ya 230b/10, 230b/11,
231a/15, 235b/5, 241b/5, 256b/4,
256b/8, 258a/8

ṭ.+ yı 198a/11, 230b/3, 231a/14,
231a/15, 241a/8, 247b/8

ṭ.+ 'yı 198a/10

ṭamulıḳ : Cehennemlik.

ṭ.+ dur 195b/3, 238a/9, 256b/1,
258a/13

ṭanıṣ - : Danışmak.

ṭ.- dı 204b/5

ṭ.- dılar 205b/11

ṭańırı : Tanrı, Allah.

t. 151b/9, 169a/8, 208b/2,
212b/14, 230a/7, 248a/10

t.+ dan 136b/1, 141b/2

t.+ nuń 134a/13, 146b/11,
146b/12, 151b/7, 191b/3, 210b/8,
247a/4

t.+ sı 236b/3

t.+ sın 193b/8

t.+ ya 140b/9, 175a/10, 175a/9,
181b/11, 184a/7, 208b/6, 223a/11,
244b/2

t.+ yı 223a/11

ṭańırılıḳ : Tanrılık.

t. 198a/1

ṭanuḳ : Tanık, şahit.

ṭ.+ lardur 239a/8

ṭ. olğıl 215b/12

ṭ. oluń 188a/6, 233a/7, 233b/2,
235a/12, 235a/4, 235b/10, 236b/14,
237a/2, 238a/2, 250a/1

ṭanuḳlıḳ : Tanıklık, şahitlik.

ṭ. 187b/2

ṭanuḳluḳ : Tanıklık, şahitlik.

ṭ. 161a/9, 166a/8, 196b/11,
239b/11, 245a/15, 245b/2

ṭap - : Tapmak, kulluk etmek.

ṭ.- anlar 216a/1

ṭ.- arlar 146b/2

ṭ.- arlardı 166b/13

ṭ.- arsa 222a/5, 222a/6

ṭ.- dılar 154b/14, 234a/3

ṭ.- madı 188a/13

ṭ.- mań 149a/3

ṭaraf : <Ar. Yan, yön.

ṭ.+ dan 212b/1, 216a/11, 238b/8

ṭ.+ ı 229b/3

ṭ.+ ına 213a/14

cemī' -i ṭ.+ lardan 180b/14

cemī' -i ṭ.+ ları 165a/8

cemī' -i ṭ.+ larına 180b/11

ṭāriḥ : <Ar. Tarih.

- ehl-i t. 152a/9
t.+ den 162a/6
- ṭarīk** : <Ar. Yol.
ṭ.- i hüzinde 157b/6
ṭ.+ inde 160b/9
ṭ.- i maḥabbetde 158a/1
- ṭarīkat** : <Ar. Yol, kendi içerisinde belli kuralları ve ilkeleri olan Tanrı'ya ulaşma yollarından her biri.
ṭ. 257b/13
- ṭās** : <Ar. Tas, yayvan kap.
ṭ. 166b/6, 226a/2, 226a/3
ṭ.+ dan 226a/10, 226a/5, 226a/7, 226a/8
- ṭaşavvur** : <Ar. Hayal etme.
t. itdūñ- 252b/3
- ṭaşdīk** : <Ar. Doğrulama, onaylama.
t. idüp 252b/3
t. itmek 190b/9
- ṭaş** : Taş.
ṭ. 133b/6, 145a/10, 145a/13, 148b/3, 212b/1, 242b/3, 242b/4
ṭ.+ a 148a/13
ṭ.+ dañ 155b/6
ṭ.+ ı 148a/15, 242b/4
ṭ.+ lar 167a/12, 169b/12
- ṭ.+ uñ 145a/11
- ṭaşra** : Dış, dışarı.
ṭ. 150a/2, 204b/15
- ṭatlu** : Tatlı.
ṭ.+ dur 226a/11, 226a/6, 226a/7, 226a/9
ṭ. olurdu 178a/8
- ṭavāf** : <Ar. Bir şeyin etrafını dolaşma.
ṭ. eylediler 165b/1
ṭ. ider 251b/8
ṭ. iderdi 256a/11
- ṭavar** : Davar, binek hayvanı.
ṭ.+ a 167b/11
- ṭavr** : <Ar. Durum, vaziyet.
ṭ.- ı taḥkīk 152b/1
- ṭāvūs** : <Ar. Tavus kuşu.
ṭ. 164b/10, 164b/13
ṭ.- ı melā'ike 232a/15
ṭ.+ uñ 164b/12, 165a/4, 165a/5
- tāyib** : (Ar. ta'yīb) Kınama, ayıplama.
t. olsa 249b/12
- ṭaytūs** : bkz. *uṣṣyū*
ṭ. 151a/11

ṭayy : <Ar. Üzerinden geçmek.
ṭ.- ı mekân eyleye 191a/8
ṭ.- ı zamân 191a/8

ṭayyib : <Ar. İyi, güzel.
ṭ. 208a/1

ṭayyibât : <Ar. İyi, güzel işler.
ṭ.+ ina 257a/11

ṭayyibe : <Ar. Medine'ye verilen isimlerden biri.
ṭ. 208a/2

taẓarru' : <Ar. Yalvarma.
ṭ. eyledi 168b/3
t. eyleyüp 233a/10
ṭ.+ in 168b/4

tāze : Taze, yeni.
t. 145a/14

ta'ẓīm : <Ar. Saygı gösterme.
t. 147b/9
t. eyleyüp 242b/9
t. iderler 213a/9
t. itmek 210b/3, 264a/5

ta'ẓiye : <Ar. Başsağlığı dileme.
t. iderler 219b/8

te'ālā : <Ar. "Yüce olsun" anlamına gelen, Allah, Tanrı ve Hak kelimelerinden sonra kullanılan Arapça bir söz.

t. 250a/12

allāh- t. 152b/2, 163a/7,
171b/13, 172b/2, 205a/10, 208b/12,
210a/15, 214b/8, 216a/5, 219b/9,
234a/5, 235b/15, 258b/5

bi'izni'llāhi- t. 143b/7, 202b/1

haḡ- t. 178b/9, 196b/12, 213b/6

ḡak- t. 164b/11, 175b/4

ḡak- t. 133a/12, 133a/3, 133a/5,
133a/7, 133a/8, 133a/9, 133b/3, 133b/8,
133b/9, 134a/1, 134a/2, 134a/9, 134b/1,
134b/11, 134b/12, 134b/2, 134b/3,
134b/9, 135a/14, 135a/2, 135a/7,
135a/8, 135b/10, 135b/6, 135b/8,
136a/12, 136a/9, 136b/11, 137a/11,
137a/12, 137a/14, 137a/15, 137b/10,
137b/14, 137b/2, 137b/3, 138b/14,
139a/14, 139a/7, 140a/1, 140a/6,
140b/3, 141a/1, 141a/3, 141a/8, 141a/9,
141b/14, 141b/2, 141b/4, 141b/8,
142a/3, 142b/10, 142b/11, 142b/13,
142b/7, 142b/9, 143a/8, 144a/14,
144a/15, 144a/6, 144b/1, 144b/10,
144b/12, 144b/13, 144b/14, 144b/15,
144b/2, 144b/3, 144b/4, 144b/6, 144b/7,
144b/9, 145a/11, 145b/11, 145b/13,
145b/4, 145b/7, 146a/10, 146a/15,
146a/4, 146a/6, 146a/9, 146b/13,

146b/15, 146b/4, 147a/11, 147a/7, 178b/15, 179a/15, 179b/12, 179b/5,
147b/12, 147b/2, 147b/9, 148a/9, 179b/7, 180a/12, 180a/14, 180a/4,
148b/7, 149a/10, 149a/12, 149a/14, 180b/10, 180b/3, 180b/8, 181a/10,
149a/8, 149b/6, 150a/7, 150b/15, 181a/12, 181a/14, 181a/15, 181a/2,
150b/3, 150b/8, 151a/12, 151a/9, 181b/10, 181b/2, 181b/4, 181b/7,
151b/10, 151b/3, 151b/4, 152a/1, 182a/5, 183a/1, 183a/9, 183b/15,
152a/11, 152a/6, 153b/13, 154a/12, 183b/2, 183b/4, 183b/6, 184a/5,
154a/3, 154a/9, 154b/10, 154b/14, 184b/10, 184b/12, 185a/3, 185a/7,
154b/15, 154b/2, 155a/15, 155a/3, 186a/12, 186a/14, 186a/9, 186b/15,
155a/5, 155b/14, 155b/15, 155b/3, 186b/3, 186b/5, 186b/7, 187a/14,
156a/1, 156a/12, 156a/14, 156a/4, 187a/15, 187a/5, 187a/8, 187a/9,
156a/5, 156b/15, 157b/11, 157b/12, 187b/1, 187b/10, 187b/11, 187b/12,
158b/1, 158b/11, 158b/14, 158b/8, 187b/15, 187b/3, 187b/7, 187b/9,
159a/10, 160a/1, 160a/10, 160a/7, 188a/1, 188a/12, 188a/4, 188a/8,
160b/15, 160b/2, 161a/9, 161b/1, 188a/9, 188b/10, 188b/2, 188b/6,
161b/2, 161b/8, 162a/15, 162a/8, 189a/14, 189b/7, 189b/9, 190a/11,
162b/15, 162b/2, 162b/3, 163a/2, 190a/13, 190b/10, 191a/8, 191b/1,
163b/15, 163b/4, 164a/1, 164a/8, 191b/4, 191b/8, 192a/8, 192b/10,
164b/15, 164b/5, 164b/8, 164b/9, 192b/8, 193a/3, 193a/5, 193b/10,
165a/1, 165a/13, 165a/7, 165b/1, 193b/12, 193b/4, 193b/7, 193b/8,
165b/13, 165b/15, 165b/6, 165b/8, 194a/10, 194a/13, 194a/2, 194b/12,
167b/2, 168b/5, 170a/9, 171a/3, 171b/1, 194b/13, 194b/3, 195a/11, 195a/4,
171b/2, 171b/4, 173a/10, 173b/9, 195a/6, 195a/8, 195b/11, 195b/4,
174a/1, 174a/14, 174a/15, 174b/12, 195b/8, 196a/13, 196a/3, 196a/9,
174b/13, 174b/7, 175a/14, 175b/6, 196b/14, 196b/15, 196b/2, 196b/5,
176a/1, 176a/13, 176a/14, 176a/2, 197a/11, 197a/13, 197a/14, 197a/7,
176b/1, 176b/13, 176b/14, 176b/3, 197b/1, 197b/10, 197b/4, 197b/9,
176b/4, 176b/7, 176b/9, 177a/11, 198a/11, 198a/4, 198a/8, 198b/11,
177a/13, 177a/14, 177a/7, 177a/9, 198b/14, 198b/9, 199a/10, 199a/4,
177b/1, 177b/10, 177b/12, 177b/2, 199b/10, 199b/12, 199b/15, 199b/2,
177b/4, 177b/5, 177b/7, 177b/8, 177b/9, 199b/5, 199b/7, 200a/12, 200a/7,
178a/13, 178a/15, 178a/9, 178b/14, 200b/4, 201a/6, 201b/11, 202a/11,

202a/2, 202a/4, 202b/9, 203a/2, 203a/3, 203a/7, 204b/11, 204b/2, 204b/3, 205a/10, 205b/3, 205b/6, 206a/11, 206a/2, 208b/9, 209a/1, 209a/10, 209a/13, 210a/3, 210b/1, 213a/2, 213a/5, 213b/11, 214a/10, 214a/5, 214b/6, 215a/6, 215b/6, 216b/11, 216b/3, 216b/5, 216b/6, 216b/9, 217a/12, 217a/6, 217b/10, 217b/9, 218a/8, 218b/15, 219a/10, 219a/5, 219b/5, 220a/9, 220b/2, 221b/1, 222b/1, 222b/15, 223b/15, 223b/7, 223b/9, 224a/14, 224b/4, 225a/3, 225a/5, 225b/4, 226b/7, 227a/11, 227a/6, 227a/8, 227b/2, 229a/10, 229b/15, 229b/2, 229b/6, 230a/10, 230a/12, 230a/4, 230a/8, 230b/10, 230b/13, 230b/3, 230b/6, 231a/1, 231a/2, 231a/3, 231a/4, 231a/7, 231b/13, 231b/15, 231b/5, 231b/8, 231b/9, 232a/3, 232b/10, 232b/12, 232b/15, 232b/2, 232b/5, 232b/6, 233a/1, 233a/11, 233a/3, 233a/4, 233a/5, 233a/6, 233a/8, 233b/14, 233b/7, 233b/9, 234a/10, 234a/12, 234b/13, 234b/15, 234b/3, 234b/6, 235a/12, 235a/13, 235a/15, 235a/3, 235a/7, 235a/9, 235b/11, 235b/8, 235b/9, 236a/15, 236a/2, 236a/8, 236b/11, 236b/13, 236b/2, 236b/4, 236b/8, 237a/1, 237a/12, 237a/13, 237a/14, 237a/7, 237a/9, 237b/1, 237b/12, 237b/15, 237b/3, 237b/6, 238a/13, 238a/2, 238a/5, 238a/7, 238a/8, 238a/9, 239a/15, 239b/11, 239b/3, 240a/10, 240a/12, 240a/15, 240a/5, 240b/4, 240b/7, 241a/1, 241a/14, 241a/15, 241a/6, 241a/8, 241b/10, 241b/13, 241b/15, 241b/4, 241b/9, 242a/11, 242a/13, 242a/15, 242a/2, 242a/4, 242a/7, 242b/14, 242b/3, 242b/5, 242b/9, 243a/1, 243a/11, 243a/14, 243a/4, 243a/7, 243b/12, 243b/5, 243b/6, 243b/9, 244a/10, 244a/11, 244a/2, 244a/3, 244a/4, 244a/5, 244a/8, 244a/9, 244b/14, 244b/5, 245a/1, 245a/13, 245a/15, 245a/3, 245b/2, 245b/3, 245b/4, 245b/6, 246a/5, 246a/6, 246b/3, 246b/4, 247a/10, 247a/6, 247a/7, 247a/9, 247b/1, 247b/3, 248b/12, 248b/15, 248b/3, 249a/3, 249a/7, 249a/8, 249b/12, 249b/9, 250a/4, 250a/6, 250a/9, 250b/11, 250b/13, 250b/3, 250b/4, 251a/11, 251a/14, 251a/2, 251a/4, 251a/5, 251a/6, 251a/8, 251a/9, 251b/2, 251b/3, 251b/8, 252a/1, 252a/5, 252a/6, 252a/8, 252b/15, 252b/5, 254a/8, 254b/11, 255a/13, 255a/14, 255a/4, 257a/15, 258a/14, 259b/11, 259b/9, 261a/13, 261b/5, 261b/8, 262a/1, 262a/15, 262a/6, 262a/9, 262b/10, 262b/3, 263a/10, 263a/11, 263a/12, 263a/6, 263a/8, 263b/5, 263b/6, 264a/10

inşā' a'llāhu- t. 153a/8, 163a/15,
165b/12, 172a/9, 187a/4, 229b/13

ḳāle'llāhu- t. 140a/14, 144a/13,
151a/1, 163b/10, 163b/13, 169b/9,
172a/12, 203b/12, 224a/9, 229a/13,
238b/14, 251b/12, 259a/8

ḳavlūhu- t. 142a/3

allāh- t.+ dan 138a/5, 152b/13,
173b/4

ḥaḳ- t.+ dan 152a/5, 160b/1,
208a/13, 219a/2, 250a/3, 258b/11

allāh- t.+ dandur 152b/13,
259b/3

allāh- t.+ nuñ 247a/4

ḥaḳ- t.+ nuñ 133a/11, 138b/15,
142a/5, 155a/6, 156b/1, 160a/6, 172a/8,
176b/12, 180b/14, 191b/9, 219a/3,
223b/12, 229b/13, 232b/8, 234b/6,
236a/12, 240b/9, 241b/7, 248b/10,
252b/9, 255b/1, 256b/2, 260a/3

allāh- t.+ ya 152b/7, 253a/10,
254b/13

ḥaḳ- t.+ ya 188a/3, 260a/4

allāh- t.+ yı 257b/2

tebaşşur : <Ar. Göz açıklığı.

t. itdi 180b/14

tebber : Hazret-i Harun'un oğlunun adı.

t. 226b/8

teberrük : <Ar. Uğur sayma.

t. 190b/15, 209b/6

tecellā : bkz. *tecellī*

t.- ı 'ām eyledi 223b/9

tecellī : <Ar. Görünme, meydana
çıkma.

t.- i ḥāş eyledi 223b/10

t. eyledi 180b/10

t. itmekde 155b/2

tecelliyāt : <Ar. Görünmeler, zuhur
etmeler.

t.- ı sübhāniyyenüñ 207a/15

tecerrüd : <Ar. Uzaklaşma,
soyutlanma.

t. 154b/7

tedbīr : <Ar. Önlem.

t. eylediler 204a/2

cemī' -i t.+ leri 204a/4

tedebbür : <Ar. Düşünme.

t. 180b/14

te'emmül : <Ar. İyice düşünme.

t. idüp 257b/7

teferrüc : <Ar. Gezinti.

t. iderdi 166b/3

tefrīd : <Ar. Yalnızca Allah ile meşgul olma.

t. 155b/10

tefrīkāt : <Ar. Ayrılıklar, farklılıklar. aḥkām-ı t.+ ını 153a/6

tefriḳa : <Ar. Ayırma.

t. itdüğinden 252a/2

tefsīr : <Ar. Kur'an-ı Kerim'i yorumlama, açıklama.

t. 215a/14, 225a/9

ehl-i t. 137a/4, 140a/3, 151b/2,

166a/6, 238b/15

t.+ de 153a/2, 234a/9

t.+ den 190b/3

t.+ e 171a/1

t. eylemek 226a/9

t.+ lerde 154a/3, 190b/6, 209b/6

tefsīr : Ebu Bekr Necmüddîn-i Dâye'nin "Aynü'l-hayat ve et-Te'vîlâtü'n-necmiyye" adlarıyla anılan tefsir kitabı.

t.+ inde 261a/14

tefsīr : bkz. *tefsīr-i kebīr*

t.+de 147a/6

tefsīr-i beḡavī: bkz. *beḡavī tefsīri*

t.+ de 192a/1

tefsīr-i ebü'l-leyṣ : bkz. *ebü'l-leyṣ tefsīri*

t.+ de 190a/7

tefsīr-i ḳāzī : Beyzâvî'nin (ö. 685/1286) "Envârü't-tenzîl" adlı tefsir kitabı.

t.+ de 171b/12

tefsīr-i kebīr : Fahreddin er-Râzî'nin (ö. 606/1210) "Mefâtiḥü'l-gayb" adlı tefsir kitabı.

t.+ de 193b/3, 234a/9, 264a/3

tefsīr-i ḳuṭribī : Muhammed b. Ahmed Kurtubî'nin (ö. 671/1273) "el-Câmi' li-ahkâmi'l-kur'an" adlı tefsir kitabı.

t.+ de 214a/14

teftezânî : Teftâzânî (ö. 792/1390), çok yönlü alim ve mutasavvıf.

t. 171a/4

te'ḥīr : <Ar. Erteleme, geciktirme.

t. eyledi 218b/9

t. itdi 159a/14

tekbīr : <Ar. İslam dininde Allah'ın yüceliğini anmak için söylenen "Allahu ekber" sözü.

t. olsun 178b/5

tekebbür : <Ar. Büyüklenme,
kibirlenme.

t. olur 182a/2

tekmîl : <Ar. Tamamlama.

t. itmege 163a/14

telâkî : <Ar. Kavuşma, buluşma.

t.- i rûhânî 171a/15

telâkî : bkz. *telâkî*

t.+ si 220b/4

telef : Yok etme, mahvetme.

t. eyle 238b/11

temiz : Temiz, pak.

t. eyle 134a/6

temsîlât : <Ar. Temsiller, örnekler.

t.+ ımı 163a/11

ten : <Far. Beden, vücut.

t. 180a/14, 180b/4, 180b/5,
180b/6

t.+ i 249b/4, 249b/5, 249b/6,
249b/7

t.+ ine 177b/13

t.+ üñ 261a/5

tenbîhi'l-gâfilîn : Ebü'l-leys es-
Semerkandî tarafından yazılmış olan bir
vaaz ve nasihat kitabı.

t.+ de 202a/10

tenzîh : <Ar. Allah'ın bütün eksiklik ve
kusurlardan arınmış olduğunu
benimseyip bunu ifade etme.

t. 155a/1, 155b/10

t.+ e 154b/15

t.+ inden 155a/9

terbiyet : <Ar. Terbiye, eğitme.

t. iderler 146b/5

tercümân : <Ar. Çevirmen, bir şeyi
anlatmaya yardımcı olan kimse.

t. eylemezin 184b/2

tereddüd : <Ar. Kararsızlık.

t. itdügüm 193a/9

t. itmezin 193a/9

terk : <Ar. Bırakma.

t. eyledi 149b/4, 176a/10,
236a/7, 245a/2, 250a/10

t. eylemek 252b/11

t. eylemekden 202a/5

t. eylemeñ 198a/9, 263b/7

t. eyleñ 149b/5, 235b/13

t. eylese 196b/10, 196b/2,
236a/6, 260b/10, 261a/13, 261a/9,
261b/14, 262a/2, 264a/1
t. eyleyen 262a/3
t. eyleyenüñ 262a/3
t. eylesin 149b/13
t. eyleyüp 149a/5, 183b/8,
253b/15, 254a/1
t. iderin 136b/14
t. iderlerdi 173a/8
t.+ ine 255b/14
t. itdüm 149b/10
t. itmiş 145a/9

terkīb : <Ar. Bir araya getirme,
birleştirme.

t. 171a/8
t. itdi 233b/13

tertib : <Ar. Düzenleme.

t. 145a/1, 241a/3, 252b/7

tesbīh : <Ar. Allah'ın bütün
eksikliklerden arındırılmış olduğunu
dile getirme ve onu kutsal sayma.

t. 174a/14
t. eyledi 164b/11, 165a/11
t. eyleye 136a/2
t. ide 185b/15
t. iderken 142a/1
t. iderler 232b/12, 242a/12
t.+ üñüzi 236a/2

teşbīh : <Ar. Benzetme, Tanrı ile
yaratılanlar arasında benzerlik kurma.

t.+ de 155a/1
t.+ den 155a/3
ehl-i t. olup 154b/14

teşrī'āt : <Ar. Dini hükümler koyma.

hükkām-ı t.+ ını 153a/6

tetābi' : (Ar. tetābu') Aralıksız birbiri
ardından gelme.

t.- i āṣār 190b/15

tetmīm : <Ar. Tamamlama.

t. 163a/13

tevaḫḫuf : <Ar. Bekleme.

t. eyledi 192a/7

tevātir : bkz. *tevātūr*

t.- i aḥbār 190b/14

tevātūr : <Ar. Bir haberin, hadisin yalan
söylemeyeceğine inanılan birden çok
kimse tarafından bildirilmesi.

t. 170a/9

tevāzu' : <Ar. Alçak gönüllülük.

t.+ a 255b/14
t. itdüğinden 167a/15

tevbe : <Ar. Tövbe, yapılan bir günah veya suçtan pişman olup bir daha yapmamayı ifade eden söz.

t. 135a/7, 147a/15, 239a/5, 264a/8

t.- i naşüh 264a/15

t. eyledi 206a/6

t. eylemese 264a/7

t. eylemezse 239a/5

t. eyleñ 236a/13

t. eylese 188a/3, 195a/12, 195b/9, 199b/11, 199b/13, 199b/3, 199b/8, 245a/1, 264a/11

t. eyleye 139a/6

t. eyleyüp 135a/7

t. idenleri 196a/14

t. idenün 188a/3

t. ider 243a/1

t. iderler 200a/2

t. iderse 199b/6

t. iderseler 195a/15

t. itmek 264a/14

t.+ si 185a/12

t.+ sin 199b/13

t.+ sini 195b/10, 199b/3

teveccüh : <Ar. Bir yöne doğru yönelme.

t. eyledi 168b/2, 210a/14

t. itdüm 154a/2

tevekkül : <Ar. Allah'a teslim olma, Allah'a güvenme, bir iş yaptıktan sonra gerisini Allah'a bırakma.

t.+ den 181a/3

t. eyleye 185b/11

t. ideler 181b/13

t. iderseñ 147b/1

tevfik : <Ar. Allah'ın yardımı.

t. 229b/14

tevhiid : <Ar. Allah'ın birliği, Allah'ın birliğine inanma.

t. 155b/10, 255a/14, 258a/14

t.+ e 155a/10

kemâl-i t.+ e 170a/12

t. ider 231a/8

t. iderdi 231a/11

te'vil : <Ar. Başka bir anlam verme.

t. eyledüñüz 224b/3

t. eylemeyince 226a/5

tevrât : <Ar. Hazret-i Musa'ya indirilen kutsal kitap, dört kutsal kitaptan biri, Yahudilerin kutsal kitabı.

t. 134a/3, 134a/5, 153b/5, 158b/3, 177b/9

t.+ da 147a/5, 152a/8, 153a/3, 163b/6, 177b/11, 196b/4

t.+ dan 161b/9

t.+ dur 134a/12

t.+ ı 133b/15, 134a/10, 134a/12,
134a/4, 134b/9, 137b/11, 142b/9,
158b/3, 170a/5
t.+ uñ 134a/9

tevvāb: <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, kullarının tövbelerini çokça kabul eden.

t. 157b/15
t.+ dur 157b/14

tırnaķ : Tırnak.
t.+ laruma 224b/2

ticāret : <Ar. Alışveriş.
t.+ i 228b/12
t. itmege 209b/8

timsāh: <Ar. Akarsularda yaşayan, kalın derili, iri bir sürüngen hayvan.
t. 251a/9

toĝ - : Doĝmak.
t.- a 137b/8, 152a/3, 152a/4,
192a/15
t.- anlara 143b/5
t.- ar 140b/6
t.- ar+ idi 244b/15
t.- arsa 190a/1
t.- dı 137a/3, 137b/10, 140b/9,
141b/13, 146a/11, 152b/11, 166a/6,

191a/5, 192b/3, 226b/6, 226b/9,
227b/10, 227b/13
t.- dılar 227b/12
gün-ki t.- dum 143a/1

toĝru : Doĝru.
t. 259a/7

toĝur -: Doĝurmak.
t.- dı 142a/9, 166a/15
t.- dum 142a/2
t.- maķ 142a/6
t.- ması 141b/14
t.- sa 189b/15
t.- ur 143a/13

toķ : Tok, doymuş, aķ olmayan.
t. olmaķdur 185a/13
t. olsa 182a/1

toķsan : Sayı; doksan.
t. 211a/10, 225a/15

toķsan sekiz : Sayı; doksan.
t. 137b/9

toķsan toķuz : Sayı; doksan dokuz.
t. 137b/8, 248b/11

toķun - : Dokunmak.
t.- a 182a/7
t.- dı 133b/6

.- maya 224a/3

.- mışca 195a/1

ouz : Sayı; dokuz.

. 184a/3, 227b/15, 228a/5

.+ ı 148b/13

ouz bi : Sayı; dokuz bin.

. 164a/14

ouz yz elli : Sayı; dokuz yz elli.

. 210a/11, 211a/11

ol - : Dolmak.

.- dı 221b/11

.- mayay+ idi 237a/4

oldur - : Doldurmak.

.- alar 248b/7

.- ayın 187a/11, 187a/13

.- urın 147a/4, 189b/8

olu : Dolu.

. ola 187a/7

on : Giysi, kıyafet.

. 168b/8

.+ ı 142a/15, 227b/4, 227b/5

.+ ıdur 227b/4

.+ lar 212b/8

.+ ların 222b/7

onat - : Donatmak, giydirmek.

opra : Toprak.

.+ a 252a/2

.+ ı 243b/2, 252a/3

.+ ındandır 243a/12, 243b/2

.+ ını 231a/10

opra : Toprak.

. 133a/14, 149b/8, 167a/7,

176b/7, 180a/2, 180a/3, 180a/6,

204b/13, 205a/3, 205a/4, 214a/8,

238a/11, 242a/10, 249b/9

.+ dan 191b/11, 233a/13

.+ dur 180a/8

.+ ları 202a/8

opolu : Dopdolu, tamamen dolu.

. 236b/10

oyur - : Doyurmak, beslemek.

.- am 186b/9

.- mışca 195a/1

uda : Dudak.

.+ ları 221a/6

fn : <Ar. Nuh tufanı, Hazret-i Nuh zamanında btn dnyayı kapladığına inanılan şiddetli yamur.

.+ dan 144a/5

l : <Ar. Sonu gelmeyen,
tkenmeyen.

.- i emel 237b/1

ur - : Durmak, beklemek; ayağa
kalkmak; srekliplik bildiren yardımcı
eylem.

. 149b/8, 172b/2, 202b/1

.- a 185b/11, 224a/6

.- alar 182b/8, 184b/7

.- an 218a/3, 219b/15

.- dı 136a/5, 137a/2, 138b/6,

145b/11, 145b/15, 150a/12, 164a/12,

164a/13, 164a/14, 164a/15, 164b/1,

164b/2, 164b/3, 164b/4, 165a/15,

193b/7, 208a/15, 208b/1, 213b/8,

215b/13, 233b/11, 254b/13

.- dılar 142a/14, 150b/9, 205b/2,

208a/5, 211b/9

.- mağa 219a/3

.- mağdan 141a/7

.- salar 182b/8

.- sun 135b/10, 146a/7, 220b/1

.- u- geldi 133a/6, 138a/14,

143b/15, 144a/1, 144a/3, 178a/12,

202b/2, 207a/7, 216a/12, 218b/9, 237a/2

.- u- geldm 172b/2

.- u- gelicek 262b/13, 263a/1

.- u- gelse 236b/15

.- u 243a/3, 245b/8

.- ur 148a/13, 168b/9, 205a/14,

217b/2, 230a/1, 249b/2

asılup- .- ur 249b/1

yazılup- .- ur 234b/9

.- urdı 141a/6

.- urken 192a/15

.- urlardı 173a/1

r : <Ar. Sina Dağı, Hazret-i
Musa'ya vahyin verildiği dağ.

.- tağına 191a/10

.- tağında 177b/1

.- tağınu 175a/14

urınağ : Tırnak.

.- ında 180a/2

ut - : Tutmak.

. 206a/3

.- a 160a/12, 211b/4

.- up 208a/4

utsağlık : Tutsağlık, esaret.

.- dan 197b/3

uz : Tuz.

. 150a/14

bber : <Ar. Hazret-i Harun'un
oğlunun adı.

t. 226b/10

krg : Tkrk.

t.- u 248a/12

tükür - : Tükürmek.

t.- medi 167b/9

t.- se 178a/8

u : <Far. Ve.

u. 211a/14, 221a/11, 222a/6

‘ubüdet : <Ar. Kulluk.

‘u. 261b/2

‘ubüdiyyet : <Ar. Kulluk.

‘u. 261b/1

uc : Uç.

u.+ ı 139a/11

u.+ ında 205b/9, 249b/13

uç - : Uçmak.

u.- ar 143a/13

u.- arlar 249a/15

u.- arlar+ idi 254b/3

u.- arlardı 161b/13

u.- dı 143b/2, 145b/15, 150b/8,

234a/3

u.- dılar 206b/3

uçmağ: Cennet.

u. 196a/7, 196a/8

u.+ a 145b/10, 147a/2, 174a/13,

177a/15, 178b/1, 181b/1, 182b/11,

184b/4, 194a/14, 204b/8, 207b/4,

216a/14, 220a/5, 220a/9, 223b/13,

223b/8, 223b/9, 230b/4, 230b/7, 230b/8,
235b/4, 237b/7, 241b/2, 241b/4, 256b/4,
260b/5

u.+ adur 253a/6

u.+ da 225a/7

u.+ ı 174b/2, 175b/5, 184b/3,

184b/6, 220a/4, 224a/15, 224b/11,

230b/3, 232b/15, 233a/1, 243b/10,

243b/14, 247b/8

u.+ ına 249a/12, 249a/13

u.+ ında 224a/9, 263a/8

u.+ ını 138b/10

u.+ uma 193b/15

u.+ umdan 183a/15, 183a/4

u.+ uñ 147a/2, 183a/2, 207b/6,

223b/6, 223b/7, 230b/6, 230b/8, 243b/9,

261a/8, 262a/2

uçmak : Cennet.

u. 166b/9, 175b/3, 177a/6,

177a/7, 177a/8, 184a/15, 186a/11,

196a/10, 196a/12, 196b/4, 201b/13,

207b/4, 212a/1, 213a/12, 220a/8,

220b/11, 225a/5, 226a/7, 227a/10,

241b/2, 241b/3, 242b/15, 247a/6,

254a/9, 262a/7, 262b/15

u.+ da 144b/2, 168b/3, 178a/1,

187a/1, 199a/14, 225a/4, 229a/4,

229a/5, 232b/6, 237a/3, 240a/13,

249a/14, 249b/3, 250a/2, 261a/7,

262b/11, 262b/15, 263a/6, 263b/2

bâtin-ı u.+ da 173a/15

u.+ da olsañ 250b/7
u.+ dadur 174b/4
u.+ dağı 248b/7
u.+ dan 138a/7, 141a/3, 166b/5,
177a/7, 183a/7, 189a/7, 221b/2, 227a/6,
227a/7, 248b/4, 248b/5, 250a/7, 262a/8,
262b/3

u.+ dandur 253a/6

umağlığ : Cennetlik, cennete layık.

u. 256a/15

u.+ dur 228a/12, 238a/9, 258a/9

ufuğu'l-a'lā : <Ar. En yksek ufuk,
gkyz.

u.+ yı 200b/12

uğra - : Uğramak, maruz kalmak.

u.- dı 146a/11, 146a/7, 146a/8,
189a/9, 212b/1

u.- rdı 167a/11

uğur : Yn, yol.

u.+ dan 213b/14

uğurlayın : Gizlice.

u. 148b/6

uğud : Uhud Savağı, Hazret-i
Muhammed ile Mekkeli mşrikler
arasında yapılan ikinci savağ.

u. 211a/15

uğud : Uhud Dağı, Medine'de
bulunan bir dağ.

u. 211b/7

'uđalā : <Ar. Akıllı kimseleri.

'u. 161b/1

'u.- ı ismiyyenñ 255b/9

'uđbā : <Ar. Ahiret.

'u.- ı ĥacuna 214b/1

'uğbet : <Ar. Ceza, eziyet.

'u.+ den 259b/8

'u.+ e 259b/7

'u. kıılma 150a/11

ulağ - : Ulağmak.

u.- dı 176b/2, 176b/3

u.- duğına 238a/1

u.- ıcağ 244b/9

u.- mağı 247b/15

u.- mağlığı 247b/14

u.- ur 192b/12

ulağdır - : Ulağtırmak.

u.- đıl 231b/7

ulağdur - : Ulağtırmak.

u.- a 218a/5

u.- alar 181a/5

u.- đıl 168b/7

u.- ur 253a/15

ulaşık : Bağlılık, birleşiklik.
u.+ dur 236b/7, 249b/7

ulaşuğ: Bağlılık, birleşiklik.
u.+ dur 249b/8

‘ulemā : bkz. ‘ulemā’
‘u. 150b/12, 169a/3, 175a/6,
190b/15, 191b/11, 232a/15, 256a/10,
257b/1
cemī‘-i ‘u. 259b/13
‘u.+ dan 147b/10, 254a/6
‘u.+ nuñ 147b/11, 249a/12,
257a/6
‘u.+ ya 147b/9, 185b/13, 255b/6

‘ulemā : <Ar. Bilginler.
‘u. 175b/10, 248b/13, 249a/6,
256a/1
‘u.- ı aḥyār oldılar 206b/8
‘u.- ı dīn 246b/5
‘u.- ı rāsīḥīn 246a/4
‘u.- ı resmiyyenūñ 255b/9
‘u.+ yı 165a/4

‘ulemā’ı : bkz. ‘ulemā’
‘u. 225b/5

ulu : Büyük, yüce.
u. 135a/12, 135b/6, 156a/12,
162b/5, 179b/10, 185a/7, 198a/4,
248b/4

u.+ lara 147b/12, 182a/11
u.+ ları 209b/8

u.+ larına 211b/2
u.+ laruñuzı 211b/3
u.+ sı 213b/13
u.+ sıy+ idi 211b/8, 214a/9
u.+ y+ idi 143a/6, 143a/7

ulula - : Yüceltmek, hürmet etmek.
u.- dı 187b/11

ululuğ : Yücelik, büyüklük.
u.+ ı 235b/1, 238b/3

ululuk : Yücelik, büyüklük.
u. 189b/4

‘ulūm : <Ar. İlimler.
cemī‘-i ‘u. 257b/6
cemī‘-i ‘u.- ı ḥaḳīḳiyyenūñ
153b/12
‘u.- ı rabbāniyye 257b/7
cemī‘-i ‘u.+ ı 257b/4, 259b/2

‘ulūmü’ d-dīn : <Ar. Din ilimleri.
‘u. 256a/9

ulū’l-‘azim : <Ar. Azim sahipleri,
Kur’an-ı Kerim’de bazı peygamberler
için kullanılan bir söz.
u.+ den 162b/5

'ulüvvü'ş-şān : <Ar. İtibarın ve şerefın yüce, ulu olması.

'u. oldı 162a/11

ulvīye : <Ar. Yüksek, yüce; manevi alemle ilgili.

'ālem-i rūḥānī-i u. 261a/15

um - : Ummak, ümit etmek.

u.- arlar 183a/15, 188b/15

u.- sa 188a/12, 264a/4

unıd - : Unutmak.

u.- ur 182a/3

u.- urlar 256b/12

unud - : Unutmak.

u.- ur 186a/4

u.- urlar 257a/12

u.- ur 136b/14

unut - : Unutmak.

u.- dı 133a/15

u.- dılar 149a/3

u.- ma 136b/13

unutdur - : Unutturmak.

u.- a 237b/2

u.- ma 183b/13

ur - : Vurmak.

u. 232a/5

u.- dı 141b/10, 152b/3, 165b/15, 202b/1, 214a/5, 224b/9

u.- dılar 151b/2

u.- dum 221a/6

u.- salar 248a/7

u.- ur 247a/2

u.- urlar 239b/4

urmiyyā : Urmiyâ b. Hılkıya, İsrailoğullarına gönderilmiş olan bir peygamber.

u. 133a/4, 133a/6, 133a/7, 133a/11, 133b/13

u.+ ya 133a/3, 133a/7

'urūc : <Ar. Yükselme, yukarı çıkma.

'u. ider 174a/9

uryā : Hazret-i Davud'un ordu kumandanlarından biri.

u.+ yı 159a/13

uşyū' : Hazret-i İsa'yı öldürmeye çalışan Yahudilerden biri.

u. 151a/11

u.+ ı 151b/2

u.+ uñ 151b/2

u.+ yı 151b/4

utan - : Utanmak.

u. 245a/5, 245a/7

u.- a 185b/8

u.- dı 164b/14, 233b/11
u.- dum 146a/13
u.- maz 197b/9
u.- ur 197b/9
u.- ur+ idi 225a/8
u.- urın 138a/3, 192b/9, 197b/4,
227a/2, 227a/3, 245a/6
u.- urlar 189a/2

‘**utbe** : Abdullah b. Utbe (ö. 74/693),
fıkıh âlimi sahabi.

‘u. 204a/6

uy - : Uygun olmak, uyuşmak, tâbi
olmak.

u.- arsañuz 223a/8
u.- aruz 258b/2
u.- dılar 172b/8, 218b/1
u.- madı 167a/13
u.- mamağ 182b/7
u.- mañ 254a/1

uyan - : Uyanmak.

u.- dı 138b/12, 205a/1
u.- sa 245b/15

uyan : Gem, dizgin, yular.

u.+ın 206b/14

uyanuk : Uyanık.

u. 167a/2
u.+ larına 236b/14

u. ola 182a/15

uyanıklık : Uyanıklık, uyanık olma
durumu.

u. 208a/14

uyar - : Uyandırmak.

u.- dı 205a/1
u.- sañuz 247a/15
u.- uñ 247a/15

uyı - : Uyumak.

u.- maya 204b/4

uyku : Uyku.

u. 204b/12
u.+ dan 245b/11

uyu - : Uyumak.

u.- dı 138b/8, 204b/12
u.- dılar 204b/12
u.- duğum 205a/3
u.- duñuz 205a/3
u.- madı 154b/7
u.- mak 203b/3
u.- mazdı 172b/1
u.- mışam 205a/3
u.- r 236b/12, 236b/4, 247a/14
u.- r- idüm 172b/1, 224b/1
u.- rken 167a/2, 253b/6
u.- sa 241b/11, 245b/11,
245b/12, 245b/13, 246a/1

u.- sun 247a/15

ü. 141a/15, 159a/7, 259a/2

‘uyün-ı tefāsīr : Şehâbeddin Sivâsî'nin tefsir kitabı.

‘u. de 174b/15

ücret : <Ar. İş gücü karşılığında alınan para veya mal.

ü. 141b/3

uyur : Uyuyan.

u.+ larını 236b/14

üç : Sayı; üç.

ü. 134a/9, 135a/4, 135b/14, 135b/6, 143a/4, 143a/6, 149a/11, 150b/9, 151b/6, 152a/10, 155b/5, 156a/15, 158a/4, 172a/3, 174a/12, 175a/7, 177b/4, 177b/5, 184a/8, 186a/15, 187a/5, 187a/6, 194a/14, 197a/14, 202b/11, 202b/14, 205b/10, 205b/2, 209b/2, 211a/5, 211b/11, 211b/8, 221b/3, 227b/1, 227b/11, 233b/9, 236a/15, 236b/7, 240b/12, 249a/4, 253b/1, 253b/2, 259a/12, 263b/11

‘uzlet : <Ar. Topluktan uzak bir şekilde yalnız başına yaşama.

‘u. 168a/4

‘uzmā : <Ar. Büyük, çok büyük.

nübüvvet-i ‘u. 215a/8

kıyāmet-i ‘u.+ da 252b/1

uzun : Uzun.

u. 145a/8, 152b/15

u. eyle 141a/5

u. eyledi 144b/5

u. eylerin 205b/5

u. ola 152b/3

u. olup 182a/9

ü.+ dür 151b/9, 253b/3, 253b/5, 253b/7, 253b/9, 255a/5

ü.+ inüñ 157b/1

ü.+ ün+ dağı 209b/2

ü.+ ünüñ 161a/6, 161b/10

uzunluğ : Uzunluk.

u.+ ı 237a/3, 247a/1

üç biñ : Sayı; üç bin.

ü. 164b/2, 211b/4, 215a/11, 215a/12

‘uzv : <Ar. Organ.

‘u.+ a 165b/5

üçer : Üçer.

ü. 197a/7, 226a/5

ü : <Far. Ve.

üçler : Alemlerin manevi olarak yöneticisi durumunda olduklarına inanılan üç kişilik ermişler topluluğu.

ü. 241a/4
ü.+ den 240b/14
ü.+ e 240b/15

üçün : İçin.

anıñ- ü. 157a/10, 157a/12, 157a/15, 157b/14, 157b/3, 157b/8, 158a/15, 158a/6, 158a/7, 158b/11, 158b/3, 159a/11, 159a/13, 159b/4, 159b/6, 161b/4, 169b/7, 170a/12, 174a/11, 174a/9, 222a/15
anuñ- ü. 260a/3

üçüncü: Üçüncü.

ü. 144b/1, 144b/13, 144b/6, 146b/6, 147a/13, 172a/6, 174a/13, 174a/4, 175a/4, 175a/9, 175b/12, 177a/2, 188b/14, 197b/13, 202b/12, 225a/9, 239b/6, 249a/13
ü.+ sinden 183a/6

üç yüz : Sayı; üç yüz.

ü. 146a/2, 158a/4, 223b/12, 225a/13, 240b/10, 248a/7
ü.+ i 223b/14

üç yüzler : Alemleri manevi olarak yönetmekle görevlendirildiğine inanılan üç yüz kişilik evliya topluluğu.

ü. 241a/3
ü.+ üñ 240b/15

üç yüz on üç : Sayı; üç yüz on üç.

ü. 209b/15, 211a/9

üç yüz otuz : Sayı; üç yüz otuz.

ü. 150b/10

üç yüz yigirmi dört biñ : Sayı; üç yüz yirmi dört bin.

ü. 164a/7

üğri - : Sallamak.

ü.- di 167a/9

ümem : <Ar. Ümmetler.

ü. 180a/10

ümerā'ı : (Ar. ümera') Emirler, beyler.

ü. 257a/5

ümiñ : <Far. Ümit, beklenti.

ü.+ lerin 200a/7

ü.+ üñ 146b/12

ümmet : <Ar. Bir peygambere inanıp ona tabi olan ve aynı inancı paylaşan insanların oluşturduğu topluluk.

ü. 150b/11

icmā'-ı ü. 170a/8

ü.- i muhammed 229a/10

ü.- i muḥammedden 235a/2
ü.- i muḥammedden kıldı
229a/11
ü.- i muḥammedden olay+ idi
152a/5
ü.- i muḥammedün 147a/9
efḏāl-i ü.+ dür 179a/2
ü.+ e 220a/8, 241b/14, 262b/7
ü.+ i 150b/12, 158a/7, 174a/1,
191b/6, 202a/10, 220b/10, 231b/9,
237b/14, 243b/15
ü.+ inde 236a/3
ü.+ inden 237b/13
ü.+ ine 152a/2, 152b/9, 191a/7,
196b/13, 235a/4, 235b/14
ü.+ ini 235b/12, 243b/12,
243b/14, 243b/9
ü.+ inün 145b/4, 145b/5,
146b/15, 166a/14, 174b/8, 222b/2
ü.+ iy+ içün 194a/8
ü.+ iyçün 193b/4
ü.+ leri 230a/14
ü.+ lerinden 189a/10, 201b/15
ü.+ lerinün 158b/11, 158b/13
ü.+ lerümi 231b/4
ü.+ lerümüñ 220a/7
cemī'-i ü.+ lerün 216b/7
ü.+ üm 178b/8, 183b/6, 193b/6,
198b/10, 202a/13, 245a/11, 257a/4,
257a/5, 258a/7
ü.+ üm ola 229a/3
ü.+ ümde 183b/1

ü.+ ümden 176b/14, 199a/9
ü.+ üme 178a/14, 188b/2,
195b/11, 199b/11, 199b/14, 199b/4,
199b/7, 199b/9, 220b/8, 221a/4
ü.+ ümi 175b/6, 183b/10,
183b/9, 220a/11
ü.+ ümün 174a/13, 183b/3,
195a/7, 229a/8
ü.+ ün 177a/14
ü.+ ün 173a/11, 173a/4, 173a/6,
173a/7, 173b/3, 179a/1, 183b/8, 188b/3,
194a/7, 196b/3, 202a/2, 220a/9, 220b/6,
229a/9
ü.+ ün+ ile 177a/11
ü.+ ünnden 179b/5, 194a/10
ü.+ ündür 180a/6
ü.+ üne 173a/10, 177a/12,
177a/8, 178a/15, 179a/3, 188b/9,
196b/13, 197b/14, 198b/12
ü.+ üni 177b/5, 193b/9, 195a/10,
197b/13
ü.+ ünün 194a/14, 195a/4,
196b/6, 201a/8, 201a/9, 256b/11
ü.+ ünündür 195a/14

ümmetī : <Ar. "Ümmetim" anlamına gelen Arapça bir söz.

ü. 166a/7, 221a/6

ümmi ḥabībe : Ümmü Habībe bint Ebû Sufyân Sahr (ö. 44/664), Hazret-i Muhammed'in hanımı.

- ü. 228a/1
- ümmi seleme** : bkz. *ümmü seleme*
- ü. 245a/8
- ümmü gülsüm** : Ümmü Gülsüm bint Muhammed (ö. 9/630), Hazret-i Muhammed'in Hazret-i Hatice'den doğan kızı.
- ü. 228a/3
- ü.+ i 228a/7
- ümmü'l-kitāb** : <Ar. Ana kitap, kitapların anası, olmuş ve olacak her şeyin yazılı olduğu kitap.
- ü. 238a/8
- ümmü seleme** : Ümmü Seleme bint Ebû Ümeyye (ö. 62/681), Hazret-i Muhammed'in hanımı.
- ü. 228a/1
- ür -** : Üflemek.
- ü.- mek 152b/12
- ürdün** : Ortadoğu'da yer alan bir ülke.
- ü. 140b/15
- 'üryān**: <Ar. Çıplak.
- 'ü. 195a/1
- üst** : Üst.
- ü.+ inde 178a/5, 205a/9, 249b/15, 263a/1
- ü.+ ine 137a/5, 208a/15
- ü.+ ümüze 257a/15
- ü.+ ün 138a/3
- ü.+ üne 137a/8, 138a/4, 204a/13, 214a/8, 216a/10, 248a/12
- ü.+ üñe 142a/11, 261a/7
- üstāz** : <Far. Üstat, öğretmen.
- ü. 148a/5, 148a/6
- ü.+ suz 141b/15
- üş -** : Üşüşmek, saldırmak.
- ü.- mişler 179a/10
- üşür -** : Saldırtmak.
- ü.- elüm 204a/13
- üzeri** : Üzeri.
- ü.+ nde 145a/10, 148b/1, 148b/2, 166b/15, 177b/2, 180a/1, 184b/7, 192a/15, 205a/4, 215b/13, 220a/15, 250b/2
- ü.+ nde yürimezsiz 148b/2
- ü.+ ndedür 235a/8
- ü.+ ne 140a/10, 140a/11, 140a/6, 140b/15, 141a/5, 144b/7, 147b/11, 147b/12, 149b/14, 149b/15, 149b/8, 150a/1'ibādet, 151a/7, 151a/9, 152b/1, 154b/8, 158b/1, 159a/11, 159b/5, 162a/11, 162b/13, 163a/9, 163b/5,

164b/11, 165b/6, 166b/10, 166b/11,
171a/6, 178a/12, 179a/9, 183b/8,
187b/2, 188a/9, 198a/2, 201b/11,
204a/10, 204a/3, 204b/13, 205a/7,
208b/7, 209b/11, 210b/10, 210b/8,
211b/15, 211b/6, 212a/9, 213a/14,
213b/15, 215b/7, 217a/13, 217a/15,
217a/9, 224b/14, 227a/6, 227a/7,
227a/8, 227a/9, 229a/9, 229b/4, 230a/1,
235b/1, 235b/2, 236b/11, 237b/12,
238a/4, 241b/15, 242a/13, 247b/10,
248b/4, 249b/13, 250a/12, 250a/14,
252b/7, 254a/11, 256a/4, 257a/4,
257a/5, 258b/10, 261b/7

ü.+ ne ola 229a/3

ü.+ ne oldu 202b/7

ü.+ ne olsun 163b/9, 239b/14

ü.+ ne oluñ 237a/7, 263b/1

ü.+ nedür 240b/10, 240b/11,
240b/12, 240b/13

üzerü : Üzeri.

ü.+ me olsun 142b/15

ü.+ medür 187b/6

ü.+ müze 150a/10, 205a/3

ü.+ ñde 242a/12

ü.+ ñe 217b/2

ü.+ ñe olsun 184a/1

ü.+ ñüze 187a/13, 244b/1

‘üzeyir : bkz. ‘üzeyr

‘ü. 134a/7, 159b/12

‘üzeyr : Kur’an’da adı geçen,
peygamber olduğu tartışmalı kişi.

‘ü. 134a/10, 134a/13, 134a/14,
134a/2, 134a/4, 134a/5, 134a/9, 134b/1,
134b/12, 134b/4, 134b/6,
134b/9, 135a/1, 160a/1

‘ü.+ de 160b/7

‘ü.+ e 134a/4, 134a/9, 160a/11

‘ü.+ i 134a/12, 134b/3, 134b/4

üzüm : Üzüm.

ü. 145a/14, 145b/1, 150b/1

vācib : <Ar. Dinen yapılması istenen,
gerekli olan.

v.+ dür 140a/3, 181a/4, 190b/9,
245a/14

vitri-i v. kııurdı 167b/14

v. oldu 188a/14, 235a/6

vācibü’l-vücūd : <Ar. Varlığı gerekli
olan, varlığı için başka bir varlığa
muhtaç olmayan, Allah.

v.+ dur 259a/5

va’d : <Ar. Cennetle müjdeleme.

v.+ i 169b/14

va’d : <Ar. Söz verme.

v. eyledi 210b/1, 220a/3

v. eyledük 259a/15

v. itdi 210a/3

v. itdüm 189a/7
v.+ si 142a/5, 189a/6
v.+ sidür 220b/14
v.+ sine 185b/15

vaḥḍāniyyet : <Ar. Eşi ve benzeri olmaksızın Allah'ın varlığının bir ve tek oluşu.

v.+ den 161b/6

vaḥdet: <Ar. Birlik, Allah'ın varlığının bir ve tek oluşu.

sırr-ı v.+ den 156b/7

mazhar-ı v. oldı 156b/8

vāḥid : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, eşi ve benzeri olmayan, bir ve tek olan.

v. 161b/5

v.- i ḳāhhār 206a/1

v. ola 170a/12

v. olduğı 161b/6

vaḥiy : bkz. *vaḥy*

v. 167a/3

v. eyledi 203a/8

vaḥṣī : Vaḥṣī b. Harb (ö. 23/644), Uhud Savaşı'nda Hazret-i Hamza'yı şehit eden ve daha sonra Müslüman olan sahabi.

v. 212b/1

vaḥy : <Ar. Allah tarafından bir peygambere bildirilen ilahi haber.

v. 172a/2, 192b/5, 215b/8, 218b/3

esrār-ı v. 186a/5

v.- i bāḥin 172a/6

v.+ e 172a/5

v. eyledi 137b/10, 194b/13, 205b/4, 217a/6, 219a/5

v. eyledi- 135b/7

v. olduğı 169a/4

v. olduğın 260a/13

v.+ üñ 168b/5

vaḥye`d-dīn : ?

v. 191b/13

va`īd : <Ar. Cehennem azabı ile korkutma.

v.+ i 169b/14

vaḳfe : <Ar. Durma, duraklama.

v.+ ye 215b/13

vāḳi` : <Ar. Olan, meydana gelen.

v. ola 159a/8, 172a/4, 261b/6

v. oldı 142b/4, 151b/1, 156b/3, 156b/14, 173b/13, 190a/14, 211b/10

vaḳt : <Ar. Vakit, zaman.

v. 137b/8, 141b/12, 141b/13, 146a/1, 152a/10, 158a/9, 164b/15,

168b/15, 169a/1, 169b/11, 173b/15,
173b/2, 173b/4, 173b/7, 174a/12,
179b/10, 182a/10, 184b/10, 185b/10,
190a/8, 205a/12, 215b/5, 222b/11,
224a/11, 224a/12, 228a/13, 230a/8,
230b/3, 237b/14, 245b/11, 260b/10,
260b/15, 261a/12, 262a/8, 262b/4,
262b/5, 262b/6, 262b/7, 264a/12

v.+ de 261b/15

v.+ den 229b/15, 233b/11,
251b/9

v. eyledi 174a/2

v.+ i 196a/1

v.+ i oldu 166a/5, 168b/6, 218a/6

v.+ i olsa 235b/8

v.+ in 169a/4, 185a/4, 208a/9,
244b/7

v.+ inde 137a/13, 182a/8,
199b/2, 202a/7, 208b/7, 215b/13,
235a/11, 245b/10

v. oldu 191b/12

v. olurdu- 222b/5

vaḳvāḳ : Bir şehir adı.

v. 146b/1

va'llāhi : <Ar. "Allah için, Allah'a and
olsun ki" anlamına gelen bir yemin
sözü.

v. 192b/2, 192b/3, 210a/8,
217b/15, 232b/13

va'llāhu a'lem : <Ar. "Doğruyu bilen
Allah'tır." anlamına gelen bir söz.

v. 135b/15, 246a/7

vallāhu a'lemü : bkz. *va'llāhu a'lem*

v. 153b/15

var - : Varmak, ulaşmak.

v. 133a/3, 134a/6, 135a/3,
136b/12, 146b/9, 202b/3, 202b/6,
230b/10, 230b/14, 230b/4, 230b/7

v.- a 208a/6, 221b/13, 222b/7,
236b/6, 243a/7, 263b/4

v.- alar 182b/12

v.- alum 202a/14, 204a/13

v.- asız 216b/10

v.- ayın 168a/14

v.- dı 137a/1, 137a/14, 137a/8,
139b/5, 142a/7, 149a/11, 170b/12,
175b/9, 178a/12, 197a/5, 202b/4,
206b/10, 207a/7, 208a/6, 211b/9,
214b/8, 218a/11, 218b/9, 221b/3,
226b/2, 228b/15, 230b/11, 230b/14,
230b/5, 230b/8

v.- dılar 133b/3, 138b/4,
140b/14, 143b/8, 188b/8, 190a/12,
198b/3, 204b/15, 205a/5, 210b/9,
211b/7, 211b/8

v.- dum 136b/2, 173b/3,
174a/12, 174a/14, 192a/11, 192a/13,
200a/4, 245a/9

v.- duñ+ ise 192a/6

v.- ğıl 135b/1, 146b/1, 173b/3	v. 133a/7, 143a/14, 148b/10,
v.- ıçak 175a/11	150a/15, 150b/1, 183b/1, 188b/9,
v.- inca 165a/6, 168b/14, 175a/5,	193b/5, 193b/9, 196a/13, 196a/4,
175b/13, 175b/14, 176a/2, 202a/3,	196b/9, 199a/3, 205a/5, 221a/2,
226b/13, 226b/14, 237a/3, 248b/9,	223b/13, 227a/6, 232b/9, 243a/1,
264a/13	243a/2, 243a/4, 243a/5, 243a/7,
v.- ma 196b/7, 196b/8	245b/12, 248b/15, 252a/14
v.- mağa 210a/6, 216a/15	v.+ idi 134a/8, 136b/7, 139b/3,
v.- mağdur 253b/5	139b/4, 142a/13, 142a/14, 142a/7,
şora- v.- mañ 257a/13	144a/1, 145a/10, 145a/14, 146a/2,
v.- mayınca 246a/12	147a/5, 150a/14, 150a/15, 153a/15,
v.- mış+ idi 204b/11	156a/14, 164b/8, 166a/10, 166b/15,
v.- mışca 194b/15, 262a/13	167a/6, 171b/10, 172b/15, 173a/9,
v.- mışça 194b/15	178a/6, 179a/10, 179a/8, 179b/11,
v.- mışlar 189a/11	195b/13, 197a/7, 199a/2, 201b/10,
v.- sa 167b/9, 203a/2, 262a/13,	203b/15, 204b/15, 207a/10, 210a/1,
262b/1, 263b/1	212b/7, 214a/3, 223a/15, 224b/13,
v.- sañuz 186b/6	226a/3, 226a/4, 227b/11, 228a/15,
v.- sun 204b/3	228a/6, 228a/8, 232a/12, 251a/14
v.- uñ 148a/11, 237b/4, 250a/7,	v.- imişse 196a/5
250b/2, 263a/15	v.+ ise 166b/5, 168a/12, 207a/5,
v.- up 190b/1	216a/15, 239b/10, 247a/12, 247a/9
v.- ur 174a/10, 238b/2, 249a/12	v.+ dı 171b/15, 175a/2
v.- urdı 167b/5, 167b/6, 168a/4	v.+ dur 138a/10, 138a/11,
v.- urlar 249a/11, 249a/13,	138a/12, 138a/13, 138a/14, 141a/9,
249a/14	146b/3, 148b/10, 148b/2, 156b/6,
v.- ursa 207a/3	175a/1, 179b/12, 182b/15, 185a/8,
v.- ursın 210a/4, 210a/5	185a/9, 186a/15, 188a/8, 190b/4,
v.- ursız 216a/5	193a/10, 193a/12, 193a/14, 193b/1,
var : Var.	195a/2, 204b/3, 208b/5, 209b/6,
	210b/12, 222b/9, 223b/12, 223b/14,
	224b/5, 224b/6, 225b/3, 229b/8, 229b/9,

230a/2, 232b/8, 233a/8, 234a/11,
234b/12, 234b/6, 234b/7, 234b/8,
235b/3, 235b/4, 236a/13, 236b/10,
238a/14, 238a/15, 238a/3, 238b/3,
238b/7, 239a/1, 239a/10, 239a/7,
240b/10, 240b/11, 240b/12, 240b/13,
241a/12, 241b/8, 243b/15, 244b/11,
245b/9, 246b/11, 246b/14, 246b/2,
246b/7, 247a/1, 247b/4, 248b/10,
248b/13, 249b/1, 249b/4, 252a/15,
253a/11, 253a/14, 256b/15, 256b/3,
257b/5, 257b/6, 259a/10, 259a/13,
261b/15, 262a/4, 262a/5

v.+ sa 167a/5, 239b/15

vārid : <Ar. Ulaşan, erişen.

v. olur 255a/2

vāriş : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, her şey kendisine kalacak, her şeyin sahibi olan; mirasçı.

v. 161a/7

v. oldı 161a/8

v. olduğu 161a/7

v. olsun 161a/1

vaşf : <Ar. Özellik, nitelik, tarif etme.

v. eyle 198a/10

v. eyledi 171b/1

v.+ ı 171b/2

v. idersin 183a/9

vāsıta : <Ar. Vasıta, aracı.

v. oldı 173b/12, 173b/15

v.+ sı+ 'ile 259a/6

vāsi' : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, ilmi, ikramı, kudreti ve rahmeti sonsuz olan; geniş.

v. 157b/13

v. oldı 157b/14

vaşiyet : <Ar. Bir kişinin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey; öğüt, nasihat.

v. eyledi 142b/13, 163a/3,
203a/12

v. eyledi- 189b/1

vağan : <Ar. Yurt, yer.

v. 160a/12

va'z : <Ar. Vaaz, vaizlerin yaptığı dini içerikli konuşma.

v. eylese 138a/6

v. iderken 138a/7

vāzihāt : <Ar. Açık, belli, aşikar olan şeyler.

delāyil-i v. 206b/7

ve : <Ar. Ve.

v. 133a/10, 133a/12, 133a/14,
133a/8, 133b/10, 133b/13, 133b/14,

133b/15, 133b/3, 133b/5, 133b/6, 144b/13, 144b/15, 144b/7, 145a/1,
133b/7, 133b/8, 134a/10, 134a/11, 145a/14, 145a/2, 145a/3, 145a/4,
134a/15, 134a/3, 134a/6, 134b/10, 145a/5, 145a/6, 145a/8, 145a/9,
134b/12, 134b/13, 134b/2, 134b/3, 145b/10, 145b/12, 145b/14, 145b/15,
134b/6, 134b/9, 135a/11, 135a/12, 145b/8, 145b/9, 146a/1, 146a/3, 146a/7,
135a/13, 135a/14, 135a/3, 135b/1, 146a/9, 146b/10, 146b/11, 146b/14,
135b/12, 135b/13, 135b/14, 135b/15, 146b/2, 146b/4, 146b/5, 147a/1, 147a/2,
135b/9, 136a/12, 136a/13, 136a/2, 147a/3, 147a/6, 147a/7, 147b/10,
136a/6, 136a/7, 136b/11, 136b/13, 147b/11, 147b/12, 147b/13, 147b/15,
136b/14, 136b/15, 136b/4, 136b/7, 147b/2, 147b/4, 147b/7, 147b/8, 147b/9,
136b/8, 136b/9, 137a/1, 137a/11, 148a/10, 148a/11, 148a/12, 148a/14,
137a/3, 137a/5, 137a/9, 137b/11, 148a/15, 148a/3, 148a/5, 148a/7,
137b/15, 137b/4, 137b/5, 137b/6, 148a/8, 148a/9, 148b/11, 148b/12,
137b/7, 137b/9, 138a/1, 138a/10, 148b/14, 148b/2, 149a/10, 149a/2,
138a/11, 138a/12, 138a/13, 138a/14, 149a/3, 149a/4, 149a/5, 149b/11,
138a/15, 138a/5, 138a/7, 138b/10, 149b/2, 149b/3, 149b/4, 149b/6,
138b/11, 138b/12, 138b/13, 138b/15, 150a/10, 150a/11, 150a/12, 150a/14,
138b/3, 138b/4, 138b/5, 138b/8, 138b/9, 150a/15, 150a/3, 150a/7, 150b/1,
139a/13, 139a/3, 139a/4, 139a/5, 150b/12, 150b/2, 150b/8, 150b/9,
139a/6, 139a/7, 139b/10, 139b/15, 151a/15, 151a/2, 151a/4, 151b/1,
139b/3, 139b/7, 139b/8, 140a/4, 151b/10, 151b/12, 151b/5, 151b/6,
140b/14, 140b/2, 140b/4, 140b/7, 151b/7, 151b/9, 152a/11, 152a/15,
141a/10, 141a/12, 141a/15, 141a/5, 152a/2, 152a/4, 152b/11, 152b/14,
141a/8, 141b/10, 141b/14, 141b/3, 152b/15, 152b/4, 152b/5, 152b/6,
141b/4, 141b/5, 141b/7, 141b/8, 141b/9, 153a/1, 153a/10, 153a/12, 153a/13,
142a/10, 142a/13, 142a/2, 142a/7, 153a/2, 153a/3, 153a/4, 153a/5, 153a/6,
142b/1, 142b/11, 142b/13, 142b/14, 153a/7, 153a/9, 153b/12, 153b/14,
142b/15, 142b/4, 143a/1, 143a/13, 153b/2, 153b/5, 153b/6, 153b/7, 153b/8,
143a/14, 143a/15, 143a/2, 143a/3, 154a/1, 154a/10, 154a/14, 154a/15,
143a/5, 143b/12, 143b/13, 143b/2, 154a/2, 154a/6, 154a/7, 154a/8, 154a/9,
143b/3, 143b/5, 143b/6, 144a/15, 154b/11, 154b/12, 154b/15, 154b/2,
144a/4, 144a/6, 144a/7, 144b/10, 154b/3, 154b/4, 154b/5, 154b/6, 154b/7,

154b/8, 154b/9, 155a/1, 155a/11, 155a/12, 155a/13, 155a/14, 155a/15, 155a/2, 155a/3, 155a/4, 155a/6, 155a/7, 155a/9, 155b/1, 155b/10, 155b/11, 155b/13, 155b/15, 155b/2, 155b/4, 155b/5, 155b/6, 155b/7, 155b/9, 156a/1, 156a/10, 156a/12, 156a/13, 156a/15, 156a/3, 156a/7, 156a/9, 156b/1, 156b/10, 156b/11, 156b/14, 156b/15, 156b/2, 156b/7, 156b/8, 156b/9, 157a/1, 157a/12, 157a/14, 157a/15, 157a/4, 157a/5, 157a/6, 157a/7, 157a/9, 157b/1, 157b/10, 157b/11, 157b/13, 157b/14, 157b/15, 157b/2, 157b/3, 157b/4, 157b/5, 157b/7, 157b/9, 158a/1, 158a/10, 158a/11, 158a/13, 158a/14, 158a/15, 158a/2, 158a/3, 158a/4, 158a/5, 158a/6, 158a/8, 158a/9, 158b/1, 158b/10, 158b/11, 158b/12, 158b/13, 158b/14, 158b/2, 158b/3, 158b/4, 158b/5, 158b/9, 159a/1, 159a/11, 159a/12, 159a/13, 159a/14, 159a/15, 159a/3, 159a/4, 159a/6, 159a/8, 159a/9, 159b/1, 159b/10, 159b/11, 159b/12, 159b/15, 159b/2, 159b/4, 159b/5, 159b/6, 159b/7, 159b/8, 159b/9, 160a/10, 160a/13, 160a/15, 160a/2, 160a/3, 160a/4, 160a/5, 160a/6, 160a/7, 160a/8, 160b/10, 160b/12, 160b/13, 160b/14, 160b/15, 160b/2, 160b/3, 160b/4, 160b/5, 160b/6, 160b/7, 160b/9, 161a/1, 161a/12, 161a/14, 161a/2, 161a/3, 161a/5, 161a/6, 161a/7, 161a/8, 161b/10, 161b/11, 161b/12, 161b/3, 161b/5, 161b/6, 161b/7, 162a/1, 162a/12, 162a/13, 162a/14, 162a/3, 162a/5, 162a/6, 162a/7, 162b/1, 162b/10, 162b/11, 162b/12, 162b/13, 162b/2, 162b/6, 162b/7, 162b/8, 162b/9, 163a/10, 163a/11, 163a/13, 163a/14, 163a/6, 163a/8, 163b/13, 163b/15, 163b/4, 163b/5, 163b/6, 163b/7, 163b/8, 163b/9, 164a/1, 164a/10, 164a/11, 164a/13, 164a/14, 164a/15, 164a/2, 164a/3, 164a/5, 164a/6, 164a/8, 164a/9, 164b/1, 164b/10, 164b/13, 164b/2, 164b/3, 164b/7, 165a/10, 165a/2, 165a/3, 165a/4, 165a/5, 165a/6, 165a/9, 165b/10, 165b/11, 165b/13, 165b/14, 165b/3, 165b/7, 165b/9, 166a/1, 166a/15, 166a/2, 166a/3, 166a/5, 166a/7, 166a/8, 166a/9, 166b/10, 166b/11, 166b/12, 166b/13, 166b/15, 166b/4, 166b/5, 166b/6, 166b/9, 167a/1, 167a/10, 167a/11, 167a/12, 167a/13, 167a/14, 167a/15, 167a/2, 167a/3, 167a/4, 167a/5, 167a/7, 167a/8, 167a/9, 167b/1, 167b/10, 167b/11, 167b/12, 167b/13, 167b/14, 167b/2, 167b/3, 167b/4, 167b/5, 167b/8, 167b/9, 168a/11, 168a/2, 168a/5, 168a/8, 168b/1, 168b/3, 168b/4, 168b/5, 168b/6, 168b/7, 169a/4, 169a/5, 169a/7, 169a/8, 169b/1, 169b/13, 169b/14, 169b/2,

169b/8, 170a/10, 170a/11, 170a/13, 170a/15, 170a/4, 170a/5, 170a/6, 170a/7, 170a/8, 170a/9, 170b/1, 170b/12, 170b/15, 170b/3, 170b/4, 170b/5, 170b/6, 171a/1, 171a/2, 171a/3, 171a/4, 171a/6, 171a/9, 171b/13, 171b/6, 171b/9, 172a/10, 172a/14, 172a/15, 172a/2, 172a/4, 172a/6, 172a/7, 172a/9, 172b/12, 172b/13, 172b/3, 172b/5, 172b/8, 173a/13, 173a/15, 173a/8, 173b/1, 173b/10, 173b/6, 173b/9, 174a/10, 174a/2, 174a/4, 174b/10, 174b/11, 174b/15, 174b/2, 175a/11, 175a/12, 175a/2, 175a/9, 175b/1, 175b/11, 175b/12, 175b/2, 175b/4, 175b/5, 175b/6, 176a/10, 176a/11, 176a/12, 176a/14, 176a/15, 176a/3, 176a/6, 176a/9, 176b/10, 176b/11, 176b/7, 176b/9, 177a/10, 177a/14, 177a/5, 177a/8, 177b/11, 177b/13, 177b/14, 177b/15, 177b/6, 178a/1, 178a/11, 178a/2, 178a/3, 178a/4, 178a/5, 178a/7, 178b/1, 178b/10, 178b/12, 178b/13, 178b/14, 178b/15, 178b/3, 178b/4, 178b/5, 178b/6, 178b/7, 178b/8, 179a/1, 179a/12, 179a/3, 179a/7, 179a/9, 179b/1, 179b/12, 179b/13, 179b/15, 179b/2, 179b/3, 179b/4, 179b/6, 179b/9, 180a/1, 180a/10, 180a/11, 180a/13, 180a/2, 180a/3, 180a/4, 180a/5, 180a/6, 180b/1, 180b/11, 180b/14, 180b/5, 180b/9, 181a/11, 181a/14, 181a/3, 181a/5, 181a/6, 181a/7, 181a/8, 181a/9, 181b/11, 181b/12, 181b/13, 181b/14, 181b/15, 181b/3, 181b/4, 181b/5, 181b/7, 181b/9, 182a/10, 182a/11, 182a/12, 182a/13, 182a/14, 182a/15, 182a/2, 182a/4, 182a/5, 182a/6, 182a/7, 182a/8, 182a/9, 182b/1, 182b/10, 182b/11, 182b/12, 182b/13, 182b/2, 182b/3, 182b/4, 182b/5, 182b/7, 182b/8, 183a/10, 183a/11, 183a/12, 183a/13, 183a/15, 183a/2, 183a/3, 183a/4, 183a/5, 183a/6, 183a/7, 183b/10, 183b/11, 183b/12, 183b/13, 183b/14, 183b/15, 183b/2, 183b/7, 183b/8, 183b/9, 184a/1, 184a/10, 184a/11, 184a/12, 184a/13, 184a/14, 184a/15, 184a/2, 184a/4, 184a/6, 184a/7, 184a/9, 184b/1, 184b/11, 184b/13, 184b/15, 184b/2, 184b/3, 184b/4, 184b/5, 184b/6, 184b/7, 184b/8, 184b/9, 185a/1, 185a/10, 185a/12, 185a/13, 185a/14, 185a/15, 185a/2, 185a/4, 185a/5, 185a/8, 185a/9, 185b/1, 185b/10, 185b/11, 185b/12, 185b/13, 185b/14, 185b/15, 185b/2, 185b/3, 185b/4, 185b/5, 185b/6, 185b/7, 185b/8, 185b/9, 186a/1, 186a/2, 186a/3, 186a/4, 186b/1, 186b/10, 186b/11, 186b/12, 186b/13, 186b/14, 186b/2, 186b/9, 187a/11, 187a/14, 187a/2, 187a/6, 187a/7, 187a/9, 187b/16, 187b/3, 187b/4,

187b/5, 187b/6, 187b/8, 188a/1, 199a/10, 199a/11, 199a/12, 199a/13,
188a/11, 188a/13, 188a/14, 188a/2, 199a/14, 199a/15, 200a/1, 200a/11,
188a/4, 188a/5, 188a/6, 188b/13, 200a/14, 200a/3, 200a/5, 200a/6,
188b/5, 188b/8, 188b/9, 189a/11, 200a/8, 200b/10, 200b/11, 200b/12,
189a/15, 189a/5, 189a/7, 189b/10, 200b/14, 200b/2, 200b/6, 200b/7,
189b/2, 189b/8, 190a/10, 190a/12, 200b/8, 200b/9, 201a/10, 201a/11,
190a/14, 190a/15, 190a/2, 190a/3, 201a/3, 201a/5, 201a/8, 201b/12,
190a/4, 190a/7, 190a/9, 190b/10, 201b/14, 201b/4, 201b/5, 201b/8,
190b/14, 190b/3, 190b/4, 190b/5, 201b/9, 202a/14, 202a/3, 202a/4,
190b/6, 190b/7, 191a/10, 191a/13, 202a/5, 202a/6, 202a/7, 202a/8, 202a/9,
191a/14, 191a/3, 191a/4, 191a/8, 202b/13, 202b/15, 202b/5, 203a/10,
191a/9, 191b/11, 191b/3, 191b/5, 203a/13, 203a/14, 203a/15, 203a/2,
191b/9, 192a/10, 192a/15, 192a/5, 203a/3, 203a/5, 203a/6, 203a/7, 203b/1,
192a/9, 192b/11, 192b/12, 192b/15, 203b/10, 203b/14, 203b/2, 203b/3,
192b/3, 193a/1, 193a/11, 193a/14, 203b/5, 204a/4, 204b/13, 204b/14,
193a/15, 193a/2, 193a/6, 193a/7, 204b/7, 205a/1, 205a/11, 205a/2,
193a/8, 193a/9, 193b/11, 193b/12, 205a/3, 205a/8, 205a/9, 205b/10,
193b/13, 193b/15, 193b/4, 193b/8, 205b/2, 205b/3, 205b/4, 205b/6, 205b/8,
194a/1, 194a/11, 194a/12, 194a/15, 205b/9, 206a/12, 206a/13, 206a/6,
194a/2, 194a/3, 194a/4, 194b/15, 206b/10, 206b/12, 206b/5, 206b/6,
194b/4, 194b/6, 195a/1, 195a/11, 206b/8, 207a/10, 207a/13, 207a/14,
195a/13, 195a/14, 195a/2, 195b/1, 207a/15, 207a/3, 207a/5, 207a/6,
195b/13, 195b/5, 195b/9, 196a/10, 207a/8, 207b/11, 207b/15, 207b/2,
196a/12, 196a/14, 196a/3, 196a/6, 207b/4, 207b/6, 208a/1, 208a/12,
196a/8, 196b/1, 196b/10, 196b/11, 208a/15, 208a/2, 208a/4, 208a/6,
196b/3, 196b/4, 196b/5, 196b/7, 197a/1, 208a/8, 208a/9, 208b/10, 208b/13,
197a/12, 197a/14, 197a/15, 197a/2, 208b/3, 208b/5, 208b/7, 208b/8, 208b/9,
197a/3, 197a/6, 197a/8, 197b/1, 209a/13, 209a/7, 209b/10, 209b/15,
197b/12, 197b/13, 197b/2, 197b/5, 210a/11, 210a/12, 210a/15, 210a/3,
197b/6, 197b/9, 198a/11, 198a/12, 210a/4, 210a/6, 210a/7, 210b/2, 210b/4,
198a/5, 198a/7, 198b/1, 198b/12, 210b/7, 211a/10, 211a/11, 211a/12,
198b/2, 198b/3, 198b/5, 198b/6, 199a/1, 211a/13, 211a/14, 211a/15, 211a/6,

211a/7, 211a/9, 211b/1, 211b/11, 220b/4, 221a/10, 221a/13, 221a/15,
211b/12, 211b/13, 211b/14, 211b/3, 221a/3, 221a/4, 221a/5, 221a/9,
211b/5, 212a/11, 212a/15, 212a/2, 221b/10, 221b/2, 221b/3, 221b/4,
212a/9, 212b/10, 212b/14, 212b/15, 221b/6, 221b/7, 222a/14, 222a/2,
212b/2, 212b/3, 212b/5, 212b/6, 212b/8, 222a/5, 222a/6, 222a/8, 222b/15,
213a/1, 213a/10, 213a/12, 213a/5, 222b/7, 223a/10, 223a/11, 223a/12,
213a/7, 213a/9, 213b/3, 213b/6, 213b/9, 223a/13, 223a/14, 223a/15, 223a/6,
214a/1, 214a/13, 214a/14, 214a/15, 223a/8, 223a/9, 223b/1, 223b/10,
214a/2, 214b/11, 214b/12, 214b/13, 223b/14, 223b/3, 223b/8, 224a/11,
214b/14, 214b/3, 214b/4, 214b/5, 224a/12, 224a/15, 224a/2, 224a/5,
214b/6, 215a/10, 215a/11, 215a/12, 224a/7, 224a/8, 224b/10, 224b/11,
215a/14, 215a/2, 215a/4, 215a/5, 224b/12, 224b/2, 224b/5, 224b/6,
215a/6, 215a/8, 215a/9, 215b/11, 224b/7, 224b/8, 224b/9, 225a/10,
215b/13, 215b/14, 215b/15, 215b/6, 225a/12, 225a/13, 225a/14, 225a/3,
215b/7, 215b/9, 216a/1, 216a/12, 225a/7, 225a/8, 225a/9, 225b/10,
216a/13, 216a/14, 216a/15, 216a/2, 225b/11, 225b/13, 225b/14, 225b/15,
216a/7, 216b/1, 216b/10, 216b/11, 225b/4, 225b/6, 225b/7, 225b/8, 225b/9,
216b/12, 216b/14, 216b/4, 216b/5, 226a/1, 226a/11, 226a/13, 226a/14,
216b/6, 216b/7, 216b/8, 216b/9, 217a/1, 226a/15, 226a/3, 226a/6, 226a/7,
217a/10, 217a/11, 217a/13, 217a/14, 226a/9, 226b/1, 226b/12, 226b/14,
217a/3, 217a/4, 217a/5, 217a/6, 217a/7, 226b/15, 226b/4, 227a/10, 227a/11,
217a/8, 217a/9, 217b/13, 217b/14, 227a/12, 227a/13, 227a/14, 227a/15,
217b/15, 217b/2, 217b/3, 217b/5, 227a/3, 227a/9, 227b/1, 227b/12,
217b/7, 217b/8, 217b/9, 218a/1, 227b/13, 227b/14, 227b/2, 227b/3,
218a/13, 218a/15, 218a/2, 218a/6, 227b/4, 227b/5, 227b/6, 227b/7, 227b/9,
218b/1, 218b/10, 218b/11, 218b/12, 228a/11, 228a/12, 228a/13, 228a/14,
218b/13, 218b/14, 218b/2, 218b/8, 228a/2, 228a/3, 228a/5, 228a/6, 228a/7,
219a/12, 219a/15, 219a/4, 219a/6, 228a/9, 228b/1, 228b/11, 228b/12,
219a/8, 219a/9, 219b/13, 219b/2, 228b/13, 228b/14, 228b/5, 228b/6,
219b/3, 219b/8, 219b/9, 220a/10, 228b/7, 228b/8, 229a/1, 229a/10,
220a/14, 220a/15, 220a/4, 220a/5, 229a/15, 229a/3, 229a/4, 229a/7,
220a/9, 220b/10, 220b/12, 220b/14, 229b/1, 229b/14, 229b/2, 229b/3,

229b/4, 229b/7, 229b/9, 230a/1, 238b/13, 238b/15, 238b/2, 238b/6,
230a/14, 230a/15, 230a/2, 230a/3, 238b/9, 239a/1, 239a/10, 239a/11,
230a/4, 230a/5, 230a/7, 230b/1, 239a/12, 239a/13, 239a/5, 239a/7,
230b/11, 230b/2, 230b/3, 230b/4, 239b/10, 239b/11, 239b/8, 239b/9,
230b/7, 231a/1, 231a/10, 231a/11, 240a/10, 240a/11, 240a/12, 240a/13,
231a/12, 231a/14, 231a/15, 231a/3, 240a/14, 240a/15, 240a/2, 240a/3,
231a/4, 231a/6, 231a/7, 231a/8, 240a/4, 240a/5, 240a/6, 240a/9, 240b/1,
231b/10, 231b/11, 231b/14, 231b/3, 240b/11, 240b/12, 240b/13, 240b/14,
231b/4, 231b/6, 231b/7, 231b/8, 240b/15, 240b/2, 240b/3, 240b/4,
232a/11, 232a/12, 232a/13, 232a/14, 240b/5, 240b/6, 240b/7, 241a/1,
232a/15, 232a/6, 232a/7, 232a/8, 241a/12, 241a/2, 241a/3, 241a/4,
232b/3, 232b/4, 233a/10, 233a/14, 241a/6, 241b/1, 241b/10, 241b/12,
233a/15, 233b/1, 233b/10, 233b/12, 241b/13, 241b/15, 241b/3, 241b/4,
233b/13, 233b/14, 233b/15, 233b/2, 241b/5, 241b/7, 241b/8, 241b/9, 242a/1,
233b/6, 233b/7, 234a/1, 234a/14, 242a/11, 242a/12, 242a/3, 242a/6,
234a/15, 234a/2, 234a/3, 234b/10, 242a/7, 242a/8, 242b/11, 242b/12,
234b/11, 234b/12, 234b/14, 234b/2, 242b/13, 242b/14, 242b/15, 242b/2,
234b/4, 234b/7, 234b/8, 234b/9, 235a/1, 242b/8, 243a/12, 243a/15, 243a/2,
235a/10, 235a/14, 235a/3, 235a/4, 243a/4, 243a/5, 243a/6, 243a/7, 243a/8,
235a/5, 235a/6, 235a/8, 235a/9, 235b/1, 243b/1, 243b/10, 243b/11, 243b/12,
235b/13, 235b/14, 235b/15, 235b/2, 243b/13, 243b/14, 243b/15, 243b/2,
235b/3, 235b/5, 235b/6, 235b/7, 235b/9, 243b/3, 243b/7, 243b/8, 243b/9, 244a/1,
236a/1, 236a/10, 236a/11, 236a/13, 244a/11, 244a/13, 244a/14, 244a/3,
236a/14, 236a/2, 236a/3, 236a/4, 244a/6, 244a/7, 244b/14, 244b/15,
236a/5, 236a/6, 236b/1, 236b/12, 244b/3, 244b/4, 244b/5, 244b/6, 244b/7,
236b/15, 236b/3, 236b/5, 236b/6, 244b/8, 244b/9, 245a/15, 245a/4,
236b/7, 236b/9, 237a/10, 237a/11, 245a/5, 245b/10, 245b/12, 245b/13,
237a/2, 237a/3, 237a/5, 237a/8, 237a/9, 245b/14, 245b/15, 245b/2, 245b/5,
237b/1, 237b/13, 237b/2, 237b/7, 245b/7, 246a/10, 246a/13, 246a/15,
237b/8, 238a/1, 238a/10, 238a/12, 246a/4, 246a/6, 246a/7, 246b/1,
238a/13, 238a/14, 238a/3, 238a/8, 246b/10, 246b/11, 246b/2, 246b/3,
238a/9, 238b/10, 238b/11, 238b/12, 246b/8, 246b/9, 247a/11, 247a/15,

247a/4, 247b/10, 247b/11, 247b/12, 255b/4, 255b/5, 255b/6, 255b/7, 255b/8,
247b/13, 247b/15, 247b/2, 247b/3, 255b/9, 256a/13, 256a/3, 256a/5,
247b/4, 247b/8, 248a/11, 248a/12, 256a/6, 256a/7, 256b/1, 256b/11,
248a/13, 248a/14, 248a/2, 248a/4, 256b/2, 256b/4, 256b/8, 257a/1,
248a/5, 248a/6, 248b/11, 248b/14, 257a/11, 257a/12, 257a/13, 257a/5,
248b/2, 248b/3, 248b/4, 248b/5, 248b/6, 257a/6, 257a/7, 257a/8, 257b/10,
248b/8, 249a/1, 249a/12, 249a/13, 257b/11, 257b/12, 257b/13, 257b/14,
249a/3, 249a/5, 249a/6, 249b/11, 257b/15, 257b/2, 257b/3, 257b/4,
249b/12, 249b/13, 249b/14, 249b/15, 257b/5, 257b/7, 257b/8, 257b/9, 258a/1,
249b/7, 249b/8, 249b/9, 250a/1, 258a/10, 258a/11, 258a/12, 258a/15,
250a/10, 250a/13, 250a/15, 250a/7, 258a/2, 258a/3, 258a/4, 258a/7, 258a/9,
250a/8, 250a/9, 250b/1, 250b/12, 258b/1, 258b/12, 258b/13, 258b/14,
250b/14, 250b/15, 250b/2, 250b/6, 258b/15, 258b/2, 258b/3, 258b/4,
251a/1, 251a/10, 251a/12, 251a/13, 258b/8, 259a/1, 259a/14, 259a/2,
251a/3, 251a/4, 251a/5, 251a/6, 259a/3, 259a/4, 259a/5, 259a/6, 259a/7,
251b/14, 251b/3, 251b/4, 251b/5, 259b/1, 259b/10, 259b/11, 259b/14,
251b/6, 251b/7, 251b/8, 252a/12, 259b/15, 259b/2, 259b/5, 259b/6,
252a/13, 252a/14, 252a/2, 252a/3, 259b/9, 260a/1, 260a/10, 260a/2,
252a/5, 252a/6, 252a/7, 252a/8, 252b/1, 260a/4, 260a/6, 260a/7, 260a/8, 260a/9,
252b/10, 252b/11, 252b/12, 252b/13, 260b/13, 260b/15, 260b/3, 260b/5,
252b/14, 252b/2, 252b/3, 252b/4, 260b/6, 260b/7, 261a/10, 261a/11,
252b/8, 253a/10, 253a/12, 253a/13, 261a/12, 261a/15, 261a/2, 261a/3,
253a/15, 253a/5, 253a/6, 253a/7, 261a/4, 261a/5, 261a/6, 261a/7, 261a/8,
253a/8, 253a/9, 253b/10, 253b/12, 261a/9, 261b/1, 261b/12, 261b/14,
253b/13, 253b/14, 253b/2, 253b/4, 261b/15, 261b/2, 261b/8, 261b/9,
253b/5, 253b/6, 253b/7, 253b/8, 253b/9, 262a/2, 262a/3, 262a/4, 262a/5, 262a/7,
254a/1, 254a/10, 254a/12, 254a/13, 262a/9, 262b/1, 262b/10, 262b/11,
254a/15, 254a/2, 254a/6, 254b/12, 262b/13, 262b/14, 262b/15, 262b/2,
254b/14, 254b/2, 254b/5, 254b/6, 262b/5, 262b/9, 263a/1, 263a/11,
254b/7, 254b/8, 255a/10, 255a/11, 263a/12, 263a/14, 263a/15, 263a/2,
255a/14, 255a/5, 255b/10, 255b/11, 263a/4, 263a/7, 263a/9, 263b/1,
255b/13, 255b/14, 255b/15, 255b/3, 263b/10, 263b/11, 263b/12, 263b/14,

263b/2, 263b/3, 263b/4, 263b/6, 263b/9,
264a/1, 264a/13, 264a/15, 264a/2,
264a/3, 264a/5, 264a/6, 264a/8, 264a/9

vech : <Ar. Biçim, sebep.

v.+ ile 153b/14, 171b/3, 171b/8,
175a/7, 207b/2, 259a/12, 259b/13,
263a/4

v.+ iledür 172a/2

v.- i hikmet 191b/7

vedūd : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, çok şefkatli, çok seven ve sevmeye uygun olan.

ferd-i v.+ uñ 261b/4

vefā : <Ar. Sözünde durma; bağlılık, dostluk.

v. 189a/3

v. itmiş olur 145b/8

v. itse 145b/8

vefā' : <Ar. Sözünde durma; bağlılık, dostluk.

v.+ ı 200b/8

vefāt : <Ar. Ölüm.

v.- ı resül 215b/3

v. eyledi 227b/11

v.+ ın 217a/10

v.+ ından 222b/6

veheb : Veheb b. Münebbih (ö. 114/732), peygamberler tarihini iyi bilen Yemenli tabî.

v. 135a/2, 143b/4

vehhāb : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, kullarına karşılıksız çok nimetler bağışlayan.

v. 159a/4

v.+ a 159a/4

vekīl : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, bütün her şeyi eksiksiz olarak idare eden.

v. 156b/11

v. oldı 156b/12

velākin : <Ar. Ama, fakat, lakin.

v. 134b/2, 140a/2, 141b/4,
141b/7, 161a/10, 170a/10, 176b/5,
201b/15, 203a/11, 217b/12, 225a/5,
230a/13, 239b/12

velī : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, kendine iman edenlere dost olan, onlara yardım eden; evliye, ermiş.

v. 161a/12, 187a/8, 242a/2,
242a/4, 260b/11

v. eyleye 139a/7

v. itdüm 160b/15

v.+ ler 157b/8

v.+ lerinden 242a/1

- v.+ lerüm 188a/8
v.+ lerümi 193a/5
- velīkin:** <Ar. Ama, fakat, lakin.
v. 227b/8, 231b/10
- vera^ç** : <Ar. Allah'tan korkup dini emirleri özenle yerine getirme, takva.
v.+ dur 263b/11
- verem** : Bulaşıcı, ateşli bir hastalık, tüberküloz.
v. olurdu 141a/7
- vesvese** : <Ar. Şüphe, kuruntu.
v.+ sinden 181b/3
v.+ sine 182b/7
- veyā** : <Ar. + Far. Veya, ya da.
v. 170b/11, 171b/13, 220a/10, 246b/1, 248b/8, 259a/15
- veyl** : <Ar. Yazık.
v. 147b/3, 235b/6, 240b/8
- vezīr** : <Ar. Vezir, hükümdardan sonra gelen en yetkili kişi.
v. oldu 158b/8
v.+ üm 224b/5
- vidā^ç** : <Ar. Ayrılık; esenleşme.
v. 216b/2
- v. iderken 218a/6
- vilāyet** : <Ar. Yetki sahibi olma; ülke, il.
v.+i olduğu 160a/9
v.+ inde 233b/13
v.+ ini 165b/11
- vildān** : <Ar. Cennette olanların hizmetiyle ilgilenen gençler.
v. 182b/12
- vir -** : Vermek.
v. 139a/3, 195b/1, 195b/2, 200b/5, 201b/9, 212a/11, 219a/10, 219b/11, 220a/2, 223a/5, 238b/10, 244a/5
v.- di 134b/14, 136a/13, 136b/11, 141b/15, 142a/1, 142a/3, 142b/11, 145b/14, 148a/5, 154b/10, 154b/3, 155a/15, 157b/11, 162b/3, 165b/12, 189b/10, 189b/8, 192a/4, 192a/9, 194b/10, 195b/7, 196a/2, 197a/8, 199a/1, 204b/12, 209b/9, 210a/2, 210a/5, 211b/7, 217b/3, 218b/10, 219b/13, 223a/5, 228a/13, 228a/6, 228a/7, 238b/7, 249a/11
koyu- v.- di 133b/7, 206a/5, 221a/14
v.- di+ ki 252a/6
v.- di+ kim 138a/10
v.- digüm 233b/7

v.- diler 141a/1, 146a/12,
166a/8, 170b/13, 196b/1, 200b/12,
200b/7, 224b/2, 245b/1, 251a/6
diyü- v.- diler 234a/5
v.- dügi 194b/11, 200a/14
v.- dügüm 147a/13, 245b/5
v.- dügümden 183b/7
v.- dügünden 183b/11, 183b/12,
183b/13
v.- dük 137b/12
v.- düm 177a/13, 177a/15,
177a/7, 177a/8, 177b/10, 177b/3,
177b/4, 177b/7, 177b/9, 194a/12,
195a/6, 196b/13, 224b/3, 233a/14,
237a/3, 242a/8
v.- düñ 177a/12, 177a/14,
177a/7, 177a/8, 177b/2, 177b/4, 177b/7,
177b/8, 177b/9
v.- e 139b/5, 139b/6, 149a/8,
159a/2, 186b/1, 197a/12, 197b/1,
197b/2, 201b/5, 216b/9, 224b/4,
253b/12, 262a/13, 262a/14, 262a/9,
262b/11, 262b/2, 262b/3, 263a/11,
263a/12, 263a/13, 263a/6, 263a/8,
263b/5
v.- ecek 249a/1
v.- elüm 204a/15
v.- em 141b/5, 142b/14, 179b/9,
182b/9, 183a/3, 184a/8, 185b/6,
186b/11, 187a/15, 193b/15, 195a/3,
199a/14, 199b/1, 251a/7
v.- en 200a/13, 238b/10

v.- enlerden 196b/11
v.- esin 137a/13, 149a/14
v.- esiz 216b/10
v.- evüz 149a/10
v.- eyin 135b/1, 139b/11,
184b/13, 186b/10, 186b/11, 186b/9,
194a/15, 194b/4, 196a/14, 243a/5,
244a/4
v.- eyin+ mi 244a/2, 244a/3
v.- gil 133a/3, 168a/12, 174b/6,
183b/10, 183b/14, 192a/6, 217a/7,
217b/13
v.- me 183b/11, 183b/12,
183b/13, 183b/14, 231a/3, 244a/2,
244a/4
v.- medi 149a/12, 168a/13,
197a/8, 213b/12, 217a/5, 246b/4
v.- medüm 135b/9, 196b/13,
197b/14, 198a/1, 198a/2, 233a/12,
251a/6
v.- medüñ 146a/4
v.- meg+ ile 147a/14
v.- mege 199a/2, 210b/1
v.- mek 203a/13, 211a/4,
222b/11
v.- mekdür 253b/6, 260b/7
v.- meñ 257a/13
v.- mesedi 187b/2
v.- mesün 196b/7
v.- meye 186b/3, 248b/8
v.- meyen 238b/10
v.- mez 148a/12, 200b/3

v.- mezdüm 139a/7
v.- mezin 177a/1
v.- mezsen 200b/4
v.- mezseñ 185a/1
v.- miş 152a/6
v.- miş olam 186b/8
v.- se 217b/10, 239a/12, 262b/3
v.- sem 233b/8
v.- sün 218a/14
v.- süñ 205b/5
koyu- v.- sün 220a/15
v.- üñ 138b/13, 148a/12
v.- ür 137a/10, 137b/15, 161a/9,
190a/5, 225a/7, 241a/13, 241a/15,
241b/10, 241b/9, 245b/12, 245b/2,
246b/12, 246b/13, 247a/8, 250a/4,
251a/3, 251a/4
v.- ürdi 159a/5, 169b/12, 221a/9
v.- ürin 137b/15, 145b/9,
186a/11, 189a/8, 192b/12, 193a/8,
199a/14, 202b/15, 237b/8, 244b/6,
244b/7, 244b/8, 244b/9, 247b/12
v.- ürler 177a/2, 239b/11,
247a/9, 253a/8, 263b/6
v.- ürlerdı 167a/12
v.- ürse 194b/4, 229b/14, 248b/4
v.- ürsin 244b/5
v.- ürtüz 149a/10

viribi -: Göndermek.
v.- cek 262a/6

v.- di 133b/8, 133b/9, 134a/9,
135a/3, 140a/6, 141a/4, 143a/9,
154b/14, 156a/12, 162b/1, 189a/14,
191b/1, 191b/5, 206a/12, 208b/3,
208b/9, 209a/1, 209a/10, 210b/1,
214a/10, 217b/9, 229b/2, 230b/4,
234a/13, 234b/4, 237b/4, 250b/13
v.- digi 262a/6
v.- diler 205b/12
v.- medi 191b/2
v.- meyesin 195b/11
v.- n 133a/10
v.- r 247a/6, 247b/1
v.- rin 133a/11, 136b/12
v.- ye 188b/6, 250b/4, 262a/7
v.- yem 182b/13

viribinil - : Gönderilmek.

v.- diginden 191b/15
v.- düğümdür 223b/3

virici : Verici, veren kimse.

v.+ dür 253b/2, 253b/7

viril - : Verilmek.

v.- e 263b/2
v.- se 236a/11

virinil - : Verilmek.

v.- di 174a/12

vişāl : <Ar. Kavuşma.

v.+ e 158a/2	169a/14, 169a/15, 169a/7, 172b/12, 172b/2, 173a/2, 174a/14, 174b/2, 175a/13, 175a/14, 175a/15, 175b/4, 175b/5, 175b/6, 176b/1, 176b/3, 176b/8, 177a/6, 176a/13, 176a/14, 177b/10, 177b/12, 177b/15, 178a/13, 178a/14, 178a/9, 178b/11, 178b/14, 178b/8, 178b/9, 179a/1, 179a/10, 179a/13, 179a/6, 179b/11, 179b/5, 180a/3, 181a/11, 181a/13, 181a/15, 181a/2, 181a/3, 181a/4, 181a/7, 181a/9, 181b/1, 181b/14, 181b/4, 181b/6, 181b/8, 181b/9, 182a/13, 182a/3, 182a/5, 182b/14, 183a/1, 183a/8, 183b/1, 183b/15, 183b/3, 183b/6, 184a/3, 184a/5, 185a/11, 185a/2, 185a/6, 185a/7, 185b/4, 185b/9, 186a/1, 186b/5, 187a/5, 187a/6, 188a/4, 188b/1, 188b/2, 188b/9, 189a/14, 189a/15, 189b/11, 189b/4, 189b/7, 192b/14, 193a/3, 193b/4, 193b/5, 193b/8, 194a/10, 194a/2, 194a/6, 194a/7, 194b/3, 194b/7, 195a/5, 195a/7, 195a/8, 195b/1, 195b/2, 195b/4, 196a/2, 196b/12, 196b/13, 196b/6, 196b/8, 196b/9, 197a/10, 197a/4, 197a/5, 197a/7, 197a/9, 197b/10, 197b/7, 198a/10, 198a/11, 198a/15, 198a/8, 198b/14, 198b/4, 198b/6, 198b/8, 198b/9, 199a/11, 199a/3, 199a/4, 199b/11, 199b/14, 199b/2, 199b/4, 199b/6, 199b/9, 200a/15, 200b/13, 200b/2, 200b/5,
vitr : <Ar. Vitir namazı. v.- i vācib kıldı 167b/14	
vur - : Vurmak. v.- a 151b/15 v.- dı 202b/4, 224b/15, 226b/3 v.- mağdan 221a/3 v.- uñ 239b/3	
vuzūh : <Ar. Açık olma, açıklık. v.- ı mu'cizāt-ı zāhirāt 153a/5	
vücūd : <Ar. Beden, varlık. v.- ı nūrānī 160a/14 v.+ a 141a/9 v.+ ı 211a/9	
yā : <Ar. “Ey” anlamında bir seslenme ünlemi. y. 134b/12, 134b/4, 135a/14, 136a/10, 138b/10, 138b/9, 139a/14, 139a/2, 141a/4, 141a/9, 145a/11, 145a/12, 145b/1, 145b/11, 145b/7, 146a/10, 146b/11, 146b/12, 146b/15, 146b/3, 146b/8, 147a/3, 147b/9, 148b/15, 148b/8, 148b/9, 149a/12, 149a/14, 149a/7, 149a/9, 149b/13, 149b/15, 150a/5, 150b/11, 150b/2, 150b/4, 165a/7, 167a/10, 168a/11, 168a/15, 168b/5, 169a/11, 169a/12,	

201a/1, 201a/13, 201a/14, 201a/6,
201b/14, 201b/5, 201b/8, 202a/1,
202a/11, 202a/12, 202a/15, 202a/4,
202b/7, 203b/8, 204b/6, 204b/8,
205a/13, 205b/13, 205b/15, 206a/10,
206a/2, 206a/3, 206a/6, 206a/7, 206a/8,
206b/14, 207b/3, 207b/8, 208a/13,
208b/12, 208b/14, 208b/4, 209a/8,
210a/12, 210a/15, 210a/3, 210a/7,
210a/8, 210b/15, 211a/1, 212a/12,
214a/5, 214b/3, 216a/10, 216b/1,
216b/13, 217a/12, 217a/15, 217a/4,
217a/6, 217b/1, 217b/12, 217b/15,
217b/4, 217b/5, 217b/6, 217b/9,
218a/10, 218a/12, 218a/2, 218a/4,
218a/6, 218a/7, 218a/8, 218a/9,
218b/11, 218b/14, 218b/5, 218b/6,
219a/1, 219a/12, 219a/6, 219b/1,
219b/14, 219b/3, 219b/4, 219b/5,
219b/6, 219b/9, 220a/1, 220a/10,
220a/13, 220a/3, 220b/10, 220b/5,
221a/1, 221a/2, 221b/7, 222a/4, 223a/3,
223a/5, 223b/13, 223b/2, 224b/3,
224b/5, 225a/2, 226b/7, 227a/10,
227a/6, 228b/1, 229a/2, 230a/12,
230b/10, 230b/14, 230b/15, 230b/5,
230b/7, 231a/13, 231a/2, 231a/5,
231a/6, 231a/7, 231b/13, 231b/2,
231b/5, 232a/2, 232b/11, 232b/2,
232b/4, 233a/1, 233a/5, 233a/7, 233b/6,
235a/10, 235a/2, 235b/11, 236b/12,
237a/11, 237a/12, 237a/13, 237b/11,

237b/6, 238a/5, 238a/7, 239b/15,
240a/1, 240a/11, 240a/5, 240a/7,
241a/8, 242a/10, 242a/11, 242a/2,
243a/11, 243a/13, 243a/14, 243a/7,
243a/9, 243b/11, 243b/5, 244a/2,
244a/3, 244a/4, 244a/5, 244b/2,
245a/10, 245a/12, 248a/1, 248a/10,
250b/9, 251a/8, 254a/14, 254a/6,
256a/12, 256b/10, 256b/14, 256b/15,
257b/1, 257b/10, 258a/9, 260a/15,
261a/1, 262a/1, 263b/15

yā : <Far. Ya, ya da, ve, veya.

y. 153b/15, 171b/13, 189b/13,
221b/13, 246b/1

yabān : <Far. Issız yer.

y.+ da 254b/5

yād : <Far. Anma, zikretme.

y. itdiler 190b/8

yağ : Yağ.

y. 150b/1

y.+ dan 184b/6

y.+ uñ 138b/10, 138b/11

yağdur - : Yağdırmak.

y.- urdum 244b/15

yağmur : Yağmur.

y. 229a/8, 244b/15

yahūdī: <Ar. Yahudi, Musevi.

y.+ ler 139a/9, 151a/2, 173a/3,
207b/10, 244b/10

y.+ lerden 139a/9

y.+ lere 207b/13, 208a/10

y.+ leri 177a/14

yahūdi : bkz. *yahūdī*

y.+ ler 139a/11, 151a/5, 151a/6,
207b/9, 208b/13, 215b/15

y.+ ler olurdu 173a/4

y.+ lerdür 196b/3

y.+ leri 165a/5

y.+ lerüñ 151a/10

yāhūz : Yahut, veya, ya da.

y. 134b/5, 135b/3, 137b/3,
138b/3, 142a/8, 150b/2, 153b/15,
155b/12, 162a/6, 162a/7, 168a/11,
171a/15, 172a/15, 179a/15, 180a/11,
196b/2, 208a/11, 212b/10, 213a/11,
213a/12, 221b/13, 221b/5, 222a/11,
222a/14, 224a/14, 225a/15, 229a/8,
250a/2, 253a/7, 264a/4

yahyā : Hazret-i Yahya, Kur'an-ı
Kerim'de adı geçen, İsrailoğullarına
gönderilmiş olan bir peygamber.

y. 133b/14, 137b/10, 137b/13,
137b/2, 137b/5, 138a/1, 138a/14,
138a/6, 138a/8, 138a/9, 138b/10,
138b/12, 138b/6, 138b/7, 138b/8,
138b/9, 139a/2, 139a/5, 139b/10,

139b/12, 139b/13, 139b/14, 139b/15,
139b/5, 139b/7, 139b/8, 140a/1,
140a/12, 140a/4, 140a/5, 140a/8,
140a/9, 143a/4, 143a/5, 143a/6, 143a/7,
146b/10, 146b/11, 146b/12, 160b/9,
161a/10, 161a/2, 161a/4, 162b/12,
174a/4

y.+ da 161a/12

y.+ dan 139b/6

y.+ dur 137a/15

y.+ nuñ 137b/12, 138b/13,
140a/1, 140a/10, 140a/11

y.+ ya 137b/2, 225b/10

yağ - : Yakmak.

y.- a 140a/12

y.- ardı 229b/11

y.- arın 194b/6, 195b/6

y.- dı 138a/5, 198a/11, 198a/12,
216b/2

y.- dılar 134a/4

y.- duqlarıdur 133b/15

y.- mazın 197b/6

yağın : Yakın, uzak olmayan.

y. 139a/9, 175a/2, 183b/7,
197a/3, 206a/14, 206b/2, 247b/4, 248a/3

y.+ da 218a/5, 219a/2

y.+ dur 216a/9, 216b/4, 236a/15,
260b/13

y.+ ları olmamağın 170a/12

y. ol 181b/14

y. ola 182a/9, 243a/6
y. olam 181a/14
y. olana 263b/6
y. olayın 147a/14, 147a/15
y. oldu 174b/13, 174b/14,
175a/10, 175a/3, 175a/5, 175a/6,
175a/8, 175a/9, 176a/3, 176a/4, 176a/5,
176a/6, 176a/7, 205b/15, 245a/5
y. olduğu 175a/3, 193a/6
y. olmağı 178a/15
y. olmağdur 181b/9, 184a/7
y. olmayam 243a/11
y. olmaz 202a/5
y. olmazlar 193a/6
y. olur 255a/8
y. olurın 178b/6
y. olursañ 147a/14, 147a/15
y.+ sını 218a/6
y.+ uñ 185a/7
y.+ van 188a/6

yaķın : <Ar. İçerisinde şüphe bulunmayan kesin bilgi, inanış.

y. 258a/3
y.+ e 255b/13

yaķınlık : Yakınlık, yakın olma durumu.

y. 178a/15

yaķūb : Hazret-i Yakub, Kur'an-ı Kerim'de adı geçen, İsrailoğullarına gönderilmiş olan bir peygamber.

y. 145a/3, 145a/6, 156b/12,
156b/13, 156b/15, 162b/7
ħubb-ı y. 157a/11
y.+ dan 157b/5
y.+ uñ 158a/10

yaķūbiyye : Hristiyanlık'ta bir mezhep.

y. 151b/7, 151b/8

yaķūt : <Ar. Değerli bir taş türü.

y.+ dan 235a/7, 241a/12

yalan : Yalan, doğru olmayan.

y. 146b/7, 181b/11, 196b/11,
214b/11, 241b/12
y.- mıdur 155b/12
y. ıdıgun 234a/14

yalancılık : Yalan söyleme.

y. 207b/2

yalın : Çıplak.

y. 145a/8

yalıncaķ : Çıplak.

y. 141a/14
y.+ dur 186b/10
y.+ lara 186a/2

yaluñuz : Yalnız, sadece, tek başına.

y. 201b/6, 214a/3, 236b/1,
236b/4, 249b/10, 251a/13, 257b/2,
257b/3, 263b/8

y. kılıcağ 203b/2

yalvar - : Yalvarmak.

y.- duğın 231a/3, 231a/6

y.- sa 231a/2, 231a/4

yama : Yama yapmak için kullanılan
parça.

y.+ sı 146a/2

yama -: Bir deliği ya da yırtığı başka
bir parça ile onarma, kapatma.

y.- rdı 167b/11

yamalu : Yamalı, yaması olan.

y. 228b/1

yan : Yan, yön, taraf.

y.+ınca 136a/1

y.+ında 145a/14, 184b/9,
212b/7, 223a/6, 226b/4, 234b/10,
234b/7, 234b/8

y.+ındağı 165a/10, 165a/9

y.+ından 233a/14

y.+umdan 172b/11, 172b/12,
173a/2

yan - : Yanmak.

y.- ar 174b/3, 256a/3

y.- ar+ idi 230a/3

y.- arsa 153a/11

y.- masa 153a/11, 153a/9

yaña : Yan, yön, taraf.

y. 141a/12, 141a/13, 169a/1,
197a/4, 200a/4, 205a/13, 205b/12,
208b/11, 209b/14, 210a/14, 214b/2,
248b/4

y. eylediler 141a/14

y. kılurlardı 209a/9

y. olmağ- 209a/11

ya'nī : <Ar. Yani, sözün kıyası, demek
oluyor ki.

y. 136a/2, 136b/8, 137b/11,
137b/12, 139a/5, 140b/4, 140b/9,
141a/14, 142b/15, 144a/13, 144b/15,
151a/2, 151b/13, 162b/5, 165b/6,
171a/12, 171b/2, 173a/11, 173b/5,
174b/14, 175b/10, 176a/3, 176a/9,
180a/15, 186b/6, 204a/2, 209a/10,
213b/3, 220b/1, 226b/10, 229a/15,
242b/12, 252a/14, 252b/8, 254b/10,
255a/15, 256b/6, 257a/4, 257a/9,
259a/14, 259b/3, 259b/5, 260b/5

yap - : Yapmak, etmek,
gerçekleştirmek.

y.- alar 255b/4

y.- alum 149b/13

y.- arlar 196a/12
y.- arsız 238b/12
y.- dı 137a/4, 206a/13, 206b/10
y.- dılar 133b/11, 206a/14
y.- mış 205a/7
y.- mışlar 206b/2
y.- uñ 232b/6

yapış - : Yapışmak, tutunmak.

y.- dı 213a/15
y.- madı 140b/7
y.- ur 140b/6

yaprağ : Yaprak, ağaç yaprağı.

y.+ ı 136a/4, 247b/4
y.+ ın 148a/3
y.+ ına 136a/5
y.+ ından 199a/13

yapraq : Yaprak, ağaç yaprağı.

y. 242b/5, 247b/5
y.+ ları 173b/1, 197a/15

yapuş - : Yapışmak, tutunmak.

y.- dı 133a/1
y.- dum 173a/1
y.- mağdan 143a/1
y.+ up 172b/15

yar - : Yarmak, kesmek.

y.- dı 166b/4, 242b/4
y.- dılar 139a/12

yār : <Far. Sevgili, dost.

y. 247a/15
y.+ dur 224a/4
y.+ i 168a/13, 225a/9
y.+ idür 226a/13, 226b/1

yarad - : Yaratmak.

y.- ıla 141b/6
y.- ur 251a/9, 252a/7, 252a/9,
258b/7
y.- urıñ+ ki 142a/4
y.- ursın 143a/2

yaradıl - : Yaradılmak.

y.- aldan 211a/7
y.- dı 255b/1
y.- madı 255a/15
y.- mağına 141b/7
y.- mayadum 254b/8
y.- maz 246a/13
y.- mışdur 258b/15

yaradul - : Yaradılmak.

y.- duğından 251b/9
y.- ıcağ 183a/1

yarağ : Hazırlık.

y. 209b/9, 254b/1

yarağla - : Hazırlamak.

y.- dum 178b/2, 230b/4
y.- yup- dururun 187a/1

yaraqlan - : Hazırlanmak.

y.- dı 230b/11, 230b/8

y.- mışdur 178a/10

yaraqlı : Silahlı.

y. 211b/4

yaramaz : Kötü, yararsız, faydasız.

y. 148a/13, 148a/8, 148b/5,
213b/11, 233b/5, 240a/3, 242a/4,
243a/8, 244a/11, 255b/10, 256a/14,
256b/12, 256b/8

y.+ dan 239a/12

y.+ ı 196b/6

yārān : <Far. Dostlar, arkadaşlar.

y.+ larına 213b/13

yarasa: Yarasa, uçabilen memeli bir hayvan.

y. 143a/11, 143b/1, 143b/2

y.+ lar 161b/13

y.+ 'yı 143b/1

yarat -: Yaratmak.

y.- dı 137a/11, 141b/8, 150b/3,
156b/15, 163b/15, 164a/1, 164a/2,
164a/5, 164a/7, 164a/8, 164b/12,
164b/8, 165a/12, 165a/13, 165a/14,
165a/2, 165a/3, 165a/4, 165a/5, 165a/6,
165a/7, 165b/13, 165b/9, 166a/1,
166a/2, 166a/3, 166a/4, 167b/3,

184b/10, 191b/11, 198a/11, 201b/11,
230a/1, 230a/4, 230a/5, 230a/6, 230a/9,
230b/3, 235a/13, 235a/7, 237a/9,
238a/13, 239b/1, 240b/1, 240b/2,
240b/3, 240b/4, 241a/6, 241a/8,
244a/10, 244a/8, 247b/3, 251b/2,
251b/3, 251b/8, 252a/9, 255a/14,
258b/5, 261b/5

y.- dum 177a/5, 185a/7, 220a/10,
233a/14, 233b/3, 235a/15, 237a/13,
237a/15, 240b/7, 240b/8, 242a/11

y.- duñ 233b/6, 237a/12,
237a/14, 242b/11

y.- duñ+ mı 230a/10, 235a/15

y.- madı 255a/13

y.- madum 147b/11, 177b/15,
197b/12, 230a/10

y.- maduñ ola 145b/4

y.- mağ 143b/3

y.- mayadı 254b/10

y.- mazdan 164a/6, 239b/1,
241b/13

y.- mışdur 234b/7

yardım : Yardım.

y. 141b/15, 144a/7

y.+ a 211a/3

y. eyle 210b/5

y. eylemezseñ 185a/1

y. eyleñ 198b/4

y. iderüz 144a/7

y. ideyin 147b/2

- y. ola 198b/5
- yāren** : <Far. Dost, arkadaş.
y.+ ler 216b/2
y.+ lerine 188b/1
- yarı** : Yarı, yarım.
y.+ sını 201a/8
- yarıl -** : Yarılmak, ayrılmak.
y.- dı 139a/10, 206a/3
y.- mış 189a/10
- yarım** : Kıyamet günü.
y. 134a/6, 146b/8, 147b/3,
186a/14, 197b/14, 200a/9, 203a/6,
220b/5, 222b/13, 224a/5, 242b/1
- yarım** : Bugünden sonraki gün.
y.+ ğı 176b/15
- yarlığa -** : Bağışlamak.
y. 233a/11, 235a/11, 238b/1
y.- dı 158b/12, 225a/4, 243b/12
y.- duğunu 250b/10
y.- dum 176b/10, 176b/11,
188a/7, 197a/1, 233a/7, 233b/3,
235a/13, 235a/5, 235b/11, 235b/12,
235b/9, 237a/3, 241a/15, 243b/15
y.- masa 249a/7
y.- mayınca 241a/14
y.- r 249a/9
- y.- rın 186b/12, 195a/15,
199a/12, 200a/3, 243b/8
y.- sın 213b/6, 225a/3
y.- ya 197a/12, 197a/13, 243b/9
y.- yam 195a/3, 240a/15
y.- yayın 186b/13, 196a/14,
231b/6, 243a/2, 243a/5
- yarlığan -** : Bağışlanmak.
y.- mak 195b/9
y.- mış 194a/12, 263a/11
y.- ur 264a/11, 264a/14, 264a/8
- yarı** : Yarı, yarım.
y.+ sı 227a/9
y.+ sında 243a/3
- yas** : Yas, matem, üzüntü.
y. 227b/4
- yaşduğ** : Yastık.
y.+ ı olsun 249b/14
- yaşher** : Yashur b. Kahis, İmrân'ın
babası, Hazret-i Meryem'in dedesi.
y. 145a/2
- yāsīn** : <Ar. Kur'an-ı Kerim'in otuz
altıncı suresinin adı.
y. 204b/14, 241b/13
- yaş** : Yaş, gözyaşı.

y. 138b/11, 142a/11, 216a/13,
254b/7

y.+ ı 138a/1, 138a/4, 138b/13

y.+ ından 254b/6

y. itdiler 221b/4

y. olsun 178b/5

yaş : Yaş, kişinin doğumundan
itibaren yaşadığı yılların toplamı.

y. 143a/6 143a/7

y.+ ına 137b/10, 168a/2

y.+ ında 137b/9, 141b/13,
152a/10, 152a/11, 225a/15, 228b/6

y.+ ınday+ iken 143a/4

y.+ uñ 245a/4

yaş : Taze.

y. 142a/11

yaşa - : Yaşamak.

y. 219b/10

yaşıl : Yeşil.

y. 168b/8, 242b/5

yaşlu : Gözü yaşla dolmuş.

y. 217a/4

yat - : Yatmak.

y. 149b/10

y.- acak 238a/11

y.- an 248a/11

y.- aydum 254b/6

y.- ayın 204b/9

y.- dı 135b/12, 135b/13,
135b/14, 169a/10, 204b/10, 205b/7,
217a/4

y.- dılar 134b/3, 213b/12

y.- dum 134b/5, 149b/9

y.- duñ 134b/4, 134b/5

y.- mayalar 198a/4

y.- miş 144a/3

y.- up 204b/4

y.- ur 149b/8, 205a/5, 210b/15,
212a/6, 223a/6, 247b/10

y.- ur- idüm 172b/1

y.- ur+ ise 204b/7

y.- urdı 143b/14, 169a/5,
231b/11

y.- ursın 217a/5

yatsu : Yatsı.

y. 263a/12, 263a/3

yavru : Yeni doğmuş, küçük yaşta olan
hayvan.

y. 143a/13

yavru : Yeni doğmuş, küçük yaşta olan
hayvan.

y.+ sı 143a/15

yavu : Kayıp, kaybolmuş, yitik.

y. 167a/5

yavuz : Kötü, fena.

y. 136b/4

y.+ dur 136b/2

yavuzluğ : Kötülük, fenalık.

y. idene 167b/9

yay : İlbahar mevsimi.

y. 137b/9, 139b/14

yay : Ok atmayı sağlayan araç.

y.+ a 175a/3

y.+ uñ 175a/4

yayan : Yayan, yürüyerek giden.

y. 167b/12, 201a/1, 263b/1

yaz - : Yazmak.

y. 248a/10

y.- a 248a/13

y.- alar 250b/12

y.- ar 153b/3, 239a/1, 239a/10,

239a/11, 239a/13

y.- arın 195b/3

y.- arlar 239a/3

y.- asın 239a/5

y.- ayın 248a/11

y.- dı 134a/11, 238a/9, 241a/7

y.- dı+ ki 241a/7

y.- dum 191a/1

y.- mayasın 239a/5

y.- uñ 241b/7, 250b/12

yaz : Yaz mevsimi.

y. 137a/9

yazın : Yaz mevsiminde.

y. 137a/9

yazıl - : Yazılmak.

y.- a 263b/4

y.- up- durur 234b/10, 234b/11

y.- up- dururdı 147a/9, 148a/2

y.- up- turur 234b/9

y.- ur 173b/8

yaziş - : Karşılıklı yazmak.

y.- dılar 226b/15

yazu : Yazı, yazılmış şey.

y.+ nuñ 227a/6, 227a/8

y.+ sı 227a/9

y.+ sına 227a/9

yazucı : Yazıcı, kâtip.

y.+ ları 228a/8

yazuğ : Günah, suç.

y.+ ı 262a/5, 263b/2

yazul - : Yazılmak.

y.- up+ dururdı 147a/6

yehūzā : <Ar. Hazret-i Yakub'un en büyük oğlu.

y. 145a/6	maḥbūb-ı y. 221b/10
yemenī : <Ar. Yemen'e ait, Yemen işi olan. y. 231b/11	yezīd : Yezid b. Muâviye (ö. 64/683), Emevi halifesi. y.+ e 227b/7 y. itdi 227b/7
yeşrib : <Ar. Medine'nin eski adı. y. 207b/15	yık - : Yıkamak, tahrip etmek. y.- dı 133a/13, 133b/10, 212a/15 y.- mışca 262a/4
yet - : Ulaşmak. y.- di 133b/11	yıkıl - : Yıkılmak, çökmek. y.- dı 166b/12
yetīm : <Ar. Babası ya da annesi ve babası ölmüş çocuk. y.+ lere 218b/11	yıl : Yıl, sene. y. 134b/3, 134b/5, 144a/3, 145b/6, 152a/15, 154b/7, 158a/4, 159b/1, 162a/6, 162a/7, 162b/10, 164a/12, 164a/13, 164a/14, 164a/15, 164a/7, 164b/1, 164b/11, 164b/2, 164b/3, 164b/4, 165a/11, 165a/15, 165b/14, 169b/7, 170a/4, 190a/11, 191b/13, 191b/15, 192a/1, 198a/11, 198a/12, 199b/3, 199b/4, 200a/1, 213b/7, 215b/10, 221b/11, 224a/7, 224b/12, 225a/13, 225b/13, 225b/14, 226b/1, 228a/5, 230a/4, 230a/5, 230a/8, 231a/12, 241b/13, 261a/13
yevmü'l-araşāt : <Ar. Kıyamet günü. y. 252a/8	
yevmü'l-cem' : <Ar. Kıyamet günü. y. 252a/7	
yevmü'l-cezā' : <Ar. Kıyamet günü. y. 252a/7	
yevmü'l-eḥad : <Ar. Pazar günü. y. 150a/7, 240b/1	
yevmü'l-ḥisāb : <Ar. Kıyamet günü. y. 252a/8	y.+ da 158a/4, 230a/11, 256b/7 y.+ dan 152a/5, 206b/4, 226b/9 y.+ dur 145b/3, 149a/7, 225b/12 y.+ ında 209a/15
yezdānī : <Ar. Allah, Allah'la ilgili.	

- y.+ lar 253a/7
y. oldu 152a/14, 216a/9, 225b/14
y. olıcağ 164b/5
- yılan** : Yılan, büyük bir kısmı zehirli sürüngen bir hayvan.
y.+ lar 179a/9
- yıldırım** : Yıldırım.
y. 262b/13, 263b/3
- yılduz** : Yıldız.
y.+ lar 197a/14, 223a/8, 235b/1, 235b/15
y.+ ları 165a/3
- yıllık** : Yıllık, senelik.
y. 138a/12, 199a/6, 199a/8, 229b/10, 235b/4, 263a/7, 263a/9
- yi -** : Yemek yeme.
y.- di 134b/1, 135a/13, 138b/8
y.- diler 167a/11, 201b/13
y.- me 167a/10, 181b/15
y.- me+ ki 142a/10
y.- medi 137b/5, 148a/4, 154b/7
y.- mediler 212b/14
y.- mege 150b/7, 222b/1, 237b/1
y.- mek 150b/3
y.- mekdür 184a/4, 184a/6, 253b/9
y.- mezin 138b/3
- y.- mezüz 226a/4
y.- ñ 238b/13
y.- r 199a/14, 257a/10
y.- rdi 141a/4, 148a/3, 167a/15
y.- rler 177a/2, 179a/10, 179a/13, 203a/15, 207b/5, 240a/5
y.- rsiz 238b/12
y.- seler 179a/13, 182b/1
y.- sünler 201b/10
y.- ye 185b/8, 186b/2, 257a/10, 262b/15
y.- yeler 255b/10
y.- yenlerden 196b/11
y.- yenlerdür 179a/11
y.- yesin 138b/5
- yi -** : Üzölmek, üzüntü duymak.
ğuşsa- y.- me 205b/14, 220a/8, 242b/7
y.- mekdür 254b/1
ğuşsa- y.- rsin 210a/15
- yid -** : Çekerek götürmek.
y.- er 251b/4
y.- eyin 206b/14
- yidi** : Sayı; yedi.
y. 135b/13, 145b/11, 145b/15, 166b/8, 179a/8, 179b/8, 185b/6, 194a/11, 197b/10, 198b/8, 206a/5, 211b/14, 212a/1, 212a/2, 217a/9, 224b/14, 229b/4, 229b/5, 239a/4,

239b/1, 240b/11, 242b/1, 243a/6,
255b/12, 255b/13, 262a/4, 262b/11

yidi biñ : Sayı; yedi bin.

y. 164a/15

yidiler : Alemleri manevi olarak yönetmekle görevlendirildiğine inanılan yedi kişilik evliya topluluğu.

y. 241a/4

y.+ e 240b/15

y.+ üñ 240b/14

yidinci : Yedinci.

y. 146a/6, 174a/6, 174a/8,
175b/13, 175b/14, 198a/3, 238b/2,
239b/8, 241b/7, 249b/4, 255b/15

y.+ si 185b/9

yidir - : Yedirmek.

y.- ürler 243b/1

yidi yüz : Sayı; yedi yüz.

y. 140a/10, 178a/5, 178a/6,
228b/12

y. eyledi 179a/15

yidi yüz biñ : Sayı; yüz bin.

y. 178a/1, 178a/2, 178a/3,
178a/4

yidür - : Yedirmek.

y.- diler 221b/11

y.- mekdür 253b/6

y.- se 186a/2

y.- ürsin 201b/4

yig : Yeğ, iyi, daha iyi.

y. 138b/9, 167b/7, 181a/4,
185b/4, 185b/5, 188a/3, 192b/11,
192b/12, 202a/5, 202a/6, 224a/2,
230a/15, 237b/8, 250b/12

y.+ dür 145b/6, 226b/15, 227a/1,
227a/2, 227a/4, 227a/7, 229a/8, 242a/9,
263b/8

y.+ in 188b/12

y.+ sin 137b/14, 137b/15

y.+ ün 189a/4

y.+ ven 189a/2, 189a/6

yigirmi : Sayı; yirmi.

y. 135b/14, 208a/3, 212a/2

yigirmi bir : Sayı; yirmi bir.

y. 216a/8

yigirmi bişinci : Yirmi beşinci.

y. 137b/10

yigirmi dört : Sayı; yirmi dört.

y. 170a/7

yigirmi dört biñ : Sayı; yirmi dört bin.

y. 232a/10, 232a/8

yigirmi tokuzuncu : Yirmi dokuzuncu.

y. 139b/14

yigirmi üç : Sayı; yirmi üç.

y. 169b/7, 170a/4, 228a/8,
232a/7

yigirmi üçüncü : Yirmi üçüncü.

y. 221a/12

yigirmi yedi : Sayı; yirmi yedi.

y. 262a/10

yigirmi yedi bin : Sayı; yirmi yedi bin.

y. 215a/12

yigirmi yidinci : Sayı; yirmi yedinci.

y. 192a/1

yigit : Yiğit, mert, genç, delikanlı.

y. 138b/1, 172b/5, 206a/14,
210b/9, 245a/1, 245a/2, 245a/3, 248b/6
y.+ ler 204a/12

yigitlik : Yiğitlik, gençlik.

y. 253a/9

yil : Yel, rüzgâr.

y. 135b/4, 144a/5, 248a/14
y.+ ler 182b/12, 252a/3

yimiş : Yemiş, meyve.

y.+ idür 137a/11

y.+ in 137a/9

y.+ ini 232b/3, 232b/4

y.+ ler 137a/10, 141a/4, 182b/12

y.+ lere 136a/10

y.+ leri 136a/8, 136a/9, 173b/1

y.+ lerinden 134b/1

yir : Yer, zemin, mekan.

y. 168b/8, 179b/9, 189a/10,
206a/3, 206a/5, 207a/8, 207b/15,
238a/13, 248b/8

y.+ ile 246b/13

y.+ de 137a/4, 144a/3, 145b/15,
146a/2, 146b/11, 150a/3, 152a/9,
163b/15, 164a/1, 164a/2, 167b/10,
197b/12, 212a/2, 215a/15, 224b/15,
224b/6, 225a/7, 228b/1, 246a/6,
246b/14, 260a/5

y.+ dedür 224b/7

y.+ den 135a/10, 139b/5, 170a/1,
174a/9, 189a/10, 204a/13, 204b/13,
211b/11, 229b/4, 242b/1

y.+ e 133b/3, 134a/12, 134a/7,
134b/7, 135a/7, 136a/8, 139a/14,
140b/11, 149a/9, 151a/6, 152b/4,
166a/11, 166b/4, 167a/11, 167a/8,
167a/9, 168a/10, 168b/3, 176b/6,
179a/2, 188a/10, 188a/15, 192a/13,
198b/3, 198b/6, 198b/7, 198b/8, 205b/8,
206a/4, 207a/7, 210b/6, 212a/12,
215b/15, 218a/1, 219a/8, 222b/1,

240a/11, 246a/2, 249a/11, 251b/7,
252a/3, 252a/7

ne- y.+ e 172b/3

y.+ i 190a/11, 206a/2, 207a/15,
240b/1

y.+ idür 191a/6, 213a/12

y.+ ime 218a/13

y.+ in 250a/2, 262b/15

y.+ in eylerin 184a/14

y.+ inde 205b/10, 218b/5,
245a/11, 245b/13, 245b/14, 253a/13

y.+ inden 133a/6, 138a/14,
238a/11

y.+ ine 133a/14, 138b/11,
177a/13, 216a/14, 218b/2, 231b/12,
240b/14, 246a/11

y.+ ini 165b/4

y.+ inüñ 166b/7

y.+ ler 139a/13, 146b/2, 165a/6,
186a/1, 188b/13, 194a/11, 245a/15,
245b/7, 261b/14

y.+ lerde 181a/12, 191a/8

y.+ lerdən 231a/11

y.+ leri 164a/6, 165a/6, 232a/5

y.+ lerinden 166a/10

y.+ lerüm 235a/10

y.+ lerüñ 139b/15

y.+ üm 138b/3

y.+ üme 175b/8

y.+ üñ 134b/1, 236b/1

y.+ üñe 175b/7, 218a/10

yir - : Yemek yeme.

y.- mezdi 167a/15

yiraltı : Yeraltı.

y.+ nda 146a/14, 198a/4

yir yüzi : Yeryüzü, dünya.

y.+ n 241a/1

y.+ nde 146a/14, 148b/9, 175b/7,
196b/9, 210a/13, 220a/12, 223b/11,
231b/8, 233b/6, 240b/10, 253a/13

y.+ nde kıldı 191b/5

y.+ nden 232b/11

y.+ ne 145b/11, 145b/13,
145b/14, 151b/9, 159a/14, 165b/2,
191b/1, 191b/4, 198a/13, 205b/8,
215a/12, 217a/11, 232a/10, 233b/12,
233b/14, 233b/7, 234a/1, 234a/11,
236b/10, 240a/10

cemī'-i y.+ nüñ 237a/4

yit - : Yetmek, kâfi gelmek; ulaşmak.

y.- er 139a/6, 247a/13

y.- erdi 210b/3

y.- erse 216b/10

y.- miş 221a/2

yitmiş : Sayı; yetmiş.

y. 184b/14, 199a/2, 199a/6,
199a/8, 211a/6, 212b/2, 212b/9, 229b/8,
229b/9, 230a/2, 240a/14, 241a/15,
247a/12, 263a/6, 263a/9, 263b/14

yitmiş biñ : Sayı; yetmiş bin.

y. 140a/9, 165a/11, 196b/1,
234b/11, 234b/7, 236b/3, 238a/14,
238b/3

yitmiş iki : Sayı; yetmiş iki.

y. 258a/13, 258a/7
y.+ si 258a/8

yitmiş üç : Sayı; yetmiş üç.

y. 258a/7

yiyecek : Azık, gıda.

y. 212b/14

yiylet -: Koklatmak.

y.- di 220b/12

yiyni : Hafif.

y. eyle 218b/6

yoğ : Yok, mevcut olmayan,
bulunmayan.

y.+ idi 205a/3, 207b/2
y.+ udı 166b/14, 191a/11

yoğsa : Yoksa, aksi takdirde.

y. 149a/3, 183b/3, 195b/6,
200b/1, 201b/7, 210a/5, 217b/6, 219b/4,
230b/10, 238a/5, 238a/7, 242a/9,
242b/7, 248b/15, 256b/7

yoğsul : Yoksul, fakir.

y. 147b/6, 179a/5
y.+ lar 179a/6, 179a/7

yoğsullık : Yoksulluk, fakirlik.

y. 187a/11, 187a/13

yok : Yok, mevcut olmayan,
bulunmayan.

y. 142a/4, 150a/3, 178b/10,
178b/11, 179a/6, 179b/15, 180a/4,
184a/5, 188a/3, 189a/13, 201a/2,
233a/1, 233a/5, 236b/3, 244a/2, 244a/3,
247a/13, 248a/11, 259a/2, 259a/6
y.- mıdur 248b/15

y.+ dur 133a/6, 140a/1, 141b/4,
143a/13, 148a/10, 170a/10, 173b/11,
174b/4, 174b/5, 177b/12, 181a/3,
181a/4, 183a/10, 183a/11, 183a/12,
183a/9, 185a/4, 185b/5, 189b/6, 190b/3,
194b/9, 201b/15, 203b/3, 203b/4,
213b/3, 223b/3, 231a/8, 232b/9, 233b/4,
237a/9, 246a/13, 246a/9, 250a/11,
250a/12, 258b/10, 258b/6, 258b/7,
259a/1, 259a/12, 259b/3, 264a/8

yol : Yol.

y. 174b/4, 185b/4, 187a/11,
213b/12
y.+ da 135a/12, 139a/10, 144a/9,
145a/10, 172b/11, 201a/12, 203a/2,
206a/10, 209b/1

y.+ dur 138a/12, 229b/10,
235b/4

y.+ ı 259a/7

y.+ ın 230b/14

y.+ ına 205b/7, 219a/3, 223a/14,
223a/15, 225a/12

y.+ ında 148a/8, 156a/8,
160b/13, 161a/11, 218b/13

y.+ lar 167a/5

y.+ ların 230b/6

y. ola 263a/7, 263a/9

y. olmuş- 254b/6

y.+ una 148a/13

y.+ uña 204b/9

y.+ unı 255a/7

yoldaş : Arkadaş, dost.

y.+ ı 197a/7

y.+ laruñ 240a/1

y. ola 185b/13, 202a/7, 248b/6

y.+ umdur 258a/1

y.+ umsız 229a/4

y.+ umuz 151a/15

y.+ umuza 151a/15

y.+ uñ 205a/6

yön : Taraf, yan.

y.+ inden 200a/14, 207a/14,
260b/1, 260b/2

yu - : Yıkamak.

y. 134a/6

y.- dı 134a/7, 166b/6, 222b/7

y.- mañ 212b/13

y.- maya 249a/6

y.- ñ 250a/8

yud - : Yutmak.

y.- an 135b/15

yuğaru : Yukarı.

y. 136a/1, 174b/3, 174b/4,
174b/5, 177b/1, 179a/8, 192a/11,
230a/2, 231a/12, 232a/12, 233b/11

y.+ dan 174a/10

y.+ dur 174a/9, 229b/5

y.+ sını 232a/1

yumşak : Yumuşak.

y. 183a/12

y. eyleyüp 244a/13

yumurda : Yumurta.

y. 238a/13

y. eyler 143a/14

y.+ sı 167a/6

yünus : Kur'an-ı Kerim'de adı geçen
bir peygamber, Hazret-i Yunus.

y. 135a/11, 135a/13, 135a/14,
135a/3, 135a/4, 135a/9, 135b/11,
135b/2, 135b/7, 136a/10, 136a/11,
136a/14, 136a/15, 136a/2, 136a/4,

136a/7, 136a/9, 136b/4, 160a/10,
160a/13, 162b/11, 215a/3
y.+ a 135b/11, 135b/6
y.+ dan 135a/13, 136a/15
y.+ ı 135a/2, 135b/15, 135b/8,
135b/9, 136a/3, 177b/4
y.+ uñ 135b/9, 136a/13

yūsuf : Hazret-i Yakub'un oğlu,
İsrailoğullarına gönderilmiş bir
peygamber, Hazret-i Yusuf.

y. 142b/6, 157a/10, 157a/11,
157a/12, 157a/8, 162b/8, 174a/4,
200a/12, 200a/15, 200b/1, 213b/1
y.+ a 200b/7
y.+ dan 157b/5
y.+ uñ 158a/11, 162b/8, 200b/6

yūsuf-ı neccār : İncil'e göre Hazret-i
İsa'nın üvey babası.

y. 142a/13, 142a/15

yut - : Yutmak.

y.- dı 135b/14, 135b/8
y.- duğına 162b/11

yuva : Hayvanların yumurtlamak,
yavrularını büyütmek için hazırladıkları
barınak.

y. 205a/7, 206a/13, 206a/14,
206b/2

yüce : Yüksek, ulu, büyük.
y. 135a/7, 137a/4, 145a/10,
154b/10, 246b/14, 255b/10
y.+ dür 182b/2
y. oldı 158b/1
y. olduğı 158a/15

yücelt - : Yüceltmek.

y.- mek 209b/5
y.- mezse 147b/5

yücelüg : Yükseklik, ululuk, büyüklük.

y.+ e 148a/7

yügrük : İyi koşan, hızlı koşan.

y. 263a/7

yüñ : Yün, tüy.

y.+ i 234b/8

yüñsüz : Yüñsüz, tüysüz.

y.+ dür 143a/13

yüreg : Yürek, gönül.

y.+ i 140a/11

yürek : Yürek, gönül.

y.+ lerümüzi 216b/1

yüri - : Yürümek, ilerlemek.

y.- diler 211b/6

y.- mezsiz 148b/2

y.- rin 148b/3
y.- sün 140b/4
y.- ye 237a/10

yürü - : Yürümek, ilerlemek.

y.- medi 257b/10
y.- mezüz 148b/1
y.- r 223b/11, 251a/9
y.- rdi 145a/8, 166b/15
y.- rken 225a/7
y.- rlerdi 201a/1, 205a/9
y.- rsin 148b/1
y.- ye 166b/15

yüz : Sayı; yüz.

y. 134b/3, 134b/5, 145b/9,
150b/10, 158a/4, 197b/2, 248b/10,
248b/11

yüz : Çehre, surat, sima.

y. 246b/7, 246b/9
y.+ i 141a/15, 165a/2, 182a/13,
194a/5, 210b/10, 212a/9, 235b/4,
235b/5, 235b/6, 235b/7, 246b/10,
246b/7, 246b/8, 246b/9, 262b/14,
263b/3

y.+ in 168b/2, 191a/15, 218b/10
y.+ inde 207b/1, 254b/6
y.+ inden 194a/5, 235b/4
y.+ ine 191a/10, 207b/1, 221a/5,
232a/5, 234b/12, 235b/4, 239b/3,
239b/4, 245a/4, 262a/4

y.+ ini 168a/9

y.+ inüñ 138a/2, 222b/5,
243a/12, 250b/15, 251a/3

y.+ leri 166b/11, 183a/12,
202a/8, 243a/15

y.+ lerin 150b/9

y.+ lerine 213a/7

y.+ üne 195b/14

yüzlü : Yüzü herhangi bir özellikte olan.

y. 202b/2, 202b/5

yüz altmış : Sayı; yüz altmış.

y. 239a/7

yüz biñ : Sayı; yüz bin.

y. 176b/6, 178a/9, 202a/3,
251b/7

yüz seksen biñ : Sayı; yüz seksen bin.

y. 133b/10

yüz yigirmi biñ : Sayı; yüz yirmi bin.

y. 230a/11

zabı : <Ar. Kayıt.

z. itmege 190b/8

za'f : <Ar. Zayıflık, irade zayıflığı.

z.+ dur 259b/15

zāhīre : <Ar. Erzak, gerektiğinde kullanılmak üzere saklanan tahıl.

z. 181a/10

zāhid : <Ar. Dinin emirlerini yerine getiren, dindar, takva sahibi kimse.

z. 183a/9, 183b/1, 224a/5, 224b/8

z. kıldı 183b/9

z.+ ler 183b/2

z.+ lerdür 183a/8

z.+ lere 182b/15

z.+ leri 183b/4, 183b/5

z.+ leri+ mi 183b/3

z.+ lerüñ 183b/4

z. ol 181a/8

z. olasın 181a/8

z. olmak 181a/9

zāhir : <Ar. Açık, belli, meydanda olan; bir şeyin görünen tarafı, dış yüz; Allah'ın güzel isimlerinden biri, varlığı aşikar, açık olan.

z. 137b/12, 158b/10, 161b/7, 173a/14, 191a/13, 191a/14, 191b/1, 255a/5

ehl-i z. 190b/14

z.+ dür 172a/2, 172a/3

‘ilm-i z.+ dür 161b/9

z. eyledi 164b/10, 206b/5, 215a/10, 215a/11, 215b/7

z. eyleye 161a/15

z.+ ine 149a/1

z. itdi 171b/4, 171b/5, 206b/6

z. itdiy+ ise 158b/15

z. ola 155b/2, 158a/12, 159a/1

z. ola- 161a/4

z. oldı 155a/9, 155b/11, 156a/7, 157a/8, 157b/2, 157b/4, 157b/5, 158a/1, 158b/10, 158b/6, 171a/12, 221b/12, 224a/13

z. olmağa 156b/13, 168a/1

z. olmağdur 253a/12, 253a/13

z. olup 148b/7

zāhirāt : <Ar. Açık, belli olanlar.

vuzūh-ı mu‘cizāt-ı z. 153a/5

zahmet : <Ar. Eziyet, sıkıntı, zorluk.

z. 168a/11, 169b/12

z.+ i 221a/1

z.+ ler eylerin 244a/14

zahmetsüz : <Ar. + Tr. Eziyetsiz, sıkıntısız.

z. 183a/6

za‘if : <Ar. Zayıf, güçsüz.

z.+ dür 244a/5, 246a/12, 254b/15, 260a/1

z.+ ler 178b/8, 196a/8, 241b/3

z.+ leri 227a/10, 229a/11

z. ola 250b/14, 255a/11

z. oldı 245a/5

ż. olur 255a/1, 255a/3
ż.+ ven 133a/4, 185a/1

ż. eyleye 146b/14
ż. iderin- 145b/3

żālim : <Ar. Zulmeden, haksızlık yapan kimse, merhametsiz.

ż. 224b/13
ż.+ ler 256a/6
ż.+ lere 183a/7
ż. olacađ olurlarsa 256b/6
ż. olalar 255b/5
ż. olurlar 256b/8

żamān : <Ar. Vakit, devir, dönem.

ż. 137a/2, 166b/13, 199a/3, 204a/4, 204a/6, 213b/8, 214b/2, 220b/1, 256a/4
ţayy-ı ż. 191a/8
ż.- ı evvelde 142a/12, 189a/10, 227b/7
ż.+ da 147a/10, 151b/12, 198a/3, 230a/13, 234a/11, 255b/7, 255b/8
ż.+ dan 149a/8, 208a/2
ż.+ dur 145b/2, 149a/6
ż.+ ina 133b/10, 144b/11
ż.+ ında 173b/15, 233b/5
ż.+ ından 144b/11
ż.+ uñ 255b/3

żāmin : <Ar. Kefil.

ż. olayın 204b/8

żann : <Ar. Sanma, sanı.

żarar : <Ar. Zarar, ziyan.
ż. 155a/15

żārılıđ : <Far. + Tr. İnleme, ađlama.
ż.+ ı 138b/13

żārılıđ : <Far. + Tr. İnleme, ađlama.
ż. eyledi 135a/14
ż. eylediler 133b/3

żāt : <Ar. Kiři, kimse; bir řeyin kendisi, özü, hakikatı.

ħazret-i ż. 173b/13
ż.+ da 252b/14
nūr-ı ż.+ dandur 162a/13
ż.+ ı 167b/3
ż.+ ında 154b/15
ż.+ ını 252b/14

żātu'llāh : <Ar. Allah'ın zatı, kendisi.
ż. 170b/4

żāyi' : <Ar. Kayıp olmuş, bořa gitmiş.
ż. 242b/6, 252a/11, 257a/12
ż. eylemedüm 242b/6
ż. eylerler 136a/9
ż. olur 256a/3

zebūr : <Ar. Hazret-i Davud'a indirilen kutsal kitap.

z. 177b/3

z.+ da 153a/3, 163b/6, 177b/11, 196b/4

zekāt : <Ar. İslam'ın beş şartından biri, sahip olunan mal ve paranın kırkta birinin yoksullara dağıtılması.

z. 142b/14, 172a/11, 190a/7, 239b/9, 260b/7

z.+ dan 257a/8

z.+ ı 216b/10

zekerıyyā : İsrailoğullarına gönderilmiş olan bir peygamber.

z. 133b/13, 136b/11, 136b/15, 136b/7, 136b/8, 137a/1, 137a/13, 137a/3, 137a/4, 137a/5, 137a/6, 137a/8, 137a/9, 137b/7, 137b/8, 138a/15, 138a/5, 138a/7, 138a/9, 138b/7, 139a/10, 139a/13, 139a/14, 139a/8, 139a/9, 139b/1, 139b/2, 140a/4, 140b/11, 140b/14, 141a/1, 141a/3, 160b/6, 160b/9, 162b/11

z.+ dan 161a/3

z.+ nuñ 137a/6, 140b/13, 140b/15, 153b/2, 160b/10

z.+ ya 136b/10, 136b/9, 225b/9

zem : <Ar. Kötüleme, yerme.

z. eyleyüp 240a/2

zemzem : <Ar. Kabe yakınında bulunan bir kuyudan çıkan ve Müslümanlar tarafından kutsal sayılan su.

z. 166b/6, 177a/12

z.+ i 200b/10

zencebīl : <Ar. Zencefil.

z. 250a/8

zencīr : <Far. Zincir.

z. 138a/14, 153a/12

z.+ e 153a/13

zerre : <Ar. Çok ufak parça.

z. 149a/14, 180a/2, 180a/3, 180a/8, 186a/3

zevāl : <Ar. Öğle vakti.

z.+ den 209a/4

zevķ : <Ar. Haz, beğeni.

z.- i şahīh 154a/5

zeyd bin hāriş : Hazret-i Muhammed'in evlatlığı olan sahabi.

z. 228b/7

zeyd bin sābit: Hazret-i Muhammed, Ebu Bekir ve Hazret-i Osman dönemlerinde katiplik yapmış olan sahabi.

z. 228a/9

zeyin : bkz. *zeyn*

z. eyleyem 184b/3

zeyn : <Ar. Bezek, süs.

z. eyledi 139b/10

zeyneb : Zeyneb bint Cahş (ö. 20/641),
Hazret-i Muhammed'in hanımı.

z. 228a/1

zeyneb : Zeyneb bint Muhammed (ö.
8/629) Hazret-i Muhammed'in Hazret-i
Hatice'den doğan ilk kızı.

z. 228a/3, 228a/6

zeytün : <Ar. Zeytin.

z. 150a/15

zıdd : <Ar. Zıt, karşıt.

z.+ ı 259a/1

zındıķ : <Ar. Münafık, Allah'a
inanmayan kimse.

z. olur 257b/2

zırā : <Far. Çünkü, bundan dolayı.

z. 136a/5, 137b/14, 137b/2,
140a/3, 142b/3, 143a/12, 144b/4,
144b/9, 146a/14, 147a/1, 152b/11,
152b/13, 153b/13, 154a/5, 155a/1,
155b/14, 155b/3, 155b/4, 156a/11,
156a/13, 156a/7, 163a/10, 166a/14,

166b/14, 169b/15, 170a/11, 170b/6,
170b/8, 171a/3, 171b/11, 173b/6,
174b/3, 181a/6, 184a/2, 189a/6,
191a/11, 193a/11, 193a/13, 195a/10,
197b/5, 207a/14, 207b/15, 208b/13,
209a/11, 211a/8, 212a/14, 215a/3,
218a/4, 219a/2, 220b/6, 220b/8, 223a/7,
225b/11, 227b/8, 230a/15, 231a/8,
234b/1, 240b/4, 246b/4, 252b/9,
255a/13, 255a/7, 256a/1, 259b/10,
260a/13, 260a/14, 262b/6, 262b/7

zıreklik : <Far. + Tr. Zeyreklik, zekilik,
anlayışlılık.

z. 242a/1, 242a/2

zikir : bkz. *zıkr*

z. 184a/9, 185a/2

z. iderin 187a/9

z. olundu 190b/2

zıkr : <Ar. Söyleme, anma.

z. 183b/13

z. eyle 136b/13

z. eyleñ 200a/6

z. eylese 179b/6, 263a/6

z. eyleyevüz 229b/12

z.+ i 187a/9, 200b/7, 203b/3

z. ideler 187a/8

z. idenleri 232b/8

z. ider 190b/12

z.+ ini 149a/2

z. ola 148b/10
z.+ üm ide 182b/1
z.+ üm+ ile 187a/9
z.+ ümden 181b/2, 183a/14
z.+ ümdür 181a/7
z.+ üme 136b/13, 178b/2,
181a/11, 185b/14, 187a/14
z.+ üñe 181a/11

zikru'llāh : <Ar. Allah'ı anma,
zikretme.

z. 257b/15
z.+ a 239b/10

zi'l-ḥicce : <Ar. Hicri ayların on
ikincisi.

z. 225a/14

zinā : <Ar. Kadınla erkek arasındaki
evlilik dışı cinsel ilişki.

z. eyledi 142b/2, 148b/6
z. eylemeyeler 234a/1
z. eylemiş 148b/5
z. idenlerden 196b/11

zindān: <Ar. Karanlık kapalı yer,
hapisane.

z.+ a 135b/10, 162b/9
z.+ ından 160b/2
z.+ umdur 240b/6

zinhār : <Far. Asla, sakın.

z. 263b/6

zi'n-nūreyin : <Ar. bkz. *zū'n-nūreyin*
z. 228a/7

zirā' : <Arşın, dirsekten orta parmak
ucuna kadar olan uzunluk ölçüsü.

z.+ dan 174b/15
z.+ ın 175a/5

ziyāde : <Ar. Fazla, çok, daha çok.

z. 150b/14, 192b/4, 212b/11,
232b/14, 233a/2, 233a/6, 251b/15,
259b/10, 259b/14, 259b/6, 260b/8

z. eyledi 179a/15

z. eylediler 138b/15

z. eyleye 150b/4

z. eyleyeyin 147a/13

z. olalar 191b/6

z. oldu 145a/15, 214a/6

z. olmak 259b/14

z. olmakdur 259b/12

z. olmayadı 186b/14

z. olsun 212b/14

ziyān : <Ar. Zarar.

z. 133a/6, 135b/9, 147b/6,
178b/11

z. eylemez 189b/6

z. itmek 253a/10

ziyâret : <Ar. Görmeye gitme, görüşme.

- z. eylemege 217b/5, 219b/4
- z. eylemek 191b/6
- z. eylerin 217b/7
- z. eylese 194a/11
- z. eyleyeler 194a/7
- z. iderlerdi 146a/2

ziynet : <Ar. Süs, bezek; süs olarak takılan kuyumculuk işleri.

- z. 172b/13, 257a/11

zu'afâ : <Ar. Zayıflar.

- z.+ dur 230b/2

zuhûr : <Ar. Ortaya çıkma, görünme.

- z.+ a 156a/8, 156b/15, 158b/8

zulm : <Ar. Adaletsizlik, haksızlık; eziyet, cefa.

- z. eylese 148a/10
- z. eyleye 147b/13
- z.+ ı 259a/6
- z. idersiz 148b/13

zulmānī : <Ar. Karanlık, karanlığa ait.

- baħr-i 'adem-i z.+ de 160a/15

zulmet : <Ar. Karanlık.

- z.+ den 229b/9
- z.+ dendür 246b/8

zulüm : bkz. *zulm*

- z. eylemek 257a/7
- z. eylersiz 148b/12
- z. eylese 147a/8
- z. eyleye 256b/3
- z. iderse 256b/4
- z. olmaz 216a/6

zulümāt : <Ar. Zulmetler, karanlıklar.

- z. 186a/4
- z.- ı baħirde 160a/12
- z.+ da 186a/5
- 'âlem-i z.+ da 221b/13
- z.+ dan 177b/5

zübeyir : Zübeyr b. Avvâm (ö. 36/656), İlk Müslümanlardan ve cennetle müjdelenen on sahabiden biri.

- z. 228a/11, 228b/7

zühd : <Ar. Dünyaya itibar etmeyerek kendini ibadete verme, Allah dışında her şeyi terk etme, takva.

- z. 185b/12, 257b/3, 258a/3
- z.+ ine 225b/9

zühre : Harut ve Marut adlı iki meleği fitneye yönelten kadın.

- z. 234a/2
- z.+ ye 234a/3

zühretü'r-riyâz : Süleyman b. Davud tarafından yazılmış bir vaaz kitabıdır.

z.+ da 175b/8, 226b/6, 250a/8

zû'l-celâli ve'l-ikrâm : <Ar. Allah'ın güzel isimlerinden biri, büyüklük ve kerem sahibi olan.

z.+ dur 159b/7

zû'lfigâr : <Ar. Hazret-i Muhammed'in Hazret-i Ali'ye hediye ettiği ucu çatallı meşhur kılıç.

z.+ dur 226a/13

zû'n-nüreyn : <Ar. İki nur sahibi, Hazret-i Osman'a Hazret-i

Muhammed'in iki kızı ile evlendiği için verilen lakap.

z. 225a/10

zürriyyet : <Ar. Nesil, kuşak, soy, döl.

z.+ inden 141b/8

z.+ ini 144b/5

SONUÇ

Envârü'l-Âşıkîn, Eski Anadolu Türkçesi devrinde kaleme alınmış ve o devrin dil özelliklerini taşıyan mensur bir metindir. Söz konusu devrin morfolojik özelliklerini barındıran bu eser, içerik bakımından dini konuludur. Temel olarak İslam inancının anlatıldığı eser, beş ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızda metnin incelenilen kısmında, dört büyük melek başta olmak üzere pek çok farklı melekten ve ermişler topluluğu olan üçler, yediler, kırklar, üçyüzler, abdallar ve kutbdan; Şa'yâ peygamberden başlayarak Hz. Muhammed'e kadar hemen bütün peygamberlerden, gerçekleştirmiş oldukları mucizelerden, dört halifeden; namaz, hac, oruç, zekat gibi çeşitli ibadetler, mübarek günler ve İslam'ın şartları gibi konulardan bahsedilmiştir.

Harekeli nesih ile yazılmış olan eserde, müstensih kimi zaman hareke koymayı unutmuş veya yanlış harekeleme yapmıştır. Harekenin unutulduğu durumlarda dönemin dil özellikleri dikkate alınarak eklemeler yapılmış ve harekenin özellikle yanlış kullanıldığı yabancı sözcüklerde ise sözcüklerin asıl yazımına dikkat edilerek düzeltmeler gerçekleştirilmiştir. Silinme, yırtılma gibi sebeplerden dolayı tahrip olmuş kısımlarda yer alan sözcüklerin okunmasında ise Üsküdar Hacı Selim Ağa nüshasına başvurulmuştur.

Envârü'l-Âşıkîn'in giriş kısmında, müellif tarafından metnin Türkçe yazılması üzerinde oldukça durulmuş olması, XV. yüzyılda Türk dilini konuşan Osmanlı toplumuna hitap etmede dil bilincinin varlığını göstermesi açısından önem arz etmektedir.

“Giriş”, “Şekil Bilgisi”, “Metin”, “Dizin” ve “Tıpkıbasım Örnekleri” olmak üzere beş bölümden oluşan çalışmanın “Giriş” bölümünde eserin telif tarihi dikkate alınarak Eski Anadolu Türkçesi dönemi açıklanmış ve ardından Envârü'l-Âşıkîn'in muhtevası, nüshaları ve eserin müellifi olan Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân hakkında bilgiler verilmiştir.

“Şekil Bilgisi” bölümünde Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa nüshasının 133a-264a varakları dikkate alınarak ortaya konulmuş çeviri yazılı metnin morfolojik özellikleri; yapım ekleri, çekim ekleri, zamirler, sıfatlar, zarflar ve edatlar olmak üzere altı başlık altında incelenmiştir.

Yapılan çalışma sonucunda dikkat çeken önemli hususlar şunlardır:

1. Metinde tespit edilen eylemsi eklerinden *-mAkllk* mastar eki ve *-dUkdA*, *-(y)IcAk*, *-mAzdAn* zarf-fiil ekleri, bugün Türkiye Türkçesinde kullanılmayan, Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlı Türkçesi döneminde kullanılmış, o döneme özgü eklerdir.

2. Addan ad yapım ekleri içerisinde değerlendirilen ve yokluk anlamı taşıyan sıfatlar türetmeyen yarayan bir ek olan *+sIz* eki, Eski Anadolu Türkçesinin yuvarlaklaşma eğilimine aykırı olacak şekilde yalnızca bir örnekte düz ünlülü olarak tespit edilmiştir.

ersiz		142a/1

3. Öğrenilen geçmiş zaman ifadesi için daha çok erken Azeri özelliği taşıyan *-(y)Up* ekinin de kullanıldığı örneklere rastlanılmıştır.

yazılıp durur	234b/10	buyurupdur	239b/3

4. Şimdiki zaman çekimlerinde *-yor* ekine rastlanılmamıştır. Eski Anadolu Türkçesi devrine uygun olarak şimdiki zaman anlamı geniş zaman *-(V)r* ve istek kipi *-(y)A* ekleri ile sağlanmıştır.

5. Gelecek zaman eki olarak ağırlıklı olarak *-IsAr* eki kullanılmış olsa da eserin Eski Anadolu Türkçesi devrinin sonlarına doğru yazılmış olmasından dolayı *-AcAk* yapısının kullanıldığı örneklere de rastlanılmıştır.

olacağdur	220a/5

6. Emir kipinin ikinci kişi çekiminde eksiz emir ekinin kullanıldığı örneklerin yanında *-gIl* ekinin kullanıldığı örneklere de rastlanılmıştır.

indürgil	150a/6	sevgil	193a/1
virgil	133a/3	bilgil	152b/1
buyurgil	142a/10	dutğil	203a/14

ulaşdırgıl	133a/3	ayıtgıl	145b/7

7. Görülen geçmiş zaman ekinin 2. teklik kişi eki, yalnızca bir örnekte Eski Anadolu Türkçesi devrinin yuvarlaklaşma eğilimine aykırı olacak şekilde düz ünlülü olarak tespit edilmiştir.

didin	139b/12

8. Metinde +dUr bildirme ekinin arkaik biçimleri olan *-turur* ve *-durur* biçimlerine de rastlanılmıştır.

9. i- ek eyleminin kimi örneklerde, olmak sözcüğünün anlamını taşıyacak şekilde kullanıldığı örnekler tespit edilmiştir.

bunların gibi deliller beyân eyledi cemî-i mevcûdâtdan evvel <i>idügüne</i> ve dükeli (4) mañlûkâtdan efdal <i>idugına</i>	164a/3-4

10. 1. tekil kişi iyelik eki, genellikle yuvarlak ünlülü olarak kullanılmakla birlikte Eski Anadolu Türkçesi devrinin yuvarlaklaşma eğilimine aykırı olacak şekilde düz ünlülü olarak da kullanılmıştır.

ķabrim	220a/15	kızımı	223a/5
sırrımı	187b/1	yirime	218a/13

11. 3. tekil kişi iyelik eki, yalnızca bir örnekte yuvarlak ünlülü olarak tespit edilmiştir.

maķşüdu	259a/7

12. Belirtme durumu ekinin yazımında kimi zaman hemzenin kullanıldığı örneklere rastlanılmıştır.

şu'yı	141b/8	yarasa'yı	143b/1
kendü'yi	160a/4	țamu'yı	198a/10
kimse'yi	238b/1	keçe'yi	138a/5
nesne'yi	187a/7	ħamza'yı	212b/2

13. Zamirlerde zamir n'sinin kullanılmadığı bir örnek tespit edilmiştir.

Kendüden	182a/11

“Dizin” bölümünde *Envârü'l-Âşıkîn*'in Pertev Paşa nüshasının 133a-264a varaklarının gramatikselsel dizini, *TürkSözDiz v.3.2* programı kullanılarak oluşturulmuştur. Metinde yer alan sözcükler, alfabetik bir şekilde sıralanmış ve sözcüklerin metin içerisindeki kullanımlarına dikkat edilerek anlamları ve hangi dile ait oldukları yazılmıştır. *Envârü'l-Âşıkîn*'in söz varlığını ortaya koymak amacıyla hazırlanan “Dizin” bölümü, eserin daha önce herhangi bir dizin veya sözlük incelemesinin yapılmamış olmasından dolayı önem taşımaktadır.

Yazıcıoğlu Ahmed-i Bîcân'ın *Envârü'l-Âşıkîn* adlı eserinin bilinen en eski nüshası vasıtasıyla şekil özelliklerinin ve söz varlığının ortaya konulması amaçlanarak hazırlanan çalışmanın, Eski Anadolu Türkçesi devri üzerine yapılan araştırmalara katkıda bulunması hedeflenmiştir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

BOZ Erdoğan, Türkiye Türkçesi Biçimsel ve Anlamsal İşlevli Biçimbilgisi (Tasnif Denemesi), Ankara: Gazi Kitabevi, 2012.

DEMİR Necati, *Türkçede Ses ve Biçim Bilgisi*, 1. Baskı, Ankara: Altınordu Yay., 2019.

DEVELLİOĞLU Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 29. Baskı, Ankara: Aydın Kitabevi Yay., 2012.

DİLÇİN Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, 4. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2018.

ERCİLASUN Ahmet Bican, *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, 15. Baskı, Ankara: Akçağ Yay., 2015.

EREN Hasan, *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Ankara: Bizim Büro Basım Evi, 1999.

ERGİN Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yay., 2013

FIRAT Halil Bedi, *Envâr-ül Aşıkın (Aşıkların Nuru)*, İzmir: Ali Alkan Yayınevi, 1969.

GÜLSEVİN Gürer, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Türk Dil Kurumu Yay., 1997.

HATİPOĞLU Vecihe, *Türkçenin Ekleri*, 2. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 1981.

KAHRAMAN Ahmet, *Envâru'l-Âşikin: âşıkların nurları*, İstanbul: Tercüman, 1973.

KANAR Mehmet, *Arapça Türkçe Sözlük*, İstanbul: Say Yay., 2012.

KANAR Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, 1. Baskı, İstanbul: Say Yay., 2011.

KANAR Mehmet, *Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul: Derin Yay., 2005.

KANAR Mehmet, *Farsça Türkçe Sözlük*, İstanbul: Say Yay., 2015.

KANAR Mehmet, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, 1. Baskı, İstanbul: Say Yay., 2010.

KESTELLİ Raif Necdet, *Resimli Türkçe Kamus*, Haz. Recep Toparlı, Belgin Tezcan Aksu, Canan Selvi Kanoğlu, Seyfullah Türkmen, 2. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2011.

KORKMAZ Zeynep, *Grammer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurum Yay., 1992.

KORKMAZ Zeynep, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar-III*, 1. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2007.

KORKMAZ Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, 3. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2009.

KORKMAZ Zeynep, *Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi*, 1. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2013.

Mahmûd el-Kaşgârî, *Dîvânu Lugâti't-Türk*, İstanbul: Kabalcı Yay., 2007.

ÖZTÜRK Deniz, *Türkiye Türkçesinde Anlamca Kaynaşmış-Deyimleşmiş Birleşik Fiiller*, 2. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2018.

SAMİ Şemseddin, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: Çağrı Yay., 2015.

ŞAHİN Hatice, *Eski Anadolu Türkçesi*, 4. Baskı, Ankara: Akçağ Yay., 2015.

Tarama Sözlüğü (8 Cilt), Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2009.

TEKİN Arslan, Melek TEKİN, *Yazıcıoğlu Ahmed Bîcan Envarü'l-Âşıkîn (Hak Aşıklarının Nurları)*, İstanbul: Bedir Yayınevi, 2015.

ÜSTÜNOVA Kerime, *Dil Yazıları*, 2. Baskı, Ankara: Akçağ Yay., 2011.

ÜSTÜNOVA Kerime, *Türkiye Türkçesi Ad İşletimi (Biçim Bilgisi)*, 3. Baskı, Bursa: Sentez Yay., 2018.

YELTEN Muhammet, *Eski Anadolu Türkçesi (Dil Bilgisi ve Metinler)*, 1. Baskı, İstanbul: Hiperlink Yay., 2019.

YILMAZ Mehmet, *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, İstanbul: Kesit Yay., 2013.

Makaleler

BAŞDAŞ Cahit, “Türkçede Üçüncü Grup (Ara) Ekler”, *I. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri*, Ankara: Bilkent Üniversitesi, 2006, ss. 1-6.

BOZ Erdoğan, “Türkçe Ek Tasnifinde İki Aykırı Yöntem: İndirgeyici ve Çoğaltıcı Tasnif”, *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, S. 1, 2019, ss. 69-79.

CAFEROĞLU Ahmet, “Türkçemizdeki -ğıl ve -gil Emir Eki”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, C. 19, 1971, ss. 1-10.

DELİCE H. İbrahim, “Türk Dilinde İşlevsel Ek Tasnifi Denemesi”, *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 24, 2000, ss. 221-235.

GÜLSEVİN Gürer, “Türkçede ‘Sıra Dışı Ekler’ ve Eklerin Tasnif-Tanımlanma Sorunu Üzerine” *V. Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı Bildirileri I*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2004, ss.1267-1284.

HATİPOĞLU Vecihe, “Türkçedeki Eklerin Kökeni”, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C. 29, S. 268, 1974, ss. 331-340.

KARAHAN Leyla, “Yükleme (accusative) ve İlgi (genitive) Hali Ekleri Üzerine Bazı Düşünceler”, *3. Uluslararası Türk Dili Kurultayı 1996*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 1999, ss. 605-611.

KORKMAZ Zeynep, “XI-XIII. Yüzyıllar Arasında Oğuzca”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, C. 21-22, 1974, ss. 41-48.

KORKMAZ Zeynep, “Türkiye Türkçesindeki -madan/meden -madın<-medin Zarf-Fiil (Gerundium) Ekinin Yapısı Üzerine”, *Türkoloji Dergisi*, C. II/I, 1965, ss. 259-269.

SERTKAYA Osman Fikri, “-an/-en Ekli Yeni Şekiller ve Örnekleri Üzerine”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, C. 37, 1989, ss. 335-352.

ŞAHİN Hatice, “Müeyyiretü’l-Ulûm’da Küçültme Ekiyle İlgili İzahlar Üzerine”, *Yalın Kaya Bitiği Osman Fikri Sertkaya Armağanı*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay., 2013, ss. 533-539.

ŞEN Mesut, “Geçmişten Günümüze Türk Dili”, *2017 Türk Dili Yılı Armağan Kitabı*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2018, ss. 237-262.

TİMURTAŞ Faruk Kadri, “Eski Anadolu Türkçesi”, *Türk Dünyası El Kitabı-II Dil-Kültür-Sanat*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay., 1992, ss. 120-146.

TURAN Zikri, “Türkçenin Yapım ve Çekim Düzeninde Yer Alan Eklerin Sınıflandırılması Nasıl Olmalıdır?”, *IV. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay., 2007, ss. 1835-1844.

TÜRK Vahit, “Türkçede Şimdiki Zaman Kavramı, Çekimleri ve Ekleri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, C. 44, 1996, ss. 291-340.

ÜSTÜNOVA Kerime, “Dilbilgisel Olumsuzlayıcılar”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, S. 5/4, 2016, ss. 1765-1772.

ÜSTÜNOVA Kerime, “{-sIz}, {-II} Eknin Olumsuzluğu mu?”, *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 1, 2001, ss. 119-140.

ZÜLFİKAR Hamza, “Meslek Adları ve -Cı Eknin Türkçedeki İşlevleri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten*, C. 55, 2007, ss. 173-218.

Tezler

DİLBEN Talha, *Envârü'l-Âşıkîn'in Pertev Paşa Nüshası (1b-132b) (Giriş, İmla Özellikleri, Metin, Dizin, Tıpkıbasım Örnekleri)*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

İLHAN Ayla, *Envârü'l-Aşikin*, (Lisans Bitirme Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı, 1969.

SÜRÜN Zekeriya, *Envârü'l-Aşikin*, (Lisans Bitirme Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı, 1970.

ŞAHİN Hatice, *Hatiboğlu-Ferah-Nâme (Dil Özellikleri-Metin-Söz Dizini)*, (Doktora Tezi), Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.

ŞENER Sabahattin, *Envârü'l-Aşıkîn*, (Lisans Bitirme Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı, 1971.

UĞUR Abdullah, *Yazıcıoğlu Ahmed Bîcân Efendi ve Envârü'l-Âşıkîn Adlı Eseri (İnceleme-Metin)*, (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2019.

Ansiklopedi Maddeleri

ÇELEBİOĞLU Âmil, “Ahmed Bîcân”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 1989, C. 2, s. 49-51.

KUT Günay, “Acâibü'l-Mahlûkât”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 1988, C. 1, s. 315-317.

UZUN Mustafa İsmet, “Envârü'l-Âşıkîn”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 1995, C. 11, s. 258-260.

Yazma Eser

Yazıcıoğlu Ahmed-i Bican, *Envârü'l-Âşıkîn*, İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi, Pertev Paşa Koleksiyonu, No. 00229M, vr. 133a-264a.

Yazıcıoğlu Ahmed-i Bican, *Envârü'l-Âşıkîn*, Üsküdar Hacı Selim Ağa Yazma Eser Kütüphanesi, Hacı Selim Ağa Koleksiyonu, No. 00467, vr. 1b-340b.

Dijital Kaynakça

<http://lugatim.com/>

<https://sozluk.gov.tr/>

<https://www.luggat.com/>

<http://www.osmanlicaturkce.com/>

5. TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ

شَعْيَا كَه كِرْدِي شَيْطَانِ عَلَيْهِ اللَّعْنَةُ شَعْيَانُوكَ قَفْتَانِنَه يَا پَشْدِي
 آنلره بِلدِرْدِي آنلر دَخِي نَجْعُوَالِه شَعْيَا بِي اَنَج اِحْنِد نَجِد لَر شَهِيد اُولَد
 عَلَيْهِ السَّلَام اَنْدَن صُدْرَه حَقِّ تَعَالَى اَرْمِيَا يَه اَيْتِي وَا زَاوَل قَوْمَه خَبْر وِي
 كُل بِنَوْم نَمْت لَر مِي آنلره بِلدِرْدِي اَرْمِيَا اَيْتِي اَلْمَرْبُ ضَعِيف وِن جِه قَوْلِه
 حَقِّ تَعَالَى اَيْتِي كُو كَلَر بِنَوْم اَلْمَدَن دَر جِه دَلَر سَم دَن دُر وِر وِن چُون بِن سَوَكَلَه
 بِلَا يِن سَكَزِي اَن اَيْقَد رُجُون اَرْمِيَا بُو نِه اَشْتِي دِي يِرِنْدَن طَر وُكَلَدِي هِيچ سَنَه
 لَمَزَكِه آنلره بِلدِرْدِي حَقِّ تَعَالَى اَرْمِيَا يَه اَيْتِي وَا زَخَطِيَه اَوْ قُو اَرْمِيَا خَطْبَه
 قُو رُكْن حَقِّ تَعَالَى طَا عَتَكُ نَوَا بِيْن وِمَعُصِيْتَتُكَ عِتَابِن اَكَه بِلدِرْدِي وَا خَطْبَه
 لَمَّا خَرِنْدَه اَيْتِي حَقِّ تَعَالَى اَنْدَا جَا ز اَيْدِرْدِي عَزِيْزٌ حَقِيْقٌ چُون آنلره بَرِيْتِنَه
 قَلُو رُنْكِ عَالَمَه اُولَمَزَاوَل آنلره بَر جَبَار وَا كُو كَل قَاتِي وِهِيْت لُو كِشِي وِر بِن
 اَنُو كَا رَدِجَه قَرَه بَلُوْت وِر بَر بِن هَلَاك اُولُو رَلَر اَرْمِيَا حَقِّ تَعَالَى اَنَك كَلَامِي
 كَلَدِي آنلره سِيْلَدِي دَكْدِي لَر وَا حَس اِنْدِرْدِي اَنْدَن صُكْر حَقِّ تَعَالَى نَحْت النَصْر
 اَلْتِي يُو زَبِيْش سَجَا ق اِلَه اَنلره سَلْط اَيْلَدِي كَلَدِي قَدْسِي بِيْتِي خَرَاب
 اَيْلَدِي وَا كَفَر خَلْقِي نِه قِيُو يَه قِيْدِي طَبْرَاق اِلَه اَرْتَدِي نَحْت النَصْر كِر وِر بَرِنَه
 كَلَدِي سُلْطَان اُولَدِي بَر كُوْن دُو ش كُو زِي اَمَّا كِنَه اَنْدَرِي دَرْت پِيغَامَبِر

حتى تقاكي دحني ائلي هلاك ائلي **مبعث عزي النبي عليه السلام**
مستله ايدو لي فخر كبر حتى تقا لي تحت القصر هلاك ائلي انا عوذ
 قولا اجهون كجهه ككند ائلي وخلفند جفدي كيدي بركون بركيشي
 عزيه ائلي عيون ائلسون عزي ائلي قولا ق اوده بقدر اول
 كشي ائلي در سين كي نوكة او كه كبره عزي ائلي اقل كشي
 بعدي طالو ه وفت وقتا لكي بو نمين اليه ائلي حكره يار كيه بوته
 سكرن له بلشا بي عزي ائلي دت قفتا نكي ائلي ره كدي بزني
 اول كشي كدي اليه بو جتن صوايدي مكرن ائلي فرشته ادي
 عقال ائلي عزيه ويريدي بس عزيه اول صودن اجري قولا ائلي
 بعندي كي برح طربه كدي عن برح طربه كدي وقولك ائلي
 دبزينه موعنه بيش فكر بعلدي اول بيش نك ائلي بازدي ائلي حكره
 قولا بريره كولو بولدو كوز كرم عام قولا ندر عزيه سوزو
 حتى شيله اولدي كيو عزيه نكرو ائلي دورو **الله سبحانه**
 زين عيا س ائلي فخر كبر تحت القصر هلاك اولدي عزيه كدي ترا كحل
 قاتله قندي ائلي اول اعاجبه بعلدي كولو ويكي حرك خلق هلاك اولي

(134a)

لوانكوان كرين اسير ارب اكب كو شلاري بري داييالي بيغا مبر ادي بري
 قيدي اولده ويني صوزدي اكر بيلو كمو اذرون دوي بوندر اينا الله
 جفدي كرين بيلووت ره قازون دارين ائلي ده عا ائلي ائلي كرخي قشلا
 اولده ويني بوندره بلزدي كيه كلدي ائلي نسق برحبايب شسته كو كولا
 كي ايا قاري واخو كي بقره دن دوز قازنه كخندن دوز قازن ائلي ائلي بوندره
 دوز ندر كو كوندن بو طرا ائلي طندي له باه باه ائلي تحت القصر
 كرخي بيزدي قيو ووزدي **د نعل د نك حقه صوا اول قشلا ائلي كرخي**
 تقا تحت القصر ائلي بوزيكل سخا االه ويريدي ائلي هلاك ائلي كيه
 عاصي اولو كرخي تقا كرم باورسا هلك ندين بز ادي سا ووردي كلري
 اولدي خي فوز سكرسان بيلو كخي اذوي وقدي بويدي وقديس تا عزيه
 كوين خراب بئدي ائلي حركه عزيه هله عهه ائلي له قدي كيه بيدر
 معني ائلي **صاحب كشاف ايدو اكر كره قديس قوش قشلا ائلي اولو**
 كسا د كولا بيغا مبري اذوي كلدي دوز واروينا بيغا مبري عسول اولو كلدي
 عليهما السلام ائلي قشلا اذوي بيغي بيغا مبري اذوي كلدي دوز ومزيه
 وغلبي عسي بي اذوي مئلا شت كلدي دوز وديس قولا كيه اوده بقدر قدي دوز

(133b)

وروا و هرگز به هیچ شبیه کجسی نوحه حتی نقالی طمورن انا ادا اولد
 درین بزرگان و روا و هرگز در نشانی او نگه و چنگه کونن نقالی طمورن بوز کون
فأما الشكاه سور سن طمسه طمسه طمسه طمسه انا اوله **بیتا مبر علیه السلام**
بیتا مبر علیه السلام بیوز که عزتره کجه بن شولد قولدن انورون که
 ساجین کونن ان اسلام اجیره اغرتیش اوله که عذاب انکه ذریکه
 و چکن بوم نوردند و بوز نوردده بیغزین بیتا مبر علیه السلام
 چون اول سوزی خندان ایشدی اخلدی اصحاب ایشد کونن سوز کونن
 بخون اخلدین بیتا مبر علیه السلام ایشدی آنکله چون اخلد کونن
 نکا که عذاب انکه انور ادا کونن کننا ایشد که انهم و نقل
دکیم حق نقلا بیتا مبره ایشدی یا محمد بدردنی سکا بدین
 اله منت الیم که هیچ کسکه اولد ستمه منت الیم بوی بود **دکیم**
بیتا مبر علیه السلام سندن انکه کیم بر ندم **الکیمی بود کیم** هیچ
بیتا مبر علیه السلام و انکی کوز مکه منتا اولد **اوچی بود کیم**
 انکله خورون و بدم که بارون حسا کبری جن اولسون اجون **دوچی**
مورد کیم عن کون جن انکله دم که کله لری جن اولسون اجون

(197b)

بیتا مبر علیه السلام چون فقا و بدم که کونن و عوسین ایلسون اجون
التخی بود کیم هر کسنا حدن انور اولد کونن اوله عذاب و بدم اولدی
 خلتی **بیتا مبر علیه السلام** ایشدی ایشد کونن کونن کونن کونن
 بوا کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن
 با در شاه و ن و با در شاه کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن
 اولسه کون اول با در شاه کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن
 و کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن
 ایلد کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن
 سهرک اود که ایشد انام اود دن تونن اخلد کونن کونن کونن کونن
 کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن
 ایشدی یا رسول الله خنقا کی طمور بوی بوی و کونن کونن کونن کونن
 اولدی و کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن کونن
 حتی ناب کون اولدی کون اولد اخلد کونن کونن کونن کونن کونن کونن
 هیچ خاوه کون اولدی بیتا مبر علیه السلام کون ایشد کونن کونن کونن
 اله اخلدی بیتا مبر علیه السلام ایشدی یا جبرئیل سن یسوز انکله

(198a)

سن روح الامين سين جبرائيل ايديري فوز قارين كه هار ورت ومارون
 كج بهتلي اولور دوجا غلرين و قوه زكوه بيكون بينغا مبر عليه السلام
 وقاطبه فيكي وحسن وحسين دوجا لله عظم بريوره وازر لور بها سين
 ايديري و كجه بگا ياريم ايگدا ايديركن يا رسول الله من نماز عليا كورم كه
 سين ياريم اوله بينغا مبر عليه السلام ايديري ايدوست الكذ و غا و غا و غا
 و با غلوزي يره قيوب ايدك ياردي انا مون محمدك رخت زله انلور حني
 ايدست اوني نماز قلوب باشكوزن يره قيوب ايله و اولر و زجا جبرائيل
 كلدي ايديري يا محمد جن سن باشكي يره قيوب سجده ايله كور يري قات
 كي غلرك و رشه غلري سجده ايلوب اولغدر كور حني نماكي ايديري يي غلدر
 بندن و له ده ايدست بينغا مبر عليه السلام ايديري و كور يري كور ايدست
 اله اولور ايدسته رجه انلور سين حني نماكي ايديري اولور اي ايدجه مبر عليه السلام
 ايدم انلور حني كلستان اوردن و قويل و زكوه بينغا مبر عليه السلام
 بري ايدست حني دلور كه دوجيه ايدسته كله ايدست اوله جبرائيل كورن
 صباغ نماز نون سكه بينغا مبر عليه السلام ايديري يا محمد حني نماكي
 سكا سولم ايلما ايديري كه دوجيه ايدسته سكا سولم حني غلدي سكا

(198b)

كلور اندن صكره دوجيه كلدي وسكاه وورم ي ايديري بن بريگدا ورم حني
 بگلر نون بوش ورم و ايله اله و زكوه عانا ايدم بجموعه سي اللورم و بگا
 رخت و ايدم يا رسول الله وورم بينغا مبر عليه السلام بوزمان حني
 اولور دوجا جبرائيل كلدي ايديري يا محمد حني نماكي ايديري
 ايدست اوله كيشيه بوم عن تزجيتيون چون لاله اله ايدست رسول
 الله وورم بوش ورم كلور حني علق ايدم اول و زكوه اولور و
 انلور علق ايدم وورم بينغا مبر م اولغدر ايديري الهه دوجيه بوز
 لاله اله اله محمد رسول الله وورم ايمان كلور وورم بوش ورم
 كلور نون بوشكدر اتمدن نيجه كشي اوله كه كايم لاله اله اله
 محمد رسول الله وورم انلور بوشكدر سين وورم و قويل و زكوه حني نماكي
 ايديري يا محمد جن بوشكدر اوله حني كاله اولور بوشكدر
 بوشكدر ايله كلور اوله ايدست جميع كلور حني يا زبورن انلور كورن
 كورن موبدن و انلور بوشكدر حني اولور حني اولور حني اولور حني
 سوزن وورن و هر لاله كه اولور بوشكدر سوزن وورم و انلور كورن
 اجون بوشكدر وورم انلور حني و هر كور و زكوه اولور ايدست انلور حني

(199a)

ايتدي ايجي خلق ايمان بوشيدن سونوز دوزك بكا ايمان كونر كن امانا كونر سونوز
 او كه انلا ايجي دن ايمان بوشيدن قوله تعالى يتوبوا الصلوة وذكروا النور
 بلك سكرك دوزك عبادتلك اضلاكي دوزيري عبادتو بدنيته دن ويري عبادتو
 سايبه دن قوله تعالى وابلجهم هم بوقوتنا اولئك على هدى من ربهم
 واولئك هم المفلحون يعني فونلر ايشاره اجماعه وعباده بولشدر دوز
 لمودن وبتا بولشدر دوز نعم مفهوم اله **فصل في تحريم ليلتك وركبته** اوضاوي
 مؤيدير كه ايمان كونر ملك دن الله وعاذ فلق دن وكونه وكونر مكدوز دوزي
 ايمان كونر مكدوز كسيب ركابيه ايمدي بو عا دني تقصير ايتلك نوم تايم بلكه
 قايه اولك ايتقا الله تعالى **بسم الله الرحمن الرحيم** **سورة الصلوة عملة**
سورة الفاتحة اتمام سماعي فائده بركنو قضيله بزوفت قادي تركي
 اليسه كانر اولمز واولمه اذركم كرك ايت اذركي كيم جزا اولمز
 دوزيغ اكتمل الدين ايله دوزي سكار في شهيرة انايم قانمز كه
 اتمام جينه دن كانر اولمز اوت كغزه بيزن دن وقرصيتيه اكانر ايلكه كانر
 اولمز دوز مكدوز علي **كتم الله وجهه ايتدي بركون بسم الله الرحمن الرحيم**
 ايتدي بيشركنت نمازك قروضي وستهيني كادي غايه رعايت املك كركوز

(260b)

انصار كرون بركي ايتدي بار سولاهو بو نماز دن بوز بوز سونوز
 بونلك سكر كي وحرمتي بونلكي دن بويونلك ايشدوم دوزي بعامر
 عليه السلام ايتدي اولك بودر كه نماز الكهدن خشونون دن وقرصيتله
 سوكي و سونما ميرلرلك سيني دن وسوزنلك فوريه و ايمان ايتدوز
 دن نمازك بوي دن و عمل كونر افضله دن و درن قنك بر كا تدر و تونك فونك
 دن و وعاذك فوريه دن و ملك الموت ارسنده سقا عت اليه دن و قبه چونك
 دن و وعاذك فوريه دن و قيامت كوننده اوستكه سايبان دن و ابا خذله
 تاج دن و طمونه سلف اركه بزده دن و صبر طلب بكمي دن و ابا غلث
 عيماهي دن هر كيم قضا اله نمازي ترك اليه و قرصيتيه اكانر ايلكه
 كانر اولمز بركي ايتدي نه بخلوا و لكيشيه كه اهد كونر اذرك غدايي اوله كوچه
 اذرك بالركي اوله و دنيا اذرك اذركي اوله و قيامت اذرك خورشكاهي اوله
 و سوز اذرك حاصلي اوله بسم الله الرحمن الرحيم هر كيم بزوفت نمازي قضيله
 ترك اليسه حقا قانر كه كيني سنان بيليه سوده خسر ليله **سورة الصلوة عملة**
تفسير ايتدي نمازك هيتي اذرك جان عالم نيفل تافيدون كينلن
 دن و نمازك و عارف علويه حقه دن و جميع سرتك ايتا بيشدن و سينا ايتدن

(261a)

نظروا اليه فمن سجدة به طائفة **سبحان** فوق الاعلى **وسبح** الله من قلوب
 ساينسجه حسناك ويربه ويجيب كما هو عن اليه فمن سجدة الله اول
 كبريه حتى عاكى ساينسك فداين ويره ساك من ورسه اجا فداك الله فاول سجدة
 كما بودون ورسه كبريه بنفاهه عليه السكاه ايدي نماذك اوله وكنت يضرك
 طوبى فادونه وقت رحمة الله من دين برهم فاعوذ به اخره تحت عنوا الله
 من شراحي قانين اول وقت اتصاله ويزيد وضوا الله من دين فاعوذ به
 اخره وقت اتصاله من زيزيد عنفان الله من رضوان الله من دين برهم فاعوذ به
 بواستان دين عجله **انما لك اسحقنا لك بنفاهه من دين فاعوذ به فاعوذ به عليه**
السكاه ايدي هر كيم الكيد فادون كما عينه فلهه ويرسا عن سجده
 الكورسه ويزيدون زيزيد الكورسه حتى عاكى اول كبريه كجمع حسنا من عنف
 عليه واجا فداك الله برفهه بدي بوبه نيابه اول قهر كبريه بول كبريه اوله
 بنفاهه عليه السكاه ايدي هر كيم صباح نماذون كما عينه فلهه ويرسا
 كبريه كبريه هر كيم هر كيم اليه نماذون كما عينه فلهه ويرسا من طرف
 كبريه بوندي ايدي كبريه مؤذوا له هر كيم كبريه نماذون كما عينه فلهه ويرسا
 اللزسا اوله اجا فداك برون كوربه واجا فداك ملعا من يديه فكل من اجا اوله

(262b)

الله هر كيم اسكاه نماذون كما عينت الله فلهه ويرسا من طرف كبريه باينسك
 بدي صف فوشتمنا اوله اول كبريه مؤذوا الله كما الله حضرت يما الكورسه كبريه
 يسو نماذون كما عينه فلهه فاست كوربه عرضك كوكبريه آتية بنفاهه
 وقهره كوربه وصالحه كوربه بلمه جمع اوله **فاسفط علكا** برون بجهه كبريه هر كيم
 صباح نماذون كما عينه فلهه اذن صكوه سجده اوله كورسه كوربه وغيبه
 كوربه اليه حتى عاكى اول كبريه اجا فداك برفهه بدي بوبه نيابه اوله
 بدي بوجبه بول كبريه كبريه اليه الذي بول كبريه اوله هر كيم كبريه
 نماذون كما عينه فلهه حتى تقالا الله عندنا اجا فداك الذي كوربه ويره برون
 برون كبريه بول كبريه بول كبريه اوله هر كيم كبريه نماذون كما عينه فلهه
 حتى تقالا اول كبريه بنفاهه بنفاهه فداك برون كبريه اذ كبريه
 مؤذون ويره هر كيم اسكاه نماذون كما عينه فلهه حتى تقالا بول كبريه
 مؤذون ويره هر كيم اسكاه نماذون كما عينه فلهه حتى عاكى اول كبريه فداك
ايدي مؤذون الله بوجبه من قايام مؤذواك من وصفك ان كان الله مؤذون
 كلام الله من قهر مؤذوا الله فلهه فداك مؤذواك كوربه قاركان الله

(263a)

